7/2/3-...

Bent

3 50

Julius Ziehen
1888

Raymond Klibansky
Frankfurt Juni 1921
(mit F. Gundolf)

Ex libris
Marci Pavlovits juristae
Debr. 9/6 76.

ARISTOTELIS

ORGANON

GRAECE.

NOVIS CODICVM AVXILIIS ADIVTVS RECOGNOVIT,

SCHOLIIS INEDITIS ET COMMENTARIO

INSTRVXIT

THEODORVS WAITZ,

PHIL. DR.

LIPSIAE,

SVMTIBVS HAHNII.

MDCCCXLIV.

ARISTOTELIS

ORGANON

GRAECE.

EDIDIT

THEODORVS WAITZ,

PHIL. DR.

PARS PRIOR.

CATEGORIAE, HERMENEVTICA, ANALYTICA PRIORA.

LIPSIAE,

SVMTIBVS HAHNII.

MDCCCXLIV.

PRAEFATIO.

Philosophiam vidimus nostra aetate in tantum discrimen adductam, ut ipsum Aristotelem clamantem audire videremur „ne quid detrimenti caperet respublica": non defuerunt enim qui in philosophia excolenda ita versati sint, ut somniis delectati non solum homines, sed etiam ipsam veritatem spe inani eludere non erubescerent. Quare pro bono habendum est omine, quod nostro tempore Aristotelis studium instaurari coepit. Ad hunc igitur quod prae ceteris me converterim, quum me movit ipsius viri ingenium, quod non potest non tenere eum, qui philosophiae studio se dedit, non ut sibi fingat sapientiam generi humano non datam, cuius qualemcunque formulam componat, sed ut quod sciri possit redigat ad disciplinam accurate non modo fundatam, verum etiam exstructam, cuius alia pars ex alia semper nexa et omnes inter se aptae colligataeque videantur, tum etiam me movit eorum quae emendanda et explananda superessent multitudo: nam difficultates, quibus negotium quod suscipimus obstructum est, si operae pretium facturus esse videatur qui eas superet, non ab incepto avocare, sed etiam magis allicere solent animos eorum qui veritatis studio magis quam oblectatione ducuntur. Quare excusatione mihi non videtur opus esse, quod quae Ari-

stoteles de arte logica scripsit de integro ediderim, quamquam quomodo in re ipsa versatus sim, si non excusandum, certe explicandum est.

Nomen quidem Organi iis libris quos edidimus coniunctis non ab Aristotele inditum esse constat — docemur enim Schol. Brandis. p. 140a48 sqq. coll. 25b31 et 26a12 a philosophis Aristotele recentioribus hoc nomen profectum esse; Io. Philoponus autem (v. schol. 36a12) ipsam demonstrationem (de qua Aristoteles in Analyticis agit) ὄργανον appellavit — sed tamen hoc titulo non uti noluimus, ne singulas partes in fronte libri nostri nominare cogeremur. Ne ordinem quidem librorum, quamquam assentimus iis quae de coniunctione et cognatione, quae inter eos intercedat, praeclare disputavit Brandisius, mutare voluimus, quum parum nobis videretur interesse quo loco singulae partes collocarentur, quippe quae non ita comparatae sint, ut alia sine alia intelligi nequeat. In iis igitur quae ad externam speciem pertinent veterem morem cum Iulio Pacio et Bekkero secuti sumus.

In prooemio codices descripsimus, quos inspicere nobis licuit. Ac primum quidem ex animo gratias agimus viris humanissimis doctissimisque, quibus et faventibus et adiuvantibus bibliothecarum quibus praesunt subsidiis libere utendi copia nobis data est, in primis H a s i o, viro clarissimo, Bibl. Reg. Paris. Praefecto, et B e t t i o, Bibl. D. Marci Venet. Custodi, quorum quidem liberalitatem maximis laudibus adaequare non possumus, praesertim quum neque Mediolani neque Florentiae eandem eorum qui bibliothecis praepositi sunt humanitatem experti simus. Nam C a t e n a (nomen ingenio convenit), Bibl. Ambros. Custos, ita custodit libros mss., ut nullius fere codicis copiam faciat quem oculis subtrahere possit, d e l F u r i a autem, Bibl. Laurent. Praefectus, ferias ita curae cordi-

que habet, ut furia sit, si petas, ut unum diem festum litterarum studiis concedat. — Codices graecos, praetermissis iis de quibus non habuissemus quod diceremus nisi quae leguntur in Aristotelis ed. Bipont., quae in omnium manibus est, describere voluimus omnes qui ad ipsum Organon pertinerent, Marcianos, Ambrosianos, Laurentianos, Riccardianos, Querinianos, deinde a p. 11 omnes qui commentarios haberent nondum editos, Marcianos, Ambrosianos, Laurentianos, Riccardianos, Parisienses Regios, Coislinianos, Chigianos; quamquam non satis certi sumus num Mediolani et Florentiae omnia viderimus quae ad Aristotelis Organon pertineant, imo in bibliotheca Laurentiana plura millia (si verum est quod auditione accepimus) librorum mss. asservari, qui Napoleone Italiae leges scribente e monasteriis vicinis in eam illati custodum negligentia in indices nondum relati sunt, compertum habemus: quare si non omnes codices, quotquot exstant, descripsimus, aliorum hoc negligentiae vel malevolentiae dandum erit, non incuriae nostrae. De codicibus Romanis cur nihil dixerimus, indicavimus p. 6 init., de Parisiensibus autem nihil diximus, nisi quo quae legantur in catalogo Bibl. Reg. et Coisl. vel suppleantur vel emendentur: namque in codicibus describendis, ne libri volumen frustra augeretur, ita semper versati sumus, ut nihil repeteremus quod ex aliis libris, qui ab omnibus facili negotio inspici possent (catalogos dicimus Bibl. Paris. Reg. et Coisl., Bibl. D. Marc. Ven., Bibl. Laurent.), petere liceret. Iis quae de codicibus ipsis disputavimus inseruimus etiam ea quae, quum non ad singulos quosdam locos Aristotelis commode referrentur, inter scholia a nobis collecta recipi non posse viderentur: dedimus igitur p. 7 sqq. quem cod. Laurent. 31, 37 exhibet Topicorum librum nonum, p. 9 sq. exscripsimus quae in eodem libro de hypotheticis syllo-

gismis disputantur, p. 19 sqq. quae habentur in Laurent. 71, 32 de categoria ποτέ. Ioannis Itali (e Marc. 265 et Laurent. 71, 32) et Georgi Gemisti scholia (e Riccard. chart. 4, 76) p. 13 sqq., p. 18 sq. et p. 23 dedimus non tam, quia alicuius momenti ea esse iudicaverimus, quam tum ne quid praetermissum videatur quod aliquid auxilii nobis ferre potuerit, tum ut quales auctores isti fuerint appareat. Denique ex cod. Basil. F. II. 21 initium commentarii deperditi adiecimus quem Simplicius de Categoriis conscripsit. — Codicibus descriptis notavimus p. 28 sq. quae praeter ea quae in commentario indicavimus (v. p. 438 et 473) in scholiis a Brandisio collectis corrigenda nobis viderentur.

Sequuntur scholia (p. 30), in quibus colligendis Brandisii exemplum imitati sumus, qui quum ea recepit quibus quid veteres interpretes de singulis locis senserint explicetur, tum maxime etiam ea quae in recensendo et emendando Aristotele alicuius momenti esse possint (ad haec enim in primis eum respexisse patet ex iis quae dicit p. 108 not.) et quae ad philosophiae historiam pertineant. Eadem igitur ratione ducti qua ille scholia ita excerpsimus, ut collatis iis quae a Brandisio edita sunt nihil dederimus quod in his vel iisdem verbis expressum vel eodem modo, licet aliis verbis, expositum legeretur: namque hoc semper nobis propositum fuit, ut quae dederit ille a nobis, si fieri posset, supplerentur. Labor quidem atque adeo taedium, quod interpretes perlegenti haud raro faciunt, maius aliquando fuit quam quod propter fructum, qui inde proveniret, subeundum videretur: quod quamquam opere vix incepto perspeximus, quum virum sagacissimum doctissimumque idem et suscepisse et praeclare peregisse intelligeremus, tamen religio nobis fuit praetermittere quod operi semel suscepto aliquid adiumenti afferre posse videretur. In scholiis exscribendis vix erit, opinor, qui

nimiam diligentiam nobis exprobret: brevitati certe operam dedimus quam maximam. Commentarios graecos ante Brandisium editos, quibus ille usus est, maximam partem integros perlegimus; in quibus quum pauca tantum invenerimus quae ab illo omissa nobis recipienda fuisse visa sint, nostris scholiis ex commentariis editis aliquid inserere noluimus, sed quodcunque dignum invenimus quod reciperetur, id in commentario adiecimus et in usum convertimus. Quorum quidem locorum paucitas quum probet eximiam Brandisii diligentiam, scholia inedita quibus ille usus est relegere noluimus, ne frustra retractaretur quod optime factum esset, dum alia superessent, quae, ut perficeretur quod propositum esset, praetermitti non deberent. — Ac primum quidem adhibuimus Leonis Magenteni commentarium, quem integrum exstare ex scholiis nostris apparet, quamquam non nisi ea typis expressa sunt quae scripsit de libro περὶ ἑρμηνείας et de Analyticis prioribus, deinde Michaelis Pselli paraphrasin libri περὶ ἑρμηνείας typis exscriptam, Stephani paraphrasin eiusdem libri et Ammonii commentarium de Analyticis prioribus (cod. Paris. Reg. 2064), Theodori Prodromi scholia de Analyticorum posteriorum libro II (Paris. Reg. 1917), Ioannis Itali de Topicis (Marc. 265), Michaelis Ephesii de Elenchis sophisticis scripta (Paris. Reg. 1918), denique scholia anonyma de Categoriis quae habentur in cod. Laurent. 71, 32, Marc. 201; de Hermeneutica Marc. 257, Laurent. 71, 32, Ambros. L, 93, Paris. Reg. 2064; de Analyticis prioribus Marc. 201, Ambros. L, 93; de Analyticorum posteriorum libro I Ambros. L, 93, Paris. Reg. 1972; de libro II Riccard. chart. fol. 10, Paris. Reg. 1917 marg. Quibus quidem scholiis ut nimium pretium statuamus, nos certe longissime absumus: etenim colligendi laborem non tam propterea subeundum putavimus, quod

magnum fructum Aristotelem nostrum inde capturum esse sperabamus, sed quia verebamur ne et laboris impatientia et officium desertum nobis exprobraretur, quod quum sponte nobis imposuissemus, conservare debebamus. Si quis vero conquerendum putet de inutilitate eorum quae non sine magno labore congesserimus, equidem me ipsum contentum profiteor eo, quod Stephani de Hermeneutica commentarium, quem exstare viri docti adhuc videntur ignoravisse (v. Buhlium in Aristot. ed. Bipont. I. p. 313), et codicis Riccard. paraphrasin libri II Analyticorum posteriorum, quam non possum non iudicare et meliorem quam externa libri species promittere videtur et lectione dignissimam, in lucem protrahere contigit.

Ut ad librum ipsum veniamus, ante omnia petimus a lectoribus, ne artis logicae imperiti ad libros ab Aristotele de ea compositos accedant, deinde ne inconsiderate iudicent de iis quae non temere scripsimus: sciant autem pergratum mihi fore quodcunque re bene perpensa reprehendatur, etiam si me non habeat assentientem. Iam in libro componendo hoc potissimum spectavimus, ut, non compilatis iis quae alii scripsissent, nova daremus quam plurima eaque non nisi ex iis fontibus hausta, quibus aut ipsi usi essemus aut alios, quibus merito fides habenda esset, usos esse sciremus: quare prae ceteris nobis cavimus, ne quid diceretur quod, quum aut nemini ignotum esset aut satis facile ad inveniendum iis qui Aristotelem intelligere studerent, si abesset, nemo requireret. Brevis esse laboravi, num obscuritatem vitaverim, iudicent alii: prolixo certe commentario Aristotelem explanare indignum iudicavi summo philosopho, qui brevitatem perspicuitate haud raro potiorem habuerit. Latine scripsimus, ut oratio non clara esse non posset, non ut Ciceronis more

modestiae speciem praeberemus, quae arrogantiam occultaret; imo, quum Ciceronis arrogantia a nobis aliena sit, ne eius modestiam quidem affectare voluimus: vita enim nos edocuit ea laude nobis acquiescendum esse, quam in nos ipsi conferre non erubescimus, si peregimus quod et temporis angustiae et virium modus concesserunt. Latinam linguam igitur patrio sermoni praetulimus, ne etiam in nos caderet quod non paucis philosophorum recentiorum vitio vertitur, quod ita scripserint, ut nobile dictum Talleyrandi, quod „oratio facta sit, ut occultetur quod sentias", facto comprobare videantur. Interdum hoc cadit in Biesium — nam e. g. terminos syllogismi non appellat „Begriffe", sed „Begriffsmomente": scilicet quum alterum et doctius sit et plane idem significet, non video, cur non liceat delectari vocabulo splendidiori. Doctrinam autem Aristotelis libro suo ita exposuit, ut universam quidem viam et rationem, quam ille secutus sit, bene explanaverit, singula vero quae difficultatibus laborarent aut praetermiserit aut minus accurate explicuerit. Facilius quidem hoc, sed melius, opinor, de Aristotele meruisset, si in singula diligentius inquisivisset; quae si magis habuisset perspecta, etiam universa clarius exposuisset: nobis certe propositum fuit, ut singula, quo maioribus difficultatibus impedirentur, eo diligentius perscrutaremur et interpretaremur, dum de universa via et ratione qua Aristoteles procederet (hae enim facilius intelliguntur) brevius diceremus. Quare quod Rassow (Aristot. de notionis definitione doctrina. p. 37 not. 2, cf. p. 15 not. 3) de Biesio dixit „etsi locum silentio non praetermittat, tamen incerta quadam oratione rem velavit potius quam illustravit" non solum in unum locum cadit, sed de universo fere libro dici poterit. Cf. quae diximus p. 377. Quamquam Biesium diligentissime lectitavisse Aristotelem

non negamus, tamen eius librum, quum singula explanare laboraremus, non multum nobis profuisse ingenue fatemur. Qui Aristotelem nondum attigerint aliquem certe fructum ex eo capient, quamvis minime satisfaciet iis qui non quod ille docuerit discere, sed ingenium et indolem summi viri aestimare, quique verum Aristotelem cognoscere velint: nam Biesius Aristotelem non fecit Germanicum, imo Hegelianum, quod merito reprehendit C. Kühn (De notionis definitione qualem Arist. constituerit. Halis. 1844. Praefat.), qui novo commentario logica Aristotelis scripta se ipsum illustraturum esse promisit. Genus dicendi quo Biesius utitur certe tale est, ut Aristoteles antiqua veste deposita ad huius aetatis morem compositus sui ipse vix similis sit. Accedit quod non semper verbis utitur cuiusque rei maxime propriis: v. c. ubi de deductione ad absurdum agit, id quod per syllogismum ipsum probatur appellat „den Widerspruch", quod quidem vocabulum non nisi de eo intelligere solemus quod repugnantiam in se habet: dicendum erat igitur „das Gegentheil" vel etiam simplicius cum Aristotele „das Falsche" (τὸ ψεῦδος, v. Biese I. p. 155 init.). Deinde in iis quae disputavit de syllogismis plerumque usus non est litterarum notis, unde factum est, ut quod Aristoteles clare expresserit difficilius sit et obscurius apud Biesium. Denique usum libri impedit etiam hoc, quod, quum Aristotelis verba afferuntur, libro quidem unde sumta sint et capite adscripto paginae et versuum numeri editionis Bekkerianae omitti solent. — Zellius in versione sua *) Iulii Pacii vestigia premit. Quodcunque dubium est ita

*) Novae versionis Franco-gallicae (I. B. St. Hilaire, la logique d'Aristote traduite en français pour la première fois et accompagnée de notes perpétuelles. Tom. I. Paris. 1844) copia nobis nondum facta est.

solvit, ut cum illo consentiat, quamquam auctorem non ubique nominat. Notae quas addidit nihil fere habent quod non legatur in commentario Iulii Pacii, ut quodcunque in altero vel laudaverimus vel reprehenderimus etiam de altero accipiendum sit. Ceterum Zellius non tam vertere voluisse videtur Aristotelem quam interpretatione explicare: saepius enim, ne oratio brevior obscuritatem haberet, adiecit quae deesse ei videbantur: qua quidem amplificatione Aristotelem non corrumpi aegre mihi persuadeo, nisi qui amplificet animorum quodam consensu coniunctus sit cum eo cuius scripta exponat, quod de Zellio praedicare non ausim, quum haud paucis locis (nonnullos exempli causa in commentario commemoravimus, quem de Analyticis prioribus scripsimus) veram Aristotelis mentem eum non perspexisse appareat. — Quae in edit. Arist. Bipont. Buhlius dederit non magni momenti esse vix est quod probemus: quare paucis quibusdam exemplis allatis, unde appareat quomodo Aristotelem intellexerit, contenti sumus: Vol. II p. 673 formulam Aristoteli tritissimam τὸ ἀγαθῷ εἶναι significare dicit „τὸ inesse bono", cf. quae diximus p. 359 extr.; 18a39 scribi vult ἐπὶ τῷ αὐτῷ, quia nihil praecesserit ad quod referri possit numerus pluralis τοιούτοις. Quae legimus 37a35 inepte mutavit, quamquam valde gloriatus de correctione. 70a10 excidisse putat vocem ἀτελής, quamquam Iul. Pacius hanc vocem aliunde intrusam esse satis aperte ostendit. Qui plura velit videat quae diximus ad 8a34, 13a19, 20a24, 46b34 et quae Buhlius ad vocem τρίτον 69b13, ad κἂν ib. vs. 32, multa alia quae et facilia sunt ad inveniendum et indigna quae hic commemoremus. Scholiis non perlectis, sed inspectis ita usus est, ut hic illic delibaverit quod in usum suum conferret; a Iulio Pacio autem, perspicacissimo Aristotelis interprete, in quo, temporis quo vixit ratione habita,

ne hoc quidem reprehendes, quod rem aliquando ita explanaverit, ut singulorum verborum potestatem non satis consideravisse videatur, ingenii acumine longe superatur. „Animadversiones criticae", quas Buhlius adiecit, non sine arrogantia scriptae sunt, quam, quum non magnam utilitatem habeant quae disputavit, aegre tulimus. Dicendum est autem, ne quid iustae eius laudi detraxisse videamur, quod contulit editionem Aristotelis Aldinam, Iuntinam, Camotianam, Basileensem priorem, Isingrinianam, Hildenianam, Sylburgianam, Casaubonianam, Pacianam et veterem interpretem latinum (ed. Ven. 1480), cuius codicem bibliothecae Gothanae etiam nos passim adhibuimus in Analyticis (desunt enim in codice Categoriae et Hermeneutica), denique in fine voluminis III lectionis varietatem adnotavit quam cod. Guelpherbytanus praebet. Quibus quidem libris quamquam non ita usus est, ut integram eorum collationem instituerit, tamen nemo erit, quin insignis assiduitatis et praeclarae doctrinae laudem ei concedat. — Sequitur ut eos libros commemorem, quibus quantum debeam libentissime profiteor et quos quo melius adhibui et imitatus sum, eo melius etiam rei meae consuluero, recensionem dico Aristotelis quam Bekkerus fecit et scholia quae Brandisius collegit. Ac de scholiis quidem quoniam supra diximus, nunc de nova recognitione quam ipsi instituimus exponendum erit. Alienum est autem ab hoc loco quaerere num ea quae sub Aristotelis nomine nobis tradita sint recte ei tribuantur (de qua quidem re Brandisius ita scripsit, ut nobis ab ea abstinendum sit): namque quod nobis propositum est eo continetur, ut quae ad nostram aetatem pervenerint considerata diversitate, quam vel libri mss., in quibus insint, vel alia subsidia quaecunque, quibus uti liceat, praebeant, talia et exhibeamus et interpretemur qualia ab auctore et

scripta et intellecta esse quam maxime sit veri simile. Nititur autem Aristotelis recensio tum auctoritate codicum, quibus eius scripta nobis conservata sunt, tum fide veterum interpretum, qui vel hanc vel illam lectionem in libris suis invenisse dicunt.

Bekkerus in recensendo Organo quattuor codicibus usus est, quorum optimos (*A* et *B*) integros iterum contulimus, tertium (*C*) hic illic inspeximus, ut videremus num nova collatione opus esset — qua re vera opus esse et ea docebunt quae a Bekkero praetermissa in Categoriis infra notabimus et quae dabimus ad 124b10; 125b26, 39; 126a33 sq., b20; 127a3 al. Quem quidem codicem ut non integrum retractaremus, tum copiae nos moverunt quas iam aliunde comparatas habebamus, tum temporis angustiae, quas ad describendas Pappi collectiones mathematicas adhuc ineditas conferre maluimus, praesertim quum codex ipse reliquis duobus, quos Bekkerus contulit, longe inferior sit. Quartum librum quem Bekkerus adhibuit cur non inspexerim dixi p. 11. Novam autem quam instituimus codicum *ABC* collationem non inutilem fuisse apparebit ex iis quae a Bekkero in Categoriis omissa hic adscribamus.

1b4 *τινὸς* om *A*.
2a26 *καὶ ζῷον* pr om *A*.
3b37 *αὕτη* *AB*.
4a7 *γε* om *B*.
8 *οὐσία* *ABC*.
31 *μετέβαλλεν* habet *B*, non *C*.
b21 *τὰ μὲν* *BC*. — *αὐτοῖς* *C*.
22 *τὰ δὲ* *AB*.
23 *οἷον* habet *B*.
31 *ἀεὶ* om *B*.
5a19 *οὗ* *A*.
b8 *ἂν* om *BC*.
6a7 *αὐτὸ*] *καὶ αὐτὸ* non habet *C*, sed *B*.
21 *οὔτε* *BC*.
29 *A* eadem habet quae praebent *BC*.
b11 *ἔστι* *AC*.

6b24 τὰ πρός τι om *B*.
7a3 ὥστε ἂν *C*.
31 ἔτι δὲ ἂν *C*.
b7 καὶ] δὲ καὶ *A*.
8 πτερωτῷ αὐτῷ *B* non habet.
29 μὲν om *A*.
8a5 σῶμα οἷον *C*.
b27 λεγέσθω corr *B*.
28 πολυχρονιώτερον *AB*.
9a21 δὲ] γὰρ *A*.
33 et 34 τῷ] τὸ pr *A*.
b16 εἴ τις corr *B*.
29 λέγεται] litura *A*.
10a6 καθισταμένων *ABC*.
7 οὐδὲ] οὐ *AB*.
11a28 εἰ] ἢ corr *B*.
12a22 ἄλλα τοιαῦτα χρώματα *ABC*.
28 καὶ θάτερον corr *B*.
b6 τὰ et 9 οὐδ' ἓν corr *B*. — οὐδ' corr *A*.
7 κατάφασις καὶ ἀπόφασις *C*.
13a8 ἀνὰ μέσον ἐστίν *A*.
19 γενέσθαι *ABC*.
20 τὸ corr *A*.
b31 ἢ non habet *B*.
14a26 ἕτερον ἑτέρου *ABC*.
27 καθὸ *AC*.
b7 αὐτοῖς *AB*.
30 ἡμίσεως pr *A*.
15a2 πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν non habet *B*.
5 πρότερά ἐστιν οὐ *ABC*.
22 „fortasse" ante *A* del.
b1 ἠρεμίαι *AB*.
9 ἀντιθείη *ABC*. — ἢ om *AB*, del *C*. — τῇ . . μεταβολῇ *AB*.
14 ἡ om *ABC*.
19 pr καὶ om *AB*.
25 πύρους] τοὺς πύρους *ABC*.

Sunt autem plures loci quibus Bekkerum aliam lectionem recepturum fuisse putaverim, si lectionis varietatem integram habuisset: v. c. 6a29, b11; 8b28; 10a14; 13a19; 15b19; 16a23; 17a31; 18b31, 38, 39; 19b3. Omittimus reliqua, quum odiosum sit reprehendere eum, cui tanta debeamus, ut fatendum sit nos, nisi ille bonam partem operis absolvisset, aliquid praestituros fuisse quod

fortasse non contemnendum fuerit, at certe non laudandum. Enotavimus autem omnem lectionis varietatem quam invenimus. Quod si cui videatur operosius factum esse quam utilius, sciat in lectionis varietate indicanda aliquid inutile me maluisse adiicere quam omittere quod prodesse possit, praesertim quum in his rebus et alia aliis videantur utilia et auctoritati eorum quae nunc inutilia sint aliis codicibus collatis aliquid accedere possit. Omnes codices, quorum in libro nostro fit mentio, ipsi inspeximus, quod ingenue fatemur, ut nobis tribuatur et quod emendatum et quod peccatum sit. Non iactamus ita excussos esse omnes, ut iam nihil emolumenti reliquum sit quod ex iis provenire possit, imo vanitate omni abiecta quam maxime optamus, ut exstent qui Aristotelis scriptis emendandis et explicandis eandem operam navent, etiam si quod nos praestiterimus non solum superetur, verum etiam obscuretur et oblivione obruatur. Iam quum tempore quam optime uti vellemus, in conferendis codicibus ita versati sumus, ut liber, quo nobis videretur praestantior, eo diligentius a nobis excuteretur: namque quum certum temporis spatium, quod in conferendis libris mss. consumere licebat, nobis constitutum esset, in locis difficilioribus, quorum lectio valde dubia esset, maiorem curam ponere quam in facilibus, de quibus optimi codices consentirent, par erat: magis enim profuturum putavimus novae Aristotelis recensioni, si nova aliorum codicum auctoritate accedente confirmarentur quae dubia essent, quam si aliis codicibus, qui iis quos iam inspexissemus inferiores essent, collatis quae certissima essent etiam certiora reddere vellemus. Quare ex ipsa librorum bonitate qua quisque diligentia dignus esset iudicantes librum diligenter scriptum accurate contulimus, librum negligentius exaratum non nisi quibusdam locis inspeximus, quibus quae vera esset lectio dubitaremus. Quum igitur praeter codices optimos, quos

quam diligentissime excussimus, aut pauci conferendi essent integri — nam codicum qui Aristotelis scripta logica habent tanta est copia, ut subsidia, quae ad novam recensionem adhiberi possint, omnia unquam congestum iri desperandum sit — aut pluribus ita utendum esset, ut difficiliorum locorum maiorem curam haberemus quam faciliorum, fecimus quod rei nostrae maxime profuturum esse putavimus. Ob eandem causam factum est, ut numerus codicum, quibus usi sumus in Analyticis prioribus, minor sit numero eorum quos in reliquis libris adhibuimus: causa scilicet in eo est, quod Analytica priora, ut in quibus lectio minus variare soleat (quod facile intelliges, si lectionum variarum copiam, quam Bekkerus dedit in singulis libris, inter se comparaveris), novis subsidiis minus egent quam reliqua.

Codicum quibus uti nobis licuit antiquissimi iique optimi sine dubio sunt quos Bekkerus litteris *AB* notavit, quamquam in eo ab illo recedendum putavimus, quod codicem *A* potiorem duxit codice *B*, quum nobis codex *B* reliquis omnibus praeferendus videatur. Ac ille quidem saepissime ubi consentiunt *BC* eorum auctoritatem postposuit codici *A*, v. c. 16 a 12, 26, b 28 al. — sunt tamen loci quibus codicem *B* invito codice *A* secutus est, v. c. 67 a 14, 18, 25, 32, 35, 37, 39, b 12, 13 al. — nos vero lectionem quam praeberet *A* non praetulimus, nisi ubi eius auctoritati aliquid accederet aliunde: v. c. quod *BC* praebent 9 a 12, 17 b 5 mendi speciem habet. Eadem ratio est 14 a 27, quum etiam 14 b 26 habeatur *κατὰ τὸν χρόνον*. 19 b 37 codd. *An* cum Ammonio et Boethio consentiunt: cf. 33 b 39, 42 a 26, 46 b 20, 54 a 12, 60 b 31 sq., 61 a 39, 63 b 38, 64 a 17, 66 a 16. Re vera autem codicem *B* ita praestare codici *A*, ut lectio quam ille praebeat alteri praeferenda sit, nisi vel sensus ratio vel reliquorum codicum vel interpretum auctoritas postulet al-

teram, apparebit eorum locorum ratione habita quos iam adscripturi sumus. Quos quidem locos e libris Categoriarum et περὶ ἑρμηνείας solis repetimus, ne exemplorum numerus frustra augeatur: sin autem erit cui haec exempla non satisfaciant, eum ut convincamus, reliqua lectionis varietate quam codices *AB* praebent omni enotata perpendere eum iubemus uter utri praestet. Cf. igitur 1 b 8, ubi *B* omisit quae a recentiore quodam interprete intrusa in aliis codicibus leguntur. Eodem fere modo res se habet 6 a 8, 9 a 17, ib. b 21 et 29, 13 a 35, 14 a 17 et 36, 16 a 26, 18 a 19 et 38, 19 a 39, 20 a 35, in primis autem 21 a 2, ib. b 33 — 37; 17 b 21 vero et 20 a 24 Boethii auctoritas lectionem codicis *B* confirmat. Deinde 1 a 4, 2 a 1, 2 b 17, 3 a 34, 3 b 6, 7 a 20 quae recepimus e codice *B* cum iis conveniunt quae editiones priores habent. 1 a 9 et b 18 Bekkerus ipse codicem *B* meliorem iudicavit; idem fecit 18 a 32, 36, b 1, 16, aliis locis quibus lectionem codicis *B* praestare res ipsa docet. Quod Boethius habuit exhibet *B* 7 b 39, 8 a 1 seq., ib. 2, 5, 7, 9, 10 a 26, ib. b 23, 15 b 12, 18 b 24, cum Simplicio et Boethio concinit 7 b 23, cum Alexandro et Ammonio 17 b 25. 6 a 22 lectionem codicis *B* et sensus postulat et veterum interpretum auctoritas. Item non probari non poterit quod prius habuit *B* 15 b 1, 17 a 13, 18 a 34. Quibus quidem locis diligenter perpensis inspectisque iis quae in commentario disputavimus vix erit, opinor, qui reprehendendum putet, quod codicem *B* codice *A* potiorem iudicaverimus. — Codices *C* et *D* Bekkerus reliquis quibus usus est merito longe postposuit: qua in re, quamquam sunt loci quibus lectionem *C* solam probandam putavimus (v. c. 11 b 28, 12 a 28, 13 b 1), ita cum eo consentimus, ut etiam pluribus locis quam ille eam non admiserimus, dum ille interdum, ut vulgarem lectionem retineret, eam recipiendam putavit: cf. 4 a 23 et b 4, 6 a 38, 10 b 10, 16 a 32, 21 a 3 sq.,

18b11 et 22 — ultimis duobus locis certe restituenda erat lectio *AB*, quum eadem habeatur in versione Boethiana. Nonnunquam Bekkerus reiecit quod praebent codd. *ABC*, quod, ubi ferri posset, reduximus: v. 5b14, 6a31, 15b30. — Reliquos codices (de quorum usu et pretio disserere noluimus, tum quia longum est, ut ab hoc loco alienum esse debeat, praesertim quum, ut intelligerentur quae disputaremus, commentarius quem conscripsimus diligenter prius perlegendus esset, tum etiam quia res ipsa copiosa commentatione quam requireret vix digna esset), non invento qui libris *AB* praestaret, ita adhibuimus, ut, ubi optimi inter se discreparent, litem, si fieri posset, diiudicarent.

At erit qui dicat non tam codices ipsos inter se comparandos esse, ut quid cuique tribuendum sit decernatur, sed adeundos esse veterum interpretum commentarios, ut qui liber eam plerumque lectionem exhibeat quae interpretum auctoritate commendetur, is optimus iudicandus sit. Quae quidem sententia cur probanda non sit iam explicabimus. Verum quidem est sine dubio antiquissimam habendam esse lectionem quam veteres interpretes in libris suis reperisse dicant — nisi forte in ipsa lectione quam exhibeat vetus interpres aliquid mutatum esse et depravatum demonstrari possit, quod accidit e. g. 58b8 sq.: quare eam semper lectionem, si ferri posset, recepimus quam illos habuisse constaret; sed hoc ipsum saepe difficillimum est ad diiudicandum, quam lectionem habuerint. Namque frequens scholiorum graecorum usus nos docuit nullius fere momenti esse ea verba Aristotelis quae ipsam explicationem, qua Aristotelis sententia ab interpretibus illustretur, praecedere soleant: recte enim Buhlius (Vol. I p. 527): „Mihi tamen, ut hoc semel moneam, probabile est ipsa Aristotelis verba tam in Simplicii quam in plurium aliorum graecorum Aristotelis interpretum commentariis non semper ab his inter-

pretibus adscripta, sed nonnunquam a librariis imperitis interposita esse". Nihilominus tamen Buhlium multum tribuere lectionibus quas ex eo fonte hauserit quem modo aspernari eum vidimus tum multis locis apparet „Animadversionum criticarum" (cf. e. c. quae dicit ad Categ. V §. 2), tum inde quod pravas lectiones collegit fere omnes quae ex Philoponi commentariis enotari possent. Apparet autem Aristotelis verba explicationi ipsi praeposita non ab ipsis graecorum commentariorum auctoribus adiecta esse, sed ab iis qui commentarios descripserint: nonnunquam enim alieno loco inserta sunt. Sic in Alex. comm. in Anal. pr. (Iunt. 1521) fol. 24 b coll. fol. 31 a verba Aristotelis Alexandri disputationem interrumpunt, fol. 28 b non eo ordine leguntur quem habere debebant. Deinde ne sibi ipsi quidem constant interpretes in lectione quam in Aristotele invenerunt indicanda: nam quamquam Philoponum 48 b 7 *τὸ μίαν* reperisse apparet ex ipso commentario, tamen in Aristotelis verbis quae explicationem praecedunt habetur *τῷ μίαν*; Ammonius schol. 122 a 11 verbis Aristotelis quae leguntur 19 b 23 post *ἀπόφασιν* addit *τῶν ἁπλῶν*, quae omittit schol. 123 a 8; Alexander (comm. in Anal. pr. Iunt. 1521. fol. 21 b) in verbis quae leguntur 25 b 32 modo praebet *ὥστε* modo *ὡς*, modo omittit *ὅλῳ* 25 b 33 et prius *ᾖ* ib. vs. 34 modo retinet; idem fol. 24 a (ad 26 a 18 sqq.) habet *πρὸς τῷ μείζονι* et *πρὸς τῷ ἐλάττονι*, sed fol. 25 a sub fin. habet (26 a 20) *πρὸς τὸ ἔλαττον*; ib. fol. 63 b *ἀεὶ* et *ᾖ* in Aristotelis verbis (32 b 9) omittuntur, quamquam non desunt in ipso commentario; ib. fol. 97 a adscribuntur verba Aristotelis 38 b 32 *καὶ καθόλου δὲ ἀναγκαία ᾖ ἡ* . . ., sed fol. 97 b habetur lectio quam dedit Bekkerus; Philoponus (comm. in Anal. pr. Ven. 1536. fol. 7 b) in verbis Aristotelis 24 a 25 explicationi praepositis habet *τῆς ἀντιφάσεως*, in commentario ipso articulum omittit; idem fol. 27 exhibet *ὅταν*

28 a 10, dum in commentario scribit ἐάν; Boethius in priore editione commentarii quem de libro περὶ ἑρμηνείας composuit ad 17 b 17 in ipsa versione commentario praemissa haec habet: „opponi itaque dico affirmationem negationi quae universaliter significat ei quae non universaliter", ut legisse eum putares καθόλου vel ὅτι καθόλου pro τὸ καθόλου, nisi in ipso commentario diceret „Hoc est enim quod ait quae universale significat eidem quoniam non universaliter". Itidem res habet 21 a 20. Unde apparet quanta circumspectione opus sit, ne quid temere colligatur de lectione quam veteres interpretes habuerint. Accedit quod ipsi interpretes Aristotelis verba interdum non satis accurate reddunt: sic Alexander 50 b 33 omittit μὲν et τῷ, 51 a 1 omittit vocem συλλογισμῶν, 51 a 2 exhibet ἀνάγεται, schol. 182 a 42 vocem ἐστίν transpositam esse apparet, quod saepius accidit: neque hoc ita factum esse mirum est, si quidem interpretes non id agebant, ut singula verba, quae et quo ordine ab Aristotele scripta essent, servarentur, sed re ipsa intellecta et explanata contenti erant: quare Alexander quae legimus 17 a 22 in comm. in Anal. pr. fol. 5 b sic exhibet: ἔστιν οὖν ἁπλῆ ἀπόφανσις φωνὴ σημαντικὴ περὶ τοῦ εἰ ὑπάρχει τι ἢ μὴ ὑπάρχει. Denique Aristotelis verba quae in commentariis graecis explicationem praecedere solent, sive ab ipsis interpretibus inserebantur sive aliis supplenda relinquebantur, saepissime depravata sunt ab iis qui codices descripserunt, ut etiam propter mendorum frequentiam lectiones quas praebeant minus certae sint: v. c. 184 b 1 καὶ τὸ pro καὶ τῷ mendum est, ib. vs. 18 μία δύναμις habetur, quamquam Alexandrum legisse πᾶσα δύναμις apparet ib. vs. 20; ib. vs. 22 τὸν λόγον explicationis gratia Aristotelis verbis adiectum esse patet; 185 a 22 δέχεται omissum est in Aristotelis verbis, quamquam vs. 26 iisdem verbis adiectum est ἐπιδέχεται; ib. vs. 40 ἐπεὶ in contextum irrepsisse videtur e

vs. sq. Haec omnia igitur quum occurrant p. 184 b et 185 a, Aristotelis verba in commentariis graecis satis negligenter scripta esse luculenter ostendunt: quae si cui non satisfaciant, eum ut commentarios ipse perlegat hortamur, nobis vero inde manifestum videtur lectionis varietatem, quam Aristotelis verba commentariis graecis inserta praebeant, tam incertam esse, ut nulla fere eius sit auctoritas: quare has in recensendo Aristotele plane neglexímus.

Alia ratio est eorum locorum quibus quae fuerit lectio quam veteres interpretes habuerint certo scimus: nam praeferenda semper erit lectio quam interpretes in codicibus suis repererunt lectioni quae nostra aetate in libris mss. occurrit, nisi res ipsa aperte doceat potiorem habendam esse alteram. Quare iis lectionibus quas veterum interpretum auctoritate confirmatas habemus id pretium statuimus, ut, quo vetustiores sint, eo certiores a nobis habeantur: ubi vero interpretes ipsi inter se discreparent, antiquissimam semper lectionem, si admitti posset, recipiendam putavimus. Etenim sunt loci quibus recentiores interpretes lectionis quandam varietatem in libris suis repererunt quam antiquiores non habuerunt (v. c. 44 b 38 Alexander habuit ὅτι, quod et in nostris codicibus et in Philoponi libris videtur defuisse), quid? quod probabile est verba τὸ ἀτελές, quae in Aristotele suo reperit Philoponus (schol. 173 a 21), in contextum migravisse ex commentario Alexandri, qui nullam lectionis varietatem hoc loco videtur habuisse: dicit enim (ib. vs. 25) δυνατὸν εἶπε τὸν ἀτελῆ συλλογισμόν. Eadem fere ratio est 58 b 8, de quo loco v. quae diximus in commentario. Tamen Boethium et veterem interpretem latinum interdum secuti sumus etiam invito Alexandro, ubi levem emendationem sensus flagitaret, cf. e. g. 46 a 37 et 36 a 23.

Iam vero apparet ex iis quae diximus haud raro aliam alium interpretem habuisse lectionem — namque Ammo-

nius (v. schol. nostra ad 24 a 29) ἀρχαίως γεγραμμένα βιβλία commemorat, ut quae diversa sint a recentioribus, Philoponus vero saepius (v. e. g. schol. 177 b 30) lectionis varietatem ex Alexandro affert quam ipse non habuit — quare, quamquam recipiendae sunt lectiones quas veteres interpretes habuisse certum est, si ferri possint, tamen, quum neque magnus sit locorum numerus, quibus quid illi habuerint constet, neque, ubi constet, ipsi semper inter se de lectione consentiant, decerni inde vix poterit pretium quod singulis codicibus statuendum sit. Accedit quod lectiones interpretum graecorum saepius servatae sunt in codicibus minus bonis quam in iis (codices *AB* dicimus) quibus maximam fidem habendam esse nemo negabit. Sic codex *n*, qui haud pauca habet quae ab ipso Aristotele profecta non esse patet, 38 b 4 solus praebet quod habuerunt Alexander, Boethius et vetus interpres latinus, 39 b 22 solus exhibet lectionem Philoponi, 39 a 27 solus cum Boethio conspirat, 41 b 39 cum codicibus *Cfm*, Philopono et Boethio, 46 a 38 cum codice *m* et cum Alexandro concinit. Item codices *en* 7 b 23 praebent lectionem quam ex Simplicio et Boethio dedimus, *e* vero solus habet lectionem quam e veteribus interpretibus restituimus 1 a 4 et 6, 2 a 6, 6 b 22. 20 a 33 *enu* idem habent quod Ammonius, habuit *K*, correxit *d* *). At quis est, quaeso, qui propterea codices *AB* illis postponendos putet? Nam lectionis varietate quam praebent codices *en* leviter tantum inspecta dubium esse non potest, quin quae habeant plerumque reiicienda sint: accidit autem aliquando, ut probandum sit quod libri minus boni exhibeant. Sic quae recipienda erant 1 b 16 leguntur in codicibus *uaf*, correcta sunt in codicibus *nh*, 5 b 10 quod codex *d* correxit

*) Namque in lectionis varietate quam notavimus ad 20 a 33 indicanda peccavimus, ut pro „δόξειαν *e*, δόξαιαν *e*, δόξαιεν corr *K*" legendum sit „δόξαιαν corr *K* qui prius δόξειεν, δόξαιεν corr *d*".

solum verum est, 18 a 10 codex *i* solus lectionem Ammonii praebet quam restituimus, 27 b 37 recepimus quod codex *u* solus habet.

Quae quum ita sint, de codicum bonitate non iudicandum erit e lectione quam interpretes graeci habuerunt: unde etiam intelligitur ne hoc quidem concessum esse nostrae aetati, ut Aristotelem restituamus qualem veteres interpretes habuerint. Namque quum codices optimi qui nobis servati sint non easdem lectiones praebere soleant quas illos in libris suis reperisse compertum habeamus, in recensendo Aristotele nihil nobis relictum est, nisi ut iis locis (quamquam paucissimi sunt) quibus quid illi habuerint certo sciamus, recipiamus quod illorum auctoritate commendetur, reliquis vero omnibus recensionem talem constituamus qualem tum fides quae singulis libris habenda sit tum sensus ratio et loquendi usus qui apud Aristotelem obtineat postulent. Quae si vera est, quam in Aristotele recensendo sequi debemus, lex et ratio, probandum erit quod antiquissimorum interpretum auctoritate moti a lectione Bekkeri recessimus 1 a 2, 4, 6 et 9, 1 a 7 et b 16, 2 a 6 sq., 19 b 25, 30 sq., quod 6 b 22 Simplicium et Iamblichum contra Ammonii auctoritatem, 7 b 23 Simplicium, 9 a 23 Simplicium et Ammonium, 17 a 11 Boethium solum omnibus codicibus invitis, 17 b 25 Alexandrum et Ammonium, 18 a 10 et 20 a 33 Ammonium solum secuti sumus: neque tamen quod interpretes graeci darent sine exceptione recipiendum putavimus. Namque quamvis maxima sit eorum auctoritas, tamen quae 2 b 6 et Simplicius et codices habent intrusa esse apparet, quippe quae etiam Bekkerus e contextu recte eiecerit. Item 11 b 16 quod ille habuit recipere non ausi sumus. Sunt alii loci quibus Ammonius (v. 16 b 10, 17 b 17, 23 a 13, 23 b 39) et Simplicius (v. 5 a 5) lectionis quadam varietate indicata non decernunt utra praeferenda sit: quid? quod Ammonius

(16 b 22) diversam lectionem in Porphyrio deprehendere sibi visus est, ubi illum nihil aliud habuisse veri simile est. Interdum etiam interpretes non secuti sumus (v. c. Herminum et Simplicium 16 a 6 sq.), ubi non de ipsius lectionis, sed de explicationis diversitate disceptare putandi sunt: nam quum antiquitus scriberetur *ΤΑΥΤΑ*, utrum legendum sit ταῦτα an ταὐτά non tam ex codicum vel interpretum auctoritate pendebit quam ex eo quod et sensus et totius loci ratio requirat. Denique quibusdam locis (v. e. g. 17 a 13, 27 a 10, 30 b 14, 45 a 12, 58 b 7) coniectura utendum erat, quum quod verum nobis videretur neque codices neque interpretes graeci praeberent: quod cur faciendum erat in commentario exposuimus.

Veteri interpreti latino, quem et Buhlius hic illic contulit et nos ex codice Gothano in Analyticis adhibuimus, idem pretium statuendum est atque versioni Boethianae et optimis codicibus graecis: dolendum est autem, quod, quamquam in utraque versione verbum de verbo redditur, tamen multae lectiones sunt, quarum diversitas sermone latino indicari nequit. Namque quodcunque in articulis secus habet vel quodcunque diversum est in singulis verbis scribendis, dum significatio eadem maneat, versione non proditur.

Haec fere sunt quae de universa ratione, quam in Aristotele recensendo inierimus, dicenda habuimus. Iam ut satisfaciamus etiam iis qui librum nostrum leviter inspectum iudicare quam integrum perlegere malint, caventes ne sententiam dicant iniquam quosdam locos Analyticorum priorum indicemus, qui vel graviorem mutationem experti sunt vel quos nove interpretati sumus: conferri iubemus igitur quae diximus ad 26 a 32, 41 b 15, 42 b 5, 44 a 31 et 38, 45 a 12, 55 b 3, 57 a 1, 58 b 8, 66 a 37. Ubicunque lectionem a Bekkero receptam reiecimus causas, quibus adducti aliam

praetulerimus, in commentario explicuimus, ita tamen, ut silentio praetermiserimus eos locos, quibus cur alia lectio recipienda fuisset facile intelligeretur ab iis qui perspecta haberent quae modo diximus de universa ratione quam in nova Aristotelis recognitione ineundam putavimus. Quare ne quis conqueratur, quod incauta quadam novandi cupiditate ducti ratione non reddita interdum aliquid mutaverimus, liceat exempli gratia hic adscribere quae in libris Categoriarum et περὶ ἑρμηνείας emendanda censuimus, quamquam cur hoc fecerimus in commentario non indicavimus. Sunt autem haec:

1 b 4 τινὸς om.
3 b 28 τῆς οὐσίας τοῦτο, ἀλλὰ γὰρ καὶ . . .
4 a 1 καὶ ἧττον om.
5 b 14 ἄρα om.
6 a 19 καὶ] καὶ τὸ.
8 b 39 γινόμενος.
9 a 20 λέγονται ante οὐ vs. 19.
10 a 7 οὐδὲ] οὐ.
11 b 29 πρὸς] πρὸς τὸ.
14 a 26 ἕτερον ἑτέρου.
15 a 5 πρότερά ἐστιν οὐ.
16 b 23 ἂν.
17 a 31 alt τις om.
b 39 ἐστι om.
18 a 8 μία κατάφασις μιᾷ ἀποφάσει.
b 31 γίνεσθαι.
38 οὐ γὰρ.
39 ἀποφαθῆναι ἢ καταφαθῆναι.
19 a 2 τῷ om.
34 τὰ ἐναντία.
20 a 12 εἶναι om.
b 19 οὔτε ἂν.
25 ἂν.
21 b 36 δόξαιεν.
22 a 35 ἀκολουθεῖ om.
37 alt εἶναι om.
b 3 τὸ ἀναγκαῖον.
23 a 20 τὰ ἄλλα.
22 ἢ om.
b 13 εἰσὶν om.
24 b 6 καὶ ὅτι.

In verbis scribendis et interpungendis Bekkerum utique secuti sumus, nisi res ipsa, ut aliquid mutaretur, flagitaret: v. c. 20 b 39, 49 b 26 et 28 (quibus locis non mirari non possum, quod Bekkerus falsam Iulii Pacii interpunctionem servavit). Inde factum est, ut ferendam putaverimus cum illo codicum inconstantiam in scribendis verbis *γίνεσθαι* — *γίγνεσθαι*, *πλεῖον* — *πλέον*, *ἀεί* — *αἰεί*, *τοιοῦτο* — *τοιοῦτον*, *ἀνδρεία* — *ἀνδρία*, id genus alia. In his igitur codices secuti sumus, ne sine idonea causa eorum auctoritatem negligere videremur. Idem Bekkerus tulit 931 a 39, b 7 et 14 in *θάλαττα* et *θάλασσα*, 963 b 19 *ἄρσενα*, quum aliis locis scripserit *ἄῤῥενα*, 907 a 27 et 926 a 29 *ὀδμή*, alias *ὀσμή*, 870 b 27 et 29 *ἧσσον*, plerumque *ἧττον*. In apostropho ponendo (de quo v. quae diximus ad 5 b 19) et in *ν ἐφελκυστικῷ* vel adiiciendo vel omittendo item Bekkerum secuti sumus, quum certam regulam codicum auctoritate comprobatam hac de re constituere frustra laboravissemus. Denique retinuimus cum Bekkero formam *ἡμίσεος*, licet invito codice *B* (v. 6 b 30, 7 b 17, 20 al.), qui scribere solet *ἡμίσεως*, et formas *Σωκράτην*, *Ἀριστομένην* et quae his sunt similia (v. e. g. 47 b 29), quamquam *B* ubique servat formas *Σωκράτη*, *Ἀριστομένη*.

Sequitur ut paucis complectamur quae de commentario quem scripsimus praemonenda sunt. Ac primum quidem verbosa interpretatione Aristotelem explanare noluimus, ne Iulii Pacii verbositatem imitantes iis qui artis logicae periti essent taedium faceremus; sin autem sunt qui nimiam brevitatem nobis exprobrent, eos ad Iulium Pacium reverti iubemus: nos certe repetere noluimus quod vel nihil novi haberet vel ita planum esset, ut non tam explicari quam enarrari deberet. Quare longiorem expositionem non dedimus nisi ubi lectio vel incerta vel

perplexa videretur. Aliis auctoribus, quum res logicae ita comparatae sint, ut non doctrina aliunde petita explicari, sed in sola cogitatione positae per se ipsas intelligi velint, ad illustrandum Aristotelem non nisi parce usi sumus, ne eruditionis quandam speciem affectare videremur in rebus philosophicis explicandis, quas qui perspicere velit non auctores quaerere, sed intimam ipsius rei naturam cogitatione penetrare debebit: quod quidem negotium, quamquam omni difficultate liberari nunquam poterit, tamen ut facilius reddatur, commentario nostro efficere studuimus. Hoc igitur fine proposito eandem viam in Aristotele illustrando ingressi quam Trendelen burgius instituit, priusquam ad explicationem ipsam accederemus, quo melius universus sermonis contextus intelligeretur, quod quoque capite ageretur exposuimus, ut facile sit singulos libros uno aspectu complecti perlectis iis quae singulis capitibus versuum numero indicato praemisimus. Qua quidem in re ita versati sumus, ut perlegentibus ea quae de singulis verbis disputavimus in memoria haerere vellemus quae de universo capite dicta essent: nam singula quaeque optime perspicientur ab eo qui universam loci rationem intellexerit. Commentarius autem ad singula tantum pertinet, ut aut quomodo inter se cohaereant aut quid sibi velint exponat. Ut in lectione constituenda id potissimum spectavimus, ne quid temere mutatum admitteretur, ita in commentario scribendo id in primis cavimus, ne quid adiiceretur quod abesse vel posset vel etiam deberet: quare, ut in Aristotele legendo non eos adiuvaremus qui ita eum explicari vellent, ut ipsi omni labore supersederent, sed eos qui haud parvam laboris partem non deprecarentur, ea brevitate usi sumus, quae non totam viam persequeretur, sed alios a recta via aberrare non pateretur. Nam ut Aristo-

telis studium eum fructum ferat quem habere possit, qui commentarium componit Aristoteli suo eo melius prospiciet, quo magis aliorum animos ad eum convertat et ad eius studium excitet: quod qui efficere velit non omnia quae de re quam explicet dici possint proferre, sed ut veri reperiendi cupiditatem instiget et exstimulet, alia innuere, alia attingere, pauca tantum pertractare debebit. Etenim in libris legendis hoc utique primum est, ut veri videndi cupiditate accensi non discamus quae ab aliis explorata nobis tradantur, sed nostris oculis videamus quae ab aliis investigata sint: quare aut aliis ducentibus de integro nobis inveniendum erit quod illi iam exploratum habuerint aut tentandum, ut ipsi inveniamus quod alii nondum viderint. Accedit quod longa expositio etiam propterea Aristoteli non convenit, quod quomodo inter se cohaereant quae dicantur eo difficilius fit ad intelligendum, quo copiosius agatur de singulis, praesertim in scriptore et ingenii celeritate et sententiarum frequentia insigni. Quae quum ita sint, excusatione non videtur indigere, quod aliquando Aristotelem ita illustraverimus, ut aliis locis ex Aristotele desumtis, quos ita disponere et inter se coniungere studuimus, ut appareret quomodo quod propositum esset explicari deberet, contenti fuerimus. Idem fere fecimus ubi loquendi usum qui apud Aristotelem obtineret — huius enim, ut singula bene intelligerentur, prae ceteris ratio habenda esse videbatur — exposuimus. Namque singulos locos, quos ex Aristotele exscripsimus, ita composuimus, ut inde pateret et quae princeps esset vocabuli de quo ageretur significatio et quomodo reliquae ab illa fluxissent. Quare non solum loci ipsi diligenter legendi, sed etiam ordinis quo collocati sint ratio habenda erit, ut intelligatur quo vinculo connectantur: quod ubi facilius esset ad cognoscendum

non indicavimus, ne legentium perspicacitati parum tribuisse videremur. Fatendum est non sine incommodo singulos locos nudos ita interdum iuxta poni, ut difficiliores sint ad intelligendum: nam quum aliunde desumti sint, quem sensum habeant interdum non apparet, nisi prius expositum sit quomodo cohaereant et cum iis quae antecesserint et cum iis quae sequantur. Quod quidem incommodum si cui gravius videatur, libri ipsi, unde singuli loci petiti sunt, ne quid perperam intelligatur, inspiciendi erunt: ubicunque autem paucis verbis adiectis rem expedire licebat, ipsi perversae interpretationi occurrere non negleximus. In locis autem ex Aristotele adscribendis, quibus vel eius doctrinam vel loquendi usum illustraremus, non nisi iis libris usi sumus quos ad illum auctorem referendos esse certum esset, ne quid Aristoteli tribueretur quod ab eo profectum non esset. — Denique scholiis a Brandisio collectis in commentario ita usi sumus, ut non refutatis iis quae ab interpretibus graecis non recte explanata esse primo aspectu pateret, alia explicatione eaque meliore proposita contenti essemus. Ubi illi rem claram et planam interpretatione sua obscuriorem fecerint (quod haud raro accidit, v. e. g. 41 a 4 sq.), vel ubi Aristotelem ad arbitrium corrigant (quod v. c. fecit Philoponus ad 35 b 1), vel ubi non tam Aristotelis verba explicent quam quae ipsi de eadem re sentiant pluribus verbis exponant et quae fluant ex iis quae Aristoteles dixerit verbose persequantur, eorum quae disputaverint in commentario nostro rationem plerumque non habuimus. Quae quidem quamquam ad Aristotelem intelligendum aliquando haud multum faciunt, tamen tantum abest, ut Brandisium qui ea exscribenda curaverit reprehendamus, ut gratias ei agamus quam maximas. Namque scholiis collectis non solum Aristoteli melius intelligendo et emen-

dando optime prospexit, sed etiam quid cuique veterum interpretum tribuendum sit, quam singuli viam et rationem in Aristotele explicando secuti sint, quid profecerint ipsi et quomodo usi sint iis quae ab aliis acceperint, patefacere voluit, ne verbosa eorum scripta integra relegere coactus esset qui quid cuique maxime proprium et quomodo quisque in Aristotele interpretando versatus esset, intelligere vellet.

Reliquum est, ut gratias agam Augusto et Constantino Straubeliis, viris doctissimis, quos opera et consilio me iuvisse libenti animo profiteor. Qui si officio, quod mihi praestiterunt, de Aristotele ipso bene meruisse sibi persuadeant, et ipsi operae pretium ferent et mihi facient pergratum.

Scrib. Marburgi d. XX. m. Iulii
a. MDCCCXLIV.

DE
CODICIBUS GRAECIS ORGANI.

Marc. 201 anno Chr. 955 exaratus membr. 4. totum organum complectens praemissa Porphyrii isagoge, a Bekkero collatus, qui littera B eum notavit. In fine categoriarum hoc epigramma legitur:

Παγκρατὲς ὦ δεκάδος μέγα δίκτυον, ὦ τόσον ἕρκος,
Ὦ φύσιος) πινυτὴ μῆτις Ἀριστοτέλους.*
Εἴ τις ἰδεῖν σπεύσειεν ἀπείριτον ἐσμὸν ἐόντων,
Εἰς ἐμὲ παπταίνοι τὴν μάλα βαιοτάτην.
*Ὠκεανὸς γενόμην φυσίζοος**). εἰ δ᾽ ἀπιθήσεις,*
Εἰπὲ τίς ἡμετέρης οὐκ ἀλέγει δεκάδος;
Σεῖο κατηγοριῶν σημάντορα μῦθον ἰάλλω,
Ὦ πινυτῶν ἐπέων εὖχος Ἀριστότελες.

In fine totius libri autem haec:

Χάρις σοι πολλὴ Ἰησοῦ, ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ εὐχαριστία ἀνθ᾽ ὧν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν ἐπελάβου καὶ τέλος ἐπιθεῖναι τῇ δέλτῳ ἐχαρίσω. Ἐγράφη χειρὶ Ἐφραῒμ μηνὶ νοεμβρίῳ ἰνδ. ιγ΄ ἔτους ͵ςυξγ΄. Isagoge, Cat. et Anal. pr. scholia habent ab initio minus frequentia eadem manu scripta qua contextus, reliquorum librorum scholia sunt recentiora eaque rariora. Antiquiora semper in margine sunt, recentiora et in margine et inter versus occurrunt. Tituli librorum et primae semper litterae minio scripti sunt.

Marc. 202 bomb., fol. 123—154 chart., quae Pselli paraphrasin in librum de intp. continent ed. Ven. 1503. Constantinum Psellum auctorem eius esse dicit Bandini catal. mss. Laur. I p. 493, cui codd. contradicunt e. g. Marc. 599. Incipit liber a commentario anonymo in Isagog. Porphyrii, de quo haec nota adscripta est: *Ἐξήγησις αὕτη τῶν πέντε φωνῶν καὶ μετ᾽ αὐτὰς τῶν κατηγοριῶν οὔτε τοῦ Ἀμμωνίου οὔτε τοῦ Φιλοπόνου ἤ τινός ἐστι τῶν μεγάλων*

*) Cod. *φύσις*. — **) Cod. *φυσίχοος*.

ἐκείνων, νεωτέρου γε μέντοι τινὸς κατὰ πάντα τοῖς προειρημένοις ἑπομένου. Ab initio mutilus est. Sequitur comm. in Cat. fol. 41 — 76 Olympiodori nomine recenti manu inscriptus. Prooemium inc.: καθάπερ ἀρχόμενοι τῶν εἰσαγωγικῶν ἐλέγομεν τὰ πρὸς πᾶσαν φιλοσοφίαν συντείνοντα, unde sequitur eundem auctorem etiam de Isagoge librum composuisse, quamquam non solum nescimus num ea quae praecesserunt ei tribuenda sint, sed etiam incertum est num ab Olympiodoro alter comm. scriptus sit. I. Morelli bibl. ms. Bassani 1802 p. 122 ad Philoponum auctorem referendum esse e cod. Matritensi probavit. Idem commentarius sub Ammonii nomine editus est, quia Philoponus haec scholia conscripsit ἐκ τῶν συνουσιῶν Ἀμμωνίου. Idem accidisse videmus iis scholiis quae habemus de Anal. pr. Philoponi nomine inscriptis. Quod quam verum sit iam ipsum explicationis initium comprobat: αἱ ψυχαὶ αἱ ἡμέτεραι γυμναὶ μὲν οὖσαι τῶν σωμάτων ἠδύναντο δι' αὐτῶν τῶν νοημάτων σημαίνειν ἀλλήλαις. Aliis verbis idem expressum est in schol. Ammonii cod. Laur. 71, 10. Riccard. 4. 55. Bessario auctorem putavit recentiorem Philopono et Ammonio. Mihi quidem optima quaeque videntur ab Ammonio profecta esse. Philoponus autem eorum quae ab illo accepit novam recensionem fecit (unde etiam in scholiis quae de Anal. pr. habemus verisimile est Philoponum disposuisse magis et recensuisse quae ab Ammonio ei tradita fuerint, quam nova ipsum adiecisse), qua quidem recensione Olympiodorus quidam ita usus est, ut paene nihil nisi verba mutaverit: nova enim satis rara sunt in hoc libro, bona etiam rariora. Eundem commentarium habent etiam codd. Pariss. 2051. 1937. 1928. 1973, de quibus v. quae dixit Brandis Abhh. der Berl. Akad. 1833. Hist.-phil. Kl. p. 284. Fol. 83 legitur initium commentarii in lib. de intp. sine auctoris nomine: μέλλοντας σὺν θεῷ τὸ παρὸν μάθημα τὸ περὶ ἑρμηνείας παρὰ τοῦ δαιμονίου Ἀριστοτέλους ἀκριβῶς ἐκτεθὲν σαφηνίσασθαι. Inde a fol. 92 habentur Quinque Voces Porph., quae meliore charactere alia manu exaratae sunt. Deinde Cat., de intp., Anal. pr. et post., quorum multae sunt variae lectiones, sed parum utiles. Scholia addita sunt et in marg. et inter vss. in Anal. τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων, Ioannis Pediasimi; cf. Morelli l. l. Pars libri novissima ita madefacta est, ut legi paene nequeat. Fol. 307 seqq. chartt. legitur Theod. Prodromi et Leonis Magenteni comm. in Anal. post. lib. II; cf. quae diximus de cod. Paris. Reg. 1917.

Marc. 203 et 204 bomb. 8. saec. XIV nullius fere pretii. Codicis 204 quindecim foliorum plus quam dimidiae partes avulsae sunt et ab initio libri et in fine. Isag. Porph., ut solet, in utroque organum praecedit.

Marc. 214. Scripta Aristotelis logica non habet: fallitur enim Zanetti catal. bibl. ms. D. Marci Ven. 1740. p. 115.

Marc. 211 bomb. 8. Pars prior saec. XV, posterior inde a fol. 151, quo Theophrasti metaphysica incipiunt, saec. XII exaratus

est. Fol. 136 cat., fol. 143 lib. de intp. Pauca quaedam scholia habent. De reliquis quae insunt cf. catal. Metaphys. huius cod. contulit Bekker.

Marc. 599 bomb. 4. min. saec. XV. Post Hermogenis rhetoricam ab initio mutilam habentur Isagoge et Categ. cum commentario, cuius initium videtur deesse. Auctorem eius esse Ammonium nonnullis locis collatis compertum habeo. Sequuntur Davidis commentarii, quibus usus est Brandis, et Mich. Pselli explicatio libri de intp. Per librarii errorem folia ita disposita sunt, ut legi omnino nequeant, nisi quis susceperit longum ordinandi laborem, qui eo difficilior erit, quod commentarius singulis contextus partibus subiectus est.

Marc. 604 chart. 4. Librum quintum Topicorum et sexti initium habet. De reliquis quae in hoc cod. insunt cf. catal.

Marc. App. IV, 5 membr. 4. charactere satis magno scriptus, haud angusto inter singulos versus spatio relicto. In Top. et versus et litterae magis contrahuntur. Scholia non insunt, sed syllogismorum figurae in margine adscriptae. Post Porphyrii Isagogen inc. organum fol. 16. In fine legitur: *τετέλεσται σὺν θεῷ ἡ λογικὴ πραγματεία τοῦ Ἀριστοτέλους μηνὶ δεκελιῶνι τρίτης ἔτει ͵ςω΄ εἰκοστῷ ὀγδόῳ.* Recenti manu adiectum est „anno mundi 6828, Christi anno 1320." Organum integrum inest. Scholia in marg. libri tertii Topicorum rariora sunt et contextu recentiora. Quae emendata sunt ea in ipso contextu ita correcta sunt, ut quae prior sit lectio, quae posterior, nunc discerni nequeat.

Marc. App. IV, 53 bomb. fol. saec. XII. Codex olim Francisci Barbari Patricii Veneti. E bibl. S. Michaelis apud Murianum (cf. Mittarelli bibl. codd. mss. Ven. 1779) illatus est in bibl. D. Marci Ven. Appendicis catalogus manu scriptus tantum exstat in ipsa bibl. Ethica huius codicis contulit Bekk. Scriptus est charactere nitidissimo, bipartito ab initio, paullo post initium libri II. Anal. pr. binae columnae non amplius distinguuntur. Isagoge Porph. minio inscripta est litteris maiusculis. Reliqua aut titulos habent recentiores aut plane iis carent, exceptis ethicis et soph. elench., qui minio inscripti sunt eodem charactere, quo contextus exaratus est. Foliorum numerus non indicatur. Scholia non multa eaque recentiora. Inter singulos libros Top. titulo omisso angustum spatium relictum est. Idem factum est 175 a 2 post *εἴρηται*, ubi elenchorum pars altera incipit.

Marc. App. IV, 51 bomb. 4. rec. Anal. post. Prima cuiusque periodi verba minio scripta sunt. Liber eleganter exaratus est charactere grandi. Satis amplum inter singulos versus relictum est spatium. Scholia fere nulla in eo reperiuntur.

Querinianus A. IV, 3 Brixiae bibl. publ., cuius catal. codd. mss. duo volumina complectitur. Chart. 4. rec. fol. 110—146 Categorias habet, quibus adiectus est commentarius prolixus ab initio.

Eadem manu scriptus videtur qua contextus. Cod. bipartito scr. Contextus nullius fere pretii est.

Ambros. B, 103 et D, 82 bomb. 4. saec. XV Porph. isag. et organon habent cum schol. in marg. et inter versus.

Ambros. C, 97 bomb. fol. min. saec. XV. Aristotelis categ. ab initio mutilae cum comm. Ammonii, cuius verba a contextu non distinguuntur. Notandum est quod in commentario fusius agitur de iis categoriis, quas Aristoteles levius tantum attigit (ποῦ, ποτέ, κεῖσθαι, ἔχειν, ποιεῖν, πάσχειν), antequam ea pars libri explicatur, quae dicitur Postpraedicamenta, ita ut de categoria ἔχειν non in fine libri dicatur, sed ultimo loco disputetur de motu. Post Philoponi comm. in V voces sine auctoris nomine legitur annus quo liber exaratus est ϛϠνϛ΄ ἰνδικτ. ια΄ i. e. 6956 s. anno Chr. 1448. Ultima duo codicis folia initium habent libri de intp., cui subiectus est comm. anonym.

Ambros. L, 93 membr. 4. saec. X/XI. Tituli litteris maioribus scripti et figuris pictis ornati sunt. Scholia in marg. sunt saeculi XV. Prima manu scriptum scholion in cat. unum inveni, quod de privatione agit. Praecedit vita Aristotelis auctore anonymo (ed. Buhle p. 60 sqq., ubi monendum est ultimos duo versus p. 67 ἀναλφάβητος ... λάλος recentiori manu adiectos non ad eundem auctorem referendos esse qui composuit priores. Minime enim de Aristotele dici putanda sunt verba ἀναλφάβητος οὑτοσὶ στιχογϱ., sed de ipso versuum, qui praecesserunt, auctore). Liber de intp. scholia haud rara habet prima manu scr. Folium minus antiquum quam reliqua codici insertum est verba Aristotelis 22 b 4 τοῖς ... 32 εἶναι complectens. Sequuntur quaedam ex Ammonii comm. excerpta. Prima decem capita Analyticorum recentiora sunt, antiquam manum vero imitari voluisse videtur qui hoc supplementum scripsit, ut difficilius sit ad diiudicandum quando adiectum sit. Scholia saec. XII/XIII inter singulos vss. minio, in marg. atramento scripta sunt. In Analyticis scholia prima manu scr. pauca tantum occurrunt, sub finem libri II priorum et ab initio libri I posteriorum frequentiora sunt. Extrema pars libri negligentiu exarata est.

Ambros. F, 67 bomb. 4. min. saec. XV Anal. post. nitidissime scr. sine scholiis habet.

Ambros. Q, 87 bomb. saec. XV pluribus manibus scriptus. Insunt Nicephori Gregorae scriptum de Astrolabio e latino translatum, responsiones episcopi Litri Ioannis, Porphyr. isag., Aristot. cat., de intp., Anal. pr. cum scholiis ex Ammonio et Philopono excerptis, brevibus notis minio scriptis et figuris adiectis, Euclidis elementa cum scholiis anonymis, Aphthonii et Hermogenis scripta rhetorica. Qui notam scripsit in primo folio „codicis huius magnam partem perantiquam esse et valde bonam" aut falsus est aut mentitus.

Ambros. B, 54 bomb. 4. Cleomed. de cycl. theor. et Meteor., Ammon. in V vocc. et categ., Magenteni in lib. de intp. commenta-

rius, qui falso Philoponi nomen prae se fert. Aristotelis verba eadem manu scripta sunt, sed in minoribus foliis, ita ut a commentariis separata sint, qui maioribus continentur. Magenteni comm. in Anal. pr. contextus initium tantum habet. In fine eius haec minio scripta occurrunt: τέλος σὺν θεῷ τῆς τοῦ ὀργάνου Ἀριστοτελικῆς διδασκαλίας. ἐτελειώθη δὲ τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἀλεξίου ἁμαρτωλοῦ τοῦ Σολυμᾶ μηνὶ ἰουλ. ιε ἰνδ. ιε΄ ἔτους ͵ϛψηπ΄. ἁγία τριὰς βοήθει τῷ σῷ δούλῳ Ἀλεξίῳ τῷ ἁμαρτωλῷ. Eodem folio verso leguntur Anal. pr. atramento scripta longe pallidiore inde a p. 68 b 15. Unum folium quod ad comm. pertinet errore in contextum transpositum est. Anal. post. non integra sunt. Sequuntur folia variae magnitudinis quae continent quaedam ex isagoge, categoriarum partem (ab init. — 13 a 19), ἀρχὴν τοῦ β΄ σχήματος ex Anal. pr., post quam continuantur et finiuntur categoriae. Reliqua libri pars ad Anal. pr. pertinet antea interrupta, neque tamen integra insunt. Maior pars codicis male affecta est et humore adsperso et marginibus abscisis. Commentarii, de quibus diximus, alia manu diligentius scripti videntur quam Cleomedis et Aristotelis opp., quorum ipse character incuriam prodit.

Ambros M, 71 bomb. 4. saec. XV. Prima novem folia continent quaedam ad cat. et isag. spectantia sine auctoris nomine. Organum integrum esset, nisi elenchorum bona pars deficeret. Cat. et lib. de intp. multa scholia habent alia atramento alia minio scripta, quorum tamen magna pars legi nequit. In reliquis sensim rariora fiunt. Eodem saeculo omnia, sed pluribus manibus exarata videntur charactere satis diverso. Nam alia manus scripsit initium libri I Top., alia (cuius character magis rotundus est, contextus autem ipse emendatior videtur) finem libri II et maiorem partem libri IV, librum V — VIII, alia initium Anal. pr. usque ad caput XXIII, alia quod reliquum erat priorum et post. Anal., alia categorias, alia denique librum de intp.

Ambros. M, 89 bomb. 4. Anal. post. lib. I saec. XIII. Longe maximam libri partem commentarius occupat alia manu saec. XIV scriptus. Et contextus et commentarii initium vix legi potest: totus enim liber madefactus est, neque tamen reliqua ad legendum difficilia sunt. Character scripturae grandis, sed charta mollior usu multum affecta est. Contextus verba saepius pallidissima sunt. Tituli, quo commentarius inscriptus fuit, vestigia apparent quae uncinis non circumdedimus: [Ἰωάννου τοῦ Φιλοπόνου Ἀλε]ξανδρέως σχολαστικαὶ ἀποσημει[ώσεις] εἰς τὸ πρῶτον τῶν ὑστέρων ἀναλυτικῶν Ἀριστοτέλους. Primum codicis folium notam habet recentiorem, quae Alexandri esse hunc commentarium docet, quod quae adhuc supersunt in fronte libri confirmare videbantur. Sed quum ipsum inspexissem, mox gaudium quod ex invento ceperam deposui. Non erat quem invenire sperabam Alexandri commentarius, sed Philoponi, ut indicavi in titulo.

De codicibus Romanis, et iis qui in bibl. Vaticana asservantur et iis qui in Angelica, scripsit Brandis (Abhandl. d. Berl. Akad. von 1831. Hist.-phil. Kl. p. 47). Qui quum dixerit non solum de omnibus, quos vidi, sed etiam de pluribus, non habeo quod adiiciam. Codices qui ad Organon pertinent complexus est sub numeris 1 — 79, 257 et 258.

Item in sequentibus ne Bandini catalogum bibl. Laurentianae exscriberem de codd. Laurentt. nihil dicere volui nisi quae addenda videbantur.

Laurent. 72, 5 (Bandini III, p. 30). Scholia eadem manu scripta sunt qua textus. Litterarum formae simillimae Urb. 35 *). Fol. 120 (49 a 27) altera manus incipit eaque recentior. Fol. 173 (69 b 4) prior manus redit. Topica et soph. elenchi manu scripti etiam duabus prioribus recentiore. Fol. 213 *εὐσύνοπτον σύνταγμα φιλοσοφίας*, quod non editum putavit Buhle (Aristot. Opp. I, p. 159), editum est sub nomine Gregorii Aneponymi per Voegelinum Aug. Vindel. 1600. Idem inest in cod. Marc. 591 et 231 fol. 217 — 234, ubi licet recentiore manu tamen recte inscriptum est nomine *τοῦ θεολόγου Γρηγορίου*, quem Morelli (bibl. ms.) Gregorium Nazianzenum esse monet, qui in cod. Paris. Reg. 2062 fol. 106 auctor huius compendii exhibetur. Ex eodem libro intelligimus *πρός τινα μαθητὴν* istum libellum a Gregorio conscriptum esse.

Laurent. 72, 4. Folia ita transposita sunt, ut difficillimum sit invenire quod quaeras. Atramentum pallidum. Inferior pars foliorum tam male affecta erat, praesertim in top. et soph. el., ut nova charta agglutinata nunc refecta quidem sit, sed extremi versus ista charta tecti legi omnino nequeant.

Laurent. 72, 3. In fine alia manu litterae *Ατπτ* (*γ* forte leg. pro altero *τ*) adscriptae sunt, quas annum 1383 denotare putaverim, quo cod. scriptus sit, certe non erit saeculi XII, quod putat Bandini.

---

*) Liceat hic adiicere quae scripturae codicum, qui IX — XI saec. exarati sunt, propria esse observavimus. In his enim scribi solet *αὕτως*, raro *αὔτως*, quod non inveni nisi praecedente *ὡς δ'*; *ὅτ' ἄν* pro *ὅταν*; scribitur *οὕτω* ante vocalem cum aspiratione sive leni sive aspera et ante vocem quae incipit per litteram sibilantem, iota non subscribitur, sed adscribitur. Particulae quae binis litteris constant ut *ἐξ*, *ἐπ'* ita dividuntur ut altera littera in priore versu habeatur altera in sequente. Praeterea de cod. A (Urb. 35) notandum est, quod saec. XV vel XVI multa in eo correcta sunt. Prae ceteris *ν ἐφελκυστικὸν* saepius deletum est, accentus, apostrophi et spiritus plerique adiecti sunt manu recentiore. In eodem cod. modi verborum saepe ita confusi sunt, ut error manifestus sit, *αἰεὶ* et *ἀεὶ* sine discrimine ponuntur, semper scribitur *ἀνδρία*, non *ἀνδρεία*, *ν ἐφελκυστικὸν* omittitur in fine periodi, nisi nova periodus initium sumit a vocali. Ultima decem folia codicis perperam disposita sunt.

Laurent. 72, 8. Perperam notavit Bandini hoc codice Anal. pr. librum II contineri. Est commentarius anonymus in hunc librum, quem e Paris. Reg. 1873 excerpsit Brandis, quod iam patet collato fine libri, quem Bandini adiecit, cum fine scholii ap. Brandis. p. 195 b 25. Initium eum fefellit: prima enim Aristotelis verba interpretationi praeposita sunt.

Laurent. 72, 22. Manus qua categoriae scriptae sunt antiquior videtur esse quam quae reliqua exaravit.

Laurent. 72, 18 elegantissime exaratus, notae rarissimae sunt. Finem libri VII Topicorum recte iudicavit Bandini scholiastae cuiusdam additamentum, est enim initium libri octavi commentarii in Top. ab Alex. Aphr. compositi, quod vide in Brand. schol. p. 291 b 38—292 a 13 ἡ παρασκευή.

Laurent. 72, 10. Recentissima sunt prima folia, quae habent categoriarum initium usque ad p. 9 b 22 φύσιν, et Anal. pr., quae fol. 33 b incipiunt, 24 a 10—b 12 ἐν τοῖς. Liber II alia manu exaratus. Maior libri pars a recenti manu profecta est, quae librum imperfectum vel mutilum supplere voluit.

Laurent. 72, 16. Ammonio tribuit quae Philoponi esse dicit Paris. Reg. 1843; cf. Brandis. schol. p. 34. Reliqua huius cod. Ammonii scholia eadem sunt atque in editis. Contextus nullius pretii est.

Laurent. 72, 17. In medio libro de intp. tria folia antiquiora videntur inesse 20 a 24 ἀποφῆσαι — 23 b 35 ὅτι οὐκ, item Categ. 13 b 27 ἐπὶ — 18 a 10 καί τινες. Plerumque cum cod. B convenit.

Laurent. 71, 35. Manus, quae categ. scripsit, antiquior est manu quae librum de intp.

De codd. Laurentt. 72, 12; 72, 15; 72, 20; 87, 16 et 71, 5 nihil habui quod iis adiicerem quae dixit Bandini in catal. Codex quem notavit Montfaucon Palaeogr. Gr. p. 84 est Laurent. 71, 5, eum vero quem dixit Buhle (p. 160) a c. 5 categorias incipere non inveni, quamquam praeter eos, quorum mentionem fecit, exstant in eadem bibl. quattuor alii qui ad organon pertinent.

Laurent. 72, 19. Prima septem capita habet Anal. priorum.

Laurent. 72, 26 fol. 85—94 lib. I Top.

Laurent. 31, 37 fol. 233 — 262 et 59, 17 fol. 165 — 176 Categ. Reliquum est ut dicamus de cod. Laurent. 89 super. 77 olim Gaddiano, in quo fol. 400 — 402 post VIII libros Topicorum etiam noni initium adiicitur, quod Buhle commentarii fragmentum esse putavit. Placet hic describere quae in cod. invenimus collatis Top. II c. 2—4, unde patefiat Peripatetici cuiusdam philosophi fuisse dialecticae epitomen.

Τοπικῶν θ′ περὶ τῶν τοῦ συμβεβηκότος τόπων.

Σκοπεῖν εἰ τὸ ὡς γένος ὑπάρχον ὡς συμβεβηκὸς ἀποδέδωκεν. οἷον εἴ τις τῷ λευκῷ φαίεν (leg. *φαίη* vel *φήσειεν*) *συμβεβηκέναι χρώματι εἶναι* (109 a 37). *τοῦτο μὲν οὖν καὶ κατὰ τὴν ὀνομασίαν διωρίσθαι φαίνεται, πολλάκις δὲ καὶ μὴ διορισθὲν τίθεται, οἷον εἴ τις τὴν λευ-*

κότητα κεχρῶσθαι φήσειεν ἢ τὸν ἄνθρωπον ἐζωῶσθαι — ἀπ' οὐδενὸς γὰρ γένους παρωνύμως ἡ κατηγορία οὐ (leg. ἀλλὰ. 109 b 5) μόνον τοῦ συμβεβηκότος. εἰ δέ τι πρόβλημα ἢ πάντων ἢ μηδέν, ἐκ διαιρέσεως σκοπεῖν εἰ ἀληθές. οἷον (17) εἰ τῶν ἀντικειμένων τις ἔφη μίαν ἐπιστήμην, διαιρετέον εἰς τὰ εἴδη τὰ ἀντικείμενα καὶ μέχρι τῶν ἀτόμων (21), καὶ εἴ τινος τούτων εὕρῃς μὴ οὖσαν μίαν ἐπιστήμην οἷον γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου ἀναιρεῖ τὸ πρόβλημα (24). ὁμοίως δὲ καὶ εἰ μηδὲν ἔθετο. δεῖ δὲ ποιεῖν ὁρισμὸν καὶ τοῦ συμβεβηκότος καὶ τοῦ ὑποκειμένου ᾧ συμβέβηκε ἢ ἀμφοτέρων (30 sq.), εἰ ἀφανῆ καὶ ἄγνωστα ᾖ ταῦτα, ἢ τοῦ ἑνός, εἰ τὸ λοιπὸν ἐγνωσμένον. οἷον εἴ τις τὸν θεὸν ἀδικεῖσθαι λέγῃ. εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖσθαι τὸ βλάπτεσθαί ἐστι, δῆλον ὡς οὐκ ἔστι θεὸν ἀδικεῖσθαι. ἂν δέ τι τῶν πολλαχῶς ᾖ λεγομένων (110 a 23 sq.), τίθεται δὲ παρά τινος ὑπάρχειν, δεικνύναι τὸ μὴ ὑπάρχον (leg. ὑπάρχειν) τῷ θάτερον τῶν συμβαινομένων προφέρειν· οἷον εἰ τὸ κοιμώμενον αἰσθάνεσθαι λέγει· ἐπεὶ πολλαχῶς λέγεται τὸ αἰσθάνεσθαι, ἐνεργείᾳ δὲ καὶ δυνάμει, δεικνύναι μὴ αἰσθάνεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ μὴ ὑπάρχειν τεθῇ, τὸ ὑπάρχειν δεικνύναι. τοῦτο δὲ ποιητέον καὶ ἐπὶ τῶν λανθανόντων ὁμωνύμων καὶ ἀγνοουμένων τῷ προσδιαλεγομένῳ τὸ καθόλου τὸ ἀντικείμενον ἐπιφέρειν. εἰ δὲ μὴ λανθάνει τὸ τινὶ μὲν ὑπάρχειν τινὶ δὲ μή, λέγειν. ὁμοίως δὲ ποιητέον καὶ ἐπὶ τῶν ἀμφιβόλων (b 16 ad quem l. cf. Alex.), οἷον εἰ ἡ ἐπιστήμη (fort. εἰ ἐπιστήμην) μίαν πλειόνων τις ἀξιώσειεν· ἢ γὰρ ὡς [τοῦ] τοῦ τέλους καὶ τοῦ πρὸς τὸ τέλος, οἷον ἡ ἰατρικὴ τοῦ ὑγιάσαι καὶ τοῦ διαιτῆσαι, ἢ ὡς ἀμφοτέρων καθάπερ ἡ αὐτὴ ὑγιείας καὶ νόσου, ἢ ὡς τοῦ καθ' αὑτὸ καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς ὡς ὑγιείας (17—22) καὶ ἐμπνοίας. εἰ γὰρ κατὰ μηδέτερον τούτων ἐνδέχεται μίαν εἶναι πλειόνων ἐπιστήμην, δηλονότι οὐδ' ὅλως ἐνδέχεται. ἔτι δὲ μεταλαμβάνειν εἰς γνωριμώτερον ὄνομα (111 a 8) τὸ τεθέν, οἷον ἀντὶ τῆς πολυπραγμοσύνης τὴν φιλοπραγμοσύνην καὶ ἀντὶ τοῦ ἐλευθερίου τὸ (fort. τὸν) ἄσωτον. πρὸς δὲ τὸ δεῖξαι τἀναντία τῷ αὐτῷ ὑπάρχοντα σκοπεῖν ἐπὶ γένους, οἷον εἰ ὁ ἄνθρωπος ζῷον, τὸ δὲ ζῷον λογικὸν καὶ ἄλογον, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔσται. ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ εἴδους τῷ γένει τἀναντία δεικνύναι (δεικνεῖν cod.) ὑπάρχοντα, οἷον ἐπεὶ ἡ διάθεσις γένος τῆς ἐπιστήμης (21—23), ἐὰν ἐπιστήμη ἔστι (ᾖ leg.) φαύλη καὶ σπουδαία, καὶ διάθεσις ἔσται φαύλη καὶ σπουδαία. τὸ μὲν οὖν πρότερον πρὸς τὸ κατασκευάζειν ψευδής (leg. ψευδές)· οὐ γὰρ ὅσα τῷ γένει ὑπάρχει ταῦτα καὶ τῷ εἴδει, τὸ δὲ δεύτερον ἀλήθεια· ὅσα γὰρ τῷ εἴδει ὑπάρχει καὶ τῷ γένει. πρὸς δὲ τὸ ἀνασκευάζειν (29) ἀνάπαλιν· ὅσα γὰρ τῷ γένει οὐχ ὑπάρχει οὐδὲ τῷ εἴδει, ὅσα δὲ τῷ εἴδει μὴ ὑπάρχει οὐκ ἀνάγκη ταῦτα τῷ γένει μὴ ὑπάρχειν. ἐπεὶ δ' ἀναγκαῖον ὧν τὸ γένος κατηγορεῖται καὶ τῶν εἰδῶν τι κατηγορεῖσθαι (34—36), καὶ ὅσα ἔχει τὸ γένος ἢ παρωνύμως ἀπὸ τοῦ γένους λέγεται καὶ τῶν εἰδῶν τι ἀναγκαῖον ἔχειν ἢ παρωνύμως ἀπό τινος τῶν εἰδῶν λέγεσθαι, ἢ (leg. ἣν v. ἂν) τεθῇ λεγόμενον ἀπὸ τοῦ γένους ὁπωσοῦν, οἷον τὴν ψυχὴν κινεῖσθαι (b 5), σκοπεῖν εἰ κατά τι τῶν εἰδῶν αὐτῆς ἐνδέχεται κινεῖσθαι. εἰ γὰρ κατὰ μηδέν, δηλονότι οὐ γίνεται. σκοπεῖν δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ προ-

κειμένου (17) τινος ὄντος ἀνάγκη τὸ προκείμενον, ἢ τί ἔστιν εἰ τὸ προκείμενον ἔστι. κατασκευάζοντι μὲν οὖν ληπτέον τίνος ὄντος τὸ προκείμενον ἔστιν. εἰ γὰρ ἐκεῖνο ὑπάρχον δειχθῇ, καὶ τὸ προκείμενον δειχθήσεται. ἀνασκευάζοντι δὲ τί ἔστιν εἰ τὸ προκείμενον ἔστι. ἐὰν γὰρ τὸ ἀκολουθοῦν τῷ προκειμένῳ δειχθῇ μὴ ὄν, ἀναιρεθήσεται καὶ τὸ προκείμενον. ἐπιβλέπειν δὲ καὶ ἐπὶ τὸν χρόνον εἴ που διαφωνεῖ, οἷον εἰ τὸ τρεφόμενον ἔφησεν ἐξ ἀνάγκης αὔξεσθαι· τρέφεται μὲν γὰρ ἀεὶ τὰ ζῶα, αὔξεται δ' οὐκ ἀεί (23—25).

Simile additamentum in cod. Laur. 72, 5, de quo modo diximus, invenimus adiectum ad finem Anal. post. Quod quamquam ab hoc loco plane alienum esse patet (agit enim de syllogismis hypotheticis), tamen valde dignum mihi visum est quod h. l. addam.

Ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς συλλογισμοῖς πρῶτοί εἰσιν οἱ ἐκ δύο ὅρων συνημμένων ἢ διαλελυμένων· εἶτα οἱ ἐκ τριῶν δύο συνημμένοις ὅροις γίνονται συλλογισμοί. τέσσαρες διὰ τῆς ἐπὶ τὸν πρότερον ἐπανόδου*) καὶ τέσσαρες διὰ τῆς ἐπὶ τὸν ἔσχατον. λαμβάνονται γὰρ ἢ καταφατικῶς οἱ δύο ὅροι ἢ ἀποφατικῶς ὁ δεύτερος ἢ ὁ πρότερος ἀποφατικῶς ἢ ἀμφότεροι ἀποφατικῶς. καὶ ἡ μὲν ἐπὶ τὸν (τῶν ms.) πρῶτον ἐπάνοδος κατὰ θέσιν γίνεται, ἡ δ' ἐπὶ τὸν δεύτερον κατὰ ἀναίρεσιν. οἷον εἰ τὸ Α, τὸ Β. ἐπάνοδος· τὸ Α δέ. συμπέρασμα· τὸ Β ἄρα. εἶτα εἰ τὸ Α, οὐ τὸ Β· τὸ Α δέ, οὐ τὸ Β ἄρα. πάλιν εἰ οὐ τὸ Α, τὸ Β· οὐ τὸ Α δέ, τὸ Β ἄρα. τέταρτον εἰ οὐ τὸ Α, οὐδὲ τὸ Β· οὐ τὸ Α δέ, οὐδὲ τὸ Β ἄρα. ἐπὶ τὸν δεύτερον ἐπάνοδος· εἰ τὸ Α, τὸ Β· οὐ τὸ Β δέ, οὐδὲ τὸ Α ἄρα. εἶτα εἰ τὸ Α, οὐ τὸ Β· τὸ Β δέ, οὐ τὸ Α ἄρα. ἔτι εἰ οὐ τὸ Α, τὸ Β· οὐ τὸ Β δέ, τὸ Α ἄρα. τέταρτον εἰ οὐ τὸ Α, οὐ τὸ Β· τὸ Β δὲ, καὶ τὸ Α ἄρα. Ἑξῆς τοῖς ἐκ συνημμένων ὅρων οἱ ἐκ διαλελυμένων εἰσὶ συλλογισμοί, ὧν ἡ ἐπάνοδος ἐφ' ὁπότερον ἂν τύχῃ, οἷον εἰ ἐξ ἀνάγκης τὸ Α ἢ τὸ Β, μὴ ἔστι δὲ τὸ Β, τὸ Α ἄρα· ἢ μὴ ἔστι δὲ τὸ Α, τὸ Β ἄρα. Ἐκ δὲ τριῶν ὅρων συνημμένων ὀκτὼ μὲν συλλογισμοὶ διὰ τῆς ἐπὶ τὸν πρῶτον ἐπανόδου ὀκτὼ δὲ διὰ τῆς ἐπὶ τὸν (τὸ ms.) ὕστερον· — συντίθενται γὰρ οἱ τρεῖς ὅροι ἢ καταφατικῶς ἢ ἀποφατικῶς ὁ τρίτος ἢ καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ δεύτερος ἢ μόνος ὁ δεύτερος. πάλιν τε αὖ ἢ ἀποφατικῶς οἱ τρεῖς ἢ καταφατικῶς ὁ τρίτος ἢ καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ δεύτερος ἢ μόνος ὁ δεύτερος. ὥστε γίνεσθαι τὴν σύνθεσιν ὀκταχῇ, οἷον ὡς ἐπὶ ἑνὸς τρόπου (τρίτου ms.) εἰ τὸ Α, τὸ Β· εἰ τὸ Β, τὸ Γ· εἰ τὸ δὲ Α, ἄρα τὸ Γ. τὸ σχῆμα πρῶτον. ὁ γὰρ συνάγων ὅρος μέσος ἐστὶ δὶς λαμβανόμενος, λήγων μὲν ἐν τῷ προτέρῳ συνημμένῳ ἡγούμενος δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ. διὸ καὶ ἀναπόδεικτοι οἱ συλλογισμοὶ οὐ δεόμενοι ἀναλύσεως πρὸς ἀπόδειξιν. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ τρόποι τοῦ πρώτου σχήματος ὁμοίως ἔχουσι συντιθέμενοι καθάπερ εἴρηται. Δεύτερον δὲ σχῆμα ἐν ᾧ ὁ συνάγων ὅρος τὴν αὐτὴν ἔχει σχέσιν πρὸς ἑκάτερον τῶν συναγομένων καθὸ ἡγεῖται ἐν ἑκατέρῳ συνημμένῳ, πλὴν ἐν μὲν τῷ ἑτέρῳ καταφατικῶς, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ

*) De syllogismis hypotheticis loquitur, qui duo tantum terminos habent.

ἀποφατικῶς. διὸ καὶ ἀναλυόμενοι εἰς τὸ πρῶτον ἀποδείκνυνται οἷον ἐπὶ ἑνὸς τρόπου ἐκ καταφατικῶν τῶν συναγομένων ὅρων συνεστῶτος (συνεστώς ms.)· εἰ τὸ A, τὸ B· εἰ οὐ τὸ A, τὸ Γ· εἰ οὐ τὸ B, ἄρα τὸ Γ. ἀναλύεται δὲ εἰς τὸ πρῶτον οὕτως. εἴτε καταφατικοὺς ἔχει τοὺς συναγομένους εἴτε ἀποφατικοὺς εἴτε ἀνομοίους μετὰ τοῦ συνάγοντος ἐναλλὰξ τιθεμένου λαμβάνεται ἐν τῇ ἀναλύσει τὸ ἀντικείμενον τῷ προτέρῳ συνημμένῳ καὶ ἐπάγεται τὸ δεύτερον, ἵνα ὁ ἀντικείμενος τῷ λήγοντι ἐν τῷ πρώτῳ συνημμένῳ οἷον ἐπὶ τοῦ προκειμένου τρόπου ᾖ· εἰ οὐ τὸ B, οὐ τὸ A· εἰ οὐ τὸ A, τὸ Γ· εἰ οὐ τὸ B, ἄρα τὸ Γ, ὅπερ ἔδει δεῖξαι. Τρίτον σχῆμα ἐν ᾧ ὁ συνάγων ὅρος τὴν μὲν αὐτὴν ἔχει σχέσιν πρὸς ἑκάτερα τῶν συναγομένων, λήγων δὲ ἐν ἑκατέρῳ τῷ συνημμένῳ καταφατικῶς τε καὶ ἀποφατικῶς, οἷον ὡς ἐπὶ ἑνὸς τρόπου πάλιν ἐκ καταφατικῶν τῶν συναγομένων ὅρων συνεστῶτος· εἰ τὸ A, τὸ B· εἰ τὸ Γ, οὐ τὸ B· εἰ τὸ A, ἄρα οὐ τὸ Γ. ἡ δὲ ἀνάλυσις αὐτοῦ γίνεται εἰς τὸ πρῶτον σχῆμα οὕτως. τὸ ἀντικείμενον τῷ δευτέρῳ συνημμένῳ λαμβάνεται μετὰ τὸ πρότερον συνημμένον καὶ συνάγεται τὸ ἡγούμενον τοῦ προτέρου συνημμένου πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῷ ἡγουμένῳ ἐν τῷ δευτέρῳ, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου τρόπου· εἰ τὸ A, τὸ B· εἰ τὸ B, οὐ τὸ Γ· εἰ τὸ A, ἄρα οὐ τὸ Γ· ὅπερ ἔδει δεῖξαι ἐπὶ ὕλης ὡς ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι· εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστίν· εἰ φῶς ἐστίν, ὁρᾶται τὰ ὁρατά· εἰ ἡμέρα ἐστίν, ὁρᾶται ἄρα τὰ ὁρατά. δευτέρου σχήματος καὶ πρώτου τρόπου· εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστίν· εἰ οὐχ ἡμέρα ἐστίν, ὁ ἥλιος ὑπὸ γῆν· εἰ μὴ φῶς ἐστίν, ὁ ἥλιος ὑπὸ γῆν. ἀνάλυσις· εἰ μὴ φῶς ἐστίν, οὐκ ἔστιν ἡμέρα· εἰ οὐχ ἡμέρα ἐστίν, ὁ ἥλιος ὑπὸ γῆν· εἰ μὴ φῶς ἄρα ἐστίν, ὁ ἥλιος ὑπὸ γῆν ἐστίν. τρίτου σχήματος καὶ πρώτου τρόπου· εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστίν· εἰ ἀθεώρητα τὰ ὁρατά, οὐκ ἔστι φῶς· εἰ ἡμέρα ἄρα ἐστίν, οὐκ ἀθεώρητα τὰ ὁρατά. Εἰσὶν οἱ τρόποι ὀκτὼ τοῦ δευτέρου σχήματος καὶ τοῦ τρίτου ὀκτώ· δύο ἐκ καταφατικῶν συναγόμενοι δύο ἐξ ἀποφατικῶν τέσσαρες ἐξ ἀνομοίων μετὰ ὁμοίου ἢ ἀνομοίου τιθεμένου τοῦ συνάγοντος.

τέλος τῶν Ἀριστοτέλους ἀναλυτικῶν.

Neque verum hunc Analyticorum finem esse neque omnino scriptum ab Aristotele non est quod probemus iis, qui vel leviter noverint Aristotelis Analytica, sed ab homine compositum esse non solum artis logicae peritissimo, sed etiam ingenii acumine praestanti et e dicendi genere patere mihi videtur, quod ab scholiastarum ambagibus alienum est, et ex ipsa re, de qua nove clare apte disseruit. Quae ab Aristotelis usu recedant paucis annotare placet. ἐπάνοδος idem est quod apud Aristot. μετάληψις vel μεταλαμβανόμενον, de quo cf. quae diximus ad 41 a 39, συνάγων ὅρος vocatur μέσος ab Aristotele, συναγόμενοι — τὰ ἄκρα, τὸ συνημμένον — ἡ πρότασις. Propositionem autem εἰ τὸ A, οὐ τὸ B converti posse in hanc: εἰ τὸ B, οὐ τὸ A, non expresse quidem demonstravit Aristoteles, sed facile hoc colligitur ex iis quae tradit 57 b 1 vel 53 b 12.

Riccard. 55 chart. 4. praeter Porphyrii isagogen cum Ammonii comm. habet cat. et librum de intp., comm. anonymum in cat. qui etiam occurrit in Laurent. 71, 11 fol. 81—142. Videntur haec scholia excerpta esse ex Ammonio. Sub finem auctor prolixitatem qua antea usus erat ita cohibuit, ut Aristotelis verba maiorem foliorum partem occupent.

Basil. F, II. 21 membr. 4. saec. XI/XII. Porphyr. isag. et categ. uno tenore scripta sunt. Ultima duo isagoges folia et prima categoriarum recentiora videntur. Anal. pr. lib. 1 et Anal. post. scholia habent copiosissima, sed recentiora sunt ut in soph. elenchis. In Topicis 132 a 36 εἶναι — 137 a 4 τἀνθρώπου desunt. Sunt quaedam in codice non prima manu deleta et mutata. Scholia negligentius scripta et partim male affecta.

Coislin. 330 cod. C Bkki. Alia manus incipit 82 a 2 σκοπεῖν, quae valde similis est ei, qua finis soph. el. exaratus est inde a 176 b 17. In fine codicis quaedam exempla leguntur sophismatum. Topica, in quibus desunt 132 a 18 καλῶς — 138 b 33, alia manu scripta sunt quam reliqua. Iota subscriptum omnino negligi solet. Finem soph. el. contulimus, ut etiam quae recentiori manu exarata a Bekkero neglecta sunt, non negligentius scripta esse ostenderemus.

Coislin. 170 quem Bekk. littera D notavit organon non habet; cf. catal. bibl. Coisl.

De reliquis organi codd., quorum mentionem fecit Buhle, nihil dico, quippe de quibus non possim nisi relata referre.

Quum dixissem de iis codicibus, qui organon ipsum habent, restat ut dicam de iis, qui commentarios continent, ex quibus scholia desumsi ad Brandisii exemplum ex ineditis commentariis collecta. Reliquos libros, qui graecos interpretes exhibent, a me inspectos, ex quibus vel nihil emolumenti hausi vel quod referrem non habui memoratu dignum, silentio praetereo.

Chigianus R. 4. 18 (Bibl. principis Chigi Romani) membr. 4. saec. XII. Logica quaedam habet, maxime quidem ad cat. et librum de intp. spectantia. Ἰωάννης ἐλάχιστος auctor perhibetur. Liber satis eleganter scriptus, sed sine ordine. Ex pluribus consutus videtur; sunt membra disiecta. Plus semel iidem tituli redeunt diversis expositionibus eiusdem rei praepositi. Quod notatu dignum fuerit nihil in iis inveni.

Marc. App. IV, 49 chart. fol. saec. XVII τοῦ σοφωτάτου κυρίου Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλέως εἰς ἅπασαν τὴν λογικὴν πραγματείαν. Prooem. inc. οὐ μόνον καλῶς, ἀλλὰ καὶ λίαν ὀρθῶς τοῖς ἐρωτῶσιν. Sunt σχολαστικαὶ ἀποσημειώσεις in Aristotelis org. cui interiectae sunt ἀπορίαι et λύσεις.

Marc. App. IV, 24 bomb. 4. saec. XV. Pertractatio artis logicae et physicae auctore Iosepho Rhacendyte. Eandem habet cod. Bavar. 78 de quo cf. catal.

Marc. 257 bomb. 4. saec. XV fol. 255 — 275 commentarium habet sine auctoris nomine in lib. de intp. Inc. *πρὸ τῆς κατὰ λέξιν ἐξηγήσεως τοῦ περὶ ἑρμηνείας βιβλίου ζητήσωμεν τὰ ἓξ ταῦτα κεφάλαια.* Acidum quoddam atramento admixtum fuisse videtur, ut bona pars (e. c. scholia ad 16 b 26 — 19 b 5) legi nequeat: acidum enim dimidiam partem chartae denigratae abstulit et quae reliqua sunt in diem magis corrumpuntur. Duae Aristotelis vitae auctore anonymo hunc commentarium sequuntur, quae in lucem edentur a Cobetio, iuvene doctissimo mihique amicissimo.

Marc. 524 bomb. 4. saec. XIV fol. 40 — 45 *διδασκαλία σύντομος καὶ σαφεστάτη περί τε τῶν δέκα κατηγοριῶν καὶ τῶν προτάσεων καὶ τῶν συλλογισμῶν περὶ ὧν τις προδιδαχθεὶς εἰς πᾶσαν μὲν καὶ ἄλλην ἐπιστήμην καὶ τέχνην ἐξαιρέτως δὲ εἰς ῥητορείαν εὐκόλως ἐμπορεύσεται τοῦ ὑπερτίμου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ.* Inc. *ἐπειδή τισιν οὐκ οἶδ᾽ ὅθεν εἰπεῖν.* Sequitur *σύνοψις καὶ μετάφρασις σαφεστάτη τῆς διδασκαλίας τοῦ περὶ ἑρμηνείας*, quae integra inest in cod. Christ. Reg. 116 de quo cf. Brandis in Abhh. der Berl. Akad. von 1831. Sequuntur pauca quaedam de syllogismis.

Marc. App. IV, 12 praeter Ammonii commentarios singula quaedam scholia habet varia ad logicam spectantia.

Marc. App. IV, 8 praeter duo exemplaria commentarii ab Alexandro in soph. el. conscripti habet scholia anonyma in eosdem fol. 135 — 157. Inc. *ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν σοφιστικῶν ἐπακοῦσαι ποθεῖς ἐνοχλήσεων πειράσομαι*, fin. *τὸ ὄργανον ᾧ κλείομεν τὰς θύρας κόραξ ἐστίν.* Post brevem singulorum sophismatum expositionem, in qua nihil novi referri nisi quod ad 166 a 14 quartus modus amphiboliae adiicitur: *τέταρτος δὲ ὁ ἀντιστρόφως τούτῳ (τῷ τρίτῳ) ἔχων ὅταν τὸ μὲν σύνθετον ἓν σημαίνῃ ὡς τὸ ἄνθρωπος νεκρός, κεχωρισμένον δὲ πολλαχῶς λεγόμενον ὑπάρχῃ.* Ipsam explicationem interpres incipit a capite 19. Catalogus haec scholia epitomen esse dicit commentarii ab Alexandro compositi, quae quidem epitome ita facta est, ut auctor quaecumque placuerint ex Alexandro descripserit ne verbo quidem mutato.

Marc. App. IV, 62 chart. rec. brevem artis logicae expositionem habet scholastici cuiusdam philosophi bipartito scriptam graece et latine. Inc. *ἡ λογικὴ ἥπερ ἐπιχειροῦμεν τῇ ἐξηγήσει.*

Marc. App. IV, 37 chart. rec. Logicae epitome quae initio caret. fin. fol 60: *ὥστε δὶς εἶπε τὸ ῥίς, ταῦτα δὲ πάντα σοφιστικά εἰσι.* Alia logicae epitome brevior fol. 81, sequuntur quae habuimus in cod. Marc. 524 fol. 40 — 45. Deinde alia quaedam de syllogismis sine ordine conscripta. fol. 98 Georgii Scholarii logica ed. Oxon. 1666.

Marc. 265 membr. 4 min. saec. XV, cf. catal. p. 130 cod. rescriptus. Manu recentiori in fronte libri adiectum est: *Ἰωάννου τοῦ φιλοσόφου τοῦ Ἰταλοῦ ἀπορίαι καὶ λύσεις.* Vici taedium quod perlegenti hic liber facit. Quae ex eo enotavi hic inserere volui, quia in scholiis, quae collegi, locum habere vix poterant. Quae in schol.

Brandisii leguntur p. 94 sq. quin ex eodem opere sumta sint non dubito. De Ioanne Italo cf. Lambec. comm. de bibl. Vindob. Lib. VII no. 86. Aemulus fuit Michaelis Pselli, vixit Constantinopoli saec. XI Michaele Duca et eius fratribus regnantibus. Ἐκδόσεις εἰς διάφορα ζητήματα. Capita sunt nonaginta tria. Inc. εἰς τὸ τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Πολλοὶ μὲν πολλαχῶς τῶν ἀρχαίων τὴν φιλοσοφίαν — —

Ἰστέον ὅτι κατὰ μὲν Πλάτωνα ἓξ εἰσι τὰ αἴτια, ὑλικὸν εἰδικὸν ποιητικὸν τελικὸν ὀργανικὸν καὶ παραδειγματικόν, ὧν τὰ μὲν δύο χείρω τοῦ αἰτιατοῦ καθέστηκε, τὸ ὑλικόν τέ φημι καὶ τὸ εἰδικόν, τὰ δ' ἄλλα τοῦ αἰτιατοῦ κρείττονα.

φανερὸν ὡς οὐκ ἔστι τοῦ ἑνὸς ἐπέκεινα οὔτε μὴν τἀγαθοῦ ἀρχικώτερον. πάντα γὰρ τῷ ἑνί ἐστιν ὄντα καὶ τἀγαθοῦ ἐφιέμενα· ἕν ἐστι τὸ ὂν καὶ ὂν καὶ ἓν ὂν ἀγαθοῦ ἐφιέμενον ἀεί. αὕτη τοίνυν ἐστὶν ἡ πρέπουσα τῶν ὄντων ἀρχὴ καὶ περὶ ταύτης ἡ φιλοσοφία διαλέγεται καὶ ὥσπερ ἀρχῶν ἀρχὴ αὕτη. οὕτω καὶ φιλοσοφία ἐπιστήμη ἐπιστημῶν· περὶ γὰρ τὰ ὄντα ᾗ ὄντα ἐστὶ καταγίνεται.

τῶν ἁπλῶς ὄντων ᾗ ἁπλῶς ἐστι μονὰς ἀρχή, καὶ αἱ μὲν ἄλλαι ἐπιστῆμαι ἐκ τῶν τοιούτων ἀρχῶν τὰς ἀφορμὰς λαμβάνουσιν, ἀφ' ὧν τὰς ἀποδείξεις ποιοῦνται. ἡ δὲ φιλοσοφία ἐκ τῆς ἀληθοῦς μονάδος καὶ πάντων τῶν ὄντων ἀρχῆς — καὶ τοῦτό ἐστι πρὸς ὃ ὁ Σταγειρίτης ἀποβλέπων τέχνην τεχνῶν αὐτὴν καὶ ἐπιστήμην ἐπιστημῶν διωρίσατο.

περὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν πολλοὶ τῶν ἀρχαίων διαπεφωνήκασι φάσκοντες οἱ μὲν ὄντα τὰ τοιαῦτα ὑπάρχειν, οἱ δὲ μὴ ὄντα ἀλλὰ ψιλῇ ἐπινοίᾳ λαμβανόμενα, ὥσπερ Ἀντισθένης ἔλεγεν.

τὸ πεφυκὸς ἐν σώματι τὸ εἶναι ἔχειν συμπαθές ἐστιν αὐτῷ καὶ σύγχρονον καὶ ἅμα ὄντος τοῦ σώματος ἔσται καὶ μὴ ὄντος οὐκ ἔσται. καὶ τοῦτο ἂν εἴη ὃ ἐν ὑποκειμένῳ ὁ Σταγειρίτης ἐλέγετο.

Aristot. 16, a, 5 sq. εἰ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι φύσει τὰ γραφόμενα ὅτι οὐ παρὰ πᾶσι τὰ αὐτά, ἔσται διὰ τοῦτο μὴ φύσει τὰ λεγόμενα· διὸ καὶ σημεῖα τῶν παθημάτων εἴρηται. παθήματα τοίνυν ὁ Ἀριστοτέλης τὰ νοήματα ἐκάλεσεν ὡς τῆς ἡμετέρας ψυχῆς διὰ πάθους νοούσης.

αἱ παρὰ τῷ Πορφυρίῳ λεγόμεναι πέντε φωναὶ τρόπον τινὰ ταῖς τοῦ Ἀριστοτέλους φωναῖς ἤγουν δέκα κατηγορίαις ταὐτόν εἰσιν, ἀλλ' αἱ μὲν λογικῶς αἱ δὲ φυσικῶς.

ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ ἄπταιστος τοῦ ὑποκειμένου κατάληψις· οὗτος ὁ ὁρισμὸς ἁρμόζει τοῖς τέσσαρσι μαθήμασι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ.

οὐκ ἐν τοῖς ἐνδεχομένοις τὸ ψεύδεσθαί τε καὶ ἀληθεύειν ἐστίν, ὡς δοκεῖ τοῖς ἐξηγηταῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις, ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν ἀδυνάτοις.

ὅτι τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ὑφεστήκασιν ἐντεῦθεν δῆλον. ταῦτα ἢ ὄντα εἰσὶν ἢ μὴ ὄντα. καὶ εἰ μὲν ὄντα, ἀναμφισβήτητον καὶ ἀληθὲς τὸ λεγόμενον. εἰ δὲ μὴ ὄντα, ἢ στέρησίς εἰσιν ἢ μηδαμῇ μηδαμῶς ἢ ἅπαν τὸ αἰσθητὸν ἢ τὸ κατ' ὑπεροχὴν λεγόμενον ἢ τὸ χεῖρον καὶ ἄγονον, ὃ

δὴ καὶ ὕλη τοῖς παλαιοῖς προσηγόρευται. ἀλλ' εἰ μὲν ἦν στέρησις, ἔδει μὴ εἶναι τῶν πρώτων οὐσιῶν [οὐσῶν], εἰ δὲ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄν, πῶς ἂν εἴη φανταστὸν ἢ ὅλως ῥητόν; εἰ δ' ἅπαν τὸ αἰσθητόν, τοῦτο καὶ ὄν· εἰ δὲ τὸ ὑπεροχῇ λεγόμενον, οὐχ ἁπλῶς μὴ ὄν, ἀλλὰ μᾶλλον κρειττόνως ὄν, οὐδέ γε ἡ ὕλη μὴ ὄν· ὃν ἄρα τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος καὶ οὐχὶ μὴ ὄν.

διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι γένος τὸ ὄν, ὅτι τὸ εἶναι ἐξ αὐτοῦ παρωνύμως λεγόμενον οἰκείως πάντων κατηγορεῖται. οὐ γὰρ οὐδὲ πάνυ ἐπιστημονικὸν τὸ τόδε τι λέγειν ὅτι ὄν ἐστιν, ἀλλὰ μόνον ἔστιν. τὸ γὰρ ὄν ἐστιν ἐστὶν ἔστιν καὶ οὐκ ἄλλο ἐστίν.

ἐν ταῖς κατηγορίαις ὁ Ἀριστοτέλης τὴν τῶν γενῶν ἡμῖν διττὴν φαίνεται ποιούμενος τάξιν, τοῦτο μὲν τὸ ποιὸν προτιθεὶς τῶν πρός τι τοῦτο δὲ ταῦτα ἐκείνου ... ἔσται τοίνυν καὶ τὸ ποιὸν προτάξαι ἀναγκαῖον διὰ τὸ καθ' αὑτὸ εἶναι τὸ τοιοῦτο σχέσεως οὔσης τῆς ἑτέρας κατηγορίας, καὶ ταῦτα πάλιν τοῦ ποιοῦ ὡς τῆς γενέσεως αὐτοῦ καὶ σχήματος αἴτια. ἀλλ' ὅτι μὲν καθ' αὑτὸ τὸ ποιὸν μὴ οὕτως ἐχούσης φύσεως τῆς τῶν πρός τι κατηγορίας φανερόν, ὅτι δὲ ταῦτα τοῦ ποιοῦ, ὡς εἴρηται, ποιητικὰ τυγχάνει οὐ πάντη δῆλον. λέγεται τοίνυν ὡς ἡ τοῦ ποιοῦ φύσις ἔκ τε ποσοῦ καὶ λόγου συνέστηκεν οὐ τοῦ τυχόντος λόγου, ἀλλ' ὡς τύπῳ εἰπεῖν ἐπιτρίτου καὶ ἡμιολίου ἢ τῶν ἄλλως πρὸς ἀλλήλους σχέσιν ἐχόντων ἀριθμῶν. εἰ γὰρ τὸ ποιὸν κράσεώς ἐστιν ἀποτέλεσμα καὶ συνδρομὴ πλειόνων συντρεχόντων εἰς τὴν τοῦ ἑνὸς γένεσιν (τοῦτο γὰρ δέδεικται πρότερον ὡς πάντα τοῦ (τῷ?) ἑνὶ ὄντα ὑπόστασις: (sic) δῆμος ἀγέλη), πῶς οὐκ ἂν εἴη ἐκ τούτων γεγενημένον ὧν ὁ λόγος ἀπεφήνατο;

πότερον ὅ τις ἄνθρωπος καὶ ὅ τις ἵππος πρώτως τε καὶ μάλιστα καὶ κυρίως οὐσίαι λέγονται καθ' αὑτὸ ἢ πρὸς τὴν ἡμετέραν γνῶσίν τε καὶ αἴσθησιν ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι; δοκεῖ δὲ μὴ οὕτως ἔχειν. τούτου δὲ τὴν πίστιν παρέχεται ἐν τοῖς φυσικοῖς Ἀριστοτέλης τὸ ὅλον εἰπὼν πρότερον εἶναι κατὰ τὴν αἴσθησιν, τὸ δὲ καθόλου ὅλον, ὥστ' οὐ πρὸς τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν τὸ μερικόν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ καθόλου ὡς ὁ Ἀριστοτέλης διατάττεται.

μετὰ δὴ τούτους (Thalem dicit et Anaximandrum) Ἀναξαγόρας ἐπιγεγονὼς ὁ φιλόσοφος καὶ τὴν Μίλητον καταλιπὼν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ὥρμησε καὶ Ἀρχαιόλαόν (leg. Ἀρχέλαόν) τινα Ἀθηναῖον ὄντα εἰς τὸν αὐτὸν τῆς φιλοσοφίας ζῆλον ἐνέβαλεν, ὃν δὴ καὶ Σωκράτης διδάσκαλον ἐσχηκὼς πολλοὺς τῶν κατ' ἐκεῖνο χρόνου ὑπερηκόντισε ... μεθ' ὃν (Πλάτωνα sc.) καὶ Σπεύσιππος, εἶτα Ξενοκράτης ἀντ' αὐτοῦ ταχέως τὸν βίον παρελθόντος τῶν Πλατωνικῶν δογμάτων γέγονεν ἐξηγητής, εἶτα Πολέμων καὶ Κάντωρ (leg. Κράντωρ) εἰς ὃν ἡ ἀρχαία κατέληξεν Ἀκαδημία καὶ ὃς τὴν μέσην Ἀκαδημίαν ἐξεῦρεν, οὗ δὴ καὶ Καρνεάδης ἀκροατής ... μετὰ δὲ τούτους Κλειτόμαχος γέγονε φιλόσοφος καὶ Φίλων καὶ Ἀντίοχος ... μετὰ δὲ τούτους (**Cleanthem et Chrysippum**) Διογένης καὶ Βαβυλώνιος καὶ Ἀντίπατρος καὶ πρὸς τούτοις Ποσειδώνιος καὶ Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος.

οἱ μὲν δὴ ὕλην φύσιν ἐκάλουν ὡς Ἀντιφῶν, οἱ δὲ τὸ εἶδος ὥς τινες τῶν Περιπατητικῶν.

Zenonem Stoicum post Carneadem vixisse putat auctor. Omnia sine ordine conscripta sunt in nostro codice. Fol. 42 commemoratur Γάϊος ὁ φιλόσοφος. Paullo post: Ἰωάννης ὁ φιλόσοφος ὁ Ἰταλὸς ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος οὕτως. Quamquam igitur in indice capitum fol. 199 Io. Italus auctor libri exhibetur, patet tamen ex hac nota eum compositum esse ab alio quodam, qui eius scholis interfuerit. Miscentur grammatica cum logicis et ethicis. Sequitur Ἰωάννου ὑπάτου καὶ διδασκάλου τῶν φιλοσόφων τοῦ Ἰταλοῦ ἔκδοσις εἰς τὸ δεύτερον τῶν τοπικῶν Andronico Imperatori de dialectica quaerenti dedicata. Explicatio ipsa incipit a cap. 2 fol. 142 περὶ τῶν συγκριτικῶν τόπων i. e. Top. III, fol. 151 Top. IV, fol. 166 dialectica, de qua cf. Bandini III p. 17, fol. 177 περὶ τῆς τῶν συλλογισμῶν ὕλης καὶ τῆς συστάσεως αὐτῶν. Qui quidem titulus ab alio adscriptus est, qui nihil legisse videtur nisi prima verba. Etiam in aliis Io. Italus saepius non de iis agit de quibus se disputaturum promisit, sed in his nihil omnino dicit de syllogismis; disserit de Topicis: repetuntur quae iam antea legimus, alia confuse admiscentur. Fol. 187 eiusdem auctoris rhetorica, de qua cf. Nesselii catal. Bibl. Caes. IV p. 113, III. Fol. 193 quaedam capita religiosa. Fol. 201 Aristot. de mundo. Fol. 225 Anon. περὶ τῶν τριῶν σχημάτων ed. Zanetti Ven. 1536. c. comm. Philop. in Anal. pr. Sequuntur etiam ea, quae in hac editione leguntur de syllogismis hypotheticis. Eidem auctori videntur esse tribuenda.

Ambros. D, 47 bomb. 4. scriptus anno 1348 διὰ χειρὸς Ἰωάννου Ἀλιτροῦ υἱοῦ ἱερέως Γεωργίου τοῦ ἀπὸ Ἀσιναρίκης, quod legitur in fine. Mentionem facio huius libri propterea quod scholia quae ap. Brandis. leguntur p. 16 inscripta sunt ἐξήγησις Νικήτα φιλοσόφου τοῦ καὶ Δαυὶδ μετονομασθέντος τῶν προλεγομένων τῆς Πορφυρίου εἰσαγωγῆς ἀπὸ φωνῆς Δαυίδ.

Ambros. A, 80 chart. 8 saec. XVI. Post Arriani gesta Alexandri M. et Indica Anonym. de praepositionibus, Lysidis Pythagorici epistola, Ephesi poema, Basilius de puerorum institutione, Timaeus Locrus, Georg. Gemistius in magica Zoroastris, τί ἐστιν ἡ λογικὴ πραγματεία. Inc. ἡ λογικὴ πραγματεία τέλος ἔχει τὴν εὕρεσιν τῆς ἀποδείξεως. Post hoc scholion, quod duodecim foliis continetur, et narrationem laborum Herculis et excerpta quaedam e Dionysio et Basilio leguntur definitiones quaedam et brevis syllogismorum expositio, denique singula scholia quae de syllogismis sophisticis agunt, περὶ αἰτίου, περὶ προσδιορισμῶν, de propositionum oppositione. Novi nihil inveni neque in hoc cod. neque in sequenti.

Ambros. O, 9 bomb. 8. saec. XV, qui logicam habet, mutilam quidem et ab initio et sub finem, sed pauca tantum videntur

deesse. Capita sunt triginta septem. Initium satis prolixum est. De syllogismis brevius disputatur.

Laurent. 85, 1 Oceanus dictus v. Bandini III p. 237 sqq. Alcionius in Giornale de' Letterati III p 32. Magenteni nomen eadem manu recentiore in fronte commentarii ad categ. adscr. est, qua fol. 70 Simplicii nomen adiectum est. Recte vero referri ad auctorem Magent. patet e codd. Pariss. Expositio περὶ τῶν ἀντικειμένων brevior est: una pagina continetur. Postpraedicamenta, quae dicuntur, plane praetermissa sunt. Deest igitur libri finis, sive auctori hoc tribuendum est sive ei qui librum descripsit. Ultima verba haec sunt: στέρησίς ἐστιν ἡ παντελὴς φθορὰ τοῦ εἴδους καὶ τῆς ἐνεργείας τῆς ἕξεως ἤγουν ὁράσεως καὶ ἀκοῆς ἢ ἄλλης τινὸς τῶν αἰσθήσεων. Pselli paraphrasis in Anal. pr. lib. I. (eadem inest in cod Paris. 1918 fol. 40—111) duas lacunas habet haud parvas. Laurent. 71, 19 priorem tantum paraphrasis partem habet, qua agitur de tribus figuris syllogismi, neque hanc integram: post fol. 106 enim unum folium deest, quod ex altero Laurent. videre licet. Neque in Paris. 1819 integra est paraphrasis, sed pauca desunt. Interpres Analyticorum personam Aristotelis induit. Quod exscriberem nihil dignum inveni.

Laurent. 31, 37 ante categ. habet quaedam logica fol. 226 περὶ ἀντιδιαιρουμένων καὶ ὅτι ὀκτὼ τρόποι διαιρετικοί.

Ἐν ἑκάστῳ πράγματι τέσσαρα ταῦτα ζητοῦμεν (cf. Analyt. post. II. init.), εἰ ἔστι, τί ἐστιν, ὁποῖόν τί ἐστι καὶ διὰ τί ἐστιν. καὶ τὸ μὲν εἰ ἔστι ζητοῦμεν διὰ τὰ λεγόμενα, μὴ ὄντα δέ, ὡς τραγέλαφοι, ἱπποκένταυροι, τὸ δὲ τί ἐστι διὰ τοὺς ὁρισμοὺς καὶ διὰ τὸ τῶν λεγομένων τὰ μὲν ἀμφιβαλλομένην ἔχειν (ἔχει ms.) τὴν ὕπαρξιν ὡς ἄναστρος σφαῖρα καὶ ἀντίποδες, τὰ δὲ ἀναμφίβολον, ὡς ἄνθρωπος, ἵππος, τὸ δὲ ὁποῖόν τί ἐστι διὰ τὸ τὰ πράγματα μὴ μόνον κοινωνεῖν ἀλλήλοις ἀλλὰ καὶ διαφέρειν, καὶ κοινωνεῖν μὲν κατὰ τὸ γένος καθὸ ζῶα διαφέρειν δὲ καθὸ τὰ μὲν λογικὰ τὰ δὲ ἄλογα, τὸ δὲ διὰ τί ἐστι ζητοῦμεν, ἐπειδὴ πάντα πρός τι τέλος ὁρῶσι καὶ οὐδὲν μάτην γεγόνασιν οἷον ἄνθρωπός ἐστι διὰ τὸ κοσμῆσαι τὸ πᾶν καὶ κλίνη (κλίνει ms.) διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀνάπαυσιν.

Haec scholia conscripta sunt sine ullo ordine. Sequuntur quaedam definitiones, εἰ σῶμα αἱ πέντε φωναὶ ἢ ἀσώματον, alia huiusmodi. Fol. 294 initium habetur Logicae, de qua diximus ad Laur. 72, 5.

Laurent. 71, 10 habet Magenteni comm. in Anal. pr. sine auctoris nomine. Praecedunt ea quae una cum illo anonyma ed. Zanetti Ven. 1536. Equidem persuasum habeo eidem auctori ista esse tribuenda, sed ne unum quidem codicem vidi, in quo auctoris nomen adscriptum esset.

Laurent. 71, 12. Auctorem scholiorum in Anal. post. lib. I Magentenum esse ut in Monac. 75 edocemur cod. Paris. Reg. 1972.

Circumit magis copiosa loquacitate Aristotelem quam explanat. Optima quaeque ex Philopono desumta videntur, quaedam etiam e Themistio. Verba Aristotelis, quae hic illic occurrunt, multum depravata sunt.

Laurent. 71, 33 praeter ea scripta anonyma de syllogismis, quae in Laur. 71, 10 invenimus, et Dexippi in Categ. commentarium habet fol. 77, ubi incipit ὄκνος τις ἔχει με μάλα καλὴν καὶ γενναίαν χάριν αἰτῆσαι προθυμούμενον (sunt libri III. lat. ed. ap. Hieron. Scotum Ven. 1546 et 1566 interprete Io. Bern. Feliciano ad calcem Porphyrii in Praedicamenta; v. Bandini catal. III. p. 21), quod quidem initium differt ab iis quae dedit Brandis e Coisl. 332, v. schol. 39a34; etiam Petri Hispani dialecticam et philosophi Thomae libellum de sophismatis habet.

Laurent. 71, 5 eadem habet de syllogismis excepto initio. Inc. enim: *Πέντε εἰσὶν εἴδη συλλογισμῶν, ἀποδεικτικὸς διαλεκτικὸς ῥητορικὸς σοφιστικὸς ποιητικός. εἰκότως εἰσὶ πέντε, ἐπεὶ καὶ αἱ προτάσεις ἀληθεῖς καὶ ποιοῦσι τὸν ἀποδεικτικόν, ἢ πάντῃ ψευδεῖς καὶ ποιοῦσι τὸν ποιητικὸν καὶ μυθώδη, ἢ πὴ μὲν ἀληθεῖς πὴ δὲ ψευδεῖς, καὶ τοῦτο τριχῶς, ἢ γὰρ μᾶλλον ἀληθεύει ἧττον δὲ ψεύδεται καὶ ποιεῖ τὸν διαλεκτικὸν συλλογισμόν, ἢ πλέον ἔχει τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας καὶ ποιεῖ τὸν σοφιστικόν, ἢ ἐπίσης ἔχει τὸ ἀληθὲς τῷ ψεύδει καὶ ποιεῖ τὸν ῥητορικόν. Ἣν ἐκτελεῖ χρείαν ἡ στάθμη τῷ τέκτονι διακρίνουσα τὰ εὐθέα ἀπὸ τῶν καμπύλων καὶ παρὰ τοῖς οἰκοδόμοις τὸ βαρύλλιον διακρῖνον* (διακρίνων ms.) *τὰ ὀρθὰ ἀπὸ τῶν κεκλιμένων, οὕτω καὶ ἡ λογικὴ ὄργανον οὖσα τῆς φιλοσοφίας διακρίνει τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, ἵνα μήτε ψευδῆ δοξάσωμεν μήτε κακὰ διαπραξώμεθα. Τῆς συνόψεως τῶν συλλ.* etc. quae ed. Zanetti.

Laurent. 71, 32. Paraphrasin in soph. el. quae inest edidit Spengel Monach. 1842. Cod. Paris. Reg. 1831 fragmentum habet eiusdem paraphrasis, cui haec nota in fronte adscripta legitur: *τὸ ἐπίγραμμα οὐ γέγραπται διὰ τό τινας μὲν λέγειν εἶναι τὴν ἐξήγησιν Σιμπλικίου, τινὰς δὲ Ἰωάννου τοῦ Φιλοπόνου.* Fol. 37—57 *παράφρασις εἰς τὰς κατηγορίας.* Eandem habet Marc. 218. Inc.: *τῶν ὄντων τὰ μὲν ταὐτώνυμα τὰ δὲ ἑτερώνυμα τὰ δὲ μέσα τούτων. καὶ τῶν ταὐτωνύμων τὰ μὲν ὁμώνυμα τὰ δὲ συνώνυμα, τῶν δὲ ἑτερωνύμων τὰ μὲν ἰδίως ἑτερώνυμα τὰ δὲ πολυώνυμα, τὰ δὲ ἕτερα μέσα δὲ τούτων οἷα τὰ παρώνυμα*: quam quidem divisionem a Speusippo profectam esse tradit Simplicius; v. Brandis Abhh. der Berl. Akad. 1833. Hist.-phil. Kl. p. 271. Ab initio paraphrasis est liberior, sed inde a cap. 5 magis sequitur verba Aristotelis. Auctor fuit philosophus Neoplatonicus christianus. In iis categoriis, quas attingit tantum Aristoteles, Pseudo-Archytam videtur secutus esse. Memoratu dignum est, quod de postpraedicamentis quae vocantur nihil dicitur, sed decem categoriae omnes uno tenore pertractantur. Nova haud

pauca inveni, quae describere non poeniteat, non multa. Fol. 61—70: Brevis expositio libri de intp. Sequuntur pauca quaedam de tribus figuris syllogismi et duae ferme paginae περὶ εὐπορίας προτάσεων. Fol. 70—80: Methodus dialectica Ioannis Itali. Inest etiam in Marc. 265 fol. 166 et Marc. 519, in quo titulus est Ἔφοδος συνοπτικὴ τῆς διαλεκτικῆς ἐκτεθεῖσα παρὰ Ἰωάννου ὑπάτου τῶν φιλοσόφων τοῦ Ἰταλοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον τὸν Κομνηνόν.

Καὶ πρώην μέν, ὦ κράτιστε βασιλεῦ, παροτρύνειν ἡμᾶς οὐκ ἐπαύσω περὶ μεγάλων διαλεγόμενος, ζητῶν περὶ ὧν τοῖς πρὸ ἡμῶν διά τε τὸ δυσχερῆ εἶναι καὶ τοῖς πολλοῖς ἀδιεξίτητα σεσιώπηται, ἴσως λέγω δὴ περὶ ἀναστάσεως καὶ πῶς οἷόν τε μετὰ τουτωνὶ τοὺς τεθνεῶτας ἀναστῆναι τῶν σωμάτων, οὐχ ἥκιστα, εἰ καὶ νῦν περὶ διαλεκτικῆς τίς τε ὁ τρόπος αὐτῆς καὶ τί τὸ ταύτης ὑποκείμενον καὶ τίνες οἱ τρόποι ἀφ' ὧν οἱ συλλογισμοί, ἔτι τὸ πῶς δεῖ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι τοὺς προσδιαλεγομένους οὐ μικρῶν ὄντων οὐδὲ τούτων, εἰ μή τι καὶ πολλῆς δεομένων καὶ μεγάλης ἐξετάσεως, ὅθεν ἐπὶ σοὶ οὐκ ἂν ἦν ἄτοπον τούτοις (τουτωΐ ms.) χρῆσθαι τοῖς ἔπεσι μὴ οὖσιν ἑλληνικοῖς καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἐναντίοις δόγμασιν (Odyss. XIV, 53)·

Ζεύς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι
ὅ τι μάλιστ' ἐθέλεις, ὅτι με πρόφρων ἐπεγείρεις (ὑπέδεξο Odyss.)
ἐπὶ τὸ θεωρεῖν τι τῶν μεγάλων καὶ ὠφελίμων.

Τὴν διαλεκτικὴν οἱ παλαιοὶ ἀποδεικτικῆς μέσην οὖσαν καὶ τέχνης σοφιστικῆς εἰκότως (εἰκότος ms.) ταύτην δύναμιν ἐκάλεσαν ὡς τῶν ἄκρων μετέχουσαν καὶ τὸ αὐτὸ δυναμένην κατασκευάζειν ἅμα καὶ ἀνασκευάζειν. λέγω δὲ ἄκρα τὴν ἀποδεικτικὴν καὶ τὴν σοφιστικήν, ὡς τὴν μὲν ἐκ πρώτων καὶ ἀληθῶν οὖσαν, τὴν δὲ ἔκ τινων φανταστῶν τοὺς λόγους ποιουμένην, οὓς δὴ (δεῖ ms.) ἐπὶ μέρους τε καὶ ψευδεῖς εἶναι συμβέβηκεν. ὡς οὖν τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος ἐναντία, τὰ δ' ἐναντία ἄκρα, οὕτω τὴν ἀποδεικτικὴν καὶ σοφιστικὴν ἄκρα τυγχάνειν ὑπολαμβάνομεν. τούτων δὴ οὖν τῶν δυνάμεων, τῆς μὲν περὶ ἄπταιστον ὑποκείμενον καταγενομένης τῆς δὲ περὶ πταιστόν, καὶ τῆς μὲν περὶ ἀναγκαίων καὶ ἀεὶ ὄντων (ὧν ms.) τῆς δὲ περὶ ἐνδεχομένων (ἐνδεχόμενον ms.)· καί ποτε τὴν μέσην ἡ διαλεκτικὴ τάξιν εἴληχε· καὶ γὰρ περὶ τῶν ἀναγκαίων καὶ ἐνδεχομένων διαλέξεται, ὧν τὰ μὲν ἀνασκευάζειν πειρᾶται μόνως ἢ κατασκευάζειν. ἔπειτα πάντα ἀληθῆ ἀνασκευάζειν ἀδύνατον ἢ τὰ πάντα ψευδῆ κατασκευάζειν, τὰ δὲ τούτων ὄντα μεταξὺ καὶ κατασκευάζειν ἅμα καὶ ἀνασκευάζειν, ἃ δὴ καὶ διαλεκτικὰ προβλήματα εἰώθασι καλεῖν, καὶ δι' ἃ μᾶλλον αὐτὴν δύναμιν ὠνομάκασιν ὡς ταῖς ἐν ἡμῖν δυνάμεσιν ἐοικυῖαν· τῶν γὰρ ἐναντίων αἱ δυνάμεις.

αὕτη τοίνυν ἡ μέθοδος (ἡ διαλεκτικὴ) ἀπόδειξίς τις ὑπάρχει, πᾶσαι δὲ ἀποδείξεις διὰ συλλογισμοῦ, πᾶς δὲ συλλογισμὸς ἢ ὑποθετικός ἐστιν ἢ κατηγορικὸς ἢ ἀποδεικτικός ἐστι καὶ ἐπιστημονικὸς ἢ τῶν ἐσχάτων τε καὶ σοφιστικὸς ἢ ἐξ ἐνδόξων τε καὶ διαλεκτικός. ἐπεὶ δὲ οἱ συλλογισμοὶ ἐκ προτάσεων καὶ περὶ προβλημάτων εἰσί, πᾶσα δὲ

πρότασις καὶ πᾶν πρόβλημα ὑποκείμενον ἔχει καὶ κατηγορούμενον, πᾶν δὲ (cf. 101 b 17 sqq.) κατηγορούμενον ἐν προτάσει ἢ προβλήματι ἢ γένος ἐστὶν ἢ ὅρος ἢ ἴδιον ἢ συμβεβηκός, φανερὸν ὡς ἅπαν ἔσται πρόβλημα καὶ πᾶσα πρότασις ἐξ ἑνὸς τῶν εἰρημένων, λέγω δὴ γένους ὅρου ἰδίου καὶ συμβεβηκότος.

ἔστι δὲ τῶν διαλεκτικῶν ἀποδείξεων εἴδη δύο, τὸ μὲν ἐπαγωγὴ τὸ δὲ συλλογισμός. δοκεῖ δὲ ἡ ἐπαγωγὴ συλλογισμός τις εἶναι καὶ (οὐ τὸ ἄκρον τῷ ἄκρῳ, ἀλλὰ τῷ μέσῳ συνάπτειν πέφυκε) οὐ συλλογισμός. οἷον εἴ τις βούλοιτο πάντα ἄνθρωπον ἀποδεικνύναι ζῶον ἐπαγωγῇ χρώμενος ἐρεῖ· Ἰσοκράτης καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης ἄνθρωποι ὄντες ζῶά εἰσι, καὶ πᾶς ἄρα ἄνθρωπος ζῶόν ἐστι. τούτων οὖν τῶν τριῶν ὅρων, ζώου τέ φημι καὶ ἀνθρώπου καὶ τῶν καθ' ἕκαστον, τὸ μὲν ζῶον μείζων ὅρος ἐστὶν ὁ δὲ ἄνθρωπος μέσος καὶ οἱ καθ' ἕκαστον ἔσχατος, ὧν ἐπὶ μὲν τοῦ συλλογισμοῦ τὸ ζῶον διὰ μέσου τοῦ ἀνθρώπου κατηγορεῖται τῶν ἐσχάτων, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπαγωγῆς διὰ τῶν ἐσχάτων καὶ μερικῶν τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῶον.

νυνὶ δὲ σκεπτέον ἂν εἴη περὶ τῶν τρόπων, ἐνδεχομένου ἀναγκαίου δυνατοῦ καὶ ἀδυνάτου. ἐν τῷ τρόπῳ θετέον τὴν ἄρνησιν· ἄλλως γὰρ οὐκ ἐνδέχεται. εἰ δέ τι καὶ ἐνδέχοιτο τοιοῦτον, οὐχ ἁπλῆν τὴν τοιαύτην λέγομεν, ἀλλ' ἐκ μεταθέσεως πρότασιν ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἄνευ τρόπου ἐγένετο.

θέσιν λέγω τὸ ὑποκείμενον ζήτημα.

τὰ δὲ ἀπὸ διαφορᾶς ἢ εἴδους προβλήματα συντακτέον τῷ γένει καὶ λεγέσθω γενικὰ πάντα, τὰ δὲ συγκριτικά, ἐν οἷς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον συμβέβηκε, συναριθμητέον τοῖς ἀπὸ συμβεβηκότος (102 b 14), καὶ τοῖς ἀπὸ ὅρου τὰ ὁπωσοῦν ἐξ ὀνομάτων λεγόμενα καὶ ὅσα περὶ τὸ αὐτὸ ἢ ἕτερον καταγίνεται, καὶ αὖθις τοῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου ὅσα τυγχάνει ὄντα μὴ ἀπὸ τῶν ἁπλῶς ἰδίων, ἀλλὰ τῶν ποιοτήτων (ποιωτέων ms.) ἢ πρός τι λεγομένων.

Satis festinanter hunc libellum conscriptum esse, ut poscenti domino satisfaceret auctor, multa produnt. Singula capita Topicorum Aristotelis, cuius verba adscribi solent omisso quidem eius nomine, sed adiecto simplici φησίν, enumerata sunt, non explanata. Quantum veritus sit scribendi moram maxime apparet eo loco, quo dicit: πῶς οὖν καθόλου καὶ μερικὸν καὶ πῶς ἐπὶ πλέον καὶ ἐπ' ἔλαττον διὰ ζώσης εἰρήσεταί σοι φωνῆς.

Superest ut addam scholion quoddam fol. 84 — 86 eiusdem codicis alia manu scriptum quam reliqua omnia, unde verisimile est sumta esse haec folia ex alio libro, in quo non solum de primis quattuor categoriis, sed de omnibus aequabiliter disputatum esse videtur.

Περὶ τῆς τοῦ ποτὲ κατηγορίας.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῆς ποτὲ κατηγορίας δίκαιον ἂν εἴη διαλαβεῖν πρότερον περὶ χρόνου τὰ χρήσιμα ἐκθεμένους διὰ τὸ οἰκεῖον εἶναι τὸν χρόνον τῇ τοιαύτῃ φωνῇ. ἔστιν οὖν ὁ χρόνος ποσόν· συνε-

χὲς γὰρ ἐδείχθη τῶν μορίων αὐτοῦ τοῦ τε παρεληλυθότος καὶ τοῦ μέλλοντος κατὰ τὸ νῦν συνημμένων. ὥσπερ δὲ ἕκαστον τῶν ὑπὸ τὸ ποσὸν ἀναγομένων, εἴτε διωρισμένον λέγεις εἴτε συνεχές, τὰ μὲν ὑπό τινος ἑνὸς τῶν ἐν αὐτοῖς μετρεῖται, ὡς ἄνθρωποι δέκα ὑπό τινος τῶν ἐν αὐτοῖς, τὰ δὲ συνεχῆ θεμένων τι μέτρον ἐπ᾽ αὐτοῖς ἡμῶν οἷον πόδα ἤ τι ἕτερον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· καὶ ὁ χρόνος ἕν τι γε ὂν τῶν συνεχῶν ποσῶν τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι μετρεῖται θεμένων ἡμῶν ἐλάχιστον πρὸς αἴσθησιν χρόνον οἷον ὥραν ἢ ἥμισυ ταύτης ἢ καὶ ἕτερον μέρος. ἔστι δὲ ὅτε καὶ μείζονί τινι μετρεῖται οἷον ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ καὶ τῇ ἐξ ἀμφοῖν τοῦ ἡλίου περιόδῳ καὶ μηνὶ καὶ ἐνιαυτῷ. ἔτι τριῶν ὄντων, μεγέθους, οἷον σταδίου φέρε εἰπεῖν, ἐφ᾽ οὗ ἡ κίνησις γίνεται, καὶ κινήσεως καθ᾽ ἣν τὸ κινούμενον κινεῖται, καὶ χρόνου, ἐν ᾧ τὸ κινούμενον κινεῖται, ταῦτα μετροῦσιν ἄλληλα καὶ ὑπ᾽ ἀλλήλων μετροῦνται. μετρεῖ γὰρ καὶ ὁ χρόνος τὴν κίνησιν· ἐρωτηθέντες γάρ, πόση τις ἡ κίνησις, φαμὲν ἡμερησία· καὶ αὖθις ἡ κίνησις τὸν χρόνον· πόσος γὰρ χρόνος; γνωρίζομεν ὅτι πολύς, ἐὰν πολλὴ ἡ κίνησις· καὶ αὖθις τὸ μέγεθος ἡ κίνησις μετρεῖ καὶ ἀντιμετρεῖταί γε ὑπ᾽ αὐτοῦ (cf. 220 b 14—32)· πολλὴν γάρ φαμεν ὁδὸν ἧς ἡ πορεία πολλή, πολλὴν δὲ πάλιν πορείαν, ὅταν ἡ ὁδὸς μῆκος ἱκανὸν ἔχῃ. τριῶν οὖν ὄντων τούτων, διὰ μὲν τὸ μέγεθος ὃ διερχόμεθα, ὅτι ποσὸν καὶ ὅτι τοσόνδε, καὶ ἡ κίνησις δήλη ὅτι ποσὴ καὶ ὅτι τοσήδε, διὰ δὲ τὴν κίνησιν ὁ χρόνος δῆλον ὅτι ποσὸν καὶ ὅτι τοσόνδε. ἔτι δὲ δῆλον καὶ ἐκ τῶνδε, ὅτι συνεχὲς ποσὸν ὁ χρόνος, ἐκ τοῦ πᾶν τὸ λαμβανόμενον ὑπ᾽ αὐτοῦ μέρος διαιρετὸν εἶναι. οὐ γὰρ διαιροῦντες τὸν χρόνον εἴς ἀδιαίρετόν τι λήγομεν ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ εἰς τὴν μονάδα ἀδιαίρετον οὖσαν, ἀλλὰ τῷ μεγέθει καὶ τῇ κινήσει ἀκολουθεῖ ἅπερ συνεχῆ ὄντα πᾶς τις ἐρεῖ. ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ μεγέθει ἐστὶ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον, ἀνάγκη καὶ ἐν κινήσει εἶναι τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον διὰ τὸ μέγεθος. ἔτι γε μὴν καὶ ἐν τῷ χρόνῳ διὰ τὴν κίνησιν· ὁρίζομεν δὲ τὸν χρόνον (ὁρίζ. — χρ. rec. adi.) τὸ ἄλλο ἄλλο *) ὑπολαβεῖν τό τε πρότερον νῦν καὶ τὸ ὕστερον καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν ἕτερον· ὅταν γὰρ ἕτερα τὰ ἄκρα τοῦ μέσου νοήσωμεν καὶ δύο εἴπῃ ἡ ψυχὴ τὰ νῦν, τὸ μὲν πρότερον τὸ δὲ ὕστερον, τότε φαμὲν χρόνον εἶναι (cf. 219 a 25 — 29). τινὲς μὲν οὖν χρόνον τὴν τοῦ παντὸς περιφορὰν εἰρήκασιν, οἱ δὲ τὴν τοῦ παντὸς σφαῖραν (cf. 218 a 33 sqq.), ἔστι δὲ οὐδέτερον ἀληθές. περιφορᾶς μὲν γὰρ τὸ μέρος οὐκ ἔστι περιφορά, χρόνου δὲ μέρος χρόνος· ἀλλ᾽ οὐδὲ χρόνος ἡ τοῦ παντὸς σφαῖρα, ὥς τινες ᾠήθησαν ἐκ τοῦ ἀμφότερα περιεκτικὰ εἶναι. οἱ γὰρ οὕτω λέγοντες πρῶτον μὲν οὐ συλλογίζονται, ἔπειτα καὶ ἑτέρως ἁμαρτάνουσι. τὸ γὰρ περιέχειν πρός τι ὂν οἰκείως ἐν ἀμφοτέροις ἀποδέδοται. οὐ γὰρ ἁπλῶς ἡ τοῦ παντὸς σφαῖρα περιεκτικὴ σωμάτων πάντων, ὁ δὲ χρόνος περιεκτικὸς τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ πραγμάτων. δόξειε δ᾽ ἂν μᾶλλον κίνησις εἶναι καὶ μεταβολὴ ὁ χρόνος, οὐκ ἔστι δέ. ἡ μὲν γὰρ ἑκάστου

---

*) τῷ ἄλλο καὶ ἄλλο coni.

μεταβολὴ καὶ κίνησις ἐν αὐτῷ τῷ μεταβάλλοντι μόνον ἐστίν, οἷον ἐγὼ κινοῦμαι καὶ ἐν ἐμοὶ ἡ κίνησις, οὐ μὴν δὲ καὶ ἐν σοί, ὁ δὲ χρόνος ὁμοίως καὶ πανταχοῦ καὶ παρὰ πᾶσιν. ἔτι κίνησις μὲν λέγεται καὶ θάττων (θᾶττον ms.) καὶ βραδυτέρα, χρόνος δὲ οὐκέτι, ἀλλὰ πολὺς καὶ ὀλίγος. τὸ δὲ θᾶττον καὶ βραδύτερον ἐν χρόνῳ μετρεῖται· ταχὺ μὲν γὰρ λέγομεν τὸ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολὺ κινούμενον, βραδὺ δὲ τὸ ἐν πολλῷ χρόνῳ ὀλίγον διάστημα κινούμενον (cf. 218 b 9 — 17), ὥστε οὐκ ἔστιν ὁ χρόνος κίνησις ἢ μεταβολή, ἀλλ' ἔστιν ἀριθμὸς ὁ μὲν ἀριθμῶν, ὁ δὲ ἀριθμούμενος. ζητητέον πῶς φαμεν τὸν χρόνον ἀριθμὸν κινήσεως, ἆρα ὡς ἀριθμοῦντα τὴν κίνησιν ἢ ὡς ὑπ' αὐτῆς ἀριθμούμενον. φαμὲν δὴ τὸν χρόνον ἀριθμεῖσθαι μὲν ὑπὸ τῆς πρώτης καὶ ἁπλῆς κινήσεως τῆς κυκλοφορικῆς (cf. 223 b 19), ἀνταριθμεῖν δὲ πάλιν αὐτήν. εἰ μὴ γὰρ ὑπὸ χρόνου ἡ τοιαύτη κίνησις, ὑπὸ τίνος ἀριθμηθείη ἄν; τὴν πρώτην οὖν καὶ κυριωτάτην τῶν κινήσεων τὴν κυκλοφορικὴν ὁ χρόνος μετρῶν κατ' ἐκείνην καὶ τὰς ἄλλας μετρεῖ, ὥστε τῆς μὲν κυκλοφορικῆς κινήσεως ἀριθμὸς ἔσται ὁ χρόνος καὶ ὡς ἀριθμῶν καὶ ὡς ἀριθμούμενος, τῶν δὲ λοιπῶν κινήσεων ὡς ἀριθμῶν μόνον οὐ μὴν καὶ ὡς ἀριθμούμενος (cf. 220 b 8)· οὐ γὰρ τῆς ἐμῆς βαδίσεως ἀριθμὸς ἔσται ὁ χρόνος ὡς ἀριθμούμενος, ἀλλὰ μόνον ὡς ἀριθμῶν. οὐ μόνον δὲ τῶν κινήσεων μέτρον ὁ χρόνος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἠρεμιῶν· καὶ αὗται γὰρ ὑπὸ χρόνου μετροῦνται πλὴν κατὰ συμβεβηκός (cf. 221 b 7)· οὐ γὰρ καθὸ ἠρεμίαι, ἀλλὰ καθὸ καὶ ἠρεμίαι καὶ ἐν ῥοῇ εἰσι διηνεκεῖ μηδέποτε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἱστάμεναι (ὡς συνελόντα εἰπεῖν del. ms.). ἄλλως τε, εἰ ἀρχὴν ἔχει χρονικὴν ἡ ἠρεμία καὶ τέλος, δῆλον ὅτι χρόνῳ καὶ αὐτὴ μετρεῖται, ὥστε συνελόντα εἰπεῖν μέτρον ἐστὶν ὁ χρόνος τῆς ἐν γενέσει ῥοῆς, ἥτις ἐστὶ κοινὴ κινήσεως καὶ ἠρεμίας. διαιρεῖται δὲ ὁ χρόνος εἰς παρεληλυθότα καὶ μέλλοντα, διαιρεῖται δὲ κατὰ τὸ νῦν. καὶ ἔστι τὸ νῦν πέρας μὲν τοῦ παρελθόντος ἀρχὴ δὲ τοῦ μέλλοντος (cf. 222 a 10 — 12), ἀλλ' ὅπερ ἐν γραμμῇ τὸ σημεῖον καὶ τὸ κίνημα ἐν κινήσει, τοῦτο καὶ (τὸ) νῦν ἐν τῷ χρόνῳ. τὴν δὲ χρείαν ἣν ὁ χρόνος τῷ παντὶ παρέχεται δίκαιον ἂν εἴη προσθεῖναι περὶ χρόνου λέγοντας. φαμὲν δὴ ὡς ἡ γένεσις διὰ τὸν χρόνον ἐν τάξει διακέκριται, ὡς, εἴπερ μὴ ἦν χρόνος, σύγχυσις ἂν ἦν καὶ τῶν γενέσεων καὶ τῶν πράξεων ὡς συγκεχύσθαι τοῖς ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν τὰ νῦν. Τινὲς μὲν οὖν τὸν χρόνον ὥσπερ δὴ καὶ τὸν τόπον οὐ τῷ ποσῷ, τοῖς δὲ πρός τι συνέταξαν διὰ τὸ μὲν τὸν χρόνον μέτρον εἶναι κινήσεως, τὸν δὲ τόπον περιεκτικὸν σώματος καὶ πέρας τοῦ περιέχοντος, ἐν σχέσει δὲ εἶναι ταῦτα καὶ διὰ ταῦτα ὑποκεῖσθαι τοῖς πρός τι. φαμὲν δὴ ὡς τὸ μέτρον εἴτε ἐπ' ἀριθμοῦ τὸν λόγον ἐκδέξῃ εἴτε ἐπὶ μεγέθους διττόν ἐστιν, ἢ γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ θεωρεῖται ἢ κατὰ τὴν πρὸς τὸ μετρούμενον ἀναφοράν· καὶ ὡς μὲν καθ' αὑτό, ποσὸν καὶ τῶν ποσῶν πάντων ἀρχή, ὡς δὲ πρὸς τὸ μετρούμενον, πρός τι ἂν εἴη. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τῆς κινήσεως μέτρον ὁ χρόνος, ὡς μὲν καθ' αὑτὸ καὶ διάστημα ἔχον, ποσὸν ἂν εἴη τι, ὡς δὲ πρὸς τὴν κίνησιν, πρός τι, καὶ οὐδὲν ἄτοπον κατ' ἄλλας καὶ ἄλλας ἐννοίας εἰς διαφόρους κατηγορίας ἀνάγεσθαι (cf. 11 a 27). ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τοῦ

τόπου· ὅτι κατὰ μὲν τὴν διάστασιν ἐπιφάνειά ἐστι καὶ κατὰ τοῦτο ποσόν, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ περιεχόμενον σχέσιν οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ ὁ τόπος εἰς τὸ πρός τι ἀνάγοιτο ὥσπερ καὶ ὁ χρόνος. οὐκ ἔστιν οὖν ὁ χρόνος ἡ τοῦ ποτὲ κατηγορία, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὂν ἐν χρόνῳ· ὁ μὲν γὰρ χρόνος ποσόν, τὸ δὲ ὂν ἐν χρόνῳ οὐσία τυχόν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ συνθετὸν ἐξ ἀμφοῖν· ἁπλῆ γὰρ ἡ κατηγορία, ψιλὴ δὲ μόνη ἡ σχέσις τοῦ πράγματος πρὸς τὸν χρόνον εἰδοποιεῖ τὴν τοῦ ποτὲ κατηγορίαν (cf. schol. 79 b 39), οἷον τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι τουτέστιν αὐτὸ τὸ χρονίζειν. ὥσπερ δὲ ἄλλο μέν ἐστι φρόνησις, ἄλλο δὲ τὸ κατὰ φρόνησιν, τουτέστι τὸ φρονεῖν (cf. ib. 79 b 43), καὶ τὸ μέν ἐστι ποιότης, τὸ δὲ τοῦ ποιεῖν, οὕτω καὶ ὁ χρόνος καὶ τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι διέστηκε· καὶ ὁ μέν ἐστι ποσόν, τὸ δὲ τῆς τοῦ ποτὲ κατηγορίας δηλωτικόν· ὅταν γάρ τι πρᾶγμα ἕτερον ὂν τοῦ χρόνου καὶ οὐχ ὡς μέρος χρόνου λαμβανόμενον σχέσιν ἔχῃ (ἔχει pr. ms.) πρὸς τὸν χρόνον καὶ διὰ τοῦτο ἐν χρόνῳ ᾖ (ἐστίν ms.), ὥσπερ ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία ἐν τῷδε τῷ χρόνῳ, τότε ἄλλη κατηγορία γίνεται, ἡ τοῦ ποτὲ ἄλλη οὖσα παρὰ τὸ ποσὸν εἰδοποιουμένη μὲν ἐν τῷ διίστασθαι τοῦ χρόνου θεωρουμένη δὲ [ὁ μὲν] ἐν χρόνῳ.

Καὶ χρόνου μὲν διαφοραὶ παρεληλυθὼς ἐνεστὼς μέλλων, τοῦ δὲ ποτὲ τὸ χθὲς αὔριον τήμερον, τὸ μὲν οἰκείως ἔχον πρὸς τὸ παρελθὸν τὸ δὲ πρὸς τὸ μέλλον τὸ δὲ πρὸς τὸ ἐνεστώς, εἰ πρὸς τὸ νυχθήμερον ἀποβλέψεις· εἰ δὲ πρὸς τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον, ἀντὶ μὲν παρελθόντος τὸ πέρυσι, ἀντὶ δὲ τοῦ μέλλοντος τὸ εἰς νέωτα, ἀντὶ δὲ ἐνεστῶτος τὸ τῆτες. λοιπὸν δὲ καὶ ἀορίστως ἐστὶ λαβεῖν διαφορὰς τοῦ ποτέ· πρὸς μὲν τὸ παρὸν τὸ ἤδη καὶ ἄρτι, πρὸς δὲ τὸ παρελθὸν τὸ πάλαι, πρὸς δὲ τὸ μέλλον τὸ οὔπω. καὶ ὁ μὲν χρόνος ἄπειρος, εἴπερ ἡ γένεσις συνεχής, τὸ δὲ ποτὲ πεπέρασται, ὅτι καὶ ἡ ἐν αὐτῷ πρᾶξις πεπερασμένη καὶ ὁ μὲν χρόνος οὐκ ἐν χρόνῳ, τὸ δὲ ποτὲ τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι δηλοῖ.

Τοῦ δὲ ἔν τινι ἑνδεκαχῶς λεγομένου (cf. 210 a 14—24 et schol. 44 b 7, 12, 17. Longam eorum expositionem quae ἔν τινι dicantur v. ap. Mag. in cat. Laurent. 71, 32 fol. 61) — λέγεται γὰρ ἔν τινι ὡς τὸ συμβεβηκὸς ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ ὡς τὰ μέρη ἐν τῷ ὅλῳ καὶ τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσι καὶ ὡς τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ καὶ ἔτι μέντοι ὡς τὸ γένος ἐν τοῖς εἴδεσι καὶ τὰ εἴδη ἐν τῷ γένει καὶ πρὸς τούτοις τὰ τῶν ἀρχομένων ἐν τῷ ἄρχοντι καὶ τὰ τοῦ ἄρχοντος ἐν τοῖς ἀρχομένοις καὶ τὸ ὡς ἐν ἀγγείῳ καὶ τὸ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ· τοσαυταχῶς οὖν λεγομένου τοῦ ἔν τινι ἄξιον ἀπορῆσαι, διὰ τί κατὰ μόνας τὰς δύο σχέσεις ταύτας ἴδιαι κατηγορίαι συνέστησαν. λέγομεν δή· τὰ μὲν ἄλλα σημαινόμενα τοῦ ἔν τινι συμπληρωτικά ἐστιν ἀλλήλων ὡς τὰ μέρη καὶ τὸ ὅλον καὶ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη καὶ τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον, τὰ δὲ οὐ δυνάμενα χωρὶς ὑποστῆναι ὡς τὸ ἐν ὕλῃ εἶδος καὶ ὡς τὸ ἐν ὑποκειμένῳ συμβεβηκός, ὅπερ καὶ μορφὴ τοῦ ὑποκειμένου γίνεται· διὸ καὶ καλεῖται κατ' ἐκεῖνο τὸ ὑποκείμενον οἷον λευκὸν καὶ ηὐξημένον καὶ ἐπὶ ἄλλων κατηγοριῶν τῶν τῇ οὐσίᾳ ὑπαρχουσῶν. πῶς οὖν ἂν εἴη ἐν τούτοις τὸ ἕτερον ἐν ἑτέρῳ κυρίως, ὅτε μηδέ εἰσιν ἁπλῶς ἕτερα ἀλλήλων κεχωρισμένα καθ' ὑπόστασιν, ἀλλὰ κατ' ἐπίνοιαν μόνην καθ' ἣν τὰ γένη χωρίζομεν; διὰ τοῦτο μὲν οὖν οὐδὲ κατηγορίας ἰδικῆς ἕκαστον τῶν τοιούτων ἐκρίθη ἄξιον, τὰ

μέντοι ἐν χρόνῳ καὶ ἐν τόπῳ· ἐν τούτοις γὰρ μόνοις, ἐπεὶ τὸ μὲν περιέχει τὸ δὲ περιέχεται, ἑκατέρου τὴν ἑαυτοῦ φύσιν διασώζοντος καὶ μηδετέρου μέρους τοῦ ἑτέρου γινομένου μηδὲ συμπληροῦντος τὸ ἕτερον. ἐν γὰρ τούτοις μόνοις αὐτὸ τὸ ἕν τινι φύσις τις ἀφωρισμένη γίνεται κατὰ τὴν σχέσιν ὑφεστῶσα. διὰ ταῦτα καὶ κατηγορίας ἰδίας ἑκάτερον τούτων ἠξίωται· φανερώτατα γὰρ τὰ ἐν χρόνῳ καὶ ἐν τόπῳ ὄντα ἕτερά ἐστι τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου· τοιγαροῦν καὶ τὰ αὐτὰ τῷ ἀριθμῷ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐν ἄλλῳ γίνονται τόπῳ καὶ χρόνῳ.

Dolendum est nihil amplius superesse praeter ea quae dedimus: patet enim ex his, ut mihi quidem videtur, auctorem neque fuisse ex eorum numero qui aliorum libros compilarent, neque eorum qui suum iudicium Aristotelis auctoritati postponerent.

Riccard. chart. 4, 76 fol. 24 — 73. *Γεωργίου Γεμιστοῦ πρὸς τὰς Σχολαρίου ὑπὲρ Ἀριστοτέλους ἀντιλήψεις.* **Multa in hoc libro disputantur de Pythagoreis et de Platone, qui contra Aristotelem defenditur. Contumeliosis verbis adversarium prosequitur Gemistus, quae argumentis allatis graviora videtur putavisse. Orta est rixa a rebus christianis. Quae ad logicam pertinerent hic adiicere volui.**

Οὐκ ἐπὶ πάντων τῶν γε ὄντων τὸ αὐτὸ εἶναι ἐννοοῦμεν ὅταν εἶναι αὐτῶν ὁτιοῦν λέγωμεν, ἀλλὰ τὸ Ἀριστοτέλη σφάλλον καὶ τοὺς Ἀριστοτέλει περὶ τούτου προσέχοντας ἐκεῖνό ἐστι μάλιστα, ὅτι οὐκ ἐνενόησαν (cod. *ἐννόησαν*), *ὡς ἅπαν γένος λόγῳ μὲν ἐπίσης ὑπὸ τῶν εἰδῶν μετέχεται τῶν ἑαυτοῦ, τῷ δὲ πράγματι οὐκ ἐπίσης. τὸ γοῦν ζῷον ὑπὸ τοῦ λογικοῦ καὶ ἀλόγου λόγῳ μὲν ἐπίσης μετέχεται τῷ γε κατὰ παντὸς καὶ ἑκατέρου αὐτοῖν κατηγορεῖσθαι, οὐ μέντοι καὶ τῷ πράγματι ἐπίσης· μᾶλλον γὰρ ζῷον τὸ λογικόν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ζωὴ ἥ γε λογική, ἡ δ' ἄλογος μίμημά τι ζωῆς τῆς λογικῆς. καὶ ἡ οὐσία δὲ λόγῳ μὲν ἐπίσης ὑπό τε τῆς ἀθανάτου μετέχεται καὶ τῆς θνητῆς τῷ κατὰ πάσης καὶ ἑκατέρας αὐτοῖν κατηγορεῖσθαι, τῷ γε μὴν πράγματι ἡ ἀθάνατος μᾶλλον οὐσία τῆς θνητῆς· μίμημα γάρ τι ἡ θνητὴ τῆς ἀθανάτου.*

ὥσπερ Ἀριστοτέλης τῇ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκὸς ἀποφάσει τὸ ξύλον προστιθεὶς (cf. Aristot. 21 b 4) *ἀξιοῖ τὸ ψευδὲς ἀληθὲς ποιεῖν, οὐκ ἔστι καὶ ἡμῖν τῷ οὐδείς ἐστιν ἄνθρωπος λευκὸς ἐλέφαντα προσθεῖσι τὸ τέως ψευδὲς ἀληθὲς ποιεῖσθαι ... ἀλλὰ τοῦτο Ἀριστοτέλους καὶ καταγέλαστον τὸ ἐκ τῶν οὐ λεγομένων τὸ τῶν ἀποφάσεων ψεῦδος ἢ ἀλήθειαν ἀξιοῦν κρίνεσθαι καὶ οὐκ ἐκ μόνων τῶν λεγομένων. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὡς καὶ μικρὸν μόριον λόγου ἔσθ' ὅτε προστεθὲν ἐς τοὐναντίον τὸν λόγον περιέτρεψεν;*

καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἔν γε τῷ περὶ ἑρμηνείας αὐτοῦ βιβλίῳ τὴν εἱμαρμένην πειρᾶται ἀνελεῖν τὸ βουλεύεσθαι ποιῶν ἀρχὴν τῶν ἐσομένων οὐκ ὀρθῶς (18 b 31).

Fol. 150—161. *Δημήτριος Κηδόνης περὶ ψυχῆς ἀθανασίας.* **Inc.** *φαμὲν τὸν ἄνθρωπον ζῷον εἶναι καὶ ζῆν. τοῦ μὲν οὖν ζῆν σημεῖον ...* **Non male scriptum est. Monstrata animi praestantia immortalitas probatur.**

Riccard. chart. fol. 10: Orationes quaedam Leonis Imperatoris scr. anno ,αφπε' i. e. 1585, Litterarum commercium Marci Ephesii et Gregorii Protosyngeli (Scholarii), Alexandri Tralliani medicina, Gregorii Acropolitae historia incipiens ab Alexio Comneno, desinens in Mich. Palaeologo. Fol. 295 μετάφρασις τοῦ δευτέρου βιβλίου τῆς ἀποδεικτικῆς πραγματείας ἤτοι τῶν ὑστέρων ἀναλυτικῶν Ἀριστοτέλους. Inc. Διαλαβὼν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς ἀποδεικτικῆς περὶ ἀποδεικτικοῦ συλλογισμοῦ καὶ ἀποδεικτικῆς ἐπιστήμης. Deinde fragm. libri de intp. bombyc. 4to. 15 b 16 ὁμοίων — 20 b 30 desunt. Sequuntur astrologica quaedam et excerpta ex Pausania. Initium metaphrasis illius (eadem inesse videtur in Coisl. 158, in cuius marg. alia quaedam scholia leguntur: in eadem XIV capita in utroque cod. divisa est) plane convenit cum schol. 240 a 39 — 47 ἐστιν, sed quae sequuntur differunt. Alia congruunt omnino cum iis quae habet Theod. Prodromus (metaphrasis quam scripsit initium v. in schol. 241 a 1), alia iisdem verbis ap. Philoponum leguntur, e. g. schol. 240 a 21 — 28, alia denique in schol. marg. cod. Paris. 1917 occurrunt.

Paris. Reg. 1917. De Philoponi in lib. I Anal. Post. comm. v. Brandis Abhh. der Berl. Akad. 1833. Hist.-phil. Kl. p. 293 sqq. In nostro cod. inde a fol. 257 duo commentarii leguntur libri II Anal. post., quorum prior Philopono tribuitur, v. Brandis ib. p. 296. Non recte hoc factum esse inde patet, quod plura quae ap. Philop., qualem typis exscriptum habemus, leguntur aperte repugnant iis, quae in hoc commentario habentur, e. g. in codice dicitur σκοπὸς τῷ βιβλίῳ περὶ ὁρισμοῦ (quod Alexandro visum est, v. schol. 240 b 2), Philoponus vero aperte contradicit κατὰ συμβεβηκὸς διδάσκει περὶ ὅρου (v. schol. 240 a 15 sqq.). Haec scholia eadem sunt quae ed. Ald. Ven. 1534 fol. sine auctoris nomine, ita tamen, ut in nostro codice prooemium additum sit, quod in ed. Aldina omissum est (schol. 240 b 24 — 48). Alter commentarius constat scholiis undique collectis. Singula enim saepius inter se pugnant, ut duo diversa scholia in eundem Aristotelis locum occurrant: modo copiosiora sunt modo tenuiora, saepius ordinem non servaverunt in explicatione, quem Aristotelis verba praescribebant. Fol. 259 schol. inscriptum est νικαίας i. e. μητροπολίτου Νικαίας, Eustratii, a quo plura profecta videntur quae in marg. inveniuntur, e g. leguntur fol. 315 marg. eadem quae schol. 248 b 41, sed vs. 42 ἐκλέγειν pro διαλέγειν. Denique haec scholia undique conquisita esse etiam inde patet, quod fol. 311 a ad 97 a 8 unum eorum sic desinit: τὸ σόφισμα τοῦ Σπευσίππου οὕτω πως προβαίνει: neque tamen exponitur quomodo procedat, sed statim ad aliam rem in explicando pergitur. Fol. 273 incipit commentarius a Theodoro Prodromo in eundem librum compositus, cui eodem modo ac priori commentario scholia adiecta sunt in marg. Eo potissimum consilio collecta esse videntur, ut diversae interpretum opiniones et explanationes ex adverso positae facile comparari

possint. Fol. 261—272 scholia in marg. non habent et quae Prodromi commentario addita sunt cum iis quae praecesserunt plane conveniunt. Crescit difficultas iudicandi, quid huic, quid illi auctori debeatur, codice 1919 inspecto, qui fol. 168 paraphrasin habet eiusdem libri. Ipsa paraphrasis inc. τὸ προοίμιον περὶ τῶν τεσσάρων διαλέγεται προβλημάτων· τοσαῦτα γάρ, φησίν, ἐστὶν ἃ ζητοῦμεν, praecessit autem scholion illud quod in cod. 1917 bis legitur: διαλαβὼν ὁ Ἀρ. (schol. 240 a 39), post quod aliud scholion legitur: φέρε οὖν ὥσπερ κοινὰ θεμέλια (240 b 25), unde patet verba ista: ἵνα — ἐπαγγελίᾳ, quae in cod. 1917 Philoponi nomine inscripta extremo folio recto leguntur (φέρε ὥσπερ etc. vero prima sunt folii versi), aliunde intrusa non cum iis iungi debere, cum quibus Brandis in schol. cohaerere ea putavit, nisi eum, qui cod. 1919 scripsit, ex ipso cod. 1917 illa sumsisse dixeris vel negligentem primum paraphrasis versum vel ignorantem illum huc pertinere. Ceterum finis commentarii qui habetur in cod. 1919 convenit cum fine scholiorum quae in cod. 1917 ad marg. Theodori Prodr. adiecta sunt. Utri istorum codicum maior sit fides habenda, equidem diiudicare non ausim, in utroque autem scholia male disposita et conturbata esse satis patere arbitror ex iis quae modo diximus. — Ex eodem codice desumsit Brandis quae in notis scholia Mich. Ephesii occurrunt (schol. p. 100 seqq.) ad librum περὶ ἑρμηνείας. Quae autem in schol. dedit 187 a 16 — 188 a 41 non omnia inveniuntur in cod. 1917. Post συνάγουσι enim (187 a 34) adiectum est καὶ τὰ ἐφεξῆς. Inscriptum hoc schol. σκοπὸς εἰς τὸν (leg. τὸ) δεύτερον τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν. Philoponi scholiis praepositum habetur. Ad commentarium in soph. el. qui sub Alexandri nomine editus est haec nota adiecta est (ut in cod. 1792 fol. 654, cod. 2055 et Coisl. 157. Eadem nota legitur etiam in Laurent. 71, 17 qui paraphrasin a Spengelio editam habet; v. p. 17 de Laurent. 71, 32): γρ. οἱ μὲν ὅτι τοῦ Ἐφεσίου, οἱ δὲ τοῦ Ψελλοῦ. Fol. 538 inc. paraphrasis soph. el., de qua diximus ad Marc. App. IV, 8.

Reg. 1974 Ammonii scholia quidem habet, sed scholia in Anal. quae promittit catalogus non insunt.

Reg. 1832. Commentarius sine auctoris nomine in soph. el. qui Alexandro tribui solet ut in cod. 1946, quamquam non recte (v. Brandis Abhh. der Berl. Akad. 1833. Hist.-phil. Kl. p. 298 sqq.). Nomen eius adscriptum abscisum est.

Reg. 1932 Theodori Prodromi et Magenteni scripta de lib. II Anal. post. ita permiscet, ut quae ad hunc, quae ad illum referenda sint non liqueat. Fol. 5 verso in marg. inf. τοῦ παρόντος ἡ ὄπισθεν κειμένη ἐξήγησις ἣν τοῦ Μαγεντήνου, ἡ δὲ παροῦσα τοῦ Προδρόμου, ἐτέθη δὲ ἐνταῦθα κατὰ λήθην. In marg. hic illic scholia occurrunt Σχολαρίου.

Reg. 1943. Idem commentarius quo Brandis usus est e cod. 1873. Omisit 194 b 44 ἐν οἷς — πληροῦται et 195 b 21 πάλιν σημεῖον.

Reg. 1944 et 1945 eandem paraphrasin habent quam 1943, alter eorum duo exemplaria quorum prius est antiquius. In fine cuiusque capitis adiectum est ἐν οἷς ἡ πρᾶξις. Alterius exemplaris margines superiores madefactae sunt, ut maior pars folii legi nequeat. Quinque ultima folia differunt. Non integro enim capite, quod περὶ ἐνστάσεως agit, exposito in altero exemplari ex alio libro finis adiectus est, qui non cohaeret cum iis quae praecesserunt. Desinit in haec verba: ὡς τὸ Β τῷ Γ, ἀλλὰ ἴσα καὶ ἀντιστρέφει.

Reg. 1942. Commentarius in Anal. pr. sine auctoris nomine, est Magenteni fol. 232—273.

Reg. 1972 inter alia habet scholia in Anal. post. Alia ad Philoponum auctorem referenda sunt (neque tamen quae Philopono tribuuntur semper cum editis conveniunt, e. c. 198 a 20 καὶ ἄλλως—24 ἔννοιαι] καὶ ὅτι καθολικωτέρα ἐστὶν ἐπιστήμη τῆς ἀποδείξεως καὶ δῆλον ἐκ τῆς ἀντιστροφῆς; ib. 25 οὕτως—27 τὸ] οὐχ ὡς ἀπὸ εἴδους οὖν τῆς ἀποδείξεως ἐπὶ τὴν γενικὴν ἐπιστήμην μετῆλθεν, ἀλλ' ὡς ἐπί; ib. 28 ὡς — 30 πραδίδωσι om.), alia verbo ἄλλως notata sunt, ut incertum sit a quo profecta sint, alia litteras α, β, γ vel alia signa habent, alia denique μι^τλ' (Μιτυλήνης h. e. μητροπολίτου Μιτυλήνης, Magenteni) nomen prae se ferunt. Quod recte se habere intelligere licet e Coisl. 167, qui Magenteni scholia in Anal. post. habet aliis non admixtis. Prima quaeque primorum versuum verba plerumque legi nequeunt. E cod. Coisl. supplere licet quae perierunt. Parum adiumenti promittunt, ut ea non legisse haud poeniteat. Scholiis in Top. usus est Brandis. Scholia in soph. el. Magenteno tribuenda sunt; cf. Coisl. 167, qui eadem habet. Eodem modo cod. 2055 commiscet scholia Alexandri cum explicatione Magenteni quae inc. τὰ πράγματα ἢ πάντα ἀληθῆ εἰσιν ἢ πιθανά. Copiosissima sunt, sed legenti vix operae pretium erit. Saepe ipsa Alexandri verba dedit, e. g. schol. 301 b 21.

Reg. 1897 A. Alia manu quam qua reliquus cod. exaratus est in fine exstat ἐξήγησις Ἐφεσίου τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων. Non integra est, neque in hoc cod. neque in cod. 1918, blattis peresa; ultimorum foliorum magna pars avulsa est. Scriptura satis elegans, ut dolendum sit suppleri debere commentarium e cod. 2019, qui ne ipse quidem integrum habet. Ceterum auctor quo magis procedit, eo magis Alexandrum repetit. Singulorum verborum explicationi praemittere solet universam totius loci expositionem. Saepe ipsa Alexandri verba descripsit, saepius aliis eorum sensum reddidit. Clara explanat, obscura praeterit. Sophismata singula copiose exponit.

Reg. 2062. Commentarius de lib. I Anal. pr., qui auctoris nomine caret; Michaelis Pselli est, idem quem habuimus in cod. Laurent. 85, 1. Fol. 143—150 fragm. commentarii in Anal.: πληρώσας τὸν περὶ τριῶν σχημάτων τῶν ὑπαρχουσῶν λόγον μετεῖσι...

Reg. 2064. Fol. 1—35: Commentarius in lib. περὶ ἑρμηνείας ab init. mutilus. Expositio quintae partis longe brevior est (duobus foliis continetur) quam eorum quae praecesserunt, quamquam de eius sinceritate nihil omnino dicitur. Deest explicatio verborum 22 b 31—23 a 26, quae unum folium complectens inseri debebat post fol. 33. Fol. 36—81: σχόλια σὺν θεῷ ἀπὸ φωνῆς Στεφάνου φιλοσόφου εἰς τὸ περὶ ἑρμηνείας Ἀριστοτέλους (Buhle I p. 313). In fine cuiusque τμήματος additum est ἐν οἷς σὺν θεῷ ἡ πρᾶξις. Idem fecit auctor anonymus, cuius scholia in lib. I Anal. pr. e cod. 1873 collegit Brandis. Fortasse tribuenda sunt eidem Stephano, quem conscripturum fuisse commentarium in Anal. e scholiis patet, quae de libro π. ἑρμ. composuit: dicit enim fol. 56 ὡς σὺν θεῷ ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς μαθησόμεθα. Sic etiam ad commentarium de categ. conscriptum plus semel nos remittit. Expositio brevior est inde a p. 17 b 38. Difficultates theologicas, quae nascantur ex iis quae de omnium rerum absoluta necessitate Aristoteles disputet, diligenter et religiose solvit Iamblichi auctoritatem sequens. Multa ex Ammonio sumsit, quintam libri partem spuriam putat cum Porphyrio; cf. schol. 135 b 26. Fol. 88: σχόλια εἰς τὸ πρῶτον τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν ἀπὸ φωνῆς Ἀμμωνίου. Multum differunt ab iis quae sub Philoponi nomine ἐκ τῶν συνουσιῶν Ἀμμωνίου τοῦ Ἑρμείου edita sunt. Quam copiosa sint ex eo intelligere licet, quod Aristotelis syllogismi definitionem bene se habere quinque foliis demonstratur. Longe maior pars deest. Fol. 113—156 partem scholiorum Philoponi in eundem librum habent, in quibus repetuntur quae iam ab Ammonio explicita erant, inutilibus quibusdam divisionibus et definitionibus interpositis. Sequitur fol. 161 expositio εἰς τὸ δεύτερον τμῆμα τὸ περὶ εὐπορίας προτάσεων. Multa quae ordinem scholiorum turbant admixta sunt. Non integer quidem est commentarius in lib. I Anal., sed pauca desunt. Sequuntur alia quaedam de syllogismis, sed male disposita sunt et sine ordine conscripta.

Coisl. 170 Magenteni commentarium in Top. habet.

Basil., de quo iam diximus, in fine habet unum folium commentarii, quem deperditum esse valde dolendum est (Simpl. in schol. p. 40 a 34, Brandis Abhh. der Berl. Akad. 1833. Hist.-phil. Kl. p. 279 extr.). Quae in hoc commentario legantur saepius cum iis pugnare, quae in altero κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν a Porphyrio conscripto reperiantur, refert Simplicius fol. 8 δ' ed. Basil. 1551.

Πορφυρίου εἰς τὰς δέκα κατηγορίας Ἀριστοτέλους.

Νυνὶ δὲ περὶ τῶν πραγμάτων λεκτέον ἃ δή τινες δέκα κατηγορίας καλοῦσιν. ὑπέστη μὲν γὰρ πρῶτον τὰ πράγματα, ὕστερον δὲ εὑρέθη τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα· οὐ γὰρ πρῶτον τὰ ὀνόματα θέμενοι ὕστερον τὰ πράγματα εὕρομεν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασι τῆς τῶν ὀνομάτων θέσεως ὠρέχθημεν. δοκεῖ δέ πως τὰ πράγματα καὶ παρ' Ἕλλησι καὶ παρὰ βαρβάροις δέκα εἶναι τὸν ἀριθμόν·

οὐσία ποιὸν ποσὸν πρός τι ποὺ ποτὲ κεῖσθαι ἔχειν ποιεῖν πάσχειν. ταῦτα δὲ ἐκάλεσαν ἄλλοι μὲν ἄλλως, Ἀριστοτέλης δὲ ὁ Περιπατητικὸς δέκα κατηγορίας διὰ τὸ κατά τινος πράγματος ἀγορεύεσθαι (cf. Πορφυρ. κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρ. ed. Paris. 1543. 4. fol. 2 b). ἔστι δὲ ἡ μὲν οὐσία κατὰ τὸ τί, τὸ δὲ ποιὸν κατὰ τὴν ἰδέαν, τὸ δὲ ποσὸν κατὰ τὸ πλῆθος, τὸ δὲ ποὺ κατὰ τόπον, τὸ δὲ πρός τι κατὰ σύγκρισιν, τὸ δὲ ποτὲ κατὰ χρόνον, τὸ δὲ κεῖσθαι κατὰ τὴν σχέσιν, τὸ δὲ ἔχειν κατὰ τὴν πρόσληψιν, τὸ δὲ ποιεῖν κατὰ τὸ ἐνεργεῖν, τὸ δὲ πάσχειν κατὰ τὸ ἐνεργεῖσθαι. Ἰδίᾳ μὲν οὖν τούτων ἕκαστον ἀτελὲς καὶ κατὰ τὴν φωνὴν καὶ κατὰ τὸ σημαινόμενον, δι᾽ ἀλλήλων δὲ σημαίνει πάντα καὶ μετὰ ἀλλήλων. (Sequuntur exempla omnium categoriarum.) τούτων πάντων συνελθόντων οὐσία ἀποτελεῖται καὶ πρᾶγμα ὑποκείμενον, οἷον ἵππος καλὸς μέγας ἐν Λυκίῳ χθὲς καλῶς κεχαλινωμένος εἱστήκει ... αὐτὰ δὲ τὰ δέκα εἰς δύο πάλιν ἀνάγεται δυνάμεις εἴς τε τὴν οὐσίαν καὶ εἰς τὰ συμβεβηκότα τῇ οὐσίᾳ.

In scholiis a Brandisio ad Cat. Hermen. et Anal. pr. collectis haec videntur corrigenda. 30 a 7 (quod Brandis ipse indicavit Abhh. der Berl. Akad. 1833. Hist.-phil. Kl. p. 277 not.) legendum est οἱ δὲ πρὸ τῶν τόπων, ὡς Ἄδραστος ὁ Ἀφρ. ὁ Περιπ., οἱ δὲ περὶ τῶν καθόλου λόγων, ὡς Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος; 38 a 34 αἱ φωναί] τῆς φωνῆς; 49 b 28 πᾶσα — 29 σημαίνειν Aristotelis verba sunt, non Ammonii; ib. 33 παρέλκεται in contextum recipiendum est, quod Aldus iam dedit in ed. Ammonii Ven. 1503 fol., unde patet in ed. Ven. 1545 per typographi errorem irrepsisse παρέδεκται; 64 b 14 quae Simplicius habet in Phys. sine dubio praeferenda sunt, si quidem etiam vs. 17 Νικομήδους recte legitur; 91 b 38 legendum est ηα′ καὶ ἔτι τοῦ βη′ καὶ ηγ′ καὶ ηδ′; ib. 39 et 42 αη′ ηδ′. Haec ita corrigenda esse apparet ex iis quae praecesserunt. Erroris origo videtur forma litterarum mss. fuisse, est enim = κ et = η; 93 a 6 πρὸ τῆς τοῦ ῥητοῦ (non ῥήτορος quod habet Bandini in catal. ms.) σαφηνείας e cod. Laurent. 72, 1 fol. 123; cf. schol. 95 b 30. Philoponi esse hanc paraphrasin (de qua v. Brandis Abhh. der Berl. Akad. 1833. Hist.-phil. Kl. p. 289. Eadem praestantissima Brandisii commentatio legenda erit ei, qui quomodo ille in scholiis colligendis singulis codicibus usus sit, perspicere velit) auctor catal. mss. Coisll. cod. 160 inde videtur coniecisse, quod quae sequuntur in cod. scholia eadem manu exarata ad Philoponum referenda sunt. Num idem sit commentarius, quem sub Philoponi nomine in bibl. Vindob. existere dicit Fabr. in Bibl. Gr., nescio: Lambecius in comm. nihil de eo refert, sed Psellus (comm. in lib.

περὶ ἑρμηνείας ed. Ald. 1503 fol. 14 b) Philoponum quoque de hoc libro scripsisse refert, quod confirmari videtur eo, quod Philoponus (schol. 144a36) dicit ὡς ἤδη καὶ ἐν ἄλλοις εἴρηται, quod intelligendum videtur de commentario quem de libro Aristotelis περὶ ἑρμηνείας conscripserit; 131 a 37 pro οὐ τὸ legendum esse οὐ τὸ μή apparet ex iis quae sequuntur, quamquam μή omissum est in utraque ed. Ald.; 144 extr. legendum videtur τὸ γὰρ „καταφατικὸς ἢ ἀποφατικὸς" εἰ μὲν ... Idem est 145 a 12; 159 a 38 β'] γ'; 165 b 32 ex sequentibus patet omittendum esse μή; 168 a 45 in fin. quaedam videntur deesse; 172 a 34 legendum videtur τῷ εἰ ἡμέρα; 174 b 18 περιτταί ante ὡς delendum erit; 175 b 10 scribendum ταὐτά ἐστι τὸ ὄν; ib. vs. 12 συλλογιζοίμεθα et vs. 35 ἐπουσιώδη καὶ τῶν ἐπουσιωδῶν; 176 a 16 τῷ] τὸ; 176 b 43 ᾧ] ὅ; 183 a 8 τοῦ] τὸ; 184 a 35 εἴη τῷ β'; 185 a 24, 28, 30 μέρει] μέρους; ib. vs. 33 del. μή; 188 b 22 ἢ ἐπί τι ψευδής, συνάγεται; ib. 26 leg. ἀληθοῦς ἀποφατικῆς et ψευδοῦς καταφατικῆς; 189 b 26 α'] πρώτου, sed 190 b 1 δευτέρῳ] β' et plura huiusmodi in sequentibus; 191 b 16 in marg. scribendum est 63 a 18; ib. vs. 29 β'] ς'; ib. vs. 30 delendum videtur δι' ἀδυνάτου; 192 a 29 ἔτι — 30 αβγ' et 33 τὸ γὰρ — συλλογισμός Aristotelis verba sunt; 193 a 8 prius μή et b 6 μένων delenda sunt; 194 a 10 leg. τὴν βγ'; ib. vs. 16 καὶ εἰ τὸ γ'; ib. b 7 τὸ β'] τὸ δ'; ib. 8 τὸ δὲ δ' τὸ γ'; 195 b 17 in marg. leg. 70 b 14; ib. 21 leg. ἐμπίπτομεν. ἐφ' οὗ ἴδιον ὑπῆρχε τοῦ γένους τὸ ἓν ... e Paris. Reg. 1945.

ΣΧΟΛΙΑ
εἰς τὰς Κατηγορίας.

Laurent. 71, 32; Laurent. 85, 1 qui Magenteni scholia habet; Marc. 201.

Σκοπὸς γοῦν κυρίως ἐστὶ τῷ Ἀριστοτέλει τὸ διδάξαι περὶ ἁπλῶν φωνῶν σημαινουσῶν ἁπλᾶ πράγματα διὰ μέσων ἁπλῶν νοημάτων ... ἐπιγέγραπται δὲ ἡ πραγματεία αὕτη „Δέκα Κατηγορίαι" διὰ τὸ διδάσκειν ἐνταῦθα περὶ τῶν γενικωτάτων γενῶν ... ὥστε ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν γενικώτατα γένη εἶπε τὸ ἴδιον αὐτῶν „Κατηγορίαι"· τὰ γὰρ ὑπάλληλα γένη καὶ κατηγοροῦνται καὶ ὑπόκεινται. Magent.

προέταξε τὰ ὁμώνυμα τῶν συνωνύμων ὡς ἁπλούστερα καὶ εὐχερέστερα τῶν ποικιλοτέρων καὶ δυσχερεστέρων ... διδάσκει δὲ μόνον περὶ ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων καταλιπὼν τὰ πολυώνυμα καὶ τὰ ἑτερώνυμα, ἢ διότι ταῦτα μόνα χρησιμεύουσιν αὐτῷ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν κατηγοριῶν, ἐκεῖνα δὲ ὡς ἀσυντελῆ παρέλειψεν, ἢ διότι περιττὸν ἦν τὸ καὶ περὶ αὐτῶν διδάξαι· τῶν γὰρ ἐναντίων ἡ αὐτή ἐστιν ἐπιστήμη ... λευκοῦ γὰρ ὄντος τοῦ ὁρατοῦ διακρίνεται καὶ διαχέεται καὶ ἐξαπλοῦται ἡ ὄψις πρὸς τὸ ἀντιλαβέσθαι αὐτοῦ, μέλανος δὲ πάλιν ὄντος τοῦ ὁρατοῦ συγκρίνεται ἡ ὄψις καὶ συστέλλεται καὶ κωλύεται πρὸς τὸ ἀντιλαβέσθαι αὐτοῦ ... ὁμώνυμα εἶπε καὶ οὐχ ὁμώνυμον, ἵνα δείξῃ ὡς ἡ ὁμωνυμία οὐκ ἐν ἑνί τινι θεωρεῖται, ἀλλ' ἐν πολλοῖς· οὐ γάρ τι λέγεται ὁμώνυμον αὐτὸ ἑαυτῷ, ἀλλ' ἑτέρῳ καὶ πολλοῖς ... οὐκ εἶπε δὲ, ὅτι ὁμώνυμα ἔστιν, ἀλλὰ „λέγεται", ἵνα δείξῃ, ὅτι οὐκ αὐτὸς ἐγένετο ἐφευρετὴς τῶν ὁμωνύμων, ἀλλὰ οἱ πρὸ αὐτοῦ ... ὄνομα οὖν ἐνταῦθα (1 a 1) ληπτέον τὸ κοινῶς ἐπὶ πάσης λέξεως λεγόμενον· οὐ γὰρ μόνον ἡ ὁμωνυμία ἐν τοῖς ὀνόμασι θεωρεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ῥήμασι. Magent.

1 a 5 εἰκότως δὲ οὐκ εἶπε· τί ἐστιν ἑκάτερον αὐτῶν, ἀλλὰ τί ἐστι τὸ εἶναι, ἤγουν τὸ εἶδος ἑκατέρῳ αὐτῶν ... ὁ εἰδικὸς ὁρισμὸς κρείττων ἐστὶ καὶ τιμιώτερος τοῦ τε ὑλικοῦ ὁρισμοῦ καὶ τοῦ ἐκ συναμφοτέρου. Id.

1 a 16 „λεγόμενα" λέγονται καὶ αἱ φωναὶ ὡς προφερόμεναι καὶ τὰ πράγματα, ἀλλ' ὡς σημαινόμενα, καὶ τὰ νοήματα, ἀλλ' ὡς ἐξαγγελλόμενα, ἐνταῦθα δὲ λεγόμενα ληπτέον τὰς προφορικὰς φωνάς. προέταξε δὲ τὰς συνθέτους τῶν ἁπλῶν φωνῶν ὡς γνωριμωτέρας οὔσας ἡμῖν καὶ συνήθεις. Id.

1 a 20 ἐπεὶ δὲ περὶ ἁπλῶν φωνῶν διδάσκει ἐνταῦθα σημαινουσῶν ἁπλᾶ πράγματα διαιρήσας φωνὰς νῦν διαιρεῖ καὶ τὰ πράγματα. Id.

1 b 6 „ἁπλῶς δὲ τὰ ἄτομα", ἤγουν καθόλου πάντα τὰ ἄτομα εἴτε μερικαὶ οὐσίαι εἴτε μερικὰ συμβεβηκότα εἰσίν· ἵνα δὲ μὴ ὑπολάβῃς ἄτομα λέγειν τὰ εἴδη τὰ εἰδικώτατα, προσέθηκε τὸ ἓν τῷ ἀριθμῷ, ἵνα δηλώσῃ τὰ μερικά. Id.

1 b 16 ἕτερα γένη λέγονται καὶ τὰ πάντη ἀλλήλων διεστηκότα καὶ ὑπὸ ἄλλο καὶ ἄλλο γενικώτατον γένος ἀναγόμενα ὡς τὸ ζῷον καὶ ἡ ἐπιστήμη· ἡ μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνάγεται, τὸ δὲ ὑπὸ τὴν οὐσίαν,

ἅτινα οὐδὲ ὑπ' ἄλληλά εἰσιν ... ἕτερα λέγεται γένη καὶ τὰ μὴ πάντη διεστηκότα ἀλλήλων ὡς ὑπὸ τὸ αὐτὸ καὶ ἓν γένος ἀναγόμενα οἷον τὸ καθόλου ζῷον καὶ τὸ μερικὸν ζῷον. Magent.

εἰκότως δὲ προσέθηκε „τῷ εἴδει"· εὑρίσκονται γὰρ γένη ἕτερα πάντη διεστηκότα ἀλλήλων ὡς τὸ ζῷον καὶ τὸ σκεῦος· τὸ μὲν γὰρ ἀνάγεται ὑπὸ τὴν οὐσίαν, τὸ δὲ σκεῦος ὑπὸ τὸ κεῖσθαι, ἔχοντα τὰς διαιρετικὰς διαφορὰς τὰς αὐτάς, πλὴν εἰ καὶ αἱ αὐταὶ δοκοῦσιν, ἀλλ' οὖν τῇ φωνῇ καὶ τῇ ἀναλογίᾳ εἰσὶν αἱ αὐταί, τῷ δὲ εἴδει ἤγουν τῇ ἐνεργείᾳ καὶ τῷ ὁριστικῷ λόγῳ εἰσὶν ἕτεραι· πόδες γὰρ λέγονται καὶ ἐπὶ τοῦ ζῴου καὶ ἐπὶ τῆς κλίνης. Id. 1 b 17

„τὰ γὰρ — κατηγορεῖται" οὐ κατασκευαστικόν ἐστι τοῦ προσεχῶς ῥηθέντος, ἀλλὰ τοῦ καταλειφθέντος ὡς ὁμολογουμένου. Id. 1 b 22

τὸ ὂν ἢ ἐν αὐτῷ ὑφέστηκε καί ἐστιν οὐσία ἢ ἐν ἑτέρῳ, καὶ τούτου τὸ μὲν ἐν σχέσει ἐστὶ καὶ ποιεῖ τὰ πρός τι, τὸ δὲ ἄσχετόν ἐστι· τοῦ δὲ ἀσχέτου τὸ μὲν κατὰ διάστασιν θεωρεῖται καὶ ποιεῖ τὸ ποσόν, τὸ δὲ ἀδιάστατόν ἐστι καὶ ποιεῖ τὸ ποιόν, καὶ οὕτω μὲν τὰς τέσσαρας καὶ κυριωτέρας τῶν κατηγοριῶν ἀπὸ διαιρέσεως ἔχομεν. 1 b 25

οὐκ εἴ τινα μὴ μετέχει τῶν ὅλων γενῶν, ἐλλιπὴς ἡ (εἰς τὰς δέκα κατηγορίας) διαίρεσις δείκνυται, ἀλλ' ἐάν τι τῶν προτεινομένων ἔξω πίπτει τῆς εἰς τὰς δέκα ἀναγωγῆς, τότε ὁ καθόλου λόγος τῶν κατηγοριῶν ἐνδεὴς ἔσται ... περὶ μὲν συνδέσμων καὶ ἄρθρων καὶ τῶν ὑπολειπομένων τοῦ λόγου μερῶν ἐκεῖνο λέγομεν, ὡς ἐν οὐδεμίᾳ τῶν κατηγοριῶν ἀναχθήσεται. οὐ γὰρ προηγουμένη αὐτῶν ἐστιν ἡ σημασία, ἀλλὰ συσσημαίνουσιν ὥσπερ τὰς διπλᾶς εἰώθαμεν παραγράφειν καὶ τὰς κορωνίδας. Anon. Laur. 71, 32, qui praeterea multa de perfecta categoriarum divisione et de ratione disputat, qua singulae orationis partes singulis categoriis subiiciantur.

εἶτα λέγει τὴν μείζονα πρότασιν τοῦ συλλογισμοῦ ... (τὸ δὲ δοκεῖ ἀντὶ τοῦ δοξάζεται παρὰ πάντων καὶ ὁμολογεῖται), εἶτα λέγει καὶ τὴν ἐλάττονα πρότασιν. Magent. 2 a 7

„τὰ δὲ ἄλλα πάντα", ἤγουν αἱ δεύτεραι οὐσίαι καὶ τὰ συμβεβηκότα, ἤγουν αἱ ἐννέα κατηγορίαι. Id. 2 a 34

δείκνυσι τὸ εἶδος μᾶλλον οὐσίαν παρὰ τὸ γένος ἐκ δύο ἐπιχειρημάτων, ἀπό τε τῆς πρὸς τὴν μερικὴν οὐσίαν σχέσεως, τουτέστιν οἰκειότητος καὶ ἐγγύτητος, καὶ ἀπὸ ἀναλογίας, τουτέστιν ὁμοιότητος (vs. 15). Id. 2 b 7

ἀπορίαν τινὰ ἐνταῦθα λύει· ἴσως γάρ τις ἠπόρησε, διὰ τί ὥσπερ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη λέγονται δεύτεραι οὐσίαι, οὕτως οὐ λέγονται καὶ τὰ συμβεβηκότα τρίται οὐσίαι, καὶ λύει ταύτην τὴν ἀπορίαν πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς (πρὸς, quod cod. om.) τὰ μερικὰ σχέσεως, εἶτα (vs. 37) καὶ ἀπὸ ἀναλογίας τινὸς καὶ ὁμοιότητος ... τὰ συμβεβηκότα ἐὰν ὑπέκειντο ἄλλοις τισὶν ἢ πρὸς κατηγορίαν ἢ πρὸς ὕπαρξιν, εἶπεν ἂν καὶ ταῦτα τρίτας οὐσίας. Id. 2 b 29

ἐπιχειρεῖ καὶ ἀποδοῦναι ἴδιον τῆς οὐσίας· διορισμοῦ γὰρ οὐκ ἔστιν αὐτὴν παραστῆσαι, διότι ἡ οὐσία γένος γενικώτατόν ἐστιν. Id. 3 a 7

3 a 9 ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας οὐσίας ἴσως ὑπολάβῃ τις, ὅτι τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ τῇ ἀτόμῳ οὐσίᾳ, καθὸ καὶ ἄμφω ἐν αὐτῇ θεωροῦνται καὶ τὸ γένος πάλιν ἐν τῷ εἴδει δόξειεν ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι αὐτῷ ... ἀλλ' οὐκ ἔχουσι τὴν ὑπόστασιν ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον συμπληροῦσι τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τὸ δὲ συμπληροῦν τὴν οὐσίαν πῶς ἂν εἴη ἐν ὑποκειμένῳ; Magent.

3 a 22 ἔστι γοῦν εἰπεῖν πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ εἶναι τὴν διαφορὰν οὐσίαν, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐνταῦθα οὐ διδάσκει περὶ τῶν ὄντων, ἤγουν τῶν δέκα κατηγοριῶν, ὡς ἔχουσι φύσεως, ἀλλ' ὡς οἱ πολλοὶ ἔχουσι γνῶσιν ... ἐπεὶ ἐνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης περὶ τῆς συνθέτου οὐσίας διδάσκει, ἤγουν τῆς ἀτόμου καὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν, ἡ δὲ διαφορὰ ἁπλῆ οὐσία ἐστὶ περὶ ἧς ἐνταῦθα οὐ περιλαμβάνει, εἰκότως λέγει, ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ἴδιον μόνης τῆς συνθέτου οὐσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἁπλῆς οὐσίας, τουτέστι τῆς διαφορᾶς ῥηθήσεται ἴδιον τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. Id.

3 a 34 πάντα τὰ ὑποκείμενα τὰ ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν διαφορῶν δεχόμενα τὴν κατηγορίαν συνωνύμως λέγονται τοῖς κατηγορουμένοις ὡς καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ αὐτῶν δεκτικά. Id.

3 b 10 δείξας τὰ ἀποδοθέντα ἴδια τῆς οὐσίας μὴ ὄντα ἴδια μεταβαίνει εἰς ἕτερον καί, φησί, δοκεῖ τισιν ἴδιον πάσης οὐσίας τὸ σημαίνειν (σημαίνει cod.) τόδε τι, ἤγουν ἕν τι πρᾶγμα μερικόν. Id.

3 b 33 τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον παρείσδυσιν ἔχουσιν ἐφ' οἷς ἐπιμιξία τις τῶν ἐναντίων γένηται οἷον τὸ ξανθὸν ἐπιμιξίαν ἔχει τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος ... οἱ γοῦν ἀποδόντες ἴδιον εἶναι τῆς οὐσίας τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἐναντιότητα — — ἀποδεδώκασι τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. Id.

4 a 10 ἔξωθεν δεῖ συννοεῖν τὸ ἀνὰ μέρος. εἰ γὰρ μὴ συννοεῖται, φαίνεται ὁμοῦ τὰ ἐναντία δέχεσθαι, ὅπερ ἀδύνατον ... ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἄτομοι οὐσίαι οὐ λέγονται, ἀλλὰ μοναδικαί· ἐν αἷς γὰρ οὐσίαις γένος καὶ εἶδος οὐ θεωρεῖται, ἐνταῦθα οὐδὲ μερικὴ οὐσία λέγεται. Id.

4 b 20 τὸ δὲ ποσὸν τέτακται μετ' αὐτὴν (τὴν οὐσίαν), διότι καὶ ἐν τῇ γενέσει τῶν ὄντων κατὰ τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν πρώτη ἐστὶν ἡ οὐσία καὶ δεύτερον τὸ ποσὸν καὶ τρίτον τὸ ποιόν. πρώτη γὰρ ἡ ὕλη ἐστὶν οὐσία οὖσα, ὕλην δέ φημι τὴν παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λεγομένην ἀνείδεον καὶ ἀσχημάτιστον καὶ ἀσώματον — αὕτη οὖν ἡ ἀνείδεος ὕλη δεξαμένη τὸ τριχῇ διάστατον ἐξώγκωται πλάτει καὶ μήκει καὶ βάθει. αἱ γοῦν διαστάσεις καθ' ἃς ἐξώγκωται τρεῖς εἰσίν, ὁ δὲ τρία ἀριθμός, ὁ δὲ ἀριθμὸς ποσόν. εἶτα τῷδε τῷ μέρει τῆς ἐξογκωθείσης ὕλης καὶ ποσωθείσης τρισσαῖς διαστάσεσι προσελθοῦσαι αἱ ποιότητες ἡ θερμότης καὶ ἡ ξηρότης τὸ πῦρ συνεστήσαντο, ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει τῆς τοιαύτης ὕλης ἡ θερμότης καὶ ἡ ὑγρότης προσελθοῦσαι ἀπετέλεσαν τὸν ἀέρα καὶ ἐν ἑτέρῳ ψυχρότης καὶ ὑγρότης τὸ ὕδωρ συνεστήσαντο, ἡ δὲ γῆ παρήχθη ψυχρότητος καὶ ξηρότητος προσελθούσης ἔν τινι μέρει τῆς ὕλης αὐτῆς, καὶ τῇ συγκράσει αὖθις τῶν τεσσάρων στοιχείων τὰ φυσικὰ πάντα γεγόνασι σώματα. ὁρᾷς ὅπως τῇ φυσικῇ τάξει πρώτη ἐστὶν οὐσία, δεύτερον τὸ ποσόν, τρίτον τὸ ποιόν. ἢ καὶ οὕτως. ἐπεὶ

τοῦ ποσοῦ ἐμνήσατο ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς οὐσίας, ἐν οἷς ἔλεγε μὴ μόνον ὑπάρχειν τῇ οὐσίᾳ τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον (3 b 24—29), ἀλλὰ καὶ τὸ ποσὸν (τῷ ποσῷ leg.), ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ μένωμεν ἀγνοοῦντες, τὴν τοῦ ποσοῦ φύσιν εὐθὺς μετὰ τὴν οὐσίαν διδάσκει καὶ περὶ τοῦ ποσοῦ. Magent.

4 b 21 ἐκεῖνα δὲ λέγονται ἔχειν θέσιν, ἃ κεῖνταί που καὶ δεικτά εἰσιν, τουτέστι δείξει καὶ αἰσθήσει ὑποπίπτοντα, ἔχουσι δὲ καὶ τὰ μόρια αὐτῶν ἅμα ὑφεστῶτα. Id.

4 b 24 εἰπὼν „ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα" διεχώρισε τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον ἀπ' αὐτῶν, καί φαμεν, ὅτι ἐκεῖνα μὲν οἴκοθεν ἔχει τὴν συνέχειαν, ὁ δὲ τόπος καὶ ὁ χρόνος οὐ δι' ἑαυτά εἰσι συνεχῆ, ἀλλὰ δι' ἕτερα. ... δέδεικται γοῦν ὁ μὲν χρόνος συνεχὴς διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου, ὁ δὲ τόπος συνεχὴς διὰ τὸ περιεχόμενον σῶμα. ... τόπος ἐστὶ πέρας τοῦ περιέχοντος, καθὸ περιέχει τὸ περιεχόμενον. Id.

5 a 3 νεώτεροί τινες τὴν μὲν ἐπιφάνειαν τοῦ κυλινδροειδοῦς καὶ σφαιρικοῦ σώματος ἐπίπεδον ὠνόμασαν, τὴν δὲ ἰθυτενῶς ἀποτεταμένην ἐπιφάνειαν (cf. schol. 56 b 30) ... ἰστέον δὲ ὅτι ἡ κοιλώδης ἐπιφάνεια τοῦ περικυκλοῦντος ἀέρος τὸ σῶμα ὡς μὲν πέρας τοῦ ἀερίου σώματος λέγεται ἐπιφάνεια, ὡς δὲ περιέχουσα τὸ μῆλον ῥηθήσεται τόπος. Id.

5 a 29 τάξις φυσική ἐστιν, ὅταν τὸ δεύτερον ἐπανακάμψαι οὐ δύναται καὶ γενέσθαι πρῶτον. Id.

5 a 32 τὸ „πάνυ" πρόσκειται ἀντὶ τοῦ ἀκριβῶς. ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς ὁ ἀριθμῶν θέσιν οὐχ ἕξει, ὁ δὲ ἀριθμὸς ὁ ἀριθμούμενος (numerus denominatus), ἐπεὶ σώματά εἰσιν, ἕξει θέσιν.

5 b 11 ἴδιον τοῦ ποσοῦ ἀπέδωκάν τινες τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον, πρὸς ἀνατροπὴν δὲ τούτου οὐ χωρεῖ διὰ τὸ προσεχῶς διδάξαι, ὅτι οὐδὲ τῇ οὐσίᾳ ἐστὶν ἐναντίον. Id.

6 a 21 οὔτε γὰρ τὰ τρία μᾶλλον ἀριθμὸς ῥηθήσεται πρὸς ἕτερα τρία οὔτε πρὸς τὰ πέντε.

6 a 26 καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐστὶ δῆλον, ἐπὶ δὲ τοῦ χρόνου τὴν δυσχέρειαν ἔχει, πῶς τὸ ἄνισον συμβιβασθήσεται, εἴ γε χρόνος ἐστὶν ἡ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸ αὐτὸ τῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου ἀποκατάστασις.

6 a 34 τῷ λευκῷ (τοῦ λευκοῦ cod.) τὸ „οὐ πάνυ" προσέθετο, ἵνα δείξῃ ὅτι, εἰ καὶ λευκὸν λέγεται ἴσον καὶ ἄνισον, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ καθ' αὑτό, ἀλλὰ πρὸς τὴν λευκανθεῖσαν ἐπιφάνειαν ἀναφέρεται.

6 a 36 τρίτην τάξιν ἐπέχει ἡ ποιότης καὶ ἔδει αὐτὴν πρὸ τῶν πρός τι διδάξαι, ἄλλως τε τὰ ποιὰ αὐτὰ καθ' αὑτά εἰσι καὶ ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχουσιν. ... τὰ δὲ πρός τι ἰδίαν ὑπόστασιν οὐκ ἔχουσιν. ... ἀνατέτραπται δὲ ἡ φυσικὴ τάξις ἀπὸ διδασκαλικῆς τινος οἰκονομίας· ἐπεὶ γὰρ ἐμνήσθη τῶν πρός τι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ ποσοῦ λέγων τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν μὴ εἶναι ποσά, ἀλλὰ τῶν πρός τι (5 b 16), ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ μένωσιν οἱ ἀκροαταὶ ἀγνοοῦντες τὰ πρός τι, μετὰ τὸ ποσὸν διδάσκει καὶ περὶ αὐτῶν. ... οὐδὲν ἄτοπον ἦν, εἰ καὶ ἑνικῶς ἐπέγραψε περὶ τοῦ πρός τι.

6b2 ἐπεὶ οὖν τὰ ῥηθέντα παραδείγματα, τὸ μεῖζον καὶ τὸ διπλάσιον, πρός τί εἰσιν ἐν ποσῷ θεωρούμενα, διεχώρισε (διεχώρησε cod.) ταῦτα ἀπὸ τῆς ἕξεως καὶ τῆς διαθέσεως καὶ τῶν λοιπῶν ὡς πρός τι μὲν οὐσῶν, ἐν ποιότητι δὲ θεωρουμένων. τούτου γὰρ χάριν εἶπεν „ἔστι δὲ καὶ ..." ἢ ὅτι τὰ μὲν ἄνω παραδείγματα καὶ κατὰ γενικὴν ἀποδίδονται καὶ κατὰ γενικὴν ἀντιστρέφουσι, ταῦτα δὲ κατὰ γενικὴν μὲν ἀποδίδονται, κατὰ δοτικὴν δὲ ἀντιστρέφουσιν. Magent.

7b 24 προσέθετο τὸ „ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ" διὰ τὰ μηχανικά· ἐπὶ γὰρ τῶν μηχανικῶν ἅμα ἡ ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητὸν ὑφίστανται ... ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τῶν μηχανικῶν ἀκριβολογησάμενός τις εὑρήσει τὸ ἐπιστητὸν καὶ τὴν ἐπιστήμην ἅμα ὑφίστασθαι. πρῶτον γὰρ ἐπινοεῖταί τις καὶ λαμβάνει γνῶσίν τινος τεχνάσματος, εἶθ' οὕτως καὶ ἀποτελεῖ τὸ τέχνασμα, ὡς δοκεῖν ἐντεῦθεν τὴν ἐπιστήμην προϋπάρχειν τοῦ ἐπιστητοῦ. ἀλλ' ἔστι πρὸς τοῦτο εἰπεῖν, ὅτι οὐδὲ ἐπιστήμη ῥηθήσεται, εἰ περί τινος ἀποτελέσματος προσεπενοήθη ἡ τῆς αὐτοῦ κατασκευῆς γνῶσις, διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι, εἰ καὶ εἰς ἔργον τὸ διανοηθὲν προβήσεται.

7b 36 ἡ αἴσθησις ἐν τῷ αἰσθητικῷ σώματι ὑφίσταται, ὡς εἴπομεν, τὸ δὲ αἰσθητικὸν σῶμα ἐκ τῶν τεσσάρων συνίσταται. λοιπὸν ἄρα πρότερά εἰσι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα αἰσθητὰ ὄντα τοῦ αἰσθητικοῦ σώματος. ἐξ αὐτῶν γὰρ καὶ συνέστη καὶ ὁ μὲν Ἀριστοτέλης οὐ πρὸς ἀλήθειαν βλέψας, ἀλλὰ πρὸς τὸ φαινόμενον ἤλεγξε τὰ ἀποδοθέντα ἴδια, ἡ δὲ ἀλήθεια ἔχει οὕτως· τὰ πρός τι πάντα ἀχώριστα ἀλλήλων εἰσὶ καὶ θάτερον θατέρου οὐ προϋπάρχει, ἀλλὰ καὶ ἅμα ὑφίστανται ... τὰ γὰρ πράγματα ἢ αὐτὰ καθ' αὑτά εἰσι καὶ ἄσχετα καὶ ἀπόλυτα ἢ συνδέονται ἀλλήλοις καὶ συμπλέκονται τῇ πρὸς ἄλληλα σχέσει. αὐτίκα ὁ Σωφρονίσκος καὶ ὁ Σωκράτης ὡς μὲν πράγματα θεωρούμενα προϋπάρχει ὁ Σωφρονίσκος τοῦ Σωκράτους ὡς γεννήσας αὐτόν, εἰ δὲ ὡς πατέρα καὶ υἱὸν λάβῃς αὐτούς, θάτερος θατέρου οὐ προϋπάρχει.

8a 30 τὸ ἀδύνατον ἐπίτασίς ἐστι τοῦ χαλεποῦ ... καὶ διὰ τοῦτο οἷον ἐπανορθούμενος ἑαυτὸν εἶπε τὸ „ἢ ἀδύνατον."

8a 34 οὐ μὴν τὸ εἶναι καὶ ὁ ὁρισμὸς αὐτῶν τῶν πρός τι τὸ αὐτὰ ἀναφέρεσθαι πρὸς ἕτερον.

8a 36 τοῦτο δὲ ἀνεφάνη ὡς πορισμὸς ἐκ τοῦ ἀποδοθέντος ἰδίου παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους. πόρισμα δέ ἐστι παρὰ γεωμέτραις ὃ ἀναφαίνεται ἔξωθεν ἔκ τινος ἑτέρου συναχθέντος.

8b 15 λοιπὸν ἐκ τούτων φαίνεται, ὅτι τὰ μέρη τῆς δευτέρας οὐσίας πρός τι οὐκ εἰσίν.

8b 22 δι' εὐλάβειαν εἴρηκε φιλόσοφον ... ἢ παρακινῶν τοὺς ἀκροατὰς εἰς τὸ σπουδάζειν εὑρίσκειν, εἰ δυνατόν, καλλίονα.

8b31 τὸ δὲ „μετρίαν" ἀντὶ τοῦ μερικὴν νοητέον.

9a 14 οὐκ εἶπεν εἶδος, ἵνα μὴ ἐπινοήσῃ τις εἶδος εἶναι εἰδικώτατον.

9a 28 τὰ γοῦν πάθη ποιότητες οὐ λέγονται διὰ τὸ φθάσαι φθαρῆναι ταύτην πρὸ τοῦ ἐξ αὐτῆς παρονομασθῆναι τὸ μετέχον αὐτῆς σω-

μα. ... οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα τὰς ποιότητας πεπονθέναι τι, ἤγουν οὐχὶ ἐν τῷ ἀπὸ πάθους ἐπιγενέσθαι τῷ σώματι τοῖς δεδεγμένοις αὐτὰ παθητικαὶ ποιότητες λέγονται, ἀλλὰ ἐν τῷ πάθος ποιεῖν κατὰ τὰς αἰσθήσεις. ... εἰ δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης λέγει τὴν λευκότητα καὶ τὴν μελανίαν ὡς ἀπὸ πάθους γινομένας, ἀλλ' ὅταν ὡς συμπληρωτικὰ οὐσιῶν λαμβάνωνται, παθητικαὶ ποιότητες λέγονται ὡς πάθος μόνον ἐμποιοῦσαι. **Magent.**

συμπτώματα λέγει τὰ χρώματα διὰ τὸ ἀπό τινος συμπτώματος ἐπιγίνεσθαι τοῖς σώμασιν. 9 b 20

τὸ σχῆμα προετάγη τῆς μορφῆς ὡς καθολικώτερον. σχῆμα γὰρ λέγονται ἔχειν καὶ οἱ λίθοι καὶ τὰ λογικὰ καὶ τὰ ἄλογα, ἡ δὲ μορφὴ ἐπὶ μόνων τῶν λογικῶν ζώων λέγεται ἢ καὶ τῶν ἀλόγων. 10 a 11

ζητεῖται δὲ πῶς τὴν εὐθύτητα καὶ καμπυλότητα ὁ Ἀριστοτέλης ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνάγει καὶ οὐχ ὑπὸ τὸ κεῖσθαι. ἐπεὶ γοῦν ἐπέγραψε τὴν παροῦσαν κατηγορίαν „περὶ ποιοῦ καὶ ποιότητος", μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ποιότητος διδάσκει καὶ περὶ ποιοῦ. ἐπιδιορθοῦται δὲ καὶ τὸ ἴδιον τὸ ἀποδοθὲν ἐξ ἀρχῆς διὰ τῆς προσθήκης τῆς „ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν." 10 a 12

ἡ δὲ ποιότης αὐτή, ἤγουν ἡ λευκότης, ἡ ὑγίεια μία οὖσα καὶ ἡ αὐτὴ ὁμοία καὶ ἀνομοία οὐ ῥηθήσεται, τὰ δὲ μετέχοντα τῆς λευκότητος. 11 a 15

Expositis quattuor primis categoriis pergit Magent.: ἀλλὰ φέρε καὶ ἐκ διαιρέσεως καὶ τὰς λοιπὰς κατηγορίας εὑρήσομεν καὶ διὰ τί δέκα εἰσὶ καὶ οὔτε πλείονες οὔτε ἐλάττονες. **Adiectis quibusdam de reliquis categoriis:**

ἐντεῦθέν τινες πλανηθέντες εἶπον σκοπὸν ἔχειν τὸν Ἀριστοτέλην διδάξαι περὶ τῶν νοημάτων· τὰ γὰρ γένη πανταχοῦ λέγει ὁ Ἀριστοτέλης εἶναι ἐννοηματικά. 11 b 15

τὸ μὲν „ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι" εἶπε διὰ τὰ ἐναντία τὰ κατὰ συμβεβηκὸς κατηγορούμενα τοῦ ὑποκειμένου ... τὸ δὲ „ἢ ὧν κατηγορεῖται" εἶπε διὰ τὸ περιττὸν καὶ ἄρτιον ἃ καθ' αὑτὸ κατηγοροῦνται. **De iis quae sequuntur brevissime exposuit Magent., Anon. Laur., postquam egit de primis quattuor categg., ab Aristot. omnino discedens pergit:** 12 b 28

Μετὰ δὲ τὸν τῆς ποιότητος λόγον τὴν χρονικὴν καὶ τοπικὴν κατηγορίαν ἐκτίθεμεν ... οὐκ ἄκαιρον δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἀρχύτα περὶ χρόνου παραθέσθαι ἄρτι. φησὶ δὲ ὧδε· „τὸ δέ ποκα καὶ ὁ χρόνος καθόλου μὲν ἴδιον ἔχει τὸ ἄμεσον καὶ τὸ ἀνυπόστατον· τὸ γὰρ νῦν ἀμερὲς λεγόμενον ἅμα λεγόμενον καὶ νοούμενον παρελήλυθε καὶ οὐκ ἔστι παραμένον· γινόμενον γὰρ συνεχῶς τὸ αὐτὸ οὐδέποκα σώζεται κατ' ἀριθμόν, κατὰ μέντοι γε τὸ εἶδος· ὁ γὰρ ἐνεστὼς νῦν χρόνος καὶ ὁ μέλλων οὐκ ἔστιν ὁ αὐτὸς τῷ προγεγονότι· ὁ μὲν γὰρ ἀπογέγονε καὶ οὐκ ἔτι ἔστιν, ὁ δὲ ἅμα νοούμενος καὶ ἐνεστακὼς παρῴχηκε, καὶ οὕτως ἀεὶ συνάπτει τὸ νῦν συνεχῶς ἄλλο καὶ ἄλλο γινόμενόν τε καὶ φθειρόμενον, κατὰ μέντοι γε τὸ εἶδος τὸ αὐτό. πᾶν γὰρ τὸ

νῦν ἀμερὲς καὶ ἀδιαίρετον, καίπερ ὁ μὲν ἐστι τῶ*) προγεγονότος ἀρχὰ δὲ τῶ μέλλοντος, ὥσπερ καὶ γραμμᾶς εὐθείας κλασθείσας τὸ σαμεῖον περὶ ὃ ἁ κλάσις, ἀρχὰ μὲν γίνεται τᾶς ἑτέρας γραμμᾶς πέρας δὲ τᾶς ἑτέρας. συνεχὴς δὲ ὁ χρόνος καὶ οὐ διωρισμένος ὥσπερ ἀριθμὸς καὶ λόγος καὶ ἁρμονία. τῶ μὲν γὰρ λόγω τᾶς συλλαβᾶς τὰ μόρια διωρισμένα καὶ τᾶς ἁρμονίας τοὶ φθόγγοι καὶ τῶ ἀριθμῶ ταὶ μονάδες, γραμμὰ δὲ καὶ χωρίον καὶ τόπος συνεχές· τὰ γὰρ μόρια τούτων κοινὰ τμήματα ποιέει διερευμένα (διαιρευμένα fort.)· τέμνεται γὰρ γραμμὰ μὲν κατὰ στιγμάς, ἐπίπεδον δὲ κατὰ γραμμάν, στερεὸν δὲ κατ' ἐπίπεδον. ἔστιν ὦν καὶ ὁ χρόνος συνεχής· οὐ γὰρ ἦν ποκα φύσις, ὁπόκα χρόνος οὐκ ἦν, οὐδὲ κίνασις, ὁπόκα τὸ νῦν οὐ παρῆν, ἀλλ' ἀεὶ ἦν καὶ ἔστι καὶ οὐδέποκα ἐπιλείψει (ἐπιλήψει cod.) τὸ νῦν ἄλλο καὶ ἄλλο γινόμενον ἀριθμῷ μὲν ἅτερον, εἴδει δὲ τωὐτόν. διαφέρει γε μὰν τῶν ἄλλων συνεχέων, ὅτι τᾶς γραμμᾶς καὶ τῶ χωρίω καὶ τῶ τόπω τὰ μέρεα ὑφέστηκε, τῶ δὲ χρόνω τὰ μὲν γενόμενα ἔφθαρται τὰ δὲ γενησόμενα φθαρήσεται, διόπερ ὁ χρόνος ἤτοι τὸ παράπαν οὐκ ἔστιν ἢ ἀμυδρῶς καὶ μόλις ἔστιν· οὗ γὰρ τὸ μὲν παρεληλυθὸς οὐκ ἔτι ἔστι, τὸ δὲ μέλλον οὐδέπω ἔστι, τὸ δὲ νῦν ἀμερὲς καὶ ἀδιαίρετον, πῶς ἂν ὑπάρχοι τοῦτο κατ' ἀλήθειαν;" Καὶ φύσις μὲν χρόνου κατὰ τὸν Ἀρχύταν αὕτη ... ἔτι δὲ νοερώτερον οἱ Πυθαγόρειοι καὶ περιεκτικώτερον τὸν χρόνον ὡρίσαντο· διάστημα γὰρ αὐτὸν ἔφασαν εἶναι καθόλου τῆς τοῦ παντὸς φύσεως· αὐτοκινήτου γὰρ καὶ κατ' αὐτοὺς καὶ κατὰ Πλάτωνα τῆς ψυχῆς οὔσης πάντως ἔδει καὶ ἀρχὴν καὶ μέσα καὶ τέλη ἔχειν κινήσεων, ὥστε ἔοικε διὰ τούτων ἡ οὐσιώδης τῆς ψυχῆς ἐμφαίνεσθαι κίνησις καὶ ἡ τῶν κατ' οὐσίαν ὑπαρχόντων αὐτῇ λόγων προβολὴ καὶ μετάβασις ἐξ ἑτέρων εἰς ἕτερα, περὶ ἣν ἡ ἄλλη πᾶσα κίνησις συνέχεται καὶ τέτακται καὶ μεμέτρηται, ἧς ἀριθμὸς καὶ μέτρον γενεσιουργὸν καὶ προϊὸν εἰς ποίησιν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὁ νῦν παραδιδόμενος χρόνος, ὃς διεξόδους ἀεὶ καὶ μεταβάσεις ποιεῖται ἔνδον κατὰ τὰς προβολὰς τῶν φυομένων ἐξ αὐτοῦ, ὃς δὴ καὶ ἐναργής ἐστι χρόνος. οὐ πολὺ δὲ διέστηκε καὶ τοῦ ἐκείνως λεγομένου χρόνου, ὃν ἀριθμὸν ἔξωθεν καὶ μέτρον ἐπιγινόμενον ἐν τῷ συνεχεῖ ἐθεωροῦμεν. τούτοις συνᾴδει καὶ τὰ τῶν παλαιοτέρων· οἱ μὲν γὰρ χωρείᾳ**) τινὶ τῆς ψυχῆς περὶ τὸν νοῦν, οἱ δὲ ταῖς τῆς ψυχῆς αὐτῆς καὶ τοῦ νοῦ περιόδοις, οἱ δὲ τῇ φυσικῇ περὶ τὸν νοῦν χωρείᾳ**), οἱ δὲ ταῖς ἐγκυκλίοις περιφοραῖς τὸν χρόνον ὡρίσαντο, ἅπερ ἅπαντα ἡ Πυθαγόρειος αὕτη περιείληφεν αἵρεσις ... διάστημα ἐνταῦθα λέγομεν οὐ τὸ κατὰ τὸν ὄγκον, οὐ τὸ κατὰ τὴν κίνησιν ἁπλῶς τὴν ἐκτός, ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν προϋπάρχουσαν τῆς κινήσεως τάξιν, ἐν ᾗ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον προδιατεταγμένα καὶ ταῖς πράξεσι καὶ ταῖς κινήσεσι τὴν τάξιν παρέχεται. Καὶ περὶ μὲν

---

*) τῶ] τὸ πέρας τῶ fort. leg.

**) χωρεία, quum non exstet verbum χωρεύειν, tolerari non potest. Scribendum videtur una littera mutata χορείᾳ.

τοῦ ποτὲ καὶ τοῦ χρόνου ὡς ἐν εἰσαγωγαῖς ἀρκεῖ τοσαῦτα, περὶ δὲ τοῦ ποὺ καὶ τοῦ τόπου κατὰ τὰ αὐτὰ διαλαβεῖν ὑπολείπεται. ... ταύτην δὲ τὴν ἰδιότητα καὶ Ἀρχύτας ἀποδίδωσι τῷ τόπῳ λέγων· „τῷ δὲ τόπῳ ἴδιόν ἐστι τὸ τὰ μὲν ἄλλα ἐν αὐτῷ ἦμεν, αὐτὸν δὲ ἐν μηδενί. εἰ γὰρ ἔν τινι τόπῳ ἔσται καὶ ὁ τόπος πάλιν αὐτὸς ἐν ἑτέρῳ καὶ τοῦτο μέχρις ἀπείρω συμβήσεται, ἀνάγκα τοιγαροῦν τὰ μὲν ἄλλα ἐν τόπῳ ἦμεν, τὸν δὲ τόπον ἐν μηδενί, ἀλλ' οὕτως ποτὰ ὄντα ὥσπερ καὶ τὰ πέρατα πρὸς τὰ περατούμενα". ... δεῖ τὸ πέρας ἀεὶ ἐπὶ τὴν πρεσβυτέραν αἰτίαν ἐπαναφέρειν. οὕτω γὰρ ἔσται τοῦ μὲν ὅλου κόσμου πέρας ἡ ψυχὴ ἢ ὁ νοῦς καὶ τούτου ἡ μία καὶ ἡνωμένη ἐνέργεια. ἀνωτέρω δὲ ἔτι καὶ τούτου τὴν θεῖαν ὡς οὐσίαν τόπον κατοψόμεθα ἑνοειδῆ (ἐναειδῆ cod.) τινα οὖσαν καὶ πάντα ἐν αὐτῇ συνέχουσαν καὶ καθ' ἓν μέτρον τὰ ὅλα συμπεραίνουσαν. ... Μετὰ δὲ τὸ ποτὲ καὶ τὸ ποὺ ἀκόλουθον ἂν εἴη περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν διαλαβεῖν. τοὺς μὲν οὖν πληρεστάτους λόγους περὶ αὐτῶν ἐν ἄλλαις πραγματείαις ἐκδεδωκέναι φθάνομεν, ἔν τε τῇ πρώτῃ φιλοσοφίᾳ καὶ μετὰ τὰ φυσικὰ καὶ ἐν τῇ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. οἰκειοτέρα γὰρ ἡ περὶ αὐτῶν ἐκεῖσε σκέψις, ἐπὶ τοσοῦτον δ' ἐνταῦθα θεωρῆσαι περὶ αὐτῶν προειλόμεθα, ἐφ' ὅσον χρήσιμον τοῖς εἰσαγομένοις καὶ πρὸς τὴν λογικὴν πραγματείαν. ἔστι δὲ ποιεῖν μὲν τὸ κυρίως καὶ πρώτως ἐν ἑαυτῷ ἔχειν (ἔχον ms.) τὴν αἰτίαν τῆς ἐνεργείας, πάσχειν δὲ τό τε ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐν ἑτέρῳ ... γράφει δὲ καὶ Ἀρχύτας περὶ αὐτῶν οὕτω· „τῶ δὲ ποιέοντος ἴδιόν ἐστι τὸ ἐν ἑαυτῷ ἔχειν (ἔχον cod.) τὴν αἰτίαν τῆς κινήσεως, τῶ δὲ ποιουμένω καὶ τῶ πάσχοντος τὸ (τῶ cod.) ἐν ἑτέρῳ." ὁ μὲν γὰρ ἀνδριαντοποιὸς ἐν ἑαυτῷ τὴν αἰτίαν ἔχει τοῦ ποιεῖν τὸν ἀνδριάντα, ὁ δὲ χαλκὸς τὸ ποιεῖσθαι ἐν ἑαυτῷ τε καὶ τῷ ἀνδριαντοποιῷ, καὶ ἐπὶ τῶν πάθεων δὲ τῆς ψυχῆς ὁ αὐτὸς λόγος. ὁ γὰρ θυμὸς ἐφ' ἑτέρῳ τινὶ πέφυκεν ἀνεγείρεσθαι καὶ ὑφ' ἑτέρου τινὸς ἔξωθεν ἐρεθίζεσθαι, οἷον ὀλιγωρίας ἀτιμίας ὕβριος, ὁ δὲ ταῦτα δρῶν ἐν ἑαυτῷ τὴν αἰτίαν ἔχει τοῦ (τῶ cod.) ταῦτα δρᾶν. ... Ἀρχύτας λέγει ὧδε· „τὸ δὲ πάθος τοῦ πεπονθότος διαφέρει· πάθος μὲν γὰρ γίνεται μετ' αἰσθήσεως, οἷον θυμὸς ἁδονὰ φόβος, πεπονθέναι δὲ δύναταί τι καὶ ἄνευ αἰσθήσεως οἷον ὁ κηρὸς τακεὶς ἢ ὁ πηλὸς ξηρανθείς, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ποίημα τοῦ παθήματος ... τὸ μέν ἐντι ποιέον, τὸ δὲ πάσχον, τὸ δὲ καὶ ποιέον καὶ πάσχον, ὡς (οἷς cod.) ἐν τοῖς φυσικοῖς ποιέον μὲν ὁ θεός, πάσχον δὲ ἁ ὕλα καὶ ποιέον τε καὶ πάσχον τὰ στοιχεῖα". ... περὶ δὲ τοῦ κεῖσθαι μετὰ ταῦτα λέγομεν. καὶ πρότερον ὁ θεὸς τόπος τῶν ὄντων καὶ ἐν αὐτῷ τὰ πάντα κεῖσθαι λέγεται· τὰ γὰρ μετ' αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ τῇ δραστικῇ δυνάμει συνείληπται. ... ἔχειν ἐστὶν οὐσίας περὶ οὐσίαν περίθεσις, τοῦτο δὲ σῶμα πάντως. ... ἔχειν ἐστιν οὐ ἡ μετουσία μὴ συμφυής, ἀλλ' ἐπίκτητος, καὶ ὃ δὴ κεχωρισμένον ὂν τῆς (τοῖς cod.) τοῦ ὑποκειμένου οὐσίας οὔτε διατίθησιν αὐτὴν καθ' αὑτὸ οὔτ' ἀλλοιοῖ ἢ ὀνομάζει ἀφ' ἑαυτοῦ. ... τὰ δὲ μέρη τῶν ὅλων καὶ τὰ γεννήματα οὐκ ἂν ἔχοιτο ... οὔτε γὰρ τὰ μέρη ἐκείνων οὕτως ἀτόμως συμπέφυκεν ὡς ἐφ'

ἡμῶν οὔτε τὰ γεννήματα οὕτως ἀπέσπασται ὥσπερ δὴ τὰ ἡμέτερα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ζητητέον ἐπὶ πλέον καὶ διαπορητέον. τέλος.

15 a 13 Ἡ κίνησίς ἐστιν ἐξάλλαξις καὶ ἔκστασις. ἐξίσταται δέ τις ἑαυτοῦ καὶ ποιεῖ γένεσιν καὶ φθοράν, ἢ τῶν ἑαυτοῦ, καὶ τοῦτο διχῶς, ἢ γὰρ μεριστὸν καὶ ποσόν, ἐν ᾧ αὔξησις καὶ μείωσις, ἢ ἀμέριστον καὶ ποιεῖ τὸ ποσόν, ἐν ᾧ ἡ ἀλλοίωσις, ἢ τῶν περὶ αὐτὸ καὶ ποιεῖ τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν· ὁ γὰρ τόπος περὶ ἡμᾶς, οὐκ ἐν ἡμῖν. ἰστέον δὲ ὅτι οὐχ ὥς γε εἰς εἴδη ἡ κίνησις διαιρεῖται. ἐν γὰρ τοῖς ὡς γένος εἰς εἴδη διαιρουμένοις οὐκ ἔστι τάξις· προτέρα δὲ ἡ κατὰ τόπον κίνησις τῶν λοιπῶν διὰ τὰ οὐράνια. ταῦτα γὰρ τὴν μὲν κατὰ τόπον κίνησιν ἔλαχεν. οὐδεμιᾶς δὲ ἄλλης κινήσεως μετέσχεν οὔτε γενέσεως ἢ φθορᾶς, οὐκ αὐξήσεως ἢ μειώσεως, οὐκ ἀλλοιώσεως. Marc. 201.

15 b 17 περὶ τοῦ ἔχειν ἐνταῦθα διαλέγεται οὐ τοῦ ποιοῦντος μίαν τῶν κατηγοριῶν· ἄτοπον γὰρ ἦν τῷ τρίτῳ τμήματι μετὰ τὰς κατηγορίας περὶ τῶν κατηγοριῶν διαλέγεσθαι, ἄλλως τε καὶ αὐτοῦ διαῤῥήδην εἰπόντος ἐπὶ τῶν ἓξ κατηγοριῶν τῶν συνθέτων μηδὲν πλέον ἔχειν εἰπεῖν ἢ ὅσα περὶ αὐτῶν εἴρηται καὶ ἀνωτέρω. διαλέγεται οὖν περὶ τοῦ ἔχειν ὁμωνύμου φωνῆς καὶ τὴν κατηγορίαν περιεχούσης. Marc. 201.

Εἰς τὸ περὶ ἑρμηνείας.

Marc. 257, Laurent. 71, 32, Ambros. L, 93, Paris. Reg. 2064 qui habet et Stephani paraphrasin et aliam incerti auctoris. Praeter hos inspexi etiam Michaelis Pselli et Leonis Magenteni commentarios typis exscriptos, quibus Brandis non videtur usus esse.

Πρὸ τῆς κατὰ λέξιν ἐξηγήσεως τοῦ περὶ ἑρμηνείας βιβλίου ζητήσωμεν τὰ ἓξ ταῦτα κεφάλαια (cf. schol. 30 a 27, 141 b 28). Init. Marc. 257.

Τὰ κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγόμενα οὔτε ἀλήθειαν σημαίνουσιν οὔτε ψεῦδος. Init. Laur. 71, 32.

Προοίμιον ἔχει ἡ παροῦσα πραγματεία διμερές· προέταξε τὸ ὄνομα τοῦ ῥήματος ὡς κοινότερον ἰδικωτέρου. Init. Steph.

ἐπιγέγραπται τὸ παρὸν βιβλίον περὶ ἑρμηνείας ὡς περὶ μόνου τοῦ ἀποφαντικοῦ λόγου τοῦ ἑρμηνεύοντος καὶ ἐκμαιεύοντος τὸ κεκωμμένον*) νόημα τῆς ψυχῆς**) ... διττὰς ἔχει ἡ ἡμετέρα ψυχὴ τὰς δυνάμεις, γνωστικὰς καὶ ζωτικάς, καὶ γνωστικαὶ μέν εἰσι πέντε, νοῦς διάνοια δόξα φαντασία καὶ αἴσθησις, ζωτικαὶ δὲ δύο, βούλησις καὶ προαίρεσις, αἳ καὶ ὀρεκτικαὶ λέγονται. Marc. 257.

*) κεκωμμένον forma nihili: vox κεκομψευμένη a Magent. usurpata docet scribendum esse κεκομμωμένον.

**) ἰστέον δὲ ὅτι ἑρμηνεία καλεῖται καὶ ἡ λογογραφικὴ ἀπόδειξις καὶ ἡ κεκομψευμένη φράσις, περὶ ὧν οὐδεὶς αὐτῷ λόγος. Magent. Metropol. Mityl. intp. in Arist. de intp. ed. Ald. 1503.

ἰστέον δὲ ὅτι εἰσὶ καὶ ὕλαι τρεῖς, ἡ ἀναγκαία ἡ ἐνδεχομένη καὶ ἡ ἀδύνατος, ὕλαι δὲ ὀνομάζονται, ὅτι αὐτομάτως συναναφαίνονται ταῖς προτάσεσιν. ἐὰν γὰρ εἴπω πρότασιν τὴν Σωκράτης ἀναπνεῖ, αὐτομάτως ἀναφαίνεται, ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἀναπνεῖ ... εἰς τὸ ἐπὶ πλέον ἐνδεχόμενον κατάγεται ἡ φυσικὴ καὶ ἡ τέχνη ... εἰς δὲ τὸ ἐπ' ἴσης ἐνδεχόμενον κατάγεται ἡ προαίρεσις ... τὸ δὲ ἐπ' ἔλαττον ἐνδεχόμενον συμβαίνει ἀπὸ τύχης καὶ αὐτομάτου. Laur.

ἠπόρησάν τινες, διὰ τί ὀκτὼ μερῶν ὄντων τοῦ λόγου μόνων τῶν δύο τούτων ἐμνημόνευσε ... λέγομεν, ὅτι πάντα ταῦτα εἰς ὄνομα καὶ ῥῆμα ἀναφέρει ... ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλοίου φαμὲν τὰς μὲν σανίδας μέρη, τὴν δὲ κόλλαν καὶ τοὺς ἥλους καὶ τοὺς γόμφους μέρη γε οὔ, ἀλλὰ συμβαλλόμενα πρὸς τὰ μέρη, οὕτως καὶ ταῦτα μέρη μὲν οὐκ εἰσὶ λόγου, ἀλλὰ λέξεως μέρη, ἧς καὶ ὁ λόγος μέρος. Steph.

καλῶς εἶπε τὰ γραφόμενα καὶ οὔτε γράμματα οὔτε στοιχεῖα, ἐπειδὴ τὸ μὲν γράμμα πρωτοτύπως μὲν σημαίνει τὸν τύπον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ξέσεως, ὡς καὶ ὁ ποιητής (Il. λ, 388)· — 16 a 4

„νῦν δέ μ' ἐπιγράψας ταρσὸν ποδὸς εὔχεαι αὔτως."

κατὰ δεύτερον δὲ λόγον τὴν ἐκφώνησιν καὶ τὴν δύναμιν σημαίνει, τὸ δὲ στοιχεῖον ἔμπαλιν ... οὐδεὶς γὰρ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων τε καὶ ἐξηγητῶν εἶπε τοῦτο, οὔτε Ἀλέξανδρος οὔτε Πορφύριος. Id.

εἰκότως δὲ ἐπὶ τῶν νοημάτων ὁμοιώματα εἶπεν, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων σύμβολα, διότι τὸ ὁμοίωμα τοιοῦτον εἰκονίζει τὸ πρᾶγμα οἷον καὶ ἔστι, τὸ δὲ σύμβολον οὐχ οὕτως. Marc. — 16 a 7

„ἁπλῶς" λέγει τὸν ἐνεστῶτα χρόνον, „κατὰ χρόνον" δὲ τὸν πέριξ τοῦ ἐνεστῶτος χρόνου. Steph. — 16 a 18

φωνὴν τοίνυν εἶπεν ἀντὶ γένους. οὐ γάρ ἐστι κυρίως γένος ἡ φωνὴ ἡ τοῦ ὀνόματος, διότι τὸ μὲν ὄνομα θέσει, ἡ δὲ φωνὴ φύσει ... ἀλλὰ τὴν φωνὴν ὡς ὕλην ἔλαβεν ἀναλογοῦσαν τῷ γένει ... Γαληνὸς ὁρίζεται τὸ ὄνομα οὕτως· φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ἁπλοῦ νοήματος. οὗτος δὲ ὁ ὁρισμὸς οὐ μόνον ἐπὶ ὀνόματος ἁρμόζει, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ λόγου καὶ ἐπὶ ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου. Id. — 16 a 19

τὸ κέλης σημαίνει τὸν μονόζυγα ἵππον. ἐπακτροκέλης δέ ἐστιν εἶδος λῃστρικοῦ πλοίου. μέμνηται Αἰσχίνης (p. 27, 9) λέγων· „εἰς τὸν ἐπακτροκέλητα ἐμβιβάζων." Id. ἐπακτροκέλης εἶδος πλοίου λῃστρικοῦ μεταξὺ ἀκάτου καὶ κέλητος ἅπερ εἰσὶ καὶ αὐτὰ πλοῖα, καὶ Θουκυδίδης· „εἰς τὸν ἐπακτροκέλητα ἐμβιβάσας." Ambros. — 16 a 26

„καὶ ἀεὶ τῶν ὑπαρχόντων σημεῖόν ἐστι." τοῦτο οὐκ ἀληθές· ὑπάρχουσι γὰρ καὶ οὐσίαι. ἀμέλει γοῦν καὶ ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων „τῶν καθ' ἑτέρου λεγομένων" ἔχει, ὅπερ ἐστὶ βέλτιον. Id. — 16 b 10

ὥσπερ ἑαυτὸν ἐπιλαβόμενος ἀπὸ τοῦ ἔτι μᾶλλον αὐτὸ κατασκευάζει, ὡς εἰ ἔλεγεν, οὐδὲ αὐτὸ τὸ ὄν, εἰς ὃ τὸ ἔστιν ἀναλύεται, μυριάκις λεγόμενον αὐτὸ καθ' αὑτὸ οὐδὲν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος δηλοῖ. αὐτὸ μὲν γὰρ οὐδέν ἐστιν. Anon. Reg. 2064., cuius τμήματος β' init. hoc est: πέρας ἔχει τὸ α' τμῆμα τὸ περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀποφαντικοῦ ... — 16 b 23

16 b 27 προσέθηκε „τι" σημαίνων, ὅτι οὐ πάντα σημαντικά ἐστιν, ἀλλά τινα. Id.

17 a 16 λέγει ὁ Ἰάμβλιχος ὅτι ἄνω τὸ (τῷ ms.) „συνδέσμῳ εἷς" ἐπὶ συμπλεκτικῶν συνδέσμων εἶπε τοὺς μὴ σημαίνοντας σχέσιν δύο πραγμάτων ἢ πολλῶν, ὡς ὁ Σωκράτης βαδίζει καὶ Πλάτων διαλέγεται, ἐνταῦθα δὲ „συνδέσμῳ εἷς" εἶπεν αἰνιττόμενος τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις ... οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο ἀληθές. Steph.

πᾶσα πρότασις τοὐλάχιστον ἐξ ὑποκειμένου ἐστὶ καὶ κατηγορουμένου καὶ σχέσεως, σχέσις δέ ἐστιν ἣν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα τό τε ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον .., ταύτην δὲ τὴν σχέσιν οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον ὕλην. Reg.

Θεόφραστος μερικὴν ἀπροσδιόριστον ἐκάλεσεν. Id. (cf. Brandis. schol. 113 b 12).

17 b 4 ἐναντίας δὲ ἐκάλεσε τὰς τοιαύτας ἀποφάνσεις, διότι ἐοίκασι τοῖς ἐμμέσοις ἐναντίοις. Steph.

17 b 7 καθόλου ὡς μὴ καθόλου λέγει τὰς προτάσεις τὰς ἐχούσας τὸ μὲν ὑποκείμενον καθόλου, προσδιορισμὸν δ' οὔ. Id. καθόλου μὴ καθόλου καλεῖ τὴν ἀπροσδιόριστον. Reg.

17b8 αἰνιττόμενος τὰ ἄμεσα ἐναντία. Steph.

17 b 12 ὁ πᾶς προσδιορισμὸς ἢ ὁ οὐδεὶς οὐ σημαίνει καθολικήν τινα φύσιν, ὥσπερ ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὴν τοιάνδε σχέσιν σημαίνει τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον. Id.

17 b 16 πρὸς τοῦτό φησιν ὁ Θεόφραστος, ὅτι ἐπί τινων, ἐὰν μὴ ὁ προσδιορισμὸς ᾖ καὶ ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ἀντίφασις συναληθεύσει, οἷον, φησίν, ἐὰν λέγωμεν· Φαινίας ἔχει ἐπιστήμην, Φαινίας οὐκ ἔχει ἐπιστήμην, δύναται ἀμφότερα εἶναι ἀληθῆ. Ambros.

17 b 19 ὥσπερ ἐκεῖ τῷ πᾶς καθόλου ὄντι προσδιορισμῷ προσετέθη τὸ οὔ ἀρνητικὸν μόριον μόνον, οὕτως ἔδει καὶ ἐνταῦθα τῷ τὶς μερικῷ προσδιορισμῷ πλεονάζειν τὴν οὔ ἄρνησιν καὶ γίνεσθαι οὔ τις. Steph.

17 b 36 οἱ μὲν λέγουσι τὴν καθόλου ἀπόφασιν ἕπεσθαι αὐτὸν τὸν Ἀριστοτέλη μάρτυρα παραφέροντες· λέγει γὰρ ... ἐν τῷ περὶ ψυχῆς „οὐκ ἔστιν αἴσθησις παρὰ τὰς πέντε αἰσθήσεις," τουτέστιν οὐκ ἔστιν αἴσθησις οὐδεμία παρὰ τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ πάλιν ἐν τῇ φυσικῇ ἀκροάσει „οὐκ ἔστι κίνησις παρὰ τὰ κινούμενα" ... τὰ ἐπιχειρήματα Ἀριστοτέλους δῆλον ὅτι ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης ὕλης ἐλήφθησαν· σκοπὸν γὰρ εἶχε μόνον αὐτὸ τοῦ δεῖξαι, ὅτι ἀντιφατικῶς οὐ μάχονται. Steph.

18 a 11 τῷ τῆς ἀντιφάσεως ὀνόματι οὐχ ὃν εἴωθε τρόπον ἐχρήσατο νῦν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ τῆς ἀντιθέσεως ὀνόματος. Reg. „ἀντίφασις", κἀνταῦθα δὲ τὴν ἀντίθεσιν νόησον. Pselli paraphr. in Aristot. de intpr. ed. Ald. 1503. fol. 6 b (cui quod pretium statuendum sit, facile inde coniicias, quod saepius expositioni suae addit ἤ, εἰ βούλει, καὶ οὕτω μοι νόησον τὸ ῥητόν et al. huiusmodi) ἰστέον τοίνυν ὅτι οἱ Στωϊκοὶ ἀναιροῦντες τὸ ἐνδεχόμενον δύο τινὰς προβάλλονται ἀπορίας (quas v. ap. Ammon. ad 18a28.). Reg.

σκοπὸν ἔχει ὁ Ἀριστοτέλης διαλαβεῖν (διαβαλεῖν leg.) τοὺς ἀστρο- 18 a
λόγους οἵτινες εἱμαρμένην εἶναι δοξάζοντες καὶ ὅτι πάντα ἀναγκαίως 26
τῇ τῶν ἀστέρων φορᾷ ἀποτελεῖται ἀναιροῦσι τὸ ἐφ' ἡμῖν. Ambros.

τοῦτο οἱ μὲν ἐξηγηταὶ ὡς περὶ τῶν προειρηθέντων εἰρημένον 18 b
ἐκδέχονται. δόξειε δ' ἂν μᾶλλον περὶ τῶν ἑπομένων λέγειν αὐτό· 26
ἐν τούτοις γὰρ κατασκευάζει ὅτι (τὸ?) ἀεὶ εἶναι τὴν τοῦ ὁπότερ' ἔτυχε
φύσιν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ὡς ὁμολογουμένῳ ἀτόπῳ τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ
προσχρώμενος. Id. cf. Psell. fol. 8 a.

ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἐξ ἀορίστου τοῦ κατηγορουμένου καλεῖ ταύτας 19 b
τὰς ἐκ μεταθέσεως. Reg. 19

ὁ Θεόφραστος ἐκ μεταθέσεως ἐκάλεσεν (τὴν πρότασιν) ἢ διὰ τὸ
μετατίθεσθαι τὴν οὐ ἄρνησιν ἐκ τοῦ ἔστι τρίτου προσκατηγορουμένου
ἐπὶ τὸν κατηγορούμενον ἢ ὅτι μετατίθεται αὐτῶν ἡ τάξις ἐν τῷ δια-
γράμματι. Steph.

κατὰ τὸ στοιχοῦν ἢ καὶ τὴν ἀκολουθίαν. Id. κατὰ τὸ στοι- 19 b
χοῦν ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν ἀναλογίαν. Reg. ὡς ἔχουσιν αἱ στερητι- 24
καὶ πρὸς τὰς ἐκ μεταθέσεως, οὕτω καὶ αἱ ἐκ μεταθέσεως πρὸς
τὰς ἁπλᾶς ... οὐ μὴν ὡς ἔχουσιν αἱ στερήσεις πρὸς τὰς ἐκ με-
ταθέσεως, οὕτως ἕξουσι καὶ πρὸς τὰς ἁπλᾶς· ἐπ' ἔλαττον γάρ, ὥστε
τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον διαφέρουσι τῶν ἁπλῶν αἱ στερήσεις. Magent.
fol. 11 b.

ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος, ὥσπερ ἐνταῦθα εἴρηται, οὕτως ἐξηγεῖται
τὸ χωρίον (est ea explicatio, quam dat Ammon. schol. p. 122 a
20 sqq.), ὁ δὲ Πορφύριος οὕτως ἐξηγεῖται. τοῦτο, φησί, βούλεται εἰ-
πεῖν, ὅτι ὥσπερ αἱ στερητικαὶ πρὸς τὰς ἁπλᾶς παραβαλλόμεναι οὐ
λέγονται ἁπλῶς προτάσεις, ἀλλὰ τὸ ὅλον τοῦτο στερητικαὶ προτάσεις,
οὕτως καὶ (add. αἱ) ἐκ μεταθέσεως οὐ λέγονται ἁπλῶς προτάσεις,
ἀλλὰ μετά τινος προσθήκης ἐκ μεταθέσεως προτάσεις. εἰ μὲν οὖν
μὴ ἐπήγαγεν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι οὕτως ταῦτα τέτακται ἐνταῦθα ὥσ-
περ καὶ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς, χώραν εἶχεν αὕτη ἡ ἐξήγησις. Id.

ἔοικε μὲν αἰνίγματι, γνωρίζεται δὲ οὕτως. κείσθωσαν γὰρ ὡς ἐν
διαγράμματι αἱ προτάσεις στοιχηδὸν καὶ γενέσθωσαν ὡς δύο σειραὶ
καὶ ἐν τῇ μιᾷ γεγράφθω ἡ ἁπλῆ κατάφασις ἡ „ἄνθρωπος δίκαιός
ἐστιν", ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἡ ἁπλῆ ἀπόφασις ἡ „ἄνθρωπος δίκαιος οὐκ
ἔστιν". ζητηθήτω οὖν πρῶτον, ποία τῶν ἐκ μεταθέσεως προτάσεων ἀκο-
λουθήσει τῇ ἁπλῇ καταφάσει ἤγουν συναληθεύσει, καὶ ἐκείνη γραφέ-
σθω ὑπὸ ταύτην. ἡ μὲν οὖν ἐκ μεταθέσεως κατάφασις οὐ συναλη-
θεύσει· πῶς γὰρ ἡ ἄνθρωπος οὐ δίκαιός ἐστι συναληθεύσει τῇ ἄν-
θρωπος δίκαιός ἐστι. λείπεται οὖν, ὅτι ἡ ἀπόφασις συναληθεύει ἡ
ἄνθρωπος οὐ δίκαιος οὐκ ἔστιν· ὅς γὰρ ἄνθρωπος δίκαιός ἐστιν.
κείσθω οὖν αὐτὴ (leg. αὕτη) ἐν τῷ διαγράμματι, καὶ ὑπὸ μὲν τὴν
ἁπλῆν ἀπόφασιν κείσθω ἡ ἐκ μεταθέσεως κατάφασις, ὑπὸ δὲ τὴν
ἁπλῆν κατάφασιν, ὡς εἴπομεν, ἡ ἐκ μεταθέσεως ἀπόφασις. λέγουσιν
οὖν ὅτι διὰ τοῦτο καὶ ἐκ μεταθέσεως ὠνομάσθησαν αἱ τοιαῦται προ-
τάσεις, ὅτι μετετέθησαν·

ἄνθρωπος δίκαιός ἐστιν.	ἄνθρωπος δίκαιος οὐκ ἔστιν
(ἐπὶ πλέον τῆς ἁπλῆς καὶ τῆς ἐκ μεταθέσεως)	(ἐπὶ πλέον τῆς στερητικῆς καταφάσεως καὶ τῆς ἐκ μεταθέσεως).
ἄνθρωπος ἄδικος οὐκ ἔστιν.	ἄνθρωπος ἄδικός ἐστιν
(ἐπὶ πλέον τῆς ἁπλῆς μόνης)	(ἐπ' ἔλαττον τῆς ἁπλῆς καὶ τῆς ἐκ μεταθέσεως [μόνης]).
ἄνθρωπος οὐ δίκαιος οὐκ ἔστιν.	ἄνθρωπος οὐ δίκαιός ἐστιν.

(Monendum est autem in priori serie ea quae uncis inclusimus ad propositiones referri quae sequuntur, in altera vero ad eas quae praecesserunt) ... ὃν τοίνυν λόγον ἔχει ἡ στερητικὴ ἀπόφασις πρὸς τὴν ἁπλῆν κατάφασιν, ὥσπερ ὃν λόγον ἔχει τὰ τρία πρὸς τὸ ἕν, οὕτω καὶ τὰ δύο πρὸς τὸ ἓν κατὰ τὸ ἐπὶ πλέον ... καὶ ἔστι τὸ λεγόμενον τοιοῦτον, ὅτι ὃν μὲν λόγον ἔχουσιν αἱ στερητικαὶ πρὸς τὰς ἁπλᾶς, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχουσι καὶ αἱ ἐκ μεταθέσεως πρὸς τὰς ἁπλᾶς ... ἡ μὲν κυρίως ἐνταῦθα ἀπόφασις γίνεται τιθεμένου τοῦ οὐ ἀρνητικοῦ μορίου πρὸς τὸ ἔστιν. Laur.

19 b 31 ἰστέον ὅτι ὅσον ἐκ τῆς φράσεως τοῦ ῥητοῦ τούτου πρότερά εἰσι τὰ Ἀναλυτικὰ τῆς παρούσης πραγματείας. Steph.

20 a 30 οὕτως μὲν Ἀριστοτέλης ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων ἀπέδειξε, ποία πρότασις ποίᾳ προτάσει ἕπεται, ὁ δὲ Πρόκλος καθόλου μέθοδόν τινα τῆς τούτων εὑρέσεως παραδίδωσιν. ἡ δὲ μέθοδός ἐστι τοιαύτη. ἐὰν προταθῇ τις πρότασις, φύλαξον τὸν αὐτὸν ὑποκείμενον καὶ τὸ αὐτὸ ποσόν, ἄλλαξον δὲ τὸ [αὐτὸ] ποιὸν καὶ τὸν κατηγορούμενον, καὶ τὸ μὲν ποιὸν οὕτως. ἐὰν ἡ προτεθεῖσα πρότασις καταφατικὴ ᾖ (ἐστί cod.), ποίησον αὐτὴν ἀποφατικήν, καὶ ἔμπαλιν, ἐὰν ἀποφατικὴ ᾖ (ἐστίν cod.), ποίησον αὐτὴν καταφατικήν, τὸν δὲ κατηγορούμενον ἀμείβει οὕτως, ἐὰν ὡρισμένον ᾖ (ἐστί cod.) ποιῶν αὐτὸν ἀόριστον, καὶ τὸ ἀνάπαλιν, ἐὰν ἀόριστον, ὡρισμένον. Id.

20 b 23 ἰστέον δὲ ὅτι τὴν διαλεκτικὴν ἐρώτησιν πρότασιν καλεῖ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ μέντοι Ἰάμβλιχος ἀντίφασιν. Magent. fol. 13 b.

20 b 26 οὐκ ἔστιν ἡ πρὸς τὰ πολλὰ ταῦτα ἀπόκρισις μία, ἐπεὶ οὐδὲ ἡ ἐρώτησις. οὐ γὰρ δύνανται συμβῆναι εἰς ἄλληλα, περὶ ὧν εἴρηται ἐν τοῖς Τοπικοῖς. ἐν γὰρ τοῖς Σοφιστικοῖς Ἐλέγχοις διδάσκει περὶ τούτων. τόπους γὰρ σοφιστικοὺς ἐκεῖσε διδασκόμεθα. Marc.

21 a 34 διαφέρουσι δὲ (οἱ τρόποι) τῶν προειρημένων ὑλῶν, ὅτι ἐκεῖ αἱ ὗλαι αὐτομάτως συνανεφαίνοντο ταῖς προτάσεσι καὶ μὴ ἐξηγγέλλοντο, ἐνταῦθα δὲ τίθενται καὶ τοῖς ῥήμασιν αὐτοῖς. Laur.

21 b 14 ἐπεὶ δὲ τὸ δυνατὸν ἔστιν ὅτε καὶ ὡς ἀναγκαῖον λαμβάνεται, τοῦτο οὖν φησίν, ὅτι τὸ δυνατὸν τὸ ἐπὶ τοῦ ἐνδεχομένου λαμβανόμενον ἐνδέχεται καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. Reg.

22 b 36 χωρισθέντος τοῦ βαδίζειν οὐ φθείρεται τὸ βαδιστικόν, τοῦτο δὲ καλεῖται ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον. Steph.

23 a 6 „οὐδ' — εἶδος" ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὅσαι δυνάμεις λέγονται ἐπὶ τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ. Magent. fol. 17 b.

τοῦτό φησιν ὡς „τὸ οὕτω δυνατόν", τὸ ἐπαμφοτερίζον καὶ ἐπὶ τοῦ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ λεγόμενον, οὐκ ἀληθὲς κατὰ τοῦ ἀναγκαίου τοῦ μονοειδοῦς κατηγορεῖν, τὸ ἕτερον δὲ τὸ ἐνεργοῦν ἀεὶ καὶ μὴ μετακινούμενον ἐκεῖνο κατὰ τοῦ ἀναγκαίου ῥηθήσεται. Marc. 23 a 15

ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Ἀριστοτέλης τὴν ἀπόφασιν βούλεται ἀντικεῖσθαι μᾶλλον ἤπερ τὴν τοῦ ἐναντίου κατάφασιν, καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτὸν ἑπόμενοι αὐτῷ ἄχρι Συριανοῦ· πρῶτος δὲ Συριανὸς ὁ φιλόσοφος ἀντεῖπεν καὶ ἀποδείκνυσι ψεῦδος ὄν. Fin. Anon. Reg. 2064. 23 a 27

εἴρηκε δὲ τὸ „εἰ ἔστι μία" πρὸς δήλωσιν τῶν ἐμμέσων καὶ ἀμέσων ἐναντίων. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐμμέσων προτάσεων αἱ ἀντικείμεναι τῇ ἀληθεῖ καταφάσει οὐκ εἰσὶ μία τῇ ἐννοίᾳ. Marc. 23 b 2

τινὲς τῶν ἐξηγητῶν ὧν ἔστι καὶ Ἀμμώνιος ἐνόμισαν αὐτῷ (leg. αὐτὸ) πρῶτον ἐπιχείρημα εἶναι, οὐκ ἔστι δέ· οὐδὲν γάρ πως πρὸς τὸ προκείμενον ἔχει. Steph. 23 b 3

πλείους μὲν διὰ τὸ εἶναι τῇ προφορᾷ δύο, μία δὲ τῇ ἐννοίᾳ. Marc. 23 b 5

ἰστέον δὲ ὡς ἄλλο ἐστὶν ἐναντίον καὶ ἄλλο ἐναντίως λεγόμενον. ἐναντίον μὲν γάρ ἐστι τῷ λευκῷ τὸ μέλαν, ἐναντίως δὲ τὸ οὐ λευκόν. Id. 23 b 7

Εἰς τὰ πρότερα Ἀναλυτικά.

Ammon. (Paris. Reg. 2064.), Marc. 201, Ambros. L, 93.

Ὁ φιλόσοφος ὅτε περὶ φωνῶν διαλέγεται, οὐ περὶ τῶν ἀσήμων. Init. Ammon.

καλῶς Θεόδωρος λέγει δύνασθαι διττὸν εἶναι τὸν σκοπὸν τῶν κατηγοριῶν, καὶ περὶ φωνῶν καὶ περὶ πραγμάτων ... οὐ περὶ παντὸς λόγου ἐκεῖ (ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας) διαλαμβάνει οὔτε περὶ τοῦ ἐφεκτικοῦ (ἐβκτικοῦ ms.) οὔτε περὶ τοῦ προστακτικοῦ οὔτε ἄλλου τινὸς ἤτοι τῶν πέντε κατὰ τοὺς Περιπατητικοὺς ἢ τῶν δέκα κατὰ τοὺς Στωϊκούς ... ὁ δὲ πειραστικὸς (συλλογισμὸς) πεῖραν λαμβάνει, ἵνα διδάξῃ μὴ ἀπατᾶσθαι, ὡς ὁ Εὐκλείδης διδάσκει ἡμᾶς διὰ τῶν ψευδαρίων μὴ ἀπατᾶσθαι ἐν τοῖς θεωρήμασιν. Ammon.

ἐπειδὴ τιμιώτερόν ἐστι τὸ εἶδος τῆς ὕλης, ἐν τῷ πρώτῳ (τμήματι) διαλαμβάνει περὶ τοῦ ὡς εἴδους, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς ὕλης, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοῦτο λέγει, ὅτι τὰ ἐν τῷ πρώτῳ λεγόμενα οἰκεῖά ἐστι τῇ ἀποδεικτικῇ πραγματείᾳ, τὰ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ τῇ διαλεκτικῇ. Id., ubi in marg.: διαιρεῖται δὲ τὸ βιβλίον εἰς τρία, καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τμήματι περὶ συνθέσεως συλλογισμῶν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ εὑρέσεως λημμάτων, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ ἀναλύσεως.

καὶ παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ἐστι σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις ... ἔστι δὲ καὶ παρὰ τοῖς φυσιολόγοις σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις ... καὶ παρὰ

τοῖς φιλοσόφοις ἐστὶν ἐρωτικὴ (leg. ἐρωτηματικὴ) ἀνάλυσις, ᾗ κέχρηται ἐν τῷ Συμποσίῳ ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς κάλλους ἀνατρέχων ἐπὶ τὸ νοητὸν κάλλος ... ἔστι δὲ καὶ γεωμετρικὴ ἀνάλυσις, ᾗπω (fort. ᾗ που) τὸ δεύτερον τῶν Εὐκλείδου ἀναλύεται ὅλον, καὶ τὴν τοιαύτην ἀνάλυσιν ὁ Γεμῖνος ὁριζόμενός φησιν· ἀνάλυσίς ἐστιν ἀποδείξεως εὕρεσις· ἀπὸ γὰρ τοῦ συμπεράσματος ἔρχονται οἱ ἀναλύοντες, καὶ ἐὰν εὕρωσιν ἀναλῦσαι εὐχερῶς, ἃ ἀναλύοντες εὑρήκασι συνθέντες ποιοῦνται τὴν ἀπόδειξιν. ὥστε καλῶς ὡρίσατο τὴν ἀνάλυσιν ἀποδείξεως εὕρεσιν εἶναι. ἔστι δὲ καὶ παρὰ τοῖς ἀστρονόμοις σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις. Ammon.

οὐδεὶς πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους παραδέδωκε τὴν συλλογιστικὴν μέθοδον οὐδὲ εὗρε τὰ τρία σχήματα. Id.

τῆς διαλεκτικῆς τέσσαρές εἰσι μέθοδοι δυνάμεις οὖσαι καὶ οἱονεὶ βλαστήματα αὐτῆς, διαιρετικὴ ὁριστικὴ ἀποδεικτικὴ ἀναλυτική· ταύταις ταῖς τρισὶ μεθόδοις ἀντίκειται ἡ ἀναλυτική. εἴδωμεν δὲ ἑκάστης τὴν δύναμιν, ἵνα μάθωμεν πῶς ἀντίκειται αὐταῖς ... ταύταις δὲ πάσαις κέχρηται ταῖς μεθόδοις ὁ θεῖος Πλάτων πολλαχοῦ καὶ ἀνυμνεῖ αὐτὰς ἐν διαφόροις, ὡς ἐν τῷ Φαίδρῳ τὴν διαλεκτικὴν (fort. διαιρετικὴν) καὶ τὴν ὁριστικήν, ἐν τῷ Φιλήβῳ τὴν ἀναλυτικήν. Id.

οἱ Στωϊκοὶ τὴν λογικὴν οὐ μόνον ὄργανον οὐκ ἀξιοῦσι καλεῖσθαι φιλοσοφίας, ἀλλ' οὐδὲ μόριον τὸ τυχόν, ἀλλὰ μέρος, καί τινες τῶν Πλατωνικῶν ταύτης ἐγένοντο τῆς δόξης, ὅτι κατὰ Πλάτωνα οὐκ ὄργανον ἡ λογική, ἀλλὰ μέρος καὶ τιμιώτατον μέρος ἐστὶ φιλοσοφίας ... καὶ παραφέρουσι τὰ ἐν Φαίδρῳ ῥηθέντα περὶ τῆς διαλεκτικῆς, ἐν οἷς ἀνυμνεῖ αὐτήν, καὶ τὰ ἐν ἄλλοις ὡς ἀνάγουσαν τὰς ψυχὰς ἄχρι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς γνώσεως τῶν πραγμάτων αἰτίαν. ἡμεῖς δέ φαμεν πρὸς τούτους, ὅτι ἔστω μέρος αὐτὴν εἶναι, οὐ μέντοι δύναται εἶναι τὸ τιμιώτατον ... ἀλλὰ τῶν ἄλλων ἕνεκα μερῶν εὑρημένον. Id.

ἄλλο ἐστὶν ἡ συλλογιστικὴ πραγματεία καὶ ἄλλο λογική ... τῆς λογικῆς τὸ μέν ἐστι συλλογιστικόν, τὸ δ' ἀσυλλόγιστον, τοῦ συλλογιστικοῦ τὸ μὲν ἀποδεικτικόν, τὸ δὲ διαλεκτικόν, τὸ δὲ σοφιστικόν· τοῦ ἀσυλλογίστου τὸ μὲν ἔμμετρον, τὸ δ' ἄμετρον, ἔμμετρον μὲν τὸ περὶ ποιητικῆς, ἄμετρον δὲ τὸ περὶ τῶν ῥητορικῶν τεχνῶν. Id.

24 a 10 τὸν σκοπὸν ἐνταῦθα προσαναφωνεῖ· εἴωθε δὲ πολλάκις τοῦτο ποιεῖν. τοῦτο ἐποίησε καὶ ἐν τοῖς Τόποις ... τούτων τῶν βιβλίων ὁ μὲν προσεχὴς σκοπός ἐστι περὶ συλλογισμῶν εἰπεῖν, ὁ δὲ ἀπωτέρω περὶ ἀποδεικτικοῦ. Id.

24 a 12 καθ' ἑαυτὸν μὲν ὁ ἀποφαντικὸς λόγος οὐκ ἔστι πρότασις, τότε δὲ γίνεται πρότασις, ὅταν μέρος συλλογισμοῦ γένηται. Id.

24 a 16 τῷ κατὰ ἀνάλυσιν τρόπῳ διδασκαλίας κεχρημένος οἰκείως τοῖς προκειμένοις· λέγει γὰρ (b 16) „ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις." ἀνάγκη [ὅτι] ἡμᾶς προγνῶναι, τί ποτ' ἐστὶ πρότασις, εἰ μέλλοιμεν ἀπ' αὐτῆς τὸν ὅρον γνώσεσθαι, διὸ ἀπὸ τῆς προτάσεως ἤρξατο. Id.

24 a 17 καλῶς ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεσημήνατο μήτε ὅρον εἶναι τὸν ἀποδοθέντα· αἱ γὰρ διαφοραὶ ἐπὶ πλέον βούλονται τοῦ ὁριστοῦ ὑπάρχειν καὶ κατὰ

πλειόνων βούλονται κατηγορεῖσθαι ... ἀλλὰ μᾶλλον ὑπογραφὴν δεῖ καλεῖν αὐτήν. cod. 2064 marg.

ἰστέον δὲ ὅτι τὰ μὲν νεώτερα βιβλία ἔχει τὸ „τινὸς κατά τινος ἤ τινος ἀπό τινος" καὶ σαφῆ ποιεῖ τὸν ὅρον ἡ τοιαύτη γραφή ... τὰ δὲ ἀρχαῖα βιβλία καὶ ἡ ἀρχαία γραφὴ οὐκ ἔχει τὸ „ἤ τινος ἀπό τινος". Ib.

διχῇ δὲ λαμβάνει τὴν διαφορὰν τῆς τε ἀποδεικτικῆς καὶ τῆς διαλεκτικῆς, ἀπό τε τῆς ὕλης καὶ ἀπὸ τῆς χρήσεως. Ammon. 24 a 22

„ὁ ἀποδεικνύων" ἀντὶ τοῦ ἀποδεικτικὸς καὶ „ὁ ἐρωτῶν" ἀντὶ τοῦ ὁ διαλεκτικός. Id. 24 a 26

πάλιν δὲ ἐνταῦθα τὰ ἀρχαίως γεγραμμένα βιβλία οὐκ ἔχει τὸ (τὸν ms.) „τινὸς ἀπό τινος," ἀλλὰ μόνον τὸ „τινὸς κατά τινος." Id. 24 a 29

ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς ὕλης λαμβάνει τὴν διαφορὰν τῆς ἀποδεικτικῆς προτάσεως πρὸς τὴν διαλεκτικήν. Id. 24 a 30

ὅρους δ' ἐκάλεσε τὰ μόρια τῆς προτάσεως ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὅρων τῶν ὁριζόντων τὰ χωρία· καὶ τὴν πρότασιν γὰρ τὰ ὁρίζοντα καὶ οἱονεὶ περιέχοντα καὶ ἀποκλείοντα. Id. 24 b 16

οὕτω δὴ καὶ ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας σύνθεσιν ἐκάλεσε τὴν κατάφασιν, διαίρεσιν δὲ τὴν ἀπόφασιν, λέγων „περὶ γὰρ συντιθεμένου καὶ διαιρουμένου ἐστὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθές" ... οὕτως ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ μέγας φιλόσοφος βαθύτερον καὶ ἀκριβέστερον ἐξηγούμενος λέγει ὅτι τὸ „ἢ προστιθεμένου — ἢ μὴ εἶναι" τὰ διάφορα εἴδη τῶν προτάσεων σημαίνει· τῶν γὰρ προτάσεων αἱ μὲν αὐτόθεν ἔχουσι τὸν κατηγορούμενον ὅρον τῷ ὑποκειμένῳ συναπτόμενον, αἱ δὲ τὸ ἔστι τρίτον προσκατηγορούμενον, αἱ δὲ μετὰ τρόπου. πάλιν αἱ μὲν ἁπλαῖ εἰσιν, αἱ δὲ ἐκ μεταθέσεως. τοῦτο σημαίνει ἐνταῦθα, ὅτι πᾶσα πρότασις εἰς ὅρους διαλύεται. ... ἡ σύνθεσις οὖν τοῦ ἔστι σημαίνει τὰς μετὰ τρόπου προτάσεις, ἡ δὲ διαίρεσις τοῦ μὴ εἶναι σημαίνει τὰς μετὰ τρόπου ἐκ μεταθέσεως. Id. 24 b 17

„τεθέντων" δὲ ἀντὶ τοῦ ὁμολογηθέντων· καὶ γὰρ αὐτὰς τὰς προτάσεις ὁ Πλάτων ὁμολογήματα καλεῖ. καὶ πολλαχοῦ λέγει „ἀπὸ τῶν ὡμολογημένων" ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ῥηθεισῶν προτάσεων, οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἀξιώματα αὐτὰ ἐκάλουν καὶ λήμματα. ... τινὲς δὲ τὸ „τεθέντων" λέγουσιν αὐτὸν εἰρηκέναι ἀντὶ τοῦ κατηγορηθέντων ... τὸ „τεθέντων" οὐ πρὸς διαστολὴν τῶν ὑποθετικῶν συλλογισμῶν εἴρηται ... τὸ δὲ „τινῶν" εἶπε διορίζων αὐτὸν ἀπὸ τῶν μονολημμάτων συλλογισμῶν. ... ἐπειδὴ τὸ κατὰ τὴν ὕπαρξιν μὲν ἀναγκαῖον οὐ παντὶ συλλογισμῷ ὑπάρχει, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν παντί, διὰ τοῦτο εἶπε τὸ „συμβαίνει" ἀντὶ τοῦ ἀκολουθεῖ. ... τινὲς δὲ ἐνόμισαν, ὅτι τὸ „τῷ ταῦτα εἶναι" εἶπε διὰ τοὺς θελομένους (leg. καλουμένους) παρ' αὐτῷ ἀτελεῖς συλλογισμούς. ... ὁ δὲ Βοηθὸς ἑνδέκατος ἀπὸ Ἀριστοτέλους γενόμενος ἐναντίως τῷ Ἀριστοτέλει περὶ τούτου ἐδόξασε καὶ καλῶς ἐδόξασε καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι πάντες οἱ ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ σχήματι τέλειοί εἰσιν. τούτῳ ἠκολούθησε Πορφύριος καὶ Ἰάμβλιχος, ἔτι μέντοι καὶ ὁ Μάξιμος ἀκροατὴς ἦν Ἱερίου τοῦ Ἰαμβλίχου ἀκροατοῦ, καὶ Θεμίστιος δὲ ὁ παραφραστὴς τῆς ἐναντίας ἐγένετο δόξης τῆς καὶ τῷ Ἀριστοτέλει δο- 24 b 19

κούσης· τούτοις οὖν τοῖς δυσί, τῷ τε Μαξίμῳ καὶ τῷ Θεμιστίῳ, ἐναντία περὶ τούτου δοξάζουσι καὶ κατασκευάζουσιν, ὡς ᾤοντο, τὸ δοκοῦν αὐτοῖς καὶ διήτησεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανὸς καὶ δέδωκε τὴν ψῆφον Μαξίμῳ καὶ Ἰαμβλίχῳ καὶ Πορφυρίῳ καὶ Βοηθῷ. φαίνεται δὲ καὶ Θεόφραστος ὁ Ἀριστοτέλους αὐτοῦ ἀκροατὴς τὴν ἐναντίαν αὐτῷ περὶ τούτου δόξαν ἔχων, τούτοις δὲ τοῖς ἀπὸ Βοηθοῦ ἠκολούθησε καὶ ὁ μέγας Πρόκλος καὶ ὁ τούτου διδάσκαλος καὶ ὁ ἡμέτερος πατήρ, ὅτι καὶ οἱ ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ σχήματι πάντες τέλειοί εἰσιν. Ammon.

25 a 1 οὐ λέγει δὲ ἐνταῦθα περὶ τῶν τριῶν βοηθειῶν, ἀλλὰ περὶ μόνης τῆς ἀντιστροφῆς, ἐπειδὴ καὶ ἀσαφεστέρα ἐστὶ καὶ οἱ πλείους συλλογισμοὶ διὰ ταύτης βοηθοῦνται. ... περὶ δὲ τῆς ἐκθέσεως ἐρεῖ τούτου τοῦ βιβλίου πρὸς τῷ τέλει, ἐν δὲ τοῖς μέσοις περὶ τῆς εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆς ... ἔκθεσις δέ ἐστιν ἡ λῆψις καὶ προβολὴ μερικοῦ τινος καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὅλον πιστουμένη ... ὥστε συντόμως εἰπεῖν ἡ ἔκθεσις παράδειγμά ἐστιν. Id.

τριάκοντα ἓξ συζυγίαι εἰσὶν ἐν ἑκάστῳ τῶν σχημάτων δι' αἰτίαν τοιαύτην. ἀνάγκη τὰς προτάσεις συνερχομένας εἰς γένεσιν τῶν συλλογισμῶν ἢ ὁμοειδεῖς εἶναι ἢ ἀνομοειδεῖς. ὁμοειδεῖς δὲ λέγω κατὰ τὸ εἶδος τῶν προτάσεων, ὅταν ἢ ἄμφω καθόλου ὦσιν ἢ ἄμφω μερικαὶ ἢ ἄμφω ἀπροσδιόριστοι, καὶ δῆλα τούτων τὰ παραδείγματα· εἰ δὲ ἀνομοειδεῖς εἰσιν, ἢ καθόλου μετὰ μερικῆς εἰσιν ἢ καθόλου μετὰ ἀπροσδιορίστου ἢ μερικὴ μετὰ ἀπροσδιορίστου. καὶ εἰ μὲν ὁμοειδεῖς εἰσι, γίνονται δώδεκα διαφοραί· ἢ γὰρ ἄμφω καθόλου εἰσὶ καὶ ποικίλλονται κατὰ τὸ ποιὸν τετραχῶς, τουτέστιν ἢ ἄμφω καταφατικαὶ ἢ ἄμφω ἀποφατικαὶ ἢ ἡ μὲν πρώτη καταφατικὴ ἡ δὲ δευτέρα ἀποφατικὴ ἢ τὸ ἀνάπαλιν, ἡ μὲν πρώτη ἀποφατικὴ ἡ δὲ δευτέρα καταφατική· ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἀπροσδιορίστων· ἀνὰ τέσσαρας γίνονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. εἰ δὲ ἄμφω ἀνομοειδεῖς εἰσιν, ὀκταχῶς ποικίλλονται. ἔστω γὰρ καθόλου μετὰ μερικῆς καὶ ἔστω ἡ μὲν πρώτη πρότασις καθόλου ἡ δὲ δευτέρα μερική· τετραχῶς αὕτη ποικίλλεται, ἢ γὰρ ἄμφω καταφατικαὶ ἢ ἄμφω ἀποφατικαὶ ἢ ἡ μὲν πρώτη καταφατικὴ ἡ δὲ δευτέρα ἀποφατικὴ ἢ ἀνάπαλιν. εἰ δὲ ἡ μὲν πρώτη ἐστὶ μερικὴ ἡ δὲ δευτέρα καθόλου, πάλιν τετραχῶς αὗται ποικίλλονται. ἔχομεν οὖν ... Marc. (Stephani nomen huic schol. adiectum est).

32 b 24 δικαίως οὖν οἱ Πλατωνικοὶ οὐ προσίενται τὰς ἐνδεχομένας ἀντιστροφάς· ζητοῦμεν γὰρ αὐτὰς διὰ τοὺς συλλογισμούς, οἱ δὲ συλλογισμοὶ ὑπὸ τεχνῶν ἢ ἐπιστημῶν προβάλλονται. Marc.

43 b 7 τοῦτο τῆς τοπικῆς πραγματείας διακρίνειν (cod. διακρίνον), ποῖα μὲν ὡς ὁρισμοὶ ἕπονται, ποῖα ὡς ἴδια, ποῖα ὡς συμβεβηκότα καὶ τίνα ὡς γένη. Id.

45 a 13 ἀνάγεται τὸ τὰ ΒΗ ἀσυνύπαρκτα εἶναι εἰς τὸ τὰ ΔΗ τὰ αὐτὰ εἶναι. ἐπεὶ γὰρ τὸ Β τῷ Α παντὶ τῷ δὲ Η οὐδενί, ἐν πρώτῳ σχήματι ἀλλότριον τὸ Α τοῦ Η, πάντα δὲ τὰ ἀλλότρια τοῦ Α ἐν τῷ Δ ἐστί, τὸ (fort. τὶ) ἄρα τῶν Δ ταὐτόν ἐστι τῷ Η, ἡ δὲ λέξις φησίν· ἕπεται τῷ τὰ ΒΗ ἀσυνύπαρκτα εἶναι τὸ τὰ ΒΘ τὰ αὐτὰ εἶναι, ἀλλ' οὐχ, ὡς ἔφην,

τὸ τὰ ΔΗ τὰ αὐτὰ εἶναι. καὶ ἔστι γραφικὸν τὸ ἁμάρτημα. ἔδει γὰρ ἀντὶ τῶν ΒΘ τὰ ΔΗ γεγράφθαι. Marc.

„τὰ πρότερον", ὅτι ἀνάγκη τρία μόνα εἶναι τὰ σχήματα· καὶ γὰρ καὶ τὴν γένεσιν τῶν συλλογισμῶν ἀποδιδόντες τρία μόνα ταῦτα ἐδείκνυμεν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐπορίαν τῶν προτάσεων. εἰ τοίνυν καὶ ἀναλύοντες εἰς ταῦτα μόνα ἀναλυομένους εὕροιμεν αὐτὴν ἑαυτῇ σύμφωνον, εὑρήσομεν τὴν ἀλήθειαν. Id. 47 a 6

ἆρα μὴ ὥσπερ αἱ ἀσυλλόγιστοι παρὰ τὴν ὕλην συνῆγον, οὕτω καὶ αἱ συλλογιστικαὶ παρὰ τὰ στοιχεῖα καὶ αὐτὰ ὕλη ὄντα. τἀληθὲς ἢ ψεῦδος τοῦτο· καὶ γὰρ κἂν ἕτερα ᾖ τὰ στοιχεῖα, τὸ αὐτὸ συνάγεται, χρώμεθα δὲ τοῖς στοιχείοις διὰ τὸν μανθάνοντα ὥσπερ καὶ ὁ γεωμέτρης τοῖς καταγραφομένοις ἐν τῷ ἀβακίῳ. Id. 49 b 33

τὸ μὲν δεύτερον βιβλίον τῶν Ἀναλυτικῶν συμβάλλεται εἰς τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον ὥσπερ τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἀποδεικτικήν. Laur. 52 b 38

ὑπόθεσίν φησι τὴν πρώτην εἰλημμένην πρότασιν εἴτε ἁπλῶς εἴτε διὰ συλλογισμοῦ. Id. 63 a 15

ἰδίως γράφειν ἐλέγοντο οἱ ἐν γεωμετρίᾳ ἀποδεικνύντες, ἐπειδὴ καταγράφοντες ἀπεδείκνυον. λέγει δὲ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι, ἐάν τις ὅτι παράλληλοί εἰσιν ἀποδεικνύῃ διὰ τοῦ πᾶσαν εὐθεῖαν εἰς δύο εὐθείας ἐμπίπτουσαν τὰς ἐντὸς γωνίας δύο ὀρθαῖς ἴσας ποιεῖν· τοῦτο γὰρ αὐτὸ ἂν δειχθείη, τὸ δύο ὀρθαῖς ἴσας εἶναι τὰς ἐντὸς γωνίας, διότι παράλληλοί εἰσιν αἱ εὐθεῖαι. Id. 65 a 5

ὁμοίως φησὶ τὰ ἀποφατικὰ συμπεράσματα κατὰ τὴν δύο πρὸς τὸν ἕνα ὁμοίαν ἄδηλον σχέσιν ἐν πρώτῳ καὶ τρίτῳ, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σχήματι καὶ προτάσεως καὶ συμπεράσματος ἀντιστραφέντος ἡ δεῖξις τοῦ ἐν ἀρχῇ τῷ μὴ ἀντιστρέφειν τὸ ἐπὶ μέρους ἀποφατικόν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „καὶ οὐχ ὁμοίως ἀμφότεραι αἱ προτάσεις" ... προτάσεις λέγει νῦν τὰ συμπεράσματα. Id. 65 a 33

„συστοιχίαν" εἶπεν, ὅτι ἐπὶ τῶν συνεχῶν προτάσεων τῶν ἐν τῷ συλλογισμῷ ἄλλος ὑπ' ἄλλον λαμβάνεται μέσος. Id. 66 b 27

τουτέστι κἂν δοκῶμεν δὲ εἰδέναι, οὐχ ὡς αἰσθητὸν ἴσμεν, ἀλλ' ὡς καθόλου τῷ φαντάζεσθαι αὐτὸ καὶ ἔχειν τὴν αὐτοῦ φαντασίαν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐνεργοῦντες δι' αὐτό. Marc. 67 b 1

τὰς ὑπολήψεις κοινότερον ἐπιστήμας ἐκάλεσεν. Laur. 67 b 3

ὅπερ γάρ, φησί, καὶ ἐπὶ τοῦ εἰκότος (εἰδότος fort.) ἀφ' ἑκατέρου συλλογισμοῦ μίαν πρότασιν καὶ ἐν ἑαυτῷ γινώσκοντι, ὅτι, εἰ ἀμφοτέρας ἑκατέρου εἴποι, ἑαυτῷ ἐναντιοῦται. Marc. 67 b 7

δοκεῖ αὕτη δευτέρα δεῖξις εἶναι τοῦ αὐτοῦ, τουτέστι τῆς ἀντιστροφῆς τῆς ΒΔ (leg. ΒΑ), οὐκ ἔστι δέ· καὶ γὰρ ἡ προειρημένη δεῖξις ἡ διὰ τῆς ἀντιστροφῆς τῆς ἐλάττονος οὐ προβαίνει ἄνευ τῆς τοῦ συμπεράσματος ἀντιστροφῆς, καὶ αὕτη πάλιν οὐ προβαίνει ἄνευ τῆς ἀντιστροφῆς τῆς ἐλάττονος, διὸ καὶ ἐπήγαγεν, ὅτι ᾧ τὸ Β τὸ Γ ὑπάρχει. ἀσαφὲς δέ ἐστι τὸ ῥητὸν καὶ ἀκαταλλήλως κείμενον. Id. 67 b 38

καλῶς εἶπε „βούλεται"· ὁ μὲν γὰρ διὰ σημείου συλλογισμὸς ὡς ἀποδεικτικῇ προτάσει κέχρηται αὐτῷ, οὐκ ἔστι δὲ ἀποδεικτική, οὐδ' 70 a 7

εἰ ἀναγκαῖον εἴη τὸ σημεῖον· εἰ γὰρ τὸ μὲν σημεῖον, ἕπεται οὗ ἐστι σημεῖον, ἡ δὲ ἀπόδειξις οὐ μόνον ἐκ τῶν γνωρίμων, ἀλλὰ καὶ πρώτων προέρχεται ... οὐκ ἀντιδιέστειλε τὴν ἀναγκαίαν πρότασιν τῇ ἀποδεικτικῇ, ὡς ᾠήθησάν τινες, ἀλλ' ἐπεσφράγισεν, ὅτι ἀναγκαία ἐστί· τὸ γὰρ „ἢ" ἀντὶ τοῦ καὶ ληπτέον, ἀντὶ τοῦ καὶ ἀναγκαῖον τὸ σημεῖον. Id.

70 a 10 ἰστέον ὅτι ἐνθύμημα μίαν πρότασιν τοῦ συλλογισμοῦ λέγει καὶ οὗ τὸ συμπέρασμα ἐπάγει, καί ποτε μὲν τὴν μείζονα παραλιμπάνει, ποτὲ δὲ τὴν ἐλάττονα. τὴν μὲν μείζονα ὡς ὅταν εἴπῃ· ὁ δεῖνα καλλωπιστής, καὶ μοιχὸς ἄρα, τὴν δὲ ἐλάττονα ὡς τὸ παρ' Αἰσχίνει· ὁ τοῖς οἰκείοις πονηρὸς καὶ μισότεκνος δημοσίοις οὗτος οὐκ ἂν εἴη καλός· οὐκοῦν καὶ ὁ Δημοσθένης οὐκ ἔστι καλός ... τὸ σημεῖον ἢ ἐπίσης ἢ ἐπ' ἔλαττον ἢ ἐπὶ πλέον. Id.

70 b 7 μέτεισιν ἐπὶ τὸ φυσιογνωμονεῖν. ἐπεὶ γάρ τινες πίστιν ποιοῦνται, φυσιογνωμονοῦνται δὲ οἷον σημείοις τισὶ κεχρημένοι, εἰκότως μετὰ τὸ σημεῖον ὑπέθετο καὶ περὶ φυσιογνωμονικῆς πίστεως διαληψόμενος. Id.

Εἰς τὰ ὕστερα Ἀναλυτικά.

In lib. I. Ambros. L, 93; Magent. e Laur. 71, 12 et Paris. Reg. 1972.

Σκοπὸς δ' ἐστὶν ἐνταῦθα τῷ Ἀριστοτέλει περὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ διδάξαι συλλογισμοῦ, οὗ χάριν καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ πάντα ἐδίδαξε. προετάγη δὲ ἡ παροῦσα πραγματεία τῆς διαλεκτικῆς, διότι αὕτη μὲν πρὸς τὸ ἀναγκαῖον καταγίνεται, ἐκείνη περὶ τὸ πιθανόν ... ἡ περὶ συλλογιστικῆς μεθόδου διαλαμβάνουσα ... ἐπιγέγραπται Ἀναλυτικὰ ἐκ τοῦ τιμιωτέρου μέρους ... διδάσκει ἐν τῷ περὶ ἀναλύσεως, πῶς δεῖ ἀναλύειν τὸν συλλογισμὸν καὶ τὸν μέσον εὑρίσκειν, καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπιγέγραπται Ἀναλυτικά, ἡ δὲ ἀποδεικτικὴ ἐπιγέγραπται Ἀναλυτικὰ οὐχ οὕτως· οὐδὲν γὰρ τῶν πρὸ αὐτῆς τιμιώτερον, ἀλλ' ἐπιγέγραπται οὕτως αὕτη, καθόσον καὶ ὁ μέσος ὅρος ἐν αὐτῇ εὑρίσκεται ἀπὸ ἀναλύσεως ἢ καὶ αἱ ἀρχαὶ αὐτῆς καὶ αἱ ἄμεσοι προτάσεις. ἢ Ἀναλυτικὰ ἐπιγέγραπται ἀπὸ τοῦ ἀνέρχεσθαι ἡμᾶς δι' ἀναλύσεως ἀπὸ τῶν αἰτιατῶν ἐπὶ τὰ αἴτια, ἐξ ὧν ἐστι τῷ αἰτιατῷ καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ γινώσκεσθαι (ἢ καὶ αἱ — γινώσκεσθαι adiicit Paris. Reg. 1972). λέγεται δὲ ἡ ἀποδεικτικὴ ἐπιστήμη ὄργανον, ἐξ ἧς καὶ τὸ ὅλον βιβλίον ἐκλήθη. ... ἵνα γοῦν μὴ περιπλανᾶται ἡ ψυχὴ περὶ τὴν κρίσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ψεύδους, παρέδωκεν (παρέδωκαν ms.) ἡμῖν ὡς ὄργανον τὴν ἀπόδειξιν ... ἀλλ', ὃ μὲν διέλαθε, λέγεται τὸ ὄργανον λογικὴ πραγματεία, διότι παραδίδωσι μεθόδους τινὰς χρησιμευούσας εἰς πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ τέ-

χνην, τὸ δὲ διαλαμβάνον περὶ μεθόδων κοινῶς χρησιμευουσῶν εἰς πάντα λογικὴ λέγεται. Magent.

71 a 9 sq. ῥητορικοὺς δὲ λέγει συλλογισμοὺς τὸν παραδειγματικὸν καὶ τὸν ἐνθυμηματικόν. (Laur.) λέγεται δὲ τὸ παράδειγμα ἐπαγωγή, διότι ὅπερ ἐστὶν ἐν τοῖς φιλοσόφοις ἡ ἐπαγωγή, τοῦτο ἐστι τὸ παράδειγμα ἐν τοῖς ῥήτορσι. διαφέρουσι δὲ διότι ἡ ἐπαγωγὴ τὸ καθόλου πιστοῦται διὰ τῶν μερικῶν, ἡ δὲ παρὰ τοῖς ῥήτορσιν ἐπαγωγὴ τὸ μερικὸν πιστοῦται διὰ τῶν μερικῶν. (Reg.) Magent.

71 a 15 τὰ κοινὰ ἀξιώματα ἢ καὶ τὰς ἀμέσους προτάσεις ὀφείλομεν γινώσκειν καὶ κατὰ τὸ ὅτι ἐστὶ καὶ κατὰ τὸ τί ἐστιν. Laur.

71 a 21 ἡμικύκλιον λέγει τὴν ἐπικάλυψιν τῆς παλάμης τὴν διὰ δακτύλων. κατεσοφίζοντο γοῦν τινες οὕτως. ἔγραφον ἐν τῇ χειρὶ τρίγωνον. Reg.

71 a 22 „τοῦτον τὸν τρόπον" ἤγουν ἐν τῷ ὑποπεσεῖν τῇ αἰσθήσει ... ἔσχατα δὲ λέγει τὰ μερικὰ ὡς μὴ ἔχοντα ἕτερα ὑποκάτω αὐτῶν κείμενα. Laur.

71 b 8 ἀλλὰ τοῦτο ἄτοπον, ἐάν τι ὡδὶ γινώσκει, ἤγουν κατὰ τὸ μερικόν, καθὸ καὶ μανθάνει αὐτὸ ὡς ἀγνοῶν, „καὶ ὥς" ἤγουν κατὰ τὸν τρόπον τῆς δείξεως. Id.

71 b 21 καίτοι, εἰ δεῖ ἐκ πρώτων ἀρχῶν λαμβάνεσθαι τὰς προτάσεις τῆς ἀποδείξεως, πῶς δυνατὸν καὶ γνωρίμους ἡμῖν αὐτὰς εἶναι; οὐ γάρ. τὰ γὰρ προσεχῆ καὶ καθέκαστα ἡμῖν ἐστι γνώριμα. Ambros.

71 b 30 λαμβάνεται δὲ τὸ πρότερον ἀντὶ τοῦ προσεχεῖς (leg. προσεχοῦς v. προσεχές)· ὁ γὰρ πάππος αἴτιος τοῦ ἐγγόνου, ἀλλὰ πόῤῥω, προσεχὲς δὲ αἴτιον ὁ πατήρ. Laur.

72 a 17 „τοιαῦτα" ἐκ κοινῆς ἐννοίας καὶ φυσικῆς τῷ μανθάνοντι γινωσκόμενα. Id.

72 a 28 φαίνεται ἀπὸ τούτου ὁ Ἀριστοτέλης λέγων ὡς τὴν μίαν ὀφείλει γινώσκειν, τὴν δὲ ἑτέραν συμβαίνει πολλάκις ἀγνοεῖν, ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον λέγει, ἀλλὰ ... φησίν· ἢ καὶ τὰς δύο προτάσεις τὰς ἐν τῷ συλλογισμῷ ληφθείσας ὀφείλομεν ἐπίστασθαι κρειττόνως ἢ κατὰ ἀπόδειξιν ὡς κοινὰ ἀξιώματα οὔσας, ἢ εἰ καὶ αἱ δύο προτάσεις ἀξιώματα οὐκ εἰσίν, ἀνάγκη τὴν μίαν τὴν μείζονα κοινὸν ἀξίωμα εἶναι καὶ γινώσκειν αὐτὴν κρειττόνως ἢ κατὰ ἀπόδειξιν. εἰ δὲ συμβῇ τὴν ἐλάττονα ἔμμεσον εἶναι καὶ ἀποδεικτικήν, μὴ πρότερον δεῖ λαβεῖν αὐτὴν ἐν τῷ ἀποδεικτικῷ συλλογισμῷ, εἰ μὴ καὶ ταύτην ἀποδείξεις δι' ἀποδείξεως. Id.

72 a 34 μήτε βέλτιον εἰδὼς ἢ κατὰ ἀπόδειξιν. Ambros. μήτε διακείμενος καὶ γινώσκων βέλτιον καὶ κρειττόνως παρὸ εἰ ἐτύγχανεν εἰδὼς αὐτὰς δι' ἀποδείξεως. Laur.

72 a 35 „τοῦτο" ἤγουν τὸ μὴ γινώσκειν τὰς προτάσεις μᾶλλον τῶν συμπερασμάτων τῶν πιστευόντων, ἤγουν τῶν πιστευομένων καὶ γινωσκομένων δι' ἀποδείξεως. Id.

72 b 31 „ἢ οὐχ ἁπλῶς", τοῦτο λύσις ἐστὶ τῆς ἐνστάσεως καί φησιν· οὐχ ἁπλῶς καὶ κυρίως ἀπόδειξις ῥηθήσεται ἡ κύκλῳ δεῖξις, ἀλλὰ δεῖξις, ὥστε καλῶς ἀπεδόθη ὁ ὁρισμὸς τῆς ἀποδείξεως. Id.

72 b 39 ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν *Α* εἶπε *Γ*, ἵνα διὰ τῆς ἑτερότητος τοῦ στοιχείου δηλώσῃ ὅτι τὸ μὲν *Α* εἴληπται. Laur.

73 a 6 δέδεικται δὲ ὅτι ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ σχήματι ἢ οὐ γίνεται κύκλῳ δεῖξις ἢ οὐ τοῦ ληφθέντος γίνεται συλλογισμός. Laur.

73 a 37 τὸ δὲ „αὐτοῖς" ἀντὶ τοῦ τισὶν ὑποκειμένοις ληπτέον. Id.

74 a 8 „ἀνώνυμον" ἤγουν ἀόριστον. ἀόριστον δὲ τοῦτό φημι ὡς μὴ δυνάμενον ἐπὶ ποσῶν μόνων θεωρεῖσθαι καὶ ἐφ' ὧν εἴπομεν εἰδῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ποιῶν καὶ οὐσιῶν, καὶ λαμβάνοντες τοῦτο τὸ κοινὸν καὶ λέγοντες· ἐὰν τέσσαρα τάδε (τὰ δὲ ms.) ἀνάλογον ἔχωσι, καὶ ἐναλλὰξ ἀνάλογον ἕξουσιν, οἴονται μὲν καθόλου δεῖξαι, οὐ δεικνύουσι δὲ διὰ τὸ εἶναι τὸ κοινὸν τοῦτο ἀόριστον. Id.

74 a 9 ὡς τὸ τρίγωνον ἐφ' οὗ καθόλου δείκνυται καὶ πρώτως τὸ ἔχειν τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας, ἔησε (ἐάσει v. εἴασε?) δέ τις ἐπὶ τοῦ καθόλου τούτου τριγώνου τὴν ἀπόδειξιν ποιῆσαι, ἀποδείξει δὲ τοῦτο τὸ πάθος ὑπάρχειν (ὑπάρχει ms.) ἐν μέρει τινὶ τοῦ τριγώνου, ἤγουν ἐν τῷ ἰσοσκελεῖ ἢ ἐν τῷ ἰσοπλεύρῳ. Id. cf. Philop.

74 a 15 οὐκ ἔστι δὲ καθόλου ἡ ἀπόδειξις τούτου, ἤγουν τοῦ μὴ συμπίπτειν, διότι τοῦτο τὸ μὴ συμπίπτειν συμβαίνει αὐταῖς, μὴ ὅτι ὡδὶ ἴσαι, ἤγουν οὐ διότι μόνον αἱ ἐντὸς γωνίαι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσαι εἰσίν, ἀλλ' ᾖ ὁπωσοῦν ἴσαι, ἀλλὰ καὶ διὸ ἡ ἐκτὸς γωνία ἴση ἐστὶ τῇ ἐντός. οὐ προσφυὲς δέ ἐστι τὸ παράδειγμα τοῦτο. Id.

74 a 26 „ἢ μιᾷ ἀποδείξει" ἤγουν τῇ ἐπ' εὐθείας δείξει, „ἢ καὶ ἑτέρᾳ" ἤγουν τῇ εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῇ. Id.

75 a 15 ἐὰν λάβῃ ἐνδεχόμενον μέσον μὴ εἰδὼς ὅτι ἐνδεχόμενός ἐστι ... ἢ κἂν γινώσκῃ ὅτι ὁ ληφθεὶς ἐνδεχόμενός ἐστιν, οὐδὲ ὅλως οἰήσεται ὅτι ἐπίσταται. Id.

75 a 17 τουτέστι δι' ἐμμέσων, οἷον ὅτι ἡ σελήνη σκιὰν οὐ ποιεῖ, τὸ σκιὰν οὐ ποιοῦν ἐκλείπει, ἡ σελήνη ἄρα ἐκλείπει. αἱ προτάσεις αὗται ἔμμεσοί εἰσι· δείκνυται γὰρ ἡ ἐλάττων, ὅτι ἡ σελήνη σκιὰν οὐ ποιεῖ ... ὁμοίως καὶ ἡ μείζων, ὅτι τὸ σκιὰν οὐ ποιοῦν ἐκλείπει. Id.

75 a 25 ἰστέον δὲ ὅτι ἕτερον τὸ ἀναγκαῖον καὶ ἕτερον τὸ ἐξ ἀνάγκης· τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης καθολικώτερον. Id.

75 a 42 ὁ Ἀριστοτέλης ἐνταῦθα λέγει κοινὰ εἶναι τὰ κοινὰ ἀξιώματα ὡς ὃ εἶπον ἀξίωμα, ἀλλ' οὖν προϊὼν λέγει ὅτι διαφορά τίς ἐστι καὶ ἐν τούτοις· ὁ μὲν γὰρ γεωμέτρης λαμβάνει ὃ εἶπον ἀξίωμα ἐπὶ μεγεθῶν ... ὁ δὲ ἀριθμητικὸς ἐπὶ ἀριθμῶν. Id.

75 b 40 ὅτι πολλοὶ πολλαχῶς περὶ τοῦ τετραγωνισμοῦ διέλαβον, ἀκριβῶς μέντοι οὐδεὶς ἀπεφήνατο· καὶ γὰρ οὗτος ὁ Βρύσων καὶ Ἱπποκράτης ὁ Χῖος καὶ Ἀντιφῶν ὁ σοφιστὴς καὶ ὁ μέγας Ἀρχιμήδης ... ὁ δ' Ἱπποκράτης διὰ τῶν τμημάτων ἤγουν μηνίσκων, ὁ δ' Ἀντιφῶν διὰ τῆς διχοτομίας τοῦ ἐγγεγραμμένου εἰς τὸν κύκλον τετραγώνου τῶν πλευρῶν, μόνος δ' ὁ μέγας Ἀρχιμήδης σχεδὸν ἀπέδειξε τοῦτο, κατ' ἀκρίβειαν μέντοι οὐδείς. Ambros.

77 a 19 „τὸ πρῶτον" ἤγουν ὁ μείζων ὅρος. Laur.

προσέθετο τὸ „συλλογιστικόν", ἵνα μὴ δόξῃ τισὶ περὶ διαλεκτικοῦ ἐρωτήματος λέγειν. Laur. 77 a 36

ἡ δὲ κατὰ διάθεσιν ἄγνοια ἢ παρὰ (περὶ cod.) τὴν ὕλην γίνεται ἢ παρὰ τὸ εἶδος· παρὰ μὲν τὴν ὕλην, ὅταν λαβών τις ψευδεῖς προτάσεις συνάξῃ ψευδὲς συμπέρασμα ... παρὰ τὸ εἶδος, ὅταν ἀληθεῖς μὲν λάβῃς προτάσεις, τὸ δὲ εἶδος τοῦ συλλογισμοῦ οὐ τηρήσῃς ὑγιές. Id. 77 b 20

συναπτέον „τὴν ἄγνοιαν" τῷ „γεωμετρικὰ" οὕτως· ποιά ἐστιν ἐρωτήματα γεωμετρικὰ κατὰ ἄγνοιαν, ὅπερ ταὐτόν ἐστι τῷ ἀγεωμέτρητον. Id. 77 b 18

μαθήματα λέγονται ἡ γεωμετρία ἡ ἀριθμητικὴ ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ἀστρονομία. Id. 77 b 20

πολλαπλασίαν ἀναλογίαν ἐνόησαν τοὺς ἐπιμορίους ἀριθμούς. ἐπιμόριοι δὲ ἀριθμοί εἰσιν ὁ ἡμιόλιος ὡς ὁ τρία πρὸς τὸν δύο ... ὁ ἐπίτριτος ... ὁ ἐπιτέταρτος ... καὶ εἶπον ταχίστην τὴν αὔξησιν γίνεσθαι καὶ τὴν γένεσιν τῶν ἀριθμῶν καὶ (κατὰ opinor) τὰς τοιαύτας ἀναλογίας ... λέγεται ὁ τρία πρὸς τὸν τέσσαρα ὑποεπίτριτος καὶ ὁ δύο πρὸς τὸν τρία ὑφημιόλιος. Id. 78 a 1

λαμβάνει τὸ Α „ὂν" ἤγουν ἀληθὲς συμπέρασμα. τούτου δὲ ὄντος ἀληθοῦς ἔστι ταδί, ἤγουν εἰσὶν αἱ προτάσεις ἃς οἶδεν ὅτι εἰσὶν ἀληθεῖς. Id. 78 a 8

ἤγουν κατὰ τὴν λῆψιν τῶν ἀμέσων προτάσεων· ἔδειξε γὰρ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστήμῃ εἰλήφθω (fort. εἴληπται) αἴτια καὶ αἰτιατὰ ἐξισάζοντα. Id. 78 a 25

κατὰ ἀπόφασιν ἄγνοιά ἐστιν ἣν ἔχει ὁ ἰδιώτης. Id. 79 b 23

ἤγουν διὰ οὗ μέσου συνάγεται τὸ ἀληθές, διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου συνάξει τὸ ψεῦδος. Id. 80 b 18

ἐξ ἀφαιρέσεως λέγεται τὰ γεωμετρικά. εἰ γὰρ καὶ ἡ ἐπιφάνεια καὶ ἡ γραμμὴ καὶ τὸ τρίγωνον ἔνυλά εἰσιν, ἀλλ' ὁ γεωμέτρης ... θεωρεῖ τὰ εἴδη αὐτῶν αὐτὰ καθ' αὑτά. Id. 81 b 3

οἱ γὰρ λέγοντες πάντα εἶναι ἀπόδεικτα διὰ τὸ ἀεὶ εἶναι ἀδύνατον (leg. δυνατὸν) μέσον ὅρον λαβεῖν τῆς προτεθείσης προτάσεως εἰς τοῦτο προάγονται, ἤγουν τὸ λέγειν μηδενὸς εἶναι ἀπόδειξιν. Id. 82 a 7

„ἐκείνως" ἤγουν ἐν α' καὶ β' σχήματι δέδεικται. Id. 82 b 25

„ἐκείνων" ἤγουν ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῶν κάτω εἰς τὸ ἄνω προόδου τῶν κατηγοριῶν. Id. 82 b 35

ἢ αὐτὸ τὸ καθόλου ξύλον ὑπόκειται ἢ ξύλον τι οἷον πλάτανος. Id. 83 a 14

τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων ἔχουσιν „ᾧ ἐνυπῆρχε" καὶ νοητέον οὕτως· ᾧ τινι τῷ περιττῷ ὑπάρχοντι καὶ κατηγορουμένῳ τοῦ ἀριθμοῦ ἐνυπῆρχεν ὁ ἀριθμὸς ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ περιττοῦ. Id. 84 a 19

„καὶ τὰς ἀρχάς" ἤγουν καὶ κατὰ τὰς ἀρχάς. τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι „καὶ κατ' ἀρχάς." Id. 84 a 32

οὐκ ἀνάγκη οὖν τὸ αὐτὸ κατηγορεῖσθαι κατὰ πλειόνων ἀεὶ διὰ μέσου τινὸς ὅρου· εἰ γὰρ ἀεὶ ἔσται μέσον λαβεῖν τῆς ληφθείσης προτά- 84 b 12

σεως, ἔσται μέσα διαστήματα, ἤγουν ἔμμεσοι προτάσεις ἄπειροι. γράφεται δὲ καὶ „ἄμεσα διαστήματα" καὶ νοεῖται οὕτως, ὡς οὐκ ἀνάγκη τὸ αὐτὸ κατηγορεῖσθαί τινων ἀεὶ διὰ μέσου, ἐπεὶ ἔσται καὶ εὑρίσκονται ἄμεσοι (εὑρίσκεσθαι ἀμέσους fort.) προτάσεις. Laur.

84 b 33 ἔξω πίπτει ἤγουν μεταμείβουσιν οἱ ἐν αὐτῷ ὅροι τὴν οἰκείαν τάξιν ἐν τῷ προσλαμβάνεσθαι τὸ Γ. Id.

85 a 32 ποιεῖ ἡμᾶς δοξάζειν καὶ νομίζειν τοῦτο τὸ καθόλου εἶναί τι. Id.

85 a 36 περὶ ὄντος, ἤγουν τῶν μερικῶν, ἢ μὴ ὄντος, ἤγουν παρὸ ἡ καθόλου δεῖξις. Id.

85 a 37 ὥσπερ καὶ οἱ γεωμέτραι περὶ τὸ ἀνάλογον ποιοῦσιν. ἀρχόμενοι γὰρ ἀπὸ τῶν μερικῶν ἐπὶ τὸ καθόλου καταντῶσιν. Id.

85 b 4 τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα τὸ ἀπὸ τοῦ καθ' αὑτὸ μᾶλλον ἐφαρμόζει τῇ καθόλου παρὸ τῇ κατὰ μέρος. Id.

85 b 15 εἰ παντὸς καθόλου ἐστὶν ὁρισμός ... ὁ δὲ ὁρισμὸς φύσιν τινὰ δηλοῖ καὶ εἶδος, λοιπὸν ἄρα τὸ καθόλου οὐκ ἔστι μὴ ὄν. Id.

87 a 36 ἡ δὲ στιγμή ἐστιν οὐσία θετὴ ἤγουν ἐν ὑποκειμένῳ θεωρουμένη· ἐν γὰρ γραμμῇ θεωρεῖται ... τὰ μὲν εἴδη λέγοντες (οἱ Πυθαγόρειοι) μονάδας ὡς ἀμερῆ, τὴν δὲ ὕλην δυάδα ὡς διαιρετὴν καὶ μεριστήν· πᾶσα γὰρ διαίρεσις κατὰ διχοτομίαν γίνεται. διὰ δὲ τοῦ τρία τὰ σώματα ἐδήλουν ὡς τριχῇ διαστατὰ καὶ τὴν ψυχὴν διὰ τὸ τριμερὲς αὐτῆς, διὰ δὲ τῆς τετράδος τὸν χρόνον· τέσσαρας γὰρ ἔχει καιρούς. Id.

87 b 12 ἠρεμίζεσθαι καὶ ἠρεμίζειν δέ ἐστι τὸ (οὐ adi.?) ταχέως κινεῖσθαι. Laur. marg.

88 a 1 δείξας τὴν αἴσθησιν ἑτέραν τῆς ἐπιστήμης νῦν φησίν· ἀλλ' εἰ καὶ ἑτέρα ἐστίν, ἀλλ' οὐ πάντη ἀσυντελές ἐστι πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' ὄργανον ταύτης ἐστίν. Laur.

88 a 20 „καὶ γὰρ ἔστιν", τοῦτο λύσις ἐστὶν ἐνστάσεως. Id.

88 a 35 ἢ ἐκ παραλλήλου ληφθήσεται τοῖς ἄνω ῥηθεῖσι καὶ διὰ μὲν τοῦ „εἴσω" ὀφείλεις νοεῖν τὸ πρῶτον σχῆμα ... διὰ δὲ τοῦ „ἔξωθεν" τὸ δεύτερον καὶ τρίτον. ἢ οὕτως νοήσεις τοῦτο· διὰ μὲν τοῦ „εἴσω ἔχειν" δηλώσεις τὸν ἐλάττονα ὅρον ὡς ὑποκείμενον τῷ μείζονι καὶ ἐμπεριεχόμενον ὑπ' αὐτοῦ, διὰ δὲ τοῦ „ἔξω" τοὺς μείζονας ὅρους ὡς ἀεὶ κατηγορουμένους καὶ μὴ περιεχομένους ὑπό τινος. Id.

88 b 6 τοῦτο οὐχ ἕτερον ἐπιχείρημα, ἀλλὰ σκευαστικὸν (κατασκευαστικὸν leg.) τοῦ προσεχῶς ῥηθέντος ἐπιχειρήματος. Id.

88 b 7 τοῦτο ἕτερον ἐπιχείρημα. Id.

88 b 9 οὐδὲ τῶν συμπερασμάτων ἀπείρων ὄντων ἐνδέχεται τὰς προτάσεις εἶναι πεπερασμένας, ὃ συμβαίνει, εἰ συγχωρήσει τις τὰς αὐτὰς εἶναι προτάσεις πασῶν τῶν ἐπιστημῶν. Id.

88 b 20 εἰ δὲ λέγει τις τὰς πρώτας ἀμέσους προτάσεις ταύτας εἶναι ἀρχὰς ταύτας. Id.

89 a 16 τοῦτο δὲ τὸ μέσον, δι' οὗ ὁ δοξάζων συλλογίζεται, ἀνάγκη εἶναι ἐνδεχόμενον. Id.

εἰ ἡ ἀληθὴς δόξα καὶ ἡ ψευδὴς λέγεται ταὐτὰ τῷ ὑποκειμένῳ, οὐ μέντοι γε [δὲ del.] τῷ ὁριστικῷ λόγῳ. Id. 89 a 26

„ὁμοίως" ὡς ταὐτὰ ὄντα τῷ ὑποκειμένῳ, τῷ δὲ λόγῳ ἕτερα. Id. 89 a 33

„ὅπερ ἀνθρώπου" ἤγουν μέρος αὐτοῦ ἐν τοῖς φυσικοῖς, ὡς ἐν τῷ περὶ ψυχῆς. Id. 89 a 35

In libr. II Riccard. chart. fol. 10, Theod. Prodr. e Paris. Reg. 1917, Schol. marg. eiusdem cod.

Σκοπὸς*) τοίνυν ἐνταῦθα τῷ Ἀριστοτέλει περὶ τοῦ ἐν ἀποδείξει ἀκριβολογήσασθαι μέσου καὶ διδάξαι, ὅπως ποτὲ θηράσιμος γεγονὼς οὐ μόνον τοῦ συμπεράσματός ἐστιν αἴτιος, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ πράγματος. ἐπεὶ δὲ τὸν μέσον αἴτιον εἶναι χρεὼν καὶ ὡς ἔφαμεν αἴτιον, κοινῇ περὶ παντὸς αἰτίου διδάσκει, τοῦ ποιητικοῦ φημὶ καὶ ὑλικοῦ καὶ εἰδικοῦ καὶ τοῦ τελικοῦ καὶ μάλιστά γε τοῦ εἰδικοῦ, ταὐτὸν δ' εἰπεῖν τοῦ ὁριστικοῦ. εἶδος γὰρ τοῦδέ τινος ὁ ὁρισμὸς ἐκείνου ἐστί. καὶ κατὰ τοῦτο λέγομεν εἰδοποιεῖσθαι ἕκαστον, καθ' ὃ ἀμέλει καὶ ἀφορίζεται. μάλιστα δὲ περὶ τοῦ ὁριστικοῦ αἰτίου διαλαμβάνει, ἐπεὶ καὶ τοῦτο τῶν αἰτίων τὸ αἰτιώτατον, τοῦ μὲν ὑλικοῦ ὑποκειμένου διὰ τὸ ὑπὸ τούτου ἐκεῖνο τάττεσθαι καὶ ὁρίζεσθαι καθ' ἑαυτὸ ἀορισταῖνον καὶ ἀτακτοῦν, τοῦ δὲ ποιητικοῦ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν τῷ ποιουμένῳ τὸ ποιοῦν, καθάπερ ἐν αὐτῷ ὁ ὅρος ἐστί, τοῦ δὲ τρίτου καὶ τελικοῦ, ὅτι τὸ μὲν τέλος, κἂν τούτου ἕνεκα τὰ γινόμενα γίνηται, ἀλλ' ὕστερόν τε (δὲ fort.) συναναφαίνεται, τὸ δὲ εἶδος αὐτῷ συνυπάρχει καὶ συμπέφυκε τῷ εἰδοποιουμένῳ δὲ (τε fort.) καὶ ὁριζομένῳ. ἐπιγέγραπται δὲ Ἀναλυτικὰ ἰδίως τὸ παρὸν βιβλίον, δηλαδὴ τὸ πρῶτόν τε καὶ δεύτερον βιβλίον τῆς Ἀποδεικτικῆς, οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον καθ' ὃ δὴ καὶ τὸ περὶ συλλογισμοῦ εἴρηται. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ τιμιωτέρου μέρους τῆς συλλογιστικῆς μεθόδου ἡ ἐπιγραφὴ τέθειται, τιμιώτερον δὲ τὸ οὗ ἕνεκα, δηλονότι ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἕνεκά του, δηλονότι τῶν πρὸς τοῦτο συμβαλλομένων ὀργάνων, τουτέστιν ἁπλῶν φωνῶν καὶ προτάσεων καὶ συλλογισμῶν καὶ τῶν ἄλλως συμπαραλαμβανομένων. οὐ τοίνυν κατὰ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον καὶ ἡ ἀποδεικτικὴ πραγματεία Ἀναλυτικὰ ἐπιγέγραπται, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξ ἀναλύσεως ἡμῖν αἱ ἀρχαὶ ταύτης εὑρίσκονται, ἀπὸ τῶν ἡμῖν προτέρων καὶ αἰτιατῶν ἐπὶ τὰ φύσει πρότερα ἢ τὰ αἴτια ... τοῦτο ἡ ἀνάλυσις ἐκ τῶν αἰτιατῶν ἀνιοῦσα ἐπὶ τὰ αἴτια, εἶτα ἡ ἀπόδειξις ἐκ τῶν αἰτίων ἐπὶ τὰ αἰτιατὰ κάτεισιν ... ἐπεὶ οὖν ἐν ἀποδείξει οὐ μόνον ὁ ὁρισμὸς γίνεται μέσον ἤτοι τὸ εἰδικὸν αἴτιον, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ αἴτια τό τε ποιητικὸν καὶ τὸ ὑλικὸν καὶ το τελικόν, ζητήσεις περὶ τούτων καὶ δείξει ὅτι καὶ ταῦτα τὰ τρία αἴτια μέσα λαμβανόμενα ποιοῦσιν ἀπόδειξιν. Riccard.

---

*) Eadem occurrunt apud Theod. Prodr.

εἰ ἔστι	διαιρετική
τί ἐστιν	ὁριστική
ὁποῖόν τί ἐστιν	ἀποδεικτική
καὶ διὰ τί ἐστιν	ἀναλυτική. Vat. 1294 et 243.

89 b 23 ἀρχὴ τῆς μεταφράσεως κεφάλαιον πρῶτον. τίνα τὰ ἐπὶ πασῶν ἐπιστημῶν ζητούμενά τε καὶ γινωσκόμενα; Τὰ ζητούμενα ἐπὶ πάσης γνώσεως ἐπιστημονικῆς ἰσάριθμά ἐστι τοῖς γινωσκομένοις πράγμασιν, ὥνπερ γνωστῶν πραγμάτων ἔχομεν ἐπιστήμην (eadem in Reg. 1917 marg.) ... ὅταν μὲν γὰρ πότερον τόδε τὸ κατηγορούμενον ὑπάρχει τῷδε τῷ ὑποκειμένῳ, οἷον τὸ ἐκλείπειν τῷ ἡλίῳ ἢ οὔ, καὶ τῇ γῇ τὸ κινεῖσθαι ἢ μή, τὸ ὅτι ζητοῦμεν, ὥστε δῆλον ἂν εἴη ἐντεῦθεν, ὅτι ἐπὶ τῶν συνθέτων ζητημάτων ἐφαρμόζει τὸ ὅτι· τὸ γὰρ πότερον ἐπὶ δύο τινῶν εἴωθεν ἐρωτᾶσθαι. Riccard.

τὸ δὲ τὰ ζητούμενα ἴσα εἶναι τοῖς εἰς ἐπιστήμην ἐρχομένοις μὴ κατ' ἀριθμὸν τῶν ἀτόμως ζητουμένων εἰρῆσθαι ὑποληπτέον· οὐ γὰρ ὅσα ζητεῖται ταῦτα καὶ εὕρηται, ἀλλὰ κατὰ τὰ γένη τῶν ζητημάτων ἐκδεκτέον τὸν λόγον. Prodr.

89 b 24 τὸ εἰ ἔστιν αὐτόθι ζητεῖ εἰ ὑφίσταται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, τὸ δὲ τί ἐστιν αὐτὴν τὴν τοῦ πράγματος οὐσίαν ζητεῖ, τὰ δέ γε λοιπὰ δύο τὰ καθ' αὑτὸ τοῖς πράγμασιν ὑπάρχοντα ἐπισκέπτεται, οἷον ὁποῖον ἀθάνατον ἡ ψυχὴ καὶ διὰ τί ἀθάνατον ... τὸ εἰ ἔστι καὶ τὸ τί ἐστι διαλεκτικά ... τὸ δὲ ὁποῖόν τι καὶ τὸ διὰ τί πυσματικά. E prooemio comm. anon., quod omissum est in ed. Ald. 1534 fol.

89 b 26 ὅταν τι σύνθετον προθῶμεν πρόβλημα, ἤγουν ἄλλο ἄλλῳ ὑπάρχον δηλοῦν, ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ „εἰς ἀριθμὸν θέντες" ... ὅταν οὖν τοῦτο ποιῶμεν, τὸ ὅτι ζητοῦμεν. νικαίας. (Eustrat.) Reg. 1917 marg.

89 b 32 „ἄλλον τρόπον ζητοῦμεν" οὐχ ὡς ἐν προτάσει οὐδ' ὡς ἐν κατηγορουμένῳ καὶ ὑποκειμένῳ, ἀλλ' ἐν ἁπλῇ φωνῇ οἷον ἔστι θεὸς ... ἢ μή; Riccard.

90 a 5 φησὶ „συμβαίνει ἄρα" τῇ τοῦ ἀκροατοῦ συνέσει καταλιπὼν τὸ εἰ ἔστιν εἰς τὸ ἁπλοῦν καὶ σύνθετον διελεῖν καὶ τῷ μὲν ἁπλῷ τὴν τοῦ εἰ ἔστι κυρίως κλῆσιν ἀπονέμειν, τῷ συνθέτῳ τὴν τοῦ ὅτι. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τί ἐστιν εἰς τὸ σύνθετον καὶ τὸ ἁπλοῦν διελόμενον τὸ σύνθετον μὲν ὀνομάσαι διότι, τὸ δ' ἁπλοῦν τί ἐστιν ἰδιοτρόπως προσαγορεῦσαι. Prodr.

90 b 1 πλάνην οὐ μικρὰν τῇ τοῦ ἀκροατοῦ διανοίᾳ παρεχόμενον τοῦ μηδὲν διαφέρειν ὁρισμὸν ἀποδείξεως ἐκ τοῦ λέγειν, ὅτι ταὐτόν ἐστι τὸ τί ἐστι καὶ διὰ τί ἐστιν. Id.

90 b 5 δείκνυσιν ἄλλον ὄντα τὸν ὁρισμὸν παρὰ τὴν ἀπόδειξιν, ἀλλὰ μᾶλλον παρὰ τὸν συλλογισμόν ... ἐκ τοῦ μᾶλλον ποιεῖται τὴν ἀπόδειξιν ἤτοι τὴν ἐπιχείρησιν. εἰ γὰρ εἶδος τοῦ συλλογισμοῦ ἡ ἀπόδειξις, ἄρα εἴ τι τοῦ ὅλου γένους δηλαδὴ τοῦ συλλογισμοῦ τὸν ὅρον ἀλλοτριῶν (ἀλλοτριοῦν leg.) ἐστί, πολὺ πρότερον ἀλλοτριοίη καὶ τοῦ εἴδους, τῆς ἀποδείξεως. Id.

ὅτι τὸ μὲν ἐπίστασθαι τὸ ἀποδεικτικόν ἐστι τὸ ἔχειν οἰκείαν καὶ πρόσφορον αὐτοῦ γνῶσιν δι' ἀποδεικτικοῦ συλλογισμοῦ, τοῦ δὲ ὁριστοῦ αὖθις οἰκεία γνῶσίς ἐστιν ὁ ὁρισμός. Riccard. 90 b 10

ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ τοῦτο ἐλέγετο, εἶναι τὸ ἐπίστασθαι ἀποδεικτικῶς τὸ ἔχειν ἀπόδειξιν. εἰ τοίνυν ἀποδεικτικῶς τὰ ἀποδεικτικὰ ἐπιστάμεθα, ἀπόδειξιν ἔχοντες αὐτὰ ἐπιστάμεθα. εἰ δὲ ταῦτα καὶ δι' ὁρισμοῦ ἐπιστάμεθα, συμβήσεται ταῦτα ἐπίστασθαι ἀπόδειξιν μὴ ἔχοντες (leg. ἔχοντας). Reg. 1972 marg.

ἔτι εἰ ὁ ὁρισμὸς οὐσίας τινός ἐστι γνωρισμός, ἡ δὲ ἀπόδειξις τῶν καθ' ἑαυτὰ συμβεβηκότων ἐστὶ παραστατική, φανερὸν ὅτι τά γε τοιαῦτα οὐκ οὐσίαι. Riccard. 90 b 16

ὡς ἐκεῖ ἄτοπον ἐδείκνυτο (s. ἐδέδεικτο, ἐδέκειτο ms.) ἀπόδεικτον δι' ὅρου γινώσκεσθαι διὰ τὸ συμβαίνειν τὸ ἀπόδεικτον ἐπίστασθαι χωρὶς ἀποδείξεως, οὕτω κἀνταῦθα ἄτοπον τὸ γινώσκειν τὸ ὁριστὸν δι' ἀποδείξεως ἐκτὸς ὁρισμοῦ. Prodr. 90 b 20

μία μὲν δὴ αἰτία καὶ περὶ τούτου ἡ αὐτή. τίς δέ ἐστιν αὕτη; ὅτι οὐχ οἷόν τε τοῦ αὐτοῦ ἐπιστήμην ἔχειν δι' ἀποδείξεως καὶ ὁρισμοῦ... ὁ μὲν ὁρισμὸς ἀπεκληρώσατο τὰς φύσεις παριστᾶν τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ ἀπόδειξις δείκνυται τὰ κατηγορούμενα τοῖς ὑποκειμένοις καταφατικῶς τε καὶ ἀποφατικῶς. Riccard.

ἐνταῦθα τὸ ἀνάπαλιν ἔδει λέγειν τοῦτον τὸν τρόπον· εἰ γὰρ μή, ὁ τὴν ἀπόδειξιν ἔχων ἄνευ ὁρισμοῦ τὸ ὁριστὸν ἐπιστήσεται. Prodr. 90 b 23

ὅπερ τὸ δεύτερον ἀπόρημα ἦν, κἂν νῦν ἐν τῇ ἀνακεφαλαιώσει τῶν ἄλλων προτέτακται. Id. 91 a 7

ὁπότε γὰρ ἔλεγε μὴ τοῦ τί ἐστιν εἶναι ἀλλὰ τοῦ διὰ τί τὴν ἀπόδειξιν, μεταποδείκνυσθαι πάντως τὸν ὁρισμὸν ὑπετίθετο, εἴ γε ἕτερα γένη ζητημάτων καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα τεταγμένα τὸ τί ἐστι καὶ διὰ τί ἐστιν... ἐκεῖ ἐζήτει τὸ εἰ τὸ αὐτὸ γινώσκειν δι' ὁρισμοῦ καὶ δι' ἀποδείξεως δυνατόν, νῦν δὲ ζητεῖται εἰ ἔστιν ἀποδεῖξαι τὸν ὁρισμόν, ὅτι ἐκείνου ἐστὶν ὁρισμὸς οὗ ὁρισμὸς εἶναι λέγεται. Reg. 1917 marg. 91 a 14

τὸ „ταῦτα δ' ἀνάγκη" διττῶς νοεῖται, ἢ γὰρ τοῖς ἄνωθεν συντάττεται ἢ τοῖς κάτω. Id. 91 a 16

ἀσυναρτήτως λέγων καὶ ἐλλιπῶς — ἀκεραιωθείη δ' ἂν ὁ λόγος καὶ πρὸς τὸ σαφέστερον προχωρήσειεν, ἐὰν οὕτω προθέντες εἴπωμεν. εἰ δὲ διὰ συλλογισμοῦ τις καὶ ἀποδείξεως ἐνίσταιτο δεικνύναι τὸν ὁρισμόν, δεῖ αὐτὸν ὁρικὰ καὶ τὰ δύο λήμματα λαβεῖν τοῦ συλλογισμοῦ, ἃ καὶ ἀντιστρέφειν ἀνάγκη, ἐπεὶ καὶ ὁρικά εἰσιν. ὅτι δὲ αὕτη τῆς λέξεως ἡ διάνοια τῷ Ἀριστοτέλει δηλοῖ καὶ τὸ ἐπαγόμενον. Prodr.

τὸ λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον. λοιπόν, εἰ τὸ *A* ὁρισμος τοῦ *B* καὶ τὸ *B* τοῦ *Γ*, τὸ *A* ὁρισμὸν εἶναι τοῦ *Γ*. Marg. 1917. 91 a 18

συνάψας τὸ παντὸς τῷ καθόλου οὐδεὶς μὲν ἐπέσκεπται τῶν ἀρχαίων ἐξηγητῶν ... δεῖ ἄρα καὶ ἄμφω ταῦτα ἔχειν τὸν ὁρισμὸν τό 91 a 19

τε κατὰ παντὸς τοῦ ὁριστοῦ καὶ τὸ καθόλου κατηγορεῖσθαι· τοῦτο γὰρ καὶ τὸν φιλόσοφον ὑπαινίττεσθαι. Prodr.

91 a 21 „διπλώσας", τουτέστι δύο ὅρους ἐφεξῆς λαβὼν ἔν τε τῇ μείζονι καὶ ἐλάττονι προτάσει. Marg. 1917.

91 a 23 μὴ κατὰ πάντων ὅσων λέγεται, δηλονότι τοῦ Γ. Prodr.

91 a 24 καίτοι ἀπορήσειεν ἄν τις διὰ τί τῆς μείζονος προτάσεως ὁρικῆς οὔσης, τῆς δὲ ἐλάττονος μὴ τοιαύτης, οὐ τῇ μείζονι τῶν προτάσεων τῇ ὁρικῇ ἀκολουθήσει τὸ συμπέρασμα... τῇ χείρονι μᾶλλον ἢ τῇ κρείττονι ἕπεσθαι τὸ συμπέρασμα δεῖ. Id.

91 a 33 ἐνδέχεται δέ, φησίν, ἐν ταῖς δυσὶ προτάσεσιν ὡς ἐν ἃ ταὐτοῖς (?) καὶ ἐν ὅροις ἀρχοειδεστέροις σκοπεῖν τὸ λεγόμενον, λέγω δὴ τὸ εἰ ἔστι συμπερᾶναι, ὅτι τὸ Α ὁρισμός ἐστι τοῦ Γ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρός φησιν ὅτι χρὴ δύο προτάσεις προθεμένους ἀμέσους ἐπὶ πραγμάτων σκοπεῖν τὸ λεγόμενον· τότε γὰρ φανερώτερον ἐπὶ ὕλης ἐξεταζόμενον. Marg.

91 b 3 κατασκευάζει τὸ εἰρημένον ἐκ τοῦ μᾶλλον ἐπιχειρῶν. Ib.

91 b 7 κἂν γὰρ ὅροι καὶ ἐπ' ἀμφοτέροις κεῖνται (leg. κέωνται) τοῖς διαστήμασι μὴ μέντοι καὶ ὡς ὅροι κατηγορῶνται ὧν κατηγοροῦνται, οὐδ' οὕτως ὁρικῶς περανοῦμεν. Prodr.

91 b 16 οὐ γὰρ δεῖ, φησί, τὸ συμπέρασμα τοιοῦτον εἶναι ὡς ὑπάρχειν περὶ αὐτοῦ ἔτι λαβὰς ἐρωτήσεων. Id.

91 b 24 ἀσυλλόγιστος ἡ χρῆσις γίνεται καὶ ἐκείνων αὐτῶν τῶν δυνατῶν ὄντων συλλογισθῆναι, οἷον τὸ ζῷον διὰ μέσου τοῦ αἰσθητικοῦ συλλογισθῆναι δυναμένου ἀσυλλογίστως λαμβάνεται. Id. Similia Riccard.

91 b 28 ταῦτα μὲν οὖν παρίεται μὲν τοῖς ἀπροσέκτοις καὶ συγκεχώρηται, ἐνδέχεται δὲ λῦσαι τὸ ἁμάρτημα τοῦ (τοῦτο fort.) ὀρθῶς διαιροῦντα τῷ μηδὲν μὲν συμβεβηκὸς λαμβάνειν, πάντα δὲ τὰ οὐσιώδη καὶ ἐν τῷ τί ἐστι καὶ κατὰ τὸ συνεχὲς ἀπὸ τοῦ πρώτου γένους τὴν διαίρεσιν ποιεῖν. Riccard.

παρίεται μὲν ταῦτα τοῖς ἀπροσέκτοις καὶ συγκεχώρηται. ἐνδέχεται δὲ τὸν ὀρθῶς καὶ φρονίμως διαιροῦντα ταύτας ἰατρεῦσαι τὰς νόσους. Prodr.

91 b 34 τὸ εἰς γνῶσιν ὁρισμοῦ συμβάλλεσθαι τὴν διαίρεσιν μὴ μέντοι συλλογιστικῶς ἀποδεικνύναι τὸν ὁρισμόν. Id.

91 b 37 „συμπ. — μέσων" τοιαῦτα δ' ἂν εἶεν τὰ ὑποθετικά τε καὶ μονολήμματα. Riccard.

92 a 3 ἤτοι ὁ ἀπὸ τῶν διαφορῶν τῶν ἐκ τῆς διαιρέσεως συναγόμενος οὐκ ἀναγκαστικῶς δείκνυται ὅτι ἐστὶν ὁρισμός. Marg.

92 a 5 ὥστε εἰ καὶ δοίημεν ἐκ διαιρέσεώς τι δείκνυσθαι, ἀλλ' ἀπόδειξις ἐντεῦθεν οὐ γίνεται ὁρισμοῦ, ἐπεὶ μηδὲ ὁρισμὸς γίνεται συλλογισμὸς ἤτοι συμπέρασμα ἀποδείξεως. Riccard.

92a 6 ἀλλ' ἆρα (ἄρα ms.) ἔστιν ἀποδεῖξαι τὸν οὐσιώδη καὶ ὁριστικὸν λόγον ἐξ ὑποθέσεως μέσῳ (cod. μέσον) χρησάμενον ὅρῳ τῷ ὁρισμῷ τοῦ ὁρισμοῦ λαβόντα τε ὑποθετικῶς τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι τὴν ἀπόδειξιν ὁρισμὸν μὲν εἶναι καὶ φύσιν τοῦ πράγματος λόγον ἐκ τῶν ἰδίων ἐν τῷ τί ἐστι λαμβανόμενον, ὅπερ ἐστὶν ἡ μείζων πρότασις,

ταῦτα δὲ μόνα τὸ ζῷον τὸ πεζὸν τὸ δίπουν ἐν τῷ τί ἔστι τοῦ ἀνθρώπου κατηγορεῖσθαι, ὅπερ ἐστὶν ἐλάττων πρότασις καὶ πᾶν ἢ τὸ ζῷον πεζὸν δίπουν ἴδιον εἶναι ἤτοι ὁρισμὸν ἀνθρώπου, ὅπερ ἐστὶ τὸ συμπέρασμα; τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εἶναι καὶ ἡ φύσις τοῦ ὁρισμοῦ. ποῖον δὴ τοῦτο; λόγος ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐν τῷ τί ἐστι λαμβανόμενος. Riccard.

ὥσπερ γὰρ οὐδ' ἐν συλλογισμῷ τινὶ λαμβάνεται ὁ τοῦ συλλογισμοῦ ὅρος... οὕτως οὐδὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ὁρισμοῦ δέον ἐνεῖναι μέσον ὅρον τῇ ἀποδείξει τοῦ ὁρισμοῦ. Id. 92 a 11

ἐπάγει παραδειγματικῶς εἰς δήλωσιν τοῦτο. Marg. 92 a 12

συγκεχωρήσθω μέν σοι, λέγει, λαμβάνειν εἰς τὴν δεῖξιν τοῦ ὁρισμοῦ ἄλλα τινά, δι' ὧν δειχθείη ὁ ὁρισμός, ἐπεὶ καὶ ἐν ταῖς ἀποδείξεσι τὰς προτάσεις λαμβάνοντες οὕτως ἀναγκάζομεν τὸ συμπέρασμα, πλὴν ἔστω τὸ λαμβανόμενον ἕτερον τοῦ εἰς δεῖξίν σοι προκειμένου καὶ μήτε τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ μήθ' ἕτερον μέν, τὴν δὲ αὐτὴν ἔχον ἀναλογίαν καὶ ἀντιστρέφειν δυνάμενον πρὸς ἐκεῖνο. ἀμφοτέρως γὰρ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι συμβήσεται. Prodr. 92 a 25

λαμβάνει οὖν ὁ ὑποθετικῶς ἀποδεικνύων τὸν ὁρισμὸν εἰς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὁρισμοῦ ἄλλον ὁρισμόν... ὅθεν καὶ πάλιν αἰτεῖται τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνων τὸ ζητούμενον ὡς ὁμολογούμενον. πλὴν τὸ μέλλον λαμβάνεσθαι ὡς μέσον καὶ αἴτιον εἰς τὴν τοῦ ὁρισμοῦ ἀπόδειξιν ἄλλο τι ἔστω καὶ μὴ ὁρισμός. Marg.

ἀλλὰ μὴ αὐτὸ ὃ δεῖ δεῖξαι μηδὲ τοιοῦτον ὃ τὸ αὐτό (τῷ αὐτῷ cod.) ἐστι τῷ δεικνυμένῳ καὶ ἀντιστρέφον αὐτῷ. Riccard. 92 a 27

εἰ ὁ τὸ τί ἐστι δεικνὺς ἅμα αὐτῷ καὶ τὸ ὅτι ἐστὶ δείκνυσιν, ἄτοπον· πῶς γὰρ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ δύο κατὰ γένος διάφορα;... καὶ ὥσπερ τὴν δεικνύουσαν ὅτι ἐστὶν ἀπόδειξιν οὐκ ἐνδέχεται σὺν αὐτῷ δηλοῦν καὶ τὸ τί ἐστιν, οὕτως οὐδὲ τὸν ὁρισμὸν δεικνύντα τὸ τί ἐστιν ἐνδέχεται σὺν αὐτῷ δηλοῦν καὶ τὸ ὅτι ἐστίν. Marg. 92 b 8

εἰ μὴ ἄρα γε τοῦτο ὁρισμὸς εἴη· μόνος γὰρ αὐτὸς οὐκ ἀποδείκνυται, τὸ δὲ λέγειν περὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὄντων ὡς ἄρα ἔστι, τοῦτο οὐκ ἔστιν οὐδενὸς ὁρισμός. οὐ γὰρ γένος τὸ ὄν, ἀλλ' ὁμώνυμος φωνή, ὥστε ὁ τὸ εἶναι κατηγορῶν ὁτουοῦν πράγματος οὐ τὴν φύσιν, ἀλλὰ μόνην τὴν τοῦ πράγματος παρίστησιν ὕπαρξιν ὅτι ἔστιν. ἡ ἄρα ἀπόδειξις ἔσται τοῦ ὅτι ἐστίν. Riccard. 92 b 13

πλὴν τῆς οὐσίας ἤτοι τοῦ τί ἐστιν... εἰ δὲ μὴ οὐσία τὸ εἶναι πᾶσιν, ὃ μὴ οὐσία ἀποδείξει δείκνυται· ἀποδείξει ἄρα τὸ ὅτι ἐστὶ δείκνυται. Marg.

ὅτι δέ ἐστιν ἔχον τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἀποδείκνυσιν ἡ ἀπόδειξις· τί οὖν δείξει λοιπὸν ὁ τὸ τρίγωνον ὁριζόμενος ἢ πάντως καὶ οὗτος τὸ τρίγωνον, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως. Riccard. Iisdem verbis Marg. 92 b 16

ὅτι ἐστὶν ὁ δὲ ὁ ὅρος τοῦ δὲ τοῦ ὁριστοῦ. Riccard. et Marg. 92 b 20

92 b 22 ὀρείχαλκός ἐστιν ὃν καλοῦμεν ἤλεκτρον, ὡς δ' ἐνίοις δοκεῖ βοτάνη ὄρειος ἐκ τοῦ ὄρει χαίρειν ἐτυμολογουμένη. Prodr. et Riccard.

ἔχει τις λέγειν ὅτι οὗτος ὁ ὁρισμὸς προσαρμόσειε καὶ τῷ ἐν τῷ ὄρει γινομένῳ χαλκῷ. Marg.

92 b 33 ὥσπερ οὖν οὐδεμία ἀπόδειξις ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος, ὅτι τοῦδέ ἐστιν ὄνομα ὀνομαστοῦ, οὕτως οὐδὲ οἱ ὁρισμοὶ τοῦτο προσδηλοῦσιν ὡς ὀνοματώδεις ὑποκείμενοι. Riccard.

εἰ γὰρ ἐξ ἀνάγκης τόδε τὸ ὄνομα ἦν τοῦδε τοῦ ὀνομαστοῦ φύσει ἄν, οὐ θέσει ἦν τὰ ὀνόματα καὶ οὔτε ὁμωνύμως ἐλέγετό τι οὔτε πολυωνύμως. Prodr.

93 a 4 ἐπεὶ δέ ἐστιν, ὡς ἔφαμεν, ταὐτὸν τὸ εἰδέναι τί ἐστι καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ εἰ ἔστιν, ... αἴτιον δὲ τοῦ ἐγχωρεῖν γενέσθαι ἀπόδειξιν ὁρισμοῦ διὰ συλλογισμοῦ τόδε ἐστίν, ὅτι ἔχομέν τινας ὁρισμοὺς ἐξ ὕλης ἢ εἴδους ἀποδεδομένους καὶ οὗτοι ἢ ἀντιστρέφουσι πρὸς τὰ ὁριζόμενα ἢ οὐκ ἀντιστρέφουσι, ... ἐπεὶ δὲ καὶ πᾶσιν ἀπόδειξις ἐκ προτέρων γίνεται, ἀνάγκη τοῦ ὑλικοῦ ἀπόδειξιν γενέσθαι διὰ μέσου τοῦ εἰδικοῦ οὕτως. ὁ θυμούμενος ὀρέγεται ἀντιλυπήσεως, τοῦ δὲ ὀρεγομένου ἀντιλυπήσεως ζεῖ τὸ περὶ καρδίαν αἷμα, ὁ ἄρα θυμούμενος ζέον ἔχει τὸ περὶ καρδίαν αἷμα. ... αἰτία δὲ τοῦ εἶναι ἀπόδειξιν τοῦ ὁρισμοῦ αὕτη ἐστίν, ὅτι ἔστι τι, ὁ εἰδικὸς ὁρισμὸς δηλαδὴ ὡς αἴτιον ἐν μέσῳ λαμβανόμενος, καὶ τοῦτο τὸ μέσον αἴτιον ἢ ταὐτόν ἐστι τῷ ὁρισμῷ ἢ ἕτερον, καὶ εἰ ἕτερον, ἢ ἀποδεικτικόν ἐστιν ἢ ἀναπόδεικτον ὡς ὁ εἰδικὸς ἀμέσως ὑπάρχων τῷ θυμῷ. εἰ τοίνυν τὸ αἴτιον ἢ ὁ ὑλικὸς ὁρισμός ἐστιν ἄλλο παρὰ τὸ ὁριστὸν καὶ ἀποδέχεται τοῦτο ἀποδεῖξαι διὰ προτέρου τινός, πρότερον δὲ εἶναι δέδεικται τὸ εἰδικόν, ... ἀνάγκη μέσον λαβεῖν αἴτιον ἐν συλλογισμῷ τὸ εἰδικόν. Riccard.

93 a 8 ἐν τούτῳ γὰρ μόνῳ τῷ σχήματι δειχθείη ἂν ὁ ὁρισμός, ἐπεὶ καὶ ἐν μόνῳ τούτῳ τὸ κατηγορικὸν καθόλου συνάγεται. Prodr.

93 a 19 „οὐκ ἄνευ τοῦ ὅτι" ἤγουν τοῦ εἰ ἔστιν. Marg.

93 a 22 ἀπὸ τοῦ ἔχειν τι τοῦ πράγματος αὐτοῦ, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ κατάληψιν δέξασθαί τινα τῆς οὐσίας ἐχομένην αὐτοῦ. Ib.

93 a 25 δύο εἰπὼν εἶναι τρόπους τῆς τοῦ εἰ ἔστι γνώσεώς φησι πῶς τούτων ἔχει ἑκάτερον πρὸς τὴν τοῦ τί ἐστιν εἴδησιν. Prodr.

93 a 26 ἃ γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς οἴδαμεν εἰ ἔστι, ταῦτα σχεδὸν οὐδὲ οἴδαμεν εἰ ἔστιν. Riccard.

93 a 27 ὥσπερ τὸ οὕτω (τὸ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος) γινώσκειν οὐδὲ γινώσκειν ἐστίν, οὕτως τὸ ζητεῖν περί τινος τί ἐστι μὴ εἰδότας τὸ εἶναι αὐτὸ μηδὲ ζητεῖν ἐστίν ... ἐπίστησον δὲ ὅτι πολλάκις ἐν τούτοις ἀδιαφόρως ἐχρήσατο τῷ ὅτι ἐστὶ καὶ εἰ ἔστι διὰ τὸ ἐπὶ τῶν ἑτέροις ὑπαρχόντων δεῖξαι μέλλειν τὸ προκείμενον. Marg. Similia ap. Prodr.

93 a 28 ἐπεὶ δ' ἡ μὲν ἐκ τῆς ὕλης γνῶσιςποῤῥωτέρα ἐστὶ τοῦ γνωστοῦ, ἐγγυτέρα δ' ἡ ἐκ τοῦ εἴδους, „ὡς ἂν ἔχωμεν πρὸς τὸ ..." Prodr.

93 a 29 πρὸς τὴν εὕρεσιν τοῦ ὁρισμοῦ ... ἔστω πρῶτος μὲν τρόπος ὁ ὧδε ἐκκείμενος, δηλονότι ὁ διὰ τοῦ εἰδικοῦ αἰτίου δεικνύς. Riccard. et Prodr.

τὸ ζητεῖν εἰ ἔστι τις αἰτία δι' ἣν ἐκλείπει ἡ σελήνη καὶ τὸ ζητεῖν εἴ ἐστιν ὁρισμὸς αἰτιώδης καὶ εἰδικὸς καὶ οὐσιώδης τῆς ἐκλείψεως τῆς σελήνης οὐδεμίαν ἔχει διαφοράν. Marg. 93 a 32

ἐπεὶ διὰ ἀμέσων ἡμῖν ὁ συλλογισμὸς προβαίνει προτάσεων. Prodr., sed marg. habet eandem explicationem quam dedit Anonym. Ald. ἐὰν μόνον ὁ συλλογισμὸς προβαίνῃ διὰ προτάσεων ἀμέσων, εἰ δὲ μὴ τοιοῦτον εἴη τὸ μέσον καὶ αἴτιον ὡς μέρος εἰδικὸν εἶναι τοῦ πράγματος, ἀλλά τι τῶν κατὰ συμβεβηκός, τὸ ὅτι μὲν εἰσόμεθα, τὸ διότι δὲ οὔ. Riccard. 93 a 36

μηδενὸς φανεροῦ μεταξὺ ὄντος αὐτῆς καὶ ὑμῶν. Id. 93 a 38

ἰστέον ὅτι ἐνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης τὸ ὅτι ἀντὶ τοῦ εἰ ἔστι κατεχρήσατο, ἐπεὶ καὶ περὶ τούτου καὶ τοῦ τί ἐστιν ὁ λόγος ἐνταῦθα τῷ φιλοσόφῳ. Riccard. in marg. „διότι δ' οὔπω," ἐπεὶ μηδὲ τὴν κυρίως αἰτίαν ἥτις ἐστὶν ἀντίφραξις, ἀλλὰ τὴν κατὰ συμβεβηκὸς ἐθέμεθα μέσον. Riccard. 93 b 2

ἐκ παραλοίπων ἤτοι παρακεκομμένων καὶ ἐλλιπῶν (Simil. in Ricc.) ... τοῦτο γοῦν εἰδέναι χρεών, ὡς, ὅταν μὲν ὁ ἐν τῷ συλλογισμῷ μέσος ὁ ἐκ τοῦ εἴδους ἐστὶν ὁρισμός, ἀκέραιος γίνεται καὶ ἀποδεικτικὸς ὁ συλλογισμός, ὅταν δὲ ὁ ἐκ τῆς ὕλης, παρακεκομμένος καὶ ἐλλιπής. Prodr. 93 b 13

γνώριμον, φησί, γέγονε, ὡς τὰ μέγιστα ἡ ἀπόδειξις συντελεῖ πρὸς τὸ τί ἐστι. Marg. 93 b 15

τῶν γὰρ αἰτίων τὰ μέν, φησί, ταὐτά εἰσι τοῖς αἰτιατοῖς, τὰ δὲ ἕτερα ... οὐ πανταχοῦ καὶ ἐπὶ παντὸς ὁρισμοῦ ἀληθὲς τὸ μὴ ἄνευ ἀποδείξεως τὸ τί ἐστι γινώσκεσθαι, ἀλλ' ἔνθα ἐστὶν αἴτιον ἄλλο, τουτέστιν ἔνθα μὴ ταὐτὸν τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατόν. Ib. 93 b 19

„ἄλλον τρόπον" οἷον εἰπεῖν δι' αἰσθήσεως ἢ δι' ἐπαγωγῆς. Ib. Simil. Riccard. 93 b 23

φησὶν ὡς, ἐπεὶ καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν καὶ ἀνέκαθεν ὁ ὁρισμὸς λόγος εἶναι τοῦ τί ἐστιν ἀποδέδοται, φανερὸν ὡς ἡ ἀπόδοσις αὕτη πολὺ πρότερον τῷ ἐτυμολογικῷ καὶ ὀνοματώδει λόγῳ ἐφαρμόσειεν ἄν. Marg. 93 b 29

ὁποῖός ἐστιν ὁ ἐν τῷ ζητεῖσθαι τί ἐστι τρίγωνον τὴν μὲν τοῦ τριγώνου φύσιν οὐχ ὁρισάμενος, τὸ τρεῖς δὲ γωνίας ἔχειν κατ' ἐτυμολογίαν εἰπών. Riccard. 93 b 31

χαλεπὸν δέ ἐστι μαθεῖν ἀπὸ τοῦ ὀνοματώδους ὁρισμοῦ τὰς αἰτίας τῶν πραγμάτων ἐκείνων ἃ μὴ ἴσμεν ὅτι ἐστίν. Id. 93 b 33

„ἴσμεν" ἀπὸ τοῦ ὀνοματώδους ὁρισμοῦ. Id. 93 b 35

ἐπὶ μὲν τῆς ἀποδείξεως πρῶτον λαμβάνεται τὸ αἴτιον, οἷον ἀπόσβεσις πυρός, ἐπὶ δὲ ὁρισμοῦ τὸ αἰτιατόν, οἷον ψόφος ἀποσβεννυμένου πυρός. Marg. 94 a 2

κατὰ τὴν παροῦσαν σκέψιν οὐχ ὡς περὶ ὁρισμοῦ ζητεῖν προτιθέμεθα, ἀλλ' ὡς αἴτιον καὶ μέσον (leg. αἰτίου καὶ μέσου), ἐπεὶ καὶ τηνικαῦτα ἐπίστασθαι οἰόμεθα. Riccard. 94 a 20

τὸ εἰδικὸν αἴτιον καὶ τὸ ὑλικὸν προτάττει τῶν ἄλλων ὡς συντεταγμένα τῷ πράγματι καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμῖν γνωριμώτερα ... τὸ ποιη- 94 a 21

τικόν φησι τί πρῶτον ἐκίνησεν ὡς ἀκινήτου τῆς ὕλης οὔσης καὶ ἀνενεργήτου καθ' ἑαυτὴν ἡ ὕλη ἐστὶ δεομένης δὲ τοῦ κινοῦντος. Marg. πρώτη ἡ εἰδική τε καὶ ὁριστική ... δευτέρα ἡ ὑλική ... ἑτέρα δὲ καὶ τρίτη ἡ ποιητικὴ ἣν καὶ ἐν ἄλλοις ἀρχὴν κινήσεως καὶ ὅθεν ἡ κίνησις ἔθετο ... τετάρτη δὲ ἡ τελικὴ καὶ οὗ ἕνεκα. Riccard.

94 a 24 δόξειεν ἂν περὶ τῶν προτάσεων τοῦτο λέγεσθαι, οἰκειότερον δ' ἂν εἴη περὶ τοῦ μέσου νοεῖσθαι ... περὶ οὗ δὲ λέγομεν ὅτι ἀνάγκη τοῦδε ὄντος εἶναι τὸ συμπέρασμα τὸ μέσον ἐστίν, ὃ δεῖ ἓν εἶναι καὶ ἀμφοτέρας ἑνοῦν δι' ἑαυτοῦ τὰς προτάσεις. Marg.

καὶ περὶ μὲν τοῦ ὁριστικοῦ καὶ εἰδικοῦ αἰτίου, πῶς ἐνδέχεται αὐτὸ ἐν ἀποδείξει λαμβάνεσθαι μέσον, ἐῤῥέθη, ὅπως δὲ καὶ τὰ λοιπὰ λαμβάνεται δῆλον (leg. δηλοῖ) ἐντεῦθεν ἕκαστα προχειριζόμενος καὶ πρῶτον τὸ ὑλικόν. Riccard.

94 a 34 κἂν ὑλικὸν ἐθέμεθα αἴτιον τὴν ἡμίσειαν τῶν δύο ὀρθῶν, ἀλλ' ἔοικέ πως καὶ τῷ ὁριστικῷ· ἡ γὰρ ἡμίσεια δυοῖν ὀρθαῖν, ἤτοι τὸ Β ταὐτόν ἐστι τῷ τί ἦν εἶναι καὶ τῷ ὁρισμῷ τοῦ Γ, δηλονότι τῆς ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ. Id.

τῷ ληφθέντι, φησί, μέσῳ ἐν τῇ προκειμένῃ ἀποδείξει ταὐτόν ἐστι καὶ ὁ ὁρισμός. διὰ τί; διότι ἕν ἐστι τῶν τοῦ ὅρου σημαινομένων. εἴρηται πρότερον τὸ σημαίνειν τὸν λόγον ταὐτὸν τῷ ὀνόματι ... ἤ, ὡς ὁ ἐξηγητὴς λέγει, καὶ ἐκληφθήσεται διττοῖς (leg. διττῶς) τὸ τοῦτο σημαίνειν τὸν λόγον, ἣ γὰρ τὸν λόγον τῆς ὀρθῆς τοῦτο σημαίνειν τὸ ἴσας εἶναι τῆς (leg. τὰς) ἐφεξῆς ἢ τοῦτο σημαίνειν τὸν συλλογισμόν, ἤγουν παριστᾶν τὸν ὁρισμὸν τῆς ὀρθῆς. Marg.

94 b 8 ἐλλιπῶς τοῦτο εἴρηται. ἔδει γὰρ προσκεῖσθαι τὸ ἔστι τοιαῦτα οἷον. Marg.

94 b 12 οὐδὲν διαφέρει εἴ καί τισιν ἐκεῖνο μᾶλλον ἔδοξε προσήκειν τῷ τελικῷ αἰτίῳ λέγεσθαι. Riccard.

94 b 13 ὁ Νικαίας φησὶν ὅτι ὡς τόπον προσυλλογισμοῦ λαμβάνει τὸ μὴ ἐπιπολάζειν τὰ σιτία. Marg.

94 b 19 τοῦτο δὲ τὸ μὴ ἐπιπολάζειν, φημί, τὰ σιτία δηλαδὴ τὸ Β ἐστὶν ὥσπερ ἀντικρὺς ὁρισμὸς τοῦ πρώτου ἄκρου τῆς κατὰ τὴν πέψιν ὑγιείας. Riccard.

94 b 22 εἰ δὲ λέγοι τις, ἀλλ' οὐχ ὃ προὐθέμεθα δείκνυμεν· τὸν μὲν γὰρ τοῦ ἡμετέρου λόγου σκοπὸν εἶναι μέσον ὅρον ἐν ἀποδείξει τὴν τελικὴν αἰτίαν λαβεῖν καὶ τὸ οὗ ἕνεκα, δηλονότι τὴν ὑγίειαν, ἡμᾶς δὲ νῦν τὸ μὴ ἐπιπολάζειν τὰ σιτία μέσον λαβεῖν ὅρον, ὅπερ ἐστὶν ἕνεκά του καὶ αἰτιατὸν καὶ συνάγειν τὴν ὑγίειαν κατὰ τοῦ ἀπὸ δείπνου περιπάτου καὶ διὰ τοῦτο ἁμαρτάνειν, ἀκουέτω ὡς ἄρα χρὴ μεταλαμβάνειν τοὺς λόγους τοῦ συλλογισμοῦ ... τῷ Σωκράτει χρεία τοῦ ὑγιαίνειν, ᾧ χρεία τοῦ ὑγιαίνειν δεῖ τοῦτον ἀπὸ δείπνου περιπατεῖν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν ποιητικῶν αἰτιῶν ... ἐνταῦθα δὲ ἢ ἐπὶ τῶν τελικῶν αἰτιῶν δεῖ πρῶτον γενέσθαι τὸ Γ τὸ ἔσχατον καὶ αἰτιατόν. Riccard. et similia Prodr.

οὐχ οὕτως φασί τινες τὸ „δεῖ δὲ μεταλαμβάνειν" ὡς σὺ (Prodr.) λέγεις συνάπτων πρὸς τὰ ἄνω ὡς λυτικόν, ἀλλ' οὕτω φασὶν ὡς ἀπὸ ἄλλης ἀρχῆς. ἐνδέχεται δὲ τὸν ἀποδεικτικῶς ὀφείλοντα συλλογίζεσθαι μεταλαμβάνειν τοὺς λόγους ἤτοι τοὺς ὁρισμοὺς εἰς τὸ σαφέστερον ὄνομα (ὀνόματα cod.), ἐὰν ὁρισμοὶ ὦσιν ἀσαφεῖς ἴσως, ἐὰν δὲ τὰ ὀνόματα ἀσαφῆ, σαφέστεροι δὲ οἱ ὁρισμοί, δεῖ αὐτὸν τῶν ὀνομάτων παραλαμβάνειν τοὺς ὁρισμούς. Marg.

γένεσιν ὀνομάζει τὴν κατὰ χρόνον τῶν αἰτίων τάξιν ὡς πρὸς τὸ αἰτιατόν. ὡς ἐπὶ τῶν γινομένων γὰρ τὸν λόγον ποιούμενος διὰ τοῦτο καὶ γένεσιν τὴν τοιαύτην τάξιν ὠνόμασεν. φησὶν οὖν ὅτι ἀνάπαλιν αὕτη ἐν τοῖς τελικοῖς εὑρίσκεται καὶ τοῖς ποιητικοῖς ἔχουσα. Marg. ἐπὶ γὰρ τῶν ποιητικῶν προτέρα τῶν αἰτιῶν ἡ γένεσις καὶ τῆς γενέσεως τῶν αἰτιατῶν, ἐπὶ δὲ τῶν τελικῶν ὑστέρα. Prodr. — 94 b 23

ἐνδέχεται δὲ ἐπὶ τῶν αἰτίων τὸ αὐτὸ καὶ ἓν αἰτιατὸν διὰ δύο αἰτιῶν συμπερανθῆναι πολλάκις καὶ τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα μέσον ὅρον καὶ ἕνεκά τινος εἶναι, τουτέστι τελικὸν αἴτιον καὶ ἐξ ἀνάγκης ἢ ὑλικὸν αἴτιον. Riccard. Similia Prodr. — 94 b 27

καθά που Ἐμπεδοκλῆς φησὶν (cf. Aristot. 437 b 30) „πῦρ δ' ἔξω διαθρῶσκον (δισθρέσκον Ricc.) ὅσον ταναώτερον ἦεν λάμπεσκεν (λάμπεκεν codd.) κατὰ βηλὸν ἀτειρέσιν ἀκτίνεσσιν" (ἀκήνεσσιν Ricc., ἀκτινέεσσιν Prodr.), βηλὸν μὲν ὡς (ὃς cod.) καὶ Ὅμηρος προσαγορεύων τὸν οὐρανόν, ταναώτερον δὲ τὸ λεπτότερον ὀνομάζων, οὕτω μὲν οὖν ἐκ τῆς ὑλικῆς αἰτίας τὸ διὰ τί, ἐκ τοῦ λαμπτῆρος τὸ φῶς ἀποδώσομεν. Ricc. et simil. Prodr. — 94 b 30

τριῶν ὄντων ἐξ ὧν τὰ γινόμενα γίνεται, φύσεως διανοίας αὐτομάτου, τῇ μὲν φύσει ἀεὶ τὸ τελικὸν συναναφαίνεται αἴτιον, „ἐν δὲ τοῖς . . ." Riccard. — 95 a 3

ταῦτα δέ ἐστι τὰ ἀπὸ προαιρέσεως, μάλιστα δὲ ἐν ἐκείναις ταῖς τέχναις ἔστιν ἰδεῖν τὸ ἕνεκά του γινόμενον, ὅσαι στοχασμοῦ μετέχουσιν. εἶεν δ' ἂν αὗται ἰατρική τε καὶ κυβερνητικὴ καὶ εἴ τις ἄλλη. καὶ ἐν ὅσαις ἐγχωρεῖ γενέσθαι καὶ ὧδε καὶ ἄλλως ἢ ἐπιτυχίαν καὶ ἀποτυχίαν. εἰ (leg. ἐὰν) μὴ ἄρα ἀπὸ τύχης ἐν ταύταις ἡ γένεσις ᾖ, τοῦ οὗ ἕνεκα καὶ τοῦ ἀγαθοῦ δηλονότι τέλους. τηνικαῦτα γὰρ τελικὸν αἴτιον οὐ λέγεται, . . . ἀπὸ τύχης δὲ οὐδὲν τελικὸν αἴτιον γίνεται· τὸ γὰρ οὗ ἕνεκα λόγος, ἡ τύχη δὲ ἀλογίστως καὶ ματαίως ποιεῖ. Id. — 95 a 6

„ὥστε εἰ τὸ τέλος τἀγαθὸν" τινὰ τῶν ἀντιγράφων οὕτως ἔχει καὶ δεῖ διαστέλλειν εἰς τὸ ἀγαθόν, τινὰ „ὥστε τὸ τέλος τἀγαθόν," τινὰ „ὡς δὲ τὸ τέλος τἀγαθόν." εἰσὶ δὲ πάντα τῆς ἐννοίας. ἔστι δὲ ἡ ἔννοια τοιαύτη, ὅτι ἐν οἷς τῶν γενομένων ἀγαθὸν ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ τὸ τέλος ἢ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἕνεκά του τὰ πρὸς αὐτὸ γινόμενα γίνεται, ὡς τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον ἐν τούτοις ἢ μηδόλως ἔχειν χώραν ἢ ἐφ' ὅ τι βραχύ. Marg. — 95 a 7

ἐπὶ δὲ τῶν αἰτίων ἐκείνων ἐφ' ὧν μὴ ἅμα τὰ αἰτιατὰ τοῖς αἰτίοις ὑπάρχουσι μηδ' ὁμόγονα, ἀλλὰ προλαμβάνει τοῦ αἰτιατοῦ ἡ — 95 a 24

γένεσις τὴν γένεσιν τοῦ αἰτίου ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ὑλικοῦ καὶ ποιητικοῦ τί φήσομεν; Riccard.

95 a 28 πλὴν εἰ καὶ ἐν συλλογισμῷ ἀπὸ τοῦ ὑστέρου ἀρχόμεθα, ἀλλ᾽ οὐ διὰ τοῦτο δεῖ οἴεσθαι καὶ τὸ ὕστερον αἴτιον εἶναι τοῦ προτέρου. Id.

95 a 32 καὶ μή μοι λέγῃς, φησίν, ὡς, ἐπεὶ ἐν χρόνῳ ἅπασαι αἱ γενέσεις συνεχὴς δὲ ὁ χρόνος, ἤδη καὶ αἱ γενέσεις τῶν ποιητικῶν καὶ ὑλικῶν αἰτιατῶν καὶ αἰτιῶν συνεχισθήσονται. ... τὸ γὰρ λέγειν ὡς, ἐπεὶ ἀληθές ἐστι τὸ εἰπεῖν γεγονέναι τὸν Σωφρονίσκον, ἀληθὲς ἔσται καὶ τόδε ὕστερον εἰπεῖν γεγονέναι τὸν Σωκράτην — κἄν τε ἀόριστον ὑποθώμεθα τὸν χρόνον τὸν ἀπὸ τῆς τοῦ αἰτίου γενέσεως ἄχρι τοῦ αἰτιατοῦ, κἄν τε ὡρισμένον — ψεῦδος· ... ἐν γὰρ τῷ μεταξὺ χρόνῳ τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ μήπω ἔτι τοῦ αἰτιατοῦ προβάντος εἰς τὸ εἶναι ἀλλὰ μέλλοντος ψεῦδος ἦν εἰπεῖν αὐτὸ γεγονέναι. Id.

κἂν ὡρισμένον θήσει τὸν χρόνον εἰπὼν ὅτι θεμελίου γεγονότος γενήσεται οἰκία, κἂν ἀόριστον λάβῃ τὸν χρόνον λέγων ὅτι, ἐπειδὴ γέγονε θεμέλιος, ἔσται καὶ οἰκία. Marg.

95 a 40 ὥσπερ ἐπὶ τῶν γενομένων ἔφαμεν μήτε τὸ ὡρισμένον τοῦ χρόνου μήτε τὸ ἀόριστον λυσιτελεῖν ἡμῖν εἰς τὸ ἀληθῶς ἐξεῖναι λέγειν τοῦ αἰτίου γεγονότος γεγονέναι καὶ τὸ αἰτιατόν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐσομένων λέγομεν· οὐδὲν γὰρ ἐνδέχεται συμβάλλεσθαι τὸν μεταξὺ τῆς τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ γενέσεως χρόνον, κἄν τε ὡρισμένος ὑποτεθῇ κἄν τε ἀόριστος εἰς τὸ εἰπεῖν ὅτι τοῦ αἰτίου ... ἐσομένου ... ἐσεῖται καὶ τὸ αἰτιατόν. Riccard.

95 b 4 τὰ γὰρ γινόμενα ὁδῷ τινι καὶ κινήσει ἐοίκασιν ὡς εἰς πέρας ἀποτελευτῶντα τὸ γεγονός. Prodr.

εἰ γὰρ ἔδει ἐχόμενα εἶναι ἀλλήλων, μᾶλλον ἔδει ἔχεσθαι τὰ γινόμενα. Marg.

95 b 8 „ἀδιαίρετον“ διότι ἀχρόνως καὶ ἐν τῷ νῦν γίνεται γεγονός. Ib.

95 b 11 ἐν τοῖς περὶ κινήσεως καθόλου τέσσαρσι βιβλίοις δεῖ λεχθῆναι περὶ τούτων ἐν τῇ φυσικῇ ἀκροάσει. Riccard.

95 b 13 περὶ μὲν οὖν τοῦ πῶς ἂν ἐφεξῆς καὶ οὐ συνεχοῦς γινομένης τῆς κινήσεως λαμβάνει τὸ μέσον αἴτιον ἐπὶ τῶν τεττάρων αἰτίων καὶ κατὰ τὰς χρονικὰς διαφορὰς αὐτῶν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω, καὶ ὅσον ἀνήκει λογικῇ πραγματείᾳ· ἀρκεῖ γὰρ καὶ τοῦτο γνῶναι, ὡς ἀμέσως τὰ αἴτια τοῖς αἰτιατοῖς ἕπεται· „ἀνάγκη γὰρ ...“ Riccard.

95 b 14 τὸ μέσον, τουτέστι τὸ αἴτιον. Marg.

95 b 16 ἐπίτηδες, οἶμαι, ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ παρόντι συλλογισμῷ ΑΓ τὴν μείζονα ἐκάλεσε πρότασιν ὡς οὐκ ἄμεσον οὖσαν, ἀλλὰ τὸ Β μέσον ἔχουσαν. Prodr.

95 b 17 ἀρχὴ δὲ ὡς ἐν συλλογισμῷ ἀναγκαστικῷ. Marg.

95 b 19 νῦν μὲν οὖν οὐκ ἐξ ἀμέσων τῶν προτάσεων ἀμφοτέρων γέγονεν ἡμῖν ὁ συλλογισμὸς καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἀποδεικτικός ἐστιν. μεταξὺ γὰρ ὀρυγῆς καὶ τοίχων ἐγχωρεῖ γενέσθαι θεμέλιον. Riccard.

95 b 30 „καὶ ἐν τούτοις“ διὰ τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι, ὡς ἔφαμεν. οὐκ ἔστι δέ· „οὐ γὰρ ...“ Id.

πάλιν ἄλλην τοῦ μέσου διαφορὰν παραδίδωσιν ἐκ τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων προσγινομένην αὐτῷ. Marg. 96 a 8

ἀεὶ γάρ, φησί, καὶ ἐπὶ παντὸς ἢ ἔχει ἢ γίνεται, τὰ δὲ ἀεὶ καὶ ἐπὶ πάντων ὡσαύτως γίνεται. Riccard.

„τοιαῦτα" κατηγορούμενα καθολικώτερα μὲν τοῦ ὁρισμοῦ, μὴ ὑπερβάλλοντα δὲ τὸ γένος ἐκείνου. Marg. 96 a 32

„τὸ δὲ τελευταῖον" ὅπερ ἐστὶ μήτε μετρεῖσθαι μήτε συγκεῖσθαι. Riccard. 96 b 1

ἀνώνυμον δὲ λέγεται γένος, ὅταν τὸ ὠνομασμένον γένος μετὰ μιᾶς ἢ καὶ δυοῖν τῶν διαφορῶν ἑνωθὲν κατηγοροῖτο τοῦ ὁριστοῦ, ὑπερτείνοι δ' ὅμως τοῦτο καὶ ὑπερβάλλοι. Prodr. 96 b 7

„ὅλον τι" ἤγουν γένους ὁρισμόν. Riccard. 96 b 15

εἰς τὰ αὐτοῦ εἰδικώτατα εἴδη, ἃ καὶ ἄτομα ὁ τοῦ σκοτεινοῦ δαίμονος υἱὸς Ἀριστοτέλης ὠνόμασεν. Riccard. 96 b 16

ἄτομα τῷ εἴδει ὠνόμασε τὰ εἰδικώτατα εἴδη, διότι καθάπερ τὰ ἐν ἀριθμῷ ἄτομα οἷον ὁ Σωκράτης οὐ δύναται τμηθῆναι εἰς δύο τοιαῦτα. Id. in marg. λέγεται πρῶτα, ὅτι ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα ἐπὶ τὰ καθόλου ἀνιοῦσι πρῶτα εὐθύς ἐστι τὰ εἰδικώτατα. Marg.

„ἐκείνων" δηλαδὴ τῶν εἰδικωτάτων. Riccard. 96 b 17

ἀρχὴ γὰρ καὶ ῥίζα τῆς ἀνευρέσεως τῶν ὁρισμῶν τῶν γενῶν ὁρισμοὶ τῶν εἰδῶν. ... οὕτω μὲν οὖν τὰ ἐν τῷ τί ἐστιν ᾡτινιοῦν ὑπάρχοντα θηρεύειν ἐμάθομεν ἀναλυτικῇ κεχρημένοι μεθόδῳ. Prodr.

οἷον εὐθείας γραμμῆς εἰ θηρεύοιμεν ὁρισμόν, εἰς εὐθεῖαν καὶ κύκλον χρὴ πρότερον αὐτὴν διελεῖν καὶ ταῦτα πολὺ πρότερον τῆς γραμμῆς πειραθῆναι ὁρίσασθαι. ὁμοίως κἂν εἰ γωνίας ὅρον ζητῶμεν, χρὴ διελομένους αὐτὴν εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ τὴν ἀμβλεῖαν τούτων πειραθῆναι ποιεῖν ὁρισμόν. Riccard. 96 b 18

οὐχ ὡς περὶ εἰδῶν δεῖ ὁμογενῶν δέχεσθαι, ἀλλὰ γραμμῆς μὲν εἴδη εὐθεῖαν καὶ κύκλον τίθεσθαι, γωνίας δὲ ὀρθὴν καὶ ὀξεῖαν καὶ ἀμβλεῖαν, εἰ καὶ οὗτος συγχέας ἐπίτηδες ἀσάφειαν ἐποίησεν. Marg.

καὶ γὰρ τὰ οὐσιωδῶς συμβαίνοντα καὶ συντρέχοντα τοῖς γένεσιν, ἃ δὴ γένη συντίθεται ἐκ τῶν εἰδικωτάτων εἰδῶν· συντίθεται γὰρ ὡς (εἰς cod.) ὅλον ἐκ μερῶν οὕτω καὶ ἐξ εἰδῶν γένος. ταῦτα τοίνυν τὰ οὐσιωδῶς συμβαίνοντα τοῖς γένεσιν ὡς πάθη ἐκ τῶν ὁρισμῶν τῶν εἰδῶν ἔσται δῆλα διὰ τὸ ἀρχὴν καὶ ῥίζαν εἶναι τῆς ἀνευρέσεως τῶν ὁρισμῶν ἁπάντων τῶν γενῶν τὸν τοῦ εἴδους ὁρισμόν. Riccard. 96 b 21

„συλλογίζεσθαι" ἤγουν συλλέγειν τὸν ὁρισμόν. Marg. 96 b 28

ἐκ δύο τούτων ἐστί, γένους τε λέγω καὶ συστατικῶν διαφορῶν. Riccard. 96 b 32

ἀνάγκη τὸν διελόμενον ἤγουν τὸν ἐκ διαιρέσεως πειραθέντα δεῖξαι τὸν ὁρισμὸν μὴ δεικνύειν ἀλλ' αἰτεῖσθαι ὃ λαμβάνει τῆς διαιρέσεως μόριον. ἔτι εἰ καὶ μὴ πολὺ τῷ ὁριζομένῳ συμβάλλεται ἡ διαίρεσις, ἀλλ' ὅμως πρὸς τὸ μηδὲν παραλιπεῖν. Id. 96 b 35

τῶν κάτωθεν καὶ πόῤῥω. Id. 96 b 37

97 a 13 ἀλλ' οὐ διαιροῦσιν οὐσίας οὐδὲ ἐν τῷ λόγῳ τῶν ὑποκειμένων παραλαμβάνονται. Riccard.

97 a 14 ἑρμηνεύει τίνα φησὶν ἀντικείμενα· ἑνικῷ γὰρ ὀνόματι διαφοράν φησιν. Marg.

ὅταν τὸν ἄνθρωπον ὁρίζεσθαι μέλλων διέλῃ τὸ ζῷον εἰς τὰ ἀντικείμενα, τουτέστι λογικὸν καὶ ἄλογον, καὶ λάβῃ τὴν πρὸς ἄλληλα τούτων διαφορὰν καὶ εἴπῃ ὅτι πᾶν ζῷον ἀνάγκη λογικὸν ἢ ἄλογον εἶναι, ... καὶ λάβῃ τὸ ζητούμενον, τὸν ἄνθρωπον, εἶναι ἐν τῷ λογικῷ καὶ ταῦτα γινώσκῃ σὺν ἀκριβείᾳ ... Riccard.

97 a 19 ἂν ἔλθῃ μέχρι καὶ τῶν ἀτόμων ὧν οὐκέτι ἐστὶ διαφορά. Id.

97 a 26 ἔστι δὲ τούτων τῶν παρατηρημάτων ἡμῖν ἓν καὶ πρῶτον καλῶς ἔχον, ἐὰν ὥσπερ συλλογιζώμεθα καὶ δείκνυμεν (leg. δεικνύωμεν) τὸ συμβεβηκὸς ὅτι ὑπάρχει, ... οὕτω δυνώμεθα καὶ διὰ τοῦ γένους, τουτέστι τῶν τοῦ γένους τόπων, κατασκευάσαι καὶ δεῖξαι, ὅτι τὰ ληφθέντα ἐν τῷ τί ἐστιν ὑπάρχει. Id.

97 a 29 τοιοῦτόν τι οἷον τὸ ζῷον ὃ πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις ἐπακολουθεῖ τοῖς μετ' αὐτό, δηλαδὴ τῷ λογικῷ θνητῷ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικῷ, ἐκείνῳ δὲ μὴ πάντα ταῦτα ἀντακολουθεῖ. Id.

97 b 3 ἀλλὰ γένος μὲν οὖν τό τε πρῶτον ἢ τὸ ὠνομασμένον καὶ τὸ μετὰ τῶν διαφορῶν γένος ἢ τὸ ἀνώνυμον καὶ τοῦτο προσελήφθη. Id.

97 b 7 καὶ μὴ γένος ὁρισμοῦ λαμβάνειν πειρώμενοι ἔπειτα ὁμώνυμον φωνὴν ἀντὶ γένους λαμβάνοντες ἀπατώμεθα, ζητεῖν οὖν χρὴ ἐπιβλέποντα τὰ ὑπὸ τὴν προκειμένην φωνὴν καθ' ἕκαστα. Id. Simil. Marg.

97 b 9 εἰσὶν ὅμως ἑαυτοῖς μὲν ὁμοειδεῖς. Prodr. et Riccard.

97 b 13 εἰ μὲν οὖν ἔχοιεν ἕνα λόγον, οὐκ ἔσται τὸ κύων ὁμώνυμον, ἀλλὰ γένος. Riccard.

97 b 28 καθέκαστον ἐνταῦθα οὐ τὸ ἓν τῷ ἀριθμῷ λέγει, ἀλλὰ τὸ εἶδος τὸ εἰδικώτατον. Marg.

97 b 31 „ἀδιαφόροις" εἴτ' οὖν μερικοῖς καὶ ἀτόμοις. Riccard.

97 b 32 εἶδος γάρ τι σαφηνίας ὁ ὅρος ἐστίν. Id.

97 b 34 τὸ ἐν ἑκάστῳ γένει εἶδος ὁρίζεσθαι χωρὶς καὶ ἰδίᾳ λαμβάνοντας καὶ οὕτω δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῦ γένους ἀναλυτικῶς ἀνατρέχειν ὁρισμόν. Id.

97 b 35 ὅρα ὅτι καὶ γένους παράδειγμα καὶ ὁμωνύμου φωνῆς τέθεικεν. Marg.

εἴ σοι τὸ ὀξὺ προσκέοιτο (leg. προκέοιτο) εἰς ὁρισμόν, μὴ ἅπαν ἀλλὰ τὸ ἐν τῇ φωνῇ ὀξὺ ἀποδιδόναι πειρῶ, οἷον ὅτι τὸ τῷ βαρεῖ ἐναντίον, ἔπειτα τὸ ἐν ὄγκοις ὅτι τὸ τῷ ἀμβλεῖ. Riccard.

97 b 37 διαλέγεσθαι γὰρ ἀνάγκη ἔσται πολλάκις μεταφοραῖς τὸν ἐξ ἐνδόξων ἐπιχειροῦντα καὶ περὶ τοῦ δοκοῦντος φιλονεικοῦντα, τὸν δὲ ὁριζόμενον οὐδαμῶς. Id.

98 a 1 τουτέστιν ἐπιχειρεῖν ἀπὸ τῶν ἀνατομῶν καὶ ἀπὸ τῶν διαιρέσεων· ἐκ τριῶν γὰρ ἐγχωρεῖ αἰτίων αἰτιολογεῖν τὰ φυσικὰ προβλήματα, ἢ ἐκ γένους ἢ ἐκ πάθους ἢ ἐκ τοῦ ἀνάλογον. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἐκ γένους συμβαλεῖται

ἡμῖν ἡ διαίρεσις, ἐν δὲ τοῖς ἐκ πάθους καὶ τοῦ ἀνάλογον ἡ ἀνατομή. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἐκ γένους ... πλέξομεν τὸν συλλογισμὸν μέσῳ τῷ γένει χρησάμενοι. Riccard. Simil. Prodr.

„τῶν ἄλλων" τῶν ἐφεξῆς. Riccard. 98 a 12

ἐγχωρεῖ δὲ ἴσως εὑρεθῆναί τι καὶ γένος μήπω ὀνομασθέν. Prodr. 98 a 14
κἂν τι κοινὸν ἕτερον φανῇ πλείοσιν ὑπάρχον εἴδεσιν, ὅπερ οὐχ ὡς γένος ἔχει τὸ εἶναι κοινόν, ἀλλ' ὡς συμβεβηκός τι καὶ πάθος. Marg.

τὸν ἐχῖνον ἀγροικώτερον οἱ πολλοὶ μᾶλλον κοιλίαν ὀνομάζουσιν (... λίαν ὀνομ. cod.). Marg. 98 a 17

πῶς δὲ τὰ κερατοφόρα ἐχῖνον ἔχει καὶ οὐκ ἔστιν ἀμφώδοντα δῆλον ἐντεῦθεν. τὰ μὲν γὰρ ἀκέρωτα ζῷα ἀμφώδοντα ὄντα καὶ αὐτάρκως διά τε τῶν ἄνω καὶ κάτω τέμνειν ὁμοῦ καὶ λεαίνειν δυνάμενα τὴν τροφὴν καὶ διὰ τοῦτο ἥττονος δεομένην πέψεως ταύτην ποιεῖν ἐχῖνον οὐκ ἔχει. ἐχῖνος δέ ἐστιν εἶδός τι κοιλίας τραχὺ τὴν ἔσωθεν ἐπιφάνειαν καὶ ἀκανθῶδες ἐκ μεταφορᾶς τοῦ χερσαίου ἐχίνου οὕτως ὀνομασθέν. Prodr. et Riccard.

τῶν τινῶν μέσων τὰ μέν εἰσι τῷ γένει ταὐτὰ τὰ δὲ τῷ εἴδει τὰ δὲ τῷ ἀριθμῷ, καὶ ταῦτα (leg. ταὐτὰ) μέν εἰσι κατ' εἶδος ὅσα τὸ αὐτὸ μέσον ἔχουσιν εἰδικὸν αἴτιον, οἷον ὅτι πάντα κατὰ θερμοῦ περίστασιν. Riccard. 98 a 24

τὰ δὲ τῶν προβλημάτων ἀριθμῷ ταὐτὰ ὄντα τῷ τὸ μέσον ὑπὸ ἕτερον μέσον εἶναι διαφέρουσι τῶν προειρημένων, ἀριθμῷ δέ εἰσι ταὐτά, ὅταν τὸ μὲν ὡς συλλογισμὸς τὸ δ' ὡς προσυλλογισμὸς ἐκείνου λαμβάνηται. Id. 98 a 29

ἑκατέρωθεν ὥσπερ τι ἑπόμενον ἄτοπον δείκνυσιν. Marg. 98 b 2
εἰ μὲν γὰρ ὄντος τοῦ αἰτιατοῦ, τῆς ἐκλείψεως, μὴ ὑπάρχει τὸ αἴτιον, ἡ ἀντίφραξις, λοιπὸν ἄλλο ἔσται τῆς ἐκλείψεως αἴτιον, ἄχρις ἂν εἰσενεχθῆναι τὴν ἀντίφραξιν εὔκαιρον δόξῃ. Riccard.

„πρότερον" εἰ μὴ τῷ χρόνῳ, ἀλλά γε τῇ ἐπινοίᾳ ἢ τῇ φύσει. Marg. 98 b 17

τοῦ ἐν μέσῳ τὴν γῆν εἶναι. Riccard. 98 b 22

ἆρ' οὖν ... ἐνδέχεται τοῦ ἑνὸς πλείω αἴτια εἶναι; τοῦτο γὰρ ᾐνιξάμεθα ἐν οἷς ἐλέγομεν ὅτι εἰ μὴ ὑπάρχει ἅμα τῷ αἰτιατῷ τὸ αἴτιον, ἀλλ' ὅτι ἔσται τούτου αἴτιον τὸν μεταξὺ χρόνον. φανερὸν ὅτι ἐνδέχεται. Riccard. 98 b 25

τὸ αὐτὸ πλειόνων ἀμέσων κατηγορεῖσθαι. Id. 98 b 26
εἰ γὰρ ἀληθές ἐστι τὸ τὸ αὐτὸ πλειόνων ἀμέσως κατηγορεῖσθαι. Prodr.

χρὴ καὶ τὸ αἴτιον, τὸν μέσον ὅρον, ὅλον τι εἶναι, τουτέστι καθόλου κατηγορεῖσθαι τοῦ ἐλάττονος, καὶ τὸ αἰτιατὸν ἢ τὸν μείζονα ὅρον καθόλου εἶναι. Riccard. 98 b 31

ἢ οὐκ ἀληθῶς οὐδὲ τοῦτο λέγεται· τὸ γὰρ κυρίως αἴτιον ἐπ' ἴσης ἔχειν ὀφείλει τῷ οἰκείῳ αἰτιατῷ καὶ μήτ' ἐνδεῖν αὐτοῦ μήθ' ὑπερβάλλειν. Prodr. 98 b 32

98 b 38 „μὴ ὀπῷ οὖν“ ἤγουν τῷ ἐν ποταμῷ ὕδατι, ἀλλὰ τοῦ ὑγροῦ τοῦ (τῷ ὑγρῷ τῷ fort.) ἐν τῷ πλατυφύλλῳ δένδρῳ. Riccard.

πλὴν οὐ τὴν τυχόντος ὑγροῦ (ὑγρὰν cod.) πῆξιν αἰτίαν εἶναι τοῦ φυλλοῤῥοεῖν λέγομεν. Prodr. Simil. Marg.

99 a 1 τί οὖν πρὸς ταῦτα ἐροῦμεν ἀποριῶν ἑκατέρωθεν ἐπιφυομένων τῷ λόγῳ; πρῶτον μὲν γὰρ ἄτοπον ἐδόκει δύο τοῦ αὐτοῦ εἶναι αἴτια, εὕρομέν τε αὐτὸ καὶ ἐπὶ στοιχείων καὶ ὅρων ἐθέμεθα, νῦν δ' αὖ καὶ τοῦτο τῶν ἀδυνάτων δοκεῖ διὰ τὸ ἑνὸς μὲν τῶν αἰτίων εἰσαγομένου τὸ ὅλον αἰτιατὸν εἰσάγεσθαι, τοῦ δὲ ὅλου αἰτιατοῦ εἰσαγομένου μὴ καὶ τὸ πᾶν συνεισάγεσθαι αἴτιον καὶ οὕτω τὸ αἰτιατὸν ἐπὶ πλέον εἶναι λέγεσθαι τοῦ αἰτίου, ὅπερ ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως συμβῆναι ἀδύνατον. ἢ δῆλον ὅτι οὕτω συμβιβαστέον πρὸς ἀλλήλας τὰς ἀπορίας ἀπορήσαντας πρότερον περὶ τούτων καὶ οὕτω τὴν λύσιν ἐπενεγκόντας; ἆρα γὰρ ἐνδέχεται τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς πράγματος μὴ τὸ αὐτὸ εἶναι αἴτιον ἑτέροις καὶ ἑτέροις εἴδεσιν, ἀλλὰ τοῖσδε μὲν ἄλλο τοῖσδε δὲ ἄλλο, ἢ οὔ; ἀλλὰ δῆλον ὅτι πῇ μὲν ἐνδέχεται, πῇ δὲ οὐκ ἐνδέχεται. Riccard.

99 a 5 τὸ οὖ αἴτιον ἢ τὸν μείζονα ὅρον. Id.

99 a 6 εἰ δὲ καὶ δοθείη προβλήματα εἶναι τὰ κατὰ συμβεβηκὸς εἰλημμένους ἔχοντα ἀμφοτέρους τοὺς ἄκρους. Id.

99 a 7 εἰ δὲ γενικά. Id.

99 a 8 καὶ τοῦτο μὲν τῆς συνωνύμου κατηγορίας παράδειγμα. Id.

99 a 10 ἤγουν καθὸ ἰσάκις ἐστὶ πολλαπλάσιον. Prodr.

99 a 16 ἐπεὶ δὲ οὐ μόνους τούτους τοὺς ὅρους, τὸν μείζονα δηλαδὴ καὶ τὸν μέσον, ἐξισάζειν ἀλλήλοις ἐν τῇ ἀποδείξει δίκαιον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐλάττω καὶ ἔσχατον, σκεπτέον πῶς ἂν παρακολουθοῖεν ἅπαντες ἅπασιν. Riccard.

99 a 25 ὡς οὕτω τοῦ λόγου προβαίνοντος τέσσαρας ἡμῖν ὅρους ἐνταῦθα λαμβάνεσθαι, δύο μὲν τοὺς ἄκρους, μείζω τὸ φυλλοῤῥοεῖν καὶ ἐλάττω τὴν ἄμπελον ἢ συκῆν, καὶ δύο τοὺς μέσους, τὴν τοῦ ὀποῦ πῆξιν καὶ τὸ πλατύφυλλον. ... „τὸ πρῶτον μέσον“ καὶ μείζονι ἄκρῳ προσεχὲς ἢ τὸν πηγνύμενον ὀπόν. λόγος τοῦτο τοῦ (τὸ cod.) φυλλοῤῥοεῖν ἐστίν. ἔσται δὲ ἀπὸ μὲν τῶν ἐσχάτων ἀρχομένοις ἡμῖν πρῶτον μὲν τὸ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον μέσον τὸ πλατύφυλλον, καθὸ „τοιαδὶ“ ἢ πλατύφυλλα τὰ φυλλοῤῥοοῦντα πάντα λέγεται δένδρα. Id.

99 a 27 ὅστις μέσος τοῦ μὲν ἐσχάτου ἄκρου ποῤῥώτερός ἐστι τοῦ δὲ μείζονος ἐγγύς. Id.

99 a 29 σπέρμα δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐνταῦθά φησι τὸ ἔσχατον τοῦ ὀχάνου ἐξ οὗ τὰ φύλλα τὴν ἀρχὴν ἀναδίδοται, ὃ τῶν φυτῶν οἱ μελεδωνοὶ ὄμμα δένδρου καλοῦσιν. Prodr.

99 a 32 ἐπὶ πλεῖον δέ, ἅμα δὲ πάντων οὐκ ἐπὶ πλεῖον. Riccard.

99 b 1 διὰ τί δὲ ὥσπερ κατηγοροῦμεν τὸ Α τῶν Δ διὰ μέσου αἰτίου τοῦ Β, οὕτως οὐ κατηγορήσομεν αὐτὸ καὶ τῶν Ε δι' ἑτέρου αἰτίου; οἷον τὸ Α ὑπάρχει πᾶσι τοῖς Δ, ὑπάρχει δὲ καὶ πᾶσι τοῖς Ε, ἀλλ'

ἔστι τῶν μὲν Δ αἴτιον, τῶν δὲ Ε αἴτιον ἄλλο τι, ὅπερ ἐπισκέψασθαι χρή. Riccard.

ἀλλ᾽ οὐκ ἀνάγκη τὰ αἴτια ταῦτα τὰ αὐτὰ τῷ εἴδει εἶναι ... τὸ δὲ αὐτὸ διὰ πλειόνων μέσων κατὰ τῶν αὐτῶν τῷ εἴδει λεχθῆναι οὐκ ἐγχωρεῖ, εἰ μή που ὁ εἷς ὑπὸ τὸν ἕτερον μέσος καὶ αἴτιος τάττοιτο. Id. 99 b 4

τεσσάρων ἀναπεφασμένων ἡμῖν ὅρων καὶ δύο μεταξὺ τῶν αἰτίων ὄντων ζητητέον, πότερον τῶν δύο τούτων μέσων αἴτιον ἀμπέλῳ καὶ συκῇ τοῦ φυλλοῤῥοεῖν τὸ πρὸς τὸ καθόλου πρῶτον καὶ τῷ μείζονι ὅρῳ ἐγγίζον, ἡ τοῦ ὀποῦ δηλαδὴ πῆξις, ἢ τὸ πρὸς τὰ (τὸ cod.) καθέκαστα, δηλονότι τὸ πλατύφυλλον ὃ κατηγορεῖται ἀμέσως τῶν καθέκαστα. δῆλον δὴ ὅτι τὰ ἐγγύτατα ἑκάστου τῶν πρὸς τῷ ἐλάττονι ὅρῳ κειμένων ἐκεῖνά ἐστιν αἴτια. ... τοῦ δὲ καὶ κατὰ τῆς πήξεως τοῦ ὀποῦ τὸ φυλλοῤῥοεῖν λέγεσθαι οὐκ ἔστιν ἄλλο αἴτιον ἀλλ᾽ ἢ αὐτὸ τοῦτο τὸ πήγνυσθαι τὸν ὀπόν· ἀμέσως γὰρ τὸ φυλλοῤῥοεῖν τῇ πήξει ἐστὶ τοῦ ὀποῦ. Id. 99 b 9

ἡ αὐτὴ κατ᾽ εἶδος τῇ γνώσει τῇ ἐκ τῶν ἀρχῶν. Id. 99 b 22

ἐκ δὲ ἐμπειρίας ἥ τις γίνεται ἐκ παντὸς ἀθροισθέντος τοῦ καθόλου λόγου καὶ παγέντος καὶ ἠρεμήσαντος ἐν τῇ ψυχῇ. Id. 100 a 6

„περὶ τὸ ὄν" εἴτ᾽ οὖν ἀπὸ τῶν ἀεὶ καὶ ὡσαύτως ἐχόντων πραγμάτων. Id. 100 a 9

πάσχειν ὑπὸ τῶν γνωστῶν καὶ τὰ τούτων εἴδη δέχεσθαι. Id. 100 a 14

ἡ κατὰ τὴν αἴσθησιν γνῶσις τοῦ καθόλου ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστα ἀντιλαμβάνεται. Marg. 100 a 17

πάλιν ἐν τούτοις τοῖς μερικοῖς οὐχ ἵσταται, ἕως ἂν εἰς τὰ ἀμερῆ στῇ καὶ τὰ καθόλου. οἷον ἔστη ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ ὁ Καλλίας οὐχ ὡς Καλλίας, ἀλλ᾽ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὁ ἄνθρωπος οὐχ ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ὡς ζῷον καὶ τὸ ζῷον οὐχ ὡς ζῷον, ἀλλ᾽ ὡς τοιονδὶ ζῷον. Riccard. 100 b 2

τὰ πρῶτα τῇ φύσει καὶ τὰ καθόλου. Id. 100 b 4

ὡς ὁ νοῦς τῶν ἀρχῶν τῶν ἀποδείξεων γνωστικός ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ ὅλη ἐπιστήμη καὶ διάνοια τοῦ ὅλου ἐπιστητοῦ καὶ διανοητοῦ πράγματος, τουτέστι τῆς ἀποδείξεως, ἔσεται γνωστική. Finis paraphr. Riccard. 100 b 16

Εἰς τὰ Τοπικά.

Magenteni e Coisl. 170, Io. Itali e Marc. 265. (Quibus auctoris nomen non adiecimus Magenteni sunt. Paris. Reg. 1917 fol. 550 — 553 sine ullo fructu inspectus est.)

Διαφωνία γέγονε τοῖς σοφοῖς περὶ τῆς διαλεκτικῆς· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἶπον διαλεκτικὴν εἶναι τὴν πρώτην φιλοσοφίαν ... οἱ δὲ περὶ Πλάτωνα διαλεκτικὴν ἔλεγον τὴν διαιρετικήν... σκοπὸς τῆς διαλεκτικῆς τὸ εἰς ἀντίφασιν περιάγειν τὸν προσδιαλεγόμενον ...

ὕλη δὲ τῆς διαλεκτικῆς ἐστὶν αἱ ἔνδοξοι προτάσεις, τῶν δὲ ἐνδόξων προτάσεων αἱ μὲν ἀπολύτως λέγονται ἔνδοξοι, αἳ καὶ τῆς διαλεκτικῆς εἰσίν· ἀπολύτως δὲ ἔνδοξοί εἰσιν αἱ δυσχερῶς ἔχουσαι λυθῆναι. ... οὐ γὰρ πάντη εἰσὶν ἀληθεῖς, ἀλλὰ πιθαναὶ καὶ κατά τι μὲν ἀληθεύουσαι κατά τι δὲ ψευδόμεναι ... αἱ δὲ τῶν ἐνδόξων προτάσεών εἰσι φαινόμεναι ἔνδοξοι. τοιαῦται δέ εἰσιν αἱ ἐπιπόλαιον καὶ φανερὰν ἔχουσαι τὴν τοῦ ψεύδους δόξαν. ... περὶ ταύτας ἡ σοφιστικὴ παραγίνεται. ... πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη περὶ ἓν ὑποκείμενον καταγίνεται ... ἡ δὲ διαλεκτικὴ οὐκ ἔχει ἕν τι ὑποκείμενον ὡρισμένον, ἀλλὰ τὰ ὑποκείμενα πάσης ἐπιστήμης ἔχει αὕτη ὡς οἰκεῖα, πλὴν οὐ συλλογίζεται ἐκ τῶν οἰκείων καὶ τῶν καθ' αὑτὸ ὑπαρχόντων τῷ πράγματι ... ἀλλ' ἐκ τῶν πόῤῥω ἤγουν τῶν κοινοτέρων ἀρχῶν καὶ ἐνδόξων ... καὶ τὰς μὲν ἰδίας (ἀρχὰς) γινώσκει μόνος ὁ ἐπιστήμων, τὰς δὲ κοινὰς καὶ ὁ τυχὼν καὶ ἀνεπιστήμων ... ὡσαύτως καὶ ἡ ῥητορικὴ ὑποκείμενα ἔχει ὡς οἰκεῖα τὰ ὑποκείμενα πάσης ἐπιστήμης ... καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀριστοτέλης ἐξ ἀρχῆς τῆς ῥητορικῆς λέγει τὴν ῥητορικὴν ἀντίστροφον εἶναι τῆς διαλεκτικῆς ... τινὲς δὲ κακίζονται τὴν ἐπιγραφὴν λέγοντες· οὐκ ὤφειλε τὸ πρῶτον βιβλίον ἐπιγράψαι περὶ τόπων· οὐ γὰρ ἐν αὐτῷ διδάσκει περὶ τόπων, ἀλλ' ἐν τοῖς ἄλλοις, ἐν τούτῳ δὲ διδάσκει τέσσαρα εἶναι τὰ διαλεκτικὰ προβλήματα, γενικὰ ὁρικὰ ἰδικὰ καὶ κατὰ συμβεβηκός, καί φαμεν ὡς, ἐπεὶ τοὺς τόπους χάριν τῶν προβλημάτων παραδίδωσι, τούτου χάριν καὶ τὸ παρὸν βιβλίον τοπικὸν (τοπικῶν opinor) ἐπιγέγραπται οὗ ἕνεκεν καὶ οἱ τόποι παρεδόθησαν.

100a 25 σημείωσαι δὲ ὅτι ἐκ τοῦ εἰπεῖν „ἕτερον" δείκνυσιν, ὅτι ὁ συλλογισμὸς ὄργανόν ἐστι.

100a 26 τὸ „ἐξ ἀνάγκης" οὐ δηλοῖ τὸ ἀναγκαῖον, ἀλλὰ τὸ ἀναγκαστικῶς καὶ βιαστικῶς· κἂν γὰρ αἱ προτάσεις ἐνδεχόμεναι ὦσιν, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἐξ ἀνάγκης τὸ συμπέρασμα συνάγεται.

100b 23 ὁ ἐριστικὸς δὲ συλλογισμὸς διαιρεῖται εἰς δύο· εἰς τὸν παρὰ τὴν ὕλην ἤγουν τὸν ἔχοντα τὰς προτάσεις ψευδεῖς ... καὶ εἰς τὸν παρὰ τὸ εἶδος, ὃς προτάσεις μὲν ἔχει ἀληθεῖς, ἀσυλλόγιστος δέ ἐστιν. (Exempla falsae constructionis geometricae eadem affert Magent. quae Alex. comm. in Top. ed. Ald. 1513 p. 15.)

101b 3 ἐκ τοῦ εἰπεῖν „μεθόδων" (μέθοδον cod.) ἐδήλωσε καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας.

101b 14 διὰ τοῦ „ἐξ ὧν" ἐδήλωσε τὰς προτάσεις, διὰ δὲ τοῦ „περὶ ὧν" τὰ προβλήματα.

101b 39 ὅρος δὲ λέγεται ἀπὸ τοῦ ὁρίζειν καὶ διαχωρίζειν τὸ ὁριστὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων.

102a 32 ἡ δὲ αἰτία τοῦ τὰς διαφορὰς μετὰ τοῦ γένους ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαί ἐστιν αὕτη, ὅτι ἡ διαφορὰ συνεκφωνουμένη τῷ γένει οὐκέτι ἐστὶ διαφορά, ἀλλὰ γένος ἀνώνυμον ... τῶν γὰρ γενῶν τὰ μέν εἰσιν ὠνομασμένα ὅσα μιᾷ λέξει ἐκφωνεῖται, οἷον τὸ ζῷον, τὰ δὲ λέγεται ἀνώνυμα ... οἷον ζῷον λογικὸν θνητόν.

λέγει τὸν δεύτερον ὅρον τὸν κατὰ θέσιν βελτίονα τοῦ πρώτου, ἤγουν τοῦ κατὰ ἀναίρεσιν, διότι ὁ μὲν πρῶτος οὐδὲ ὁρισμὸς ῥηθήσεται· τοῦτο γὰρ ὁρισμοῦ ἴδιον τὸ μὴ ἀναιρεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ εἰσάγειν φύσιν τινά. ὅθεν καὶ πάντες οἱ κυρίως ὁρισμοὶ θετικῶς ἤγουν καταφατικῶς εἰσάγονται. ... εἰ δέ τις ἐνσταίη λέγων τὸν πρῶτον ὁρισμὸν βελτίονα τοῦ δευτέρου κατὰ τοῦτο, διότι ὁ πρῶτος συλλαμβάνει πάντα τὰ συμβεβηκότα καὶ τὰ χωριστὰ καὶ τὰ ἀχώριστα... ἐροῦμεν πρὸς τὸν οὕτως ἐνστάντα ἀπατηθῆναι ἐκ τοῦ μὴ νοῆσαι καλῶς τὸν δεύτερον ὁρισμόν· τὸ γὰρ ἐνδέχεται εἶναι καὶ μὴ εἶναι οὕτως νοεῖται, ὅτι τὸ συμβεβηκὸς εἴτε χωριστὸν εἴτε ἀχώριστον οὔτε παρὸν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ συντελεῖ τι εἰς τὴν οὐσίαν οὔτε ἀπὸν παραβλάπτει κατά τι τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος. — 102b 10

οὐδὲν κωλύει τὸ συμβεβηκὸς γίνεσθαι ἴδιον, ἀλλ' οὐ κυρίως ἴδιον. — 102b 21

μέλλει γοῦν δεῖξαι ἐνταῦθα διά τε τῆς ἐπαγωγῆς καὶ τοῦ συλλογισμοῦ ὅτι πλείονα τῶν τεσσάρων προβλημάτων οὐκ εἰσὶν ἕτερα. — 103b 5

ἐνταῦθα δείκνυσιν ὅτι τὰ τέσσαρα προβλήματα ταῦτα, ἃ καὶ εἶπε τέσσαρας διαφορὰς ὡς ἀλλήλων διαφέροντα, οὐκ εἰσὶ γένη γενικώτατα, ἀλλ' ἀνάγονται καὶ ταῦτα ὑπὸ τὰ δέκα γενικώτατα γένη, ἐντεῦθεν δεικνὺς ὅτι καὶ αἱ δέκα κατηγορίαι χρησιμεύουσιν εἰς τὴν διαλεκτικήν. — 103b 20

„ἢ περὶ ὧν" ἤγουν ἤ εἰσι προβλήματα διαλεκτικὰ καὶ ταῦτα ἃ ... — 104b 24

„ὡς τύπῳ" ἀκριβῶς γὰρ διορίσασθαι καὶ παραδοῦναι οὐ δυνατόν ἐστιν· ὑπαλλάσσουσι γὰρ καὶ κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις καὶ συμπίπτουσιν. — 105b 19

„ἐπ' αὐτῶν" ἤγουν τοῦ ὀξέος χυμοῦ καὶ τοῦ ὀξέος ὄγκου. — 106 a 34

ἔτι παραδίδωσί σοι μέθοδον, ἐξ ὧν γνωρίσεις τὰ ὁμώνυμα. — 106 a 36

σομφὴν φωνὴν λέγομεν τὴν βραγχώδη. — 106 b 8

ἔοικε δὲ ὁ τόπος οὗτος ὁ αὐτὸς εἶναι τῷ πρὸ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι δέ, διότι ἐπ' ἐκείνου μὲν ἐκρίνομεν τὴν ὁμωνυμίαν ἀπὸ τῶν δέκα κατηγοριῶν, ἐπὶ τούτου δὲ κρίνομεν τὸ ὁμώνυμον ἀπὸ τῶν προσεχῶν γενῶν τῶν σημαινομένων. ... τὸ γοῦν ζῷον καὶ τὸ σκεῦος τὰ σημαινόμενα ὑπὸ τοῦ ὄνου εἰ καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ σκεῦος ἀνάγεται τὸ πόῤῥω, ἤγουν ὑπὸ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ τὰ προσεχῆ τούτων γένη εἰσὶν ἀντιδιῃρημένα καὶ ἕτερα. ... ἂν δὲ ὑπ' ἄλληλα ὦσι τὰ γένη ὑφ' ἃ ἀνάγονται τὰ σημαινόμενα, οὐκ ἀναγκαῖον τοὺς ὁρισμοὺς τοὺς σημαινομένους ὑπὸ τοῦ ὀνόματος εἶναι ἑτέρους. — 107a 18

τοῦτο τόπος ἐστὶν ἐπιδιορθωτικὸς τοῦ προσεχῶς ῥηθέντος τόπου. εἶπε γὰρ ἐν ἐκείνῳ ὅτι ἀφαιρεθέντος ἀφ' ἑκατέρου ὁρισμοῦ τοῦ ἰδίου τοῖς ὑποκειμένοις, εἰ τὸ αὐτὸ καταλειφθῇ, τὸ κατηγορούμενον συνωνύμως κατηγορεῖται καθ' ὧν κατηγορεῖται. ἐνταῦθα δέ φησιν ὅτι πολλάκις τὸ καταλειπόμενόν ἐστι τὸ αὐτό, τὸ δὲ κατηγορούμενον οὐ συνωνύμως κατηγορεῖται καθ' ὧν κατηγορεῖται, ἀλλ' ὁμωνύμως. — 107b 6

οὐκ οἰκεῖός ἐστι τῇ διαλεκτικῇ, ἀλλὰ τῇ σοφιστικῇ. — 108 a 34

108b 22 νοητέον γοῦν τοῦτο οὕτως· ἀπὸ τῶν κοινῶν τὸ μάλιστα κοινότερον καὶ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον γένος ἐστί. προσέθηκε δὲ τὸ ἐν τῷ τί ἐστι, διότι, κἂν αἱ διαφοραὶ κοινότεραι τοῦ εἴδους ὦσιν (εἰσίν cod.), ἀλλ' ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι κατηγοροῦνται.

109a 27 προβλήματα νοητέον ἐνταῦθα τὰς δόξας ἃς ἔχουσί τινες ἀμετακινήτους.

109b 14 δεῖ σε διαιρεῖν τὰ ἀντικείμενα εἰς τὰ εἴδη καὶ μὴ εἰς τὰ ἄπειρα, ἤγουν τὰ ἄτομα. ... εἰ δ' οὐχ εὑρήσεις ἐπὶ τῶν εἰδῶν, κάτελθε εἰς τὰ ἄτομα.

109b 16 ἀπὸ τῶν πρώτων ἤγουν τῶν καθόλου. ... τὰ εἴδη πάλιν διαιρήσομεν εἰς τὰ ἄτομα καὶ δείξομεν ἐπὶ πάντων τῶν ἀτόμων ἢ ἐπὶ τῶν πλείστων ὡς οὕτως ἔχει.

110a 13 ἐκεῖ μὲν γὰρ διαίρεσιν εὐθέως ἐποιούμεθα τὴν καθόλου εἰς τὰ προσεχῆ εἴδη, ἐνταῦθα δὲ πρότασιν ποιήσαντες καὶ ὡς πρὸς πρότασιν τὴν ἔνστασιν ποιησάμενοι. Io. Ital.

111b 14 ἐπεὶ ἀδύνατον πολλοὺς ὁρισμοὺς τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς πράγματος εἶναι, ἐπιδιορθούμενος οἷον ὃ εἶπε προσέθηκε „ἢ τοὺς δοκοῦντας". ... ἢ ὄντας νοητέον τοὺς παρὰ τῶν παλαιῶν τεθέντας, δοκοῦντας δὲ τὰς ὑπογραφάς· αὗται γὰρ δοκοῦσι μὲν ὁρισμοί, οὐκ εἰσὶ δέ.

111b 38 τὸν τοιοῦτον τρόπον οὐ σοφιστικὸν δεῖ καλεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον διαλεκτικόν.

112a 21 πολλάκις γὰρ ἡ μετάληψις ἤγουν τὸ ἐᾶσαι τὸ προκείμενον καὶ μεταβῆναι εἰς ἕτερον ἀκόλουθον αὐτοῦ χαλεπώτερον γίνεται, ἤγουν οὐκ ἐπιχορηγεῖ προτάσεις καὶ ἐπιχειρήματα.

112a 27 „πρὸς ἄμφω" ἤγουν πρὸς κατασκευὴν καὶ ἀνασκευήν.

112b 22 ὁ Πρόδικος διαφορὰν παρεδίδου ἡδονῆς καὶ χαρᾶς καὶ τέρψεως καὶ εὐφροσύνης, καὶ τέρψιν μὲν ἔλεγε τὴν διὰ τῶν ὤτων ἡδονήν, εὐφροσύνην δὲ τὴν διὰ λόγου, χαρὰν δὲ τὴν εὔλογον διάχυσιν, ἡδονὴν δὲ τὴν ἄλογον διάχυσιν.

113b 17 ἐπαγωγὴν δὲ λέγει τὴν λῆψιν τῶν ὅρων.

114a 27 καὶ αἱ πτώσεις σύστοιχοι λέγονται· ἀκολουθεῖ γὰρ τὸ δικαίως τῇ δικαιοσύνῃ, τὰ δὲ σύστοιχα πτώσεις οὐ λέγονται.

115a 27 ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τῶν μίξεων χρήσιμος ὁ τόπος· τὸ γὰρ μέλι οἰνόμελι οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ οἶνος ἐπιμιχθεὶς αὐτῷ ἐποίησε τὸ ὅλον οἰνόμελι.

115a 32 ἐπὶ δὲ τοῦ ποιοῦ θεωρεῖται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον· μᾶλλον γὰρ θερμὸν καὶ λευκὸν καὶ ἧττον λέγεται, τὸ δὲ ποσὸν καὶ ἡ οὐσία τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον οὐκ ἐπιδέχονται, καὶ διὰ τοῦτο, εἴ τι ἂν προσθήσεις αὐτοῖς, οὔτε μᾶλλον οὐσία ῥηθήσεται ἢ ποσὸν οὔτε ἧττον.

116a 31 οὗτος ὁ τόπος ὁ αὐτὸς δοκεῖ εἶναι τῷ πρὸ αὐτοῦ, διαφέρει δὲ ἐκείνου κατὰ τὴν ἐκφώνησιν.

117b 6 προσέθηκε δὲ τὸ „ἢ τῶν ἐναντίων", διότι αἱ ἀποβολαὶ ἢ ἄνευ παρουσίας τοῦ ἐναντίου γίνονται, ὡς ἡ ἀποβολὴ τῆς ἀσπίδος οὐ δι' ἐναντίου γίνεται οὔτε μὴν τὸ ἐπιλανθάνεσθαι, ἢ παρουσίᾳ ἐναντίου.

118a 6 ἐκ περιουσίας δὲ λέγεται ὧν ἡ παρουσία ἀναγκαία οὐκ ἔστιν.

ὥστε τὸ κατὰ πάντα τὰ σημαινόμενα τοῦ αἱρετοῦ αἱρετὸν ὂν αἱρετώτερόν ἐστι τοῦ κατὰ δύο σημαινόμενα ὄντος αἱρετοῦ. 118b 29

αἶσχος δὲ νοεῖ τὸ δυσειδὲς καὶ ἄμορφον ἢ τὴν ὕβριν. οὐδεὶς ὑβριζόμενος ἥδεται. 118b 35

εἰ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς πράγματος, οἷον τοῦ πλούτου, δύο τινά εἰσι μείζονα καὶ ὑπερέχοντα ἀγαθά, οἷον εὐεξία καὶ ὑγίεια, πλὴν τὸ μὲν ὑπερέχει τοῦ πλούτου μᾶλλον, ἤγουν ἡ εὐεξία, τὸ δέ, ἡ ὑγίεια τοιοῦτον οὖσα, ἤγουν ἀγαθόν, ἔλαττον ὑπερέχει τοῦ πλούτου, ἔσται ἡ εὐεξία τῆς ὑγιείας αἱρετωτέρα. 119a 20

ἐξ ἄλλου γένους λέγει εἶναι τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἡδονήν. εἰ γὰρ καὶ τὸ πόῤῥω γένος αὐτῶν ἕν ἐστιν, ἤγουν ἡ ποιότης, ἀλλ' οὖν τὰ προσεχῆ αὐτῶν γένη εἰσὶν ἕτερα. 119b 31

„ὁ ὑποτιθέμενος" ἤγουν ὁ ὁμολογήσας, ὡς εἰ δείξεις τινὰ ψυχὴν ἀθάνατον ... ὅτι καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀθάνατος. 120a 3

νῦν λέγει καὶ περὶ τοῦ κατηγορουμένου ὡς ὀφείλεις καὶ τοῦτο διαιρεῖν καὶ διορίζειν. 120a 38

ἑξῆς περὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῶν προβλημάτων ποιεῖται τὸν λόγον, εἰσὶ δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ γένους καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ ὁρισμοῦ. ἐν γὰρ τούτοις τοῖς γένεσι πάντα τὰ διαλεκτικὰ προβλήματα ἐμπεριέχεται. Io. Ital. 120b 12

„ὡς συμβεβηκός", τουτέστιν ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν. 120 b 21

ἐν τοῖς παραδείγμασιν εἴωθεν ὁ Ἀριστοτέλης οὐκ ἀκριβολογεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἔλαβε τὴν κίνησιν γένος φορᾶς ἀλλοιώσεως καὶ τῶν λοιπῶν. 121a 30

ἤγουν κανὼν ἔστω σοι τούτων πάντων τὸ τὸ γένος ἐπὶ πλέον λέγεσθαι παρὸ τὸ εἶδος καὶ ἡ διαφορά. 121b 11

ἀδιάφορα τῷ εἴδει λέγονται τὰ ἄτομα. 121 b 15

ὁ Δημόκριτος ἀτόμους ὑπετίθει γραμμὰς ὡς μὴ πεφυκυίας τέμνεσθαι. 121b 19

οἱ μὲν ἀποδοθέντες τόποι ἀνασκευαστικοὶ καὶ κατασκευαστικοὶ τοῦ γένους ἀπὸ τοῦ γένους ἐλήφθησαν, νῦν δὲ παραδίδωσι τόπους ἀνασκευαστικοὺς καὶ κατασκευαστικοὺς τοῦ ἀποδοθέντος γένους τὰς ἀφορμὰς τῆς λήψεως ἐκ τοῦ εἴδους ἔχοντας ... τὸ δὲ εἶδος ἐνταῦθα ὡς ὑπάλληλον ἔλαβεν ὡς καὶ γένος εἶναι. 122a 31

„οὕτω δ' ἀποδοθέντος" ἤγουν τῆς κράσεως γένους ἀποδοθείσης οὐδέτερον τῶν εἰρημένων συμβήσεται, ἤγουν οὔτε τὸ γένος ἔσται ἐπὶ πλέον τῆς διαφορᾶς οὔτε τὸ γένος οὐ μεθέξει τῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ μεθέξει, ἅπερ ἄτοπα. 123a 8

εἰ γὰρ δόξαν ἔχω περί τινος μέλλοντος πράγματος, οἷον ὁ Σωκράτης λούσεται, ἡ δόξα αὕτη πρὸ τοῦ λουθῆναι τὸν Σωκράτην οὔτε ἀληθής ἐστιν οὔτε ψευδής. 123a 17

ἐκ τούτου τοῦ τόπου δείξει τις τὴν δύναμιν ἤγουν τὴν ἕξιν μὴ εἶναι γένος τῆς ὁράσεως, διότι ἡ μὲν ὅρασις κατὰ τοῦ ὁρατοῦ κατηγορεῖ- 124b 23

ται, ἡ δὲ ἕξις ἢ ἡ δύναμις οὐ κατηγορεῖται. οὐκέτι γὰρ ὅρασις ἕξις ὁρατοῦ λέγεται.

125a 40 ἤγουν ἐπεὶ δὲ δυνατόν ἐστι καὶ ἄλλο ἐπιστητὸν λαβεῖν ὃ ψυχὴ οὐκ ἔστι, τὸ δὲ „ἐν ἄλλῳ" ἀντὶ τοῦ ἄλλου ἐπιστητοῦ ληπτέον.

125b 5 ἤγουν εἰ δέ τις τὸ πρός τι τὸ μὴ τοιοῦτον, ἤγουν τὸ μὴ ὑπάρχον ἐν ἐκείνῳ πρὸς ὃ ἀναφέρεται, θήσει καὶ ἀναγάγῃ εἰς γένος τὸ τοιοῦτον ὃ πρός τι ὂν ἐξ ἀνάγκης ἐν ἐκείνῳ ἐστὶ πρὸς ὃ ἀναφέρεται, οὐ καλῶς ἀποδέδωκε τὸ τοιοῦτον πρός τι γένος εἶναι τοῦ μὴ τοιούτου (τοιοῦτον cod.) πρός τι.

125b 10 ἤγουν εἴτε ὡς γένος εἴτε ὡς συμβεβηκὸς δώσεις εἶναι τὴν μονὴν ἐν τῇ μνήμῃ, διὰ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἀναιρεθήσεται.

127a 3 δοκεῖ δὲ ὁ τόπος οὗτος ἀπαράλλακτος εἶναι τῷ πρὸ αὐτοῦ τόπῳ ... τίς οὖν ἡ διαφορὰ τῶν τόπων; ἔστι δὲ αὕτη, ὡς ἐκεῖ μὲν ἁμαρτάνειν ἐλέγετο ὁ τὸ πεπονθὸς λέγων ἁπλῶς γένος τοῦ πάθους, ἐνταῦθα δὲ ἁμαρτάνειν συμβαίνει τὸν λαμβάνοντα εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ πάθους γένος τὸ πεπονθός. καὶ ὅτι τοῦτό ἐστιν ἀληθὲς ὃ λέγω δῆλον ἐκ τοῦ εἰπεῖν ὡς ἁμαρτάνουσιν οἱ ὁριζόμενοι τὸ πνεῦμα πάθος ὂν ἀέρα κινούμενον.

127a 5 ἐπεὶ γένος λέγεται τῷ ἐν πλείοσιν εἴδεσι θεωρεῖσθαι, ἀνάγκη λοιπὸν ἀναιρουμένων τῶν εἰδῶν ἐν οἷς θεωρεῖται ἀναιρεῖσθαι καὶ τὸ γένος· εἰ δὲ τὸ γένος μένει, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὰ εἴδη μένει.

127b 18 πάλιν εἰ τὸ μὲν εἶδος ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, τὸ δὲ γένος οὔτε αὐτὸ οὔτε τὸ ἐξ αὐτοῦ λεγόμενον, οὐκ ἂν εἴη τὸ ἀποδοθὲν γένος αὐτοῦ.

129a 21 δεῖ δὲ γινώσκειν ὅτι τὸ ἀεὶ ἴδιον ἐπὶ πλέον ἐστὶ τοῦ καθ' αὑτό· πᾶν γὰρ καθ' αὑτὸ καὶ κυρίως ἴδιόν ἐστι καὶ ἀεί.

129b 3 πρὸς σαφήνειαν τοῦ ῥητοῦ ληπτέον ἐκεῖθεν πάλιν τὸ „εἰ μή," τουτέστιν ἢ εἰ μὴ τὸ ἴδιον γνωριμώτερον ὑπάρχει κατὰ τὴν ὕπαρξιν, παρὸ εἰ διὰ γνωριμωτέρων καὶ σαφεστέρων ἀπεδόθη, λέγων· εἰ γὰρ τὸ μὲν ἴδιόν ἐστι σαφές, οὐκ ἔγνωσται δὲ καὶ φανερόν ἐστιν ὅτι ὑπάρχει τῷ εἴδει οὗ ἐστιν ἴδιον, οὐ καλῶς ἀπεδόθη τὸ ἴδιον.

129b 24 εἰκότως πρόσκειται τὸ „κατὰ τοῦτο" ἤγουν κατὰ τούτους μὲν τοὺς τρόπους.

131a 17 εἰ δέ τις ἐρεῖ· καὶ πῶς ἐν ταῖς δέκα κατηγορίαις τὰ πρός τι ἅμα ὄντα τῇ φύσει εἶπεν ἐξ ἀλλήλων γινώσκεσθαι; φαμὲν πρὸς αὐτὸν ὅτι ἐνταῦθα ἐνδόξους τοὺς τόπους παραδίδωσι, τὰ δὲ ἔνδοξα οὐ πάντη ἀληθῆ.

132a 26 τινὲς τὸ „ῥηθήσονται" ἀντὶ τοῦ ἐῤῥέθησαν ἐνόησαν.

132b 8 οὗτος ὁ τόπος ὁ αὐτὸς μέν ἐστι τῷ προσεχῶς ῥηθέντι, διαφέρει δὲ ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἐπιχειρεῖ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, οὗτος δὲ ἀπὸ τοῦ λόγου.

132b 35 κατὰ μέθεξιν λέγονται εἶναι αἱ οὐσιώδεις διαφοραί.

133a 8 τὸ αἰσθάνεσθαι πεφυκὸς οὐκ οὐσιώδης διαφορὰ τοῦ ζῴου ἐστίν, ἀλλ' ἐπουσιώδης· τὸ αἰσθητικὸν γάρ ἐστιν οὐσιώδης διαφορὰ τοῦ ζῴου.

133a 13 τὸ δὲ „ἢ τοὔνομα" ἀντὶ τοῦ καὶ ληπτέον.

ἕτερος δὲ ὁ τόπος ἐστὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ οὗτος· ἐπ' ἐκείνου μὲν γὰρ ἔλαβεν ἐν παραδείγματι τὰ ταὐτὰ τῇ φύσει, ἐνταῦθα δὲ διὰ παραδείγματος παραλαμβάνει τὰ ταὐτὰ τῷ γένει. 133a 35

τὸ καλῶς ἀποδοθὲν ἴδιον ... καθ' οὗ κατηγορεῖται ὁ λόγος ... κατὰ τούτου λεχθήσεται καὶ τοὔνομα. 134a 25

τοῦτο δὲ οὐ δεῖ γίνεσθαι τὸ ἀποδιδόναι ἓν ἴδιον πάντων τῶν εἰδῶν τοῦ πυρός. 134b 34

τὸ „αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπιστήσας" ἀντὶ τοῦ ἐπισκεψάμενος καθ' ἑαυτόν. 135a 26

κατηγορούμενα λέγει τὰ καταφατικῶς κατηγορούμενα ... μὴ κατηγορούμενα δὲ τὰ ἀποφατικῶς. 136a 14

εἰ δέ τις ἐρεῖ· καὶ πῶς τὸ δοξαστὸν κατάφασις ὂν ἐστιν ἴδιον τῆς ἀποφάσεως ἤγουν τοῦ μὴ ὄντος; ἐροῦμεν ὡς τὸ δοξαστὸν οὐ δοξάζει ὅτι ἐστὶ τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἔστιν, ὥστε τὸ δοξαστὸν ἐνταῦθα ἀνυπαρξίαν σημαίνει. 136a 37

ἰστέον ὡς πλείονα μὲν ἴδια τοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ πράγματος ἐνδέχεται εἶναι, τὸ δ' αὐτὸ ἴδιον ἀδύνατον εἶναι πολλῶν πραγμάτων. 138a 20

οὗτοι οἱ τόποι οἱ ἀπὸ τοῦ ὁμοίως ἐνταῦθα παραδιδόμενοι ἕτεροί εἰσι τῶν ἀπὸ τῶν ὁμοίως ἐχόντων οὓς φθάσας (ἔφθασας cod.) παρέδωκεν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ εἶχον τὴν ὁμοιότητα κατὰ ἀναλογίαν καὶ ὅτι οὐδ' ὑπάρχον τι ἐν αὐτοῖς ἐθεώρησεν, οὗτοι δὲ θεωροῦσί τι ὁμοίως ὑπάρχον δυσὶ πράγμασιν... ἢ δύο ἑνὶ πράγματι ὁμοίως ὑπάρχοντα ... ἢ δύο δυσὶ πράγμασιν. 138a 30

καθ' ὑπερβολὴν λέγεται ἴδια τὰ καθ' ὑπέρθεσιν λεγόμενα. 139 a 9

καλῶς δὲ προσέθηκε τὸ „ὄντος γένους"· εἰσὶ γάρ τινα μὴ ὑπὸ γένος ἀναγόμενα ὡς τὰ δέκα γενικώτατα γένη. 139a 27

δεικνύει δὲ ἐντεῦθεν ὡς δεῖ πρῶτον τοῦ μὴ καλῶς ὡρίσθαι ἀνατρεπτικοὺς τόπους παραδοῦναι, εἶθ' οὕτως καὶ τοῦ μηδόλως ὡρίσθαι. 139b 9

τουτέστιν εἰ ὁρισμὸν εἴπῃς τοῦ φλέγματος τὸ πρῶτον ὑγρόν, οὐκ ἀληθής ἐστιν ὁ λόγος. 140b 13

τὸ γοῦν λέγειν ἐπιθυμίαν καὶ ὄρεξιν ἡδέος οὐδὲν διαφέρουσιν, εἰ μὴ κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν μὲν τῇ ὀρέξει κεῖται τὸ ἡδέος ἐνεργείᾳ, ἐν δὲ τῇ ἐπιθυμίᾳ δυνάμει. 140b 30

τὰ πρός τι ἢ καθ' αὑτά εἰσιν ἢ κατὰ συμβεβηκός. 142 a 26

„τοῦτο δὲ" τὸ ἀληθεύειν τὴν ἀπόφασιν μόνην. 143 b 28

ἤγουν ἐπὶ τῶν στερήσεων. 143 b 33

χλευασία δέ ἐστιν ἡ διὰ καταγέλωτος γενομένη ὕβρις. 144 a 6

ἤγουν ἄτομόν τι. ταῦτα γάρ εἰσιν ὑποκάτω τοῦ εἴδους. 144 a 29

τὸ δὲ πάθος πέφυκε χωρίζεσθαι τοῦ οὗ ἐστι πάθος, ἄλλως τε τὸ μὲν πάθος ἐπιτεινόμενον, ὡς ἡ ἐν τῷ ζῴῳ θερμότης ἢ ψυχρότης ἐπιταθεῖσα ἐξίστησι τὸ ζῷον τῆς οὐσίας ἤγουν οἰκείου εἴδους καὶ διαφθείρει, ἡ δὲ διαφορὰ ἐπιταθεῖσα μᾶλλον σώζει. 145a 4

145a 23 νοεῖ δὲ στλεγγίδα τὸ κοινῶς λεγόμενον ψηκτρίον.

146a 21 τῶν πρός τι τῶν πρὸς δύο ἀποδιδομένων τὰ μὲν πρὸς ἄμφω ἅμα ἀποδίδονται, οἷον ἡ γραμματικὴ ἐπιστήμη λέγεται τοῦ ὀρθῶς γράφειν καὶ τοῦ ὀρθῶς ἀναγινώσκειν ἅμα, τὰ δὲ πρὸς δύο μὲν ἀποδίδονται, ἀλλ' οὐ πρὸς ἄμφω ἅμα, ἀλλ' ἰδίᾳ πρὸς ἑκάτερον τὴν ἀπόδοσιν ἔχει.

146b 37 τὸ δ' „ἐφ' ὅσων ἄλλων ἁρμόττει τὸ φαίνεσθαι" προσέθηκε διὰ τοὺς σοφιστικοὺς συλλογισμούς· οὐ γάρ τις δύναται αὐτοὺς ἀπολύτως συλλογισμοὺς εἰπεῖν, ἀλλὰ φαινομένους συλλογισμούς.

147a 22 „ἐκ τῶν ἐναντίων" τῷ εἰ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ καὶ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ.

147b 5 ὅτι δὲ τὰ στερητικῶς ὠνομασμένα οὐ στερήσεις εἰσίν, ἀλλὰ διαφέρουσι τούτων δῆλον· ἐκ γὰρ τῆς στερήσεως οὐκ εἴδομέν ποτε ἐπάνοδον γενομένην ἐπὶ τὴν ἕξιν.

147b 16 εἰ μή τις λέγει, ὅτι οὐδὲ τὴν ἀνισότητα οὕτως ὁριοῦμαι τὸ ἐναντίον ἰσότητι, ἀλλ' ἀσυμμετρίαν σωμάτων ἢ ἀσυμμετρίαν ποσοῦ.

148a 25 ἤγουν οὐ γὰρ ὥσπερ τὸ ὁμώνυμον ὄνομα ἐφαρμόζει κοινῶς πᾶσι τοῖς σημαινομένοις αὐτῷ, οὕτω καὶ εἷς λόγος ἐφαρμόσει αὐτοῖς.

150a 22 εἰ δὲ τὸ ὁριστὸν ὁριζόμενος μὴ εἴπῃς εἶναι ταῦτα τὰ μέρη ἀλλὰ τὸ ἐκ τούτων συγκείμενον.

151b 7 εἰ δὲ ὅλος ὁ ὁρισμός ἐστιν ἀσαφής, δεῖ σε συνδιαρθρῶσαι.

152b 17 ἀλλὰ καὶ ἂν τεθῇ ὑπόληψις ἀδύνατος, δυνατόν ἐστιν ἐκ ταύτης ὑπάρξαι τι ἀδύνατον, τὸ δὲ ἀδύνατον ἔξωθεν ληπτέον διὰ τὸ σαφέστερον.

152b 25 τὸ „ὁπωσοῦν" πρόσκειται διὰ τὸ τινὰ μὲν οὐσιωδῶς κατηγορεῖσθαι, τινὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός.

153a 30 συμπλοκαὶ δὲ πλείους εἰσίν, οἷον τῷ ποιητικῷ ἀγαθοῦ ἐναντίον ἐστὶ τὸ ποιητικὸν κακοῦ ἢ τὸ φθαρτικὸν ἀγαθοῦ.

154a 9 κατὰ σύγκρισιν ἤγουν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ὁμοίως πρὸς δύο ὁριστά.

155b 9 καθ' ἑαυτὸν συλλογίζεται καὶ τὰς ἀποδείξεις ποιεῖται καὶ οὐ πρὸς ἕτερον· τοῦτο γὰρ τὸ ἐρωτηματίζειν τοῦ διαλεκτικοῦ ἐστίν.

156b 37 δριμεῖς λέγει τοὺς ἀλαζόνας.

157a 6 ὃ εἶπεν ὄπισθεν ὄγκον λόγου, τοῦτο λέγει ἐνταῦθα κόσμον ἤγουν τοῦ συλλογισμοῦ διακόσμησιν.

157a 37 οὐκ ὀφείλει τὸν ἀποκρινόμενον ἀξιοῦν καὶ κατασκευάζειν ἐνστῆναι πρὸς τὴν ἐρωτηθεῖσαν πρότασιν, ἀλλὰ δεῖξαι ἐπὶ τίνος τῶν ὑπὸ τὴν ἐρωτηθεῖσαν πρότασιν οὐκ ἀληθεύει ἡ πρότασις.

158b 33 ἀνταναίρεσις δέ ἐστιν, ὅταν ὅσον ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς, τοσοῦτον ἀφαιρεθῇ καὶ ἀπὸ τοῦ χωρίου.

160a 3 δι' εὐλάβειαν εὐηθείας ἢ ἵνα μὴ δόξῃ εὐήθης καὶ μωρὸς ὁμολογῶν τὰ ἄδοξα.

160a 5 ἤγουν αἰτεῖται τὸ ἐν ἀρχῇ.

160a 38 εἶπε δὲ τὸ „ὡς ἐπὶ τὸ πολύ", διότι ἡ καθόλου πρότασις καὶ διὰ συλλογισμοῦ πολλάκις δεικνύεται.

παρέδωκε γὰρ μεθόδους καὶ τρόπους, πῶς δεῖ ἀποκρίνεσθαι. 160 b 12

αἱ γὰρ προτάσεις ἐνδοξότεραι καὶ γνωριμώτεραί εἰσι τοῦ συμπεράσματος. 161b 28

τινὰ μὲν τῶν βιβλίων ἔχουσιν „ἐξ εὐηθῶν συμπεραίνεται", τινὰ δὲ „ἐξ ἀληθῶν." 162a 5

„ὁ εἰρημένος λόγος", ἤγουν ὁ προσυλλογισμός. 162 a 12

„αὐτὸ" μὲν λέγει τὸ αὐτοδόξαστον ἤγουν τὸ κυρίως δοξαστόν, „μὴ αὐτὸ" δὲ τὰ αἰσθητὰ ταῦτα καὶ δοξαστά, ἐν οἷς δέ ἐστι τὸ αὐτὸ καὶ μὴ αὐτό, ἤγουν τὸ αὐτοδόξαστον καὶ τὸ ἁπλῶς δοξαστόν, ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. ἐν τῇ δόξῃ ἄρα ἐστὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἤγουν ἐστὶν ἄρα δόξα δόξης μᾶλλον. εἰ οὖν τις τοῦτο οὕτως δείξει, εὖ ἂν ἔχοι. 162a 28

ἤγουν ὁ συλλογισμὸς ὁ ἐκ ψευδῶν ψεῦδος συνάξας. 162 b 16

τὸ μεταλαβεῖν τὸ συμπέρασμα εἰς τὸ ἐναντίον ἢ εἰς τὸ ἀντιφατικῶς ἀντικείμενον καὶ μετὰ μιᾶς τῶν προκειμένων προτάσεων ἀνελεῖν τὴν ἑτέραν. 163a 33

ἤγουν καὶ εἰς ἀνασκευὴν καὶ κατασκευήν. 163 a 37

ἤγουν ἐπικρίνειν, ποῖα τῶν ἐπιχειρημάτων εἰσὶ δυνατώτερα, καὶ τούτοις προστίθεσθαι. 163b 1

Ἐξήγησις Ἐφεσίου τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων e **Paris. Reg. 1918 fol. 174 — 194.** Inc. Ὁ ἐριστικὸς (sic cod. 2019, ὁριστικὸς enim habet 1918) λόγος, ὡς καὶ (καὶ om. 1918) ἐν τοῖς Τοπικοῖς ἐπεσημήνατο [Ἀριστοτέλους adi. 1918] καὶ Πλάτων (πάντων 1918) ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ, ὁ αὐτός ἐστι τῷ σοφιστικῷ ἐλέγχῳ. . . τοῦ δὲ ἐλέγχου μέρη δεκατρία, ἓξ μὲν παρὰ τὴν λέξιν ἑπτὰ δὲ παρὰ τὴν διάνοιαν*), οὓς αὐτὸς ἔξω τῆς λέξεως καλεῖ.

φύσει πρῶτα λέγοι ἂν ἢ τὰ κοινά (κοινὸν δὲ τούτοις ὁ συλλογισμός, οὐδέ φησιν ἑξῆς εἶναι τὰ γένη), ἢ φύσει πρῶτα λέγοι ἂν τὰς οἰκείας ἑκάστου ἀρχάς. 164a 22

εἴρηται δὲ νῦν ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα. ἀνάγκη τὸ διττὸν ἢ ἐν τισιν εἶναι τούτων τῶν ὀνομάτων ἢ ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ, τρίτον γὰρ οὐδὲν ἔχομεν. 166a 16

ἔστι γὰρ τὸ μὴ ὂν ἀπὸ τῶν σημαινόντων ἐνέργειαν λαμβάνειν ὡς ἐνεργείας ὂν σημαντικόν, ὡς ἐπὶ τοῦ μανθάνειν καὶ ὁρᾶν εἴρηται. 166b 15

εἴρηται καὶ πρότερον ὅτι τῶν ὄντων εἰς φωνὰς καὶ πράγματα διαιρουμένων καὶ ἐν ἑκάστοις τούτων παραλογισμῶν γινομένων εἰπὼν τοὺς ἐκ τῶν φωνῶν τρόπους, οὓς παρὰ τὴν λέξιν ἐκάλει, λέγει καὶ τοὺς ἐκ τῶν πραγμάτων. . . . λέγει δὲ τὸ σόφισμα παρὰ τὸ συμ- 166b 21

---

*) Eandem divisionem habet Stephanus in comm. in libr. περὶ ἑρμ., quam etiam Aristoteles videtur probavisse v. 165 b 24 coll. 170 b 37 sq.

βεβηκός, ὅτι οὐ ταὐτόν ἐστι τὸ συμβεβηκὸς κεχωρισμένον καὶ μετὰ τοῦ ᾧ συμβέβηκε πρὸς τὸ ᾧ συμβέβηκε συγκρινόμενον.

166b 37 „ἁπλῶς" λέγει τὰ χωρὶς κατηγορούμενα, „πῇ" δὲ τὰ ὁμοῦ.

167a 17 τοῦ μὲν ὀφθαλμοῦ τὸ μὲν ἥμισυ λευκὸν καὶ τὸ ἥμισυ οὐ τοιοῦτον, ἢ καί, ὡς αὐτὸς ἀλλαχοῦ εἴρηκεν, ὅταν τι μέγεθος τῷ μὲν πλάτει δίπηχύ ἐστι τῷ δὲ μήκει τετράπηχυ.

167a 35 ὁ γὰρ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ ἀμφιβολίαν τῶν παρὰ τὴν λέξιν ἦσαν τρόπων, τὸ δὲ ὁ κοιμώμενος ὄψιν ἔχει ἀμφίβολον.

167b 13 περὶ δὲ τοῦ λόγου Μελίσσου ... εἴρηται μὲν πολλὰ καὶ καλὰ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως τῷ φιλοσοφωτάτῳ Σιμπλικίῳ καὶ Θεμιστίῳ καὶ Φιλοπόνῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ οὐ δεῖ με περὶ τούτου πλέον τι λέγειν ἐκείνου.

168a 24 οἱ δὲ ἐκ τῆς ὁμωνυμίας καὶ ἐκ τῆς ἀμφιβολίας ὀνομάτων εἰσὶ καὶ λόγων καὶ οὐχ ἁπλῶν, ἀλλ' οὐ πράγματος ἑνός, ὥστε καὶ εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀναχθήσονται.

168b 23 ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἔλεγχος συλλογισμός ἐστιν, ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ οὔτε τὸ ἐν ἀρχῇ κεῖσθαι δεῖ καὶ τὰ κείμενα αἴτια χρὴ τυγχάνειν τοῦ συμπεράσματος, ὁ τὸ ἀναίτιον ὡς αἴτιον λαμβάνων ἢ τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτούμενος οὐ συλλογίζεται, εἰ δὲ μὴ συλλογίζεται, οὐδὲ ἐλέγχει.

168b 28 ὅταν μὲν ἀντιστρέψωμεν τοὺς ὅρους καὶ μετὰ τὴν ἀντιστροφὴν προσλάβωμεν ὅρον, παρὰ τὸ ἑπόμενον τὸ τοιοῦτον σόφισμα γίνεται. ὅταν δὲ μὴ ἀντιστρέψωμεν, ἀλλ' εὐθὺς τῇ ληφθείσῃ προτάσει προσλάβωμεν ἑτέραν πρότασιν ... παρὰ τὸ συμβεβηκός ἐστι τὸ σόφισμα.

169a 20 οἱ μὲν παρὰ τὴν λέξιν εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν ἀνάγονται διὰ τὸ μὴ ἀληθῆ ἀντίφασιν συνάγειν, ὅπερ ἐστὶν ἴδιον ἐλέγχου, ἀλλὰ φαινομένην.

169a 33 ἀντὶ τοῦ μάλιστα δὲ δύναται συμπείθειν, ἢ οὕτως· μάλιστα δὲ δύναται πείθειν εἰς τὸ συνεπινεύειν.

170a 14 ἐὰν δὲ μὴ λάβῃ ὁ σοφιστὴς ...

170b 13 ὅτι τὸ μὲν „πρὸς τὴν διάνοιαν" ἀντὶ τοῦ οὐ παρὰ τὴν διάνοιαν εἴληπται αὐτὸς δῆλον πεποίηκε διὰ τοῦ μετ' ὀλίγον ἐπαχθέντος τοῦ „τί γάρ ἐστι τὸ μὴ ..." (vs. 16)

171a 1 δείξας τοίνυν αὐτοὺς μὴ καλῶς διαιροῦντας μέμφεται καὶ ἄλλως λέγων „ὅλως τε ἄτοπον".

171a 19 οὕτως (διαιρετικῶς) δὴ τῶν ἐρωτήσεων γινομένων ἀνάγκη ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν ἢ παρὰ τὴν διάνοιαν τουτέστι πρὸς τοὔνομα γίνεσθαι τοὺς συλλογισμούς· τὸ γὰρ παρὰ τὴν διάνοιαν ἢ ἄλλο ἐστὶν ἢ μὴ πρὸς τὸ πρᾶγμα ὃ διανοούμενος εἴρηκεν ὁ ἀποκρινόμενος, ἀλλὰ πρὸς τοὔνομα ποιεῖσθαι τοὺς συλλογισμούς. ... γράφεται καὶ οὕτως· „ἀλλ' ἢ διδόναι διαίρεσιν" ἀμφοτέρων τῶν γραφῶν τὸ αὐτὸ δηλουσῶν.

171a 32 εὐθύνει τὸν ἀξιοῦντα λόγον κατὰ διαίρεσιν ἐρωτᾶν καὶ παρὰ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον τὴν ἀξίωσιν ποιούμενος. διδασκόντων γάρ ἐστι τὸ διαιρεῖν ποσαχῶς λέγεται τὸ πρᾶγμα.

λέγων κοινὰ τὰ δοκοῦντα πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς σο- 171b
φοῖς. 6

„περὶ τῶνδε (τόνδε cod. 1918) φαινόμενον" λέγει τὸν μὴ κατὰ 171b
τὸ σχῆμα ὑγιῆ, „κατὰ δὲ τὸ πρᾶγμα φαινόμενον" τὸν ὑγιῆ μὲν κατὰ 18
τὸ σχῆμα δοκοῦντα δὲ συνάγεσθαι ἐκ τῶν ἀρχῶν τοῦ πράγματος, μὴ
συναγόμενον δὲ ἀπ' ἐκείνων, ἀλλὰ φαινομένως.

ὁ μὲν γὰρ γεωμέτρης καὶ ὁ ψευδογράφος ἐκ τῶν αὐτῶν τῇ γεω- 172a
μετρίᾳ συλλογίζονται, ὁ δὲ ἐριστικὸς οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ὁ μὲν 10
διαλεκτικὸς ἐκ τῶν ἐνδόξων ὁ δ' ἐριστικὸς ἐκ τῶν φαινομένων μέν,
μὴ ὄντων δέ.

ὁ μετὰ τέχνης πειράζων ὁ διαλεκτικός, ὁ δὲ τέχνην μὲν ἀγνοῶν 172a
τὰ δ' ἑπόμενα εἰδὼς ἐριστικός. 35

Reliqua desunt in codd., quos inspicere mihi licuit.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ.

A. Urbinas 35.
B. Marcianus 201.
C. Coislinianus 330.
D. Coislinianus 170. (? v. p. 11.)
E. Vaticanus 247.
F. Vaticanus 209.
G. Laurentianus 72, 17.
K. Vaticanus 241.
M. Marcianus App. IV, 51.
N. Laurentianus 72, 18.
P. Vaticanus 207.
T. Laurentianus 72, 12.
a. Angelicus C, 3, 13.
b. Angelicus C, 3, 16.
c. Vaticanus 1024.
d. Laurentianus 72, 5.
e. Laurentianus 72, 3.
f. Marcianus App. IV, 5.
g. Laurentianus 71, 35.
h. Marcianus App. IV, 53.
i. Laurentianus 72, 15.
m. Ambrosianus Q, 87.
n. Ambrosianus L, 93.
o. Marcianus 204.
p. Ambrosianus M, 89.
q. Ambrosianus M, 71.
u. Basileensis F. II, 21.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ.

ed.Bkk. p. 1

Ὁμώνυμα λέγεται ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος ἕτερος, οἷον ζῷον ὅ τε ἄνθρωπος καὶ τὸ γεγραμμένον. τούτων γὰρ ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος ἕτερος· ἐὰν γάρ τις ἀποδιδῷ τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῴῳ εἶναι, ἴδιον ἑκατέρου λόγον ἀποδώσει. 5 συνώνυμα δὲ λέγεται ὧν τό τε ὄνομα κοινὸν καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός, οἷον ζῷον ὅ τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς. ὁ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς κοινῷ ὀνόματι προσαγορεύεται ζῷον, καὶ ὁ λόγος δὲ ὁ αὐτός· ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τὸν ἑκατέρου λόγον, τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῴῳ εἶναι, τὸν αὐτὸν 10 λόγον ἀποδώσει. παρώνυμα δὲ λέγεται ὅσα ἀπό τινος διαφέροντα τῇ πτώσει τὴν κατὰ τοὔνομα προσηγορίαν ἔχει, οἷον ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος. 15

Codices *ABCdenu* (*fg*, *h* ab initio, *i* inde a cap. 8, quibusdam locis *abEG*).

Tit *δέκα κατηγορίαι Vat* 1314 *Ambros Q* 87, *αἱ δέκα κατηγορίαι Vat* 242, *κατηγορίαι δέκα u Vat* 247 *Palat* 74, *περὶ τῶν δέκα κατηγοριῶν Urb* 55, *ἀρχὴ σὺν θεῷ τῶν δέκα κατηγοριῶν g*, *τοῦτό τινες ἐπιγράφουσιν οὕτως· τὰ πρὸ τῶν τόπων Vat* 1021, *κατηγορίαι ἤτοι περὶ τῶν δέκα γενικωτάτων γενῶν Vat* 244 et *C* omisso *ἤτοι*.

1al *κατ' οὔνομα e*. — 2, 4, 6 et 9 *λόγος*] *λόγος τῆς οὐσίας* codices excepto *e*, qui 4 et 6 omisit *τῆς οὐσίας*. — 2 *τῆς οὐσίας λόγος C*, vs 6 idem habet *g*. — 4 *κατὰ τοὔνομα* om *e*. — *ἂν ACdeh*. — *ἀποδιδῷ τις unfg*. — 5 et 11 *ἀποδίδωσι n*. — 6 *ὁ κατὰ τοὔνομα λόγος* codices. — 7 *οἷον τὸ ζῷον. ὁ γὰρ ἄνθρωπος e*. — *ὁ γὰρ . . . βοῦς*] *τούτων γὰρ ἑκάτερον nf*, *τούτων γὰρ ἑκατέρων* rec *a*, *ταῦτα γὰρ g*. — 8 *ὁ* om *e*. — *ζῷα u*. — 9 *δὲ* rec *h*, om *ACadg*. — 10 *ἑκατέρῳ αὐτῶν Ceg*. — 11 *ἀποδώσει λόγον g*. — 14 *ὁ* om *g*.

2 Τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται, τὰ δ' ἄνευ συμπλοκῆς. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμπλοκὴν οἷον ἄνθρωπος τρέχει, ἄνθρωπος νικᾷ· τὰ δ' ἄνευ συμπλοκῆς οἷον ἄνθρωπος, βοῦς, τρέχει, νικᾷ.

20 Τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστιν, οἷον ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστι· τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ μέν ἐστι, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται (ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω, ὃ ἔν τινι μὴ ὡς μέρος 25 ὑπάρχον ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστίν), οἷον ἡ τὶς γραμματικὴ ἐν ὑποκειμένῳ μέν ἐστι τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένου δ' οὐδενὸς λέγεται, καὶ τὸ τὶ λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ μὲν τῷ σώματί ἐστιν (ἅπαν γὰρ χρῶμα ἐν σώματι), καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται· τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου τε b λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, οἷον ἡ ἐπιστήμη ἐν ὑποκειμένῳ μέν ἐστι τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένου δὲ λέγεται τῆς γραμματικῆς· τὰ δὲ οὔτ' ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται, οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος καὶ ὁ τὶς ἵππος· 5 οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται. ἁπλῶς δὲ τὰ ἄτομα καὶ ἓν ἀριθμῷ κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἔνια οὐδὲν κωλύει εἶναι· ἡ γάρ τις γραμματικὴ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί.

3 Ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῆται ὡς καθ' ὑπο- 11 κειμένου, ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, πάντα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται, οἷον ἄνθρωπος κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορεῖται, τὸ δὲ ζῷον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου· οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται τὸ 15 ζῷον· ὁ γάρ τις ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπός ἐστι καὶ ζῷον.

νικᾷ, τρέχει *dh*. — 21 οἷον ὁ ἄνθρ. *g*. — 22 δὲ] δέ γε *ne*. — 27 τουτὶ τὸ *g*. — 28 πᾶν *f*. — ἐστὶ τῷ σώματι *fg*. — 29 δὲ καὶ καθ' *e*. — τε om *e*.

1b4 λέγεται] τινὸς λέγεται *ng*. — καὶ] ἢ *ufg*. — 6 ὑποκ. τινὸς λέγεται *u*. — 7 ὑποκειμένου] μὲν ὑποκειμένου *ug*, ὑποκειμένου μὲν *C*. — 8 ἔνια αὐτῶν οὐδὲν *e*. — κωλύει αὐτῶν εἶναι *Cg*. — 8 ἐστὶ] μέν ἐστι *Cdh*, rec *A*, ἐστί, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται *ACdefgh*, rec *B*. — οὐδενὸς λέγεται om *d*. — λέγεται fort pr om *h*. — 10 καθ' om *g*. — 11 πάν in voce πάντα corr *h*, τοσαῦτα *e*, ταῦτα *u*, om *g*. — 12 οἷον ὁ ἄνθρωπος *g*, pr *C*. — κατὰ om *C*. — 14 τὸ ζῷον κατηγορηθήσεται *Cufg*, τὸ ζ. ἄρα κατηγορηθ. *n*. — 15 καὶ ἄνθρωπος om *e*.

Τῶν ἑτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπ᾿ ἄλληλα τεταγμένων ἕτεραι τῷ εἴδει καὶ αἱ διαφοραί, οἷον ζῴου καὶ ἐπιστήμης· ζῴου μὲν γὰρ διαφοραὶ οἷον τό τε πεζὸν καὶ τὸ δίπουν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον, ἐπιστήμης δὲ οὐδεμία τούτων· οὐ γὰρ διαφέρει ἐπιστήμη ἐπιστήμης τῷ δίπους εἶναι. τῶν δέ γε 20 ὑπ᾿ ἄλληλα γενῶν οὐδὲν κωλύει τὰς αὐτὰς διαφορὰς εἶναι· τὰ γὰρ ἐπάνω τῶν ὑπ᾿ αὐτὰ γενῶν κατηγορεῖται, ὥστε ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου διαφοραί εἰσι, τοσαῦται καὶ τοῦ ὑποκειμένου ἔσονται.

4 Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον ἤτοι οὐσίαν σημαίνει ἢ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ πρός τι ἢ ποῦ ἢ ποτὲ ἢ 26 κεῖσθαι ἢ ἔχειν ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν. ἔστι δὲ οὐσία μὲν ὡς τύπῳ εἰπεῖν οἷον ἄνθρωπος, ἵππος· ποσὸν δὲ οἷον δίπηχυ, τρίπηχυ· ποιὸν δὲ οἷον λευκόν, γραμματικόν· πρός τι δὲ οἷον διπλάσιον, ἥμισυ, μεῖζον· ποῦ δὲ οἷον ἐν ἀγορᾷ, ἐν p. 2 Λυκείῳ· ποτὲ δὲ οἷον ἐχθές, πέρυσιν· κεῖσθαι δὲ οἷον ἀνάκειται, κάθηται· ἔχειν δὲ οἷον ὑποδέδεται, ὥπλισται· ποιεῖν δὲ οἷον τέμνει, καίει· πάσχειν δὲ οἷον τέμνεται, καίεται. ἕκαστον δὲ τῶν εἰρημένων αὐτὸ μὲν καθ᾿ αὑτὸ ἐν οὐδεμιᾷ καταφά- 5 σει λέγεται, τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῇ κατάφασις γίνεται. ἅπασα γὰρ δοκεῖ κατάφασις ἤτοι ἀληθὴς ἢ ψευδὴς εἶναι· τῶν δὲ κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων οὐδὲν οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδός ἐστιν, οἷον ἄνθρωπος, λευκόν, τρέχει, νικᾷ. 10

---

16 ἑτερογενῶν *ABCdeg*, pr *nh*. — 18 γὰρ] γὰρ αἱ *d*. — οἷον om *Aeunfg*. — τό τε πτηνὸν καὶ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν καὶ ἔνυδρον *A*, τό τε πτηνὸν καὶ πεζὸν καὶ τὸ ἔνυδρον καὶ τὸ δίπουν *Cdh*, τό τε πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον καὶ τὸ δίπουν *n*. — 20 τῷ] τὸ *d*, pr *h*. — γε om *f*. — 23 τοῦ pr et post] κατὰ τοῦ *n*. — τοσαῦται om *d* et pr *h*. — 27 μὲν om *e*. — 29 οἷον om pr *A*. — γραμματικόν, λευκόν *e*.

2a1 ἥμισυ om *d*, pr *B*. — ἐν Λυκείῳ, ἐν ἀγορᾷ *Adenh*. — ἐν ἀγορᾷ rc *h*, om *d*. — λυκίῳ *d*, pr *B*. — 2 χθές *Cdnufg*. — 3 ὑποδέδυται *g*, ὑποδεθέσθαι (sic) corr *h*. — ὑποδεδέσθαι ὡπλίσθαι fort pr *d*. — ὡπλίσθαι *h*. — 4 τέμνειν, καίειν *ABCundefgha*. — τέμνεσθαι, καίεσθαι *BCuegha*. — 5 ἑαυτὸ *n*. — ἐν om *e*. — 6 ἢ ἀποφάσει om *e*. — τῇ] ἢ ἀποφάσει τῇ codd excepto *e*. — ἀποφάσει λέγεται τῇ *f*. — 7 ἢ ἀπόφασις post καταφ. add codd excepto *e*. — γίγνεται *n*. — δοκεῖ post κατάφασις *e*, post alt ἀπόφασις *f*. — καταφ. καὶ ἀπόφασις *ABCdfh*, καταφ. ἢ ἀποφ. *nug*. — 8 κατὰ μηδεμίαν δὲ *C*. — 9 οὐδὲ ἓν *e*, οὐθὲν *u*. — λευκός *Cf*.

5 Οὐσία δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη, ἣ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται μήτ' ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστιν, οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος ἢ ὁ τὶς
15 ἵππος. δεύτεραι δὲ οὐσίαι λέγονται, ἐν οἷς εἴδεσιν αἱ πρώτως οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσι, ταῦτά τε καὶ τὰ τῶν εἰδῶν τούτων γένη, οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος ἐν εἴδει μὲν ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ, γένος δὲ τοῦ εἴδους ἐστὶ τὸ ζῷον· δεύτεραι οὖν αὗται λέγονται οὐσίαι, οἷον ὅ τε ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον. φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῶν καθ' ὑπο-
20 κειμένου λεγομένων ἀναγκαῖον καὶ τοὔνομα καὶ τὸν λόγον κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου, οἷον ὁ ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, καὶ κατηγορεῖταί γε τοὔνομα· τὸν γὰρ ἄνθρωπον τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορήσεις. καὶ ὁ λόγος δὲ ὁ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ τινὸς ἀν-
25 θρώπου κατηγορηθήσεται· ὁ γάρ τις ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπός ἐστι. ὥστε καὶ τοὔνομα καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου κατηγορηθήσεται. τῶν δ' ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων οὔτε τοὔνομα οὔθ' ὁ λόγος κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου· ἐπ' ἐνίων δὲ τοὔνομα μὲν οὐδὲν κω-
30 λύει κατηγορεῖσθαί ποτε τοῦ ὑποκειμένου, τὸν δὲ λόγον ἀδύνατον, οἷον τὸ λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ ὂν τῷ σώματι κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου (λευκὸν γὰρ σῶμα λέγεται), ὁ δὲ λόγος ὁ τοῦ λευκοῦ οὐδέποτε κατὰ σώματος κατηγορηθήσεται. τὰ δ' ἄλλα πάντα ἤτοι καθ' ὑποκειμένων λέγε-
35 ται τῶν πρώτων οὐσιῶν ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν. τοῦτο δὲ φανερὸν ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα προχειριζομένων, οἷον τὸ ζῷον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου κατηγορεῖται· οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ

---

11 δὲ om *e*, pr *g*. — τε om *u*. — 13 τινί om e. — ἢ] καὶ *ng*. — alt ὁ om *a*. — 14 ἐν] τὰ εἴδη ἐν *g*. — 15 λεγόμεναι οὐσίαι *unfa*. — 17 τοῦ ἀνθρώπου *g*. — δευτέρως *n*. — 18 λέγονται αὗται *u*. — τε om *e*. — 21 τὸ ὑποκείμενον pr *u*. — ὁ om *Cu*. — 22 λέγεται] μὲν λέγεται *Cefg*. — καὶ om pr *C*. — γε om *u*. — καὶ ὁ λόγος κατηγορεῖται καὶ τοὔνομα *g*. — 23 τοῦ] κατὰ τοῦ *BCufgdea* et *h* qui correxit κατὰ, καὶ κατὰ τοῦ *n*. — 24 δὲ et τοῦ om *e*. — alt ὁ om *n*. — 26 ἐστι] ἐστι καὶ ζῷον *Cdeufgh*, rc *ABn*. — καὶ ὁ λόγος καὶ τοὔνομα *a*. — κατὰ om *e*. — κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου *f*. — 27 κατηγορεῖται *nc*. — 29 τοῦ] κατὰ τοῦ *g*. — μὲν om *u*. — 30 ποτε om *Budea*, pr *h*. — τοῦ ὑποκειμένου om *ea*. — 33 ὁ om *na*. — κατὰ] τοῦ *e*. — κατὰ τοῦ σώματος *udfh*. — 34 ὑποκειμένου *f*. — λέγεται ante 35 ἢ *g*. — 35 φανερὸν δὲ τοῦτο *g*. — 36 κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῷον *Cfea*.

τινὸς ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται τὸ ζῷον· εἰ γὰρ κατὰ μηδενὸς τῶν τινῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ ἀνθρώπου ὅλως. b
πάλιν τὸ χρῶμα ἐν σώματι· οὐκοῦν καὶ ἐν τινὶ σώματι· εἰ γὰρ μὴ ἐν τινὶ τῶν καθ᾽ ἕκαστα, οὐδὲ ἐν σώματι ὅλως.
ὥστε τὰ ἄλλα πάντα ἤτοι καθ᾽ ὑποκειμένων λέγεται τῶν πρώτων οὐσιῶν ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν. μὴ οὐσῶν 5
οὖν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι.

Τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον οὐσία τὸ εἶδος τοῦ γένους· ἔγγιον γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας ἐστίν. ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τὴν πρώτην οὐσίαν τί ἐστι, γνωριμώτερον καὶ οἰκειότερον ἀποδώσει τὸ εἶδος ἀποδιδοὺς ἤπερ τὸ γένος, οἷον 10
τὸν τινὰ ἄνθρωπον ἀποδιδοὺς γνωριμώτερον ἂν ἀποδοίη ἄνθρωπον ἢ ζῷον ἀποδιδούς· τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, τὸ δὲ κοινότερον. καὶ τὸ τὶ δένδρον ἀποδιδοὺς γνωριμώτερον ἀποδώσει δένδρον ἀποδιδοὺς ἢ φυτόν.
ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκεῖ- 15
σθαι καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν ταύταις εἶναι διὰ τοῦτο μάλιστα οὐσίαι λέγονται. ὡς δέ γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν, οὕτω καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει· ὑπόκειται γὰρ τὸ εἶδος τῷ γένει· τὰ μὲν γὰρ γένη κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, 20
τὰ δὲ εἴδη κατὰ τῶν γενῶν οὐκ ἀντιστρέφει. ὥστε καὶ ἐκ τούτων τὸ εἶδος τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία. αὐτῶν δὲ τῶν εἰ-

---

38 τὸ ζ. κατηγ. *fa*. — τινὸς pr om *e*. — κατηγορηθήσεται τὸ ζ. om *Cne*.
2b1 οὔτε *uf*. — κατὰ] κατὰ τοῦ *f*. — 2 σώματί τινι *g*. — 3 μηδὲ ἐν *d*, fort *h*. — 4 ἤτοι om *e*. — λέγεται ante 5 ἢ *ug*. — λέγεται post οὐσιῶν *Cnah*, τῶν πρ. οὐσιῶν rc *h* ubi locus paucioribus. — λέγ. . . . οὐσιῶν] τούτων λέγεται *d*. — 6 τι τῶν ἄλλων *nfu*. — post εἶναι *ABCuagnef* addunt haec: πάντα γὰρ τὰ ἄλλα ἤτοι καθ᾽ ὑποκειμένων τούτων λέγεται ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν, ὥστε μὴ οὐσῶν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι. — 7 τὸ εἶδος οὐσία *a*. — 8 γένους ἐστὶν ἔγγιον *e*. — 9 καὶ οἰκειότερον om *u*. — 10 εἶδος] εἶδος μᾶλλον *ue*. — ἀποδιδοὺς post γένος *dhf*. — ἢ *uef*. — οἷον τὸν] τὸν γὰρ *f*. — 11 ἀποδιδοὺς ante 12 ἢ *g*, om *u*. — ἀποδιδούς τις γνωρ. *f*. — ἂν ἀποδοίη] ἀποδώσει ἂν *e*, ἀποδώσει *a*, ἀποδώσει τις *u*. — ἀποδοίη τις ἄνθρωπον *Cg*. — ἄνθρωπον . . . ἀποδιδούς] οἰκειότερον ἄνθρωπον ἀποδιδοὺς ἢ ζῷον *ne*, ἄνθρωπον ἀποδιδοὺς ἢ ζῷον *u*. — 12 ἀποδιδοὺς ἢ ζῷον *Cf*. — ἀποδιδοὺς om *g*. — μᾶλλον post 13 ἀνθρ. *e*. — 14 γνωρ. καὶ οἰκειότερον ἀποδ. *Cu*. — ἂν ἀποδοίη *f*. — ἀποδιδοὺς . . . δένδρον pr om *h*. — alt ἀποδιδοὺς] καὶ οἰκειότερον *e*. — 15 ἔτι δὲ αἱ *Cdfh*. — πᾶσιν *uf*. — 16 τὰ ἄλλα πάντα *ue*. — 17 αὐταῖς *Aegh*. — οὐσίαι] οὐσίαι πρῶται *deghn*. — δέ γε] οὖν *e*. — 18 πάντα τὰ ἄλλα *a*, τἄλλα *n*, πάντα om *nu*. — 19 γάρ πως τὸ *Cfg*. — 20 κατὰ om *Cnef*.

δῶν ὅσα μή ἐστι γένη, οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδὲν γὰρ οἰκειότερον ἀποδώσεις κατὰ τοῦ τινὸς ἀν-
25 θρώπου τὸν ἄνθρωπον ἀποδιδοὺς ἢ κατὰ τοῦ τινὸς ἵππου τὸν ἵππον. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ὁ τὶς ἄνθρωπος οὐσία ἢ ὁ τὶς βοῦς.

Εἰκότως δὲ μετὰ τὰς πρώτας οὐσίας μόνα τῶν ἄλ-
30 λων τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη δεύτεραι οὐσίαι λέγονται· μόνα γὰρ δηλοῖ τὴν πρώτην οὐσίαν τῶν κατηγορουμένων. τὸν γάρ τινα ἄνθρωπον ἐὰν ἀποδιδῷ τις τί ἐστι, τὸ μὲν εἶδος ἢ τὸ γένος ἀποδιδοὺς οἰκείως ἀποδώσει καὶ γνωριμώτερον ποιήσει ἄνθρωπον ἢ ζῷον ἀποδιδούς· τῶν δ᾽ ἄλλων ὅ τι ἂν
35 ἀποδιδῷ τις, ἀλλοτρίως ἔσται ἀποδεδωκώς, οἷον λευκὸν ἢ τρέχει ἢ ὁτιοῦν τῶν τοιούτων ἀποδιδούς. ὥστε εἰκότως τῶν ἄλλων ταῦτα μόνα οὐσίαι λέγονται. ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκεῖσθαι κυριώτατα οὐσίαι
p. 3 λέγονται. ὡς δέ γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν, οὕτω τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη τῶν πρώτων οὐσιῶν πρὸς τὰ λοιπὰ πάντα ἔχει· κατὰ τούτων γὰρ πάντα τὰ λοιπὰ κατηγορεῖται. τὸν γάρ τινα ἄνθρωπον ἐρεῖς γραμματικόν·
5 οὐκοῦν καὶ ἄνθρωπον καὶ ζῷον γραμματικὸν ἐρεῖς. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Κοινὸν δὲ κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. ἡ μὲν γὰρ πρώτη οὐσία οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν οὔτε καθ᾽ ὑποκειμένου λέγεται· τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν
10 φανερὸν μὲν καὶ οὕτως ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ. ὁ γὰρ ἄνθρωπος καθ᾽ ὑποκειμένου μὲν τοῦ τινὸς ἀνθρώπου λέγεται,

---

23 μή] μὲν μή *e*. — 24 γὰρ] γὰρ μᾶλλον *n*. — ἀποδώσει *nu*. — 25 τὸν] ἢ τὸν *e*. — 27 ἑτέρου οὐσία om *e*. — οὐδὲ *Aef*. — 28 οὐσία ἐστὶν ἢ *Ceg*. — τὶς] τὶς ἵππος ἢ *e*. — 29 δὲ] οὖν *g*. — 32 τὸ μὲν] ἢ τὸ *e*. — ἀποδῷ *n*. — 33 οἰκειότερον *ue*. — καὶ] καὶ γὰρ *n*. — 34 ἀποδιδοὺς ἢ ζῷον *e*. — εἴ τι *g*. — 35 ἀποδῷ *dh*. — οἷον ἢ λευκὸν *g*. — 36 τρέχειν *A*, τρέχον *e*. — ταῦτα μόνα τῶν ἄλλων *Cneg*, μόνα ταῦτα τῶν ἄλλων *u*. — 37 ἔτι δὲ αἱ *n*. — 38 ὑποκεῖσθαι πᾶσι *n*. — post ὑποκεῖσθαι editi add: καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν αὐταῖς εἶναι et sic habet *a*, sed ταύταις pro αὐταῖς, item *gu* omissis ἢ . . . εἶναι. — κυριώταται *udg*.

3a1 γε om *c*. — 2 οὕτω καὶ τὰ *g*. — τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη *Ce*. — pr λοιπὰ] ἄλλα *e*. — γὰρ ἅπαντα *C*. — alt πάντα ante 4 τον *e*. — οὔτε καθ᾽ ὑποκ. λέγεται οὔτε ἐν ὑποκ. ἐστίν *ne*. — 9 ὑποκ. τινὸς λέγεται *g*. — 10 οὐκ εἰσὶν] οὐδεμία *e*, οὐδεμία ἐστὶν *u*, corr *C*. — 11 λέγεται ante τοῦ *u*.

ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ ὁ
ἄνθρωπός ἐστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ζῷον καθ᾿ ὑποκειμένου
μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, οὐκ ἔστι δὲ τὸ ζῷον ἐν
τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ. ἔτι δὲ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων τὸ μὲν 15
ὄνομα οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαί ποτε τοῦ ὑποκειμένου,
τὸν δὲ λόγον ἀδύνατον. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν κατηγορεῖ-
ται καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοὔνομα· τὸν
γὰρ τοῦ ἀνθρώπου λόγον κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατη-
γορήσεις, καὶ τὸν τοῦ ζῴου ὡσαύτως. ὥστε οὐκ ἂν εἴη ἡ 20
οὐσία τῶν ἐν ὑποκειμένῳ. οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο οὐσίας, ἀλ-
λὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. τὸ γὰρ
πεζὸν καὶ τὸ δίπουν καθ᾿ ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ ἀν-
θρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
ἐστὶ τὸ δίπουν ἢ τὸ πεζόν. καὶ ὁ λόγος δὲ κατηγορεῖται ὁ 25
τῆς διαφορᾶς, καθ᾿ οὗ ἂν λέγηται ἡ διαφορά, οἷον εἰ τὸ
πεζὸν κατὰ ἀνθρώπου λέγεται, καὶ ὁ λόγος ὁ τοῦ πεζοῦ κα-
τηγορηθήσεται τοῦ ἀνθρώπου· πεζὸν γάρ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος.
μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν ὑπο-
κειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, μή ποτε ἀναγκασθῶμεν οὐκ οὐ- 30
σίας αὐτὰ φάσκειν εἶναι· οὐ γὰρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκειμένῳ
ἐλέγετο τὰ ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἔν τινι.

Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς τὸ πάντα
συνωνύμως ἀπὸ τούτων λέγεσθαι. πᾶσαι γὰρ αἱ ἀπ᾿ αὐτῶν
κατηγορίαι ἤτοι κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται ἢ κατὰ 35
τῶν εἰδῶν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας οὐδεμία ἐστὶ
κατηγορία· κατ᾿ οὐδενὸς γὰρ ὑποκειμένου λέγεται· τῶν δὲ
δευτέρων οὐσιῶν τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγο-

---

12 οὐκ] οὐδενὶ *u*. — 14 μὲν om *e*. — 15 δὲ] δὲ καὶ *g*, om *e*. — 16 ποτὲ κατηγορεῖσθαι *n*. — τοῦ ὑποκειμένου ποτὲ *g*. — 17 alt δὲ] δέ γε *nu*. — 18 pr καὶ] τοὔνομα καὶ *n*. — κατὰ om *e*. — καὶ τοὔνομα om *n*. — 20 ὡσαύτως om *g*, pr *n*. — ὥστε corr *n*. — ἡ om *une*. — οὐσία om *e*. — 21 τοῦτο τῆς οὐσίας pr *A*. — τοῦτο post οὐσίας *fgnuae*. — 22 ὑποκειμένων *h*. — τὸ] τὸ μὲν *e*. — 23 μὲν om *ne*. — τοῦ] τοῦ τινὸς *fg*. — 24 οὐδὲ γὰρ *fg*. — ἐν ὑποκει-μένῳ τὸ δίπουν *f*. — 25 τὸ δίπουν ἐστὶ *Ce*. — ἢ] οὐδὲ *nug*. — 26 λέ-γεται *h*, pr *n*. — 27 κατὰ] κατὰ τοῦ *ACeugh*, τοῦ corr *h*. — λέγεται] κατηγορεῖται *e*. — alt ὁ om *n*. — 28 ὁ om *C*. — 29 ὑμᾶς *ue*. — 30 μὴ] σώμασι μὴ *u*. — 32 τὰ] ἀλλὰ τὰ μὲν *e*. — τινι] τινι, ἀλλὰ τὰ μὴ ὡς μέρη *g*. — 34 ἀπ᾿] τὰ ἀπ᾿ *Ce*. — ἀπ᾿ αὐτῶν *A*. — 35 pr κατὰ om *e*. — ἢ] ἢ καὶ *u*. — 36 τῆς] τῶν ἀτόμων *e*. — κατηγορία ἐστὶ *g*. — 38 τῶν ἀτόμων *u*.

ρεῖται, τὸ δὲ γένος καὶ κατὰ τοῦ εἴδους καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου.
b ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ καὶ κατὰ τῶν εἰδῶν καὶ κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται. καὶ τὸν λόγον δὲ ἐπιδέχονται αἱ πρῶται οὐσίαι τὸν τῶν εἰδῶν καὶ τὸν τῶν γενῶν, καὶ τὸ εἶδος δὲ τὸν τοῦ γένους· ὅσα γὰρ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου
5 λέγεται καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν τῶν διαφορῶν λόγον ἐπιδέχεται τά τε εἴδη καὶ τὰ ἄτομα. συνώνυμα δέ γε ἦν ὧν καὶ τοὔνομα κοινὸν καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός, ὥστε πάντα τὰ ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τὰ ἀπὸ τῶν διαφορῶν συνωνύμως λέγεται.

10 Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀληθές ἐστιν ὅτι τόδε τι σημαίνει (ἄτομον γὰρ καὶ ἓν ἀριθμῷ τὸ δηλούμενόν ἐστιν), τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν φαίνεται μὲν ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς προσηγορίας τόδε τι σημαίνειν, ὅταν εἴπῃ
15 ἄνθρωπον ἢ ζῷον, οὐ μὴν ἀληθές γε, ἀλλὰ μᾶλλον ποιόν τι σημαίνει· οὐ γάρ ἕν ἐστι τὸ ὑποκείμενον ὥσπερ ἡ πρώτη οὐσία, ἀλλὰ κατὰ πολλῶν ὁ ἄνθρωπος λέγεται καὶ τὸ ζῷον. οὐχ ἁπλῶς δὲ ποιόν τι σημαίνει, ὥσπερ τὸ λευκόν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο σημαίνει τὸ λευκὸν ἀλλ᾽ ἢ ποιόν. τὸ δὲ
20 εἶδος καὶ τὸ γένος περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζει· ποιὰν γάρ τινα οὐσίαν σημαίνει. ἐπὶ πλεῖον δὲ τῷ γένει ἢ τῷ εἴδει τὸν ἀφορισμὸν ποιεῖται· ὁ γὰρ ζῷον εἰπὼν ἐπὶ πλεῖον περιλαμβάνει ἢ ὁ τὸν ἄνθρωπον.

---

39 καὶ om n. — τῶν εἰδῶν κ. κ. τῶν ἀτόμων u. — ἀτόμου κ. κ. τοῦ εἴδους e.

3b1 δὲ om e. — sec καὶ om ABef. — 3 οὐσίαι τὸν om g. — εἰδῶν et γενῶν loc mut nu. — τὸν bis om u. — 5 λέγεται om e. — καὶ] πάντα καὶ ACgh, τοσαῦτα καὶ dnuf. — κατηγορηθήσεται u. — 6 ἐπιδέχονται ga. — τά τε εἴδη Bn, fort pr d. — τὰ εἴδη καὶ] καὶ τὰ ὀνόματα e, om a. — 7 γε om A. — κοινὸν om e. — 8 pr ὁ om a. — ὥστε καὶ πάντα dh. — 9 τὰ ἀπὸ om nga. — τῶν om g. — συνώνυμα f. — 10 τι om u. — 11 ἀληθέστατον ὅτι e. — 12 σημαίνειν pr g. — 13 τῶν δὲ] ἐπὶ δὲ τῶν ACefnug. — 14 τόδε] ὅτι τόδε e. — σημαίνει e. — εἴπῃς e. — 15 γε ἀληθὲς g. — 17 λέγεται om Cu. — 18 τι om nu. — 19 οὐθὲν u, οὐδὲ f. — ἄλλο] ἄλλο τι ef. — λευκὸν] συμβεβηκὸς e. — ἢ τὸ ποιόν e. — οὐδὲν . . . λευκὸν rc mg h. — 20 γένος καὶ τὸ εἶδος Ce. — 21 δηλοῖ οὐσίαν e. — 22 ποιεῖται] εἰπὼν ποιεῖται h, pr d. — ὁ om g. — γὰρ om e. — πλέον u. — παραλαμβάνει Ag. — 23 ὁ om e.

Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναντίον εἶναι. τῇ γὰρ πρώτῃ οὐσίᾳ τί ἂν εἴη ἐναντίον, οἷον τῷ 25
τινὶ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ τινὶ ζῴῳ; οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐναντίον. οὐδέ γε τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζῴῳ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον. οὐκ ἴδιον δὲ τῆς οὐσίας τοῦτο, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν, οἷον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ· τῷ γὰρ διπήχει ἢ τριπήχει οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οὐδέ γε τοῖς δέκα, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί, εἰ μή τις τὸ πολὺ 30
τῷ ὀλίγῳ φαίη ἐναντίον εἶναι ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τῶν δὲ ἀφωρισμένων ποσῶν οὐδὲν οὐδενὶ ἐναντίον ἐστίν.

Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. λέγω δὲ οὐχ ὅτι οὐσία οὐσίας οὐκ ἔστι μᾶλλον οὐσία καὶ ἧττον οὐσία (τοῦτο μὲν γὰρ εἴρηται ὅτι ἔστιν), ἀλλ' 35
ὅτι ἑκάστη οὐσία τοῦθ' ὅπερ ἐστίν, οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἧττον. οἷον εἰ ἔστιν αὕτη ἡ οὐσία ἄνθρωπος, οὐκ ἔσται μᾶλλον καὶ ἧττον ἄνθρωπος, οὔτε αὐτὸς ἑαυτοῦ οὔτε ἕτερος ἑτέρου· οὐ γάρ ἐστιν ἕτερος ἑτέρου μᾶλλον ἄνθρωπος, ὥσπερ τὸ λευκὸν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλόν ἐστι λευκόν, καὶ καλὸν ἕτε- p. 4
ρον ἑτέρου μᾶλλον καλὸν καὶ ἧττον λέγεται. καὶ αὐτὸ δὲ αὑτοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται, οἷον τὸ σῶμα λευκὸν ὂν μᾶλλον λευκὸν εἶναι λέγεται νῦν ἢ πρότερον, καὶ θερμὸν ὂν μᾶλλον θερμὸν καὶ ἧττον λέγεται. ἡ δέ γε οὐσία 5
οὐδὲν μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται· οὐδὲ γὰρ ἄνθρωπος μᾶλλον νῦν ἄνθρωπος ἢ πρότερον λέγεται, οὐδέ γε τῶν ἄλλων

---

24 *ἐναντίον αὐταῖς n.* — 25 *ἐναντίον εἴη e.* — 26 *ἢ . . . ζῴῳ*] *ἢ τὸ ζῷον* pr *C*, om *efnu.* — *οὐδὲν . . . ἐναντίον* om *b.* — *γὰρ* om *ue*, pr *C.* — *ἐστιν*] *ἐστιν ἀλλὰ καὶ f.* — 27 *ἢ*] *οὐδὲ n.* — *ἐστιν ἐναντίον*] *ἐναντίον ἐστὶν e*, om *g.* — 28 *τοῦτο τῆς οὐσίας Aef.* — *τῆς* om *A.* — *ἀλλὰ*] *ἔστιν ἀλλὰ aeg.* — *γὰρ* om *efna.* — 29 *τὸ h.* — *ἢ τῷ τριπήχει C*, om *Bbdfhnu.* — *γε* ante seq *τῶν fu*, om *ABabdh.* — 31 *εἶναι ἐναντίον a.* — *μέγα*] *μέρος* pr *u.* — 32 *οὐδενὶ οὐδὲν a.* — *ἐστιν ἐναντίον οὐδενὶ g.* — 33 *οὐκ enu.* — 34 pr *οὐσία* om *e.* — *οὐσία καὶ ἧττον* om *Cg.* — 35 *μὲν* om *e.* — 37 *οἷον . . . ἧττον* om *u.* — *αὐτὴ deau.* — *ἡ* om *a.* — *οὐσία ὁ ἄνθρ. n.* — *ἔστι Cna.*

4a1 *ἐστιν* ante *ἕτερον Cnuefg.* — *ἐστι*] *ἐστι καὶ ἧττον fg*, rc *A.* — *καὶ καλὸν . . . λέγεται* om *C.* — 2 *καλὸν* om *e.* — *καὶ . . . λέγεται* om *n.* — *λέγεται*] *καλὸν g.* — 3 *δὲ* om *e.* — *ἑαυτοῦ neg.* — *λέγεται* om *e.* — 4 *λέγεται εἶναι g.* — *εἶναι* om *n.* — 5 *ὂν* om *e.* — *θερμὸν* post *ἧττον dn*, om *h.* — *φαίνεται u.* — 6 *καὶ ἧττον λέγεται*] *οὐσία λέγεται οὐδὲ ἧττον g*, *λέγεται οὐδὲ ἧττον οὐσία f*, *καὶ ἧττον hnd*, *καὶ ἧττον φαίνεται u*, *λέγεται e.* — *οὐδὲν f.* — *γὰρ ὁ ἄνθρωπος Cnfg.* — 7 *νῦν μᾶλλον n.* — *λέγεται ἢ πρότερον Ce.* — *γε* post 8 *ὅσα u*, om *BCebdnuh.*

οὐδέν, ὅσα ἐστὶν οὐσία. ὥστε οὐκ ἂν ἐπιδέχοιτο ἡ οὐσία τὸ
μᾶλλον καὶ ἧττον.
10 Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι τὸ ταὐτὸν καὶ
ἓν ἀριθμῷ ὂν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν, οἷον ἐπὶ μὲν τῶν
ἄλλων οὐκ ἂν ἔχοι τις τὸ τοιοῦτο προενεγκεῖν, ὅσα μή
εἰσιν οὐσίαι, ὃ ἓν ἀριθμῷ ὂν τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἐστιν,
οἷον τὸ χρῶμα, ὅ ἐστιν ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ, οὐκ ἔσται
15 λευκὸν καὶ μέλαν, οὐδ' ἡ αὐτὴ πρᾶξις καὶ μία τῷ ἀριθμῷ
οὐκ ἔσται φαύλη καὶ σπουδαία· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ
τῶν ἄλλων, ὅσα μή εἰσιν οὐσίαι. ἡ δέ γε οὐσία ἓν καὶ
ταὐτὸν ἀριθμῷ ὂν δεκτικὸν τῶν ἐναντίων ἐστίν, οἷον ὁ τὶς
ἄνθρωπος, εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὤν, ὁτὲ μὲν λευκὸς ὁτὲ δὲ μέ-
20 λας γίνεται, καὶ θερμὸς καὶ ψυχρός, καὶ φαῦλος καὶ
σπουδαῖος. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδενὸς φαίνεται τὸ τοιοῦ-
τον, εἰ μή τις ἐνίσταιτο τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν φάσκων
τῶν τοιούτων εἶναι δεκτικά. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἀληθὴς
καὶ ψευδὴς εἶναι δοκεῖ, οἷον εἰ ἀληθὴς εἴη ὁ λόγος τὸ κα-
25 θῆσθαί τινα, ἀναστάντος αὐτοῦ ὁ αὐτὸς οὗτος λόγος ψευδὴς
ἔσται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης· εἰ γάρ τις ἀληθῶς
δοξάζοι τὸ καθῆσθαί τινα, ἀναστάντος αὐτοῦ ψευδῶς δοξάσει,
τὴν αὐτὴν ἔχων περὶ αὐτοῦ δόξαν. εἰ δέ τις καὶ τοῦτο πα-
ραδέχοιτο, ἀλλὰ τῷ γε τρόπῳ διαφέρει. τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ
30 τῶν οὐσιῶν αὐτὰ μεταβάλλοντα δεκτικὰ τῶν ἐναντίων ἐστί·

---

8 οὐδέν] οὐθέν *A*, οὐδὲ ἕν *g*, om pr *d*, οὐδὲν ἔσται *n*. — ἡ οὐσία pr om *g*. — 9 καὶ τὸ ἧττον *Cufghabde*. — post ἧττον addit *n*: οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο ἴδιον τῆς οὐσίας τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι αὐτὴν τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. καὶ γὰρ τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. — 10 δοκεῖ ante ἴδιον *Ce*. — 12 οὐκ] οὐδενὸς *naeg*. — τὸ τοιοῦτο] τοῦτο *e*, om *C* et pr *Bdn*. — τοιοῦτον *h*. — προσενεγκεῖν *ue*. — 13 ἐστιν οὐσία *Cng*. — ὂν om *e*. — δεκτικὸν τῶν ἐναντίων *ng*. — 14 τῷ om *Cn*. — ἐστι *Cef*, λέγεται *n*. — 15 οὐθ' *Ceh*. — τῷ fort pr om *h*. — 16 οὐκ del *n*. — ἐστι *n*. — 17 ὅσαι *Ad*. — ἔστιν *fn*. — οὐσία *ng*. — ταὐτὸν καὶ ἓν *e*. — 18 ἀριθμῷ] τῷ ἀρ. *efg*. — δεκτικὴ *Ch*. — 20 θερμός γε καὶ *n*. — φαῦλός τε γίνεται καὶ *Ceh*. — 21 οὐδαμῶς *e*. — 22 μὴ ἄν τις *g*, μὴ ἄρα τις *Ceh*. — ἐνίσταται *Ceh*, *n* incert. — 23 τοιούτων] ἐναντίων *Cdefhn*, τοιούτων ἐναντίων *g*. — ἀληθής τε καὶ *Cnuefh*. — 24 δοκεῖ εἶναι *Ceung*. — τὸ] τοῦ *g*, om *Ce* et pr *h*. — 25 οὗτος om *Ceha*. — λόγος post ψευδὴς *Ceh*, om *na*. — 26 ἂν *g*. — ἀληθὲς *g*. — 27 δοξάζῃ *g*, δοξάζει *e*, pr *n*. — τὸ] τοῦ *g*. — ψεῦδος *C*. — δοξάσει] ὁ αὐτὸς οὗτος δοξάζει *nh*. — 28 τὴν] ὁ τὴν *g*. — ἔχων om *e*. — δὴ *n*. — 29 παρέχοιτο *e*. — 30 τῶν ἐναντ. δεκτικά εἰσι *g*. — εἰσί corr *h*.

ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερμοῦ γενόμενον μετέβαλεν (ἠλλοίωται γάρ) καὶ μέλαν ἐκ λευκοῦ καὶ σπουδαῖον ἐκ φαύλου. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτῶν μεταβολὴν δεχόμενον τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἐστιν. ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ δόξα αὐτὰ μὲν ἀκίνητα πάντῃ πάντως διαμένει, τοῦ δὲ 35 πράγματος κινουμένου τὸ ἐναντίον περὶ αὐτὰ γίνεται· ὁ μὲν γὰρ λόγος διαμένει ὁ αὐτὸς τὸ καθῆσθαί τινα, τοῦ δὲ πράγματος κινηθέντος ὁτὲ μὲν ἀληθὴς ὁτὲ δὲ ψευδὴς λέγεται. b ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. ὥστε τῷ τρόπῳ γε ἴδιον ἂν εἴη τῆς οὐσίας τὸ κατὰ τὴν ἑαυτῆς μεταβολὴν δεκτικὴν τῶν ἐναντίων εἶναι. εἰ δή τις καὶ ταῦτα παραδέχοιτο, τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι, οὐκ ἔστιν 5 ἀληθὲς τοῦτο. ὁ γὰρ λόγος καὶ ἡ δόξα οὐ τῷ αὐτὰ δέχεσθαί τι τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὰ λέγεται, ἀλλὰ τῷ περὶ ἕτερόν τι τὸ πάθος γεγενῆσθαι. τῷ γὰρ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἢ μὴ εἶναι, τούτῳ καὶ ὁ λόγος ἀληθὴς ἢ ψευδὴς εἶναι λέγεται, οὐ τῷ αὐτὰ δεκτικὰ εἶναι τῶν ἐναντίων. ἁπλῶς γὰρ 10 οὐθὲν ὑπ' οὐδενὸς οὔτε ὁ λόγος κινεῖται οὔτε ἡ δόξα, ὥστε οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῶν ἐναντίων μηδενὸς ἐν αὐτοῖς γινομένου πάθους. ἡ δέ γε οὐσία τῷ αὐτὴ τὰ ἐναντία δέχεσθαι, τούτῳ δεκτικὴ τῶν ἐναντίων εἶναι λέγεται· νόσον γὰρ καὶ ὑγίειαν δέχεται, καὶ λευκότητα καὶ μελανίαν· καὶ ἕκαστον τῶν 15 τοιούτων αὐτὴ δεχομένη τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴ λέγεται. ὥστε ἴδιον ἂν οὐσίας εἴη τὸ ταὐτὸν καὶ ἓν ἀριθμῷ ὂν δεκτι-

---

31 *γινόμενον Cdeh.* — *μετέβαλλεν Bu.* — 32 pr *καὶ* om *e.* — 33 *αὐτὸ Cghn.* — 34 *τοῦ ἐναντίου n.* — *ἐστὶ δεκτικὸν Cgh.* — 36 *τὰ ἐναντία Cehg.* — 37 *ὁ* om e. — *τὸ*] *τοῦ e.*

4b2 post *γε* litura unius verbi *C.* — *δὲ* et *γε* om *e.* — 3 *αὐτῆς Ceh.* — 4 *δέ efgu*, corr *Cn.* — *καί* ante *τις a*, om *en.* — *ταῦτα* om e. — *παρέχοιτο* e. — *τὸν* om *n.* — *τὴν δόξαν καὶ τὸν λόγον an.* — 5 *δεκτικὰ*] *φάσκειν δεκτικὰ u.* — *ἔστιν*] *ἔστι δὲ na*, pr *C*, fort pr *B.* — 6 *δεδέχθαι n.* — 8 *τὸ* post *τι* om *Aef*, pr *a.* — *γίνεσθαι Ch.* — 9 *τοῦτο e.* — *ἢ ψευδὴς* om *n.* — 10 *αὐτὸς δεκτικὸς gn*, fort pr *B*, *αὐτὸν δεκτικὸν f.* — *τοῦ ἐναντίου n.* — 11 *οὐθὲν*] *οὐδὲν e.* — *οὐθὲν* post *οὐδενὸς f*, post *λόγος n*, om *a.* — *ὑπ' οὐθενὸς* (lit...) *οὐθὲν οὐδὲ d.* — *οὐδὲ An, οὐδέποτε οὔτε a.* — *ὁ* om *A.* — 12 *οὐκ ἂν*] *κἂν e.* — *γιγνομένου n.* — 13 *πάθους* pr om *n.* — *γε* om *e*, pr *n.* — *αὐτὴν ne.* — *δέχεσθαι*] *ἔχειν ἐν e.* — 14 *εἶναι* om *ne.* — 15 *ἐπιδέχεται h.* — 16 *αὕτη n.* — 17 *οὐσίας ἂν e.* — *δεκτικὴν fga.* — *δεκτικὸν ... 18 ἐναντίων* post *μεταβολὴν fganu.*

κὸν εἶναι τῶν ἐναντίων κατὰ τὴν ἑαυτῆς μεταβολήν. περὶ μὲν οὖν οὐσίας τοσαῦτα εἰρήσθω.

6 Τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ μέν ἐστι διωρισμένον, τὸ δὲ συνεχές,
21 καὶ τὸ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων συνέστηκε, τὸ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν. ἔστι δὲ διωρισμένον μὲν οἷον ἀριθμὸς καὶ λόγος, συνεχὲς δὲ οἷον γραμμὴ ἐπιφάνεια σῶμα, ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα χρόνος καὶ τό-
25 πος. τῶν μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ μορίων οὐδείς ἐστι κοινὸς ὅρος, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ, οἷον τὰ πέντε εἰ ἔστι τῶν δέκα μόριον, πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει τὰ πέντε καὶ τὰ πέντε, ἀλλὰ διώρισται· καὶ τὰ τρία γε καὶ τὰ ἑπτὰ πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οὐδ᾽ ὅλως ἂν
30 ἔχοις ἐπ᾽ ἀριθμοῦ κοινὸν ὅρον λαβεῖν τῶν μορίων, ἀλλ᾽ ἀεὶ διώρισται· ὥστε ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν διωρισμένων ἐστίν. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ λόγος τῶν διωρισμένων ἐστίν. ὅτι μὲν γὰρ ποσόν ἐστιν ὁ λόγος, φανερόν· καταμετρεῖται γὰρ συλλαβῇ βραχείᾳ καὶ μακρᾷ. λέγω δὲ αὐτὸν τὸν μετὰ φω-
35 νῆς λόγον γιγνόμενον. πρὸς οὐδένα γὰρ κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει· οὐ γάρ ἔστι κοινὸς ὅρος πρὸς ὃν αἱ συλλαβαὶ συνάπτουσιν, ἀλλ᾽ ἑκάστη διώρισται αὐτὴ καθ᾽ αὑτήν.
p. 5 ἡ δὲ γραμμὴ συνεχής ἐστιν· ἔστι γὰρ λαβεῖν κοινὸν ὅρον πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτῆς συνάπτει, στιγμήν, καὶ τῆς ἐπιφανείας γραμμήν· τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια πρός τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος
5 ἔχοις ἂν λαβεῖν κοινὸν ὅρον, γραμμὴν ἢ ἐπιφάνειαν, πρὸς ἃ τὰ τοῦ σώματος μόρια συνάπτει. ἔστι δὲ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ νῦν χρόνος συνάπτει πρός τε τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλοντα. πάλιν ὁ τόπος τῶν

---

18 τῶν ἐναντίων εἶναι *g*. — κατὰ] καὶ κατὰ *e*. — ἑαυτοῦ *B*, αὐτῆς *Ch*. — περὶ] καὶ περὶ *nu*. — περὶ ... εἰρήσθω om *g*. — 19 οὖν om *nuh*. — 21 τὰ μὲν *Cdg*. — αὐτοῖς *Cedhn*. — 22 ὑφέστηκε *e*. — τὰ *ACdgfa*. — ἐξ οὐκ *BCdefgh*. — 23 οἷον om *n*. — καὶ ὁ λόγος *C*. — οἷον om *Anudeba*. — 25 κοινῶς *b*. — 27 μόρια *g*. — οὐδένα γὰρ κοινὸν *Bd*, pr *C*. — 28 ἀλλ᾽ ἀεὶ *bn*. — γε] δὲ *e*, om *u*. — 29 οὐδένα γε κ. *b*. — οὔτε *n*. — 30 ἔχοις ἂν ἐπ᾽ *e*. — λαβεῖν κοινὸν ὅρον *bn*. — ὅρον rc *h*. — 31 ἀεὶ om *AB*. — 32 ἐστίν om *e*. — 34 μακρᾷ καὶ βραχείᾳ *Cnhb*. — 35 γινόμενον *ndh*, κινούμενον *b*. — τὰ μόρια αὐτοῦ *nb*. — 36 ἔστι ... ὅρος] κοινὸν λαβεῖν ὅρον *e*.

5a1 συνεχές *Cneh*. — ἐστιν om *e*. — 6 ὃν *Ch*, ἣν *n*. — 7 τε om *An*.

συνεχῶν ἐστί· τόπον γάρ τινα τὰ τοῦ σώματος μόρια κατέχει, ἃ πρός τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οὐκοῦν καὶ τὰ τοῦ τόπου μόρια, ἃ κατέχει ἕκαστον τῶν τοῦ σώματος μορίων, πρὸς τὸν αὐτὸν ὅρον συνάπτει πρὸς ὃν καὶ τὰ τοῦ σώματος μόρια. ὥστε συνεχὴς ἂν εἴη καὶ ὁ τόπος· πρὸς γὰρ ἕνα κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει.

Ἔτι δὲ τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν αὑτοῖς μορίων συνέστηκε, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν, οἷον τὰ μὲν τῆς γραμμῆς μόρια θέσιν ἔχει πρὸς ἄλληλα· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν κεῖταί που, καὶ ἔχοις ἂν διαλαβεῖν καὶ ἀποδοῦναι οὗ ἕκαστον κεῖται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ καὶ πρὸς ποῖον μόριον τῶν λοιπῶν συνάπτει. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ τοῦ ἐπιπέδου μόρια θέσιν ἔχει τινά· ὁμοίως γὰρ ἂν ἀποδοθείη ἕκαστον οὗ κεῖται, καὶ ποῖα συνάπτει πρὸς ἄλληλα. καὶ τὰ τοῦ στερεοῦ δὲ ὡσαύτως, καὶ τὰ τοῦ τόπου. ἐπὶ δέ γε τοῦ ἀριθμοῦ οὐκ ἂν ἔχοι τις ἐπιδεῖξαι ὡς τὰ μόρια αὐτοῦ θέσιν τινὰ ἔχει πρὸς ἄλληλα ἢ κεῖταί που, ἢ ποῖά γε πρὸς ἄλληλα συνάπτει τῶν μορίων. οὐδὲ τὰ τοῦ χρόνου· ὑπομένει γὰρ οὐδὲν τῶν τοῦ χρόνου μορίων· ὃ δὲ μή ἐστιν ὑπομένον, πῶς ἂν τοῦτο θέσιν τινὰ ἔχοι; ἀλλὰ μᾶλλον τάξιν τινὰ εἴποις ἂν ἔχειν τῷ τὸ μὲν πρότερον εἶναι τοῦ χρόνου τὸ δ' ὕστερον. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ ὡσαύτως τῷ τὸ ἓν πρότερον ἀριθμεῖσθαι τῶν δύο καὶ τὰ δύο τῶν τριῶν· καὶ οὕτω τάξιν τινὰ ἂν ἔχοι, θέσιν δὲ οὐ πάνυ λάβοις ἄν. καὶ ὁ λόγος δὲ ὡσαύτως· οὐδὲν γὰρ ὑπομένει τῶν μορίων αὐτοῦ, ἀλλ' εἴρηταί τε καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι τοῦτο λαβεῖν, ὥστε οὐκ ἂν εἴη θέσις τῶν μορίων αὐτοῦ, εἴγε μηδὲν ὑπομένει. τὰ μὲν οὖν ἐκ θέσιν ἐχόντων τῶν μορίων συνέστηκε, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν.

Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα μόνα λέγεται τὰ εἰρημένα,

---

10 τοῦ pr om *d.* — 13 συνεχὲς *Chn.* — 14 ἕνα om *e.* — συνάπτει τὰ μόρια *Ch.* — 15 δὲ om *nfge.* — δὲ καὶ τὰ *Ch.* — 16 αὑτοῖς *denu.* — ἐξ οὐκ *Cgu*, corr *d.* — 17 ἔχοι *AB*, pr *Ch.* — 18 ἔχοι ἂν λαβεῖν *e.* — 19 ποῦ *g.* — 21 ἂν om *d.* — ἕκαστον ἀποδ. *e.* — 23 alt τοῦ rc *h*, om *d.* — δέ γε corr *n.* — 26 τὰ] γε τὰ *e.* — 28 τινὰ post ἔχοι *Ch*, om *e.* — ἀλλὰ] τῶν μορίων ἀλλὰ *en.* — 30 ἐπὶ om *e.* — τῷ...τῶν] τὸ πρότερον ἀριθμῆσαι τὸ ἓν τῶν *e.* — 31 τὸ ἓν ante τῶν *n.* — 32 ἄν τινα *en.* — ἔχῃ *e.* — 33 δὲ om *e.* — 34 ἔτι ante ἔστι *n*, om *e.* — 36 συνέστηκε τῶν μορίων *en.* — 37 ἐξ οὐκ *Cehu.* — 38 ταῦτα πόσα *nf.*

τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ συμβεβηκός· εἰς ταῦτα γὰρ ἀπο-
b βλέποντες καὶ τἆλλα ποσὰ λέγομεν, οἷον πολὺ τὸ λευκὸν
λέγεται τῷ τὴν ἐπιφάνειαν πολλὴν εἶναι, καὶ ἡ πρᾶξις μακρὰ
τῷ γε τὸν χρόνον πολὺν εἶναι, καὶ ἡ κίνησις πολλή. οὐ γὰρ
καθ' αὑτὸ ἕκαστον τούτων ποσὸν λέγεται. οἷον ἐὰν ἀποδιδῷ
5 τις πόση τις ἡ πρᾶξίς ἐστι, τῷ χρόνῳ ὁριεῖ, ἐνιαυσιαίαν ἢ
οὕτω πως ἀποδιδούς. καὶ τὸ λευκὸν ποσόν τι ἀποδιδοὺς τῇ
ἐπιφανείᾳ ὁριεῖ· ὅση γὰρ ἂν ἡ ἐπιφάνεια ᾖ, τοσοῦτον καὶ
τὸ λευκὸν φήσεις εἶναι. ὥστε μόνα κυρίως ποσὰ καθ' αὑτὰ
λέγεται τὰ εἰρημένα, τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν αὐτὸ καθ' αὑτό,
10 ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ συμβεβηκός.

Ἔτι τῷ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν
ἀφωρισμένων φανερὸν ὅτι οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οἷον τῷ διπή-
χει ἢ τριπήχει ἢ τῇ ἐπιφανείᾳ ἢ τῶν τοιούτων τινί· οὐδὲν
γάρ ἐστιν αὐτῶν ἐναντίον, εἰ μὴ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ
15 φαίη τις εἶναι ἐναντίον ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τούτων δὲ
οὐδέν ἐστι ποσὸν ἀλλὰ μᾶλλον τῶν πρός τι· οὐδὲν γὰρ αὐτὸ
καθ' αὑτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρόν, ἀλλὰ τῷ πρὸς ἕτερον ἀνα-
φέρεσθαι, οἷον ὄρος μὲν μικρὸν λέγεται, κέγχρος δὲ με-
γάλη τῷ τὴν μὲν τῶν ὁμογενῶν μείζον' εἶναι, τὸ δὲ ἔλατ-
20 τον τῶν ὁμογενῶν. οὐκοῦν πρὸς ἕτερον ἡ ἀναφορά, ἐπεὶ εἴγε
καθ' αὑτὸ μικρὸν ἢ μέγα ἐλέγετο, οὐκ ἄν ποτε τὸ μὲν
ὄρος μικρὸν ἐλέγετο, ἡ δὲ κέγχρος μεγάλη. πάλιν ἐν μὲν
τῇ κώμῃ φαμὲν πολλοὺς ἀνθρώπους εἶναι, ἐν Ἀθήναις δὲ
ὀλίγους πολλαπλασίους αὐτῶν ὄντας, καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ

5b1 *βλέποντες καὶ ἄλλα e.* — *τὰ ἄλλα h.* — 5 *ὁπόση e.* — *ὁριεῖ*] *θείη e.* — *ἐνιαυσίαν n*, *ἐνιαυσιαία Au.* — 6 *καὶ . . . ἀποδιδοὺς* om *e.* — 7 *ἂν εἴη ἡ ἐπιφ. n.* — 8 *τὸ* om *n.* — *φήσειεν Af*, *φήσει hda*, corr *C*, *φησιν nuE.* — *ἂν* ante *εἶναι* adi *A.* — *κυρίως* om *u.* — *ποσὰ καθ' αὑτὰ*] *καὶ καθ' αὑτὰ ποσὰ Aefn* et *u* omisso *καί.* — *ἑαυτὰ g.* — 9 *τὰ εἰρημένα*] *ταῦτα μόνα f.* — *οὐθὲν nub.* — *αὐτὸ* om *ACdefh.* — *καθ' ἑαυτὸ g.* — 10 *εἰ*] *ἢ ABCbefhnug*, pr *d.* — *κατὰ* om pr *Aa.* — 11 *οὐθὲν n.* — *ἐναντίον ἐστίν u.* — *ἐπὶ . . . ἐναντίον* om *e.* — 12 *οὐδενὶ n.* — 13 *ἢ*] *ἢ τῷ enu.* — *οὐθὲν bn.* — 14 *αὐτοῖς nuf*, *αὐτῷ g*, om *a.* — *αὐτῶν ἐστὶν nubf.* — *μὴ*] *μὴ ἄρα Afg.* — *τῷ ὀλίγῳ τὸ πολὺ a.* — 15 *τις*] *τις ἂν en*, om *u.* — *τὸν* pr *B.* — *μέγαν f*, pr *B.* — *μικρῷ τῳ f.* — 16 *οὐθὲν n.* — *τῶν*] *μᾶλλον τῶν ufg.* — *αὐτῶν e.* — 17 *τῷ* om *enu.* — *ἀναφέρεται enu.* — 19 *τῷ τὸ μὲν edu.* — *μείζων* pr *B*, *μείζον'* corr *B*, *μεῖζον den*, pr *Ca*, *μείζω h*, corr *Ca.* — *εἶναι μεῖζον u.* — *ἔλασσον nb*, *ἐπ' ἔλαττον e.* — 21 *μέγα ἢ μικρὸν n.* — *τὸ* om *u.* — 23 *πολλούς φαμεν nu.* — 24 *π ο λ λ α π λ α σ ί ο υ ς* corr *h.*

πολλούς, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ ὀλίγους πολλῷ πλείους ὄντας. 25
ἔτι τὸ μὲν δίπηχυ καὶ τρίπηχυ καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων
ποσὸν σημαίνει, τὸ δὲ μέγα ἢ μικρὸν οὐ σημαίνει ποσὸν
ἀλλὰ μᾶλλον πρός τι· πρὸς γὰρ ἕτερον θεωρεῖται τὸ μέγα
καὶ τὸ μικρόν. ὥστε φανερὸν ὅτι ταῦτα τῶν πρός τί ἐστιν.
ἔτι ἐάν τε τιθῇ τις ταῦτα ποσὰ εἶναι ἐάν τε μὴ τιθῇ, οὐκ 30
ἔστιν αὐτοῖς ἐναντίον οὐδέν· ὃ γὰρ μή ἐστιν αὐτὸ καθ' αὑτὸ
λαβεῖν ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται, πῶς ἂν φαίη τις
τούτῳ τι ἐναντίον; ἔτι δὲ εἰ ἔσται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν
ἐναντία, συμβήσεται τὸ αὐτὸ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι
καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς εἶναι ἐναντία. συμβαίνει γάρ ποτε ἅμα 35
τὸ αὐτὸ μέγα τε καὶ μικρὸν εἶναι· ἔστι γὰρ πρὸς μὲν τοῦτο
μικρόν, πρὸς ἕτερον δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο μέγα. ὥστε τὸ αὐτὸ
καὶ μέγα καὶ μικρὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι συμ-
βαίνει· ὥστε ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι. ἀλλ' οὐδὲν δοκεῖ
ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι, οἷον ἐπὶ τῆς οὐσίας· δεκτικὴ p. 6
μὲν τῶν ἐναντίων δοκεῖ εἶναι, ἀλλ' οὔτι γε ἅμα νοσεῖ καὶ
ὑγιαίνει. ἀλλ' οὐδὲ λευκὸν καὶ μέλαν ἐστὶν ἅμα. ἀλλ' οὐδὲ
τῶν ἄλλων οὐδέν ἐστιν ὃ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται. καὶ
αὐτὰ δ' ἑαυτοῖς συμβαίνει ἐναντία εἶναι. εἰ γάρ ἐστι τὸ 5
μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, τὸ δ' αὐτό ἐστιν ἅμα μέγα καὶ
μικρόν, αὐτὸ ἑαυτῷ εἴη ἂν ἐναντίον. ἀλλὰ τῶν ἀδυνάτων
ἐστὶν αὐτὸ ἑαυτῷ εἶναι ἐναντίον. οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ μέγα
τῷ μικρῷ ἐναντίον, οὐδὲ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ. ὥστε εἰ καὶ
μὴ τῶν πρός τι ταῦτά τις ἐρεῖ ἀλλὰ τοῦ ποσοῦ, οὐδὲν 10
ἐναντίον ἕξει.

---

28 *τὸ* om *u*. — 29 *καὶ*] *ἢ u*, om pr *C*. — *τὸ* om pr *Cu*. — 30 *ἂν* pr *u*. — *τιθείη n*. — *αὐτὰ enu*. — 32 *ἀναφέροντα h*, pr *Cnd*, *ἀναφέρονται* pr *B*. — *φαίη τις*] *εἴη nubefE*. — 33 *δὲ* om *eu*. — *ἐστι ne*. — 34 *τἀναντία n*, *ἐναντίον u*. — *δέχεσθαι e*. — 35 *ποτε* post 36 *αὐτὸ* sed del *n*, om *ef*. — 36 *τε* om *eu*. — *εἶναι* om pr *B*. — 37 pr *τὸ*] *γε u*. — 38 pr *καὶ* . . . *εἶναι*] *μικρὸν εἶναι καὶ μέγα κατὰ τ. α. χρ. u*. — 39 *ὡς e*.

6a2 *εἶναι δοκεῖ ac*. — *οὐχὶ* corr *n*. — *οὔτε ἅμα u*. — *νοσεῖ*] *νοσείων h*, *νοσεῖ τις n*. — 3 *ἀλλ'* . . . *ἀλλ'* om *a*. — *ἀλλ'* bis om *nue*. — 4 *οὐθὲν n*. — *ἐστιν ὃ* om *nga*. — *τἀναντία n*. — 5 *αὐτοῖς B*. — *εἶναι ἐναντία d*. — *ἐστι* om *f*. — 6 *δ'* om *fg*. — *ἅμα*] *ἅμα καὶ Buag*, *καὶ f*. — *καὶ* om *d*. — 7 *αὐτὸ*] *καὶ αὐτο Cdegh*. — *ἂν εἴη ng*, *εἴη ἂν εἶναι h*. — *ἀλλὰ* . . . *ἐναντίον* om *a*. — 8 *τι* ante *εἶναι* adi *ng*, post *εἶναι Af*. — 9 *εἰ καὶ*] *κἂν n*. — 10 *τῶν* om *e*. — *αὐτὰ f*.

Μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ περὶ τὸν τόπον
δοκεῖ ὑπάρχειν. τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω ἐναντίον τιθέασι, τὴν
πρὸς τὸ μέσον χώραν κάτω λέγοντες διὰ τὸ πλείστην τῷ
15 μέσῳ διάστασιν πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου εἶναι. ἐοίκασι
δὲ καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐναντίων ὁρισμὸν ἀπὸ τούτων ἐπι-
φέρειν· τὰ γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων διεστηκότα τῶν ἐν τῷ
αὐτῷ γένει ἐναντία ὁρίζονται.

Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ
20 ἧττον, οἷον τὸ δίπηχυ· οὐ γάρ ἐστιν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον
δίπηχυ· οὔτε ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ, οἷον τὰ τρία τῶν πέντε οὐδὲν
μᾶλλον πέντε ἢ τρία, οὐδὲ τὰ τρία τῶν τριῶν. οὐδέ γε
χρόνος ἕτερος ἑτέρου μᾶλλον χρόνος εἶναι λέγεται. οὐδ' ἐπὶ τῶν
εἰρημένων ὅλως οὐδενὸς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον λέγεται. ὥστε
25 καὶ τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον.

Ἴδιον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον
λέγεσθαι. ἕκαστον γὰρ τῶν εἰρημένων ποσῶν ἴσον τε
καὶ ἄνισον λέγεται, οἷον σῶμα καὶ ἴσον καὶ ἄνισον
λέγεται, καὶ ἀριθμὸς καὶ ἴσος καὶ ἄνισος λέγεται καὶ χρόνος
καὶ ἴσος καὶ ἄνισος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
30 τῶν ῥηθέντων ἕκαστον ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεται. τῶν
δὲ λοιπῶν ὅσα μή ἐστι ποσά, οὐ πάνυ ἂν δόξαι ἴσον
τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι, οἷον ἡ διάθεσις οὐ πάνυ ἴση τε καὶ
ἄνισος λέγεται, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοία, καὶ τὸ λευκὸν ἴσον

---

13 *δοκεῖ εἶναι n.* — *τῷ*] *τὸ e, πρὸς τὸ n, πρὸς τὸν E.* — 14 *τὸ*] *τὴν* pr *A.* — *τῶν μέσων e.* — 15 *διάστασιν τοῦ μέσου a.* — 16 *ἐναντίον* pr *A.* — 18 *διωρίζονται* (sic) *g.* — 20 pr *τὸ* om *A.* — 21 *οὐδ' ἐπὶ Afgnu.* — *τοῦ* om *E.* — *οὐδὲν ... τρία* pr om *g.* — 22 *πέντε ἢ*] *τὰ A,* om *CehdnE Ambros Q* 87 *Marc* 211, *πέντε ἢ* marg *g,* supra vs *a.* — *τρία*] *τρία λέγεται au,* marg *g, τρία λέγεται ἢ Ambros Q* 87, *ἢ τρία λέγεται Marc* 211, *τρία τῶν πέντε λέγεται bn,* sed *τῶν πέντε* corr *n.* — alt *τρία*] *πέντε ACdeghnuEab Marc* 211. — *γε*] *γε ὁ abngE,* om *ACdeh.* — 23 *χρόνος* om *bu.* — *εἶναι* om *unfg.* — 24 *ὅλως* ante *τὸ f,* om *E.* — 25 pr *καὶ* om *uf,* pr *n.* — 27 *ποσῶν*] *ποσῶν καὶ ACfengu.* — *τε* om *efngu.* — 28 *οἷον τὸ σῶμα ἴσον τε καὶ a,* om *Ambros Q* 87 *Marc* 211. — *ἴσον καὶ ἄνισον*] *ἀριθμὸς g, καὶ ἀριθμὸς Marc* 211, om *Ambros Q* 87. — *λέγεται* post seq *ἄνισος fg Ambros Q* 87 *Marc* 211. — 29a *καὶ ἀριθμὸς καὶ χρόνος καὶ u, καὶ χρόνος καὶ ἀριθμὸς καὶ f.* — *καὶ* ante *ἴσος* om *be.* — *λέγεται ... ἄνισος* om *eufg.* — *καὶ ὁ χρόνος an.* — *καὶ χρ. ... ἄνισος* om *b.* — 29b *ἄνισος*] *ἄνισος λέγεται n.* — *ἄλλων* om *u.* — 30 *ἕκαστον* ante *λέγεται bn.* — *τε* om *e.* — 31 *μή ἐστι*] *ἐστιν οὐ Cdh, ἐστι μὴ nu.* — *δόξαιεν Marc* 211 *da, δόξῃ eu Ambros Q* 87. — *ἴσον τε καὶ ἄνισον ABCbefgahn.* — 32 *οὐ πάνυ* ante *λέγεσθαι nu,* ante *λέγεται b.* — *τε* om *u.* — *ἴση ... ἄνισος*] *τι e.* — 33 *ὁμοία καὶ ἀνομοία ab,* corr *u.*

τε καὶ ἄνισον οὐ πάνυ, ἀλλ' ὅμοιον. ὥστε τοῦ ποσοῦ μάλιστα ἂν εἴη ἴδιον τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι. 35

Πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν 7 ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον, οἷον τὸ μεῖζον τοῦθ' ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται· μεῖζον τινὸς γὰρ λέγεται μεῖζον· καὶ τὸ διπλάσιον τοῦθ' ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται· τινὸς γὰρ διπλάσιον λέγεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα b τοιαῦτα. ἔστι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρός τι οἷον ἕξις διάθεσις αἴσθησις ἐπιστήμη θέσις. πάντα γὰρ τὰ εἰρημένα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται καὶ οὐκ ἄλλο τι· ἡ γὰρ ἕξις τινὸς ἕξις λέγεται καὶ ἡ ἐπιστήμη τινὸς ἐπιστήμη 5 καὶ ἡ θέσις τινὸς θέσις, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὡσαύτως. πρός τι οὖν ἐστὶν ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον, οἷον ὄρος μέγα λέγεται πρὸς ἕτερον· πρός τι γὰρ μέγα λέγεται τὸ ὄρος· καὶ τὸ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται, καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως πρός τι λέ- 10 γεται. ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλισις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ καθέδρα θέσεις τινές, ἡ δὲ θέσις τῶν πρός τι. τὸ δὲ ἀνακεῖσθαι ἢ ἑστάναι ἢ καθῆσθαι αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσὶ θέσεις, παρωνύμως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων θέσεων λέγεται.

Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης ἐν τοῖς πρός τι, οἷον 15 ἀρετὴ κακίᾳ ἐναντίον, ἑκάτερον ὂν τῶν πρός τι, καὶ ἐπιστήμη ἀγνοίᾳ. οὐ πᾶσι δὲ τοῖς πρός τι ὑπάρχει τὸ ἐναντίον· τῷ γὰρ διπλασίῳ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οὐδὲ τῷ τριπλασίῳ, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί.

Δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεσθαι 20 τὰ πρός τι· ὅμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται, καὶ ἴσον καὶ ἀνισαίτερον, ἑκάτερον αὐτῶν τῶν πρός

---

34 τε om *nub.* — πάνυ] πάνυ λέγεται *Cdha*, πάνυ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεται *f.* — ἀλλ'] ἀλλὰ μᾶλλον *ef.* — 35 τε om *be.* — 36 τοιάδε *n.* — 38 pr λέγ.... μεῖζον] ἑτέρου τινὸς μεῖζον λέγεται *e.* — μεῖζον om *Cefghnu.* — μεῖζον λέγεται *nu.* — 39 ἑτ. λεγ. ante τοῦθ' *nu.*

6b1 διπλάσιον] ἑτέρου διπλ. *e.* — 2 τοιάδε *en.* — 3 πάντα] ταῦτα *d.* — 4 ταῦθ' ἅπερ *d*, τοῦθ' ὅπερ *en.* — εἶναι om *n.* — 5 λέγ.] εἶναι λέγ. *e.* — 7 εἶναι pr om *n.* — 9 πρός] ὄρος πρός *n.* — pr τὸ om *f.* — τινὶ] δέ τινι *f.* — 10 alt τὰ om *e.* — 11 ἔτι *dgh*, εἰσὶ *g*, rc *A.* — αἱ δὲ θέσεις *g.* — ἀνακέκλισθαι corr *A.* — 14 προειρημένων λέγονται θέσεων *e.* — λέγονται *fn.* — 16 ἀρετῇ κακία *C.* — ὂν post τι *en.* — τῶν] αὐτῶν *n.* — 17 ἐναντία ὑπάρχει *e.* — 19 οὐδενὶ] τινὶ *Cue.* — 20 pr καὶ om *e.* — τὸ om *n.* — 21 καὶ ἀνόμοιον om *n.* — 22 ἀνισαίτερον] ἄνισον μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται *ABCdfghu* et *n* qui

τι ὄν· τό τε γὰρ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται καὶ τὸ ἄνισον
τινὶ ἄνισον. οὐ πάντα δὲ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον·
25 τὸ γὰρ διπλάσιον οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἧττον διπλάσιον,
οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν.

Πάντα δὲ τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, οἷον
ὁ δοῦλος δεσπότου δοῦλος λέγεται καὶ ὁ δεσπότης δού-
30 λου δεσπότης, καὶ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος διπλάσιον καὶ τὸ
ἥμισυ διπλασίου ἥμισυ, καὶ τὸ μεῖζον ἐλάττονος μεῖζον
καὶ τὸ ἔλαττον μείζονος ἔλαττον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων, πλὴν τῇ πτώσει ἐνίοτε διοίσει κατὰ τὴν λέξιν, οἷον
ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ λέγεται ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητὸν
35 ἐπιστήμῃ ἐπιστητόν, καὶ ἡ αἴσθησις αἰσθητοῦ αἴσθησις καὶ
τὸ αἰσθητὸν αἰσθήσει αἰσθητόν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίοτε οὐ δόξει
ἀντιστρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκείως πρὸς ὃ λέγεται ἀποδοθῇ,
ἀλλὰ διαμάρτῃ ὁ ἀποδιδούς, οἷον τὸ πτερὸν ἐὰν ἀποδοθῇ
ὄρνιθος, οὐκ ἀντιστρέφει ὄρνις πτεροῦ. οὐ γὰρ οἰκείως τὸ
p. 7 πρῶτον ἀποδέδοται πτερὸν ὄρνιθος· οὐ γὰρ ᾗ ὄρνις, ταύτῃ
τὸ πτερὸν αὐτοῦ λέγεται, ἀλλ' ᾗ πτερωτόν ἐστι· πολλῶν
γὰρ καὶ ἄλλων πτερά ἐστιν, ἃ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθες. ὥστε ἐὰν
ἀποδοθῇ οἰκείως, καὶ ἀντιστρέφει, οἷον τὸ πτερὸν πτερωτοῦ
5 πτερὸν καὶ τὸ πτερωτὸν πτερῷ πτερωτόν. ἐνίοτε δὲ καὶ ὀνο-
ματοποιεῖν ἴσως ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ κείμενον ᾖ ὄνομα πρὸς ὃ
οἰκείως ἂν ἀποδοθείη, οἷον τὸ πηδάλιον πλοίου ἐὰν ἀποδοθῇ,
οὐκ οἰκεία ἡ ἀπόδοσις γίνεται· οὐ γὰρ ᾗ πλοῖον, ταύ-
τῃ αὐτοῦ τὸ πηδάλιον λέγεται· ἔστι γὰρ πλοῖα ὧν οὐκ
10 ἔστι πηδάλια. διὸ οὐκ ἀντιστρέφει· τὸ γὰρ πλοῖον οὐ λέγε-
ται πηδαλίου πλοῖον. ἀλλ' ἴσως οἰκειοτέρα ἂν ἡ ἀπόδοσις
εἴη, εἰ οὕτω πως ἀποδοθείη, τὸ πηδάλιον πηδαλιωτοῦ πη-

---

pr habuit ἄνισον καὶ ἴσον. — τῶν om *ABCdghnu*. — 23 τὸ ἄνισον τινὶ ἄνισον] τὸ ἀνόμοιον τινὶ ἀνόμοιον *Adfgh*, e prius habuit τὸ ἀνισαίτερον τινὶ ἀνισαίτερον; τὰ ἀνισαίτερα ἑτέρων τινῶν ἴσων ἀνισαίτερα *b* et pr *n* qui bis ἄνισα corr, τὸ ἀνόμοιον τινὶ ἀνόμοιον καὶ τὸ ἄνισον τινὶ ἄνισον *Cu*, qui ἀνισαίτερον bis corr. — 24 δὲ] δὲ τὰ πρός τι *Ccfghub*, corr *a*. — ἐπιδέχονται *ef*. — καὶ τὸ ἧττον *Cdefgabu*. — 25 οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ (τὸ *Cdf*) ἧττον, οὐδὲ *ACdf*. — 29 λέγ. δοῦλος *en*. — 30 δεσπότης] δεσπ. λέγεται *eg*, δεσπ. λέγ. εἶναι *d*. — ἡμίσεως pr *BCd*. — διπλάσιον] διπλ. λέγεται *e*. — 33 τὴν pr om *d*. — 34 ἡ om *e*. — 37 ἂν *en*.

7a1 ἀποδίδοται *eg*. — 2 αὐτῆς *gn*, corr *A*. — 3 ὄρνιθος *Ag*. — ὄρνιθες οἷον νυκτερίς. ὥστε *f*. — ὥστ' ἂν *n*, ὥστε ἂν *C*. — 7 πλοίου] τοῦ πλοίου *ACdfgh*. — ἂν *n*. — ἀποδοθείη *e*. — 8 γίνεται om *enf*. — 10 πηδάλιον *ne*. — διὸ καὶ οὐκ *n*. — 12 πως om *e*. — ἀποδοθῇ *e*.

δάλιον, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως· ὄνομα γὰρ οὐ κεῖται. καὶ ἀντιστρέφει γε, ἐὰν οἰκείως ἀποδοθῇ· τὸ γὰρ πηδαλιωτὸν πηδαλίῳ πηδαλιωτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, 15 οἷον ἡ κεφαλὴ οἰκειοτέρως ἂν ἀποδοθείη κεφαλωτοῦ ἢ ζῴου ἀποδιδομένη· οὐ γὰρ ᾗ ζῷον, κεφαλὴν ἔχει· πολλὰ γὰρ τῶν ζῴων κεφαλὴν οὐκ ἔχει. οὕτω δὲ ῥᾷστα ἂν ἴσως τις λαμβάνοι οἷς μὴ κεῖται ὀνόματα, εἰ ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ τοῖς πρὸς ἃ ἀντιστρέφουσι τιθείη τὰ ὀνόματα, ὥσπερ 20 ἐπὶ τῶν προειρημένων ἀπὸ τοῦ πτεροῦ τὸ πτερωτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ πηδαλίου τὸ πηδαλιωτόν. πάντα οὖν τὰ πρός τι, ἐάν περ οἰκείως ἀποδιδῶται, πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, ἐπεὶ ἐάν γε πρὸς τὸ τυχὸν ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὃ λέγεται, οὐκ ἀντιστρέφει. λέγω δὲ ὅτι οὐδὲ τῶν ὁμολογου- 25 μένως πρὸς ἀντιστρέφοντα λεγομένων, καὶ ὀνομάτων αὐτοῖς κειμένων, οὐδὲν ἀντιστρέφει, ἐὰν πρός τι τῶν συμβεβηκότων ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὃ λέγεται, οἷον ὁ δοῦλος ἐὰν μὴ δεσπότου ἀποδοθῇ ἀλλ' ἀνθρώπου ἢ δίποδος ἢ ὁτουοῦν τῶν τοιούτων, οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ οἰκεία ἡ ἀπό- 30 δοσίς ἐστιν. ἔτι δ' ἐὰν μέν τι οἰκείως ἀποδεδομένον ᾖ πρὸς ὃ λέγεται, πάντων περιαιρουμένων τῶν ἄλλων ὅσα συμβεβηκότα ἐστί, καταλειπομένου δὲ μόνου τούτου πρὸς ὃ ἀπεδόθη οἰκείως, ἀεὶ πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται, οἷον ὁ δοῦλος ἐὰν πρὸς δεσπότην λέγηται, περιαιρουμένων τῶν ἄλλων 35 ἁπάντων ὅσα συμβεβηκότα ἐστὶ τῷ δεσπότῃ, οἷον τὸ δίποδι εἶναι καὶ τὸ ἐπιστήμης δεκτικῷ καὶ τὸ ἀνθρώπῳ, καταλειπομένου δὲ μόνου τοῦ δεσπότην εἶναι, ἀεὶ ὁ δοῦλος πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται· ὁ γὰρ δοῦλος δεσπότου δοῦλος λέ-

---

13 γὰρ αὐτοῦ οὐ C. — 16 οἰκείως e. — ἢ] κεφαλὴ ἢ e. — 18 λάβοι τις ἴσως e, τις λάβοι ἴσως n. — 19 λάβοι ACdefgh. — λάβοι τις u. — 20 ἃ] αὐτὰ ACdghn, corr B. — 21 ἐπὶ] ἀπὸ e. — 23 λέγονται e, pr d. — 24 ἂν n. — αὐτὸ om e. — 27 ἀντιστρέφει οὐδὲν e. — 28 μὴ ᾖ πρὸς n. — αὐτὰ ἃ n. — 29 ἀποδοθῇ δεσπότου e. — ἀποδοθῇ δοῦλος ἀλλ' n. — ὁτιοῦν dn. — 31 ἔτι δὲ corr C, ἔστιν en omissis δ' et τι. — δὲ ἂν d. — ἂν C. — εἴη C. — 32 πάντων] τῶν ἄλλων e. — 33 λειπομένου pr n. — μόνου post τούτου en, om d. — ἃ u. — 35 ἐὰν om n. — λέγεται n. — τῶν] δὲ τῶν e, om n. — ἄλλων om n. — 36 ἁπάντων] πάντων e, om C. — ἐστὶ συμβεβ. e. — 36 et 37 τὸ] τῷ ter d. — 37 δίποδα g. — καὶ bis om ne, pr u. — δεκτικὸν g. — ἄνθρωπον g. — τῷ ἀνθρώπῳ pr AC. — 39 λέγεται δοῦλος ef, δοῦλος ῥηθήσεται BCd, corr e.

b γεται. ἐὰν δέ γε μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ πρὸς ὅ ποτε λέγε-
ται, περιαιρουμένων μὲν τῶν ἄλλων, καταλειπομένου δὲ
μόνου τοῦ πρὸς ὃ ἀπεδόθη, οὐ ῥηθήσεται πρὸς αὐτό. ἀπο-
δεδόσθω γὰρ ὁ δοῦλος ἀνθρώπου καὶ τὸ πτερὸν ὄρνιθος,
5 καὶ περιῃρήσθω τοῦ ἀνθρώπου τὸ δεσπότῃ αὐτῷ εἶναι· οὐ
γὰρ ἔτι ὁ δοῦλος πρὸς ἄνθρωπον ῥηθήσεται· μὴ γὰρ ὄντος
δεσπότου οὐδὲ δοῦλός ἐστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τοῦ ὄρνιθος
περιῃρήσθω τὸ πτερωτῷ εἶναι· οὐ γὰρ ἔτι ἔσται τὸ πτερὸν
τῶν πρός τι· μὴ γὰρ ὄντος πτερωτοῦ οὐδὲ πτερὸν ἔσται τινός.
10 ὥστε δεῖ μὲν ἀποδιδόναι πρὸς ὅ ποτε οἰκείως λέγεται. κἂν
μὲν ὄνομα ᾖ κείμενον, ῥᾳδία ἡ ἀπόδοσις γίνεται· μὴ ὄν-
τος δὲ ἀναγκαῖον ἴσως ὀνοματοποιεῖν. οὕτω δὲ ἀποδιδο-
μένων φανερὸν ὅτι πάντα τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα
ῥηθήσεται.

15 Δοκεῖ δὲ τὰ πρός τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι, καὶ ἐπὶ
μὲν τῶν πλείστων ἀληθές ἐστιν. ἅμα γὰρ διπλάσιόν τέ ἐστι
καὶ ἥμισυ, καὶ ἡμίσεος ὄντος διπλάσιόν ἐστι· καὶ δεσπότου
ὄντος δοῦλός ἐστι, καὶ δούλου ὄντος δεσπότης ἐστίν· ὁμοίως
δὲ τούτοις καὶ τὰ ἄλλα. καὶ συναναιρεῖ δὲ ταῦτα ἄλ-
20 ληλα· μὴ γὰρ ὄντος διπλασίου οὐκ ἔστιν ἥμισυ, καὶ ἡμί-
σεος μὴ ὄντος οὐκ ἔστι διπλάσιον· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων ὅσα τοιαῦτα. οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν πρός τι ἀληθὲς
δοκεῖ τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης
πρότερον ἂν δόξειεν εἶναι. ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ προϋπαρ-
25 χόντων τῶν πραγμάτων τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν· ἐπ'
ὀλίγων γὰρ ἂν ἢ ἐπ' οὐδενὸς ἴδοι τις ἂν ἅμα τῷ ἐπιστητῷ
τὴν ἐπιστήμην γινομένην. ἔτι τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἀναιρεθὲν συν-
αναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην, ἡ δὲ ἐπιστήμη τὸ ἐπιστητὸν οὐ συν-
αναιρεῖ· ἐπιστητοῦ μὲν γὰρ μὴ ὄντος οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη (οὐδε-
30 νὸς γὰρ ἔτι ἔσται ἐπιστήμη), ἐπιστήμης δὲ μὴ οὔσης οὐδὲν

7b1 γε om *eu*. — 3 μόνου om *e*. — 4 ὁ om *c*. — καὶ] δοῦλος καὶ *e*. — 5 δεσπότην αὐτὸν *ACdefgh*. — 5 et 8 περιηρείσθω (sic) *e*. — 7 οὐδὲ ὁ δοῦλος ἔσται *a*. — δὲ om *gh*. — καὶ ἐπὶ τοῦ *a*. — 8 τὸ corr *A*. — πτερωτὸν *Cag*, pr *bf*. — πτερωτὸν αὐτὸ εἶναι *u*. — 10 καὶ ἐὰν *n*. — ἐὰν μὲν ᾖ τὸ ὄνομα κειμ. *e*. — 14 λέγεται *ACdgh*. — 16 ἐστιν, ἐπ' ἐνίων δὲ οὐκ ἀληθές *C*. — 17 ἥμισύ ἐστι καὶ *n*. — ἐστι om *e*. — δεσπότου ... καὶ om *en*. — 19 τἆλλα *en*. — δὲ] γε *e*. — 20 ὄντος γὰρ *e*. — 23 τῆς ἐπιστήμης ante 24 εἶναι *ABCdfgu*. — 26 ἂν bis om *nu*, alt ἂν om *B*. — 29 μὲν om *ACdg*. — ἔσται *AC*. — 30 ἔτι om *ACdg*.

κωλύει ἐπιστητὸν εἶναι, οἷον καὶ ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸς εἴγε ἔστιν ἐπιστητόν, ἐπιστήμη μὲν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν οὐδέπω, αὐτὸς δὲ ἐπιστητόν ἐστιν. ἔτι ζῴου μὲν ἀναιρεθέντος οὐκ ἔσται ἐπιστήμη, τῶν δ' ἐπιστητῶν πολλὰ ἐνδέχεται εἶναι. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἔχει. 35 τὸ γὰρ αἰσθητὸν πρότερον τῆς αἰσθήσεως δοκεῖ εἶναι. τὸ μὲν γὰρ αἰσθητὸν ἀναιρεθὲν συναναιρεῖ τὴν αἴσθησιν, ἡ δὲ αἴσθησις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ. αἱ γὰρ αἰσθήσεις περὶ σῶμα καὶ ἐν σώματί εἰσιν, αἰσθητοῦ δὲ ἀναιρεθέντος ἀνῄρηται καὶ τὸ σῶμα (τῶν γὰρ αἰσθητῶν καὶ τὸ σῶμα), p. 8 σώματος δὲ μὴ ὄντος ἀνῄρηται καὶ ἡ αἴσθησις, ὥστε συναναιρεῖ τὸ αἰσθητὸν τὴν αἴσθησιν. ἡ δέ γε αἴσθησις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ· ζῴου γὰρ ἀναιρεθέντος αἴσθησις μὲν ἀνῄρηται, αἰσθητὸν δὲ ἔσται, οἷον σῶμα, θερμόν, γλυκύ, 5 πικρόν, καὶ τἆλλα πάντα ὅσα ἐστὶν αἰσθητά. ἔτι ἡ μὲν αἴσθησις ἅμα τῷ αἰσθητικῷ γίνεται· ἅμα γὰρ ζῷόν τε γίνεται καὶ αἴσθησις· τὸ δέ γε αἰσθητόν ἐστι καὶ πρὸ τοῦ αἴσθησιν εἶναι· πῦρ γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξ ὧν καὶ τὸ ζῷον συνίσταται, ἔστι καὶ πρὸ τοῦ ζῷον ὅλως 10 εἶναι ἢ αἴσθησιν, ὥστε πρότερον ἂν τῆς αἰσθήσεως τὸ αἰσθητὸν εἶναι δόξειεν.

Ἔχει δὲ ἀπορίαν πότερον οὐδεμία οὐσία τῶν πρός τι λέγεται, καθάπερ δοκεῖ, ἢ τοῦτο ἐνδέχεται κατά τινας τῶν δευτέρων οὐσιῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀλη- 15 θές ἐστιν· οὔτε γὰρ τὰ ὅλα οὔτε τὰ μέρη πρός τι λέγεται. ὁ γάρ τις ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινός τις ἄνθρωπος, οὐδὲ ὁ τὶς βοῦς τινός τις βοῦς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέρη· ἡ

---

31 οἷόν τι καὶ *Cd*. — καὶ om *eu*. — 32 γε pr om *n*. — 33 οὔπω *e*. — αὐτὸ *Bnue*. — δὲ] δὲ τὸ *Cdf*. — ἔτι τοῦ ζῴου *e*. — 34 ἔστιν *e*, corr *n*. — 35 ἔχει post δὲ *n*. — 39 περὶ τὸ σῶμα *e*. — ἀναιρεῖται *ACdg*.

8a1 τὸ om *n*. — τῶν ... σῶμα om *e*. — alt καὶ om *Ade*, pr *g*. — 2 ἀναιρεῖται *ACdg*. — 4 συναναιρεῖ om *n*. — γὰρ] μὲν γὰρ *a*. — ἀναιρ. ἡ αἴσθ. *e*. — 5 ἀναιρεῖται *ACdgnu*. — ἀναιρεῖται, αἰσθητὸν δὲ οὔ corr *C*. — ἔσται] ἔστι *bd*, pr *C*. οὔ. αἰσθητὸν δὲ ἔστι *f*, οὔ. ἔστι δὲ αἰσθητόν *a*. — σῶμα ante οἷον *Cdug*, om *a*, οἷον τὸ σῶμα *f*. — 6 τὰ ἄλλα *nug*. — ἅπερ *e*. — αἰσθητὰ om *C*. — ἡ] εἰ *e*. — 7 αἰσθητῷ corr *g*. — ζῷόν τε] τῷ ζῴῳ *ACdg*, ζῷον *f*, pr *u*. — 8 καὶ] καὶ ἡ *ng*, pr om *g*. — 9 τοῦ ζῷον εἶναι ἢ αἴσθησιν (ἢ αἴσθησιν εἶναι *Ag*) *ACfg*. — 10 καὶ om *u*. — συνέστηκεν *f*. — συνίσταται τὸ αἰσθητόν, ἔστι pr *B*. — ὅλως ζῷον *n*. — 18 pr τὶς om *e*.

γάρ τις χεὶρ οὐ λέγεται τινός τις χεὶρ ἀλλά τινος χείρ,
20 καὶ ἥ τὶς κεφαλὴ οὐ λέγεται τινός τις κεφαλὴ ἀλλά
τινος κεφαλή. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν,
ἐπί γε τῶν πλείστων, οἷον ὁ ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινὸς ἄν-
θρωπος, οὐδὲ ὁ βοῦς τινὸς βοῦς, οὐδὲ τὸ ξύλον τινὸς ξύλον,
ἀλλά τινος κτῆμα λέγεται. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων φα-
25 νερὸν ὅτι οὐκ ἔστι τῶν πρός τι· ἐπ' ἐνίων δὲ τῶν δευτέρων
οὐσιῶν ἔχει ἀμφισβήτησιν, οἷον ἡ κεφαλὴ τινὸς λέγεται
κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ τινὸς λέγεται χεὶρ καὶ ἕκαστον τῶν
τοιούτων, ὥστε ταῦτα τῶν πρός τι δόξειεν ἂν εἶναι. εἰ μὲν
οὖν ἱκανῶς ὁ τῶν πρός τι ὁρισμὸς ἀποδέδοται, ἢ τῶν πάνυ
30 χαλεπῶν ἢ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τὸ δεῖξαι ὡς οὐδεμία οὐσία
τῶν πρός τι λέγεται· εἰ δὲ μὴ ἱκανῶς, ἀλλ' ἔστι τὰ πρός
τι οἷς τὸ εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν, ἴσως ἂν
ῥηθείη τι πρὸς αὐτά. ὁ δὲ πρότερος ὁρισμὸς παρακολουθεῖ
μὲν πᾶσι τοῖς πρός τι, οὐ μὴν τοῦτό γέ ἐστι τὸ πρός τι
35 αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων λέγεσθαι. ἐκ δὲ
τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι ἐάν τις εἰδῇ τι ὡρισμένως τῶν πρός
τι, κἀκεῖνο πρὸς ὃ λέγεται ὡρισμένως εἴσεται. φανερὸν
μὲν οὖν καὶ ἐξ αὐτῶν ἐστίν. εἰ γὰρ οἶδέ τις τόδε τι ὅτι
ἔστι τῶν πρός τι, ἔστι δὲ τὸ εἶναι τοῖς πρός τι ταὐτὸν τῷ
b πρός τί πως ἔχειν, κἀκεῖνο οἶδε πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει·
εἰ γὰρ οὐκ οἶδεν ὅλως πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει, οὐδ' εἰ
πρός τί πως ἔχει εἴσεται. καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα δὲ δῆ-
λον τὸ τοιοῦτον, οἷον τόδε τι εἰ οἶδε ἀφωρισμένως ὅτι ἔστι
5 διπλάσιον, καὶ ὅτου διπλάσιόν ἐστιν εὐθὺς ἀφωρισμένως οἶ-
δεν· εἰ γὰρ μηδενὸς τῶν ἀφωρισμένων εἶδεν αὐτὸ διπλά-
σιον, οὐδ' εἰ διπλάσιόν ἐστιν ὅλως οἶδεν. ὡσαύτως δὲ καὶ
τόδε τι εἰ οἶδεν ὅτι κάλλιόν ἐστι, καὶ ὅτου κάλλιόν ἐστιν
εὐθὺς ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον εἰδέναι διὰ ταῦτα. οὐκ ἀο-

---

22 et 23 ὁ om *n*. — 26 οἷον εἰ ἡ *C*. — 28 ἂν om *e*. — 30 τὸ λῦ-σαι ὡς *n*. — 32 τῷ] τὸ *A*, pr *d*. — 33 ταῦτα *buef*. — 34 τοῦτο corr *AC*, pr *g*, ταὐτό *B*, ταὐτόν *df*. — γέ om *f*. — τὸ corr *Ab*, pr *d*. — 35 τῷ *f*, corr *b*, pr *C*. — 36 ἂν *n*. — 38 αὐτοῦ *n*. — 39 pr ἔστι post τι *en*. — ταὐτὸ *n*. — τῷ] τὸ *A*.

8b2 μὴ *en*. — 4 εἰ] εἴ τις *Cf*. — 6 μή τινος *n*. — 7 ἔσται διπλά-σιον *e*, ἔστι διπλ. *n*, ἔστιν αὐτὸ διπλ. *f*. — 8 ἐστιν ἀφωρισμένως καὶ *C*. — 9 εὐθὺς om *enf*. — ἀναγκαῖον...ταῦτα] οἶδεν, ἀναγκαῖον γάρ ἐστι διὰ ταῦτα ἀφωρισμένως εἰδέναι *f*.

ρίστως δὲ εἴσεται ὅτι τοῦτό ἐστι χείρονος κάλλιον· ὑπόληψις 10
γὰρ τὸ τοιοῦτο γίνεται, οὐκ ἐπιστήμη· οὐ γὰρ ἔτι ἀκριβῶς
εἴσεται ὅτι ἐστὶ χείρονος κάλλιον. εἰ γὰρ οὕτως ἔτυχεν,
οὐδέν ἐστι χεῖρον αὐτοῦ. ὥστε φανερὸν ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστιν,
ὃ ἂν εἰδῇ τις τῶν πρός τι ἀφωρισμένως, κἀκεῖνο πρὸς ὃ
λέγεται ἀφωρισμένως εἰδέναι. τὴν δέ γε κεφαλὴν καὶ τὴν 15
χεῖρα καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, αἵ εἰσιν οὐσίαι, αὐτὸ μὲν
ὅπερ ἐστὶν ὡρισμένως ἔστιν εἰδέναι, πρὸς ὃ δὲ λέγεται, οὐκ
ἀναγκαῖον· τίνος γὰρ αὕτη ἡ κεφαλὴ ἢ τίνος ἡ χείρ, οὐκ
ἔστιν εἰδέναι ὡρισμένως. ὥστε οὐκ ἂν εἴη ταῦτα τῶν πρός τι.
εἰ δὲ μή ἐστι ταῦτα τῶν πρός τι, ἀληθὲς ἂν εἴη λέγειν 20
ὅτι οὐδεμία οὐσία τῶν πρός τί ἐστιν. ἴσως δὲ χαλεπὸν ὑπὲρ
τῶν τοιούτων σφοδρῶς ἀποφαίνεσθαι μὴ πολλάκις ἐπ-
εσκεμμένον· τὸ μέντοι διηπορηκέναι ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν οὐκ
ἄχρηστόν ἐστιν.

Ποιότητα δὲ λέγω καθ' ἣν ποιοί τινες εἶναι λέγονται. 8
ἔστι δὲ ἡ ποιότης τῶν πλεοναχῶς λεγομένων. ἓν μὲν οὖν 26
εἶδος ποιότητος ἕξις καὶ διάθεσις λεγέσθωσαν. διαφέρει δὲ
ἕξις διαθέσεως τῷ πολυχρονιώτερον εἶναι καὶ μονιμώτερον.
τοιαῦται δὲ αἵ τε ἐπιστῆμαι καὶ αἱ ἀρεταί· ἥ τε γὰρ ἐπι-
στήμη δοκεῖ τῶν παραμονίμων εἶναι καὶ δυσκινήτων, ἐὰν καὶ 30
μετρίως τις ἐπιστήμην λάβῃ, ἐάν περ μὴ μεγάλη μετα-
βολὴ γένηται ὑπὸ νόσου ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου· ὡσαύτως
δὲ καὶ ἡ ἀρετή, οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ
ἕκαστον τῶν τοιούτων, οὐκ εὐκίνητον δοκεῖ εἶναι οὐδ' εὐ-
μετάβολον. διαθέσεις δὲ λέγονται ἅ ἐστιν εὐκίνητα καὶ ταχὺ 35
μεταβάλλοντα, οἷον θερμότης καὶ κατάψυξις καὶ νόσος
καὶ ὑγίεια καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· διάκειται μὲν γάρ

---

10 εἴσεται om *n*. — 11 τοιοῦτον *Cen*. — ἔτι om *e*. — εἴσεται ἀκριβῶς *en*. — 12 ἐστὶ om *e*. — 14 ὃ] ὅτι *B*. — ἐὰν *ABd*. — ὡρισμένως *uen*, id 15 *en*. — 15 εἰδέναι] ἀναγκαῖον εἰδέναι *ABCdug*. — 16 ἅ *ACd*. — 20 εἰ ... τι om *e*. — ταῦτα om *n*. — 21 δὲ] δὲ καὶ *d*. — περὶ *en*. — 22 ἀποφ. σφοδρῶς *e*. — ἐπεσκεμμένων *g*, pr *C*, ἐπεσκεμμένους *e*. — 23 μέντοι] μὲν *e*. — ἑκάστῳ *e*. — 25 εἶναι om *ne*. — 26 πολλαχῶς *e*. — 27 λεγέσθω corr *B*. — 28 μονιμώτερον καὶ πολυχρονιώτερον εἶναι *Ceanu*. — 29 pr τε om *en*. — 30 ἐὰν καὶ] ἐάν τε καὶ *B*, ἐὰν *Ag*, καὶ corr *C*, ἐάνπερ καὶ *b*, ἐὰν γὰρ *a*. — 31 λάβοι *e*. — μεταβολὴ μεγάλη *i*. — 32 γίνηται *g*. — 33 tert ἡ om *n*. — 36 μεταβάλλονται *e*. — θερμότης ψυχρότης *i*. — 37 τἆλλα *i*, om *e*.

πως κατὰ ταύτας ὁ ἄνθρωπος, ταχὺ δὲ μεταβάλλει ἐκ
θερμοῦ ψυχρὸς γινόμενος καὶ ἐκ τοῦ ὑγιαίνειν εἰς τὸ νο-
p. 9 σεῖν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, εἰ μή τις καὶ αὐ-
τῶν τούτων τυγχάνοι διὰ χρόνου πλῆθος ἤδη πεφυσιωμένη
καὶ ἀνίατος ἢ πάνυ δυσκίνητος οὖσα, ἣν ἄν τις ἴσως ἕξιν
ἤδη προσαγορεύσοι. φανερὸν δὲ ὅτι ταῦτα βούλονται ἕξεις
5 λέγειν, ἅ ἐστι πολυχρονιώτερα καὶ δυσκινητότερα· τοὺς γὰρ
τῶν ἐπιστημῶν μὴ πάνυ κατέχοντας ἀλλ' εὐκινήτους ὄντας
οὔ φασιν ἕξιν ἔχειν, καίτοι διάκεινταί γέ πως κατὰ τὴν
ἐπιστήμην ἢ χεῖρον ἢ βέλτιον. ὥστε διαφέρει ἕξις διαθέσεως
τῷ τὸ μὲν εὐκίνητον εἶναι, τὸ δὲ πολυχρονιώτερόν τε καὶ
10 δυσκινητότερον. εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἕξεις καὶ διαθέσεις, αἱ δὲ
διαθέσεις οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἕξεις· οἱ μὲν γὰρ ἕξεις ἔχοντες
καὶ διάκεινταί γέ πως κατ' αὐτάς, οἱ δὲ διακείμενοι οὐ
πάντως καὶ ἕξιν ἔχουσιν.

Ἕτερον δὲ γένος ποιότητος καθ' ὃ πυκτικοὺς ἢ δρομι-
15 κοὺς ἢ ὑγιεινοὺς ἢ νοσώδεις λέγομεν, καὶ ἁπλῶς ὅσα κατὰ
δύναμιν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν λέγεται. οὐ γὰρ τῷ δια-
κεῖσθαί γέ πως ἕκαστον τῶν τοιούτων λέγεται, ἀλλὰ τῷ
δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ ποιῆσαί τι ῥᾳδίως ἢ μη-
δὲν πάσχειν, οἷον πυκτικοὶ ἢ δρομικοὶ λέγονται οὐ τῷ
20 διακεῖσθαί πως ἀλλὰ τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ
ποιῆσαί τι ῥᾳδίως, ὑγιεινοὶ δὲ λέγονται τῷ δύναμιν
ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ῥᾳ-
δίως, νοσώδεις δὲ τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μὴ

---

38 καταυτὰς (sic) *B*, κατ' αὐτὰς *fi*. — 39 γενόμενος *ACdf*.
9a2 τυγχάνει *Ceng*. — πλείονος ἤδη pr *g*. — πεφυσιωμένος *e*. — 3 ἀκίνητος ἢ *ne*. — τις ὡς *n*. — 4 ἤδη om *g*. — προσαγορεύσει *a* *Vat* 238, corr *A*, προσαγορεύοι *Cn*, προσαγορεύει *eu*, προσαγορεύσῃ *dgi*. — βούλεται *d*. — 5 γὰρ τὰ τῶν rc *C*. — 6 ὄντας om *C*. — 7 ἔχειν] εἰπεῖν *e*. — 9 τὴν μὲν ε. ε. τὴν δὲ πολυχρονιωτέραν τε καὶ δυσκινητοτέραν *Afg*. — τε om *e*. — 11 ἔχοντες ἕξεις *e*. — 12 γε om *Cenuf*. — κατὰ ταύτας *BCdiu*. — 13 ἕξεις *u*. — 14 δεύτερον *dif*. — δὲ γένος] εἶδος *e*. — 14 et 15 ἢ] καὶ *u*. — λέγομεν om *d*. — 16 λέγονται *Ceu*. — τὸ *A*, pr *d*. — 17 γέ om *Cenuf*. — λέγεται] ποιὸν λέγεται *A*, ποιὰ λέγονται *g*. — τὸ *d*. — 18 τοῦ] ἢ ἀδυναμίαν τοῦ *ABCfg*. — ἢ . . . πάσχειν] τοῦ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ῥᾳδίως ἀλλὰ ποιῆσαί τι ῥᾳδίως *Vat* 238 omissis 20 τοῦ . . . φυσικὴν. — 19 παθεῖν *C*. — οἷον οἱ πυκτικοὶ καὶ δρ. *Vat* 238. — λέγονται ante 20 ἀλλὰ *Ag*. — 20 ἀλλὰ τῷ δύναμιν] τῷ δὲ *di*. — φύσιν *d*, om *C*. — 21 ῥᾳδίως ἢ μηδὲν πάσχειν ὑγ. pr *B*. — δὲ] γὰρ *A*, τε *B*. — 23 τῷ] διὰ τὸ *Ad*. — δύνα-

πάσχειν ῥᾳδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν ἔχει· τὸ μὲν γὰρ σκληρὸν 25 λέγεται τῷ δύναμιν ἔχειν τοῦ μὴ ῥᾳδίως διαιρεῖσθαι, τὸ δὲ μαλακὸν τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν τοῦ αὐτοῦ τούτου.

Τρίτον δὲ γένος ποιότητος παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη. ἔστι δὲ τὰ τοιάδε οἷον γλυκύτης τε καὶ πικρότης καὶ στρυφνότης καὶ πάντα τὰ τούτοις συγγενῆ, ἔτι δὲ θερμότης 30 καὶ ψυχρότης καὶ λευκότης καὶ μελανία. ὅτι μὲν οὖν αὗται ποιότητές εἰσι, φανερόν· τὰ γὰρ δεδεγμένα αὐτὰ ποιὰ λέγεται κατ' αὐτάς, οἷον τὸ μέλι τῷ γλυκύτητα δεδέχθαι γλυκὺ λέγεται καὶ τὸ σῶμα λευκὸν τῷ λευκότητα δεδέχθαι· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει. παθητικαὶ 35 δὲ ποιότητες λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα τὰς ποιότητας πεπονθέναι τι· οὔτε γὰρ τὸ μέλι τῷ πεπονθέναι τι b λέγεται γλυκύ, οὔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων οὐδέν. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης παθητικαὶ ποιότητες λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα πεπονθέναι τι, τῷ δὲ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἑκάστην τῶν εἰρημέ- 5 νων ποιοτήτων πάθους εἶναι ποιητικὴν παθητικαὶ ποιότητες λέγονται· ἥ τε γὰρ γλυκύτης πάθος τι κατὰ τὴν γεῦσιν ἐμποιεῖ καὶ ἡ θερμότης κατὰ τὴν ἁφήν, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι. λευκότης δὲ καὶ μελανία καὶ αἱ ἄλλαι χροιαὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς εἰρημένοις παθητικαὶ ποιότητες 10 λέγονται, ἀλλὰ τῷ αὐτὰς ἀπὸ πάθους γεγονέναι. ὅτι μὲν οὖν γίνονται διὰ πάθος πολλαὶ μεταβολαὶ χρωμάτων, δῆλον· αἰσχυνθεὶς γάρ τις ἐρυθρὸς ἐγένετο καὶ φοβηθεὶς

μιν *i*. — φυσικὴν pr om *n*. — μηδὲν *ABdeg*, corr *Cn*, om *i*. — φυσικὴν τοῦ μηδὲν] τοῦ αὐτοῦ τούτου τῷ *e*. — 24 πάσχειν corr *C*. — ῥᾳδίως om *C*. — ὑπὸ τῶν τυχόντων] τοῦ αὐτοῦ τούτου rec *g* qui pr del, om *Bdi*. — 25 alt τὸ om *e*. — 26 τῷ] τὸ *Bd*. — τοῦ] φυσικὴν τοῦ *f*. — 27 τῷ] τὸ *ABd*. — 28 δὲ om *e*. — 29 τὰ om *e*. — τε rc *f*, om *C*. — alt καὶ om *C*. — πικρότης om *Vat* 238. — 30 πάντα . . . συγγενῆ] τὰ τοιαῦτα *e*. — δὲ] δὲ καὶ *C*. — 31 καὶ λευκότης καὶ μελανία post 30 στρυφνότης *e*. — αὗται παθητικαὶ ποιότητες *C*. — 32 εἰσι om *e*. — τὰ γὰρ] αὐτὰ γὰρ τὰ *f*. — αὐτὰς *e*, om *Bdi*. — 33 λέγονται *Cf*. — κατὰ ταύτας *Cn*, om *e*. — 33 et 34 τῷ] τὸ pr *A*. — 33 et 34 δέχεσθαι *di*. — λέγεται γλυκὺ *Cefn*. — 35 δὲ om *n*. — ἔχει om *C*.

9b1 οὐ om *e*. — 2 οὐδὲ *Ad*. — 3 τούτοις om *d*. — ἡ bis om *e*. — alt ἡ om *g*. — 4 ποιότητες om *en*. — οὐ . . . 7 λέγονται om *i*. — 4 τὸ *e*. — 7 τε om *C*. — περὶ *e*. — τὴν om *i*. — 9 αἱ bis om *ei*. — 11 ὑπὸ *e*. — γεγενῆσθαι *Cefnu*. — 12 πάθους *dc*.

ὠχρὸς καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων· ὥστε καὶ εἴ τις φύσει τῶν
τοιούτων τι παθῶν πέπονθεν, ἔκ τινων φυσικῶν συμπτωμά-
15 των τὴν ὁμοίαν χροιὰν εἰκός ἐστιν ἔχειν αὐτόν· ἥτις γὰρ
νῦν ἐν τῷ αἰσχυνθῆναι διάθεσις τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐγένετο,
καὶ κατὰ φυσικὴν σύστασιν ἡ αὐτὴ γένοιτ' ἄν, ὥστε φύσει
καὶ τὴν χροιὰν ὁμοίαν γίγνεσθαι. ὅσα μὲν οὖν τῶν τοιούτων
20 συμπτωμάτων ἀπό τινων παθῶν δυσκινήτων καὶ παραμο-
νίμων τὴν ἀρχὴν εἴληφε, ποιότητες λέγονται. εἴτε
γὰρ ἐν τῇ κατὰ φύσιν συστάσει ὠχρότης ἢ μελανία
γεγένηται, ποιότητες λέγονται (ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λε-
γόμεθα), εἴτε διὰ νόσον μακρὰν ἢ διὰ καῦμα τὸ αὐτὸ
25 τοῦτο συμβέβηκεν ὠχρότης ἢ μελανία, καὶ μὴ ῥαδίως ἀπο-
καθίστανται ἢ καὶ διὰ βίου παραμένουσι, ποιότητες καὶ
αὗται λέγονται· ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατὰ ταύτας λε-
γόμεθα. ὅσα δὲ ἀπὸ ῥαδίως διαλυομένων καὶ ταχὺ ἀπο-
καθισταμένων γίνεται, πάθη λέγεται· οὐ γὰρ λέγονται
30 ποιοί τινες κατὰ ταύτας. οὔτε γὰρ ὁ ἐρυθριῶν διὰ τὸ αἰ-
σχυνθῆναι ἐρυθρίας λέγεται, οὔτε ὁ ὠχριῶν διὰ τὸ φοβη-
θῆναι ὠχρίας, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι. ὥστε πάθη μὲν
τὰ τοιαῦτα λέγεται, ποιότητες δὲ οὔ. ὁμοίως δὲ τούτοις
καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη λέ-
35 γεται. ὅσα τε γὰρ ἐν τῇ γενέσει εὐθὺς ἀπό τινων παθῶν γε-
γένηται, ποιότητες λέγονται, οἷον ἥ τε μανικὴ ἔκ-
p. 10 στασις καὶ ἡ ὀργὴ καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας

---

14 τῶν] ἐκ τῶν *e*. — 15 τι post 14 τις *g*. — τι] τι συμπτωμάτων ἢ *n* omissis ἐκ . . . συμπτ. — τι . . . συμπτ.] συμπτωμάτων τούτων τι τῶν παθῶν πέπονθε *e*. — φυσικῶν om *g*. — 16 αὐτὸν ἔχειν ἐστίν *n*, ἔχειν αὐτόν ἐστιν *e*. — εἴ τις corr *B*. — 17 νῦν om *e*. — 18 ἂν διάθεσις, ὥστε *Ce*. — 19 γίνεσθαι *den*, γενέσθαι *u*. — 21 ποιότητες] παθητικαὶ ποιότητες *ACfgua*. — 23 γένηται *Cef*, corr *i*. — ποιότης λέγεται *Cenu*. — κατ' αὐτὰς *i*. — 24 ἢ] εἴτε *d*. — αὐτὸ τοῦτο] τοιοῦτον *C Vat* 238, αὐτὸ *e*. — 27 αὗται *C*. — 29 γίνονται *g*. — λέγονται *gi*, del *A*. — οὐ] ποιότητες δὲ οὔ· οὐ *Cgu*, corr *A*, οὐ ποιότητες· οὐ *e*. — 30 ποιοί τινες] ποιότητες *e*. — κατ' αὐτὰς *ag*, καθ' αὐτὰς *f*, κατὰ ταῦτα *Cen*. — 31 τὸ φοβεῖσθαι *nueg*, τὸν φόβον *f Vat* 238. — 32 ὠχριάσας *Vat* 238. — ἀλλὰ] λέγεται ἀλλὰ *e*. — μᾶλλον τῷ πεπονθέναι *ABCubgi*, τῷ τι μᾶλλον πεπονθέναι *a*, μᾶλλον τὸ πεπονθέναι *d*. — 33 λέγονται *Caf*. — 34 καὶ τὰ κατὰ *af*. — τὴν om *ab Vat* 238. — λέγονται *Cafbnug* et *e* qui ante πάθη pos. — 35 ὅσα τε] ὅσα *Adfi*, ὅσα μὲν *Bb*, ὅσαι τε *nu*. — γενήσει *B*. — εὐθὺς om *ACdi*. — παθῶν] παθῶν δυσκινήτων *Aaefgui*. — 36 γεγένηνται *Cebu*, γένηται *i*. — λέγονται καὶ αὗται οἷον *C*.

10a1 ἡ om *eg*. — ταῦτα *e*, αὐτὰς *f*.

λέγονται, ὀργίλοι τε καὶ μανικοί. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσαι ἐκστάσεις μὴ φυσικαί, ἀλλ' ἀπό τινων ἄλλων συμπτωμάτων γεγένηνται δυσαπάλλακτοι ἢ καὶ ὅλως ἀκίνητοι, ποιότητες καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λέγονται. 5
ὅσα δὲ ἀπὸ ταχὺ ἀποκαθισταμένων γίνεται, πάθη λέγεται, οἷον εἰ λυπούμενός τις ὀργιλώτερός ἐστιν· οὐ γὰρ λέγεται ὀργίλος ὁ ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει ὀργιλώτερος ὤν, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι. ὥστε πάθη μὲν λέγεται τὰ τοιαῦτα, ποιότητες δ' οὔ. 10

Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος σχῆμά τε καὶ ἡ περὶ ἕκαστον ὑπάρχουσα μορφή, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εὐθύτης καὶ καμπυλότης, καὶ εἴ τι τούτοις ὅμοιόν ἐστιν. καθ' ἕκαστον γὰρ τούτων ποιόν τι λέγεται· τῷ γὰρ τρίγωνον ἢ τετράγωνον εἶναι ποιόν τι λέγεται, καὶ τῷ εὐθὺ ἢ καμπύλον. 15
καὶ κατὰ τὴν μορφὴν δὲ ἕκαστον ποιόν τι λέγεται. τὸ δὲ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον δόξειε μὲν ἂν ποιόν τι σημαίνειν, ἔοικε δὲ ἀλλότρια τὰ τοιαῦτα εἶναι τῆς περὶ τὸ ποιὸν διαιρέσεως· θέσιν γὰρ μᾶλλόν τινα φαίνεται τῶν μορίων ἑκάτερον δηλοῦν. πυκνὸν μὲν γὰρ τῷ 20
τὰ μόρια σύνεγγυς εἶναι ἀλλήλοις, μανὸν δὲ τῷ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων· καὶ λεῖον μὲν τῷ ἐπ' εὐθείας πως τὰ μόρια κεῖσθαι, τραχὺ δὲ τῷ τὸ μὲν ὑπερέχειν τὸ δὲ ἐλλείπειν.

Ἴσως μὲν οὖν καὶ ἄλλος ἄν τις φανείη τρόπος ποιό- 25
τητος, ἀλλ' οἵ γε μάλιστα λεγόμενοι σχεδὸν τοσοῦτοί εἰσιν.

Ποιότητες μὲν οὖν εἰσὶν αἱ εἰρημέναι, ποιὰ δὲ τὰ κατὰ ταύτας παρωνύμως λεγόμενα ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἀπ' αὐ-

---

2 λεγόμεθα *di.* — λεγ. οἷον ὀργ. *nge.* — τε om *e.* — alt καὶ om *i.* — ὅσαι] ὅσαι ἄλλαι *Cg.* — 3 ἄλλων om *d.* — 4 γεγένηνται om *d.* — ἄλλως *Bid.* — 5 καὶ τὰ τοιαῦτα om *g.* — ποιοὶ] λέγονται· ποιοὶ *dfi.* — γὰρ] γὰρ καὶ *C.* — ταῦτα *df*, αὐτὰς *g.* — λέγονται ὀργίλοι τε καὶ μανικοὶ ὅσα *B.* — 6 ἀπὸ] ἀπὸ ῥαδίως καὶ *Cefgu*, corr *Bn.* — καθισταμένων *ABCdi.* — γίνονται *e.* — 7 γρ. θυμούμενος *g.* — τις om *Bu*, pr *n.* — ἐστιν] γένηται *Cg*, corr *en*, γίνεται *f.* — οὐ] οὐδὲ *Ci.* — 8 ὁ] ὡς *i.* — μᾶλλον τῷ πεπονθέναι *Cdgi.* — 9 λέγονται *Ci.* — 11 δὲ om *e.* — 13 τι] τι ἄλλο *en.* — ἐστιν om *e.* — 14 et 15 τῷ] τὸ *ABCegu.* — 14 pr γὰρ om *di.* — 15 ποιόν τι λέγεται om *e.* — ἢ] ἢ καὶ *C.* — καμπύλον εἶναι καὶ *ABudi.* — 16 δὲ om *eg.* — τι om *Cneg.* — 17 τὸ bis om *gen*, etiam tert om *ne.* — 18 μὲν om *igf.* — τι om *Adi.* — τὰ τοιαῦτα ἀλλότρια *d.* — 19 μᾶλλον post τινα *en*, om *C.* — 20 ἕκαστον *C.* — γὰρ] γὰρ λέγεται *C*, om *e.* — 21 μανὸν τὸ *i.* — 25 ἄν om *d.* — ἄν τις om *Cde.* — 26 οὗτοι *Ad.* — 27 κατ' αὐτὰς *Cf.*

τῶν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πλείστων καὶ σχεδὸν ἐπὶ πάντων πα-
30 ρωνύμως λέγεται, οἷον ἀπὸ τῆς λευκότητος λευκὸς καὶ ἀπὸ
τῆς γραμματικῆς γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης
δίκαιος, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπ' ἐνίων δὲ διὰ
τὸ μὴ κεῖσθαι ταῖς ποιότησιν ὀνόματα οὐκ ἐνδέχεται πα-
ρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι, οἷον δρομικὸς ἢ πυκτικὸς ὁ
35 κατὰ δύναμιν φυσικὴν λεγόμενος ἀπ' οὐδεμιᾶς ποιότητος
b παρωνύμως λέγεται· οὐ γὰρ κεῖται ὀνόματα ταῖς δυνάμεσι
καθ' ἃς οὗτοι ποιοὶ λέγονται, ὥσπερ ταῖς ἐπιστήμαις καθ'
ἃς πυκτικοὶ ἢ παλαιστρικοὶ κατὰ διάθεσιν λέγονται· πυ-
κτικὴ γὰρ λέγεται ἐπιστήμη καὶ παλαιστρική, ποιοὶ δ' ἀπὸ
5 τούτων παρωνύμως οἱ διακείμενοι λέγονται. ἐνίοτε δὲ καὶ
ὀνόματος κειμένου οὐ λέγεται παρωνύμως τὸ κατ' αὐτὴν
ποιὸν λεγόμενον, οἷον ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ὁ σπουδαῖος· τῷ γὰρ
ἀρετὴν ἔχειν σπουδαῖος λέγεται, ἀλλ' οὐ παρωνύμως ἀπὸ
τῆς ἀρετῆς. οὐκ ἐπὶ πολλῶν δὲ τὸ τοιοῦτόν ἐστιν. ποιὰ τοί-
10 νυν λέγεται παρωνύμως τὰ ἀπὸ τῶν εἰρημένων ποιοτήτων
λεγόμενα ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν.

Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης κατὰ τὸ ποιόν, οἷον δι-
καιοσύνη ἀδικίᾳ ἐναντίον καὶ λευκότης μελανίᾳ καὶ τἆλλα
δὲ ὡσαύτως, καὶ τὰ κατ' αὐτὰς ποιὰ λεγόμενα, οἷον τὸ
15 ἄδικον τῷ δικαίῳ καὶ τὸ λευκὸν τῷ μέλανι. οὐκ ἐπὶ πάν-
των δὲ τὸ τοιοῦτον· τῷ γὰρ πυῤῥῷ ἢ ὠχρῷ ἢ ταῖς τοιαύ-
ταις χροιαῖς οὐδὲν ἐναντίον ποιοῖς οὖσιν. ἔτι δέ, ἐὰν τῶν ἐναν-
τίων θάτερον ᾖ ποιόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσται ποιόν. τοῦτο δὲ
δῆλον προχειριζομένῳ τὰς ἄλλας κατηγορίας, οἷον εἰ ἔστιν
20 ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ ἐναντίον, ποιὸν δὲ ἡ δικαιοσύνη,
ποιὸν ἄρα καὶ ἡ ἀδικία· οὐδεμία γὰρ τῶν ἄλλων κατηγο-

---

30 λευκὸς] ὁ λευκὸς *Cnef*, sic infra ὁ γραμματικὸς et ὁ δίκαιος, ὁ δρομικὸς et ὁ πυκτικὸς *Cnef*. — 32 διὰ τὸ] ἐκ τοῦ *e*. — 33 ἐνδέχεται τὰ λεγόμενα παρωνύμως *n*. — 34 ὁ om *e*.

10b1 ὄνομα *n*. — 2 ἃ *i*. — ὥσπερ καὶ ταῖς *Cn*. — 3 post λέγονται paene duorum vss litura *C*. — 4 ἐπιστήμη λέγεται *Cn*. — 5 διάθεσιν ἔχοντες et ante λέγονται litura unius verbi *C*. — δὲ om *i*. — 9 τοίνυν] οὖν *Cng*. — 10 τὰ παρωνύμως *Cgnu*. — 11 ὁπωσοῦν ἄλλως om pr *n*. — 13 τὰ ἄλλα *e*. — 14 δὲ om *Cn*, post ὡσαύτως pos *g*. — καὶ om *e*. — κατὰ ταύτας *B*. — αὐτὰς δὲ ποιὰ *nu*, αὐτὰς δὲ λεγόμενα ποιὰ *C*. — 16 τοιοῦτον] τοιοῦτο *ABdfgu*, τοιοῦτον συμβαίνει *n*. — 17 οὐδέν ἐστιν ἐναντίον *Cn*. — δὲ om *C*, pr *n*. — ἂν *i*. — 19 δῆλον ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα προχ. *C*. — 21 ἄρα om *n*. — οὐδὲ γὰρ μία *e*.

ριῶν ἐφαρμόσει τῇ ἀδικίᾳ, οὔτε τὸ ποσὸν οὔτε τὸ πρός τι οὔτε ποῦ οὔθ' ὅλως τι τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλ' ἢ ποιόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸ ποιὸν ἐναντίων. 25

Ἐπιδέχεται δὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τὰ ποιά. λευκὸν γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον ἕτερον ἑτέρου λέγεται, καὶ δίκαιον ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον. καὶ αὐτὸ δὲ ἐπίδοσιν λαμβάνει· λευκὸν γὰρ ὂν ἔτι ἐνδέχεται λευκότερον γενέσθαι. οὐ πάντα δέ, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα. δικαιοσύνη γὰρ δικαιοσύνης 30 εἰ λέγεται μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀπορήσειεν ἄν τις· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων. ἔνιοι γὰρ διαμφισβητοῦσι περὶ τῶν τοιούτων· δικαιοσύνην μὲν γὰρ δικαιοσύνης οὐ πάνυ φασὶ δεῖν λέγεσθαι μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐδὲ ὑγίειαν ὑγιείας, ἧττον μέντοι ἔχειν ἕτερον ἑτέρου ὑγίειαν, καὶ δικαιοσύνην ἕτε- 35 ρον ἑτέρου, ὡσαύτως δὲ καὶ γραμματικὴν καὶ τὰς ἄλλας p. 11 διαθέσεις. ἀλλ' οὖν τά γε κατὰ ταύτας λεγόμενα ἀναμφισβητήτως ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον· γραμματικώτερος γὰρ ἕτερος ἑτέρου λέγεται καὶ ὑγιεινότερος καὶ δικαιότερος, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. τρίγωνον δὲ καὶ 5 τετράγωνον οὐ δοκεῖ τὸ μᾶλλον ἐπιδέχεσθαι, οὐδὲ τῶν ἄλλων σχημάτων οὐδέν. τὰ μὲν γὰρ ἐπιδεχόμενα τὸν τοῦ τριγώνου λόγον ἢ τὸν τοῦ κύκλου πάνθ' ὁμοίως τρίγωνα ἢ κύκλοι εἰσί, τῶν δὲ μὴ ἐνδεχομένων οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου ῥηθήσεται· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τὸ τετράγωνον τοῦ ἑτερο- 10 μήκους κύκλος ἐστίν· οὐδέτερον γὰρ ἐπιδέχεται τὸν τοῦ κύκλου

---

23 ἐφαρμόζει *gu*. — pr οὔτε] οἷον οὔτε *Cf*, οὔτε γὰρ *Af*. — τὸ bis om *nu*. — 24 ποῦ] τὸ ποῦ *Cbefg*. — οὐδ' *ABedbifn*. — τι om *Cafu*. — ἢ] ἢ τὸ *C*. — 26 δὲ] δὲ καὶ *BCbfn*, om *e*. — 27 καὶ ἧττον om *Bdbei*. — καὶ ... μᾶλλον om *abdi*. — 28 δικαιότερον *Ae*. — ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον] μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου λέγεται *B*, ἕτερον ἑτέρου (λέγεται *C*) μᾶλλον καὶ ἧττον *Cgf*. — αὐτὰ *agf*, ταῦτα *C*. — δὲ om *u*. — ἐπίτασιν *Cu*. — 29 ἐνδέχεται ἔτι *C*. — γίνεσθαι *g*. — 30 γὰρ] μὲν γὰρ *a*. — 31 λέγοιτο *Bibdu*, corr *g*. — καὶ] δικαιοσύνη καὶ *g*. — καὶ ἧττον om *B* et pr *A*. — ἂν om *u*. — 33 δικαιοσύνη *Bb*. — 34 φασὶ μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεσθαι *Cefnu*. — οὐδὲ] οὐδέ γε *f*. — 35 ὑγίειαν ... ἑτέρου] ὑγίειάν φασι καὶ δικαιοσύνην (δικαιοσύνην φ. καὶ ὑγ. *f*) ἧττον ἕτερον ἑτέρου ἔχειν *Cef*. — καὶ] φασὶ καὶ *ug*. — ἕτερον ἑτέρου om *u*.

11a1 ἑτέρου ἔχειν ὡσαύτως *n*. — καὶ om *u*. — γραμμ. γραμματικῆς καὶ *Ce*. — 3 alt τὸ om *Bifn*. — 4 δικαιότερος καὶ ὑγιεινότερος *Cenu*. — 6 μᾶλλον καὶ (τὸ *C*) ἧττον ἐπιδεχ. *Ce*. — 7 τοῦ om *e*. — 8 pr ἢ] καὶ *Ce*, corr *n*. — τὸν om *ne*. — 9 δὲ om *e*. — μᾶλλον ante ῥηθήσεται *Cn*. — 11 ἔσται *n*.

λόγον. ἁπλῶς δέ, ἐὰν μὴ ἐπιδέχηται ἀμφότερα τὸν τοῦ προκειμένου λόγον, οὐ ῥηθήσεται τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου μᾶλλον. οὐ πάντα οὖν τὰ ποιὰ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον.

15 Τῶν μὲν οὖν εἰρημένων οὐδὲν ἴδιον ποιότητος, ὅμοια δὲ καὶ ἀνόμοια κατὰ μόνας τὰς ποιότητας λέγεται· ὅμοιον γὰρ ἕτερον ἑτέρῳ οὐκ ἔστι κατ' ἄλλο οὐδὲν ἢ καθ' ὃ ποιόν ἐστιν. ὥστε ἴδιον ἂν εἴη τῆς ποιότητος τὸ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον λέγεσθαι κατ' αὐτήν.

20 Οὐ δεῖ δὲ ταράττεσθαι, μή τις ἡμᾶς φήσῃ ὑπὲρ ποιότητος τὴν πρόθεσιν ποιησαμένους πολλὰ τῶν πρός τι συγκαταριθμεῖσθαι· τὰς γὰρ ἕξεις καὶ διαθέσεις τῶν πρός τι εἶναι ἐλέγομεν. σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων τὰ γένη πρός τι λέγεται, τῶν δὲ καθ' ἕκαστα οὐδέν. ἡ μὲν γὰρ 25 ἐπιστήμη, γένος οὖσα, αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται (τινὸς γὰρ ἐπιστήμη λέγεται), τῶν δὲ καθ' ἕκαστα οὐδὲν αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται, οἷον ἡ γραμματικὴ οὐ λέγεται τινὸς γραμματικὴ οὐδ' ἡ μουσικὴ τινὸς μουσική. ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ τὸ γένος καὶ αὗται τῶν πρός τι λέγονται, οἷον ἡ 30 γραμματικὴ λέγεται τινὸς ἐπιστήμη, οὐ τινὸς γραμματική, καὶ ἡ μουσικὴ τινὸς ἐπιστήμη λέγεται, οὐ τινὸς μουσική. ὥστε αἱ καθ' ἕκαστα οὐκ εἰσὶ τῶν πρός τι. λεγόμεθα δὲ ποιοὶ ταῖς καθ' ἕκαστα· ταύτας γὰρ καὶ ἔχομεν· ἐπιστήμονες γὰρ λεγόμεθα τῷ ἔχειν τῶν καθ' ἕκαστα ἐπιστημῶν τινά. ὥστε 35 αὗται ἂν καὶ ποιότητες εἴησαν, αἱ καθ' ἕκαστα, καθ' ἅς ποτε καὶ ποιοὶ λεγόμεθα· αὗται δὲ οὐκ εἰσὶ τῶν πρός τι. ἔτι εἰ τυγχάνοι τὸ αὐτὸ πρός τι καὶ ποιὸν ὄν, οὐδὲν ἄτοπον ἐν ἀμφοτέροις τοῖς γένεσιν αὐτὸ καταριθμεῖσθαι.

b 9 Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐναντιότητα καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον· τὸ γὰρ θερμαίνειν

---

14 ἐπιδέχ. τὰ ποιὰ *Cfen*. — alt τὸ om *n*. — 16 καὶ] ἢ *Cn*. — 17 ἑτέρου *fe*. — οὐκ ἔστι ante ἕτερον *Ce*. — 18 τῆς om *Cenf*. — καὶ] ἢ *Cen*. — 19 κατ' αὐτὴν om *f*. — 20 φήσει *Bb*, φῇ *uf*, corr *n*. — 22 συναριθμ. *a*. — καὶ τὰς δ. *Caeng*. — 23 ἐλέγομεν rec marg *n*, ante εἶναι *Bbg*, om *d* et pr *C*. — πασῶν τῶν τοιούτων (sic) ποιοτήτων τῶν πρός *Cf*. — 24 πρός] τῶν πρός *e*. — ἕκαστον *Ceifgnu*. — μὲν om *Adiu*. — 26 γὰρ om *g*. — δὲ] δέ γε pr *n*. — ἕκαστον *g*. — 28 εἰ] ἢ *ueg*, corr *ABCd*. — 31 λέγεται om *Cen*. — 34 ἐπιστήμην *e*. — τινάς *Ci*, corr *A*. — 35 ἂν αὗται *e*. — ἃ *i*. — 36 ποτε pr om *n*. — 37 ἔτι δὲ εἰ *f*. — τυγχάνει *enf*, τύχοι *u*. — ποιὸν καὶ πρός τι *enug*. — ὄν om *ABi*. — 38 αὐτὸ τοῖς γένεσιν *Cg*. — αὐτὸ] αὐτὸ τοῦτο *u*.

11b1 δὲ om *enig*. — pr καὶ om *e*.

τῷ ψύχειν ἐναντίον καὶ τὸ θερμαίνεσθαι τῷ ψύχεσθαι καὶ
τὸ ἥδεσθαι τῷ λυπεῖσθαι, ὥστε ἐπιδέχεται ἐναντιότητα. καὶ
τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον· θερμαίνειν γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον 5
ἔστι, καὶ θερμαίνεσθαι μᾶλλον καὶ ἧττον. ἐπιδέχεται οὖν
τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν.

Ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα λέγεται· εἴρηται δὲ
καὶ ὑπὲρ τοῦ κεῖσθαι ἐν τοῖς πρός τι, ὅτι παρωνύμως ἀπὸ
τῶν θέσεων λέγεται. ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν, τοῦ τε ποτὲ καὶ 10
τοῦ ποῦ καὶ τοῦ ἔχειν, διὰ τὸ προφανῆ εἶναι οὐδὲν ὑπὲρ αὐ-
τῶν ἄλλο λέγεται ἢ ὅσα ἐν ἀρχῇ ἐῤῥέθη, ὅτι τὸ ἔχειν μὲν
σημαίνει τὸ ὑποδεδέσθαι, τὸ ὡπλίσθαι, τὸ δὲ ποῦ οἷον ἐν
Λυκείῳ, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα ὑπὲρ αὐτῶν ἐῤῥέθη.

Ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν προτεθέντων γενῶν ἱκανὰ τὰ εἰ- **10**
ρημένα· περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων, ποσαχῶς εἴωθεν ἀντικεῖ- 16
σθαι, ῥητέον. λέγεται δὲ ἕτερον ἑτέρῳ ἀντικεῖσθαι τετραχῶς,
ἢ ὡς τὰ πρός τι, ἢ ὡς τὰ ἐναντία, ἢ ὡς στέρησις καὶ ἕξις,
ἢ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις. ἀντίκειται δὲ ἕκαστον τῶν
τοιούτων ὡς τύπῳ εἰπεῖν ὡς μὲν τὰ πρός τι, οἷον τὸ διπλά- 20
σιον τῷ ἡμίσει, ὡς δὲ τὰ ἐναντία, οἷον τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ,
ὡς δὲ τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν, οἷον τυφλότης καὶ ὄψις,
ὡς δὲ κατάφασις καὶ ἀπόφασις, οἷον κάθηται - οὐ κάθηται.

Ὅσα μὲν οὖν ὡς τὰ πρός τι ἀντίκειται, αὐτὰ ἅπερ
ἐστὶ τῶν ἀντικειμένων λέγεται ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς αὐτά, 25
οἷον τὸ διπλάσιον, αὐτὸ ὅπερ ἐστίν, ἑτέρου διπλάσιον λέγεται·
τινὸς γὰρ διπλάσιον. καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ τῷ ἐπιστητῷ ὡς τὰ
πρός τι ἀντίκειται, καὶ λέγεταί γε ἡ ἐπιστήμη αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ
τοῦ ἐπιστητοῦ. καὶ τὸ ἐπιστητὸν δὲ αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ πρὸς τὸ ἀν-

---

5 δὲ om *Ced.* — καὶ τὸ ἧττον *Cednf*, corr *i.* — 6 ἧττον καὶ λυπεῖσθαι μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπ. *Cfe.* — 7 οὖν καὶ τὸ *f*, corr *n.* — tert τὸ del *f.* — 8 δὲ] οὖν *g.* — 11 τοῦ om *f* et pr *n.* — εἶναι] λίαν εἶναι *f.* — τούτων *f.* — 12 ὅσον *i.* — ἐῤῥήθη *nu* et sic vs 14, εἶπον *f.* — τὸ om *nif.* — 13 τὸ δὲ ποῦ] ποῦ δὲ *f.* — οἷον ... δὲ om *f.* — 14 post ἐῤῥέθη *Bd* add τέλος τῶν ι′ κατηγοριῶν. Sequentia *d* inscribit περὶ τῶν ἀντικειμένων. — 17 ἑτέρου *i.* — ἀντικεῖσθαι ἑτέρῳ *e.* — 18 et 21 τἀναντία *n.* — 20 οἷον διπλάσιον καὶ ἥμισυ *e.* — 21 οἷον om *g.* — τὸ et τῷ om *f.* — 22 δὲ om *u.* — τὰ om *Cdngu.* — στέρησις καὶ ἕξις *u.* — οἷον] ὡς *ABCdi.* — 25 λέγονται *C.* — 26 αὐτὸ] τοῦ ἡμίσεος αὐτὸ *Cfe*, corr *n.* — διπλάσιον om *n.* — 28 καὶ om *e.* — γε] δὲ *ABiedg.* — 29 πρὸς τὸ] πρὸς *Ade.*

30 τικείμενον λέγεται, τὴν ἐπιστήμην· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τινὶ λέγεται ἐπιστητόν, τῇ ἐπιστήμῃ.

Ὅσα οὖν ἀντίκειται ὡς τὰ πρός τι, αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων λέγεται ἢ ὁπωσδήποτε πρὸς ἄλληλα λέγεται. τὰ δὲ ὡς τὰ ἐναντία, αὐτὰ μὲν ἅπερ ἐστὶν οὐδαμῶς πρὸς ἄλληλα λέ-
35 γεται, ἐναντία μέντοι ἀλλήλων λέγεται· οὔτε γὰρ τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ λέγεται ἀγαθόν, ἀλλ' ἐναντίον, οὔτε τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος λευκόν, ἀλλ' ἐναντίον. ὥστε διαφέρουσιν αὗται αἱ ἀντιθέσεις ἀλλήλων. ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων τοιαῦτά ἐστιν
p. 12 ὥστε ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν, τούτων οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον. ὧν δέ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἔστι τι ἀνὰ μέσον πάντως, οἷον νόσος καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζῴου πέφυκε
5 γίνεσθαι, καὶ ἀναγκαῖόν γε θάτερον ὑπάρχειν τῷ τοῦ ζῴου σώματι, ἢ νόσον ἢ ὑγίειαν. καὶ περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον ἀριθμοῦ κατηγορεῖται, καὶ ἀναγκαῖόν γε θάτερον τῷ ἀριθμῷ ὑπάρχειν, ἢ περιττὸν ἢ ἄρτιον. καὶ οὐκ ἔστι γε τούτων οὐδὲν ἀνὰ μέσον, οὔτε νόσου καὶ ὑγιείας οὔτε περιττοῦ καὶ ἀρτίου.
10 ὧν δέ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἔστι τι ἀνὰ μέσον, οἷον μέλαν καὶ λευκὸν ἐν σώματι πέφυκε γίνεσθαι, καὶ οὐκ ἀναγκαῖόν γε θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν τῷ σώματι· οὐ γὰρ πᾶν ἤτοι λευκὸν ἢ μέλαν ἐστίν. καὶ φαῦλον δὲ καὶ σπουδαῖον κατηγορεῖται μὲν καὶ κατ' ἀνθρώπου καὶ κατὰ
15 ἄλλων πολλῶν, οὐκ ἀναγκαῖον δὲ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἐκείνοις ὧν ἂν κατηγορῆται· οὐ γὰρ πάντα ἤτοι φαῦλα ἢ σπουδαῖά ἐστιν. καὶ ἔστι γέ τι τούτων ἀνὰ μέσον, οἷον τοῦ μὲν λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιὸν καὶ τὸ ὠχρὸν καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα, τοῦ δὲ φαύλου καὶ σπουδαίου τὸ οὔτε φαῦλον οὔτε

---

32 γοῦν *f.* — ἀντίκειται post τι *f.* — ἑτέρων] τῶν ἀντικειμένων *fg*, in marg *B*, in contextu lacuna est, quam explevisse videtur εἶναι, quod *b* habet. — 33 λέγεται om *ug.* — ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς *n.* — 34 τὰ om *n.* — λέγεται om *e.* — 35 ἀλλήλοις *e.* — 36 τοῦ om *i.* — 37 τοῦ ... λευκὸν om *e.*

12a1 γίγνεσθαι *n.* — 2 θάτερον αὐτῶν *e.* — οὐδὲν αὐτῶν ἐστιν *n.* — 3 γε om *n.* — ἀνὰ μέσον τι *n.* — 4 ζῴου om *i.* — 11 ἐν τῷ σώματι *C.* — γίγνεσθαι *n.* — 12 γε om *ne.* — αὐτῶν post ὑπάρχειν *n*, om *e.* — 13 πᾶν] πᾶν σῶμα *eni.* — 14 pr καὶ om *e.* — 15 οὐκ] καὶ οὐκ *n.* — 16 ἂν om *u.* — κατηγορεῖται *n.* — 17 γέ τι om *e.* — τούτων τι *n.* — 18 καὶ τοῦ μέλανος *Cn.* — alt τὸ om *n.* — 19 καὶ τοῦ σπουδαίου *n.*

σπουδαῖον. ἐπ' ἐνίων μὲν οὖν ὀνόματα κεῖται τοῖς ἀνὰ μέσον, 20
οἷον λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιὸν καὶ τὸ ὠχρὸν καὶ ὅσα
ἄλλα τοιαῦτα [χρώματα]· ἐπ' ἐνίων δὲ ὀνόματι μὲν οὐκ εὔπο-
ρον τὸ ἀνὰ μέσον ἀποδοῦναι, τῇ δ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων ἀπο-
φάσει τὸ ἀνὰ μέσον ὁρίζεται, οἷον τὸ οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κα-
κὸν καὶ οὔτε δίκαιον οὔτε ἄδικον. 25

Στέρησις δὲ καὶ ἕξις λέγεται μὲν περὶ ταὐτόν τι, οἷον
ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης περὶ ὀφθαλμόν· καθόλου δὲ εἰπεῖν,
ἐν ᾧ ἡ ἕξις πέφυκε γίνεσθαι, περὶ τοῦτο λέγεται ἑκάτερον
αὐτῶν. ἐστερῆσθαι δὲ τότε λέγομεν ἕκαστον τῶν τῆς ἕξεως
δεκτικῶν, ὅταν ἐν ᾧ πέφυκεν ὑπάρχειν καὶ ὅτε πέφυκεν 30
ἔχειν μηδαμῶς ὑπάρχῃ. νωδόν τε γὰρ λέγομεν οὐ τὸ μὴ
ἔχον ὀδόντας, καὶ τυφλὸν οὐ τὸ μὴ ἔχον ὄψιν, ἀλλὰ τὸ
μὴ ἔχον ὅτε πέφυκεν ἔχειν· τινὰ γὰρ ἐκ γενετῆς οὔτε ὄψιν
ἔχει οὔτε ὀδόντας, ἀλλ' οὐ λέγεται οὔτε νωδὰ οὔτε τυφλά.
τὸ δὲ ἐστερῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἕξιν ἔχειν οὐκ ἔστι στέρησις καὶ 35
ἕξις. ἕξις μὲν γάρ ἐστιν ἡ ὄψις, στέρησις δὲ ἡ τυφλότης·
τὸ δὲ ἔχειν τὴν ὄψιν οὐκ ἔστιν ὄψις, οὐδὲ τὸ τυφλὸν εἶναι
τυφλότης. στέρησις γάρ τις ἡ τυφλότης ἐστίν, τὸ δὲ τυφλὸν
εἶναι ἐστερῆσθαι, οὐ στέρησίς ἐστιν. ἔτι εἰ ἦν ἡ τυφλότης ταὐ-
τὸν τῷ τυφλὸν εἶναι, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφότερα κατὰ τοῦ 40
αὐτοῦ· ἀλλὰ τυφλὸς μὲν λέγεται ὁ ἄνθρωπος, τυφλότης
δὲ οὐδαμῶς λέγεται ὁ ἄνθρωπος. ἀντικεῖσθαι δὲ καὶ ταῦτα b
δοκεῖ, τὸ ἐστερῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἕξιν ἔχειν, ὡς στέρησις καὶ
ἕξις· ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός· ὡς γὰρ ἡ τυ-
φλότης τῇ ὄψει ἀντίκειται, οὕτω καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι τῷ
ὄψιν ἔχειν ἀντίκειται. 5

Οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τὸ ὑπὸ τὴν ἀπόφασιν καὶ κατά-

---

21 pr *τὸ . . . χρώματα* corr *u.* — alt *τὸ* et *καὶ . . . χρώματα* om *n.* — 22 *τοιαῦτα* om *nu.* — *δὲ*] *μὲν e.* — 23 *δοῦναι i.* — 25 *καὶ* om *e.* — 26 *δὲ*] *μὲν e.* — 27 *τύφλωσις e.* — *καθόλου*] *καὶ καθόλου n.* — 28 *ᾧ*] *ᾧ ἂν ABdegi.* — *πέφυκεν ἡ ἕξις Cfgnu.* — *γίγνεσθαι n.* — *καὶ θάτερον* corr *B*, fort pr *u.* — 29 *αὐτῶν*] *αὐτῶν γίνεσθε* (sic) *n.* — 30 *καὶ*] *μὴ ὑπάρχειν καὶ e.* — *ὑπάρχῃ*] *ἔχει e*, om *i.* — 33 *ἔνια γὰρ n.* — *ἐκ γε τῆς i.* — 34 *ἔχει* ante *ἀλλ' n.* — alt *οὔτε* om *n.* — *οὐδὲ n.* — 35 *ἔχειν τὴν ἕξιν Cen.* — 36 *δέ ἐστιν ἡ i.* — 37 *οὔτε τὸ n.* — 38 *τις* om *ni.* — 39 *εἶναι*] *εἶναι ἢ ei.* — *οὐ*] *ὄψεως οὐ i.* — *ἐπεὶ εἰ n.* — 40 *κατηγοροῖτο e.* — 41 *ὁ ἄνθρωπος λέγεται n.*

12b1 *δὲ ὁ ἄνθρ. οὐδαμῶς λ. n.* — 2 *τὴν* om *e.* — 6 *τὰ* corr *B.* — *κατάφ. καὶ ἀπόφ. n.*

φασιν ἀπόφασις καὶ κατάφασις· ἡ μὲν γὰρ κατάφασις λόγος ἐστὶ καταφατικὸς καὶ ἡ ἀπόφασις λόγος ἀποφατικός, τῶν δὲ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν οὐδέν ἐστι
10 λόγος. λέγεται δὲ καὶ ταῦτα ἀντικεῖσθαι ἀλλήλοις ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις· καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ὁ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός. ὡς γάρ ποτε ἡ κατάφασις πρὸς τὴν ἀπόφασιν ἀντίκειται, οἷον τὸ κάθηται τῷ οὐ κάθηται, οὕτω καὶ τὸ ὑφ᾽ ἑκάτερον πρᾶγμα ἀντίκειται, τὸ καθῆσθαι τῷ
15 μὴ καθῆσθαι.

Ὅτι δὲ ἡ στέρησις καὶ ἡ ἕξις οὐκ ἀντίκειται ὡς τὰ πρός τι, φανερόν· οὐ γὰρ λέγεται αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀντικειμένου. ἡ γὰρ ὄψις οὐκ ἔστι τυφλότητος ὄψις, οὐδ᾽ ἄλλως οὐδαμῶς πρὸς αὐτὸ λέγεται. ὡσαύτως δὲ οὐδὲ ἡ τυφλότης
20 λέγοιτ᾽ ἂν τυφλότης ὄψεως, ἀλλὰ στέρησις μὲν ὄψεως ἡ τυφλότης λέγεται, τυφλότης δὲ ὄψεως οὐ λέγεται. ἔτι τὰ πρός τι πάντα πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, ὥστε καὶ ἡ τυφλότης εἴπερ ἦν τῶν πρός τι, ἀντέστρεφεν ἂν κἀκεῖνο πρὸς ὃ λέγεται. ἀλλ᾽ οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ λέγεται ἡ ὄψις
25 τυφλότητος ὄψις.

Ὅτι δὲ οὐδ᾽ ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν λεγόμενα, ἐκ τῶνδε δῆλον. τῶν μὲν γὰρ ἐναντίων, ὧν μηδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον, ἀναγκαῖον, ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται, θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἀεί·
30 τούτων γὰρ οὐδὲν ἦν ἀνὰ μέσον, ὧν θάτερον ἦν ἀναγκαῖον τῷ δεκτικῷ ὑπάρχειν, οἷον ἐπὶ νόσου καὶ ὑγιείας καὶ περιττοῦ καὶ ἀρτίου. ὧν δὲ ἔστι τι ἀνὰ μέσον, οὐδέποτε ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχειν θάτερον· οὔτε γὰρ λευκὸν ἢ μέλαν ἀνάγκη πᾶν εἶναι τὸ δεκτικόν, οὔτε θερμὸν οὔτε ψυχρόν· τούτων γὰρ
35 ἀνὰ μέσον τι οὐδὲν κωλύει ὑπάρχειν. ἔτι δὲ καὶ τούτων ἦν τι ἀνὰ μέσον, ὧν μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν

---

7 κατάφ. καὶ ἀπόφ. *Cn*. — 8 καὶ . . . ἀποφ. om *e*. — καὶ ἡ] ἡ δὲ *f*. — λόγος ἐστὶν ἀποφ. *n*. — 9 ἀπόφ. ἢ κατάφ. *g*. — καὶ ἀπόφ. om *e*. — καὶ] ἢ *Cn*. — οὐδ᾽ ἓν corr *B*, οὐδ᾽ corr *A*, οὐδείς edu. — 10 λόγος] λόγος ἀλλὰ πρᾶγμα *gn*. — 13 τῷ] πρὸς τὸ *n*. — 14 ἐφ᾽ *e*. — τῷ] τινα πρὸς τὸ *n*. — 16 δὲ καὶ ἡ *C*. — ἡ ἕξις καὶ ἡ στέρ. *na*. — 19 λέγεται πρὸς αὐτὸ *e*. — 21 λέγεται οὐδ᾽ ὄψις τυφλότητος. ἔτι rc *C*. — 22 λέγονται *i*. — 27 γὰρ om *e*. — 28 οὐδὲν *en*. — ἐν] ἢ ἐν *i*. — οἷς *n*. — 29 γίγνεσθαι *n*. — ὑπάρχ. αὐτῶν *e*. — 30 ἀναγκαῖον ἦν *Cn*. — 32 τι pr om *n*. — 34 ψυχρὸν οὔτε θερμόν *Ce*. — 36 ἦν θάτερον ὑπάρχειν *Cnied*.

ἦν τῷ δεκτικῷ, εἰ μὴ οἷς φύσει τὸ ἓν ὑπάρχει, οἷον
τῷ πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι καὶ τῇ χιόνι τὸ λευκῇ. ἐπὶ δὲ
τούτων ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, καὶ οὐχ
ὁπότερον ἔτυχεν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ πῦρ ψυχρὸν εἶναι 40
οὐδὲ τὴν χιόνα μέλαιναν. ὥστε παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη
τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν, ἀλλὰ μόνον οἷς φύσει p. 13
τὸ ἓν ὑπάρχει, καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἓν καὶ οὐχ
ὁπότερον ἔτυχεν. ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἕξεως οὐδέ-
τερον τῶν εἰρημένων ἀληθές· οὔτε γὰρ ἀεὶ τῷ δεκτικῷ ἀναγ-
καῖον θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν· τὸ γὰρ μήπω πεφυκὸς 5
ὄψιν ἔχειν οὔτε τυφλὸν οὔτε ὄψιν ἔχον λέγεται, ὥστε οὐκ ἂν
εἴη ταῦτα τῶν τοιούτων ἐναντίων ὧν οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον.
ἀλλ' οὐδ' ὧν τι ἔστιν ἀνὰ μέσον· ἀναγκαῖον γάρ ποτε παντὶ
τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν· ὅταν γὰρ ἤδη πε-
φυκὸς ᾖ ὄψιν ἔχειν, τότε ἢ τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον ῥηθήσεται, 10
καὶ τούτων οὐκ ἀφωρισμένως θάτερον, ἀλλ' ὁπότερον ἔτυχεν·
οὐ γὰρ ἀναγκαῖον ἢ τυφλὸν ἢ ἔχον ὄψιν εἶναι, ἀλλ' ὁπό-
τερον ἔτυχεν. ἐπὶ δέ γε τῶν ἐναντίων, ὧν ἔστι τι ἀνὰ μέσον,
οὐδέποτε ἀναγκαῖον ἦν παντὶ θάτερον ὑπάρχειν, ἀλλὰ τισί,
καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἕν. ὥστε δῆλον ὅτι κατ' οὐδέτερον 15
τῶν τρόπων ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρησιν καὶ
ἕξιν ἀντικείμενα.

Ἔτι ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων, ὑπάρχοντος τοῦ δεκτικοῦ,
δυνατὸν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γενέσθαι, εἰ μή τινι φύσει
τὸ ἓν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ θερμῷ εἶναι· καὶ γὰρ τὸ 20
ὑγιαῖνον δυνατὸν νοσῆσαι καὶ τὸ λευκὸν μέλαν γενέσθαι
καὶ τὸ ψυχρὸν θερμόν, καὶ ἐκ σπουδαίου γε φαῦλον καὶ ἐκ

---

38 *ἐπὶ*] εἶναι ἐπὶ *e*. — 39 *καὶ*] τῷ δεκτικῷ καὶ *e*. — 40 *τὸ*] ἂν τὸ *n*. — 41 ἀναγκαῖον *e*.

13a3 οὐθ' ἕτερον *n*. — 4 οὐδὲ *Agn*. — 5 μὴ *g*. — 6 ἔχον] ἔχειν ante ὥστε *g*. — 7 τὰ τοιαῦτα *a*. — ταῦτα τὰ ὡς στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντικείμενα τῶν *d*. — μηδὲν *n*. — 7 et 8 ἔστιν] ἐστί τι *a*. — 8 ἀνὰ μέσον ἐστίν *Abed*. — ὧν τι et γάρ corr *n*. — ποτε om *dieg* et pr *C*, del *B*. — 9 ὑπάρχειν αὐτῶν *e*. — ἤδη om *e*. — 10 ἔχ. ὄψιν bis *Cn*. — 12 οὐ...ἔτυχεν om *e*. — ἀναγκαίως corr *C*. — ὄψιν ἔχον *Cdin*. — εἶναι] ῥηθήσεται *C*. — 13 γε om *ACdefui*. — τι om *ABbdni*. — 15 τούτων *e*. — ὅτι] τὸ *e*. — 16 ἕξιν καὶ στέρησιν *n*. — 18 ὄντος *Bb*. — 19 γίνεσθαι *nui*. — 20 ὑπάρχῃ *d*, ὑπάρχειν *g*, in fin corr *B*. — πυρὶ] πυρὶ τὸ *en*, corr *A*, rec *BC*. — θερμὸν *Bbdei*. — εἶναι] ὑπάρχειν *C*. — καὶ τῇ χιόνι τὸ λευκῇ· καὶ γὰρ *f*. — 21 δύναται *n*. — τὸ θερμὸν ψυχρὸν καὶ λευκὸν *f*. — 22 θερμὸν ψυχρόν *d*. — ante καὶ litura duorum vbb *a*. — γε] δὲ *an*.

φαύλου σπουδαῖον δυνατὸν γενέσθαι. ὁ γὰρ φαῦλος εἰς βελτίους διατριβὰς ἀγόμενος καὶ λόγους κἂν μικρόν γέ τι ἐπι-
25 δοίη εἰς τὸ βελτίων εἶναι. ἐὰν δὲ ἅπαξ κἂν μικρὰν ἐπίδοσιν λάβῃ, φανερὸν ὅτι ἢ τελέως ἂν μεταβάλοι ἢ πάνυ πολλὴν ἐπίδοσιν λάβοι· ἀεὶ γὰρ εὐκινητότερος πρὸς ἀρετὴν γίνεται, κἂν ἡντινοῦν ἐπίδοσιν εἰληφὼς ἐξ ἀρχῆς ᾖ, ὥστε καὶ πλείω εἰκὸς ἐπίδοσιν αὐτὸν λαμβάνειν. καὶ τοῦτο ἀεὶ γινόμενον τε-
30 λείως εἰς τὴν ἐναντίαν ἕξιν ἀποκαθίστησιν, ἐάν περ μὴ χρόνῳ ἐξείργηται. ἐπὶ δέ γε τῆς ἕξεως καὶ τῆς στερήσεως ἀδύνατον εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γενέσθαι. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἕξεως ἐπὶ τὴν στέρησιν γίνεται μεταβολή, ἀπὸ δὲ τῆς στερήσεως ἐπὶ τὴν ἕξιν ἀδύνατον. οὔτε γὰρ τυφλὸς γενόμενός
35 τις πάλιν ἀνέβλεψεν, οὔτε φαλακρὸς ὢν πάλιν κομήτης ἐγένετο, οὔτε νωδὸς ὢν ὀδόντας ἔφυσεν.

Ὅσα δὲ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται,
b φανερὸν ὅτι κατ' οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων ἀντίκειται· ἐπὶ γὰρ μόνων τούτων ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸ μὲν ἀληθὲς τὸ δὲ ψεῦδος αὐτῶν εἶναι. οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἀναγκαῖον ἀεὶ θάτερον ἀληθὲς εἶναι θάτερον δὲ ψεῦδος, οὔτε ἐπὶ τῶν
5 πρός τι, οὔτε ἐπὶ τῆς ἕξεως καὶ τῆς στερήσεως. οἷον ἡ ὑγίεια καὶ ἡ νόσος ἐναντία, καὶ οὐδέτερόν γε οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδός ἐστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἥμισυ ὡς τὰ πρός τι ἀντίκειται, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῶν οὐδέτερον οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος. οὐδέ γε τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν, οἷον ἡ ὄψις
10 καὶ ἡ τυφλότης. ὅλως δὲ τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων οὐδὲν οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδός ἐστιν· πάντα δὲ τὰ

---

23 δυνατὸν σπουδαῖον *i*. — 24 γέ] τέ *f*. — τοι *Cd*. — 25 εἰς τὸ] ἐπὶ τὸ *n*, ἐπὶ τὸ εἰς *g*. — βέλτιον *e*, pr *n*. — ἐὰν δὲ] αἴτε γὰρ rc *A*, ἄν τε γὰρ *g*, ἂν δὲ *f*. — κἂν om *nugf*. — 26 φανερόν ἐστιν ὅτι *C*. — ὅτι om *e*. — τελείως ἂν μεταβάλλοι *n*. — πολλὴν ἂν ἐπίδοσιν *n*. — 27 λάβῃ *i*. — αἰεὶ *C*. — 28 ἥντινα οὖν *ne*. — ἐξ ἀρχῆς ante εἰληφὼς *C*, post ᾖ *n*. — 29 αὐτὸν pr om *n*. — ἀεὶ om *C*. — γιγνόμενον *n*. — 30 ἄν *C*. — περ om *e*. — 31 γε om *Auaf*. — τῆς στερ. καὶ τῆς ἕξεως *nug*. — 32 γίγνεσθαι *u*, γίνεσθαι *i*. — 33 γίνεται ἐπὶ στέρησιν *C*. — 35 τις ante 34 τυφλὸς *C*, post τυφλὸς *ae*. — τις οὐδεὶς πάλιν *f*. — ἔβλεψεν *nf*. — ἀνέβλεψεν εἰ μήτι (μήτοι rc *A*, μήτε *g*) γε θείᾳ δυνάμει *Aedi*, marg *u*, del vult *g*, ἀνέβλεψεν εἰ μήτινι θείᾳ προνοίᾳ *aC* (δυνάμει *C* qui rc supra ἐξηγητοῦ). — πάλιν post 36 ὢν *gn*, ante ἔφυσεν *i*, om. *f*. — κομίτης *di*.

13b1 τρόπων] τρόπον (*A*) τῶν εἰρημένων *ug* (προειρημένων *g*). — 2 ἐπὶ] ἐπὶ μὲν *e*. — μόνων γὰρ *Cnug*. — 3 et 4 ψευδὲς *di*. — 4 θάτερον μὲν ἀληθὲς *Cn*. — 5 alt τῆς om *Cdin*, del *f*. — 5 et 6 ἡ om *n*. — 6 prius οὔτε om *C*. — 8 οὐκ ἔστιν] ἕκαστον *e*. — 9 οἷον] λεγόμενα οἷον *n*. — ἡ τυφλότης καὶ ὄψις *C*. — 10 δὲ τῶν] τῶν γὰρ *i*, τῶν pr *d*. — 11 ἅπαντα *n*.

εἰρημένα ἄνευ συμπλοκῆς λέγεται. οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστα ἂν δόξειε τὸ τοιοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίων λεγομένων· τὸ γὰρ ὑγιαίνειν Σωκράτην τῷ νοσεῖν Σωκράτην ἐναντίον ἐστίν. ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον ἀεὶ 15 θάτερον μὲν ἀληθὲς θάτερον δὲ ψεῦδος εἶναι. ὄντος μὲν γὰρ Σωκράτους ἔσται τὸ μὲν ἀληθὲς τὸ δὲ ψεῦδος, μὴ ὄντος δὲ ἀμφότερα ψευδῆ· οὔτε γὰρ τὸ νοσεῖν Σωκράτην οὔτε τὸ ὑγιαίνειν ἐστὶν ἀληθὲς αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους. ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἕξεως μὴ ὄντος τε ὅλως οὐδέτερον 20 ἀληθές, ὄντος τε οὐκ ἀεὶ θάτερον ἀληθὲς θάτερον δὲ ψεῦδος· τὸ γὰρ ὄψιν ἔχειν Σωκράτην τῷ τυφλὸν εἶναι Σωκράτην ἀντίκειται ὡς στέρησις καὶ ἕξις, καὶ ὄντος τε οὐκ ἀναγκαῖον θάτερον ἀληθὲς εἶναι ἢ ψεῦδος (ὅτε γὰρ μήπω πέφυκεν ἔχειν, ἀμφότερα ψευδῆ), μὴ ὄντος τε ὅλως τοῦ Σω- 25 κράτους, καὶ οὕτω ψευδῆ ἀμφότερα, καὶ τὸ ὄψιν ἔχειν καὶ τὸ τυφλὸν αὐτὸν εἶναι. ἐπὶ δέ γε τῆς καταφάσεως καὶ τῆς ἀποφάσεως ἀεί, ἐάν τε ᾖ ἐάν τε μὴ ᾖ, τὸ ἕτερον ἔσται ψεῦδος καὶ τὸ ἕτερον ἀληθές. τὸ γὰρ νοσεῖν Σωκράτην καὶ τὸ μὴ νοσεῖν Σωκράτην, ὄντος τε αὐτοῦ φανερὸν ὅτι 30 τὸ ἕτερον αὐτῶν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, καὶ μὴ ὄντος ὁμοίως· τὸ μὲν γὰρ νοσεῖν μὴ ὄντος ψεῦδος, τὸ δὲ μὴ νοσεῖν ἀληθές. ὥστε ἐπὶ μόνων τούτων ἴδιον ἂν εἴη τὸ ἀεὶ θάτερον αὐτῶν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος εἶναι, ὅσα ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται. 35

Ἐναντίον δέ ἐστιν ἐξ ἀνάγκης ἀγαθῷ μὲν κακόν· τοῦτο δὲ δῆλον τῇ καθ' ἕκαστον ἐπαγωγῇ, οἷον ὑγιείᾳ νόσος καὶ ἀνδρείᾳ δειλία, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. κακῷ δὲ p. 14 ὁτὲ μὲν ἀγαθὸν ἐναντίον, ὁτὲ δὲ κακόν· τῇ γὰρ ἐνδείᾳ κακῷ

---

12 *δόξειε ἂν n.* — 13 *τοιοῦτον C.* — *λεγομένων ἐναντίων i.* — 14 *Σωκράτη* ut solent *Bfn.* — *τὸ d.* — 16 *εἶναι* post *ἀληθὲς C.* — *γὰρ* om *e.* — 19 *ἐστὶν* om *n.* — 20 *τε*] *μὲν Buf*, *γε n*, *δὲ i.* — 21 *τε*] *δὲ ABufg.* — *θάτερον* post *ἀεὶ* rc marg *B.* — *θάτερον δὲ ψεῦδος* om *Adi.* — *δὲ* om *e.* — 22 *τὸ*] *τῷ di.* — *τὸ dni.* — alt *Σωκράτην* om *f.* — 23 *τε*] *γε ABCdefgnu.* — 24 *θάτερον* ante 23 *οὐκ u.* — 25 *ἀμφότερα ἔχειν e.* — *τε*] *δὲ n.* — 26 *ὄψιν αὐτὸν ἔχειν Cen.* — 27 *αὐτὸν* om *n.* — 28 *τῆς* om *i.* — *ἐάν τε ᾖ* om *e.* — alt *ἐάν τε* om *i.* — *τὸ μὲν ἕτερον n.* — 29 *καὶ τὸ*] *τὸ δὲ n.* — 30 *Σωκράτην* om *C.* — 31 *ἢ*] *τὸ δὲ ἕτερον Cng*, om *A.* — *καὶ*] *ἐστιν, καὶ gn.* — *ὄντος*] *ὄντος τε uf.* — 32 *μὴ νοσεῖν δὲ u.* — 36 *δὲ*] *μὲν e.* — *ἐξ ἀνάγκης* ante *κακόν n.* — *νόσος καὶ τῇ* (*καὶ τῇ* om *e*, *τῇ* om *n*) *δικαιοσύνῃ* (*ἡ g*) *ἀδικία καὶ Cgen.*

14a1 *δὲ* om *i.* — 2 *ἐναντίον ἀγαθὸν Cde.* — *ὁτὲ*] *ἔστιν ὁτὲ n.*

ὄντι ἡ ὑπερβολὴ ἐναντίον κακὸν ὄν· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μεσότης ἐναντία ἑκατέρῳ, οὖσα ἀγαθόν. ἐπ' ὀλίγων δ' ἂν
5 τὸ τοιοῦτον ἴδοι τις, ἐπὶ δὲ τῶν πλείστων ἀεὶ τῷ κακῷ τὸ ἀγαθὸν ἐναντίον ἐστίν.

Ἔτι ἐπὶ τῶν ἐναντίων οὐκ ἀναγκαῖον, ἐὰν θάτερον ᾖ, καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι. ὑγιαινόντων μὲν γὰρ ἁπάντων ὑγίεια μὲν ἔσται, νόσος δὲ οὔ· ὁμοίως δὲ καὶ λευκῶν ὄντων ἁπάν-
10 των λευκότης μὲν ἔσται, μελανία δὲ οὔ. ἔτι εἰ τὸ Σωκράτην ὑγιαίνειν τῷ Σωκράτην νοσεῖν ἐναντίον ἐστί, μὴ ἐνδέχεται δὲ ἅμα ἀμφότερα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο τοῦ ἑτέρου τῶν ἐναντίων ὄντος καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι· ὄντος γὰρ τοῦ Σωκράτην ὑγιαίνειν οὐκ ἂν εἴη τὸ νοσεῖν Σωκράτην.

15 Δῆλον δὲ ὅτι καὶ περὶ ταὐτὸν ἢ εἴδει ἢ γένει πέφυκε γίνεσθαι τὰ ἐναντία. νόσος μὲν γὰρ καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζῴου, λευκότης δὲ καὶ μελανία ἁπλῶς ἐν σώματι, δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν ψυχῇ ἀνθρώπου.

Ἀνάγκη δὲ πάντα τὰ ἐναντία ἢ ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶ-
20 ναι ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν, ἢ αὐτὰ γένη εἶναι. λευκὸν μὲν γὰρ καὶ μέλαν ἐν τῷ αὐτῷ γένει (χρῶμα γὰρ αὐτῶν τὸ γένος), δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν (τοῦ μὲν γὰρ ἀρετή, τοῦ δὲ κακία τὸ γένος)· ἀγαθὸν δὲ καὶ κακὸν οὐκ ἔστιν ἐν γένει, ἀλλ' αὐτὰ τυγχάνει γένη
25 τινῶν ὄντα.

12 Πρότερον ἕτερον ἑτέρου λέγεται τετραχῶς, πρῶτον μὲν καὶ κυριώτατα κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃ πρεσβύτερον ἕτερον ἑτέρου καὶ παλαιότερον λέγεται· τῷ γὰρ τὸν χρόνον πλείω εἶναι καὶ πρεσβύτερον καὶ παλαιότερον λέγεται. δεύτερον
30 δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, οἷον τὸ ἓν τῶν δύο πρότερον· δυοῖν μὲν γὰρ ὄντων ἀκολουθεῖ εὐθὺς τὸ ἓν εἶναι, ἑνὸς δὲ ὄντος οὐκ ἀναγκαῖον δύο εἶναι, ὥστε οὐκ ἀντιστρέφει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἡ ἀκολούθησις τοῦ εἶ-

---

3 ὂν om *C.* — 4 ἐπ'] ἔστιν ἐπ' *e.* — 7 ἐπὶ om *Cn.* — ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐὰν *Ce.* — 8 μὲν om *n.* — 10 τῷ *eg.* — 11 τὸ *Ae.* — 13 εἶναι] ὑπάρχειν *C.* — 14 ὑγιαίνειν Σωκράτη *n.* — 15 τὸ αὐτὸ *Cdn*, αὐτὸ *e.* — 16 et 17 γίγνεσθαι *n.* — 16 ἐν om *G.* — 17 ζῴου] ζῴου πέφυκε γίνεσθαι *Au.* — 18 ἀνθρώπου om *u.* — 19 ἀναγκαῖον *Cefu.* — ἅπαντα *Cu.* — τὰ om *d.* — 21 μὲν om *e.* — 26 πρότερον δὲ ἕτ. *e.* — πρῶτα *e.* — μὲν γὰρ καὶ *enu.* — καὶ om *A.* — 27 κυριώτατον *gu.* — κατὰ τὸν χρόνον *A.* — καθὸ *ACeg.* — ὃν *n.* — 28 καὶ] λέγομεν καὶ *f*, omisso λέγεται. — 31 δυεῖν (ει supra) *AB*, δυοῖν corr *n*, δυοῖν *e.* — μὲν om *i.* — ὄντοιν *Ce.*

ναι τὸ λοιπόν. πρότερον δὲ δοκεῖ τὸ τοιοῦτον εἶναι, ἀφ᾽ οὗ
μὴ ἀντιστρέφει ἡ τοῦ εἶναι ἀκολούθησις. 35
Τρίτον δὲ κατά τινα τάξιν πρότερον λέγεται, καθά-
περ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν λόγων. ἔν τε γὰρ ταῖς
ἀποδεικτικαῖς ἐπιστήμαις ὑπάρχει τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστε-
ρον τῇ τάξει (τὰ γὰρ στοιχεῖα πρότερα τῶν διαγραμμάτων
τῇ τάξει, καὶ ἐπὶ τῆς γραμματικῆς τὰ στοιχεῖα πρότερα b
τῶν συλλαβῶν), ἐπί τε τῶν λόγων ὁμοίως· τὸ γὰρ προοί-
μιον τῆς διηγήσεως πρότερον τῇ τάξει ἐστίν.
Ἔτι παρὰ τὰ εἰρημένα τὸ βέλτιον καὶ τὸ τιμιώτερον
πρότερον εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ. εἰώθασι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ 5
τοὺς ἐντιμοτέρους καὶ μᾶλλον ἀγαπωμένους ὑπ᾽ αὐτῶν προ-
τέρους φάσκειν παρ᾽ αὐτοῖς εἶναι. ἔστι μὲν δὴ καὶ σχεδὸν
ἀλλοτριώτατος τῶν τρόπων οὗτος.
Οἱ μὲν οὖν λεγόμενοι τρόποι τοῦ προτέρου σχεδὸν το-
σοῦτοί εἰσιν. δόξειε δ᾽ ἂν παρὰ τοὺς εἰρημένους καὶ ἕτερος 10
εἶναι προτέρου τρόπος· τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων κατὰ τὴν
τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν τὸ αἴτιον ὁπωσοῦν θατέρῳ τοῦ εἶναι
πρότερον εἰκότως τῇ φύσει λέγοιτ᾽ ἄν. ὅτι δ᾽ ἔστι τινὰ τοι-
αῦτα, δῆλον· τὸ γὰρ εἶναι ἄνθρωπον ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ
εἶναι ἀκολούθησιν πρὸς τὸν ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ λόγον. εἰ γὰρ 15
ἔστιν ἄνθρωπος, ἀληθὴς ὁ λόγος ᾧ λέγομεν ὅτι ἔστιν ἄν-
θρωπος. καὶ ἀντιστρέφει γε· εἰ γὰρ ἀληθὴς ὁ λόγος ᾧ λέ-
γομεν ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος, ἔστιν ἄνθρωπος. ἔστι δὲ ὁ μὲν
ἀληθὴς λόγος οὐδαμῶς αἴτιος τοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα, τὸ μέντοι
πρᾶγμα φαίνεταί πως αἴτιον τοῦ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον· 20
τῷ γὰρ εἶναι τὸ πρᾶγμα ἢ μὴ ἀληθὴς ὁ λόγος ἢ ψευ-
δὴς λέγεται. ὥστε κατὰ πέντε τρόπους πρότερον ἕτερον ἑτέ-
ρου λέγεται.
Ἅμα δὲ λέγεται ἁπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα, ὧν ἡ **13**

---

34 λοιπόν] λοιπὸν τὰ δύο *e*. — 35 ἀντιστρέφῃ *e*. — 36 δὲ] δὲ ὃ *n*, δὲ ὁ *g*. — τινα] τὴν pr *A*. — τάξιι τὸ πρότ. *Adeiu*, corr *B*. — 39 σημεῖα et supra vs γὰρ στοιχεῖα *e*. — πρότερον *n*.

14b1 καὶ] ἅνπερ ἀρχαὶ πρότεραι τῶν θεωρημάτων τῇ τάξει καὶ *i*, ante καὶ lacuna unius vs *d*. — πρότερα τὰ στοιχεῖα *d*, sed in marg τὰ στ. πρ. — τὰ] δὲ τὰ *e*. — 2 τε] δὲ *l*, τε γὰρ *e*. — 4 προειρημένα *g*. — alt τὸ om *en*. — 5 εἴωθε *g*. — 7 ταρ᾽ αὐτοῖς φάσκειν *u*. — παρ᾽ αὐτοῖς εἶναι om *C*. — 9 τοῦ πρ. τρόποι *en*. — σχεδὸν om *n*, post 10 εἰσι pos *Laur* 71, 11. — δόξει *e*. — ἄν τις παρὰ *Cn*. — καὶ ante παρὰ *n*. — 11 εἶναι τοῦ προτέρου *C*. — 12 τοῦ pr om *d*. — 17 εἰ] ὁ *e*. — ὁ om *e*. — 18 ἄνθρ. καὶ ἔστιν ἄνθρ. *n*. — 19 ἀληθὴς om *C*. — 23 λέγοιτ᾽ ἂν *n*.

25 γένεσίς ἐστιν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· οὐδέτερον γὰρ πρότερον οὐδὲ ὕστερόν ἐστιν αὐτῶν. ἅμα δὲ κατὰ τὸν χρόνον ταῦτα λέγεται. φύσει δὲ ἅμα, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον θάτερον θατέρῳ τοῦ εἶναί ἐστιν, οἷον ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ ἡμίσεος· ἀντιστρέ-
30 φει μὲν γὰρ ταῦτα, διπλασίου μὲν γὰρ ὄντος ἔστιν ἥμισυ καὶ ἡμίσεος ὄντος διπλάσιον ἔστιν, οὐδέτερον δὲ οὐδετέρῳ αἴτιον τοῦ εἶναί ἐστιν.

Καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ γένους ἀντιδιῃρημένα ἀλλήλοις ἅμα τῇ φύσει λέγεται. ἀντιδιῃρῆσθαι δὲ λέγεται ἀλ-
35 λήλοις τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν, οἷον τὸ πτηνὸν τῷ πεζῷ καὶ τῷ ἐνύδρῳ· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντιδιῄρηται ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους· τὸ γὰρ ζῷον διαιρεῖται εἰς ταῦτα, εἴς τε τὸ πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἔνυδρον, καὶ οὐδέν γε τούτων πρότερον ἢ ὕστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἅμα τῇ φύσει τὰ
p. 15 τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι. διαιρεθείη δ' ἂν καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων εἰς εἴδη πάλιν, οἷον τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον. ἔσται οὖν κἀκεῖνα ἅμα τῇ φύσει, ὅσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσίν ἐστιν. τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν
5 ἀεὶ πρότερά ἐστιν· οὐ γὰρ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, οἷον ἐνύδρου μὲν ὄντος ἔστι ζῷον, ζῴου δὲ ὄντος οὐκ ἀνάγκη ἔνυδρον εἶναι.

Ἅμα οὖν τῇ φύσει λέγεται, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον τὸ ἕτερον τῷ
10 ἑτέρῳ τοῦ εἶναί ἐστι, καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιῃρημένα ἀλλήλοις· ἁπλῶς δὲ ἅμα, ὧν ἡ γένεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ.

14 Κινήσεως δέ ἐστιν εἴδη ἕξ, γένεσις, φθορά, αὔξησις, μείωσις, ἀλλοίωσις, ἡ κατὰ τόπον μεταβολή.

---

25 γένησίς *i*. — ἐστιν om *n*. — οὐδέτερον et οὐδὲ] ἢ bis *Laur* 71, 11. — γὰρ] γὰρ τῶν τοιούτων *n*. — 26 ἐστιν ante 25 οὐδὲ *n*. — λέγεται ταῦτα *e*. — 27 ἅμα] ταῦτα *e*. — ὅσα ἀντιστρέφει μὲν om *Laur* 71, 11. — 28 τοῦ εἶναι om *i*. — 29 ἡμίσεως pr *AB*. — μὲν om *ACdefgiG*. — 30 γὰρ] δὲ *f*, om *nu*. — μὲν om *Afgn*. — ἥμισύ ἐστιν *n*. — 31 ἡμίσεως *G*, pr *AB*. — 32 τοῦ εἶναι om *g*. — 34 ἀντιδιαιρεῖσθαι *C*. — δὲ om *i*. — λέγεται τῇ φύσει ἀλλήλοις *G*. — 36 ταῦτα . . . γένους om *Laur* 71, 11. — ἀντιδιαιρεῖται *C*. — 37 γένους ὄντα τὸ *BCun*. — εἴς τε om *n*. — 38 πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν *n*. — γε om *e*.

15a1 τοιαῦτα] αὐτὰ *G*. — ἕκαστον τούτων *Ceg*. — τούτων ἕκαστον *n*. — 2 πτηνὸν καὶ (καὶ om *i*) τὸ πεζὸν *iG*. — 3 ἔστι *e*. — 4 ἀεὶ τῶν εἰδῶν *C*. — 5 ἀεὶ] ἐστιν ἀεὶ *g*. — ἐστιν om *en*. — 6 μὲν] μὴ *i*. — 8 μὲν om *g*. — 9 τὸ om *ni*. — 10 αὐτοῦ δὲ γένους *C*. — 11 ἅμα λέγεται ὧν *C*, ἅμα ἐστὶν ὧν *e*. — 14 ἡ] καὶ ἡ *Ce*, om pr *n*.

Αἱ μὲν οὖν ἄλλαι κινήσεις φανερὸν ὅτι ἕτεραι ἀλλή- 15
λων εἰσίν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ γένεσις φθορὰ οὐδέ γε ἡ αὔξησις
μείωσις οὐδὲ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ
ἄλλαι· ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἔχει τινὰ ἀπορίαν, μή πο-
τε ἀναγκαῖον ᾖ τὸ ἀλλοιούμενον κατά τινα τῶν λοιπῶν κι-
νήσεων ἀλλοιοῦσθαι. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές ἐστι· σχεδὸν γὰρ 20
κατὰ πάντα τὰ πάθη ἢ τὰ πλεῖστα ἀλλοιοῦσθαι συμβέ-
βηκεν ἡμῖν οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων κινήσεων κοινωνοῦσιν· οὔτε
γὰρ αὔξεσθαι ἀναγκαῖον τὸ κατὰ πάθος κινούμενον οὔτε
μειοῦσθαι, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥσθ' ἑτέρα ἂν
εἴη παρὰ τὰς ἄλλας κινήσεις ἡ ἀλλοίωσις· εἰ γὰρ ἦν ἡ 25
αὐτή, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον εὐθὺς καὶ αὔξεσθαι ἢ μειοῦσθαι
ἤ τινα τῶν ἄλλων ἀκολουθεῖν κινήσεων· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη.
ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αὐξανόμενον ἤ τινα ἄλλην κίνησιν κι-
νούμενον ἀλλοιοῦσθαι ἔδει· ἀλλ' ἔστι τινὰ αὐξανόμενα ἃ οὐκ
ἀλλοιοῦται, οἷον τὸ τετράγωνον γνώμονος περιτεθέντος ηὔξη- 30
ται μέν, ἀλλοιότερον δὲ οὐδὲν γεγένηται· ὡσαύτως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. ὥσθ' ἕτεραι ἂν εἴησαν αἱ κι-
νήσεις ἀλλήλων.

Ἔστι δὲ ἁπλῶς μὲν κίνησις ἠρεμίᾳ ἐναντίον, ταῖς δὲ b
καθ' ἕκαστα αἱ καθ' ἕκαστα, γενέσει μὲν φθορά, αὐξήσει
δὲ μείωσις, τῇ δὲ κατὰ τόπον μεταβολῇ ἡ κατὰ τόπον
ἠρεμία. μάλιστα δ' ἔοικεν ἀντικεῖσθαι ἡ πρὸς τὸν ἐναντίον
τόπον μεταβολή, οἷον τῇ κάτωθεν ἡ ἄνω, τῇ δὲ ἄνωθεν ἡ 5
κάτω. τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων οὐ ῥᾴδιον
ἀποδοῦναι τί ποτέ ἐστιν ἐναντίον, ἔοικε δὲ οὐδὲν εἶναι αὐτῇ
ἐναντίον, εἰ μή τις καὶ ἐπὶ ταύτης τὴν κατὰ τὸ ποιὸν ἠρε-
μίαν ἀντιθείη ἢ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολήν,

---

16 γε om *Bdei*. — 17 κατὰ τὸν τόπον *g*. — δὲ om *g*. — 20 ἀλλοιώσεων ὑπάρχειν *G*. — 21 ἢ κατὰ τὰ *e*. — τά γε πλεῖστα *n*. — 22 οὐδεμιᾷ pr *C*. — κοινωνούσης *Afgdu*. — 26 ἢ] καὶ *e*. — 27 τινι corr *n*. — 28 τὸν *C*. — αὐξόμενον *n*. — 29 ἔδει rc add *n*. — 30 ἀλλοιοῦνται *C*. — τετραγ. τοῦ γνώμ. *A*, τοῦ rc. — περιτιθέντος *e*, παρατεθέντος *g*. — 31 εἶεν *di*.

15b1 ἔτι *i*. — μὲν] τῇ μὲν *fg*, om *e*. — κινήσει *fgu*. — ἠρεμία *Cefi*, om *g*. — ἐαντία *ACdefgi*. — 2 γένεσις μὲν φθορᾷ *G*. — φθορὰ ἐναντίον αὐξήσει *f*. — 4 δ' om *fn*. — ἡ] καὶ ἡ *ABdeibufgG*, καὶ εἰ ἄρα del vult ante ἡ *n*. — πρὸς] εἰς *n*. — ἐναντίον ante 5 οἷον *g*. — 5 τῇ ἄνω ἡ κάτω *g*. — ἄνω] ἄνωθεν *i*. — τῇ δὲ] καὶ τῇ *f*, τῇ *n*. — 6 ῥᾴδιόν ἐστιν ἀποδ. *f*. — 7 οὐδὲ *C*. — εἶναι] εἶναί τι *Cf*. — ταύτῃ *f*. — 9 ἀντιτιθείη *u*, τιθείη *g*. — ἢ om *ABue*, del *Cd*. — τῇ εἰς τ. ε. τ. π. μεταβολῇ *ABcuiG*, pr *dn*.

10 καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς τὴν κατὰ τόπον ἠρεμίαν ἢ τὴν εἰς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολήν· ἔστι γὰρ ἡ ἀλλοίωσις μεταβολὴ κατὰ τὸ ποιόν. ὥστε ἀντικεῖσεται τῇ κατὰ τὸ ποιὸν κινήσει ἡ κατὰ τὸ ποιὸν ἠρεμία ἢ ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολή, οἷον τὸ λευκὸν γί-15 νεσθαι τῷ μέλαν γίνεσθαι· ἀλλοιοῦται γὰρ εἰς τὰ ἐναντία τοῦ ποιοῦ μεταβολῆς γινομένης.

15 Τὸ δὲ ἔχειν κατὰ πλείονας τρόπους λέγεται. ἢ γὰρ ὡς ἕξιν καὶ διάθεσιν ἢ ἄλλην τινὰ ποιότητα· λεγόμεθα γὰρ ἐπιστήμην τινὰ ἔχειν καὶ ἀρετήν. ἢ ὡς ποσόν, 20 οἷον ὃ τυγχάνει τις ἔχων μέγεθος· λέγεται γὰρ τρίπηχυ μέγεθος ἔχειν ἢ τετράπηχυ. ἢ ὡς τὰ περὶ τὸ σῶμα, οἷον ἱμάτιον ἢ χιτῶνα. ἢ ὡς ἐν μορίῳ, οἷον ἐν χειρὶ δακτύλιον. ἢ ὡς μέρος, οἷον χεῖρα ἢ πόδα. ἢ ὡς ἐν ἀγγείῳ, οἷον ὁ μέδιμνος τοὺς πυροὺς ἢ τὸ κεράμιον τὸν οἶνον· οἶνον 25 γὰρ ἔχειν τὸ κεράμιον λέγεται, καὶ ὁ μέδιμνος τοὺς πυρούς· ταῦτ᾽ οὖν πάντα ἔχειν λέγεται ὡς ἐν ἀγγείῳ. ἢ ὡς κτῆμα· ἔχειν γὰρ οἰκίαν ἢ ἀγρὸν λεγόμεθα.

Λεγόμεθα δὲ καὶ γυναῖκα ἔχειν καὶ ἡ γυνὴ ἄνδρα· ἔοικε δὲ ἀλλοτριώτατος ὁ νῦν ῥηθεὶς τρόπος τοῦ ἔχειν· οὐδὲν 30 γὰρ ἄλλο τῷ ἔχειν γυναῖκα σημαίνομεν ἢ ὅτι συνοικεῖ.

Ἴσως δ᾽ ἂν καὶ ἄλλοι τινὲς φανείησαν τοῦ ἔχειν τρόποι· οἱ δὲ εἰωθότες λέγεσθαι σχεδὸν ἅπαντες κατηρίθμηνται.

---

12 ἀντίκειται ACdcfguinG. — 13 ἡ...ἢ pr om n. — 14 ἢ om iG et pr d. — ἡ om ABCefdgu. — τῷ λευκὸν ie. — γίγνεσθαι fn. — 15 τὸ μέλαν dei. — γίγνεσθαι n. — 16 γιγνομένης n, γενομένης i. — 17 δὲ om ng. — πλείους nf. — 19 γὰρ] γὰρ καὶ Cinu, δὲ g. — τινὰ om nu. — ὡς τὸ ποσόν f. — 21 τὰ pr om n. — τὸ σῶμα τί G, τῷ σώματι e. — 24 ἢ] καὶ f. — ἢ...πυροὺς om e. — 25 λέγεται post γὰρ u. — τοὺς om nu. — 26 τοιαῦτ᾽ i. — ἔχειν πάντα u. — ὡς] ἢ ὡς i. — ἢ ἐν κτήματι G. — 27 ἢ] καὶ C. — λεγόμεθα ἢ ἀγρόν u, ἢ ἀγρόν corr. — 28 καὶ om g. — ἡ om C. — γυνὴ δὲ ἄνδρα u. — 29 νῦν om g. — ἔχειν] ἔχειν εἶναι efgu. — οὐθὲν n. — 30 γὰρ... τοῦ ἔχειν γυναῖκα, ἄλλο ἔχειν σημ. e. — τὸ iG. — τὸ γυναῖκα ἔχειν g. — σημαίνει i. — 31 ἂν om ue. — τινὲς... ἔχειν om g. — τρόποι ante τινὲς f. — φανεῖεν e, corr C. — 32 εἰώθασι i. — λέγεσθαι... κατηρίθμ.] ἐῤῥέθησαν g, qui statim incipit commentarium in libr. περὶ ἑρμηνείας. — πάντες uf.

ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

Πρῶτον δεῖ θέσθαι τί ὄνομα καὶ τί ῥῆμα, ἔπειτα τί p. 16
ἐστιν ἀπόφασις καὶ κατάφασις καὶ ἀπόφανσις καὶ λόγος.
Ἔστι μὲν οὖν τὰ ἐν τῇ φωνῇ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παθη-
μάτων σύμβολα, καὶ τὰ γραφόμενα τῶν ἐν τῇ φωνῇ.
καὶ ὥσπερ οὐδὲ γράμματα πᾶσι τὰ αὐτά, οὐδὲ φωναὶ αἱ 5
αὐταί· ὧν μέντοι ταῦτα σημεῖα πρώτως, ταὐτὰ πᾶσι πα-
θήματα τῆς ψυχῆς, καὶ ὧν ταῦτα ὁμοιώματα, πράγματα
ἤδη ταὐτά. περὶ μὲν οὖν τούτων εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ψυ-
χῆς· ἄλλης γὰρ πραγματείας. ἔστι δ', ὥσπερ ἐν τῇ ψυχῇ
ὁτὲ μὲν νόημα ἄνευ τοῦ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι, ὁτὲ δὲ ἤδη 10
ᾧ ἀνάγκη τούτων ὑπάρχειν θάτερον, οὕτω καὶ ἐν τῇ φωνῇ·
περὶ γὰρ σύνθεσιν καὶ διαίρεσίν ἐστι τὸ ψεῦδός τε καὶ τὸ
ἀληθές. τὰ μὲν οὖν ὀνόματα αὐτὰ καὶ τὰ ῥήματα ἔοικε
τῷ ἄνευ συνθέσεως καὶ διαιρέσεως νοήματι, οἷον τὸ ἄνθρω-
πος ἢ τὸ λευκόν, ὅταν μὴ προστεθῇ τι· οὔτε γὰρ ψεῦδος 15
οὔτε ἀληθές πω. σημεῖον δ' ἐστὶ τοῦδε· καὶ γὰρ ὁ τραγέλα-
φος σημαίνει μέν τι, οὔπω δὲ ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, ἐὰν μὴ
τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι προστεθῇ, ἢ ἁπλῶς ἢ κατὰ χρόνον.
Ὄνομα μὲν οὖν ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην **2**
ἄνευ χρόνου, ἧς μηδὲν μέρος ἐστὶ σημαντικὸν κεχωρισμένον· 20

Codices *ABCdenuf* (*g* ab initio, *i* ubi non recens suppletus est, quibusdam locis *ab* et *EKG*).

Tit περὶ ἑρμηνείας ἤτοι περὶ τοῦ ἀποφαντικοῦ λόγου *E*.
16a5 οὐδὲ] οὕτως (del vult *n*) οὐδὲ *Cefn*. — 6 σημεῖα ταῦτα *C*. — πρῶτον *dG*. — τὰ αὐτὰ *f*, corr *n*. — 8 τὰ αὐτὰ *ng*. — οὖν om *e*. — 9 γὰρ] γὰρ ταῦτα *fn*, γὰρ τοῦτο *g*. — πραγματείας τοῦτο. ἔστι *de*. — 12 pr καὶ] τε καὶ *E*. — τε καὶ] καὶ *Ag*, pr *n*. — αὐτὰ om *n*. — 14 καὶ] ἢ καὶ *Een*, ἢ *n* suprascripto καὶ, ἢ *fgu*. — 14 et 15 τὸ] τῷ *f*. — 15 τὸ rc *n*. — ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος *g*. — 17 μέντοι *e*. — ἢ] τι ἢ *g*. — ἂν *e*, pr *n*. — 18 μὴ] τὸ μὴ *g*. — 19 συνθήκην corr *A*. — 20 μηθὲν *Ce*, pr *n*.

ἐν γὰρ τῷ Κάλλιππος τὸ ἵππος οὐδὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ σημαίνει, ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ τῷ καλὸς ἵππος. οὐ μὴν οὐδ' ὥσπερ ἐν τοῖς ἁπλοῖς ὀνόμασιν, οὕτως ἔχει καὶ ἐν τοῖς πεπλεγμένοις· ἐν ἐκείνοις μὲν γὰρ τὸ μέρος οὐδαμῶς ση-
25 μαντικόν, ἐν δὲ τούτοις βούλεται μέν, ἀλλ' οὐδενὸς κεχωρισμένον, οἷον ἐν τῷ ἐπακτροκέλης τὸ κέλης οὐδέν. τὸ δὲ κατὰ συνθήκην, ὅτι φύσει τῶν ὀνομάτων οὐδέν ἐστιν, ἀλλ' ὅταν γένηται σύμβολον, ἐπεὶ δηλοῦσί γέ τι καὶ οἱ ἀγράμματοι ψόφοι, οἷον θηρίων, ὧν οὐδέν ἐστιν ὄνομα.

30 Τὸ δ' οὐκ ἄνθρωπος οὐκ ὄνομα. οὐ μὴν οὐδὲ κεῖται ὄνομα ὅ τι δεῖ καλεῖν αὐτό· οὔτε γὰρ λόγος οὔτε ἀπόφασίς ἐστιν. ἀλλ' ἔστω ὄνομα ἀόριστον, τὸ δὲ Φίλωνος ἢ Φίλωνι
b καὶ ὅσα τοιαῦτα, οὐκ ὀνόματα ἀλλὰ πτώσεις ὀνόματος. λόγος δέ ἐστιν αὐτοῦ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ αὐτά, ὅτι δὲ μετὰ τοῦ ἔστιν ἢ ἦν ἢ ἔσται οὐκ ἀληθεύει ἢ ψεύδεται, τὸ δὲ ὄνομα ἀεί· οἷον Φίλωνός ἐστιν ἢ οὐκ ἔστιν· οὐδὲν γάρ πω οὔτε
5 ἀληθεύει οὔτε ψεύδεται.

3 Ῥῆμα δέ ἐστι τὸ προσσημαῖνον χρόνον, οὗ μέρος οὐδὲν σημαίνει χωρίς, καὶ ἔστιν ἀεὶ τῶν καθ' ἑτέρου λεγομένων σημεῖον. λέγω δ' ὅτι προσσημαίνει χρόνον, οἷον ὑγίεια μὲν ὄνομα, τὸ δὲ ὑγιαίνει ῥῆμα· προσσημαίνει γὰρ τὸ νῦν ὑπάρ-
10 χειν. καὶ ἀεὶ τῶν καθ' ἑτέρου λεγομένων σημεῖόν ἐστιν, οἷον τῶν καθ' ὑποκειμένου ἢ ἐν ὑποκειμένῳ.

Τὸ δὲ οὐχ ὑγιαίνει καὶ τὸ οὐ κάμνει οὐ ῥῆμα λέγω· προσσημαίνει μὲν γὰρ χρόνον καὶ ἀεὶ κατά τινος ὑπάρχει,

---

21 *Κάλιππος* corr *A*. — *αὐτὸ* om *gf* et pr *n*. — *σημαίνει καθ' αὐτὸ g*. — *αὐτὸ fn*. — 22 *τὸ d*, pr *C*. — 23 *νοήμασιν, οὕτως f*. — 24 *συμπεπλεγμένοις nuf*. — *οὐδαμῶς τὸ μέρος nfe*, *οὐδαμῶς ἐστι τὸ μέρος g*. — *σημαντικόν*] *ἐστι σημαντικόν Ce*. — 25 *τούτοις*] *τοῖς διπλοῖς f*. — 26 *οἷον ἐν τῷ* corr *d*. — *οὐδέν* om *fEednuG*. — *οὐδέν*] *οὐδὲν* (*οὐδέν τι g*) *σημαίνει καθ' ἑαυτό Ag*. — 29 *οἷον* corr *d*. — 30 *οὐ*. . .*ὅ τι* rc *d* ubi locus paucioribus. — *κεῖταί γε ὄνομα CEeg*. — 31 *οὐδὲ* pr *n*. — *οὐδὲ g*, corr *n*. — *ἀπόφανσις g*. — 32 *ἐστιν* om *g*. — *τὸ*] *ὅτι ὁμοίως ἐφ' ὁτονοῦν* (*ὁτῳοῦν e*) *ὑπάρχει καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος. τὸ Cefug*, rc marg *d*. — *ἢ*] *καὶ G*.

16b1 *ὅσα*] *ὅσα ἄλλα C*. — *πτῶσις A*. — *ὀνομάτων f*. — *λόγος . . . ψεύδεται* post 5 *ψεύδεται* pos *g*. — 2 *αὐτῶν E*, supra vs *g*. — *ἢ ἔσται ἢ ἦν f*. — 4 *ἐστιν ἔστιν ἢ A*. — 6 *δὲ* om *g*. — *οὐθὲν de*. — 7 *καὶ* om *n*. — 9 *ὑγιαίνω e*, *ὑγιαίνειν G*. — *γὰρ* om *e*. — *ὑπάρχει e*. — 10 *ἐστιν* ante *ἀεὶ C*. — 11 *ὑποκειμένῳ*] *ὑποκειμένῳ ὄντων Ceg*. — 12 *καὶ τὸ* et *λέγω* om *E*. — 13 *μὲν* om *E*.

τῇ δὲ διαφορᾷ ὄνομα οὐ κεῖται· ἀλλ' ἔστω ἀόριστον ῥῆμα,
ὅτι ὁμοίως ἐφ' ὁτουοῦν ὑπάρχει, καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος. 15
ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὑγίανεν ἢ τὸ ὑγιανεῖ οὐ ῥῆμα ἀλλὰ
πτῶσις ῥήματος· διαφέρει δὲ τοῦ ῥήματος, ὅτι τὸ μὲν τὸν
παρόντα προσσημαίνει χρόνον, τὰ δὲ τὸν πέριξ.

Αὐτὰ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὰ λεγόμενα τὰ ῥήματα ὀνό-
ματά ἐστι καὶ σημαίνει τι (ἵστησι γὰρ ὁ λέγων τὴν διά- 20
νοιαν, καὶ ὁ ἀκούσας ἠρέμησεν), ἀλλ' εἰ ἔστιν ἢ μή, οὔπω
σημαίνει· οὐδὲ γὰρ τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι σημεῖόν ἐστι τοῦ
πράγματος, οὐδ' ἂν τὸ ὂν εἴπῃς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ψιλόν.
αὐτὸ μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι, προσσημαίνει δὲ σύνθεσίν τινα, ἣν
ἄνευ τῶν συγκειμένων οὐκ ἔστι νοῆσαι. 25

Λόγος δέ ἐστι φωνὴ σημαντική, ἧς τῶν μερῶν 4
τι σημαντικόν ἐστι κεχωρισμένον, ὡς φάσις, ἀλλ'
οὐχ ὡς κατάφασις. λέγω δέ, οἷον ἄνθρωπος σημαίνει
μέν τι, ἀλλ' οὐχ ὅτι ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν· ἀλλ' ἔσται κα-
τάφασις ἢ ἀπόφασις, ἐάν τι προστεθῇ. ἀλλ' οὐχὶ τοῦ ἀν- 30
θρώπου συλλαβὴ μία. οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ μῦς τὸ ὗς σημαντικόν,
ἀλλὰ φωνή ἐστι νῦν μόνον. ἐν δὲ τοῖς διπλοῖς σημαίνει μέν,
ἀλλ' οὐ καθ' αὑτό, ὡς προείρηται.

Ἔστι δὲ λόγος ἅπας μὲν σημαντικός, οὐχ ὡς ὄργανον p. 17
δέ, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται, κατὰ συνθήκην. ἀποφαντικὸς δὲ
οὐ πᾶς, ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι ὑπάρχει. οὐκ
ἐν ἅπασι δὲ ὑπάρχει, οἷον ἡ εὐχὴ λόγος μέν, ἀλλ' οὔτε
ἀληθὴς οὔτε ψευδής. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἀφείσθωσαν· ῥητορι- 5
κῆς γὰρ ἢ ποιητικῆς οἰκειοτέρα ἡ σκέψις· ὁ δὲ ἀποφαν-
τικὸς τῆς νῦν θεωρίας.

Ἔστι δὲ εἷς πρῶτος λόγος ἀποφαντικὸς κατάφασις, 5
εἶτα ἀπόφασις· οἱ δ' ἄλλοι πάντες συνδέσμῳ εἷς. ἀνάγκη

14 *διαφορᾷ δὲ enf.* — 15 *ὅτι* pr om *d.* — *ὁτῳοῦν e.* — 16 *τὸ οὐχ ὑγιανεῖ ἢ οὐχ ὑγίανεν e.* *τὸ ὑγιανεῖ καὶ τὸ ὑγίανεν C.* — *ἢ] καὶ Eg.* — *ἀλλὰ] λέγω ἀλλὰ ef.* — 17 *πτώσεις (d) εἰσὶ ῥήματος G.* — 18 *τὸ Ee.* — *τοὺς E.* — 19 *αὑτὰ efn.* — *τὰ ῥήματα* pr om *g.* — 20 *τὴν διάνοιαν ὁ λέγων C.* — 21 *εἰ] ἢ G.* — 22 *γὰρ* om *C.* — 23 *ἐὰν d.* — *αὐτὸ* om *gn.* — *καθ' αὑτὸ gn,* om *e.* — 25 *οὐκ ἔστι] ἀδύνατον g.* — 26 *ἧς] κατὰ συνθήκην, ἧς Ad.* — 28 *ἢ ἀπόφασις* add *Af* post *κατάφασις.* — 29 *μὲν* om *ABGdfgn.* — *ἀλλ' ... προστεθῇ* om *e.* — 30 *οὐχ ἡ dfg,* corr *A.* — 31 *ὗς e.* — 33 *ἑαυτό C.* — *ὥσπερ εἴρηται CEe.*

17a1 *ἅπας λόγος f.* — *μὲν* ante *ἅπας E,* ante *οὐχ f.* — 2 *ὡς προείρηται A.* — 3 *οὐκ ... ὑπάρχει* om *f* et pr *d.* — 4 *πᾶσι e.* — *ἡ* om *g.* — 9 *πάντες* om *n.*

10 δὲ πάντα λόγον ἀποφαντικὸν ἐκ ῥήματος εἶναι ἢ πτώσεως
ῥήματος· καὶ γὰρ ὁ τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν μὴ τὸ ἔστιν ἢ ἦν ἢ
ἔσται ἤ τι τοιοῦτον προστεθῇ, οὔπω λόγος ἀποφαντικός.
δι' ὅ τι δὲ ἕν τί ἐστιν ἀλλ' οὐ πολλὰ τὸ ζῷον πεζὸν δίπουν —
οὐ γὰρ δὴ τῷ σύνεγγυς εἰρῆσθαι εἷς ἔσται, ἔστι δὲ ἄλλης
15 πραγματείας τοῦτο εἰπεῖν. ἔστι δὲ εἷς λόγος ἀποφαντικὸς ἢ
ὁ ἓν δηλῶν ἢ ὁ συνδέσμῳ εἷς, πολλοὶ δὲ οἱ πολλὰ καὶ
μὴ ἓν ἢ οἱ ἀσύνδετοι. τὸ μὲν οὖν ὄνομα ἢ ῥῆμα φάσις
ἔστω μόνον, ἐπειδὴ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν οὕτω δηλοῦντά τι τῇ φωνῇ
ὥστε ἀποφαίνεσθαι, ἢ ἐρωτῶντός τινος, ἢ μή, ἀλλ' αὐτὸν
20 προαιρούμενον. τούτων δὲ ἡ μὲν ἁπλῆ ἐστὶν ἀπόφανσις, οἷον
τὶ κατά τινος ἢ τὶ ἀπό τινος, ἡ δὲ ἐκ τούτων συγκειμένη
οἷον λόγος τις ἤδη σύνθετος. ἔστι δὲ ἡ μὲν ἁπλῆ ἀπόφανσις
φωνὴ σημαντικὴ περὶ τοῦ ὑπάρχειν τι ἢ μὴ ὑπάρχειν, ὡς
οἱ χρόνοι διῄρηνται·

6 κατάφασις δέ ἐστιν ἀπόφανσίς τινος κατά τινος. ἀπό-
26 φασις δέ ἐστιν ἀπόφανσίς τινος ἀπό τινος. ἐπεὶ δὲ ἔστι καὶ
τὸ ὑπάρχον ἀποφαίνεσθαι ὡς μὴ ὑπάρχον καὶ τὸ μὴ
ὑπάρχον ὡς ὑπάρχον καὶ τὸ ὑπάρχον ὡς ὑπάρχον καὶ
τὸ μὴ ὑπάρχον ὡς μὴ ὑπάρχον, καὶ περὶ τοὺς ἐκτὸς δὲ
30 τοῦ νῦν χρόνους ὡσαύτως, ἅπαν ἂν ἐνδέχοιτο καὶ ὃ κατέφησέ
τις ἀποφῆσαι καὶ ὃ ἀπέφησε καταφῆσαι. ὥστε δῆλον
ὅτι πάσῃ καταφάσει ἐστὶν ἀπόφασις ἀντικειμένη καὶ πάσῃ
ἀποφάσει κατάφασις. καὶ ἔστω ἀντίφασις τοῦτο, κατάφα-
σις καὶ ἀπόφασις αἱ ἀντικείμεναι. λέγω δὲ ἀντικεῖσθαι
35 τὴν τοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ αὐτοῦ, μὴ ὁμωνύμως δέ, καὶ ὅσα
ἄλλα τῶν τοιούτων προσδιοριζόμεθα πρὸς τὰς σοφιστικὰς
ἐνοχλήσεις.

---

11 ἐὰν] λόγος, ἐὰν codices. — ἔσται ἢ ἦν *nf*. — ante ἦν et 12 ἔσται add τὸ *g*. — τοιοῦτο *Bu*. — 13 διότι codices. — δὲ] δὴ *Afun*, corr *B*, del *Gd*, om *Eeg*. — 14 τὸ *G*, pr *g*. — 15 τοῦτο πραγματείας *efn*. — ἔστι δὲ corr *A*. — ἢ om *e*. — 17 ἢ καὶ οἱ *e*. — οἱ om *C*. — ἢ] καὶ τὸ γρ. ἢ *n*. — ἢ τὸ ῥῆμα *Ce*. — 18 ἐπεὶ *en*. — τινα *e*. — 20 ἐστὶν om *g*. — ἀπόφασις *Cg*. — 21 alt τι om *G*. — 22 μὲν om *ACdfGg*, ἡ μὲν om *u*. — ἀπόφασις *C*. — 23 ὑπάρχει bis pr *n*. — τι om *g*. — ὡς … διῄρηνται om *G*. — 25 κατὰ … 26 pr τινος pr om *n*. — 26 ἐστιν om *Cbf*. — καὶ om *g*. — 27 pr μὴ] οὐχ *eg*. — 29 δὲ om *g*. — 30 χρόνου *BCEG*. — καὶ om *g*. — 31 τις ante καταφῆσαι add *n*. — 32 ἔσται *g*. — 34 καὶ] δὲ καὶ *e*. — 35 κατὰ τὰ τοῦ *C*. — 36 πρὸς om pr *C*.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ μὲν καθόλου τῶν πραγμάτων τὰ δὲ 7
καθ' ἕκαστον (λέγω δὲ καθόλου μὲν ὃ ἐπὶ πλειόνων πέφυκε
κατηγορεῖσθαι, καθ' ἕκαστον δὲ ὃ μή, οἷον ἄνθρωπος μὲν 40
τῶν καθόλου, Καλλίας δὲ τῶν καθ' ἕκαστον)· ἀνάγκη δὲ b
ἀποφαίνεσθαι ὡς ὑπάρχει τι ἢ μὴ ὁτὲ μὲν τῶν καθόλου
τινί, ὁτὲ δὲ τῶν καθ' ἕκαστον. ἐὰν μὲν οὖν καθόλου ἀποφαίνη-
ται ἐπὶ τοῦ καθόλου ὅτι ὑπάρχει τι ἢ μή, ἔσονται ἐναντίαι
αἱ ἀποφάνσεις. λέγω δὲ ἐπὶ τοῦ καθόλου ἀποφαίνεσθαι καθό- 5
λου, οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός, οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός.
ὅταν δὲ ἐπὶ τῶν καθόλου μέν, μὴ καθόλου δέ, αὗται μὲν οὐκ εἰ-
σὶν ἐναντίαι, τὰ μέντοι δηλούμενα ἔστιν εἶναι ἐναντία ποτέ. λέ-
γω δὲ τὸ μὴ καθόλου ἀποφαίνεσθαι ἐπὶ τῶν καθόλου, οἷον ἔστι
λευκὸς ἄνθρωπος, οὐκ ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος· καθόλου γὰρ 10
ὄντος τοῦ ἄνθρωπος οὐχ ὡς καθόλου κέχρηται τῇ ἀποφάνσει·
τὸ γὰρ πᾶς οὐ τὸ καθόλου σημαίνει ἀλλ' ὅτι καθόλου. ἐπὶ δὲ
τοῦ κατηγορουμένου καθόλου κατηγορεῖν τὸ καθόλου οὐκ
ἔστιν ἀληθές· οὐδεμία γὰρ κατάφασις ἀληθὴς ἔσται, ἐν ᾗ τοῦ
κατηγορουμένου καθόλου τὸ καθόλου κατηγορεῖται, οἷον ἔστι 15
πᾶς ἄνθρωπος πᾶν ζῷον. ἀντικεῖσθαι μὲν οὖν κατάφασιν
ἀποφάσει λέγω ἀντιφατικῶς τὴν τὸ καθόλου σημαίνουσαν τῷ
αὐτῷ ὅτι οὐ καθόλου, οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός - οὐ πᾶς
ἄνθρωπος λευκός, οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός - ἔστι τις ἄνθρω-
πος λευκός· ἐναντίως δὲ τὴν τοῦ καθόλου κατάφασιν καὶ 20
τὴν τοῦ καθόλου ἀπόφασιν, οἷον πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος
- οὐδεὶς ἄνθρωπος δίκαιος. διὸ ταύτας μὲν οὐχ οἷόν τε
ἅμα ἀληθεῖς εἶναι, τὰς δὲ ἀντικειμένας αὐταῖς ἐνδέχε-

---

39 ἕκαστα *e*. — πέφυκε] ἐστὶ *G*.

17b1 alt δὲ] δὴ *b*, fort pr *B*. — 2 ὑπάρχειν *g*. — 3 ἕκαστα *e*. — οὖν om *nge*, del *d*. — 4 ἐπὶ τῶν *b*. — ὅτι] ὡς *e*. — ἔσονται αὗται ἐναντίαι *uf*. — 5 αἱ om *BCGbnug*. — ἀπόφανσιν *BCg*. — τῶν *g*. — ἀποφαίνεσθαι...πᾶς om *G*. — 6 οὐδεὶς] οὐ πᾶς *e*. — 7 αὗται μὲν om *g*. — μὲν om *G*. — 8 δηλούμενα ἐξ αὐτῶν ἔστιν *e*. — ποτε ante ἐναντία *befg*, om *n*. — 11 χρῆται *n*, κέχρηνται *d*. — ἀποφάσει *b*, pr *n*. — 12 οὐχὶ *i*. — 13 τὸ ante pr καθόλου *udefGgi*, pr *Bn*, ante κατηγορεῖν *C*, καθόλου τὸ καθόλου τὸ καθόλου κατηγορεῖν *b*. — 14 ἀληθὴς marg *B*. — 25 κατηγορηθήσεται *n*. — 17 λέγω om *e*. — ἀποφατικῶς *G*. — 18 ἄνθρωπος...20 λευκός corr *u* ubi pauciora. — 19 ἔστι om *Cb*. — 20 ἐναντίας *b*. — 21 οἷον] οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός - οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός *Aeg*, rc *du*. — πᾶς] ἡ πᾶς pr *n*. — 22 οὐδεὶς] τῇ οὐδεὶς pr *n*. — διὸ καὶ ταύτας *i*. — 23 ἅμα om *b* et fort pr *C*. — εἶναι ἀληθεῖς *g*. — ταύταις *CEu* et *e* isque ante ἀντικειμένας.

25 ται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, οἷον οὐ πᾶς ἄνθρωπος λευκός καὶ ἔστι τις ἄνθρωπος λευκός. ὅσαι μὲν οὖν ἀντιφάσεις τῶν καθόλου εἰσὶ καθόλου, ἀνάγκη τὴν ἑτέραν ἀληθῆ εἶναι ἢ ψευδῆ, καὶ ὅσαι ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα, οἷον ἔστι Σωκράτης λευκός - οὐκ ἔστι Σωκράτης λευκός· ὅσαι δὲ ἐπὶ τῶν καθόλου μέν, μὴ κα-
30 θόλου δέ, οὐκ ἀεὶ ἡ μὲν ἀληθὴς ἡ δὲ ψευδής. ἅμα γὰρ ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος λευκὸς καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός, καὶ ἔστιν ἄνθρωπος καλὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος καλός. εἰ γὰρ αἰσχρός, καὶ οὐ καλός· καὶ εἰ γίνεταί τι, καὶ οὐκ ἔστιν. δόξειε δ' ἂν ἐξαίφνης ἄτοπον εἶναι διὰ τὸ
35 φαίνεσθαι σημαίνειν τὸ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός ἅμα καὶ ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός· τὸ δὲ οὔτε ταὐτὸν σημαίνει οὔθ' ἅμα ἐξ ἀνάγκης.

Φανερὸν δὲ ὅτι καὶ μία ἀπόφασις μιᾶς καταφάσεως· τὸ γὰρ αὐτὸ δεῖ ἀποφῆσαι τὴν ἀπόφασιν ὅπερ κατέφησεν
40 ἡ κατάφασις, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἢ τῶν καθ' ἕκαστά τινος ἢ
p. 18 ἀπὸ τῶν καθόλου τινός, ἢ ὡς καθόλου ἢ ὡς μὴ καθόλου. λέγω δὲ οἷον ἔστι Σωκράτης λευκός - οὐκ ἔστι Σωκράτης λευκός. ἐὰν δὲ ἄλλο τι ἢ ἀπ' ἄλλου τὸ αὐτό, οὐχ ἡ ἀντικειμένη ἀλλ' ἔσται ἐκείνης ἑτέρα. τῇ δὲ πᾶς ἄνθρωπος λευκός
5 ἡ οὐ πᾶς ἄνθρωπος λευκός, τῇ δὲ τὶς ἄνθρωπος λευκός ἡ οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός· τῇ δὲ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός ἡ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός.

Ὅτι μὲν οὖν μία κατάφασις μιᾷ ἀποφάσει ἀντίκειται ἀντιφατικῶς, καὶ τίνες εἰσὶν αὗται, εἴρηται· καὶ ὅτι αἱ ἐναν-
10 τίαι ἄλλαι, καὶ τίνες εἰσὶν αὗται· καὶ ὅτι οὐ πᾶσα

---

25 ἐνδέχεται] ἐνδέχεταί ποτε *ACefnu*, rc *Bd*, post αὐτοῦ ponunt *gi*. — ταὐτοῦ *n*. — οἷον] ἅμα ἀληθεῖς εἶναι, οἷον *A*. — ἀληθεύειν, οἷον *Ce*, rc *d*, συναληθεύειν, οἷον *Fg*, corr *f*. — καὶ om *gi*. — 27 εἰσὶν ὡς καθόλου *ei*. — ἢ ψευδῆ εἶναι *d*. — 28 ὅσα *G*. — 28 et 29 λευκὸς Σωκράτης *g*. — 29 δὲ om *g*. — 30 ἀεὶ μὲν ἀληθεὶς ἢ ψευδεῖς *G*. — 31 ἐστιν ante ἀληθές *g*, om *e*. — 32 alt καὶ et 34 καὶ om *G*. — 34 δ' om *g*. — ἂν om *i*. — 35 φαίνεσθαι ταὐτὸν σημαίνειν *eg*. — 36 ὅτι] τὸ *e*, τὸ αὐτὸ *g*. — τὸ αὐτὸ *ei*. — 39 τὸ] ἐστί· τὸ *Aeg*, ἔσται· τὸ *uf*, pr *C*. — 40 τοῦ αὐτοῦ, ἢ om *i*.

18a1 alt ἢ om *f*, del *BG*. — ἢ ὡς μὴ καθόλου om *C*. — μὴ ὡς pr *n*. — 2 λευκὸς Σωκράτης bis *g*. — 3 αὐτὸ μὴ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ οὐχ *C*. — 4 ἀλλ' ἔσται] ἐστὶν, ἀλλ' ἔστιν *f*. — δὲ] μὲν *i*. — 8 μιᾷ καταφάσει μία ἀπόφασις *Anu*. — 9 καὶ ὅτι . . . αὗται rc supra vs *g*. — αἱ om *e*. — 10 καὶ] καὶ ὑπεναντίαι καὶ *g*. — αὗται εἴρηται· καὶ *ABCdefnubg*.

ἀληθὴς ἢ ψευδὴς ἀντίφασις, καὶ διὰ τί, καὶ πότε ἀληθὴς ἢ ψευδής.

Μία δέ ἐστι κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἡ ἓν καθ' ἑνὸς 8 σημαίνουσα, ἢ καθόλου ὄντος καθόλου ἢ μὴ ὁμοίως, οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός ἐστιν - οὐκ ἔστι πᾶς ἄνθρωπος λευκός, ἔστιν 15 ἄνθρωπος λευκός - οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός, οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός - ἔστι τις ἄνθρωπος λευκός, εἰ τὸ λευκὸν ἓν σημαίνει. εἰ δὲ δυοῖν ἓν ὄνομα κεῖται, ἐξ ὧν μή ἐστιν ἕν, οὐ μία κατάφασις, οἷον εἴ τις θεῖτο ὄνομα ἱμάτιον ἵππῳ καὶ ἀνθρώπῳ, τὸ ἔστιν ἱμάτιον λευκόν, αὕτη οὐ μία κατάφασις οὐδὲ 20 ἀπόφασις μία. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν ἢ ἔστιν ἵππος καὶ ἄνθρωπος λευκός. τοῦτο δὲ οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰπεῖν ἔστιν ἵππος λευκὸς καὶ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός. εἰ οὖν αὗται πολλὰ σημαίνουσι καὶ εἰσὶ πολλαί, δῆλον ὅτι καὶ ἡ πρώτη ἤτοι πολλὰ ἢ οὐδὲν σημαίνει· οὐ γάρ ἐστιν ὁ τὶς ἄν- 25 θρωπος ἵππος. ὥστε οὐδ' ἐν ταύταις ἀνάγκη τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ εἶναι ἀντίφασιν.

Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ὄντων καὶ γενομένων ἀνάγκη τὴν κα- 9 τάφασιν ἢ τὴν ἀπόφασιν ἀληθῆ ἢ ψευδῆ εἶναι, καὶ ἐπὶ μὲν τῶν καθόλου ὡς καθόλου ἀεὶ τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ 30 εἶναι, καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα, ὥσπερ εἴρηται, ἐπὶ δὲ τῶν καθόλου μὴ καθόλου λεχθέντων οὐκ ἀνάγκη· εἴρηται δὲ καὶ περὶ τούτων. ἐπὶ δὲ τῶν καθ' ἕκαστα καὶ μελλόντων οὐχ ὁμοίως. εἰ γὰρ πᾶσα κατάφασις ἢ ἀπόφασις ἀληθὴς ἢ ψευδής, καὶ ἅπαν ἀνάγκη ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, ὥστε εἰ ὁ μὲν 35 φήσει ἔσεσθαί τι ὁ δὲ μὴ φήσει τὸ αὐτὸ τοῦτο, δῆλον ὅτι ἀνάγκη ἀληθεύειν τὸν ἕτερον αὐτῶν, εἰ πᾶσα κατάφασις

---

13 ἀπόφασις καὶ κατάφασις *b*. — καὶ μία ἀπόφ. *e*. — 14 ἢ ὡς καθόλου *eg*. — ὁμοίως om *g*. — 16 οὐδεὶς... ἔστι ante 17 εἰ *f*. — 17 εἰ] ἔστιν, εἰ *e*. — 18 δυεῖν *B*. — οὐδεμία *u*, pr *n*. — οὐ μία... μία om *b*. — 19 οἷον] οὐδὲ ἀπόφασις, οἷον *Ceu*, οὐδὲ ἀποφ. μία, οἷον *Adgi*. — θεῖτο corr *B*, θείη τὸ *E*, rc *d*, θεῖτο τὸ pr *d*. — 20 οὔτε *A*. — οὐδὲ ἡ ἀπόφ. *e*. — 21 τοῦτο] τοῦτο τοῦ *gf*, rc *d*, τοῦ *bi*. — ἢ] ἢ ὅτι *BC*, ὅτι *u*, del *n*, om *Edif*. — 22 ἄνθρωπος καὶ ἵππος *i*. — 23 ἵππος et ἄνθρωπος loc mut *f*. — pr λευκὸς om *C*. — 24 pr καὶ corr *n*. — 25 ἤτοι] ἢ *d*. — οὐ] οὐδὲ *f*. — ὁ om *BCEdefginu*. — 26 ταύταις ὁμώνυμον ἐχούσαις τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸν ὑποκείμενον ἀνάγκη *g*. — 27 ἀντίφ. εἶναι *gfn*, sed εἶναι del *n*. — 28 γινομένων *g*. — 29 καὶ om *de*. — μὲν] δὲ *e*. — 30 ὡς καθόλου pr om *n*. — μὲν ἀνάγκη ἀληθῆ *g*. — 31 εἶναι om *n*. — ὡς *ef*. — 32 ληφθέντων *An*, δὲ ληφθέντων *E*. — λέχθ. μὴ καθόλου *e*. — 34 ἢ] καὶ *An*. — 35 ὥστε εἰ] εἰ γὰρ *ef*. — 37 ἀληθεύειν ἀνάγκη *g*. — τὸ ἕτερον

ἀληθὴς ἢ ψευδής. ἄμφω γὰρ οὐχ ὑπάρξει ἅμα ἐπὶ
τοῖς τοιούτοις. εἰ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι λευκὸν ἢ ὅτι οὐ
b λευκόν ἐστιν, ἀνάγκη εἶναι λευκὸν ἢ οὐ λευκόν, καὶ εἰ ἔστι
λευκὸν ἢ οὐ λευκόν, ἀληθὲς ἦν φάναι ἢ ἀποφάναι· καὶ
εἰ μὴ ὑπάρχει, ψεύδεται, καὶ εἰ ψεύδεται, οὐχ ὑπάρχει,
ὥστε ἀνάγκη ἢ τὴν κατάφασιν ἢ τὴν ἀπόφασιν ἀληθῆ εἶναι
5 ἢ ψευδῆ. οὐδὲν ἄρα οὔτε ἔστιν οὔτε γίνεται οὔτε ἀπὸ τύχης οὔθ'
ὁπότερ' ἔτυχεν, οὐδὲ ἔσται ἢ οὐκ ἔσται, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἅπαν-
τα καὶ οὐχ ὁπότερ' ἔτυχεν. ἢ γὰρ ὁ φὰς ἀληθεύει ἢ ὁ ἀποφάς.
ὁμοίως γὰρ ἂν ἐγίνετο ἢ οὐκ ἐγίνετο· τὸ γὰρ ὁπότερ' ἔτυχεν
οὐδὲν μᾶλλον οὕτως ἢ μὴ οὕτως ἔχει ἢ ἕξει. ἔτι εἰ ἔστι λευκὸν
10 νῦν, ἀληθὲς ἦν εἰπεῖν πρότερον ὅτι ἔσται λευκόν, ὥστε ἀεὶ ἀλη-
θὲς ἦν εἰπεῖν ὁτιοῦν τῶν γενομένων ὅτι ἔσται. εἰ δὲ ἀεὶ ἀλη-
θὲς ἦν εἰπεῖν ὅτι ἔστιν ἢ ἔσται, οὐχ οἷόν τε τοῦτο μὴ εἶναι
οὐδὲ μὴ ἔσεσθαι. ὃ δὲ μὴ οἷόν τε μὴ γενέσθαι, ἀδύνατον μὴ
γενέσθαι· ὃ δὲ ἀδύνατον μὴ γενέσθαι, ἀνάγκη γενέσθαι. ἅπαν-
15 τα οὖν τὰ ἐσόμενα ἀναγκαῖον γενέσθαι. οὐδὲν ἄρα ὁπότερ' ἔτυ-
χεν οὐδὲ ἀπὸ τύχης ἔσται· εἰ γὰρ ἀπὸ τύχης, οὐκ ἐξ ἀνάγκης. ἀλ-
λὰ μὴν οὐδ' ὡς οὐδέτερόν γε ἀληθὲς ἐνδέχεται λέγειν, οἷον ὅτι
οὔτε ἔσται οὔτε οὐκ ἔσται. πρῶτον μὲν γὰρ οὔσης τῆς καταφά-
σεως ψευδοῦς ἡ ἀπόφασις οὐκ ἀληθής, καὶ ταύτης ψευδοῦς
20 οὔσης τὴν κατάφασιν συμβαίνει μὴ ἀληθῆ εἶναι. καὶ πρὸς τού-
τοις, εἰ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι λευκὸν καὶ μέγα, δεῖ ἄμφω ὑπάρχειν,
εἰ δὲ ὑπάρξει εἰς αὔριον, ὑπάρξειν εἰς αὔριον. εἰ δὲ μήτε ἔσται
μήτε μὴ ἔσται αὔριον, οὐκ ἂν εἴη τὸ ὁπότερ' ἔτυχεν, οἷον ναυ-
μαχία· δέοι γὰρ ἂν μήτε γενέσθαι ναυμαχίαν μήτε μὴ
25 γενέσθαι.

---

pr *u*, θάτερον *f*. — εἰ...ψευδής corr *d*. — κατάφ.] κατάφ. καὶ ἀπό-φασις *A*, κατ. ἢ (ἡ *C*, ἢ rc *d*,) ἀπόφασις *CEfgabd*, rec *u*, κατάφ. ἢ ἀπόφ. ἢ *e*. — 38 ὑπάρχει *g*.

18b1 ὅτι om *AEef*. — ἐστιν om *e*. — ἢ μὴ *f*. — 2 ἢ μὴ *e*. — 3 ἐὰν μὴ ὑπάρχῃ *E*. — οὐχ] καὶ οὐχ *i*. — 4 ἢ] ἀεὶ *f*, om *BEa*. — κατάφ. et ἀπόφ. loc mut *E*. — εἶναι ἀληθῆ *E*. — 5 ἔσται *i*. — 6 οὔτε *f*. — 7 ἀλη-θεύσει *AC*. — 8 ἂν om *e*. — ἐγίγνετο bis *n*. — 9 ἔτι δὲ εἰ *fi*. — 10 ἐστὶ *e*. — 11 γινομένων *nu*. — ἔσται] ἔστιν ἢ ἔσται *ef*, rc adi *B*, pr *C*. — 12 εἰ-πεῖν om *i*, pr *d*. — 13 οὐδὲ] ἢ *f*, pr *d*. — 15 ἀνάγκη *f*. — 16 ἔσται, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἅπαντα· εἰ *AEi*, ἔσται, ἀλλὰ πάντα ἐξ ἀνάγκης· εἰ *f*. — 20 συμβαίνει rc marg *u*. — καὶ πρὸς] πρὸς δὲ *n*. — 21 καὶ] ἅμα καὶ *ue*. — μέγα δεῖ] μέλαν *i*. — 22 δὲ ὑπάρξειν *fn*. — ὑπάρξει εἰς *CEgn*, corr *B*, ὑπάρχειν εἰς *du*. — 23 ἔσται εἰς αὔριον *CEeu*. — 24 γενέσθαι corr *n*. — μήτε] αὔριον μήτε *Ai*.

Τὰ μὲν δὴ συμβαίνοντα ἄτοπα ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἕτερα, εἴπερ πάσης καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως ἢ ἐπὶ τῶν καθόλου λεγομένων ὡς καθόλου ἢ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον ἀνάγκη τῶν ἀντικειμένων εἶναι τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ, μηδὲν δὲ ὁπότερ' ἔτυχεν εἶναι ἐν τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ πάντα 30 εἶναι καὶ γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης. ὥστε οὔτε βουλεύεσθαι δέοι ἂν οὔτε πραγματεύεσθαι, ὡς ἐὰν μὲν τοδὶ ποιήσωμεν, ἔσται τοδί, ἐὰν δὲ μὴ τοδί, οὐκ ἔσται τοδί. οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ εἰς μυριοστὸν ἔτος τὸν μὲν φάναι τοῦτο ἔσεσθαι τὸν δὲ μὴ φάναι, ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἔσεσθαι ὁποτερονοῦν αὐτῶν ἀληθὲς ἦν 35 εἰπεῖν τότε. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτο διαφέρει, εἴ τινες εἶπον τὴν ἀντίφασιν ἢ μὴ εἶπον· δῆλον γὰρ ὅτι οὕτως ἔχει τὰ πράγματα, κἂν μὴ ὁ μὲν καταφήσῃ τι ὁ δὲ ἀποφήσῃ· οὐ γὰρ διὰ τὸ ἀποφαθῆναι ἢ καταφαθῆναι ἔσται ἢ οὐκ ἔσται, οὐδ' εἰς μυριοστὸν ἔτος μᾶλλον ἢ ἐν ὁποσῳοῦν χρόνῳ. ὥστε εἰ ἐν ἅπαντι p.19 χρόνῳ οὕτως εἶχεν ὥστε τὸ ἕτερον ἀληθεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἦν τοῦτο γενέσθαι, καὶ ἕκαστον τῶν γενομένων ἀεὶ οὕτως εἶχεν ὥστε ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι. ὅ τε γὰρ ἀληθῶς εἶπέ τις ὅτι ἔσται, οὐχ οἷόν τε μὴ γενέσθαι· καὶ τὸ γινόμενον ἀληθὲς ἦν 5 εἰπεῖν ἀεὶ ὅτι ἔσται.

Εἰ δὴ ταῦτα ἀδύνατα — ὁρῶμεν γὰρ ὅτι ἔστιν ἀρχὴ τῶν ἐσομένων καὶ ἀπὸ τοῦ βουλεύεσθαι καὶ ἀπὸ τοῦ πρᾶξαί τι, καὶ ὅτι ὅλως ἔστιν ἐν τοῖς μὴ ἀεὶ ἐνεργοῦσι τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ὁμοίως· ἐν οἷς ἄμφω ἐνδέχεται, καὶ τὸ εἶναι 10 καὶ τὸ μὴ εἶναι, ὥστε καὶ τὸ γενέσθαι καὶ τὸ μὴ γενέσθαι. καὶ πολλὰ ἡμῖν δῆλά ἐστιν οὕτως ἔχοντα, οἷον ὅτι τουτὶ τὸ ἱμάτιον δυνατόν ἐστι διατμηθῆναι καὶ οὐ διατμηθήσεται, ἀλλ' ἔμπροσθεν κατατριβήσεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μὴ διατμηθῆναι δυνατόν· οὐ γὰρ ἂν ὑπῆρχε τὸ ἔμπροσθεν αὐτὸ κατα- 15

---

27 *καὶ ἀπόφ.* om *i*. — 28 *λεγομένων* ante *ἢ* *C*. — *ἕκαστα* *CEefn*. — 30 *γινομένοις defi*. — 31 *γίγνεσθαι gnE*. — 33 *τοδί* rec *n*. — 35 *ὁπότερον ἂν ei*, *ὁπότερον ἦν fd*. — *αὐτὸν C*. — *ἦν* om *nf*, del *d*. — 36 *οὐδὲν* fort pr *A*. — *εἴ*] *οἵ* e. — 38 *τι* om *en*. — *οὐδὲ γὰρ i*. — 39 *ἀποφανθῆναι ἢ καταφανθῆναι ABCdfi*, *καταφαθῆναι ἢ ἀποφαθῆναι nu*, *ἀποφάναι ἢ καταφάναι ἢ ἔσεσθαι E*, *καταφάναι ἢ ἀποφάναι a*, *ἢ ἀποφ.* e omisso *καταφ*.

19a2 *χρόνῳ*] *τῷ χρόνῳ C*, pr *n*. — *ὥστε ἐξ ἀνάγκης τὸ i*. — 3 *γινομένων e*. — 4 *εἴ τε i*. — *τις εἶπέ τι ὅτι i*. — 5 *γενόμενον enu*, corr *B*. — 8 *ἀπὸ τοῦ* om *n*. — 10 *ὁμοίως* corr *n*. — *μὴ· ὁμοίως AB*. — 11 *τὸ* pr om *n*. — *καὶ* om *i*. — 13 *ἐστι* om e. — 15 *ἂν* pr om *A*. — *αὐτῷ f*. — *κατατριβῆναι αὐτὸ n*.

τριβῆναι, εἴγε μὴ δυνατὸν ἦν τὸ μὴ διατμηθῆναι. ὥστε καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων γενέσεων, ὅσαι κατὰ δύναμιν λέγονται τὴν
τοιαύτην. φανερὸν ἄρα ὅτι οὐχ ἅπαντα ἐξ ἀνάγκης οὔτ' ἔστιν
οὔτε γίνεται, ἀλλὰ τὰ μὲν ὁπότερ' ἔτυχε, καὶ οὐδὲν μᾶλλον
20 ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις ἀληθής, τὰ δὲ μᾶλλον μὲν καὶ
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θάτερον, οὐ μὴν ἀλλ' ἐνδέχεται γενέσθαι καὶ
θάτερον, θάτερον δὲ μή.

Τὸ μὲν οὖν εἶναι τὸ ὂν ὅταν ᾖ, καὶ τὸ μὴ ὂν μὴ εἶναι
ὅταν μὴ ᾖ, ἀνάγκη· οὐ μὴν οὔτε τὸ ὂν ἅπαν ἀνάγκη εἶναι οὔτε
25 τὸ μὴ ὂν μὴ εἶναι. οὐ γὰρ ταὐτόν ἐστι τὸ ὂν ἅπαν εἶναι ἐξ
ἀνάγκης ὅτε ἔστι, καὶ τὸ ἁπλῶς εἶναι ἐξ ἀνάγκης. ὁμοίως
δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ὄντος. καὶ ἐπὶ τῆς ἀντιφάσεως ὁ αὐτὸς
λόγος. εἶναι μὲν ἢ μὴ εἶναι ἅπαν ἀνάγκη, καὶ ἔσεσθαί γε
ἢ μή· οὐ μέντοι διελόντα γε εἰπεῖν θάτερον ἀναγκαῖον. λέγω
30 δὲ οἷον ἀνάγκη μὲν ἔσεσθαι ναυμαχίαν αὔριον ἢ μὴ ἔσεσθαι,
οὐ μέντοι ἔσεσθαί γε αὔριον ναυμαχίαν ἀναγκαῖον οὐδὲ μὴ
γενέσθαι· γενέσθαι μέντοι ἢ μὴ γενέσθαι ἀναγκαῖον. ὥστ' ἐπεὶ
ὁμοίως οἱ λόγοι ἀληθεῖς ὥσπερ τὰ πράγματα, δῆλον ὅτι
ὅσα οὕτως ἔχει ὥστε ὁπότερ' ἔτυχε καὶ τὰ ἐναντία ἐνδέχεσθαι,
35 ἀνάγκη ὁμοίως ἔχειν καὶ τὴν ἀντίφασιν. ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ
τοῖς μὴ ἀεὶ οὖσιν ἢ μὴ ἀεὶ μὴ οὖσιν. τούτων γὰρ ἀνάγκη μὲν
θάτερον μόριον τῆς ἀντιφάσεως ἀληθὲς εἶναι ἢ ψεῦδος, οὐ
μέντοι τόδε ἢ τόδε ἀλλ' ὁπότερ' ἔτυχε, καὶ μᾶλλον μὲν
ἀληθῆ τὴν ἑτέραν, οὐ μέντοι ἤδη ἀληθῆ ἢ ψευδῆ. ὥστε δῆλον
b ὅτι οὐκ ἀνάγκη πάσης καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως τῶν ἀν-
τικειμένων τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ εἶναι· οὐ γὰρ ὥσπερ
ἐπὶ τῶν ὄντων, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ὄντων δυνατῶν
δὲ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται.

---

16 *ἦν* om *d.* — *μὴ* om *i.* — *καὶ* om *d.* — 19 *γίγνεται n.* — 20 *ἡ* om *e.* — *τὰ*] *ἢ ψευδής, τὰ f.* — 22 *οὐ f.* — 24 *μέντοι ena.* — *οὔτε* om *a.* — *ἀνάγκη ἅπαν i.* — *εἶναι* om *a*, locus longe pluribus. — 25 *ὂν ἀνάγκη μὴ e.* — *οὔτε i.* — 26 *καὶ* corr *n.* — *τὸ* om *d.* — 27 *ὁ αὐτὸς λόγος* om *n.* — 29 *οὐ μὴν δ. f.* — 30 *μὲν*] *μὲν ἢ n.* — *ἔσεσθαι μὲν e.* — 31 *ἔσεσθαί γε*] *γενέσθαι γε n*, *γενέσθαι γε ἢ ἔσεσθαι e*, *γε ἔσεσθαί γε f*, *γε ἔσεσθαι C*, *γενέσθαι E.* — *ναυμαχίαν* ante *αὔριον En*, ante *οὐδὲ C.* — 33 *οἱ λόγοι ὁμοίως Cn.* — 34 *ὁπόσα C.* — *καὶ*] *εἶναι καὶ eu.* — *τἀναντία defi.* — 35 *ὁμοίως ἀνάγκη C.* — 36 *οὖσιν ... μὴ*] *οὐκ i*, om *A.* — *μὴ οὖσιν* corr *n.* — 37 *ψευδὲς Aeu*, corr *C.* — 38 *ὁπότερον Bdi.* — 39 *ψευδῆ εἶναι. ὥστε Ae.*

19b1 *τῶν ἀντικ.* om *b.* — 3 *μὲν* post *μὴ ὄντων* add *deu*, rc *AB.* — 4 alt *εἶναι* om *e.*

Ἐπεὶ δέ ἐστί τι κατά τινος ἡ κατάφασις σημαίνουσα, **10**
τοῦτο δέ ἐστιν ἢ ὄνομα ἢ τὸ ἀνώνυμον, ἓν δὲ δεῖ εἶναι καὶ καθ' 6
ἑνὸς τὸ ἐν τῇ καταφάσει (τὸ δὲ ὄνομα εἴρηται καὶ τὸ ἀνώνυμον
πρότερον· τὸ γὰρ οὐκ ἄνθρωπος ὄνομα μὲν οὐ λέγω ἀλλ' ἀόρι-
στον ὄνομα· ἓν γάρ πως σημαίνει καὶ τὸ ἀόριστον. ὥσπερ καὶ τὸ
οὐχ ὑγιαίνει οὐ ῥῆμα ἀλλ' ἀόριστον ῥῆμα), ἔσται πᾶσα κατάφα- 10
σις καὶ ἀπόφασις ἢ ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος ἢ ἐξ ἀορίστου ὀνό-
ματος καὶ ῥήματος. ἄνευ δὲ ῥήματος οὐδεμία κατάφασις οὐδὲ
ἀπόφασις· τὸ γὰρ ἔστιν ἢ ἔσται ἢ ἦν ἢ γίνεται, ἢ ὅσα ἄλλα τοι-
αῦτα, ῥήματα ἐκ τῶν κειμένων ἐστί· προσσημαίνει γὰρ χρόνον.
ὥστε πρώτη ἔσται κατάφασις καὶ ἀπόφασις τὸ ἔστιν ἄνθρωπος- 15
οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, εἶτα ἔστιν οὐκ ἄνθρωπος - οὐκ ἔστιν οὐκ
ἄνθρωπος, πάλιν ἔστι πᾶς ἄνθρωπος - οὐκ ἔστι πᾶς ἄνθρωπος,
ἔστι πᾶς οὐκ ἄνθρωπος - οὐκ ἔστι πᾶς οὐκ ἄνθρωπος. καὶ ἐπὶ
τῶν ἐκτὸς δὲ χρόνων ὁ αὐτὸς λόγος. ὅταν δὲ τὸ ἔστι τρίτον προσ-
κατηγορῆται, ἤδη διχῶς λέγονται αἱ ἀντιθέσεις. λέγω δὲ οἷον 20
ἔστι δίκαιος ἄνθρωπος· τὸ ἔστι τρίτον φημὶ συγκεῖσθαι ὄνομα
ἢ ῥῆμα ἐν τῇ καταφάσει. ὥστε διὰ τοῦτο τέτταρα ἔσται ταῦτα,
ὧν τὰ μὲν δύο πρὸς τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἕξει κατὰ
τὸ στοιχοῦν ὡς αἱ στερήσεις, τὰ δὲ δύο οὔ. λέγω δ' ὅτι τὸ ἔστιν
ἢ τῷ ἀνθρώπῳ προσκείσεται ἢ τῷ οὐκ ἀνθρώπῳ, ὥστε καὶ ἡ 25
ἀπόφασις. τέτταρα οὖν ἔσται. νοοῦμεν δὲ τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν
ὑπογεγραμμένων. ἔστι δίκαιος ἄνθρωπος· ἀπόφασις τούτου,
οὐκ ἔστι δίκαιος ἄνθρωπος. ἔστιν οὐ δίκαιος ἄνθρωπος· τού-
του ἀπόφασις, οὐκ ἔστιν οὐ δίκαιος ἄνθρωπος. τὸ γὰρ ἔστιν ἐν-
ταῦθα καὶ τὸ οὐκ ἔστι τῷ ἀνθρώπῳ προσκείσεται καὶ τῷ οὐκ ἀν- 30
θρώπῳ. ταῦτα μὲν οὖν, ὥσπερ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς εἴρηται, οὕτω
τέτακται. ὁμοίως δὲ ἔχει κἂν καθόλου τοῦ ὀνόματος ᾖ ἡ κατά-

---

5 *τι κατά τινος* post *σημαίνουσα i*. — 6 pr *ἢ* om *Ce*, pr *d*. — *καὶ*] *ἢ μὴ εἶναι καὶ* sed *καὶ* rc *n*, om *a*. — 7 *τὸ*] *καὶ τὸ b*. — *καταφάσει* corr *n*. — *τὸ δὲ . . . καὶ τὸ*] *editi plerique τί δὲ . . . καὶ τί*. — 9 *καὶ* om *n*. — *τὸ* rc *n*. — *ἀόριστον ὄνομα ὥσπερ e*. — *τὸ* om *i*. — 10 *ῥῆμα λέγω ἀλλ' e*. — *ἀλλ' ἀ. ῥῆμα* rc supra vs *n*. — *ἔσται*] *ἔσται γὰρ e*, *ἔσται οὖν i*. — 11 *καὶ ἀπόφασις* om *en*. — *ἢ ἔσται* post *γίνεται ei*. — 15 *ἔσται* om *en*. — 16 tert *οὐκ* rc mg *A*. — 19 *δὲ* om *n*. — 19 *προσκατηγορηθῇ n*. — 20 *ἤδη* om *n*. — 21 *ἄνθρ. δίκαιος f*. — 22 *φάσει e*. — *ταῦτ' ἔσται e*. — 24 *ὅτι* om *e*. — 25 et 30 *ἀνθρώπῳ*] *δικαίῳ* codices. — *πρόσκειται* pr *d*. — 26 *νοῶμεν Cf*. — 27 *τούτου ἀπόφασις ef*. — 30 *πρόσκειται* ante *ταῦτα n*, ib *προσκείσεται CKe*. — *καὶ*] *ἢ Kf*. — 31 *λέγεται* codices. — 32 *ἕξει e*.

φασις, οἷον πᾶς ἐστὶν ἄνθρωπος δίκαιος. ἀπόφασις τούτου, οὐ
πᾶς ἐστὶν ἄνθρωπος δίκαιος. πᾶς ἐστὶν ἄνθρωπος οὐ δίκαιος-
35 οὐ πᾶς ἐστὶν ἄνθρωπος οὐ δίκαιος. πλὴν οὐχ ὁμοίως τὰς κατὰ
διάμετρον ἐνδέχεται συναληθεύειν· ἐνδέχεται δὲ ποτέ. αὗται
μὲν οὖν δύο ἀντίκεινται, ἄλλαι δὲ πρὸς τὸ οὐκ ἄνθρωπος ὡς
ὑποκείμενόν τι προστεθέντος· ἔστι δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος - οὐκ
ἔστι δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος, ἔστιν οὐ δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος-
p. 20 οὐκ ἔστιν οὐ δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος. πλείους δὲ τούτων οὐκ
ἔσονται ἀντιθέσεις. αὗται δὲ χωρὶς ἐκείνων αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς
ἔσονται, ὡς ὀνόματι τῷ οὐκ ἄνθρωπος προσχρώμεναι. ἐφ' ὅσων
δὲ τὸ ἔστι μὴ ἁρμόττει, οἷον ἐπὶ τοῦ ὑγιαίνει καὶ βαδίζει, ἐπὶ
5 τούτων τὸ αὐτὸ ποιεῖ οὕτω τιθέμενον ὡς ἂν εἰ τὸ ἔστι προσήπτε-
το, οἷον ὑγιαίνει πᾶς ἄνθρωπος - οὐχ ὑγιαίνει πᾶς ἄνθρωπος,
ὑγιαίνει πᾶς οὐκ ἄνθρωπος-οὐχ ὑγιαίνει πᾶς οὐκ ἄνθρωπος.
οὐ γάρ ἐστι τὸ οὐ πᾶς ἄνθρωπος λεκτέον, ἀλλὰ τὸ οὔ, τὴν ἀπό-
φασιν, τῷ ἄνθρωπος προσθετέον. τὸ γὰρ πᾶς οὐ τὸ καθόλου
10 σημαίνει, ἀλλ' ὅτι καθόλου. δῆλον δὲ ἐκ τοῦδε, ὑγιαίνει ἄνθρω-
πος - οὐχ ὑγιαίνει ἄνθρωπος, ὑγιαίνει οὐκ ἄνθρωπος - οὐχ ὑγι-
αίνει οὐκ ἄνθρωπος. ταῦτα γὰρ ἐκείνων διαφέρει τῷ μὴ καθό-
λου. ὥστε τὸ πᾶς ἢ μηδεὶς οὐδὲν ἄλλο προσσημαίνει ἢ ὅτι καθό-
λου τοῦ ὀνόματος ἢ κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν. τὰ δὲ ἄλλα τὰ αὐ-
15 τὰ δεῖ προστιθέναι.

Ἐπεὶ δὲ ἐναντία ἀπόφασίς ἐστι τῇ ἅπαν ἐστὶ ζῷον δί-
καιον ἡ σημαίνουσα ὅτι οὐδέν ἐστι ζῷον δίκαιον, αὗται μὲν φα-
νερὸν ὅτι οὐδέποτε ἔσονται οὔτε ἀληθεῖς ἅμα οὔτε ἐπὶ τοῦ αὐ-
τοῦ, αἱ δὲ ἀντικείμεναι ταύταις ἔσονταί ποτε, οἷον οὐ πᾶν ζῷον
20 δίκαιον καὶ ἔστι τι ζῷον δίκαιον. ἀκολουθοῦσι δὲ αὗται, τῇ
μὲν πᾶς ἄνθρωπος οὐ δίκαιός ἐστιν ἡ οὐδείς ἐστιν ἄνθρωπος δί-

---

33 δίκαιος ἄνθρ. *n*, bis *K*. — τούτου om *n*. — 36 συναληθεύεσθαι *B*, ἀληθεύειν *a*, ἀληθεύεσθαι *n*, συναληθεύειν ἀλλήλαις *K*. — 37 οὖν αἱ δύο *u*. — οὖν om *b*. — ἀντίκειται *B*, ἀντίκεινται ἀλλήλαις, ἄλλαι *deuf*. — 37 δὲ] δὲ δύο *BCaKuefd*, δύο rec *d*. — 38 προστεθέν in fin corr *ABd*, προστεθέντες *abeun*, rc *f*. — ἔστι] οἷόν ἐστι *ub*, corr *n*, οἷόν ἐστι οἷον rec *f*. — ἔστι . . . ἄνθρωπος om *C* et pr *d*.

20a2 εἰσὶν *n*. — ἐκείνων χωρὶς *n*. — αὐτὰς *en*. — 3 ἔσονται corr *n*. — χρώμεναι *ACdfn*. — 4 ἐφαρμόττει *A*. — οὐχ ἁρμόττει *K*. — ὑγιαίνειν καὶ βαδίζειν *CKdfnu*. — τὸ pr om *n*. — 5 τιθέμενας corr *u*, pr *n*. — 6 ante οἷον plura vbb del *n*. — οἷον] οἷόν ἐστιν *d*. — 9 τῷ ἀνθρώπῳ *C*. — 12 καθόλου εἶναι. ὥστε *Ae*, rec *d*. — 13 ἢ οὐδεὶς *A*, ἢ τὸ μηδεὶς *Ceu*. — οὐθὲν *u*. — 14 pr ἢ pr om *n*. — καταφήσειν ἢ ἀποφήσειν *e*. — ταὐτὰ *n*. — 17 ζῷόν ἐστι *n*. — 18 ἀληθεῖς οὔτε *f*. — ταὐτοῦ *n*. — 20 ἡ μὲν (τῇ μὲν *b*) οὐδεὶς ἄνθρ. δίκαιος τῇ (ἡ *b*) πᾶς ἐστὶν ἄνθρ. οὐ δίκ. *nb*.

καιος, τῇ δὲ ἔστι τις ἄνθρωπος δίκαιος ἡ ἀντικειμένη ὅτι οὐ πᾶς ἄνθρωπός ἐστιν οὐ δίκαιος· ἀνάγκη γὰρ εἶναί τινα. φανερὸν δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ μὲν τῶν καθ' ἕκαστον, εἰ ἀληθὲς ἐρωτηθέντα ἀποφῆσαι, ὅτι καὶ καταφῆσαι ἀληθές· οἷον ἆρά γε Σωκράτης σοφός; οὔ. Σωκράτης ἄρα οὐ σοφός. ἐπὶ δὲ τῶν καθόλου οὐκ ἀληθὴς ἡ ὁμοίως λεγομένη, ἀληθὴς δὲ ἡ ἀπόφασις, οἷον ἆρά γε πᾶς ἄνθρωπος σοφός; οὔ. πᾶς ἄρα ἄνθρωπος οὐ σοφός· τοῦτο γὰρ ψεῦδος. ἀλλὰ τὸ οὐ πᾶς ἄρα ἄνθρωπος σοφός ἀληθές· αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἀντικειμένη, ἐκείνη δὲ ἡ ἐναντία. 25 30

Αἱ δὲ κατὰ τὰ ἀόριστα ἀντικείμεναι ὀνόματα καὶ ῥήματα, οἷον ἐπὶ τοῦ μὴ ἄνθρωπος καὶ μὴ δίκαιος, ὥσπερ ἀποφάσεις ἄνευ ὀνόματος καὶ ῥήματος δόξαιεν ἂν εἶναι. οὐκ εἰσὶ δέ· ἀεὶ γὰρ ἀληθεύειν ἀνάγκη ἢ ψεύδεσθαι τὴν ἀπόφασιν, ὁ δ' εἰπὼν οὐκ ἄνθρωπος οὐδὲν μᾶλλον τοῦ ἄνθρωπος ἀλλὰ καὶ ἧττον ἠλήθευκέ τι ἢ ἔψευσται, ἐὰν μήτι προστεθῇ. σημαίνει δὲ τὸ ἔστι πᾶς οὐκ ἄνθρωπος δίκαιος οὐδεμιᾷ ἐκείνων ταὐτόν, οὐδὲ ἡ ἀντικειμένη ταύτῃ ἡ οὐκ ἔστι πᾶς οὐκ ἄνθρωπος δίκαιος· τὸ δὲ πᾶς οὐ δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος τῷ οὐδεὶς δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος ταὐτὸν σημαίνει. 35 40

Μετατιθέμενα δὲ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα ταὐτὸν σημαίνει, οἷον ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος, ἔστιν ἄνθρωπος λευκός. εἰ γὰρ μὴ τοῦτό ἐστι, τοῦ αὐτοῦ πλείους ἔσονται ἀποφάσεις. ἀλλ' ἐδέδεικτο ὅτι μία μιᾶς. τοῦ μὲν γὰρ ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος ἀπόφασις τὸ οὐκ ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος· τοῦ δὲ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός, εἰ μὴ ἡ αὐτή ἐστι τῇ ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος, ἔσται ἀπόφασις ἤτοι τὸ οὐκ ἔστιν οὐκ ἄνθρωπος λευκός ἢ τὸ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός. ἀλλ' ἡ ἑτέρα μέν ἐστιν ἀπόφασις τοῦ ἔστιν οὐκ ἄνθρωπος λευκός, ἡ ἑτέρα δὲ τοῦ ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος, ὥστε ἔσονται δύο μιᾶς. ὅτι μὲν οὖν μετατιθεμένου τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος ἡ αὐτὴ γίνεται κατάφασις καὶ ἀπόφασις, δῆλον. b 5 10

---

22 δίκ. ἄνθρ. *n.* — πᾶς ἐστὶν ἄνθρ. *Cn.* — 23 ἐστιν om *e.* — δὲ] οὖν *f.* — δὴ corr *C.* — 24 καὶ ὅτι *An.* — καὶ om *CKe.* — ἕκαστα *Be*, corr *d.* — 29 ἄρα fort pr om *n.* — 30 δέ] δέ γε *n.* — 31 ἀντικείμενα ante 32 οἷον *e.* — 33 δόξειεν *ABCGf*, δόξειαν e, δόξαιαν e, δόξαιεν corr *K.* — 34 ἀνάγκη ἀληθεύειν *e.* — 35 οὐθὲν *n.* — εἰπόντος post τοῦ add *Afu*, rc *K*, post ἄνθρωπος *e.* — 40 οὐκ ἄνθρ. om *n.*

20b4 ἀλλὰ δέδεικται *ef.* — ὅτι om *e.* — 7 ἔσται] ἔσται ἡ *n.* — 8 λευκὸς ἄνθρωπος *AKGdeuf.*

11 Τὸ δὲ ἓν κατὰ πολλῶν ἢ πολλὰ καθ' ἑνὸς καταφά-
ναι ἢ ἀποφάναι, ἐὰν μὴ ἕν τι ᾖ τὸ ἐκ τῶν πολλῶν δηλού-
15 μενον, οὐκ ἔστι κατάφασις μία οὐδὲ ἀπόφασις. λέγω δὲ ἓν
οὐκ ἐὰν ὄνομα ἓν ᾖ κείμενον, μὴ ᾖ δὲ ἕν τι ἐξ ἐκείνων, οἷον
ὁ ἄνθρωπος ἴσως ἐστὶ καὶ ζῷον καὶ δίπουν καὶ ἥμερον, ἀλλὰ
καὶ ἕν τι γίνεται ἐκ τούτων· ἐκ δὲ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου
καὶ τοῦ βαδίζειν οὐχ ἕν. ὥστε οὔτ' ἐὰν ἕν τι κατὰ τούτων κα-
20 ταφήσῃ τις μία κατάφασις, ἀλλὰ φωνὴ μὲν μία κατα-
φάσεις δὲ πολλαί, οὔτε ἐὰν καθ' ἑνὸς ταῦτα, ἀλλ' ὁμοίως
πολλαί. εἰ οὖν ἡ ἐρώτησις ἡ διαλεκτικὴ ἀποκρίσεώς ἐστιν αἴ-
τησις, ἢ τῆς προτάσεως ἢ θατέρου μορίου τῆς ἀντιφάσεως, ἡ
δὲ πρότασις ἀντιφάσεως μιᾶς μόριον, οὐκ ἂν εἴη ἀπόκρισις
25 μία πρὸς ταῦτα· οὐδὲ γὰρ ἡ ἐρώτησις μία, οὐδ' ἐὰν ᾖ ἀλη-
θής. εἴρηται δὲ ἐν τοῖς Τοπικοῖς περὶ αὐτῶν. ἅμα δὲ δῆλον
ὅτι οὐδὲ τὸ τί ἐστιν ἐρώτησίς ἐστι διαλεκτική· δεῖ γὰρ δεδόσθαι
ἐκ τῆς ἐρωτήσεως ἑλέσθαι ὁπότερον βούλεται τῆς ἀντιφάσεως
μόριον ἀποφήνασθαι· ἀλλὰ δεῖ τὸν ἐρωτῶντα προσδιορίσαι
30 πότερον τόδε ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἢ οὐ τοῦτο.

Ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν κατηγορεῖται συντιθέμενα ὡς ἓν τὸ
πᾶν κατηγόρημα τῶν χωρὶς κατηγορουμένων, τὰ δ' οὔ, τίς ἡ
διαφορά; κατὰ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἀληθὲς εἰπεῖν καὶ χωρὶς
ζῷον καὶ χωρὶς δίπουν, καὶ ταῦτα ὡς ἕν, καὶ ἄνθρωπον καὶ
35 λευκόν, καὶ ταῦθ' ὡς ἕν. ἀλλ' οὐχί, εἰ σκυτεὺς καὶ ἀγαθός,
καὶ σκυτεὺς ἀγαθός. εἰ γάρ, ὅτι ἑκάτερον ἀληθές, εἶναι δεῖ
καὶ τὸ συνάμφω, πολλὰ καὶ ἄτοπα ἔσται. κατὰ γὰρ τοῦ
ἀνθρώπου καὶ τὸ ἄνθρωπος ἀληθὲς καὶ τὸ λευκόν, ὥστε καὶ τὸ
ἅπαν. πάλιν εἰ τὸ λευκόν, αὐτὸ καὶ τὸ ἅπαν, ὥστε ἔσται ἄν-
40 θρωπος λευκὸς λευκός, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. καὶ πάλιν
p. 21 μουσικὸς λευκὸς βαδίζων· καὶ ταῦτα πολλάκις πεπλεγμένα.
ἔτι εἰ ὁ Σωκράτης Σωκράτης καὶ ἄνθρωπος, καὶ Σωκρά-

---

13 ἢ] ἢ καὶ *n*. — φάναι *e*. — 16 pr ἓν ante ὄνομα *fn*, om *C*, pr *dG*. — ἓν ᾖ] ἢ ἓν *K*. — 17 ὁ om *e*. — 18 γίγνεται *n*. — τοῦ bis om *n*. — 19 οὔτε ἂν *ACnf*. — καταφῇ *n*. — 24 μιᾶς ἐστι μόριον *C*. — μία ἀπόκρισις *n*. — 25 ἂν *An*. — 28 ἑλέσθαι] καὶ ἑλέσθαι *e*. — 30 τοῦτο] τόδε *e*. — 34 ταῦτα rc mg *n*. — ult καὶ om *e* et pr *d*. — 35 οὐχὶ corr *n*. — 36 διότι *ef*. — εἶναι δεῖ] ἐστι *n*. — 39 αὐτὸ om *fn*. — πᾶν *d*. — ἔσται ὁ ἄνθρωπος *e*.
21a1 πολλὰ pr *n*. — συμπεπλεγμένα *f*. — 2 ἔτι] εἰς ἄπειρον ἔτι *AKu*, rec *d*. — εἰ om *n*. — ὁ Σωκράτης om *e*. — alt καὶ . . . ἄνθρωπος et tert καὶ . . . δίπους om *K*. — καὶ Σωκράτης Σωκράτης ἄνθρωπος *CKd*.

της ἄνθρωπος. καὶ εἰ ἄνθρωπος καὶ δίπους, καὶ ἄνθρωπος δίπους.

Ὅτι μὲν οὖν εἴ τις ἁπλῶς φήσει τὰς συμπλοκὰς γί- 5
νεσθαι, πολλὰ συμβαίνει λέγειν ἄτοπα, δῆλον· ὅπως δὲ θε-
τέον, λέγομεν νῦν. τῶν δὴ κατηγορουμένων, καὶ ἐφ' οἷς
κατηγορεῖσθαι συμβαίνει, ὅσα μὲν λέγεται κατὰ συμβεβηκὸς
ἢ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἢ θάτερον κατὰ θατέρου, ταῦτα οὐκ ἔσται
ἕν, οἷον ἄνθρωπος λευκός ἐστι καὶ μουσικός, ἀλλ' οὐχ ἓν τὸ 10
λευκὸν καὶ τὸ μουσικόν· συμβεβηκότα γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ.
οὐδ' εἰ τὸ λευκὸν μουσικὸν ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅμως οὐκ ἔσται τὸ
μουσικὸν λευκὸν ἕν τι· κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ τὸ μουσικὸν λευ-
κόν, ὥστε οὐκ ἔσται τὸ λευκὸν μουσικὸν ἕν τι. διὸ οὐδ' ὁ σκυ-
τεὺς ἁπλῶς ἀγαθός, ἀλλὰ ζῷον δίπουν· οὐ γὰρ κατὰ συμβεβη- 15
κός. ἔτι οὐδ' ὅσα ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἑτέρῳ. διὸ οὔτε τὸ λευκὸν
πολλάκις οὔτε ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπος ζῷόν ἐστιν ἢ δίπουν· ἐν-
υπάρχει γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῷον καὶ τὸ δίπουν. ἀληθὲς
δέ ἐστιν εἰπεῖν κατὰ τοῦ τινὸς καὶ ἁπλῶς, οἷον τὸν τινὰ ἄν-
θρωπον ἄνθρωπον ἢ τὸν τινὰ λευκὸν ἄνθρωπον λευκόν· 20
οὐκ ἀεὶ δέ, ἀλλ' ὅταν μὲν ἐν τῷ προσκειμένῳ τῶν ἀντικει-
μένων τι ἐνυπάρχῃ ᾧ ἕπεται ἀντίφασις, οὐκ ἀληθὲς ἀλλὰ
ψεῦδος, οἷον τὸν τεθνεῶτα ἄνθρωπον ἄνθρωπον εἰπεῖν, ὅταν δὲ
μὴ ἐνυπάρχῃ, ἀληθές. ἢ ὅταν μὲν ἐνυπάρχῃ, ἀεὶ οὐκ ἀλη-
θές, ὅταν δὲ μὴ ἐνυπάρχῃ, οὐκ ἀεὶ ἀληθές, ὥσπερ Ὅμηρός 25
ἐστί τι, οἷον ποιητής. ἆρ' οὖν καὶ ἔστιν, ἢ οὔ; κατὰ συμβεβηκὸς
γὰρ κατηγορεῖται τοῦ Ὁμήρου τὸ ἔστιν· ὅτι γὰρ ποιητής ἐστιν,
ἀλλ' οὐ καθ' αὑτό, κατηγορεῖται κατὰ τοῦ Ὁμήρου τὸ ἔστιν.
ὥστε ἐν ὅσαις κατηγορίαις μήτε ἐναντιότης ἔνεστιν, ἐὰν λόγοι
ἀντ' ὀνομάτων λέγωνται, καὶ καθ' ἑαυτὰ κατηγορῆται καὶ 30

---

3 εἰ om *nu*. — καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος δίπους *Kd*, pr *C*. — 5 πλοκὰς *e*. — 6 λέγειν rec *d*. — 9 ταὐτοῦ *n*. — 10 οἷον ὁ ἄνθρωπος *e*. — 11 τὸ om *n*. — συμβέβηκε et ταὐτῷ *n*. — 12 ἔστι *CK*. — 13 λευκὸν μουσικὸν bis *en*. — γάρ ἐστι μουσικὸν τὸ λ. *Vat* 1022. — 14 λευκὸν καὶ μουσικὸν *B*, μουσικὸν λευκὸν *f*. — διότι *GK*. — ὁ om *Cnf*. — 16 ἔτι] ἔτι δὲ *e*. — ὑπάρχει *K*. — 17 alt ἄνθρωπος om *Bf*. — ἐστιν ἢ om *n*. — 18 δίπουν καὶ τὸ ζῷον *n*. — 19 ἐστιν pr om *n*. — 20 ἢ] εἰπεῖν *e*. — ἄνθρωπον ἄνθρωπον λευκόν *ABdeu*, ἄνθρωπον ἄνθρωπον καὶ λευκόν *C*, ἄνθρωπον λευκὸν ἄνθρωπον *KGf*. — 21 προκειμένῳ pr *C*. — 22 οἷς *e*. — 23 τὸν om pr *C*. — alt ἄνθρωπον om *n*. — 24 ὑπάρχῃ *e*. — 27 τοῦ] κατὰ τοῦ *C*. — τὸ ἔστι τοῦ Ὁμ. *n*. — ὅτι...28 τὸ ἔστιν om pr *C*. — 28 κατὰ marg *C*. — 29 ἐστίν *e*. — 30 αὐτὰ *fn*. — κατηγορεῖται *d*.

μὴ κατὰ συμβεβηκός, ἐπὶ τούτων τὸ τὶ καὶ ἁπλῶς ἀληθὲς ἔσται εἰπεῖν. τὸ δὲ μὴ ὄν, ὅτι δοξαστόν, οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὄν τι· δόξα γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν οὐχ ὅτι ἔστιν, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἔστιν.

12 Τούτων δὲ διωρισμένων σκεπτέον ὅπως ἔχουσιν αἱ ἀπο-
35 φάσεις καὶ καταφάσεις πρὸς ἀλλήλας αἱ τοῦ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον καὶ μὴ ἐνδεχόμενον, καὶ περὶ τοῦ ἀδυνάτου τε καὶ ἀναγκαίου· ἔχει γὰρ ἀπορίας τινάς. εἰ γὰρ τῶν συμπλεκομένων αὗται ἀλλήλαις ἀντίκεινται ἀντιφάσεις, ὅσαι κατὰ τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι τάττονται, οἷον
b τοῦ εἶναι ἄνθρωπον ἀπόφασις τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον, οὐ τὸ εἶναι μὴ ἄνθρωπον, καὶ τοῦ εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον τὸ μὴ εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ τὸ εἶναι μὴ λευκὸν ἄνθρωπον. εἰ γὰρ κατὰ παντὸς ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις, τὸ ξύλον ἔσται
5 ἀληθὲς εἰπεῖν εἶναι μὴ λευκὸν ἄνθρωπον. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως, καὶ ὅσοις τὸ εἶναι μὴ προστίθεται, τὸ αὐτὸ ποιήσει τὸ ἀντὶ τοῦ εἶναι λεγόμενον, οἷον τοῦ ἄνθρωπος βαδίζει οὐ τὸ οὐκ ἄνθρωπος βαδίζει ἀπόφασις ἔσται, ἀλλὰ τὸ οὐ βαδίζει ἄνθρωπος· οὐδὲν γὰρ διαφέρει εἰπεῖν ἄνθρωπον βαδίζειν ἢ ἄνθρωπον βα-
10 δίζοντα εἶναι. ὥστε εἰ οὕτως πανταχοῦ, καὶ τοῦ δυνατὸν εἶναι ἀπόφασις ἔσται τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι, ἀλλ' οὐ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι. δοκεῖ δὲ τὸ αὐτὸ δύνασθαι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι· πᾶν γὰρ τὸ δυνατὸν τέμνεσθαι ἢ βαδίζειν καὶ μὴ βαδίζειν καὶ μὴ τέμνεσθαι δυνατόν. λόγος δέ, ὅτι ἅπαν τὸ οὕτω δυ-
15 νατὸν οὐκ ἀεὶ ἐνεργεῖ, ὥστε ὑπάρξει αὐτῷ καὶ ἡ ἀπόφασις· δύναται γὰρ καὶ μὴ βαδίζειν τὸ βαδιστικὸν καὶ μὴ ὁρᾶσθαι τὸ ὁρατόν. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀληθεύεσθαι τὰς ἀντικειμένας φάσεις· οὐκ ἄρα τοῦ δυνατὸν εἶναι ἀπόφασίς ἐστι τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι. συμβαίνει γὰρ ἐκ τούτων ἢ τὸ
20 αὐτὸ φάναι καὶ ἀποφάναι ἅμα καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ, ἢ μὴ κατὰ τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι τὰ προστιθέμενα γίνεσθαι φάσεις καὶ ἀποφάσεις. εἰ οὖν ἐκεῖνο ἀδύνατον, τοῦτ' ἂν εἴη αἱρετόν.

---

32 ἔσται om *n*. — οὐκ] οὐκ ἔστιν *e*, ἐστιν, οὐκ *f*. — 33 αὐτοῦ οὐκ ἔστιν *ACdn*. — 34 καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις *f*. — 35 εἶναι om *e*.

21b4 τὸ] ἀληθεύει τὸ e. — 5 εἰπεῖν ἀληθὲς *n*. — δὴ *Cfn*. — τοῦτο om *n*. — 11 ἔσται om *n*. — 12 δύνασθαι καὶ om e. — καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ εἶναι d. — 13 τέμνεσθαι καὶ μὴ βαδίζειν *n*. — 15 αὐτῷ] τὸ αὐτῷ αὐτῷ e. — αὐτοῦ καὶ del vult *n*. — 18 τοῦ . . . μὴ εἶναι] αὕτη *n*. — 19 ἔσται *u*. — 20 alt καὶ om *edf* et pr *n*. — 21 γίγνεσθαι *n*.

ἔστιν ἄρα ἀπόφασις τοῦ δυνατὸν εἶναι τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι.
ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ ἐνδεχόμενον εἶναι· καὶ γὰρ
τούτου ἀπόφασις τὸ μὴ ἐνδεχόμενον εἶναι. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων 25
δὲ ὁμοιοτρόπως, οἷον ἀναγκαίου τε καὶ ἀδυνάτου. γίνεται γὰρ
ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ εἶναι προσθέσεις, τὰ δ'
ὑποκείμενα πράγματα τὸ μὲν λευκὸν τὸ δ' ἄνθρωπος, οὕτως
ἐνταῦθα τὸ μὲν εἶναι καὶ μὴ εἶναι ὡς ὑποκείμενον γίνεται,
τὸ δὲ δύνασθαι καὶ τὸ ἐνδέχεσθαι προσθέσεις διορίζουσαι, 30
ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ
ψεῦδος, ὁμοίως αὗται ἐπὶ τοῦ εἶναι δυνατὸν καὶ εἶναι οὐ δυνατόν.
τοῦ δὲ δυνατὸν μὴ εἶναι ἀπόφασις τὸ οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι.
διὸ καὶ ἀκολουθεῖν ἂν δόξαιεν ἀλλήλαις· τὸ γὰρ αὐτὸ δυ- 35
νατὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι· οὐ γὰρ ἀντιφάσεις ἀλλήλων αἱ τοι-
αῦται, ἀλλὰ τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ δυνατὸν εἶναι οὐδέποτε
ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἅμα ἀληθεύονται· ἀντίκεινται γάρ. οὐδέ γε τὸ p.22
δυνατὸν μὴ εἶναι καὶ οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι οὐδέποτε ἅμα ἐπὶ
τοῦ αὐτοῦ ἀληθεύονται. ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι ἀπό-
φασις οὐ τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀναγκαῖον εἶ-
ναι· τοῦ δὲ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι τὸ μὴ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι. 5
καὶ τοῦ ἀδύνατον εἶναι οὐ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ
ἀδύνατον εἶναι· τοῦ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι τὸ οὐκ ἀδύνατον μὴ
εἶναι. καὶ καθόλου δέ, ὥσπερ εἴρηται, τὸ μὲν εἶναι καὶ μὴ
εἶναι δεῖ τιθέναι ὡς τὰ ὑποκείμενα, κατάφασιν δὲ καὶ ἀπό-
φασιν ταῦτα ποιοῦντα πρὸς τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι συντάττειν. 10

---

23 εἶναι, ἀλλ' οὐχὶ (οὐ *Kf*) τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι. ὁ *CKf*. — 26 γίγνεται *n*. — 27 alt τὸ om *cf* et pr *n*. — 28 λευκὸς pr *n*. — 29 καὶ τὸ μὴ *C*. — καὶ μὴ εἶναι om *eG* et pr *dn*. — ὑποκείμενα *C*. — γίγνεται *n*. — 30 alt τὸ om *n*. — προσθέσεις εἰσὶ διορ. *f*. — 31 καὶ τὸ μὴ *Cef*. — καὶ τὸ ψεῦδος pr om *n*. — 32 μὴ *fu*. — 34 τὸ] οὐ τὸ οὐ δυνατὸν εἶναι, ἀλλὰ τὸ *AKe*, rec marg *B*. — μὴ εἶναι] μὴ εἶναι, ἀλλ' οὐχὶ (οὐ *f*) τὸ οὐ δυνατὸν εἶναι *Cf Vat* 1022. — 35 διὸ] καὶ τοῦ δυνατὸν εἶναι οὐ τὸ (οὐ το οὐ *A Vat* 1022) δυνατὸν μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι. διὸ *Ae Vat* 1022, rc marg *B*. — δόξειεν *ABGf*, corr *d*, δόξειαν *C*. — δόξειεν ἂν *e*. — ἀλλήλαις] ἀλλήλαις αἱ τοῦ δυνατὸν εἶναι καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι *CKefnu*, rec *d*, sed τοῦ in his om *nu* et καὶ om *enu*. — τὸ . . . 36 μὴ εἶναι om *eu*. — 36 εἶναι] καὶ εἶναι *d*. — εἶναι . . . εἶναι rec *d*. — 37 ἀλλὰ] (ἀλλὰ *K*) τὸ (τὸ om *u*) δυνατὸν εἶναι καὶ (καὶ om *eu*) δυνατὸν μὴ εἶναι, ἀλλὰ *AKefu*. — καὶ τὸ μὴ *n*.

22a1 ἅμα ante ἐπὶ *n*. — ἀληθεύεται *n*, ἀληθεύσονται *e*. — ἀντίκειται *C*. — 2 μὴ bis om *e*. — ἐπὶ . . . ἀληθεύονται om *n*. — 3 εἶναι κατάφασις *e*. — 4 εἶναι ἀπόφασις ἀλλὰ *e*. — 6 alt μὴ] οὐκ *e*. — 8 pr καὶ om *n*. — 9 φάσιν *n*. — 10 καὶ τὸ μὴ pr *f*. — συνάπτειν *e*, pr *n*.

καὶ ταύτας οἴεσθαι χρὴ εἶναι τὰς ἀντικειμένας φάσεις, δυνατόν - οὐ δυνατόν, ἐνδεχόμενον - οὐκ ἐνδεχόμενον, ἀδύνατον-οὐκ ἀδύνατον, ἀναγκαῖον-οὐκ ἀναγκαῖον, ἀληθές-οὐκ ἀληθές.

13 Καὶ αἱ ἀκολουθήσεις δὲ κατὰ λόγον γίνονται οὕτω τιθε-15 μένοις· τῷ μὲν γὰρ δυνατῷ εἶναι τὸ ἐνδέχεσθαι εἶναι, καὶ τοῦτο ἐκείνῳ ἀντιστρέφει, καὶ τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι καὶ τὸ μὴ ἀναγκαῖον εἶναι· τῷ δὲ δυνατῷ μὴ εἶναι καὶ ἐνδεχομένῳ μὴ εἶναι τὸ μὴ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι καὶ τὸ οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι, τῷ δὲ μὴ δυνατῷ εἶναι καὶ μὴ ἐνδεχομένῳ εἶναι τὸ ἀναγ-20 καῖον μὴ εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι, τῷ δὲ μὴ δυνατῷ μὴ εἶναι καὶ μὴ ἐνδεχομένῳ μὴ εἶναι τὸ ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι. θεωρείσθω δὲ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς ὡς λέγομεν.

	δυνατὸν εἶναι	οὐ δυνατὸν εἶναι
25	ἐνδεχόμενον εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον εἶναι
	οὐκ ἀδύνατον εἶναι	ἀδύνατον εἶναι
	οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι	ἀναγκαῖον μὴ εἶναι
	δυνατὸν μὴ εἶναι	οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι
	ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι
30	οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι	ἀδύνατον μὴ εἶναι
	οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι	ἀναγκαῖον εἶναι.

Τὸ μὲν οὖν ἀδύνατον καὶ οὐκ ἀδύνατον τῷ ἐνδεχομένῳ καὶ δυνατῷ καὶ οὐκ ἐνδεχομένῳ καὶ μὴ δυνατῷ ἀκολουθεῖ μὲν ἀντιφατικῶς, ἀντεστραμμένως δέ· τῷ μὲν γὰρ δυνατῷ

---

11 φάσεις pr om *n*. — 14 αἱ om *C*. — γίγνονται *n*. — τιθεμένων *e*. — 15 et 17 δυνατὸν *Ke*. — 16 τούτῳ ἐκεῖνο *u*. — 17 et 19 ἐνδεχόμενον *Ke*. — 18 τό τε μὴ *n*. — ἀναγκαῖον] δυνατὸν et οὐκ ἀδύνατον] μὴ ἀναγκαῖον corr *d*. — alt τὸ om *n*. — μὴ pr om *n*. — 19 δυνατὸν *Ke*. — ἀναγκαῖον μὴ et 20 ἀδύνατον loc mut corr *d*. — 20 δυνατὸν *Ke*, pr *C*. — 21 ἐνδεχόμενον *CKe*. — ἀναγκαῖον et 22 ἀδύνατον μὴ loc mut corr *d*. — 22 ὡς] ὃ *ef*, corr *n*. — 24—31 in marg disposita sunt ut supra, in contextu vero uno tenore δυνατὸν εἶναι, ἐνδεχόμενον εἶναι. . . . οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, οὐ δυνατὸν εἶναι . . . ἀναγκαῖον εἶναι *ABCGafnu*, e sic disposuit:

δυνατὸν εἶναι	ἐνδεχόμενον εἶναι	οὐ δυνατὸν εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον ἐ.
οὐκ ἀδύν. εἶναι	οὐκ ἀναγκαῖον ἐ.	ἀδύνατον εἶναι	ἀναγκαῖον μὴ εἶν.
ἀδύνατον μὴ εἶναι		οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι	
ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι		οὐκ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι	
οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι		ἀδύνατον μὴ εἶναι	
οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι		ἀναγκαῖον μὴ εἶναι,	

sed fol seq tabula ita disposita invenitur ut in reliqq codd. — 33 καὶ οὐ *n*. — ἀκολουθοῦσι *n*. — 34 δυνατὸν *Ke*. — δυνατῷ . . . ἀκολουθεῖ corr *n*.

εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀδυνάτου, τῇ δὲ ἀποφάσει ἡ κατά- 35
φασις· τῷ γὰρ οὐ δυνατῷ εἶναι τὸ ἀδύνατον εἶναι· κατά-
φασις γὰρ τὸ ἀδύνατον εἶναι, τὸ δ' οὐκ ἀδύνατον ἀπόφασις.
τὸ δ' ἀναγκαῖον πῶς, ὀπτέον. φανερὸν δὴ ὅτι οὐχ οὕτως ἔχει,
ἀλλ' αἱ ἐναντίαι ἕπονται· αἱ δ' ἀντιφάσεις χωρίς. οὐ γάρ ἐστιν
ἀπόφασις τοῦ ἀνάγκη μὴ εἶναι τὸ οὐκ ἀνάγκη εἶναι· ἐνδέχεται b
γὰρ ἀληθεύεσθαι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀμφοτέρας· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον
μὴ εἶναι οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ ἀκολου-
θεῖν ὁμοίως τοῖς ἑτέροις, ὅτι ἐναντίως τὸ ἀδύνατον τῷ
ἀναγκαίῳ ἀποδίδοται, τὸ αὐτὸ δυνάμενον. εἰ γὰρ ἀδύνατον 5
εἶναι, ἀναγκαῖον τοῦτο οὐχὶ εἶναι ἀλλὰ μὴ εἶναι· εἰ δὲ ἀδύνα-
τον μὴ εἶναι, τοῦτο ἀνάγκη εἶναι· ὥστε εἰ ἐκεῖνα ὁμοίως τῷ δυ-
νατῷ καὶ μή, ταῦτα ἐξ ἐναντίας, ἐπεὶ οὐ σημαίνει γε ταὐτὸν
τό τε ἀναγκαῖον καὶ τὸ ἀδύνατον, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται, ἀντε-
στραμμένως. ἢ ἀδύνατον οὕτω κεῖσθαι τὰς τοῦ ἀναγκαίου ἀν- 10
τιφάσεις; τὸ μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι δυνατὸν εἶναι· εἰ γὰρ
μή, ἡ ἀπόφασις ἀκολουθήσει· ἀνάγκη γὰρ ἢ φάναι ἢ ἀπο-
φάναι· ὥστ' εἰ μὴ δυνατὸν εἶναι, ἀδύνατον εἶναι· ἀδύνατον ἄρα
εἶναι τὸ ἀναγκαῖον εἶναι, ὅπερ ἄτοπον. ἀλλὰ μὴν τῷ γε δυ-
νατὸν εἶναι τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι ἀκολουθεῖ, τούτῳ δὲ τὸ μὴ 15
ἀναγκαῖον εἶναι· ὥστε συμβαίνει τὸ ἀναγκαῖον εἶναι μὴ ἀναγ-
καῖον εἶναι, ὅπερ ἄτοπον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι
ἀκολουθεῖ τῷ δυνατῷ εἶναι, οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι· τῷ μὲν
γὰρ ἄμφω ἐνδέχεται συμβαίνειν, τούτων δὲ ὁπότερον ἂν ἀλη-
θὲς ᾖ, οὐκέτι ἔσται ἐκεῖνα ἀληθῆ. ἅμα γὰρ δυνατὸν εἶναι καὶ 20
μὴ εἶναι· εἰ δ' ἀνάγκη εἶναι ἢ μὴ εἶναι, οὐκ ἔσται δυνατὸν
ἄμφω. λείπεται τοίνυν τὸ οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι ἀκολουθεῖν
τῷ δυνατὸν εἶναι. τοῦτο γὰρ ἀληθὲς καὶ κατὰ τοῦ ἀναγκαῖον
εἶναι. καὶ γὰρ αὕτη γίνεται ἀντίφασις τῇ ἑπομένῃ τῷ οὐ δυνα-

---

35 τῇ] ἀκολουθεῖ τῇ *AKe*, ἡ οὐκ ἀδύνατον εἶναι τῇ *nf*. — 36 δυνατὸν *Ke*. — τὸ rec *n*. — 37 εἶναι ante ἀπόφασις add *AKe*. — 38 ἔχει ante ὀπτέον pos *n*.

22b3 τοῦ] τὸ τοῦ τὸ corr *n*. — ἀκολουθεῖν] ἀκολ. τὸ ἀναγκαῖον *AGefu*, rec *BC*. — 4 ταῖς ἑτέραις *efu*. — 5 et 6 εἰ] ὃ *ef*, corr *d*. — 6 τοῦτο οὐκ *Adef*. — 7 ὥσπερ ἐκεῖνα ὁμοίως ἀκολουθεῖ τῷ *e*. — 9 τε om *e*. — ὡς *f*. — 11 τῷ *f*. — 12 pr ἢ om *Ce* et pr *d*. — 13 εἰ τὸ μὴ *e*. — alt εἶναι om *d*. — 14 τὸ *G*. — γε om *e*. — 15 pr τὸ] τῷ *G*. — 17 alt εἶναι om *e*. — 18 δυνατὸν *nu*. — τὸ μὲν *e*. — 19 σημαίνει *e*, σημαίνειν *df*. — ἂν om *e*. — 20 ἀληθῆ καὶ μὴ εἶναι ἅμα *e*. — γὰρ] γὰρ ἄμφω *f*. — 21 ἀνάγκη ἢ εἶναι *C*. — 24 γίγνεται *n*. — τῆς ἑπομένης *n*. — δυνατὸν *Cenu*.

25 τῷ εἶναι· ἐκείνῳ γὰρ ἀκολουθεῖ τὸ ἀδύνατον εἶναι καὶ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, οὗ ἡ ἀπόφασις τὸ οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι. ἀκολουθοῦσί τε ἄρα καὶ αὗται αἱ ἀντιφάσεις κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, καὶ οὐδὲν ἀδύνατον συμβαίνει τιθεμένων οὕτως.

Ἀπορήσειε δ' ἄν τις εἰ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ δυνατὸν
30 εἶναι ἕπεται. εἴ τε γὰρ μὴ ἕπεται, ἡ ἀντίφασις ἀκολουθήσει, τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι· καὶ εἴ τις ταύτην μὴ φήσειεν εἶναι ἀντίφασιν, ἀνάγκη λέγειν τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι. ἅπερ ἄμφω ψευδῆ κατὰ τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι. ἀλλὰ μὴν πάλιν τὸ αὐτὸ εἶναι δοκεῖ δυνατὸν τέμνεσθαι καὶ μὴ τέμνεσθαι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶ-
35 ναι, ὥστε ἔσται τὸ ἀναγκαῖον εἶναι ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι· τοῦτο δὲ ψεῦδος. φανερὸν δὴ ὅτι οὐ πᾶν τὸ δυνατὸν ἢ εἶναι ἢ βαδίζειν καὶ τὰ ἀντικείμενα δύναται, ἀλλ' ἔστιν ἐφ' ὧν οὐκ ἀληθές, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν μὴ κατὰ λόγον δυνατῶν, οἷον τὸ πῦρ θερμαντικὸν καὶ ἔχει δύναμιν ἄλογον. αἱ μὲν οὖν μετὰ λόγου
p. 23 δυνάμεις αἱ αὐταὶ πλειόνων καὶ τῶν ἐναντίων, αἱ δ' ἄλογοι οὐ πᾶσαι, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται, τὸ πῦρ οὐ δυνατὸν θερμαίνειν καὶ μή, οὐδ' ὅσα ἄλλα ἐνεργεῖ ἀεί. ἔνια μέντοι δύναται καὶ τῶν κατὰ τὰς ἀλόγους δυνάμεις ἅμα τὰ ἀντικείμενα δέξασθαι.
5 ἀλλὰ τοῦτο μὲν τούτου χάριν εἴρηται, ὅτι οὐ πᾶσα δύναμις τῶν ἀντικειμένων, οὐδ' ὅσαι λέγονται κατὰ τὸ αὐτὸ εἶδος. ἔνιαι δὲ δυνάμεις ὁμώνυμοί εἰσιν. τὸ γὰρ δυνατὸν οὐχ ἁπλῶς λέγεται, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅτι ἀληθὲς ὡς ἐνεργείᾳ ὄν, οἷον δυνατὸν βαδίζειν ὅτι βαδίζει, καὶ ὅλως δυνατὸν εἶναι ὅτι ἤδη ἔστι
10 κατ' ἐνέργειαν ὃ λέγεται εἶναι δυνατόν, τὸ δὲ ὅτι ἐνεργήσειεν ἄν, οἷον δυνατὸν εἶναι βαδίζειν ὅτι βαδίσειεν ἄν. καὶ αὕτη μὲν ἐπὶ τοῖς κινητοῖς ἐστὶ μόνοις ἡ δύναμις, ἐκείνη δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀκινήτοις. ἄμφω δὲ ἀληθὲς εἰπεῖν τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι βαδίζειν ἢ εἶναι, καὶ τὸ βαδίζον ἤδη καὶ ἐνεργοῦν καὶ τὸ βα-

---

25 *καὶ τὸ ἀναγκαῖον e.* — *καὶ . . . 27 ἄρα* rc *f* in litura, ubi loc paucioribus. — 26 *ἡ* om *AGdfenu.* — 27 *τε* om *Cdnu*, del *A.* — *αἱ* om *d.* — 30 *τε* om *e*, del *d.* — *ἀκολουθεῖ G.* — *ἀπόφασις n.* — 31 *μὴ ταύτην C.* — *φήσῃ n.* — *ἀπόφασιν n*, corr *G.* — 32 *λέγειν* om *n.* — post *τὸ* del aliquid *B.* — *ἅπερ*] *δὲ* post *ἄμφω n.* — 33 *εἶναι. ὥστε τῷ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ δυνατὸν ἕπεται. ἀλλὰ C.* — *δοκεῖ εἶναι Cn.* — 34 alt *καὶ*] *δυνατὸν καὶ e.* — 35 *ἔσται* post *εἶναι e.* — *δὴ*] *δὲ e, γὰρ G.*

23a2 *γρ. πασῶν* supra vs *f.* — 3 *ἀεὶ ἔστ' ἂν ᾖ τὸ ὑποκείμενον ἔνια e.* — *δύνανται A.* — 4 *τἀντικείμενα n.* — *δέξασθαι* om *n.* — 8 *ἐνέργεια Cu*, pr *n.* — *ὂν* om *CGd* et pr *An.* — 10 et 11 *εἶναι* om *n.* — 13 *τὸ δυνατὸν ef.* — 14 *καὶ τὸ ἐνεργοῦν BGeu.* — *τὸ* del *A.*

διστικόν. τὸ μὲν οὖν οὕτω δυνατὸν οὐκ ἀληθὲς κατὰ τοῦ ἀναγ- 15
καίου ἁπλῶς εἰπεῖν, θάτερον δὲ ἀληθές. ὥστε ἐπεὶ τῷ ἐν μέ-
ρει τὸ καθόλου ἕπεται, τῷ ἐξ ἀνάγκης ὄντι ἕπεται τὸ δύνα-
σθαι εἶναι, οὐ μέντοι πᾶν. καὶ ἔστι δὴ ἀρχὴ ἴσως τὸ ἀναγ-
καῖον καὶ μὴ ἀναγκαῖον πάντων ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, καὶ
τὰ ἄλλα ὡς τούτοις ἀκολουθοῦντα ἐπισκοπεῖν δεῖ. 20

Φανερὸν δὴ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τὸ ἐξ ἀνάγκης ὂν κατ' ἐνέργειάν ἐστιν, ὥστε εἰ πρότερα τὰ ἀΐδια, καὶ ἐνέργεια δυνάμεως προτέρα. καὶ τὰ μὲν ἄνευ δυνάμεως ἐνέργειαί εἰσιν, οἷον αἱ πρῶται οὐσίαι, τὰ δὲ μετὰ δυνάμεως, ἃ τῇ μὲν φύσει πρότερα τῷ δὲ χρόνῳ ὕστερα, τὰ δὲ οὐδέποτε ἐνέργειαί εἰ- 25
σιν ἀλλὰ δυνάμεις μόνον.

Πότερον δὲ ἐναντία ἐστὶν ἡ κατάφασις τῇ ἀποφάσει ἢ ἡ κατάφασις τῇ καταφάσει, καὶ ὁ λόγος τῷ λόγῳ ὁ λέγων ὅτι πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος τῷ οὐδεὶς ἄνθρωπος δίκαιος, ἢ τὸ πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος τῷ πᾶς ἄνθρωπος ἄδικος, οἷον 30
ἔστι Καλλίας δίκαιος - οὐκ ἔστι Καλλίας δίκαιος - Καλλίας ἄδικός ἐστι· ποτέρα δὴ ἐναντία τούτων; εἰ γὰρ τὰ μὲν ἐν τῇ φωνῇ ἀκολουθεῖ τοῖς ἐν τῇ διανοίᾳ, ἐκεῖ δὲ ἐναντία δόξα ἡ τοῦ ἐναντίου, οἷον ὅτι πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος τῇ πᾶς ἄνθρωπος ἄδικος, καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ φωνῇ καταφάσεων ἀνάγκη ὁμοίως ἔχειν. 35
εἰ δὲ μὴ ἐκεῖ ἡ τοῦ ἐναντίου δόξα ἐναντία ἐστίν, οὐδὲ ἡ κατάφασις τῇ καταφάσει ἔσται ἐναντία, ἀλλ' ἡ εἰρημένη ἀπόφασις. ὥστε σκεπτέον ποία δόξα ἀληθὴς ψευδεῖ δόξῃ ἐναντία, πότερον ἡ τῆς ἀποφάσεως ἢ ἡ τὸ ἐναντίον εἶναι δοξάζουσα. λέγω δὲ ὧδε. ἔστι τις δόξα ἀληθὴς τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν, ἄλλη δὲ 40
ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ψευδής, ἑτέρα δὲ ὅτι κακόν. ποτέρα δὴ τούτων b
ἐναντία τῇ ἀληθεῖ; καὶ εἰ ἔστι μία, καθ' ὁποτέραν ἡ ἐναντία; τὸ μὲν δὴ τούτῳ οἴεσθαι τὰς ἐναντίας δόξας ὡρίσθαι, τῷ τῶν ἐναντίων εἶναι, ψεῦδος· τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθὸν καὶ τοῦ κακοῦ ὅτι κακὸν ἡ αὐτὴ ἴσως καὶ ἀληθὴς ἔσται, εἴτε πλείους εἴτε 5

---

16 *τὸ ἐν μέρει τῷ G.* — 18 *μέντοι τὸ πᾶν dfu*, corr *A.* — 20 *τἆλλα Ge.* — 12 *πρότερον e.* — *ἴδια G*, pr *C.* — *καὶ] καὶ ἡ ef.* — 25 *χρόνῳ δὲ n.* — 30 *ἢ ὁ τὸ e*, pr *C.* — *δικαίως . . . ἄνθρ.* om *f.* — *οἷον] ἐστιν n.* — 31 *Κ. δίκαιός ἐστι n.* — 32 *δὴ* corr *C*, *δὲ ef*, om *n.* — 34 *ὅτι] ἡ f.* — 36 *μηδὲ C.* — 37 *ἐστὶν n.* — *ἐναντία ἔσται e.* — 38 *ψευδὴς ἀληθεῖ eu*, corr *B.* — *δόξει C.* — 39 *εἶναι* et 40 *τις* om *e.*

23b1 *ἄλλη n.* — *δὲ f.* — 2 *κατὰ ποτέραν ἐναντία n.* — 3 *τῷ* om *e.* — 5 *ἔσται* om *Cn.*

μία ἐστίν. ἐναντία δὲ ταῦτα. ἀλλ' οὐ τῷ ἐναντίων εἶναι ἐναντία,
ἀλλὰ μᾶλλον τῷ ἐναντίως. εἰ δὴ ἔστι μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἐστὶν
ἀγαθὸν δόξα, ἄλλη δ' ὅτι οὐκ ἀγαθόν, ἔστι δὲ ἄλλο τι ὃ οὐχ
ὑπάρχει οὐδ' οἷόν τε ὑπάρξαι, τῶν μὲν δὴ ἄλλων οὐδεμίαν
10 θετέον, οὔτε ὅσαι ὑπάρχειν τὸ μὴ ὑπάρχον δοξάζουσιν οὔθ'
ὅσαι μὴ ὑπάρχειν τὸ ὑπάρχον (ἄπειροι γὰρ ἀμφότεραι, καὶ ὅσαι
ὑπάρχειν δοξάζουσι τὸ μὴ ὑπάρχον καὶ ὅσαι μὴ ὑπάρχειν τὸ
ὑπάρχον), ἀλλ' ἐν ὅσαις ἐστὶν ἡ ἀπάτη. αὗται δὲ ἐξ ὧν
αἱ γενέσεις. ἐκ τῶν ἀντικειμένων δὲ αἱ γενέσεις, ὥστε καὶ αἱ
15 ἀπάται. εἰ οὖν τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ οὐ κακόν ἐστι, καὶ
τὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός (συμβέβηκε γὰρ
αὐτῷ οὐ κακῷ εἶναι), μᾶλλον δὲ ἑκάστου ἀληθὴς ἡ καθ' ἑαυτό,
καὶ ψευδής, εἴπερ καὶ ἀληθής. ἡ μὲν οὖν ὅτι οὐκ ἀγαθὸν τὸ
ἀγαθὸν τοῦ καθ' ἑαυτὸ ὑπάρχοντος ψευδής, ἡ δὲ τοῦ ὅτι κα-
20 κὸν τοῦ κατὰ συμβεβηκός. ὥστε μᾶλλον ἂν εἴη ψευδὴς τοῦ
ἀγαθοῦ ἡ τῆς ἀποφάσεως ἢ ἡ τοῦ ἐναντίου δόξα. διέψευσται δὲ
μάλιστα περὶ ἕκαστον ὁ τὴν ἐναντίαν ἔχων δόξαν· τὰ γὰρ ἐναν-
τία τῶν πλεῖστον διαφερόντων περὶ τὸ αὐτό. εἰ οὖν ἐναντία μὲν
τούτων ἡ ἑτέρα, ἐναντιωτέρα δὲ ἡ τῆς ἀντιφάσεως, δῆλον ὅτι
25 αὕτη ἂν εἴη ἐναντία. ἡ δὲ τοῦ ὅτι κακὸν τὸ ἀγαθὸν συμπε-
πλεγμένη ἐστί· καὶ γὰρ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἀνάγκη ἴσως ὑπο-
λαμβάνειν τὸν αὐτόν. ἔτι δέ, εἰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως
δεῖ ἔχειν, καὶ ταύτῃ ἂν δόξειε καλῶς εἰρῆσθαι· ἢ γὰρ παν-
ταχοῦ τὸ τῆς ἀντιφάσεως ἢ οὐδαμοῦ. ὅσοις δὲ μή ἐστιν ἐναν-
30 τία, περὶ τούτων ἔστι μὲν ψευδὴς ἡ τῇ ἀληθεῖ ἀντικειμένη,
οἷον ὁ τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἄνθρωπον οἰόμενος διέψευσται. εἰ
οὖν αὗται ἐναντίαι, καὶ αἱ ἄλλαι αἱ τῆς ἀντιφάσεως. ἔτι ὁμοίως
ἔχει ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθὸν καὶ ἡ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγα-
θόν, καὶ πρὸς ταύταις ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν καὶ ἡ τοῦ
35 μὴ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν. τῇ οὖν τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθόν

---

6 εἶναι ἐναντίαι *n*. — 7 μὲν om e. — ἐστὶν om *n*. — 8 ἄλλη] ἔστιν *n*. — δέ τι ἄλλο pr *n*. — 9 δὴ om *n*. — οὐδὲ μίαν C. — 10 μὴ] οὐχ ante ὑπάρχειν *n*. — ὅσαι in αι corr *n*. — 11 μὴ . . . τὸ] ὑπάρχει *n*. — ἀμφότεροι *u*. — 13 δὲ] δέ εἰσιν *u*. — 16 αὐτὸ *n*. — 17 αὐτὸ *Cefn*. — 18 μὲν om e. — 19 αὐτὸ *Cen*. — 21 δόξα rec *n*. — 23 αὐτὸ γένος. εἰ C. — 24 ἀποφάσεως C. — 25 ἂν om e. — εἴη] εἴη ἡ *bdfn*. — 27 εἰ om *n* et pr C. — καὶ εἰ e. — 28 ταύτην e, pr B. — 29 τὸ] δύναται τὸ e. — τὸ et ἀντιφάσεως in ἀντι corr *n*. — 30 ἡ pr om *n*. — 31 μὴ *n*. — ἄνθρ. εἶναι οἰόμενος *f*. — 32 καὶ] ἐναντίαι καὶ *n*. — αἱ rec *n* qui alt αἱ om. — 34 πρὸς] πρός γε *n*.

ἀληθεῖ οὔσῃ δόξῃ τίς ἂν εἴη ἡ ἐναντία; οὐ γὰρ δὴ ἡ λέγουσα ὅτι κακόν· ἅμα γὰρ ἄν ποτε εἴη ἀληθής, οὐδέποτε δὲ ἀληθὴς ἀληθεῖ ἐναντία· ἔστι γάρ τι μὴ ἀγαθὸν κακόν, ὥστε ἐνδέχεται ἅμα ἀληθεῖς εἶναι. οὐδ' αὖ ἡ ὅτι οὐ κακόν· ἀληθὴς γὰρ καὶ αὕτη· ἅμα γὰρ καὶ ταῦτα ἂν εἴη. λείπεται οὖν τῇ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ 40 ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἐναντία ἡ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν· ψευδὴς p. 24 γὰρ αὕτη. ὥστε καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν. φανερὸν δὲ ὅτι οὐδὲν διοίσει οὐδ' ἂν καθόλου τιθῶμεν τὴν κατάφασιν· ἡ γὰρ καθόλου ἀπόφασις ἐναντία ἔσται, οἷον τῇ δόξῃ τῇ δοξαζούσῃ ὅτι πᾶν ὃ ἂν ᾖ ἀγαθὸν ἀγα- 5 θόν ἐστιν ἡ ὅτι οὐδὲν τῶν ἀγαθῶν ἀγαθόν. ἡ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν, εἰ καθόλου τὸ ἀγαθόν, ἡ αὐτή ἐστι τῇ ὅτι ὃ ἂν ᾖ ἀγαθὸν δοξαζούσῃ ὅτι ἀγαθόν. τοῦτο δὲ οὐδὲν διαφέρει τοῦ ὅτι πᾶν ὃ ἂν ᾖ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἐστιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ. ὥστε εἴπερ ἐπὶ δόξης οὕτως ἔχει, εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ φωνῇ b καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις σύμβολα τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, δῆλον ὅτι καὶ καταφάσει ἐναντία μὲν ἀπόφασις ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ καθόλου, οἷον τῇ ὅτι πᾶν ἀγαθὸν ἀγαθὸν ἢ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἀγαθὸς ἡ ὅτι οὐδὲν ἢ οὐδείς, ἀντιφατικῶς δὲ ὅτι ἢ οὐ 5 πᾶν ἢ οὐ πᾶς. φανερὸν δὲ καὶ ὅτι ἀληθῆ ἀληθεῖ οὐκ ἐνδέχεται ἐναντίαν εἶναι οὔτε δόξαν οὔτε ἀντίφασιν. ἐναντίαι μὲν γὰρ αἱ περὶ τὰ ἀντικείμενα, περὶ ταῦτα δὲ ἐνδέχεται ἀληθεύειν τὸν αὐτόν· ἅμα δὲ οὐκ ἐνδέχεται τὰ ἐναντία ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ.

---

36 ἂν εἴη ἡ om *n*. — alt ἡ] ἥ γε *n*. — 37 εἶεν ἀληθεῖς *n*. — 38 μὴ ἀγαθὸν corr *B*. — 39 ἡ] εἰ *e*, om *d*. — 40 οὖν] δὴ *n*.

24a1 pr ὅτι ... ψευδὴς rc *A* in litura. — ἀγαθόν· ψευδὴς corr *C*, ψευδὴς ἀληθὴς γὰρ *Bn* (ἀληθὴς corr *n*), ἀληθὴς γὰρ *A*. — 2 τῇ] εἴη ἂν ἐναντία τῇ *u*. — 5 ὃ ἂν ᾖ om *n*. — ἀγαθὸν ᾖ .... *a*. — 6 ἔσται *d*, om *n*. — ἡ] ἔστιν ἡ *u*. — ἡ γὰρ ... ὅτι om *A*. — 7 εἰ] εἰ γὰρ *a*. — τῇ πᾶν ὅ τι *Ad* et pr *B*, τῇ ὅπερ ἂν *e*. — ὃ om *Cdfn*. — 8 ὅτι ἀγαθόν] ἀγαθόν ἐστιν ante δοξαζούσῃ *u*. — 9 εἴη *u*. — δὲ om *d*.

24b3 μὲν] μὲν ἡ *n*. — 4 τῇ om *BCdu* et pr *An*. — 5 ἀντιφαντικῶς *A*, ἀντιφατικὸν *n*. — ἢ ὅτι *a*. — ὅτι ἢ ... πᾶς] ἡ (ἡ ὅτι *c*) οὐ πᾶν καὶ ἡ οὐ πᾶς *Cfe*, ἡ ὅτι οὐ πᾶν *d*. — 6 πᾶς ἢ οὐ πᾶν *nu*. — ὅτι καὶ *df*. — ἀληθεῖ ἀληθῆ *Cnu*. — 7 ἀπόφασιν *f*. — 8 τὰ αὐτὰ *e*.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ Α.

p. 24 Πρῶτον εἰπεῖν περὶ τί καὶ τίνος ἐστὶν ἡ σκέψις, ὅτι περὶ
11 ἀπόδειξιν καὶ ἐπιστήμης ἀποδεικτικῆς· εἶτα διορίσαι τί
ἐστι πρότασις καὶ τί ὅρος καὶ τί συλλογισμός, καὶ ποῖος
τέλειος καὶ ποῖος ἀτελής, μετὰ δὲ ταῦτα τί τὸ ἐν ὅλῳ εἶ-
ναι ἢ μὴ εἶναι τόδε τῷδε, καὶ τί λέγομεν τὸ κατὰ παντὸς
15 ἢ μηδενὸς κατηγορεῖσθαι.

Πρότασις μὲν οὖν ἐστὶ λόγος καταφατικὸς ἢ ἀποφατικὸς
τινὸς κατά τινος. οὗτος δὲ ἢ καθόλου ἢ ἐν μέρει ἢ ἀδιόριστος.
λέγω δὲ καθόλου μὲν τὸ παντὶ ἢ μηδενὶ ὑπάρχειν, ἐν μέρει
δὲ τὸ τινὶ ἢ μὴ τινὶ ἢ μὴ παντὶ ὑπάρχειν, ἀδιόριστον δὲ τὸ
20 ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν ἄνευ τοῦ καθόλου ἢ κατὰ μέρος, οἷον
τὸ τῶν ἐναντίων εἶναι τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην ἢ τὸ τὴν ἡδονὴν μὴ
εἶναι ἀγαθόν. διαφέρει δὲ ἡ ἀποδεικτικὴ πρότασις τῆς διαλε-
κτικῆς, ὅτι ἡ μὲν ἀποδεικτικὴ λῆψις θατέρου μορίου τῆς ἀντι-
φάσεώς ἐστιν (οὐ γὰρ ἐρωτᾷ ἀλλὰ λαμβάνει ὁ ἀποδεικνύων), ἡ
25 δὲ διαλεκτικὴ ἐρώτησις ἀντιφάσεώς ἐστιν. οὐδὲν δὲ διοίσει πρὸς
τὸ γενέσθαι τὸν ἑκατέρου συλλογισμόν· καὶ γὰρ ὁ ἀποδεικνύων
καὶ ὁ ἐρωτῶν συλλογίζεται λαβών τι κατά τινος ὑπάρχειν
ἢ μὴ ὑπάρχειν. ὥστε ἔσται συλλογιστικὴ μὲν πρότασις ἁπλῶς
κατάφασις ἢ ἀπόφασίς τινος κατά τινος τὸν εἰρημένον τρό-

Codices *ABC*,*d* et *n* ubi scriptura antiquior (*fumac* quibusdam locis, *i*, in quo 28b14—29a21 et 33a14—34a36 recentia sunt, ab initio).

Titulo adi *C* περὶ γενέσεως συλλογισμῶν. — περὶ ἀναλυτικῶν *Laur* 72, 12, περὶ γενέσεως συλλογισμῶν ἀναλυτικῶν προτέρων τὸ πρῶτον τῇ τάξει τμῆμα πρῶτον *Laur* 72, 19.

24a10 ἡ σκέψις ἐστίν *n*. — 13 ταῦτα δὲ *m*. — 18 λέγω] τέσσαρες δέ εἰσιν οἱ προσδιορισμοί. λέγωμεν *n*. — 21 τὴν αὐτὴν] μίαν ante εἶ-ναι *fn*. — 26 καὶ γὰρ καὶ ὁ *Marc* 231. — 28 ἐστὶ *m*. — 29 ἢ ἀπόφασις om pr *C*. — τὸν] ἤ τινος ἀπό τινος τὸν *fn*. — κατὰ τὸν *m*.

που, ἀποδεικτικὴ δέ, ἐὰν ἀληθὴς ᾖ καὶ διὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς 30
ὑποθέσεων εἰλημμένη, διαλεκτικὴ δὲ πυνθανομένῳ μὲν ἐρώ- b
τησις ἀντιφάσεως, συλλογιζομένῳ δὲ λῆψις τοῦ φαινομένου 11
καὶ ἐνδόξου, καθάπερ ἐν τοῖς Τοπικοῖς εἴρηται. τί μὲν οὖν ἐστὶ
πρότασις, καὶ τί διαφέρει συλλογιστικὴ καὶ ἀποδεικτικὴ καὶ
διαλεκτική, δι' ἀκριβείας μὲν ἐν τοῖς ἑπομένοις ῥηθήσεται,
πρὸς δὲ τὴν παροῦσαν χρείαν ἱκανῶς ἡμῖν διωρίσθω τὰ νῦν. 15
ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις, οἷον τό τε κατη-
γορούμενον καὶ τὸ καθ' οὗ κατηγορεῖται, ἢ προστιθεμένου ἢ δι-
αιρουμένου τοῦ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. συλλογισμὸς δέ ἐστι λόγος ἐν
ᾧ τεθέντων τινῶν ἕτερόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαί-
νει τῷ ταῦτα εἶναι. λέγω δὲ τῷ ταῦτα εἶναι τὸ διὰ ταῦτα 20
συμβαίνειν, τὸ δὲ διὰ ταῦτα συμβαίνειν τὸ μηδενὸς ἔξωθεν
ὅρου προσδεῖν πρὸς τὸ γενέσθαι τὸ ἀναγκαῖον. τέλειον μὲν οὖν
καλῶ συλλογισμὸν τὸν μηδενὸς ἄλλου προσδεόμενον παρὰ τὰ
εἰλημμένα πρὸς τὸ φανῆναι τὸ ἀναγκαῖον, ἀτελῆ δὲ τὸν προσ-
δεόμενον ἢ ἑνὸς ἢ πλειόνων, ἃ ἔστι μὲν ἀναγκαῖα διὰ τῶν 25
ὑποκειμένων ὅρων, οὐ μὴν εἴληπται διὰ προτάσεων. τὸ δὲ ἐν
ὅλῳ εἶναι ἕτερον ἑτέρῳ καὶ τὸ κατὰ παντὸς κατηγορεῖσθαι
θατέρου θάτερον ταὐτόν ἐστιν. λέγομεν δὲ τὸ κατὰ παντὸς
κατηγορεῖσθαι, ὅταν μηδὲν ᾖ λαβεῖν τῶν τοῦ ὑποκειμένου,
καθ' οὗ θάτερον οὐ λεχθήσεται· καὶ τὸ κατὰ μηδενὸς ὡσαύτως. 30

Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πρότασίς ἐστιν ἢ τοῦ ὑπάρχειν ἢ τοῦ ἐξ **2**
ἀνάγκης ὑπάρχειν ἢ τοῦ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν, τούτων δὲ αἱ p. 25
μὲν καταφατικαὶ αἱ δὲ ἀποφατικαὶ καθ' ἑκάστην πρόσρησιν,
πάλιν δὲ τῶν καταφατικῶν καὶ ἀποφατικῶν αἱ μὲν καθόλου
αἱ δὲ ἐν μέρει αἱ δὲ ἀδιόριστοι, τὴν μὲν ἐν τῷ ὑπάρχειν κα- 5
θόλου στερητικὴν ἀνάγκη τοῖς ὅροις ἀντιστρέφειν, οἷον εἰ μηδε-
μία ἡδονὴ ἀγαθόν, οὐδ' ἀγαθὸν οὐδὲν ἔσται ἡδονή· τὴν δὲ κα-

24b13 *τίνι nm.* — *καὶ διαλεκτική* om *n.* — 16 *ἀναλύεται n.* — 17 *τὸ* om *m.* — pr *ἢ* om *i.* — 18 *καὶ*] *ἢ Cifnm.* — 19 *τινῶν ... ἀνάγκης* rc *d* supra lituram. — *τι ... ἀνάγκης* rc *A* supra lituram. — *τῶν κειμένων* rc *B* supra vs. — 20 *δὲ τὸ u.* — *τῷ Cifnm.* — 21 *συμβαίνειν* om *f.* — *τῷ δὲ ACmuf.* — *τὸ ... συμβαίνειν* om *i.* — *συμβαίνειν* om *n.* — *τοῦ n.* — *ἔξω f.* — 24 *τὸν δεόμενον* Marc 231. — 26 *διὰ*] *διὰ τῶν f.* — *ἐν ...* 29 *ᾖ* rc *A* supra lit. — 27 *ἕτερον ἐν ἑτέρῳ BCfm.* — 28 *θάτερον θατέρου nmf.* — 28 *ἐστιν*] *σημαίνει fm.* — *λέγω n.* — 29 *κατηγορεῖσθαι* om *m.* — *λαβεῖν* ante 30 *καθ' imnf.* — *τῶν* om *BCdifnum.*

25a3 *καθ'*] *καὶ καθ' n.* — 4 *καὶ ἀποφατικῶν* om *n.* — *μέν εἰσι καθόλου nmf.*

τηγορικὴν ἀντιστρέφειν μὲν ἀναγκαῖον, οὐ μὴν καθόλου ἀλλ' ἐν μέρει, οἷον εἰ πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ ἀγαθόν τι εἶναι ἡδο-
10 νήν· τῶν δὲ ἐν μέρει τὴν μὲν καταφατικὴν ἀντιστρέφειν ἀνάγκη κατὰ μέρος· εἰ γὰρ ἡδονή τις ἀγαθόν, καὶ ἀγαθόν τι ἔσται ἡδονή, τὴν δὲ στερητικὴν οὐκ ἀναγκαῖον· οὐ γὰρ εἰ ἄνθρωπος μὴ ὑπάρχει τινὶ ζῴῳ, καὶ ζῷον οὐχ ὑπάρχει τινὶ ἀνθρώπῳ.

Πρῶτον μὲν οὖν ἔστω στερητικὴ καθόλου ἡ *AB* πρότα-
15 σις. εἰ οὖν μηδενὶ τῶν *B* τὸ *A* ὑπάρχει, οὐδὲ τῶν *A* οὐδενὶ ὑπάρξει τὸ *B*. εἰ γάρ τινι, οἷον τῷ *Γ*, οὐκ ἀληθὲς ἔσται τὸ μηδενὶ τῶν *B* τὸ *A* ὑπάρχειν· τὸ γὰρ *Γ* τῶν *B* τί ἐστιν. εἰ δὲ παντὶ τὸ *A* τῷ *B*, καὶ τὸ *B* τινὶ τῷ *A* ὑπάρχει. εἰ γὰρ μηδενί, οὐδὲ τὸ *A* οὐδενὶ τῷ *B* ὑπάρξει· ἀλλ' ὑπέκειτο παντὶ ὑπάρχειν.
20 ὁμοίως δὲ καὶ εἰ κατὰ μέρος ἐστὶν ἡ πρότασις. εἰ γὰρ τὸ *A* τινὶ τῶν *B*, καὶ τὸ *B* τινὶ τῶν *A* ἀνάγκη ὑπάρχειν. εἰ γὰρ μηδενί, οὐδὲ τὸ *A* οὐδενὶ τῶν *B*. εἰ δέ γε τὸ *A* τινὶ τῶν *B* μὴ ὑπάρχει, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ *B* τινὶ τῷ *A* μὴ ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὸ μὲν *B* ἐστὶ ζῷον, τὸ δὲ *A* ἄνθρωπος·
25 ἄνθρωπος μὲν γὰρ οὐ παντὶ ζῴῳ, ζῷον δὲ παντὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει.

3 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἕξει καὶ ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων προτάσεων. ἡ μὲν γὰρ καθόλου στερητικὴ καθόλου ἀντιστρέφει, τῶν δὲ καταφατικῶν ἑκατέρα κατὰ μέρος. εἰ μὲν γὰρ ἀνάγκη
30 τὸ *A* τῷ *B* μηδενὶ ὑπάρχειν, ἀνάγκη καὶ τὸ *B* τῷ *A* μηδενὶ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ τινὶ ἐνδέχεται, καὶ τὸ *A* τῷ *B* τινὶ ἐνδέχοιτο ἄν. εἰ δὲ ἐξ ἀνάγκης τὸ *A* παντὶ ἢ τινὶ τῷ *B* ὑπάρχει, καὶ τὸ *B* τινὶ τῷ *A* ἀνάγκη ὑπάρχειν· εἰ γὰρ μὴ ἀνάγκη, οὐδ' ἂν τὸ *A* τινὶ τῶν *B* ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχοι. τὸ δ'

---

9 ἀγ. τί ἐστιν (ἔσται *f*, om *m*) ἡδονή *fmn*. — 10 κατηγορικὴν *infm*. — 11 ἐστιν *n*. — 12 οὐ γὰρ εἰ] εἰ γὰρ pr *C*, fort pr *A*. — εἰ ὁ ἄνθρ. *nm*. — 13 καὶ τὸ ζῷον *infm*. — 14 ἡ τοῦ αβ *f*. — 15 γοῦν *n*, γὰρ *ifm*. — τῷ β *inm*, pr *C*. — τῶν . . . β] τὸ β οὐδενὶ ὑπάρξει (ὑπάρχει *n*) τῷ α *nm*. — 16 γὰρ τὸ τινὶ *Marc* 231. — 17 τῷ *m*, corr *B*. — τῶν β post ὑπάρχειν *n*. — ἐστιν. ἔστω οὖν τὸ β τινὶ τῶν α ὑπάρχειν *Vat* 209. — 18 pr τῷ] τῶν *fi*, corr *A*. — τῶν α *n*. — ὑπάρξει *ifnm*. — μή, οὐδὲ *n*. — τῷ] τῶν corr *A*. — τῷ β] τῶν β οὐδενὶ *if*. — 21 τῷ bis *mf*. — τῷ α *i*. — ἀνάγκη ὑπάρχειν] ὑπάρχει *C*. — 22 τῷ *imf*. — εἰ] ὑπάρξει. εἰ *imf*. — 23 τῷ *m*. — τῶν *Cif*, corr *A*. — 30 τῶν *if*, corr *AC*. — μηθενὶ bis *i*. — καὶ om *ACd*. — τῷ α τὸ β *m*. — τῶν *if*, corr *A*. — 31 τῶν *Cif*, corr *A*. — 32 ἂν om *f*. — 32 et 33 τῶν *Ci*, corr *A*. — 34 τῶν] τῷ *dmu*. — ὑπάρχῃ corr *A*.

ἐν μέρει στερητικὸν οὐκ ἀντιστρέφει διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν 35
καὶ πρότερον ἔφαμεν.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐνδεχομένων, ἐπειδὴ πολλαχῶς λέγεται
τὸ ἐνδέχεσθαι (καὶ γὰρ τὸ ἀναγκαῖον καὶ τὸ μὴ ἀναγκαῖον
καὶ τὸ δυνατὸν ἐνδέχεσθαι λέγομεν), ἐν μὲν τοῖς καταφατικοῖς
ὁμοίως ἕξει κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν ἐν ἅπασιν. εἰ γὰρ τὸ *Α* 40
παντὶ ἢ τινὶ τῷ *Β* ἐνδέχεται, καὶ τὸ *Β* τινὶ τῷ *Α* ἐνδέχοιτο b
ἄν· εἰ γὰρ μηδενί, οὐδ' ἂν τὸ *Α* οὐδενὶ τῷ *Β*· δέδεικται γὰρ
τοῦτο πρότερον. ἐν δὲ τοῖς ἀποφατικοῖς οὐχ ὡσαύτως,
ἀλλ' ὅσα μὲν ἐνδέχεσθαι λέγεται τῷ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν
ἢ τῷ μὴ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν, ὁμοίως, οἷον εἴ τις φαίη τὸν 5
ἄνθρωπον ἐνδέχεσθαι μὴ εἶναι ἵππον ἢ τὸ λευκὸν μηδενὶ ἱμα-
τίῳ ὑπάρχειν. τούτων γὰρ τὸ μὲν ἐξ ἀνάγκης οὐχ ὑπάρχει,
τὸ δὲ οὐκ ἀνάγκη ὑπάρχειν, καὶ ὁμοίως ἀντιστρέφει ἡ πρό-
τασις· εἰ γὰρ ἐνδέχεται μηδενὶ ἀνθρώπῳ ἵππον, καὶ ἄνθρω-
πον ἐγχωρεῖ μηδενὶ ἵππῳ· καὶ εἰ τὸ λευκὸν ἐγχωρεῖ μηδενὶ 10
ἱματίῳ, καὶ τὸ ἱμάτιον ἐγχωρεῖ μηδενὶ λευκῷ· εἰ γάρ τινι
ἀνάγκη, καὶ τὸ λευκὸν ἱματίῳ τινὶ ἔσται ἐξ ἀνάγκης· τοῦτο
γὰρ δέδεικται πρότερον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐν μέρει ἀπο-
φατικῆς. ὅσα δὲ τῷ ὡς ἐπὶ πολὺ καὶ τῷ πεφυκέναι λέγεται
ἐνδέχεσθαι, καθ' ὃν τρόπον διορίζομεν τὸ ἐνδεχόμενον, οὐχ 15
ὁμοίως ἕξει ἐν ταῖς στερητικαῖς ἀντιστροφαῖς, ἀλλ' ἡ μὲν κα-
θόλου στερητικὴ πρότασις οὐκ ἀντιστρέφει, ἡ δὲ ἐν μέρει ἀντι-
στρέφει. τοῦτο δὲ ἔσται φανερόν, ὅταν περὶ τοῦ ἐνδεχομένου
λέγωμεν. νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν ἔστω πρὸς τοῖς εἰρημένοις δῆ-
λον, ὅτι τὸ ἐνδέχεσθαι μηδενὶ ἢ τινὶ μὴ ὑπάρχειν καταφα- 20
τικὸν ἔχει τὸ σχῆμα· τὸ γὰρ ἐνδέχεται τῷ ἔστιν ὁμοίως τάτ-
τεται, τὸ δὲ ἔστιν, οἷς ἂν προσκατηγορῆται, κατάφασιν ἀεὶ
ποιεῖ καὶ πάντως, οἷον τὸ ἔστιν οὐκ ἀγαθὸν ἢ ἔστιν οὐ λευκὸν ἢ
ἁπλῶς τὸ ἔστιν οὐ τοῦτο. δειχθήσεται δὲ καὶ τοῦτο διὰ τῶν ἑπο-
μένων. κατὰ δὲ τὰς ἀντιστροφὰς ὁμοίως ἕξουσι ταῖς ἄλλαις. 25

---

36 *εἴπομεν m Marc* 231. — 38 *ἐνδεχόμενον Marc* 231. — *καὶ γὰρ καὶ τὸ m.*

25b1 *τῶν β AC.* — *τῶν α C.* — 2 *μηδενὶ m.* — *τῶν C.* — 4 *τῷ τε ἐξ i.* — *ἀνάγκης*] *ἀνάγκης μὴ Cmdui, μὴ* rc supra vs *AB.* — 5 *τὸν ἄνθρ. φαίη m.* — 8 *ἀνάγκη μὴ ὑπάρχειν C, ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει m.* — *ἐπὶ τὸ πολὺ Cmi* (*τὸ* supra vs *i*), corr *d.* — 16 *ἐν* et 17 *στερητικὴ* om *m.* — 19 *τοσοῦτον*] *καὶ τοῦτο* post *ἡμῖν m.* — 21 pr *τὸ* om *m.*

4 Διωρισμένων δὲ τούτων λέγομεν ἤδη διὰ τίνων καὶ πότε
καὶ πῶς γίνεται πᾶς συλλογισμός· ὕστερον δὲ λεκτέον περὶ
ἀποδείξεως. πρότερον δὲ περὶ συλλογισμοῦ λεκτέον ἢ περὶ
ἀποδείξεως διὰ τὸ καθόλου μᾶλλον εἶναι τὸν συλλογισμόν·
30 ἡ μὲν γὰρ ἀπόδειξις συλλογισμός τις, ὁ συλλογισμὸς δὲ
οὐ πᾶς ἀπόδειξις.

Ὅταν οὖν ὅροι τρεῖς οὕτως ἔχωσι πρὸς ἀλλήλους ὥστε τὸν
ἔσχατον ἐν ὅλῳ εἶναι τῷ μέσῳ καὶ τὸν μέσον ἐν ὅλῳ τῷ πρώτῳ
ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, ἀνάγκη τῶν ἄκρων εἶναι συλλογισμὸν
35 τέλειον. καλῶ δὲ μέσον μὲν ὃ καὶ αὐτὸ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλο
ἐν τούτῳ ἐστίν, ὃ καὶ τῇ θέσει γίνεται μέσον· ἄκρα δὲ τὸ αὐτό
τε ἐν ἄλλῳ ὂν καὶ ἐν ᾧ ἄλλο ἐστίν. εἰ γὰρ τὸ Α κατὰ παν-
τὸς τοῦ Β καὶ τὸ Β κατὰ παντὸς τοῦ Γ, ἀνάγκη τὸ Α κατὰ
παντὸς τοῦ Γ κατηγορεῖσθαι· πρότερον γὰρ εἴρηται πῶς τὸ
40 κατὰ παντὸς λέγομεν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν Α κατὰ μη-
p. 26 δενὸς τοῦ Β, τὸ δὲ Β κατὰ παντὸς τοῦ Γ, ὅτι τὸ Α οὐδενὶ τῷ
Γ ὑπάρξει. εἰ δὲ τὸ μὲν πρῶτον παντὶ τῷ μέσῳ ὑπάρχει,
τὸ δὲ μέσον μηδενὶ τῷ ἐσχάτῳ ὑπάρχει, οὐκ ἔσται συλλογι-
σμὸς τῶν ἄκρων· οὐδὲν γὰρ ἀναγκαῖον συμβαίνει τῷ ταῦτα
5 εἶναι· καὶ γὰρ παντὶ καὶ μηδενὶ ἐνδέχεται τὸ πρῶτον τῷ
ἐσχάτῳ ὑπάρχειν, ὥστε οὔτε τὸ κατὰ μέρος οὔτε τὸ καθόλου γί-
νεται ἀναγκαῖον· μηδενὸς δὲ ὄντος ἀναγκαίου διὰ τούτων οὐκ
ἔσται συλλογισμός. ὅροι τοῦ παντὶ ὑπάρχειν ζῷον - ἄνθρωπος-
ἵππος, τοῦ μηδενὶ ζῷον - ἄνθρωπος - λίθος. οὐδ' ὅταν μήτε τὸ
10 πρῶτον τῷ μέσῳ μήτε τὸ μέσον τῷ ἐσχάτῳ μηδενὶ ὑπάρχῃ,
οὐδ' οὕτως ἔσται συλλογισμός. ὅροι τοῦ ὑπάρχειν ἐπιστήμη-
γραμμή - ἰατρική, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἐπιστήμη - γραμμή - μονάς.
καθόλου μὲν οὖν ὄντων τῶν ὅρων, δῆλον ἐν τούτῳ τῷ σχή-
ματι πότε ἔσται καὶ πότε οὐκ ἔσται συλλογισμός, καὶ ὅτι ὄν-
15 τος τε συλλογισμοῦ τοὺς ὅρους ἀναγκαῖον ἔχειν ὡς εἴπομεν,
ἄν θ' οὕτως ἔχωσιν, ὅτι ἔσται συλλογισμός.

Εἰ δ' ὁ μὲν καθόλου τῶν ὅρων ὁ δ' ἐν μέρει πρὸς τὸν ἕτερον,
ὅταν μὲν τὸ καθόλου τεθῇ πρὸς τὸ μεῖζον ἄκρον ἢ κατηγορικὸν
ἢ στερητικόν, τὸ δὲ ἐν μέρει πρὸς τὸ ἔλαττον κατηγορικόν, ἀνάγ-
20 κη συλλογισμὸν εἶναι τέλειον, ὅταν δὲ πρὸς τὸ ἔλαττον ἢ

---

26 *λέγωμεν* corr *d*. — 28 *δὲ*] *γὰρ m*. — 30 *ὁ*] *ἐστιν, ὁ C, ἐστι m*, om *u*. — 35 *μὲν* et *καὶ αὐτὸ* om *Marc* 231.

26a2 *ὑπάρχει*] *ἀκολουθεῖ* et 3 *ὑπάρχειν Marc* 231. — 13 *οὖν* om *C*.

καὶ ἄλλως πως ἔχωσιν οἱ ὅροι, ἀδύνατον. λέγω δὲ μεῖζον μὲν ἄκρον ἐν ᾧ τὸ μέσον ἐστίν, ἔλαττον δὲ τὸ ὑπὸ τὸ μέσον ὄν. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ. οὐκοῦν εἰ ἔστι παντὸς κατηγορεῖσθαι τὸ ἐν ἀρχῇ λεχθέν, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν. καὶ εἰ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β 25 ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν· ὥρισται γὰρ καὶ τὸ κατὰ μηδενὸς πῶς λέγομεν· ὥστε ἔσται συλλογισμὸς τέλειος. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἀδιόριστον εἴη τὸ ΒΓ, κατηγορικὸν ὄν· ὁ γὰρ αὐτὸς ἔσται συλλογισμὸς ἀδιορίστου τε καὶ ἐν μέρει ληφθέντος. ἐὰν δὲ πρὸς τὸ ἔλαττον 30 ἄκρον τὸ καθόλου τεθῇ ἢ κατηγορικὸν ἢ στερητικόν, οὐκ ἔσται συλλογισμός, οὔτε ἀποφατικοῦ οὔτε καταφατικοῦ τοῦ ἀδιορίστου ἢ κατὰ μέρος ὄντος, οἷον εἰ τὸ μὲν Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχει, ἢ μὴ ὑπάρχει, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει· ὅροι τοῦ ὑπάρχειν ἀγαθόν-ἕξις-φρόνησις, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἀγαθόν- 35 ἕξις-ἀμαθία. πάλιν εἰ τὸ μὲν Β μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α τινὶ τῷ Β ἢ ὑπάρχει ἢ μὴ ὑπάρχει ἢ μὴ παντὶ ὑπάρχει, οὐδ' οὕτως ἔσται συλλογισμός. ὅροι λευκόν-ἵππος-κύκνος, λευκόν-ἵππος-κόραξ. οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ εἰ τὸ ΑΒ ἀδιόριστον. οὐδ' ὅταν τὸ μὲν πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ καθόλου γένηται ἢ κατηγορικὸν ἢ στερητικόν, b τὸ δὲ πρὸς τῷ ἐλάττονι στερητικὸν κατὰ μέρος, οὐκ ἔσται συλλογισμὸς ἀδιορίστου τε καὶ ἐν μέρει ληφθέντος, οἷον εἰ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ μή, ἢ εἰ μὴ παντὶ ὑπάρχει· ᾧ γὰρ ἄν τινι μὴ ὑπάρχῃ τὸ μέσον, τούτῳ 5 καὶ παντὶ καὶ οὐδενὶ ἀκολουθήσει τὸ πρῶτον. ὑποκείσθωσαν γὰρ οἱ ὅροι ζῷον-ἄνθρωπος-λευκόν· εἶτα καὶ ὧν μὴ κατηγορεῖται λευκῶν ὁ ἄνθρωπος, εἰλήφθω κύκνος καὶ χιών· οὐκοῦν τὸ ζῷον τοῦ μὲν παντὸς κατηγορεῖται, τοῦ δὲ οὐδενός, ὥστε οὐκ ἔσται συλλογισμός. πάλιν τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β ὑπαρ- 10

---

24 παντὸς] πάντως κατὰ παντὸς *C*, κατὰ παντὸς *di*, sed *i* ante τὸ seq. — 29 ὂν om *C*. — 31 pr ἢ om *C*. — 32 οὔτε] ἢ bis *m*. — καταφατικοῦ οὔτε ἀποφ. *mf*. — τοῦ] οὔτε codices excepto *f*. — 33 ἢ] τοῦ *Cf*, corr *B*, οὔτε *m*, corr *d*. — ὄντος om *Angel C*, 3, 13. — τῶν *i*, corr *A*. — 36 ἢ om *i*. — 37 pr ἢ om *C*. — alt ἢ...ὑπάρχει om *i*. — 38 ὅροι] ὅροι τοῦ παντὶ (παντὶ] μὲν *C*, om *u*) ὑπάρχειν *Cfiu*. — κύκνος] κύκνος· τοῦ δὲ (δὲ om *u*) μηδενὶ (μὴ *C*) ὑπάρχειν *Cif*, *u* supra vs, *f* ὑπάρχειν om. — 39 ἀδιόριστον εἴη *Ci*.

26b1 γένηται] τεθῇ *i*. — 2 τὸ ἔλαττον *i*. — οὐκ...ληφθέντος rc *A* ubi pauciora. — 3 ἀδιορίστου...ληφθέντος pr om *d*. — τε καὶ] τοῦ *Marc* 231. — μὲν om *i*. — 4 μὴ] μὴ ὑπάρχει *Ci*. — εἰ om *C*. — 7 οἱ om *C*. — 8 et 13 κατηγορῆται pr *A*. — 10 ὑπαρχέτω τῷ β *C*.

χέτω, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπαρχέτω· καὶ οἱ ὅροι ἔστωσαν
ἄψυχον - ἄνθρωπος - λευκόν· εἶτα εἰλήφθωσαν, ὧν μὴ κατη-
γορεῖται λευκῶν ὁ ἄνθρωπος, κύκνος καὶ χιών· τὸ γὰρ ἄψυ-
χον τοῦ μὲν παντὸς κατηγορεῖται, τοῦ δὲ οὐδενός. ἔτι ἐπεὶ ἀδιό-
15 ριστον τὸ τινὶ τῷ Γ τὸ Β μὴ ὑπάρχειν, ἀληθεύεται δέ, καὶ
εἰ μηδενὶ ὑπάρχει καὶ εἰ μὴ παντί, ὅτι τινὶ οὐχ ὑπάρχει,
ληφθέντων δὲ τοιούτων ὅρων ὥστε μηδενὶ ὑπάρχειν οὐ γίνεται
συλλογισμός (τοῦτο γὰρ εἴρηται πρότερον), φανερὸν οὖν ὅτι
τῷ οὕτως ἔχειν τοὺς ὅρους οὐκ ἔσται συλλογισμός· ἦν γὰρ ἂν
20 καὶ ἐπὶ τούτων. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται κἂν τὸ καθόλου
τεθῇ στερητικόν. οὐδ' ἂν ἄμφω τὰ διαστήματα κατὰ μέ-
ρος ἢ κατηγορικῶς ἢ στερητικῶς, ἢ τὸ μὲν κατηγορικῶς τὸ δὲ
στερητικῶς λέγηται, ἢ τὸ μὲν ἀδιόριστον τὸ δὲ διωρισμένον, ἢ
ἄμφω ἀδιόριστα, οὐκ ἔσται συλλογισμὸς οὐδαμῶς. ὅροι δὲ κοι-
25 νοὶ πάντων ζῷον - λευκόν - ἵππος, ζῷον - λευκόν - λίθος.

Φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὡς ἐὰν ᾖ συλλογισμὸς ἐν
τούτῳ τῷ σχήματι κατὰ μέρος, ὅτι ἀνάγκη τοὺς ὅρους οὕτως
ἔχειν ὡς εἴπομεν· ἄλλως γὰρ ἐχόντων οὐδαμῶς γίνεται. δῆ-
λον δὲ καὶ ὅτι πάντες οἱ ἐν αὐτῷ συλλογισμοὶ τέλειοί εἰσι·
30 πάντες γὰρ ἐπιτελοῦνται διὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς ληφθέντων. καὶ ὅτι
πάντα τὰ προβλήματα δείκνυται διὰ τούτου τοῦ σχήματος·
καὶ γὰρ τὸ παντὶ καὶ τὸ μηδενὶ καὶ τὸ τινὶ καὶ τὸ μή τινι
ὑπάρχειν. καλῶ δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα πρῶτον.

5 Ὅταν δὲ τὸ αὐτὸ τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενὶ ὑπάρ-
35 χῃ, ἢ ἑκατέρῳ παντὶ ἢ μηδενί, τὸ μὲν σχῆμα τὸ τοιοῦτον
καλῶ δεύτερον, μέσον δὲ ἐν αὐτῷ λέγω τὸ κατηγορούμενον
ἀμφοῖν, ἄκρα δὲ καθ' ὧν λέγεται τοῦτο, μεῖζον δὲ ἄκρον τὸ
πρὸς τῷ μέσῳ κείμενον, ἔλαττον δὲ τὸ πορρωτέρω τοῦ μέσου.
τίθεται δὲ τὸ μέσον ἔξω μὲν τῶν ἄκρων, πρῶτον δὲ τῇ θέσει.
p.27 τέλειος μὲν οὖν οὐκ ἔσται συλλογισμὸς οὐδαμῶς ἐν τούτῳ τῷ
σχήματι, δυνατὸς δ' ἔσται καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν

---

18 οὖν om *f*. — 19 τὸ *d*. — τῷ ... ὅρους] οὕτως ἐχόντων τῶν ὅρων *C*. — γίνεται συλλ. *f*. — ἦν] οὐδαμῶς *i*, οὐδαμῶς ἦν *u*. — 20 δὲ] γὰρ *i*. — κἂν] καὶ εἰ *Cif*. — 21 τεθείη codices excepto *a*. — οὐδέ γε ἂν *Cm* (γ' rc add *A*), οὐδὲ ἐὰν *df*. — μέρος ᾖ *u*, μέρος ᾖ ἢ *Cf*. — 23 λέγεται *u*. — 24 ἀδιορίστου *u*. — 28 ὥσπερ *Marc* 231. — ἄλλως] καὶ ἐὰν οὕτως ἔχωσιν οἱ ὅροι, ἀνάγκη γενέσθαι συλλογισμόν· ἄλλως marg *u*. — 32 alt τὸ om *ABdimu*. — τινὶ καὶ τὸ μὴ corr *B*. — 38 ἔλαττον ... μέσου om pr *B*.

ὅρων ὄντων. καθόλου μὲν οὖν ὄντων ἔσται συλλογισμός, ὅταν τὸ μέσον τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενὶ ὑπάρχῃ, ἂν πρὸς ὁποτερῳοῦν ᾖ τὸ στερητικόν· ἄλλως δ' οὐδαμῶς. κατηγορείσθω γὰρ τὸ 5 Μ τοῦ μὲν Ν μηδενός, τοῦ δὲ Ξ παντός. ἐπεὶ οὖν ἀντιστρέφει τὸ στερητικόν, οὐδενὶ τῷ Μ ὑπάρξει τὸ Ν· τὸ δέ γε Μ παντὶ τῷ Ξ ὑπέκειτο· ὥστε τὸ Ν οὐδενὶ τῷ Ξ· τοῦτο γὰρ δέδεικται πρότερον. πάλιν εἰ τὸ Μ τῷ μὲν Ν παντὶ τῷ δὲ Ξ μηδενί, οὐδὲ τῷ Ξ τὸ Ν οὐδενὶ ὑπάρξει. εἰ γὰρ τὸ Μ μηδενὶ τῷ Ξ, οὐδὲ 10 τὸ Ξ οὐδενὶ τῷ Μ· τὸ δέ γε Μ παντὶ τῷ Ν ὑπῆρχεν· τὸ ἄρα Ξ οὐδενὶ τῷ Ν ὑπάρξει· γεγένηται γὰρ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα. ἐπεὶ δὲ ἀντιστρέφει τὸ στερητικόν, οὐδὲ τὸ Ν οὐδενὶ τῷ Ξ ὑπάρξει, ὥστ' ἔσται ὁ αὐτὸς συλλογισμός. ἔστι δὲ δεικνύναι ταῦτα καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον ἄγοντας. ὅτι μὲν οὖν γίνεται συλ- 15 λογισμὸς οὕτως ἐχόντων τῶν ὅρων, φανερόν, ἀλλ' οὐ τέλειος· οὐ γὰρ μόνον ἐκ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιτελεῖται τὸ ἀναγκαῖον. ἐὰν δὲ τὸ Μ παντὸς τοῦ Ν καὶ τοῦ Ξ κατηγορῆται, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι τοῦ ὑπάρχειν οὐσία - ζῷον - ἄνθρωπος, τοῦ μὴ ὑπάρχειν οὐσία-ζῷον-ἀριθμός· μέσον οὐσία. 20 οὐδ' ὅταν μήτε τοῦ Ν μήτε τοῦ Ξ μηδενὸς κατηγορῆται τὸ Μ. ὅροι τοῦ ὑπάρχειν γραμμή - ζῷον - ἄνθρωπος, τοῦ μὴ ὑπάρχειν γραμμή - ζῷον - λίθος. φανερὸν οὖν ὅτι ἂν ᾖ συλλογισμὸς καθόλου τῶν ὅρων ὄντων, ἀνάγκη τοὺς ὅρους ἔχειν ὡς ἐν ἀρχῇ εἴπομεν· ἄλλως γὰρ ἐχόντων οὐ γίνεται τὸ ἀναγκαῖον. 25

Ἐὰν δὲ πρὸς τὸν ἕτερον ᾖ καθόλου τὸ μέσον, ὅταν μὲν πρὸς τὸν μείζω γένηται καθόλου ἢ κατηγορικῶς ἢ στερητικῶς, πρὸς δὲ τὸν ἐλάττω κατὰ μέρος καὶ ἀντικειμένως τῷ καθόλου (λέγω δὲ τὸ ἀντικειμένως, εἰ μὲν τὸ καθόλου στερητικόν, τὸ ἐν μέρει καταφατικόν· εἰ δὲ κατηγορικὸν τὸ καθόλου, τὸ ἐν 30 μέρει στερητικόν), ἀνάγκη γίνεσθαι συλλογισμὸν στερητικὸν κατὰ μέρος. εἰ γὰρ τὸ Μ τῷ μὲν Ν μηδενὶ τῷ δὲ Ξ τινὶ

27a3 οὖν] μὲν *Cfi*. — ἔσται] τῶν ὅρων ἔσται *Cfi Marc* 231. — 4 τὸ δὲ pr *B*. — μηθενὶ *i*, οὐδενὶ *C*. — ἐὰν *C*, κἂν *fi*. — 7 τὸ μ . . . τῷ ν *Angel C*, 3, 13. — γε om *m*. — 9 πρότερον] πρότερον. εἰ γὰρ τὸ μ οὐδενὶ τῷ ξ (ν *C*) οὐδὲ τὸ ξ (ν *C*) οὐδενὶ τῷ μ *C*, deleta volunt *AB*. — τὸ μὲν μ *Marc* 231. — 10 pr οὐδὲ . . . 11 παντὶ τῷ rc supra lit *A*. — 10 τῷ ξ τὸ ν rc *A*, τὸ ν τῷ ξ *miu*, τὸ ξ τῷ ν *BCdf*, sed τῷ ξ corr *B* qui τῷ ν del vult. — τὸ ξ οὐδενὶ τῷ ν *Marc* 231. — εἰ . . 11 τῷ μ om *Bd*. — 11 τῷ ν ὑπέκειτο *i*. — τὸ ἄρα] ὥστε τὸ *Cfi*. — 12 τὸ *u*. — 15 ἀπάγοντας *Cidfu*. — 21 μηδενὸς] μηδὲ *Marc* 231. — 24 ante ὄντων lit plur litterarum *C*. — 30 καθόλου τὸ κατηγορικὸν *i*.

ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ *Ν* τινὶ τῷ *Ξ* μὴ ὑπάρχειν. ἐπεὶ γὰρ
ἀντιστρέφει τὸ στερητικόν, οὐδενὶ τῷ *Μ* ὑπάρξει τὸ *Ν*· τὸ δέ γε
35 *Μ* ὑπέκειτο τινὶ τῷ *Ξ* ὑπάρχειν· ὥστε τὸ *Ν* τινὶ τῷ *Ξ* οὐχ ὑπάρ-
ξει· γίνεται γὰρ συλλογισμὸς διὰ τοῦ πρώτου σχήματος. πά-
λιν εἰ τῷ μὲν *Ν* παντὶ τὸ *Μ*, τῷ δὲ *Ξ* τινὶ μὴ ὑπάρχει,
ἀνάγκη τὸ *Ν* τινὶ τῷ *Ξ* μὴ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ παντὶ ὑπάρ-
χει, κατηγορεῖται δὲ καὶ τὸ *Μ* παντὸς τοῦ *Ν*, ἀνάγκη τὸ *Μ*
b παντὶ τῷ *Ξ* ὑπάρχειν· ὑπέκειτο δὲ τινὶ μὴ ὑπάρχειν. καὶ εἰ
τὸ *Μ* τῷ μὲν *Ν* παντὶ ὑπάρχει τῷ δὲ *Ξ* μὴ παντί, ἔσται
συλλογισμὸς ὅτι οὐ παντὶ τῷ *Ξ* τὸ *Ν*· ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτή.
ἐὰν δὲ τοῦ μὲν *Ξ* παντὸς τοῦ δὲ *Ν* μὴ παντὸς κατηγορῆται,
5 οὐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι ζῷον - οὐσία - κόραξ, ζῷον - λευ-
κόν - κόραξ. οὐδ' ὅταν τοῦ μὲν *Ξ* μηδενός, τοῦ δὲ *Ν* τινός. ὅροι
τοῦ ὑπάρχειν ζῷον - οὐσία - μονάς, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ζῷον-
οὐσία - ἐπιστήμη.

Ὅταν μὲν οὖν ἀντικείμενον ᾖ τὸ καθόλου τῷ κατὰ μέρος,
10 εἴρηται πότ' ἔσται καὶ πότ' οὐκ ἔσται συλλογισμός· ὅταν δὲ
ὁμοιοσχήμονες ὦσιν αἱ προτάσεις, οἷον ἀμφότεραι στερητικαὶ
ἢ καταφατικαί, οὐδαμῶς ἔσται συλλογισμός. ἔστωσαν γὰρ
πρῶτον στερητικαί, καὶ τὸ καθόλου κείσθω πρὸς τὸ μεῖζον
ἄκρον, οἷον τὸ *Μ* τῷ μὲν *Ν* μηδενὶ τῷ δὲ *Ξ* τινὶ μὴ ὑπαρ-
15 χέτω· ἐνδέχεται δὴ καὶ παντὶ καὶ μηδενὶ τῷ *Ξ* τὸ *Ν* ὑπάρ-
χειν. ὅροι τοῦ μὲν μὴ ὑπάρχειν μέλαν - χιών - ζῷον· τοῦ δὲ
παντὶ ὑπάρχειν οὐκ ἔστι λαβεῖν, εἰ τὸ *Μ* τῷ *Ξ* τινὶ μὲν ὑπάρχει
τινὶ δὲ μή. εἰ γὰρ παντὶ τῷ *Ξ* τὸ *Ν*, τὸ δὲ *Μ* μηδενὶ τῷ *Ν*,
τὸ *Μ* οὐδενὶ τῷ *Ξ* ὑπάρξει· ἀλλ' ὑπέκειτο τινὶ ὑπάρχειν.
20 οὕτω μὲν οὖν οὐκ ἐγχωρεῖ λαβεῖν ὅρους, ἐκ δὲ τοῦ ἀδιορίστου
δεικτέον· ἐπεὶ γὰρ ἀληθεύεται τὸ τινὶ μὴ ὑπάρχειν τὸ *Μ* τῷ
Ξ καὶ εἰ μηδενὶ ὑπάρχει, μηδενὶ δὲ ὑπάρχοντος οὐκ ἦν συλ-
λογισμός, φανερὸν ὅτι οὐδὲ νῦν ἔσται. πάλιν ἔστωσαν κατηγορι-
καί, καὶ τὸ καθόλου κείσθω ὁμοίως, οἷον τὸ *Μ* τῷ μὲν *Ν*
25 παντὶ τῷ δὲ *Ξ* τινὶ ὑπαρχέτω. ἐνδέχεται δὴ τὸ *Ν* τῷ *Ξ* καὶ

---

34 ὑπάρχει *m*. — 35 ὑπόκειται *BCu*. — alt τῷ] τῶν *AB*. — ὑπάρ-
χει *C*, ὑπάρχειν *i*. — 37 τὸ *i*. — *ν* et *μ* loc mut *mfi*. — τῷ *f*, pr *C*. —
τὸ *f*. — ξ] ξ τὸ *μ* *m*. — ὑπάρχῃ corr *AB*. — 38 ὑπάρξει *Cfi*.
27b4 παντὸς τὸ *μ* τοῦ *C*. — 5 οὐκ] τὸ *μ* οὐκ *u*, rc *d* — 7 τοῦ δὲ
μὴ *Ci*. — 14 τὸ δὲ *A*. — 17 εἰ] ὅρους, εἰ *Ciu*. — 18 μὴ ὑπάρχει. εἰ
Ci. — οὐδενὶ *Ci*. — 19 ὑπάρχει *C*. — τινὶ] τινὶ μὴ *Ci*. — 20 ἀορίστου
pr *d*.

παντὶ καὶ μηδενὶ ὑπάρχειν. ὅροι τοῦ μηδενὶ ὑπάρχειν λευκόν-κύκνος-λίθος· τοῦ δὲ παντὶ οὐκ ἔσται λαβεῖν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἥνπερ πρότερον, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀδιορίστου δεικτέον. εἰ δὲ τὸ καθόλου πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον ἐστί, καὶ τὸ Μ τῷ μὲν Ξ μηδενὶ τῷ δὲ Ν τινὶ μὴ ὑπάρχει, ἐνδέχεται τὸ Ν τῷ Ξ καὶ 30 παντὶ καὶ μηδενὶ ὑπάρχειν. ὅροι τοῦ ὑπάρχειν λευκόν-ζῷον-κόραξ, τοῦ μὴ ὑπάρχειν λευκόν-λίθος-κόραξ. εἰ δὲ κατηγορικαὶ αἱ προτάσεις, ὅροι τοῦ μὴ ὑπάρχειν λευκόν-ζῷον-χιών, τοῦ ὑπάρχειν λευκόν-ζῷον-κύκνος. φανερὸν οὖν, ὅταν ὁμοιοσχήμονες ὦσιν αἱ προτάσεις καὶ ἡ μὲν καθόλου ἡ δ' ἐν μέρει, ὅτι 35 οὐδαμῶς γίνεται συλλογισμός. ἀλλ' οὐδ' εἴ τινι ἑκατέρῳ ὑπάρχει ἢ μὴ ὑπάρχει, ἢ τῷ μὲν τῷ δὲ μὴ ἢ μηδ' ἑτέρῳ παντί, ἢ ἀδιορίστως. ὅροι δὲ κοινοὶ πάντων λευκόν-ζῷον-ἄνθρωπος, λευκόν-ζῷον-ἄψυχον.

Φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἐάν τε οὕτως ἔχωσιν οἱ p. 28 ὅροι πρὸς ἀλλήλους ὡς ἐλέχθη, γίνεται συλλογισμὸς ἐξ ἀνάγκης, ἄν τ' ᾖ συλλογισμός, ἀνάγκη τοὺς ὅρους οὕτως ἔχειν. δῆλον δὲ καὶ ὅτι πάντες ἀτελεῖς εἰσὶν οἱ ἐν τούτῳ τῷ σχήματι συλλογισμοί (πάντες γὰρ ἐπιτελοῦνται προσλαμβανομένων 5 τινῶν, ἃ ἢ ἐνυπάρχει τοῖς ὅροις ἐξ ἀνάγκης ἢ τίθενται ὡς ὑποθέσεις, οἷον ὅταν διὰ τοῦ ἀδυνάτου δεικνύωμεν), καὶ ὅτι οὐ γίνεται καταφατικὸς συλλογισμὸς διὰ τούτου τοῦ σχήματος, ἀλλὰ πάντες στερητικοί, καὶ οἱ καθόλου καὶ οἱ κατὰ μέρος.

Ἐὰν δὲ τῷ αὐτῷ τὸ μὲν παντὶ τὸ δὲ μηδενὶ ὑπάρχῃ, 6 ἢ ἄμφω παντὶ ἢ μηδενί, τὸ μὲν σχῆμα τὸ τοιοῦτον καλῶ 11 τρίτον, μέσον δ' ἐν αὐτῷ λέγω καθ' οὗ ἄμφω τὰ κατηγορούμενα, ἄκρα δὲ τὰ κατηγορούμενα, μεῖζον δ' ἄκρον τὸ πορρώτερον τοῦ μέσου, ἔλαττον δὲ τὸ ἐγγύτερον. τίθεται δὲ τὸ μέσον ἔξω μὲν τῶν ἄκρων, ἔσχατον δὲ τῇ θέσει. τέλειος μὲν οὖν οὐ γί- 15 νεται συλλογισμὸς οὐδ' ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, δυνατὸς δ' ἔσται καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὅρων ὄντων πρὸς τὸ μέσον. καθόλου μὲν οὖν ὄντων, ὅταν καὶ τὸ Π καὶ τὸ Ρ παντὶ τῷ Σ

---

27 τὸ C. — 32 εἰ δὲ] ἐπειδὴ d. — 33 χιών ... ζῷον om pr C. — 34 τοῦ] τοῦ δὲ rc C. — ὅτι ἐὰν C, ὅτι ἂν d. — 35 ὑπόκειται d. — 37 ἢ μὴ ὑπάρχει om u et pr B. — μέν τινι τῷ i. — μηδετέρῳ ABCdfm, μηδ' ἑκατέρῳ i.

28a3 ἐὰν Ci. — 4 ὅτι καὶ Cd. — 9 ἀλλ' ἅπαντες C. — 10 ὅταν δὲ d. — 11 τοιοῦτο B. — 12 ἄμφω κατηγορεῖται Marc 231. — 13 πορρωτέρω... ἐγγυτέρω n. — 17 μὲν ὄντων τῶν ὅρων C. — 18 ὅταν] τῶν ὅρων, ὅταν n.

ὑπάρχῃ, ὅτι τινὶ τῷ Ρ τὸ Π ὑπάρξει ἐξ ἀνάγκης· ἐπεὶ γὰρ ἀντι-
20 στρέφει τὸ κατηγορικόν, ὑπάρξει τὸ Σ τινὶ τῷ Ρ, ὥστ' ἐπεὶ τῷ μὲν
Σ παντὶ τὸ Π, τῷ δὲ Ρ τινὶ τὸ Σ, ἀνάγκη τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ὑπάρ-
χειν· γίνεται γὰρ συλλογισμὸς διὰ τοῦ πρώτου σχήματος. ἔστι
δὲ καὶ διὰ τοῦ ἀδυνάτου καὶ τῷ ἐκθέσθαι ποιεῖν τὴν ἀπόδειξιν·
εἰ γὰρ ἄμφω παντὶ τῷ Σ ὑπάρχει, ἂν ληφθῇ τι τῶν Σ οἷον
25 τὸ Ν, τούτῳ καὶ τὸ Π καὶ τὸ Ρ ὑπάρξει, ὥστε τινὶ τῷ Ρ τὸ Π
ὑπάρξει. καὶ ἂν τὸ μὲν Ρ παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Π μηδενὶ
ὑπάρχῃ, ἔσται συλλογισμὸς ὅτι τὸ Π τινὶ τῷ Ρ οὐχ ὑπάρ-
ξει ἐξ ἀνάγκης· ὁ γὰρ αὐτὸς τρόπος τῆς ἀποδείξεως ἀντι-
στραφείσης τῆς ΡΣ προτάσεως. δειχθείη δ' ἂν καὶ διὰ τοῦ
30 ἀδυνάτου, καθάπερ ἐπὶ τῶν πρότερον. ἐὰν δὲ τὸ μὲν Ρ μηδενὶ
τὸ δὲ Π παντὶ ὑπάρχῃ τῷ Σ, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι
τοῦ ὑπάρχειν ζῷον - ἵππος - ἄνθρωπος, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ζῷον-
ἄψυχον - ἄνθρωπος. οὐδ' ὅταν ἄμφω κατὰ μηδενὸς τοῦ Σ λέ-
γηται, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι τοῦ ὑπάρχειν ζῷον - ἵππος-
35 ἄψυχον, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἄνθρωπος - ἵππος - ἄψυχον· μέσον
ἄψυχον. φανερὸν οὖν καὶ ἐν τούτῳ τῷ σχήματι πότ' ἔσται καὶ
πότ' οὐκ ἔσται συλλογισμὸς καθόλου τῶν ὅρων ὄντων. ὅταν μὲν
γὰρ ἀμφότεροι οἱ ὅροι ὦσι κατηγορικοί, ἔσται συλλογισμὸς
ὅτι τινὶ ὑπάρχει τὸ ἄκρον τῷ ἄκρῳ, ὅταν δὲ στερητικοί, οὐκ
b ἔσται. ὅταν δ' ὁ μὲν ᾖ στερητικὸς ὁ δὲ καταφατικός, ἐὰν μὲν
ὁ μείζων γένηται στερητικὸς ἅτερος δὲ καταφατικός, ἔσται
συλλογισμὸς ὅτι τινὶ οὐχ ὑπάρχει τὸ ἄκρον τῷ ἄκρῳ, ἐὰν
δ' ἀνάπαλιν, οὐκ ἔσται.

5 Ἐὰν δ' ὁ μὲν ᾖ καθόλου πρὸς τὸ μέσον ὁ δ' ἐν μέρει,
κατηγορικῶν μὲν ὄντων ἀμφοῖν ἀνάγκη γίνεσθαι συλλογι-
σμόν, ἂν ὁποτεροσοῦν ᾖ καθόλου τῶν ὅρων. εἰ γὰρ τὸ μὲν Ρ
παντὶ τῷ Σ τὸ δὲ Π τινί, ἀνάγκη τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ὑπάρ-
χειν. ἐπεὶ γὰρ ἀντιστρέφει τὸ καταφατικόν, ὑπάρξει τὸ Σ
10 τινὶ τῷ Π, ὥστ' ἐπεὶ τὸ μὲν Ρ παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Σ τινὶ τῷ

---

19 ὅτι] ἔστι (ἔσται *u*) συλλογισμὸς ὅτι *nu*. — 23 τῷ] τοῦ *n*, corr *C*, τὸ *i*. — 24 ἐὰν *Cn*. — 25 et 26 ὑπάρχει *Ad*. — 26 ὑπάρχει τὸ π *n*. — ἐὰν *Cn*. — μὲν τὸ *n*. — 27 ὑπάρξει *n*. — ὑπάρχει *n*. — 28 αὐτὸς ἔσται τρόπος *i*. — τρόπος ἔσται τῆς *C*. — 30 τῶν] τοῦ *C*. — μηθενὶ *i* qui solet etiam οὐθεὶς scribere. — 31 τὸ] τὸ σ τὸ *C*, τῷ σ τὸ *i*. — 34 ἔστι *d*. — 35 τοῦ . . . ἄψυχον pr om *d*. — 38 τεθῶσι *Ci*.

28b2 ὁ ἕτερος *ACf*, ὁ δὲ ἕτερος *mi*. — 5 περὶ τὸ *f*. — 8 σ ὑπάρχει τὸ *C*.

Π, καὶ τὸ Ρ τινὶ τῷ Π ὑπάρξει· ὥστε τὸ Π τινὶ τῷ Ρ. πάλιν εἰ τὸ μὲν Ρ τινὶ τῷ Σ τὸ δὲ Π παντὶ ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ὑπάρχειν· ὁ γὰρ αὐτὸς τρόπος τῆς ἀποδείξεως. ἔστι δ' ἀποδεῖξαι καὶ διὰ τοῦ ἀδυνάτου καὶ τῇ ἐκθέσει, καθάπερ ἐπὶ τῶν προτέρων. ἐὰν δ' ὁ μὲν ᾖ κατηγορικὸς ὁ δὲ 15 στερητικός, καθόλου δὲ ὁ κατηγορικός, ὅταν μὲν ὁ ἐλάττων ᾖ κατηγορικός, ἔσται συλλογισμός. εἰ γὰρ τὸ Ρ παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Π τινὶ μὴ ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ Π τινὶ τῷ Ρ μὴ ὑπάρχειν. εἰ γὰρ παντί, καὶ τὸ Ρ παντὶ τῷ Σ καὶ τὸ Π παντὶ τῷ Σ ὑπάρξει· ἀλλ' οὐχ ὑπῆρχεν. δείκνυται δὲ καὶ ἄνευ τῆς 20 ἐπαγωγῆς, ἐὰν ληφθῇ τι τῶν Σ ᾧ τὸ Π μὴ ὑπάρχει. ὅταν δ' ὁ μείζων ᾖ κατηγορικός, οὐκ ἔσται συλλογισμός, οἷον εἰ τὸ μὲν Π παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Ρ τινὶ τῷ Σ μὴ ὑπάρχει. ὅροι τοῦ παντὶ ὑπάρχειν ἔμψυχον - ἄνθρωπος - ζῷον. τοῦ δὲ μηδενὶ οὐκ ἔστι λαβεῖν ὅρους, εἰ τινὶ μὲν ὑπάρχει τῷ Σ τὸ Ρ, τινὶ δὲ 25 μή· εἰ γὰρ παντὶ τὸ Π τῷ Σ ὑπάρχει, τὸ δὲ Ρ τινὶ τῷ Σ, καὶ τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ὑπάρξει· ὑπέκειτο δὲ μηδενὶ ὑπάρχειν. ἀλλ' ὥσπερ ἐν τοῖς πρότερον ληπτέον· ἀδιορίστου γὰρ ὄντος τοῦ τινὶ μὴ ὑπάρχειν καὶ τὸ μηδενὶ ὑπάρχον ἀληθὲς εἰπεῖν τινὶ μὴ ὑπάρχειν· μηδενὶ δὲ ὑπάρχοντος οὐκ ἦν συλλογισμός. φανερὸν 30 οὖν ὅτι οὐκ ἔσται συλλογισμός. ἐὰν δ' ὁ στερητικὸς ᾖ καθόλου τῶν ὅρων, ὅταν μὲν ὁ μείζων ᾖ στερητικὸς ὁ δὲ ἐλάττων κατηγορικός, ἔσται συλλογισμός. εἰ γὰρ τὸ Π μηδενὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Ρ τινὶ ὑπάρχει τῷ Σ, τὸ Π τινὶ τῷ Ρ οὐχ ὑπάρξει· πάλιν γὰρ ἔσται τὸ πρῶτον σχῆμα τῆς ΡΣ προτάσεως ἀντιστραφείσης. 35 ὅταν δὲ ὁ ἐλάττων ᾖ στερητικός, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι τοῦ ὑπάρχειν ζῷον - ἄνθρωπος - ἄγριον, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ζῷον - ἐπιστήμη - ἄγριον· μέσον ἐν ἀμφοῖν τὸ ἄγριον. οὐδ' ὅταν ἀμφότεροι στερητικοὶ τεθῶσιν, ᾖ δ' ὁ μὲν καθόλου ὁ δ' ἐν μέρει. ὅροι ὅταν ὁ ἐλάττων ᾖ καθόλου πρὸς τὸ μέσον, ζῷον - ἐπιστή- p. 29

---

11 *ὥστε καὶ τὸ Cim*, corr *B*. — 13 *τὸ*] *καὶ τὸ i*. — 15 *ἐπὶ*] *καὶ ἐπὶ C*. — *πρότερον u*. — 20 *ὑπῆρχε παντί. δείκνυται C*. — 22 *κατηγορικός, ὁ δ' ἐλάττων μερικὸς στερητικός, οὐκ m*, rec *AB*. — 23 *ὑπάρχῃ* corr *A*, om d. — 24 *μηδενὸς Marc* 231. — 25 *τὸ σ τῷ ρ i*. — 28 *ἀορίστου A*. — 29 *μὴ*] *μηδενὶ u*. — *ὑπάρχειν* corr *A*. — 30 *ὑπάρχοντι* pr *C*. — *οὐκ ἦν συλλογισμὸς* om *C*. — *ην*] *ἔσται Marc* 231. — 31 *οὖν* om *ABdfu*. — 32 *ὁ δὲ ἐλάττων* (*ὁ δὲ ἕτερος d*) *κατηγορικὸς* om *Af*, rc supra vs *d*. — 38 *ἐν* om *Cm*.

29a1 *ὅροι τοῦ μὴ ὑπάρχειν, ὅταν Cf*, rc *A*, *ὅροι τοῦ ὑπάρχειν, ὅταν m*. — *τὸ ἔλαττον f*. — *ἐλάσσων C*.

μη-ἄγριον, ζῷον-ἄνθρωπος-ἄγριον· ὅταν δ' ὁ μείζων, τοῦ
μὲν μὴ ὑπάρχειν κόραξ-χιών-λευκόν. τοῦ δ' ὑπάρχειν οὐκ
ἔστι λαβεῖν, εἰ τὸ Ρ τινὶ μὲν ὑπάρχει τῷ Σ, τινὶ δὲ μὴ ὑπάρχει.
5 εἰ γὰρ τὸ Π παντὶ τῷ Ρ, τὸ δὲ Ρ τινὶ τῷ Σ, καὶ τὸ Π τινὶ τῷ
Σ· ὑπέκειτο δὲ μηδενί. ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀδιορίστου δεικτέον. οὐδ' ἂν
ἑκάτερος τινὶ τῷ μέσῳ ὑπάρχῃ ἢ μὴ ὑπάρχῃ, ἢ ὁ μὲν ὑπάρ-
χῃ ὁ δὲ μὴ ὑπάρχῃ, ἢ ὁ μὲν τινὶ ὁ δὲ μὴ παντί, ἢ ἀδιορίστως,
οὐκ ἔσται συλλογισμὸς οὐδαμῶς. ὅροι δὲ κοινοὶ πάντων ζῷον-
10 ἄνθρωπος-λευκόν, ζῷον-ἄψυχον-λευκόν.

Φανερὸν οὖν καὶ ἐν τούτῳ τῷ σχήματι πότ' ἔσται καὶ πότ'
οὐκ ἔσται συλλογισμός, καὶ ὅτι ἐχόντων τε τῶν ὅρων ὡς
ἐλέχθη γίνεται συλλογισμὸς ἐξ ἀνάγκης, ἄν τ' ᾖ συλλογι-
σμός, ἀνάγκη τοὺς ὅρους οὕτως ἔχειν. φανερὸν δὲ καὶ ὅτι πάν-
15 τες ἀτελεῖς εἰσὶν οἱ ἐν τούτῳ τῷ σχήματι συλλογισμοί (πάν-
τες γὰρ τελειοῦνται προσλαμβανομένων τινῶν) καὶ ὅτι συλλο-
γίσασθαι τὸ καθόλου διὰ τούτου τοῦ σχήματος οὐκ ἔσται, οὔτε
στερητικὸν οὔτε καταφατικόν.

7 Δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐν ἅπασι τοῖς σχήμασιν, ὅταν μὴ γί-
20 νηται συλλογισμός, κατηγορικῶν μὲν ἢ στερητικῶν ἀμφοτέ-
ρων ὄντων τῶν ὅρων οὐδὲν ὅλως γίνεται ἀναγκαῖον, κατηγορι-
κοῦ δὲ καὶ στερητικοῦ, καθόλου ληφθέντος τοῦ στερητικοῦ ἀεὶ
γίνεται συλλογισμὸς τοῦ ἐλάττονος ἄκρου πρὸς τὸ μεῖζον, οἷον
εἰ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β ἢ τινί, τὸ δὲ Β μηδενὶ τῷ Γ· ἀντιστρεφο-
25 μένων γὰρ τῶν προτάσεων ἀνάγκη τὸ Γ τινὶ τῷ Α μὴ ὑπάρ-
χειν. ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἑτέρων σχημάτων· ἀεὶ γὰρ γίνεται
διὰ τῆς ἀντιστροφῆς συλλογισμός. δῆλον δὲ καὶ ὅτι τὸ ἀδιό-
ριστον ἀντὶ τοῦ κατηγορικοῦ τοῦ ἐν μέρει τιθέμενον τὸν αὐτὸν
ποιήσει συλλογισμὸν ἐν ἅπασι τοῖς σχήμασιν.

30 Φανερὸν δὲ καὶ ὅτι πάντες οἱ ἀτελεῖς συλλογισμοὶ τε-
λειοῦνται διὰ τοῦ πρώτου σχήματος. ἢ γὰρ δεικτικῶς ἢ διὰ τοῦ

---

2 ἄγριον τοῦ ὑπάρχειν ζῷον C. — μείζων ᾖ καθόλου Cu. — 6 σ ὑπάρξει. ὑπέκειτο C. — ἀορίστου A — ἐὰν Bdu. — 7 ἢ ὁ . . . μὴ ὑπάρχῃ om BCmfu. — 9 δὲ] δὲ πάντων Angel C, 3, 13, om u. — 12 τε om d. — 13 ἐὰν C. — 16 τὸ καθόλου συλλογίσασθαι C. — 17 ἔστιν C. — οὐδὲ A. — 19 ὅτι καὶ C. — ὅτι om d. — γένηται dm. — 21 ὄντων ἀμφοτέρων f. — τῶν ὅρων ὄντων καὶ ἐπὶ μέρους οὐδὲν Angel C, 3, 13, ὄντων καὶ ἐπὶ μέρους τῶν ὅρων οὐδὲν C, τῶν ὅρων καὶ ἐπὶ μέρους οὐδὲν fm Marc 231. — ὄντων ἐπὶ μέρους τῶν rc A. — 25 γὰρ] δὲ u. — 26 καὶ ἐπὶ C. — 27 ὅτι καὶ Cdi. — 29 ποιεῖ C. — 30 ὅτι καὶ C.

ἀδυνάτου περαίνονται πάντες· ἀμφοτέρως δὲ γίνεται τὸ πρῶτον σχῆμα, δεικτικῶς μὲν τελειουμένων, ὅτι διὰ τῆς ἀντιστροφῆς ἐπεραίνοντο πάντες, ἡ δ' ἀντιστροφὴ τὸ πρῶτον ἐποίει σχῆμα, διὰ δὲ τοῦ ἀδυνάτου δεικνυμένων, ὅτι τεθέντος τοῦ ψεύδους ὁ συλλογισμὸς γίνεται διὰ τοῦ πρώτου σχήματος, οἷον ἐν τῷ τελευταίῳ σχήματι, εἰ τὸ *Α* καὶ τὸ *Β* παντὶ τῷ *Γ* ὑπάρχει, ὅτι τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* ὑπάρχει· εἰ γὰρ μηδενί, τὸ δὲ *Β* παντὶ τῷ *Γ*, οὐδενὶ τῷ *Γ* τὸ *Α*· ἀλλ' ἦν παντί. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. 35

Ἔστι δὲ καὶ ἀναγαγεῖν πάντας τοὺς συλλογισμοὺς εἰς τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμούς. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ δευτέρῳ φανερὸν ὅτι δι' ἐκείνων τελειοῦνται, πλὴν οὐχ ὁμοίως πάντες, ἀλλ' οἱ μὲν καθόλου τοῦ στερητικοῦ ἀντιστραφέντος, τῶν δ' ἐν μέρει ἑκάτερος διὰ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπαγωγῆς. οἱ δ' ἐν τῷ πρώτῳ, οἱ κατὰ μέρος, ἐπιτελοῦνται μὲν καὶ δι' αὑτῶν, ἔστι δὲ καὶ διὰ τοῦ δευτέρου σχήματος δεικνύναι εἰς ἀδύνατον ἀπάγοντας, οἷον εἰ τὸ *Α* παντὶ τῷ *Β*, τὸ δὲ *Β* τινὶ τῷ *Γ*, ὅτι τὸ *Α* τινὶ τῷ *Γ*. εἰ γὰρ μηδενί, τῷ δὲ *Β* παντί, οὐδενὶ τῷ *Γ* τὸ *Β* ὑπάρξει· τοῦτο γὰρ ἴσμεν διὰ τοῦ δευτέρου σχήματος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ στερητικοῦ ἔσται ἡ ἀπόδειξις. εἰ γὰρ τὸ *Α* μηδενὶ τῷ *Β*, τὸ δὲ *Β* τινὶ τῷ *Γ* ὑπάρχει, τὸ *Α* τινὶ τῷ *Γ* οὐχ ὑπάρξει· εἰ γὰρ παντί, τῷ δὲ *Β* μηδενὶ ὑπάρχει, οὐδενὶ τῷ *Γ* τὸ *Β* ὑπάρξει· τοῦτο δ' ἦν τὸ μέσον σχῆμα. ὥστ' ἐπεὶ οἱ μὲν ἐν τῷ μέσῳ σχήματι συλλογισμοὶ πάντες ἀνάγονται εἰς τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ καθόλου συλλογισμούς, οἱ δὲ κατὰ μέρος ἐν τῷ πρώτῳ εἰς τοὺς ἐν τῷ μέσῳ, φανερὸν ὅτι καὶ οἱ κατὰ μέρος ἀναχθήσονται εἰς τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμούς. οἱ δ' ἐν τῷ τρίτῳ καθόλου μὲν ὄντων τῶν ὅρων εὐθὺς ἐπιτελοῦνται δι' ἐκείνων τῶν συλλογισμῶν, ὅταν δ' ἐν μέρει ληφθῶσι, διὰ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι· οὗτοι δὲ ἀνήχθησαν εἰς ἐκείνους, ὥστε καὶ οἱ ἐν τῷ τρίτῳ σχήματι, οἱ κατὰ μέρος. φανερὸν οὖν ὅτι πάντες ἀναχθήσονται εἰς τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμούς. b 5 10 15 20 25

34 ἐποίει τὸ πρῶτον σχ. *i*. — 35 δὲ pr om *d*. — τοῦ ψευδοῦς τεθέντος *u*. — ψεύδους *C*. — 36 ἐν τῷ . . . τῷ β rc *A* supra lit.
29b6 οἱ] σχήματι, οἱ Marc 231. — 9 τινὶ τῷ γ pr om *d*. — γ ὑπάρξει. εἰ *Ci*. — μηδενὶ ὑπάρξει τὸ α τῷ γ τῷ *i*. — 20 τρίτῳ συλλογισμοὶ καθόλου *C*. — 22 σχήματι ἀνάγονται εἰς τοὺς καθόλου· οὗτοι *C*. — 24 οἱ om *Bu*.

Οἱ μὲν οὖν τῶν συλλογισμῶν ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν δεικνύντες εἴρηνται πῶς ἔχουσι, καὶ καθ' αὑτοὺς οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ πρὸς ἀλλήλους οἱ ἐκ τῶν ἑτέρων σχημάτων.

8 Ἐπεὶ δ' ἕτερόν ἐστιν ὑπάρχειν τε καὶ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρ-
30 χειν καὶ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν (πολλὰ γὰρ ὑπάρχει μέν, οὐ μέντοι ἐξ ἀνάγκης· τὰ δ' οὔτ' ἐξ ἀνάγκης οὔθ' ὑπάρχει ὅλως, ἐνδέχεται δ' ὑπάρχειν), δῆλον ὅτι καὶ συλλογισμὸς ἑκάστου τούτων ἕτερος ἔσται, καὶ οὐχ ὁμοίως ἐχόντων τῶν ὅρων, ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ ἀναγκαίων, ὁ δ' ἐξ ὑπαρχόντων, ὁ δ' ἐξ ἐνδεχο-
35 μένων.

Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀναγκαίων σχεδὸν ὁμοίως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων· ὡσαύτως γὰρ τιθεμένων τῶν ὅρων ἔν τε τῷ ὑπάρχειν καὶ τῷ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν ἔσται τε καὶ οὐκ ἔσται συλλογισμός, πλὴν διοίσει τῷ
p. 30 προσκεῖσθαι τοῖς ὅροις τὸ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν. τό τε γὰρ στερητικὸν ὡσαύτως ἀντιστρέφει, καὶ τὸ ἐν ὅλῳ εἶναι καὶ τὸ κατὰ παντὸς ὁμοίως ἀποδώσομεν. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις τὸν αὐτὸν τρόπον δειχθήσεται διὰ τῆς ἀντι-
5 στροφῆς τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ὑπάρχειν· ἐν δὲ τῷ μέσῳ σχήματι, ὅταν ᾖ τὸ καθόλου καταφατικὸν τὸ δ' ἐν μέρει στερητικόν, καὶ πάλιν ἐν τῷ τρίτῳ, ὅταν τὸ μὲν καθόλου κατηγορικὸν τὸ δ' ἐν μέρει στερητικόν, οὐχ ὁμοίως ἔσται ἡ ἀπόδειξις, ἀλλ' ἀνάγκη ἐκθεμένους ᾧ τινὶ ἑκάτερον
10 μὴ ὑπάρχει, κατὰ τούτου ποιεῖν τὸν συλλογισμόν· ἔσται γὰρ ἀναγκαίως ἐπὶ τούτων· εἰ δὲ κατὰ τοῦ ἐκτεθέντος ἐστὶν ἀναγκαῖος, καὶ κατ' ἐκείνου τινός· τὸ γὰρ ἐκτεθὲν ὅπερ ἐκεῖνό τί ἐστιν. γίνεται δὲ τῶν συλλογισμῶν ἑκάτερος ἐν τῷ οἰκείῳ σχήματι.

9 Συμβαίνει δέ ποτε καὶ τῆς ἑτέρας προτάσεως ἀναγ-
16 καίας οὔσης ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὸν συλλογισμόν, πλὴν οὐχ ὁποτέρας ἔτυχεν, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸ μεῖζον ἄκρον, οἷον εἰ τὸ μὲν *Α* τῷ *Β* ἐξ ἀνάγκης εἴληπται ὑπάρχον ἢ μὴ ὑπάρχον, τὸ δὲ *Β* τῷ *Γ* ὑπάρχον μόνον· οὕτως γὰρ εἰλημμένων τῶν

---

27 ἑαυτοὺς *im*. — 28 ἄλλους *A*, pr *Bd*. — σχημάτων om *d*. — 38 καὶ ἐν τῷ *u*.

30a1 προκεῖσθαι *A*, pr *C*. — 5 τὸ] ὅτι τὸ *C*. — ὅνπερ *u*. — 6 τὸ μὲν καθόλου *Ci*. — 7 ὅταν ᾖ τὸ *C*. — 10 ὑπάρχῃ *d*, corr *A*. — τοῦτο *C*. — 11 ἀναγκαῖος *du*, ἀναγκαίος *AB*, corr *Cm*. — δὲ καὶ κατὰ *C*. — 16 τὸν om *C*.

προτάσεων ἐξ ἀνάγκης τὸ Α τῷ Γ ὑπάρξει ἢ οὐχ ὑπάρξει. 20
ἐπεὶ γὰρ παντὶ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει ἢ οὐχ ὑπάρχει
τὸ Α, τὸ δὲ Γ τι τῶν Β ἐστί, φανερὸν ὅτι καὶ τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης
ἔσται θάτερον τούτων. εἰ δὲ τὸ μὲν ΑΒ μή ἐστιν ἀναγκαῖον,
τὸ δὲ ΒΓ ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον.
εἰ γὰρ ἔστι, συμβήσεται τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν 25
ἐξ ἀνάγκης διά τε τοῦ πρώτου καὶ διὰ τοῦ τρίτου σχήματος.
τοῦτο δὲ ψεῦδος· ἐνδέχεται γὰρ τοιοῦτον εἶναι τὸ Β ᾧ ἐγχωρεῖ
τὸ Α μηδενὶ ὑπάρχειν. ἔτι καὶ ἐκ τῶν ὅρων φανερὸν ὅτι
οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, οἷον εἰ τὸ μὲν Α εἴη κίνησις,
τὸ δὲ Β ζῷον, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ Γ ἄνθρωπος· ζῷον μὲν 30
γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἀνάγκης ἐστί, κινεῖται δὲ τὸ ζῷον οὐκ ἐξ
ἀνάγκης, οὐδ' ὁ ἄνθρωπος. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ στερητικὸν εἴη
τὸ ΑΒ· ἡ γὰρ αὐτὴ ἀπόδειξις. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν,
εἰ μὲν τὸ καθόλου ἐστὶν ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα
ἔσται ἀναγκαῖον, εἰ δὲ τὸ κατὰ μέρος, οὐκ ἀναγκαῖον, 35
οὔτε στερητικῆς οὔτε κατηγορικῆς οὔσης τῆς καθόλου
προτάσεως. ἔστω δὴ πρῶτον τὸ καθόλου ἀναγκαῖον, καὶ τὸ μὲν
Α παντὶ τῷ Β ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ
ὑπαρχέτω μόνον· ἀνάγκη δὴ τὸ Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν
ἐξ ἀνάγκης· τὸ γὰρ Γ ὑπὸ τὸ Β ἐστί, τῷ δὲ Β παντὶ ὑπῆρχεν 40
ἐξ ἀνάγκης. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ στερητικὸς εἴη ὁ συλλογισμός· b
ἡ γὰρ αὐτὴ ἔσται ἀπόδειξις. εἰ δὲ τὸ κατὰ μέρος
ἐστὶν ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον·
οὐδὲν γὰρ ἀδύνατον συμπίπτει, καθάπερ οὐδ' ἐν τοῖς καθόλου
συλλογισμοῖς. ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν στερητικῶν. ὅροι κίνησις-ζῷον-λευκόν. 5

Ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου σχήματος, εἰ μὲν ἡ στερητικὴ πρότασίς 10
ἐστιν ἀναγκαία, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται ἀναγκαῖον,
εἰ δ' ἡ κατηγορική, οὐκ ἀναγκαῖον. ἔστω γὰρ πρῶτον ἡ στερητικὴ
ἀναγκαία, καὶ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ ἐνδεχέσθω, τῷ 10

20 ἢ οὐχ ὑπάρξει om *d*.— 21 γὰρ τὸ α παντὶ *Cf*. — 22 τὸ α om *Cfi*. — τῶν] τοῦ *m*. — ἐστι τῶν β *u*. — καὶ τὸ *diu*, corr *B*. — 23 εἰ] ἢ καταφατικὸν ἢ ἀποφατικόν. εἰ *f*. — 24 ἔστι *d*. — τὸ om *C*. — 25 ἔσται *Cfi*. — τῶν *f*. — 30 alt τὸ pr om *d*. — 35 οὐκ] οὔκουν *d*. — 36 στερητικῆς . . . τῆς et 38 τῷ . . . b1 συλλογισμὸς rc supra lit *A*. — 39 δὲ *d*. — 40 δέ γε β rc *A*. — παντὶ] παντὶ τὸ α codd excepto *B*; *dfu* adi τὸ α b1 post ἀνάγκης.

30b1 ἐξ ἀνάγκης ὑπῆρχεν et ὁμοίως γὰρ καὶ rc *A*.

δὲ Γ ὑπαρχέτω μόνον. ἐπεὶ οὖν ἀντιστρέφει τὸ στερητικόν, οὐδὲ τὸ Β τῷ Α οὐδενὶ ἐνδέχεται· τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει, ὥστ' οὐδενὶ τῷ Γ τὸ Β ἐνδέχεται· τὸ γὰρ Γ ὑπὸ τὸ Α ἐστίν. ὡσαύτως δὲ κἂν εἰ πρὸς τῷ Γ τεθῇ τὸ στερητικόν· εἰ γὰρ τὸ
15 Α μηδενὶ τῷ Γ ἐνδέχεται, οὐδὲ τὸ Γ οὐδενὶ τῷ Α ἐγχωρεῖ· τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, ὥστ' οὐδενὶ τῶν Β τὸ Γ ἐνδέχεται· γίνεται γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα πάλιν. οὐκ ἄρα οὐδὲ τὸ Β τῷ Γ· ἀντιστρέφει γὰρ ὁμοίως. εἰ δὲ ἡ κατηγορικὴ πρότασίς ἐστιν ἀναγκαία, οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον.
20 ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης, τῷ δὲ Γ μηδενὶ ὑπαρχέτω μόνον. ἀντιστραφέντος οὖν τοῦ στερητικοῦ τὸ πρῶτον γίνεται σχῆμα· δέδεικται δ' ἐν τῷ πρώτῳ ὅτι μὴ ἀναγκαίας οὔσης τῆς πρὸς τὸ μεῖζον στερητικῆς οὐδὲ τὸ συμπέρασμα ἔσται ἀναγκαῖον, ὥστ' οὐδ' ἐπὶ τούτων ἔσται ἐξ ἀνάγκης. ἔτι
25 δ' εἰ τὸ συμπέρασμά ἐστιν ἀναγκαῖον, συμβαίνει τὸ Γ τινὶ τῷ Α μὴ ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ τὸ Β τῷ Γ μηδενὶ ὑπάρχει ἐξ ἀνάγκης, οὐδὲ τὸ Γ τῷ Β οὐδενὶ ὑπάρξει ἐξ ἀνάγκης. τὸ δέ γε Β τινὶ τῷ Α ἀνάγκη ὑπάρχειν, εἴπερ καὶ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης ὑπῆρχεν. ὥστε τὸ Γ ἀνάγκη
30 τινὶ τῷ Α μὴ ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐδὲν κωλύει τὸ Α τοιοῦτον ληφθῆναι ᾧ παντὶ τὸ Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. ἔτι κἂν ὅρους ἐκθέμενον εἴη δεῖξαι ὅτι τὸ συμπέρασμα οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον ἁπλῶς, ἀλλὰ τούτων ὄντων ἀναγκαῖον. οἷον ἔστω τὸ Α ζῷον, τὸ δὲ Β ἄνθρωπος, τὸ δὲ Γ λευκόν, καὶ αἱ προτάσεις ὁμοίως
35 εἰλήφθωσαν· ἐνδέχεται γὰρ τὸ ζῷον μηδενὶ λευκῷ ὑπάρχειν. οὐχ ὑπάρξει δὴ οὐδ' ὁ ἄνθρωπος οὐδενὶ λευκῷ, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης· ἐνδέχεται γὰρ ἄνθρωπον γενέσθαι λευκόν, οὐ μέντοι ἕως ἂν ζῷον μηδενὶ λευκῷ ὑπάρχῃ. ὥστε τούτων μὲν ὄντων ἀναγκαῖον ἔσται τὸ συμπέρασμα, ἁπλῶς δ' οὐκ ἀναγ-
40 καῖον.

p. 31 Ὁμοίως δ' ἕξει καὶ ἐπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν. ὅταν μὲν γὰρ ἡ στερητικὴ πρότασις καθόλου τ' ᾖ καὶ ἀναγκαία, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται ἀναγκαῖον· ὅταν δὲ ἡ κατηγορικὴ καθόλου, ἡ δὲ στερητικὴ κατὰ μέρος, οὐκ ἔσται τὸ

---

14 καὶ codices. — 17 ἄρα δὲ οὐδὲ C. — 23 τῷ μείζονι C. — 27 μηδενὶ d. — 28 γε om Bufi. — 30 τινὶ pr om d. — 31 τῷ pr ABd. — 33 ἀναγκαίων pr Bi. — 35 λευκὸν B, pr A.
31a2 τ' pr om B. — 4 ᾗ] τε ᾖ καὶ ἀναγκαία, ἡ u.

συμπέρασμα ἀναγκαῖον. ἔστω δὴ πρῶτον ἡ στερητικὴ κα- 5
θόλου τε καὶ ἀναγκαία, καὶ τὸ *Α* τῷ μὲν *Β* μηδενὶ ἐνδεχέ-
σθω ὑπάρχειν, τῷ δὲ *Γ* τινὶ ὑπαρχέτω. ἐπεὶ οὖν ἀντιστρέφει
τὸ στερητικόν, οὐδὲ τὸ *Β* τῷ *Α* οὐδενὶ ἐνδέχοιτ' ἂν ὑπάρχειν·
τὸ δέ γε *Α* τινὶ τῶν *Γ* ὑπάρχει, ὥστ' ἐξ ἀνάγκης τινὶ τῶν *Γ*
οὐχ ὑπάρξει τὸ *Β*. πάλιν ἔστω ἡ κατηγορικὴ καθόλου τε καὶ 10
ἀναγκαία, καὶ κείσθω πρὸς τῷ *Β* τὸ κατηγορικόν. εἰ δὴ τὸ
Α παντὶ τῷ *Β* ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει, τῷ δὲ *Γ* τινὶ μὴ ὑπάρ-
χει, ὅτι μὲν οὐχ ὑπάρξει τὸ *Β* τινὶ τῷ *Γ* φανερόν, ἀλλ' οὐκ
ἐξ ἀνάγκης· οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι ἔσονται πρὸς τὴν ἀπόδειξιν
οἵπερ ἐπὶ τῶν καθόλου συλλογισμῶν. ἀλλ' οὐδ' εἰ τὸ στερητι- 15
κὸν ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐν μέρει ληφθέν, οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα
ἀναγκαῖον· διὰ γὰρ τῶν αὐτῶν ὅρων ἡ ἀπόδειξις.

Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ σχήματι καθόλου μὲν ὄντων τῶν **11**
ὅρων πρὸς τὸ μέσον καὶ κατηγορικῶν ἀμφοτέρων τῶν προ-
τάσεων, ἂν ὁποτερονοῦν ᾖ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα 20
ἔσται ἀναγκαῖον. ἐὰν δὲ τὸ μὲν ᾖ στερητικὸν τὸ δὲ κατηγορι-
κόν, ὅταν μὲν τὸ στερητικὸν ἀναγκαῖον ᾖ, καὶ τὸ συμπέρα-
σμα ἔσται ἀναγκαῖον, ὅταν δὲ τὸ κατηγορικόν, οὐκ ἔσται ἀναγ-
καῖον. ἔστωσαν γὰρ ἀμφότεραι κατηγορικαὶ πρῶτον αἱ προ-
τάσεις, καὶ τὸ *Α* καὶ τὸ *Β* παντὶ τῷ *Γ* ὑπαρχέτω, ἀναγ- 25
καῖον δ' ἔστω τὸ *ΑΓ*. ἐπεὶ οὖν τὸ *Β* παντὶ τῷ *Γ* ὑπάρχει,
καὶ τὸ *Γ* τινὶ τῷ *Β* ὑπάρξει διὰ τὸ ἀντιστρέφειν τὸ καθόλου
τῷ κατὰ μέρος, ὥστ' εἰ παντὶ τῷ *Γ* τὸ *Α* ἐξ ἀνάγκης ὑπάρ-
χει καὶ τὸ *Γ* τῷ *Β* τινί, καὶ τῷ *Β* τινὶ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν
τὸ *Α*· τὸ γὰρ *Β* ὑπὸ τὸ *Γ* ἐστίν. γίνεται οὖν τὸ πρῶτον σχῆμα. 30
ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ εἰ τὸ *ΒΓ* ἐστὶν ἀναγκαῖον. ἀντι-
στρέφει γὰρ τὸ *Γ* τῷ *Α* τινί, ὥστ' εἰ παντὶ τῷ *Γ* τὸ *Β* ἐξ
ἀνάγκης ὑπάρχει, καὶ τῷ *Α* τινὶ ὑπάρξει ἐξ ἀνάγκης. πά-
λιν ἔστω τὸ μὲν *ΑΓ* στερητικόν, τὸ δὲ *ΒΓ* καταφατικόν,
ἀναγκαῖον δὲ τὸ στερητικόν. ἐπεὶ οὖν ἀντιστρέφει τινὶ τῷ *Β* τὸ 35
Γ, τὸ δὲ *Α* οὐδενὶ τῷ *Γ* ἐξ ἀνάγκης, οὐδὲ τῷ *Β* τινὶ ὑπάρξει ἐξ

---

5 δὲ *i*. — 9 τινὶ τῷ *ACim*. — ὑπάρξει *d*. — 10 ὑπάρχει fort *A*. — 20 ὁποτεροσοῦν ᾖ ἀναγκαῖος *n*. — 21 κατηγ. τὸ δὲ στερητικὸν *n*. — 26 ὑπάρχει om *n*. — 27 τῷ καθόλου τὸ *Cn*. — 29 τινί, ἀναγκαῖον καὶ τὸ α τινὶ τῷ β ὑπάρχειν *n*. — ὑπάρχειν om *u*. — 30 γίγνεται *n*. — σχῆμα om *d*. — 31 ὁμοίως] πάλιν ὁμοίως *ni*. — 32 γ καὶ τῷ α *Adn*, pr *C*. — 33 τὸ pr *B*. — ὑπάρχει *i*. — 36 οὐδὲ] ὥστε οὐδὲ *n*.

ἀνάγκης τὸ *Α*· τὸ γὰρ *Β* ὑπὸ τὸ *Γ* ἐστίν. εἰ δὲ τὸ κατηγορικὸν
ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. ἔστω γὰρ τὸ
ΒΓ κατηγορικὸν καὶ ἀναγκαῖον, τὸ δὲ *ΑΓ* στερητικὸν καὶ μὴ
40 ἀναγκαῖον. ἐπεὶ οὖν ἀντιστρέφει τὸ καταφατικόν, ὑπάρξει καὶ
τὸ *Γ* τινὶ τῷ *Β* ἐξ ἀνάγκης, ὥστ' εἰ τὸ μὲν *Α* μηδενὶ τῶν *Γ* τὸ
b δὲ *Γ* τινὶ τῶν *Β*, τὸ *Α* τινὶ τῶν *Β* οὐχ ὑπάρξει· ἀλλ' οὐκ ἐξ
ἀνάγκης· δέδεικται γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι ὅτι τῆς στε-
ρητικῆς προτάσεως μὴ ἀναγκαίας οὔσης οὐδὲ τὸ συμπέρασμα
ἔσται ἀναγκαῖον. ἔτι κἂν διὰ τῶν ὅρων εἴη φανερόν. ἔστω γὰρ
5 τὸ μὲν *Α* ἀγαθόν, τὸ δ' ἐφ' ᾧ *Β* ζῷον, τὸ δὲ *Γ* ἵππος. τὸ
μὲν οὖν ἀγαθὸν ἐνδέχεται μηδενὶ ἵππῳ ὑπάρχειν, τὸ δὲ ζῷον
ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχειν· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη ζῷόν τι μὴ εἶναι
ἀγαθόν, εἴπερ ἐνδέχεται πᾶν εἶναι ἀγαθόν. ἢ εἰ μὴ τοῦτο δυ-
νατόν, ἀλλὰ τὸ ἐγρηγορέναι ἢ καθεύδειν ὅρον θετέον· ἅπαν
10 γὰρ ζῷον δεκτικὸν τούτων.

Εἰ μὲν οὖν οἱ ὅροι καθόλου πρὸς τὸ μέσον εἰσίν, εἴρηται
πότε ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον· εἰ δ' ὁ μὲν καθόλου
ὁ δ' ἐν μέρει, κατηγορικῶν μὲν ὄντων ἀμφοτέρων, ὅταν τὸ
καθόλου γένηται ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται ἀναγ-
15 καῖον. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ ἣ καὶ πρότερον· ἀντιστρέφει γὰρ
καὶ τὸ ἐν μέρει κατηγορικόν. εἰ οὖν ἀνάγκη τὸ *Β* παντὶ τῷ
Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ *Α* ὑπὸ τὸ *Γ* ἐστίν, ἀνάγκη τὸ *Β* τινὶ τῷ
Α ὑπάρχειν. εἰ δὲ τὸ *Β* τῷ *Α* τινί, καὶ τὸ *Α* τῷ *Β* τινὶ
ὑπάρχειν ἀναγκαῖον· ἀντιστρέφει γάρ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ *ΑΓ*
20 εἴη ἀναγκαῖον καθόλου ὄν· τὸ γὰρ *Β* ὑπὸ τὸ *Γ* ἐστίν. εἰ δὲ
τὸ ἐν μέρει ἐστὶν ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀναγ-
καῖον. ἔστω γὰρ τὸ *ΒΓ* ἐν μέρει τε καὶ ἀναγκαῖον, τὸ δὲ *Α*
παντὶ τῷ *Γ* ὑπαρχέτω, μὴ μέντοι ἐξ ἀνάγκης. ἀντιστρα-
φέντος οὖν τοῦ *ΒΓ* τὸ πρῶτον γίνεται σχῆμα, καὶ ἡ μὲν κα-
25 θόλου πρότασις οὐκ ἀναγκαία, ἡ δ' ἐν μέρει ἀναγκαία. ὅτε
δ' οὕτως ἔχοιεν αἱ προτάσεις, οὐκ ἦν τὸ συμπέρασμα ἀναγ-
καῖον, ὥστ' οὐδ' ἐπὶ τούτων. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν ὅρων φανερόν.
ἔστω γὰρ τὸ μὲν *Α* ἐγρήγορσις, τὸ δὲ *Β* δίπουν, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ *Γ*

---

37 τὸ α ante 36 ἐξ *ni*. — 38 ἔστι τὸ *d*. — 41 alt τὸ om pr *d*, post μὲν pos *i*. — τῶν] τῷ *B*.

31b5 ἐφ' ᾧ om *n*. — 6 ἵππῳ pr om *d*. — 8 ἢ εἰ] εἰ δὲ *n*. — ἢ] ἢ τὸ *n*. — 11 οἱ om *A*. — 15 ἣ] ἢ *n*. — 19 εἰ καὶ *dnu*. — 24 γίγνεται *n*.

ζῷον. τὸ μὲν οὖν Β τινὶ τῷ Γ ἀνάγκη ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α τῷ
Γ ἐνδέχεται, καὶ τὸ Α τῷ Β οὐκ ἀναγκαῖον· οὐ γὰρ ἀνάγκη 30
δίπουν τι καθεύδειν ἢ ἐγρηγορέναι. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῶν
αὐτῶν ὅρων δειχθήσεται καὶ εἰ τὸ ΑΓ εἴη ἐν μέρει τε καὶ
ἀναγκαῖον. εἰ δ' ὁ μὲν κατηγορικὸς ὁ δὲ στερητικὸς τῶν ὅρων,
ὅταν μὲν ᾖ τὸ καθόλου στερητικόν τε καὶ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ
συμπέρασμα ἔσται ἀναγκαῖον· εἰ γὰρ τὸ Α τῷ Γ μηδενὶ ἐν- 35
δέχεται, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχει, τὸ Α τινὶ τῷ Β ἀνάγκη
μὴ ὑπάρχειν. ὅταν δὲ τὸ καταφατικὸν ἀναγκαῖον τεθῇ, ἢ
καθόλου ὂν ἢ ἐν μέρει, ἢ τὸ στερητικὸν κατὰ μέρος, οὐκ ἔσται
τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ταὐτὰ ἃ καὶ
ἐπὶ τῶν πρότερον ἐροῦμεν, ὅροι δ' ὅταν μὲν ᾖ τὸ καθόλου κα- 40
τηγορικὸν ἀναγκαῖον, ἐγρήγορσις - ζῷον - ἄνθρωπος, μέσον
ἄνθρωπος, ὅταν δ' ἐν μέρει τὸ κατηγορικὸν ἀναγκαῖον, ἐγρή- p. 32
γορσις - ζῷον - λευκόν· ζῷον μὲν γὰρ ἀνάγκη τινὶ λευκῷ ὑπάρ-
χειν, ἐγρήγορσις δ' ἐνδέχεται μηδενί, καὶ οὐκ ἀνάγκη τινὶ
ζῴῳ μὴ ὑπάρχειν ἐγρήγορσιν. ὅταν δὲ τὸ στερητικὸν ἐν μέ-
ρει ὂν ἀναγκαῖον ᾖ, δίπουν - κινούμενον - ζῷον, ζῷον μέσον. 5

12 Φανερὸν οὖν ὅτι τοῦ μὲν ὑπάρχειν οὐκ ἔστι συλλογισμός,
ἐὰν μὴ ἀμφότεραι ὦσιν αἱ προτάσεις ἐν τῷ ὑπάρχειν, τοῦ
δ' ἀναγκαίου ἔστι καὶ τῆς ἑτέρας μόνον ἀναγκαίας οὔσης. ἐν
ἀμφοτέροις δέ, καὶ καταφατικῶν καὶ στερητικῶν ὄντων τῶν
συλλογισμῶν, ἀνάγκη τὴν ἑτέραν πρότασιν ὁμοίαν εἶναι τῷ 10
συμπεράσματι. λέγω δὲ τὸ ὁμοίαν, εἰ μὲν ὑπάρχον, ὑπάρ-
χουσαν, εἰ δ' ἀναγκαῖον, ἀναγκαίαν. ὥστε καὶ τοῦτο δῆλον,
ὅτι οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα οὔτ' ἀναγκαῖον οὔθ' ὑπάρχον εἶ-
ναι μὴ ληφθείσης ἀναγκαίας ἢ ὑπαρχούσης προτάσεως.

13 Περὶ μὲν οὖν τοῦ ἀναγκαίου, πῶς γίνεται καὶ τίνα διαφο- 15
ρὰν ἔχει πρὸς τὸ ὑπάρχον, εἴρηται σχεδὸν ἱκανῶς· περὶ δὲ
τοῦ ἐνδεχομένου μετὰ ταῦτα λέγομεν πότε καὶ πῶς καὶ διὰ
τίνων ἔσται συλλογισμός. λέγω δ' ἐνδέχεσθαι καὶ τὸ ἐνδεχό-
μενον, οὗ μὴ ὄντος ἀναγκαίου, τεθέντος δ' ὑπάρχειν, οὐδὲν

---

29 α] α παντὶ rc *di*. — 30 καὶ] ὑπάρχειν καὶ *u*. — 31 ἢ ἐγρηγορέναι om *n*. — 36 β] $^{\beta}_{\gamma}$ et γ] $^{\gamma}_{\beta}$ *n*. — 39 τὰ αὐτὰ καὶ *n*. — 40 προτέρων *Ci*, ἑτέρων supra vs rc *d*. — καθόλου τὸ *n*. — 41 μέσον δὲ ἄνθρωπος *C*.
32a5 ὂν om *d*. — κίνησις *m*. — ζῷον μέσον] δίπουν, μέσον ζῷον *Ad*, ζῷον rc supra *d*, δίπουν μέσον *n*, μέσον ζῷον *C*, om *u*. — alt ζῷον in lit. *B*. — 8 μόνης *u*. — 15 γίγνεται *n*. — 17 λέγωμεν *BCifn*.

20 ἔσται διὰ τοῦτ᾽ ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ὁμωνύμως ἐνδέχεσθαι λέγομεν. ὅτι δὲ τοῦτ᾽ ἔστι τὸ ἐνδεχόμενον, φανερὸν ἔκ τε τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν καταφάσεων τῶν ἀντικειμένων· τὸ γὰρ οὐκ ἐνδέχεται ὑπάρχειν καὶ ἀδύνατον ὑπάρχειν καὶ ἀνάγκη μὴ ὑπάρχειν ἤτοι ταὐτά ἐστιν ἢ ἀκολουθεῖ ἀλλήλοις, ὥστε
25 καὶ τὰ ἀντικείμενα τούτοις, τὸ ἐνδέχεται ὑπάρχειν καὶ οὐκ ἀδύνατον ὑπάρχειν καὶ οὐκ ἀνάγκη μὴ ὑπάρχειν, ἤτοι ταὐτὰ ἔσται ἢ ἀκολουθοῦντα ἀλλήλοις· κατὰ παντὸς γὰρ ἡ φάσις ἢ ἡ ἀπόφασίς ἐστιν. ἔσται ἄρα τὸ ἐνδεχόμενον οὐκ ἀναγκαῖον καὶ τὸ μὴ ἀναγκαῖον ἐνδεχόμενον. συμβαίνει
30 δὲ πάσας τὰς κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι προτάσεις ἀντιστρέφειν ἀλλήλαις. λέγω δὲ οὐ τὰς καταφατικὰς ταῖς ἀποφατικαῖς, ἀλλ᾽ ὅσαι καταφατικὸν ἔχουσι τὸ σχῆμα κατὰ τὴν ἀντίθεσιν, οἷον τὸ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν τῷ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν, καὶ τὸ παντὶ ἐνδέχεσθαι τῷ ἐνδέχεσθαι μηδενὶ καὶ μὴ παντί, καὶ
35 τὸ τινὶ τῷ μὴ τινί. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐνδεχόμενον οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον, τὸ δὲ μὴ ἀναγκαῖον ἐγχωρεῖ μὴ ὑπάρχειν, φανερὸν ὅτι, εἰ ἐνδέχεται τὸ *Α* τῷ *Β* ὑπάρχειν, ἐνδέχεται καὶ μὴ ὑπάρχειν· καὶ εἰ παντὶ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, καὶ παντὶ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν.
40 ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἐν μέρει καταφάσεων· ἡ γὰρ αὐτὴ
b ἀπόδειξις. εἰσὶ δ᾽ αἱ τοιαῦται προτάσεις κατηγορικαὶ καὶ οὐ στερητικαί· τὸ γὰρ ἐνδέχεσθαι τῷ εἶναι ὁμοίως τάττεται, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον.

Διωρισμένων δὲ τούτων πάλιν λέγομεν ὅτι τὸ ἐνδέχε-
5 σθαι κατὰ δύο λέγεται τρόπους, ἕνα μὲν τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνεσθαι καὶ διαλείπειν τὸ ἀναγκαῖον, οἷον τὸ πολιοῦσθαι ἄνθρωπον ἢ τὸ αὐξάνεσθαι ἢ φθίνειν, ἢ ὅλως τὸ πεφυκὸς ὑπάρχειν (τοῦτο γὰρ οὐ συνεχὲς μὲν ἔχει τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὸ μὴ ἀεὶ εἶναι ἄνθρωπον, ὄντος μέντοι ἀνθρώπου ἢ ἐξ
10 ἀνάγκης ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ ἐστιν), ἄλλον δὲ τὸ ἀόριστον, ὃ καὶ

---

20 ἀναγκαῖον ὂν ὁμων. *n.* — 22 καὶ τῶν καταφ. om *n.* — 25 τούτοις om *n.* — 25 et 26 καὶ τὸ οὐκ *C.* — 26 ἤτοι] ἢ *n.* — 27 ἡ] ἢ ἡ *mf*, ἢ *u*, corr *A.* — 28 κατάφασις *Cdnuif.* — ἡ om *u.* — ἐστιν om *Cdnu.* — 33 τὸ pr *A.* — 34 καὶ τῷ μὴ *n.* — 35 ante τῷ lit duarum litterarum *B.* — 40 δὲ om *BCu.* — καὶ ἐπὶ *Bumif.*

32b4 λέγωμεν *Bif*, corr *n.* — 5 τῷ ὡς *n.* — 7 αὔξεσθαι *n.* — 9 εἶναι τὸν ἄνθρωπον *C.* — 10 ἄλλο *n*, corr *A.* — δὲ τρόπον τὸ *i.*

οὕτως καὶ μὴ οὕτως δυνατόν, οἷον τὸ βαδίζειν ζῷον ἢ τὸ βαδίζοντος γενέσθαι σεισμόν, ἢ ὅλως τὸ ἀπὸ τύχης γινόμενον· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον οὕτως πέφυκεν ἢ ἐναντίως. ἀντιστρέφει μὲν οὖν καὶ κατὰ τὰς ἀντικειμένας προτάσεις ἑκάτερον τῶν ἐνδεχομένων, οὐ μὴν τὸν αὐτόν γε τρόπον, ἀλλὰ τὸ μὲν 15 πεφυκὸς εἶναι τῷ μὴ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν (οὕτω γὰρ ἐνδέχεται μὴ πολιοῦσθαι ἄνθρωπον), τὸ δ' ἀόριστον τῷ μηδὲν μᾶλλον οὕτως ἢ ἐκείνως. ἐπιστήμη δὲ καὶ συλλογισμὸς ἀποδεικτικὸς τῶν μὲν ἀορίστων οὐκ ἔστι διὰ τὸ ἄτακτον εἶναι τὸ μέσον, τῶν δὲ πεφυκότων ἔστι, καὶ σχεδὸν οἱ λόγοι καὶ αἱ σκέψεις 20 γίνονται περὶ τῶν οὕτως ἐνδεχομένων· ἐκείνων δ' ἐγχωρεῖ μὲν γενέσθαι συλλογισμόν, οὐ μὴν εἴωθέ γε ζητεῖσθαι.

Ταῦτα μὲν οὖν διορισθήσεται μᾶλλον ἐν τοῖς ἑπομένοις· νῦν δὲ λέγομεν πότε καὶ τίς ἔσται συλλογισμὸς ἐκ τῶν ἐνδεχομένων προτάσεων. ἐπεὶ δὲ τὸ ἐνδέχεσθαι τόδε τῷδε ὑπάρ- 25 χειν διχῶς ἔστιν ἐκλαβεῖν — ἢ γὰρ ᾧ ὑπάρχει τόδε ἢ ᾧ ἐνδέχεται αὐτὸ ὑπάρχειν· τὸ γάρ, καθ' οὗ τὸ Β, τὸ Α ἐνδέχεσθαι τούτων σημαίνει θάτερον, ἢ καθ' οὗ λέγεται τὸ Β ἢ καθ' οὗ ἐνδέχεται λέγεσθαι — τὸ δέ, καθ' οὗ τὸ Β, τὸ Α ἐνδέχεσθαι ἢ παντὶ τῷ Β τὸ Α ἐγχωρεῖν οὐδὲν διαφέρει, 30 φανερὸν ὅτι διχῶς ἂν λέγοιτο τὸ Α τῷ Β παντὶ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν. πρῶτον οὖν εἴπωμεν, εἰ καθ' οὗ τὸ Γ τὸ Β ἐνδέχεται, καὶ καθ' οὗ τὸ Β τὸ Α, τίς ἔσται καὶ ποῖος συλλογισμός· οὕτω γὰρ αἱ προτάσεις ἀμφότεραι λαμβάνονται κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι, ὅταν δὲ καθ' οὗ τὸ Β ὑπάρχει τὸ Α 35 ἐνδέχηται, ἡ μὲν ὑπάρχουσα ἡ δ' ἐνδεχομένη. ὥστ' ἀπὸ τῶν ὁμοιοσχημόνων ἀρκτέον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις.

14 Ὅταν οὖν τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχηται καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, συλλογισμὸς ἔσται τέλειος ὅτι τὸ Α παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. τοῦτο δὲ φανερὸν ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ· τὸ γὰρ 40 ἐνδέχεσθαι παντὶ ὑπάρχειν οὕτως ἐλέγομεν. ὁμοίως δὲ καὶ p. 33 εἰ τὸ μὲν Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, ὅτι τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Γ· τὸ γὰρ καθ' οὗ τὸ Β ἐνδέ-

11 alt τὸ om *Cin*. — 18 ἐκείνως ἔχειν ἢ ἕξειν. ἐπιστήμη *i*. — 21 ἐκείνως *Buif*, corr *d*. — 23 οὖν om *C*. — 24 λέγωμεν *Bfdn*. — καὶ πῶς καὶ *Bfui*. — 29 τῷ β *u*. — 30 ἐγχωρεῖν] ἐνδέχεσθαι pr *u*. — 31 ὅτι] οὖν ὅτι *u*. — 33 pr τὸ] τῷ corr *n*. — 34 γὰρ καὶ αἱ *m*. — 33 ὑπάρχῃ *B*, fort *A*. — 37 ὁμοιοσχήμων pr *A*. — καὶ om *m*.
33a1 λέγομεν *n*.

χεται, τὸ Α μὴ ἐνδέχεσθαι τοῦτ' ἦν, τὸ μηδὲν ἀπολείπειν
5 τῶν ὑπὸ τὸ Β ἐνδεχομένων. ὅταν δὲ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχηται, τὸ δὲ Β ἐνδέχηται μηδενὶ τῷ Γ, διὰ μὲν τῶν εἰλημμένων προτάσεων οὐδεὶς γίνεται συλλογισμός, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς ΒΓ κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι γίνεται ὁ αὐτὸς ὅσπερ πρότερον. ἐπεὶ γὰρ ἐνδέχεται τὸ Β μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρ-
10 χειν, ἐνδέχεται καὶ παντὶ ὑπάρχειν· τοῦτο δ' εἴρηται πρότερον. ὥστ' εἰ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δ' Α παντὶ τῷ Β, πάλιν ὁ αὐτὸς γίνεται συλλογισμός. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἡ ἀπόφασις τεθείη μετὰ τοῦ ἐνδέχεσθαι. λέγω δ' οἷον εἰ τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῶν Β καὶ
15 τὸ Β μηδενὶ τῶν Γ· διὰ μὲν γὰρ τῶν εἰλημμένων προτάσεων οὐδεὶς γίνεται συλλογισμός, ἀντιστρεφομένων δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς ἔσται ὡς καὶ πρότερον. φανερὸν οὖν ὅτι τῆς ἀποφάσεως τιθεμένης πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον ἢ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἢ οὐ γίνεται συλλογισμός, ἢ γίνεται μὲν ἀλλ'
20 οὐ τέλειος· ἐκ γὰρ τῆς ἀντιστροφῆς γίνεται τὸ ἀναγκαῖον.

Ἐὰν δ' ἡ μὲν καθόλου τῶν προτάσεων ἡ δ' ἐν μέρει ληφθῇ, πρὸς μὲν τὸ μεῖζον ἄκρον κειμένης τῆς καθόλου συλλογισμὸς ἔσται τέλειος. εἰ γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ Γ ἐνδέχεται. τοῦτο δὲ φανερὸν ἐκ τοῦ
25 ὁρισμοῦ τοῦ ἐνδέχεσθαι παντί. πάλιν εἰ τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῶν Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἀνάγκη τὸ Α ἐνδέχεσθαί τινι τῶν Γ μὴ ὑπάρχειν. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτή. ἐὰν δὲ στερητικὴ ληφθῇ ἡ ἐν μέρει πρότασις, ἡ δὲ καθόλου καταφατική, τῇ δὲ θέσει ὁμοίως ἔχωσιν, οἷον τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β ἐνδέ-
30 χηται, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ἐνδέχηται μὴ ὑπάρχειν, διὰ μὲν τῶν εἰλημμένων προτάσεων οὐ γίνεται φανερὸς συλλογισμός, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς ἐν μέρει καὶ τεθέντος τοῦ Β τινὶ τῷ Γ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν τὸ αὐτὸ ἔσται συμπέρασμα ὃ καὶ πρότερον, καθάπερ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς. ἐὰν δ' ἡ πρὸς τὸ μεῖζον

---

4 *μὴ* om *n*. — 9 *ὥσπερ Adn*, *ἔσται ὅσπερ m*, *ὅσπερ καὶ i*, pr *Cf*, *ὥσπερ καὶ* corr *C*. — 11 *ἐπεὶ Bfiu*. — 12 *γενήσεται f*. — 14 *μηδενὶ ἐνδέχεται τῷ β f*. — 15 *τῷ γ u*. — 17 *ὅσπερ Bfu*, *ὥσπερ n Laur* 72, 4. — *καὶ* supra vs *B*. — 20 *γίνεται*] *περαίνεται fn*, corr *A*. — 22 *τὸ μὲν u*. — 25 *τοῦ κατὰ παντὸς* (rc supra vs *d*) *ἐνδέχεσθαι* (del vult *d*) *m Laur* 72, 4. — *παντί*] *αβγ' ABC Laur* 72, 4 et 12, qui, ut *B*, deleto *αβγ* suprascr. *παντί*, om *Angel C*, 3, 13, *αβγ* corr *n* qui pr *β* habuit. — 26 *τῷ γ Cn*. — 29 *ἐνδέχεται* codices. — 30 *ἐνδέχεται* codd exc *n*. — 31 *φανερὸς* om *u*.

ἄκρον ἐν μέρει ληφθῇ, ἡ δὲ πρὸς τὸ ἔλαττον καθόλου, ἐάν 35
τ' ἀμφότεραι καταφατικαὶ τεθῶσιν ἐάν τε στερητικαὶ ἐάν τε
μὴ ὁμοιοσχήμονες ἐάν τ' ἀμφότεραι ἀδιόριστοι ἢ κατὰ μέ-
ρος, οὐδαμῶς ἔσται συλλογισμός· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Β
ὑπερτείνειν τοῦ Α καὶ μὴ κατηγορεῖσθαι ἐπ' ἴσων· ᾧ δ' ὑπερ-
τείνει τὸ Β τοῦ Α, εἰλήφθω τὸ Γ· τούτῳ γὰρ οὔτε παντὶ 40
οὔτε μηδενὶ οὔτε τινὶ οὔτε μή τινι ἐνδέχεται τὸ Α ὑπάρχειν, εἴ- b
περ ἀντιστρέφουσιν αἱ κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι προτάσεις καὶ τὸ
Β πλείοσιν ἐνδέχεται ἢ τὸ Α ὑπάρχειν. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν
ὅρων φανερόν· οὕτω γὰρ ἐχουσῶν τῶν προτάσεων τὸ πρῶτον
τῷ ἐσχάτῳ καὶ οὐδενὶ ἐνδέχεται καὶ παντὶ ὑπάρχειν ἀναγ- 5
καῖον. ὅροι δὲ κοινοὶ πάντων τοῦ μὲν ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης
ζῷον - λευκόν - ἄνθρωπος, τοῦ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι ζῷον - λευ-
κόν - ἱμάτιον. φανερὸν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον ἐχόντων τῶν
ὅρων ὅτι οὐδεὶς γίνεται συλλογισμός. ἢ γὰρ τοῦ ὑπάρχειν ἢ τοῦ
ἐξ ἀνάγκης ἢ τοῦ ἐνδέχεσθαι πᾶς ἐστὶ συλλογισμός. τοῦ μὲν 10
οὖν ὑπάρχειν καὶ τοῦ ἀναγκαίου φανερὸν ὅτι οὐκ ἔστιν· ὁ
μὲν γὰρ καταφατικὸς ἀναιρεῖται τῷ στερητικῷ, ὁ δὲ στερητικὸς
τῷ καταφατικῷ. λείπεται δὴ τοῦ ἐνδέχεσθαι εἶναι· τοῦτο δ'
ἀδύνατον· δέδεικται γὰρ ὅτι οὕτως ἐχόντων τῶν ὅρων καὶ
παντὶ τῷ ἐσχάτῳ τὸ πρῶτον ἀνάγκη καὶ οὐδενὶ ἐνδέχεται 15
ὑπάρχειν. ὥστ' οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἐνδέχεσθαι συλλογισμός· τὸ
γὰρ ἀναγκαῖον οὐκ ἦν ἐνδεχόμενον.

Φανερὸν δὲ καὶ ὅτι καθόλου τῶν ὅρων ὄντων ἐν ταῖς ἐν-
δεχομέναις προτάσεσιν ἀεὶ γίνεται συλλογισμὸς ἐν τῷ πρώ-
τῳ σχήματι, καὶ κατηγορικῶν καὶ στερητικῶν ὄντων, 20
πλὴν κατηγορικῶν μὲν τέλειος, στερητικῶν δὲ ἀτελής. δεῖ
δὲ τὸ ἐνδέχεσθαι λαμβάνειν μὴ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις, ἀλ-
λὰ κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν. ἐνίοτε δὲ λανθάνει τὸ
τοιοῦτον.

15 Ἐὰν δ' ἡ μὲν ὑπάρχειν ἡ δ' ἐνδέχεσθαι λαμβάνηται
τῶν προτάσεων, ὅταν μὲν ἡ πρὸς τὸ μεῖζον ἄκρον ἐνδέχεσθαι 26
σημαίνῃ, τέλειοί τ' ἔσονται πάντες οἱ συλλογισμοὶ καὶ τοῦ
ἐνδέχεσθαι κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν, ὅταν δ' ἡ πρὸς τὸ

---

37 μὴ rc *u*. — ὁμοσχήμονες *AB*. — 39 τοῦ] τὸ *ABdnmu*, pr *C*. — ἴσων corr *A*. — ᾧ corr *B*. — 40 τὸ α *nm*.

33b7 δὲ om *u*. — 14 τῶν ὅρων pr om *d*. — 18 ὄντων τῶν ὅρων pr *d*. — 21 μὲν] μὲν ὄντων *n*. — 22 μὴ τὸ ἐν *d*. — 27 συμβαίνῃ corr *n*.

ἔλαττον, ἀτελεῖς τε πάντες, καὶ οἱ στερητικοὶ τῶν συλλογι-
30 σμῶν οὐ τοῦ κατὰ τὸν διορισμὸν ἐνδεχομένου, ἀλλὰ τοῦ μηδενὶ
ἢ μὴ παντὶ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν· εἰ γὰρ μηδενὶ ἢ μὴ
παντὶ ἐξ ἀνάγκης, ἐνδέχεσθαί φαμεν καὶ μηδενὶ καὶ μὴ
παντὶ ὑπάρχειν. ἐνδεχέσθω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ
Β παντὶ τῷ Γ κείσθω ὑπάρχειν. ἐπεὶ οὖν ὑπὸ τὸ Β ἐστὶ τὸ
35 Γ, τῷ δὲ Β παντὶ ἐνδέχεται τὸ Α, φανερὸν ὅτι καὶ τῷ Γ
παντὶ ἐνδέχεται. γίνεται δὴ τέλειος συλλογισμός. ὁμοίως δὲ
καὶ στερητικῆς οὔσης τῆς ΑΒ προτάσεως, τῆς δὲ ΒΓ κατα-
φατικῆς, καὶ τῆς μὲν ἐνδέχεσθαι τῆς δ' ὑπάρχειν λαμβα-
νούσης, τέλειος συλλογισμὸς ὅτι τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ
40 Γ ὑπάρχειν.

p. 34 Ὅτι μὲν οὖν τοῦ ὑπάρχειν τιθεμένου πρὸς τὸ ἔλαττον
ἄκρον τέλειοι γίνονται συλλογισμοί, φανερόν· ὅτι δ' ἐναντίως
ἔχοντος ἔσονται συλλογισμοί, διὰ τοῦ ἀδυνάτου δεικτέον. ἅμα
δ' ἔσται δῆλον καὶ ὅτι ἀτελεῖς· ἡ γὰρ δεῖξις οὐκ ἐκ τῶν εἰ-
5 λημμένων προτάσεων. πρῶτον δὲ λεκτέον ὅτι εἰ τοῦ Α ὄντος
ἀνάγκη τὸ Β εἶναι, καὶ δυνατοῦ ὄντος τοῦ Α δυνατὸν ἔσται
τὸ Β ἐξ ἀνάγκης. ἔστω γὰρ οὕτως ἐχόντων τὸ μὲν ἐφ' ᾧ τὸ
Α δυνατόν, τὸ δ' ἐφ' ᾧ τὸ Β ἀδύνατον. εἰ οὖν τὸ μὲν δυνα-
τόν, ὅτε δυνατὸν εἶναι, γένοιτ' ἄν, τὸ δ' ἀδύνατον, ὅτ' ἀδύ-
10 νατον, οὐκ ἂν γένοιτο, ἅμα δ' εἰ τὸ Α δυνατὸν καὶ τὸ Β
ἀδύνατον, ἐνδέχοιτ' ἂν τὸ Α γενέσθαι ἄνευ τοῦ Β, εἰ δὲ γενέ-
σθαι, καὶ εἶναι· τὸ γὰρ γεγονός, ὅτε γέγονεν, ἔστιν. δεῖ δὲ
λαμβάνειν μὴ μόνον ἐν τῇ γενέσει τὸ ἀδύνατον καὶ δυνατόν,
ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἀληθεύεσθαι καὶ ἐν τῷ ὑπάρχειν, καὶ ὁσα-
15 χῶς ἄλλως λέγεται τὸ δυνατόν· ἐν ἅπασι γὰρ ὁμοίως ἕξει.
ἔτι τὸ ὄντος τοῦ Α τὸ Β εἶναι, οὐχ ὡς ἑνός τινος ὄντος τοῦ Α τὸ
Β ἔσται δεῖ ὑπολαβεῖν· οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν ἐξ ἀνάγκης ἑνός
τινος ὄντος, ἀλλὰ δυοῖν ἐλαχίστοιν, οἷον ὅταν αἱ προτάσεις
οὕτως ἔχωσιν ὡς ἐλέχθη κατὰ τὸν συλλογισμόν. εἰ γὰρ τὸ
20 Γ κατὰ τοῦ Δ, τὸ δὲ Δ κατὰ τοῦ Ζ, καὶ τὸ Γ κατὰ τοῦ Ζ

---

29 τε om *C*. — 34 παντὶ om *n*. — 36 δὴ *n*. — 38 λαμβανομένης *Bmfnu*, corr *Ad*. — 39 τέλειος ἔσται συλλογισμὸς *Bfdmnu*. — ὅτι ... ὑπάρχειν om *n*.

34a2 ἄκρον om *n*. — γίγνονται *n*. — 3 ἔχοντες *u*, pr *A*. — 4 ὅτι καὶ *d*. — 6 ἔσται καὶ τὸ *dn*. — 7 ἐχόντων τῶν ὅρων corr *A*. — 9 ὅτι *A*. — ὅτ' ἀδ.] ὅταν δυνατόν pr *Bd*. — 14 pr καὶ om *C*. — 18 δυεῖν *B*. — ἐλάχιστον corr *B*.

ἐξ ἀνάγκης. καὶ εἰ δυνατὸν δ' ἑκάτερον, καὶ τὸ συμπέρασμα δυνατόν. ὥσπερ οὖν εἴτις θείη τὸ μὲν Α τὰς προτάσεις, τὸ δὲ Β τὸ συμπέρασμα, συμβαίνοι ἂν οὐ μόνον ἀναγκαίου τοῦ Α ὄντος καὶ τὸ Β εἶναι ἀναγκαῖον, ἀλλὰ καὶ δυνατοῦ δυνατόν.

Τούτου δὲ δειχθέντος, φανερὸν ὅτι ψεύδους ὑποτε- 25 θέντος καὶ μὴ ἀδυνάτου καὶ τὸ συμβαῖνον διὰ τὴν ὑπόθεσιν ψεῦδος ἔσται καὶ οὐκ ἀδύνατον. οἷον εἰ τὸ Α ψεῦδος μέν ἐστι μὴ μέντοι ἀδύνατον, ὄντος δὲ τοῦ Α τὸ Β ἐστί, καὶ τὸ Β ἔσται ψεῦδος μέν, οὐ μέντοι ἀδύνατον. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται ὅτι εἰ τοῦ Α ὄντος τὸ Β ἔστι, καὶ δυνατοῦ ὄντος τοῦ Α ἔσται τὸ Β δυ- 30 νατόν, ὑπόκειται δὲ τὸ Α δυνατὸν εἶναι, καὶ τὸ Β ἔσται δυνατόν· εἰ γὰρ ἀδύνατον, ἅμα δυνατὸν ἔσται τὸ αὐτὸ καὶ ἀδύνατον.

Διωρισμένων δὴ τούτων ὑπαρχέτω τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδεχέσθω· ἀνάγκη οὖν τὸ Α παντὶ τῷ 35 Γ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν. μὴ γὰρ ἐνδεχέσθω, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ κείσθω ὡς ὑπάρχον· τοῦτο δὲ ψεῦδος μέν, οὐ μέντοι ἀδύνατον. εἰ οὖν τὸ μὲν Α μὴ ἐνδέχεται τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντὶ ὑπάρχει τῷ Γ, τὸ Α οὐ παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται· γίνεται γὰρ συλλογισμὸς διὰ τοῦ τρίτου σχήματος. ἀλλ' ὑπέ- 40 κειτο παντὶ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν. ἀνάγκη ἄρα τὸ Α παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεσθαι· ψεύδους γὰρ τεθέντος καὶ οὐκ ἀδυνάτου τὸ b συμβαῖνόν ἐστιν ἀδύνατον. ἐγχωρεῖ δὲ καὶ διὰ τοῦ πρώτου σχήματος ποιῆσαι τὸ ἀδύνατον, θέντας τῷ Γ τὸ Β ὑπάρχειν. εἰ γὰρ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει, τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται, κἂν τῷ Γ παντὶ ἐνδέχοιτο τὸ Α. ἀλλ' ὑπέκειτο 5 μὴ παντὶ ἐγχωρεῖν.

Δεῖ δὲ λαμβάνειν τὸ παντὶ ὑπάρχον μὴ κατὰ χρόνον ὁρίσαντας, οἷον νῦν ἢ ἐν τῷδε τῷ χρόνῳ, ἀλλ' ἁπλῶς· διὰ τοιούτων γὰρ προτάσεων καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ποιοῦμεν, ἐπεὶ κατά γε τὸ νῦν λαμβανομένης τῆς προτάσεως οὐκ ἔσται 10 συλλογισμός· οὐδὲν γὰρ ἴσως κωλύει ποτὲ καὶ παντὶ κινουμένῳ ἄνθρωπον ὑπάρχειν, οἷον εἰ μηδὲν ἄλλο κινοῖτο· τὸ δὲ

21 δ' om *C*. — 24 ὄντος ἅμα καὶ *Bn*. — 28 δὲ τοῦ ... ἐστί, καὶ rc supra lit *A*. — 29 μέντοι γε *n*. — 30 δυνατὸν τὸ β *C*. — 31 τὸ ἄρα β *n*. — 35 ἐνδεχέσθω ὑπάρχειν ἀνάγκη *u*. — 36 ὑπάρχον *i*. — 38 μὲν om *d*. — τῷ] παντὶ τῷ *n*. — 41 ἄρα pr om *d*.

34b1 ὑποτεθέντος *nu*. — 5 κἂν] καὶ *ABCfiu*, ὑπάρχειν καὶ *m*. — παντὶ ἂν ἐνδ. *n*. — ἐνδέχεται *d*. — 7 ὑπάρχειν *n*. — 11 καὶ om *Cn*.

κινούμενον ἐνδέχεται παντὶ ἵππῳ· ἀλλ᾽ ἄνθρωπον οὐδενὶ ἵππῳ
ἐνδέχεται. ἔτι ἔστω τὸ μὲν πρῶτον ζῷον, τὸ δὲ μέσον κινού-
15 μενον, τὸ δ᾽ ἔσχατον ἄνθρωπος. αἱ μὲν οὖν προτάσεις ὁμοίως
ἕξουσι, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, οὐκ ἐνδεχόμενον· ἐξ
ἀνάγκης γὰρ ὁ ἄνθρωπος ζῷον. φανερὸν οὖν ὅτι τὸ καθόλου
ληπτέον ἁπλῶς, καὶ οὐ χρόνῳ διορίζοντας.

Πάλιν ἔστω στερητικὴ πρότασις καθόλου ἡ ΑΒ, καὶ
20 εἰλήφθω τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β παντὶ
ἐνδεχέσθω ὑπάρχειν τῷ Γ. τούτων οὖν τεθέντων ἀνάγκη τὸ Α
ἐνδέχεσθαι μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν. μὴ γὰρ ἐνδεχέσθω, τὸ
δὲ Β τῷ Γ κείσθω ὑπάρχον, καθάπερ πρότερον. ἀνάγκη δὴ
τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν· γίνεται γὰρ συλλογισμὸς διὰ
25 τοῦ τρίτου σχήματος· τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ὥστ᾽ ἐνδέχοιτ᾽ ἂν τὸ
Α μηδενὶ τῷ Γ· ψεύδους γὰρ τεθέντος ἀδύνατον τὸ συμβαῖ-
νον. οὗτος οὖν ὁ συλλογισμὸς οὐκ ἔστι τοῦ κατὰ τὸν διορισμὸν
ἐνδεχομένου, ἀλλὰ τοῦ μηδενὶ ἐξ ἀνάγκης· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ
ἀντίφασις τῆς γενομένης ὑποθέσεως· ἐτέθη γὰρ ἐξ ἀνάγ-
30 κης τὸ Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν· ὁ δὲ διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλο-
γισμὸς τῆς ἀντικειμένης ἐστὶν ἀντιφάσεως. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν
ὅρων φανερὸν ὅτι οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἐνδεχόμενον. ἔστω
γὰρ τὸ μὲν Α κόραξ, τὸ δ᾽ ἐφ᾽ ᾧ Β διανοούμενον, ἐφ᾽
ᾧ δὲ Γ ἄνθρωπος. οὐδενὶ δὴ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχει· οὐδὲν γὰρ
35 διανοούμενον κόραξ. τὸ δὲ Β παντὶ ἐνδέχεται τῷ Γ· παντὶ
γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ διανοεῖσθαι. ἀλλὰ τὸ Α ἐξ ἀνάγκης οὐδενὶ
τῷ Γ· οὐκ ἄρα τὸ συμπέρασμα ἐνδεχόμενον. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἀναγ-
καῖον ἀεί. ἔστω γὰρ τὸ μὲν Α κινούμενον, τὸ δὲ Β ἐπιστήμη,
τὸ δ᾽ ἐφ᾽ ᾧ Γ ἄνθρωπος. τὸ μὲν οὖν Α οὐδενὶ τῷ Β ὑπάρξει,
40 τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεται, καὶ οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα
ἀναγκαῖον· οὐ γὰρ ἀνάγκη μηδένα κινεῖσθαι ἄνθρωπον, ἀλλ᾽
p. 35 οὐκ ἀνάγκη τινά. δῆλον οὖν ὅτι τὸ συμπέρασμά ἐστι τοῦ μηδενὶ
ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν. ληπτέον δὲ βέλτιον τοὺς ὅρους.

Ἐὰν δὲ τὸ στερητικὸν τεθῇ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον ἐν-
δέχεσθαι σημαῖνον, ἐξ αὐτῶν μὲν τῶν εἰλημμένων προτάσεων
5 οὐδεὶς ἔσται συλλογισμός, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς κατὰ τὸ

---

13 *παντὶ τῷ ἵππῳ n.* — 18 *ἁπλῶς*] *ἀορίστως C.* — *διορίζοντι ABd*, *διορίζοντας* corr *C.* — 28 *ἐστιν* pr om *d.* — 29 *ὑπετέθη n.* — 31 *φάσεως inu*, corr *AC.* — 33 *μὲν ἐφ᾽ ᾧ α n.* — 36 pr *τὸ*] *ἐνδέχεται τὸ n.*
35a1 *οὐκ* rc *u.* — *ὅτι* om *d.* — *τοῦ*] *τὸ u.*

ἐνδέχεσθαι προτάσεως ἔσται, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β ἐνδεχέσθω μηδενὶ τῷ Γ. οὕτω μὲν οὖν ἐχόντων τῶν ὅρων οὐδὲν ἔσται ἀναγκαῖον· ἐὰν δ' ἀντιστραφῇ τὸ ΒΓ καὶ ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεσθαι, γίνεται συλλογισμὸς ὥσπερ πρότερον· ὁμοίως γὰρ 10 ἔχουσιν οἱ ὅροι τῇ θέσει. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ στερητικῶν ὄντων ἀμφοτέρων τῶν διαστημάτων, ἐὰν τὸ μὲν ΑΒ μὴ ὑπάρχῃ, τὸ δὲ ΒΓ μηδενὶ ἐνδέχεσθαι σημαίνῃ· δι' αὐτῶν μὲν γὰρ τῶν εἰλημμένων οὐδαμῶς γίνεται τὸ ἀναγκαῖον, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι προτάσεως ἔσται 15 συλλογισμός. εἰλήφθω γὰρ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχον, τὸ δὲ Β ἐνδέχεσθαι μηδενὶ τῷ Γ. διὰ μὲν οὖν τούτων οὐδὲν ἀναγκαῖον. ἐὰν δὲ ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεσθαι, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές, ἡ δὲ ΑΒ πρότασις ὁμοίως ἔχῃ, πάλιν ὁ αὐτὸς ἔσται συλλογισμός. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχειν τεθῇ τὸ Β 20 παντὶ τῷ Γ καὶ μὴ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν, οὐκ ἔσται συλλογισμὸς οὐδαμῶς, οὔτε στερητικῆς οὔσης οὔτε καταφατικῆς τῆς ΑΒ προτάσεως. ὅροι δὲ κοινοὶ τοῦ μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν λευκόν-ζῷον-χιών, τοῦ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι λευκόν-ζῷον-πίττα.

Φανερὸν οὖν ὅτι καθόλου τῶν ὅρων ὄντων, καὶ τῆς μὲν 25 ὑπάρχειν τῆς δ' ἐνδέχεσθαι λαμβανομένης τῶν προτάσεων, ὅταν ἡ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον ἐνδέχεσθαι λαμβάνηται πρότασις, ἀεὶ γίνεται συλλογισμός, πλὴν ὁτὲ μὲν ἐξ αὐτῶν ὁτὲ δ' ἀντιστραφείσης τῆς προτάσεως. πότε δὲ τούτων ἑκάτερος καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, εἰρήκαμεν. ἐὰν δὲ τὸ μὲν καθόλου 30 τὸ δ' ἐν μέρει ληφθῇ τῶν διαστημάτων, ὅταν μὲν τὸ πρὸς τὸ μεῖζον ἄκρον καθόλου τεθῇ καὶ ἐνδεχόμενον, εἴτ' ἀποφατικὸν εἴτε καταφατικόν, τὸ δ' ἐν μέρει καταφατικὸν καὶ ὑπάρχον, ἔσται συλλογισμὸς τέλειος, καθάπερ καὶ καθόλου τῶν ὅρων ὄντων. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ ἣ καὶ πρότερον. ὅταν 35 δὲ καθόλου μὲν ᾖ τὸ πρὸς τὸ μεῖζον ἄκρον, ὑπάρχον δὲ καὶ μὴ ἐνδεχόμενον, θάτερον δ' ἐν μέρει καὶ ἐνδεχόμενον, ἐάν τ' ἀποφατικαὶ ἐάν τε καταφατικαὶ τεθῶσιν ἀμφότεραι, ἐάν τε

---

6 καθάπερ ... 15 ἔσται om *A*. — 8 τῶν *Cnu*. — 10 ἐνδέχεσθαι om *n*. — 13 ὑπάρχειν *n*. — σημαίνειν et συμβαίνειν corr *d*. — 14 οὐδαμῶς om *n*. — 16 post συλλογισμός adi αβγ *n*. — ὑπάρχειν *C*. — 17 ἐνδεχέσθω *n*. — 21 παντὶ om *n*. — alt μὴ del *C*. — 22 οὔσης om *u*. — 27 λαμβάνῃ *n*. — 29 τῆς om *d*.

ἡ μὲν ἀποφατικὴ ἡ δὲ καταφατική, πάντως ἔσται συλ-
40 λογισμὸς ἀτελής. πλὴν οἱ μὲν διὰ τοῦ ἀδυνάτου δειχθήσονται,
b οἱ δὲ διὰ τῆς ἀντιστροφῆς τῆς τοῦ ἐνδέχεσθαι, καθάπερ ἐν
τοῖς πρότερον. ἔσται δὲ συλλογισμὸς διὰ τῆς ἀντιστροφῆς καὶ
ὅταν ἡ μὲν καθόλου πρὸς τὸ μεῖζον ἄκρον τεθεῖσα σημαίνῃ
τὸ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, ἡ δ᾽ ἐν μέρει στερητικὴ οὖσα
5 τὸ ἐνδέχεσθαι λαμβάνῃ, οἷον εἰ τὸ μὲν *Α* παντὶ τῷ *Β* ὑπάρ-
χει ἢ μὴ ὑπάρχει, τὸ δὲ *Β* τινὶ τῷ *Γ* ἐνδέχεται μὴ ὑπάρ-
χειν· ἀντιστραφέντος γὰρ τοῦ *ΒΓ* κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι γίνεται
συλλογισμός. ὅταν δὲ τὸ μὴ ὑπάρχειν λαμβάνῃ ἡ κατὰ
μέρος τεθεῖσα, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι τοῦ μὲν ὑπάρχειν
10 λευκόν-ζῷον-χιών, τοῦ δὲ μὴ ὑπάρχειν λευκόν-ζῷον-πίττα·
διὰ γὰρ τοῦ ἀδιορίστου ληπτέον τὴν ἀπόδειξιν. ἐὰν δὲ τὸ καθό-
λου τεθῇ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον, τὸ δ᾽ ἐν μέρει πρὸς τὸ μεῖζον,
ἐάν τε στερητικὸν ἐάν τε καταφατικὸν ἐάν τ᾽ ἐνδεχόμενον ἐάν
θ᾽ ὑπάρχον ὁποτερονοῦν, οὐδαμῶς ἔσται συλλογισμός. οὐδ᾽
15 ὅταν ἐν μέρει ἢ ἀδιόριστοι τεθῶσιν αἱ προτάσεις, εἴτ᾽ ἐνδέχε-
σθαι λαμβάνουσαι εἴθ᾽ ὑπάρχειν εἴτ᾽ ἐναλλάξ, οὐδ᾽ οὕτως
ἔσται συλλογισμός. ἀπόδειξις δ᾽ ἡ αὐτὴ ἣ κἀπὶ τῶν πρότε-
ρον. ὅροι δὲ κοινοὶ τοῦ μὲν ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης ζῷον-λευ-
κόν-ἄνθρωπος, τοῦ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι ζῷον-λευκόν-ἱμάτιον.
20 φανερὸν οὖν ὅτι τοῦ μὲν πρὸς τὸ μεῖζον ἄκρον καθόλου τεθέν-
τος ἀεὶ γίνεται συλλογισμός, τοῦ δὲ πρὸς τὸ ἔλαττον οὐδέ-
ποτ᾽ οὐδενός.

16 Ὅταν δ᾽ ἡ μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν ἡ δ᾽ ἐνδέχεσθαι
σημαίνῃ τῶν προτάσεων, ὁ μὲν συλλογισμὸς ἔσται τὸν αὐτὸν
25 τρόπον ἐχόντων τῶν ὅρων, καὶ τέλειος, ὅταν πρὸς τῷ ἐλάτ-
τονι ἄκρῳ τεθῇ τὸ ἀναγκαῖον· τὸ δὲ συμπέρασμα κατηγο-
ρικῶν μὲν ὄντων τῶν ὅρων τοῦ ἐνδέχεσθαι καὶ οὐ τοῦ ὑπάρχειν
ἔσται, καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τιθεμένων, ἐὰν δ᾽ ᾖ τὸ μὲν
καταφατικὸν τὸ δὲ στερητικόν, ὅταν μὲν ᾖ τὸ καταφατικὸν

---

40 δειχθήσονται corr *A*.
35b1 δὲ καὶ διὰ *Cu*, corr *d*. — τῆς om *f*. — 2 δὲ] γὰρ *i*. — 4 τὸ ὑπάρχον *ACd*, pr *f*. — ἢ μὴ ὑπάρχειν om *ACdn*. — 5 ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν *C*. — 10 ζῷον-λευκόν-πίττα *d*. — 11 ἀορίστου *Ad*. — τὸ om *C*. — 17 ἢ] ἤπερ *Cn*. — καὶ ἐπὶ *d*, ἐπὶ *n*. — 20 καθόλου om *u*. — 23 alt ἡ] ἢ μὴ ὑπάρχειν ἡ *dn*, rec *u*. — 27 τῶν ὅρων om *d*. — 28 pr καὶ om *d*. — τιθεμένων ante alt καὶ *u*.

ἀναγκαῖον, τοῦ ἐνδέχεσθαι καὶ οὐ τοῦ μὴ ὑπάρχειν, ὅταν δὲ 30
τὸ στερητικόν, καὶ τοῦ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν καὶ τοῦ μὴ
ὑπάρχειν, καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὅρων ὄντων. τὸ
δ' ἐνδέχεσθαι ἐν τῷ συμπεράσματι τὸν αὐτὸν τρόπον ληπτέον
ὅνπερ ἐν τοῖς πρότερον. τοῦ δ' ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν οὐκ
ἔσται συλλογισμός· ἕτερον γὰρ τὸ μὴ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν 35
καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν.

Ὅτι μὲν οὖν καταφατικῶν ὄντων τῶν ὅρων οὐ γίνεται τὸ
συμπέρασμα ἀναγκαῖον, φανερόν. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α
παντὶ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β ἐνδεχέσθω παντὶ τῷ Γ.
ἔσται δὴ συλλογισμὸς ἀτελὴς ὅτι ἐνδέχεται τὸ Α παντὶ τῷ Γ 40
ὑπάρχειν. ὅτι δ' ἀτελής, ἐκ τῆς ἀποδείξεως δῆλον· τὸν αὐ- p.36
τὸν γὰρ τρόπον δειχθήσεται ὅνπερ κἀπὶ τῶν πρότερον. πάλιν
τὸ μὲν Α ἐνδεχέσθω παντὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ
ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης. ἔσται δὴ συλλογισμὸς ὅτι τὸ Α παντὶ
τῷ Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἀλλ' οὐχ ὅτι ὑπάρχει, καὶ τέ- 5
λειος, ἀλλ' οὐκ ἀτελής· εὐθὺς γὰρ ἐπιτελεῖται διὰ τῶν ἐξ
ἀρχῆς προτάσεων. εἰ δὲ μὴ ὁμοιοσχήμονες αἱ προτάσεις,
ἔστω πρῶτον ἡ στερητικὴ ἀναγκαία, καὶ τὸ μὲν Α μηδενὶ ἐν-
δεχέσθω τῷ Β ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδεχέ-
σθω. ἀνάγκη δὴ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν. κείσθω γὰρ 10
ὑπάρχειν ἢ παντὶ ἢ τινί· τῷ δὲ Β ὑπέκειτο μηδενὶ ἐνδέχε-
σθαι. ἐπεὶ οὖν ἀντιστρέφει τὸ στερητικόν, οὐδὲ τὸ Β τῷ Α οὐ-
δενὶ ἐνδέχεται· τὸ δὲ Α τῷ Γ ἢ παντὶ ἢ τινὶ κεῖται ὑπάρχειν·
ὥστ' οὐδενὶ ἢ οὐ παντὶ τῷ Γ τὸ Β ἐνδέχοιτ' ἂν ὑπάρχειν·
ὑπέκειτο δὲ παντὶ ἐξ ἀρχῆς. φανερὸν δ' ὅτι καὶ τοῦ ἐνδέχε- 15
σθαι μὴ ὑπάρχειν γίνεται συλλογισμός, εἴπερ καὶ τοῦ μὴ
ὑπάρχειν. πάλιν ἔστω ἡ καταφατικὴ πρότασις ἀναγκαία,
καὶ τὸ μὲν Α ἐνδεχέσθω μηδενὶ τῶν Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β
παντὶ τῷ Γ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης. ὁ μὲν οὖν συλλογισμὸς
ἔσται τέλειος, ἀλλ' οὐ τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἀλλὰ τοῦ ἐνδέχεσθαι 20

---

30 δὲ ἢ τὸ στερητικὸν ἀναγκαῖον καὶ *C*. — 32 καὶ μὴ καθόλου om *u*. — 34 ὅνπερ καὶ ἐν *Cn*. — 37 τὸ om *C*. — 38 τὸ α pr om *d*. — τὸ μὲν α *Cnm*. — 40 ἔσται δὴ] ἔσται *A*, ἔσται δὲ *i*, ὑπάρχειν *C*. — συλλ. ἀτελὴς om *C*. — ὅτι δ' ἐνδέχεται *nm*. — ὅτι...ἀτελὴς om *i*.

36a2 καὶ ἐπὶ *C*. — 7 ὁμοσχήμονες pr *An*. — αἱ] εἶεν αἱ *i*. — 8 μηδενὶ ὑπαρχέτω τῷ *d*. — 9 τῶν β corr *A*. — ἐξ ἀνάγκης om *Cn*. — 11 ὑπάρχον *n*. — τὸ Α, pr *C*. — 14 οὐ om *n*. — 15 δ'] οὖν *f*. — καὶ om *f*. — 16 γίγνεται *n*. — ἐπείπερ *n*. — μὴ pr om *d*. — 18 τῷ β *C*.

μὴ ὑπάρχειν· ἥ τε γὰρ πρότασις οὕτως ἐλήφθη ἡ ἀπὸ τοῦ μείζονος ἄκρου, καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον οὐκ ἔστιν ἀγαγεῖν· εἰ γὰρ ὑποτεθείη τὸ Α τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν, κεῖται δὲ καὶ τῷ Β ἐνδέχεσθαι μηδενὶ ὑπάρχειν, οὐδὲν συμβαίνει διὰ τούτων ἀδύ-
25 νατον. ἐὰν δὲ πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ τεθῇ τὸ στερητικόν, ὅταν μὲν ἐνδέχεσθαι σημαίνῃ, συλλογισμὸς ἔσται διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον, ὅταν δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι, οὐκ ἔσται. οὐδ' ὅταν ἄμφω μὲν τεθῇ στερητικά, μὴ ᾖ δ' ἐνδεχόμενον τὸ πρὸς τὸ ἔλαττον. ὅροι δ' οἱ αὐτοί, τοῦ μὲν
30 ὑπάρχειν λευκόν - ζῷον - χιών, τοῦ δὲ μὴ ὑπάρχειν λευκόν - ζῷον - πίττα.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἕξει κἀπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν. ὅταν γὰρ ᾖ τὸ στερητικὸν ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται τοῦ μὴ ὑπάρχειν. οἷον εἰ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῶν Β ἐνδέχεται ὑπάρ-
35 χειν, τὸ δὲ Β τινὶ τῶν Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῶν Γ μὴ ὑπάρχειν. εἰ γὰρ παντὶ ὑπάρχει, τῷ δὲ Β μηδενὶ ἐνδέχεται, οὐδὲ τὸ Β οὐδενὶ τῷ Α ἐνδέχεται ὑπάρχειν. ὥστ' εἰ τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει, οὐδενὶ τῶν Γ τὸ Β ἐνδέχεται. ἀλλ' ὑπέκειτό τινι ἐνδέχεσθαι. ὅταν δὲ τὸ ἐν μέρει καταφατικὸν ἀναγ-
40 καῖον ᾖ, τὸ ἐν τῷ στερητικῷ συλλογισμῷ, οἷον τὸ ΒΓ, ἢ τὸ κα-
b θόλου ἐν τῷ κατηγορικῷ, οἷον τὸ ΑΒ, οὐκ ἔσται τοῦ ὑπάρχειν συλλογισμός. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ ἣ καὶ ἐπὶ τῶν πρότερον. ἐὰν δὲ τὸ μὲν καθόλου τεθῇ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον, ἢ καταφατικὸν ἢ στερητικόν, ἐνδεχόμενον, τὸ
5 δ' ἐν μέρει ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι δὲ τοῦ μὲν ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης ζῷον - λευκόν - ἄνθρωπος, τοῦ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι ζῷον - λευκόν - ἱμάτιον. ὅταν δ' ἀναγκαῖον ᾖ τὸ καθόλου, τὸ δ' ἐν μέρει ἐνδεχόμενον, στερητικοῦ μὲν ὄντος τοῦ καθόλου τοῦ μὲν ὑπάρχειν ὅροι ζῷον - λευκόν - κόραξ, τοῦ
10 δὲ μὴ ὑπάρχειν ζῷον - λευκόν - πίττα, καταφατικοῦ δὲ τοῦ μὲν ὑπάρχειν ζῷον - λευκόν - κύκνος, τοῦ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι ζῷον - λευκόν - χιών. οὐδ' ὅταν ἀδιόριστοι ληφθῶσιν αἱ προ-

21 ἡ om *n*. — 22 ἀπαγαγεῖν *Cf*. — εἰ] ἐάν τε *f*. — 23 τινὶ] μηδενὶ *ABCdfnu*. — καὶ] καὶ τὸ α corr *B*. — 24 μηδενὶ ἐνδέχεσθαι *d*. — 29 πρὸς τῷ *d*. — 33 ὅταν μὲν γὰρ *Cn*. — 34 τῷ *C*. — β ἀνάγκη ὑπάρχειν *d*. — 35 τῷ *Cn*. — 36 δὲ del *A*. — 37 τῷ α pr om *d*. — 39 ante ὅταν add αβγ *n*. — 40 τὸ β ... οἷον om *A*.

36b1 ἐν] τὸ ἐν *dn*. — 2 καὶ om *C*. — 4 ἢ στερητικὸν ἢ *d*. — 5 πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ ante οὐκ adi *BCnu*. — 9 ὅροι om *C*.

τάσεις ἢ ἀμφότεραι κατὰ μέρος, οὐδ' οὕτως ἔσται συλλογισμός. ὅροι δὲ κοινοὶ τοῦ μὲν ὑπάρχειν ζῷον-λευκόν-ἄνθρωπος, τοῦ δὲ μὴ ὑπάρχειν ζῷον-λευκόν-ἄψυχον. καὶ γὰρ τὸ ζῷον 15 τινὶ λευκῷ καὶ τὸ λευκὸν ἀψύχῳ τινὶ καὶ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν καὶ οὐκ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. κἀπὶ τοῦ ἐνδέχεσθαι ὁμοίως, ὥστε πρὸς ἅπαντα χρήσιμοι οἱ ὅροι.

Φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ὁμοίως ἐχόντων τῶν ὅρων ἔν τε τῷ ὑπάρχειν καὶ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις γίνεταί τε καὶ 20 οὐ γίνεται συλλογισμός, πλὴν κατὰ μὲν τὸ ὑπάρχειν τιθεμένης τῆς στερητικῆς προτάσεως τοῦ ἐνδέχεσθαι ἦν ὁ συλλογισμός, κατὰ δὲ τὸ ἀναγκαῖον τῆς στερητικῆς καὶ τοῦ ἐνδέχεσθαι καὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν. δῆλον δὲ καὶ ὅτι πάντες ἀτελεῖς οἱ συλλογισμοὶ καὶ ὅτι τελειοῦνται διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων. 25

17 Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ σχήματι ὅταν μὲν ἐνδέχεσθαι λαμβάνωσιν ἀμφότεραι αἱ προτάσεις, οὐδεὶς ἔσται συλλογισμός, οὔτε κατηγορικῶν οὔτε στερητικῶν τιθεμένων, οὔτε καθόλου οὔτε κατὰ μέρος· ὅταν δὲ ἡ μὲν ὑπάρχειν ἡ δ' ἐνδέχεσθαι σημαίνῃ, τῆς μὲν καταφατικῆς ὑπάρχειν σημαινούσης οὐδέποτ' 30 ἔσται, τῆς δὲ στερητικῆς τῆς καθόλου ἀεί. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὅταν ἡ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἡ δ' ἐνδέχεσθαι λαμβάνηται τῶν προτάσεων. δεῖ δὲ καὶ ἐν τούτοις λαμβάνειν τὸ ἐν τοῖς συμπεράσμασιν ἐνδεχόμενον, ὥσπερ ἐν τοῖς πρότερον.

Πρῶτον οὖν δεικτέον ὅτι οὐκ ἀντιστρέφει τὸ ἐν τῷ ἐνδέ- 35 χεσθαι στερητικόν, οἷον εἰ τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Β, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ Β ἐνδέχεσθαι μηδενὶ τῷ Α. κείσθω γὰρ τοῦτο, καὶ ἐνδεχέσθω τὸ Β μηδενὶ τῷ Α ὑπάρχειν. οὐκοῦν ἐπεὶ ἀντιστρέφουσιν αἱ ἐν τῷ ἐνδέχεσθαι καταφάσεις ταῖς ἀποφάσεσι, καὶ αἱ ἐναντίαι καὶ αἱ ἀντικείμεναι, τὸ δὲ Β τῷ Α ἐνδέχεται μηδενὶ 40 ὑπάρχειν, φανερὸν ὅτι καὶ παντὶ ἐνδέχοιτο ἂν τὸ Β τῷ Α ὑπάρ- p.37 χειν. τοῦτο δὲ ψεῦδος· οὐ γὰρ εἰ τόδε τῷδε παντὶ ἐνδέχεται,

---

20 alt τε] τι *u*, om *n*. — 21 τοῦ *C*. — 22 ὁ om *n*. — 24 ὅτι καὶ *C*. — ἀτελεῖς εἰσὶν οἱ *C*. — 27 λαμβάνωνται *m*, marg *n*, corr *C*. — 31 alt τῆς om *C*. — 33 προτάσεων. ὅσα γὰρ ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος καὶ ἐνδεχομένου εἴρηται, ταῦτα καὶ ἐπὶ τούτων ῥηθήσεται. δεῖ *d*. — 34 ὥσπερ καὶ ἐν *C*. — πρότερον περὶ τῆς ἀντιστροφῆς τῶν ἐνδεχομένων προτάσεων. πρῶτον *C*. — 36 τῶν *Bdnu*, corr *A*. — 37 καὶ om *d*. — τῶν *C*. — 38 τῶν *n*.

37a1 ἂν ἐνδέχοιτο *Cn*. — ἂν om *Ad*. — τὸ β om *Cdn*.

καὶ τόδε τῷδε ἀναγκαῖον· ὥστ᾽ οὐκ ἀντιστρέφει τὸ στερητικόν.
ἔτι δ᾽ οὐδὲν κωλύει τὸ μὲν *A* τῷ *B* ἐνδέχεσθαι μηδενί, τὸ δὲ
5 *B* τινὶ τῶν *A* ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν, οἷον τὸ μὲν λευκὸν
παντὶ ἀνθρώπῳ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν (καὶ γὰρ ὑπάρχειν),
ἄνθρωπον δ᾽ οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὡς ἐνδέχεται μηδενὶ λευκῷ·
πολλοῖς γὰρ ἐξ ἀνάγκης οὐχ ὑπάρχει, τὸ δ᾽ ἀναγκαῖον
οὐκ ἦν ἐνδεχόμενον. ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ ἐκ τοῦ ἀδυνάτου δειχθήσε-
10 ται ἀντιστρέφον, οἷον εἴ τις ἀξιώσειεν, ἐπεὶ ψεῦδος τὸ ἐνδέ-
χεσθαι τὸ *B* τῷ *A* μηδενὶ ὑπάρχειν, ἀληθὲς τὸ μὴ ἐνδέχε-
σθαι μηδενί· φάσις γὰρ καὶ ἀπόφασις. εἰ δὲ τοῦτ᾽, ἀληθὲς
ἐξ ἀνάγκης τινὶ τῶν *A* τὸ *B* ὑπάρχειν· ὥστε καὶ τὸ *A* τινὶ
τῶν *B*. τοῦτο δ᾽ ἀδύνατον· οὐ γὰρ εἰ μὴ ἐνδέχεται μηδενὶ
15 τὸ *B* τῷ *A*, ἀνάγκη τινὶ ὑπάρχειν. τὸ γὰρ μὴ ἐνδέχεσθαι
μηδενὶ διχῶς λέγεται, τὸ μὲν εἰ ἐξ ἀνάγκης τινὶ ὑπάρχει,
τὸ δ᾽ εἰ ἐξ ἀνάγκης τινὶ μὴ ὑπάρχει· τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης
τινὶ τῶν *A* μὴ ὑπάρχον οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὡς παντὶ ἐνδέχεται
μὴ ὑπάρχειν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ τινὶ ὑπάρχον ἐξ ἀνάγκης ὅτι
20 παντὶ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. εἰ οὖν τις ἀξιοίη, ἐπεὶ οὐκ ἐνδέχε-
ται τὸ *Γ* τῷ *Δ* παντὶ ὑπάρχειν, ἐξ ἀνάγκης τινὶ μὴ ὑπάρχειν
αὐτό, ψεῦδος ἂν λαμβάνοι· παντὶ γὰρ ὑπάρχει, ἀλλ᾽ ὅτι ἐν
ἐνίοις ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει, διὰ τοῦτό φαμεν οὐ παντὶ ἐνδέ-
χεσθαι. ὥστε τῷ ἐνδέχεσθαι παντὶ ὑπάρχειν τό τ᾽ ἐξ ἀνάγ-
25 κης τινὶ ὑπάρχειν ἀντίκειται καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης τινὶ μὴ ὑπάρ-
χειν. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ ἐνδέχεσθαι μηδενί. δῆλον οὖν ὅτι πρὸς
τὸ οὕτως ἐνδεχόμενον καὶ μὴ ἐνδεχόμενον, ὡς ἐν ἀρχῇ διωρίσα-
μεν, οὐ μόνον τὸ ἐξ ἀνάγκης τινὶ ὑπάρχειν ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξ ἀναγ-
κης τινὶ μὴ ὑπάρχειν ληπτέον. τούτου δὲ ληφθέντος οὐδὲν συμ-
30 βαίνει ἀδύνατον, ὥστ᾽ οὐ γίνεται συλλογισμός. φανερὸν οὖν ἐκ
τῶν εἰρημένων ὅτι οὐκ ἀντιστρέφει τὸ στερητικόν.

Τούτου δὲ δειχθέντος κείσθω τὸ *A* τῷ μὲν *B* ἐνδέχεσθαι
μηδενί, τῷ δὲ *Γ* παντί. διὰ μὲν οὖν τῆς ἀντιστροφῆς οὐκ ἔσται

---

3 οὐκ] οὐκ ἂν *Ad*. — ἀντιστρέφοι *n*, pr *B*, corr *A*. — 6 ὑπάρχει *C*. — 12 κατάφασις γὰρ *C*. — 13 ἐξ] καὶ ἐξ *B*, καὶ τὸ ἐξ *fi*. — ὑπάρχειν τὸ β *um*, ὑπάρχει τὸ β *n*, ὑπάρχειν *Bd*, ὑπάρξειν τὸ β *C*. — 14 τῷ β *m*. — 15 τῶν α *Cif*. — ἐξ ἀνάγκης τινὶ ὑπάρχει *C*. — τινὶ om *i*. — τὸ] εἰ μόνον τινὶ (τινὶ μόνον *i*) ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης οὐ παντί. τὸ *if*. — 16 εἰ om pr *B*. — 16 et 17 ὑπάρχειν *u*, pr *C*. — 16 ὑπάρχει] τῶν α *i*. — ὑπάρχει . . . 17 τινὶ om *A*. — 22 ἀλλ᾽] εἰ τύχοι (τύχῃ *u*), ἀλλ᾽ *nu*. — ἐν om *dn*. — 25 pr ὑπάρχειν om *d*. — τὸ ἐξ corr *C*. — 26 τὸ pr *C*. — 28 μόνον om *AC*. — post τινὶ del aliquid *n*. — καὶ om *Af*.

συλλογισμός· εἴρηται γὰρ ὅτι οὐκ ἀντιστρέφει ἡ τοιαύτη πρό-
τασις. ἀλλ᾽ οὐδὲ διὰ τοῦ ἀδυνάτου· τεθέντος γὰρ τοῦ Β παντὶ 35
τῷ Γ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν οὐδὲν συμβαίνει ψεῦδος· ἐνδέ-
χοιτο γὰρ ἂν τὸ Α τῷ Γ καὶ παντὶ καὶ μηδενὶ ὑπάρχειν.
ὅλως δ᾽ εἰ ἔστι συλλογισμός, δῆλον ὅτι τοῦ ἐνδέχεσθαι ἂν
εἴη διὰ τὸ μηδετέραν τῶν προτάσεων εἰλῆφθαι ἐν τῷ ὑπάρ-
χειν, καὶ οὗτος ἢ καταφατικὸς ἢ στερητικός· οὐδετέρως δ᾽ ἐγ- 40
χωρεῖ. καταφατικοῦ μὲν γὰρ τεθέντος δειχθήσεται διὰ τῶν b
ὅρων ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, στερητικοῦ δέ, ὅτι τὸ συμ-
πέρασμα οὐκ ἐνδεχόμενον ἀλλ᾽ ἀναγκαῖόν ἐστιν. ἔστω γὰρ τὸ
μὲν Α λευκόν, τὸ δὲ Β ἄνθρωπος, ἐφ᾽ ᾧ δὲ Γ ἵππος. τὸ
δὴ Α, τὸ λευκόν, ἐνδέχεται τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενὶ 5
ὑπάρχειν. ἀλλὰ τὸ Β τῷ Γ οὔτε ὑπάρχειν ἐνδέχεται οὔτε μὴ
ὑπάρχειν. ὅτι μὲν οὖν ὑπάρχειν οὐκ ἐγχωρεῖ, φανερόν· οὐδεὶς
γὰρ ἵππος ἄνθρωπος. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν·
ἀνάγκη γὰρ μηδένα ἵππον ἄνθρωπον εἶναι, τὸ δ᾽ ἀναγκαῖον
οὐκ ἦν ἐνδεχόμενον. οὐκ ἄρα γίνεται συλλογισμός. ὁμοίως 10
δὲ δειχθήσεται καὶ ἂν ἀνάπαλιν τεθῇ τὸ στερητικόν, κἂν ἀμ-
φότεραι καταφατικαὶ ληφθῶσιν ἢ στερητικαί· διὰ γὰρ
τῶν αὐτῶν ὅρων ἔσται ἡ ἀπόδειξις. καὶ ὅταν ἡ μὲν καθόλου
ἡ δ᾽ ἐν μέρει, ἢ ἀμφότεραι κατὰ μέρος ἢ ἀδιόριστοι, ἢ ὁσα-
χῶς ἄλλως ἐνδέχεται μεταλαβεῖν τὰς προτάσεις· ἀεὶ γὰρ 15
ἔσται διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων ἡ ἀπόδειξις. φανερὸν οὖν ὅτι ἀμ-
φοτέρων τῶν προτάσεων κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι τιθεμένων οὐδεὶς
γίνεται συλλογισμός.

Εἰ δ᾽ ἡ μὲν ὑπάρχειν ἡ δ᾽ ἐνδέχεσθαι σημαίνει, τῆς **18**
μὲν κατηγορικῆς ὑπάρχειν τεθείσης τῆς δὲ στερητικῆς ἐνδέ- 20
χεσθαι οὐδέποτ᾽ ἔσται συλλογισμός, οὔτε καθόλου τῶν ὅρων
οὔτ᾽ ἐν μέρει λαμβανομένων. ἀπόδειξις δ᾽ ἡ αὐτὴ καὶ διὰ
τῶν αὐτῶν ὅρων. ὅταν δ᾽ ἡ μὲν καταφατικὴ ἐνδέχεσθαι ἡ
δὲ στερητικὴ ὑπάρχειν, ἔσται συλλογισμός. εἰλήφθω γὰρ τὸ
Α τῷ μὲν Β μηδενὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ παντὶ ἐνδέχεσθαι. 25
ἀντιστραφέντος οὖν τοῦ στερητικοῦ τὸ Β τῷ Α οὐδενὶ ὑπάρξει·

---

36 οὐδενὶ pr *n*. — 38 ἐπεὶ *n*.
37b8 ἄνθρ. ἵππος *d*. — ἐνδέχεται *n*. — 11 κἂν *n*, αν om *d*. — καὶ *A*. — 13 ἐστὶν *d*. — 15 μεταβάλλειν *Ad*, μεταβαλεῖν *C*. — 16 ὅτι om *d*. — 19 σημαίνοι *C*. — 20 τιθεμένης *C*. — 26 ἀντιστρέφοντος *d*. — ὑπάρχει *ABdfu*.

τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ἐνεδέχετο· γίνεται δὴ συλλογισμὸς ὅτι ἐνδέχεται τὸ Β μηδενὶ τῷ Γ διὰ τοῦ πρώτου σχήματος. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρὸς τῷ Γ τεθείη τὸ στερητικόν. ἐὰν δ' ἀμ-
30 φότεραι μὲν ὦσι στερητικαί, σημαίνῃ δ' ἡ μὲν μὴ ὑπάρχειν ἡ δ' ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν, δι' αὐτῶν μὲν τῶν εἰλημμένων οὐδὲν συμβαίνει ἀναγκαῖον, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι προτάσεως γίνεται συλλογισμὸς ὅτι τὸ Β τῷ Γ ἐνδέχεται μηδενὶ ὑπάρχειν, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον·
35 ἔσται γὰρ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα. ἐὰν δ' ἀμφότεραι τεθῶσι κατηγορικαί, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι τοῦ μὲν ὑπάρχειν ὑγίεια-ζῷον-ἄνθρωπος, τοῦ δὲ μὴ ὑπάρχειν ὑγίεια-ἵππος-ἄνθρωπος.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἕξει κἀπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογι-
40 σμῶν. ὅταν μὲν γὰρ ᾖ τὸ καταφατικὸν ὑπάρχον, εἴτε κα-
p. 38 θόλου εἴτ' ἐν μέρει ληφθέν, οὐδεὶς ἔσται συλλογισμός (τοῦτο δ' ὁμοίως καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων δείκνυται τοῖς πρότερον), ὅταν δὲ τὸ στερητικόν, ἔσται διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον. πάλιν ἐὰν ἄμφω μὲν τὰ διαστήματα στερη-
5 τικὰ ληφθῇ, καθόλου δὲ τὸ μὴ ὑπάρχειν, ἐξ αὐτῶν μὲν τῶν προτάσεων οὐκ ἔσται τὸ ἀναγκαῖον, ἀντιστραφέντος δὲ τοῦ ἐνδέχεσθαι, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον, ἔσται συλλογισμός. ἐὰν δὲ ὑπάρχον μὲν ᾖ τὸ στερητικόν, ἐν μέρει δὲ ληφθῇ, οὐκ ἔσται συλλογισμός, οὔτε καταφατικῆς οὔτε στερητικῆς οὔσης
10 τῆς ἑτέρας προτάσεως. οὐδ' ὅταν ἀμφότεραι ληφθῶσιν ἀδιόριστοι ἢ καταφατικαὶ ἢ ἀποφατικαὶ ἢ κατὰ μέρος. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων.

19 Ἐὰν δ' ἡ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἡ δ' ἐνδέχεσθαι σημαίνῃ τῶν προτάσεων, τῆς μὲν στερητικῆς ἀναγκαίας οὔσης ἔσται
15 συλλογισμός, οὐ μόνον ὅτι ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὐχ ὑπάρχει, τῆς δὲ καταφατικῆς οὐκ ἔσται. κείσθω γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β ἐξ ἀνάγκης μηδενὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ παντὶ ἐνδέχεσθαι. ἀντιστραφείσης οὖν τῆς στερητικῆς οὐδὲ τὸ Β τῷ Α οὐδενὶ ὑπάρξει· τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ἐνεδέχετο·

---

29 δὲ om *C*. — 30 post ὦσι lit duarum litt *B*. — 31 μὴ ὑπάρχειν om *ACdnu*. — 33 γίγνεται *n*. — 35 πάλιν om *du*.

38a6 τὸ om *d*. — 8 δὲ μὴ ὑπάρχον *A*. — 10 ἑτέρας om *d*. — ἀπροσδιόριστοι *d*. — 11 ἢ ἀποφατικαὶ pr om *A*. — 17 τὸ δὲ *d*. — 19 ὑπάρχει *n*. — ἐνδέχεται *f*.

γίνεται δὴ πάλιν διὰ τοῦ πρώτου σχήματος ὁ συλλογισμὸς 20
ὅτι τὸ Β τῷ Γ ἐνδέχεται μηδενὶ ὑπάρχειν. ἅμα δὲ δῆλον
ὅτι οὐδ᾿ ὑπάρχει τὸ Β οὐδενὶ τῶν Γ. κείσθω γὰρ ὑπάρχειν·
οὐκοῦν εἰ τὸ Α τῷ Β μηδενὶ ἐνδέχεται, τὸ δὲ Β ὑπάρχει
τινὶ τῶν Γ, τὸ Α τῶν Γ τινὶ οὐκ ἐνδέχεται· ἀλλὰ παντὶ ὑπέ-
κειτο ἐνδέχεσθαι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον δειχθήσεται καὶ εἰ 25
πρὸς τῷ Γ τεθείη τὸ στερητικόν. πάλιν ἔστω τὸ κατηγορικὸν
ἀναγκαῖον, θάτερον δ᾿ ἐνδεχόμενον, καὶ τὸ Α τῷ μὲν Β ἐν-
δεχέσθω μηδενί, τῷ δὲ Γ παντὶ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης. οὕ-
τως οὖν ἐχόντων τῶν ὅρων οὐδεὶς ἔσται συλλογισμός· συμ-
βαίνει γὰρ τὸ Β τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν. ἔστω γὰρ 30
τὸ μὲν Α λευκόν, ἐφ᾿ ᾧ δὲ τὸ Β ἄνθρωπος, ἐφ᾿ ᾧ δὲ
τὸ Γ κύκνος. τὸ δὴ λευκὸν κύκνῳ μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρ-
χει, ἀνθρώπῳ δ᾿ ἐνδέχεται μηδενί· καὶ ἄνθρωπος οὐδενὶ
κύκνῳ ἐξ ἀνάγκης. ὅτι μὲν οὖν τοῦ ἐνδέχεσθαι οὐκ ἔστι
συλλογισμός, φανερόν· τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης οὐκ ἦν ἐνδε- 35
χόμενον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἀναγκαίου· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον
ἢ ἐξ ἀμφοτέρων ἀναγκαίων ἢ ἐκ τῆς στερητικῆς συνέβαι-
νεν. ἔτι δὲ καὶ ἐγχωρεῖ τούτων κειμένων τὸ Β τῷ Γ ὑπάρ-
χειν· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ μὲν Γ ὑπὸ τὸ Β εἶναι, τὸ δὲ
Α τῷ μὲν Β παντὶ ἐνδέχεσθαι, τῷ δὲ Γ ἐξ ἀνάγκης 40
ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὸ μὲν Γ εἴη ἐγρηγορός, τὸ δὲ Β ζῷον,
τὸ δ᾿ ἐφ᾿ ᾧ Α κίνησις. τῷ μὲν γὰρ ἐγρηγορότι ἐξ ἀνάγ-
κης κίνησις, ζῴῳ δὲ παντὶ ἐνδέχεται· καὶ πᾶν τὸ ἐγρη- b
γορὸς ζῷον. φανερὸν οὖν ὅτι οὐδὲ τοῦ μὴ ὑπάρχειν, εἴ-
περ οὕτως ἐχόντων ἀνάγκη ὑπάρχειν. οὐδὲ δὴ τῶν ἀντικει-
μένων καταφάσεων, ὥστ᾿ οὐδεὶς ἔσται συλλογισμός. ὁμοίως
δὲ δειχθήσεται καὶ ἀνάπαλιν τεθείσης τῆς καταφατικῆς. 5
ἐὰν δ᾿ ὁμοιοσχήμονες ὦσιν αἱ προτάσεις, στερητικῶν μὲν
οὐσῶν ἀεὶ γίνεται συλλογισμὸς ἀντιστραφείσης τῆς κατὰ
τὸ ἐνδέχεσθαι προτάσεως, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον. εἰ-
λήφθω γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν, τῷ
δὲ Γ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν. ἀντιστραφεισῶν οὖν τῶν προ- 10

---

20 ὁ om *C*. — 22 ὑπάρξει *Cn*. — τῷ γ *u*. — ὑπάρχον *f*. — 26 τὸ μὲν κατ. *n*. — 27 δ᾿] δὲ στερητικὸν καὶ *n*. — 30 τῶν *d*. — 31 alt τὸ et 32 pr τὸ om *d*. — 41 ἐγρήγορσις *n*. — 42 ᾧ τὸ α *Cn*.
38b4 φάσεων codices excepto *n*. — 6 ὁμοσχήμονες *n*, pr *AB*.

τάσεων τὸ μὲν Β τῷ Α οὐδενὶ ὑπάρξει, τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεται· γίνεται δὴ τὸ πρῶτον σχῆμα. κἂν εἰ πρὸς τῷ Γ τεθείη τὸ στερητικόν, ὡσαύτως. ἐὰν δὲ κατηγορικαὶ τεθῶσιν, οὐκ ἔσται συλλογισμός. τοῦ μὲν γὰρ μὴ 15 ὑπάρχειν ἢ τοῦ ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν φανερὸν ὅτι οὐκ ἔσται διὰ τὸ μὴ εἰλῆφθαι στερητικὴν πρότασιν μήτ' ἐν τῷ ὑπάρχειν μήτ' ἐν τῷ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν· ἐξ ἀνάγκης γὰρ οὕτως ἐχόντων τὸ Β τῷ Γ οὐχ ὑπάρξει, οἷον εἰ τὸ μὲν Α τε- 20 θείη λευκόν, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ Β κύκνος, τὸ δὲ Γ ἄνθρωπος. οὐδέ γε τῶν ἀντικειμένων καταφάσεων, ἐπεὶ δέδεικται τὸ Β τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης οὐχ ὑπάρχον. οὐκ ἄρα γίνεται συλλογισμὸς ὅλως.

Ὁμοίως δ' ἕξει κἀπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν· 25 ὅταν μὲν γὰρ ᾖ τὸ στερητικὸν καθόλου τε καὶ ἀναγκαῖον, ἀεὶ συλλογισμὸς ἔσται καὶ τοῦ ἐνδέχεσθαι καὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν (ἀπόδειξις δὲ διὰ τῆς ἀντιστροφῆς), ὅταν δὲ τὸ καταφατικόν, οὐδέποτε· τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον δειχθήσεται ὃν καὶ ἐν τοῖς καθόλου, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων. οὐδ' ὅταν 30 ἀμφότεραι ληφθῶσι καταφατικαί· καὶ γὰρ τούτου ἡ αὐτὴ ἀπόδειξις ἢ καὶ πρότερον. ὅταν δὲ ἀμφότεραι μὲν στερητικαί, καθόλου δὲ καὶ ἀναγκαία ἡ τὸ μὴ ὑπάρχειν σημαίνουσα, δι' αὐτῶν μὲν τῶν εἰλημμένων οὐκ ἔσται τὸ ἀναγκαῖον, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι προτά- 35 σεως ἔσται συλλογισμός, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον. ἐὰν δ' ἀμφότεραι ἀδιόριστοι ἢ ἐν μέρει τεθῶσιν, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων.

Φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῆς μὲν στερητικῆς τῆς καθόλου τιθεμένης ἀναγκαίας ἀεὶ γίνεται συλλογι- 40 σμός, οὐ μόνον τοῦ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν, τῆς δὲ καταφατικῆς οὐδέποτε· καὶ ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχόντων ἔν τε τοῖς ἀναγκαίοις καὶ ἐν τοῖς p. 39 ὑπάρχουσι γίνεταί τε καὶ οὐ γίνεται συλλογισμός. δῆλον

---

11 ὑπάρχει *ACdn*. — 16 et 17 μηδ' *A*. — 17 ἐν om *u*. — 21 ἀποφάνσεων *BCum*, corr *A*, ἀντιφάσεων *d*, ἀντιφάνσεων pr *A*, ἀποφάσεων *f*, καταφάσεων καὶ ἀποφάσεων *n*. — ἐπειδὴ *C*. — 24 καὶ ἐπὶ *C*. — 25 γὰρ om *d*. — 30 αὐτὴ om *u*. — 33 τὸ pr om *d*. — 42 ἔν] τῶν ὅρων ἔν *u*.

δὲ καὶ ὅτι πάντες ἀτελεῖς οἱ συλλογισμοί, καὶ ὅτι τελει-
οῦνται διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων.

Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ σχήματι καὶ ἀμφοτέρων ἐν- 20
δεχομένων καὶ τῆς ἑτέρας ἔσται συλλογισμός. ὅταν μὲν 5
οὖν ἐνδέχεσθαι σημαίνωσιν αἱ προτάσεις, καὶ τὸ συμπέρα-
σμα ἔσται ἐνδεχόμενον· καὶ ὅταν ἡ μὲν ἐνδέχεσθαι ἡ δ'
ὑπάρχειν. ὅταν δ' ἡ ἑτέρα τεθῇ ἀναγκαία, ἐὰν μὲν ᾖ κα-
ταφατική, οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα οὔτε ἀναγκαῖον
οὔθ' ὑπάρχον, ἐὰν δ' ᾖ στερητική, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἔσται 10
συλλογισμός, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς πρότερον. ληπτέον δὲ
καὶ ἐν τούτοις ὁμοίως τὸ ἐν τοῖς συμπεράσμασιν ἐνδεχό-
μενον.

Ἔστωσαν δὴ πρῶτον ἐνδεχόμεναι, καὶ τὸ *Α* καὶ τὸ
Β παντὶ τῷ *Γ* ἐνδεχέσθω ὑπάρχειν. ἐπεὶ οὖν ἀντιστρέφει 15
τὸ καταφατικὸν ἐπὶ μέρους, τὸ δὲ *Β* παντὶ τῷ *Γ* ἐνδέ-
χεται, καὶ τὸ *Γ* τινὶ τῷ *Β* ἐνδέχοιτ' ἄν. ὥστ' εἰ τὸ μὲν
Α παντὶ τῷ *Γ* ἐνδέχεται, τὸ δὲ *Γ* τινὶ τῶν *Β*, καὶ τὸ *Α*
τινὶ τῶν *Β* ἐνδέχεται· γίνεται γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα. καὶ
εἰ τὸ μὲν *Α* ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ *Γ* ὑπάρχειν, τὸ δὲ *Β* 20
παντὶ τῷ *Γ*, ἀνάγκη τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρ-
χειν· ἔσται γὰρ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα διὰ τῆς ἀντι-
στροφῆς. εἰ δ' ἀμφότεραι στερητικαὶ τεθείησαν, ἐξ αὐτῶν
μὲν τῶν εἰλημμένων οὐκ ἔσται τὸ ἀναγκαῖον, ἀντιστραφει-
σῶν δὲ τῶν προτάσεων ἔσται συλλογισμός, καθάπερ ἐν 25
τοῖς πρότερον. εἰ γὰρ τὸ *Α* καὶ τὸ *Β* τῷ *Γ* ἐνδέχεται μὴ
ὑπάρχειν, ἐὰν μεταληφθῇ τὸ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν, πάλιν
ἔσται τὸ πρῶτον σχῆμα διὰ τῆς ἀντιστροφῆς. εἰ δ' ὁ μέν
ἐστι καθόλου τῶν ὅρων ὁ δ' ἐν μέρει, τὸν αὐτὸν τρόπον
ἐχόντων τῶν ὅρων ὅνπερ ἐπὶ τοῦ ὑπάρχειν, ἔσται τε καὶ 30
οὐκ ἔσται συλλογισμός. ἐνδεχέσθω γὰρ τὸ μὲν *Α* παντὶ
τῷ *Γ*, τὸ δὲ *Β* τινὶ τῷ *Γ* ὑπάρχειν. ἔσται δὴ πάλιν τὸ
πρῶτον σχῆμα τῆς ἐν μέρει προτάσεως ἀντιστραφείσης· εἰ

39a3 εἰρημένων *d*. — 10 ἡ *Cnu*. — τοῦ] καὶ τοῦ *C*. — 11 πρότε-
ρον αβγ. ληπτέον *Cn*. — 14 πρότερον *C*. — 16 τὸ δὲ] καὶ τὸ *Cf*. —
18 τῷ β *d*. — καὶ] ἀνάγκη, καὶ *Cn*. — καὶ ... β om *A*. — 19 ἐνδέχεσθαι
Cn. — γίγνεται *n*. — 20 β] β ἐνδέχοιτο *Cn*. — 21 τῶν β *Cn*. — 23 ἐὰν ...
τεθῶσι *C*. — 26 β παντὶ τῷ *C*. — 27 τὸ βγ εἰς ἐνδέχεσθαι *C*. — μὴ
om codd excepto *n*. — 32 τινὶ τῶν *Cn*.

γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ τινὶ τῶν Β, τὸ Α τινὶ
35 τῶν Β ἐνδέχεται. καὶ εἰ πρὸς τῷ ΒΓ τεθείη τὸ καθόλου,
ὡσαύτως. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν ΑΓ στερητικὸν εἴη, τὸ
δὲ ΒΓ καταφατικόν· ἔσται γὰρ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα
διὰ τῆς ἀντιστροφῆς. εἰ δ' ἀμφότεραι στερητικαὶ τεθείησαν,
ἡ μὲν καθόλου ἡ δ' ἐν μέρει, δι' αὐτῶν μὲν τῶν εἰλημ-
b μένων οὐκ ἔσται συλλογισμός, ἀντιστραφεισῶν δ' ἔσται, κα-
θάπερ ἐν τοῖς πρότερον. ὅταν δὲ ἀμφότεραι ἀδιόριστοι ἢ
ἐν μέρει ληφθῶσιν, οὐκ ἔσται συλλογισμός· καὶ γὰρ παντὶ
ἀνάγκη τὸ Α τῷ Β καὶ μηδενὶ ὑπάρχειν. ὅροι τοῦ ὑπάρ-
5 χειν ζῷον - ἄνθρωπος - λευκόν, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἵππος - ἄν-
θρωπος - λευκόν, μέσον λευκόν.

21 Ἐὰν δὲ ἡ μὲν ὑπάρχειν ἡ δ' ἐνδέχεσθαι σημαίνῃ
τῶν προτάσεων, τὸ μὲν συμπέρασμα ἔσται ὅτι ἐνδέχεται
καὶ οὐχ ὅτι ὑπάρχει, συλλογισμὸς δ' ἔσται τὸν αὐτὸν τρό-
10 πον ἐχόντων τῶν ὅρων τοῖς πρότερον. ἔστωσαν γὰρ πρῶ-
τον κατηγορικοί, καὶ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Γ ὑπαρχέτω,
τὸ δὲ Β παντὶ ἐνδεχέσθω ὑπάρχειν. ἀντιστραφέντος οὖν τοῦ
ΒΓ τὸ πρῶτον ἔσται σχῆμα, καὶ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐν-
δέχεται τὸ Α τινὶ τῶν Β ὑπάρχειν· ὅτε γὰρ ἡ ἑτέρα τῶν
15 προτάσεων ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι σημαίνοι ἐνδέχεσθαι, καὶ
τὸ συμπέρασμα ἦν ἐνδεχόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν
ΒΓ ὑπάρχειν τὸ δὲ ΑΓ ἐνδέχεσθαι, καὶ εἰ τὸ μὲν ΑΓ
στερητικὸν τὸ δὲ ΒΓ κατηγορικόν, ὑπάρχοι δ' ὁποτερονοῦν,
ἀμφοτέρως ἐνδεχόμενον ἔσται τὸ συμπέρασμα· γίνεται γὰρ
20 πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα, δέδεικται δ' ὅτι τῆς ἑτέρας προ-
τάσεως ἐνδέχεσθαι σημαινούσης ἐν αὐτῷ καὶ τὸ συμπέρασμα
ἔσται ἐνδεχόμενον. εἰ δὲ τὸ στερητικὸν τεθείη πρὸς τὸ ἔλατ-
τον ἄκρον, ἢ καὶ ἄμφω ληφθείη στερητικά, δι' αὐτῶν μὲν
τῶν κειμένων οὐκ ἔσται συλλογισμός, ἀντιστραφέντων δ' ἔσται,
25 καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον.

Εἰ δ' ἡ μὲν καθόλου τῶν προτάσεων ἡ δ' ἐν μέρει,
κατηγορικῶν μὲν οὐσῶν ἀμφοτέρων, ἢ τῆς μὲν καθόλου

---

34 τῷ *Cf*. — 35 τὸ βγ *Cdfn*. — 38 τεθῶσιν *C*.
39b4 ὅροι] αβγ. ὅροι *n*. — 5 λευκός *Ad*. — τοῦ ... μέσον λευκόν rc mg *n*. — 10 τοῖς] ὃν καὶ ἐν τοῖς *ABdum*, ὡς ἐν τοῖς *C*. — 12 παντὶ τῷ γ ἐνδεχέσθω *C*. — 14 τῷ *C*. — 16 ἦν om *A*. — 22 τὸ] τὸ ἐνδεχόμενον codd exc *n*.

στερητικῆς τῆς δ' ἐν μέρει καταφατικῆς, ὁ αὐτὸς τρόπος ἔσται τῶν συλλογισμῶν· πάντες γὰρ περαίνονται διὰ τοῦ πρώτου σχήματος. ὥστε φανερὸν ὅτι τοῦ ἐνδέχεσθαι καὶ οὐ 30 τοῦ ὑπάρχειν ἔσται ὁ συλλογισμός. εἰ δ' ἡ μὲν καταφατικὴ καθόλου ἡ δὲ στερητικὴ ἐν μέρει, διὰ τοῦ ἀδυνάτου ἔσται ἡ ἀπόδειξις. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α ἐνδεχέσθω τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν· ἀνάγκη δὴ τὸ Α ἐνδέχεσθαι τινὶ τῷ Β μὴ ὑπάρχειν. εἰ γὰρ παντὶ τῷ Β τὸ 35 Α ὑπάρχει ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ κεῖται ὑπάρχειν, τὸ Α παντὶ τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρξει· τοῦτο γὰρ δέδεικται πρότερον. ἀλλ' ὑπέκειτο τινὶ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν.

Ὅταν δ' ἀδιόριστοι ἢ ἐν μέρει ληφθῶσιν ἀμφότεραι, p. 40 οὐκ ἔσται συλλογισμός. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ ἣ καὶ ἐν τοῖς καθόλου, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων.

Εἰ δ' ἐστὶν ἡ μὲν ἀναγκαία τῶν προτάσεων ἡ δ' ἐν- **22** δεχομένη, κατηγορικῶν μὲν ὄντων τῶν ὅρων ἀεὶ τοῦ ἐνδέχε- 5 σθαι ἔσται συλλογισμός, ὅταν δ' ᾖ τὸ μὲν κατηγορικὸν τὸ δὲ στερητικόν, ἐὰν μὲν ᾖ τὸ καταφατικὸν ἀναγκαῖον, τοῦ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν, ἐὰν δὲ τὸ στερητικόν, καὶ τοῦ ἐνδέχεσθαι μὴ ὑπάρχειν καὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν· τοῦ δ' ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν οὐκ ἔσται συλλογισμός, ὥσπερ οὐδ' ἐν τοῖς 10 ἑτέροις σχήμασιν. ἔστωσαν δὴ κατηγορικοὶ πρῶτον οἱ ὅροι, καὶ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Γ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β παντὶ ἐνδεχέσθω ὑπάρχειν. ἐπεὶ οὖν τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Γ ἀνάγκη, τὸ δὲ Γ τινὶ τῷ Β ἐνδέχεται, καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Β ἐνδεχόμενον ἔσται καὶ οὐχ ὑπάρχον· οὕτω γὰρ 15 συνέπιπτεν ἐπὶ τοῦ πρώτου σχήματος. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ εἰ τὸ μὲν ΒΓ τεθείη ἀναγκαῖον, τὸ δὲ ΑΓ ἐνδεχόμενον. πάλιν ἔστω τὸ μὲν κατηγορικὸν τὸ δὲ στερητικόν, ἀναγκαῖον δὲ τὸ κατηγορικόν· καὶ τὸ μὲν Α ἐνδεχέσθω μηδενὶ τῶν Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β παντὶ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγ- 20 κης. ἔσται δὴ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα· καὶ γὰρ ἡ στερη-

---

31 ὁ om *AC*. — 33 τῷ μὲν pr *n*. — 34 τὸ α τινὶ τῷ β ἐνδέχεσθαι *C*. — 36 ὑπάρχοι *n*. — κεῖται marg *d*.

40a1 ἀόριστοι *A*, pr *u*. — 9 μὴ ὑπάρχειν ante καὶ om *n*. — 11 ἑτέροις corr *d*. — δὴ] γὰρ *u*, γὰρ δὴ *d*. — 13 παντὶ] τῷ γ παντὶ *A*, παντὶ τῷ γ *nm*. — 20 τῷ γ *Cnm*. — παντὶ τῷ γ ὑπαρχέτω *C*.

τικὴ πρότασις ἐνδέχεσθαι σημαίνει. φανερὸν οὖν ὅτι τὸ συμπέρασμα ἔσται ἐνδεχόμενον· ὅτε γὰρ οὕτως ἔχοιεν αἱ προτάσεις ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι, καὶ τὸ συμπέρασμα ἦν
25 ἐνδεχόμενον. εἰ δ' ἡ στερητικὴ πρότασις ἀναγκαία, τὸ συμπέρασμα ἔσται καὶ ὅτι ἐνδέχεται τινὶ μὴ ὑπάρχειν καὶ ὅτι οὐχ ὑπάρχει. κείσθω γὰρ τὸ *Α* τῷ *Γ* μὴ ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ *Β* παντὶ ἐνδέχεσθαι. ἀντιστραφέντος οὖν τοῦ *ΒΓ* καταφατικοῦ τὸ πρῶτον ἔσται σχῆμα, καὶ ἀναγκαία ἡ
30 στερητικὴ πρότασις. ὅτε δ' οὕτως ἔχοιεν αἱ προτάσεις, συνέβαινε τὸ *Α* τῷ *Γ* καὶ ἐνδέχεσθαι τινὶ μὴ ὑπάρχειν καὶ μὴ ὑπάρχειν, ὥστε καὶ τὸ *Α* τῷ *Β* ἀνάγκη τινὶ μὴ ὑπάρχειν. ὅταν δὲ τὸ στερητικὸν τεθῇ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον, ἐὰν μὲν ἐνδεχόμενον, ἔσται συλλογισμὸς μεταληφθείσης τῆς προτά-
35 σεως, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον, ἐὰν δ' ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσται· καὶ γὰρ παντὶ ἀνάγκη καὶ οὐδενὶ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. ὅροι τοῦ παντὶ ὑπάρχειν ὕπνος - ἵππος καθεύδων - ἄνθρωπος, τοῦ μηδενὶ ὕπνος - ἵππος ἐγρηγορώς - ἄνθρωπος.

Ὁμοίως δ' ἕξει καὶ εἰ ὁ μὲν καθόλου τῶν ὅρων ὁ δ'
40 ἐν μέρει πρὸς τὸ μέσον· κατηγορικῶν μὲν γὰρ ὄντων ἀμ-
b φοτέρων τοῦ ἐνδέχεσθαι καὶ οὐ τοῦ ὑπάρχειν ἔσται συλλογισμός, καὶ ὅταν τὸ μὲν στερητικὸν ληφθῇ τὸ δὲ καταφατικόν, ἀναγκαῖον δὲ τὸ καταφατικόν. ὅταν δὲ τὸ στερητικὸν ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται τοῦ μὴ ὑπάρχειν· ὁ γὰρ
5 αὐτὸς τρόπος ἔσται τῆς δείξεως καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὅρων ὄντων. ἀνάγκη γὰρ διὰ τοῦ πρώτου σχήματος τελειοῦσθαι τοὺς συλλογισμούς, ὥστε καθάπερ ἐν ἐκείνοις, καὶ ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον συμπίπτειν. ὅταν δὲ τὸ στερητικὸν καθόλου ληφθὲν τεθῇ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον, ἐὰν μὲν ἐν-
10 δεχόμενον, ἔσται συλλογισμὸς διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, ἐὰν δ' ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσται. δειχθήσεται δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὃν καὶ ἐν τοῖς καθόλου, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων. φανερὸν οὖν καὶ ἐν τούτῳ τῷ σχήματι πότε καὶ πῶς ἔσται συλλο-

---

25 τὸ] καὶ τὸ *C*. — 28 παντὶ τῷ γ ἐνδέχεσθαι *C*. — 29 καὶ] καὶ γὰρ *C*. 30 εἶχον *nfm*. — συμβαίνει *d*. — 31 καὶ μὴ ὑπάρχειν om *A*. — 32 καὶ om *C*. — 37 ἵππος - καθεύδων ἄνθρ. et 38 ἵππ. - ἐγρηγορὼς ἄνθρ. *ABCdu*. — 37 τοῦ δὲ μηδενὶ *C*.

40b5 ἔσται om *f*. — ἀποδείξεως *m*. — καὶ καθόλου rc marg *C*. — καὶ ... καὶ μὴ] ὥσπερ καὶ *n*. — καὶ μὴ καθόλου om *Adfu* et pr *BCd*, post 6 ὄντων ponit *m*.

γισμός, καὶ πότε τοῦ ἐνδέχεσθαι καὶ πότε τοῦ ὑπάρχειν. δῆλον δὲ καὶ ὅτι πάντες ἀτελεῖς, καὶ ὅτι τελειοῦνται διὰ 15 τοῦ πρώτου σχήματος.

Ὅτι μὲν οὖν οἱ ἐν τούτοις τοῖς σχήμασι συλλογι- 23 σμοὶ τελειοῦνταί τε διὰ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμῶν καὶ εἰς τούτους ἀνάγονται, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων· ὅτι δ' ἁπλῶς πᾶς συλλογισμὸς οὕτως ἔχει, νῦν 20 ἔσται φανερόν, ὅταν δειχθῇ πᾶς γινόμενος διὰ τούτων τινὸς τῶν σχημάτων.

Ἀνάγκη δὴ πᾶσαν ἀπόδειξιν καὶ πάντα συλλογισμὸν ἢ ὑπάρχον τι ἢ μὴ ὑπάρχον δεικνύναι, καὶ τοῦτο ἢ καθόλου ἢ κατὰ μέρος, ἔτι ἢ δεικτικῶς ἢ ἐξ ὑποθέσεως. τοῦ δ' ἐξ 25 ὑποθέσεως μέρος τὸ διὰ τοῦ ἀδυνάτου. πρῶτον οὖν εἴπωμεν περὶ τῶν δεικτικῶν· τούτων γὰρ δειχθέντων φανερὸν ἔσται καὶ ἐπὶ τῶν εἰς τὸ ἀδύνατον καὶ ὅλως τῶν ἐξ ὑποθέσεως.

Εἰ δὴ δέοι τὸ *Α* κατὰ τοῦ *Β* συλλογίσασθαι ἢ ὑπάρ- 30 χον ἢ μὴ ὑπάρχον, ἀνάγκη λαβεῖν τι κατά τινος. εἰ μὲν οὖν τὸ *Α* κατὰ τοῦ *Β* ληφθείη, τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔσται εἰλημμένον. εἰ δὲ κατὰ τοῦ *Γ*, τὸ δὲ *Γ* κατὰ μηδενός, μηδ' ἄλλο κατ' ἐκείνου, μηδὲ κατὰ τοῦ *Α* ἕτερον, οὐδεὶς ἔσται συλλογισμός· τῷ γὰρ ἓν καθ' ἑνὸς ληφθῆναι οὐδὲν συμ- 35 βαίνει ἐξ ἀνάγκης. ὥστε προσληπτέον καὶ ἑτέραν πρότασιν. ἐὰν μὲν οὖν ληφθῇ τὸ *Α* κατ' ἄλλου ἢ ἄλλο κατὰ τοῦ *Α*, ἢ κατὰ τοῦ *Γ* ἕτερον, εἶναι μὲν συλλογισμὸν οὐδὲν κωλύει, πρὸς μέντοι τὸ *Β* οὐκ ἔσται διὰ τῶν εἰλημμένων. οὐδ' ὅταν τὸ *Γ* ἑτέρῳ, κἀκεῖνο ἄλλῳ, καὶ τοῦτο ἑτέρῳ, μὴ 40 συνάπτῃ δὲ πρὸς τὸ *Β*, οὐδ' οὕτως ἔσται πρὸς τὸ *Β* συλ- p.41 λογισμός. ὅλως γὰρ εἴπομεν ὅτι οὐδεὶς οὐδέποτε ἔσται συλλογισμὸς ἄλλου κατ' ἄλλου μὴ ληφθέντος τινὸς μέσου, ὃ πρὸς ἑκάτερον ἔχει πως ταῖς κατηγορίαις· ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς ἁπλῶς ἐκ προτάσεών ἐστιν, ὁ δὲ πρὸς 5

---

14 ἐνδέχεται *C*. — 17 οὖν om *d*. — 18 τε om *Adfu*. — καθόλου rc supra vs *n*. — 19 ἄγονται *A*, pr *d*. — 24 τι] τινὶ *n*. — 25 τοῦ δ' ἐξ ὑποθέσεως pr om *n*. — 26 μέρος ἐστὶ τὸ *Cn*. — τὸ] ὁ *f*. — τοῦ om *Vat* 199. — 27 τούτων γὰρ δειχθέντων om *C*. — 30 δὲ *f*. — ἢ] ὡς *f*. — 31 ἢ μὴ ὑπάρχον om pr *A*. — 33 δὲ τὸ α κατὰ *C*. — 35 τὸ *C*, pr *A*.
41a2 ὅλως] τοῦ α. ὅλως *Bfu*. — εἴπωμεν pr *A*, corr *B*.

τόδε συλλογισμὸς ἐκ τῶν πρὸς τόδε προτάσεων, ὁ δὲ τοῦδε πρὸς τόδε διὰ τῶν τοῦδε πρὸς τόδε προτάσεων. ἀδύνατον δὲ πρὸς τὸ Β λαβεῖν πρότασιν μηδὲν μήτε κατηγοροῦντας αὐτοῦ μήτ' ἀπαρνουμένους, ἢ πάλιν τοῦ Α πρὸς τὸ Β μη-
10 δὲν κοινὸν λαμβάνοντας ἀλλ' ἑκατέρου ἴδια ἄττα κατηγοροῦντας ἢ ἀπαρνουμένους. ὥστε ληπτέον τι μέσον ἀμφοῖν, ὃ συνάψει τὰς κατηγορίας, εἴπερ ἔσται τοῦδε πρὸς τόδε συλλογισμός. εἰ οὖν ἀνάγκη μέν τι λαβεῖν πρὸς ἄμφω κοινόν, τοῦτο δ' ἐνδέχεται τριχῶς (ἢ γὰρ τὸ Α τοῦ Γ καὶ τὸ Γ
15 τοῦ Β κατηγορήσαντας, ἢ τὸ Γ κατ' ἀμφοῖν, ἢ ἄμφω κατὰ τοῦ Γ), ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ εἰρημένα σχήματα, φανερὸν ὅτι πάντα συλλογισμὸν ἀνάγκη γίνεσθαι διὰ τούτων τινὸς τῶν σχημάτων. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος καὶ εἰ διὰ πλειόνων συνάπτοι πρὸς τὸ Β· ταὐτὸ γὰρ ἔσται σχῆμα καὶ
20 ἐπὶ τῶν πολλῶν.

Ὅτι μὲν οὖν οἱ δεικτικοὶ περαίνονται διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων, φανερόν· ὅτι δὲ καὶ οἱ εἰς τὸ ἀδύνατον, δῆλον ἔσται διὰ τούτων. πάντες γὰρ οἱ διὰ τοῦ ἀδυνάτου περαίνοντες τὸ μὲν ψεῦδος συλλογίζονται, τὸ δ' ἐξ ἀρχῆς ἐξ
25 ὑποθέσεως δεικνύουσιν, ὅταν ἀδύνατόν τι συμβαίνῃ τῆς ἀντιφάσεως τεθείσης, οἷον ὅτι ἀσύμμετρος ἡ διάμετρος διὰ τὸ γίνεσθαι τὰ περιττὰ ἴσα τοῖς ἀρτίοις συμμέτρου τεθείσης. τὸ μὲν οὖν ἴσα γίνεσθαι τὰ περιττὰ τοῖς ἀρτίοις συλλογίζεται, τὸ δ' ἀσύμμετρον εἶναι τὴν διάμετρον ἐξ ὑποθέσεως δείκνυσιν,
30 ἐπεὶ ψεῦδος συμβαίνει διὰ τὴν ἀντίφασιν. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογίσασθαι, τὸ δεῖξαί τι ἀδύνατον διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν. ὥστ' ἐπεὶ τοῦ ψεύδους γίνεται συλλογισμὸς δεικτικὸς ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπαγομένοις, τὸ δ' ἐξ ἀρχῆς ἐξ ὑποθέσεως δείκνυται, τοὺς δὲ
35 δεικτικοὺς πρότερον εἴπομεν ὅτι διὰ τούτων περαίνονται τῶν σχημάτων, φανερὸν ὅτι καὶ οἱ διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογισμοὶ διὰ τούτων ἔσονται τῶν σχημάτων. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οἱ ἐξ ὑποθέσεως· ἐν ἅπασι γὰρ ὁ μὲν συλλογισμὸς γίνεται πρὸς τὸ μεταλαμβανόμενον, τὸ

---

6 τόδε] τοῦτο bis *f.* — 7 τόνδε διὰ pr *B.* — 9 αὐτῶν *f.* — 12 ὃς *Au.* — 15 κατηγορήσαντες *C.* — 16 φανερὸν οὖν ὅτι pr *C.* — 17 ὡς *d.* — γενέσθαι *d.* — 18 εἰ om pr *C.* — 19 τὸ αὐτὸ *f.* — 21 οἱ om *d.* — διὰ] πάντες διὰ *f.* — 28 γενέσθαι *f.* — 36 φανερὸν οὖν ὅτι pr *B.* — καὶ om *f.*

δ' ἐξ ἀρχῆς περαίνεται δι' ὁμολογίας ἤ τινος ἄλλης ὑπο- 40
θέσεως. εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, πᾶσαν ἀπόδειξιν καὶ πάντα b
συλλογισμὸν ἀνάγκη γίνεσθαι διὰ τριῶν τῶν προειρημένων
σχημάτων. τούτου δὲ δειχθέντος δῆλον ὡς ἅπας τε συλ-
λογισμὸς ἐπιτελεῖται διὰ τοῦ πρώτου σχήματος καὶ ἀνά-
γεται εἰς τοὺς ἐν τούτῳ καθόλου συλλογισμούς. 5

Ἔτι τε ἐν ἅπαντι δεῖ κατηγορικόν τινα τῶν ὅρων εἶ- **24**
ναι καὶ τὸ καθόλου ὑπάρχειν· ἄνευ γὰρ τοῦ καθόλου ἢ
οὐκ ἔσται συλλογισμὸς ἢ οὐ πρὸς τὸ κείμενον, ἢ τὸ ἐξ ἀρ-
χῆς αἰτήσεται. κείσθω γὰρ τὴν μουσικὴν ἡδονὴν εἶναι σπου-
δαίαν. εἰ μὲν οὖν ἀξιώσειεν ἡδονὴν εἶναι σπουδαίαν μὴ προσ- 10
θεὶς τὸ πᾶσαν, οὐκ ἔσται συλλογισμός· εἰ δὲ τινὰ ἡδο-
νήν, εἰ μὲν ἄλλην, οὐδὲν πρὸς τὸ κείμενον, εἰ δ' αὐτὴν
ταύτην, τὸ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνει. μᾶλλον δὲ γίνεται φα-
νερὸν ἐν τοῖς διαγράμμασιν, οἷον ὅτι τοῦ ἰσοσκελοῦς ἴσαι
αἱ πρὸς τῇ βάσει. ἔστωσαν εἰς τὸ κέντρον ἠγμέναι αἱ ΑΒ. 15
εἰ οὖν ἴσην λαμβάνοι τὴν ΑΓ γωνίαν τῇ ΒΔ μὴ ὅλως
ἀξιώσας ἴσας τὰς τῶν ἡμικυκλίων, καὶ πάλιν τὴν Γ
τῇ Δ μὴ πᾶσαν προσλαβὼν τὴν τοῦ τμήματος, ἔτι
ἀπ' ἴσων οὐσῶν τῶν ὅλων γωνιῶν καὶ ἴσων ἀφῃρημένων
ἴσας εἶναι τὰς λοιπὰς [τὰς ΕΖ], τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτήσε- 20
ται, ἐὰν μὴ λάβῃ ἀπὸ τῶν ἴσων ἴσων ἀφαιρουμένων
ἴσα λείπεσθαι. φανερὸν οὖν ὅτι ἐν ἅπαντι δεῖ τὸ καθόλου
ὑπάρχειν, καὶ ὅτι τὸ μὲν καθόλου ἐξ ἁπάντων τῶν ὅρων
καθόλου δείκνυται, τὸ δ' ἐν μέρει καὶ οὕτως κἀκείνως, ὥστ'
ἐὰν μὲν ᾖ τὸ συμπέρασμα καθόλου, καὶ τοὺς ὅρους ἀνάγκη 25
καθόλου εἶναι, ἐὰν δ' οἱ ὅροι καθόλου, ἐνδέχεται τὸ συμπέ-
ρασμα μὴ εἶναι καθόλου. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐν ἅπαντι συλλογι-
σμῷ ἢ ἀμφοτέρας ἢ τὴν ἑτέραν πρότασιν ὁμοίαν ἀνάγκη γίνε-
σθαι τῷ συμπεράσματι. λέγω δ' οὐ μόνον τῷ καταφατικὴν

---

40 ἄλλης τινὸς *d*.
41b2 τῶν τριῶν τῶν *Cf*. — 6 ὅτι *n*. — τε om *d*. — δὲ ἐν ἅπασι *m*. — 7 γὰρ ἂν τοῦ *C*. — τοῦ] τῆς *d*. — 8 προκείμενον *Cf*. — 10 προσθῆς pr *B*, προστιθεὶς *f*. — 12 προκείμενον *Cdf*. — 16 λαμβάνει *Cf*, λαμβάνῃ (η supra) *d*. — 17 τὰς om *d*. — 18 ἔτι] ἔτι δ' *C*. — 19 καὶ τῶν ἀφηρ. *n*. — 20 τὰς πρὸς τοῖς εξ *n*, τὰς ἐξ pr *d*. — 21 λαμβάνῃ *f*. — τῶν om *d*. — alt ἴσων om *Af*. — 22 λείπεσθαι ἴσα *f*. — τὸ om *f*. — 24 ὥστε ἂν *A*. — 27 καθόλου εἶναι marg corr *d*. — ὅτι καὶ *f*. — 28 ἀνάγκη ὁμοίως *d*. — 29 μόνον τὸ *n*.

30 εἶναι ἢ στερητικήν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀναγκαίαν ἢ ὑπάρχουσαν ἢ ἐνδεχομένην. ἐπισκέψασθαι δὲ δεῖ καὶ τὰς ἄλλας κατηγορίας.

Φανερὸν δὲ καὶ ἁπλῶς πότ' ἔσται καὶ πότ' οὐκ ἔσται συλλογισμός, καὶ πότε δυνατὸς καὶ πότε τέλειος, καὶ ὅτι συλλογισμοῦ ὄντος ἀναγκαῖον ἔχειν τοὺς ὅρους κατά τινα 35 τῶν εἰρημένων τρόπων.

25 Δῆλον δὲ καὶ ὅτι πᾶσα ἀπόδειξις ἔσται διὰ τριῶν ὅρων καὶ οὐ πλειόνων, ἐὰν μὴ δι' ἄλλων καὶ ἄλλων τὸ αὐτὸ συμπέρασμα γίνηται, οἷον τὸ Ε διά τε τῶν ΑΒ καὶ διὰ τῶν ΓΔ, ἢ διὰ τῶν ΑΒ καὶ ΑΓ καὶ ΒΓ· πλείω γὰρ μέσα τῶν 40 αὐτῶν οὐδὲν εἶναι κωλύει. τούτων δ' ὄντων οὐχ εἷς ἀλλὰ p. 42 πλείους εἰσὶν οἱ συλλογισμοί. ἢ πάλιν ὅταν ἑκάτερον τῶν ΑΒ διὰ συλλογισμοῦ ληφθῇ, οἷον τὸ Α διὰ τῶν ΔΕ καὶ πάλιν τὸ Β διὰ τῶν ΖΘ. ἢ τὸ μὲν ἐπαγωγῇ τὸ δὲ συλλογισμῷ. ἀλλὰ καὶ οὕτως πλείους οἱ συλλογισμοί· πλείω γὰρ 5 τὰ συμπεράσματά ἐστιν, οἷον τό τε Α καὶ τὸ Β καὶ τὸ Γ. εἰ δ' οὖν μὴ πλείους ἀλλ' εἷς, οὕτω μὲν ἐνδέχεται γενέσθαι διὰ πλειόνων τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, ὡς δὲ τὸ Γ διὰ τῶν ΑΒ, ἀδύνατον. ἔστω γὰρ τὸ Ε συμπεπερασμένον ἐκ τῶν ΑΒΓΔ. οὐκοῦν ἀνάγκη τι αὐτῶν ἄλλο πρὸς ἄλλο εἰλῆφθαι, 10 τὸ μὲν ὡς ὅλον τὸ δ' ὡς μέρος· τοῦτο γὰρ δέδεικται πρότερον, ὅτι ὄντος συλλογισμοῦ ἀναγκαῖον οὕτως τινὰς ἔχειν τῶν ὅρων. ἐχέτω οὖν τὸ Α οὕτως πρὸς τὸ Β. ἔστιν ἄρα τι ἐξ αὐτῶν συμπέρασμα. οὐκοῦν ἤτοι τὸ Ε ἢ τῶν ΓΔ θάτερον ἢ ἄλλο τι παρὰ ταῦτα. καὶ εἰ μὲν τὸ Ε, ἐκ τῶν ΑΒ μό- 15 νον ἂν εἴη ὁ συλλογισμός, τὰ δὲ ΓΔ εἰ μὲν ἔχει οὕτως ὥστ' εἶναι τὸ μὲν ὡς ὅλον τὸ δ' ὡς μέρος, ἔσται τι καὶ ἐξ ἐκείνων, καὶ ἤτοι τὸ Ε ἢ τῶν ΑΒ θάτερον ἢ ἄλλο τι παρὰ ταῦτα. καὶ εἰ μὲν τὸ Ε ἢ τῶν ΑΒ θάτερον, ἢ πλείους ἔσονται οἱ συλλογισμοί, ἢ ὡς ἐνεδέχετο ταὐτὸ διὰ πλειόνων 20 ὅρων περαίνεσθαι συμβαίνει· εἰ δ' ἄλλο τι παρὰ ταῦτα, πλείους ἔσονται καὶ ἀσύναπτοι οἱ συλλογισμοὶ πρὸς ἀλλή-

---

30 στερητικὴν εἶναι, ἀλλὰ *f*. — τῷ om *n*. — 31 δεῖ om *n*. — 34 τινας pr *d*. — 37 αὐτὸ om *f*. — 39 καὶ αγ rc supra vs *Bu*, om *A*. — αβ καὶ αγ καὶ διὰ τῶν βγ corr *A*. — ἢ διὰ τῶν αβ καὶ αγ καὶ διὰ τῶν βγ *Vat* 199. — 40 οὐχὶ *C*.

42a3 θ corr *n*. — 6 γίνεσθαι *Cdn*. — 9 alt ἄλλο pr om *AB*. — 12 ἄρα] πάντως *d*. — 14 αβ] δύο *n*. — μόνων *C*, corr vult *A*, ut vs 31. — 15 ὁ pr om *d*. — 21 πλείους τε ἔσονται *C*. — οἱ om *ABdu*.

λους. εἰ δὲ μὴ οὕτως ἔχοι τὸ Γ πρὸς τὸ Δ ὥστε ποιεῖν συλλογισμόν, μάτην ἔσται εἰλημμένα, εἰ μὴ ἐπαγωγῆς ἢ κρύψεως ἤ τινος ἄλλου τῶν τοιούτων χάριν. εἰ δ' ἐκ τῶν ΑΒ μὴ τὸ Ε ἀλλ' ἄλλο τι γίνεται συμπέρασμα, ἐκ δὲ τῶν 25 ΓΔ ἢ τούτων θάτερον ἢ ἄλλο παρὰ ταῦτα, πλείους τε οἱ συλλογισμοὶ γίνονται καὶ οὐ τοῦ ὑποκειμένου· ὑπέκειτο γὰρ εἶναι τοῦ Ε τὸν συλλογισμόν. εἰ δὲ μὴ γίνεται ἐκ τῶν ΓΔ μηδὲν συμπέρασμα, μάτην τε εἰλῆφθαι αὐτὰ συμβαίνει καὶ μὴ τοῦ ἐξ ἀρχῆς εἶναι τὸν συλλογισμόν. ὥστε φανερὸν ὅτι πᾶσα 30 ἀπόδειξις καὶ πᾶς συλλογισμὸς ἔσται διὰ τριῶν ὅρων μόνον.

Τούτου δ' ὄντος φανεροῦ, δῆλον ὡς καὶ ἐκ δύο προτάσεων καὶ οὐ πλειόνων· οἱ γὰρ τρεῖς ὅροι δύο προτάσεις, εἰ μὴ προσλαμβάνοιτο, καθάπερ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐλέχθη, πρὸς τὴν τελείωσιν τῶν συλλογισμῶν. φανερὸν οὖν ὡς ἐν ᾧ 35 λόγῳ συλλογιστικῷ μὴ ἄρτιαί εἰσιν αἱ προτάσεις δι' ὧν γίνεται τὸ συμπέρασμα τὸ κύριον (ἔνια γὰρ τῶν ἄνωθεν συμπερασμάτων ἀναγκαῖον εἶναι προτάσεις), οὗτος ὁ λόγος ἢ οὐ συλλελόγισται ἢ πλείω τῶν ἀναγκαίων ἠρώτηκε πρὸς τὴν θέσιν. 40

Κατὰ μὲν οὖν τὰς κυρίας προτάσεις λαμβανομένων b τῶν συλλογισμῶν, ἅπας ἔσται συλλογισμὸς ἐκ προτάσεων μὲν ἀρτίων ἐξ ὅρων δὲ περιττῶν· ἑνὶ γὰρ πλείους οἱ ὅροι τῶν προτάσεων. ἔσται δὲ καὶ τὰ συμπεράσματα ἡμίση τῶν προτάσεων. ὅταν δὲ διὰ προσυλλογισμῶν περαίνηται ἢ διὰ 5 πλειόνων μέσων συνεχῶν, οἷον τὸ ΑΒ διὰ τῶν ΓΔ, τὸ μὲν πλῆθος τῶν ὅρων ὡσαύτως ἑνὶ ὑπερέξει τὰς προτάσεις (ἢ γὰρ ἔξωθεν ἢ εἰς τὸ μέσον τεθήσεται ὁ παρεμπίπτων ὅρος· ἀμφοτέρως δὲ συμβαίνει ἑνὶ ἐλάττω εἶναι τὰ διαστήματα τῶν ὅρων), αἱ δὲ προτάσεις ἴσαι τοῖς διαστήμασιν· οὐ μέντοι 10 αἰεὶ αἱ μὲν ἄρτιαι ἔσονται οἱ δὲ περιττοί, ἀλλ' ἐναλλάξ, ὅταν μὲν αἱ προτάσεις ἄρτιαι, περιττοὶ οἱ ὅροι, ὅταν δ' οἱ ὅροι ἄρτιοι, περιτταὶ αἱ προτάσεις· ἅμα γὰρ τῷ ὅρῳ μία προστίθεται πρότασις, ἂν ὁποθενοῦν προστεθῇ ὁ ὅρος. ὥστ'

22 ἔχει m. — τῷ δ n. — 25 γίγνεται n, γένηται d. — δὲ corr n. — 26 τοῦτο θάτ. B. — 28 τοῦ] τὸ pr A. — τῶν αβ corr n. — 31 μόνων C, corr n. — 34 ἐλέχθη om A.

42b2 ἐστὶ d. — 6 μέσων μὴ συνεχῶν codd excepto n. — 11 ἀεὶ C. — αἱ μὲν om A et pr d. — 14 ἐὰν n.

15 ἐπεὶ αἱ μὲν ἄρτιαι οἱ δὲ περιττοὶ ἦσαν, ἀνάγκη παραλλάττειν τῆς αὐτῆς προσθέσεως γινομένης. τὰ δὲ συμπεράσματα οὐκέτι τὴν αὐτὴν ἕξει τάξιν οὔτε πρὸς τοὺς ὅρους οὔτε πρὸς τὰς προτάσεις· ἑνὸς γὰρ ὅρου προστιθεμένου συμπεράσματα προστεθήσεται ἑνὶ ἐλάττω τῶν προϋπαρχόντων ὅρων· πρὸς μόνον 20 γὰρ τὸν ἔσχατον οὐ ποιεῖ συμπέρασμα, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πάντας, οἷον εἰ τῷ ΑΒΓ πρόσκειται τὸ Δ, εὐθὺς καὶ συμπεράσματα δύο πρόσκειται, τό τε πρὸς τὸ Α καὶ τὸ πρὸς τὸ Β. ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων. κἂν εἰς τὸ μέσον δὲ παρεμπίπτῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον· πρὸς ἕνα γὰρ μόνον οὐ ποιήσει 25 συλλογισμόν. ὥστε πολὺ πλείω τὰ συμπεράσματα καὶ τῶν ὅρων ἔσται καὶ τῶν προτάσεων.

26 Ἐπεὶ δ' ἔχομεν περὶ ὧν οἱ συλλογισμοί, καὶ ποῖον ἐν ἑκάστῳ σχήματι καὶ ποσαχῶς δείκνυται, φανερὸν ἡμῖν ἐστὶ καὶ ποῖον πρόβλημα χαλεπὸν καὶ ποῖον εὐεπιχείρητον· τὸ 30 μὲν γὰρ ἐν πλείοσι σχήμασι καὶ διὰ πλειόνων πτώσεων περαινόμενον ῥᾷον, τὸ δ' ἐν ἐλάττοσι καὶ δι' ἐλαττόνων δυσεπιχειρητότερον. τὸ μὲν οὖν καταφατικὸν τὸ καθόλου διὰ τοῦ πρώτου σχήματος δείκνυται μόνου, καὶ διὰ τούτου μοναχῶς· τὸ δὲ στερητικὸν διά τε τοῦ πρώτου καὶ διὰ τοῦ μέσου, καὶ 35 διὰ μὲν τοῦ πρώτου μοναχῶς, διὰ δὲ τοῦ μέσου διχῶς· τὸ δ' ἐν μέρει καταφατικὸν διὰ τοῦ πρώτου καὶ διὰ τοῦ ἐσχάτου, μοναχῶς μὲν διὰ τοῦ πρώτου, τριχῶς δὲ διὰ τοῦ ἐσχάτου. τὸ δὲ στερητικὸν τὸ κατὰ μέρος ἐν ἅπασι τοῖς σχήμασι δείκνυται, πλὴν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἅπαξ, ἐν δὲ τῷ μέσῳ 40 καὶ τῷ ἐσχάτῳ ἐν τῷ μὲν διχῶς ἐν τῷ δὲ τριχῶς. φανε- p. 43 ρὸν οὖν ὅτι τὸ καθόλου κατηγορικὸν κατασκευάσαι μὲν χαλεπώτατον, ἀνασκευάσαι δὲ ῥᾷστον. ὅλως δ' ἐστὶν ἀναιροῦντι μὲν τὰ καθόλου τῶν ἐν μέρει ῥᾷω· καὶ γὰρ ἢν μηδενὶ καὶ ἢν τινὶ μὴ ὑπάρχῃ, ἀνήρηται· τούτων δὲ τὸ μὲν τινὶ μὴ ἐν 5 ἅπασι τοῖς σχήμασι δείκνυται, τὸ δὲ μηδενὶ ἐν τοῖς δυσίν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον κἀπὶ τῶν στερητικῶν· καὶ γὰρ εἰ παντὶ καὶ εἰ τινί, ἀνήρηται τὸ ἐξ ἀρχῆς· τοῦτο δ' ἦν ἐν δύο σχή-

---

22 προσκείσεται *n.* — 23 καὶ ἐπὶ *n.* — 24 ποιεῖ *d.* — 27 οἱ] εἰσὶ οἱ *n.* — καὶ ποῖον . . . 28 ἡμῖν ἐστὶ om *A.* — 30 π τ ώ σεων corr *B.* — 36 καταφατικὸν καὶ διὰ *Bu.* — 39 μοναχῶς, ἐν δὲ *n.*

43a1 τὸ om *A.* — 2 ῥᾷον *n.* — 3 et 4 εἰ corr *d.* — 4 μὴ τινὶ *n.* — 7 δυσὶ *n.*

μασιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει μοναχῶς, ἢ παντὶ ἢ μηδενὶ δείξαντα ὑπάρχειν. κατασκευάζοντι δὲ ῥᾴω τὰ ἐν μέρει· καὶ γὰρ ἐν πλείοσι σχήμασι καὶ διὰ πλειόνων πτώσεων. ὅλως τε 10 οὐ δεῖ λανθάνειν ὅτι ἀνασκευάσαι μὲν δι' ἀλλήλων ἔστι καὶ τὰ καθόλου διὰ τῶν ἐν μέρει καὶ ταῦτα διὰ τῶν καθόλου, κατασκευάσαι δ' οὐκ ἔστι διὰ τῶν κατὰ μέρος τὰ καθόλου, δι' ἐκείνων δὲ ταῦτ' ἔστιν. ἅμα δὲ δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἀνασκευάζειν ἐστὶ τοῦ κατασκευάζειν ῥᾷον. 15

Πῶς μὲν οὖν γίνεται πᾶς συλλογισμὸς καὶ διὰ πόσων ὅρων καὶ προτάσεων, καὶ πῶς ἐχουσῶν πρὸς ἀλλήλας, ἔτι δὲ ποῖον πρόβλημα ἐν ἑκάστῳ σχήματι καὶ ποῖον ἐν πλείοσι καὶ ποῖον ἐν ἐλάττοσι δείκνυται, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων. πῶς δ' εὐπορήσομεν αὐτοὶ πρὸς τὸ τιθέμενον ἀεὶ συλλογι- **27** σμῶν, καὶ διὰ ποίας ὁδοῦ ληψόμεθα τὰς περὶ ἕκαστον ἀρ- 21 χάς, νῦν ἤδη λεκτέον· οὐ γὰρ μόνον ἴσως δεῖ τὴν γένεσιν θεωρεῖν τῶν συλλογισμῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν ἔχειν τοῦ ποιεῖν.

Ἁπάντων δὴ τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι τοιαῦτα ὥστε κατὰ 25 μηδενὸς ἄλλου κατηγορεῖσθαι ἀληθῶς καθόλου, οἷον Κλέων καὶ Καλλίας καὶ τὸ καθ' ἕκαστον καὶ αἰσθητόν, κατὰ δὲ τούτων ἄλλα (καὶ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ζῷον ἑκάτερος τούτων ἐστί)· τὰ δ' αὐτὰ μὲν κατ' ἄλλων κατηγορεῖται, κατὰ δὲ τούτων ἄλλα πρότερον οὐ κατηγορεῖται· τὰ δὲ καὶ αὐτὰ ἄλ- 30 λων καὶ αὐτῶν ἕτερα, οἷον ἄνθρωπος Καλλίου καὶ ἀνθρώπου ζῷον. ὅτι μὲν οὖν ἔνια τῶν ὄντων κατ' οὐδενὸς πέφυκε λέγεσθαι, δῆλον· τῶν γὰρ αἰσθητῶν σχεδὸν ἕκαστόν ἐστι τοιοῦτον ὥστε μὴ κατηγορεῖσθαι κατὰ μηδενός, πλὴν ὡς κατὰ συμβεβηκός· φαμὲν γάρ ποτε τὸ λευκὸν ἐκεῖνο Σωκράτην εἶναι 35 καὶ τὸ προσιὸν Καλλίαν. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω πορευομένοις ἵσταταί ποτε, πάλιν ἐροῦμεν· νῦν δ' ἔστω τοῦτο κείμενον. κατὰ μὲν οὖν τούτων οὐκ ἔστιν ἀποδεῖξαι κατηγορούμενον ἕτερον, πλὴν εἰ μὴ κατὰ δόξαν, ἀλλὰ ταῦτα κατ' ἄλλων· οὐδὲ τὰ καθ' ἕκαστα κατ' ἄλλων, ἀλλ' ἕτερα κατ' ἐκείνων. τὰ δὲ 40 μεταξὺ δῆλον ὡς ἀμφοτέρως ἐνδέχεται· καὶ γὰρ αὐτὰ κατ'

---

9 δείξαντι *n*, corr *A*. — 10 ἐν om *Cu*. — 13 alt τῶν] τῆς pr *d*. — 27 pr καὶ om *m*. — 28 ἑκατέρας *n*, ἑκάτερον *m*. — 34 κατὰ om *Af*.

ἄλλων καὶ ἄλλα κατὰ τούτων λεχθήσεται, καὶ σχεδὸν οἱ λόγοι καὶ αἱ σκέψεις εἰσὶ μάλιστα περὶ τούτων.

b Δεῖ δὴ τὰς προτάσεις περὶ ἕκαστον οὕτως ἐκλαμβάνειν, ὑποθέμενον αὐτὸ πρῶτον καὶ τοὺς ὁρισμούς τε καὶ ὅσα ἴδια τοῦ πράγματός ἐστιν, εἶτα μετὰ τοῦτο ὅσα ἕπεται τῷ πράγματι, καὶ πάλιν οἷς τὸ πρᾶγμα ἀκολουθεῖ, καὶ ὅσα μὴ 5 ἐνδέχεται αὐτῷ ὑπάρχειν. οἷς δ' αὐτὸ μὴ ἐνδέχεται, οὐκ ἐκληπτέον διὰ τὸ ἀντιστρέφειν τὸ στερητικόν. διαιρετέον δὲ καὶ τῶν ἑπομένων ὅσα τε ἐν τῷ τί ἐστι καὶ ὅσα ὡς ἴδια καὶ ὅσα ὡς συμβεβηκότα κατηγορεῖται, καὶ τούτων ποῖα δοξαστικῶς καὶ ποῖα κατ' ἀλήθειαν· ὅσῳ μὲν γὰρ ἂν πλειόνων τοιούτων 10 εὐπορῇ τις, θᾶττον ἐντεύξεται συμπεράσματι, ὅσῳ δ' ἂν ἀληθεστέρων, μᾶλλον ἀποδείξει. δεῖ δ' ἐκλέγειν μὴ τὰ ἑπόμενα τινί, ἀλλ' ὅσα ὅλῳ τῷ πράγματι ἕπεται, οἷον μὴ τί τινὶ ἀνθρώπῳ ἀλλὰ τί παντὶ ἀνθρώπῳ ἕπεται· διὰ γὰρ τῶν καθόλου προτάσεων ὁ συλλογισμός. ἀδιορίστου μὲν οὖν ὄν-15 τος ἄδηλον εἰ καθόλου ἡ πρότασις, διωρισμένου δὲ φανερόν. ὁμοίως δ' ἐκλεκτέον καὶ οἷς αὐτὸ ἕπεται ὅλοις, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. αὐτὸ δὲ τὸ ἑπόμενον οὐ ληπτέον ὅλον ἕπεσθαι, λέγω δ' οἷον ἀνθρώπῳ πᾶν ζῷον ἢ μουσικῇ πᾶσαν ἐπιστήμην, ἀλλὰ μόνον ἁπλῶς ἀκολουθεῖν, καθάπερ καὶ προ-20 τεινόμεθα· καὶ γὰρ ἄχρηστον θάτερον καὶ ἀδύνατον, οἷον πάντα ἄνθρωπον εἶναι πᾶν ζῷον ἢ δικαιοσύνην ἅπαν ἀγαθόν. ἀλλ' ᾧ ἕπεται, ἐπ' ἐκείνου τὸ παντὶ λέγεται. ὅταν δ' ὑπό τινος περιέχηται τὸ ὑποκείμενον ᾧ τὰ ἑπόμενα δεῖ λαβεῖν, τὰ μὲν τῷ καθόλου ἑπόμενα ἢ μὴ ἑπόμενα οὐκ ἐκλεκτέον ἐν 25 τούτοις — εἴληπται γὰρ ἐν ἐκείνοις· ὅσα γὰρ ζῴῳ, καὶ ἀνθρώπῳ ἕπεται, καὶ ὅσα μὴ ὑπάρχει, ὡσαύτως, τὰ δὲ περὶ ἕκαστον ἴδια ληπτέον· ἔστι γὰρ ἄττα τῷ εἴδει ἴδια παρὰ τὸ γένος· ἀνάγκη γὰρ τοῖς ἑτέροις εἴδεσιν ἴδια ἄττα ὑπάρχειν. οὐδὲ δὴ τῷ καθόλου ἐκλεκτέον οἷς ἕπεται τὸ περι-30 εχόμενον, οἷον ζῴῳ οἷς ἕπεται ἄνθρωπος· ἀνάγκη γάρ, εἰ

---

42 δειχθήσεται n. — 43 περὶ τούτων εἰσὶ μάλιστα C. — μάλιστά εἰσι d.

43b1 δὲ m. — ἕκαστον τούτων οὕτως nm. — 2 ὑποτιθέμενον corr Bu. — 6 ἔτι ληπτέον n. — 7 ὡς om ABCdun. — 10 ἂν om C. — 11 ἀληθέστερον pr B. — 12 ὅλῳ om n. — 13 τί τῷ παντὶ C, corr d, qui τί pr omisit. — 23 προκείμενον n. — 29 δεῖ corr d. — 30 ζῷον d. — γὰρ] μὲν γὰρ n.

ἀνθρώπῳ ἀκολουθεῖ τὸ ζῷον, καὶ τούτοις ἅπασιν ἀκολουθεῖν.
οἰκειότερα δὲ ταῦτα τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκλογῆς. ληπτέον δὲ
καὶ τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἑπόμενα καὶ οἷς ἕπεται· τῶν
γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προβλημάτων καὶ ὁ συλλογισμὸς
ἐκ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προτάσεων, ἢ πασῶν ἢ τινῶν· ὅμοιον 35
γὰρ ἑκάστου τὸ συμπέρασμα ταῖς ἀρχαῖς. ἔτι τὰ πᾶσιν
ἑπόμενα οὐκ ἐκλεκτέον· οὐ γὰρ ἔσται συλλογισμὸς ἐξ αὐτῶν.
δι' ἣν δ' αἰτίαν, ἐν τοῖς ἑπομένοις ἔσται δῆλον.

Κατασκευάζειν μὲν οὖν βουλομένοις κατά τινος ὅλου 28
τοῦ μὲν κατασκευαζομένου βλεπτέον εἰς τὰ ὑποκείμενα, καθ' 40
ὧν αὐτὸ τυγχάνει λεγόμενον, οὗ δὲ δεῖ κατηγορεῖσθαι, ὅσα
τούτῳ ἕπεται· ἂν γάρ τι τούτων ᾖ ταὐτόν, ἀνάγκη θάτερον
θατέρῳ ὑπάρχειν. ἢν δὲ μὴ ὅτι παντὶ ἀλλ' ὅτι τινί, οἷς ἕπε-
ται ἑκάτερον· εἰ γάρ τι τούτων ταὐτόν, ἀνάγκη τινὶ ὑπάρχειν. p. 44
ὅταν δὲ μηδενὶ δέῃ ὑπάρχειν, ὃ μὲν οὐ δεῖ ὑπάρχειν, εἰς ἃ
μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ παρεῖναι· ἢ ἀνάπαλιν, ᾧ μὲν δεῖ μὴ ὑπάρ-
χειν, εἰς ἃ μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ παρεῖναι, ὃ δὲ μὴ ὑπάρχειν, εἰς τὰ 5
ἑπόμενα. τούτων γὰρ ὄντων τῶν αὐτῶν ὁποτερωνοῦν, οὐδενὶ
ἐνδέχεται θατέρῳ θάτερον ὑπάρχειν· γίνεται γὰρ ὁτὲ μὲν ὁ
ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι συλλογισμός, ὁτὲ δ' ὁ ἐν τῷ μέσῳ.
ἐὰν δὲ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, ᾧ μὲν μὴ ὑπάρχειν, οἷς ἕπεται,
ὃ δὲ μὴ ὑπάρχειν, ἃ μὴ δυνατὸν αὐτῷ ὑπάρχειν· εἰ γάρ 10
τι τούτων εἴη ταὐτόν, ἀνάγκη τινὶ μὴ ὑπάρχειν. μᾶλλον δ'
ἴσως ὧδ' ἔσται τῶν λεγομένων ἕκαστον φανερόν. ἔστω γὰρ τὰ
μὲν ἑπόμενα τῷ Α ἐφ' ὧν Β, οἷς δ' αὐτὸ ἕπεται, ἐφ' ὧν
Γ, ἃ δὲ μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ ὑπάρχειν, ἐφ' ὧν Δ· πάλιν
δὲ τῷ Ε τὰ μὲν ὑπάρχοντα, ἐφ' οἷς Ζ, οἷς δ' αὐτὸ ἕπε- 15
ται, ἐφ' οἷς Η, ἃ δὲ μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ ὑπάρχειν, ἐφ'
οἷς Θ. εἰ μὲν οὖν ταὐτό τι ἔσται τῶν Γ τινὶ τῶν Ζ, ἀνάγκη
τὸ Α παντὶ τῷ Ε ὑπάρχειν· τὸ μὲν γὰρ Ζ παντὶ τῷ Ε, τῷ

---

39 μὲν om *A*. — 40 κατηγορουμένου corr *B*. — 42 κἂν corr *d*.
44a2 ᾧ codd excepto *m*. — οὐ] μὴ corr *B*, om *m*. — εἰς ἃ] εἰς τὰ ἑπόμενα, ὃ δὲ δεῖ μὴ ὑπάρχειν εἰς ἃ codd, sed ᾧ δὲ δ. μ. ὑπ. pr *A*. — 3 μὴ pr om *d*. — ἐνδέχηται *Ad*. — αὐτὸ *u*. — ὃ μὲν οὐ δεῖ ὑπ. *m*. — μὴ om pr *ABu*. — 5 pr εἰς om *ACdu*, pr *B*. — ἐνδέχηται *d*. — ῳ pr *C*. — μὴ supra vs *C* pr manu. — μὴ] δεῖ *m*, δεῖ μὴ *C Laur* 72, 12, del *B*. — ὃ δὲ μὴ corr *A*. — 6 ὁποτέρων *ABdfum Laur* 72, 12, pr *C*. — 9 μὲν μὴ] μὲν δεῖ corr *B*, pr *C*, μὲν δεῖ μὴ *nmf Laur*. — 14 ἃ . . . ἐνδέχεται corr *u*. — 15 ἐφ' ὧν corr *B*. — 17 ταὐτόν *C*. — pr τῶν] τῷ corr *u*.

δὲ Γ παντὶ τὸ Α, ὥστε παντὶ τῷ Ε τὸ Α. εἰ δὲ τὸ Γ καὶ
20 τὸ Η ταὐτόν, ἀνάγκη τινὶ τῶν Ε τὸ Α ὑπάρχειν· τῷ μὲν
γὰρ Γ τὸ Α, τῷ δὲ Η τὸ Ε παντὶ ἀκολουθεῖ. εἰ δὲ τὸ Ζ
καὶ τὸ Δ ταὐτόν, οὐδενὶ τῶν Ε τὸ Α ὑπάρξει ἐκ προσυλλο-
γισμοῦ· ἐπεὶ γὰρ ἀντιστρέφει τὸ στερητικὸν καὶ τὸ Ζ τῷ Δ
ταὐτόν, οὐδενὶ τῶν Ζ ὑπάρξει τὸ Α, τὸ δὲ Ζ παντὶ τῷ Ε.
25 πάλιν εἰ τὸ Β καὶ τὸ Θ ταὐτόν, οὐδενὶ τῶν Ε τὸ Α ὑπάρξει·
τὸ γὰρ Β τῷ μὲν Α παντί, τῷ δ' ἐφ' ᾧ τὸ Ε οὐδενὶ ὑπάρ-
ξει· ταὐτὸ γὰρ ἦν τῷ Θ, τὸ δὲ Θ οὐδενὶ τῶν Ε ὑπῆρχεν.
εἰ δὲ τὸ Δ καὶ τὸ Η ταὐτόν, τὸ Α τινὶ τῶν Ε οὐχ ὑπάρξει·
τῷ γὰρ Η οὐχ ὑπάρξει, ὅτι οὐδὲ τῷ Δ· τὸ δὲ Η ἐστὶν ὑπὸ
30 τὸ Ε, ὥστε τινὶ τῶν Ε οὐχ ὑπάρξει. εἰ δὲ τῷ Η τὸ Β ταὐ-
τόν, ἀντεστραμμένος ἔσται συλλογισμός· τὸ μὲν γὰρ Ε τῷ
Α ὑπάρξει παντί — τὸ γὰρ Β τῷ Α, τὸ δὲ Ε τῷ Β (ταὐτὸ
γὰρ ἦν τῷ Η)· τὸ δὲ Α τῷ Ε παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη ὑπάρ-
χειν, τινὶ δ' ἀνάγκη διὰ τὸ ἀντιστρέφειν τῇ καθόλου κατη-
35 γορίᾳ τὴν κατὰ μέρος.

Φανερὸν οὖν ὅτι εἰς τὰ προειρημένα βλεπτέον ἑκατέρου
καθ' ἕκαστον πρόβλημα· διὰ τούτων γὰρ ἅπαντες οἱ συλ-
λογισμοί. δεῖ δὲ καὶ τῶν ἑπομένων, καὶ οἷς ἕπεται ἕκαστον,
εἰς τὰ πρῶτα καὶ τὰ καθόλου μάλιστα βλέπειν, οἷον τοῦ
40 μὲν Ε μᾶλλον εἰς τὸ ΚΖ ἢ εἰς τὸ Ζ μόνον, τοῦ δὲ Α εἰς
b τὸ ΚΓ ἢ εἰς τὸ Γ μόνον. εἰ μὲν γὰρ τῷ ΚΖ ὑπάρχει τὸ
Α, καὶ τῷ Ζ καὶ τῷ Ε ὑπάρχει· εἰ δὲ τούτῳ μὴ ἕπεται,
ἐγχωρεῖ τῷ Ζ ἕπεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐφ' ὧν αὐτὸ ἀκο-
λουθεῖ σκεπτέον· εἰ μὲν γὰρ τοῖς πρώτοις, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκεῖνα
5 ἕπεται, εἰ δὲ μὴ τούτοις, ἀλλὰ τοῖς ὑπὸ ταῦτα ἐγχωρεῖ.

Δῆλον δὲ καὶ ὅτι διὰ τῶν τριῶν ὅρων καὶ τῶν δύο προ-
τάσεων ἡ σκέψις, καὶ διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων οἱ
συλλογισμοὶ πάντες. δείκνυται γὰρ ὑπάρχειν μὲν παντὶ τῷ
Ε τὸ Α, ὅταν τῶν Γ καὶ Ζ ταὐτόν τι ληφθῇ. τοῦτο δ' ἔσται

---

20 ταὐτό *n*. — 21 τῷ . . . ε rc ante εἰ *u*. — 26 τῷ δ' corr *Af*, τὸ δ' *Bdun*. — 27 ἦν τὸ Β, pr *u*. — ὑπάρχειν *n* — 29 ὑπάρξει τὸ α, ὅτι *Cf*. — 30 ὑπάρξει τὸ α. εἰ *Laur* 72, 12. — τὸ η τῷ *m*. — 31 ἀντεστραμμένως γίνεται ὁ συλλ. *f*. — ἔσται ὁ συλλ. *dnm*. — ε] η *fm*, pr *Bdn*, *u* incert. — 32 pr α corr *B*. — ὑπάρχει *C*. — τὸ μὲν γὰρ *C*. — α] α παντί· ταὐτὸ γὰρ τὸ η τῷ β *m*. — β παντί, ταὐτὸ *C*. — 33 η] η τὸ β *m*. — 34 τὴν καθόλου κατηγορίαν τῇ *Bu*. — 39 alt τὰ om *n*.

44b9 καὶ τῶν ζ *C*.

μέσον, ἄκρα δὲ τὸ *Α* καὶ *Ε*· γίνεται οὖν τὸ πρῶτον σχῆμα. 10
τινὶ δέ, ὅταν τὸ *Γ* καὶ τὸ *Η* ληφθῇ ταὐτόν. τοῦτο δὲ τὸ ἔσχατον σχῆμα· μέσον γὰρ τὸ *Η* γίνεται. μηδενὶ δέ, ὅταν τὸ *Δ*
καὶ *Ζ* ταὐτόν. οὕτω δὲ καὶ τὸ πρῶτον σχῆμα καὶ τὸ μέσον,
τὸ μὲν πρῶτον ὅτι οὐδενὶ τῷ *Ζ* ὑπάρχει τὸ *Α*, εἴπερ ἀντιστρέφει τὸ στερητικόν, τὸ δὲ *Ζ* παντὶ τῷ *Ε*, τὸ δὲ μέσον 15
ὅτι τὸ *Δ* τῷ μὲν *Α* οὐδενὶ τῷ δὲ *Ε* παντὶ ὑπάρχει. τινὶ δὲ μὴ
ὑπάρχειν, ὅταν τὸ *Δ* καὶ *Η* ταὐτὸν ᾖ. τοῦτο δὲ τὸ ἔσχατον σχῆμα· τὸ μὲν γὰρ *Α* οὐδενὶ τῷ *Η* ὑπάρξει, τὸ δὲ
Ε παντὶ τῷ *Η*. φανερὸν οὖν ὅτι διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων οἱ συλλογισμοὶ πάντες, καὶ ὅτι οὐκ ἐκλεκτέον ὅσα 20
πᾶσιν ἕπεται, διὰ τὸ μηδένα γίνεσθαι συλλογισμὸν ἐξ αὐτῶν. κατασκευάζειν μὲν γὰρ ὅλως οὐκ ἦν ἐκ τῶν ἑπομένων, ἀποστερεῖν δ' οὐκ ἐνδέχεται διὰ τοῦ πᾶσιν ἑπομένου·
δεῖ γὰρ τῷ μὲν ὑπάρχειν τῷ δὲ μὴ ὑπάρχειν.

Φανερὸν δὲ καὶ ὅτι αἱ ἄλλαι σκέψεις τῶν κατὰ τὰς 25
ἐκλογὰς ἄχρειοι πρὸς τὸ ποιεῖν συλλογισμόν, οἷον εἰ τὰ
ἑπόμενα ἑκατέρῳ ταὐτά ἐστιν, ἢ εἰ οἷς ἕπεται τὸ *Α*, καὶ
ἃ μὴ ἐνδέχεται τῷ *Ε*, ἢ ὅσα πάλιν μὴ ἐγχωρεῖ ἑκατέρῳ
ὑπάρχειν· οὐ γὰρ γίνεται συλλογισμὸς διὰ τούτων. εἰ μὲν
γὰρ τὰ ἑπόμενα ταὐτά, οἷον τὸ *Β* καὶ τὸ *Ζ*, τὸ μέσον 30
γίνεται σχῆμα κατηγορικὰς ἔχον τὰς προτάσεις· εἰ δ' οἷς
ἕπεται τὸ *Α*, καὶ ἃ μὴ ἐνδέχεται τῷ *Ε*, οἷον τὸ *Γ* καὶ
τὸ *Θ*, τὸ πρῶτον σχῆμα στερητικὴν ἔχον τὴν πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον πρότασιν. εἰ δ' ὅσα μὴ ἐνδέχεται ἑκατέρῳ, οἷον
τὸ *Δ* καὶ τὸ *Θ*, στερητικαὶ ἀμφότεραι αἱ προτάσεις, ἢ ἐν 35
τῷ πρώτῳ ἢ ἐν τῷ μέσῳ σχήματι. οὕτως δ' οὐδαμῶς συλλογισμός.

Δῆλον δὲ καὶ ὅτι ὁποῖα ταὐτὰ ληπτέον τὰ κατὰ τὴν
ἐπίσκεψιν, καὶ οὐχ ὁποῖα ἕτερα ἢ ἐναντία, πρῶτον μὲν
ὅτι τοῦ μέσου χάριν ἡ ἐπίβλεψις, τὸ δὲ μέσον οὐχ ἕτερον 40
ἀλλὰ ταὐτὸν δεῖ λαβεῖν. εἶτα ἐν ὅσοις καὶ συμβαίνει γί- p. 45

---

13 καὶ τὸ ζ *Cd*. — πρ. ἔσται σχ. *n*. — 14 pr τὸ] καὶ τὸ *C*. — 21 γίγνεσθαι *n*. — ἐξ αὐτῶν (quae del vult) διὰ τῶν *d*. — 23 τῶν πασῶν ἑπομένων *C*. — 26 ἀχρεῖοι *Cdu*. — ποιῆσαι *d*. — 31 τὰς] ἀμφοτέρας τὰς *n*. — 33 pr τὸ pr om *A*. — 36 οὐδαμῶς ἔσται συλλ. *n*. — 38 ὅτι om *ABCdufnm*. — ταῦτα pr *BC*. — τὰ om corr *C*. — 39 καὶ] καὶ ὁποῖα ἕτερα καὶ *u*. — ἕτερα om *u*. — 40 ἐπίσκεψις *C*.
45a1 καὶ om *n*.

νεσθαι συλλογισμὸν τῷ ληφθῆναι ἐναντία ἢ μὴ ἐνδεχόμενα
τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, εἰς τοὺς προειρημένους ἅπαντα ἀνα-
χθήσεται τρόπους, οἷον εἰ τὸ Β καὶ τὸ Ζ ἐναντία ἢ μὴ
5 ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν· ἔσται μὲν γὰρ τούτων λη-
φθέντων συλλογισμὸς ὅτι οὐδενὶ τῶν Ε τὸ Α ὑπάρχει, ἀλλ'
οὐκ ἐξ αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τοῦ προειρημένου τρόπου· τὸ γὰρ Β
τῷ μὲν Α παντὶ τῷ δὲ Ε οὐδενὶ ὑπάρξει, ὥστ' ἀνάγκη ταὐτὸ
εἶναι τὸ Β τινὶ τῶν Θ. πάλιν εἰ τὸ Β καὶ Η μὴ ἐγχωρεῖ
10 τῷ αὐτῷ παρεῖναι, ὅτι τινὶ τῶν Ε οὐχ ὑπάρξει τὸ Α· καὶ
γὰρ οὕτως τὸ μέσον ἔσται σχῆμα· τὸ γὰρ Β τῷ μὲν Α
παντὶ τῷ δὲ Ε οὔ τινὶ ὑπάρξει, ὥστ' ἀνάγκη τὸ Β ταὐτόν
τινι εἶναι τῶν Θ. τὸ γὰρ μὴ ἐνδέχεσθαι τὸ Β καὶ τὸ Η
τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν οὐδὲν διαφέρει ἢ τὸ Β τῶν Θ τινὶ ταὐ-
15 τὸν εἶναι· πάντα γὰρ εἴληπται τὰ μὴ ἐνδεχόμενα τῷ Ε
ὑπάρχειν.

Φανερὸν οὖν ὅτι ἐξ αὐτῶν μὲν τούτων τῶν ἐπιβλέψεων
οὐδεὶς γίνεται συλλογισμός, ἀνάγκη δ' εἰ τὸ Β καὶ τὸ Ζ
ἐναντία, ταὐτόν τινι εἶναι τὸ Β τῶν Θ καὶ τὸν συλλογι-
20 σμὸν γίνεσθαι διὰ τούτων. συμβαίνει δὴ τοῖς οὕτως ἐπισκο-
ποῦσι προσεπιβλέπειν ἄλλην ὁδὸν τῆς ἀναγκαίας διὰ τὸ
λανθάνειν τὴν ταὐτότητα τῶν Β καὶ τῶν Θ.

29 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχουσι καὶ οἱ εἰς τὸ ἀδύνατον
ἄγοντες συλλογισμοὶ τοῖς δεικτικοῖς· καὶ γὰρ οὗτοι γίνον-
25 ται διὰ τῶν ἑπομένων καὶ οἷς ἕπεται ἑκάτερον. καὶ ἡ αὐτὴ
ἐπίβλεψις ἐν ἀμφοῖν· ὃ γὰρ δείκνυται δεικτικῶς, καὶ διὰ
τοῦ ἀδυνάτου ἔστι συλλογίσασθαι διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων, καὶ
ὃ διὰ τοῦ ἀδυνάτου, καὶ δεικτικῶς, οἷον ὅτι τὸ Α οὐδενὶ
τῶν Ε ὑπάρχει. κείσθω γὰρ τινὶ ὑπάρχειν· οὐκοῦν ἐπεὶ τὸ
30 Β παντὶ τῷ Α, τὸ δὲ Α τινὶ τῶν Ε, τὸ Β τινὶ τῶν Ε
ὑπάρξει· ἀλλ' οὐδενὶ ὑπῆρχεν. πάλιν ὅτι τινὶ ὑπάρχει· εἰ
γὰρ μηδενὶ τῶν Ε τὸ Α, τὸ δὲ Ε παντὶ τῷ Η, οὐδενὶ τῶν

---

3 ἅπαν *d*, pr *B*, ἅπαντ' *n*, ἅπαντας *mfu*, corr *B*. — ἀπαναχθήσεται pr *A*, ἀχθήσεται *u*. — 4 alt τὸ om *n*. — 6 ε τὸ om *d*. — 8 ταὐτὸν *C*. — 9 καὶ τὸ η *C*. — ἐγχωρῇ *Ad*. — 11 γὰρ καὶ οὕτως *C*. — 12 ε] η *ACdmf*, corr *Bu*. — οὔ τινὶ] οὐδενὶ codd. — 14 τινὶ τὸ αὐτὸ *d*. — 17 οὖν] μὲν οὖν *m*. — τούτων del *m*. — 18 ἀνάγκη δ' εἰ] ἐὰν δὲ *ACdfm*. — alt τὸ et 19 τὸν om *n*. — 20 γίγνεσθαι *n*. — δὲ *n*. — 21 προεπιβλέπειν *Af*, pr *B*, προβλέπειν *u*. — περίοδον *d*. — 24 γὰρ] γὰρ καὶ *C*. — 26 ἐπίσκεψις ἐπ' *C*, ἐπίσκεψις ἐν *n*. — 27 διὰ] καὶ διὰ *n*. — 30 τῷ ε τὸ *n*.

Η ὑπάρξει τὸ Α· ἀλλὰ παντὶ ὑπῆρχεν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων προβλημάτων· ἀεὶ γὰρ ἔσται καὶ ἐν ἅπασιν ἡ διὰ τοῦ ἀδυνάτου δεῖξις ἐκ τῶν ἑπομένων καὶ οἷς ἕπεται 35 ἑκάτερον. καὶ καθ' ἕκαστον πρόβλημα ἡ αὐτὴ σκέψις δεικτικῶς τε βουλομένῳ συλλογίσασθαι καὶ εἰς ἀδύνατον ἀγαγεῖν· ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν ὅρων ἀμφότεραι αἱ ἀποδείξεις, οἷον εἰ δέδεικται μηδενὶ ὑπάρχειν τῷ Ε τὸ Α, ὅτι συμβαίνει καὶ τὸ Β τινὶ τῶν Ε ὑπάρχειν, ὅπερ ἀδύνατον· ἐὰν ληφθῇ 40 τῷ μὲν Ε μηδενὶ τῷ δὲ Α παντὶ ὑπάρχειν τὸ Β, φανερὸν ὅτι οὐδενὶ τῷ Ε τὸ Α ὑπάρξει. πάλιν εἰ δεικτικῶς συλλε- b λόγισται τὸ Α τῷ Ε μηδενὶ ὑπάρχειν, ὑποθεμένοις ὑπάρχειν διὰ τοῦ ἀδυνάτου δειχθήσεται οὐδενὶ ὑπάρχον. ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων· ἐν ἅπασι γὰρ ἀνάγκη κοινόν τινα λαβεῖν ὅρον ἄλλον τῶν ὑποκειμένων, πρὸς ὃν ἔσται τοῦ 5 ψεύδους ὁ συλλογισμός, ὥστ' ἀντιστραφείσης ταύτης τῆς προτάσεως, τῆς δ' ἑτέρας ὁμοίως ἐχούσης, δεικτικὸς ἔσται ὁ συλλογισμὸς διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων. διαφέρει γὰρ ὁ δεικτικὸς τοῦ εἰς τὸ ἀδύνατον, ὅτι ἐν μὲν τῷ δεικτικῷ κατ' ἀλήθειαν ἀμφότεραι τίθενται αἱ προτάσεις, ἐν δὲ τῷ εἰς τὸ 10 ἀδύνατον ψευδῶς ἡ μία.

Ταῦτα μὲν οὖν ἔσται μᾶλλον φανερὰ διὰ τῶν ἑπομένων, ὅταν περὶ τοῦ ἀδυνάτου λέγωμεν· νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν ἔστω δῆλον, ὅτι εἰς ταὐτὰ βλεπτέον δεικτικῶς τε βουλομένῳ συλλογίζεσθαι καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον ἀγαγεῖν. ἐν δὲ 15 τοῖς ἄλλοις συλλογισμοῖς τοῖς ἐξ ὑποθέσεως, οἷον ὅσοι κατὰ μετάληψιν ἢ κατὰ ποιότητα, ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, οὐκ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀλλ' ἐν τοῖς μεταλαμβανομένοις ἔσται ἡ σκέψις, ὁ δὲ τρόπος ὁ αὐτὸς τῆς ἐπιβλέψεως. ἐπισκέψασθαι δὲ δεῖ καὶ διελεῖν ποσαχῶς οἱ ἐξ ὑποθέσεως. 20

Δείκνυται μὲν οὖν ἕκαστον τῶν προβλημάτων οὕτως, ἔστι δὲ καὶ ἄλλον τρόπον ἔνια συλλογίσασθαι τούτων, οἷον τὰ καθόλου διὰ τῆς κατὰ μέρος ἐπιβλέψεως ἐξ ὑποθέσεως. εἰ γὰρ τὰ Γ καὶ τὰ Η ταὐτὰ εἴη, μόνοις δὲ ληφθείη τοῖς

---

37 εἰς τὸ ἀδ. n. — 41 φανερὸν γὰρ ὅτι pr n.
45b3 διὰ] τινὶ διὰ Bu. — 4 ἀνάγκη τοῖς δι' ἀδυνάτου κοινὸν n. — 7 δεικτικῶς d. — 8 pr ὁ om C. — 11 ψευδὴς d. — 12 μᾶλλον φανερώτερα Cd. — 14 ταῦτα codices, ταὐτὰ corr C. — βουλομένοις n. — 15 ἄγειν n. — 20 δὲ pr om n. — δεῖ om A. — 24 τὰ] τὸ bis n.

25 Η τὸ Ε ὑπάρχειν, παντὶ ἂν τῷ Ε τὸ Α ὑπάρχοι· καὶ
πάλιν εἰ τὰ Δ καὶ Η ταὐτά, μόνων δὲ τῶν Η τὸ Ε κα-
τηγοροῖτο, ὅτι οὐδενὶ τῶν Ε τὸ Α ὑπάρξει. φανερὸν οὖν ὅτι
καὶ οὕτως ἐπιβλεπτέον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν
ἀναγκαίων καὶ τῶν ἐνδεχομένων· ἡ γὰρ αὐτὴ σκέψις, καὶ
30 διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων ἔσται τῇ τάξει τοῦ τ' ἐνδέχεσθαι καὶ
τοῦ ὑπάρχειν ὁ συλλογισμός. ληπτέον δ' ἐπὶ τῶν ἐνδεχο-
μένων καὶ τὰ μὴ ὑπάρχοντα δυνατὰ δ' ὑπάρχειν· δέ-
δεικται γὰρ ὅτι καὶ διὰ τούτων γίνεται ὁ τοῦ ἐνδέχεσθαι
35 συλλογισμός. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν.

Φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων οὐ μόνον ὅτι ἐγχωρεῖ
διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ γίνεσθαι πάντας τοὺς συλλογισμούς,
ἀλλὰ καὶ ὅτι δι' ἄλλης ἀδύνατον. ἅπας μὲν γὰρ συλλο-
γισμὸς δέδεικται διά τινος τῶν προειρημένων σχημάτων γι-
40 νόμενος, ταῦτα δ' οὐκ ἐγχωρεῖ δι' ἄλλων συσταθῆναι πλὴν
διὰ τῶν ἑπομένων καὶ οἷς ἕπεται ἕκαστον· ἐκ τούτων γὰρ
p. 46 αἱ προτάσεις καὶ ἡ τοῦ μέσου λῆψις, ὥστ' οὐδὲ συλλογι-
σμὸν ἐγχωρεῖ γίνεσθαι δι' ἄλλου.

30 Ἡ μὲν οὖν ὁδὸς κατὰ πάντων ἡ αὐτὴ καὶ περὶ φιλο-
σοφίαν καὶ περὶ τέχνην ὁποιανοῦν καὶ μάθημα· δεῖ γὰρ
5 τὰ ὑπάρχοντα καὶ οἷς ὑπάρχει περὶ ἑκάτερον ἀθρεῖν, καὶ
τούτων ὡς πλείστων εὐπορεῖν, καὶ ταῦτα διὰ τῶν τριῶν ὅρων
σκοπεῖν, ἀνασκευάζοντα μὲν ὡδί, κατασκευάζοντα δὲ ὡδί,
κατὰ μὲν ἀλήθειαν ἐκ τῶν κατ' ἀλήθειαν διαγεγραμμένων
ὑπάρχειν, εἰς δὲ τοὺς διαλεκτικοὺς συλλογισμοὺς ἐκ τῶν κατὰ
10 δόξαν προτάσεων. αἱ δ' ἀρχαὶ τῶν συλλογισμῶν καθόλου
μὲν εἴρηνται, ὃν τρόπον τ' ἔχουσι καὶ ὃν τρόπον δεῖ θηρεύ-
ειν αὐτάς, ὅπως μὴ βλέπωμεν εἰς ἅπαντα τὰ λεγόμενα,
μηδ' εἰς ταὐτὰ κατασκευάζοντες καὶ ἀνασκευάζοντες, μηδὲ
κατασκευάζοντές τε κατὰ παντὸς ἢ τινὸς καὶ ἀνασκευάζον-
15 τες ἀπὸ πάντων ἢ τινῶν, ἀλλ' εἰς ἐλάττω καὶ ὡρισμένα,
καθ' ἕκαστον δὲ ἐκλέγειν τῶν ὄντων, οἷον περὶ ἀγαθοῦ ἢ
ἐπιστήμης. ἴδιαι δὲ καθ' ἑκάστην αἱ πλεῖσται. διὸ τὰς

---

26 τὰ] το *Af*. — καὶ τὸ η *f*. — μόνον *Cd*. — τὸ] τὰ *n*. — 31 ὁ om *n*. — 35 δὲ] δ' ἕξει *nf*.

46a3 μέθοδος *n*. — 5 ἕκαστον *un*. — 12 πάντα *C*. — 13 αὐτὰ *A*. — καὶ ἀνασκευάζοντες om *A*. — 14 τε] τὸ *n*. — 16 καθ'] καὶ καθ' *n*. — 17 ἰδίᾳ codices. — δὲ καὶ καθ' *B*, pr *C* — ἕκαστον *n*, — αἱ] εἰσὶν αἱ codices.

μὲν ἀρχὰς τὰς περὶ ἕκαστον ἐμπειρίας ἐστὶ παραδοῦναι. λέγω δ' οἷον τὴν ἀστρολογικὴν μὲν ἐμπειρίαν τῆς ἀστρολογικῆς ἐπιστήμης· ληφθέντων γὰρ ἱκανῶς τῶν φαινομένων οὕτως 20 εὑρέθησαν αἱ ἀστρολογικαὶ ἀποδείξεις. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἄλλην ὁποιανοῦν ἔχει τέχνην τε καὶ ἐπιστήμην. ὥστε ἂν ληφθῇ τὰ ὑπάρχοντα περὶ ἕκαστον, ἡμέτερον ἤδη τὰς ἀποδείξεις ἑτοίμως ἐμφανίζειν. εἰ γὰρ μηδὲν κατὰ τὴν ἱστορίαν παραλειφθείη τῶν ἀληθῶς ὑπαρχόντων τοῖς πράγμασιν, ἕξομεν 25 περὶ ἅπαντος οὗ μὲν ἔστιν ἀπόδειξις, ταύτην εὑρεῖν καὶ ἀποδεικνύναι, οὗ δὲ μὴ πέφυκεν ἀπόδειξις, τοῦτο ποιεῖν φανερόν.

Καθόλου μὲν οὖν, ὃν δεῖ τρόπον τὰς προτάσεις ἐκλέγειν, εἴρηται σχεδόν· δι' ἀκριβείας δὲ διεληλύθαμεν ἐν τῇ πραγματείᾳ τῇ περὶ τὴν διαλεκτικήν. 30

Ὅτι δ' ἡ διὰ τῶν γενῶν διαίρεσις μικρόν τι μόριόν **31** ἐστι τῆς εἰρημένης μεθόδου, ῥᾴδιον ἰδεῖν· ἔστι γὰρ ἡ διαίρεσις οἷον ἀσθενὴς συλλογισμός· ὃ μὲν γὰρ δεῖ δεῖξαι αἰτεῖται, συλλογίζεται δ' ἀεί τι τῶν ἄνωθεν. πρῶτον δ' αὐτὸ τοῦτο ἐλελήθει τοὺς χρωμένους αὐτῇ πάντας, καὶ πείθειν 35 ἐπεχείρουν ὡς ὄντος δυνατοῦ περὶ οὐσίας ἀπόδειξιν γίνεσθαι καὶ τοῦ τί ἐστιν. ὥστ' οὔτε ὅτι ἐνδέχεται συλλογίσασθαι διαιρουμένους ξυνίεσαν, οὔτε ὅτι οὕτως ἐνεδέχετο ὥσπερ εἰρήκαμεν. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἀποδείξεσιν, ὅταν δέῃ τι συλλογίσασθαι ὑπάρχειν, δεῖ τὸ μέσον, δι' οὗ γίνεται ὁ συλλο- 40 γισμός, καὶ ἧττον ἀεὶ εἶναι καὶ μὴ καθόλου τοῦ πρώτου b τῶν ἄκρων· ἡ δὲ διαίρεσις τοὐναντίον βούλεται· τὸ γὰρ καθόλου λαμβάνει μέσον. ἔστω γὰρ ζῷον ἐφ' οὗ Α, τὸ δὲ θνητὸν ἐφ' οὗ Β, καὶ ἀθάνατον ἐφ' οὗ Γ, ὁ δ' ἄνθρωπος, οὗ τὸν λόγον δεῖ λαβεῖν, ἐφ' οὗ τὸ Δ. ἅπαν δὴ ζῷον 5 λαμβάνει ἢ θνητὸν ἢ ἀθάνατον· τοῦτο δ' ἐστίν, ὃ ἂν ᾖ Α, ἅπαν εἶναι ἢ Β ἢ Γ. πάλιν τὸν ἄνθρωπον ἀεὶ διαιρούμενος τίθεται ζῷον εἶναι, ὥστε κατὰ τοῦ Δ τὸ Α λαμβάνει ὑπάρ-

---

18 ἕκ. δι' ἐμπ. *d.* — 19 ἀστρονομικὴν *Cd.* — μὲν om *Cd.* — τῇ ἀστρολογικῇ ἐπιστήμῃ *Ad*, pr *C.* — 22 ὥστ' ἐὰν *dfnm.* — 25 παραληφθῇ pr *d*, παραληφθείη pr *n.* — 26 παντὸς *n.* — 28 μὲν om *d.* — 29 ἐληλύθαμεν pr *d.* — 30 διαλεκτήν *A.* — 36 ante ὡς lit trium litt *B.* — γενέσθαι *n.* — 37 ὅ τι codices. — ἐνδέχεσθαι *d.* — 38 διαιρούμενοι *ABCdfu.* — συνίεσαν *C.* — 39 δέηται *ABCdu*, pr *m.*
46b3 ἐφ'] μὲν ἐφ' *fnm.* — 5 τὸν ὅρον *n.* — τὸ om *n.* — 7 ἀεὶ om *n.*

χειν. ὁ μὲν οὖν συλλογισμός ἐστιν ὅτι τὸ Δ ἢ Β ἢ Γ ἅπαν
10 ἔσται, ὥστε τὸν ἄνθρωπον ἢ θνητὸν μὲν ἢ ἀθάνατον ἀναγ-
καῖον εἶναι, ζῷον θνητὸν δὲ οὐκ ἀναγκαῖον, ἀλλ' αἰτεῖται·
τοῦτο δ' ἦν ὃ ἔδει συλλογίσασθαι. καὶ πάλιν θέμενος τὸ
μὲν Α ζῷον θνητόν, ἐφ' οὗ δὲ τὸ Β ὑπόπουν, ἐφ' οὗ δὲ
τὸ Γ ἄπουν, τὸν δ' ἄνθρωπον τὸ Δ, ὡσαύτως λαμβάνει
15 τὸ μὲν Α ἤτοι ἐν τῷ Β ἢ ἐν τῷ Γ εἶναι (ἅπαν γὰρ ζῷον
θνητὸν ἢ ὑπόπουν ἢ ἄπουν ἐστί), κατὰ δὲ τοῦ Δ τὸ Α (τὸν
γὰρ ἄνθρωπον ζῷον θνητὸν εἶναι ἔλαβεν)· ὥσθ' ὑπόπουν μὲν
ἢ ἄπουν εἶναι ζῷον ἀνάγκη τὸν ἄνθρωπον, ὑπόπουν δ' οὐκ
ἀνάγκη, ἀλλὰ λαμβάνει· τοῦτο δ' ἦν ὃ ἔδει πάλιν δεῖξαι.
20 καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ἀεὶ διαιρουμένοις τὸ μὲν καθόλου
συμβαίνει αὐτοῖς μέσον λαμβάνειν, καθ' οὗ δ' ἔδει δεῖξαι
καὶ τὰς διαφορὰς ἄκρα. τέλος δέ, ὅτι τοῦτ' ἔστιν ἄνθρωπος
ἢ ὅ τι ποτ' ἂν ᾖ τὸ ζητούμενον, οὐδὲν λέγουσι σαφές, ὥστ'
ἀναγκαῖον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν ἄλλην ὁδὸν ποιοῦνται πᾶσαν, οὐ-
25 δὲ τὰς ἐνδεχομένας εὐπορίας ὑπολαμβάνοντες ὑπάρχειν.
φανερὸν δ' ὅτι οὔτ' ἀνασκευάσαι ταύτῃ τῇ μεθόδῳ ἔστιν, οὔτε
περὶ συμβεβηκότος ἢ ἰδίου συλλογίσασθαι, οὔτε περὶ γέ-
νους, οὔτ' ἐν οἷς ἀγνοεῖται τὸ πότερον ὧδε ἢ ὧδε ἔχει, οἷον
ἆρ' ἡ διάμετρος ἀσύμμετρος. ἐὰν γὰρ λάβῃ ὅτι ἅπαν
30 μῆκος ἢ σύμμετρον ἢ ἀσύμμετρον, ἡ δὲ διάμετρος μῆκος,
συλλελόγισται ὅτι ἀσύμμετρος ἢ σύμμετρος ἡ διάμε-
τρος. εἰ δὲ λήψεται ἀσύμμετρον, ὃ ἔδει συλλογίσασθαι,
λήψεται. οὐκ ἄρα ἔστι δεῖξαι· ἡ μὲν γὰρ ὁδὸς αὕτη, διὰ
ταύτης δ' οὐκ ἔστιν. τὸ ἀσύμμετρον ἢ σύμμετρον ἐφ' οὗ
35 Α, μῆκος Β, διάμετρος Γ. φανερὸν οὖν ὅτι οὔτε πρὸς πᾶ-
σαν σκέψιν ἁρμόζει τῆς ζητήσεως ὁ τρόπος, οὔτ' ἐν οἷς μά-
λιστα δοκεῖ πρέπειν, ἐν τούτοις ἐστὶ χρήσιμος.

Ἐκ τίνων μὲν οὖν αἱ ἀποδείξεις γίνονται καὶ πῶς,
καὶ εἰς ὁποῖα βλεπτέον καθ' ἕκαστον πρόβλημα, φανερὸν

---

9 ἢ β pr om *d*. — 10 μὲν] ἢ ἀθάνατον δεῖ λαβεῖν θνητὸν μὲν *n*. — 16 τοῦ] τὸ pr *A*. — 20 καὶ om *Bu*. — δὲ *C*. — αἰεὶ *u*. — 21 αὐτοὺς *n*. — δ' ἔδει] δὲ δεῖ *Cd*, δὲ *B*, δὲ δέοι *n*, corr *m*. — 23 post οὐδὲν del alqd *n*. — 27 ἢ] τι ἢ *n*. — λογίσασθαι pr *d*. — 28 ὡδὶ *Bu*, ὅτι ὧδε *A* *Laur* 72, 12. — ἢ ὧδε om *A*. — 29 ἀσύμμετρος ἢ σύμμετρος *Bm*, συμμ. ἢ ἀσύμμ. *f Laur*, ἢ συμμ. ἢ ἀσ. *nu*. — 31 ὅτι ἢ ἀσ. *n*. — ἡ διάμετρος om *n*. — 33 αὐτὴ *n*. — 34 ἔστιν] ἔστι δεῖξαι *Cn*. — συμμ. ἢ ἀσύμμ. *Cn*. — 35 β] ἐφ' οὗ β *C*. — γ] ἐφ' οὗ γ, αβγ *C*, γ, αβγ *n*.

ἐκ τῶν εἰρημένων· πῶς δ' ἀνάξομεν τοὺς συλλογισμοὺς εἰς 32
τὰ προειρημένα σχήματα, λεκτέον ἂν εἴη μετὰ ταῦτα· p.47
λοιπὸν γὰρ ἔτι τοῦτο τῆς σκέψεως. εἰ γὰρ τήν τε γένεσιν
τῶν συλλογισμῶν θεωροῖμεν καὶ τοῦ εὑρίσκειν ἔχοιμεν δύναμιν,
ἔτι δὲ τοὺς γεγενημένους ἀναλύοιμεν εἰς τὰ προειρημένα
σχήματα, τέλος ἂν ἔχοι ἡ ἐξ ἀρχῆς πρόθεσις. συμβήσε- 5
ται δ' ἅμα καὶ τὰ πρότερον εἰρημένα ἐπιβεβαιοῦσθαι καὶ
φανερώτερα εἶναι, ὅτι οὕτως ἔχει, διὰ τῶν νῦν λεχθησομένων·
δεῖ γὰρ πᾶν τὸ ἀληθὲς αὐτὸ ἑαυτῷ ὁμολογούμενον
εἶναι πάντῃ.

Πρῶτον μὲν οὖν δεῖ πειρᾶσθαι τὰς δύο προτάσεις ἐκ- 10
λαμβάνειν τοῦ συλλογισμοῦ (ῥᾴω γὰρ εἰς τὰ μείζω διελεῖν
ἢ τὰ ἐλάττω, μείζω δὲ τὰ συγκείμενα ἢ ἐξ ὧν),
εἶτα σκοπεῖν ποτέρα ἐν ὅλῳ καὶ ποτέρα ἐν μέρει, καὶ εἰ
μὴ ἄμφω εἰλημμέναι εἶεν, αὐτὸν τιθέντα τὴν ἑτέραν. ἐνίοτε
γὰρ τὴν καθόλου προτείναντες τὴν ἐν ταύτῃ οὐ λαμβάνου- 15
σιν, οὔτε γράφοντες οὔτ' ἐρωτῶντες· ἢ ταύτας μὲν προτείνουσι,
δι' ὧν δ' αὗται περαίνονται, παραλείπουσιν, ἄλλα
δὲ μάτην ἐρωτῶσιν. σκεπτέον οὖν εἴ τι περίεργον εἴληπται
καί τι τῶν ἀναγκαίων παραλέλειπται, καὶ τὸ μὲν θετέον
τὸ δ' ἀφαιρετέον, ἕως ἂν ἔλθῃ εἰς τὰς δύο προτάσεις· 20
ἄνευ γὰρ τούτων οὐκ ἔστιν ἀναγαγεῖν τοὺς οὕτως ἠρωτημένους
λόγους. ἐνίων μὲν οὖν ῥᾴδιον ἰδεῖν τὸ ἐνδεές, ἔνιοι δὲ λανθάνουσι
καὶ δοκοῦσι συλλογίζεσθαι διὰ τὸ ἀναγκαῖόν τι συμβαίνειν
ἐκ τῶν κειμένων, οἷον εἰ ληφθείη μὴ οὐσίας ἀναιρουμένης
μὴ ἀναιρεῖσθαι οὐσίαν, ἐξ ὧν δ' ἐστὶν ἀναιρουμένων, καὶ 25
τὸ ἐκ τούτων φθείρεσθαι· τούτων γὰρ τεθέντων ἀναγκαῖον
μὲν τὸ οὐσίας μέρος εἶναι οὐσίαν, οὐ μὴν συλλελόγισται διὰ
τῶν εἰλημμένων, ἀλλ' ἐλλείπουσι προτάσεις. πάλιν εἰ ἀνθρώπου
ὄντος ἀνάγκη ζῷον εἶναι καὶ ζῴου οὐσίαν, ἀνθρώπου
ὄντος ἀνάγκη οὐσίαν εἶναι· ἀλλ' οὔπω συλλελόγισται· οὐ γὰρ 30

47a2 τοῦτο τὸ τῆς *ABdu* et pr *Cm* (τὸ del volunt *Bu*). — 3 θεωροῦμεν *d*. — 11 ῥᾷον *nm*, ῥᾴω pr *C*, corr vult *u*. — 12 ἢ εἰς τὰ *m*. — ἢ τὰ ἐξ *nm*. — ὧν] ὧν σύγκειται corr *A*. — 14 τιθέναι *C* fort corr. — 15 προτείναντας τὸ ἐν τούτῳ *d*. — τὴν corr *AB*. — αὐτῇ corr *B*. — 16 pr οὔτε ...περαίνονται rc supra lit *A*. — 18 οὖν] δὲ *n*. — 19 καὶ εἴ τι *n*. — 20 εἰς] τις εἰς *Cdfnm*. — 21 ἀγαγεῖν *Adnu*, ἀναγαγεῖν corr *Cm*. — 22 δὲ] δὲ ἡ ἀπάτη γίνεται *n*. — 23 τι post δοκοῦσι *n*. — 25 μὴ] οὐκ *C*. — 28 λείπουσι *n*.

ἔχουσιν αἱ προτάσεις ὡς εἴπομεν. ἀπατώμεθα δ' ἐν τοῖς τοιούτοις διὰ τὸ ἀναγκαῖόν τι συμβαίνειν ἐκ τῶν κειμένων, ὅτι καὶ ὁ συλλογισμὸς ἀναγκαῖόν ἐστιν. ἐπὶ πλέον δὲ τὸ ἀναγκαῖον ἢ ὁ συλλογισμός· ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς πᾶς ἀναγ-
35 καῖον, τὸ δ' ἀναγκαῖον οὐ πᾶν συλλογισμός. ὥστ' οὐκ εἴ τι συμβαίνει τεθέντων τινῶν, πειρατέον ἀνάγειν εὐθύς, ἀλλὰ πρῶτον ληπτέον τὰς δύο προτάσεις, εἶθ' οὕτω διαιρετέον εἰς τοὺς ὅρους, μέσον δὲ θετέον τῶν ὅρων τὸν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς προτάσεσι λεγόμενον· ἀνάγκη γὰρ τὸ μέσον ἐν ἀμ-
40 φοτέραις ὑπάρχειν ἐν ἅπασι τοῖς σχήμασιν. ἐὰν μὲν οὖν
b κατηγορῇ καὶ κατηγορῆται τὸ μέσον, ἢ αὐτὸ μὲν κατηγορῇ, ἄλλο δ' ἐκείνου ἀπαρνῆται, τὸ πρῶτον ἔσται σχῆμα· ἐὰν δὲ καὶ κατηγορῇ καὶ ἀπαρνῆται ἀπό τινος, τὸ μέσον· ἐὰν δ' ἄλλα ἐκείνου κατηγορῆται, ἢ τὸ μὲν ἀπαρνῆται τὸ
5 δὲ κατηγορῆται, τὸ ἔσχατον. οὕτω γὰρ εἶχεν ἐν ἑκάστῳ σχήματι τὸ μέσον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν μὴ καθόλου ὦσιν αἱ προτάσεις· ὁ γὰρ αὐτὸς διορισμὸς τοῦ μέσου. φανερὸν οὖν ὡς ἐν ᾧ λόγῳ μὴ λέγεται ταὐτὸ πλεονάκις, ὅτι οὐ γίνεται συλλογισμός· οὐ γὰρ εἴληπται μέσον. ἐπεὶ δ' ἔχομεν ποῖον
10 ἐν ἑκάστῳ σχήματι περαίνεται τῶν προβλημάτων, καὶ ἐν τίνι τὸ καθόλου καὶ ἐν ποίῳ τὸ ἐν μέρει, φανερὸν ὡς οὐκ εἰς ἅπαντα τὰ σχήματα βλεπτέον, ἀλλ' ἑκάστου προβλήματος εἰς τὸ οἰκεῖον. ὅσα δ' ἐν πλείοσι περαίνεται, τῇ τοῦ μέσου θέσει γνωριοῦμεν τὸ σχῆμα.

33 Πολλάκις μὲν οὖν ἀπατᾶσθαι συμβαίνει περὶ τοὺς συλ-
16 λογισμοὺς διὰ τὸ ἀναγκαῖον, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἐνίοτε δὲ παρὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τῶν ὅρων θέσεως· ὅπερ οὐ χρὴ λανθάνειν ἡμᾶς. οἷον εἰ τὸ *Α* κατὰ τοῦ *Β* λέγεται καὶ τὸ *Β* κατὰ τοῦ *Γ*· δόξειε γὰρ ἂν οὕτως ἐχόντων τῶν ὅρων εἶναι
20 συλλογισμός, οὐ γίνεται δ' οὔτ' ἀναγκαῖον οὐδὲν οὔτε συλλογισμός. ἔστω γὰρ ἐφ' ᾧ *Α* τὸ ἀεὶ εἶναι, ἐφ' ᾧ δὲ *Β* διανοητὸς Ἀριστομένης, τὸ δ' ἐφ' ᾧ *Γ* Ἀριστομένης. ἀληθὲς δὴ τὸ *Α* τῷ *Β* ὑπάρχειν· ἀεὶ γάρ ἐστι διανοητὸς Ἀριστομένης.

---

33 ἀναγκαῖός *Cd.* — 34 ὁ . . . συλλογισμὸς rc supra lit *A.* — πᾶς om *n.* — post πᾶς lit duarum litt *B.* — ἀναγκαῖος *C.* — 38 τὸν ὅρον τὸν ἐν *Cf.*
47b1 κατηγοροίη καὶ *d.* — μὲν κατηγοροίη *u.* — 2 ἔστω *d.* — 3 καὶ om *mf.* — κατηγοροίη *AC.* — 8 λέγηται *ACd.* — ταὐτὸν *C.* — 17 θέσεως τῶν ὅρων *C.* — 21 α] τὸ α *A.* — 23 ἐστιν ὁ διανοητὸς *n.*

ἀλλὰ καὶ τὸ Β τῷ Γ· ὁ γὰρ Ἀριστομένης ἐστὶ διανοητὸς Ἀριστομένης. τὸ δ' Α τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει· φθαρτὸς γάρ 25 ἐστιν ὁ Ἀριστομένης. οὐ γὰρ ἐγίνετο συλλογισμὸς οὕτως ἐχόντων τῶν ὅρων, ἀλλ' ἔδει καθόλου τὴν ΑΒ ληφθῆναι πρότασιν. τοῦτο δὲ ψεῦδος, τὸ ἀξιοῦν πάντα τὸν διανοητὸν Ἀριστομένην ἀεὶ εἶναι, φθαρτοῦ ὄντος Ἀριστομένους. πάλιν ἔστω τὸ μὲν ἐφ' ᾧ Γ Μίκκαλος, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Β μουσικὸς 30 Μίκκαλος, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ Α τὸ φθείρεσθαι αὔριον. ἀληθὲς δὴ τὸ Β τοῦ Γ κατηγορεῖν· ὁ γὰρ Μίκκαλός ἐστι μουσικὸς Μίκκαλος. ἀλλὰ καὶ τὸ Α τοῦ Β· φθείροιτο γὰρ ἂν αὔριον μουσικὸς Μίκκαλος. τὸ δέ γε Α τοῦ Γ ψεῦδος. τοῦτο δὴ ταὐτόν ἐστι τῷ πρότερον· οὐ γὰρ ἀληθὲς καθόλου, Μίκ- 35 καλος μουσικὸς ὅτι φθείρεται αὔριον· τούτου δὲ μὴ ληφθέντος οὐκ ἦν συλλογισμός.

Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀπάτη γίνεται ἐν τῷ παρὰ μικρόν· ὡς γὰρ οὐδὲν διαφέρον εἰπεῖν τόδε τῷδε ὑπάρχειν ἢ τόδε τῷδε παντὶ ὑπάρχειν, συγχωροῦμεν. πολλάκις δὲ διαψεύ- **34** δεσθαι συμπεσεῖται παρὰ τὸ μὴ καλῶς ἐκτίθεσθαι τοὺς p. 48 κατὰ τὴν πρότασιν ὅρους, οἷον εἰ τὸ μὲν Α εἴη ὑγίεια, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Β νόσος, ἐφ' ᾧ δὲ Γ ἄνθρωπος. ἀληθὲς γὰρ εἰπεῖν ὅτι τὸ Α οὐδενὶ τῷ Β ἐνδέχεται ὑπάρχειν (οὐδεμιᾷ γὰρ νόσῳ ὑγίεια ὑπάρχει), καὶ πάλιν ὅτι τὸ Β παντὶ τῷ 5 Γ ὑπάρχει (πᾶς γὰρ ἄνθρωπος δεκτικὸς νόσου). δόξειεν ἂν οὖν συμβαίνειν μηδενὶ ἀνθρώπῳ ἐνδέχεσθαι ὑγίειαν ὑπάρχειν. τούτου δ' αἴτιον τὸ μὴ καλῶς ἐκκεῖσθαι τοὺς ὅρους κατὰ τὴν λέξιν, ἐπεὶ μεταληφθέντων τῶν κατὰ τὰς ἕξεις οὐκ ἔσται συλλογισμός, οἷον ἀντὶ μὲν τῆς ὑγιείας εἰ τεθείη 10 τὸ ὑγιαῖνον, ἀντὶ δὲ τῆς νόσου τὸ νοσοῦν. οὐ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν ὡς οὐκ ἐνδέχεται τῷ νοσοῦντι τὸ ὑγιαίνειν ὑπάρξαι. τούτου δὲ μὴ ληφθέντος οὐ γίνεται συλλογισμός, εἰ μὴ τοῦ ἐνδέχεσθαι· τοῦτο δ' οὐκ ἀδύνατον· ἐνδέχεται γὰρ μηδενὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχειν ὑγίειαν. πάλιν ἐπὶ τοῦ μέσου σχήματος 15 ὁμοίως ἔσται τὸ ψεῦδος· τὴν γὰρ ὑγίειαν νόσῳ μὲν οὐδεμιᾷ

---

25 δ'] *δέ γε m*, supra vs *B*, sed pr manu. — 26 *οὐκ ἄρα n.* — 27 *δεῖ n.* — *ληφθῆναι τὴν αβ m.* — 29 *Ἀριστομένη B.* — 30 *Μίκαλλος d*, *Μίκαλος u*, ut solent. — 34 *γε τὸ α m.* — *ψεῦδος αβγ. τοῦτο n.* — 38 *ἐν* om *Cdu* et pr *AB*.

48a3 δὲ om *B*.

ἀνθρώπῳ δὲ παντὶ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ὥστ' οὐδενὶ ἀνθρώπῳ νόσον. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σχήματι κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι συμβαίνει τὸ ψεῦδος. καὶ γὰρ ὑγίειαν καὶ νόσον καὶ ἐπιστή-
20 μην καὶ ἄγνοιαν καὶ ὅλως τὰ ἐναντία τῷ αὐτῷ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἀλλήλοις δ' ἀδύνατον. τοῦτο δ' ἀνομολογούμενον τοῖς προειρημένοις· ὅτε γὰρ τῷ αὐτῷ πλείω ἐνεδέχετο ὑπάρχειν, ἐνεδέχετο καὶ ἀλλήλοις.

Φανερὸν οὖν ὅτι ἐν ἅπασι τούτοις ἡ ἀπάτη γίνεται παρὰ
25 τὴν τῶν ὅρων ἔκθεσιν· μεταληφθέντων γὰρ τῶν κατὰ τὰς ἕξεις οὐδὲν γίνεται ψεῦδος. δῆλον οὖν ὅτι κατὰ τὰς τοιαύτας προτάσεις ἀεὶ τὸ κατὰ τὴν ἕξιν ἀντὶ τῆς ἕξεως μεταληπτέον καὶ θετέον ὅρον.

35 Οὐ δεῖ δὲ τοὺς ὅρους ἀεὶ ζητεῖν ὀνόματι ἐκτίθεσθαι·
30 πολλάκις γὰρ ἔσονται λόγοι οἷς οὐ κεῖται ὄνομα. διὸ χαλεπὸν ἀνάγειν τοὺς τοιούτους συλλογισμούς. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπατᾶσθαι συμβήσεται διὰ τὴν τοιαύτην ζήτησιν, οἷον ὅτι τῶν ἀμέσων ἐστὶ συλλογισμός. ἔστω τὸ Α δύο ὀρθαί, τὸ ἐφ' ᾧ Β τρίγωνον, ἐφ' ᾧ δὲ Γ ἰσοσκελές. τῷ μὲν οὖν Γ ὑπάρχει
35 τὸ Α διὰ τὸ Β, τῷ δὲ Β οὐκέτι δι' ἄλλο· καθ' αὑτὸ γὰρ τὸ τρίγωνον ἔχει δύο ὀρθάς, ὥστ' οὐκ ἔσται μέσον τοῦ ΑΒ ἀποδεικτοῦ ὄντος. φανερὸν γὰρ ὅτι τὸ μέσον οὐχ οὕτως ἀεὶ ληπτέον ὡς τόδε τι, ἀλλ' ἐνίοτε λόγον, ὅπερ συμβαίνει κἀπὶ τοῦ λεχθέντος.

36 Τὸ δὲ ὑπάρχειν τὸ πρῶτον τῷ μέσῳ καὶ τοῦτο τῷ
41 ἄκρῳ οὐ δεῖ λαμβάνειν ὡς αἰεὶ κατηγορηθησομένων ἀλλή-
b λων ἢ ὁμοίως τό τε πρῶτον τοῦ μέσου καὶ τοῦτο τοῦ ἐσχάτου. καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν δ' ὡσαύτως. ἀλλ' ὁσαχῶς τὸ εἶναι λέγεται καὶ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν αὐτὸ τοῦτο, τοσαυταχῶς οἴεσθαι χρὴ σημαίνειν καὶ τὸ ὑπάρχειν. οἷον ὅτι
5 τῶν ἐναντίων ἐστὶ μία ἐπιστήμη. ἔστω γὰρ τὸ Α τὸ μίαν εἶναι ἐπιστήμην, τὰ ἐναντία ἀλλήλοις ἐφ' οὗ Β. τὸ δὴ Α

---

18 *νόσοι d.* — *τῷ* om pr *A.* — 20 *τῷ*] *παντὶ τῷ n.* — 21 *ἂν ὁμολογούμενον Bn.* — 22 *ἐνδέχοιτο n.* — 27 *κατὰ τὴν ἕξιν*] *ἕξιν μὴ ἔχον* rc supra lit *A*, *μετέχον* rc adi *B.* — 30 *διὸ*] *διὸ καὶ n.* — 33 *ἐστὶ*] *ἔσται n.* — pr *τὸ* om *d.* — *τὸ δ' ἐφ' C.* — 34 *δὲ τὸ γ A.* — 35 *τῷ* ante *δὲ* corr *A.* — 37 *ἀποδεικτικοῦ Adnm*, pr *BC.* — *γὰρ*] *οὖν* corr *C.* — 40 *τὸ μέσον* pr *B.* — 41 *ἀεὶ dm*, corr *C.*

48b6 *τὰ δ' ἐναντία nm*, corr *A.* — *ἐναντία τοῖς* (quod del volunt) *ἀλλήλοις AB.* — *οὗ τὸ β d.*

τῷ Β ὑπάρχει οὐχ ὡς τὰ ἐναντία τὸ μίαν εἶναι αὐτῶν ἐπιστήμην, ἀλλ' ὅτι ἀληθὲς εἰπεῖν κατ' αὐτῶν μίαν εἶναι αὐτῶν ἐπιστήμην.

Συμβαίνει δ' ὁτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ μέσου τὸ πρῶτον λέγε- 10 σθαι, τὸ δὲ μέσον ἐπὶ τοῦ τρίτου μὴ λέγεσθαι, οἷον εἰ ἡ σοφία ἐστὶν ἐπιστήμη, τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἐστὶν ἡ σοφία ἐπιστήμη, συμπέρασμα ὅτι τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἐπιστήμη· τὸ μὲν δὴ ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, ἡ δὲ σοφία ἐστὶν ἐπιστήμη. ὁτὲ δὲ τὸ μὲν μέσον ἐπὶ τοῦ τρίτου λέγεται, τὸ δὲ πρῶτον ἐπὶ τοῦ μέ- 15 σου οὐ λέγεται, οἷον εἰ τοῦ ποιοῦ παντός ἐστιν ἐπιστήμη ἢ ἐναντίου, τὸ δ' ἀγαθὸν καὶ ἐναντίον καὶ ποιόν, συμπέρασμα μὲν ὅτι τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἐπιστήμη, οὐκ ἔστι δὲ τὸ ἀγαθὸν ἐπιστήμη οὐδὲ τὸ ποιὸν οὐδὲ τὸ ἐναντίον, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν ταῦτα. ἔστι δὲ ὅτε μήτε τὸ πρῶτον κατὰ τοῦ μέσου μήτε τοῦτο κατὰ τοῦ 20 τρίτου, τοῦ πρώτου κατὰ τοῦ τρίτου ὁτὲ μὲν λεγομένου ὁτὲ δὲ μὴ λεγομένου. οἷον εἰ οὗ ἐπιστήμη ἐστίν, ἔστι τούτου γένος, τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἐστὶν ἐπιστήμη, συμπέρασμα ὅτι τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶ γένος. κατηγορεῖται δ' οὐδὲν κατ' οὐδενός. εἰ δ' οὗ ἐστὶν ἐπιστήμη, γένος ἐστὶ τοῦτο, τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἐστὶν ἐπιστήμη, συμπέρασμα 25 ὅτι τἀγαθόν ἐστι γένος. κατὰ μὲν δὴ τοῦ ἄκρου κατηγορεῖται τὸ πρῶτον, κατ' ἀλλήλων δ' οὐ λέγεται. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν ληπτέον. οὐ γὰρ ἀεὶ σημαίνει τὸ μὴ ὑπάρχειν τόδε τῷδε μὴ εἶναι τόδε τόδε, ἀλλ' ἐνίοτε τὸ μὴ εἶναι τόδε τοῦδε ἢ τόδε τῷδε, οἷον ὅτι οὐκ ἔστι 30 κινήσεως κίνησις ἢ γενέσεως γένεσις, ἡδονῆς δ' ἔστιν· οὐκ ἄρα ἡ ἡδονὴ γένεσις. ἢ πάλιν ὅτι γέλωτος μὲν ἔστι σημεῖον, σημείου δ' οὐκ ἔστι σημεῖον, ὥστ' οὐ σημεῖον ὁ γέλως. ὁμοίως δὲ κἀν τοῖς ἄλλοις, ἐν ὅσοις ἀναιρεῖται τὸ πρόβλημα τῷ λέγεσθαί πως πρὸς αὐτὸ τὸ γένος. πάλιν ὅτι ὁ καιρὸς οὐκ 35 ἔστι χρόνος δέων· θεῷ γὰρ καιρὸς μὲν ἔστι, χρόνος δ' οὐκ ἔστι δέων διὰ τὸ μηδὲν εἶναι θεῷ ὠφέλιμον. ὅρους μὲν γὰρ θετέον καιρὸν καὶ χρόνον δέοντα καὶ θεόν, τὴν δὲ πρότασιν ληπτέον κατὰ τὴν τοῦ ὀνόματος πτῶσιν. ἁπλῶς γὰρ τοῦτο λέγομεν κατὰ πάντων, ὅτι τοὺς μὲν ὅρους ἀεὶ θετέον κατὰ 40

---

12 ἐστὶν ἐπ. . . . ὅτι τοῦ rc supra lit *A*. — alt ἐπιστήμη om *df*. — συμπέρασμα . . . ἐπιστήμη om *m*. — 20 ὅτε om *Adn*, pr *Bu*. — alt τοῦ om *Cf*. — 26 τὸ ἀγαθόν *n*. — 29 τόδε τῷδε *n*. — 37 ὠφέλιμα *n*. — 40 ὅτι] οἷον *m*.

τὰς κλήσεις τῶν ὀνομάτων, οἷον ἄνθρωπος ἢ ἀγαθόν ἢ ἐναν-
p. 49 τία, οὐκ ἀνθρώπου ἢ ἀγαθοῦ ἢ ἐναντίων, τὰς δὲ προτάσεις
ληπτέον κατὰ τὰς ἑκάστου πτώσεις· ἢ γὰρ ὅτι τούτῳ, οἷον
τὸ ἴσον, ἢ ὅτι τούτου, οἷον τὸ διπλάσιον, ἢ ὅτι τοῦτο, οἷον
τὸ τύπτον ἢ ὁρῶν, ἢ ὅτι οὗτος, οἷον ὁ ἄνθρωπος ζῷον, ἢ
5 εἴ πως ἄλλως πίπτει τοὔνομα κατὰ τὴν πρότασιν.

37 Τὸ δ' ὑπάρχειν τόδε τῷδε καὶ τὸ ἀληθεύεσθαι τόδε
κατὰ τοῦδε τοσαυταχῶς ληπτέον ὁσαχῶς αἱ κατηγορίαι
διῄρηνται, καὶ ταύτας ἢ πῇ ἢ ἁπλῶς, ἔτι ἁπλᾶς ἢ συμ-
πεπλεγμένας· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μὴ ὑπάρχειν. ἐπισκεπτέον
10 δὲ ταῦτα καὶ διοριστέον βέλτιον.

38 Τὸ δ' ἐπαναδιπλούμενον ἐν ταῖς προτάσεσι πρὸς τῷ
πρώτῳ ἄκρῳ θετέον, οὐ πρὸς τῷ μέσῳ. λέγω δ' οἷον εἰ γέ-
νοιτο συλλογισμὸς ὅτι τῆς δικαιοσύνης ἐστὶν ἐπιστήμη ὅτι
ἀγαθόν, τὸ ὅτι ἀγαθὸν ἢ ᾗ ἀγαθόν πρὸς τῷ πρώτῳ θετέον.
15 ἔστω γὰρ τὸ Α ἐπιστήμη ὅτι ἀγαθόν, ἐφ' ᾧ δὲ Β ἀγαθόν,
ἐφ' ᾧ δὲ Γ δικαιοσύνη. τὸ δὴ Α ἀληθὲς τοῦ Β κατηγορῆ-
σαι· τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἐπιστήμη ὅτι ἀγαθόν. ἀλλὰ καὶ
τὸ Β τοῦ Γ· ἡ γὰρ δικαιοσύνη ὅπερ ἀγαθόν. οὕτω μὲν οὖν γί-
νεται ἀνάλυσις. εἰ δὲ πρὸς τῷ Β τεθείη τὸ ὅτι ἀγαθόν, οὐκ
20 ἔσται· τὸ μὲν γὰρ Α κατὰ τοῦ Β ἀληθὲς ἔσται, τὸ δὲ Β
κατὰ τοῦ Γ οὐκ ἀληθὲς ἔσται· τὸ γὰρ ἀγαθὸν ὅτι ἀγαθὸν
κατηγορεῖν τῆς δικαιοσύνης ψεῦδος καὶ οὐ συνετόν. ὁμοίως δὲ
καὶ εἰ τὸ ὑγιεινὸν δειχθείη ὅτι ἔστιν ἐπιστητὸν ᾗ ἀγαθόν, ἢ
τραγέλαφος ᾗ μὴ ὄν, ἢ ὁ ἄνθρωπος φθαρτὸν ᾗ αἰσθητόν·
25 ἐν ἅπασι γὰρ τοῖς ἐπικατηγορουμένοις πρὸς τῷ ἄκρῳ τὴν
ἐπαναδίπλωσιν θετέον.

Οὐχ ἡ αὐτὴ δὲ θέσις τῶν ὅρων, ὅταν ἁπλῶς τι συλ-
λογισθῇ καὶ ὅταν τόδε τι ἢ πῇ ἢ πῶς, λέγω δ' οἷον ὅταν
τἀγαθὸν ἐπιστητὸν δειχθῇ καὶ ὅταν ἐπιστητὸν ὅτι ἀγαθόν·
30 ἀλλ' εἰ μὲν ἁπλῶς ἐπιστητὸν δέδεικται, μέσον θετέον τὸ
ὄν, εἰ δ' ὅτι ἀγαθόν, τὸ τὶ ὄν. ἔστω γὰρ τὸ μὲν Α ἐπιστήμη
ὅτι τὶ ὄν, ἐφ' ᾧ δὲ Β ὄν τι, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Γ ἀγαθόν. ἀλη-

41 κλίσεις *ABu.* — οἷον ... ἐναντίων om *m.* — τἀναντία *n.*
49a3 pr ὅτι om *n.* — 4 ἢ τὸ ὁρῶν *n.* — 8 ἔτι] ἔτι ἢ *n.* — 12 δ' ὅτι εἰ *ABdu.* — 14 ἢ om pr *C.* — 20 ἔσται om *C.* — 23 ἔστιν om *n.* — 24 ᾗ] δοξαστὸν ᾗ corr *Bd*, μὴ ὂν ᾗ *n.* — ὁ om *nf.* — 28 καὶ ... πῇ rc supra vs *n.* — 29 τὸ ἀγαθὸν *Cn.* — ὅτι] τι ὅτι *ABCfum.* — 32 τὶ post ὅτι corr *B.*

θὲς δὴ τὸ Α τοῦ Β κατηγορεῖν· ἦν γὰρ ἐπιστήμη τοῦ τινὸς ὄντος ὅτι τὶ ὄν. ἀλλὰ καὶ τὸ Β τοῦ Γ· τὸ γὰρ ἐφ' ᾧ Γ ὄν τι. ὥστε καὶ τὸ Α τοῦ Γ· ἔσται ἄρα ἐπιστήμη τἀγαθοῦ ὅτι 35 ἀγαθόν· ἦν γὰρ τὸ τὶ ὂν τῆς ἰδίου σημεῖον οὐσίας. εἰ δὲ τὸ ὂν μέσον ἐτέθη καὶ πρὸς τῷ ἄκρῳ τὸ ὂν ἁπλῶς καὶ μὴ τὸ τὶ ὂν ἐλέχθη, οὐκ ἂν ἦν συλλογισμὸς ὅτι ἔστιν ἐπιστήμη τἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν, ἀλλ' ὅτι ὄν, οἷον ἐφ' ᾧ τὸ Α ἐπιστήμη ὅτι ὄν, ἐφ' ᾧ Β ὄν, ἐφ' ᾧ Γ ἀγαθόν. φανερὸν οὖν ὅτι ἐν b τοῖς ἐν μέρει συλλογισμοῖς οὕτως ληπτέον τοὺς ὅρους.

Δεῖ δὲ καὶ μεταλαμβάνειν ἃ τὸ αὐτὸ δύναται, ὀνόματα ἀντ' ὀνομάτων καὶ λόγους ἀντὶ λόγων καὶ ὄνομα καὶ λόγον, καὶ ἀεὶ ἀντὶ τοῦ λόγου τοὔνομα λαμβάνειν· ῥᾴων γὰρ 5 ἡ τῶν ὅρων ἔκθεσις. οἷον εἰ μηδὲν διαφέρει εἰπεῖν τὸ ὑποληπτὸν τοῦ δοξαστοῦ μὴ εἶναι γένος ἢ μὴ εἶναι ὅπερ ὑποληπτόν τι τὸ δοξαστόν (ταὐτὸν γὰρ τὸ σημαινόμενον), ἀντὶ τοῦ λόγου τοῦ λεχθέντος τὸ ὑποληπτὸν καὶ τὸ δοξαστὸν ὅρους θετέον. 39

Ἐπεὶ δ' οὐ ταὐτόν ἐστι τὸ εἶναι τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸ εἶναι τὴν ἡδονὴν τὸ ἀγαθόν, οὐχ ὁμοίως θετέον τοὺς ὅρους, 11 ἀλλ' εἰ μέν ἐστιν ὁ συλλογισμὸς ὅτι ἡ ἡδονὴ τἀγαθόν, τὸ ἀγαθόν, εἰ δ' ὅτι ἀγαθόν, ἀγαθόν. οὕτως κἀπὶ τῶν ἄλλων. 40

Οὐκ ἔστι δὲ ταὐτὸν οὔτ' εἶναι οὔτ' εἰπεῖν, ὅτι ᾧ τὸ Β ὑπάρχει, τούτῳ παντὶ τὸ Α ὑπάρχει, καὶ τὸ εἰπεῖν τὸ ᾧ 15 παντὶ τὸ Β ὑπάρχει, καὶ τὸ Α παντὶ ὑπάρχει· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Β τῷ Γ ὑπάρχειν, μὴ παντὶ δέ. οἷον ἔστω τὸ Β καλόν, τὸ δὲ Γ λευκόν. εἰ δὴ λευκῷ τινὶ ὑπάρχει καλόν, ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι τῷ λευκῷ ὑπάρχει καλόν· ἀλλ' οὐ παντὶ ἴσως. εἰ μὲν οὖν τὸ Α τῷ Β ὑπάρχει, μὴ παντὶ δὲ καθ' οὗ 20 τὸ Β, οὔτ' εἰ παντὶ τῷ Γ τὸ Β, οὔτ' εἰ μόνον ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ Α οὐχ ὅτι οὐ παντί, ἀλλ' οὐδ' ὑπάρχειν. εἰ δὲ καθ' οὗ ἂν τὸ Β λέγηται ἀληθῶς, τούτῳ παντὶ ὑπάρχει, συμβήσεται τὸ Α, καθ' οὗ παντὸς τὸ Β λέγεται, κατὰ 41

---

33 δὴ] ἂν *n.* — ἦν] ἢ *n.* — 35 ὥστε...γ om *d.* — 36 ἀγαθόν] τὶ ὂν corr vult *B.* — ἰδίας *du.* — 38 τοῦ ἀγαθοῦ *Cu.* — 39 οἷον om *Acfu.* — τὸ om *df.*

49b5 ῥᾷον *n.* — 8 τὸ] τόδε pr *B.* — 8 et 10 ταὐτὸ *C.* — 8 γάρ τι τὸ *n.* — 9 ληφθέντος *n.* — 11 τἀγαθόν *nu.* — 12 τἀγαθόν, εἰ *dfunm.* 13 οὕτως δὲ κἀπὶ *n.* — 16 τῷ β pr *B.* — καὶ...ὑπάρχει om pr *B.* — 18 γ τὸ λευκόν *ABuf.* — 19 τῷ om *n.* — 22 εἰ] τῷ γ. εἰ *n.* — 23 παντὶ τὸ α ὑπάρχει *u*, pr *B.*

25 τούτου παντὸς λέγεσθαι. εἰ μέντοι τὸ Α λέγεται, καθ' οὗ ἂν τὸ Β λέγηται κατὰ παντός, οὐδὲν κωλύει τῷ Γ ὑπάρχειν τὸ Β, μὴ παντὶ δὲ τὸ Α ἢ ὅλως μὴ ὑπάρχειν. ἐν δὴ τοῖς τρισὶν ὅροις δῆλον ὅτι τὸ καθ' οὗ τὸ Β παντὸς τὸ Α λέγεσθαι, τοῦτ' ἔστι, καθ' ὅσων τὸ Β λέγεται, κατὰ πάντων λέ-
30 γεσθαι καὶ τὸ Α. καὶ εἰ μὲν κατὰ παντὸς τὸ Β, καὶ τὸ Α οὕτως· εἰ δὲ μὴ κατὰ παντός, οὐκ ἀνάγκη τὸ Α κατὰ παντός.

Οὐ δεῖ δ' οἴεσθαι παρὰ τὸ ἐκτίθεσθαί τι συμβαίνειν ἄτοπον· οὐδὲν γὰρ προσχρώμεθα τῷ τόδε τι εἶναι, ἀλλ'
35 ὥσπερ ὁ γεωμέτρης τὴν ποδιαίαν καὶ εὐθεῖαν τήνδε καὶ ἀπλατῆ εἶναι λέγει οὐκ οὔσας, ἀλλ' οὐχ οὕτως χρῆται ὡς ἐκ τούτων συλλογιζόμενος. ὅλως γὰρ ὃ μή ἐστιν ὡς ὅλον πρὸς μέρος καὶ ἄλλο πρὸς τοῦτο ὡς μέρος πρὸς ὅλον, ἐξ οὐδενὸς τῶν τοιούτων δείκνυσιν ὁ δεικνύων, ὥστε οὐδὲ γίνεται
p. 50 συλλογισμός. τῷ δ' ἐκτίθεσθαι οὕτω χρώμεθα ὥσπερ καὶ τῷ αἰσθάνεσθαι, τὸν μανθάνοντα λέγοντες· οὐ γὰρ οὕτως ὡς ἄνευ τούτων οὐχ οἷόν τ' ἀποδειχθῆναι, ὥσπερ ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός.

42 Μὴ λανθανέτω δ' ἡμᾶς ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ συλλογισμῷ
6 οὐχ ἅπαντα τὰ συμπεράσματα δι' ἑνὸς σχήματός εἰσιν, ἀλλὰ τὸ μὲν διὰ τούτου τὸ δὲ δι' ἄλλου. δῆλον οὖν ὅτι καὶ τὰς ἀναλύσεις οὕτω ποιητέον. ἐπεὶ δ' οὐ πᾶν πρόβλημα ἐν ἅπαντι σχήματι ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ τεταγμένα, φανερὸν ἐκ τοῦ
10 συμπεράσματος ἐν ᾧ σχήματι ζητητέον.

43 Τούς τε πρὸς ὁρισμὸν τῶν λόγων, ὅσοι πρὸς ἕν τι τυγχάνουσι διειλεγμένοι τῶν ἐν τῷ ὅρῳ, πρὸς ὃ διείλεκται, θετέον ὅρον, καὶ οὐ τὸν ἅπαντα λόγον· ἧττον γὰρ συμβήσεται ταράττεσθαι διὰ τὸ μῆκος, οἷον εἰ τὸ ὕδωρ ἔδειξεν ὅτι
15 ὑγρὸν ποτόν, τὸ ποτὸν καὶ τὸ ὕδωρ ὅρους θετέον.

44 Ἔτι δὲ τοὺς ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμοὺς οὐ πειρατέον ἀνάγειν· οὐ γὰρ ἔστιν ἐκ τῶν κειμένων ἀνάγειν. οὐ γὰρ διὰ

---

26 *κωλύει εἰ τῷ γ ὑπάρχει* C. — 27 *ἢ* pr om Cn. — *δὲ* C. — 28 pr *τὸ* om A. — 29 *πάντων τούτων λέγεσθαι* corr C. — 32 *παντὸς αβγ* ABCcun Laur 72, 12, *παντὸς τοῦ γ* d. — 35 *καὶ τὴν εὐθεῖαν* n, pr C. — *τήνδε εἶναι καὶ* n. — 36 *εἶναι* om Cnm. — *οὖσαν* df, corr B. — *οὐχ*] *οὐδ'* f, pr BC, *οὐδ'* ante *ὡς* n, om A. — *οὕτως* om cm.

50a3 *τούτου* ACfn. — 6 *ἐστιν* n. — 7 *καὶ* om ACfn. — 9 *τεταγμένον* Bun. — 11 *ὁρισμοὺς* n, pr Cf. — 15 *ὑγρὸν*] *οὐ* n.

συλλογισμοῦ δεδειγμένοι εἰσίν, ἀλλὰ διὰ συνθήκης ὡμολογημένοι πάντες. οἷον εἰ ὑποθέμενος, ἂν δύναμίς τις μία μὴ ᾖ τῶν ἐναντίων, μηδ' ἐπιστήμην μίαν εἶναι, εἶτα διαλε- 20 χθείη ὅτι οὐκ ἔστι πᾶσα δύναμις τῶν ἐναντίων, οἷονεὶ τοῦ ὑγιεινοῦ καὶ τοῦ νοσώδους· ἅμα γὰρ ἔσται τὸ αὐτὸ ὑγιεινὸν καὶ νοσῶδες. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστι μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις, ἐπιδέδεικται, ὅτι δ' ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν, οὐ δέδεικται. καίτοι ὁμολογεῖν ἀναγκαῖον. ἀλλ' οὐκ ἐκ συλλογισμοῦ, ἀλλ' ἐξ 25 ὑποθέσεως. τοῦτον μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' οὐ μία δύναμις, ἔστιν· οὗτος γὰρ ἴσως καὶ ἦν συλλογισμός, ἐκεῖνο δ' ὑπόθεσις.

Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ ἀδυνάτου περαινομένων· οὐδὲ γὰρ τούτους οὐκ ἔστιν ἀναλύειν, ἀλλὰ τὴν μὲν εἰς τὸ ἀδύ- 30 νατον ἀπαγωγὴν ἔστι (συλλογισμῷ γὰρ δείκνυται), θάτερον δ' οὐκ ἔστιν· ἐξ ὑποθέσεως γὰρ περαίνεται. διαφέρουσι δὲ τῶν προειρημένων ὅτι ἐν ἐκείνοις μὲν δεῖ προδιομολογήσασθαι, εἰ μέλλει συμφήσειν, οἷον ἂν δειχθῇ μία δύναμις τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπιστήμην εἶναι τὴν αὐτήν· ἐνταῦθα δὲ καὶ 35 μὴ προδιομολογησάμενοι συγχωροῦσι διὰ τὸ φανερὸν εἶναι τὸ ψεῦδος, οἷον τεθείσης τῆς διαμέτρου συμμέτρου τὸ τὰ περιττὰ ἴσα εἶναι τοῖς ἀρτίοις.

Πολλοὶ δὲ καὶ ἕτεροι περαίνονται ἐξ ὑποθέσεως, οὓς ἐπισκέψασθαι δεῖ καὶ διασημῆναι καθαρῶς. τίνες μὲν οὖν αἱ 40 διαφοραὶ τούτων, καὶ ποσαχῶς γίνεται τὸ ἐξ ὑποθέσεως, b ὕστερον ἐροῦμεν· νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν ἔστω φανερόν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀναλύειν εἰς τὰ σχήματα τοὺς τοιούτους συλλογισμούς. καὶ δι' ἣν αἰτίαν, εἰρήκαμεν.

Ὅσα δ' ἐν πλείοσι σχήμασι δείκνυται τῶν προβλημά- 45 των, ἢν ἐν θατέρῳ συλλογισθῇ, ἔστιν ἀναγαγεῖν τὸν συλ- 6 λογισμὸν εἰς θάτερον, οἷον τὸν ἐν τῷ πρώτῳ στερητικὸν εἰς τὸ δεύτερον καὶ τὸν ἐν τῷ μέσῳ εἰς τὸ πρῶτον, οὐχ ἅπαντας

---

19 ἂν post τις *u*. — μὴ ᾖ μία *n*. — 20 μὴ om pr *C*. — διαλεχθῇ *C*. — 21 μία rc *ABC*, πᾶσα pr *Bc*, πάντων corr *A*. — οἷον εἰ τοῦ *ABd*, οἷον ἡ τοῦ *cnmu*. — τοῦ ὑγιαίνειν κ. τ. νοσεῖν *m*, καὶ νοσώδους καὶ ὑγ. *d*. — 22 τοῦ om *f*. — 24 ἐπιδέδεικται pr *Ac*, ἀποδέδεικται *dfm*, corr *Ac*. — 26 τοῦτο *Cfn*. — ἀνάγειν *Cf*. — δ' οὐδὲ *n*. — 30 οὐκ om *n*. — 37 οἷον] οἷον ὅτι *C*. — 40 οὖν] τούτων *C*. — αἱ om *n*.
50b1 τὸ pr om *n*. — 6 ἵν' pr *B*, εἰ corr *B*. — 8 καὶ τὸ ἐν *n*.

δὲ ἀλλ' ἐνίους. ἔσται δὲ φανερὸν ἐν τοῖς ἑπομένοις. εἰ γὰρ
10 τὸ Α μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α οὐδενὶ τῷ Γ. οὕτω μὲν οὖν τὸ πρῶτον σχῆμα, ἐὰν δ' ἀντιστραφῇ τὸ στερητικόν, τὸ μέσον ἔσται· τὸ γὰρ Β τῷ μὲν Α οὐδενί, τῷ δὲ Γ παντὶ ὑπάρχει. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ μὴ καθόλου ἀλλ' ἐν μέρει ὁ συλλογισμός, οἷον εἰ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ
15 Β τινὶ τῷ Γ· ἀντιστραφέντος γὰρ τοῦ στερητικοῦ τὸ μέσον ἔσται σχῆμα.

Τῶν δ' ἐν τῷ δευτέρῳ συλλογισμῶν οἱ μὲν καθόλου ἀναχθήσονται εἰς τὸ πρῶτον, τῶν δ' ἐν μέρει ἅτερος μόνον. ἔστω γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ τῷ δὲ Γ παντὶ ὑπάρχον.
20 ἀντιστραφέντος οὖν τοῦ στερητικοῦ τὸ πρῶτον ἔσται σχῆμα· τὸ μὲν γὰρ Β οὐδενὶ τῷ Α, τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρξει. ἐὰν δὲ τὸ κατηγορικὸν ᾖ πρὸς τῷ Β, τὸ δὲ στερητικὸν πρὸς τῷ Γ, πρῶτον ὅρον θετέον τὸ Γ· τοῦτο γὰρ οὐδενὶ τῷ Α, τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Β· ὥστ' οὐδενὶ τῷ Β τὸ Γ. οὐδ' ἄρα τὸ Β τῷ Γ
25 οὐδενί· ἀντιστρέφει γὰρ τὸ στερητικόν. ἐὰν δ' ἐν μέρει ᾖ ὁ συλλογισμός, ὅταν μὲν ᾖ τὸ στερητικὸν πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ, ἀναχθήσεται εἰς τὸ πρῶτον, οἷον εἰ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ τινί· ἀντιστραφέντος γὰρ τοῦ στερητικοῦ τὸ πρῶτον ἔσται σχῆμα· τὸ μὲν γὰρ Β οὐδενὶ τῷ Α, τὸ δὲ Α τινὶ
30 τῷ Γ. ὅταν δὲ τὸ κατηγορικόν, οὐκ ἀναλυθήσεται, οἷον εἰ τὸ Α τῷ μὲν Β παντί, τῷ δὲ Γ οὐ παντί· οὔτε γὰρ δέχεται ἀντιστροφὴν τὸ ΑΒ, οὔτε γενομένης ἔσται συλλογισμός.

Πάλιν οἱ μὲν ἐν τῷ τρίτῳ σχήματι οὐκ ἀναλυθήσονται πάντες εἰς τὸ πρῶτον, οἱ δ' ἐν τῷ πρώτῳ πάντες εἰς τὸ
35 τρίτον. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ. οὐκοῦν ἐπειδὴ ἀντιστρέφει τὸ ἐν μέρει κατηγορικόν, ὑπάρξει τὸ Γ τινὶ τῷ Β· τὸ δὲ Α παντὶ ὑπῆρχεν, ὥστε γίνεται τὸ τρίτον σχῆμα. καὶ εἰ στερητικὸς ὁ συλλογισμός, ὡσαύτως· ἀντιστρέφει γὰρ τὸ ἐν μέρει κατηγορικόν, ὥστε τὸ μὲν
40 Α οὐδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Γ τινὶ ὑπάρξει.

p. 51 Τῶν δ' ἐν τῷ τελευταίῳ σχήματι συλλογισμῶν εἷς μόνος οὐκ ἀναλύεται εἰς τὸ πρῶτον, ὅταν μὴ καθόλου τεθῇ

---

9 ἐνίους] ἐπ' ἐνίων ἐνίοτε *n*. — 18 μόνος *BCufm*. — 27 ἀναλυθήσεται corr *B*. — 33 ἐν om *A*. — 34 οἱ δ'] οὐδ' οἱ *Bu*, pr *A*. — 36 τὸ] καὶ τὸ *n*. — 37 ὥστε] τῷ β, ὥστε *n*.

τὸ στερητικόν, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἀναλύονται. κατηγορείσθω γὰρ παντὸς τοῦ Γ τὸ Α καὶ τὸ Β· οὐκοῦν ἀντιστρέψει τὸ Γ πρὸς ἑκάτερον ἐπὶ μέρους· ὑπάρχει ἄρα τινὶ τῷ Β. ὥστ' 5 ἔσται τὸ πρῶτον σχῆμα, εἰ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ τινὶ τῶν Β. καὶ εἰ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β τινί, ὁ αὐτὸς λόγος· ἀντιστρέφει γὰρ πρὸς τὸ Γ τὸ Β. ἐὰν δὲ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α τινὶ τῷ Γ, πρῶτος ὅρος θετέος τὸ Β· τὸ γὰρ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ τινὶ τῷ Α, ὥστε 10 τὸ Β τινὶ τῷ Α. ἐπεὶ δ' ἀντιστρέφει τὸ ἐν μέρει, καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρξει. καὶ εἰ στερητικὸς ὁ συλλογισμός, καθόλου τῶν ὅρων ὄντων, ὁμοίως ληπτέον. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α μηδενί· οὐκοῦν τινὶ τῷ Β ὑπάρξει τὸ Γ, τὸ δὲ Α οὐδενὶ τῷ Γ, ὥστ' ἔσται μέσον τὸ Γ. ὁμοίως 15 δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν στερητικὸν καθόλου, τὸ δὲ κατηγορικὸν ἐν μέρει· τὸ μὲν γὰρ Α οὐδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ τινὶ τῶν Β ὑπάρξει. ἐὰν δ' ἐν μέρει ληφθῇ τὸ στερητικόν, οὐκ ἔσται ἀνάλυσις, οἷον εἰ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α τινὶ μὴ ὑπάρχει· ἀντιστραφέντος γὰρ τοῦ ΒΓ ἀμφότεραι αἱ προτάσεις 20 ἔσονται κατὰ μέρος.

Φανερὸν δὲ καὶ ὅτι πρὸς τὸ ἀναλύειν εἰς ἄλληλα τὰ σχήματα ἡ πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ πρότασις ἀντιστρεπτέα ἐν ἀμφοτέροις τοῖς σχήμασι· ταύτης γὰρ μετατιθεμένης ἡ μετάβασις ἐγίνετο. 25

Τῶν δ' ἐν τῷ μέσῳ σχήματι ἅτερος μὲν ἀναλύεται, ἅτερος δ' οὐκ ἀναλύεται εἰς τὸ τρίτον. ὅταν μὲν γὰρ ᾖ τὸ καθόλου στερητικόν, ἀναλύεται. εἰ γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ τινί, ἀμφότερα ὁμοίως ἀντιστρέφει πρὸς τὸ Α, ὥστε τὸ μὲν Β οὐδενὶ τῷ Α, τὸ δὲ Γ τινί· μέσον ἄρα τὸ Α. 30 ὅταν δὲ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχῃ, οὐκ ἔσται ἀνάλυσις· οὐδετέρα γὰρ τῶν προτάσεων ἐκ τῆς ἀντιστροφῆς καθόλου.

Καὶ οἱ ἐκ τοῦ τρίτου δὲ σχήματος ἀναλυθήσονται εἰς τὸ μέσον, ὅταν ᾖ καθόλου τὸ στερητικόν, οἷον εἰ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β τινὶ ἢ παντί. καὶ γὰρ τὸ Γ τῷ μὲν Α 35

51a7 τινὶ τῷ β *C*. — 8 τὸ β τὸ γ *C*, corr *An*. — 9 πρῶτον ὅρον θετέον *C*, corr *A*. — 14 τινὶ τῶν β *n*. — 18 ἔστιν pr *A*. — 19 ὑπάρχῃ (ut solet) *B*. — 25 γίνεται *C*. — 30 τὸ δὲ corr *n*. — 34 δὲ om *ABmuf*.

οὐδενί, τῷ δὲ Β τινὶ ὑπάρξει. ἐὰν δ' ἐπὶ μέρους ᾖ τὸ στε-
ρητικόν, οὐκ ἀναλυθήσεται· οὐ γὰρ δέχεται ἀντιστροφὴν τὸ
ἐν μέρει ἀποφατικόν.

40 Φανερὸν οὖν ὅτι οἱ αὐτοὶ συλλογισμοὶ οὐκ ἀναλύονται
ἐν τούτοις τοῖς σχήμασιν οἵπερ οὐδ' εἰς τὸ πρῶτον ἀνελύοντο,
b καὶ ὅτι εἰς τὸ πρῶτον σχῆμα τῶν συλλογισμῶν ἀναγομέ-
νων οὗτοι μόνοι διὰ τοῦ ἀδυνάτου περαίνονται.

Πῶς μὲν οὖν δεῖ τοὺς συλλογισμοὺς ἀνάγειν, καὶ ὅτι
ἀναλύεται τὰ σχήματα εἰς ἄλληλα, φανερὸν ἐκ τῶν εἰ-
46 ρημένων. διαφέρει δέ τι ἐν τῷ κατασκευάζειν ἢ ἀνασκευά-
6 ζειν τὸ ὑπολαμβάνειν ἢ ταὐτὸν ἢ ἕτερον σημαίνειν τὸ μὴ
εἶναι τοδὶ καὶ εἶναι μὴ τοῦτο, οἷον τὸ μὴ εἶναι λευκὸν τῷ
εἶναι μὴ λευκόν. οὐ γὰρ ταὐτὸν σημαίνει, οὐδ' ἔστιν ἀπό-
φασις τοῦ εἶναι λευκὸν τὸ εἶναι μὴ λευκόν, ἀλλὰ τὸ μὴ
10 εἶναι λευκόν. λόγος δὲ τούτου ὅδε. ὁμοίως γὰρ ἔχει τὸ δύ-
ναται βαδίζειν πρὸς τὸ δύναται οὐ βαδίζειν τῷ ἔστι λευκόν
πρὸς τὸ ἔστιν οὐ λευκόν, καὶ τὸ ἐπίσταται τἀγαθόν πρὸς τὸ
ἐπίσταται τὸ οὐκ ἀγαθόν. τὸ γὰρ ἐπίσταται τἀγαθόν ἢ ἔστιν
ἐπιστάμενος τἀγαθόν οὐδὲν διαφέρει, οὐδὲ τὸ δύναται βαδί-
15 ζειν ἢ ἔστι δυνάμενος βαδίζειν· ὥστε καὶ τὰ ἀντικείμενα,
οὐ δύναται βαδίζειν - οὐκ ἔστι δυνάμενος βαδίζειν. εἰ οὖν τὸ
οὐκ ἔστι δυνάμενος βαδίζειν ταὐτὸ σημαίνει καὶ ἔστι δυνά-
μενος οὐ βαδίζειν ἢ μὴ βαδίζειν, ταῦτά γε ἅμα ὑπάρξει
ταὐτῷ (ὁ γὰρ αὐτὸς δύναται καὶ βαδίζειν καὶ μὴ βαδί-
20 ζειν, καὶ ἐπιστήμων τἀγαθοῦ καὶ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ἐστί)· φάσις
δὲ καὶ ἀπόφασις οὐχ ὑπάρχουσιν αἱ ἀντικείμεναι ἅμα τῷ
αὐτῷ. ὥσπερ οὖν οὐ ταὐτό ἐστι τὸ μὴ ἐπίστασθαι τἀγαθὸν
καὶ ἐπίστασθαι τὸ μὴ ἀγαθόν, οὐδ' εἶναι μὴ ἀγαθὸν καὶ
μὴ εἶναι ἀγαθὸν ταὐτόν. τῶν γὰρ ἀνάλογον ἐὰν θάτερα
25 ᾖ ἕτερα, καὶ θάτερα. οὐδὲ τὸ εἶναι μὴ ἴσον καὶ τὸ μὴ εἶ-
ναι ἴσον· τῷ μὲν γὰρ ὑπόκειταί τι, τῷ ὄντι μὴ ἴσῳ, καὶ
τοῦτ' ἔστι τὸ ἄνισον, τῷ δ' οὐδέν. διόπερ ἴσον μὲν ἢ ἄνισον οὐ
πᾶν, ἴσον δ' ἢ οὐκ ἴσον πᾶν. ἔτι τὸ ἔστιν οὐ λευκὸν ξύλον

51b3 τοὺς λόγους n. — 7 τοδὶ] τόδε corr n. — 12 et 13 τὸ ἀγαθὸν u. — πρὸς τὸ ἐπίστασθαι B. — 19 τῷ αὐτῷ n. — 20 καὶ] καὶ ὁ pr n. — ἐπιστήμην Cn. — ἐστί] ἔχειν C, corr n. — 21 ἅμα om B. — 22 ταὐτόν C. — 24 ἀναλόγων corr B, ἀνὰ λόγον nm. — 25 alt τὸ om n.

καὶ οὐκ ἔστι λευκὸν ξύλον οὐχ ἅμα ὑπάρχει. εἰ γάρ ἐστι
ξύλον οὐ λευκόν, ἔσται ξύλον· τὸ δὲ μὴ ὂν λευκὸν ξύλον οὐκ 30
ἀνάγκη ξύλον εἶναι. ὥστε φανερὸν ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ ἔστιν ἀγα-
θόν τὸ ἔστιν οὐκ ἀγαθόν ἀπόφασις. εἰ οὖν κατὰ παντὸς ἑνὸς
ἢ φάσις ἢ ἀπόφασις ἀληθής, εἰ μή ἐστιν ἀπόφασις, δῆ-
λον ὡς κατάφασις ἄν πως εἴη. καταφάσεως δὲ πάσης
ἀπόφασίς ἐστι· καὶ ταύτης ἄρα τὸ οὐκ ἔστιν οὐκ ἀγαθόν. 35
ἔχει δὲ τάξιν τήνδε πρὸς ἄλληλα. ἔστω τὸ εἶναι ἀγαθὸν
ἐφ' οὗ Α, τὸ δὲ μὴ εἶναι ἀγαθὸν ἐφ' οὗ Β, τὸ δὲ εἶναι
μὴ ἀγαθὸν ἐφ' οὗ Γ, ὑπὸ τὸ Β, τὸ δὲ μὴ εἶναι μὴ ἀγα-
θὸν ἐφ' οὗ Δ, ὑπὸ τὸ Α. παντὶ δὴ ὑπάρξει ἢ τὸ Α ἢ τὸ
Β, καὶ οὐδενὶ τῷ αὐτῷ· καὶ ἢ τὸ Γ ἢ τὸ Δ, καὶ οὐδενὶ 40
τῷ αὐτῷ. καὶ ᾧ τὸ Γ, ἀνάγκη τὸ Β παντὶ ὑπάρχειν. εἰ
γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι οὐ λευκόν, καὶ ὅτι οὐκ ἔστι λευκὸν p. 52
ἀληθές· ἀδύνατον γὰρ ἅμα εἶναι λευκὸν καὶ εἶναι μὴ λευ-
κόν, ἢ εἶναι ξύλον οὐ λευκὸν καὶ εἶναι ξύλον λευκόν, ὥστ'
εἰ μὴ ἡ κατάφασις, ἡ ἀπόφασις ὑπάρξει. τῷ δὲ Β τὸ Γ
οὐκ ἀεί· ὃ γὰρ ὅλως μὴ ξύλον, οὐδὲ ξύλον ἔσται οὐ λευκόν. 5
ἀνάπαλιν τοίνυν, ᾧ τὸ Α, τὸ Δ παντί. ἢ γὰρ τὸ Γ
ἢ τὸ Δ. ἐπεὶ δ' οὐχ οἷόν τε ἅμα εἶναι μὴ λευκὸν καὶ λευκόν,
τὸ Δ ὑπάρξει. κατὰ γὰρ τοῦ ὄντος λευκοῦ ἀληθὲς εἰπεῖν
ὅτι οὐκ ἔστιν οὐ λευκόν. κατὰ δὲ τοῦ Δ οὐ παντὸς τὸ Α· κατὰ
γὰρ τοῦ ὅλως μὴ ὄντος ξύλου οὐκ ἀληθὲς τὸ Α εἰπεῖν, ὡς 10
ἔστι ξύλον λευκόν. ὥστε τὸ Δ ἀληθές, τὸ δ' Α οὐκ ἀλη-
θές, ὅτι ξύλον λευκόν. δῆλον δ' ὅτι καὶ τὸ ΑΓ οὐδενὶ
τῷ αὐτῷ καὶ τὸ Β καὶ τὸ Δ ἐνδέχεται τινὶ τῷ αὐτῷ
ὑπάρξαι.

Ὁμοίως δ' ἔχουσι καὶ αἱ στερήσεις πρὸς τὰς κατη- 15
γορίας ταύτῃ τῇ θέσει. ἴσον ἐφ' οὗ τὸ Α, οὐκ ἴσον ἐφ' οὗ
Β, ἄνισον ἐφ' οὗ Γ, οὐκ ἄνισον ἐφ' οὗ Δ.

Καὶ ἐπὶ πολλῶν δέ, ὧν τοῖς μὲν ὑπάρχει τοῖς δ' οὐχ
ὑπάρχει ταὐτό, ἡ μὲν ἀπόφασις ὁμοίως ἀληθεύοιτ' ἄν, ὅτι
οὐκ ἔστι λευκὰ πάντα ἢ ὅτι οὐκ ἔστι λευκὸν ἕκαστον· ὅτι δ' 20

---

31 φανερὸν ὅτι om *n*. — 33 ἢ] ἡ ἀπόφασις *n*.
52a1 pr ὅτι] ὅτι ἐστὶν *n*. — 3 οὐ ante λευκὸν *n*. — 4 pr ἡ om *Bn*. — τῷ] τὸ pr *A*. — 9 πάντως *f*, pr *BC*. — 10 α corr *C*, del *A*, γ pr *B*. — 11 οὐ add post ξύλον *A*, δ' rc supra vs *B*, del *C*. — ὥστ' εἰ τὸ *f*. — δ' om *nf*. — 17 β] τὸ β *A*. — 19 ταὐτόν *Bn*.

ἐστὶν οὐ λευκὸν ἕκαστον ἢ πάντα ἐστὶν οὐ λευκά, ψεῦδος.
ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ἔστι πᾶν ζῷον λευκόν οὐ τὸ ἔστιν οὐ λευ-
κὸν ἅπαν ζῷον ἀπόφασις (ἄμφω γὰρ ψευδεῖς), ἀλλὰ τὸ
οὐκ ἔστι πᾶν ζῷον λευκόν. ἐπεὶ δὲ δῆλον ὅτι ἕτερον σημαί-
25 νει τὸ ἔστιν οὐ λευκόν καὶ οὐκ ἔστι λευκόν, καὶ τὸ μὲν κα-
τάφασις τὸ δ' ἀπόφασις, φανερὸν ὡς οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος
τοῦ δεικνύναι ἑκάτερον, οἷον ὅτι ὃ ἂν ᾖ ζῷον, οὐκ ἔστι λευ-
κὸν ἢ ἐνδέχεται μὴ εἶναι λευκόν, καὶ ὅτι ἀληθὲς εἰπεῖν μὴ
λευκόν· τοῦτο γάρ ἐστιν εἶναι μὴ λευκόν. ἀλλὰ τὸ μὲν
30 ἀληθὲς εἰπεῖν ἔστι λευκόν εἴτε μὴ λευκόν ὁ αὐτὸς τρόπος·
κατασκευαστικῶς γὰρ ἄμφω διὰ τοῦ πρώτου δείκνυται σχή-
ματος· τὸ γὰρ ἀληθὲς τῷ ἔστιν ὁμοίως τάττεται· τοῦ γὰρ
ἀληθὲς εἰπεῖν λευκόν οὐ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν μὴ λευκόν ἀπόφα-
σις, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀληθὲς εἰπεῖν λευκόν. εἰ δὴ ἔστιν ἀληθὲς
35 εἰπεῖν, ὃ ἂν ᾖ ἄνθρωπος, μουσικὸν εἶναι ἢ μὴ μουσικὸν εἶναι,
ὃ ἂν ᾖ ζῷον ληπτέον ἢ εἶναι μουσικὸν ἢ εἶναι μὴ μουσικόν,
καὶ δέδεικται. τὸ δὲ μὴ εἶναι μουσικὸν ὃ ἂν ᾖ ἄνθρωπος, ἀνα-
σκευαστικῶς δείκνυται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους τρεῖς.

Ἁπλῶς δ' ὅταν οὕτως ἔχῃ τὸ *Α* καὶ τὸ *Β* ὥσθ' ἅμα
40 μὲν τῷ αὐτῷ μὴ ἐνδέχεσθαι, παντὶ δὲ ἐξ ἀνάγκης θάτε-
b ρον, καὶ πάλιν τὸ *Γ* καὶ τὸ *Δ* ὡσαύτως, ἕπηται δὲ τῷ *Γ*
τὸ *Α* καὶ μὴ ἀντιστρέφῃ, καὶ τῷ *Β* τὸ *Δ* ἀκολουθήσει καὶ
οὐκ ἀντιστρέψει· καὶ τὸ μὲν *Α* καὶ *Δ* ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ,
τὸ δὲ *Β* καὶ *Γ* οὐκ ἐνδέχεται. πρῶτον μὲν οὖν ὅτι τῷ *Β*
5 τὸ *Δ* ἕπεται, ἐνθένδε φανερόν. ἐπεὶ γὰρ παντὶ τῶν *ΓΔ*
θάτερον ἐξ ἀνάγκης, ᾧ δὲ τὸ *Β*, οὐκ ἐνδέχεται τὸ *Γ* διὰ
τὸ συνεπιφέρειν τὸ *Α*, τὸ δὲ *Α* καὶ *Β* μὴ ἐνδέχεσθαι τῷ
αὐτῷ, φανερὸν ὅτι τὸ *Δ* ἀκολουθήσει. πάλιν ἐπεὶ τῷ *Α* τὸ
Γ οὐκ ἀντιστρέφει, παντὶ δὲ τὸ *Γ* ἢ τὸ *Δ*, ἐνδέχεται τὸ *Α*
10 καὶ τὸ *Δ* τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν. τὸ δέ γε *Β* καὶ τὸ *Γ* οὐκ
ἐνδέχεται διὰ τὸ συνακολουθεῖν τῷ *Γ* τὸ *Α*· συμβαίνει γάρ
τι ἀδύνατον. φανερὸν οὖν ὅτι οὐδὲ τῷ *Δ* τὸ *Β* ἀντιστρέφει,
ἐπείπερ ἐγχωρεῖ ἅμα τὸ *Δ* καὶ τὸ *Α* ὑπάρχειν.

---

29 τὸ] τοῦ *n*. — 31 κατασκευαστικὸς corr *n*. — 32 τάσσεται *C*. — 35 ὃς *n*. — ἐὰν *ABu*. — 36 alt εἶναι om *Bu*. — 37 ἀνασκευαστικῶς corr *n*. — 39 οὕτως ὅταν *C*.

52b1 alt τὸ om *n*. — δὲ fort pr om *A*. — 2 ἀντιστρέφει *Bu*. — 4 καὶ τὸ γ *C*. — 5 ἕπεται τὸ δ c. — φανερὸν ἔσται. ἐπεὶ *C*. — 8 τὸ α τῷ *Bc*, pr *An*. — 9 δὲ] δὲ ἢ *n*.

Συμβαίνει δ' ἐνίοτε καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ τάξει τῶν ὅρων
ἀπατᾶσθαι διὰ τὰ μὴ τὰ ἀντικείμενα λαμβάνειν ὀρθῶς, ὧν 15
ἀνάγκη παντὶ θάτερον ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β μὴ
ἐνδέχεται ἅμα τῷ αὐτῷ, ἀνάγκη δ' ὑπάρχειν, ᾧ μὴ θά-
τερον, θάτερον· καὶ πάλιν τὸ Γ καὶ τὸ Δ ὡσαύτως, ᾧ δὲ
τὸ Γ, παντὶ ἕπεται τὸ Α. συμβήσεται γὰρ ᾧ τὸ Δ, τὸ Β
ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης, ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος. εἰλήφθω γὰρ ἀπό- 20
φασις τῶν ΑΒ ἡ ἐφ' ᾧ Ζ, καὶ πάλιν τῶν ΓΔ ἡ ἐφ'
ᾧ Θ. ἀνάγκη δὴ παντὶ ἢ τὸ Α ἢ τὸ Ζ· ἢ γὰρ τὴν φά-
σιν ἢ τὴν ἀπόφασιν. καὶ πάλιν ἢ τὸ Γ ἢ τὸ Θ· φάσις
γὰρ καὶ ἀπόφασις. καὶ ᾧ τὸ Γ, παντὶ τὸ Α ὑπόκειται.
ὥστε ᾧ τὸ Ζ, παντὶ τὸ Θ. πάλιν ἐπεὶ τῶν ΖΒ παντὶ θά- 25
τερον καὶ τῶν ΘΔ ὡσαύτως, ἀκολουθεῖ δὲ τῷ Ζ τὸ Θ,
καὶ τῷ Δ ἀκολουθήσει τὸ Β· τοῦτο γὰρ ἴσμεν. εἰ ἄρα τῷ
Γ τὸ Α, καὶ τῷ Δ τὸ Β. τοῦτο δὲ ψεῦδος· ἀνάπαλιν γὰρ
ἦν ἐν τοῖς οὕτως ἔχουσιν ἡ ἀκολούθησις. οὐ γὰρ ἴσως ἀνάγκη
παντὶ τὸ Α ἢ τὸ Ζ, οὐδὲ τὸ Ζ ἢ τὸ Β· οὐ γάρ ἐστιν ἀπό- 30
φασις τοῦ Α τὸ Ζ. τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ τὸ οὐκ ἀγαθὸν ἀπό-
φασις· οὐ ταὐτὸ δ' ἐστὶ τὸ οὐκ ἀγαθὸν τῷ οὔτ' ἀγαθὸν οὔτ'
οὐκ ἀγαθόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ΓΔ· αἱ γὰρ ἀποφά-
σεις αἱ εἰλημμέναι δύο εἰσίν.

Β.

Ἐν πόσοις μὲν οὖν σχήμασι καὶ διὰ ποίων καὶ πό-
σων προτάσεων καὶ πότε καὶ πῶς γίνεται συλλογισμός,
ἔτι δ' εἰς ποῖα βλεπτέον ἀνασκευάζοντι καὶ κατασκευά- 40
ζοντι, καὶ πῶς δεῖ ζητεῖν περὶ τοῦ προκειμένου καθ' ὁποιαν- p. 53
οῦν μέθοδον, ἔτι δὲ διὰ ποίας ὁδοῦ ληψόμεθα τὰς περὶ
ἕκαστον ἀρχάς, ἤδη διεληλύθαμεν. ἐπεὶ δ' οἱ μὲν καθόλου
τῶν συλλογισμῶν εἰσὶν οἱ δὲ κατὰ μέρος, οἱ μὲν καθόλου
πάντες αἰεὶ πλείω συλλογίζονται, τῶν δ' ἐν μέρει οἱ μὲν 5

---

15 τὰ rc supra vs *n*. — ᾧ pr *A*. — 19 ἕπηται *ABn*. — γὰρ om *AB*. — 25 pr ζ corr *A*. — θ παντὶ τὸ ζ corr *B*. — 26 τὸ ζ pr *A*. — τὸ ζ τῷ corr *B*. — 27 ἄρα τὸ pr *A*. — 32 ταὐτὸν *C*. — τὸ οὐκ ἀγαθὸν rc *n*. — 32 et 33 post ἀγαθὸν adi ἐστιν *m*. — 33 οὐκ ἀγαθόν] κακὸν καὶ τὸ οὐκ ἀγαθόν pr *n*.
Tit Ἀριστοτέλους ἀναλυτικῶν προτέρων τὸ δεύτερον *C*.
53a3 ἐπεὶ] πρότερον. ἐπεὶ *n*. — 5 ἀεὶ *Cnu*.

κατηγορικοὶ πλείω, οἱ δ' ἀποφατικοὶ τὸ συμπέρασμα μόνον. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι προτάσεις ἀντιστρέφουσιν, ἡ δὲ στερητικὴ οὐκ ἀντιστρέφει· τὸ δὲ συμπέρασμα τὶ κατά τινός ἐστιν. ὥσθ' οἱ μὲν ἄλλοι συλλογισμοὶ πλείω συλλογίζον-
10 ται, οἷον εἰ τὸ Α δέδεικται παντὶ τῷ Β ἢ τινί, καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Α ἀναγκαῖον ὑπάρχειν· καὶ εἰ μηδενὶ τῷ Β τὸ Α, οὐδὲ τὸ Β οὐδενὶ τῷ Α. τοῦτο δ' ἕτερον τοῦ ἔμπροσθεν. εἰ δὲ τινὶ μὴ ὑπάρχει, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Α μὴ ὑπάρχειν· ἐνδέχεται γὰρ παντὶ ὑπάρχειν.

15 Αὕτη μὲν οὖν κοινὴ πάντων αἰτία, τῶν τε καθόλου καὶ τῶν κατὰ μέρος· ἔστι δὲ περὶ τῶν καθόλου καὶ ἄλλως εἰπεῖν. ὅσα γὰρ ἢ ὑπὸ τὸ μέσον ἢ ὑπὸ τὸ συμπέρασμά ἐστιν, ἁπάντων ἔσται ὁ αὐτὸς συλλογισμός, ἐὰν τὰ μὲν ἐν τῷ μέσῳ τὰ δ' ἐν τῷ συμπεράσματι τεθῇ, οἷον εἰ τὸ ΑΒ
20 συμπέρασμα διὰ τοῦ Γ, ὅσα ὑπὸ τὸ Β ἢ τὸ Γ ἐστίν, ἀνάγκη κατὰ πάντων λέγεσθαι τὸ Α· εἰ γὰρ τὸ Δ ἐν ὅλῳ τῷ Β, τὸ δὲ Β ἐν τῷ Α, καὶ τὸ Δ ἔσται ἐν τῷ Α. πάλιν εἰ τὸ Ε ἐν ὅλῳ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ ἐν τῷ Α, καὶ τὸ Ε ἐν τῷ Α ἔσται. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ στερητικὸς ὁ συλλογισμός.
25 ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου σχήματος τὸ ὑπὸ τὸ συμπέρασμα μόνον ἔσται συλλογίσασθαι, οἷον εἰ τὸ Α τῷ Β μηδενί, τῷ δὲ Γ παντί· συμπέρασμα ὅτι οὐδενὶ τῷ Γ τὸ Β. εἰ δὴ τὸ Δ ὑπὸ τὸ Γ ἐστί, φανερὸν ὅτι οὐχ ὑπάρχει αὐτῷ τὸ Β. τοῖς δ' ὑπὸ τὸ Α ὅτι οὐχ ὑπάρχει, οὐ δῆλον διὰ τοῦ συλ-
30 λογισμοῦ. καίτοι οὐχ ὑπάρχει τῷ Ε, εἰ ἔστιν ὑπὸ τὸ Α. ἀλλὰ τὸ μὲν τῷ Γ μηδενὶ ὑπάρχειν τὸ Β διὰ τοῦ συλλογισμοῦ δέδεικται, τὸ δὲ τῷ Α μὴ ὑπάρχειν ἀναπόδεικτον εἴληπται, ὥστ' οὐ διὰ τὸν συλλογισμὸν συμβαίνει τὸ Β τῷ Ε μὴ ὑπάρχειν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει τῶν μὲν ὑπὸ
35 τὸ συμπέρασμα οὐκ ἔσται τὸ ἀναγκαῖον (οὐ γὰρ γίνεται συλλογισμός, ὅταν αὕτη ληφθῇ ἐν μέρει), τῶν δ' ὑπὸ τὸ μέσον ἔσται πάντων, πλὴν οὐ διὰ τὸν συλλογισμόν, οἷον εἰ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ· τοῦ μὲν γὰρ ὑπὸ τὸ Γ τεθέντος οὐκ ἔσται συλλογισμός, τοῦ δ' ὑπὸ τὸ Β ἔσται,
40 ἀλλ' οὐ διὰ τὸν προγεγενημένον. ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων

---

8 τὶ corr *n.* — 10 ἢ . . . β marg rc *n.* — καὶ] ἢ *n.* — 11 τῷ α τινὶ *C.* — 15 τε corr *B.* — 22 ἐν ὅλῳ τῷ bis *n.* — 24 ἐν ὅλῳ τῷ *Bu.* — 26 ἐστὶ *C.* — συλλογισμὸς *A.* — 30 εἰ] ὃ *n*, corr *A.* — 36 αὐτὴ *C.*

σχημάτων· τοῦ μὲν γὰρ ὑπὸ τὸ συμπέρασμα οὐκ ἔσται,
θατέρου δ' ἔσται, πλὴν οὐ διὰ τὸν συλλογισμόν, ᾗ καὶ ἐν b
τοῖς καθόλου ἐξ ἀναποδείκτου τῆς προτάσεως τὰ ὑπὸ τὸ
μέσον ἐδείκνυτο· ὥστ' ἢ οὐδ' ἐκεῖ ἔσται ἢ καὶ ἐπὶ τούτων.

Ἔστι μὲν οὖν οὕτως ἔχειν ὥστ' ἀληθεῖς εἶναι τὰς προ- **2**
τάσεις δι' ὧν ὁ συλλογισμός, ἔστι δ' ὥστε ψευδεῖς, ἔστι δ' 5
ὥστε τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ. τὸ δὲ συμπέρασμα ἢ
ἀληθὲς ἢ ψεῦδος ἐξ ἀνάγκης. ἐξ ἀληθῶν μὲν οὖν οὐκ ἔστι
ψεῦδος συλλογίσασθαι, ἐκ ψευδῶν δ' ἔστιν ἀληθές, πλὴν
οὐ διότι ἀλλ' ὅτι· τοῦ γὰρ διότι οὐκ ἔστιν ἐκ ψευδῶν συλλο-
γισμός· δι' ἣν δ' αἰτίαν, ἐν τοῖς ἑπομένοις λεχθήσεται. 10

Πρῶτον μὲν οὖν ὅτι ἐξ ἀληθῶν οὐχ οἷόν τε ψεῦδος
συλλογίσασθαι, ἐντεῦθεν δῆλον. εἰ γὰρ τοῦ *Α* ὄντος ἀνάγκη
τὸ *Β* εἶναι, τοῦ *Β* μὴ ὄντος ἀνάγκη τὸ *Α* μὴ εἶναι. εἰ οὖν
ἀληθές ἐστι τὸ *Α*, ἀνάγκη τὸ *Β* ἀληθὲς εἶναι, ἢ συμβή-
σεται τὸ αὐτὸ ἅμα εἶναί τε καὶ οὐκ εἶναι· τοῦτο δ' ἀδύνα- 15
τον. μὴ ὅτι δὲ κεῖται τὸ *Α* εἷς ὅρος, ὑποληφθήτω ἐνδέχε-
σθαι ἑνός τινος ὄντος ἐξ ἀνάγκης τι συμβαίνειν· οὐ γὰρ
οἷόν τε· τὸ μὲν γὰρ συμβαῖνον ἐξ ἀνάγκης τὸ συμπέρα-
σμά ἐστι, δι' ὧν δὲ τοῦτο γίνεται ἐλαχίστων, τρεῖς ὅροι,
δύο δὲ διαστήματα καὶ προτάσεις. εἰ οὖν ἀληθές, ᾧ τὸ *Β* 20
ὑπάρχει, τὸ *Α* παντί, ᾧ δὲ τὸ *Γ*, τὸ *Β*, ᾧ τὸ *Γ*, ἀνάγκη
τὸ *Α* ὑπάρχειν καὶ οὐχ οἷόν τε τοῦτο ψεῦδος εἶναι· ἅμα
γὰρ ὑπάρξει ταὐτὸ καὶ οὐχ ὑπάρξει. τὸ οὖν *Α* ὥσπερ ἓν κεῖ-
ται, δύο προτάσεις συλληφθεῖσαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
στερητικῶν ἔχει· οὐ γὰρ ἔστιν ἐξ ἀληθῶν δεῖξαι ψεῦδος. 25

Ἐκ ψευδῶν δ' ἀληθὲς ἔστι συλλογίσασθαι καὶ ἀμ-
φοτέρων τῶν προτάσεων ψευδῶν οὐσῶν καὶ τῆς μιᾶς, ταύ-
της δ' οὐχ ὁποτέρας ἔτυχεν ἀλλὰ τῆς δευτέρας, ἐάνπερ
ὅλην λαμβάνῃ ψευδῆ· μὴ ὅλης δὲ λαμβανομένης ἔστιν
ὁποτερασοῦν. ἔστω γὰρ τὸ *Α* ὅλῳ τῷ *Γ* ὑπάρχον, τῶν δὲ 30
Β μηδενί, μηδὲ τὸ *Β* τῷ *Γ*. ἐνδέχεται δὲ τοῦτο, οἷον λίθῳ

53b1 ἠ (sic) *A*, ἢ *Bf*, corr *C*. — 9 οὐ] οὐ τοῦ *n*, corr *Bu*. — οὐδ' ὅτι pr *A*. — 10 δειχθήσεται *n*, ῥηθήσεται *m*. — 12 συλλογίσασθαι om *n*. — 16 δὲ κεῖται corr *A*. — ὑποληφθῇ τῷ pr *ABfu*. — 17 ἑνός] ὡς ἑνός *m*. — 19 ἐλάχιστον *C*. — 20 καὶ] αἱ *C*. — 21 ὑπάρχειν *C*. — 23 ἓν κεῖται] ἔκκειται pr *B*. — 25 ἀληθείας *C*. — 26 ἀλήθειαν *C*. — 27 τῶν om *ABCcm*. — προτάσεων om *m*. — 28 ἀλλὰ τῆς δευτέρας om *Bu*.

οὐδενὶ ζῷον, οὐδὲ λίθος οὐδενὶ ἀνθρώπῳ. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρξει, ὥστ' ἐξ ἀμφοῖν ψευδῶν ἀληθὲς τὸ συμπέρα-
35 σμα· πᾶς γὰρ ἄνθρωπος ζῷον. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ στερητικόν. ἔστι γὰρ τῷ Γ μήτε τὸ Α ὑπάρχειν μηδενὶ μήτε τὸ Β, τὸ μέντοι Α τῷ Β παντί, οἷον ἐὰν τῶν αὐτῶν ὅρων ληφθέντων μέσον τεθῇ ὁ ἄνθρωπος· λίθῳ γὰρ οὔτε ζῷον οὔτε ἄνθρωπος οὐδενὶ ὑπάρχει, ἀνθρώπῳ δὲ παντὶ ζῷον. ὥστ' ἐὰν
40 ᾧ μὲν ὑπάρχει, λάβῃ μηδενὶ ὑπάρχειν, ᾧ δὲ μὴ ὑπάρχει, παντὶ ὑπάρχειν, ἐκ ψευδῶν ἀμφοῖν ἀληθὲς ἔσται τὸ συμ-
p. 54 πέρασμα. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ ἐὰν ἐπί τι ψευδὴς ἑκατέρα ληφθῇ. ἐὰν δ' ἡ ἑτέρα τεθῇ ψευδής, τῆς μὲν πρώτης ὅλης ψευδοῦς οὔσης, οἷον τῆς ΑΒ, οὐκ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀληθές, τῆς δὲ ΒΓ ἔσται. λέγω δ' ὅλην ψευδῆ τὴν
5 ἐναντίαν, οἷον εἰ μηδενὶ ὑπάρχον παντὶ εἴληπται ἢ εἰ παντὶ μηδενὶ ὑπάρχειν. ἔστω γὰρ τὸ Α τῷ Β μηδενὶ ὑπάρχον, τὸ δὲ Β τῷ Γ παντί. ἂν δὴ τὴν μὲν ΒΓ πρότασιν λάβω ἀληθῆ, τὴν δὲ τὸ ΑΒ ψευδῆ ὅλην, καὶ παντὶ ὑπάρχειν τῷ Β τὸ Α, ἀδύνατον τὸ συμπέρασμα ἀληθὲς εἶναι· οὐδενὶ γὰρ
10 ὑπῆρχε τῶν Γ, εἴπερ ᾧ τὸ Β, μηδενὶ τὸ Α, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ. ὁμοίως δ' οὐδ' εἰ τὸ Α τῷ Β παντὶ ὑπάρχει καὶ τὸ Β τῷ Γ παντί, ἐλήφθη δ' ἡ μὲν τὸ ΒΓ ἀληθὴς πρότασις, ἡ δὲ τὸ ΑΒ ψευδὴς ὅλη, καὶ μηδενὶ ᾧ τὸ Β, τὸ Α, τὸ συμπέρασμα ψεῦδος ἔσται· παντὶ γὰρ ὑπάρξει τῷ Γ τὸ Α,
15 εἴπερ ᾧ τὸ Β, παντὶ τὸ Α, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ. φανερὸν οὖν ὅτι τῆς πρώτης ὅλης λαμβανομένης ψευδοῦς, ἐάν τε καταφατικῆς ἐάν τε στερητικῆς, τῆς δ' ἑτέρας ἀληθοῦς, οὐ γίνεται ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα. μὴ ὅλης δὲ λαμβανομένης ψευδοῦς ἔσται. εἰ γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Γ παντὶ ὑπάρχει τῷ
20 δὲ Β τινί, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, οἷον ζῷον κύκνῳ μὲν παντὶ λευκῷ δὲ τινί, τὸ δὲ λευκὸν παντὶ κύκνῳ, ἐὰν ληφθῇ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρξει

---

36 ἔστω *C*. — 39 ὥστε ἂν *u*. — ἐὰν μὲν ᾧ *C*. — 40 λάβῃ] παντὶ λάβῃ *Cnu*, παντὶ λάβωμεν *m*. — μὴ ὑπάρχῃ pr *A*. — 41 ἐκ] τεθῇ ἐκ *n*.
54a5 οἷον ἢ *n*. — 6 et 8 ὑπάρχον *n*. — 7 ἐὰν *n*. — 8 τὸ om *BCmu* et pr *f*. — 12 παντὶ om *Anm*. — ληφθῇ *Bu*, ληφθείη *m*. — τὸ om *u* et pr *f*. — ἀληθὲς pr *B*. — 13 τὸ om *nmu*. — ὧν *AB*. — sec τὸ] τῷ corr *B*. — 21 ἐὰν] ἐὰν οὖν *nf*. — 22 γ καὶ τὸ *C*. — τὸ α . . . γ om *Af*.

ἀληθῶς· πᾶς γὰρ κύκνος ζῷον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ στερητικὸν εἴη τὸ ΑΒ· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β τινὶ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ μηδενί, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, οἷον ζῷον τινὶ λευ- 25 κῷ χιόνι δ' οὐδεμιᾷ, λευκὸν δὲ πάσῃ χιόνι. εἰ οὖν ληφθείη τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α οὐδενὶ τῷ Γ ὑπάρξει. ἐὰν δ' ἡ μὲν ΑΒ πρότασις ὅλη ληφθῇ ἀληθής, ἡ δὲ ΒΓ ὅλη ψευδής, ἔσται συλλογισμὸς ἀληθής· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Α τῷ Β καὶ τῷ Γ παντὶ ὑπάρ- 30 χειν, τὸ μέντοι Β μηδενὶ τῷ Γ, οἷον ὅσα τοῦ αὐτοῦ γένους εἴδη μὴ ὑπ' ἄλληλα· τὸ γὰρ ζῷον καὶ ἵππῳ καὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει, ἵππος δ' οὐδενὶ ἀνθρώπῳ. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, ἀληθὲς ἔσται τὸ συμπέρασμα, ψευδοῦς ὅλης οὔσης τῆς ΒΓ προτάσεως. ὁμοίως 35 δὲ καὶ στερητικῆς οὔσης τῆς ΑΒ προτάσεως. ἐνδέχεται γὰρ τὸ Α μήτε τῷ Β μήτε τῷ Γ μηδενὶ ὑπάρχειν, μηδὲ τὸ Β μηδενὶ τῷ Γ, οἷον τοῖς ἐξ ἄλλου γένους εἴδεσι τὸ γένος· τὸ γὰρ ζῷον οὔτε μουσικῇ οὔτ' ἰατρικῇ ὑπάρχει, οὐδ' ἡ μουσικὴ ἰατρικῇ. ληφθέντος οὖν τοῦ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β, b τοῦ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, ἀληθὲς ἔσται τὸ συμπέρασμα. καὶ εἰ μὴ ὅλη ψευδὴς ἡ ΒΓ ἀλλ' ἐπί τι, καὶ οὕτως ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀληθές. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ τῷ Γ ὅλῳ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι Β τινὶ τῷ Γ, οἷον τὸ γένος τῷ 5 εἴδει καὶ τῇ διαφορᾷ· τὸ γὰρ ζῷον παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ παντὶ πεζῷ, ὁ δ' ἄνθρωπος τινὶ πεζῷ καὶ οὐ παντί. εἰ οὖν τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ληφθείη, τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρξει· ὅπερ ἦν ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ στερητικῆς οὔσης τῆς ΑΒ προτάσεως. ἐνδέχεται γὰρ τὸ Α μήτε τῷ Β 10 μήτε τῷ Γ μηδενὶ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι Β τινὶ τῷ Γ, οἷον τὸ γένος τῷ ἐξ ἄλλου γένους εἴδει καὶ διαφορᾷ· τὸ γὰρ ζῷον οὔτε φρονήσει οὐδεμιᾷ ὑπάρχει οὔτε θεωρητικῇ, ἡ δὲ φρόνησις τινὶ θεωρητικῇ. εἰ οὖν ληφθείη τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, οὐδενὶ τῷ Γ τὸ Α ὑπάρξει· τοῦτο 15 δ' ἦν ἀληθές.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν ἐνδέχεται καὶ τῆς πρώτης προτάσεως ὅλης οὔσης ψευδοῦς τῆς δ' ἑτέρας ἀλη-

23 ἀληθές *ACfm*. — 37 τὸ α om *C*. — μηδὲ] μήτε *ABCcfmu*. — 38 τὸ] ἕτερον *n*, τὸ ἕτερον *m*. — 39 μουσικὴ οὔτ' ἰατρικὴ *A*.
54b4 alt καὶ om pr *A*. — 7 ὁ . . . πεζῷ om pr *A*. — 10 γὰρ ἅμα τὸ *n*.

θοῦς ἀληθὲς εἶναι τὸ συμπέρασμα, καὶ ἐπί τι ψευδοῦς οὔσης
20 τῆς πρώτης τῆς δ' ἑτέρας ἀληθοῦς, καὶ τῆς μὲν ἀληθοῦς τῆς
δ' ἐν μέρει ψευδοῦς, καὶ ἀμφοτέρων ψευδῶν. οὐδὲν γὰρ κω-
λύει τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ τινί, καὶ
τὸ Β τῷ Γ τινί, οἷον ζῷον οὐδεμιᾷ χιόνι λευκῷ δὲ τινὶ
ὑπάρχει, καὶ ἡ χιὼν λευκῷ τινί. εἰ οὖν μέσον τεθείη ἡ χιών,
25 πρῶτον δὲ τὸ ζῷον, καὶ ληφθείη τὸ μὲν Α ὅλῳ τῷ Β ὑπάρ-
χειν, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, ἡ μὲν ΑΒ ὅλη ψευδής, ἡ δὲ
ΒΓ ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ
στερητικῆς οὔσης τῆς ΑΒ προτάσεως· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α τῷ
μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, τὸ μέν-
30 τοι Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, οἷον τὸ ζῷον ἀνθρώπῳ μὲν παντὶ
ὑπάρχει, λευκῷ δὲ τινὶ οὐχ ἕπεται, ὁ δ' ἄνθρωπος τινὶ
λευκῷ ὑπάρχει, ὥστ' εἰ μέσου τεθέντος τοῦ ἀνθρώπου ληφθείη
τὸ Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν,
ἀληθὲς ἔσται τὸ συμπέρασμα ψευδοῦς οὔσης ὅλης τῆς ΑΒ
35 προτάσεως. καὶ εἰ ἐπί τι ψευδὴς ἡ ΑΒ πρότασις, ἔσται τὸ
συμπέρασμα ἀληθές. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ
τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν, οἷον τὸ
ζῷον τινὶ καλῷ καὶ τινὶ μεγάλῳ, καὶ τὸ καλὸν τινὶ μεγάλῳ
ὑπάρχειν. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ,
p. 55 ἡ μὲν ΑΒ πρότασις ἐπί τι ψευδὴς ἔσται, ἡ δὲ ΒΓ ἀλη-
θής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ στερητικῆς
οὔσης τῆς ΑΒ προτάσεως· οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι ἔσονται καὶ
ὡσαύτως κείμενοι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν. πάλιν εἰ ἡ μὲν ΑΒ
5 ἀληθὴς ἡ δὲ ΒΓ ψευδής, ἀληθὲς ἔσται τὸ συμπέρασμα.
οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Α τῷ μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ
τινί, καὶ τὸ Β τῷ Γ μηδενὶ ὑπάρχειν, οἷον ζῷον κύκνῳ
μὲν παντὶ μέλανι δὲ τινί, κύκνος δὲ οὐδενὶ μέλανι. ὥστ' εἰ
ληφθείη παντὶ τῷ Β τὸ Α καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ, ἀληθὲς
10 ἔσται τὸ συμπέρασμα ψευδοῦς ὄντος τοῦ ΒΓ. ὁμοίως δὲ καὶ
στερητικῆς λαμβανομένης τῆς ΑΒ προτάσεως. ἐγχωρεῖ γὰρ

---

20 πρώτης] αβ *m*. — τῆς . . . pr ἀληθοῦς om *fn*. — ἑτέρας] βγ *m*, ἑτέρας ὅλης *nf*. — μὲν] μὲν αβ *m*, μὲν μείζονος *C*. — 21 δ'] δὲ βγ *m*. — ἐν μέρει om *m*. — 22 καὶ . . . τινί om *n*. — 24 alt ἡ om *n*. — 28 οὔσης ὅλης τῆς *Bu*. — 35 τὸ om *ABfnmu*. — 37 καὶ . . . ὑπάρχειν om *nu*. — alt τὸ rc supra vs *n*.

55a6 τῷ δὲ] τὸ δὲ *A*. — 11 στερητικῆς οὔσης λαμβ. *n*.

τὸ *Α* τῷ μὲν *Β* μηδενὶ τῷ δὲ *Γ* τινὶ μὴ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι *Β* μηδενὶ τῷ *Γ*, οἷον τὸ γένος τῷ ἐξ ἄλλου γένους εἴδει καὶ τῷ συμβεβηκότι τοῖς αὐτοῦ εἴδεσι· τὸ γὰρ ζῷον ἀριθμῷ μὲν οὐδενὶ ὑπάρχει λευκῷ δὲ τινί, ὁ δ' ἀριθμὸς 15 οὐδενὶ λευκῷ. ἐὰν οὖν μέσον τεθῇ ὁ ἀριθμός, καὶ ληφθῇ τὸ μὲν *Α* μηδενὶ τῷ *Β*, τὸ δὲ *Β* τινὶ τῷ *Γ*, τὸ *Α* τινὶ τῷ *Γ* οὐχ ὑπάρξει, ὅπερ ἦν ἀληθές· καὶ ἡ μὲν *ΑΒ* πρότασις ἀληθής, ἡ δὲ *ΒΓ* ψευδής. καὶ εἰ ἐπί τι ψευδὴς ἡ *ΑΒ*, ψευδὴς δὲ καὶ ἡ *ΒΓ*, ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀληθές. οὐδὲν 20 γὰρ κωλύει τὸ *Α* τῷ *Β* τινὶ καὶ τῷ *Γ* τινὶ ὑπάρχειν ἑκατέρῳ, τὸ δὲ *Β* μηδενὶ τῷ *Γ*, οἷον εἰ ἐναντίον τὸ *Β* τῷ *Γ*, ἄμφω δὲ συμβεβηκότα τῷ αὐτῷ γένει· τὸ γὰρ ζῷον τινὶ λευκῷ καὶ τινὶ μέλανι ὑπάρχει, λευκὸν δ' οὐδενὶ μέλανι. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ *Α* παντὶ τῷ *Β* καὶ τὸ *Β* τινὶ τῷ *Γ*, 25 ἀληθὲς ἔσται τὸ συμπέρασμα. καὶ στερητικῆς δὲ λαμβανομένης τῆς *ΑΒ* ὡσαύτως· οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι καὶ ὡσαύτως τεθήσονται πρὸς τὴν ἀπόδειξιν. καὶ ἀμφοτέρων δὲ ψευδῶν οὐσῶν ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀληθές· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ *Α* τῷ μὲν *Β* μηδενὶ τῷ δὲ *Γ* τινὶ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι *Β* μηδενὶ 30 τῷ *Γ*, οἷον τὸ γένος τῷ ἐξ ἄλλου γένους εἴδει καὶ τῷ συμβεβηκότι τοῖς εἴδεσι τοῖς αὐτοῦ· ζῷον γὰρ ἀριθμῷ μὲν οὐδενὶ λευκῷ δὲ τινὶ ὑπάρχει, καὶ ὁ ἀριθμὸς οὐδενὶ λευκῷ. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ *Α* παντὶ τῷ *Β* καὶ τὸ *Β* τινὶ τῷ *Γ*, τὸ μὲν συμπέρασμα ἀληθές, αἱ δὲ προτάσεις ἄμφω ψευδεῖς. 35 ὁμοίως δὲ καὶ στερητικῆς οὔσης τῆς *ΑΒ*. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ *Α* τῷ μὲν *Β* ὅλῳ ὑπάρχειν τῷ δὲ *Γ* τινὶ μὴ ὑπάρχειν, μηδὲ τὸ *Β* μηδενὶ τῷ *Γ*, οἷον ζῷον κύκνῳ μὲν παντὶ μέλανι δὲ τινὶ οὐχ ὑπάρχει, κύκνος δ' οὐδενὶ μέλανι. ὥστ' εἰ ληφθείη τὸ *Α* μηδενὶ τῷ *Β*, τὸ δὲ *Β* τινὶ τῷ *Γ*, τὸ *Α* τινὶ 40 τῷ *Γ* οὐχ ὑπάρχει. τὸ μὲν οὖν συμπέρασμα ἀληθές, αἱ δὲ b προτάσεις ψευδεῖς.

3 Ἐν δὲ τῷ μέσῳ σχήματι πάντως ἐγχωρεῖ διὰ ψευδῶν ἀληθὲς συλλογίσασθαι, καὶ ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων ὅλων ψευδῶν λαμβανομένων καὶ ἐπί τι ἑκατέρας, καὶ τῆς 5

---

12 μὲν om *C*. — 14 ἑαυτοῦ *n*, αὑτοῦ *f*, corr *AC*. — 16 οὖν om *Bu*. — 17 τὸ α . . . γ om *A*. — τινὶ] τὶ *n*. — 21 pr τινὶ om *n*. — 28 ψευδῶν ὅλων οὐσῶν *n*. — 29 τὸ α om *n*. — 32 αὑτοῦ *f*, corr *C*. — 34 οὖν om *C*. 55b1 ὑπάρξει *C*. — 3 μέσῳ] δευτέρῳ *C*.

μὲν ἀληθοῦς τῆς δὲ ψευδοῦς οὔσης ὅλης, ὁποτερασοῦν ψευδοῦς τιθεμένης, [καὶ εἰ ἀμφότεραι ἐπί τι ψευδεῖς,] καὶ εἰ ἡ μὲν ἁπλῶς ἀληθὴς ἡ δ' ἐπί τι ψευδής, [καὶ εἰ ἡ μὲν ὅλη ψευδὴς ἡ δ' ἐπί τι ἀληθής,] καὶ ἐν τοῖς καθόλου καὶ ἐπὶ τῶν ἐν μέρει
10 συλλογισμῶν. εἰ γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ ὑπάρχει τῷ δὲ Γ παντί, οἷον ζῷον λίθῳ μὲν οὐδενὶ ἵππῳ δὲ παντί, ἐὰν ἐναντίως τεθῶσιν αἱ προτάσεις καὶ ληφθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β παντὶ τῷ δὲ Γ μηδενί, ἐκ ψευδῶν ὅλων τῶν προτάσεων ἀληθὲς ἔσται τὸ συμπέρασμα. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τῷ μὲν Β
15 παντὶ τῷ δὲ Γ μηδενὶ ὑπάρχει τὸ Α· ὁ γὰρ αὐτὸς ἔσται συλλογισμός. πάλιν εἰ ἡ μὲν ἑτέρα ὅλη ψευδὴς ἡ δ' ἑτέρα ὅλη ἀληθής· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ τῷ Γ παντὶ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι Β μηδενὶ τῷ Γ, οἷον τὸ γένος τοῖς μὴ ὑπ' ἄλληλα εἴδεσιν. τὸ γὰρ ζῷον καὶ ἵππῳ παντὶ
20 καὶ ἀνθρώπῳ, καὶ οὐδεὶς ἄνθρωπος ἵππος. ἐὰν οὖν ληφθῇ τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενὶ ὑπάρχειν, ἡ μὲν ὅλη ψευδὴς ἔσται ἡ δ' ὅλη ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθὲς πρὸς ὁποτερῳοῦν τεθέντος τοῦ στερητικοῦ. καὶ εἰ ἡ ἑτέρα ἐπί τι ψευδής, ἡ δ' ἑτέρα ὅλη ἀληθής. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α τῷ
25 μὲν Β τινὶ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ παντί, τὸ μέντοι Β μηδενὶ τῷ Γ, οἷον ζῷον λευκῷ μὲν τινὶ κόρακι δὲ παντί, καὶ τὸ λευκὸν οὐδενὶ κόρακι. ἐὰν οὖν ληφθῇ τῷ μὲν Β μηδενὶ τῷ δὲ Γ ὅλῳ ὑπάρχειν, ἡ μὲν ΑΒ πρότασις ἐπί τι ψευδής, ἡ δ' ΑΓ ὅλη ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές.
30 καὶ μετατιθεμένου δὲ τοῦ στερητικοῦ ὡσαύτως· διὰ γὰρ τῶν αὐτῶν ὅρων ἡ ἀπόδειξις. καὶ εἰ ἡ καταφατικὴ πρότασις ἐπί τι ψευδής, ἡ δὲ στερητικὴ ὅλη ἀληθής. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Α τῷ μὲν Β τινὶ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β μηδενὶ τῷ Γ, οἷον τὸ ζῷον λευκῷ μὲν τινὶ πίττῃ
35 δ' οὐδεμιᾷ, καὶ τὸ λευκὸν οὐδεμιᾷ πίττῃ. ὥστ' ἐὰν ληφθῇ τὸ Α ὅλῳ τῷ Β ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ μηδενί, ἡ μὲν ΑΒ ἐπί τι ψευδής, ἡ δ' ΑΓ ὅλη ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. καὶ εἰ ἀμφότεραι αἱ προτάσεις ἐπί τι ψευδεῖς, ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ
40 τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β μηδενὶ τῷ Γ, οἷον ζῷον καὶ

---

7 pr εἰ] αἱ *n.* — 19 τοῖς rc supra vs *n.* — 20 post ληφθῇ add τὸ ζῷον *A.* — 24 ὅλη om *C.* — 27 τῷ] τὸ α τῷ *ACn.* — μὲν om *C.* — 35 ἂν *A.*

λευκῷ τινὶ καὶ μέλανί τινι, τὸ δὲ λευκὸν οὐδενὶ μέλανι. ἐὰν οὖν p. 56
ληφθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β παντὶ τῷ δὲ Γ μηδενί, ἄμφω μὲν αἱ
προτάσεις ἐπί τι ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως
δὲ καὶ μετατεθείσης τῆς στερητικῆς διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων.

Φανερὸν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν· οὐδὲν 5
γὰρ κωλύει τὸ Α τῷ μὲν Β παντὶ τῷ δὲ Γ τινὶ ὑπάρχειν,
καὶ τὸ Β τῷ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, οἷον ζῷον παντὶ ἀνθρώ-
πῳ λευκῷ δὲ τινί, ἄνθρωπος δὲ τινὶ λευκῷ οὐχ ὑπάρξει.
ἐὰν οὖν τεθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ τινὶ
ὑπάρχειν, ἡ μὲν καθόλου πρότασις ὅλη ψευδής, ἡ δ' ἐν μέ- 10
ρει ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὡσαύτως δὲ καὶ
καταφατικῆς λαμβανομένης τῆς ΑΒ· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α
τῷ μὲν Β μηδενὶ τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β τῷ
Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, οἷον τὸ ζῷον οὐδενὶ ἀψύχῳ, λευ-
κῷ δὲ τινί, καὶ τὸ ἄψυχον οὐχ ὑπάρξει τινὶ λευκῷ. ἐὰν οὖν 15
τεθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β παντὶ τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν,
ἡ μὲν ΑΒ πρότασις, ἡ καθόλου, ὅλη ψευδής, ἡ δὲ ΑΓ
ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. καὶ τῆς μὲν καθό-
λου ἀληθοῦς τεθείσης, τῆς δ' ἐν μέρει ψευδοῦς. οὐδὲν γὰρ
κωλύει τὸ Α μήτε τῷ Β μήτε τῷ Γ οὐδενὶ ἕπεσθαι, τὸ μέν- 20
τοι Β τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν, οἷον ζῷον οὐδενὶ ἀριθμῷ οὐδ'
ἀψύχῳ, καὶ ὁ ἀριθμὸς τινὶ ἀψύχῳ οὐχ ἕπεται. ἐὰν οὖν
τεθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ τῷ δὲ Γ τινί, τὸ μὲν συμπέ-
ρασμα ἔσται ἀληθὲς καὶ ἡ καθόλου πρότασις, ἡ δ' ἐν μέρει
ψευδής. καὶ καταφατικῆς δὲ τῆς καθόλου τιθεμένης ὡσαύ- 25
τως. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ τῷ Γ ὅλῳ ὑπάρχειν,
τὸ μέντοι Β τινὶ τῷ Γ μὴ ἕπεσθαι, οἷον τὸ γένος τῷ εἴδει
καὶ τῇ διαφορᾷ· τὸ γὰρ ζῷον παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ ὅλῳ πεζῷ
ἕπεται, ἄνθρωπος δ' οὐ παντὶ πεζῷ. ὥστ' ἂν ληφθῇ τὸ Α τῷ
μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, ἡ μὲν κα- 30
θόλου πρότασις ἀληθής, ἡ δ' ἐν μέρει ψευδής, τὸ δὲ συμ-
πέρασμα ἀληθές. φανερὸν δὲ καὶ ὅτι ἐξ ἀμφοτέρων ψευδῶν
ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀληθές, εἴπερ ἐνδέχεται τὸ Α καὶ
τῷ Β καὶ τῷ Γ ὅλῳ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι Β τινὶ τῷ Γ μὴ
ἕπεσθαι. ληφθέντος γὰρ τοῦ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ τῷ δὲ Γ τινὶ 35

56a4 μετα adi rc mg n. — 13 καὶ . . . ὑπάρχειν om m. — 14 τὸ om m.
— 15 καὶ] οὐχ ὑπάρχει, καὶ m, οὔ (rc), καὶ C. — 20 μηδενὶ ἕπ. n. —
24 πρότασις ἀληθής, ἡ Afc. — 29 ἐὰν n. — 35 ἕπεσθαι, οἷον τὸ ζῷον

ὑπάρχειν, αἱ μὲν προτάσεις ἀμφότεραι ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ κατηγορικῆς οὔσης τῆς καθόλου προτάσεως, τῆς δ' ἐν μέρει στερητικῆς. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ τῷ δὲ Γ παντὶ ἕπεσθαι, καὶ τὸ Β
40 τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν, οἷον ζῷον ἐπιστήμῃ μὲν οὐδεμιᾷ ἀνθρώπῳ δὲ παντὶ ἕπεται, ἡ δ' ἐπιστήμη οὐ παντὶ ἀνθρώπῳ.
b ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ἕπεσθαι, αἱ μὲν προτάσεις ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές.

4 Ἔσται δὲ καὶ ἐν τῷ ἐσχάτῳ σχήματι διὰ ψευδῶν
5 ἀληθές, καὶ ἀμφοτέρων ψευδῶν οὐσῶν ὅλων καὶ ἐπί τι ἑκατέρας, καὶ τῆς μὲν ἑτέρας ἀληθοῦς ὅλης τῆς δ' ἑτέρας ψευδοῦς, καὶ τῆς μὲν ἐπί τι ψευδοῦς τῆς δ' ὅλης ἀληθοῦς, καὶ ἀνάπαλιν, καὶ ὁσαχῶς ἄλλως ἐγχωρεῖ μεταλαβεῖν τὰς προτάσεις. οὐδὲν γὰρ κωλύει μήτε τὸ Α μήτε τὸ Β μηδενὶ τῷ
10 Γ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν, οἷον οὔτ' ἄνθρωπος οὔτε πεζὸν οὐδενὶ ἀψύχῳ ἕπεται, ἄνθρωπος μέντοι τινὶ πεζῷ ὑπάρχει. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, αἱ μὲν προτάσεις ὅλαι ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς μὲν στερητικῆς τῆς δὲ κα-
15 ταφατικῆς οὔσης. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ μὲν Β μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α παντί, καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Β μὴ ὑπάρχειν, οἷον τὸ μέλαν οὐδενὶ κύκνῳ, ζῷον δὲ παντί, καὶ τὸ ζῷον οὐ παντὶ μέλανι. ὥστ' ἂν ληφθῇ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α μηδενί, τὸ Α τινὶ τῷ Β οὐχ ὑπάρξει· καὶ τὸ μὲν συμ-
20 πέρασμα ἀληθές, αἱ δὲ προτάσεις ψευδεῖς. καὶ εἰ ἐπί τι ἑκατέρα ψευδής, ἔσται τὸ συμπέρασμα ἀληθές. οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ τὸ Α καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Β, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ καλὸν τινὶ ζῴῳ ὑπάρχει, καὶ τὸ λευκὸν τινὶ καλῷ. ἐὰν οὖν τεθῇ τὸ Α καὶ τὸ
25 Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, αἱ μὲν προτάσεις ἐπί τι ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές. καὶ στερητικῆς δὲ τῆς ΑΓ τιθεμένης ὁμοίως. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ μὲν Α τινὶ τῷ Γ μὴ

οὐδενὶ ἀνθρώπῳ, ζῷόν τινι ἐπιστήμῃ, ἄνθρωπός τινι ἐπιστήμῃ οὐχ ὑπάρχει. ληφθέντος n.

56b4 τῷ om u. — 5 ἀληθές...οὐσῶν om Cm. — καὶ δι' ἀμφοτέρων A. — 7 καὶ τῆς μὲν ἐπί τι ψευδοῦς om B. — 9 alt τὸ] τῷ n. — 16 τῶν β n. — 18 ἐὰν n.

ὑπάρχειν, τὸ δὲ *Β* τινὶ ὑπάρχειν, καὶ τὸ *Α* τῷ *Β* μὴ παντὶ
ὑπάρχειν, οἷον τὸ λευκὸν τινὶ ζῴῳ οὐχ ὑπάρχει, τὸ δὲ κα-
λὸν τινὶ ὑπάρχει, καὶ τὸ λευκὸν οὐ παντὶ καλῷ. ὥστ' ἂν 30
ληφθῇ τὸ μὲν *Α* μηδενὶ τῷ *Γ*, τὸ δὲ *Β* παντί, ἀμφότεραι
μὲν αἱ προτάσεις ἐπί τι ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀλη-
θές. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς μὲν ὅλης ψευδοῦς τῆς δ' ὅλης
ἀληθοῦς λαμβανομένης. ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ τὸ *Α* καὶ τὸ *Β*
παντὶ τῷ *Γ* ἕπεσθαι, τὸ μέντοι *Α* τινὶ τῷ *Β* μὴ ὑπάρχειν, 35
οἷον ζῷον καὶ λευκὸν παντὶ κύκνῳ ἕπεται, τὸ μέντοι ζῷον οὐ
παντὶ ὑπάρχει λευκῷ. τεθέντων οὖν ὅρων τοιούτων, ἐὰν ληφθῇ
τὸ μὲν *Β* ὅλῳ τῷ *Γ* ὑπάρχειν, τὸ δὲ *Α* ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν,
ἡ μὲν *ΒΓ* ὅλη ἔσται ἀληθής, ἡ δὲ *ΑΓ* ὅλη ψευδής, καὶ
τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν *ΒΓ* ψεῦ- 40
δος, τὸ δὲ *ΑΓ* ἀληθές· οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι πρὸς τὴν ἀπό-
δειξιν [μέλαν - κύκνος - ἄψυχον]. ἀλλὰ καὶ εἰ ἀμφότεραι p. 57
λαμβάνοιντο καταφατικαί. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ μὲν *Β*
παντὶ τῷ *Γ* ἕπεσθαι, τὸ δὲ *Α* ὅλως μὴ ὑπάρχειν, καὶ τὸ
Α τινὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν, οἷον κύκνῳ παντὶ ζῷον, μέλαν δ'
οὐδενὶ κύκνῳ, καὶ τὸ μέλαν ὑπάρχει τινὶ ζῴῳ. ὥστ' ἂν 5
ληφθῇ τὸ *Α* καὶ τὸ *Β* παντὶ τῷ *Γ* ὑπάρχειν, ἡ μὲν *ΒΓ*
ὅλη ἀληθής, ἡ δὲ *ΑΓ* ὅλη ψευδής, καὶ τὸ συμπέρασμα
ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς *ΑΓ* ληφθείσης ἀληθοῦς· διὰ
γὰρ τῶν αὐτῶν ὅρων ἡ ἀπόδειξις. πάλιν τῆς μὲν ὅλης ἀλη-
θοῦς οὔσης, τῆς δ' ἐπί τι ψευδοῦς. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ μὲν *Β* 10
παντὶ τῷ *Γ* ὑπάρχειν, τὸ δὲ *Α* τινί, καὶ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β*,
οἷον δίπουν μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, καλὸν δ' οὐ παντί, καὶ τὸ
καλὸν τινὶ δίποδι ὑπάρχει. ἐὰν οὖν ληφθῇ καὶ τὸ *Α* καὶ
τὸ *Β* ὅλῳ τῷ *Γ* ὑπάρχειν, ἡ μὲν *ΒΓ* ὅλη ἀληθής, ἡ δὲ
ΑΓ ἐπί τι ψευδής, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ 15
καὶ τῆς μὲν *ΑΓ* ἀληθοῦς τῆς δὲ *ΒΓ* ψευδοῦς ἐπί τι λαμ-
βανομένης· μετατεθέντων γὰρ τῶν αὐτῶν ὅρων ἔσται ἡ ἀπό-
δειξις. καὶ τῆς μὲν στερητικῆς τῆς δὲ καταφατικῆς οὔσης.
ἐπεὶ γὰρ ἐγχωρεῖ τὸ μὲν *Β* ὅλῳ τῷ *Γ* ὑπάρχειν, τὸ δὲ *Α*

---

29 **οἷον καὶ τὸ** corr *n*. — **λευκὸν** et **καλὸν** loc mut *ABufn*, pr *m*. —
37 **τούτων** *ACnm*. — 41 **οἱ γὰρ**] **καὶ οἱ** *Cf*. — **αὐτοὶ**] **τοιοῦτοι** *f*, corr *C*.
57a3 **ὅλῳ** *ACfn*. — 4 **μὲν** post **κύκνῳ** add *AC*. — 13 **τινὶ τῷ δίποδι**
An. — pr **καὶ** om *u*. — **καὶ τῷ β** pr *A*. — 16 pr **γ** corr *A*. — **ἐπί τι** ante
ψευδοῦς *n*, om *f* et pr *C*.

20 τινί, καὶ ὅταν οὕτως ἔχωσιν, οὐ παντὶ τῷ Β τὸ Α, ἐὰν ληφθῇ τὸ μὲν Β ὅλῳ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α μηδενί, ἡ μὲν στερητικὴ ἐπί τι ψευδής, ἡ δ' ἑτέρα ὅλη ἀληθὴς καὶ τὸ συμπέρασμα. πάλιν ἐπεὶ δέδεικται ὅτι τοῦ μὲν Α μηδενὶ ὑπάρχοντος τῷ Γ, τοῦ δὲ Β τινί, ἐγχωρεῖ τὸ Α τινὶ τῷ Β 25 μὴ ὑπάρχειν, φανερὸν ὅτι καὶ τῆς μὲν ΑΓ ὅλης ἀληθοῦς οὔσης, τῆς δὲ ΒΓ ἐπί τι ψευδοῦς, ἐγχωρεῖ τὸ συμπέρασμα εἶναι ἀληθές. ἐὰν γὰρ ληφθῇ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντί, ἡ μὲν ΑΓ ὅλη ἀληθής, ἡ δὲ ΒΓ ἐπί τι ψευδής.

Φανερὸν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν ὅτι πάν- 30 τως ἔσται διὰ ψευδῶν ἀληθές. οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι ληπτέοι καὶ ὅταν καθόλου ὦσιν αἱ προτάσεις, οἱ μὲν ἐν τοῖς κατηγορικοῖς κατηγορικοί, οἱ δ' ἐν τοῖς στερητικοῖς στερητικοί. οὐδὲν γὰρ διαφέρει μηδενὶ ὑπάρχοντος παντὶ λαβεῖν ὑπάρχειν, καὶ τινὶ ὑπάρχοντος καθόλου λαβεῖν ὑπάρχειν πρὸς 35 τὴν τῶν ὅρων ἔκθεσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν στερητικῶν.

Φανερὸν οὖν ὅτι ἂν μὲν ᾖ τὸ συμπέρασμα ψεῦδος, ἀνάγκη, ἐξ ὧν ὁ λόγος, ψευδῆ εἶναι ἢ πάντα ἢ ἔνια, ὅταν δ' ἀληθές, οὐκ ἀνάγκη ἀληθὲς εἶναι οὔτε τὶ οὔτε πάντα, ἀλλ' ἔστι μηδενὸς ὄντος ἀληθοῦς τῶν ἐν τῷ συλλογισμῷ τὸ συμ- 40 πέρασμα ὁμοίως εἶναι ἀληθές, οὐ μὴν ἐξ ἀνάγκης. αἴτιον δ' b ὅτι ὅταν δύο ἔχῃ οὕτω πρὸς ἄλληλα ὥστε θατέρου ὄντος ἐξ ἀνάγκης εἶναι θάτερον, τούτου μὴ ὄντος μὲν οὐδὲ θάτερον ἔσται, ὄντος δ' οὐκ ἀνάγκη εἶναι θάτερον. τοῦ δ' αὐτοῦ ὄντος καὶ μὴ ὄντος, ἀδύνατον ἐξ ἀνάγκης εἶναι τὸ αὐτό. λέγω δ' οἷον 5 τοῦ Α ὄντος λευκοῦ τὸ Β εἶναι μέγα ἐξ ἀνάγκης, καὶ μὴ ὄντος λευκοῦ τοῦ Α τὸ Β εἶναι μέγα ἐξ ἀνάγκης. ὅταν γὰρ τουδὶ ὄντος λευκοῦ τοῦ Α τοδὶ ἀνάγκη μέγα εἶναι τὸ Β, μεγάλου δὲ τοῦ Β ὄντος τὸ Γ μὴ λευκόν, ἀνάγκη, εἰ τὸ Α λευκόν, τὸ Γ μὴ εἶναι λευκόν. καὶ ὅταν δύο ὄντων θατέρου ὄντος 10 ἀνάγκη θάτερον εἶναι, τούτου μὴ ὄντος ἀνάγκη τὸ Α μὴ

---

20 ἐὰν οὖν ληφθῇ *Cfn*. — 23 πάλιν] ἀληθές. πάλιν *Cm*, ἔσται ἀληθές. πάλιν *f*. — 24 τοῦ γ *B*. — τινὶ] παντὶ corr *A*. — 25 γ corr *A*. — 32 κατηγορικοί et στερητικοί om *n*. — 34 καὶ εἴ τινι ὑπῆρχεν *n*. — ὑπάρχειν om *n*. — 36 ἐὰν *n*. — ψευδές *B*. — 38 ἀληθῆ ante εἶναι corr *n*. — 39 τῷ λόγῳ τὸ *n*.

57b2 τούτου δὲ μὴ *n*. — μὲν om *n*. — 5 et 6 μέγα om *ABmf* et pr *u*. — 7 λευκοῦ οἷον τοῦ *Cn*. — εἶναι οἷον τὸ *Cn*. — 8 μὴ ᾖ λευκόν *C*. — 10 ἀνάγκη ᾖ θάτερον *n*.

εἶναι. τοῦ δὴ Β μὴ ὄντος μεγάλου τὸ Α οὐχ οἷόν τε λευκὸν εἶναι. τοῦ δὲ Α μὴ ὄντος λευκοῦ, εἰ ἀνάγκη τὸ Β μέγα εἶναι, συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης τοῦ Β μεγάλου μὴ ὄντος αὐτὸ τὸ Β εἶναι μέγα. τοῦτο δ' ἀδύνατον. εἰ γὰρ τὸ Β μὴ ἔστι μέγα, τὸ Α οὐκ ἔσται λευκὸν ἐξ ἀνάγκης. εἰ οὖν μὴ ὄντος τούτου 15 λευκοῦ τὸ Β ἔσται μέγα, συμβαίνει, εἰ τὸ Β μή ἐστι μέγα, εἶναι μέγα, ὡς διὰ τριῶν.

Τὸ δὲ κύκλῳ καὶ ἐξ ἀλλήλων δείκνυσθαί ἐστι τὸ διὰ 5 τοῦ συμπεράσματος καὶ τοῦ ἀνάπαλιν τῇ κατηγορίᾳ τὴν ἑτέραν λαβόντα πρότασιν συμπεράνασθαι τὴν λοιπήν, ἣν 20 ἐλάμβανεν ἐν θατέρῳ συλλογισμῷ. οἷον εἰ ἔδει δεῖξαι ὅτι τὸ Α τῷ Γ παντὶ ὑπάρχει, ἔδειξε δὲ διὰ τοῦ Β, πάλιν εἰ δεικνύοι ὅτι τὸ Α τῷ Β ὑπάρχει, λαβὼν τὸ μὲν Α τῷ Γ ὑπάρχειν τὸ δὲ Γ τῷ Β, καὶ τὸ Α τῷ Β· πρότερον δ' ἀνάπαλιν ἔλαβε τὸ Β τῷ Γ ὑπάρχον. ἢ εἰ ὅτι τὸ Β τῷ Γ δεῖ 25 δεῖξαι ὑπάρχον, εἰ λάβοι τὸ Α κατὰ τοῦ Γ, ὃ ἦν συμπέρασμα, τὸ δὲ Β κατὰ τοῦ Α ὑπάρχειν· πρότερον δ' ἐλήφθη ἀνάπαλιν τὸ Α κατὰ τοῦ Β. ἄλλως δ' οὐκ ἔστιν ἐξ ἀλλήλων δεῖξαι. εἴτε γὰρ ἄλλο μέσον λήψεται, οὐ κύκλῳ· οὐδὲν γὰρ λαμβάνεται τῶν αὐτῶν· εἴτε τούτων τι, ἀνάγκη 30 θάτερον μόνον· εἰ γὰρ ἄμφω, ταὐτὸ ἔσται συμπέρασμα, δεῖ δ' ἕτερον. ἐν μὲν οὖν τοῖς μὴ ἀντιστρέφουσιν ἐξ ἀναποδείκτου τῆς ἑτέρας προτάσεως γίνεται ὁ συλλογισμός· οὐ γὰρ ἔστιν ἀποδεῖξαι διὰ τούτων τῶν ὅρων ὅτι τῷ μέσῳ τὸ τρίτον ὑπάρχει ἢ τῷ πρώτῳ τὸ μέσον. ἐν δὲ τοῖς ἀντιστρέφουσιν 35 ἔστι πάντα δεικνύναι δι' ἀλλήλων, οἷον εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β καὶ τὸ Γ ἀντιστρέφουσιν ἀλλήλοις. δεδείχθω γὰρ τὸ ΑΓ διὰ μέσου τοῦ Β, καὶ πάλιν τὸ ΑΒ διά τε τοῦ συμπεράσματος καὶ διὰ τῆς ΒΓ προτάσεως ἀντιστραφείσης, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ΒΓ διά τε τοῦ συμπεράσματος καὶ τῆς ΑΒ 40 προτάσεως ἀντεστραμμένης. δεῖ δὲ τήν τε ΓΒ καὶ τὴν ΒΑ p.58 πρότασιν ἀποδεῖξαι· ταύταις γὰρ ἀναποδείκτοις κεχρήμεθα μόναις. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν καὶ τὸ Γ παντὶ τῷ Α, συλλογισμὸς ἔσται τοῦ Β πρὸς τὸ Α. πάλιν

11 δή corr *n*. — 12 εἶναι μέγα *C*. — 13 μὴ om *n*. — 14 ἔσται *C*. — 21 ἐν *n*. — 22 παντὶ τῷ γ *C*. — 23 δεικνύει *C*. — 24 καὶ . . . β om *n*. — 25 ὑπάρχειν *fm*, pr *A*. — 31 ταὐτὸν *n*. — 40 τε om *n*.
58a1 ἔδει pr *n*.

5 ἐὰν ληφθῇ τὸ μὲν Γ παντὶ τῷ Α, τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Β, παντὶ τῷ Β τὸ Γ ἀνάγκη ὑπάρχειν. ἐν ἀμφοτέροις δὴ τούτοις τοῖς συλλογισμοῖς ἡ ΓΑ πρότασις εἴληπται ἀναπόδεικτος· αἱ γὰρ ἕτεραι δεδειγμέναι ἦσαν. ὥστ' ἂν ταύτην ἀποδείξωμεν, ἅπασαι ἔσονται δεδειγμέναι δι' ἀλλήλων. ἐὰν 10 οὖν ληφθῇ τὸ Γ παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Α ὑπάρχειν, ἀμφότεραί τε αἱ προτάσεις ἀποδεδειγμέναι λαμβάνονται, καὶ τὸ Γ τῷ Α ἀνάγκη ὑπάρχειν. φανερὸν οὖν ὅτι ἐν μόνοις τοῖς ἀντιστρέφουσι κύκλῳ καὶ δι' ἀλλήλων ἐνδέχεται γίνεσθαι τὰς ἀποδείξεις, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ὡς πρότερον 15 εἴπομεν. συμβαίνει δὲ καὶ ἐν τούτοις αὐτῷ τῷ δεικνυμένῳ χρῆσθαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν. τὸ μὲν γὰρ Γ κατὰ τοῦ Β καὶ τὸ Β κατὰ τοῦ Α δείκνυται ληφθέντος τοῦ Γ κατὰ τοῦ Α λέγεσθαι, τὸ δὲ Γ κατὰ τοῦ Α διὰ τούτων δείκνυται τῶν προτάσεων, ὥστε τῷ συμπεράσματι χρώμεθα πρὸς τὴν ἀπό-20 δειξιν.

Ἐπὶ δὲ τῶν στερητικῶν συλλογισμῶν ὧδε δείκνυται ἐξ ἀλλήλων. ἔστω τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α οὐδενὶ τῶν Β· συμπέρασμα ὅτι τὸ Α οὐδενὶ τῶν Γ. εἰ δὴ πάλιν δεῖ συμπεράνασθαι ὅτι τὸ Α οὐδενὶ τῶν Β, ὃ πάλαι ἔλα-25 βεν, ἔσται τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ παντὶ τῷ Β· οὕτω γὰρ ἀνάπαλιν ἡ πρότασις. εἰ δ' ὅτι τὸ Β τῷ Γ δεῖ συμπεράνασθαι, οὐκέθ' ὁμοίως ἀντιστρεπτέον τὸ ΑΒ· ἡ γὰρ αὐτὴ πρότασις, τὸ Β μηδενὶ τῷ Α καὶ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν. ἀλλὰ ληπτέον, ᾧ τὸ Α μηδενὶ ὑπάρχει, τὸ Β παντὶ 30 ὑπάρχειν. ἔστω τὸ Α μηδενὶ τῶν Γ ὑπάρχειν, ὅπερ ἦν τὸ συμπέρασμα· ᾧ δὲ τὸ Α μηδενί, τὸ Β εἰλήφθω παντὶ ὑπάρχειν· ἀνάγκη οὖν τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν. ὥστε τριῶν ὄντων ἕκαστον συμπέρασμα γέγονε, καὶ τὸ κύκλῳ ἀποδεικνύναι τοῦτ' ἔστι, τὸ συμπέρασμα λαμβάνοντα καὶ 35 ἀνάπαλιν τὴν ἑτέραν πρότασιν τὴν λοιπὴν συλλογίζεσθαι.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν τὴν μὲν καθόλου πρότασιν οὐκ ἔστιν ἀποδεῖξαι διὰ τῶν ἑτέρων, τὴν δὲ κατὰ μέ-

---

6 τὸ γ ἀνάγκη παντὶ τῷ β *n*. — 14 ὡς om *n*. — 22 ὑπάρχον *f*. — 23 τῷ β *Cm*. — τῷ γ *nm*. — δὲ *m*. — 24 δέοι *n*. — τῷ β *nm*. — 25 ἔστω *n*. — τῶν γ *Bf*. — 27 ἡ . . . τῷ α fort pr marg *mn*. — 29 ᾧ τῷ γ τὸ *u*. — 30 ἔστω] τῷ γ ἔστω *u*. — 31 τῷ β *A*. — 32 pr ὑπάρχειν] ὑπάρχον corr *A*. — τῷ γ παντὶ *C*. — 33 τῷ *n*. — 34 τὸ] τοῦ τὸ pr B.

ρος ἔστιν. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἀποδεῖξαι τὴν καθόλου, φανερόν· τὸ μὲν γὰρ καθόλου δείκνυται διὰ τῶν καθόλου, τὸ δὲ συμπέρασμα οὐκ ἔστι καθόλου, δεῖ δ' ἐκ τοῦ συμπεράσμα- 40 τος δεῖξαι καὶ τῆς ἑτέρας προτάσεως. ἔτι ὅλως οὐδὲ γίνεται συλλογισμὸς ἀντιστραφείσης τῆς προτάσεως· ἐν μέρει γὰρ b ἀμφότεραι γίνονται αἱ προτάσεις. τὴν δ' ἐπὶ μέρους ἔστιν. δεδείχθω γὰρ τὸ Α κατὰ τινὸς τοῦ Γ διὰ τοῦ Β. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Α καὶ τὸ συμπέρασμα μένῃ, τὸ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρξει· γίνεται γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα, καὶ τὸ Α 5 μέσον. εἰ δὲ στερητικὸς ὁ συλλογισμός, τὴν μὲν καθόλου πρότασιν οὐκ ἔστι δεῖξαι, δι' ὃ καὶ πρότερον ἐλέχθη· τὴν δ' ἐν μέρει ἔστιν, ἐὰν ὁμοίως ἀντιστραφῇ τὸ ΑΒ ὥσπερ κἀπὶ τῶν καθόλου, οἷον ᾧ τὸ Α τινὶ μὴ ὑπάρχει, τὸ Β τινὶ ὑπάρχειν· 10 ἄλλως γὰρ οὐ γίνεται συλλογισμὸς διὰ τὸ ἀποφατικὴν εἶναι τὴν ἐν μέρει πρότασιν.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ σχήματι τὸ μὲν καταφατικὸν οὐκ **6** ἔστι δεῖξαι διὰ τούτου τοῦ τρόπου, τὸ δὲ στερητικὸν ἔστιν. τὸ μὲν οὖν κατηγορικὸν οὐ δείκνυται διὰ τὸ μὴ ἀμφοτέρας εἶναι 15 τὰς προτάσεις καταφατικάς· τὸ γὰρ συμπέρασμα στερητικόν ἐστι, τὸ δὲ κατηγορικὸν ἐξ ἀμφοτέρων ἐδείκνυτο καταφατικῶν. τὸ δὲ στερητικὸν ὧδε δείκνυται. ὑπαρχέτω τὸ Α παντὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ μηδενί· συμπέρασμα τὸ Β οὐδενὶ τῷ Γ. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Α ὑπάρχον, ἀνάγ- 20 κη τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν· γίνεται γὰρ τὸ δεύτερον σχῆμα, μέσον τὸ Β. εἰ δὲ τὸ ΑΒ στερητικὸν ἐλήφθη, θάτερον δὲ κατηγορικόν, τὸ πρῶτον ἔσται σχῆμα. τὸ μὲν γὰρ Γ παντὶ τῷ Α, τὸ δὲ Β οὐδενὶ τῷ Γ, ὥστ' οὐδενὶ τῷ Α τὸ Β· οὐδ' ἄρα τὸ Α τῷ Β. διὰ μὲν οὖν τοῦ 25 συμπεράσματος καὶ τῆς μιᾶς προτάσεως οὐ γίνεται συλλογισμός, προσληφθείσης δ' ἑτέρας ἔσται. ἢν δὲ μὴ καθόλου ὁ συλλογισμὸς ᾖ, ἡ μὲν ἐν ὅλῳ πρότασις οὐ δείκνυται

41 οὐδὲ ὅλως *C*.
58b1 προτάσεως] ἑτέρας in litura *A*. — 2 ἐπιδεδείχθω *n*. — 5 pr τὸ om *n*. — 7 διὸ codices. — 9 ἔστιν om *Cu*. — post ἐὰν add μὲν *Ccmf*, rc *An*, οὖν rc add *B*. — καθόλου] καθόλου, οὐκ ἔστι, διὰ προσλήψεως δ' ἔστιν codices, exceptis *A* qui haec om, et *B* qui rec add. — 10 ᾧ om pr *A*. — ὑπάρχῃ pr *A*. — τῷ *m*. — 16 γὰρ] μὲν *m*. — 19/20 τῷ γ μηδενί *n*. — 20 τῷ δὲ γ μηδενί post ὑπάρχον add *Cm*, rc marg adi *B*. — 24 γὰρ supra vs *B*. — pr γ rc *u*. — 27 εἰ *ABCnu*. — 28 ᾖ om *n*.

διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἥνπερ εἴπομεν καὶ πρότερον, ἡ δ' ἐν μέ-
30 ρει δείκνυται, ὅταν ᾖ τὸ καθόλου κατηγορικόν. ὑπαρχέτω
γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ μὴ παντί· συμπέρασμα ΒΓ.
ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Α, τῷ δὲ Γ οὐ παντί, τὸ Α
τινὶ τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει· μέσον Β. εἰ δ' ἐστὶν ἡ καθόλου στε-
ρητική, οὐ δειχθήσεται ἡ ΑΓ πρότασις ἀντιστραφέντος τοῦ
35 ΑΒ· συμβαίνει γὰρ ἢ ἀμφοτέρας ἢ τὴν ἑτέραν πρότασιν γίνε-
σθαι ἀποφατικήν, ὥστ' οὐκ ἔσται συλλογισμός. ἀλλ' ὁμοίως
δειχθήσεται ὡς καὶ ἐπὶ τῶν καθόλου, ἐὰν ληφθῇ, ᾧ τὸ Β
τινὶ μὴ ὑπάρχει, τὸ Α τινὶ ὑπάρχειν.

7 Ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου σχήματος ὅταν μὲν ἀμφότεραι αἱ
40 προτάσεις καθόλου ληφθῶσιν, οὐκ ἐνδέχεται δεῖξαι δι' ἀλλή-
λων· τὸ μὲν γὰρ καθόλου δείκνυται διὰ τῶν καθόλου, τὸ
p. 59 δ' ἐν τούτῳ συμπέρασμα ἀεὶ κατὰ μέρος, ὥστε φανερὸν ὅτι
ὅλως οὐκ ἐνδέχεται δεῖξαι διὰ τούτου τοῦ σχήματος τὴν
καθόλου πρότασιν. ἐὰν δ' ἡ μὲν ᾖ καθόλου ἡ δ' ἐν μέρει,
ποτὲ μὲν ἔσται ποτὲ δ' οὐκ ἔσται. ὅταν μὲν οὖν ἀμφότεραι
5 κατηγορικαὶ ληφθῶσι καὶ τὸ καθόλου γένηται πρὸς τῷ ἐλάτ-
τονι ἄκρῳ, ἔσται, ὅταν δὲ πρὸς θατέρῳ, οὐκ ἔσται. ὑπαρ-
χέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β τινί· συμπέρασμα
τὸ ΑΒ. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Γ παντὶ τῷ Α ὑπάρχειν, τὸ μὲν
Γ δέδεικται τινὶ τῷ Β ὑπάρχον, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ οὐ δέ-
10 δεικται. καίτοι ἀνάγκη, εἰ τὸ Γ τινὶ τῷ Β, καὶ τὸ Β τινὶ
τῷ Γ ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐ ταὐτόν ἐστι τόδε τῷδε καὶ τόδε
τῷδε ὑπάρχειν· ἀλλὰ προσληπτέον, εἰ τόδε τινὶ τῷδε, καὶ
θάτερον τινὶ τῷδε. τούτου δὲ ληφθέντος οὐκέτι γίνεται ἐκ τοῦ
συμπεράσματος καὶ τῆς ἑτέρας προτάσεως ὁ συλλογισμός.
15 εἰ δὲ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α τινὶ τῷ Γ, ἔσται δεῖξαι
τὸ ΑΓ, ὅταν ληφθῇ τὸ μὲν Γ παντὶ τῷ Β ὑπάρχειν,
τὸ δὲ Α τινί. εἰ γὰρ τὸ Γ παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Α τινὶ τῷ Β,
ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν· μέσον τὸ Β. καὶ ὅταν ᾖ
ἡ μὲν κατηγορικὴ ἡ δὲ στερητική, καθόλου δ' ἡ κατηγορική,
20 δειχθήσεται ἡ ἑτέρα. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ

---

30 καθόλου τὸ m. — τὸ om B et pr ACcu. — 31 βγ] τὸ βγ n. — 32 οὐ] μὴ n. — 33 ὑπάρξει nf. — μέσον τὸ β n. — 38 ὑπάρχῃ n, pr A. — 41 pr τὸ] τὴν καθόλου πρότασιν· τὸ A.
59a8 ὑπάρχειν, τὸ δὲ α τινὶ τῷ β, τὸ C. — 12 εἰ] ὅτι, εἰ n. — 15 pr τὸ] τὸ μὲν A.

δὲ *Α* τινὶ μὴ ὑπαρχέτω· συμπέρασμα ὅτι τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* οὐχ ὑπάρχει. ἐὰν οὖν προσληφθῇ τὸ *Γ* παντὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν, ἀνάγκη τὸ *Α* τινὶ τῷ *Γ* μὴ ὑπάρχειν· μέσον τὸ *Β*. ὅταν δ' ἡ στερητικὴ καθόλου γένηται, οὐ δείκνυται ἡ ἑτέρα, εἰ μὴ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πρότερον, ἐὰν ληφθῇ, ᾧ τοῦτο τινὶ 25 μὴ ὑπάρχει, θάτερον τινὶ ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὸ μὲν *Α* μηδενὶ τῷ *Γ*, τὸ δὲ *Β* τινί· συμπέρασμα ὅτι τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* οὐχ ὑπάρχει. ἐὰν οὖν ληφθῇ, ᾧ τὸ *Α* τινὶ μὴ ὑπάρχει, τὸ *Γ* τινὶ ὑπάρχειν, ἀνάγκη τὸ *Γ* τινὶ τῶν *Β* ὑπάρχειν. ἄλλως δ' οὐκ ἔστιν ἀντιστρέφοντα τὴν καθόλου πρότασιν δεῖξαι 30 τὴν ἑτέραν· οὐδαμῶς γὰρ ἔσται συλλογισμός.

Φανερὸν οὖν ὅτι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σχήματι ἡ δι' ἀλλήλων δεῖξις διά τε τοῦ τρίτου καὶ διὰ τοῦ πρώτου γίνεται σχήματος. κατηγορικοῦ μὲν γὰρ ὄντος τοῦ συμπεράσματος διὰ τοῦ πρώτου, στερητικοῦ δὲ διὰ τοῦ ἐσχάτου· λαμβάνεται 35 γάρ, ᾧ τοῦτο μηδενί, θάτερον παντὶ ὑπάρχειν. ἐν δὲ τῷ μέσῳ καθόλου μὲν ὄντος τοῦ συλλογισμοῦ δι' αὐτοῦ τε καὶ διὰ τοῦ πρώτου σχήματος, ὅταν δ' ἐν μέρει, δι' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἐσχάτου. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ δι' αὐτοῦ πάντες. φανερὸν δὲ καὶ ὅτι ἐν τῷ τρίτῳ καὶ τῷ μέσῳ οἱ μὴ δι' αὐτῶν γινόμενοι 40 συλλογισμοὶ ἢ οὐκ εἰσὶ κατὰ τὴν κύκλῳ δεῖξιν ἢ ἀτελεῖς.

Τὸ δ' ἀντιστρέφειν ἐστὶ τὸ μετατιθέντα τὸ συμπέρασμα 8 b ποιεῖν τὸν συλλογισμὸν ὅτι ἢ τὸ ἄκρον τῷ μέσῳ οὐχ ὑπάρξει ἢ τοῦτο τῷ τελευταίῳ. ἀνάγκη γὰρ τοῦ συμπεράσματος ἀντιστραφέντος καὶ τῆς ἑτέρας μενούσης προτάσεως ἀναιρεῖσθαι τὴν λοιπήν· εἰ γὰρ ἔσται, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται. 5 διαφέρει δὲ τὸ ἀντικειμένως ἢ ἐναντίως ἀντιστρέφειν τὸ συμπέρασμα· οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς γίνεται συλλογισμὸς ἑκατέρως ἀντιστραφέντος· δῆλον δὲ τοῦτ' ἔσται διὰ τῶν ἑπομένων. λέγω δ' ἀντικεῖσθαι μὲν τὸ παντὶ τῷ οὐ παντὶ καὶ τὸ τινὶ τῷ οὐδενί, ἐναντίως δὲ τὸ παντὶ τῷ οὐδενὶ καὶ τὸ τινὶ τῷ οὐ τινὶ 10 ὑπάρχειν. ἔστω γὰρ δεδειγμένον τὸ *Α* κατὰ τοῦ *Γ* διὰ μέσου τοῦ *Β*. εἰ δὴ τὸ *Α* ληφθείη μηδενὶ τῷ *Γ* ὑπάρχειν, τῷ

---

22 alt ὑπάρχειν] ὑπάρχον ἦν .... τὸ α .... τῷ β in lit rc *A*. — 26 ὑπάρχῃ *Cn*, pr *A*. — 27 τῶν β *Bu*. — 28 μὴ om pr *A*. — ὑπάρχῃ *Cn*. — 29 pr τὸ] τούτῳ τὸ *C*. — τῷ β *n*. — 37 καὶ ... 38 τε] καὶ διὰ τοῦ πρώτου, ἐν μέρει δὲ δι' αὐτοῦ rc marg *m*. — 38 σχήματος καὶ διὰ τοῦ ἐσχάτου, ὅταν *ABcu*. — 40 pr τῷ om *C*.

59b4 ἀντιστρέφοντος *A*. — 6 ἀντιστραφεῖν *B*. — 8 ἀντιστρέφοντος *C*.

δὲ Β παντί, οὐδενὶ τῷ Γ ὑπάρξει τὸ Β. καὶ εἰ τὸ μὲν Α
μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α οὐ παντὶ τῷ Β
15 καὶ οὐχὶ ὅλως οὐδενί· οὐ γὰρ ἐδείκνυτο τὸ καθόλου διὰ τοῦ
ἐσχάτου σχήματος. ὅλως δὲ τὴν πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ
πρότασιν οὐκ ἔστιν ἀνασκευάσαι καθόλου διὰ τῆς ἀντιστρο-
φῆς· ἀεὶ γὰρ ἀναιρεῖται διὰ τοῦ τρίτου σχήματος· ἀνάγκη
γὰρ πρὸς τὸ ἔσχατον ἄκρον ἀμφοτέρας λαβεῖν τὰς προτά-
20 σεις. καὶ εἰ στερητικὸς ὁ συλλογισμός, ὡσαύτως. δεδείχθω
γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῶν Γ ὑπάρχον διὰ τοῦ Β. οὐκοῦν ἂν λη-
φθῇ τὸ Α τῷ Γ παντὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β μηδενί, οὐδενὶ
τῶν Γ τὸ Β ὑπάρξει. καὶ εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ,
τὸ Α τινὶ τῷ Β· ἀλλ' οὐδενὶ ὑπῆρχεν.

25 Ἐὰν δ' ἀντικειμένως ἀντιστραφῇ τὸ συμπέρασμα, καὶ
οἱ συλλογισμοὶ ἀντικείμενοι καὶ οὐ καθόλου ἔσονται. γίνε-
ται γὰρ ἡ ἑτέρα πρότασις ἐν μέρει, ὥστε καὶ τὸ συμπέρα-
σμα ἔσται κατὰ μέρος. ἔστω γὰρ κατηγορικὸς ὁ συλλογι-
σμός, καὶ ἀντιστρεφέσθω οὕτως. οὐκοῦν εἰ τὸ Α οὐ παντὶ
30 τῷ Γ, τῷ δὲ Β παντί, τὸ Β οὐ παντὶ τῷ Γ· καὶ εἰ τὸ μὲν
Α μὴ παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντί, τὸ Α οὐ παντὶ τῷ Β.
ὁμοίως δὲ καὶ εἰ στερητικὸς ὁ συλλογισμός. εἰ γὰρ τὸ Α
τινὶ τῷ Γ ὑπάρχει, τῷ δὲ Β μηδενί, τὸ Β τινὶ τῷ Γ οὐχ
ὑπάρξει, οὐχ ἁπλῶς οὐδενί· καὶ εἰ τὸ μὲν Α τῷ Γ τινί,
35 τὸ δὲ Β παντί, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ἐλήφθη, τὸ Α τινὶ τῷ Β
ὑπάρξει.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν ὅταν μὲν ἀντικει-
μένως ἀντιστρέφηται τὸ συμπέρασμα, ἀναιροῦνται ἀμφότε-
ραι αἱ προτάσεις, ὅταν δ' ἐναντίως, οὐδετέρα. οὐ γὰρ ἔτι
40 συμβαίνει, καθάπερ ἐν τοῖς καθόλου, ἀναιρεῖν ἐλλείποντος
τοῦ συμπεράσματος κατὰ τὴν ἀντιστροφήν, ἀλλ' οὐδ' ὅλως
p. 60 ἀναιρεῖν. δεδείχθω γὰρ τὸ Α κατὰ τινὸς τοῦ Γ. οὐκοῦν ἂν
ληφθῇ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τινί, τὸ Α
τῷ Β τινὶ οὐχ ὑπάρξει· καὶ εἰ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ, τῷ δὲ
Β παντί, οὐδενὶ τῷ Γ τὸ Β. ὥστ' ἀναιροῦνται ἀμφότεραι.

---

15 οὐχ ἁπλῶς n. — 19 τὸ ἄκρον τὸ ἔσχατον C. — 21 τῷ γ ὑπάρ-
χειν Cnf, ὑπάρχον τῷ γ m. — ἐὰν n. — 29 οὐ] μὴ n. — 34 ὑπάρξει
καὶ οὐχ n. — 40 ἀφαιρεῖν n. — 41 οὐδ' om n.

60a1 ἀναιρεῖν οὐκ ἐνδέχεται ἡ συζυγία τὸ α παντὶ τῷ β, τὸ β τινὶ
τῷ γ. δεδείχθω n. — τῶν γ n. — 3 τινὶ τῷ β C.

ἐὰν δ' ἐναντίως ἀντιστραφῇ, οὐδετέρα. εἰ γὰρ τὸ Α τινὶ τῷ 5
Γ μὴ ὑπάρχει, τῷ δὲ Β παντί, τὸ Β τινὶ τῷ Γ οὐχ
ὑπάρξει. ἀλλ' οὔπω ἀναιρεῖται τὸ ἐξ ἀρχῆς· ἐνδέχεται
γὰρ τινὶ ὑπάρχειν καὶ τινὶ μὴ ὑπάρχειν. τῆς δὲ καθόλου,
τῆς ΑΒ, ὅλως οὐδὲ γίνεται συλλογισμός· εἰ γὰρ τὸ μὲν
Α τινὶ τῶν Γ μὴ ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τινὶ ὑπάρχει, οὐδετέρα 10
καθόλου τῶν προτάσεων. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ στερητικὸς ὁ συλ-
λογισμός· εἰ μὲν γὰρ ληφθήσεται τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρ-
χειν, ἀναιροῦνται ἀμφότεραι, εἰ δὲ τινί, οὐδετέρα. ἀπόδει-
ξις δ' ἡ αὐτή.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ σχήματι τὴν μὲν πρὸς τῷ μείζονι 9
ἄκρῳ πρότασιν οὐκ ἔστιν ἀνελεῖν ἐναντίως, ὁποτερωσοῦν τῆς 16
ἀντιστροφῆς γινομένης· ἀεὶ γὰρ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἐν τῷ
τρίτῳ σχήματι, καθόλου δ' οὐκ ἦν ἐν τούτῳ συλλογισμός.
τὴν δ' ἑτέραν ὁμοίως ἀναιρήσομεν τῇ ἀντιστροφῇ. λέγω δὲ
τὸ ὁμοίως, εἰ μὲν ἐναντίως ἀντιστρέφεται, ἐναντίως, εἰ δ' 20
ἀντικειμένως, ἀντικειμένως. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ
Β, τῷ δὲ Γ μηδενί· συμπέρασμα ΒΓ. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ
Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν καὶ τὸ ΑΒ μένῃ, τὸ Α παντὶ τῷ
Γ ὑπάρξει· γίνεται γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα. εἰ δὲ τὸ Β
παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ Α οὐ παντὶ τῷ Β· 25
σχῆμα τὸ ἔσχατον. ἐὰν δ' ἀντικειμένως ἀντιστραφῇ τὸ ΒΓ,
ἡ μὲν ΑΒ ὁμοίως δειχθήσεται, ἡ δὲ ΑΓ ἀντικειμένως. εἰ
γὰρ τὸ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ
Β οὐχ ὑπάρξει. πάλιν εἰ τὸ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α παντὶ
τῷ Β, τὸ Α τινὶ τῷ Γ, ὥστ' ἀντικειμένως γίνεται ὁ συλλο- 30
γισμός. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ εἰ ἀνάπαλιν ἔχοιεν αἱ
προτάσεις. εἰ δ' ἔστιν ἐπὶ μέρους ὁ συλλογισμός, ἐναντίως
μὲν ἀντιστρεφομένου τοῦ συμπεράσματος οὐδετέρα τῶν προ-
τάσεων ἀναιρεῖται, καθάπερ οὐδ' ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι,
ἀντικειμένως δ' ἀμφότεραι. κείσθω γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β 35
μηδενὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ τινί· συμπέρασμα ΒΓ. ἐὰν οὖν
τεθῇ τὸ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν καὶ τὸ ΑΒ μένῃ, συμπέ-
ρασμα ἔσται ὅτι τὸ Α τινὶ τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει. ἀλλ' οὐκ
ἀνῄρηται τὸ ἐξ ἀρχῆς· ἐνδέχεται γὰρ τινὶ ὑπάρχειν καὶ μὴ

---

5 τῶν n. — 9 οὐ Cm, οὐδεὶς n. — 10 τῷ γ nm. — 11 εἰ] ὅτε C. — 22 βγ] τὸ βγ n. — 26 σχῆμα δὲ τὸ n. — 28 alt τῷ] τῶν n. — 29 et 30 τῶν γ n. — ἀντικείμενος cu, pr A. — 38 ὑπάρξει C.

40 ὑπάρχειν. πάλιν εἰ τὸ *Β* τινὶ τῷ *Γ* καὶ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Γ*, οὐκ ἔσται συλλογισμός· οὐδέτερον γὰρ καθόλου τῶν εἰλημμένων.
b ὥστ᾿ οὐκ ἀναιρεῖται τὸ *ΑΒ*. ἐὰν δ᾿ ἀντικειμένως ἀντιστρέφηται, ἀναιροῦνται ἀμφότεραι. εἰ γὰρ τὸ *Β* παντὶ τῷ *Γ*, τὸ δὲ *Α* μηδενὶ τῷ *Β*, οὐδενὶ τῷ *Γ* τὸ *Α*· ἦν δὲ τινί. πάλιν εἰ τὸ *Β* παντὶ τῷ *Γ*, τὸ δὲ *Α* τινὶ τῷ *Γ*, τινὶ τῷ *Β* τὸ *Α*.
5 ἡ αὐτὴ δ᾿ ἀπόδειξις καὶ εἰ τὸ καθόλου κατηγορικόν.

10 Ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου σχήματος ὅταν μὲν ἐναντίως ἀντιστρέφηται τὸ συμπέρασμα, οὐδετέρα τῶν προτάσεων ἀναιρεῖται κατ᾿ οὐδένα τῶν συλλογισμῶν, ὅταν δ᾿ ἀντικειμένως, ἀμφότεραι καὶ ἐν ἅπασιν. δεδείχθω γὰρ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β*
10 ὑπάρχον, μέσον δ᾿ εἰλήφθω τὸ *Γ*, ἔστωσαν δὲ καθόλου αἱ προτάσεις. οὐκοῦν ἐὰν ληφθῇ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* μὴ ὑπάρχειν, τὸ δὲ *Β* παντὶ τῷ *Γ*, οὐ γίνεται συλλογισμὸς τοῦ *Α* καὶ τοῦ *Γ*. οὐδ᾿ εἰ τὸ *Α* τῷ μὲν *Β* τινὶ μὴ ὑπάρχει, τῷ δὲ *Γ* παντί, οὐκ ἔσται τοῦ *Β* καὶ τοῦ *Γ* συλλογισμός. ὁμοίως δὲ
15 δειχθήσεται καὶ εἰ μὴ καθόλου αἱ προτάσεις. ἢ γὰρ ἀμφοτέρας ἀνάγκη κατὰ μέρος εἶναι διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, ἢ τὸ καθόλου πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ γίνεσθαι· οὕτω δ᾿ οὐκ ἦν συλλογισμὸς οὔτ᾿ ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι οὔτ᾿ ἐν τῷ μέσῳ. ἐὰν δ᾿ ἀντικειμένως ἀντιστρέφωνται, αἱ προτάσεις ἀναιροῦν-
20 ται ἀμφότεραι. εἰ γὰρ τὸ *Α* μηδενὶ τῷ *Β*, τὸ δὲ *Β* παντὶ τῷ *Γ*, τὸ *Α* οὐδενὶ τῷ *Γ*· πάλιν εἰ τὸ *Α* τῷ μὲν *Β* μηδενί, τῷ δὲ *Γ* παντί, τὸ *Β* οὐδενὶ τῷ *Γ*. καὶ εἰ ἡ ἑτέρα μὴ καθόλου, ὡσαύτως. εἰ γὰρ τὸ *Α* μηδενὶ τῷ *Β*, τὸ δὲ *Β* τινὶ τῷ *Γ*, τὸ *Α* τινὶ τῷ *Γ* οὐχ ὑπάρξει· εἰ δὲ τὸ *Α* τῷ
25 μὲν *Β* μηδενί, τῷ δὲ *Γ* παντί, οὐδενὶ τῷ *Γ* τὸ *Β*. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ στερητικὸς ὁ συλλογισμός. δεδείχθω γὰρ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* μὴ ὑπάρχον, ἔστω δὲ κατηγορικὸν μὲν τὸ *ΒΓ*, ἀποφατικὸν δὲ τὸ *ΑΓ*· οὕτω γὰρ ἐγίνετο ὁ συλλογισμός. ὅταν μὲν οὖν τὸ ἐναντίον ληφθῇ τῷ συμπεράσματι, οὐκ ἔσται
30 συλλογισμός. εἰ γὰρ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β*, τὸ δὲ *Β* παντὶ τῷ *Γ*, οὐκ ἦν συλλογισμὸς τοῦ *Α* καὶ τοῦ *Γ*. οὐδ᾿ εἰ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β*, τῷ δὲ *Γ* μηδενί, οὐκ ἦν τοῦ *Β* καὶ τοῦ *Γ* συλλογισμός.

60b4 *γ ἔσται τινὶ τῶν β n.* — 5 *κατηγορικὸν εἴη. ἐπὶ n.* — 9 et 11 *τῶν n.* — 13 *τῶν μὲν Auf.* — *παντὶ n.* — 15 *ἀμφοτέρας* post *μέρος C.* — 24 pr *τῷ*] *τῶν n.* — 24 *τὸ α τινὶ τῷ γ* om *A*, rc supra vs *n.* — 31 pr *α*] *βα* pr *u.* — *τινὶ τῶν n.* — 31 et 32 *καὶ*] *κατὰ Bu.*

ὥστε οὐκ ἀναιροῦνται αἱ προτάσεις. ὅταν δὲ τὸ ἀντικείμενον, ἀναιροῦνται. εἰ γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β τῷ Γ, τὸ Α παντὶ τῷ Γ· ἀλλ' οὐδενὶ ὑπῆρχεν. πάλιν εἰ τὸ Α παντὶ 35 τῷ Β, τῷ δὲ Γ μηδενί, τὸ Β οὐδενὶ τῷ Γ· ἀλλὰ παντὶ ὑπῆρχεν. ὁμοίως δὲ δείκνυται καὶ εἰ μὴ καθόλου εἰσὶν αἱ προτάσεις. γίνεται γὰρ τὸ ΑΓ καθόλου τε καὶ στερητικόν, θάτερον δ' ἐπὶ μέρους καὶ κατηγορικόν. εἰ μὲν οὖν τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ Γ συμβαίνει· 40 ἀλλ' οὐδενὶ ὑπῆρχεν. πάλιν εἰ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ μηδενί, τὸ Β οὐδενὶ τῷ Γ. εἰ δὲ τὸ Α τινὶ τῷ Β καὶ τὸ p. 61 Β τινὶ τῷ Γ, οὐ γίνεται συλλογισμός· οὐδ' εἰ τὸ Α τινὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ μηδενί, οὐδ' οὕτως. ὥστ' ἐκείνως μὲν ἀναιροῦνται, οὕτω δ' οὐκ ἀναιροῦνται αἱ προτάσεις.

Φανερὸν οὖν διὰ τῶν εἰρημένων πῶς ἀντιστρεφομένου 5 τοῦ συμπεράσματος ἐν ἑκάστῳ σχήματι γίνεται συλλογισμός, καὶ πότ' ἐναντίως τῇ προτάσει καὶ πότ' ἀντικειμένως, καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σχήματι διὰ τοῦ μέσου καὶ τοῦ ἐσχάτου γίνονται οἱ συλλογισμοί, καὶ ἡ μὲν πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ ἀεὶ διὰ τοῦ μέσου ἀναιρεῖται, ἡ δὲ πρὸς τῷ μεί- 10 ζονι διὰ τοῦ ἐσχάτου· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ διὰ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ἐσχάτου, καὶ ἡ μὲν πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ ἀεὶ διὰ τοῦ πρώτου σχήματος, ἡ δὲ πρὸς τῷ μείζονι διὰ τοῦ ἐσχάτου· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ διὰ τοῦ πρώτου καὶ διὰ τοῦ μέσου, καὶ ἡ μὲν πρὸς τῷ μείζονι διὰ τοῦ πρώτου ἀεί, ἡ δὲ πρὸς τῷ 15 ἐλάττονι διὰ τοῦ μέσου.

Τί μὲν οὖν ἐστὶ τὸ ἀντιστρέφειν καὶ πῶς ἐν ἑκάστῳ σχήματι καὶ τίς γίνεται συλλογισμός, φανερόν. ὁ δὲ διὰ **11** τοῦ ἀδυνάτου συλλογισμὸς δείκνυται μέν, ὅταν ἡ ἀντίφασις τεθῇ τοῦ συμπεράσματος καὶ προσληφθῇ ἄλλη πρότα- 20 σις, γίνεται δ' ἐν ἅπασι τοῖς σχήμασιν· ὅμοιον γάρ ἐστι τῇ ἀντιστροφῇ, πλὴν διαφέρει τοσοῦτον ὅτι ἀντιστρέφεται μὲν γεγενημένου συλλογισμοῦ καὶ εἰλημμένων ἀμφοῖν τῶν προτάσεων, ἀπάγεται δ' εἰς ἀδύνατον οὐ προομολογηθέντος

---

39 *καὶ* om *n.*
61a1 *ἔκειτο δὲ τινί* post *τῷ γ* add *Cn.* — 1 et 3 *τῶν β n.* — 2 *τῶν γ n.* — 7 *ἐναντίος* et *ἀντικείμενος An.* — 11 post *καὶ* supra vs *διὰ* add *n*, pr *m.* — 12 *καὶ* om *ACn.* — 14 alt *διὰ* om *f.* — alt *καὶ* om *AC.* — 16 *διὰ*] *ἀεὶ διὰ n.* — 23 *συλλ.*] *τοῦ συλλ. n.*

25 τοῦ ἀντικειμένου πρότερον, ἀλλὰ φανεροῦ ὄντος ὅτι ἀληθές. οἱ δ' ὅροι ὁμοίως ἔχουσιν ἐν ἀμφοῖν, καὶ ἡ αὐτὴ λῆψις ἀμφοτέρων. οἷον εἰ τὸ Α τῷ Β παντὶ ὑπάρχει, μέσον δὲ τὸ Γ, ἐὰν ὑποτεθῇ τὸ Α ἢ μὴ παντὶ ἢ μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ παντί, ὅπερ ἦν ἀληθές, ἀνάγκη τὸ Γ τῷ 30 Β ἢ μηδενὶ ἢ μὴ παντὶ ὑπάρχειν. τοῦτο δ' ἀδύνατον, ὥστε ψεῦδος τὸ ὑποτεθέν· ἀληθὲς ἄρα τὸ ἀντικείμενον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σχημάτων· ὅσα γὰρ ἀντιστροφὴν δέχεται, καὶ τὸν διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογισμόν.

Τὰ μὲν οὖν ἄλλα προβλήματα πάντα δείκνυται διὰ 35 τοῦ ἀδυνάτου ἐν ἅπασι τοῖς σχήμασι, τὸ δὲ καθόλου κατηγορικὸν ἐν μὲν τῷ μέσῳ καὶ τῷ τρίτῳ δείκνυται, ἐν δὲ τῷ πρώτῳ οὐ δείκνυται. ὑποκείσθω γὰρ τὸ Α τῷ Β μὴ παντὶ ἢ μηδενὶ ὑπάρχειν, καὶ προσειλήφθω ἄλλη πρότασις ὁποτερωθενοῦν, εἴτε τῷ Α παντὶ ὑπάρχειν τὸ Γ εἴτε τὸ Β παντὶ 40 τῷ Δ· οὕτω γὰρ ἂν εἴη τὸ πρῶτον σχῆμα. εἰ μὲν οὖν ὑπόκειται μὴ παντὶ ὑπάρχειν τὸ Α τῷ Β, οὐ γίνεται συλλο- b γισμὸς ὁποτερωθενοῦν τῆς προτάσεως λαμβανομένης, εἰ δὲ μηδενί, ὅταν μὲν ἡ ΒΔ προσληφθῇ, συλλογισμὸς μὲν ἔσται τοῦ ψεύδους, οὐ δείκνυται δὲ τὸ προκείμενον. εἰ γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Δ, τὸ Α οὐδενὶ τῷ Δ. 5 τοῦτο δ' ἔστω ἀδύνατον· ψεῦδος ἄρα τὸ μηδενὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐκ εἰ τὸ μηδενὶ ψεῦδος, τὸ παντὶ ἀληθές. ἐὰν δ' ἡ ΓΑ προσληφθῇ, οὐ γίνεται συλλογισμός, οὐδ' ὅταν ὑποτεθῇ μὴ παντὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν. ὥστε φανερὸν ὅτι τὸ παντὶ ὑπάρχειν οὐ δείκνυται ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι 10 διὰ τοῦ ἀδυνάτου. τὸ δέ γε τινὶ καὶ τὸ μηδενὶ καὶ μὴ παντὶ δείκνυται. ὑποκείσθω γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β εἰλήφθω παντὶ ἢ τινὶ τῷ Γ. οὐκοῦν ἀνάγκη τὸ Α μηδενὶ ἢ μὴ παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν. τοῦτο δ' ἀδύνατον — ἔστω γὰρ ἀληθὲς καὶ φανερὸν ὅτι παντὶ ὑπάρχει τῷ Γ τὸ Α — 15 ὥστ' εἰ τοῦτο ψεῦδος, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν. ἐὰν δὲ πρὸς τῷ Α ληφθῇ ἡ ἑτέρα πρότασις, οὐκ ἔσται συλλογισμός. οὐδ' ὅταν τὸ ἐναντίον τῷ συμπεράσματι ὑποτεθῇ, οἷον τὸ τινὶ μὴ ὑπάρχειν. φανερὸν οὖν ὅτι τὸ ἀντικείμενον

---

28 pr ἢ om *n*. — 39 τῷ β παντὶ τὸ Β.
61b2 alt μὲν om *C*. — 5 ἔσται *C*. — 12 et 15 τῶν *n*. — 16 τὸ Α, τῷ corr *f*.

ὑποθετέον. πάλιν ὑποκείσθω τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν, εἰλήφθω δὲ τὸ *Γ* παντὶ τῷ *Α*. ἀνάγκη οὖν τὸ *Γ* τινὶ τῷ *Β* 20
ὑπάρχειν. τοῦτο δ' ἔστω ἀδύνατον, ὥστε ψεῦδος τὸ ὑποτεθέν. εἰ δ' οὕτως, ἀληθὲς τὸ μηδενὶ ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ στερητικὸν ἐλήφθη τὸ *ΓΑ*. εἰ δ' ἡ πρὸς τῷ *Β* εἴληπται πρότασις, οὐκ ἔσται συλλογισμός. ἐὰν δὲ τὸ ἐναντίον ὑποτεθῇ, συλλογισμὸς μὲν ἔσται καὶ τὸ ἀδύνατον, οὐ δείκνυται δὲ τὸ 25
προτεθέν. ὑποκείσθω γὰρ παντὶ τῷ *Β* τὸ *Α*, καὶ τὸ *Γ* τῷ *Α* εἰλήφθω παντί. οὐκοῦν ἀνάγκη τὸ *Γ* παντὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν. τοῦτο δ' ἀδύνατον, ὥστε ψεῦδος τὸ παντὶ τῷ *Β* τὸ *Α* ὑπάρχειν. ἀλλ' οὔπω γε ἀναγκαῖον, εἰ μὴ παντί, μηδενὶ ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρὸς τῷ *Β* ληφθείη ἡ 30
ἑτέρα πρότασις· συλλογισμὸς μὲν γὰρ ἔσται καὶ τὸ ἀδύνατον, οὐκ ἀναιρεῖται δ' ἡ ὑπόθεσις, ὥστε τὸ ἀντικείμενον ὑποθετέον. πρὸς δὲ τὸ μὴ παντὶ δεῖξαι ὑπάρχον τῷ *Β* τὸ *Α*, ὑποθετέον παντὶ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ τὸ *Α* παντὶ τῷ *Β* καὶ τὸ *Γ* παντὶ τῷ *Α*, τὸ *Γ* παντὶ τῷ *Β*, ὥστ' εἰ τοῦτο 35
ἀδύνατον, ψεῦδος τὸ ὑποτεθέν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρὸς τῷ *Β* ἐλήφθη ἡ ἑτέρα πρότασις. καὶ εἰ στερητικὸν ἦν τὸ *ΓΑ*, ὡσαύτως· καὶ γὰρ οὕτω γίνεται συλλογισμός. ἐὰν δὲ πρὸς τῷ *Β* ᾖ τὸ στερητικόν, οὐδὲν δείκνυται. ἐὰν δὲ μὴ παντὶ ἀλλὰ τινὶ ὑπάρχειν ὑποτεθῇ, οὐ δείκνυται ὅτι οὐ παντὶ ἀλλ' ὅτι 40
οὐδενί. εἰ γὰρ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β*, τὸ δὲ *Γ* παντὶ τῷ *Α*, τινὶ τῷ *Β* τὸ *Γ* ὑπάρξει. εἰ οὖν τοῦτ' ἀδύνατον, ψεῦδος τὸ τινὶ p. 62
ὑπάρχειν τῷ *Β* τὸ *Α*, ὥστ' ἀληθὲς τὸ μηδενί. τούτου δὲ δειχθέντος προσαναιρεῖται τὸ ἀληθές· τὸ γὰρ *Α* τῷ *Β* τινὶ μὲν ὑπῆρχε, τινὶ δ' οὐχ ὑπῆρχεν. ἔτι οὐ παρὰ τὴν ὑπόθεσιν συμβαίνει τὸ ἀδύνατον· ψεῦδος γὰρ ἂν εἴη, εἴπερ ἐξ 5
ἀληθῶν μὴ ἔστι ψεῦδος συλλογίσασθαι· νῦν δ' ἐστὶν ἀληθές· ὑπάρχει γὰρ τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β*. ὥστ' οὐχ ὑποθετέον τινὶ ὑπάρχειν, ἀλλὰ παντί. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τινὶ μὴ ὑπάρχον τῷ *Β*

---

20 τῶν β *n*. — 23 γα] γα. ἡ γὰρ μείζων ἔσται οὕτως *C*, quibus *n* adi haec: (ἡ δὲ ἐλάττων rc mg) μερικὴ ἐν πρώτῳ σχήματι. — 26 α] α ὑπάρχειν *An*. — 27 pr τῷ om *ABCm*. — 30 κἂν *n*. — ληφθῇ *C*. — 34 pr παντὶ] τὸ παντὶ *n*. — 35 alt τὸ...β fort pr mg *mn*. — 37 αγ *C*. — 39 ᾖ om *C*. — οὐδὲ δείκνυται *n*.

62a4 οὐ] οὐδὲ *n*. — 5 ψευδὴς *nm*, corr *B*. — γὰρ om pr *ABCc*, del *u*. — εἴη in fin corr *B*. — 6 ἀληθής *m*. — 7 ὑπάρχειν τὸ α *n*. — τῶν β *n*. — τινὶ...12 ὑποθετέον om *m*.

τὸ *Α* δεικνύοιμεν· εἰ γὰρ ταὐτὸ τὸ τινὶ μὴ ὑπάρχειν καὶ
10 μὴ παντὶ ὑπάρχειν, ἡ αὐτὴ ἀμφοῖν ἀπόδειξις.

Φανερὸν οὖν ὅτι οὐ τὸ ἐναντίον ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενον ὑποθετέον ἐν ἅπασι τοῖς συλλογισμοῖς. οὕτω γὰρ τὸ ἀναγκαῖον ἔσται καὶ τὸ ἀξίωμα ἔνδοξον. εἰ γὰρ κατὰ παντὸς ἢ φάσις ἢ ἀπόφασις, δειχθέντος ὅτι οὐχ ἡ ἀπόφασις,
15 ἀνάγκη τὴν κατάφασιν ἀληθεύεσθαι. πάλιν εἰ μὴ τίθησιν ἀληθεύεσθαι τὴν κατάφασιν, ἔνδοξον τὸ ἀξιῶσαι τὴν ἀπόφασιν. τὸ δ' ἐναντίον οὐδετέρως ἁρμόττει ἀξιοῦν· οὔτε γὰρ ἀναγκαῖον, εἰ τὸ μηδενὶ ψεῦδος, τὸ παντὶ ἀληθές, οὔτ' ἔνδοξον ὡς εἰ θάτερον ψεῦδος, ὅτι θάτερον ἀληθές.

20 Φανερὸν οὖν ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι τὰ μὲν ἄλλα προβλήματα πάντα δείκνυται διὰ τοῦ ἀδυνάτου, τὸ δὲ κα-
12 θόλου καταφατικὸν οὐ δείκνυται. ἐν δὲ τῷ μέσῳ καὶ τῷ ἐσχάτῳ καὶ τοῦτο δείκνυται. κείσθω γὰρ τὸ *Α* μὴ παντὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν, εἰλήφθω δὲ τῷ *Γ* παντὶ ὑπάρχειν τὸ *Α*.
25 οὐκοῦν εἰ τῷ μὲν *Β* μὴ παντί, τῷ δὲ *Γ* παντί, οὐ παντὶ τῷ *Β* τὸ *Γ*. τοῦτο δ' ἀδύνατον· ἔστω γὰρ φανερὸν ὅτι παντὶ τῷ *Β* ὑπάρχει τὸ *Γ*, ὥστε ψεῦδος τὸ ὑποκείμενον. ἀληθὲς ἄρα τὸ παντὶ ὑπάρχειν. ἐὰν δὲ τὸ ἐναντίον ὑποτεθῇ, συλλογισμὸς μὲν ἔσται καὶ τὸ ἀδύνατον, οὐ μὴν δείκνυται τὸ
30 προτεθέν. εἰ γὰρ τὸ *Α* μηδενὶ τῷ *Β*, τῷ δὲ *Γ* παντί, οὐδενὶ τῷ *Β* τὸ *Γ*. τοῦτο δ' ἀδύνατον, ὥστε ψεῦδος τὸ μηδενὶ ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐκ εἰ τοῦτο ψεῦδος, τὸ παντὶ ἀληθές. ὅτε δὲ τινὶ τῷ *Β* ὑπάρχει τὸ *Α*, ὑποκείσθω τὸ *Α* μηδενὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν, τῷ δὲ *Γ* παντὶ ὑπαρχέτω. ἀνάγκη οὖν τὸ *Γ* μη-
35 δενὶ τῷ *Β*. ὥστ' εἰ τοῦτ' ἀδύνατον, ἀνάγκη τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν. ἐὰν δ' ὑποτεθῇ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, ταῦτ' ἔσται ἅπερ ἐπὶ τοῦ πρώτου σχήματος. πάλιν ὑποκείσθω τὸ *Α* τινὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν, τῷ δὲ *Γ* μηδενὶ ὑπαρχέτω. ἀνάγκη οὖν τὸ *Γ* τινὶ τῷ *Β* μὴ ὑπάρχειν. ἀλλὰ παντὶ ὑπῆρχεν, ὥστε
40 ψεῦδος τὸ ὑποτεθέν· οὐδενὶ ἄρα τῷ *Β* τὸ *Α* ὑπάρξει. ὅτε δ' οὐ παντὶ τὸ *Α* τῷ *Β*, ὑποκείσθω παντὶ ὑπάρχειν, τῷ
b δὲ *Γ* μηδενί. ἀνάγκη οὖν τὸ *Γ* μηδενὶ τῷ *Β* ὑπάρχειν. τοῦτο

---

9 ταὐτὸν *n*. — 12 τὸ] τό τε *n*. — 13 ἢ] ἡ *m*. — 14 ἢ ἡ ἀπόφασις *Cnm*. — 20 τῷ om *C*. — 21 δείκνυνται *C*. — 27 ὑπάρχειν pr *n*. — 32 ὅτι *ABCucfn*. — 34 τῷ] τὸ pr *A*. — 38 τὸ β pr *A*. — 38 et 39 τῶν β *n*. — 40 ὅτι *ABucfn*, εἰ *C*.

δ' ἀδύνατον, ὥστ' ἀληθὲς τὸ μὴ παντὶ ὑπάρχειν. φανερὸν οὖν ὅτι πάντες οἱ συλλογισμοὶ γίνονται διὰ τοῦ μέσου σχήματος.

13 Ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τοῦ ἐσχάτου. κείσθω γὰρ τὸ *A* τινὶ τῷ *B* μὴ ὑπάρχειν, τὸ δὲ *Γ* παντί· τὸ ἄρα *A* τινὶ τῷ *Γ* οὐχ ὑπάρχει. εἰ οὖν τοῦτ' ἀδύνατον, ψεῦδος τὸ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, ὥστ' ἀληθὲς τὸ παντί. ἐὰν δ' ὑποτεθῇ μηδενὶ ὑπάρχειν, συλλογισμὸς μὲν ἔσται καὶ τὸ ἀδύνατον, οὐ δείκνυται δὲ τὸ προτεθέν· ἐὰν γὰρ τὸ ἐναντίον ὑποτεθῇ, ταὔτ' ἔσται ἅπερ ἐπὶ τῶν πρότερον. ἀλλὰ πρὸς τὸ τινὶ ὑπάρχειν αὕτη ληπτέα ἡ ὑπόθεσις. εἰ γὰρ τὸ *A* μηδενὶ τῷ *B*, τὸ δὲ *Γ* τινὶ τῷ *B*, τὸ *A* οὐ παντὶ τῷ *Γ*. εἰ οὖν τοῦτο ψεῦδος, ἀληθὲς τὸ *A* τινὶ τῷ *B* ὑπάρχειν. ὅτε δ' οὐδενὶ τῷ *B* ὑπάρχει τὸ *A*, ὑποκείσθω τινὶ ὑπάρχειν, εἰλήφθω δὲ καὶ τὸ *Γ* παντὶ τῷ *B* ὑπάρχον. οὐκοῦν ἀνάγκη τῷ *Γ* τινὶ τὸ *A* ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐδενὶ ὑπῆρχεν, ὥστε ψεῦδος τινὶ τῷ *B* ὑπάρχειν τὸ *A*. ἐὰν δ' ὑποτεθῇ παντὶ τῷ *B* ὑπάρχειν τὸ *A*, οὐ δείκνυται τὸ προτεθέν, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ παντὶ ὑπάρχειν αὕτη ληπτέα ἡ ὑπόθεσις. εἰ γὰρ τὸ *A* παντὶ τῷ *B* καὶ τὸ *Γ* τινὶ τῷ *B*, τὸ *A* ὑπάρχει τινὶ τῷ *Γ*. τοῦτο δὲ οὐκ ἦν, ὥστε ψεῦδος τὸ παντὶ ὑπάρχειν. εἰ δ' οὕτως, ἀληθὲς τὸ μὴ παντί. ἐὰν δ' ὑποτεθῇ τινὶ ὑπάρχειν, ταὔτ' ἔσται ἃ καὶ ἐπὶ τῶν προειρημένων.

Φανερὸν οὖν ὅτι ἐν ἅπασι τοῖς διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογισμοῖς τὸ ἀντικείμενον ὑποθετέον. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐν τῷ μέσῳ σχήματι δείκνυταί πως τὸ καταφατικὸν καὶ ἐν τῷ ἐσχάτῳ τὸ καθόλου.

14 Διαφέρει δ' ἡ εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπόδειξις τῆς δεικτικῆς τῷ τιθέναι ὃ βούλεται ἀναιρεῖν, ἀπάγουσα εἰς ὁμολογούμενον ψεῦδος· ἡ δὲ δεικτικὴ ἄρχεται ἐξ ὁμολογουμένων θέσεων. λαμβάνουσι μὲν οὖν ἀμφότεραι δύο προτάσεις ὁμολογουμένας· ἀλλ' ἡ μὲν ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός, ἡ δὲ μίαν μὲν τούτων, μίαν δὲ τὴν ἀντίφασιν τοῦ συμπεράσματος.

62b10 *τὸ παντὶ προτεθέν C.* — *ταὐτὰ n.* — 12 *τῷ δὲ γ* pr *B.* — 13 *τὸ β* pr *AB*, *τῶν β n.* — 14 *ὅτι ABCun.* — 16 *τὸ γ τινὶ τῷ cf*, pr *B*, corr *An.* — 21 pr *τινὶ*] *παντὶ Acnm*, pr *BC.* — *α . . . γ*] *γ . . . α Cfn.* — *ὑπάρξει τινὶ τὸ f.* — 23 *ταὐτὰ n.* — 29 *δὴ εἰς n.* — 31 *θέσεων*] *θέσεων ἀληθῶν A.*

35 καὶ ἔνθα μὲν οὐκ ἀνάγκη γνώριμον εἶναι τὸ συμπέρασμα, οὐδὲ προϋπολαμβάνειν ὡς ἔστιν ἢ οὔ· ἔνθα δὲ ἀνάγκη ὡς οὐκ ἔστιν. διαφέρει δ' οὐδὲν φάσιν ἢ ἀπόφασιν εἶναι τὸ συμπέρασμα, ἀλλ' ὁμοίως ἔχει περὶ ἀμφοῖν. ἅπαν δὲ τὸ δεικτικῶς περαινόμενον καὶ διὰ τοῦ ἀδυνάτου 40 δειχθήσεται, καὶ τὸ διὰ τοῦ ἀδυνάτου δεικτικῶς διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων. ὅταν μὲν γὰρ ὁ συλλογισμὸς ἐν τῷ πρώ-p. 63 τῳ σχήματι γένηται, τὸ ἀληθὲς ἔσται ἐν τῷ μέσῳ ἢ τῷ ἐσχάτῳ, τὸ μὲν στερητικὸν ἐν τῷ μέσῳ, τὸ δὲ κατηγορικὸν ἐν τῷ ἐσχάτῳ. ὅταν δ' ἐν τῷ μέσῳ ὁ συλλογισμός, τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ πρώτῳ ἐπὶ πάντων τῶν προβλημά-5 των. ὅταν δ' ἐν τῷ ἐσχάτῳ ὁ συλλογισμός, τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ πρώτῳ καὶ τῷ μέσῳ, τὰ μὲν καταφατικὰ ἐν τῷ πρώτῳ, τὰ δὲ στερητικὰ ἐν τῷ μέσῳ. ἔστω γὰρ δεδειγμένον τὸ Α μηδενὶ ἢ μὴ παντὶ τῷ Β διὰ τοῦ πρώτου σχήματος. οὐκοῦν ἡ μὲν ὑπόθεσις ἦν τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν τὸ Α, 10 τὸ δὲ Γ ἐλαμβάνετο τῷ μὲν Α παντὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β οὐδενί· οὕτω γὰρ ἐγίνετο ὁ συλλογισμὸς καὶ τὸ ἀδύνατον. τοῦτο δὲ τὸ μέσον σχῆμα, εἰ τὸ Γ τῷ μὲν Α παντὶ τῷ δὲ Β μηδενὶ ὑπάρχει. καὶ φανερὸν ἐκ τούτων ὅτι οὐδενὶ τῷ Β ὑπάρχει τὸ Α. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ μὴ παντὶ δέδεικται ὑπάρ-15 χον. ἡ μὲν γὰρ ὑπόθεσίς ἐστι παντὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Γ ἐλαμβάνετο τῷ μὲν Α παντί, τῷ δὲ Β οὐ παντί. καὶ εἰ στερητικὸν λαμβάνοιτο τὸ ΓΑ, ὡσαύτως· καὶ γὰρ οὕτω γίνεται τὸ μέσον σχῆμα. πάλιν δεδείχθω τινὶ ὑπάρχον τῷ Β τὸ Α. ἡ μὲν οὖν ὑπόθεσις μηδενὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β 20 ἐλαμβάνετο παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν καὶ τὸ Α ἢ παντὶ ἢ τινὶ τῷ Γ· οὕτω γὰρ ἔσται τὸ ἀδύνατον. τοῦτο δὲ τὸ ἔσχατον σχῆμα, εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ. καὶ φανερὸν ἐκ τούτων ὅτι ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τινὶ τῷ Γ ληφθείη ὑπάρχον τὸ Β ἢ τὸ Α.

25 Πάλιν ἐν τῷ μέσῳ σχήματι δεδείχθω τὸ Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχον. οὐκοῦν ἡ μὲν ὑπόθεσις ἦν μὴ παντὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν, εἴληπται δὲ τὸ Α παντὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ παντὶ

---

37 φάσιν εἶναι ἢ ἀπόφ. *f*. — ἢ ἀπόφασιν rc supra lit *A*. — 38 παρὰ ἀμφοῖν corr *n*. — 40 δεικτικῶς καὶ διὰ *n*.
63a1 ἢ... μέσῳ pr om *mu*. — 3 ὁ] ᾗ ὁ *Acf*. — 4 ἐν] ἔσται ἐν *n*. — 11 ὁ om *C*. — 15 ὑπάρχον τὸ α. ἡ *A*. — 24 ἢ τὸ α om *n*.

τῷ B· οὕτω γὰρ ἔσται τὸ ἀδύνατον. τοῦτο δὲ τὸ πρῶτον σχῆμα, τὸ A παντὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ παντὶ τῷ B. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τινὶ δέδεικται ὑπάρχον· ἡ μὲν γὰρ ὑπόθεσις ἦν 30 μηδενὶ τῷ B τὸ A ὑπάρχειν, εἴληπται δὲ τὸ A παντὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ τινὶ τῷ B. εἰ δὲ στερητικὸς ὁ συλλογισμός, ἡ μὲν ὑπόθεσις τὸ A τινὶ τῷ B, εἴληπται δὲ τὸ A μηδενὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ παντὶ τῷ B, ὥστε γίνεται τὸ πρῶτον σχῆμα. καὶ εἰ μὴ καθόλου ὁ συλλογισμός, ἀλλὰ τὸ 35 A τινὶ τῷ B δέδεικται μὴ ὑπάρχειν, ὡσαύτως. ὑπόθεσις μὲν γὰρ παντὶ τῷ B τὸ A ὑπάρχειν, εἴληπται δὲ τὸ A μηδενὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ τινὶ τῷ B· οὕτω γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα.

Πάλιν ἐν τῷ τρίτῳ σχήματι δεδείχθω τὸ A παντὶ τῷ 40 B ὑπάρχειν. οὐκοῦν ἡ μὲν ὑπόθεσις ἦν μὴ παντὶ τῷ B τὸ A ὑπάρχειν, εἴληπται δὲ τὸ Γ παντὶ τῷ B καὶ τὸ A παντὶ b τῷ Γ· οὕτω γὰρ ἔσται τὸ ἀδύνατον. τοῦτο δὲ τὸ πρῶτον σχῆμα. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ ἐπί τινος ἡ ἀπόδειξις· ἡ μὲν γὰρ ὑπόθεσις μηδενὶ τῷ B τὸ A ὑπάρχειν, εἴληπται δὲ τὸ Γ τινὶ τῷ B καὶ τὸ A παντὶ τῷ Γ. εἰ δὲ στερητικὸς ὁ συλ- 5 λογισμός, ὑπόθεσις μὲν τὸ A τινὶ τῷ B ὑπάρχειν, εἴληπται δὲ τὸ Γ τῷ μὲν A μηδενί, τῷ δὲ B παντί· τοῦτο δὲ τὸ μέσον σχῆμα. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ μὴ καθόλου ἡ ἀπόδειξις. ὑπόθεσις μὲν γὰρ ἔσται παντὶ τῷ B τὸ A ὑπάρχειν, εἴληπται δὲ τὸ Γ τῷ μὲν A μηδενί, τῷ δὲ B τινί· τοῦτο δὲ 10 τὸ μέσον σχῆμα.

Φανερὸν οὖν ὅτι διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων καὶ δεικτικῶς ἔστι δεικνύναι τῶν προβλημάτων ἕκαστον. ὁμοίως δ' ἔσται καὶ δεικτικῶν ὄντων τῶν συλλογισμῶν εἰς ἀδύνατον ἀπάγειν ἐν τοῖς εἰλημμένοις ὅροις, ὅταν ἡ ἀντικειμέ- 15 νη πρότασις τῷ συμπεράσματι ληφθῇ. γίνονται γὰρ οἱ αὐτοὶ συλλογισμοὶ τοῖς διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, ὥστ' εὐθὺς ἔχομεν καὶ τὰ σχήματα δι' ὧν ἕκαστον ἔσται. δῆλον οὖν ὅτι πᾶν πρόβλημα δείκνυται κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους, διά τε τοῦ ἀδυνάτου καὶ δεικτικῶς, καὶ οὐκ ἐνδέχεται χω- 20 ρίζεσθαι τὸν ἕτερον.

29 σχῆμα, εἰ τὸ n. — 33 β] β ὑπάρχειν n. — 38 τῷ γ τινὶ τὸ β pr A. — γὰρ] δὲ n. — 41 ὑπάρχον n. — ἦν om n. — τὸ β τῷ pr A. 63b8 δὴ pr B. — 13 ἕκαστον] ἕκαστον καὶ διὰ τοῦ ἀδυνάτου Bnu.

15 Ἐν ποίῳ δὲ σχήματι ἔστιν ἐξ ἀντικειμένων προτάσεων συλλογίσασθαι καὶ ἐν ποίῳ οὐκ ἔστιν, ὧδ' ἔσται φανερόν. λέγω δ' ἀντικειμένας εἶναι προτάσεις κατὰ μὲν τὴν λέξιν τέττα-
25 ρας, οἷον τὸ παντὶ τῷ οὐδενί, καὶ τὸ παντὶ τῷ οὐ παντί, καὶ τὸ τινὶ τῷ οὐδενί, καὶ τὸ τινὶ τῷ οὐ τινί, κατ' ἀλήθειαν δὲ τρεῖς· τὸ γὰρ τινὶ τῷ οὐ τινὶ κατὰ τὴν λέξιν ἀντίκειται μόνον. τούτων δ' ἐναντίας μὲν τὰς καθόλου, τὸ παντὶ τῷ μηδενὶ ὑπάρχειν, οἷον τὸ πᾶσαν ἐπιστήμην εἶναι σπουδαίαν τῷ
30 μηδεμίαν εἶναι σπουδαίαν, τὰς δ' ἄλλας ἀντικειμένας.

Ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ σχήματι οὐκ ἔστιν ἐξ ἀντικειμένων προτάσεων συλλογισμός, οὔτε καταφατικὸς οὔτε ἀποφατικός, καταφατικὸς μὲν ὅτι ἀμφοτέρας δεῖ καταφατικὰς εἶναι τὰς προτάσεις, αἱ δ' ἀντικείμεναι φάσις καὶ
35 ἀπόφασις, στερητικὸς δὲ ὅτι αἱ μὲν ἀντικείμεναι τὸ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ κατηγοροῦσι καὶ ἀπαρνοῦνται, τὸ δ' ἐν τῷ πρώτῳ μέσον οὐ λέγεται κατ' ἀμφοῖν, ἀλλ' ἐκείνου μὲν ἄλλο ἀπαρνεῖται, αὐτὸ δὲ ἄλλου κατηγορεῖται· αὗται δ' οὐκ ἀντίκεινται.

40 Ἐν δὲ τῷ μέσῳ σχήματι καὶ ἐκ τῶν ἀντικειμένων καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐνδέχεται γίνεσθαι συλλογισμόν. ἔστω γὰρ
p.64 ἀγαθὸν μὲν ἐφ' οὗ *A*, ἐπιστήμη δὲ ἐφ' οὗ *B* καὶ *Γ*. εἰ δὴ πᾶσαν ἐπιστήμην σπουδαίαν ἔλαβε καὶ μηδεμίαν, τὸ *A* τῷ *B* παντὶ ὑπάρχει καὶ τῷ *Γ* οὐδενί, ὥστε τὸ *B* τῷ *Γ* οὐδενί· οὐδεμία ἄρα ἐπιστήμη ἐπιστήμη ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πᾶσαν
5 λαβὼν σπουδαίαν τὴν ἰατρικὴν μὴ σπουδαίαν ἔλαβε· τῷ μὲν γὰρ *B* παντὶ τὸ *A*, τῷ δὲ *Γ* οὐδενί, ὥστε ἡ τὶς ἐπιστήμη οὐκ ἔσται ἐπιστήμη. καὶ εἰ τῷ μὲν *Γ* παντὶ τὸ *A*, τῷ δὲ *B* μηδενί, ἔστι δὲ τὸ μὲν *B* ἐπιστήμη, τὸ δὲ *Γ* ἰατρική, τὸ δὲ *A* ὑπόληψις· οὐδεμίαν γὰρ ἐπιστήμην ὑπόληψιν λαβὼν εἴ-
10 ληφε τινὰ ἐπιστήμην εἶναι ὑπόληψιν. διαφέρει δὲ τοῦ πάλαι τῷ ἐπὶ τῶν ὅρων ἀντιστρέφεσθαι· πρότερον μὲν γὰρ πρὸς τῷ *B*, νῦν δὲ πρὸς τῷ *Γ* τὸ καταφατικόν. καὶ ἂν ᾖ δὲ μὴ κα-

---

22 συλλογίσασθαι προτάσεων *C*. — 25 et 26 τὸ] τῷ quater *B*. — 28 μὲν λέγομεν τὰς *A*. — τῷ *B*. — οὐδενὶ *n*. — 30 μηδεμίαν ἐπιστήμην εἶναι *n*. — 34 φάσεις καὶ ἀποφάσεις *Au*. — 38 αὐτὸ] τὸ αὐτὸ *B*. — 41 γίγνεσθαι *n*.

64a1 καὶ om *C*. — 6 τὸ α] τω (sic) *A*. — 10 ἐπιστήμην om *n*. — ὑπόληψιν. ἡ γὰρ ἰατρικὴ τὶς ἐπιστήμη ἐστίν, ἥ τις ἐλήφθη εἶναι ὑπόληψις. διαφέρει *n*. — 12 ἐὰν *n*. — δὲ om *C*.

θόλου ἡ ἑτέρα πρότασις, ὡσαύτως· ἀεὶ γὰρ τὸ μέσον ἐστὶν ὃ ἀπὸ θατέρου μὲν ἀποφατικῶς λέγεται, κατὰ θατέρου δὲ καταφατικῶς. ὥστ' ἐνδέχεται τἀντικείμενα περαίνεσθαι, 15 πλὴν οὐκ ἀεὶ οὐδὲ πάντως, ἀλλ' ἐὰν οὕτως ἔχῃ τὰ ὑπὸ τὸ μέσον ὥστ' ἢ ταὐτὰ εἶναι ἢ ὅλον πρὸς μέρος. ἄλλως δ' ἀδύνατον· οὐ γὰρ ἔσονται οὐδαμῶς αἱ προτάσεις οὔτ' ἐναντίαι οὔτ' ἀντικείμεναι.

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σχήματι καταφατικὸς μὲν συλλογι- 20 σμὸς οὐδέποτ' ἔσται ἐξ ἀντικειμένων προτάσεων διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου σχήματος, ἀποφατικὸς δ' ἔσται, καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὅρων ὄντων. ἔστω γὰρ ἐπιστήμη ἐφ' οὗ τὸ Β καὶ Γ, ἰατρικὴ δ' ἐφ' οὗ Α. εἰ οὖν λάβοι πᾶσαν ἰατρικὴν ἐπιστήμην καὶ μηδεμίαν ἰατρικὴν 25 ἐπιστήμην, τὸ Β παντὶ τῷ Α εἴληφε καὶ τὸ Γ οὐδενί, ὥστ' ἔσται τις ἐπιστήμη οὐκ ἐπιστήμη. ὁμοίως δὲ καὶ ἂν μὴ καθόλου ληφθῇ ἡ ΒΑ πρότασις· εἰ γάρ ἐστί τις ἰατρικὴ ἐπιστήμη καὶ πάλιν μηδεμία ἰατρικὴ ἐπιστήμη, συμβαίνει ἐπιστήμην τινὰ μὴ εἶναι ἐπιστήμην. εἰσὶ δὲ καθόλου μὲν τῶν 30 ὅρων λαμβανομένων ἐναντίαι αἱ προτάσεις, ἐὰν δ' ἐν μέρει ἅτερος, ἀντικείμεναι.

Δεῖ δὲ κατανοεῖν ὅτι ἐνδέχεται μὲν οὕτω τὰ ἀντικείμενα λαμβάνειν, ὥσπερ εἴπομεν πᾶσαν ἐπιστήμην σπουδαίαν εἶναι καὶ πάλιν μηδεμίαν, ἢ τινὰ μὴ σπουδαίαν· 35 ὅπερ οὐκ εἴωθε λανθάνειν. ἔστι δὲ δι' ἄλλων ἐρωτημάτων συλλογίσασθαι θάτερον, ἢ ὡς ἐν τοῖς Τοπικοῖς ἐλέχθη λαβεῖν. ἐπεὶ δὲ τῶν καταφάσεων αἱ ἀντιθέσεις τρεῖς, ἑξαχῶς συμβαίνει τἀντικείμενα λαμβάνειν, ἢ παντὶ καὶ μηδενί, ἢ παντὶ καὶ μὴ παντί, ἢ τινὶ καὶ μηδενί, καὶ τοῦτο ἀντιστρέψαι ἐπὶ 40 τῶν ὅρων, οἷον τὸ Α παντὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ μηδενί, ἢ τῷ b Γ παντί, τῷ δὲ Β μηδενί, ἢ τῷ μὲν παντί, τῷ δὲ μὴ παντί, καὶ πάλιν τοῦτο ἀντιστρέψαι κατὰ τοὺς ὅρους. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου σχήματος. ὥστε φανερὸν ὁσαχῶς τε

---

15 τὰ ἀντικείμενα *C.* — 17 ταῦτα *B.* — ἢ τὸ μὲν ὅλον τὸ δὲ μέρος *Cn.* — 20 μὲν ὁ συλλ. *n.* — 23 ἔστι *n.* — 25 καὶ... ἐπιστήμην fort pr marg *mn.* — 26 τῷ γ *u*, pr *B.* — 28 αβ *uf.* — 32 θάτερος *n.* — 36 ἔστι] τοὺς προσδιαλεγομένους. ἔστι *n.* — δὲ καὶ δι' *m.* — 37 τοῖς om *A.* — 38 καταφατικῶν *n.* — 39 τὰ ἀντικείμενα *Cnm.* — alt ἢ ... μηδενί fort pr marg *m.*

64b3 τοῦτον pr *B.*

5 καὶ ἐν ποίοις σχήμασιν ἐνδέχεται διὰ τῶν ἀντικειμένων προτάσεων γενέσθαι συλλογισμόν.

Φανερὸν δὲ καὶ ὅτι ἐκ ψευδῶν μὲν ἔστιν ἀληθὲς συλλογίσασθαι, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἐκ δὲ τῶν ἀντικειμένων οὐκ ἔστιν· ἀεὶ γὰρ ἐναντίος ὁ συλλογισμὸς γίνεται τῷ 10 πράγματι, οἷον εἰ ἔστιν ἀγαθόν, μὴ εἶναι ἀγαθόν, ἢ εἰ ζῷον, μὴ ζῷον, διὰ τὸ ἐξ ἀντιφάσεως εἶναι τὸν συλλογισμὸν καὶ τοὺς ὑποκειμένους ὅρους ἢ τοὺς αὐτοὺς εἶναι ἢ τὸν μὲν ὅλον τὸν δὲ μέρος. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐν τοῖς παραλογισμοῖς οὐδὲν κωλύει γίνεσθαι τῆς ὑποθέσεως ἀντίφασιν, οἷον εἰ ἔστι περιτ- 15 τόν, μὴ εἶναι περιττόν. ἐκ γὰρ τῶν ἀντικειμένων προτάσεων ἐναντίος ἦν ὁ συλλογισμός· ἐὰν οὖν λάβῃ τοιαύτας, ἔσται τῆς ὑποθέσεως ἀντίφασις. δεῖ δὲ κατανοεῖν ὅτι οὕτω μὲν οὐκ ἔστιν ἐναντία συμπεράνασθαι ἐξ ἑνὸς συλλογισμοῦ, ὥστ᾽ εἶναι τὸ συμπέρασμα τὸ μὴ ὂν ἀγαθὸν ἀγαθὸν ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, 20 ἐὰν μὴ εὐθὺς ἡ πρότασις τοιαύτη ληφθῇ, οἷον πᾶν ζῷον λευκὸν εἶναι καὶ μὴ λευκόν, τὸν δ᾽ ἄνθρωπον ζῷον. ἀλλ᾽ ἢ προσλαβεῖν δεῖ τὴν ἀντίφασιν, οἷον ὅτι πᾶσα ἐπιστήμη ὑπόληψις, εἶτα λαβεῖν ὅτι ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη μέν ἐστιν, οὐδεμία δ᾽ ὑπόληψις, ὥσπερ οἱ ἔλεγχοι γίνονται, ἢ ἐκ δύο 25 συλλογισμῶν. ὥστε δ᾽ εἶναι ἐναντία κατ᾽ ἀλήθειαν τὰ εἰλημμένα, οὐκ ἔστιν ἄλλον τρόπον ἢ τοῦτον, καθάπερ εἴρηται πρότερον.

16 Τὸ δ᾽ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν ἔστι μέν, ὡς ἐν γένει λαβεῖν, ἐν τῷ μὴ ἀποδεικνύναι τὸ προκείμενον, τοῦτο 30 δ᾽ ἐπισυμβαίνει πολλαχῶς· καὶ γὰρ εἰ ὅλως μὴ συλλογίζεται, καὶ εἰ δι᾽ ἀγνωστοτέρων ἢ ὁμοίως ἀγνώστων, καὶ εἰ διὰ τῶν ὑστέρων τὸ πρότερον· ἡ γὰρ ἀπόδειξις ἐκ πιστοτέρων τε καὶ προτέρων ἐστίν. τούτων μὲν οὖν οὐδέν ἐστι τὸ αἰτεῖσθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς· ἀλλ᾽ ἐπεὶ τὰ μὲν δι᾽ αὑτῶν πέφυκε 35 γνωρίζεσθαι τὰ δὲ δι᾽ ἄλλων (αἱ μὲν γὰρ ἀρχαὶ δι᾽ αὑτῶν, τὰ δ᾽ ὑπὸ τὰς ἀρχὰς δι᾽ ἄλλων), ὅταν μὴ τὸ δι᾽

---

9 ὁ ἐναντίος C. — 11 μὴ εἶναι ζῷιν n. — 13 δῆλον (ου supra) n. — 16 τοιαύτας ἀντικειμένας ἔσται n. — 18 συμπεραίνεσθαι C. — 22 ἢ om C. — προλαβεῖν n. — 23 καὶ οὐχ ὑπόληψις ante εἶτα add codices, sed rc supra vs Bn. — 24 ἢ] ἀεὶ ἢ fort pr m, supra vs n. — 25 τὰ εἰλημμένα κατ᾽ ἀλήθειαν C. — 30 συμβαίνει n. — 33 τε om A. — 34 αὐτῶν ABnm, pr C. — 35 αὐτῶν B, pr C, αὐτά n. — 36 τὸ μὴ nf, corr cu.

αὑτοῦ γνωστὸν δι' αὑτοῦ τις ἐπιχειρῇ δεικνύναι, τότ' αἰτεῖται τὸ ἐξ ἀρχῆς. τοῦτο δ' ἔστι μὲν οὕτω ποιεῖν ὥστ' εὐθὺς ἀξιῶσαι τὸ προκείμενον, ἐνδέχεται δὲ καὶ μεταβάντας ἐπ' ἄλλα ἄττα τῶν πεφυκότων δι' ἐκείνου δείκνυσθαι διὰ τούτων 40 ἀποδεικνύναι τὸ ἐξ ἀρχῆς, οἷον εἰ τὸ *A* δεικνύοι διὰ τοῦ p. 65 *B*, τὸ δὲ *B* διὰ τοῦ *Γ*, τὸ δὲ *Γ* πεφυκὸς εἴη δείκνυσθαι διὰ τοῦ *A*· συμβαίνει γὰρ αὐτὸ δι' αὑτοῦ τὸ *A* δεικνύναι τοὺς οὕτω συλλογιζομένους. ὅπερ ποιοῦσιν οἱ τὰς παραλλήλους οἰόμενοι γράφειν· λανθάνουσι γὰρ αὐτοὶ ἑαυτοὺς τοι- 5 αῦτα λαμβάνοντες, ἃ οὐχ οἷόν τε ἀποδεῖξαι μὴ οὐσῶν τῶν παραλλήλων. ὥστε συμβαίνει τοῖς οὕτω συλλογιζομένοις ἕκαστον εἶναι λέγειν, εἰ ἔστιν ἕκαστον· οὕτω δ' ἅπαν ἔσται δι' αὑτοῦ γνωστόν· ὅπερ ἀδύνατον.

Εἰ οὖν τις ἀδήλου ὄντος ὅτι τὸ *A* ὑπάρχει τῷ *Γ*, 10 ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι τῷ *B*, αἰτοῖτο τῷ *B* ὑπάρχειν τὸ *A*, οὔπω δῆλον εἰ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖται, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀποδείκνυσι, δῆλον· οὐ γὰρ ἀρχὴ ἀποδείξεως τὸ ὁμοίως ἄδηλον. εἰ μέντοι τὸ *B* πρὸς τὸ *Γ* οὕτως ἔχει ὥστε ταὐτὸν εἶναι, ἢ δῆλον ὅτι ἀντιστρέφουσιν, ἢ ὑπάρχει θάτερον θατέρῳ, τὸ ἐν 15 ἀρχῇ αἰτεῖται. καὶ γὰρ ἄν, ὅτι τῷ *B* τὸ *A* ὑπάρχει, δι' ἐκείνων δεικνύοι, εἰ ἀντιστρέφοι. νῦν δὲ τοῦτο κωλύει, ἀλλ' οὐχ ὁ τρόπος. εἰ δὲ τοῦτο ποιοῖ, τὸ εἰρημένον ἂν ποιοῖ καὶ ἀντιστρέφοι διὰ τριῶν. ὡσαύτως δὲ κἂν εἰ τὸ *B* τῷ *Γ* λαμβάνοι ὑπάρχειν, ὁμοίως ἄδηλον ὂν καὶ εἰ τὸ *A*, οὔπω τὸ 20 ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' οὐκ ἀποδείκνυσιν. ἐὰν δὲ ταὐτὸν ᾖ τὸ *A* καὶ *B* ἢ τῷ ἀντιστρέφειν ἢ τῷ ἕπεσθαι τῷ *B* τὸ *A*, τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖται διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς τί δύναται, εἴρηται ἡμῖν, ὅτι τὸ δι' αὑτοῦ δεικνύναι τὸ μὴ δι' αὑτοῦ δῆλον. 25

Εἰ οὖν ἐστὶ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι τὸ δι' αὑτοῦ δεικνύναι τὸ μὴ δι' αὑτοῦ δῆλον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μὴ δεικνύναι, ὅταν

---

37 αὐτοῦ bis *ABn*, pr *C*. — 40 ἄττα om *n*. — ἐκείνων *ABcf*, ἐκείνου τῶν ἐξ ἀρχῆς *u*.

65a1 δεικνύοιτο *cnmf*, δεικνύοι τὸ *C*. — 3, 8, 24, 25 seqq αὐτοῦ *An*. — 5 αὐτοῦς (sic) *n*. — 13 γάρ ἐστιν ἀρχὴ *n*. — 14 ἢ] εἰ *f*, corr *AC*, ἢ corr *f*. — 17 ἀντιστρέφει *m*. — 18 ποιεῖ *Cu*, corr *A*. — ποιῇ *u*, corr *AC*. — 19 ἀντιστρέφῃ corr *C*. — ὡς ante διὰ rc add *Cn*. — 20 δῆλον pr *B*. — τὸ α τῷ γ, οὔπω *mu*. — 21 αἰτεῖται post ἀρχῆς adi *ACf*. — 22 pr τῷ] τὸ *C*. — τὸ α pr om *n*.

ὁμοίως ἀδήλων ὄντων τοῦ δεικνυμένου καὶ δι᾽ οὗ δείκνυσιν ἢ τῷ ταὐτὰ τῷ αὐτῷ ἢ τῷ ταὐτὸν τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχειν, ἐν
30 μὲν τῷ μέσῳ σχήματι καὶ τρίτῳ ἀμφοτέρως ἂν ἐνδέχοιτο τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι, ἐν δὲ κατηγορικῷ συλλογισμῷ ἔν τε τῷ τρίτῳ καὶ τῷ πρώτῳ. ὅταν δ᾽ ἀποφατικῶς, ὅταν τὰ αὐτὰ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὁμοίως ἀμφότεραι αἱ προτάσεις, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ, διὰ τὸ μὴ ἀντιστρέφειν
35 τοὺς ὅρους κατὰ τοὺς ἀποφατικοὺς συλλογισμούς. ἔστι δὲ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι ἐν μὲν ταῖς ἀποδείξεσι τὰ κατ᾽ ἀλήθειαν οὕτως ἔχοντα, ἐν δὲ τοῖς διαλεκτικοῖς τὰ κατὰ δόξαν.

17 Τὸ δὲ μὴ παρὰ τοῦτο συμβαίνειν τὸ ψεῦδος, ὃ πολλάκις ἐν τοῖς λόγοις εἰώθαμεν λέγειν, πρῶτον μέν ἐστιν ἐν
40 τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον συλλογισμοῖς, ὅταν πρὸς ἀντίφασιν ᾖ
b τούτου ὃ ἐδείκνυτο τῇ εἰς τὸ ἀδύνατον. οὔτε γὰρ μὴ ἀντιφήσας ἐρεῖ τὸ οὐ παρὰ τοῦτο, ἀλλ᾽ ὅτι ψεῦδός τι ἐτέθη τῶν πρότερον, οὔτ᾽ ἐν τῇ δεικνυούσῃ· οὐ γὰρ τίθησιν ὃ ἀντίφησιν. ἔτι δ᾽ ὅταν ἀναιρεθῇ τι δεικτικῶς διὰ τῶν ΑΒΓ, οὐκ
5 ἔστιν εἰπεῖν ὡς οὐ παρὰ τὸ κείμενον γεγένηται ὁ συλλογισμός. τὸ γὰρ μὴ παρὰ τοῦτο γίνεσθαι τότε λέγομεν, ὅταν ἀναιρεθέντος τούτου μηδὲν ἧττον περαίνηται ὁ συλλογισμός, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς δεικτικοῖς· ἀναιρεθείσης γὰρ τῆς θέσεως οὐδ᾽ ὁ πρὸς ταύτην ἔσται συλλογισμός. φανερὸν οὖν ὅτι ἐν τοῖς
10 εἰς τὸ ἀδύνατον λέγεται τὸ μὴ παρὰ τοῦτο, καὶ ὅταν οὕτως ἔχῃ πρὸς τὸ ἀδύνατον ἡ ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσις, ὥστε καὶ οὔσης καὶ μὴ οὔσης ταύτης οὐδὲν ἧττον συμβαίνειν τὸ ἀδύνατον.

Ὁ μὲν οὖν φανερώτατος τρόπος ἐστὶ τοῦ μὴ παρὰ τὴν θέσιν εἶναι τὸ ψεῦδος, ὅταν ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως ἀσύναπτος ᾖ
15 ἀπὸ τῶν μέσων πρὸς τὸ ἀδύνατον ὁ συλλογισμός, ὅπερ εἴρηται καὶ ἐν τοῖς Τοπικοῖς. τὸ γὰρ τὸ ἀναίτιον ὡς αἴτιον τιθέναι τοῦτό ἐστιν, οἷον εἰ βουλόμενος δεῖξαι ὅτι ἀσύμμε-

---

28 τοῦ] τοῦ δὲ *C*. — δείκνυται *Am*, corr c. — 29 τῷ corr *n*. — αὐτῷ λαμβάνειν ἢ *AC*, pr *n*, corr c. — τῷ om *Cn*. — ἐν] λαμβάνῃ ἐν *n*. — 30 μὲν corr *u*. — καὶ τῷ τρίτῳ *C*. — 32 τε om *Bm*. — ὅταν δ᾽] ἐὰν δὲ ᾖ rc *m*, lit *n*. — alt ὅταν] δὲ ὅταν rec *n*. — 33 καὶ corr *n*, om *C*. — 34 μὴ rc supra vs *n*. — 35 κατὰ pr om c.

65b1 οὔτε] ἀπαγωγῇ. οὔτε rc *u*. — γὰρ ὁ μὴ *A*. — ἀντι ... φήσας *Bm*. — 2 ἐρεῖ] τὶς ἐρεῖ *u*, rc *n*. — οὐ] μὴ *m*. — 3 ὃ ἀντίφησιν corr *A*, pr *Cu*, litt η corr *B*, ὃ ἀντίφησεν corr *u*, ὁ ἀντιφήσων pr *A*, ἀντίφασιν *n* omisso ὃ, τὴν ἀντίφασιν *mf*. — 16 τοῖς om *ACf*, rc adi *f*. — alt τὸ om *B*.

τρος ἡ διάμετρος, ἐπιχειροίη τὸν Ζήνωνος λόγον, ὡς οὐκ ἔστι κινεῖσθαι, καὶ εἰς τοῦτο ἀπάγοι τὸ ἀδύνατον· οὐδαμῶς γὰρ οὐδαμῇ συνεχές ἐστι τὸ ψεῦδος τῇ φάσει τῇ ἐξ 20 ἀρχῆς. ἄλλος δὲ τρόπος, εἰ συνεχὲς μὲν εἴη τὸ ἀδύνατον τῇ ὑποθέσει, μὴ μέντοι δι' ἐκείνην συμβαίνοι. τοῦτο γὰρ ἐγχωρεῖ γενέσθαι καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ ἐπὶ τὸ κάτω λαμβάνοντι τὸ συνεχές, οἷον εἰ τὸ Α τῷ Β κεῖται ὑπάρχον, τὸ δὲ Β τῷ Γ, τὸ δὲ Γ τῷ Δ, τοῦτο δ' εἴη ψεῦδος, 25 τὸ τὸ Β τῷ Δ ὑπάρχειν. εἰ γὰρ ἀφαιρεθέντος τοῦ Α μηδὲν ἧττον ὑπάρχοι τὸ Β τῷ Γ καὶ τὸ Γ τῷ Δ, οὐκ ἂν εἴη τὸ ψεῦδος διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν. ἢ πάλιν εἴ τις ἐπὶ τὸ ἄνω λαμβάνοι τὸ συνεχές, οἷον εἰ τὸ μὲν Α τῷ Β, τῷ δὲ Α τὸ Ε καὶ τῷ Ε τὸ Ζ, ψεῦδος δ' εἴη τὸ ὑπάρχειν τῷ 30 Α τὸ Ζ· καὶ γὰρ οὕτως οὐδὲν ἂν ἧττον εἴη τὸ ἀδύνατον ἀναιρεθείσης τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεως. ἀλλὰ δεῖ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ὅρους συνάπτειν τὸ ἀδύνατον· οὕτω γὰρ ἔσται διὰ τὴν ὑπόθεσιν, οἷον ἐπὶ μὲν τὸ κάτω λαμβάνοντι τὸ συνεχὲς πρὸς τὸν κατηγορούμενον τῶν ὅρων· εἰ γὰρ ἀδύνατον τὸ Α 35 τῷ Δ ὑπάρχειν, ἀφαιρεθέντος τοῦ Α οὐκέτι ἔσται τὸ ψεῦδος. ἐπὶ δὲ τὸ ἄνω, καθ' οὗ κατηγορεῖται· εἰ γὰρ τῷ Β μὴ ἐγχωρεῖ τὸ Ζ ὑπάρχειν, ἀφαιρεθέντος τοῦ Β οὐκέτι ἔσται τὸ ἀδύνατον. ὁμοίως δὲ καὶ στερητικῶν τῶν συλλογισμῶν ὄντων. 40

Φανερὸν οὖν ὅτι τοῦ ἀδυνάτου μὴ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρχῆς p. 66 ὅρους ὄντος οὐ παρὰ τὴν θέσιν συμβαίνει τὸ ψεῦδος. ἢ οὐδ' οὕτως αἰεὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἔσται τὸ ψεῦδος; καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ Β ἀλλὰ τῷ Κ ἐτέθη τὸ Α ὑπάρχειν, τὸ δὲ Κ τῷ Γ καὶ τοῦτο τῷ Δ, καὶ οὕτω μένει τὸ ἀδύνατον· ὁμοίως δὲ καὶ 5 ἐπὶ τὸ ἄνω λαμβάνοντι τοὺς ὅρους, ὥστ' ἐπεὶ καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος τούτου συμβαίνει τὸ ἀδύνατον, οὐκ ἂν εἴη παρὰ τὴν θέσιν. ἢ τὸ μὴ ὄντος τούτου μηδὲν ἧττον γίνεσθαι τὸ ψεῦδος οὐχ οὕτω ληπτέον ὥστ' ἄλλου τιθεμένου συμβαίνειν τὸ ἀδύνατον, ἀλλ' ὅταν ἀφαιρεθέντος τούτου διὰ τῶν λοιπῶν 10 προτάσεων ταὐτὸ περαίνηται ἀδύνατον, ἐπεὶ ταὐτό γε ψεῦ-

18 ἡ διάμετρος marg *n*. — δεικνύναι post λόγον adi *A*. — 19 ἀπαγάγοι corr *n*. — 30 alt τῷ corr *n*. — 34 τῷ κάτω *B*, fort pr *A*.
66a2 ὅρους om pr *C*. — λαμβάνει *A*. — 3 ἀεὶ *Cmf*. — 5 τούτῳ *B*. — 7 τοῦτο pr *C*, om *m*. — συμβαίνοι *Bf*.

δος συμβαίνειν διὰ πλειόνων ὑποθέσεων οὐδὲν ἴσως ἄτοπον, οἷον τὰς παραλλήλους συμπίπτειν καὶ εἰ μείζων ἐστὶν ἡ ἐντὸς τῆς ἐκτὸς καὶ εἰ τὸ τρίγωνον ἔχει πλείους ὀρθὰς
15 δυεῖν.

18 Ὁ δὲ ψευδὴς λόγος γίνεται παρὰ τὸ πρῶτον ψεῦδος. ἢ γὰρ ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἢ ἐκ πλειόνων πᾶς ἐστὶ συλλογισμός. εἰ μὲν οὖν ἐκ τῶν δύο, τούτων ἀνάγκη τὴν ἑτέραν ἢ καὶ ἀμφοτέρας εἶναι ψευδεῖς· ἐξ ἀληθῶν γὰρ οὐκ ἦν ψευ-
20 δὴς συλλογισμός. εἰ δ' ἐκ πλειόνων, οἷον τὸ μὲν *Γ* διὰ τῶν *ΑΒ*, ταῦτα δὲ διὰ τῶν *ΔΕΖΗ*, τούτων τι ἔσται τῶν ἐπάνω ψεῦδος, καὶ παρὰ τοῦτο ὁ λόγος· τὸ γὰρ *Α* καὶ *Β* δι' ἐκείνων περαίνονται. ὥστε παρ' ἐκείνων τι συμβαίνει τὸ συμπέρασμα καὶ τὸ ψεῦδος.

19 Πρὸς δὲ τὸ μὴ κατασυλλογίζεσθαι παρατηρητέον,
26 ὅταν ἄνευ τῶν συμπερασμάτων ἐρωτᾷ τὸν λόγον, ὅπως μὴ δοθῇ δὶς ταὐτὸν ἐν ταῖς προτάσεσιν, ἐπειδήπερ ἴσμεν ὅτι ἄνευ μέσου συλλογισμὸς οὐ γίνεται, μέσον δ' ἐστὶ τὸ πλεονάκις λεγόμενον. ὡς δὲ δεῖ πρὸς ἕκαστον συμπέρασμα τη-
30 ρεῖν τὸ μέσον, φανερὸν ἐκ τοῦ εἰδέναι ποῖον ἐν ἑκάστῳ σχήματι δείκνυται. τοῦτο δ' ἡμᾶς οὐ λήσεται διὰ τὸ εἰδέναι πῶς ὑπέχομεν τὸν λόγον.

Χρὴ δ' ὅπερ φυλάττεσθαι παραγγέλλομεν ἀποκρινομένους, αὐτοὺς ἐπιχειροῦντας πειρᾶσθαι λανθάνειν. τοῦτο
35 δ' ἔσται πρῶτον, ἐὰν τὰ συμπεράσματα μὴ προσυλλογίζωνται ἀλλ' εἰλημμένων τῶν ἀναγκαίων ἄδηλα ᾖ, ἔτι δὲ ἂν μὴ τὰ σύνεγγυς ἐρωτᾷ, ἀλλ' ὅτι μάλιστα ἄμεσα. οἷον ἔστω δέον συμπεραίνεσθαι τὸ *Α* κατὰ τοῦ Ζ· μέσα *ΒΓΔΕ*. δεῖ οὖν ἐρωτᾶν εἰ τὸ *Α* τῷ *Β*, καὶ πάλιν μὴ εἰ τὸ *Β* τῷ
40 *Γ*, ἀλλ' εἰ τὸ *Δ* τῷ *Ε*, κἄπειτα εἰ τὸ *Β* τῷ *Γ*, καὶ οὕτω
b τὰ λοιπά. κἂν δι' ἑνὸς μέσου γίνηται ὁ συλλογισμός, ἀπὸ τοῦ μέσου ἄρχεσθαι· μάλιστα γὰρ ἂν οὕτω λανθάνοι τὸν ἀποκρινόμενον.

---

13 παραλλήλας pr *An*. — συμπίπτειν in medio corr *n*. — 14 ἔχοι *ABnu*. — 15 δυοῖν *mu*. — 16 πρῶτον om *B*. — 17 ἔσται *C*. — 19 εἶναι ψευδῆς pr *A*. — 21 δὲ om *m* et pr *AC*. — 22 λόγος ψευδής· τὸ *n*. — 23 περαίνεται *C*. — 27 ταῖς θέσεσιν *n*. — 31 δ'] δεῖ pr *n*. — 35 προσσυλλογίζωνται *B*. — 36 δ' ἐὰν *n*. — 37 ante alt τὰ del alqd *u*. — ἄμεσα pr *B*, corr *C*, τὰ μέσα *cmf*.

20 Ἐπεὶ δ' ἔχομεν πότε καὶ πῶς ἐχόντων τῶν ὅρων γί-
νεται συλλογισμός, φανερὸν καὶ πότ' ἔσται καὶ πότ' οὐκ 5
ἔσται ἔλεγχος. πάντων μὲν γὰρ συγχωρουμένων, ἢ ἐναλλὰξ
τιθεμένων τῶν ἀποκρίσεων, οἷον τῆς μὲν ἀποφατικῆς τῆς δὲ
κατηγορικῆς, ἐγχωρεῖ γίνεσθαι ἔλεγχον. ἦν γὰρ συλλογισμὸς
καὶ οὕτω καὶ ἐκείνως ἐχόντων τῶν ὅρων, ὥστ' εἰ τὸ κεί-
μενον εἴη ἐναντίον τῷ συμπεράσματι, ἀνάγκη γίνεσθαι ἔλεγ- 10
χον· ὁ γὰρ ἔλεγχος ἀντιφάσεως συλλογισμός. εἰ δὲ μηδὲν
συγχωροῖτο, ἀδύνατον γίνεσθαι ἔλεγχον· οὐ γὰρ ἦν συλ-
λογισμὸς πάντων τῶν ὅρων στερητικῶν ὄντων, ὥστ' οὐδ'
ἔλεγχος· εἰ μὲν γὰρ ἔλεγχος, ἀνάγκη συλλογισμὸν εἶναι,
συλλογισμοῦ δ' ὄντος οὐκ ἀνάγκη ἔλεγχον. ὡσαύτως δὲ καὶ 15
εἰ μηδὲν τεθείη κατὰ τὴν ἀπόκρισιν ἐν ὅλῳ· ὁ γὰρ αὐτὸς
ἔσται διορισμὸς ἐλέγχου καὶ συλλογισμοῦ.

21 Συμβαίνει δ' ἐνίοτε, καθάπερ ἐν τῇ θέσει τῶν ὅρων
ἀπατώμεθα, καὶ κατὰ τὴν ὑπόληψιν γίνεσθαι τὴν ἀπάτην,
οἷον εἰ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ πλείοσι πρώτοις ὑπάρχειν, καὶ 20
τὸ μὲν λεληθέναι τινὰ καὶ οἴεσθαι μηδενὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ
εἰδέναι. ἔστω γὰρ τὸ *Α* τῷ *Β* καὶ τῷ *Γ* καθ' αὑτὰ ὑπάρ-
χον, καὶ ταῦτα παντὶ τῷ *Δ* ὡσαύτως. εἰ δὴ τῷ μὲν *Β* τὸ
Α παντὶ οἴεται ὑπάρχειν, καὶ τοῦτο τῷ *Δ*, τῷ δὲ *Γ* τὸ *Α*
μηδενί, καὶ τοῦτο τῷ *Δ* παντί, τοῦ αὐτοῦ κατὰ ταὐτὸν ἕξει 25
ἐπιστήμην καὶ ἄγνοιαν. πάλιν εἴ τις ἀπατηθείη περὶ τὰ ἐκ
τῆς αὐτῆς συστοιχίας, οἷον εἰ τὸ *Α* ὑπάρχει τῷ *Β*, τοῦτο δὲ
τῷ *Γ* καὶ τὸ *Γ* τῷ *Δ*, ὑπολαμβάνοι δὲ τὸ *Α* παντὶ τῷ *Β*
ὑπάρχειν καὶ πάλιν μηδενὶ τῷ *Γ*· ἅμα γὰρ εἴσεταί τε καὶ
οὐχ ὑπολήψεται ὑπάρχειν. ἆρ' οὖν οὐδὲν ἄλλο ἀξιοῖ ἐκ τού- 30
των ἢ ὃ ἐπίσταται, τοῦτο μὴ ὑπολαμβάνειν; ἐπίσταται γάρ
πως ὅτι τὸ *Α* τῷ *Γ* ὑπάρχει διὰ τοῦ *Β*, ὡς τῇ καθόλου τὸ
κατὰ μέρος, ὥστε ὅ πως ἐπίσταται, τοῦτο ὅλως ἀξιοῖ μὴ
ὑπολαμβάνειν· ὅπερ ἀδύνατον. ἐπὶ δὲ τοῦ πρότερον λεχθέν-
τος, εἰ μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας τὸ μέσον, καθ' ἑκάτε- 35

66b7 *καταφατικῆς τῆς δὲ ἀποφ.* f. — 8 *καταφατικῆς* Acfmn. — *γὰρ*] *γὰρ ὁ* n. — 10 *ᾗ* codices excepto m et rc n. — 12 *γενέσθαι* n. — 13 *οὕτων* rc n. — 20 *πρώτως* m, corr BC. — 22 *γὰρ* om ACcfm et pr n. — *α καὶ τῷ* m. — *αὐτὸ* m, corr B. — 23 *τὸ*] *τῷ* pr A. — 24 *δ*] *δ παντὶ* C. — *τῷ* … 25 *παντὶ* om C. — 25 *κατ' αὐτὸν* Bn. — 27 et 35 *συστοιχείας* pr n. — 32 *διὰ τοῦ β* rc add n. — *ὡς τῇ* corr A. — *τῇ*] *τῷ* corr n.

ρον μὲν τῶν μέσων ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις οὐκ ἐγχωρεῖ
ὑπολαμβάνειν, οἷον τὸ Α τῷ μὲν Β παντί, τῷ δὲ Γ μη-
δενί, ταῦτα δ᾽ ἀμφότερα παντὶ τῷ Δ. συμβαίνει γὰρ ἢ
ἁπλῶς ἢ ἐπί τι ἐναντίαν λαμβάνεσθαι τὴν πρώτην πρότα-
40 σιν. εἰ γὰρ ᾧ τὸ Β ὑπάρχει, παντὶ τὸ Α ὑπολαμβάνει
p. 67 ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τῷ Δ οἶδε, καὶ ὅτι τῷ Δ τὸ Α οἶδεν.
ὥστ᾽ εἰ πάλιν, ᾧ τὸ Γ, μηδενὶ οἴεται τὸ Α ὑπάρχειν, ᾧ τὸ
Β τινὶ ὑπάρχει, τούτῳ οὐκ οἴεται τὸ Α ὑπάρχειν. τὸ δὲ
παντὶ οἰόμενον ᾧ τὸ Β, πάλιν τινὶ μὴ οἴεσθαι ᾧ τὸ Β, ἢ
5 ἁπλῶς ἢ ἐπί τι ἐναντίον ἐστίν. οὕτω μὲν οὖν οὐκ ἐνδέχεται
ὑπολαβεῖν, καθ᾽ ἑκάτερον δὲ τὴν μίαν ἢ κατὰ θάτερον ἀμ-
φοτέρας οὐδὲν κωλύει, οἷον τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β τῷ
Δ, καὶ πάλιν τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ. ὁμοία γὰρ ἡ τοιαύτη
ἀπάτη καὶ ὡς ἀπατώμεθα περὶ τὰ ἐν μέρει, οἷον εἰ τῷ Β
10 παντὶ τὸ Α ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τῷ Γ παντί, τὸ Α παντὶ
τῷ Γ ὑπάρξει. εἰ οὖν τις οἶδεν ὅτι τὸ Α, ᾧ τὸ Β, ὑπάρ-
χει παντί, οἶδε καὶ ὅτι τῷ Γ. ἀλλ᾽ οὐδὲν κωλύει ἀγνοεῖν
τὸ Γ ὅτι ἔστιν, οἷον εἰ τὸ μὲν Α δύο ὀρθαί, τὸ δ᾽ ἐφ᾽ ᾧ Β
τρίγωνον, τὸ δ᾽ ἐφ᾽ ᾧ Γ αἰσθητὸν τρίγωνον. ὑπολάβοι γὰρ
15 ἄν τις μὴ εἶναι τὸ Γ, εἰδὼς ὅτι πᾶν τρίγωνον ἔχει δύο ὀρ-
θάς, ὥσθ᾽ ἅμα εἴσεται καὶ ἀγνοήσει ταὐτόν. τὸ γὰρ εἰδέ-
ναι πᾶν τρίγωνον ὅτι δύο ὀρθαῖς οὐχ ἁπλοῦν ἐστίν, ἀλλὰ
τὸ μὲν τῷ τὴν καθόλου ἔχειν ἐπιστήμην, τὸ δὲ τὴν καθ᾽
ἕκαστον. οὕτω μὲν οὖν ὡς τῇ καθόλου οἶδε τὸ Γ ὅτι δύο ὀρ-
20 θαί, ὡς δὲ τῇ καθ᾽ ἕκαστον οὐκ οἶδεν, ὥστ᾽ οὐχ ἕξει τὰς
ἐναντίας. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἐν τῷ Μένωνι λόγος, ὅτι ἡ μά-
θησις ἀνάμνησις. οὐδαμοῦ γὰρ συμβαίνει προεπίστασθαι τὸ
καθ᾽ ἕκαστον, ἀλλ᾽ ἅμα τῇ ἐπαγωγῇ λαμβάνειν τὴν τῶν
κατὰ μέρος ἐπιστήμην ὥσπερ ἀναγνωρίζοντας. ἔνια γὰρ εὐ-
25 θὺς ἴσμεν, οἷον ὅτι δύο ὀρθαῖς, ἐὰν εἰδῶμεν ὅτι τρίγωνον.
ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

---

37 οἷον εἰ τὸ *n*. — 38 τῷ δ παντί *n*. — 39 πρώτην rc add *n*.
67a2 ᾧ pr om *n*. — γ παντί, μηδενὶ *C*. — 3 τοῦτο pr *n*. — 6 ὑπο-λαμβάνειν *m*. — καθ᾽ rc *n*. — θάτερον] τὸ ἕτερον *n*. — καθεκάτερον *Auf*, pr *Bc*. — 7 β παντὶ τῷ *m*. — 9 τὰ] τὰς *ABCucfnm*. — τῷ] ᾧ τὸ *Bun*. — 11 alt τὸ] τῷ *n*, pr *A*. — ὑπάρξει *n*. — 14 τὸ corr *B*. — ᾧ] οὗ *ACc*. — 18 τῷ om *ACcfm* et pr *n*. — ἔχει pr *m*. — 19 ὀρθαῖς *n*. — 24 ὥσπερ εἰ γνωρίζοντας pr *n*. — 24 ἰδόντες adi post γὰρ *ufm*, ante ἴσμεν vs. 25 *n*. — 25 οἷον om *C* et pr *m*. — ἴδωμεν *Cfnm*, pr *u*, corr *A*.

Τῇ μὲν οὖν καθόλου θεωροῦμεν τὰ ἐν μέρει, τῇ δ' οἰκείᾳ οὐκ ἴσμεν, ὥστ' ἐνδέχεται καὶ ἀπατᾶσθαι περὶ αὐτά, πλὴν οὐκ ἐναντίως, ἀλλ' ἔχειν μὲν τὴν καθόλου, ἀπατᾶσθαι δὲ τῇ κατὰ μέρος. ὁμοίως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν προειρημέ- 30 νων· οὐ γὰρ ἐναντία ἡ κατὰ τὸ μέσον ἀπάτη τῇ κατὰ τὸν συλλογισμὸν ἐπιστήμῃ, οὐδ' ἡ καθ' ἑκάτερον τῶν μέσων ὑπόληψις. οὐδὲν δὲ κωλύει εἰδότα καὶ ὅτι τὸ *A* ὅλῳ τῷ *B* ὑπάρχει καὶ πάλιν τοῦτο τῷ *Γ*, οἰηθῆναι μὴ ὑπάρχειν τὸ *A* τῷ *Γ*, οἷον ὅτι πᾶσα ἡμίονος ἄτοκος καὶ αὕτη ἡμίονος 35 οἴεσθαι κύειν ταύτην· οὐ γὰρ ἐπίσταται ὅτι τὸ *A* τῷ *Γ*, μὴ συνθεωρῶν τὸ καθ' ἑκάτερον. ὥστε δῆλον ὅτι καὶ εἰ τὸ μὲν οἶδε τὸ δὲ μὴ οἶδεν, ἀπατηθήσεται· ὅπερ ἔχουσιν αἱ καθόλου πρὸς τὰς κατὰ μέρος ἐπιστήμας. οὐδὲν γὰρ τῶν αἰσθητῶν ἔξω τῆς αἰσθήσεως γενόμενον ἴσμεν, οὐδ' ἂν ᾐσθη- b μένοι τυγχάνωμεν, εἰ μὴ ὡς τῷ καθόλου καὶ τῷ ἔχειν τὴν οἰκείαν ἐπιστήμην, ἀλλ' οὐχ ὡς τῷ ἐνεργεῖν. τὸ γὰρ ἐπίστασθαι λέγεται τριχῶς, ἢ ὡς τῇ καθόλου ἢ ὡς τῇ οἰκείᾳ ἢ ὡς τῷ ἐνεργεῖν, ὥστε καὶ τὸ ἠπατῆσθαι τοσαυταχῶς. οὐδὲν 5 οὖν κωλύει καὶ εἰδέναι καὶ ἠπατῆσθαι περὶ ταὐτό, πλὴν οὐκ ἐναντίως. ὅπερ συμβαίνει καὶ τῷ καθ' ἑκατέραν εἰδότι τὴν πρότασιν καὶ μὴ ἐπεσκεμμένῳ πρότερον. ὑπολαμβάνων γὰρ κύειν τὴν ἡμίονον οὐκ ἔχει τὴν κατὰ τὸ ἐνεργεῖν ἐπιστήμην, οὐδ' αὖ διὰ τὴν ὑπόληψιν ἐναντίαν ἀπάτην τῇ ἐπιστήμῃ· 10 συλλογισμὸς γὰρ ἡ ἐναντία ἀπάτη τῇ καθόλου.

Ὁ δ' ὑπολαμβάνων τὸ ἀγαθῷ εἶναι κακῷ εἶναι, τὸ αὐτὸ ὑπολήψεται ἀγαθῷ εἶναι καὶ κακῷ. ἔστω γὰρ τὸ μὲν ἀγαθῷ εἶναι ἐφ' οὗ *A*, τὸ δὲ κακῷ εἶναι ἐφ' οὗ *B*, πάλιν δὲ τὸ ἀγαθῷ εἶναι ἐφ οὗ *Γ*. ἐπεὶ οὖν ταὐτὸν ὑπολαμβά- 15 νει τὸ *B* καὶ τὸ *Γ*, καὶ εἶναι τὸ *Γ* τὸ *B* ὑπολήψεται, καὶ πάλιν τὸ *B* τὸ *A* εἶναι ὡσαύτως, ὥστε καὶ τὸ *Γ* τὸ *A*. ὥσπερ γὰρ εἰ ἦν ἀληθές, καθ' οὗ τὸ *Γ*, τὸ *B*, καὶ καθ' οὗ τὸ *B*, τὸ *A*, καὶ κατὰ τοῦ *Γ* τὸ *A* ἀληθὲς ἦν, οὕτω καὶ

---

27 *τὰ*] *τὸ n.* — 29 *μὲν* om *B* et pr c. — 32 *καθ' ἕτερον A*, *κάτερον* pr *m.* — 35 *αὕτη ἡ ἡμίονος Ac.* — 36 *ταύτην* rc *m.* — 37 *ἑκάτερον λῆμμα. ὥστε A*, *λῆμμα* rc supra vs *u.* — 39 *καθόλου προτάσεις πρὸς A.*
67b3 *ὡς τὸ f*, pr *ABu.* — 5 *ὡς* om *f* et pr *n.* — *τὸ* pr *A.* — *ἀπατᾶσθαι n.* — 8 *μὴ* pr om *n.* — 11 *γάρ ἐστιν ἡ C.* — 12 pr *τὸ*] *τῷ f*, *το* corr *AC.* — 13 *τὸ* corr *AC.* — 18 *οὗ γ n.*

20 ἐπὶ τοῦ ὑπολαμβάνειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ εἶναι· ταὐτοῦ γὰρ ὄντος τοῦ Γ καὶ Β, καὶ πάλιν τοῦ Β καὶ Α, καὶ τὸ Γ τῷ Α ταὐτὸν ἦν. ὥστε καὶ ἐπὶ τοῦ δοξάζειν ὁμοίως. ἆρ' οὖν τοῦτο μὲν ἀναγκαῖον, εἴ τις δώσει τὸ πρῶτον; ἀλλ' ἴσως ἐκεῖνο ψεῦδος, τὸ ὑπολαβεῖν τινὰ κακῷ εἶναι τὸ ἀγαθῷ εἶναι,
25 εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός· πολλαχῶς γὰρ ἐγχωρεῖ τοῦθ' ὑπολαμβάνειν. ἐπισκεπτέον δὲ τοῦτο βέλτιον.

22 Ὅταν δ' ἀντιστρέφῃ τὰ ἄκρα, ἀνάγκη καὶ τὸ μέσον ἀντιστρέφειν πρὸς ἄμφω. εἰ γὰρ τὸ Α κατὰ τοῦ Γ διὰ τοῦ Β ὑπάρχει, εἰ ἀντιστρέφει καὶ ὑπάρχει, ᾧ τὸ Α, παντὶ
30 τὸ Γ, καὶ τὸ Β τῷ Α ἀντιστρέφει, καὶ ὑπάρχει, ᾧ τὸ Α, παντὶ τὸ Β διὰ μέσου τοῦ Γ, καὶ τὸ Γ τῷ Β ἀντιστρέφει διὰ μέσου τοῦ Α. καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν ὡσαύτως, οἷον εἰ τὸ Β τῷ Γ ὑπάρχει, τῷ δὲ Β τὸ Α οὐχ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ Α τῷ Γ οὐχ ὑπάρξει. εἰ δὴ τὸ Β τῷ Α ἀντιστρέφει,
35 καὶ τὸ Γ τῷ Α ἀντιστρέψει. ἔστω γὰρ τὸ Β μὴ ὑπάρχον τῷ Α· οὐδ' ἄρα τὸ Γ· παντὶ γὰρ τῷ Γ τὸ Β ὑπῆρχεν. καὶ εἰ τῷ Β τὸ Γ ἀντιστρέφει, καὶ τῷ Α ἀντιστρέφει· καθ' οὗ γὰρ ἅπαντος τὸ Β, καὶ τὸ Γ. καὶ εἰ τὸ Γ πρὸς τὸ Α ἀντιστρέφει, καὶ τὸ Β ἀντιστρέφει. ᾧ γὰρ τὸ Β, τὸ Γ· ᾧ
p. 68 δὲ τὸ Α, τὸ Γ οὐχ ὑπάρχει. καὶ μόνον τοῦτο ἀπὸ τοῦ συμπεράσματος ἄρχεται, τὰ δ' ἄλλα οὐχ ὁμοίως ὥς καὶ ἐπὶ τοῦ κατηγορικοῦ συλλογισμοῦ. πάλιν εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β ἀντιστρέφει, καὶ τὸ Γ καὶ τὸ Δ ὡσαύτως, ἅπαντι δ'
5 ἀνάγκη τὸ Α ἢ τὸ Γ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β καὶ Δ οὕτως ἕξει ὥστε παντὶ θάτερον ὑπάρχειν. ἐπεὶ γὰρ ᾧ τὸ Α, τὸ Β, καὶ ᾧ τὸ Γ, τὸ Δ, παντὶ δὲ τὸ Α ἢ τὸ Γ καὶ οὐχ ἅμα, φανερὸν ὅτι καὶ τὸ Β ἢ τὸ Δ παντὶ καὶ οὐχ ἅμα. οἷον εἰ τὸ ἀγένητον ἄφθαρτον καὶ τὸ ἄφθαρτον ἀγένητον, ἀνάγκη τὸ
10 γενόμενον φθαρτὸν καὶ τὸ φθαρτὸν γεγονέναι· δύο γὰρ συλ-

---

22 τὸ α *n.* — ἄρ' *A.* — 24 ὑπολαμβάνειν *nf.* — τὸ] καὶ *Bu.* — 30 ὑπάρξει *n.* — 31 ἀντιστρέψει *n.* — 35 ἀντιστρέφει *n.* — 36 γὰρ rc supra vs *n.* — τῷ corr *n.* — 37 τὸ β τῷ pr *ABn*, corr *C.* — καὶ . . . ἀντιστρ. pr om *n.* — τὸ *cu*, pr *AB.* — α] α τὸ γ *m.* — ἀντιστρ. τὸ β· καθ' *f.* — 38 ἂν παντὸς *nfmu.* — 39 πρὸς τὸ α ante ᾧ add *f*, *C* rc supra vs habet πρὸς τὸ α δηλονότι.

68a1 τὸ γ, τὸ α *Cnmf*, pr *AB.* — 2 ὡς om *ABCf.* — 5 καὶ τὸ δ *n.* — οὕτως ἕξει rc *m.* — 8 καὶ οὐχ ἅμα in marg ut schol sed pr manu *n.* — 9 ἀγέννητον bis *C.* — pr τὸ] τῷ *B.*

λογισμοὶ σύγκεινται. πάλιν εἰ παντὶ μὲν τὸ Α ἢ τὸ Β καὶ
τὸ Γ ἢ τὸ Δ, ἅμα δὲ μὴ ὑπάρχει, εἰ ἀντιστρέφει τὸ Α
καὶ τὸ Γ, καὶ τὸ Β καὶ τὸ Δ ἀντιστρέφει. εἰ γὰρ τινὶ μὴ
ὑπάρχει τὸ Β, ᾧ τὸ Δ, δῆλον ὅτι τὸ Α ὑπάρχει. εἰ δὲ
τὸ Α, καὶ τὸ Γ· ἀντιστρέφει γάρ. ὥστε ἅμα τὸ Γ καὶ Δ. 15
τοῦτο δ' ἀδύνατον. ὅταν δὲ τὸ Α ὅλῳ τῷ Β καὶ τῷ Γ
ὑπάρχῃ καὶ μηδενὸς ἄλλου κατηγορῆται, ὑπάρχῃ δὲ καὶ
τὸ Β παντὶ τῷ Γ, ἀνάγκη τὸ Α καὶ Β ἀντιστρέφειν· ἐπεὶ
γὰρ κατὰ μόνων τῶν ΒΓ λέγεται τὸ Α, κατηγορεῖται δὲ
τὸ Β καὶ αὐτὸ αὑτοῦ καὶ τοῦ Γ, φανερὸν ὅτι καθ' ὧν τὸ Α, 20
καὶ τὸ Β λεχθήσεται πάντων πλὴν αὐτοῦ τοῦ Α. πάλιν ὅταν
τὸ Α καὶ τὸ Β ὅλῳ τῷ Γ ὑπάρχῃ, ἀντιστρέφῃ δὲ τὸ Γ
τῷ Β, ἀνάγκη τὸ Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχειν· ἐπεὶ γὰρ παντὶ
τῷ Γ τὸ Α, τὸ δὲ Γ τῷ Β διὰ τὸ ἀντιστρέφειν, καὶ τὸ Α
παντὶ τῷ Β ὑπάρξει. ὅταν δὲ δυοῖν ὄντοιν τὸ Α τοῦ Β αἱ- 25
ρετώτερον ᾖ, ὄντων ἀντικειμένων, καὶ τὸ Δ τοῦ Γ ὡσαύτως,
εἰ αἱρετώτερα τὰ ΑΓ τῶν ΒΔ, τὸ Α τοῦ Δ αἱρετώτερον.
ὁμοίως γὰρ διωκτὸν τὸ Α καὶ φευκτὸν τὸ Β· ἀντικείμενα
γάρ. καὶ τὸ Γ τῷ Δ· καὶ γὰρ ταῦτα ἀντίκειται. εἰ οὖν
τὸ Α τῷ Δ ὁμοίως αἱρετόν, καὶ τὸ Β τῷ Γ φευκτόν· ἑκά- 30
τερον γὰρ ἑκατέρῳ ὁμοίως, φευκτὸν διωκτῷ. ὥστε καὶ τὰ
ἄμφω τὰ ΑΓ τοῖς ΒΔ. ἐπεὶ δὲ μᾶλλον, οὐχ οἷόν τε
ὁμοίως· καὶ γὰρ ἂν τὰ ΒΔ ὁμοίως ἦσαν. εἰ δὲ τὸ Δ τοῦ Α
αἱρετώτερον, καὶ τὸ Β τοῦ Γ ἧττον φευκτόν· τὸ γὰρ ἔλατ-
τον τῷ ἐλάττονι ἀντίκειται. αἱρετώτερον δὲ τὸ μεῖζον ἀγα- 35
θὸν καὶ ἔλαττον κακὸν ἢ τὸ ἔλαττον ἀγαθὸν καὶ μεῖζον
κακόν· καὶ τὸ ἅπαν ἄρα, τὸ ΒΔ, αἱρετώτερον τοῦ ΑΓ.
νῦν δ' οὐκ ἔστιν. τὸ Α ἄρα αἱρετώτερον τοῦ Δ, καὶ τὸ Γ ἄρα
τοῦ Β ἧττον φευκτόν. εἰ δὴ ἕλοιτο πᾶς ὁ ἐρῶν κατὰ τὸν
ἔρωτα τὸ Α τὸ οὕτως ἔχειν ὥστε χαρίζεσθαι, καὶ τὸ μὴ 40
χαρίζεσθαι τὸ ἐφ' οὗ Γ, ἢ τὸ χαρίζεσθαι τὸ ἐφ' οὗ Δ, καὶ
τὸ μὴ τοιοῦτον εἶναι οἷον χαρίζεσθαι τὸ ἐφ' οὗ Β, δῆλον ὅτι b
τὸ Α τὸ τοιοῦτον εἶναι αἱρετώτερόν ἐστιν ἢ τὸ χαρίσασθαι. τὸ

---

15 καὶ τὸ δ Cn. — 18 καὶ τὸ β n. — 20 ἑαυτοῦ n. — 25 ὑπάρξει om n. — τὸ] οἷον τὸ corr n, ὧν τὸ fort pr n. — 28 γὰρ] τε γὰρ n. — 29 τῷ] καὶ τὸ corr n. — 31 τὰ del n. — 32 τοῖς] καὶ τὰ pr n. — 33 βγ C. — δὴ n. — 35 τὸ n. — 37 τὸ βδ om C. — 40 καὶ τὸ] τὸ δὲ n. — 41 pr τὸ] δὲ n. — tert τὸ om n.

68b1 τὸν μὴ n. — χαρίσασθαι n. — 2 χαρίζεσθαι Amf.

ἄρα φιλεῖσθαι τῆς συνουσίας αἱρετώτερον κατὰ τὸν ἔρωτα. μᾶλλον ἄρα ὁ ἔρως ἐστὶ τῆς φιλίας ἢ τοῦ συνεῖναι. εἰ δὲ
5 μάλιστα τούτου, καὶ τέλος τοῦτο. τὸ ἄρα συνεῖναι ἢ οὐκ ἔστιν ὅλως ἢ τοῦ φιλεῖσθαι ἕνεκεν· καὶ γὰρ αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι καὶ τέχναι οὕτως.

23 Πῶς μὲν οὖν ἔχουσιν οἱ ὅροι κατὰ τὰς ἀντιστροφὰς καὶ τὸ φευκτότεροι ἢ αἱρετώτεροι εἶναι, φανερόν. ὅτι δ' οὐ
10 μόνον οἱ διαλεκτικοὶ καὶ ἀποδεικτικοὶ συλλογισμοὶ διὰ τῶν προειρημένων γίνονται σχημάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ ῥητορικοὶ καὶ ἁπλῶς ἡτισοῦν πίστις καὶ καθ' ὁποιανοῦν μέθοδον, νῦν ἂν εἴη λεκτέον. ἅπαντα γὰρ πιστεύομεν ἢ διὰ συλλογισμοῦ ἢ ἐξ ἐπαγωγῆς.

15 Ἐπαγωγὴ μὲν οὖν ἐστὶ καὶ ὁ ἐξ ἐπαγωγῆς συλλογισμὸς τὸ διὰ τοῦ ἑτέρου θάτερον ἄκρον τῷ μέσῳ συλλογίσασθαι, οἷον εἰ τῶν ΑΓ μέσον τὸ Β, διὰ τοῦ Γ δεῖξαι τὸ Α τῷ Β ὑπάρχον· οὕτω γὰρ ποιούμεθα τὰς ἐπαγωγάς. οἷον ἔστω τὸ Α μακρόβιον, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Β τὸ χολὴν μὴ ἔχον,
20 ἐφ' ᾧ δὲ Γ τὸ καθ' ἕκαστον μακρόβιον, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος καὶ ἡμίονος. τῷ δὴ Γ ὅλῳ ὑπάρχει τὸ Α· πᾶν γὰρ τὸ ἄχολον μακρόβιον, ἀλλὰ καὶ τὸ Β, τὸ μὴ ἔχειν χολήν, παντὶ ὑπάρχει τῷ Γ. εἰ οὖν ἀντιστρέφει τὸ Γ τῷ Β καὶ μὴ ὑπερτείνει τὸ μέσον, ἀνάγκη τὸ Α τῷ Β ὑπάρχειν. δέδει-
25 κται γὰρ πρότερον ὅτι ἂν δύο ἄττα τῷ αὐτῷ ὑπάρχῃ καὶ πρὸς θάτερον αὐτῶν ἀντιστρέφῃ τὸ ἄκρον, ὅτι τῷ ἀντιστρέφοντι καὶ θάτερον ὑπάρξει τῶν κατηγορουμένων. δεῖ δὲ νοεῖν τὸ Γ τὸ ἐξ ἁπάντων τῶν καθ' ἕκαστον συγκείμενον· ἡ γὰρ ἐπαγωγὴ διὰ πάντων.

30 Ἔστι δ' ὁ τοιοῦτος συλλογισμὸς τῆς πρώτης καὶ ἀμέσου προτάσεως· ὧν μὲν γὰρ ἔστι μέσον, διὰ τοῦ μέσου ὁ συλλογισμός, ὧν δὲ μή ἐστι, δι' ἐπαγωγῆς. καὶ τρόπον τινὰ ἀντίκειται ἡ ἐπαγωγὴ τῷ συλλογισμῷ· ὁ μὲν γὰρ διὰ τοῦ μέσου τὸ ἄκρον τῷ τρίτῳ δείκνυσιν, ἡ δὲ διὰ τοῦ τρίτου

---

3 κατὰ] ἐστι κατὰ *n*. — 4 ἐστὶ] ἐπὶ *n*. — τῆς συνουσίας *n*. — 5 τέλος τούτου *m*. — 6 ἕνεκα *n*. — 7 οὕτως] οὕτω γίνονται αβγδ *A*, pr *n*. — 9 τῷ *nu*. — φευκτότεροι ἢ καὶ αἱρετώτεροι *C*, αἱρετώτερον ἢ φευκτότερον *mf*, αἱρετώτεροι ἢ φευκτότεροι corr *n*. — 10 διάλεκτοι pr *A*. — 13 πιστοῦμεν *C*. — 18 ὑπάρχον om *C*. — 19 τὸ δ' . . . 22 μακρόβιον om *m*. — 19 τὰ καθ' ἕκαστα οἷον μακρόβια ἄνθρ. *n*, sed οἷον del vult. — 22 post ἄχολον del γ *n*. — 25 ἅττα *ABC*. — 32 post ἐστι del οἱ vel αἱ *n*.

τὸ ἄκρον τῷ μέσῳ. φύσει μὲν οὖν πρότερος καὶ γνωριμώτε- 35
ρος ὁ διὰ τοῦ μέσου συλλογισμός, ἡμῖν δ' ἐναργέστερος ὁ
διὰ τῆς ἐπαγωγῆς.

Παράδειγμα δ' ἐστὶν ὅταν τῷ μέσῳ τὸ ἄκρον ὑπάρ- **24**
χον δειχθῇ διὰ τοῦ ὁμοίου τῷ τρίτῳ. δεῖ δὲ καὶ τὸ μέσον
τῷ τρίτῳ καὶ τὸ πρῶτον τῷ ὁμοίῳ γνώριμον εἶναι ὑπάρχον. 40
οἷον ἔστω τὸ *Α* κακόν, τὸ δὲ *Β* πρὸς ὁμόρους ἀναιρεῖσθαι
πόλεμον, ἐφ' ᾧ δὲ *Γ* τὸ Ἀθηναίους πρὸς Θηβαίους, τὸ δ' **p. 69**
ἐφ' ᾧ *Δ* Θηβαίους πρὸς Φωκεῖς. ἐὰν οὖν βουλώμεθα δεῖξαι
ὅτι τὸ Θηβαίοις πολεμεῖν κακόν ἐστι, ληπτέον ὅτι τὸ πρὸς
τοὺς ὁμόρους πολεμεῖν κακόν. τούτου δὲ πίστις ἐκ τῶν
ὁμοίων, οἷον ὅτι Θηβαίοις ὁ πρὸς Φωκεῖς. ἐπεὶ οὖν τὸ πρὸς 5
τοὺς ὁμόρους κακόν, τὸ δὲ πρὸς Θηβαίους πρὸς ὁμόρους ἐστί,
φανερὸν ὅτι τὸ πρὸς Θηβαίους πολεμεῖν κακόν. ὅτι μὲν οὖν
τὸ *Β* τῷ *Γ* καὶ τῷ *Δ* ὑπάρχει, φανερόν (ἄμφω γάρ ἐστι
πρὸς τοὺς ὁμόρους ἀναιρεῖσθαι πόλεμον), καὶ ὅτι τὸ *Α* τῷ
Δ (Θηβαίοις γὰρ οὐ συνήνεγκεν ὁ πρὸς Φωκεῖς πόλεμος)· ὅτι 10
δὲ τὸ *Α* τῷ *Β* ὑπάρχει, διὰ τοῦ *Δ* δειχθήσεται. τὸν αὐ-
τὸν δὲ τρόπον κἂν εἰ διὰ πλειόνων τῶν ὁμοίων ἡ πίστις γί-
νοιτο τοῦ μέσου πρὸς τὸ ἄκρον. φανερὸν οὖν ὅτι τὸ παράδει-
γμά ἐστιν οὔτε ὡς μέρος πρὸς ὅλον οὔτε ὡς ὅλον πρὸς μέρος,
ἀλλ' ὡς μέρος πρὸς μέρος, ὅταν ἄμφω μὲν ᾖ ὑπὸ ταὐτό, 15
γνώριμον δὲ θάτερον. καὶ διαφέρει τῆς ἐπαγωγῆς, ὅτι ἡ
μὲν ἐξ ἁπάντων τῶν ἀτόμων τὸ ἄκρον ἐδείκνυεν ὑπάρχειν
τῷ μέσῳ καὶ πρὸς τὸ ἄκρον οὐ συνῆπτε τὸν συλλογισμόν,
τὸ δὲ καὶ συνάπτει καὶ οὐκ ἐξ ἁπάντων δείκνυσιν.

Ἀπαγωγὴ δ' ἐστὶν ὅταν τῷ μὲν μέσῳ τὸ πρῶτον δῆ- **25**
λον ᾖ ὑπάρχον, τῷ δ' ἐσχάτῳ τὸ μέσον ἄδηλον μέν, ὁμοίως 21
δὲ πιστὸν ἢ μᾶλλον τοῦ συμπεράσματος, ἔτι ἂν ὀλίγα ᾖ
τὰ μέσα τοῦ ἐσχάτου καὶ τοῦ μέσου· πάντως γὰρ ἐγγύτερον
εἶναι συμβαίνει τῆς ἐπιστήμης. οἷον ἔστω τὸ *Α* τὸ διδακτόν,
ἐφ' οὗ *Β* ἐπιστήμη, τὸ *Γ* δικαιοσύνη. ἡ μὲν οὖν ἐπιστήμη ὅτι 25

---

35 οὖν om *C*. — καὶ γνωριμώτερος rc mg *n*. — 39 δεῖ . . . 40 τρίτῳ om *C*. — 40 γνωριμώτερον *n*.

69a1 τὸ δ' om *n*. — 6 κακόν . . . ὁμόρους rc mg *n*. — 7 τὸ pr om *n*. — 11 τῷ β τὸ α *C*. — 12 καὶ *n*. — γένοιτο *Cn*. — 13 οὖν om *C*. — 15 εἴη ὑπὸ τὸ αὐτό *C*. — 16 γνωριμώτερον *n*. — 25 οὗ δὲ β *C*. — το δὲ γ *C*.

διδακτόν, φανερόν· ἡ δ' ἀρετὴ εἰ ἐπιστήμη, ἄδηλον. εἰ οὖν ὁμοίως ἢ μᾶλλον πιστὸν τὸ ΒΓ τοῦ ΑΓ, ἀπαγωγή ἐστιν· ἐγγύτερον γὰρ τοῦ ἐπίστασθαι διὰ τὸ προσειληφέναι τὴν ΑΓ ἐπιστήμην πρότερον οὐκ ἔχοντας. ἢ πάλιν εἰ ὀλίγα τὰ μέσα 30 τῶν ΒΓ· καὶ γὰρ οὕτως ἐγγύτερον τοῦ εἰδέναι. οἷον εἰ τὸ Δ εἴη τετραγωνίζεσθαι, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Ε εὐθύγραμμον, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Ζ κύκλος· εἰ τοῦ ΕΖ ἓν μόνον εἴη μέσον, τὸ μετὰ μηνίσκων ἴσον γίνεσθαι εὐθυγράμμῳ τὸν κύκλον, ἐγγὺς ἂν εἴη τοῦ εἰδέναι. ὅταν δὲ μήτε πιστότερον ᾖ τὸ ΒΓ τοῦ ΑΓ μήτ' 35 ὀλίγα τὰ μέσα, οὐ λέγω ἀπαγωγήν. οὐδ' ὅταν ἄμεσον ᾖ τὸ ΒΓ· ἐπιστήμη γὰρ τὸ τοιοῦτον.

26 Ἔνστασις δ' ἐστὶ πρότασις προτάσει ἐναντία. διαφέρει δὲ τῆς προτάσεως, ὅτι τὴν μὲν ἔνστασιν ἐνδέχεται εἶναι ἐπὶ μέρους, τὴν δὲ πρότασιν ἢ ὅλως οὐκ ἐνδέχεται ἢ οὐκ ἐν τοῖς b καθόλου συλλογισμοῖς. φέρεται δὲ ἡ ἔνστασις διχῶς καὶ διὰ δύο σχημάτων, διχῶς μὲν ὅτι ἢ καθόλου ἢ ἐν μέρει πᾶσα ἔνστασις, ἐκ δύο δὲ σχημάτων ὅτι ἀντικείμεναι φέρονται τῇ προτάσει, τὰ δ' ἀντικείμενα ἐν τῷ πρώτῳ καὶ 5 τῷ τρίτῳ σχήματι περαίνονται μόνοις. ὅταν γὰρ ἀξιώσῃ παντὶ ὑπάρχειν, ἐνιστάμεθα ὅτι οὐδενὶ ἢ ὅτι τινὶ οὐχ ὑπάρχει· τούτων δὲ τὸ μὲν μηδενὶ ἐκ τοῦ πρώτου σχήματος, τὸ δὲ τινὶ μὴ ἐκ τοῦ ἐσχάτου. οἷον ἔστω τὸ Α μίαν εἶναι ἐπιστήμην, ἐφ' ᾧ τὸ Β ἐναντία. προτείναντος δὴ μίαν εἶναι τῶν 10 ἐναντίων ἐπιστήμην, ἢ ὅτι ὅλως οὐχ ἡ αὐτὴ τῶν ἀντικειμένων ἐνίσταται, τὰ δ' ἐναντία ἀντικείμενα, ὥστε γίνεται τὸ πρῶτον σχῆμα, ἢ ὅτι τοῦ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου οὐ μία· τοῦτο δὲ τὸ τρίτον· κατὰ γὰρ τοῦ Γ, τοῦ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου, τὸ μὲν ἐναντία εἶναι ἀληθές, τὸ δὲ μίαν αὐτῶν ἐπιστήμην εἶναι ψεῦ- 15 δος. πάλιν ἐπὶ τῆς στερητικῆς προτάσεως ὡσαύτως. ἀξιοῦντος γὰρ μὴ εἶναι μίαν τῶν ἐναντίων, ἢ ὅτι πάντων τῶν ἀντικειμένων ἢ ὅτι τινῶν ἐναντίων ἡ αὐτὴ λέγομεν, οἷον ὑγιεινοῦ

28 προειληφέναι C. — 31 τετράγωνον γνωρίζεσθαι n. — pr δ' om C. — 32 ἐφ' ᾧ om Bu. — 34 πιστώτερον n. — εἴη C. — 35 εἴη n, om C. — 36 τοιοῦτο A.

69b1 δὲ corr n. — διχῶς τε καὶ C. — 2 μὲν corr n. — 3 ἐκ] διὰ Cd. — 6 ὅτι] ἢ ὅτι n. — ὅτι . . . ὑπάρχει] ἢ ὅτι τινὶ ἢ ὅτι οὐδενὶ μὴ ὑπάρχει C. — 8 ἔστιν d. — 9 ὧν B, οὗ C. — τὸ om C. — τῶν ἐναντίων μίαν εἶναι C. — 10 ὅτι om d. — 11 γίνεσθαι m. — 15 ἀξιοῦνται A, ἀξιοῦντες Bd, pr cu. — 16 γὰρ τοῦ μὴ C. — 17 λέγωμεν B.

καὶ νοσώδους· τὸ μὲν οὖν πάντων ἐκ τοῦ πρώτου, τὸ δὲ τινῶν ἐκ τοῦ τρίτου σχήματος. ἁπλῶς γὰρ ἐν πᾶσι καθόλου μὲν ἐνιστάμενον ἀνάγκη πρὸς τὸ καθόλου τῶν προτεινομένων τὴν 20 ἀντίφασιν εἰπεῖν, οἷον εἰ μὴ τὴν αὐτὴν ἀξιοῖ τῶν ἐναντίων πάντων, εἰπόντα τῶν ἀντικειμένων μίαν. οὕτω δ' ἀνάγκη τὸ πρῶτον εἶναι σχῆμα· μέσον γὰρ γίνεται τὸ καθόλου πρὸς τὸ ἐξ ἀρχῆς. ἐν μέρει δέ, πρὸς ὅ ἐστι καθόλου καθ' οὗ λέγεται ἡ πρότασις, οἷον γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου μὴ τὴν αὐτήν· 25 τὰ γὰρ ἐναντία καθόλου πρὸς ταῦτα. καὶ γίνεται τὸ τρίτον σχῆμα· μέσον γὰρ τὸ ἐν μέρει λαμβανόμενον, οἷον τὸ γνωστὸν καὶ τὸ ἄγνωστον. ἐξ ὧν γὰρ ἔστι συλλογίσασθαι τοὐναντίον, ἐκ τούτων καὶ τὰς ἐνστάσεις ἐπιχειροῦμεν λέγειν. διὸ καὶ ἐκ μόνων τούτων τῶν σχημάτων φέρομεν· ἐν μόνοις γὰρ 30 οἱ ἀντικείμενοι συλλογισμοί· διὰ γὰρ τοῦ μέσου οὐκ ἦν καταφατικῶς. ἔτι δὲ κἂν λόγου δέοιτο πλείονος ἡ διὰ τοῦ μέσου σχήματος, οἷον εἰ μὴ δοίη τὸ *Α* τῷ *Β* ὑπάρχειν διὰ τὸ μὴ ἀκολουθεῖν αὐτῷ τὸ *Γ*. τοῦτο γὰρ δι' ἄλλων προτάσεων δῆλον· οὐ δεῖ δὲ εἰς ἄλλα ἐκτρέπεσθαι τὴν ἔνστασιν, 35 ἀλλ' εὐθὺς φανερὰν ἔχειν τὴν ἑτέραν πρότασιν. διὸ καὶ τὸ σημεῖον ἐκ μόνου τούτου τοῦ σχήματος οὐκ ἔστιν.

Ἐπισκεπτέον δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐνστάσεων, οἷον περὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐναντίου καὶ τοῦ ὁμοίου καὶ τοῦ κατὰ δόξαν, καὶ εἰ τὴν ἐν μέρει ἐκ τοῦ πρώτου ἢ τὴν στερητικὴν ἐκ τοῦ μέσου p. 70 δυνατὸν λαβεῖν.

Εἰκὸς δὲ καὶ σημεῖον οὐ ταὐτόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μὲν **27** εἰκός ἐστι πρότασις ἔνδοξος· ὃ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἴσασιν οὕτω γινόμενον ἢ μὴ γινόμενον ἢ ὂν ἢ μὴ ὄν, τοῦτ' ἐστὶν εἰ- 5 κός, οἷον τὸ μισεῖν τοὺς φθονοῦντας ἢ τὸ φιλεῖν τοὺς ἐρωμένους. σημεῖον δὲ βούλεται εἶναι πρότασις ἀποδεικτικὴ ἀναγκαία ἢ ἔνδοξος· οὗ γὰρ ὄντος ἔστιν ἢ οὗ γενομένου πρότερον ἢ ὕστερον γέγονε τὸ πρᾶγμα, τοῦτο σημεῖόν ἐστι τοῦ γε-

---

19 ἅπασι *C*. — 20 ἐνισταμένων *ABdfnm*. — τῷ προτεινομένῳ *ABcdn*, pr *u*. — 25 γνωστὸν καὶ ἄγνωστον τοῦ μὴ *n*, sed μὴ del vult. — 28 τὸ om *Cdn*. — τὰ ἐναντία *C*. — 30 ἐκ om *d*. — σχημάτων, τουτέστι τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τρίτου, φέρομεν *C*. — 32 καταφατικός *C*. — δέηται *d*. — ἡ] εἰ *C*. — 35 εἰς ἄλλα ἐκτρ. rc mg *n*. — 38 οἷον καὶ περὶ τοῦ ἐναντίου *C*. — 39 ἐπὶ τῶν *n*. — κατὰ τὴν δόξαν *n*.

70a2 λαμβάνειν δυνατόν *n*, δεῖ λαβεῖν *m*. — 5 οὕτω om *n*. — 8 ἢ ἀναγκαία ἢ *Cdn*. — 9 τοῦτο om *dn*.

10 γονέναι ἢ εἶναι. ἐνθύμημα μὲν οὖν ἐστὶ συλλογισμὸς ἐξ εἰκότων ἢ σημείων, λαμβάνεται δὲ τὸ σημεῖον τριχῶς, ὁσαχῶς καὶ τὸ μέσον ἐν τοῖς σχήμασιν· ἢ γὰρ ὡς ἐν τῷ πρώτῳ ἢ ὡς ἐν τῷ μέσῳ ἢ ὡς ἐν τῷ τρίτῳ, οἷον τὸ μὲν δεῖξαι κύουσαν διὰ τὸ γάλα ἔχειν ἐκ τοῦ πρώτου σχήματος· μέσον
15 γὰρ τὸ γάλα ἔχειν. ἐφ' ᾧ τὸ Α κύειν, τὸ Β γάλα ἔχειν, γυνὴ ἐφ' ᾧ Γ. τὸ δ' ὅτι οἱ σοφοὶ σπουδαῖοι, Πιττακὸς γὰρ σπουδαῖος, διὰ τοῦ ἐσχάτου. ἐφ' ᾧ Α τὸ σπουδαῖον, ἐφ' ᾧ Β οἱ σοφοί, ἐφ' ᾧ Γ Πιττακός. ἀληθὲς δὴ καὶ τὸ Α καὶ τὸ Β τοῦ Γ κατηγορῆσαι· πλὴν τὸ μὲν οὐ λέγουσι διὰ τὸ εἰδέ-
20 ναι, τὸ δὲ λαμβάνουσιν. τὸ δὲ κύειν, ὅτι ὠχρά, διὰ τοῦ μέσου σχήματος βούλεται εἶναι· ἐπεὶ γὰρ ἕπεται ταῖς κυούσαις τὸ ὠχρόν, ἀκολουθεῖ δὲ καὶ ταύτῃ, δεδεῖχθαι οἴονται ὅτι κύει. τὸ ὠχρὸν ἐφ' οὗ τὸ Α, τὸ κύειν ἐφ' οὗ Β, γυνὴ ἐφ' οὗ Γ. ἐὰν μὲν οὖν ἡ μία λεχθῇ πρότασις, σημεῖον γίνε-
25 ται μόνον, ἐὰν δὲ καὶ ἡ ἑτέρα προσληφθῇ, συλλογισμός, οἷον ὅτι Πιττακὸς ἐλευθέριος· οἱ γὰρ φιλότιμοι ἐλευθέριοι, Πιττακὸς δὲ φιλότιμος. ἢ πάλιν ὅτι οἱ σοφοὶ ἀγαθοί· Πιττακὸς γὰρ ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ σοφός. οὕτω μὲν οὖν γίνονται συλλογισμοί, πλὴν ὁ μὲν διὰ τοῦ πρώτου σχήματος ἄλυ-
30 τος, ἂν ἀληθὴς ᾖ (καθόλου γάρ ἐστιν), ὁ δὲ διὰ τοῦ ἐσχάτου λύσιμος, κἂν ἀληθὲς ᾖ τὸ συμπέρασμα, διὰ τὸ μὴ εἶναι καθόλου μηδὲ πρὸς τὸ πρᾶγμα τὸν συλλογισμόν· οὐ γὰρ εἰ Πιττακὸς σπουδαῖος, διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἄλλους ἀνάγκη σοφούς. ὁ δὲ διὰ τοῦ μέσου σχήματος ἀεὶ καὶ πάντως λύ-
35 σιμος· οὐδέποτε γὰρ γίνεται συλλογισμὸς οὕτως ἐχόντων τῶν ὅρων· οὐ γὰρ εἰ ἡ κύουσα ὠχρά, ὠχρὰ δὲ καὶ ἥδε, κύειν ἀνάγκη ταύτην. ἀληθὲς μὲν οὖν ἐν ἅπασιν ὑπάρξει τοῖς σημείοις, διαφορὰς δ' ἔχουσι τὰς εἰρημένας.

b Ἢ δὴ οὕτω διαιρετέον τὸ σημεῖον, τούτων δὲ τὸ μέσον

---

10 μὲν οὖν] δὲ *Cn*. — ἐξ] ἀτελὴς ἐξ *m*, pr *C*. — 11 ἢ] ἢ καὶ *C*, ἢ ἐκ *n*. — 15 α] α τὸ et β] β τὸ *C*. — 16 ἐφ' ᾧ] δὲ ἐφ' ᾧ τὸ *C*. — 17 ᾧ τὸ α *C*. — ᾧ τὸ β *ACcdnm*. — 18 ᾧ τὸ γ *C*. — 23 κύει ἡ γυνή. τὸ *C*. — alt τὸ om *m*. — tert τὸ om *n*. — β] τὸ γ *C*. — 24 γ] τὸ γ *C*. — ἡ μία] ἡμῖν pr *C*. — λεχθείη *C*. — 25 δὲ καὶ corr *n*. — 26 ὅτι] ὅτι ὁ *C*. — ἐλεύθερος et ἐλεύθεροι *d*. — 29 πλὴν corr *f*, πάλιν *C*. — 31 ἀληθὴς pr *n*. — 33 ἀνάγκη ante διὰ *C*. — 34 ἀνάγκη εἶναι σοφούς *d*. — 38 post σημείοις, quod corr, del un vb *C*.

70b1 ἤδη *An*, pr *c*, εἰ δὴ *C*, ἢ εἰ δὴ *d*.

τεκμήριον ληπτέον (τὸ γὰρ τεκμήριον τὸ εἰδέναι ποιοῦν φασὶν εἶναι, τοιοῦτο δὲ μάλιστα τὸ μέσον), ἢ τὰ μὲν ἐκ τῶν ἄκρων σημεῖον λεκτέον, τὰ δ' ἐκ τοῦ μέσου τεκμήριον· ἐνδοξότατον γὰρ καὶ μάλιστα ἀληθὲς τὸ διὰ τοῦ πρώτου σχή- 5 ματος.

Τὸ δὲ φυσιογνωμονεῖν δυνατόν ἐστιν, εἴ τις δίδωσιν ἅμα μεταβάλλειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, ὅσα φυσικά ἐστι παθήματα· μαθὼν γὰρ ἴσως μουσικὴν μεταβέβληκέ τι τὴν ψυχήν, ἀλλ' οὐ τῶν φύσει ἡμῖν ἐστὶ τοῦτο τὸ πάθος, ἀλλ' 10 οἷον ὀργαὶ καὶ ἐπιθυμίαι τῶν φύσει κινήσεων. εἰ δὴ τοῦτό τε δοθείη καὶ ἓν ἑνὸς σημεῖον εἶναι, καὶ δυναίμεθα λαμβάνειν τὸ ἴδιον ἑκάστου γένους πάθος καὶ σημεῖον, δυνησόμεθα φυσιογνωμονεῖν. εἰ γάρ ἐστιν ἰδίᾳ τινὶ γένει ὑπάρχον ἀτόμῳ πάθος, οἷον τοῖς λέουσιν ἀνδρεία, ἀνάγκη καὶ σημεῖον εἶναί 15 τι· συμπάσχειν γὰρ ἀλλήλοις ὑπόκειται. καὶ ἔστω τοῦτο τὸ μεγάλα τὰ ἀκρωτήρια ἔχειν· ὃ καὶ ἄλλοις ὑπάρχειν γένεσι μὴ ὅλοις ἐνδέχεται. τὸ γὰρ σημεῖον οὕτως ἴδιόν ἐστιν, ὅτι ὅλου γένους ἴδιόν ἐστι πάθος, καὶ οὐ μόνου ἴδιον, ὥσπερ εἰώθαμεν λέγειν. ὑπάρξει δὴ καὶ ἐν ἄλλῳ γένει ταὐ- 20 τό, καὶ ἔσται ἀνδρεῖος ὁ ἄνθρωπος καὶ ἄλλο τι ζῷον. ἕξει ἄρα τὸ σημεῖον· ἓν γὰρ ἑνὸς ἦν. εἰ τοίνυν ταῦτ' ἐστί, καὶ δυνησόμεθα τοιαῦτα σημεῖα συλλέξαι ἐπὶ τούτων τῶν ζῴων ἃ μόνον ἓν πάθος ἔχει τι ἴδιον, ἕκαστον δ' ἔχει σημεῖον, ἐπείπερ ἓν ἔχειν ἀνάγκη, δυνησόμεθα φυσιογνωμο- 25 νεῖν. εἰ δὲ δύο ἔχει ἴδια ὅλον τὸ γένος, οἷον ὁ λέων ἀνδρεῖον καὶ μεταδοτικόν, πῶς γνωσόμεθα πότερον ποτέρου σημεῖον τῶν ἰδίᾳ ἀκολουθούντων σημείων; ἢ εἴ τε ἄλλῳ μὴ ὅλῳ τινὶ ἄμφω, καὶ ἐν οἷς μὴ ὅλοις ἑκάτερον, ὅταν τὸ μὲν ἔχῃ τὸ δὲ μή· εἰ γὰρ ἀνδρεῖος μὲν ἐλευθέριος δὲ μή, ἔχει δὲ τῶν 30 δύο τοδί, δῆλον ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ λέοντος τοῦτο σημεῖον τῆς

---

3 τοιοῦτον C. — 4 σημεῖα C. — τὸ C. — 5 καὶ] ὃ d. — τὸ om Bu. — 8 ἐστὶ φυσικὰ C. — 9 ἴσως τις μουσικὴν C. — 10 τὸ] τι d. — 12 δυνάμεθα Bum. — λαβεῖν d. — 13 πάθος τε καὶ n. — δυνησόμεθα καὶ φυσιογνωμονεῖν C. — 15 ἀνδρία C. — post καὶ del τὸ n. — 17 ἀκροτήρια n. — 19 τὸ ante πάθος adi C, del n. — 20 ἐν om C. — τοῦτο, καὶ Cn. — 23 τῶν rc n. — 24 ἃ καὶ μόνον C. — 25 ἐπεὶ γὰρ d. — ἓν rc n. — 28 εἴ τε om f. — τε om Cn, del m. — τινὶ μὴ ὅλῳ Cn. — 30 εἰ... δὲ μή rc supra vs Bcu. — 31 σημεῖον τοῦτο ἀνδρίας ἐστίν. ἔστι C.

ἀνδρείας. ἔστι δὴ τὸ φυσιογνωμονεῖν τῷ ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι τὸ μέσον τῷ μὲν πρώτῳ ἄκρῳ ἀντιστρέφειν, τοῦ δὲ τρίτου ὑπερτείνειν καὶ μὴ ἀντιστρέφειν, οἷον ἀνδρεία τὸ Α, τὰ
35 ἀκρωτήρια μεγάλα ἐφ᾽ οὗ Β, τὸ δὲ Γ λέων. ᾧ δὴ τὸ Γ, τὸ Β παντί, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις. ᾧ δὲ τὸ Β, τὸ Α παντὶ καὶ οὐ πλείοσιν, ἀλλ᾽ ἀντιστρέφει· εἰ δὲ μή, οὐκ ἔσται ἓν ἑνὸς σημεῖον.

---

32 δὲ *m*. — τῷ] τὸ *Cn*, corr c, qui pr τῷ habuit, τῶν *ABuf*. — 33 τῷ corr *n*. — πρῶτον τῷ ἄκρῳ *n*. — 36 τὸ corr *B*. — ἄλλοις] ἄλλας *A*. — δὲ corr *n*. — τὸ α] τῷ α corr *n*.

ARISTOTELIS

ORGANON

GRAECE.

NOVIS CODICVM AVXILIIS ADIVTVS RECOGNOVIT,

SCHOLIIS INEDITIS ET COMMENTARIO

INSTRVXIT

THEODORVS WAITZ,

PHIL. DR.

LIPSIAE,

SVMTIBVS HAHNIANIS.

MDCCCXLVI.

ARISTOTELIS

ORGANON

GRAECE.

EDIDIT

THEODORVS WAITZ,

PHIL. DR.

PARS POSTERIOR.

ANALYTICA POSTERIORA, TOPICA.

LIPSIAE,

SVMTIBVS HAHNIANIS.

MDCCCXLVI.

PRAEFATIO.

Emisuro mihi alteram Organi Aristotelici partem pauca quaedam se obtulerunt quae praemitterem. Ac primum quidem gratias agam viris doctissimis qui de priori huius libri parte iudicium fecerunt: scripserunt enim ita ut, dum de Aristotele ipso bene mererent, suam erga me benevolentiam testarentur: nam quae de Categoriis disputavit Spengel (Münchner Gel.-Anzz. 1845. no. 4 sqq.), ea et ipse magni aestimo et omnibus qui Aristotelis studio delectentur pergrata fuisse persuasum habeo. Petiit autem a me, ut clarius dicerem quod I. p. XV sq. de lectionis varietate scripsi: cui ut satisfaciam primum notandum est, quod pro eo quod dixi de lectione 6 a 7 „non habet *C*, sed *B*" legendum est „non habet *B*, sed *C*". Deinde quod adiecimus 7 b 8 et 15 a 2 „non habet *B*" ita intelligendum est, ut neque in cod. *B* neque in reliquis a Bekkero collatis reperiatur quod ille notavit (v. lect. variet. quam dedimus p. 100 et p. 120), ut incertum sit unde illa hauserit. Ea autem quae diximus p. XVI de lectionis varietate ad 13 b 31 delenda sunt: nam quae in Bekkeri editione leguntur ad h. l. „ἢ *B*, τὸ δὲ" pro mendo habenda sunt, quod ita corrigendum est ut legatur „ἢ] τὸ δὲ" ...

Deinde pauca quaedam mihi praemonenda sunt de iis quae de hoc libro et docte et acute disseruit Bonitz (Jen. Littztg. 1845. no. 212 sqq.). Primum dicit non opus fuisse ut probaverimus lemmata, quae dicantur, ita comparata esse ut nihil certi ex iis colligere liceat de lectione quae in contextum recipienda sit. Quod quamquam verissimum est, tamen hoc pluribus comprobare voluimus

propterea quod virum valde eruditum in congregatione philologorum aliquando in aliam sententiam disputantem ipsi audivimus (v. Verhandlungen der sechsten Versammlung deutscher Philoll. und Schulmm. Cassel 1844. p. 78 sq., ubi Brandis reprehenditur quod in collectione scholiorum quam ediderit variam lectionem non adnotaverit quam lemmata exhibeant: de pretio enim quod libris mss. statuendum sit maxime iudicandum esse ex iis quae ab ipsis interpretibus graecis pro veris Aristotelis verbis habita in commentariis adscripta sint). Deinde quod saepius silentio praeteriisse videmur, num quid colligi possit de lectione quam interpretes graeci habuerint ex iis quae ipsi de singulis locis disputent, dicendum est in afferendis interpretibus graecis nos ita semper versatos esse, ut ubicunque eos non nominaverimus, nihil in iis reperierimus unde coniecturam capere liceret de lectione quam ipsi ante oculos habuerint. Denique quod diximus in praefatione partis prioris (p. IX): „scholia inedita quibus ille (Brandis) usus est relegere noluimus", id plures eorum qui de hoc libro iudicium fecerunt male intellexerunt: namque hoc ita certe accipi noluimus, ac si scholia neque edita neque inedita integra relegerimus, imo edita omnia pertractavimus, quamquam non nisi unum aut duos locos in iis invenimus unde aliquid elici potuerit quod alicuius momenti esset ad Aristotelem sive explicandum sive emendandum: qua de re facile sibi persuadebunt qui et commentarios nostros perlustrare et interpretes graecos integros relegere velint. Quae quum ita sint, eximiae diligentiae laudem, quam in scholiorum collectionem a Brandisio factam contulimus, non solum non imminuimus, sed alta voce repetimus. Cui quidem collectioni num idem pretium statuendum sit in iis quae non ad Organum, sed ad alia Aristotelis scripta pertinent, diiudicent alii: nos certe de ea collectione sola locuti sumus qua scripta logica Aristotelis explicantur. Quod vero scholia inedita quibus Brandis usus est non retractavimus, id vellemus non negligentiae nostrae sed temporum angustiis tributum esset, quod quum a nobis non ita expressum esset in praefatione priori, ut nostram ipsi di-

ligentiam laudantes aliis de voluntate nostra persuaderemus, a viris doctissimis non animadversum esse valde dolemus.

De libro universo non habeo quod adiiciam iis quae in Prooemio partis prioris exposita sunt: nam quam in explicando Aristotele rationem ingressi sumus, eandem etiam in hac parte observavimus. Quamquam enim vir doctissimus, qui de nostra opera ita iudicavit (Berl. Literar.-Ztg. 1845. no. 49), ut nostris viribus magis confidere videatur quam ipsi nobis, brevitatem qua usi simus reprehendendam putavit, tamen explanationem prolixiorem facere non ausi sumus: namque, quum nihil admiserimus quod ita dictum esset, ut breviore eoque obscuriore sermone usi dissimularemus quod non satis intelligeremus, nobis certe facile erat copiosius exponere quae brevius diximus, sed veriti, ne, si fusius explanaremus quod facilius esset ad intelligendum, ipsi videremur legentes admonere, ut quaedam eorum quae scripsimus non lecta transirent, nos cohibuimus; scilicet semper id egimus ut, quo quid difficilius esset et brevius dictum ab Aristotele, eo copiosius et accuratius exponeretur, quamquam non ita, ut eos qui Aristotelem legerent omni labore liberare vellemus, sed ita ut quantum quidem in nobis esset iis suppeditaremus quae reconditiorem quandam et sermonis et doctrinae cognitionem requirerent. Est autem modus quidam tenendus in exponenda argumentatione philosophica, qui si exceditur, per ipsam explicationis longitudinem res fit obscurior. Hos igitur fines in explicando Aristotele servare studuimus, quod si nobis contigerit, etiam si quod praestitimus minore laude dignum sit quam ea quam in nos contulerunt qui de prima huius operis parte adhuc iudicaverunt, id quod in hoc opere conficiendo maxime propositum erat bene processisse nobis persuadebimus.

Restat, ut indicemus quibus locis a lectione quam Bekkerus recepit recessimus et quae in Scholiis a Brandisio collectis emendanda censeamus. Ac in Aristotele quidem ipso omnia quae correximus his locis reperiuntur: 71a20 — 24 et 31, 72b32, 73b14 et 36, 74a27, 75b34, 76b35, 77b18, 20, 26 et 28, 78b2, 79a12, b17 et 21,

80 a 3, 18 et 40, 81 a 10, 29 et b 21 (bis), 82 a 16, 31, b 11 et 12, 83 b 24, 84 b 11, 16 et 26, 85 b 14, 86 a 10, 37, b 2 et 22, 87 a 19 et 21, 88 a 1, 10, 16, 21 et b 22, 89 a 12, 23, 37 et b 6,

90 b 10 et 12, 91 a 24 et b 31, 92 a 8, 20, b 8, 9, 21 et 33, 93 a 4, 6, 36 et 37, 94 a 22 et b 6, 95 b 25 et 40, 96 a 3, 97 b 11 et 32, 98 a 1, 2 et 21,

100 b 18 et 28, 101 b 9, 14 et 33, 102 a 33 et 36, 103 b 18, 104 a 28 et 37, 105 a 6, 9, 22, 37, b 12 et 24, 106 a 5, 16 et b 26, 107 a 37 et b 11, 108 a 1, 2, 21 et 29, 109 a 1 et b 7,

111 a 10, 14, 31, b 7, 14 et 31, 112 a 21, 113 b 1 et 31, 114 a 4, 29 (bis), 30, 36, b 1 et 37, 115 a 2, b 16 et 26, 117 a 5, 17, 25, b 6, 7, 17 et 25, 118 b 14, 119 a 17 sq.,

120 a 35, 121 a 36 sq., 122 b 33, 123 a 23, b 32 et 35, 124 a 17, b 10 et 28, 125 b 35, 126 a 32 et b 20, 127 b 10, 128 a 31, b 27 et 33, 129 a 28, b 15 (bis),

130 a 27, b 9, 132 a 28 et 36, 133 b 5, 134 b 8, 135 b 4, 5, 18 et 24, 136 a 15, 21, b 6 et 12, 138 b 4 et 32, 139 b 20,

140 a 19, 31 et b 23, 141 b 11 et 15, 142 a 20, b 5 et 19, 143 a 15, 33 et b 30, 145 b 16, 146 a 17 et b 30, 147 a 9, b 6 et 10, 148 a 21 et b 36, 149 a 39 (bis), b 2 et 17 (bis),

150 a 4, 12, 14, b 3, 4, 36, 151 a 2, 3, 11, 35 et b 32, 152 b 30, 153 a 16, 154 a 17 et b 29, 155 a 10 et b 30, 156 a 10, 29 et 38, 157 a 21 et 25, 158 a 11, 19, 23 et b 20,

160 a 36 sq., b 3, 8, 10 et 24, 161 a 8 et b 23, 162 a 14, 24, 32, b 2, 4, 7 (bis) et 17, 163 a 9, 23, b 4, 5 et 25, 164 a 11, 15, b 5, Titul., 165 a 2, 17 et 19, 166 a 26 — 28, 167 a 6, 25 et b 28, 168 a 28 (bis), b 24 sq., 34, 169 a 2, 7, 31, 33,

170 a 2, 171 a 22, 24, 30, b 9, 172 a 2, b 19 et 26, 173 b 9, 28 et 35, 174 a 26, b 29 et 36, 175 a 20, 37, b 5, 8, 176 a 27 sq., b 10, 18, 20 (bis), 24, 177 a 14, 28, b 4, 10 et 30, 178 a 2, b 20 et 36, 179 a 7, 17, b 15 et 22,

180 a 12 sq., b 25, 181 a 16, 21, 25, 182 a 1, 15, 22, b 24 sq., 183 a 20, b 25 et 28.

Quae in scholiis nobis videntur emendanda haec sunt: 199 a 26 ἀλλὰ — ἔστιν, 203 a 3 κατὰ — ποτὲ δὲ μή, 204 b 42 καθόλου — αὐτό et 206 b 47 καὶ πρῶτον Aristotelis verba sunt. — 201 a 25 leg. εἰ δὲ μὴ εἰδείημεν. — 202 a 33 alt τὸ] τοῦ. — 206 b 7 legendum putaverim ἐνδεῶς, ib. 9 καὶ ᾗ καὶ ἰδίως ἐφ' ἑκ. μερικοῦ ὑποκ. — Ib. vs. 19 aut legendum est τοῦτο ὅ (coll. Aristot. 74 a 24) aut delendum τοῦτο τὸ. — Ib. 33 ἰσοπλεύρῳ legendum esse patet e vs. 34 et ex Aristot. 74 a 34. — 208 a 39 legendum videtur τοῦτο (τὸ συμπέρασμα) μὴ ἐξ ἀνάγκης. — 209 b 33 post τετράγωνον aut addendum aut certe mente intelligendum est τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης. Ib. b 16 et 210 a 2 legendum est πρὸς τὴν τρίτην: nam idem recte expressum est a Philopono 209 b 47. Etenim si ponimus $a : x = x : y = y : b$, consequitur $x = \sqrt[3]{a^2b}$, $y = \sqrt[3]{ab^2}$, ut verum sit quod Philoponus dicit $a : y = a^2 : x^2$; est enim $a : (ab^2)^{\frac{1}{3}} = a^2 : (a^2b)^{\frac{2}{3}}$. — 210 a 11 pro βγ' legendum est γη'. — Scholion quod hoc loco ex Philopono dedit Brandis non integrum esse apparet: quare, ut res de qua hic

agitur melius intelligatur, eundem locum qualis est in ed Philoponi Ald. Venet. 1504 fol. p. 59 sq. hic inserimus.

Δύο δοθεισῶν εὐθειῶν ἀνίσων δύο μέσας ἀναλόγους εὑρεῖν. ἔστωσαν δὲ αἱ δοθεῖσαι δύο εὐθεῖαι ἄνισοι αἱ αβ′ βγ′ καὶ κείσθωσαν ὥστε ὀρθὴν γωνίαν περιέχειν τὴν ὑπὸ αβγ′. καὶ συμπεπληρώσθω τὸ βδ′ παραλληλόγραμμον καὶ διάμετρος αὐτοῦ ἤχθω ἡ αγ′ καὶ περὶ τὸ αγδ′ τρίγωνον γεγράφθω ἡμικύκλιον (ἡμικύκλους Ald.) *τὸ αδεγ′ καὶ ἐκβεβλήσθωσαν αἱ βα′ καὶ βγ′ ἐπ᾽ εὐθείας κατὰ τὰ ζ′ η′ καὶ ἐπεζεύχθω ἡ ζη′ διὰ τοῦ δ′ σημείου οὕτως ὥστε τὴν ζδ′ ἴσην εἶναι τῇ εη′. τοῦτο δὲ ὡς αἴτημα λαμβάνεται ἀναπόδεικτον. φανερὸν δὴ ὅτι καὶ ἡ ζε′ τῇ δη′ ἴση ἐστίν. ἐπεὶ οὖν κύκλου τοῦ αδγ′ εἴληπται σημεῖον ἐκτὸς τὸ ζ′, ἀπὸ δὲ τοῦ ζ′ δύο εὐθεῖαι αἱ ζβ′ ζε′ προσπίπτουσαι τέμνουσι τὸν κύκλον κατὰ τὰ α′ δ′ σημεῖα, τὸ ἄρα ὑπὸ τῶν βζ′ ζα′ ἴσον ἐστὶ τῷ ὑπὸ τῶν εζ′ ζδ′. διὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τὸ ὑπὸ τῶν βη′ ηγ′ ἴσον ἐστὶ τῷ ὑπὸ τῶν δη′ ηε′, ἴσον δὲ τὸ ὑπὸ τῶν δη′ ηε′ τῷ ὑπὸ τῶν εζ′ ζδ′· ἴσαι γάρ εἰσιν ἑκατέρα ἑκατέρᾳ, ἡ μὲν ζε′ τῇ δη′, ἡ δὲ ζδ′ τῇ εη′. καὶ τὸ ὑπὸ τῶν βζ′ ζα′ ἄρα ἴσον ἐστὶ τῷ ὑπὸ τῶν βη′ ηγ′. ἔστιν ἄρα ὡς ἡ ζβ′ πρὸς τὴν βη′ ἡ ηγ′ πρὸς τὴν ζα′. ἀλλ᾽ ὡς ἡ ζβ′ πρὸς τὴν βη′ οὕτως ἥ τε ζα′ πρὸς τὴν αδ′ καὶ ἡ δγ′ πρὸς τὴν γη′ διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν τριγώνων. ἴση δὲ ἡ μὲν δγ′ τῇ αβ′, ἡ δὲ αδ′ τῇ βγ′. καὶ ὡς ἄρα ἡ αβ′ πρὸς τὴν γη′, οὕτως ἡ ζα′ πρὸς τὴν αδ′. ἦν δὲ καὶ ὡς ἡ ζβ′ πρὸς τὴν βη′, τουτέστιν ἡ αβ′ πρὸς τὴν ηγ′ ἡ ηγ′ πρὸς τὴν ζα′. καὶ ὡς ἄρα ἡ αβ′ πρὸς τὴν ηγ′ οὕτως ἥ τε ηγ′ πρὸς τὴν ζα′ καὶ ἡ ζα′ πρὸς τὴν βγ′. αἱ τέσσαρες ἄρα εὐθεῖαι αἱ αβ′ ηγ′ ζα′ βγ′ ἐφεξῆς ἀνάλογόν εἰσι καὶ διὰ τοῦτο ἔσται ὡς ἡ αβ′ πρὸς τὴν βγ′ οὕτως ὁ ἀπὸ τῆς αβ′ κύβος πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ηγ′. εἰ οὖν διπλασίων ὑποτεθείη ἡ αβ′ τῆς βη′, ἔσται καὶ ὁ ἀπὸ τῆς αβ′ κύβος διπλασίων τοῦ ἀπὸ τῆς ηγ′.*

Ex iis quae initio huius scholii habuimus figura qua haec argumentatio illustranda sit describi facile poterit. Recte eam expressit Petrus Cathena in libro cui titulus est „Universa loca in Logicam Aristotelis in mathematicas disciplinas hoc novum opus declarat. Venet. 1556" p. 61. Argumentatio ipsa autem sic procedit:

$$\beta\zeta \cdot \zeta\alpha = \varepsilon\zeta \cdot \zeta\delta$$

$$\underline{\beta\eta \cdot \eta\gamma = \delta\eta \cdot \eta\varepsilon = \varepsilon\zeta \cdot \zeta\delta}$$

$$\underline{\beta\zeta \cdot \zeta\alpha = \beta\eta \cdot \eta\gamma}$$

$$\zeta\beta : \beta\eta = \eta\gamma : \zeta\alpha \text{ (I)}$$

$$\underline{\zeta\beta : \beta\eta = \zeta\alpha : \alpha\delta = \delta\gamma : \eta\gamma} \text{ (est enim } \triangle\zeta\beta\eta \backsim \triangle\zeta\alpha\delta \backsim \triangle\delta\gamma\eta)$$

$$\alpha\beta : \eta\gamma = \zeta\alpha : \alpha\delta = \zeta\beta : \beta\eta \text{ (est enim } \alpha\beta = \delta\gamma)$$

$$\underline{\eta\gamma : \zeta\alpha = \zeta\beta : \beta\eta} \text{ (v. I)}$$

$\alpha\beta : \eta\gamma = \eta\gamma : \zeta\alpha = \zeta\alpha : \beta\gamma$ (est enim $\beta\gamma = \alpha\delta$). — Apparet autem ex iis quae modo diximus praeter ea quae iam correximus Schol. 210 a 10 legendum esse *ἄνισαι*, ib. vs. 11 verba *ἴση ἡ δε′ τῇ αβ′* aut delenda esse aut, si pro *δε′* scribatur *δγ′*, alio loco collocanda. Denique vs. 20 pro *γη′ πρὸς τὴν αζ* scribendum est *δγ′ πρὸς τὴν ηγ′ καὶ ἡ ζα′ πρὸς τὴν αδ′*. At etiam si haec omnia corrigantur, tamen argumentationem sine ordine

expositam esse facile intelligitur. — 210 b 46 aut delendum videtur τὰς aut post τοῖς κατὰ συμβεβηκὸς addendum ταὐτόν. — 211 a 21 οὐ] τῷ coll. vs. sq. et 210 b 47. — 218 b 35 leg. διὰ τοῦ πρώτου καὶ διὰ τοῦ δευτέρου τὸ τρίτον. — 224 b 12—15 γ′] δ′. — 227 a 46 leg. λογικῶν ἐπιχειρημάτων. — 230 b 1 et 7 leg. videtur „πρῶτον". — 231 a 29 coni. ἀποδεικταί. — Ib. vs. 40 scrib. puto ὅτι τόδε τόδε ἐστὶ καὶ ὅτι τόδε τῷδε. — 231 b 34 post ἄρα comma ponendum. — 233 b 41 ἐφ' ὅσον. — 236 a 47 sq. συστοίχων. — 239 a 1 ἐνδεχόμενον μέντοι μὴ εἶναι. — 240 a 21 ἤγουν, quod etiam habet Riccard. chart. fol. 10 quem descripsimus I. p. 24. — 241 a 5 περὶ τοῦτο. — Ib. b 1 leg. ζητεῖν. — Ib. 8 alt. ἢ] ὡς. — 242 b 12 leg. videtur ὁρισμούς. — 243 a 29 τὸν ὅρον] τὸν ὅλον coni. — 244 a 6 leg. ὁ ὁρισμὸς τοῦ συλλογισμοῦ. — Ib. vs. 10 leg. περιέχουσαν τὴν ἐλάττονα vel simile quid. — Ib. vs. 48 ἀναλογίαν opinor. — 245 a 36 οὐ] οὕτως coni. — 247 a 20 leg. γενόμενον. — Ib. b 11 λιγγνώδη, quod praebent Prodrom. et paraphr. Ricc. — Ib. vs. 33 leg. videtur ἀντὶ τοῦ „τὰ καθόλου δ' ἀναγκαῖα" γεγράφθαι τὰ κ. — Quae leguntur 248 b 35 depravata esse apparet, quamquam quomodo locus emendandus sit nescio, quum non assequar quae sententia ei subesse debeat. — 249 a 15 delenda videtur particula εἰ. — Ib. vs. 44 coni. δι' ἀλλήλων. — Ib. b 2 ἕπεται τὸ αἴτιον. — 251 b 2 scrib. ἐπαγωγῆς et vs. 3 ἐπαγωγῇ. — 256 a 32 τὸ] τὰ λοιπὰ opinor. — Ib. b 45 αὐτὸ. — 262 b 43 λεπτόφυλλον. — 264 a 37 fort. leg. ὑπάρχοντος coll. vs. 45. — 271 b 14 del. μή. — 276 b 4 καθολικωτάτους coll. Aristot. 119 a 12. — Ib. vs. 24 ἔτι ἐκ τοῦ coll. Aristot. 118 b 37. — 278 b 41 ἀτόμων. — 279 a 17 fort. τῶν εἰρημένων. — 283 b 10 ἐστιν] ἐστιν ἐπιστημόν ἐστιν. — 285 a 15 ἔσται. — Ib. vs. 42 προσέθηκαν. — 288 b 8 fort. leg. εἰ δ' οὖν, τέσσ. ἂν εἶεν μάλιστα. — Ib. vs. 11 del. ὅτι. — 290 b 43 ἀνασκευάσαι αὐτόν] ἀνασκευαστικόν. — 291 a 26 del. τὸ ἄτοπον. — 293 a 45 μιᾷ et b 9 πλευρᾷ. — 294 a 10 ὅ τ' ἐρωτῶν. Nam quae praecedunt εἶπε γὰρ ἔργον εἶναι τοῦ καλῶς ἀποκρινομένου non cum his coniungenda sunt, sed explicant Aristotelis verba quae in ipso contextu praecesserunt: τὸ μηδὲν δι' αὐτὸν πάσχειν 160 a 12 coll. 159 a 21 et 32. — 294 a 16 leg. σαφῶς coll. Aristot. 160 a 33. — Ib. b 34 προσθέσεως. — 301 a 48 τοῖς δυσὶ] τῷ δευτέρῳ coni. Quae quidem mutatio quam levis sit inde apparet, quod et τὰ δύο et τὸ δεύτερον in cod. saepissime littera β′ significantur. — Ib. b 33 αὐτοὺς] αὐτοὶ opinor. — 303 b 1 περὶ] παρὰ coni. coll. vs. 5 sq. — 304 a 9 συμβέβηκεν. — Ib. 19, 34, 48, b 1 et 305 b 11 περὶ] παρὰ. — 308 b 46 μὴ fort. del. coll. Aristot. 174 a 37. — 316 a 2 ἡ Τάναγρα coll. Incert. auct. paraphr. soph. elench. ed. Spengel. Monach. 1842. p. 117, 4. — 319 b 12 σημαίνειν coll. Aristot. 182 a 25. — Ib. 27 τούτω, v. Aristot. 177 a 37.

Scrib. Marburgi d. II. m. Ianuarii a. MDCCCXLVI.

CORRIGENDA.

Praeter ea quae in Praefatione Partis I. p. XXIV. not., I. p. 297. not. et 330. not., in Praefatione Partis II. init. et in Comm. ad 170 b 23 corrigenda notavimus, emendanda sunt haec:

I. p. 281. vs. 32. pro 4 scribe 24.
p. 291. vs. 33. pro χλισχρότητα scr. γλισχρότητα.
p. 317. vs. 25. pro 89 a 9 scr. 89 b 9.
p. 371. vs. 22. pro τι ἐξ ἀνάγκης scr. ἐξ ἀνάγκης τι.
p. 464. vs. 1. pro 69 b 38 scr. 68 b 38.
p. 499. vs. 26. pro *syllogismis* scr. *syllogismis secundae figurae.*
p. 509. vs. 5. pro 67 scr. b 7.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ Α.

Πᾶσα διδασκαλία καὶ πᾶσα μάθησις διανοητικὴ ἐκ προϋπαρχούσης γίνεται γνώσεως. φανερὸν δὲ τοῦτο θεωροῦσιν ἐπὶ πασῶν· αἵ τε γὰρ μαθηματικαὶ τῶν ἐπιστημῶν διὰ τούτου τοῦ τρόπου παραγίνονται καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστη τεχνῶν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς λόγους οἵ τε διὰ συλλογισμῶν καὶ 5 οἱ δι' ἐπαγωγῆς· ἀμφότεροι γὰρ διὰ προγινωσκομένων ποιοῦνται τὴν διδασκαλίαν, οἱ μὲν λαμβάνοντες ὡς παρὰ ξυνιέντων, οἱ δὲ δεικνύντες τὸ καθόλου διὰ τοῦ δῆλον εἶναι τὸ καθ' ἕκαστον. ὡς δ' αὕτως καὶ οἱ ῥητορικοὶ συμπείθουσιν· ἢ γὰρ διὰ παραδειγμάτων, ὅ ἐστιν ἐπαγωγή, ἢ δι' ἐνθυμημάτων, 10 ὅπερ ἐστὶ συλλογισμός. διχῶς δ' ἀναγκαῖον προγινώσκειν· τὰ μὲν γάρ, ὅτι ἔστι, προϋπολαμβάνειν ἀναγκαῖον, τὰ δέ, τί τὸ λεγόμενόν ἐστι, ξυνιέναι δεῖ, τὰ δ' ἄμφω, οἷον ὅτι μὲν ἅπαν ἢ φῆσαι ἢ ἀποφῆσαι ἀληθές, ὅτι ἔστι, τὸ δὲ τρίγωνον, ὅτι τοδὶ σημαίνει, τὴν δὲ μονάδα ἄμφω, καὶ τί ση- 15 μαίνει καὶ ὅτι ἔστιν· οὐ γὰρ ὁμοίως τούτων ἕκαστον δῆλον ἡμῖν. ἔστι δὲ γνωρίζειν τὰ μὲν πρότερον γνωρίζοντα, τῶν δὲ

ed. Bkk. p. 71

Codices *ABC* aut (*C* ubi recentior) *D*, *Mn*, *d* ubi scriptura antiquior (*cuf* quibusdam locis, *F* ab initio et *p* lib. I).

Tit. ὑστέρων ἢ δευτέρων α *C*, δευτέρων τὸ πρῶτον *d*, δευτέρων πρῶτον ἤτοι ἀρχὴ τῆς ἀποδεικτικῆς *Laur* 71, 12, δευτέρων πρότερον *cf*, ἀποδεικτική *Vat* 242, *Palat* 74.

71a6 γὰρ om *n*. — 8 διὰ τὸ *d*. — 9 ὡσαύτως *BFuf*, ὡσαύτως δὲ *C*, ὡς δ' αὕτως *d*, pr *A*. — 11 ὅπερ] ὃ *Cf*. — 13 συνιέναι *C*. — 14 ἅπαν μὲν *B*. — 17 πρότερα *Cp*.

καὶ ἅμα λαμβάνοντα τὴν γνῶσιν, οἷον ὅσα τυγχάνει ὄντα
ὑπὸ τὸ καθόλου, ὧν ἔχει τὴν γνῶσιν. ὅτι μὲν γὰρ πᾶν τρί-
20 γωνον ἔχει δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας, προῄδει· ὅτι δὲ τόδε τὸ ἐν τῷ
ἡμικυκλίῳ τρίγωνόν ἐστιν, ἅμα ἐπαγόμενος ἐγνώρισεν. (ἐνίων
γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον ἡ μάθησίς ἐστι, καὶ οὐ διὰ τοῦ μέσου
τὸ ἔσχατον γνωρίζεται, ὅσα ἤδη τῶν καθ' ἕκαστα τυγχά-
νει ὄντα καὶ μὴ καθ' ὑποκειμένου τινός.) πρὶν δ' ἐπαχθῆναι
25 ἢ λαβεῖν συλλογισμὸν τρόπον μέν τινα ἴσως φατέον ἐπίστα-
σθαι, τρόπον δ' ἄλλον οὔ. ὃ γὰρ μὴ ᾔδει εἰ ἔστιν ἁπλῶς,
τοῦτο πῶς ᾔδει ὅτι δύο ὀρθὰς ἔχει ἁπλῶς; ἀλλὰ δῆλον ὡς
ὡδὶ μὲν ἐπίσταται, ὅτι καθόλου ἐπίσταται, ἁπλῶς δ' οὐκ
ἐπίσταται. εἰ δὲ μή, τὸ ἐν τῷ Μένωνι ἀπόρημα συμβήσεται·
30 ἢ γὰρ οὐδὲν μαθήσεται ἢ ἃ οἶδεν. οὐ γὰρ δή, ὥς γέ τινες
ἐγχειροῦσι λύειν, λεκτέον. „ἆρ' οἶδας ἅπασαν δυάδα ὅτι
ἀρτία ἢ οὔ;" φήσαντος δὲ προήνεγκάν τινα δυάδα ἣν οὐκ ᾤετ'
εἶναι, ὥστ' οὐδ' ἀρτίαν. λύουσι γὰρ οὐ φάσκοντες εἰδέναι πᾶ-
σαν δυάδα ἀρτίαν οὖσαν, ἀλλ' ἣν ἴσασιν ὅτι δυάς. καίτοι
b ἴσασι μὲν οὗπερ τὴν ἀπόδειξιν ἔχουσι καὶ οὗ ἔλαβον, ἔλα-
βον δ' οὐχὶ παντὸς οὗ ἂν εἰδῶσιν ὅτι τρίγωνον ἢ ὅτι ἀριθμός,
ἀλλ' ἁπλῶς κατὰ παντὸς ἀριθμοῦ καὶ τριγώνου· οὐδεμία
γὰρ πρότασις λαμβάνεται τοιαύτη, ὅτι ὃν σὺ οἶδας ἀρι-
5 θμὸν ἢ ὃ σὺ οἶδας εὐθύγραμμον, ἀλλὰ κατὰ παντός. ἀλλ'
οὐδέν (οἶμαι) κωλύει, ὃ μανθάνει, ἔστιν ὡς ἐπίστασθαι, ἔστι
δ' ὡς ἀγνοεῖν· ἄτοπον γὰρ οὐκ εἰ οἶδέ πως ὃ μανθάνει, ἀλλ'
εἰ ὡδί, οἷον ᾗ μανθάνει καὶ ὥς.

2 Ἐπίστασθαι δὲ οἰόμεθ' ἕκαστον ἁπλῶς, ἀλλὰ μὴ τὸν
10 σοφιστικὸν τρόπον τὸν κατὰ συμβεβηκός, ὅταν τήν τ' αἰτίαν
οἰώμεθα γινώσκειν δι' ἣν τὸ πρᾶγμά ἐστιν, ὅτι ἐκείνου αἰτία
ἐστί, καὶ μὴ ἐνδέχεσθαι τοῦτ' ἄλλως ἔχειν. δῆλον τοίνυν ὅτι
τοιοῦτόν τι τὸ ἐπίστασθαί ἐστι· καὶ γὰρ οἱ μὴ ἐπιστάμενοι καὶ
οἱ ἐπιστάμενοι οἱ μὲν οἴονται αὐτοὶ οὕτως ἔχειν, οἱ δ' ἐπιστά-
15 μενοι καὶ ἔχουσιν, ὥστε οὗ ἁπλῶς ἐστὶν ἐπιστήμη, τοῦτ' ἀδύνα-

---

18 *γνῶσιν ἅτερον μὲν ἐν θατέρῳ ἄμφω μέντοι τῷ δὲ θατέρῳ οὕ-τως οἷον* F. — 19 *ἅπαν* d. — 23 *εἴδη* M. — 27 *εἰδείη* F. — *εἴσεται ὅτι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει* u. — 28 *ὅτι τὸ καθόλου* C. — *ἐπίσταται* del vult M, om f.

71b6 *μανθάνειν* n. — *ἔστι μὲν ὡς* np. — 7 *εἰ οὐκ ᾔδει* M. — 10 *τ'* om d. — 13 *τι* om C. — 14 *αὐτὸ* C. — 15 *ἁπλῶς ἔχουσιν ἐπιστήμην* M. — *τοῦτ'*] *ταύτας καὶ* F.

τον ἄλλως ἔχειν. εἰ μὲν οὖν καὶ ἕτερός ἐστι τοῦ ἐπίστασθαι τρόπος, ὕστερον ἐροῦμεν, φαμὲν δὲ καὶ δι' ἀποδείξεως εἰδέναι. ἀπόδειξιν δὲ λέγω συλλογισμὸν ἐπιστημονικόν. ἐπιστημονικὸν δὲ λέγω καθ' ὃν τῷ ἔχειν αὐτὸν ἐπιστάμεθα. εἰ τοίνυν ἐστὶ τὸ ἐπίστασθαι οἷον ἔθεμεν, ἀνάγκη καὶ τὴν ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμην ἐξ ἀληθῶν τ' εἶναι καὶ πρώτων καὶ ἀμέσων καὶ γνωριμωτέρων καὶ προτέρων καὶ αἰτίων τοῦ συμπεράσματος· οὕτω γὰρ ἔσονται καὶ αἱ ἀρχαὶ οἰκεῖαι τοῦ δεικνυμένου. συλλογισμὸς μὲν γὰρ ἔσται καὶ ἄνευ τούτων, ἀπόδειξις δ' οὐκ ἔσται· οὐ γὰρ ποιήσει ἐπιστήμην. ἀληθῆ μὲν οὖν δεῖ εἶναι, ὅτι οὐκ ἔστι τὸ μὴ ὂν ἐπίστασθαι, οἷον ὅτι ἡ διάμετρος σύμμετρος. ἐκ πρώτων δ' ἀναποδείκτων, ὅτι οὐκ ἐπιστήσεται μὴ ἔχων ἀπόδειξιν αὐτῶν· τὸ γὰρ ἐπίστασθαι ὧν ἀπόδειξίς ἐστι μὴ κατὰ συμβεβηκός, τὸ ἔχειν ἀπόδειξίν ἐστιν. αἴτιά τε καὶ γνωριμώτερα δεῖ εἶναι καὶ πρότερα, αἴτια μὲν ὅτι τότε ἐπιστάμεθα ὅταν τὴν αἰτίαν εἰδῶμεν, καὶ πρότερα, εἴπερ αἴτια, καὶ προγινωσκόμενα οὐ μόνον τὸν ἕτερον τρόπον τῷ ξυνιέναι, ἀλλὰ καὶ τῷ εἰδέναι ὅτι ἔστιν. πρότερα δ' ἐστὶ καὶ γνωριμώτερα διχῶς· οὐ γὰρ ταὐτὸν πρότερον τῇ φύσει καὶ πρὸς ἡμᾶς πρότερον, οὐδὲ γνωριμώτερον καὶ ἡμῖν γνωριμώτερον. λέγω δὲ πρὸς ἡμᾶς μὲν πρότερα καὶ γνωριμώτερα τὰ ἐγγύτερον τῆς αἰσθήσεως, ἁπλῶς δὲ πρότερα καὶ γνωριμώτερα τὰ πορρώτερον. ἔστι δὲ πορρωτάτω μὲν τὰ καθόλου μάλιστα, ἐγγυτάτω δὲ τὰ καθ' ἕκαστα· καὶ ἀντίκειται ταῦτ' ἀλλήλοις. ἐκ πρώτων δ' ἐστὶ τὸ ἐξ ἀρχῶν οἰκείων· ταὐτὸ γὰρ λέγω πρῶτον καὶ ἀρχήν. ἀρχὴ δ' ἐστὶν ἀποδείξεως πρότασις ἄμεσος, ἄμεσος δὲ ἧς μή ἐστιν ἄλλη προτέρα. πρότασις δ' ἐστὶν ἀποφάνσεως τὸ ἕτερον μόριον, ἓν καθ' ἑνός, διαλεκτικὴ μὲν ἡ ὁμοίως λαμβάνουσα ὁποτερονοῦν, ἀποδεικτικὴ δὲ ἡ ὡρισμένως θάτερον, ὅτι ἀληθές. ἀπόφανσις δὲ ἀντιφάσεως ὁποτερονοῦν μόριον. ἀντίφασις δὲ ἀντίθεσις ἧς οὐκ ἔστι μεταξὺ καθ' αὑτήν. μόριον δ' ἀντιφάσεως τὸ μὲν τὶ κατά τινος κατάφασις, τὸ δὲ τὶ ἀπό τινος ἀπόφασις. ἀμέσου δ' ἀρ-

[margin: 20, 25, 30, p. 72, 5, 10]

20 ἐθέμεθα *Cf.* — 21 alt καὶ om *C.* — 24 γὰρ ἔστι *Cd.* — 25 δεῖ εἶναι corr *A.* — 30 δεῖ εἶναι καὶ πρότερα corr *B* loc paucioribus.

72a2 ἐγγύτερα *M.* — 4 πορρωτάτῳ... ἐγγυτάτῳ *A.* — 6 ταὐτὸν δέ ἐστι πρῶτον *C.* — 12 ἀντιθέσεως *d.* — ἔστι τι μεταξὺ καθ' ἑαυτήν. μόρια *C.*

15 χῆς συλλογιστικῆς θέσιν μὲν λέγω ἣν μὴ ἔστι δεῖξαι, μηδ' ἀνάγκη ἔχειν τὸν μαθησόμενόν τι· ἣν δ' ἀνάγκη ἔχειν τὸν ὁτιοῦν μαθησόμενον, ἀξίωμα· ἔστι γὰρ ἔνια τοιαῦτα· τοῦτο γὰρ μάλιστ' ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰώθαμεν ὄνομα λέγειν. θέσεως δ' ἡ μὲν ὁποτερονοῦν τῶν μορίων τῆς ἀποφάνσεως λαμβά-
20 νουσα, οἷον λέγω τὸ εἶναί τι ἢ τὸ μὴ εἶναί τι, ὑπόθεσις, ἡ δ' ἄνευ τούτου ὁρισμός. ὁ γὰρ ὁρισμὸς θέσις μέν ἐστι· τίθεται γὰρ ὁ ἀριθμητικὸς μονάδα τὸ ἀδιαίρετον εἶναι κατὰ τὸ ποσόν· ὑπόθεσις δ' οὐκ ἔστι· τὸ γὰρ τί ἐστι μονὰς καὶ τὸ εἶναι μονάδα οὐ ταὐτόν.

25 Ἐπεὶ δὲ δεῖ πιστεύειν τε καὶ εἰδέναι τὸ πρᾶγμα τῷ τοιοῦτον ἔχειν συλλογισμὸν ὃν καλοῦμεν ἀπόδειξιν, ἔστι δ' οὗτος τῷ τάδ' εἶναι ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός, ἀνάγκη μὴ μόνον προγινώσκειν τὰ πρῶτα, ἢ πάντα ἢ ἔνια, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον· ἀεὶ γὰρ δι' ὃ ὑπάρχει ἕκαστον, ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρ-
30 χει, οἷον δι' ὃ φιλοῦμεν, ἐκεῖνο φίλον μᾶλλον. ὥστ' εἴπερ ἴσμεν διὰ τὰ πρῶτα καὶ πιστεύομεν, κἀκεῖνα ἴσμεν τε καὶ πιστεύομεν μᾶλλον, ὅτι δι' ἐκεῖνα καὶ τὰ ὕστερον. οὐχ οἷόν τε δὲ πιστεύειν μᾶλλον ὧν οἶδεν, ἃ μὴ τυγχάνει μήτε εἰδὼς μήτε βέλτιον διακείμενος ἢ εἰ ἐτύγχανεν εἰδώς. συμβήσεται
35 δὲ τοῦτο, εἰ μή τις προγνώσεται τῶν δι' ἀπόδειξιν πιστευόντων· μᾶλλον γὰρ ἀνάγκη πιστεύειν ταῖς ἀρχαῖς ἢ πάσαις ἢ τισὶ τοῦ συμπεράσματος. τὸν δὲ μέλλοντα ἕξειν τὴν ἐπιστήμην τὴν δι' ἀποδείξεως οὐ μόνον δεῖ τὰς ἀρχὰς μᾶλλον γνωρίζειν καὶ μᾶλλον αὐταῖς πιστεύειν ἢ τῷ δεικνυμένῳ,
b ἀλλὰ μηδ' ἄλλο αὐτῷ πιστότερον εἶναι μηδὲ γνωριμώτερον τῶν ἀντικειμένων ταῖς ἀρχαῖς, ἐξ ὧν ἔσται συλλογισμὸς ὁ τῆς ἐναντίας ἀπάτης, εἴπερ δεῖ τὸν ἐπιστάμενον ἁπλῶς ἀμετάπειστον εἶναι.

3 Ἐνίοις μὲν οὖν διὰ τὸ δεῖν τὰ πρῶτα ἐπίστασθαι οὐ δοκεῖ

---

16 τὸν ὁτιοῦν μαθησόμενον *C*. — τι om *n*. — 17 ταῦτα *C*. — post τοιαῦτα add *M* marg ἃ οἴκοθεν μανθάνων προβάλλεται καθ' ἑκάστην ἐπιστήμην. — 18 ὄνομα om *C*. — 19 ἀποφάσεως *M*, ἀντιφάσεως *n*. — 20 alt τὸ om *C*. — 21 μὲν om *C*. — 25 δεῖ] δεῖ τὸ *p*. — 27 ταδὶ *n*. — 29 αἰεὶ *n*. — 30 εἴπερ] εἰπεῖν *A*. — 31 ἐκεῖνα *C*. — 32 μᾶλλον] καὶ μᾶλλον *n*. — ὕστερα *Cn*. — 33 πιστεύομεν pr *A*. — τυγχάνῃ d, pr *A*. — 35 δι' om *B*.

72b1 αὐτῶν *M*. — 4 ἀμετάπιστον *Mn*, ut solent. — 5 ἐπίστασθαι τὰ πρῶτα *C*.

ἐπιστήμη εἶναι, τοῖς δ' εἶναι μέν, πάντων μέντοι ἀποδείξεις 6
εἶναι· ὧν οὐδέτερον οὔτ' ἀληθὲς οὔτ' ἀναγκαῖον. οἱ μὲν γὰρ
ὑποθέμενοι μὴ εἶναι ὅλως ἐπίστασθαι, οὗτοι εἰς ἄπειρον ἀξιοῦ-
σιν ἀνάγεσθαι ὡς οὐκ ἂν ἐπισταμένους τὰ ὕστερα διὰ τὰ
πρότερα, ὧν μή ἐστι πρῶτα, ὀρθῶς λέγοντες· ἀδύνατον γὰρ 10
τὰ ἄπειρα διελθεῖν. εἴ τε ἵσταται καὶ εἰσὶν ἀρχαί, ταύτας
ἀγνώστους εἶναι ἀποδείξεώς γε μὴ οὔσης αὐτῶν, ὅπερ φασὶν
εἶναι τὸ ἐπίστασθαι μόνον· εἰ δὲ μὴ ἔστι τὰ πρῶτα εἰδέναι,
οὐδὲ τὰ ἐκ τούτων εἶναι ἐπίστασθαι ἁπλῶς οὐδὲ κυρίως, ἀλλ'
ἐξ ὑποθέσεως, εἰ ἐκεῖνά ἐστιν. οἱ δὲ περὶ μὲν τοῦ ἐπίστασθαι 15
ὁμολογοῦσι· δι' ἀποδείξεως γὰρ εἶναι μόνον· ἀλλὰ πάντων
εἶναι ἀπόδειξιν οὐδὲν κωλύειν· ἐνδέχεσθαι γὰρ κύκλῳ γίνε-
σθαι τὴν ἀπόδειξιν καὶ ἐξ ἀλλήλων. ἡμεῖς δέ φαμεν οὔτε
πᾶσαν ἐπιστήμην ἀποδεικτικὴν εἶναι, ἀλλὰ τὴν τῶν ἀμέσων
ἀναπόδεικτον. καὶ τοῦθ' ὅτι ἀναγκαῖον, φανερόν· εἰ γὰρ 20
ἀνάγκη μὲν ἐπίστασθαι τὰ πρότερα καὶ ἐξ ὧν ἡ ἀπόδειξις,
ἵσταται δέ ποτε τὰ ἄμεσα, ταῦτ' ἀναπόδεικτα ἀνάγκη εἶναι.
ταῦτά τ' οὖν οὕτω λέγομεν, καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμην ἀλλὰ
καὶ ἀρχὴν ἐπιστήμης εἶναί τινά φαμεν, ᾗ τοὺς ὅρους γνω-
ρίζομεν. κύκλῳ δ' ὅτι ἀδύνατον ἀποδείκνυσθαι ἁπλῶς, δῆ- 25
λον, εἴπερ ἐκ προτέρων δεῖ τὴν ἀπόδειξιν εἶναι καὶ γνωριμω-
τέρων· ἀδύνατον γάρ ἐστι τὰ αὐτὰ τῶν αὐτῶν ἅμα πρότερα
καὶ ὕστερα εἶναι, εἰ μὴ τὸν ἕτερον τρόπον, οἷον τὰ μὲν πρὸς
ἡμᾶς τὰ δ' ἁπλῶς, ὅνπερ τρόπον ἡ ἐπαγωγὴ ποιεῖ γνώρι-
μον. εἰ δ' οὕτως, οὐκ ἂν εἴη τὸ ἁπλῶς εἰδέναι καλῶς ὡρι- 30
σμένον, ἀλλὰ διττόν· ἢ οὐχ ἁπλῶς ἡ ἑτέρα ἀπόδειξις γινο-
μένη ἡ ἐκ τῶν ἡμῖν γνωριμωτέρων. συμβαίνει δὲ τοῖς λέγουσι
κύκλῳ τὴν ἀπόδειξιν εἶναι οὐ μόνον τὸ νῦν εἰρημένον, ἀλλ'

---

6 ἐπιστήμην *Fn*. — ἀπόδειξιν *M*, ἀπόδειξις *F*. — 8 ἄλλως pr *ABCFfd*, rc supra vs *M*. — 9 ἐπισταμένους corr *u*, ἐπισταμένοις pr *M*, corr *p*. — 10 ἔσται *C*. — 11 εἰ δὲ *Cp*. — ἵστανται *CFf*, ἵστατάται *A*. — 14 ἐπίστασθαι εἶναι *Bu*. — 15 εἰ pr om *d*. — 17 ἐνδέχεται *Cd*. — 18 οὐδὲ pr *B*. — 20 ἀναποδείκτων *d*. — 22 μέσα pr *n*. — ἄμεσά ποτε ταῦτ' *C*. — 23 τ' om *AuFpf*. — ἀλλὰ τὸν ἡμέτερον νοῦν καὶ *M*. — 24 τί *dn*, pr *M*. — ᾗπερ ἀρχή τίς ἐστιν ὁ ἡμέτερος νοῦς ἢ τοῦ τὰς κοινὰς ἐννοίας καὶ τὰ ἀξιώματα ὅρους καλιόρους γνωρίζομεν *M*. — 25 δ' ὅτι] το τι (sic) *AB*, τε ὅτι *Cfn*, corr δ, τὸ ὅτι pr *d*, θ' ὅτι *cpM*, corr *B* pr manu. — 28 εἰ γάρ, εἰ μὴ rc supra vs *M*. — 29 ποιήσει *n*. — 31 ἀπόδ. ἡ γενομένη *F*. — 32 ἡ ἐκ *BCn*. — 33 τὸν *BF*.

οὐδὲν ἄλλο λέγειν ἢ ὅτι τοῦτ᾽ ἔστιν εἰ τοῦτ᾽ ἔστιν· οὕτω δὲ πάντα
35 ῥᾴδιον δεῖξαι. δῆλον δ᾽ ὅτι τοῦτο συμβαίνει τριῶν ὅρων τε-
θέντων· τὸ μὲν γὰρ διὰ πολλῶν ἢ δι᾽ ὀλίγων ἀνακάμπτειν
φάναι οὐδὲν διαφέρει, δι᾽ ὀλίγων δ᾽ ἢ δυοῖν. ὅταν γὰρ τοῦ
Α ὄντος ἐξ ἀνάγκης ᾖ τὸ Β, τούτου δὲ τὸ Γ, τοῦ Α ὄντος
ἔσται τὸ Γ. εἰ δὴ τοῦ Α ὄντος ἀνάγκη τὸ Β εἶναι, τούτου δ᾽
p. 73 ὄντος τὸ Α (τοῦτο γὰρ ἦν τὸ κύκλῳ), κείσθω τὸ Α, ἐφ᾽ οὗ
τὸ Γ. τὸ οὖν τοῦ Β ὄντος τὸ Α εἶναι λέγειν ἐστὶ τὸ Γ εἶναι λέ-
γειν, τοῦτο δ᾽ ὅτι τοῦ Α ὄντος τὸ Γ ἐστί· τὸ δὲ Γ τῷ Α τὸ
αὐτό. ὥστε συμβαίνει λέγειν τοὺς κύκλῳ φάσκοντας εἶναι
5 τὴν ἀπόδειξιν οὐδὲν ἕτερον πλὴν ὅτι τοῦ Α ὄντος τὸ Α ἐστίν.
οὕτω δὲ πάντα δεῖξαι ῥᾴδιον. οὐ μὴν ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῦτο δυνατόν,
πλὴν ἐπὶ τούτων ὅσα ἀλλήλοις ἕπεται, ὥσπερ τὰ ἴδια. ἑνὸς
μὲν οὖν κειμένου δέδεικται ὅτι οὐδέποτ᾽ ἀνάγκη τι εἶναι ἕτε-
ρον (λέγω δ᾽ ἑνός, ὅτι οὔτε ὅρου ἑνὸς οὔτε θέσεως μιᾶς τεθεί-
10 σης), ἐκ δύο δὲ θέσεων πρώτων καὶ ἐλαχίστων ἐνδέχεται,
εἴπερ καὶ συλλογίσασθαι. ἐὰν μὲν οὖν τό τε Α τῷ Β καὶ τῷ
Γ ἕπηται, καὶ ταῦτ᾽ ἀλλήλοις καὶ τῷ Α, οὕτω μὲν ἐνδέ-
χεται ἐξ ἀλλήλων δεικνύναι πάντα τὰ αἰτηθέντα ἐν τῷ
πρώτῳ σχήματι, ὡς δέδεικται ἐν τοῖς περὶ συλλογισμοῦ.
15 δέδεικται δὲ καὶ ὅτι ἐν τοῖς ἄλλοις σχήμασιν ἢ οὐ γίνεται
συλλογισμὸς ἢ οὐ περὶ τῶν ληφθέντων. τὰ δὲ μὴ ἀντικατη-
γορούμενα οὐδαμῶς ἔστι δεῖξαι κύκλῳ. ὥστ᾽ ἐπειδὴ ὀλίγα τοι-
αῦτα ἐν ταῖς ἀποδείξεσι, φανερὸν ὅτι κενόν τε καὶ ἀδύνα-
τον τὸ λέγειν ἐξ ἀλλήλων εἶναι τὴν ἀπόδειξιν καὶ διὰ τοῦτο
20 πάντων ἐνδέχεσθαι εἶναι ἀπόδειξιν.

4 Ἐπεὶ δ᾽ ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν οὗ ἐστὶν ἐπιστήμη ἁπλῶς,
ἀναγκαῖον ἂν εἴη τὸ ἐπιστητὸν τὸ κατὰ τὴν ἀποδεικτικὴν ἐπι-
στήμην. ἀποδεικτικὴ δ᾽ ἐστὶν ἣν ἔχομεν τῷ ἔχειν ἀπόδειξιν·
ἐξ ἀναγκαίων ἄρα συλλογισμός ἐστιν ἡ ἀπόδειξις. ληπτέον
25 ἄρα ἐκ τίνων καὶ ποίων αἱ ἀποδείξεις εἰσίν. πρῶτον δὲ διορί-

---

34 εἰ] ἢ pr *d*. — πάντως (τα) *M*. — ῥᾴδιον πάντα *C*. — 37 δι᾽ om *C*. — 38 τὸ β pr om *d*.

73a1 τὸ α] ἀνάγκη τὸ α εἶναι *n*. — 2 τοῦ om *A*. — τοῦ α pr *dM*. — τὸ τὸ γ *Adupf*, corr *CBc*. — εἶναι post λέγειν *F*, om *A* et pr *Bdun*. — 3 ἐστὶ om *nf*. — 4 λέγειν post ἕτερον *C*. — τοὺς] τὸ *n*. — 8 εἶναι τὸ *n*. — 12 καὶ τῷ α om pr *C*. — 15 ὅτι καὶ *B*, καὶ ὡς *F*. — 17 ἐπεὶ *d*. — τοιαῦτα ὀλίγα *C*. — 18 τε] τι *d*. — 19 τὸ om *d*. — καὶ] ἐνδέχεσθαι καὶ *p*. — 20 ἐνδέχεται *ABCdufpM*. — ἀπόδειξιν εἶναι *F*.

σωμεν τί λέγομεν τὸ κατὰ παντὸς καὶ τί τὸ καθ' αὑτὸ καὶ τί τὸ καθόλου.

Κατὰ παντὸς μὲν οὖν τοῦτο λέγω ὃ ἂν ᾖ μὴ ἐπὶ τινὸς μὲν τινὸς δὲ μή, μηδὲ ποτὲ μὲν ποτὲ δὲ μή, οἷον εἰ κατὰ παντὸς ἀνθρώπου ζῷον, εἰ ἀληθὲς τόνδ' εἰπεῖν ἄνθρωπον, 30 ἀληθὲς καὶ ζῷον, καὶ εἰ νῦν θάτερον, καὶ θάτερον, καὶ εἰ ἐν πάσῃ γραμμῇ στιγμή, ὡσαύτως. σημεῖον δέ· καὶ γὰρ τὰς ἐνστάσεις οὕτω φέρομεν ὡς κατὰ παντὸς ἐρωτώμενοι, ἢ εἰ ἐπί τινι μή, ἢ εἴ ποτε μή. καθ' αὑτὰ δ' ὅσα ὑπάρχει τε ἐν τῷ τί ἐστιν, οἷον τριγώνῳ γραμμὴ καὶ γραμμῇ στιγμή (ἡ 35 γὰρ οὐσία αὐτῶν ἐκ τούτων ἐστί, καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ λέγοντι τί ἐστιν ἐνυπάρχει) καὶ ὅσοις τῶν ἐνυπαρχόντων αὐτοῖς αὐτὰ ἐν τῷ λόγῳ ἐνυπάρχουσι τῷ τί ἐστι δηλοῦντι, οἷον τὸ εὐθὺ ὑπάρχει γραμμῇ καὶ τὸ περιφερές, καὶ τὸ περιττὸν καὶ ἄρτιον ἀριθμῷ, καὶ τὸ πρῶτον καὶ σύνθετον καὶ ἰσόπλευ- 40 ρον καὶ ἑτερόμηκες· καὶ πᾶσι τούτοις ἐνυπάρχουσιν ἐν τῷ b λόγῳ τῷ τί ἐστι λέγοντι ἔνθα μὲν γραμμὴ ἔνθα δ' ἀριθμός. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὰ τοιαῦθ' ἑκάστοις καθ' αὑτὰ λέγω, ὅσα δὲ μηδετέρως ὑπάρχει, συμβεβηκότα, οἷον τὸ μουσικὸν ἢ λευκὸν τῷ ζῴῳ. ἔτι ὃ μὴ καθ' ὑποκει- 5 μένου λέγεται ἄλλου τινός, οἷον τὸ βαδίζον ἕτερόν τι ὂν βαδίζον ἐστὶ καὶ λευκόν, ἡ δ' οὐσία, καὶ ὅσα τόδε τι σημαίνει, οὐχ ἕτερόν τι ὄντα ἐστὶν ὅπερ ἐστίν. τὰ μὲν δὴ μὴ καθ' ὑποκειμένου καθ' αὑτὰ λέγω, τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου συμβεβηκότα. ἔτι δ' ἄλλον τρόπον τὸ μὲν δι' αὑτὸ ὑπάρχον 10 ἑκάστῳ καθ' αὑτό, τὸ δὲ μὴ δι' αὑτὸ συμβεβηκός, οἷον εἰ βαδίζοντος ἤστραψε, συμβεβηκός· οὐ γὰρ διὰ τὸ βαδίζειν ἤστραψεν, ἀλλὰ συνέβη, φαμέν, τοῦτο. εἰ δὲ δι' αὑτό, καθ' αὑτό, οἷον εἴ τι σφαττόμενον ἀπέθανε, καὶ κατὰ τὴν σφαγήν, ὅτι διὰ τὸ σφάττεσθαι, ἀλλ' οὐ συνέβη σφαττό- 15 μενον ἀποθανεῖν. τὰ ἄρα λεγόμενα ἐπὶ τῶν ἁπλῶς ἐπιστητῶν καθ' αὑτὰ οὕτως ὡς ἐνυπάρχειν τοῖς κατηγορουμένοις

---

26 λέγωμεν *M*. — 28 ὃ] τοῦτο ὃ *f*. — 29 pr μὲν om *d*. — 31 θάτερον πρὸς θάτερον pr *d*. — 33 προφέρομεν *F*. — ἐρωτωμένου *AMcd*, pr *Bn*. — εἰ om *p* et pr *d*. — 35 οἷον ἐν τρ. *n*. — 37 ἐνυπάρχειν pr *n*. — 38 ἐν om *f*. — ὑπάρχουσι *C*. — 39 ἄρτιον καὶ περιττὸν *f*.
73b1 ἐν om *f*. — 4 ὑπάρχῃ *d*, pr *A*. — 6 τὸ βαδίζειν *Bp*. — 7 καὶ τὸ λευκόν *n*. — 8 μὴ rc supra vs *n*. — 13 αὑτό *B*, pr *A* qui sic in sqq saepius. — 14 καὶ om *n*.

ἢ ἐνυπάρχεσθαι δι' αὐτά τέ ἐστι καὶ ἐξ ἀνάγκης. οὐ γὰρ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν ἢ ἁπλῶς ἢ τὰ ἀντικείμενα, οἷον
20 γραμμῇ τὸ εὐθὺ ἢ τὸ καμπύλον καὶ ἀριθμῷ τὸ περιττὸν ἢ τὸ ἄρτιον. ἔστι γὰρ τὸ ἐναντίον ἢ στέρησις ἢ ἀντίφασις ἐν τῷ αὐτῷ γένει, οἷον ἄρτιον τὸ μὴ περιττὸν ἐν ἀριθμοῖς ᾗ ἕπεται. ὥστ' εἰ ἀνάγκη φάναι ἢ ἀποφάναι, ἀνάγκη καὶ τὰ καθ' αὑτὰ ὑπάρχειν.

25 Τὸ μὲν οὖν κατὰ παντὸς καὶ καθ' αὑτὸ διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· καθόλου δὲ λέγω ὃ ἂν κατὰ παντός τε ὑπάρχῃ καὶ καθ' αὑτὸ καὶ ᾗ αὐτό. φανερὸν ἄρα ὅτι ὅσα καθόλου, ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει τοῖς πράγμασιν. τὸ καθ' αὑτὸ δὲ καὶ ᾗ αὐτὸ ταὐτόν, οἷον καθ' αὑτὴν τῇ γραμμῇ
30 ὑπάρχει στιγμὴ καὶ τὸ εὐθύ· καὶ γὰρ ᾗ γραμμή. καὶ τῷ τριγώνῳ ᾗ τρίγωνον δύο ὀρθαί· καὶ γὰρ καθ' αὑτὸ τὸ τρίγωνον δύο ὀρθαῖς ἴσον. τὸ καθόλου δὲ ὑπάρχει τότε, ὅταν ἐπὶ τοῦ τυχόντος καὶ πρώτου δεικνύηται. οἷον τὸ δύο ὀρθὰς ἔχειν οὔτε τῷ σχήματί ἐστι καθόλου· καίτοι ἔστι δεῖξαι
35 κατὰ σχήματος ὅτι δύο ὀρθὰς ἔχει, ἀλλ' οὐ τοῦ τυχόντος σχήματος, οὐδὲ χρῆται τῷ τυχόντι σχήματι δεικνύς· τὸ γὰρ τετράγωνον σχῆμα μέν, οὐκ ἔχει δὲ δύο ὀρθαῖς ἴσας. τὸ δ' ἰσοσκελὲς ἔχει μὲν τὸ τυχὸν δύο ὀρθαῖς ἴσας, ἀλλ' οὐ πρῶτον, ἀλλὰ τὸ τρίγωνον πρότερον. ὃ τοίνυν τὸ τυχὸν
40 πρῶτον δείκνυται δύο ὀρθὰς ἔχον ἢ ὁτιοῦν ἄλλο, τούτῳ πρώτῳ
p. 74 ὑπάρχει καθόλου, καὶ ἡ ἀπόδειξις καθ' αὑτὸ τούτου καθόλου ἐστί, τῶν δ' ἄλλων τρόπον τινὰ οὐ καθ' αὑτό· οὐδὲ τοῦ ἰσοσκελοῦς οὐκ ἔστι καθόλου ἀλλ' ἐπὶ πλέον.

5 Δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν ὅτι πολλάκις συμβαίνει διαμαρ-
5 τάνειν καὶ μὴ ὑπάρχειν τὸ δεικνύμενον πρῶτον καθόλου, ᾗ δοκεῖ δείκνυσθαι καθόλου πρῶτον. ἀπατώμεθα δὲ ταύτην τὴν ἀπάτην, ὅταν ἢ μηδὲν ᾖ λαβεῖν ἀνώτερον παρὰ τὸ καθ' ἕκαστον ἢ τὰ καθ' ἕκαστα, ἢ ᾖ μέν, ἀλλ' ἀνώνυμον ᾖ ἐπὶ διαφόροις εἴδει πράγμασιν, ἢ τυγχάνῃ ὂν ὡς ἐν μέρει ὅλον
10 ἐφ' ᾧ δείκνυται· τοῖς γὰρ ἐν μέρει ὑπάρξει μὲν ἡ ἀπόδει-

---

19 οἷον τῇ γρ. *M.* — 26 ὅταν *n.* — αὐτὰ δὴ *f.* — 29 αὐτῇ *B*, pr *C.* — τὴν γραμμὴν pr *Cd.* — 31 ὀρθαί] ὀρθαῖς ἴσον *n.* — 34 οὔτε] ὅτε pr *A*, οὔτε γὰρ *F.* — 36 οὐδὲ γὰρ χρ. *F.* — 37 δὲ om *f.* — δυσὶν *F.* ὀρθὰς *B.*

74a2 τρόπων pr *M.* — 7 μηθὲν *C.* — 8 ἢ τὰ καθ' ἕκαστα om *C.* — 9 ἢ rc supra vs *n.* — τυγχάνει *Cpc*, pr *ABMu.* — 10 ὧν pr *n.*

ξις, καὶ ἔσται κατὰ παντός, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔσται τούτου πρώ-
του καθόλου ἡ ἀπόδειξις. λέγω δὲ τούτου πρώτου, ᾗ τοῦτο,
ἀπόδειξιν, ὅταν ᾖ πρώτου καθόλου. εἰ οὖν τις δείξειεν ὅτι αἱ
ὀρθαὶ οὐ συμπίπτουσι, δόξειεν ἂν τούτου εἶναι ἡ ἀπόδειξις διὰ
τὸ ἐπὶ πασῶν εἶναι τῶν ὀρθῶν. οὐκ ἔστι δέ, εἴπερ μὴ ὅτι ὡδὶ 15
ἴσαι γίνεται τοῦτο, ἀλλ' ᾗ ὁπωσοῦν ἴσαι. καὶ εἰ τρίγωνον μὴ
ἦν ἄλλο ἢ ἰσοσκελές, ᾗ ἰσοσκελὲς ἂν ἐδόκει ὑπάρχειν. καὶ
τὸ ἀνάλογον ὅτι ἐναλλάξ, ᾗ ἀριθμοὶ καὶ ᾗ γραμμαὶ καὶ
ᾗ στερεὰ καὶ ᾗ χρόνοι, ὥσπερ ἐδείκνυτό ποτε χωρίς, ἐνδε-
χόμενόν γε κατὰ πάντων μιᾷ ἀποδείξει δειχθῆναι· ἀλλὰ 20
διὰ τὸ μὴ εἶναι ὠνομασμένον τι πάντα ταῦτα ἕν, ἀριθμοί
μήκη χρόνος στερεά, καὶ εἴδει διαφέρειν ἀλλήλων, χωρὶς
ἐλαμβάνετο. νῦν δὲ καθόλου δείκνυται· οὐ γὰρ ᾗ γραμμαὶ
ἢ ᾗ ἀριθμοὶ ὑπῆρχεν, ἀλλ' ᾗ τοδί, ὃ καθόλου ὑποτίθενται
ὑπάρχειν. διὰ τοῦτο οὐδ' ἄν τις δείξῃ καθ' ἕκαστον τὸ τρίγω- 25
νον ἀποδείξει ἢ μιᾷ ἢ ἑτέρᾳ ὅτι δύο ὀρθὰς ἔχει ἕκαστον, τὸ
ἰσόπλευρον χωρὶς καὶ τὸ σκαληνὸν καὶ τὸ ἰσοσκελές, οὔπω
οἶδε τὸ τρίγωνον ὅτι δύο ὀρθαῖς, εἰ μὴ τὸν σοφιστικὸν τρό-
πον, οὐδὲ καθόλου τρίγωνον, οὐδ' εἰ μηδέν ἐστι παρὰ ταῦτα
τρίγωνον ἕτερον. οὐ γὰρ ᾗ τρίγωνον οἶδεν, οὐδὲ πᾶν τρίγωνον, 30
ἀλλ' ἢ κατ' ἀριθμόν· κατ' εἶδος δ' οὐ πᾶν, καὶ εἰ μηδέν
ἐστιν ὃ οὐκ οἶδεν. πότ' οὖν οὐκ οἶδε καθόλου, καὶ πότ' οἶδεν
ἁπλῶς; δῆλον δὴ ὅτι εἰ ταὐτὸν ἦν τριγώνῳ εἶναι καὶ ἰσο-
πλεύρῳ ἢ ἑκάστῳ ἢ πᾶσιν. εἰ δὲ μὴ ταὐτὸν ἀλλ' ἕτερον,
ὑπάρχει δ' ᾗ τρίγωνον, οὐκ οἶδεν. πότερον δ' ᾗ τρίγωνον ἢ 35
ᾗ ἰσοσκελές, ὑπάρχει; καὶ πότε κατὰ τοῦθ' ὑπάρχει πρῶ-
τον; καὶ καθόλου τίνος ἡ ἀπόδειξις; δῆλον ὅτι ὅταν ἀφαι-
ρουμένων ὑπάρξῃ πρώτῳ. οἷον τὸ ἰσοσκελεῖ χαλκῷ τριγώνῳ
ὑπάρξουσι δύο ὀρθαί, ἀλλὰ καὶ τοῦ χαλκοῦν εἶναι ἀφαιρε-

---

12 πρώτου rc supra vs. *n* — ᾗ] ἣ pr *A.* — αἱ rc *n.* — 16 γίνον-
ται pr *C.* — ἢ *AB.* — 17 ἦν] οὖν *C.* — ἢ ἰσοσκ. rc mg *u*, ἢ τὸ
ἰσοσκ. *f.* — alt ἰσοσκ. om *M* et pr *d.* — 18 ὅτι] ὅτι καὶ *n*, ὅτι καὶ
τὸ *M.* — 19 pr ᾗ . . . ὥσπερ om *M.* — χρόνος *n.* — ὥσπερ καὶ ἐδεί-
κνυτο *ACFu*, pr *d.* — 21 ταῦτα πάντα *Cn.* — 22 χρόνοι *n.* — δια-
φέρει pr *d.* — 24 ὑποτίθεται *u*, pr *n.* — 25 τοῦτο δ' ἂν pr *n.* —
τὸ om *F.* — 26 ἀποδείξει om *B.* — 27 καὶ bis om *F.* — σκαληνὲς *n*,
σκαληνὸν corr *A.* — 29 καθ' ὅλον τριγώνου *c*, τριγώνου *Mup.* — ἐὰν
d. — 30 οὐδὲ *n.* — οὐδ' εἰ πᾶν *n.* — 31 ᾗ *cd.* — 33 ὅτι] ὡς *F.* —
ταὐτὸ *Bcd.* — τρίγωνον pr *BM.* — 35 πότε pr *M*, corr *n.* — 36 ᾗ
om *Bn*, rc supra vs *M.* — 37 ἀφαιρουμένω *Cp.* — 38 ὑπάρχῃ *n.* —
τὸ *n.* — 39 ὑπάρχουσι *Fd.* — χαλκὸν *F*, χαλκοῦ *M.*

b θέντος καὶ τοῦ ἰσοσκελές. ἀλλ' οὐ τοῦ σχήματος ἢ πέρατος. ἀλλ' οὐ πρώτων. τίνος οὖν πρώτου; εἰ δὴ τριγώνου, κατὰ τοῦτο ὑπάρχει καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ τούτου καθόλου ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις.

6 Εἰ οὖν ἐστὶν ἡ ἀποδεικτικὴ ἐπιστήμη ἐξ ἀναγκαίων ἀρ-
6 χῶν (ὃ γὰρ ἐπίσταται, οὐ δυνατὸν ἄλλως ἔχειν), τὰ δὲ καθ' αὑτὰ ὑπάρχοντα ἀναγκαῖα τοῖς πράγμασιν (ἃ μὲν γὰρ ἐν τῷ τί ἐστιν ὑπάρχει· τοῖς δ' αὐτὰ ἐν τῷ τί ἐστιν ὑπάρχει κατηγορουμένοις αὐτῶν, ὧν θάτερον τῶν ἀντικειμένων ἀνάγκη
10 ὑπάρχειν), φανερὸν ὅτι ἐκ τοιούτων τινῶν ἂν εἴη ὁ ἀποδεικτικὸς συλλογισμός· ἅπαν γὰρ ἢ οὕτως ὑπάρχει ἢ κατὰ συμβεβηκός, τὰ δὲ συμβεβηκότα οὐκ ἀναγκαῖα.

Ἢ δὴ οὕτω λεκτέον, ἢ ἀρχὴν θεμένοις ὅτι ἡ ἀπόδειξις ἀναγκαῖόν ἐστι, καὶ εἰ ἀποδέδεικται, οὐχ οἷόν τ' ἄλλως
15 ἔχειν· ἐξ ἀναγκαίων ἄρα δεῖ εἶναι τὸν συλλογισμόν. ἐξ ἀληθῶν μὲν γὰρ ἔστι καὶ μὴ ἀποδεικνύντα συλλογίσασθαι, ἐξ ἀναγκαίων δ' οὐκ ἔστιν ἀλλ' ἢ ἀποδεικνύντα· τοῦτο γὰρ ἤδη ἀποδείξεώς ἐστιν. σημεῖον δ' ὅτι ἡ ἀπόδειξις ἐξ ἀναγκαίων, ὅτι καὶ τὰς ἐνστάσεις οὕτω φέρομεν πρὸς τοὺς οἰομένους ἀπο-
20 δεικνύναι, ὅτι οὐκ ἀνάγκη, ἂν οἰώμεθα ἢ ὅλως ἐνδέχεσθαι ἄλλως ἢ ἕνεκά γε τοῦ λόγου. δῆλον δ' ἐκ τούτων καὶ ὅτι εὐήθεις οἱ λαμβάνειν οἰόμενοι καλῶς τὰς ἀρχάς, ἐὰν ἔνδοξος ᾖ ἡ πρότασις καὶ ἀληθής, οἷον οἱ σοφισταὶ ὅτι τὸ ἐπίστασθαι τὸ ἐπιστήμην ἔχειν. οὐ γὰρ τὸ ἔνδοξον ἢ μὴ ἀρχή ἐστιν,
25 ἀλλὰ τὸ πρῶτον τοῦ γένους περὶ ὃ δείκνυται· καὶ τἀληθὲς οὐ πᾶν οἰκεῖον. ὅτι δ' ἐξ ἀναγκαίων εἶναι δεῖ τὸν συλλογισμόν, φανερὸν καὶ ἐκ τῶνδε. εἰ γὰρ ὁ μὴ ἔχων λόγον τοῦ διὰ τί οὔσης ἀποδείξεως οὐκ ἐπιστήμων, εἴη δ' ἂν ὥστε τὸ Α κατὰ τοῦ Γ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τὸ μέσον, δι'
30 οὗ ἀπεδείχθη, μὴ ἐξ ἀνάγκης, οὐκ οἶδε διότι. οὐ γάρ ἐστι τοῦτο διὰ τὸ μέσον· τὸ μὲν γὰρ ἐνδέχεται μὴ εἶναι, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. ἔτι εἴ τις μὴ οἶδε νῦν ἔχων τὸν λόγον καὶ σωζόμενος, σωζομένου τοῦ πράγματος, μὴ ἐπιλελησμέ-

---

74b1 ἰσοσκελοῦς *M.* — 2 τούτου pr *M.* — 3 τούτου] τοῦ *A.* — ἡ om *F.* — 7 αὑτὸ *F.* — ἃ] τὰ *Fn.* — 8 τὰ δὲ *F.* — 10 ὑπάρχει pr *AF.* — 13 θετέον corr *C.* — 16 ἀποδεικνύντας *n.* — 22 ἐὰν] καὶ ἀεὶ *M.* — 24 alt τὸ et 25 τὸ] τῷ *n*, pr *BCuc.* — 26 πᾶν δ' οἰκεῖον *F.* — δεῖ] δὴ *n.* — 29 ὑπάρχειν pr om *u.* — 33 καὶ om *n.* — σωζόμενον corr *n.* — τοῦ] δὲ τοῦ *M.*

νος, οὐδὲ πρότερον ᾔδει. φθαρείη δ' ἂν τὸ μέσον, εἰ μὴ
ἀναγκαῖον. ὥστε ἕξει μὲν τὸν λόγον σωζόμενος σωζομένου 35
τοῦ πράγματος, οὐκ οἶδε δέ. οὐδ' ἄρα πρότερον ᾔδει. εἰ δὲ
μὴ ἔφθαρται, ἐνδέχεται δὲ φθαρῆναι, τὸ συμβαῖνον ἂν εἴη
δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον. ἀλλ' ἔστιν ἀδύνατον οὕτως ἔχοντα
εἰδέναι.

Ὅταν μὲν οὖν τὸ συμπέρασμα ἐξ ἀνάγκης ᾖ, οὐδὲν κω- p. 75
λύει τὸ μέσον μὴ ἀναγκαῖον εἶναι, δι' οὗ ἐδείχθη· ἔστι γὰρ
τὸ ἀναγκαῖον καὶ μὴ ἐξ ἀναγκαίου συλλογίσασθαι, ὥσπερ
καὶ ἀληθὲς μὴ ἐξ ἀληθῶν. ὅταν δὲ τὸ μέσον ἐξ ἀνάγκης,
καὶ τὸ συμπέρασμα ἐξ ἀνάγκης. ὥσπερ καὶ ἐξ ἀλη- 5
θῶν ἀληθὲς ἀεί. ἔστω γὰρ τὸ Α κατὰ τοῦ Β ἐξ ἀνάγκης, καὶ τοῦτο
κατὰ τοῦ Γ· ἀναγκαῖον τοίνυν καὶ τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχειν.
ὅταν δὲ μὴ ἀναγκαῖον ᾖ τὸ συμπέρασμα, οὐδὲ τὸ μέσον
ἀναγκαῖον οἷόν τ' εἶναι. ἔστω γὰρ τὸ Α τῷ Γ μὴ ἐξ ἀνάγ-
κης ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β, καὶ τοῦτο τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης· καὶ 10
τὸ Α ἄρα τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρξει. ἀλλ' οὐχ ὑπέκειτο.
ἐπεὶ τοίνυν εἰ ἐπίσταται ἀποδεικτικῶς, δεῖ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρ-
χειν, δῆλον ὅτι καὶ διὰ μέσου ἀναγκαίου δεῖ ἔχειν τὴν ἀπό-
δειξιν· ἢ οὐκ ἐπιστήσεται οὔτε διότι οὔτε ὅτι ἀνάγκη ἐκεῖνο εἶ-
ναι, ἀλλ' ἢ οἰήσεται οὐκ εἰδώς, ἐὰν ὑπολάβῃ ὡς ἀναγκαῖον 15
τὸ μὴ ἀναγκαῖον, ἢ οὐδ' οἰήσεται ὁμοίως, ἐάν τε τὸ ὅτι εἰδῇ
διὰ μέσων ἐάν τε τὸ διότι καὶ δι' ἀμέσων.

Τῶν δὲ συμβεβηκότων μὴ καθ' αὑτά, ὃν τρόπον διω-
ρίσθη τὰ καθ' αὑτά, οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη ἀποδεικτική. οὐ γὰρ
ἔστιν ἐξ ἀνάγκης δεῖξαι τὸ συμπέρασμα· τὸ συμβεβηκὸς 20
γὰρ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν· περὶ τοιούτου γὰρ λέγω συμ-
βεβηκότος. καίτοι ἀπορήσειεν ἄν τις ἴσως τίνος ἕνεκα ταῦτα
δεῖ ἐρωτᾶν περὶ τούτων, εἰ μὴ ἀνάγκη τὸ συμπέρασμα εἶναι·
οὐδὲν γὰρ διαφέρει εἴ τις ἐρόμενος τὰ τυχόντα εἶτα εἴπειεν τὸ

---

34 οὐδὲ ἄρα πρότερον *C.* — 35 ἔχει *F.* — σωζόμενον σ. *cf*, pr *Bu.* — 37 δὲ om pr *B.* — εἴη καὶ δυνατὸν *C.*

75a2 τὸν *C.* — 3 ἐξ ἀναγκαίων *n.* — ὥσπερ corr *f.* — 4 καὶ om *f.* — 5 pr καὶ om *A.* — alt καὶ corr *f.* — 7 ὑπάρχει *d.* — 10 τοῦτο οἷον τὸ β τῷ γ *d.* — 12 εἰ] ὃ *n.* — 13 μέσον ὅρον ἀναγκαίου *n.* — 14 οὔτε τὸ ὅτι *M.* — ἐκεῖνο ἀνάγκη *d.* — 16 ἢ ὅλως οὐδ' *M.* — 17 διὰ μέσων *M.* — 21 περὶ τοῦ τοιούτου *BCMcpuf.* — 22 ἄν τις om *C.* — ἴσως ὡς τίνος *B.* — τίνος] τοῦ θ' *F.* — 24 ἐρωτώμενος τὰ *M.* — εἴποι ἐν τῷ *M*, εἴποι ὃν τὸ corr *n.*

25 συμπέρασμα. δεῖ δ' ἐρωτᾶν οὐχ ὡς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τὰ ἠρωτημένα, ἀλλ' ὅτι λέγειν ἀνάγκη τῷ ἐκεῖνα λέγοντι, καὶ ἀληθῶς λέγειν, ἐὰν ἀληθῶς ᾖ ὑπάρχοντα.

Ἐπεὶ δ' ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει περὶ ἕκαστον γένος ὅσα καθ' αὑτὰ ὑπάρχει, καὶ ᾗ ἕκαστον, φανερὸν ὅτι περὶ τῶν 30 καθ' αὑτὰ ὑπαρχόντων αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀποδείξεις καὶ ἐκ τῶν τοιούτων εἰσίν. τὰ μὲν γὰρ συμβεβηκότα οὐκ ἀναγκαῖα, ὥστ' οὐκ ἀνάγκη τὸ συμπέρασμα εἰδέναι διότι ὑπάρχει, οὐδ' εἰ ἀεὶ εἴη, μὴ καθ' αὑτὸ δέ, οἷον οἱ διὰ σημείων συλλογισμοί. τὸ γὰρ καθ' αὑτὸ οὐ καθ' αὑτὸ ἐπιστήσεται, οὐδὲ διότι. 35 τὸ δὲ διότι ἐπίστασθαι ἔστι τὸ διὰ τοῦ αἰτίου ἐπίστασθαι. δι' αὑτὸ ἄρα δεῖ καὶ τὸ μέσον τῷ τρίτῳ καὶ τὸ πρῶτον τῷ μέσῳ ὑπάρχειν.

7 Οὐκ ἄρα ἔστιν ἐξ ἄλλου γένους μεταβάντα δεῖξαι, οἷον τὸ γεωμετρικὸν ἀριθμητικῇ. τρία γάρ ἐστι τὰ ἐν ταῖς ἀπο- 40 δείξεσιν, ἓν μὲν τὸ ἀποδεικνύμενον τὸ συμπέρασμα· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ὑπάρχον γένει τινὶ καθ' αὑτό. ἓν δὲ τὰ ἀξιώματα· ἀξιώματα δ' ἐστὶν ἐξ ὧν. τρίτον τὸ γένος τὸ ὑποκεί- b μενον, οὗ τὰ πάθη καὶ τὰ καθ' αὑτὰ συμβεβηκότα δηλοῖ ἡ ἀπόδειξις. ἐξ ὧν μὲν οὖν ἡ ἀπόδειξις, ἐνδέχεται τὰ αὐτὰ εἶναι· ὧν δὲ τὸ γένος ἕτερον, ὥσπερ ἀριθμητικῆς καὶ γεωμετρίας, οὐκ ἔστι τὴν ἀριθμητικὴν ἀπόδειξιν ἐφαρμόσαι ἐπὶ 5 τὰ τοῖς μεγέθεσι συμβεβηκότα, εἰ μὴ τὰ μεγέθη ἀριθμοί εἰσι· τοῦτο δ' ὡς ἐνδέχεται ἐπί τινων, ὕστερον λεχθήσεται. ἡ δ' ἀριθμητικὴ ἀπόδειξις ἀεὶ ἔχει τὸ γένος περὶ ὃ ἡ ἀπόδειξις, καὶ αἱ ἄλλαι ὁμοίως. ὥστ' ἢ ἁπλῶς ἀνάγκη τὸ αὐτὸ εἶναι γένος ἢ πῇ, εἰ μέλλει ἡ ἀπόδειξις μεταβαίνειν. 10 ἄλλως δ' ὅτι ἀδύνατον, δῆλον· ἐκ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀνάγκη τὰ ἄκρα καὶ τὰ μέσα εἶναι. εἰ γὰρ μὴ καθ' αὑτά, συμβεβηκότα ἔσται. διὰ τοῦτο τῇ γεωμετρίᾳ οὐκ ἔστι δεῖξαι ὅτι τῶν ἐναντίων μία ἐπιστήμη, ἀλλ' οὐδ' ὅτι οἱ δύο κύβοι κύβος· οὐδ' ἄλλῃ ἐπιστήμῃ τὸ ἑτέρας, ἀλλ' ἢ ὅσα οὕτως 15 ἔχει πρὸς ἄλληλα ὥστ' εἶναι θάτερον ὑπὸ θάτερον, οἷον τὰ

25 συμπεράσματι *M*. — 26 ἠρωτ.] προειρημένα *M*. — 35 post διότι lacuna plurium vbb *f*. — διότι ἐπιστήσασθαι *A*. — 38 γένους] γένους εἰς ἄλλα *F*. — 39 τὸ om *F*. — 40 τῷ συμπεράσματι *F*. — 41 γένει] ἐν *n*. — 42 pr τὸ om *Mn*.

75b1 καθ' αὑτὰ om *d*. — 7 ἀεὶ] ἃ pr *d*. — 9 μέλλοι *B*. — 13 οὐδ' fort pr om *n*.

ὀπτικὰ πρὸς γεωμετρίαν καὶ τὰ ἁρμονικὰ πρὸς ἀριθμητι-
κήν. οὐδ' εἴ τι ὑπάρχει ταῖς γραμμαῖς μὴ ᾗ γραμμαὶ καὶ
ᾗ ἐκ τῶν ἀρχῶν τῶν ἰδίων, οἷον εἰ καλλίστη τῶν γραμμῶν
ἡ εὐθεῖα ἢ εἰ ἐναντίως ἔχει τῇ περιφερείᾳ· οὐ γὰρ ᾗ τὸ
ἴδιον γένος αὐτῶν, ὑπάρχει, ἀλλ' ᾗ κοινόν τι. 20

Φανερὸν δὲ καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ προτάσεις καθόλου ἐξ ὧν 8
ὁ συλλογισμός, ὅτι ἀνάγκη καὶ τὸ συμπέρασμα ἀΐδιον
εἶναι τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως καὶ τῆς ἁπλῶς εἰπεῖν ἀπο-
δείξεως. οὐκ ἔστιν ἄρα ἀπόδειξις τῶν φθαρτῶν οὐδ' ἐπιστήμη
ἁπλῶς, ἀλλ' οὕτως ὥσπερ κατὰ συμβεβηκός, ὅτι οὐ καθό- 25
λου αὐτοῦ ἐστὶν ἀλλὰ ποτὲ καὶ πώς. ὅταν δ' ᾖ, ἀνάγκη
τὴν ἑτέραν μὴ καθόλου εἶναι πρότασιν καὶ φθαρτήν, φθαρ-
τὴν μὲν ὅτι καὶ τὸ συμπέρασμα οὔσης, μὴ καθόλου δὲ
ὅτι ᾧ μὲν ἔσται ᾧ δ' οὐκ ἔσται ἐφ' ὧν, ὥστ' οὐκ ἔστι συλ-
λογίσασθαι καθόλου, ἀλλ' ὅτι νῦν. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ 30
περὶ ὁρισμούς, ἐπείπερ ἐστὶν ὁ ὁρισμὸς ἢ ἀρχὴ ἀποδείξεως
ἢ ἀπόδειξις θέσει διαφέρουσα ἢ συμπέρασμά τι ἀποδείξεως.
αἱ δὲ τῶν πολλάκις γινομένων ἀποδείξεις καὶ ἐπιστῆμαι, οἷον
σελήνης ἐκλείψεως, δῆλον ὅτι ᾗ μὲν τοιοῦδ' εἰσίν, ἀεί εἰσιν,
ᾗ δ' οὐκ ἀεί, κατὰ μέρος εἰσίν. ὥσπερ δ' ἡ ἔκλειψις, ὡσαύ- 35
τως τοῖς ἄλλοις.

Ἐπεὶ δὲ φανερὸν ὅτι ἕκαστον ἀποδεῖξαι οὐκ ἔστιν ἀλλ' 9
ἢ ἐκ τῶν ἑκάστου ἀρχῶν, ἂν τὸ δεικνύμενον ὑπάρχῃ ᾗ ἐκεῖνο,
οὐκ ἔστι τὸ ἐπίστασθαι τοῦτο, ἂν ἐξ ἀληθῶν καὶ ἀναποδείκτων
δειχθῇ καὶ ἀμέσων. ἔστι γὰρ οὕτω δεῖξαι, ὥσπερ Βρύσων 40
τὸν τετραγωνισμόν· κατὰ κοινόν τε γὰρ δεικνύουσιν οἱ τοιοῦτοι
λόγοι, ὃ καὶ ἑτέρῳ ὑπάρξει· διὸ καὶ ἐπ' ἄλλων ἐφαρ-
μόττουσιν οἱ λόγοι οὐ συγγενῶν. οὐκοῦν οὐχ ᾗ ἐκεῖνο ἐπίστα- p. 76
ται, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· οὐ γὰρ ἂν ἐφήρμοττεν ἡ ἀπό-
δειξις καὶ ἐπ' ἄλλο γένος.

---

19 εἰ ante ἢ pos del *n*. — περιφερεῖ *n*. — 21 ἂν *n*, ὡς ἐὰν *F*. — 22 ἴδιον pr *n*. — 23 καὶ τῆς ... ἀποδείξεως pr om *C*. — εἰπεῖν] εἶ-ναι *n*. — 25 ὅτι τ' οὐ *d*. — οὐ rc supra vs *M*. — 26 δὴ *n*. — 28 ὅτι ἔσται καὶ *n*. — 29 τῷ ... τῷ pr *C*, τὸ ... τὸ *n*, rc *C*. — 31 ὁρισμοῦ *n*. — ὁ om *M*. — 34 et 35 ᾗ] αἱ *n*. — μέντοι οὐδ' *A*, μὲν τοῦ διότι *n*, sed τοῦ del. — μὲν] μὲν κατὰ τὸν λόγον τὸν rc *f*. — τοιαίδ' *CMFup* et c qui corr litt αι, τοιοιδί *d*. — αἰεί *Apn*. — 35 οὐ καὶ εἰ *dn*. — αἰεί *A*. — δ'] ἤδ' *n*. — 38 τῶν corr *M*. — 39 τοῦτο ὃ ἂν *n*. — 40 ὥσπερ ὁ Βρύσων *C*. — 41 τε om *F*. — 42 ὑπάρχει *F*, fort pr om *f*.

76a2 ἐφήρμοσεν pr *M*.

Ἕκαστον δ' ἐπιστάμεθα μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὅταν
5 κατ' ἐκεῖνο γινώσκωμεν καθ' ὃ ὑπάρχει, ἐκ τῶν ἀρχῶν
τῶν ἐκείνου ᾗ ἐκεῖνο, οἷον τὸ δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν, ᾧ
ὑπάρχει καθ' αὑτὸ τὸ εἰρημένον, ἐκ τῶν ἀρχῶν τῶν τούτου.
ὥστ' εἰ καθ' αὑτὸ κἀκεῖνο ὑπάρχει ᾧ ὑπάρχει, ἀνάγκη
τὸ μέσον ἐν τῇ αὐτῇ συγγενείᾳ εἶναι. εἰ δὲ μή, ἀλλ' ὡς
10 τὰ ἁρμονικὰ δι' ἀριθμητικῆς. τὰ δὲ τοιαῦτα δείκνυται
μὲν ὡσαύτως, διαφέρει δέ· τὸ μὲν γὰρ ὅτι ἑτέρας ἐπιστή-
μης (τὸ γὰρ ὑποκείμενον γένος ἕτερον), τὸ δὲ διότι τῆς ἄνω,
ἧς καθ' αὑτὰ τὰ πάθη ἐστίν. ὥστε καὶ ἐκ τούτων φανερὸν
ὅτι οὐκ ἔστιν ἀποδεῖξαι ἕκαστον ἁπλῶς, ἀλλ' ἢ ἐκ τῶν ἑκά-
15 στου ἀρχῶν. ἀλλὰ τούτων αἱ ἀρχαὶ ἔχουσι τὸ κοινόν.

Εἰ δὲ φανερὸν τοῦτο, φανερὸν καὶ ὅτι οὐκ ἔστι τὰς ἑκά-
στου ἰδίας ἀρχὰς ἀποδεῖξαι· ἔσονται γὰρ ἐκεῖναι ἁπάντων
ἀρχαί, καὶ ἐπιστήμη ἡ ἐκείνων κυρία πάντων. καὶ γὰρ ἐπί-
σταται μᾶλλον ὁ ἐκ τῶν ἀνώτερον αἰτίων εἰδώς· ἐκ τῶν
20 προτέρων γὰρ οἶδεν, ὅταν ἐκ μὴ αἰτιατῶν εἰδῇ αἰτίων. ὥστ'
εἰ μᾶλλον οἶδε καὶ μάλιστα, κἂν ἐπιστήμη ἐκείνη εἴη καὶ
μᾶλλον καὶ μάλιστα. ἡ δ' ἀπόδειξις οὐκ ἐφαρμόττει ἐπ'
ἄλλο γένος, ἀλλ' ἢ ὡς εἴρηται αἱ γεωμετρικαὶ ἐπὶ τὰς
μηχανικὰς ἢ ὀπτικὰς καὶ αἱ ἀριθμητικαὶ ἐπὶ τὰς ἁρ-
25 μονικάς.

Χαλεπὸν δ' ἐστὶ τὸ γνῶναι εἰ οἶδεν ἢ μή. χαλεπὸν
γὰρ τὸ γνῶναι εἰ ἐκ τῶν ἑκάστου ἀρχῶν ἴσμεν ἢ μή· ὅπερ
ἐστὶ τὸ εἰδέναι. οἰόμεθα δ', ἂν ἔχωμεν ἐξ ἀληθινῶν τινῶν
συλλογισμὸν καὶ πρώτων, ἐπίστασθαι. τὸ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ
30 συγγενῆ δεῖ εἶναι τοῖς πρώτοις.

10 Λέγω δ' ἀρχὰς ἐν ἑκάστῳ γένει ταύτας, ἃς ὅτι ἔστι
μὴ ἐνδέχεται δεῖξαι. τί μὲν οὖν σημαίνει καὶ τὰ πρῶτα καὶ
τὰ ἐκ τούτων, λαμβάνεται· ὅτι δ' ἔστι, τὰς μὲν ἀρχὰς
ἀνάγκη λαμβάνειν, τὰ δ' ἄλλα δεικνύναι, οἷον τί μονὰς
35 ἢ τί τὸ εὐθὺ καὶ τρίγωνον· εἶναι δὲ τὴν μονάδα λαβεῖν καὶ
μέγεθος, τὰ δ' ἕτερα δεικνύναι.

---

8 *κἀκείνῳ* uc, pr *AM*, corr *BCdpn*, sed *B* pr manu. — *ᾧ ὑπάρχει* rc supra vs *n*. — 13 *αὐτὸ F*. — 14 *ἔστι δεῖξαι np*. — 18 *ἡ d*. — 19 *ἀνωτέρω Mf*, corr *B*, *ἀνωτέρων dp*, corr *Au*. — 20 *πρότερον d*. — 26 *ἢ οἶδεν* pr *A*. — *οἶδεν — εἰ* om *n*. — *χαλεπὸν . . . γνῶναι* om *C*. — 28 *τὸ ἀποδεικνύναι M*. — 29 *συλλογισμῶν* pr *M*. — 35 *τὸ* om *F*. — pr *καὶ*] *ἢ τί F*, *καὶ τί CdM*. — *εἶναι*] *ἔστι F*. — *τὴν μὲν μ. F*. — *καὶ τὸ μέγ. F*.

Ἔστι δ' ὧν χρῶνται ἐν ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπιστήμαις τὰ μὲν ἴδια ἑκάστης ἐπιστήμης τὰ δὲ κοινά, κοινὰ δὲ κατ' ἀναλογίαν, ἐπεὶ χρήσιμόν γε ὅσον ἐν τῷ ὑπὸ τὴν ἐπιστήμην γένει. ἴδια μὲν οἷον γραμμὴν εἶναι τοιανδί, καὶ τὸ εὐθύ, 40 κοινὰ δὲ οἷον τὸ ἴσα ἀπὸ ἴσων ἂν ἀφέλῃ, ὅτι ἴσα τὰ λοιπά. ἱκανὸν δ' ἕκαστον τούτων ὅσον ἐν τῷ γένει· ταὐτὸ γὰρ ποιήσει, κἂν μὴ κατὰ πάντων λάβῃ ἀλλ' ἐπὶ μεγεθῶν μόνον, b τῷ δ' ἀριθμητικῷ ἐπ' ἀριθμῶν.

Ἔστι δ' ἴδια μὲν καὶ ἃ λαμβάνεται εἶναι, περὶ ἃ ἡ ἐπιστήμη θεωρεῖ τὰ ὑπάρχοντα καθ' αὑτά, οἷον μονάδας ἡ ἀριθμητική, ἡ δὲ γεωμετρία σημεῖα καὶ γραμμάς. ταῦτα 5 γὰρ λαμβάνουσι τὸ εἶναι καὶ τοδὶ εἶναι. τὰ δὲ τούτων πάθη καθ' αὑτά, τί μὲν σημαίνει ἕκαστον, λαμβάνουσιν, οἷον ἡ μὲν ἀριθμητικὴ τί περιττὸν ἢ ἄρτιον ἢ τετράγωνον ἢ κύβος, ἡ δὲ γεωμετρία τί τὸ ἄλογον ἢ τὸ κεκλάσθαι ἢ νεύειν, ὅτι δ' ἔστι, δεικνύουσι διά τε τῶν κοινῶν καὶ ἐκ τῶν ἀποδεδειγμένων. 10 καὶ ἡ ἀστρολογία ὡσαύτως. πᾶσα γὰρ ἀποδεικτικὴ ἐπιστήμη περὶ τρία ἐστίν, ὅσα τε εἶναι τίθεται (ταῦτα δ' ἐστὶ τὸ γένος, οὗ τῶν καθ' αὑτὰ παθημάτων ἐστὶ θεωρητική), καὶ τὰ κοινὰ λεγόμενα ἀξιώματα, ἐξ ὧν πρώτων ἀποδεικνυσι, καὶ τρίτον τὰ πάθη, ὧν τί σημαίνει ἕκαστον λαμβάνει. 15 ἐνίας μέντοι ἐπιστήμας οὐδὲν κωλύει ἔνια τούτων παρορᾶν, οἷον τὸ γένος μὴ ὑποτίθεσθαι εἶναι, ἂν ᾖ φανερὸν ὅτι ἔστιν (οὐ γὰρ ὁμοίως δῆλον ὅτι ἀριθμός ἐστι καὶ ὅτι ψυχρὸν καὶ θερμόν), καὶ τὰ πάθη μὴ λαμβάνειν τί σημαίνει, ἂν ᾖ δῆλα· ὥσπερ οὐδὲ τὰ κοινὰ οὐ λαμβάνει τί σημαίνει τὸ ἴσα ἀπὸ 20 ἴσων ἀφελεῖν, ὅτι γνώριμον. ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τῇ γε φύσει τρία ταῦτά ἐστι, περὶ ὅ τε δείκνυσι καὶ ἃ δείκνυσι καὶ ἐξ ὧν.

Οὐκ ἔστι δ' ὑπόθεσις οὐδ' αἴτημα, ὃ ἀνάγκη εἶναι δι' αὑτὸ καὶ δοκεῖν ἀνάγκη. οὐ γὰρ πρὸς τὸν ἔξω λόγον ἡ ἀπόδειξις, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐν τῇ ψυχῇ, ἐπεὶ οὐδὲ συλλογισμός. 25 ἀεὶ γὰρ ἔστιν ἐνστῆναι πρὸς τὸν ἔξω λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἔσω λόγον οὐκ ἀεί. ὅσα μὲν οὖν δεικτὰ ὄντα λαμβάνει αὐ-

---

37 οἷς *MFf*, corr *C*. — 40 τοιάνδε *CM*. — 41 τὰ *C*.
76b2 ἀριθμῶν corr *f*. — 3 ἃ rc *n*. — 4 μονάδα ἐν ἀριθμητικῇ *d*. — 7 μὲν corr *n*. — 10 ἐκ τῶν om *d*. — 14 λεγόμενα] ἃ λέγομεν *np*. — πρῶτον *p*. — ἀποδεικνύουσι *np*. — 19 λαμβάνων *d*. — τί rc *n*. — 22 δεικνύουσι pr *n*. — 27 ἑστῶτα λόγον *d*.

τὸς μὴ δείξας, ταῦτ᾽, ἐὰν μὲν δοκοῦντα λαμβάνῃ τῷ μανθάνοντι, ὑποτίθεται, καὶ ἔστιν οὐχ ἁπλῶς ὑπόθεσις ἀλλὰ
30 πρὸς ἐκεῖνον μόνον, ἂν δὲ ἢ μηδεμιᾶς ἐνούσης δόξης ἢ καὶ ἐναντίας ἐνούσης λαμβάνῃ τὸ αὐτό, αἰτεῖται. καὶ τούτῳ διαφέρει ὑπόθεσις καὶ αἴτημα· ἔστι γὰρ αἴτημα τὸ ὑπεναντίον τοῦ μανθάνοντος τῇ δόξῃ, ἢ ὃ ἄν τις ἀποδεικτὸν ὂν λαμβάνῃ καὶ χρῆται μὴ δείξας.

35 Οἱ μὲν οὖν ὅροι οὐκ εἰσὶν ὑποθέσεις (οὐδὲν γὰρ εἶναι ἢ μὴ λέγονται), ἀλλ᾽ ἐν ταῖς προτάσεσιν αἱ ὑποθέσεις. τοὺς δ᾽ ὅρους μόνον ξυνίεσθαι δεῖ· τοῦτο δ᾽ οὐχ ὑπόθεσις, εἰ μὴ καὶ τὸ ἀκούειν ὑπόθεσίν τις εἶναι φήσει. ἀλλ᾽ ὅσων ὄντων τῷ ἐκεῖνα εἶναι γίνεται τὸ συμπέρασμα. οὐδ᾽ ὁ γεωμέτρης ψευδῆ
40 ὑποτίθεται, ὥσπερ τινὲς ἔφασαν, λέγοντες ὡς οὐ δεῖ τῷ ψεύδει χρῆσθαι, τὸν δὲ γεωμέτρην ψεύδεσθαι λέγοντα ποδιαίαν τὴν οὐ ποδιαίαν ἢ εὐθεῖαν τὴν γεγραμμένην οὐκ εὐθεῖαν
p. 77 οὖσαν. ὁ δὲ γεωμέτρης οὐδὲν συμπεραίνεται τῷ τήνδε εἶναι γραμμήν, ἣν αὐτὸς ἔφθεγκται, ἀλλὰ τὰ διὰ τούτων δηλούμενα. ἔτι τὸ αἴτημα καὶ ὑπόθεσις πᾶσα ἢ ὡς ὅλον ἢ ὡς ἐν μέρει, οἱ δ᾽ ὅροι οὐδέτερον τούτων.

11 Εἴδη μὲν οὖν εἶναι ἢ ἕν τι παρὰ τὰ πολλὰ οὐκ ἀνάγκη,
6 εἰ ἀπόδειξις ἔσται, εἶναι μέντοι ἓν κατὰ πολλῶν ἀληθὲς εἰπεῖν ἀνάγκη· οὐ γὰρ ἔσται τὸ καθόλου, ἂν μὴ τοῦτο ᾖ· ἐὰν δὲ τὸ καθόλου μὴ ᾖ, τὸ μέσον οὐκ ἔσται, ὥστ᾽ οὐδ᾽ ἀπόδειξις. δεῖ ἄρα τι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ πλειόνων εἶναι μὴ ὁμώνυμον.
10 τὸ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι ἅμα φάναι καὶ ἀποφάναι οὐδεμία λαμβάνει ἀπόδειξις, ἀλλ᾽ ἢ ἐὰν δέῃ δεῖξαι καὶ τὸ συμπέρασμα οὕτως. δείκνυται δὲ λαβοῦσι τὸ πρῶτον κατὰ τοῦ μέσου, ὅτι ἀληθές, ἀποφάναι δ᾽ οὐκ ἀληθές. τὸ δὲ μέσον οὐδὲν διαφέρει εἶναι καὶ μὴ εἶναι λαβεῖν, ὡς δ᾽ αὔτως καὶ
15 τὸ τρίτον. εἰ γὰρ ἐδόθη, καθ᾽ οὗ ἄνθρωπον ἀληθὲς εἰπεῖν, εἰ καὶ μὴ ἄνθρωπον ἀληθές, ἀλλ᾽ εἰ μόνον ἄνθρωπον ζῷον εἶ-

---

30 δὲ ᾗ *M*. — οὔσης *d*. — 31 τοῦτο *d*. — 32 ἔστι γὰρ αἴτημα rc *n*, αἴτημα δ᾽ ἔστι *p*. — 33 ἀποδεικτὸν corr *u*. — 35 οὐδὲ *CMu*, οὐδὲν pr *Bdp*. — 39 οὐδὲ γὰρ ὁ *p*. — ὁ om *n*. — 40 λέγοντας pr *u*. — τῷ om *n*.

77a1 οὐδὲν συμπ. rc supra vs *n*. — 2 τελούμενα *d*. — 3 ἔτι corr *n*. — 7 γὰρ ἔστιν *n*. — 9 ἕν τι *np*. — 12 λαμβάνουσι *np*. — τὸ pr om *n*. — 14 ὡς δ᾽ αὔτως *Au*, pr *B*, ὡσαύτως *CMf*. — 16 post ἀληθές add εἰπεῖν *d* quod del vult. — εἰ] ἢ *u*, pr *B*, ἂν corr *n*. — εἶναι, πᾶν μὴ *ACMcdfnp*, corr *u*.

ναι, μὴ ζῷον δὲ μή· ἔσται γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν Καλλίαν, εἰ καὶ μὴ Καλλίαν, ὅμως ζῷον, μὴ ζῷον δ' οὔ. αἴτιον δ' ὅτι τὸ πρῶτον οὐ μόνον κατὰ τοῦ μέσου λέγεται ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλου διὰ τὸ εἶναι ἐπὶ πλειόνων, ὥστ' οὐδ' εἰ τὸ μέσον καὶ 20 αὐτό ἐστι καὶ μὴ αὐτό, πρὸς τὸ συμπέρασμα οὐδὲν διαφέρει. τὸ δ' ἅπαν φάναι ἢ ἀποφάναι ἡ εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπόδειξις λαμβάνει, καὶ ταῦτα οὐδ' ἀεὶ καθόλου, ἀλλ' ὅσον ἱκανόν, ἱκανὸν δ' ἐπὶ τοῦ γένους. λέγω δ' ἐπὶ τοῦ γένους οἷον περὶ ὃ γένος τὰς ἀποδείξεις φέρει, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. 25

Ἐπικοινωνοῦσι δὲ πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι ἀλλήλαις κατὰ τὰ κοινά. κοινὰ δὲ λέγω οἷς χρῶνται ὡς ἐκ τούτων ἀποδεικνύντες, ἀλλ' οὐ περὶ ὧν δεικνύουσιν οὐδ' ὃ δεικνύουσιν. καὶ ἡ διαλεκτικὴ πάσαις. καὶ εἴ τις καθόλου πειρῷτο δεικνύναι τὰ κοινά, οἷον ὅτι ἅπαν φάναι ἢ ἀποφάναι, ἢ ὅτι 30 ἴσα ἀπὸ ἴσων, ἢ τῶν τοιούτων ἄττα. ἡ δὲ διαλεκτικὴ οὐκ ἔστιν οὕτως ὡρισμένων τινῶν, οὐδὲ γένους τινὸς ἑνός. οὐ γὰρ ἂν ἠρώτα· ἀποδεικνύντα γὰρ οὐκ ἔστιν ἐρωτᾶν διὰ τὸ τῶν ἀντικειμένων ὄντων μὴ δείκνυσθαι τὸ αὐτό. δέδεικται δὲ τοῦτο ἐν τοῖς περὶ συλλογισμοῦ. 35

12 Εἰ δὲ τὸ αὐτό ἐστιν ἐρώτημα συλλογιστικὸν καὶ πρότασις ἀντιφάσεως, προτάσεις δὲ καθ' ἑκάστην ἐπιστήμην ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς ὁ καθ' ἑκάστην, εἴη ἄν τι ἐρώτημα ἐπιστημονικόν, ἐξ ὧν ὁ καθ' ἑκάστην οἰκεῖος γίνεται συλλογισμός. δῆλον ἄρα ὅτι οὐ πᾶν ἐρώτημα γεωμετρικὸν ἂν 40 εἴη οὐδ' ἰατρικόν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἀλλ' ἐξ ὧν ἢ δείκνυταί τι περὶ ὧν ἡ γεωμετρία ἐστίν, ἢ ἐκ τῶν b αὐτῶν δείκνυται τῇ γεωμετρίᾳ, ὥσπερ τὰ ὀπτικά. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. καὶ περὶ μὲν τούτων καὶ λόγον ὑφεκτέον ἐκ τῶν γεωμετρικῶν ἀρχῶν καὶ συμπερασμάτων, 5 περὶ δὲ τῶν ἀρχῶν λόγον οὐχ ὑφεκτέον τῷ γεωμέτρῃ ᾗ

---

17 μή et γὰρ corr n. — εἰ] ἢ corr B. — εἰ ... Καλλίαν rc mg n. — 18 ὁμοίως Bd. — 19 καὶ om p. — κατ' ... εἶναι om n. — 20 ἄλλων M. — 23 οὐδὲ αἰεὶ ApuM, οὐδὲν δεῖ n. — 24 λέγω δ' ἐπὶ τοῦ γένους om C. — 25 εἰσφέρει M. — 27 τὰ κοινά pr om n. — ἀποδεικνύντες, ἀλλ' corr n. — 28 ὧν corr n. — οὐδ' ὃ δεικνύουσιν rc mg n. — 31 ἅττα ABCM. — 32 ἑνός om n. — 37 πρότασις pr n. — 39 ὁ om n.

77b1 pr ἢ om n. — ἢ ἃ ἐκ n, pr C, ἢ καὶ ἐκ M. — 2 ὥσπερ] ἐστὶν ὥσπερ n. — 4 ἐκ] τῷ γεωμέτρῃ ἐκ M. — καὶ ... τῷ rc f. — ἕκαστον τὸν ἐπιστήμονα n, om pr C. — ἕκαστον om d.

γεωμέτρης· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν. οὔτε
πᾶν ἄρα ἕκαστον ἐπιστήμονα ἐρώτημα ἐρωτητέον, οὔθ' ἅπαν
τὸ ἐρωτώμενον ἀποκριτέον περὶ ἑκάστου, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν
ἐπιστήμην διορισθέντα. εἰ δὲ διαλέξεται γεωμέτρῃ ᾗ γεω-
10 μέτρης οὕτως, φανερὸν ὅτι καὶ καλῶς, ἐὰν ἐκ τούτων τι
δεικνύῃ, εἰ δὲ μή, οὐ καλῶς. δῆλον δ' ὅτι οὐδ' ἐλέγχει
γεωμέτρην ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη ἐν
ἀγεωμετρήτοις περὶ γεωμετρίας διαλεκτέον· λήσει γὰρ ὁ
φαύλως διαλεγόμενος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει
15 ἐπιστημῶν.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶ γεωμετρικὰ ἐρωτήματα, ἆρ' ἐστὶ
καὶ ἀγεωμέτρητα; καὶ παρ' ἑκάστην ἐπιστήμην τὰ κατὰ
τὴν ἄγνοιαν τὴν ποιὰν γεωμετρικά ἐστιν; καὶ πότερον
ὁ κατὰ τὴν ἄγνοιαν συλλογισμὸς ὁ ἐκ τῶν ἀντικειμένων
20 συλλογισμός, ἢ ὁ παραλογισμός, κατὰ γεωμετρίαν δέ, ἢ
ἐξ ἄλλης τέχνης, οἷον τὸ μουσικόν ἐστιν ἐρώτημα ἀγεω-
μέτρητον περὶ γεωμετρίας, τὸ δὲ τὰς παραλλήλους συμ-
πίπτειν οἴεσθαι γεωμετρικόν πως καὶ ἀγεωμέτρητον ἄλλον
τρόπον; διττὸν γὰρ τοῦτο, ὥσπερ τὸ ἄῤῥυθμον, καὶ τὸ
25 μὲν ἕτερον ἀγεωμέτρητον τῷ μὴ ἔχειν ὥσπερ τὸ ἄῤῥυθμον,
τὸ δ' ἕτερον τῷ φαύλως ἔχειν· καὶ ἡ ἄγνοια αὕτη καὶ ἡ ἐκ
τῶν τοιούτων ἀρχῶν, ἐναντία. ἐν δὲ τοῖς μαθήμασιν οὐκ ἔστιν
ὁμοίως ὁ παραλογισμός, ὅτι τὸ μέσον ἐστὶν ἀεὶ τὸ διττόν·
κατά τε γὰρ τούτου παντός, καὶ τοῦτο πάλιν κατ' ἄλλου
30 λέγεται παντός. τὸ δὲ κατηγορούμενον οὐ λέγεται πᾶν. ταῦτα
δ' ἐστὶν οἷον ὁρᾶν τῇ νοήσει, ἐν δὲ τοῖς λόγοις λανθάνει. ἆρα
πᾶς κύκλος σχῆμα; ἂν δὲ γράψῃ, δῆλον. τί δέ; τὰ ἔπη
κύκλος; φανερὸν ὅτι οὐκ ἔστιν.

Οὐ δεῖ δ' ἔνστασιν εἰς αὐτὸ φέρειν, ἂν ᾖ ἡ πρότασις
35 ἐπακτική. ὥσπερ γὰρ οὐδὲ πρότασίς ἐστιν ἣ μή ἐστιν ἐπὶ
πλειόνων (οὐ γὰρ ἔσται ἐπὶ πάντων, ἐκ τῶν καθόλου δ' ὁ

---

8 τὰ om *d*. — 9 γεωμέτρῃ] τῷ γεωμέτρῃ *n*. — 11 δὲ μὴ] δὴ *d*. — δηλονότι *d*. — 13 ἀγεωμετρήτῳ *C*. — 14 φαῦλος *d*. — 16 ἄρ' *n*. — 17 καὶ ἃ παρ' *n*. — 18 ἐστιν] ἐστιν καὶ ἀγεωμέτρητα *f*. — 19 alt ὁ om *n*. — 20 παρασυλλογισμός *AB*, pr *cu*, corr *d*. — ὁ om *CMn*. — κατὰ] καὶ pr *M*. — 22 παρὰ γεωμετρίαν *M*. — παραλλήλας *n*. — 24 ἄρυθμον scribunt *ABMdn*. — 25 et 26 τῷ] τὸ *d*. — 28 παρασυλλογισμός *A*. — τὸ om *Mdp*, del *Cu*. — 29 γε *B*. — τούτου pr *B*. — 30 post πᾶν del un vb *n*. — 31 οἷον om *M*. — 32 γράφῃ *np*. — δαί; τὸ ἔπος *C*. — 36 δ' om *n*.

συλλογισμός), δῆλον ὅτι οὐδ' ἔνστασις. αἱ αὐταὶ γὰρ προτάσεις καὶ ἐνστάσεις· ἣν γὰρ φέρει ἔνστασιν, αὕτη γένοιτ' ἂν πρότασις ἢ ἀποδεικτικὴ ἢ διαλεκτική.

Συμβαίνει δ' ἐνίους ἀσυλλογίστως λέγειν διὰ τὸ λαμ- 40 βάνειν ἀμφοτέροις τὰ ἑπόμενα, οἷον καὶ ὁ Καινεὺς ποιεῖ, ὅτι τὸ πῦρ ἐν τῇ πολλαπλασίᾳ ἀναλογίᾳ· καὶ γὰρ τὸ πῦρ p. 78 ταχὺ γεννᾶται, ὥς φησί, καὶ αὕτη ἡ ἀναλογία. οὕτω δ' οὐκ ἔστι συλλογισμός· ἀλλ' εἰ τῇ ταχίστῃ ἀναλογίᾳ ἕπεται ἡ πολλαπλάσιος καὶ τῷ πυρὶ ἡ ταχίστη ἐν τῇ κινήσει ἀναλογία. ἐνίοτε μὲν οὖν οὐκ ἐνδέχεται συλλογίσασθαι ἐκ τῶν 5 εἰλημμένων, ὁτὲ δ' ἐνδέχεται, ἀλλ' οὐχ ὁρᾶται. εἰ δ' ἦν ἀδύνατον ἐκ ψεύδους ἀληθὲς δεῖξαι, ῥᾴδιον ἂν ἦν τὸ ἀναλύειν· ἀντέστρεφε γὰρ ἂν ἐξ ἀνάγκης. ἔστω γὰρ τὸ Α ὄν· τούτου δ' ὄντος ταδί ἐστιν, ἃ οἶδα ὅτι ἔστιν, οἷον τὸ Β. ἐκ τούτων ἄρα δείξω ὅτι ἔστιν ἐκεῖνο. ἀντιστρέφει δὲ μᾶλλον 10 τὰ ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὅτι οὐδὲν συμβεβηκὸς λαμβάνουσιν (ἀλλὰ καὶ τούτῳ διαφέρουσι τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις) ἀλλ' ὁρισμούς.

Αὔξεται δ' οὐ διὰ τῶν μέσων, ἀλλὰ τῷ προσλαμβάνειν, οἷον τὸ Α τοῦ Β, τοῦτο δὲ τοῦ Γ, πάλιν τοῦτο τοῦ Δ, 15 καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον. καὶ εἰς τὸ πλάγιον, οἷον τὸ Α καὶ κατὰ τοῦ Γ καὶ κατὰ τοῦ Ε, οἷον ἔστιν ἀριθμὸς ποσὸς ἢ καὶ ἄπειρος τοῦτο ἐφ' ᾧ Α, ὁ περιττὸς ἀριθμὸς ποσὸς ἐφ' οὗ Β, ἀριθμὸς περιττὸς ἐφ' οὗ Γ· ἔστιν ἄρα τὸ Α κατὰ τοῦ Γ. καὶ ἔστιν ὁ ἄρτιος ποσὸς ἀριθμὸς ἐφ' οὗ Δ, ὁ ἄρ- 20 τιος ἀριθμὸς ἐφ' οὗ Ε· ἔστιν ἄρα τὸ Α κατὰ τοῦ Ε.

13 Τὸ δ' ὅτι διαφέρει καὶ τὸ διότι ἐπίστασθαι, πρῶτον μὲν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστήμῃ, καὶ ἐν ταύτῃ διχῶς, ἕνα μὲν τρόπον ἐὰν μὴ δι' ἀμέσων γίνηται ὁ συλλογισμός (οὐ γὰρ λαμβάνεται τὸ πρῶτον αἴτιον, ἡ δὲ τοῦ διότι ἐπιστήμη κατὰ 25 τὸ πρῶτον αἴτιον), ἄλλον δὲ εἰ δι' ἀμέσων μέν, ἀλλὰ

---

39 pr ἢ] ἡ *n.* — ἢ διαλεκτική om *n.*
78a2 καὶ ἡ αὐτὴ *d.* — οὗτος *Md.* — δ' om pr *C.* — 3 εἰ] ἢ *M.* — 5 οὖν om *d.* — 8 ἂν om *M.* — 12 τοῦτο *n.* — 15 τοῦτο δὲ τοῦ *n.* — 16 tert. καὶ om *n.* — 18 α del *d*, τὸ α *C.* — 20 post γ duo vbb del *C.* — alt ὁ om *M.* — 23 ταύτῃ τῇ *M*, sed τῇ del vult. — 24 διὰ μέσων *M.* — 25 τὸ om *d.* — ἡ corr *B.* — ἡ ... αἴτιον om *C.* — 26 ἄλλων pr *AC.* — εἰ om *ABCMudf*, rc c. — post εἰ add sed del vult μὴ *n.* — διὰ μέσων *M*, pr c.

μὴ διὰ τοῦ αἰτίου ἀλλὰ τῶν ἀντιστρεφόντων διὰ τοῦ γνωρι-
μωτέρου. κωλύει γὰρ οὐδὲν τῶν ἀντικατηγορουμένων γνωρι-
μώτερον εἶναι ἐνίοτε τὸ μὴ αἴτιον, ὥστ' ἔσται διὰ τούτου ἡ
30 ἀπόδειξις, οἷον ὅτι ἐγγὺς οἱ πλάνητες διὰ τοῦ μὴ στίλβειν.
ἔστω ἐφ' ᾧ Γ πλάνητες, ἐφ' ᾧ Β τὸ μὴ στίλβειν, ἐφ' ᾧ
Α τὸ ἐγγὺς εἶναι. ἀληθὲς δὴ τὸ Β κατὰ τοῦ Γ εἰπεῖν· οἱ
γὰρ πλάνητες οὐ στίλβουσιν. ἀλλὰ καὶ τὸ Α κατὰ τοῦ Β· τὸ
γὰρ μὴ στίλβον ἐγγύς ἐστι· τοῦτο δ' εἰλήφθω δι' ἐπαγω-
35 γῆς ἢ δι' αἰσθήσεως. ἀνάγκη οὖν τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχειν, ὥστ'
ἀποδέδεικται ὅτι οἱ πλάνητες ἐγγύς εἰσιν. οὗτος οὖν ὁ συλ-
λογισμὸς οὐ τοῦ διότι ἀλλὰ τοῦ ὅτι ἐστίν· οὐ γὰρ διὰ τὸ μὴ
στίλβειν ἐγγύς εἰσιν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι οὐ στίλβουσιν.
ἐγχωρεῖ δὲ καὶ διὰ θατέρου θάτερον δειχθῆναι, καὶ ἔσται
40 τοῦ διότι ἡ ἀπόδειξις, οἷον ἔστω τὸ Γ πλάνητες, ἐφ' ᾧ
b Β τὸ ἐγγὺς εἶναι, τὸ Α τὸ μὴ στίλβειν· ὑπάρχει δὴ καὶ
τὸ Β τῷ Γ, ὥστε καὶ τῷ Γ τὸ Α, τὸ μὴ στίλβειν. καὶ
ἔστι τοῦ διότι ὁ συλλογισμός· εἴληπται γὰρ τὸ πρῶ-
τον αἴτιον. πάλιν ὡς τὴν σελήνην δεικνύουσιν, ὅτι σφαι-
5 ροειδής, διὰ τῶν αὐξήσεων· εἰ γὰρ τὸ αὐξανόμενον οὕτω
σφαιροειδές, αὐξάνει δ' ἡ σελήνη, φανερὸν ὅτι σφαιροει-
δής. οὕτω μὲν οὖν τοῦ ὅτι γέγονεν ὁ συλλογισμός, ἀνάπαλιν
δὲ τεθέντος τοῦ μέσου τοῦ διότι· οὐ γὰρ διὰ τὰς αὐξήσεις
σφαιροειδής ἐστιν, ἀλλὰ διὰ τὸ σφαιροειδὴς εἶναι λαμβά-
10 νει τὰς αὐξήσεις τοιαύτας. σελήνη ἐφ' ᾧ Γ, σφαιροειδὴς
ἐφ' ᾧ Β, αὔξησις ἐφ' ᾧ Α. ἐφ' ὧν δὲ τὰ μέσα μὴ
ἀντιστρέφει καὶ ἔστι γνωριμώτερον τὸ ἀναίτιον, τὸ ὅτι μὲν
δείκνυται, τὸ διότι δ' οὔ. ἔτι ἐφ' ὧν τὸ μέσον ἔξω τίθεται.
καὶ γὰρ ἐν τούτοις τοῦ ὅτι καὶ οὐ τοῦ διότι ἡ ἀπόδειξις· οὐ
15 γὰρ λέγεται τὸ αἴτιον. οἷον διὰ τί οὐκ ἀναπνέει ὁ τοῖχος;
ὅτι οὐ ζῷον. εἰ γὰρ τοῦτο τοῦ μὴ ἀναπνέειν αἴτιον, ἔδει τὸ
ζῷον εἶναι αἴτιον τοῦ ἀναπνεῖν, οἷον εἰ ἡ ἀπόφασις αἰτία τοῦ

---

30 et 31 *πλανῆται n.* — *διὰ ... πλάνητες* om *A.* — *διὰ τὸ* corr *CM.* — 31 *οὗ γ ... οὗ β C.* — 34 *στίλβειν* pr *M.* — 35 *τῷ] τοῦ p.* — *γ] β AMd*, fort pr *Bu.* — 39 *ἔστι d.*

78b2 pr *τῷ γ] τῷ γ καὶ τὸ α τῷ β n.* — *τὸ α] τὸ α καὶ* (*καὶ* om *p*) *τὸ α τῷ β ABCMcudpf.* — *τὸ μὴ στίλβειν* post 3 *τὸ α n.* — 6 *αὐξάνεται np.* — 7 *οὗτος d.* — *οὖν* om *B.* — *γίνεται συλλ. np.* — 10 *σφαιροειδὲς np.* — 11 *δὲ* om pr *C.* — 12 *ἀντιστρέφῃ An.* — 14 *τὸ ὅτι BM*, pr *cu.* — 15 *λέγει n.* — *οἷον ὅτι διὰ C.* — *ἀναπνεῖ n.* — 16 *ἀναπνεῖν Cn.*

μὴ ὑπάρχειν, ἡ κατάφασις τοῦ ὑπάρχειν, ὥσπερ εἰ τὸ ἀσύμμετρα εἶναι τὰ θερμὰ καὶ ψυχρὰ τοῦ μὴ ὑγιαίνειν, τὸ σύμμετρα εἶναι τοῦ ὑγιαίνειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἡ κατάφα- 20 σις τοῦ ὑπάρχειν, ἡ ἀπόφασις τοῦ μὴ ὑπάρχειν. ἐπὶ δὲ τῶν οὕτως ἀποδεδομένων οὐ συμβαίνει τὸ λεχθέν· οὐ γὰρ ἅπαν ἀναπνεῖ ζῷον. ὁ δὲ συλλογισμὸς γίνεται τῆς τοιαύτης αἰτίας ἐν τῷ μέσῳ σχήματι. οἷον ἔστω τὸ Α ζῷον, ἐφ' οὗ τὸ Β τὸ ἀναπνεῖν, ἐφ' ᾧ Γ τοῖχος. τῷ μὲν οὖν Β παντὶ 25 ὑπάρχει τὸ Α (πᾶν γὰρ τὸ ἀναπνέον ζῷον), τῷ δὲ Γ οὐθενί, ὥστε οὐδὲ τὸ Β τῷ Γ οὐθενί· οὐκ ἄρα ἀναπνεῖ ὁ τοῖχος. ἐοίκασι δ' αἱ τοιαῦται τῶν αἰτιῶν τοῖς καθ' ὑπερβολὴν εἰρημένοις· τοῦτο δ' ἔστι τὸ πλέον ἀποστήσαντα τὸ μέσον εἰπεῖν, οἷον τὸ τοῦ Ἀναχάρσιος, ὅτι ἐν Σκύθαις οὐκ εἰ- 30 σὶν αὐληταί, οὐδὲ γὰρ ἄμπελοι.

Κατὰ μὲν δὴ τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην καὶ κατὰ τὴν τῶν μέσων θέσιν αὗται διαφοραί εἰσι τοῦ ὅτι πρὸς τὸν τοῦ διότι συλλογισμόν· ἄλλον δὲ τρόπον διαφέρει τὸ διότι τοῦ ὅτι τὸ δι' ἄλλης ἐπιστήμης ἑκάτερον θεωρεῖν. τοιαῦτα δ' ἐστὶν 35 ὅσα οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα ὥστ' εἶναι θάτερον ὑπὸ θάτερον, οἷον τὰ ὀπτικὰ πρὸς γεωμετρίαν καὶ τὰ μηχανικὰ πρὸς στερεομετρίαν καὶ τὰ ἁρμονικὰ πρὸς ἀριθμητικὴν καὶ τὰ φαινόμενα πρὸς ἀστρολογικήν. σχεδὸν δὲ συνώνυμοί εἰσιν ἔνιαι τούτων τῶν ἐπιστημῶν, οἷον ἀστρολογία ἥ τε μα- 40 θηματικὴ καὶ ἡ ναυτική, καὶ ἁρμονικὴ ἥ τε μαθηματικὴ p. 79 καὶ ἡ κατὰ τὴν ἀκοήν. ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ὅτι τῶν αἰσθητικῶν εἰδέναι, τὸ δὲ διότι τῶν μαθηματικῶν· οὗτοι γὰρ ἔχουσι τῶν αἰτίων τὰς ἀποδείξεις, καὶ πολλάκις οὐκ ἴσασι τὸ ὅτι, καθάπερ οἱ τὸ καθόλου θεωροῦντες πολλάκις ἔνια τῶν καθ' ἕκαστον 5 οὐκ ἴσασι δι' ἀνεπισκεψίαν. ἔστι δὲ ταῦτα ὅσα ἕτερόν τι ὄντα τὴν οὐσίαν κέχρηται τοῖς εἴδεσιν. τὰ γὰρ μαθήματα περὶ εἴδη

---

19 ψυχρὰ καὶ θερμὰ C. — καὶ] καὶ τὰ Bnp. — τὰ ABCedfunpM. — 21 ἐπὶ] εἰ pr B. — 22 ἀποδιδομένων np. — 25 ᾧ β np. — alt τὸ om C. — τῷ] τὸ d, pr A. — 26 τὸ] τῷ d. — τῷ δὲ γ] τὸ δὲ β pr A. — 26 οὐδενί omissis ὥστε ... οὐθενί f. — 26 et 27 οὐδενί np. — 27 οὔτε ABcu. — 30 Ἀναχάρσιδος Ccfnp, corr u. — 31 αὐλητρίδες np. — 32 δὴ] οὖν np. — τῶν om c, pr C. — 33 μέσων] αὐτῶν ABcudM, pr C, ἀμέσων rc supra vs B. — αὗται αἱ διαφ. d. — 35 τῷ np. — δι' rc f. — 36 ὑπὸ θατέρου M. — 37 καὶ om d. — 40 ἔνια B. — οἷον om d.

79a4 αἰτιῶν C.

ἐστίν· οὐ γὰρ καθ' ὑποκειμένου τινός· εἰ γὰρ καὶ καθ' ὑποκειμένου τινὸς τὰ γεωμετρικά ἐστιν, ἀλλ' οὐχ ᾗ γε καθ' ὑποκειμέ-
10 νου. ἔχει δὲ καὶ πρὸς τὴν ὀπτικήν, ὡς αὕτη πρὸς τὴν γεωμετρίαν, ἄλλη πρὸς ταύτην, οἷον τὸ περὶ τῆς ἴριδος· τὸ μὲν γὰρ ὅτι φυσικοῦ εἰδέναι, τὸ δὲ διότι ὀπτικοῦ, ἢ ἁπλῶς ἢ τοῦ κατὰ τὸ μάθημα. πολλαὶ δὲ καὶ τῶν μὴ ὑπ' ἀλλήλας ἐπιστημῶν ἔχουσιν οὕτως, οἷον ἰατρικὴ πρὸς γεωμετρίαν· ὅτι
15 μὲν γὰρ τὰ ἕλκη τὰ περιφερῆ βραδύτερον ὑγιάζεται, τοῦ ἰατροῦ εἰδέναι, διότι δὲ τοῦ γεωμέτρου.

14 Τῶν δὲ σχημάτων ἐπιστημονικὸν μάλιστα τὸ πρῶτόν ἐστιν. αἵ τε γὰρ μαθηματικαὶ τῶν ἐπιστημῶν διὰ τούτου φέρουσι τὰς ἀποδείξεις, οἷον ἀριθμητικὴ καὶ γεωμετρία καὶ
20 ὀπτική, καὶ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ὅσαι τοῦ διότι ποιοῦνται τὴν σκέψιν· ἢ γὰρ ὅλως ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις διὰ τούτου τοῦ σχήματος ὁ τοῦ διότι συλλογισμός. ὥστε κἂν διὰ τοῦτ' εἴη μάλιστα ἐπιστημονικόν· κυριώτατον γὰρ τοῦ εἰδέναι τὸ διότι θεωρεῖν. εἶτα τὴν τοῦ τί ἐστιν ἐπιστήμην
25 διὰ μόνου τούτου θηρεῦσαι δυνατόν. ἐν μὲν γὰρ τῷ μέσῳ σχήματι οὐ γίνεται κατηγορικὸς συλλογισμός, ἡ δὲ τοῦ τί ἐστιν ἐπιστήμη καταφάσεως· ἐν δὲ τῷ ἐσχάτῳ γίνεται μὲν ἀλλ' οὐ καθόλου, τὸ δὲ τί ἐστι τῶν καθόλου ἐστίν· οὐ γὰρ πῇ ἐστὶ ζῷον δίπουν ὁ ἄνθρωπος. ἔτι τοῦτο μὲν ἐκείνων
30 οὐδὲν προσδεῖται, ἐκεῖνα δὲ διὰ τούτου καταπυκνοῦται καὶ αὔξεται, ἕως ἂν εἰς τὰ ἄμεσα ἔλθῃ. φανερὸν οὖν ὅτι κυριώτατον τοῦ ἐπίστασθαι τὸ πρῶτον σχῆμα.

15 Ὥσπερ δὲ ὑπάρχειν τὸ Α τῷ Β ἐνεδέχετο ἀτόμως, οὕτω καὶ μὴ ὑπάρχειν ἐγχωρεῖ. λέγω δὲ τὸ ἀτόμως ὑπάρχειν ἢ
35 μὴ ὑπάρχειν τὸ μὴ εἶναι αὐτῶν μέσον· οὕτω γὰρ οὐκέτι ἔσται κατ' ἄλλο τὸ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν. ὅταν μὲν οὖν ἢ τὸ Α ἢ τὸ Β ἐν ὅλῳ τινὶ ᾖ, ἢ καὶ ἄμφω, οὐκ ἐνδέχεται τὸ Α τῷ Β πρώτως μὴ ὑπάρχειν. ἔστω γὰρ τὸ Α ἐν ὅλῳ τῷ Γ. οὐκοῦν εἰ τὸ Β μή ἐστιν ἐν ὅλῳ τῷ Γ (ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ μὲν

---

8 *εἰ γὰρ . . . τινὸς* pr om *nu*. — *καὶ* om *f*. — 9 *γεωμετρητά ABMcd*, pr *un*, *γεωμετριτά* pr *C*, supra vs c, *γεωμετρήματα p*. — *οὐχί γε Bf*, pr *u*. — 10 *αὕτη γε πρὸς d*. — 13 *τὸ* rc *f*. — *ἀλλήλως* pr *M*. — 17 *τὸ* pr om *n*. — 20 *ὡς* om *dn*. — 23 *καὶ n*. — *τοῦτ'*] *τοῦ ἂν* pr *n*. — *κυριότατον M*. — 27 *γίνεται*] *τι ἔσται d*. — 29 *ἔτι*] *εἰ d*. — 31 *τ' ἄμεσα p*. — *μέσα* pr *n*. — 33 *οὕτω . . . ἀτόμως* rc mg *n*. — 35 *τῷ* pr *C*. — 37 *τὸ* om *n*. — *ᾖ* om *Mp*. — 39 *οὐκοῦν . . . γ* om *p*.

Α εἶναι ἔν τινι ὅλῳ, τὸ δὲ Β μὴ εἶναι ἐν τούτῳ), συλλο- 40
γισμὸς ἔσται τοῦ μὴ ὑπάρχειν τὸ Α τῷ Β· εἰ γὰρ τῷ μὲν
Α παντὶ τὸ Γ, τῷ δὲ Β μηδενί, οὐδενὶ τῶν Β τὸ Α. ὁμοίως b
δὲ καὶ εἰ τὸ Β ἐν ὅλῳ τινί ἐστιν, οἷον ἐν τῷ Δ· τὸ μὲν
γὰρ Δ παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, τὸ δὲ Α οὐδενὶ τῶν Δ, ὥστε
τὸ Α οὐδενὶ τῶν Β ὑπάρξει διὰ συλλογισμοῦ. τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον δειχθήσεται καὶ εἰ ἄμφω ἐν ὅλῳ τινί ἐστιν. ὅτι 5
δ' ἐνδέχεται τὸ Β μὴ εἶναι ἐν ᾧ ὅλῳ ἐστὶ τὸ Α, ἢ πάλιν
τὸ Α ἐν ᾧ τὸ Β, φανερὸν ἐκ τῶν συστοιχιῶν, ὅσαι μὴ ἐπαλ-
λάττουσιν ἀλλήλαις. εἰ γὰρ μηδὲν τῶν ἐν τῇ ΑΓΔ συ-
στοιχίᾳ κατὰ μηδενὸς κατηγορεῖται τῶν ἐν τῇ ΒΕΖ, τὸ
δ' Α ἐν ὅλῳ ἐστὶ τῷ Θ συστοίχῳ ὄντι, φανερὸν ὅτι τὸ Β 10
οὐκ ἔσται ἐν τῷ Θ· ἐπαλλάξουσι γὰρ αἱ συστοιχίαι. ὁμοίως
δὲ καὶ εἰ τὸ Β ἐν ὅλῳ τινί ἐστιν. ἐὰν δὲ μηδέτερον ᾖ ἐν
ὅλῳ μηδενί, μὴ ὑπάρχῃ δὲ τὸ Α τῷ Β, ἀνάγκη ἀτόμως
μὴ ὑπάρχειν. εἰ γὰρ ἔσται τι μέσον, ἀνάγκη θάτερον αὐ-
τῶν ἐν ὅλῳ τινὶ εἶναι. ἢ γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι ἢ ἐν 15
τῷ μέσῳ ἔσται ὁ συλλογισμός. εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ πρώτῳ,
τὸ Β ἔσται ἐν ὅλῳ τινί (καταφατικὴν γὰρ δεῖ τὴν πρὸς τοῦτο
γενέσθαι πρότασιν), εἰ δ' ἐν τῷ μέσῳ, ὁπότερον ἔτυχεν·
πρὸς ἀμφοτέροις γὰρ ληφθέντος τοῦ στερητικοῦ γίνεται συλ-
λογισμός· ἀμφοτέρων δ' ἀποφατικῶν οὐσῶν οὐκ ἔσται. 20

Φανερὸν οὖν ὅτι ἐνδέχεταί τε ἄλλο ἄλλῳ μὴ ὑπάρχειν
ἀτόμως, καὶ πότ' ἐνδέχεται καὶ πῶς, εἰρήκαμεν.

16 Ἄγνοια δ' ἡ μὴ κατ' ἀπόφασιν ἀλλὰ κατὰ διάθε-
σιν λεγομένη ἔστι μὲν ἡ διὰ συλλογισμοῦ γινομένη ἀπάτη,
αὕτη δ' ἐν μὲν τοῖς πρώτως ὑπάρχουσιν ἢ μὴ ὑπάρχουσι 25
συμβαίνει διχῶς· ἢ γὰρ ὅταν ἁπλῶς ὑπολάβῃ ὑπάρχειν
ἢ μὴ ὑπάρχειν, ἢ ὅταν διὰ συλλογισμοῦ λάβῃ τὴν ὑπό-
ληψιν. τῆς μὲν οὖν ἁπλῆς ὑπολήψεως ἁπλῆ ἡ ἀπάτη, τῆς

---

40 ἔν om n.
79b1 τῷ β np. — 2 alt ἐν om p. — δ] α M. — 3 τὸ] τῷ pf. — α rc n. — τῶν] τὸ pf. — τῶν ... 4 οὐδενὶ om ABMcdu. — 4 τῷ β p. — ὑπάρχει np. — 6 ἐν ὅλῳ ἐν ᾧ p. — ὅλῳ om d. — ᾧ pr om n. — ἐστὶ ... 7 ᾧ] ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ α ἢ πάλιν τὸ α ἐν ὅλῳ rc mg n. — 7 ᾧ ὅλῳ τὸ p. — συστοίχων B, pr u, συστοιχειῶν M. — 9 συστοιχίᾳ corr B, συστοιχείᾳ d. — κατὰ] καὶ κατὰ pr ABMd. — βζε u. — 11 θ] εθ pr AdM. — 16 ὁ om C. — 17 τούτῳ dnpM, pr u. — 18 γί-νεσθαι cnp, corr u. — 21 τε] τι cdnp. — 23 ἀλλὰ] ἀλλ' ἡ np. — 24 γενομένη B. — 25 μὲν om n. — ἢ μὴ ὑπάρχουσι pr om C.

δὲ διὰ συλλογισμοῦ πλείους. μὴ ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α μη-
30 δενὶ τῶν Β ἀτόμως· οὐκοῦν ἐὰν συλλογίζηται ὑπάρχειν τὸ
Α τῷ Β, μέσον λαβὼν τὸ Γ, ἠπατημένος ἔσται διὰ συλ-
λογισμοῦ. ἐνδέχεται μὲν οὖν ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις εἶ-
ναι ψευδεῖς, ἐνδέχεται δὲ τὴν ἑτέραν μόνον. εἰ γὰρ μήτε
τὸ Α μηδενὶ τῶν Γ ὑπάρχει μήτε τὸ Γ μηδενὶ τῶν Β, εἴ-
35 ληπται δ' ἑκατέρα ἀνάπαλιν, ἄμφω ψευδεῖς ἔσονται. ἐγ-
χωρεῖ δ' οὕτως ἔχειν τὸ Γ πρὸς τὸ Α καὶ Β ὥστε μήτε ὑπὸ
τὸ Α εἶναι μήτε καθόλου τῷ Β. τὸ μὲν γὰρ Β ἀδύνατον
εἶναι ἐν ὅλῳ τινί· πρώτως γὰρ ἐλέγετο αὐτῷ τὸ Α μὴ ὑπάρ-
χειν· τὸ δὲ Α οὐκ ἀνάγκη πᾶσι τοῖς οὖσιν εἶναι καθόλου,
40 ὥστ' ἀμφότεραι ψευδεῖς. ἀλλὰ καὶ τὴν ἑτέραν ἐνδέχεται
ἀληθῆ λαμβάνειν, οὐ μέντοι ὁποτέραν ἔτυχεν, ἀλλὰ τὴν
p.80 ΑΓ· ἡ γὰρ ΓΒ πρότασις ἀεὶ ψευδὴς ἔσται διὰ τὸ ἐν μη-
δενὶ εἶναι τὸ Β, τὴν δὲ ΑΓ ἐγχωρεῖ, οἷον εἰ τὸ Α καὶ τῷ
Γ καὶ τῷ Β ὑπάρχει ἀτόμως. ὅταν γὰρ πρῶτον κατη-
γορῆται ταὐτὸ πλειόνων, οὐδέτερον οὐδετέρῳ ἔσται. διαφέ-
5 ρει δ' οὐδέν, οὐδ' εἰ μὴ ἀτόμως ὑπάρχει.

Ἡ μὲν οὖν τοῦ ὑπάρχειν ἀπάτη διὰ τούτων τε καὶ
οὕτω γίνεται μόνως (οὐ γὰρ ἦν ἐν ἄλλῳ σχήματι τοῦ ὑπάρ-
χειν συλλογισμός), ἡ δὲ τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἔν τε τῷ πρώ-
τῳ καὶ ἐν τῷ μέσῳ σχήματι. πρῶτον οὖν εἴπωμεν ποσα-
10 χῶς ἐν τῷ πρώτῳ γίνεται, καὶ πῶς ἐχουσῶν τῶν προτά-
σεων. ἐνδέχεται μὲν οὖν ἀμφοτέρων ψευδῶν οὐσῶν, οἷον εἰ τὸ
Α καὶ τῷ Γ καὶ τῷ Β ὑπάρχει ἀτόμως· ἐὰν γὰρ ληφθῇ
τὸ μὲν Α τῷ Γ μηδενί, τὸ δὲ Γ παντὶ τῷ Β, ψευδεῖς
αἱ προτάσεις. ἐνδέχεται δὲ καὶ τῆς ἑτέρας ψευδοῦς οὔσης,
15 καὶ ταύτης ὁποτέρας ἔτυχεν. ἐγχωρεῖ γὰρ τὴν μὲν ΑΓ
ἀληθῆ εἶναι, τὴν δὲ ΓΒ ψευδῆ, τὴν μὲν ΑΓ ἀληθῆ ὅτι
οὐ πᾶσι τοῖς οὖσιν ὑπάρχει τὸ Α, τὴν δὲ ΓΒ ψευδῆ ὅτι
ἀδύνατον ὑπάρχειν τῷ Β τὸ Γ, ᾧ μηδενὶ ὑπάρχει τὸ Α·

---

31 ἡ ἀπάτη μὲν ἔσται corr *u*. — 34 ὑπάρχειν *A*, ὑπάρχῃ *B*. — 36 καὶ ... α rc mg *n*. — 37 τῷ] τοῦ corr *C*. — 38 αὐτὸ *n*. — 41 μέντοι γε ὁποτέραν *Cc*.

80a1 βγ *u*. — ἐν om *A*. — 2 τῷ] τὸ *BM*. — 3 καὶ] ἢ *M*. — γὰρ corr *C*. — πρώτως *Ccnf*, corr *u*. — 4 οὐδέτερον ἐν οὐδετέρῳ *npf*. — διαφέρει ... ὑπάρχει om *BM*, pr *ACcdu*. — 5 μὴ ἀτόμως μὴ *f*. — 8 τε om *C*. — 9 εἴπομεν *n*. — 12 ἂν *n*. — 16 βγ *Bdu*. — 17 βγ *p*. — 18 ὑπάρχειν ἀδύνατον *np*.

οὐ γὰρ ἔτι ἀληθὴς ἔσται ἡ ΑΓ πρότασις· ἅμα δέ, εἰ καὶ
εἰσὶν ἀμφότεραι ἀληθεῖς, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται ἀληθές. 20
ἀλλὰ καὶ τὴν ΓΒ ἐνδέχεται ἀληθῆ εἶναι τῆς ἑτέρας οὔσης
ψευδοῦς, οἷον εἰ τὸ Β καὶ ἐν τῷ Γ καὶ ἐν τῷ Α ἐστίν·
ἀνάγκη γὰρ θάτερον ὑπὸ θάτερον εἶναι, ὥστ' ἂν λάβῃ τὸ
Α μηδενὶ τῶν Γ ὑπάρχειν, ψευδὴς ἔσται ἡ πρότασις. φα-
νερὸν οὖν ὅτι καὶ τῆς ἑτέρας ψευδοῦς οὔσης καὶ ἀμφοῖν ἔσται 25
ψευδὴς ὁ συλλογισμός.

Ἐν δὲ τῷ μέσῳ σχήματι ὅλας μὲν εἶναι τὰς προτάσεις
ἀμφοτέρας ψευδεῖς οὐκ ἐνδέχεται· ὅταν γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ
Β ὑπάρχῃ, οὐδὲν ἔσται λαβεῖν ὃ τῷ μὲν ἑτέρῳ παντὶ θατέρῳ
δ' οὐδενὶ ὑπάρξει· δεῖ δ' οὕτω λαμβάνειν τὰς προτάσεις 30
ὥστε τῷ μὲν ὑπάρχειν τῷ δὲ μὴ ὑπάρχειν, εἴπερ ἔσται συλ-
λογισμός. εἰ οὖν οὕτω λαμβανόμεναι ψευδεῖς, δῆλον ὡς ἐναν-
τίως ἀνάπαλιν ἕξουσι· τοῦτο δ' ἀδύνατον. ἐπί τι δ' ἑκα-
τέραν οὐδὲν κωλύει ψευδῆ εἶναι, οἷον εἰ τὸ Γ καὶ τῷ Α καὶ
τῷ Β τινὶ ὑπάρχοι· ἂν γὰρ τῷ μὲν Α παντὶ ληφθῇ ὑπάρ- 35
χον, τῷ δὲ Β μηδενί, ψευδεῖς μὲν ἀμφότεραι αἱ προτά-
σεις, οὐ μέντοι ὅλαι ἀλλ' ἐπί τι. καὶ ἀνάπαλιν δὲ τεθέν-
τος τοῦ στερητικοῦ ὡσαύτως. τὴν δ' ἑτέραν εἶναι ψευδῆ καὶ
ὁποτερανοῦν ἐνδέχεται. ὃ γὰρ ὑπάρχει τῷ Α παντί, καὶ
τῷ Β ὑπάρχει· ἐὰν οὖν ληφθῇ τῷ μὲν Α ὅλῳ ὑπάρχειν 40
τὸ Γ, τῷ δὲ Β ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν, ἡ μὲν ΓΑ ἀληθὴς ἔσται, b
ἡ δὲ ΓΒ ψευδής. πάλιν ὃ τῷ Β μηδενὶ ὑπάρχει, οὐδὲ τῷ
Α παντὶ ὑπάρξει· εἰ γὰρ τῷ Α, καὶ τῷ Β· ἀλλ' οὐχ ὑπῆρ-
χεν. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Γ τῷ μὲν Α ὅλῳ ὑπάρχειν, τῷ δὲ
Β μηδενί, ἡ μὲν ΓΒ πρότασις ἀληθής, ἡ δ' ἑτέρα ψευ- 5
δής. ὁμοίως δὲ καὶ μετατεθέντος τοῦ στερητικοῦ. ὃ γὰρ μη-
δενὶ ὑπάρχει τῷ Α, οὐδὲ τῷ Β οὐδενὶ ὑπάρξει· ἐὰν οὖν λη-
φθῇ τὸ Γ τῷ μὲν Α ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β ὅλῳ
ὑπάρχειν, ἡ μὲν ΑΓ πρότασις ἀληθὴς ἔσται, ἡ ἑτέρα δὲ
ψευδής. καὶ πάλιν, ὃ παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, μηδενὶ λα- 10
βεῖν τῷ Α ὑπάρχον ψεῦδος. ἀνάγκη γάρ, εἰ τῷ Β παντί,

---

19 καὶ εἰ d. — εἰ om n. — 20 ἔσται om M. — 21 βγ np. —
22 pr καὶ om M. — 23 γὰρ om np. — 29 ὑπάρχειν M. — ἔστι C. —
30 ὑπάρχει np. — 31 εἴπερ rc f. — 33 ἑκάτερον ABduM. — 35 ὑ-
πάρχει M, ὑπάρχει οἷον d. — 37 ἐπει. (sic) καὶ n. — δὲ om C.
80b1 τὸ ... ὑπάρχειν pr om c. — ὑπάρχῃ d. — 2 βγ pf. —
5 βγ Bu. — alt ἡ] ἔσται ἡ np. — 7 ὑπάρχῃ τῷ n. — 11 ὑπάρχειν np.

καὶ τῷ Α τινὶ ὑπάρχειν· ἐὰν οὖν ληφθῇ τῷ μὲν Β παντὶ ὑπάρχειν τὸ Γ, τῷ δὲ Α μηδενί, ἡ μὲν ΓΒ ἀληθὴς ἔσται, ἡ δὲ ΓΑ ψευδής. φανερὸν οὖν ὅτι καὶ ἀμφοτέρων οὐσῶν
15 ψευδῶν καὶ τῆς ἑτέρας μόνον ἔσται συλλογισμὸς ἀπατητικὸς ἐν τοῖς ἀτόμοις.

17 Ἐν δὲ τοῖς μὴ ἀτόμως ὑπάρχουσιν ἢ μὴ ὑπάρχουσιν, ὅταν μὲν διὰ τοῦ οἰκείου μέσου γίνηται τοῦ ψεύδους ὁ συλλογισμός, οὐχ οἷόν τε ἀμφοτέρας ψευδεῖς εἶναι τὰς
20 προτάσεις, ἀλλὰ μόνον τὴν πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ. λέγω δ' οἰκεῖον μέσον δι' οὗ γίνεται τῆς ἀντιφάσεως ὁ συλλογισμός. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α τῷ Β διὰ μέσου τοῦ Γ. ἐπεὶ οὖν ἀνάγκη τὴν ΓΒ καταφατικὴν λαμβάνεσθαι συλλογισμοῦ γινομένου, δῆλον ὅτι ἀεὶ αὕτη ἔσται ἀληθής· οὐ
25 γὰρ ἀντιστρέφεται. ἡ δὲ ΑΓ ψευδής· ταύτης γὰρ ἀντιστρεφομένης ἐναντίος γίνεται ὁ συλλογισμός. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἐξ ἄλλης συστοιχίας ληφθείη τὸ μέσον, οἷον τὸ Δ εἰ καὶ ἐν τῷ Α ὅλῳ ἐστὶ καὶ κατὰ τοῦ Β κατηγορεῖται παντός· ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν ΔΒ πρότασιν μένειν, τὴν δ'
30 ἑτέραν ἀντιστρέφεσθαι, ὥσθ' ἡ μὲν ἀεὶ ἀληθής, ἡ δ' ἀεὶ ψευδής. καὶ σχεδὸν ἥ γε τοιαύτη ἀπάτη ἡ αὐτή ἐστι τῇ διὰ τοῦ οἰκείου μέσου. ἐὰν δὲ μὴ διὰ τοῦ οἰκείου μέσου γίνηται ὁ συλλογισμός, ὅταν μὲν ὑπὸ τὸ Α ᾖ τὸ μέσον, τῷ δὲ Β μηδενὶ ὑπάρχῃ, ἀνάγκη ψευδεῖς εἶναι ἀμφοτέρας.
35 ληπτέαι γὰρ ἐναντίως ἢ ὡς ἔχουσιν αἱ προτάσεις, εἰ μέλλει συλλογισμὸς ἔσεσθαι· οὕτω δὲ λαμβανομένων ἀμφότεραι γίνονται ψευδεῖς. οἷον εἰ τὸ μὲν Α ὅλῳ τῷ Δ ὑπάρχει, τὸ δὲ Δ μηδενὶ τῶν Β· ἀντιστραφέντων γὰρ τούτων συλλογισμός τ' ἔσται καὶ αἱ προτάσεις ἀμφότεραι ψευ-
40 δεῖς. ὅταν δὲ μὴ ᾖ ὑπὸ τὸ Α τὸ μέσον, οἷον τὸ Δ, ἡ
p. 81 μὲν ΑΔ ἀληθὴς ἔσται, ἡ δὲ ΔΒ ψευδής. ἡ μὲν γὰρ ΑΔ

---

13 τὸ] τῷ *n*. — δὲ fort pr om *f*. — 15 μόνως *d*. — 17 ἀτόμοις *Bd*, sed *B* corr ἀτόμως pr manu. — ἢ μὴ ὑπάρχουσιν om *ABMnup*, pr *c*. — 18 μὲν] μὲν οὖν *d*. — 23 post τὴν lit duarum litt *f*. — βγ *BCp*. — 24 ἀεὶ om *d*. — ἐστὶν αὕτη *c*. — ἐστὶν *C*. — 26 ὁ pos ante ἐναντίος *np*. — 28 ὅλως *np*. — 29 αβ pr *n*. — 32 μέσου pr om *n*. — 33 τοῦ α *M*. — 34 ὑπάρχειν *M*. — 35 μέλλῃ *C*, μέλλοι *M*. — 36 ἀμφοτέρων *B*. — 40 τοῦ α *M*.

81a1 ἔσται om *C*. — βδ *Cn*, sed δβ supra *n*, δγ *p*. — ἡ μὲν ... ψευδής om *C*. — γὰρ om *u*.

ἀληθής, ὅτι οὐκ ἦν ἐν τῷ Α τὸ Δ, ἡ δὲ ΔΒ ψευδής, ὅτι, εἰ ἦν ἀληθής, κἂν τὸ συμπέρασμα ἦν ἀληθές· ἀλλ' ἦν ψεῦδος.

Διὰ δὲ τοῦ μέσου σχήματος γινομένης τῆς ἀπάτης, 5 ἀμφοτέρας μὲν οὐκ ἐνδέχεται ψευδεῖς εἶναι τὰς προτάσεις ὅλας (ὅταν γὰρ ᾖ τὸ Β ὑπὸ τὸ Α, οὐδὲν ἐνδέχεται τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενὶ ὑπάρχειν, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον), τὴν ἑτέραν δ' ἐγχωρεῖ, καὶ ὁποτέραν ἔτυχεν. εἰ γὰρ τὸ Γ καὶ τῷ Α καὶ τῷ Β ὑπάρχοι, ἐὰν ληφθῇ τῷ μὲν Α 10 ὑπάρχειν τῷ δὲ Β μὴ ὑπάρχειν, ἡ μὲν ΑΓ ἀληθὴς ἔσται, ἡ δ' ἑτέρα ψευδής. πάλιν δ' εἰ τῷ μὲν Β ληφθείη τὸ Γ ὑπάρχον, τῷ δὲ Α μηδενί, ἡ μὲν ΓΒ ἀληθὴς ἔσται, ἡ δ' ἑτέρα ψευδής.

Ἐὰν μὲν οὖν στερητικὸς ᾖ τῆς ἀπάτης ὁ συλλογισμός, 15 εἴρηται πότε καὶ διὰ τίνων ἔσται ἡ ἀπάτη· ἐὰν δὲ καταφατικός, ὅταν μὲν διὰ τοῦ οἰκείου μέσου, ἀδύνατον ἀμφοτέρας εἶναι ψευδεῖς· ἀνάγκη γὰρ τὴν ΓΒ μένειν, εἴπερ ἔσται συλλογισμός, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. ὥστε ἡ ΓΑ ἀεὶ ἔσται ψευδής· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀντιστρεφομένη. ὁμοίως 20 δὲ καὶ εἰ ἐξ ἄλλης συστοιχίας λαμβάνοιτο τὸ μέσον, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ἐπὶ τῆς στερητικῆς ἀπάτης· ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν ΔΒ μένειν, τὴν δ' ΑΔ ἀντιστρέφεσθαι, καὶ ἡ ἀπάτη ἡ αὐτὴ τῇ πρότερον. ὅταν δὲ μὴ διὰ τοῦ οἰκείου, ἐὰν μὲν ᾖ τὸ Δ ὑπὸ τὸ Α, αὕτη μὲν ἔσται ἀληθής, ἡ ἑτέρα δὲ 25 ψευδής· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α πλείοσιν ὑπάρχειν, ἃ οὐκ ἔστιν ὑπ' ἄλληλα. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ τὸ Δ ὑπὸ τὸ Α, αὕτη μὲν ἀεὶ δῆλον ὅτι ἔσται ψευδής (καταφατικὴ γὰρ λαμβάνεται), τὴν δὲ ΔΒ ἐνδέχεται καὶ ἀληθῆ εἶναι καὶ ψευδῆ· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ μὲν Α τῷ Δ μηδενὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Δ 30 τῷ Β παντί, οἷον ζῷον ἐπιστήμῃ, ἐπιστήμη δὲ μουσικῇ. οὐδ' αὖ μήτε τὸ Α μηδενὶ τῶν Δ μήτε τὸ Δ μηδενὶ τῷ Β.

---

2 βδ *ABdcnuM*. — 3 καὶ *ABcu*. — 7 μὲν α παντὶ *C*. — 9 δ' ἑτέραν *Buf*. — ἑτέραν om *d*. — 10 τὸ α *M*, pr *B*. — ὑπάρχει *cf*. — ὑπάρχοιεν ἂν *n*. — 13 βγ *Bu*. — ἀληθὲς *n*. — 15 στερητικῆς *M*. — 16 δὲ] δὲ ᾖ *np*. — 18 βγ *Bc*. — 19 ὥστε γὰρ ἡ *n*. — 21 εἰ] ἡ *n*. — λαμβάνοι *d*. — 23 pr τὴν] τὸ *n*. — ἡ] ἥ γε *n*. — 24 τῇ rc supra vs *n*. — μὴ] μὴ ᾖ *n*, om *d*. — 25 δὲ ἑτέρα *C*. — 30 γὰρ rc supra vs *n*. — δὲ pr om *B*. — 32 αὖ γε μήτε *M*. — τῶν *dnM*.

φανερὸν οὖν ὅτι μὴ ὄντος τοῦ μέσου ὑπὸ τὸ A καὶ ἀμφοτέρας ἐγχωρεῖ ψευδεῖς εἶναι καὶ ὁποτέραν ἔτυχεν.

35 Ποσαχῶς μὲν οὖν καὶ διὰ τίνων ἐγχωρεῖ γίνεσθαι τὰς κατὰ συλλογισμὸν ἀπάτας ἔν τε τοῖς ἀμέσοις καὶ ἐν τοῖς δι' ἀποδείξεως, φανερόν.

18 Φανερὸν δὲ καὶ ὅτι, εἴ τις αἴσθησις ἐκλέλοιπεν, ἀνάγκη καὶ ἐπιστήμην τινὰ ἐκλελοιπέναι, ἣν ἀδύνατον λαβεῖν, εἴπερ 40 μανθάνομεν ἢ ἐπαγωγῇ ἢ ἀποδείξει. ἔστι δ' ἡ μὲν ἀπόδει-b ξις ἐκ τῶν καθόλου, ἡ δ' ἐπαγωγὴ ἐκ τῶν κατὰ μέρος· ἀδύνατον δὲ τὰ καθόλου θεωρῆσαι μὴ δι' ἐπαγωγῆς, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐξ ἀφαιρέσεως λεγόμενα ἔσται δι' ἐπαγωγῆς γνώριμα ποιεῖν, ὅτι ὑπάρχει ἑκάστῳ γένει ἔνια, καὶ εἰ μὴ χω-5 ριστά ἐστιν, ᾗ τοιονδὶ ἕκαστον. ἐπαχθῆναι δὲ μὴ ἔχοντας αἴσθησιν ἀδύνατον. τῶν γὰρ καθ' ἕκαστον ἡ αἴσθησις· οὐ γὰρ ἐνδέχεται λαβεῖν αὐτῶν τὴν ἐπιστήμην. οὔτε γὰρ ἐκ τῶν καθόλου ἄνευ ἐπαγωγῆς, οὔτε δι' ἐπαγωγῆς ἄνευ τῆς αἰσθήσεως.

19 Ἔστι δὲ πᾶς συλλογισμὸς διὰ τριῶν ὅρων, καὶ ὁ μὲν 11 δεικνύναι δυνάμενος ὅτι ὑπάρχει τὸ A τῷ Γ διὰ τὸ ὑπάρχειν τῷ B καὶ τοῦτο τῷ Γ, ὁ δὲ στερητικός, τὴν μὲν ἑτέραν πρότασιν ἔχων ὅτι ὑπάρχει τι ἄλλο ἄλλῳ, τὴν δ' ἑτέραν ὅτι οὐχ ὑπάρχει. φανερὸν οὖν ὅτι αἱ μὲν ἀρχαὶ καὶ αἱ λε-15 γόμεναι ὑποθέσεις αὗταί εἰσι· λαβόντα γὰρ ταῦτα οὕτως ἀνάγκη δεικνύναι, οἷον ὅτι τὸ A τῷ Γ ὑπάρχει διὰ τοῦ B, πάλιν δ' ὅτι τὸ A τῷ B δι' ἄλλου μέσου, καὶ ὅτι τὸ B τῷ Γ ὡσαύτως. κατὰ μὲν οὖν δόξαν συλλογιζομένοις καὶ μόνον διαλεκτικῶς δῆλον ὅτι τοῦτο μόνον σκεπτέον, εἰ ἐξ ὧν 20 ἐνδέχεται ἐνδοξοτάτων γίνεται ὁ συλλογισμός, ὥστ' εἰ καὶ ἔστι τι τῇ ἀληθείᾳ τῶν AB μέσον, δοκεῖ δὲ μή, ὁ διὰ τούτου συλλογιζόμενος συλλελόγισται διαλεκτικῶς· πρὸς δ' ἀλήθειαν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων δεῖ σκοπεῖν. ἔχει δ' οὕτως.

---

36 *τε* om *C.* — 37 *δι'*] *μὴ ἀμέσοις δι' n.* — 38 *φανερὸν*] *δῆλον C.* — 40 *ἔσται n.*

81b4 *γνώριμα ἄν τις βούληται γνώριμα ποιεῖν np.* — 5 *εἴσιν C.* *ᾗ*] *ἢ nM.* — *τοιόνδε M.* — *δὲ*] *γὰρ p.* — *ἔχοντα M.* — 6 *ἀδύνατον* rc mg *n*, om *p.* — *γὰρ τῶν* pr *A.* — *τῶν* pr om *B.* — 11 *δείκνυται λεγομένους ὅτι n.* — *τῷ*] *τὸ M.* — *διὰ ... τῷ γ* om *M.* — 17 *δι'* rc supra vs *n.* — 20 *εἰ* pr om *n.* — 21 *ἔστι*] *μὴ ἔστι cup*, pr *ABn.* — *τι* om *M.* — *τὸν* pr *B.* — *μή*] *εἶναι cufp*, *μὴ* (rc) *εἶναι AC*, *μή* corr *B.* — *ὁ* om *d.* — post *ὁ* et 22 post *τούτου* del alqd *C.*

ἐπειδὴ ἔστιν ὃ αὐτὸ μὲν κατ' ἄλλου κατηγορεῖται μὴ κατὰ
συμβεβηκός, — λέγω δὲ τὸ κατὰ συμβεβηκός, οἷον τὸ λευ- 25
κόν ποτ' ἐκεῖνό φαμεν εἶναι ἄνθρωπον, οὐχ ὁμοίως λέγοντες
καὶ τὸν ἄνθρωπον λευκόν· ὁ μὲν γὰρ οὐχ ἕτερόν τι ὢν λευ-
κόν ἐστι, τὸ δὲ λευκόν, ὅτι συμβέβηκε τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι
λευκῷ. ἔστιν οὖν ἔνια τοιαῦτα ὥστε καθ' αὑτὰ κατηγορεῖσθαι.
ἔστω δὴ τὸ Γ τοιοῦτον, ὃ αὐτὸ μὲν μηκέτι ὑπάρχει ἄλλῳ, 30
τούτῳ δὲ τὸ Β πρώτῳ, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο μεταξύ. καὶ
πάλιν τὸ Ε τῷ Ζ ὡσαύτως, καὶ τοῦτο τῷ Β. ἆρ' οὖν τοῦτο
ἀνάγκη στῆναι, ἢ ἐνδέχεται εἰς ἄπειρον ἰέναι; καὶ πάλιν εἰ
τοῦ μὲν Α μηδὲν κατηγορεῖται καθ' αὑτό, τὸ δὲ Α τῷ Θ
ὑπάρχει πρώτῳ, μεταξὺ δὲ μηδενὶ προτέρῳ, καὶ τὸ Θ τῷ 35
Η, καὶ τοῦτο τῷ Β, ἆρα καὶ τοῦτο ἵστασθαι ἀνάγκη, ἢ καὶ
τοῦτ' ἐνδέχεται εἰς ἄπειρον ἰέναι; διαφέρει δὲ τοῦτο τοῦ πρό-
τερον τοσοῦτον, ὅτι τὸ μέν ἐστιν, ἆρα ἐνδέχεται ἀρξαμένῳ
ἀπὸ τοιούτου ὃ μηδενὶ ὑπάρχει ἑτέρῳ ἀλλ' ἄλλο ἐκείνῳ, ἐπὶ
τὸ ἄνω εἰς ἄπειρον ἰέναι, θάτερον δὲ ἀρξάμενον ἀπὸ τοιούτου 40
ὃ αὐτὸ μὲν ἄλλου, ἐκείνου δὲ μηδὲν κατηγορεῖται, ἐπὶ τὸ p. 82
κάτω σκοπεῖν εἰ ἐνδέχεται εἰς ἄπειρον ἰέναι. ἔτι τὰ μεταξὺ
ἆρ' ἐνδέχεται ἄπειρα εἶναι ὡρισμένων τῶν ἄκρων; λέγω δ'
οἷον εἰ τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχει, μέσον δ' αὐτῶν τὸ Β, τοῦ
δὲ Β καὶ τοῦ Α ἕτερα, τούτων δ' ἄλλα, ἆρα καὶ ταῦτα 5
εἰς ἄπειρον ἐνδέχεται ἰέναι, ἢ ἀδύνατον; ἔστι δὲ τοῦτο σκο-
πεῖν ταὐτὸ καὶ εἰ αἱ ἀποδείξεις εἰς ἄπειρον ἔρχονται, καὶ
εἰ ἔστιν ἀπόδειξις ἅπαντος, ἢ πρὸς ἄλληλα περαίνεται.

Ὁμοίως δὲ λέγω καὶ ἐπὶ τῶν στερητικῶν συλλογισμῶν
καὶ προτάσεων, οἷον εἰ τὸ Α μὴ ὑπάρχει τῷ Β μηδενί, ἤτοι 10
πρώτῳ, ἢ ἔσται τι μεταξὺ ᾧ προτέρῳ οὐχ ὑπάρχει, οἷον εἰ
τὸ Η, ὃ τῷ Β ὑπάρχει παντί, καὶ πάλιν τούτου ἔτι ἄλλῳ

---

25 pr τὸ rc *d*. — 26 ἐκεῖνό] μέν *n*. — ἄνθρ. εἶναι *p*. — 27 ὂν *M*. — 28 δὲ om *n*. — 31 τὸ] τῷ *B*. — καὶ om *M*. — 32 τῷ ε τὸ *Cfnp*. — τούτῳ τὸ *p*, pr *n*. — 33 στῆναι corr *n*. — 34 δὲ om *d*. — θ] θβ pr *n*. — 36 post ἢ del una litt *n*. — 37 τοῦ] τὸ *d*. — προτέρου *CD*. — 38 ἆρα ἐνδέχεται om *C*. — ἀρξάμενον *C*. — 39 ἀπὸ τοῦ τοιούτου *D*. — ἀπὸ τούτου *d*. — ἄλλο] ὃ *d*.

82a1 ἄλλο *M*. — μηθὲν *D*. — 2 ἄπειρα *n*. — ἔτι τὰ] ἔπειτα *n*. — 4 τοῦ] τὸ *M*. — 6 τοῦτο σκοπεῖν corr ubi loc paucioribus *u*. — 7 αἱ om *Bdu*. — 8 εἰ rc supra vs *n*. — 11 εἰ] ἢ pr *A*. — 12 et 13 τὸ] τῷ *n*, corr *A*. — θ ἢ ὃ *A*, pr *c*.

προτέρῳ, οἷον εἰ τὸ Θ, ὃ τῷ Η παντὶ ὑπάρχει. καὶ γὰρ
ἐπὶ τούτων ἢ ἄπειρα οἷς ὑπάρχει προτέροις, ἢ ἵσταται.
15 Ἐπὶ δὲ τῶν ἀντιστρεφόντων οὐχ ὁμοίως ἔχει. οὐ γάρ
ἐστιν ἐν τοῖς ἀντικατηγορουμένοις οὗ πρώτου κατηγορεῖται ἢ
τελευταίου· πάντα γὰρ πρὸς πάντα ταύτῃ γε ὁμοίως ἔχει, εἴτ'
ἐστὶν ἄπειρα τὰ κατ' αὐτοῦ κατηγορούμενα, εἴτ' ἀμφότερά ἐστι
τὰ ἀπορηθέντα ἄπειρα· πλὴν εἰ μὴ ὁμοίως ἐνδέχεται ἀντι-
20 στρέφειν, ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς συμβεβηκός, τὸ δ' ὡς κατηγορίαν.

20 Ὅτι μὲν οὖν τὰ μεταξὺ οὐκ ἐνδέχεται ἄπειρα εἶναι, εἰ
ἐπὶ τὸ κάτω καὶ τὸ ἄνω ἵστανται αἱ κατηγορίαι, δῆλον.
λέγω δ' ἄνω μὲν τὴν ἐπὶ τὸ καθόλου μᾶλλον, κάτω δὲ
τὴν ἐπὶ τὸ κατὰ μέρος. εἰ γὰρ τοῦ Α κατηγορουμένου κατὰ
25 τοῦ Ζ ἄπειρα τὰ μεταξύ, ἐφ' ὧν Β, δῆλον ὅτι ἐνδέχοιτ'
ἂν ὥστε καὶ ἀπὸ τοῦ Α ἐπὶ τὸ κάτω ἕτερον ἑτέρου κατηγο-
ρεῖσθαι εἰς ἄπειρον (πρὶν γὰρ ἐπὶ τὸ Ζ ἐλθεῖν, ἄπειρα τὰ
μεταξύ) καὶ ἀπὸ τοῦ Ζ ἐπὶ τὸ ἄνω ἄπειρα, πρὶν ἐπὶ τὸ Α
ἐλθεῖν. ὥστ' εἰ ταῦτα ἀδύνατα, καὶ τοῦ Α καὶ Ζ ἀδύνατον
30 ἄπειρα εἶναι μεταξύ. οὐδὲ γὰρ εἴ τις λέγοι ὅτι τὰ μέν ἐστι
τῶν ΑΒΖ ἐχόμενα ἀλλήλων ὥστε μὴ εἶναι μεταξύ, τὰ δ' οὐκ
ἔστι λαβεῖν, οὐδὲν διαφέρει. ὃ γὰρ ἂν λάβω τῶν Β, ἔσται
πρὸς τὸ Α ἢ πρὸς τὸ Ζ ἢ ἄπειρα τὰ μεταξὺ ἢ οὔ. ἀφ'
οὗ δὴ πρῶτον ἄπειρα, εἴτ' εὐθὺς εἴτε μὴ εὐθύς, οὐδὲν διαφέ-
35 ρει· τὰ γὰρ μετὰ ταῦτα ἄπειρά ἐστιν.

21 Φανερὸν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς στερητικῆς ἀποδείξεως ὅτι στή-
σεται, εἴπερ ἐπὶ τῆς κατηγορικῆς ἵσταται ἐπ' ἀμφότερα.
ἔστω γὰρ μὴ ἐνδεχόμενον μήτε ἐπὶ τὸ ἄνω ἀπὸ τοῦ ὑστά-
του εἰς ἄπειρον ἰέναι (λέγω δ' ὕστατον ὃ αὐτὸ μὲν ἄλλῳ
b μηδενὶ ὑπάρχει, ἐκείνῳ δὲ ἄλλο, οἷον τὸ Ζ) μήτε ἀπὸ τοῦ
πρώτου ἐπὶ τὸ ὕστατον (λέγω δὲ πρῶτον ὃ αὐτὸ μὲν κατ'

---

14 ἢ] αἱ corr *n.* — ἀπειρίαι *n.* — οἷς οὐχ ὑπάρχει *Denf.* — οἷς ... προτέροις] ἢ συνυπάρχει ἐν τοῖς ἑτέροις *d.* — 16 ἔστιν om *AMd.* — κατηγορουμένοις *ABnudp.* — 17 πάντα] ταῦτα *Bu.* — γὰρ corr *n.* — 18 εἴτ'] ἐπ' *Dn*, corr *A.* — 22 καὶ ἐπὶ τὸ *D.* — 25 τὰ] τὸ δὲ pr *n.* — 26 τὸ supra vs *M*, τὰ *D.* — 29 καὶ τοῦ ζ *Dfnp.* — 30 εἶναι τὰ μεταξύ *p.* — οὐδὲ ... μεταξύ om *M.* — 31 αβγ *ABCdunpf*, αβ *M.* — 32 ἔστι] ἔτι *M.* — ἂν corr *n.* — λαβὼν τὸ β pr *n.* — 33 pr ἢ] ἢ εἰ corr *d.* — alt ἢ rc supra vs *n.* — οὗ ... πρῶτον pr om *n.* — 34 οὐθὲν *D.* — 39 ἄλλο *d.*

82b1 ὑπάρχειν *M.* — ἐκεῖνο *d.* — ἄλλῳ *M.* — μήτε αὐτὸ ἀπὸ *n.* — ὑπὸ pr *ABdu.*

ἄλλου, κατ' ἐκείνου δὲ μηδὲν ἄλλο). εἰ δὴ ταῦτ' ἐστί, καὶ
ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως στήσεται. τριχῶς γὰρ δείκνυται μὴ
ὑπάρχον. ἢ γὰρ ᾧ μὲν τὸ Γ, τὸ Β ὑπάρχει παντί, ᾧ δὲ 5
τὸ Β, οὐδενὶ τὸ Α. τοῦ μὲν τοίνυν ΒΓ, καὶ ἀεὶ τοῦ ἑτέρου
διαστήματος, ἀνάγκη βαδίζειν εἰς ἄμεσα· κατηγορικὸν γὰρ
τοῦτο τὸ διάστημα. τὸ δ' ἕτερον δῆλον ὅτι εἰ ἄλλῳ οὐχ ὑπάρ-
χει προτέρῳ, οἷον τῷ Δ, τοῦτο δεήσει τῷ Β παντὶ ὑπάρ-
χειν. καὶ εἰ πάλιν ἄλλῳ τοῦ Δ προτέρῳ οὐχ ὑπάρχει, ἐκεῖνο 10
δεήσει τῷ Δ παντὶ ὑπάρχειν. ὥστ' ἐπεὶ ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω ἵστα-
ται ὁδός, καὶ ἡ ἐπὶ τὸ κάτω στήσεται, καὶ ἔσται τι πρῶτον,
ᾧ οὐχ ὑπάρχει. πάλιν εἰ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Α, τῷ δὲ Γ
μηδενί, τὸ Α τῷ Γ οὐδενὶ ὑπάρχει. πάλιν τοῦτο εἰ δεῖ δεῖ-
ξαι, δῆλον ὅτι ἢ διὰ τοῦ ἄνω τρόπου δειχθήσεται ἢ διὰ 15
τούτου ἢ τοῦ τρίτου. ὁ μὲν οὖν πρῶτος εἴρηται, ὁ δὲ δεύτε-
ρος δειχθήσεται. οὕτω δ' ἂν δεικνύοι, οἷον ὅτι τὸ Δ τῷ μὲν
Β παντὶ ὑπάρχει, τῷ δὲ Γ οὐδενί, εἰ ἀνάγκη ὑπάρχειν τι
τῷ Β. καὶ πάλιν εἰ τοῦτο τῷ Γ μὴ ὑπάρξει, ἄλλο τῷ Δ
ὑπάρχει, ὃ τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει. οὐκοῦν ἐπεὶ τὸ ὑπάρχειν 20
ἀεὶ τῷ ἀνωτέρω ἵσταται, στήσεται καὶ τὸ μὴ ὑπάρχειν. ὁ
δὲ τρίτος τρόπος ἦν· εἰ τὸ μὲν Α τῷ Β παντὶ ὑπάρχει, τὸ
δὲ Γ μὴ ὑπάρχει, οὐ παντὶ ὑπάρχει τὸ Γ ᾧ τὸ Α. πά-
λιν δὲ τοῦτο ἢ διὰ τῶν ἄνω εἰρημένων ἢ ὁμοίως δειχθήσεται.
ἐκείνως μὲν δὴ ἵσταται, εἰ δ' οὕτω, πάλιν λήψεται τὸ Β 25
τῷ Ε ὑπάρχειν, ᾧ τὸ Γ μὴ παντὶ ὑπάρχει. καὶ τοῦτο πά-
λιν ὁμοίως. ἐπεὶ δ' ὑπόκειται ἵστασθαι καὶ ἐπὶ τὸ κάτω,
δῆλον ὅτι στήσεται καὶ τὸ Γ οὐχ ὑπάρχον.

Φανερὸν δ' ὅτι καὶ ἐὰν μὴ μιᾷ ὁδῷ δεικνύηται ἀλλὰ πά-
σαις, ὁτὲ μὲν ἐκ τοῦ πρώτου σχήματος, ὁτὲ δὲ ἐκ τοῦ δευτέρου 30

---

5 ἢ corr *n*. — γ τῷ β pr *B*. — 6 οὐθενὶ *D*. — β καὶ γ *np*. — 7 εἰς τὰ μέσα *M*. — 8 εἰ corr *n*. — 9 πρότερον pr *Bu*. — τὸ β pr *n*. — παντὶ om *u*. — 10 προτέρῳ τοῦ δ *D*. — ἐκείνῳ *AMdu*, pr *B*. — 11 δ] α *d*. — κάτω *f*, corr c, pr *n*. — 12 ἡ corr *n*, om *M*. — κάτω] δ *ABdfMpu*, α *D*, pr *n*, μείζους supra vs c. — πρώτῳ *ABcdu*. — 13 ᾧ rc *n*, ὃ *p*. — β] $\overset{\alpha}{\beta}$ *D*. — α] $\overset{\beta}{\alpha}$ *D*. — 14 μηθενὶ *D*. — τῶν *ABMducfn*. — δεῖ] δὲ pr *n*. — 16 ἢ διὰ τοῦ *D*. — 17 post δ' del vbb quatuor vel quinque *n*. — δεικνύῃ *ABDdcfunp*, corr *M*. — δ] α *M*, rc *A*, pr *Bu*. 18 β] $\overset{\alpha}{\beta}$ *D*. — εἰ om *d*. — ὑπάρχει *M*. — 19 ἀλλ' ὃ *A*, pr *u*. — 20 οὐχ ὑπάρξει *D*. — ἐπεὶ corr *n*. — ὑπάρχει *M*. — τὸ δὲ γ *n*, sed δὲ del vult. — 26 ὑπάρχῃ καὶ pr *A*. — 29 κἂν μὴ *D*. — δείκνυται *D*.

ἢ τρίτον, ὅτι καὶ οὕτω στήσεται· πεπερασμέναι γάρ εἰσιν αἱ ὁδοί, τὰ δὲ πεπερασμένα πεπερασμενάκις ἀνάγκη πεπεράνθαι πάντα.

Ὅτι μὲν οὖν ἐπὶ τῆς στερήσεως, εἴπερ καὶ ἐπὶ τοῦ
35 ὑπάρχειν, ἵσταται, δῆλον. ὅτι δ' ἐπ' ἐκείνων, λογικῶς μὲν θεωροῦσιν ὧδε φανερόν.

22 Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορουμένων δῆλον· εἰ γὰρ ἔστιν ὁρίσασθαι ἢ εἰ γνωστὸν τὸ τί ἦν εἶναι, τὰ δ' ἄπειρα μὴ ἔστι διελθεῖν, ἀνάγκη πεπεράνθαι τὰ ἐν τῷ τί
p.83 ἐστι κατηγορούμενα. καθόλου δὲ ὧδε λέγομεν. ἔστι γὰρ εἰπεῖν ἀληθῶς τὸ λευκὸν βαδίζειν καὶ τὸ μέγα ἐκεῖνο ξύλον εἶναι, καὶ πάλιν τὸ ξύλον μέγα εἶναι καὶ τὸν ἄνθρωπον βαδίζειν. ἕτερον δή ἐστι τὸ οὕτως εἰπεῖν καὶ τὸ ἐκείνως. ὅταν
5 μὲν γὰρ τὸ λευκὸν εἶναι φῶ ξύλον, τότε λέγω ὅτι ᾧ συμβέβηκε λευκῷ εἶναι ξύλον ἐστίν, ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ ὑποκείμενον τῷ ξύλῳ τὸ λευκόν ἐστι· καὶ γὰρ οὔτε λευκὸν ὂν οὔθ' ὅπερ λευκόν τι ἐγένετο ξύλον, ὥστ' οὐκ ἔστιν ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. ὅταν δὲ τὸ ξύλον λευκὸν εἶναι φῶ, οὐχ ὅτι ἕτερόν
10 τί ἐστι λευκόν, ἐκείνῳ δὲ συμβέβηκε ξύλῳ εἶναι, οἷον ὅταν τὸν μουσικὸν λευκὸν εἶναι φῶ· τότε γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος λευκός ἐστιν, ᾧ συμβέβηκεν εἶναι μουσικῷ, λέγω· ἀλλὰ τὸ ξύλον ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ καὶ ἐγένετο, οὐχ ἕτερόν τι ὂν ἢ ὅπερ ξύλον ἢ ξύλον τί. εἰ δὴ δεῖ νομοθετῆσαι, ἔστω
15 τὸ οὕτω λέγειν κατηγορεῖν, τὸ δ' ἐκείνως ἤτοι μηδαμῶς κατηγορεῖν, ἢ κατηγορεῖν μὲν μὴ ἁπλῶς, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ κατηγορεῖν. ἔστι δ' ὡς μὲν τὸ λευκὸν τὸ κατηγορούμενον, ὡς δὲ τὸ ξύλον τὸ οὗ κατηγορεῖται. ὑποκείσθω δὴ τὸ κατηγορούμενον κατηγορεῖσθαι ἀεί, οὗ κατηγορεῖται,
20 ἁπλῶς, ἀλλὰ μὴ κατὰ συμβεβηκός· οὕτω γὰρ αἱ ἀποδείξεις ἀποδεικνύουσιν. ὥστε ἢ ἐν τῷ τί ἐστιν ἢ ὅτι ποιὸν ἢ ποσὸν ἢ πρός τι ἢ ποιοῦν ἢ πάσχον ἢ ποῦ ἢ ποτέ, ὅταν ἓν καθ' ἑνὸς κατηγορηθῇ.

---

32 πεπερασμένως rc *n*. — 33 ἅπαντα *Dnp*. — 37 οὖν om *np*. — τῶν om *D*. — 38 ἢ rc supra vs *n*.

83a1 ὧδε om *n*. — 10 ξύλον *M*. — 11 τὸ *Bdn*, pr *p*. — λευκὸν om *A*. — ὁ om *u*. — 13 τὸ ὑποκείμενόν ἐστιν *D*. — ἐγίνετο *np*. — 14 ἤπερ ξύλον *n*. — δεῖ δὴ *u*, δὲ δεῖ *M*, δὲ *p*, pr *n*. — γρ. ὀνοματοθετῆσαι *Dp*. — 15 τὸ μὲν οὕτω *np*. — 17 ἔστω corr *n*. — 18 δὲ om *M*. — 19 οὗ rc supra vs *n*. — 21 pr ἢ corr *B*.

Ἔτι τὰ μὲν οὐσίαν σημαίνοντα ὅπερ ἐκεῖνο ἢ ὅπερ
ἐκεῖνό τι σημαίνει, καθ᾽ οὗ κατηγορεῖται· ὅσα δὲ μὴ οὐ- 25
σίαν σημαίνει, ἀλλὰ κατ᾽ ἄλλου ὑποκειμένου λέγεται,
ὃ μή ἐστι μήτε ὅπερ ἐκεῖνο μήτε ὅπερ ἐκεῖνό τι, συμβε-
βηκότα, οἷον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸ λευκόν. οὐ γάρ ἐστιν
ὁ ἄνθρωπος οὔτε ὅπερ λευκὸν οὔτε ὅπερ λευκόν τι. ἀλλὰ ζῷον
ἴσως· ὅπερ γὰρ ζῷόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος. ὅσα δὲ μὴ οὐσίαν 30
σημαίνει, δεῖ κατά τινος ὑποκειμένου κατηγορεῖσθαι, καὶ
μὴ εἶναί τι λευκόν, ὃ οὐχ ἕτερόν τι ὂν λευκόν ἐστιν. τὰ
γὰρ εἴδη χαιρέτω· τερετίσματά τε γάρ ἐστι, καὶ εἰ ἔστιν,
οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον ἐστίν· αἱ γὰρ ἀποδείξεις περὶ τῶν τοι-
ούτων εἰσίν. 35

Ἔτι εἰ μή ἐστι τοῦτο τουδὶ ποιότης κἀκεῖνο τούτου, μηδὲ
ποιότητος ποιότης, ἀδύνατον ἀντικατηγορεῖσθαι ἀλλήλων
οὕτως. ἀλλ᾽ ἀληθὲς μὲν ἐνδέχεται εἰπεῖν, ἀντικατηγορῆσαι
δ᾽ ἀληθῶς οὐκ ἐνδέχεται. ἢ γάρ τοι ὡς οὐσία κατηγορηθή-
σεται, οἷον ἢ γένος ὂν ἢ διαφορὰ τοῦ κατηγορουμένου. ταῦτα b
δὲ δέδεικται ὅτι οὐκ ἔσται ἄπειρα, οὔτ᾽ ἐπὶ τὸ κάτω οὔτ᾽ ἐπὶ
τὸ ἄνω. οἷον ἄνθρωπος δίπουν, τοῦτο ζῷον, τοῦτο δ᾽ ἕτερον·
οὐδὲ τὸ ζῷον κατ᾽ ἀνθρώπου, τοῦτο δὲ κατὰ Καλλίου, τοῦτο
δὲ κατ᾽ ἄλλου ἐν τῷ τί ἐστιν. τὴν μὲν γὰρ οὐσίαν ἅπασαν 5
ἔστιν ὁρίσασθαι τὴν τοιαύτην, τὰ δ᾽ ἄπειρα οὐκ ἔστι διεξελ-
θεῖν νοοῦντα. ὥστ᾽ οὔτ᾽ ἐπὶ τὸ ἄνω οὔτ᾽ ἐπὶ τὸ κάτω ἄπειρα·
ἐκείνην γὰρ οὐκ ἔστιν ὁρίσασθαι, ἧς τὰ ἄπειρα κατηγορεῖται.
ὡς μὲν δὴ γένη ἀλλήλων οὐκ ἀντικατηγορηθήσεται· ἔσται
γὰρ αὐτὸ ὅπερ αὐτό τι. οὐδὲ μὴν τοῦ ποιοῦ ἢ τῶν ἄλλων 10
οὐδέν, ἂν μὴ κατὰ συμβεβηκὸς κατηγορηθῇ· πάντα γὰρ
ταῦτα συμβέβηκε καὶ κατὰ τῶν οὐσιῶν κατηγορεῖται. ἀλλὰ
δὴ ὅτι οὐδ᾽ εἰς τὸ ἄνω ἄπειρα ἔσται· ἑκάστου γὰρ κατηγορεῖ-
ται ὃ ἂν σημαίνῃ ἢ ποιόν τι ἢ ποσόν τι ἤ τι τῶν τοιούτων
ἢ τὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ· ταῦτα δὲ πεπέρανται, καὶ τὰ γένη τῶν 15

---

25 *σημαίνειν n*, pr *A*. — 26 et 31 *σημαίνῃ d*, pr *A*. — 27 *μήτε ὅπερ ἐκεῖνο* om *Ddu*. — *συμβεβηκότι M*. — 32 *ὃ* om *M*. — 33 *τε* del *Au*. — *εἰσι* post *γὰρ* corr *u*. — 34 *οὐθὲν D*. — 36 *τόδε DMnp*. — *τοῦδε Mnp*. — 38 *εἰπεῖν ἐνδέχεται np*. — *ἀντικατηγορεῖσθαι np*.

83b1 alt *ἢ* om *M*. — 2 *δὲ* om *dn*. — *ἔστιν D*. — 4 *οὔτε n*. — 5 *πᾶσαν A*. — 7 *ὥστ᾽* rc *n*. — 8 *ἔσται Dfn*. — 9 *ἀντηγορηθήσεται A*. — 11 *οὐθέν D*. — 13 *δῆλον ὅτι n*, *δεῖ d*. — *ἔσται ὁ ἑκάστου f*. — 14 alt *τι* om *D*. — tert *τι* om *ABcdfnpu*. — 15 *κατὰ γένη* pr *n*.

κατηγοριῶν πεπέρανται· ἢ γὰρ ποιὸν ἢ ποσὸν ἢ πρός τι ἢ ποιοῦν ἢ πάσχον ἢ ποῦ ἢ ποτέ. ὑπόκειται δὲ ἓν καθ' ἑνὸς κατηγορεῖσθαι, αὐτὰ δὲ αὑτῶν, ὅσα μὴ τί ἐστι, μὴ κατηγορεῖσθαι. συμβεβηκότα γάρ ἐστι πάντα, ἀλλὰ τὰ μὲν 20 καθ' αὑτά, τὰ δὲ καθ' ἕτερον τρόπον· ταῦτα δὲ πάντα καθ' ὑποκειμένου τινὸς κατηγορεῖσθαί φαμεν, τὸ δὲ συμβεβηκὸς οὐκ εἶναι ὑποκείμενόν τι· οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων τίθεμεν εἶναι, ὃ οὐχ ἕτερόν τι ὂν λέγεται ὃ λέγεται, ἀλλ' αὐτὸ ἄλλοις καὶ ἄλλ' ἄττα καθ' ἑτέρου. οὔτ' εἰς τὸ ἄνω 25 ἄρα ἓν καθ' ἑνὸς οὔτ' εἰς τὸ κάτω ὑπάρχειν λεχθήσεται. καθ' ὧν μὲν γὰρ λέγεται τὰ συμβεβηκότα, ὅσα ἐν τῇ οὐσίᾳ ἑκάστου· ταῦτα δὲ οὐκ ἄπειρα. ἄνω δὲ ταῦτά τε καὶ τὰ συμβεβηκότα, ἀμφότερα οὐκ ἄπειρα. ἀνάγκη ἄρα εἶναί τι οὗ πρῶτόν τι κατηγορεῖται καὶ τούτου ἄλλο, καὶ τοῦτο 30 ἵστασθαι, καὶ εἶναί τι ὃ οὐκέτι οὔτε κατ' ἄλλου προτέρου οὔτε κατ' ἐκείνου ἄλλο πρότερον κατηγορεῖται.

Εἷς μὲν οὖν τρόπος λέγεται ἀποδείξεως οὗτος, ἔτι δ' ἄλλος, εἰ ὧν πρότερα ἄττα κατηγορεῖται, ἔστι τούτων ἀπόδειξις· ὧν δ' ἐστὶν ἀπόδειξις, οὔτε βέλτιον ἔχειν ἐγχωρεῖ 35 πρὸς αὐτὰ τοῦ εἰδέναι, οὔτ' εἰδέναι ἄνευ ἀποδείξεως. εἰ δὲ τόδε διὰ τῶνδε γνώριμον, τάδε δὲ μὴ ἴσμεν μηδὲ βέλτιον ἔχομεν πρὸς αὐτὰ τοῦ εἰδέναι, οὐδὲ τὸ διὰ τούτων γνώριμον ἐπιστησόμεθα. εἰ οὖν ἔστι τι εἰδέναι δι' ἀποδείξεως ἁπλῶς καὶ μὴ ἔκ τινων μηδ' ἐξ ὑποθέσεως, ἀνάγκη ἵστασθαι τὰς p. 84 κατηγορίας τὰς μεταξύ. εἰ γὰρ μὴ ἵστανται, ἀλλ' ἔστιν ἀεὶ τοῦ ληφθέντος ἐπάνω, ἁπάντων ἔσται ἀπόδειξις· ὥστ' εἰ τὰ ἄπειρα μὴ ἐγχωρεῖ διελθεῖν, ὧν ἐστὶν ἀπόδειξις, ταῦτ' οὐκ εἰσόμεθα δι' ἀποδείξεως. εἰ οὖν μηδὲ βέλτιον ἔχομεν πρὸς 5 αὐτὰ τοῦ εἰδέναι, οὐκ ἔσται οὐδὲν ἐπίστασθαι δι' ἀποδείξεως ἁπλῶς ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεως.

---

18 δ' ἑαυτῶν *D.* — αὑτῶν *Au.* — τί om pr *d.* — alt μὴ om pr *A.* — 23 ὂν] ὂν ἐκεῖνο *n.* — 24 ἄλλα τὰ *Bunp.* — 27 ἑκάστῳ *ABdcfMu.* — τε om *p.* — τε καὶ τὰ om *n.* — 29 τοῦτο] τὸ *d.* — 30 ἵστασθαι corr *f.* — ὃ οὐκ ἔστι *M.* — 31 ἀλλὰ *d.* — 32 τρόπος rc mg *n.* — οὕτως *p.* — 33 ἅττα *ABM.* — ἔσται *ABDMcfdun.* — 34 ὧν ... ἀπόδειξις om *D.* — ἔχει *M.* — 35 τοῦ] τὸ *dM.* — εἰ] οὔτε εἰ *n.* — 36 γνωρίμων pr *A.* — μὴ βέλτιον *d.*

84a3 μὴ pr om *n.* — διεξελθεῖν *M.* — 4 μηδὲν *u,* pr *B.* — 5 αὐτὰ τοῦ] αὐτοῦ *d.* — ἔστιν *Dc.* — 6 ἀλλ' om pr *A.*

Λογικῶς μὲν οὖν ἐκ τούτων ἄν τις πιστεύσειε περὶ τοῦ λεχθέντος, ἀναλυτικῶς δὲ διὰ τῶνδε φανερὸν συντομώτερον, ὅτι οὔτ' ἐπὶ τὸ ἄνω οὔτ' ἐπὶ τὸ κάτω ἄπειρα τὰ κατηγορούμενα ἐνδέχεται εἶναι ἐν ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπιστήμαις, 10 περὶ ὧν ἡ σκέψις ἐστίν. ἡ μὲν γὰρ ἀπόδειξίς ἐστι τῶν ὅσα ὑπάρχει καθ' αὑτὰ τοῖς πράγμασιν. καθ' αὑτὰ δὲ διττῶς· ὅσα τε γὰρ ἐν ἐκείνοις ἐνυπάρχει ἐν τῷ τί ἐστι, καὶ οἷς αὐτὰ ἐν τῷ τί ἐστιν ὑπάρχουσιν αὐτοῖς, οἷον τῷ ἀριθμῷ τὸ περιττόν, ὃ ὑπάρχει μὲν ἀριθμῷ, ἐνυπάρχει δ' αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς 15 ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ πάλιν πλῆθος ἢ τὸ διαιρετὸν ἐν τῷ λόγῳ τοῦ ἀριθμοῦ ἐνυπάρχει. τούτων δ' οὐδέτερα ἐνδέχεται ἄπειρα εἶναι, οὔθ' ὡς τὸ περιττὸν τοῦ ἀριθμοῦ· πάλιν γὰρ ἂν ἐν τῷ περιττῷ ἄλλο εἴη, ᾧ ἐνυπῆρχεν ὑπάρχοντι· τοῦτο δ' εἰ ἔστι, πρῶτον ὁ ἀριθμὸς ἐνυπάρξει ὑπάρ- 20 χουσιν αὐτῷ. εἰ οὖν μὴ ἐνδέχεται ἄπειρα τοιαῦτα ὑπάρχειν ἐν τῷ ἑνί, οὐδ' ἐπὶ τὸ ἄνω ἔσται ἄπειρα. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη γε πάντα ὑπάρχειν τῷ πρώτῳ, οἷον τῷ ἀριθμῷ, κἀκείνοις τὸν ἀριθμόν, ὥστ' ἀντιστρέφοντα ἔσται, ἀλλ' οὐχ ὑπερτείνοντα. οὐδὲ μὴν ὅσα ἐν τῷ τί ἐστιν ἐνυπάρχει, οὐδὲ 25 ταῦτα ἄπειρα· οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη ὁρίσασθαι. ὥστ' εἰ τὰ μὲν κατηγορούμενα καθ' αὑτὰ πάντα λέγεται, ταῦτα δὲ μὴ ἄπειρα, ἵσταιτο ἂν τὰ ἐπὶ τὸ ἄνω, ὥστε καὶ ἐπὶ τὸ κάτω.

Εἰ δ' οὕτω, καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ δύο ὅρων ἀεὶ πεπερασμένα. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ἤδη καὶ τῶν ἀποδείξεων ὅτι 30 ἀνάγκη ἀρχάς τε εἶναι, καὶ μὴ πάντων εἶναι ἀπόδειξιν, ὅπερ ἔφαμέν τινας λέγειν κατ' ἀρχάς. εἰ γάρ εἰσιν ἀρχαί, οὔτε πάντ' ἀποδεικτὰ οὔτ' εἰς ἄπειρον οἷόν τε βαδίζειν· τὸ γὰρ εἶναι τούτων ὁποτερονοῦν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ εἶναι μηδὲν διάστημα ἄμεσον καὶ ἀδιαίρετον, ἀλλὰ πάντα διαιρετά. 35

---

7 μὲν] τε μὲν d. — παρὰ M. — 8 συντομώτερον φανερόν n. — 11 alt ἡ om n. — ἐστι τῶν] αὕτη corr n. — τῶν] αὕτη Bc, pr Au, αὕτη τῶν p, rc Au, om DdfM. — 13 ὑπάρχει d. — ἐν . . . αὑτὰ pr om n. — 15 ὁ ἀριθμὸς om D. — 16 ἀδιαίρετον pr D, διαιρετικὸν corr n. — 17 τοῦ] τῷ τοῦ ABdf. — ἐνυπάρχειν B. — 19 ἂν om ABMcdpf, post περιττῷ ponit D. — ἐν om Dn. — ἄλλῳ M. — ἐνυπάρχοντι n. — 20 πρῶτος D, pr n. — ἐνυπάρχουσιν n. — 22 ἐν om p. — ἐν τῷ corr n. — 25 ὅσα corr n. — 28 ἵσταιντο Bu, fort pr n, ἵστατο Mf. — ἂν τὰ rc n. — pr τὸ pr om c. — τὰ κάτω D. — 29 δὲ τούτῳ M. — 30 πεπραγμένα M. — 31 τε om Dd. — 32 φαμέν n. — κατ' corr c, καὶ τὰς AM, fort pr B, κατὰ τὰς du. — 33 ἀποδεικτικὰ M. — 34 οὐθὲν D. — εἶναι τούτων μηθὲν Dn, sed n μηδέν. — 35 διαιρετόν A.

τῷ γὰρ ἐντὸς ἐμβάλλεσθαι ὅρον, ἀλλ' οὐ τῷ προσλαμβάνεσθαι ἀποδείκνυται τὸ ἀποδεικνύμενον. ὥστ' εἰ τοῦτ' εἰς ἄπειρον ἐνδέχεται ἰέναι, ἐνδέχοιτ' ἂν δύο ὅρων ἄπειρα μεταξὺ εἶναι μέσα. ἀλλὰ τοῦτ' ἀδύνατον, εἰ ἵστανται αἱ κα-
b τηγορίαι ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω. ὅτι δὲ ἵστανται, δέδεικται λογικῶς μὲν πρότερον, ἀναλυτικῶς δὲ νῦν.

23 Δεδειγμένων δὲ τούτων φανερὸν ὅτι, ἐάν τι τὸ αὐτὸ δυσὶν ὑπάρχῃ, οἷον τὸ A τῷ τε $Γ$ καὶ τῷ $Δ$, μὴ κατη-
5 γορουμένου θατέρου κατὰ θατέρου, ἢ μηδαμῶς ἢ μὴ κατὰ παντός, ὅτι οὐκ ἀεὶ κατὰ κοινόν τι ὑπάρξει. οἷον τῷ ἰσοσκελεῖ καὶ τῷ σκαληνῷ τὸ δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν κατὰ κοινόν τι ὑπάρχει· ᾗ γὰρ σχῆμά τι, ὑπάρχει, καὶ οὐχ ᾗ ἕτερον. τοῦτο δ' οὐκ ἀεὶ οὕτως ἔχει. ἔστω γὰρ τὸ B καθ'
10 ὃ τὸ A τῷ $ΓΔ$ ὑπάρχει. δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ τὸ B τῷ $Γ$ καὶ $Δ$ κατ' ἄλλο κοινόν, κἀκεῖνο καθ' ἕτερον, ὥστε δύο ὅρων μεταξὺ ἄπειροι ἂν ἐμπίπτοιεν ὅροι. ἀλλ' ἀδύνατον. κατὰ μὲν τοίνυν κοινόν τι ὑπάρχειν οὐκ ἀνάγκη ἀεὶ τὸ αὐτὸ πλείοσιν, ἐπείπερ ἔσται ἄμεσα διαστήματα. ἐν μέν-
15 τοι τῷ αὐτῷ γένει καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν ἀτόμων ἀνάγκη τοὺς ὅρους εἶναι, εἴπερ τῶν καθ' αὑτὸ ὑπαρχόντων ἔσται τὸ κοινόν· οὐ γὰρ ἦν ἐξ ἄλλου γένους εἰς ἄλλο διαβῆναι τὰ δεικνύμενα.

Φανερὸν δὲ καὶ ὅτι, ὅταν τὸ A τῷ B ὑπάρχῃ, εἰ
20 μὲν ἔστι τι μέσον, ἔστι δεῖξαι ὅτι τὸ A τῷ B ὑπάρχει. καὶ στοιχεῖα τούτου ἐστὶ ταῦτα καὶ τοσαῦθ' ὅσα μέσα ἐστίν· αἱ γὰρ ἄμεσοι προτάσεις στοιχεῖα, ἢ πᾶσαι ἢ αἱ καθόλου. εἰ δὲ μή ἐστιν, οὐκέτι ἔστιν ἀπόδειξις, ἀλλ' ἡ ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ὁδὸς αὕτη ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ A τῷ B μὴ ὑπάρχει,
25 εἰ μὲν ἔστιν ἢ μέσον ἢ πρότερον ᾧ οὐχ ὑπάρχει, ἔστιν ἀπόδειξις, εἰ δὲ μή, οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀρχή, καὶ στοιχεῖα τοσαῦτ'

---

36 τὸ γὰρ *M.* — οὐ τὸ *d*, fort pr *B*, οὕτω *M.* — 37 ἀποδεδειγμένον *np.* — τοῦτ'] τ' *M.* — 38 δέχεται pr *n*, ἐνδέχοιντ' *d.* — ἰέναι corr *n.* — ἄπειρα τὰ μεταξὺ *Dnp.*

84b1 καὶ ἐπὶ τὸ *D.* — ἵσταται *M.* — 5 θατέρου κατὰ rc *n.* — 6 ἀεὶ rc *n.* — 8 ᾗ . . . ὑπάρχει rc mg *n.* — σχήματι *BMu.* — οὐχ ᾗ] οὐχὶ *B.* — 9 ἑκάτερον pr *n.* — 11 καὶ τῷ δ *D.* — κἀκεῖνο om pr *D.* — 12 ὅροι . . . μὲν rc mg *n.* — 14 μέσα *Bf*, pr *u*, ἄμεσα τὰ *Dn.* — 16 αὐτὰ *BMfu.* — 17 τὰ] κατὰ τὰ *B*, καὶ τὰ *u.* — 20 τι] τὸ *D.* — 22 αἱ om *n.* — εἰ corr *n.* — 25 ἔστι τι ἢ *n.*

ἐστὶν ὅσοι ὅροι· αἱ γὰρ τούτων προτάσεις ἀρχαὶ τῆς ἀπο-
δείξεώς εἰσιν. καὶ ὥσπερ ἔνιαι ἀρχαί εἰσιν ἀναπόδεικτοι, ὅτι
ἔστι τόδε τοδὶ καὶ ὑπάρχει τόδε τῳδί, οὕτω καὶ ὅτι οὐκ ἔστι
τόδε τοδὶ οὐδ' ὑπάρχει τόδε τῳδί, ὥσθ' αἱ μὲν εἶναί τι, αἱ 30
δὲ μὴ εἶναί τι ἔσονται ἀρχαί. ὅταν δὲ δέῃ δεῖξαι, ληπτέον
ὃ τοῦ Β πρῶτον κατηγορεῖται. ἔστω τὸ Γ, καὶ τούτου ὁμοίως
τὸ Α. καὶ οὕτως ἀεὶ βαδίζοντι οὐδέποτ' ἐξωτέρω πρότασις
οὐδ' ὑπάρχον λαμβάνεται τοῦ Α ἐν τῷ δεικνύναι, ἀλλ' ἀεὶ
τὸ μέσον πυκνοῦται, ἕως ἀδιαίρετα γένηται καὶ ἕν. ἔστι δ' 35
ἕν, ὅταν ἄμεσον γένηται καὶ μία πρότασις ἁπλῶς ἡ ἄμε-
σος. καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἡ ἀρχὴ ἁπλοῦν, τοῦτο δ'
οὐ ταὐτὸ πανταχοῦ, ἀλλ' ἐν βάρει μὲν μνᾶ, ἐν δὲ μέλει
δίεσις, ἄλλο δ' ἐν ἄλλῳ, οὕτως ἐν συλλογισμῷ τὸ ἓν
πρότασις ἄμεσος, ἐν δ' ἀποδείξει καὶ ἐπιστήμῃ ὁ νοῦς. ἐν p. 85
μὲν οὖν τοῖς δεικτικοῖς συλλογισμοῖς τοῦ ὑπάρχοντος οὐδὲν ἔξω
πίπτει, ἐν δὲ τοῖς στερητικοῖς, ἔνθα μὲν ὃ δεῖ ὑπάρχειν,
οὐδὲν τούτου ἔξω πίπτει, οἷον εἰ τὸ Α τῷ Β διὰ τοῦ Γ μή.
εἰ γὰρ τῷ μὲν Β παντὶ τὸ Γ, τῷ δὲ Γ μηδενὶ τὸ Α, πά- 5
λιν ἂν δέῃ ὅτι τῷ Γ τὸ Α οὐδενὶ ὑπάρχει, μέσον ληπτέον
τοῦ Α καὶ Γ, καὶ οὕτως ἀεὶ πορεύσεται. ἐὰν δὲ δέῃ δεῖξαι
ὅτι τὸ Δ τῷ Ε οὐχ ὑπάρχει τῷ τὸ Γ τῷ μὲν Δ παντὶ
ὑπάρχειν, τῷ δὲ Ε μηδενὶ ἢ μὴ παντί, τοῦ Ε οὐδέποτ' ἔξω
πεσεῖται· τοῦτο δ' ἐστὶν ᾧ οὐ δεῖ ὑπάρχειν. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου 10
τρόπου, οὔτε ἀφ' οὗ δεῖ οὔτε ὃ δεῖ στερῆσαι οὐδέποτ' ἔξω
βαδιεῖται.

Οὔσης δ' ἀποδείξεως τῆς μὲν καθόλου τῆς δὲ κατὰ **24**
μέρος, καὶ τῆς μὲν κατηγορικῆς τῆς δὲ στερητικῆς, ἀμφι-
σβητεῖται ποτέρα βελτίων· ὡς δ' αὕτως καὶ περὶ τῆς ἀπο- 15

---

27 ἐστὶν om *A*. — ὅσοι οἱ ὅροι *D*, pr *f*. — τούτῳ *M*. — 28 καὶ ... εἰσιν om *u*, rc supra vs *B*. — 29 καὶ ὑπ.] οὐδ' ὑπ. pr *D*. — 30 τῳδὶ *d*, pr *B*, τῷδε corr *c*. — οὐχ *B*. — 31 δὲ pr om *nu*. — δέῃ τι δεῖξαι *f*. — 33 α] δ *n*. — βαδίζων *ABcMu* corr *n*, sed *Bu* puncto posito non veram esse hanc lectionem significant, βαδίζον *d*, pr *n*. — 34 ὑπάρχον ἔτι λ. *d*. — 35 ἕν et δ' ἕν corr *n*. — 36 καὶ pr om *n*. — 38 τὸ αὐτὸ *A*. — 39 δι..εσις *n*.

85a1 ὁ om *n*. — 3 post δεῖ rc add μὴ *B*. — 4 οὐθὲν *D*. — μή rc *n*, μὴ ᾖ *D*. — 5 τῷ] τὸ *d*, pr *ABDMu*. — τῷ γ *d*, pr *Au*. — τῷ] τὸ *du*, pr *B*. — μηθενὶ *D*. — τὸ] τῷ *d*, pr *B*. — 6 τὸ γ τῷ *d*. — 7 πορεύεται pr *n*. — δὲ om *n*. — δὲ μὴ δέῃ pr *d*. — 8 τὸ τῷ γ pr *d*. — τὸ rc *n*. — τῷ corr *n*. — 9 ὑπάρχει *d*. — τῷ] τὸ pr *B*. — ἢ μὴ παντί rc *n*. — 10 οὐ rc *n*. — 11 ὂν pr *n*. — 15 περὶ om *d*.

δεικνύναι λεγομένης καὶ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀγούσης ἀποδείξεως. πρῶτον μὲν οὖν ἐπισκεψώμεθα περὶ τῆς καθόλου καὶ τῆς κατὰ μέρος· δηλώσαντες δὲ τοῦτο, καὶ περὶ τῆς δεικνύναι λεγομένης καὶ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον εἴπωμεν.

20 Δόξειε μὲν οὖν τάχ' ἂν τισιν ὡδὶ σκοποῦσιν ἡ κατὰ μέρος εἶναι βελτίων. εἰ γὰρ καθ' ἣν μᾶλλον ἐπιστάμεθα ἀπόδειξιν βελτίων ἀπόδειξις (αὕτη γὰρ ἀρετὴ ἀποδείξεως), μᾶλλον δ' ἐπιστάμεθα ἕκαστον, ὅταν αὐτὸ εἰδῶμεν καθ' αὑτὸ ἢ ὅταν κατ' ἄλλο, οἷον τὸν μουσικὸν Κορίσκον, ὅταν 25 ὅτι ὁ Κορίσκος μουσικὸς ἢ ὅταν ὅτι ἄνθρωπος μουσικός· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἡ δὲ καθόλου ὅτι ἄλλο, οὐχ ὅτι αὐτὸ τετύχηκεν ἐπιδείκνυσιν, οἷον ὅτι τὸ ἰσοσκελὲς οὐχ ὅτι ἰσοσκελὲς ἀλλ' ὅτι τρίγωνον, ἡ δὲ κατὰ μέρος ὅτι αὐτό· εἰ δὴ βελτίων μὲν ἡ καθ' αὑτό, τοιαύτη δ' ἡ κατὰ μέρος τῆς 30 καθόλου μᾶλλον, καὶ βελτίων ἂν ἡ κατὰ μέρος ἀπόδειξις εἴη. ἔτι εἰ τὸ μὲν καθόλου μή ἐστί τι παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, ἡ δ' ἀπόδειξις δόξαν ἐμποιεῖ εἶναί τι τοῦτο καθ' ὃ ἀποδείκνυσι, καί τινα φύσιν ὑπάρχειν ἐν τοῖς οὖσι ταύτην, οἷον τριγώνου παρὰ τὰ τινὰ καὶ σχήματος παρὰ τὰ τινὰ καὶ 35 ἀριθμοῦ παρὰ τοὺς τινὰς ἀριθμούς, βελτίων δ' ἡ περὶ ὄντος ἢ μὴ ὄντος καὶ δι' ἣν μὴ ἀπατηθήσεται ἢ δι' ἥν, ἔστι δ' ἡ μὲν καθόλου τοιαύτη (προϊόντες γὰρ δεικνύουσιν, ὥσπερ περὶ τοῦ ἀνὰ λόγον, οἷον ὅτι ὃ ἂν ᾖ τι τοιοῦτον ἔσται ἀνὰ λόγον, ὃ οὔτε γραμμὴ οὔτ' ἀριθμὸς οὔτε στερεὸν οὔτ' ἐπίb πεδον, ἀλλὰ παρὰ ταῦτά τι) εἰ οὖν καθόλου μὲν μᾶλλον αὕτη, περὶ ὄντος δ' ἧττον τῆς κατὰ μέρος καὶ ἐμποιεῖ δόξαν ψευδῆ, χείρων ἂν εἴη ἡ καθόλου τῆς κατὰ μέρος.

Ἢ πρῶτον μὲν οὐδὲν μᾶλλον ἐπὶ τοῦ καθόλου ἢ τοῦ κατὰ 5 μέρος ἅτερος λόγος ἐστίν; εἰ γὰρ τὸ δυσὶν ὀρθαῖς ὑπάρχει μὴ ᾗ ἰσοσκελὲς ἀλλ' ᾗ τρίγωνον, ὁ εἰδὼς ὅτι ἰσοσκελὲς ἧτ-

---

17 ἐπισκεψόμεθα n. — 20 ᾧ δεῖ M. — ἢ d. — 21 βελτίων ἀπόδειξις. εἰ D. — μάλιστα D. — 22 ἀπόδειξιν om D. — ἀπόδειξις βελτίων D. — 23 ἴδωμεν AMd. — 25 pr ὅτι om n. — 26 δὲ] δεῖ M. — 26 et 28 ἡ] εἰ ABMd. — ἄλλο ἀλλ' οὐχ f. — 27 οὐχ ὅτι ἰσοσκελὲς rc mg n. — 29 δὲ M. — βέλτιον pr n. — ἡ δὲ κατὰ pr n. — τῆς... μέρος om M. — 31 ἔτι δ' εἰ n. — 32 τοιοῦτο d. — 33 τοιαύτην f. — 34 τὰ bis om n. — 38 τὸ ἀνὰ pr n. — οἷον...λόγον om M. — ὃ om Dn. — τι om f. — 39 ὃ om n.

85b2 καὶ εἰ ποιεῖ n. — 3 ἡ om A. — 4 οὐδὲ A, οὐθὲν D, οὐδ' ἂν d. — 5 ἅτερος pr om n. — 6 ᾗ pr om n. — alt ᾗ corr n.

τον οἶδεν ᾗ αὐτὸ ἢ ὁ εἰδὼς ὅτι τρίγωνον. ὅλως τε, εἰ μὲν μὴ ὄντος ᾗ τρίγωνον εἶτα δείκνυσιν, οὐκ ἂν εἴη ἀπόδειξις, εἰ δὲ ὄντος, ὁ εἰδὼς ἕκαστον ᾗ ἕκαστον ὑπάρχει μᾶλλον οἶδεν. εἰ δὴ τὸ τρίγωνον ἐπὶ πλέον ἐστί, καὶ ὁ αὐτὸς λόγος, καὶ μὴ καθ' 10 ὁμωνυμίαν τὸ τρίγωνον, καὶ ὑπάρχει παντὶ τριγώνῳ τὸ δύο, οὐκ ἂν τὸ τρίγωνον ᾗ ἰσοσκελές, ἀλλὰ τὸ ἰσοσκελὲς ᾗ τρίγωνον, ἔχοι τοιαύτας τὰς γωνίας. ὥστε ὁ καθόλου εἰδὼς μᾶλλον οἶδεν ᾗ ὑπάρχει ἢ τὸ κατὰ μέρος. βελτίων ἄρα ἡ καθόλου τῆς κατὰ μέρος. ἔτι εἰ μὲν εἴη τις λόγος εἷς καὶ μὴ 15 ὁμωνυμία τὸ καθόλου, εἴη ἂν οὐδὲν ἧττον ἐνίων τῶν κατὰ μέρος, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, ὅσῳ τὰ ἄφθαρτα ἐν ἐκείνοις ἐστί, τὰ δὲ κατὰ μέρος φθαρτὰ μᾶλλον. ἔτι τε οὐδεμία ἀνάγκη ὑπολαμβάνειν τι εἶναι τοῦτο παρὰ ταῦτα, ὅτι ἓν δηλοῖ, οὐδὲν μᾶλλον ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅσα μὴ τὶ σημαίνει 20 ἀλλ' ἢ ποιὸν ἢ πρός τι ἢ ποιεῖν. εἰ δὲ ἄρα, οὐχ ἡ ἀπόδειξις αἰτία ἀλλ' ὁ ἀκούων.

Ἔτι εἰ ἡ ἀπόδειξις μέν ἐστι συλλογισμὸς δεικτικὸς αἰτίας καὶ τοῦ διὰ τί, τὸ καθόλου δ' αἰτιώτερον· ᾧ γὰρ καθ' αὑτὸ ὑπάρχει τι, τοῦτο αὐτὸ αὑτῷ αἴτιον· τὸ δὲ καθόλου 25 πρῶτον· αἴτιον ἄρα τὸ καθόλου. ὥστε καὶ ἡ ἀπόδειξις βελτίων· μᾶλλον γὰρ τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ διὰ τί ἐστιν. ἔτι μέχρι τούτου ζητοῦμεν τὸ διὰ τί, καὶ τότε οἰόμεθα εἰδέναι, ὅταν μὴ ᾖ ὅτι τι ἄλλο τοῦτο ἢ γινόμενον ἢ ὄν· τέλος γὰρ καὶ πέρας τὸ ἔσχατον ἤδη οὕτως ἐστίν. οἷον τίνος ἕνεκα ἦλθεν; 30 ὅπως λάβῃ τἀργύριον, τοῦτο δ', ὅπως ἀποδῷ ὃ ὤφειλε, τοῦτο δ', ὅπως μὴ ἀδικήσῃ· καὶ οὕτως ἰόντες, ὅταν μηκέτι δι' ἄλλο μηδ' ἄλλου ἕνεκα, διὰ τοῦτο ὡς τέλος φαμὲν ἐλθεῖν καὶ εἶναι καὶ γίνεσθαι, καὶ τότε εἰδέναι μάλιστα διὰ τί ἦλθεν. εἰ δὴ ὁμοίως ἔχει ἐπὶ πασῶν τῶν αἰτιῶν καὶ τῶν διὰ 35

7 ᾗ] εἰ *D*, ἢ *M*, om *n*. — 8 εἴη ἡ ἀπόδειξις *ABduM*, pr c. — 10 τὸ om *d*. — πλεῖον *D*. — 11 ὑπάρχον *D*. — ante τὸ del un vb *n*. — διὸ *D*. — 12 pr ᾗ] εἴη *B*, ᾗ pr c, ἢ *M*. — 13 ἔχει *dM*. — ὥστε εἰ ὁ *D*. — 14 ὁ τὸ κατὰ *f*. — 15 εἷς om *ABMcdu*. — μὴ fort pr om *u*. — 16 εἴη τ' ἂν *ABcdupfM*. — οὐθὲν *D*. — 17 ὅσα *d*. — 19 ὑπολαμβάνει *d*. — 20 οὐθὲν *D*, οὐδὲν γὰρ rc *A*. — οἷα *D*. — σημαίνῃ pr *A*. — 21 pr ἢ om *A*. — εἰ om *A*. — ἡ om *df*. — 24 τὸ om *D*. — αὐτὸ αὑτῷ] αὐτὸ αὐτῷ *A*, αὐτῷ *nM*, ἑαυτῷ *p*. — 27 καὶ τὸ *d*. — 29 ἄλλο ἢ τοῦτο *np*. — τοῦτο^ω *D*. — 31 τὸ ἀργύριον *Df*. — ἀποδῷ ὀφείλων ᾧ *Df*. — ᾧ corr *Au*, ubi locus pluribus. — 32 δ' om pr *n*. — 34 pr καὶ] ὃ καὶ *n*. — litt τε in τότε rc add *n*. — μάλιστα διὰ corr *u*. — διὰ^τ ἐλθεῖν *D*. — 35 alt τῶν om *D*.

τί, ἐπὶ δὲ τῶν ὅσα αἴτια οὕτως ὡς οὗ ἕνεκα οὕτως ἴσμεν
μάλιστα, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἄρα τότε μάλιστα ἴσμεν, ὅταν
μηκέτι ὑπάρχῃ τοῦτο ὅτι ἄλλο. ὅταν μὲν οὖν γινώσκωμεν
ὅτι τέτταρσιν αἱ ἔξω ἴσαι, ὅτι ἰσοσκελές, ἔτι λείπεται διὰ
p. 86 τί τὸ ἰσοσκελές, ὅτι τρίγωνον, καὶ τοῦτο, ὅτι σχῆμα εὐ-
θύγραμμον. εἰ δὲ τοῦτο μηκέτι διότι ἄλλο, τότε μάλιστα
ἴσμεν. καὶ καθόλου δὲ τότε· ἡ καθόλου ἄρα βελτίων. ἔτι
ὅσῳ ἂν μᾶλλον κατὰ μέρος ᾖ, εἰς τὰ ἄπειρα ἐμπίπτει, ἡ
5 δὲ καθόλου εἰς τὸ ἁπλοῦν καὶ τὸ πέρας. ἔστι δ', ᾗ μὲν
ἄπειρα, οὐκ ἐπιστητά, ᾗ δὲ πεπέρανται, ἐπιστητά. ᾗ ἄρα κα-
θόλου, μᾶλλον ἐπιστητὰ ἢ ᾗ κατὰ μέρος. ἀποδεικτὰ ἄρα
μᾶλλον τὰ καθόλου. τῶν δ' ἀποδεικτῶν μᾶλλον μᾶλλον
ἀπόδειξις· ἅμα γὰρ μᾶλλον τὰ πρός τι. βελτίων ἄρα ἡ κα-
10 θόλου, ἐπείπερ καὶ μᾶλλον ἀπόδειξις. ἔτι εἰ αἱρετωτέρα καθ'
ἣν τοῦτο καὶ ἄλλο ἢ καθ' ἣν τοῦτο μόνον οἶδεν· ὁ δὲ τὴν
καθόλου ἔχων οἶδε καὶ τὸ κατὰ μέρος, οὗτος δὲ τὸ καθό-
λου οὐκ οἶδεν. ὥστε κἂν οὕτως αἱρετωτέρα εἴη. ἔτι δὲ ὧδε.
τὸ γὰρ καθόλου μᾶλλον δεικνύναι ἐστὶ τὸ διὰ μέσου δει-
15 κνύναι ἐγγυτέρω ὄντος τῆς ἀρχῆς. ἐγγυτάτω δὲ τὸ ἄμε-
σον· τοῦτο δ' ἀρχή. εἰ οὖν ἡ ἐξ ἀρχῆς τῆς μὴ ἐξ ἀρχῆς,
ἡ μᾶλλον ἐξ ἀρχῆς τῆς ἧττον ἀκριβεστέρα ἀπόδειξις. ἔστι
δὲ τοιαύτη ἡ καθόλου μᾶλλον· κρείττων ἄρ' ἂν εἴη ἡ κα-
θόλου. οἷον εἰ ἔδει ἀποδεῖξαι τὸ A κατὰ τοῦ Δ· μέσα τὰ
20 ἐφ' ὧν $B\Gamma$· ἀνωτέρω δὴ τὸ B, ὥστε ἡ διὰ τούτου καθόλου
μᾶλλον.

Ἀλλὰ τῶν μὲν εἰρημένων ἔνια λογικά ἐστι· μάλιστα
δὲ δῆλον ὅτι ἡ καθόλου κυριωτέρα, ὅτι τῶν προτάσεων τὴν
μὲν προτέραν ἔχοντες ἴσμεν πως καὶ τὴν ὑστέραν καὶ ἔχομεν
25 δυνάμει, οἷον εἴ τις οἶδεν ὅτι πᾶν τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς,

---

36 ὡς] ὥσπερ *ADMd.* — 38 μὲν om *A.*

86a1 τὸ om *D.* — 2 δι' ἄλλο τι *np.* — τότε om *D.* — 3 τοῦ τε pr *n.* — 4 ὅσα μᾶλλον *n.* — τὰ om *D.* — 5 et 6 ᾗ corr *n.* — 6 ἐπιστητὰ τὰ ἀποδεικτὰ ᾗ *D.* — ᾗ... ἐπιστητά rc mg *n.* — 7 ᾗ] δὲ *M.* — 8 τῶν ἀποδεικτῶν δὲ *D.* — alt μᾶλλον] ἡ *np*, om *ABDMdcfu.* — 10 καὶ om *ABdu.* — μᾶλλον ἡ ἀπόδ. *ABMcdu.* — εἰ om *DM.* — 11 καθ' ἣν τοῦτο] καὶ pr *n.* — τὴν] τὸ *ABdM.* — 12 alt τὸ] τὴν *np.* — 17 ἡ pr *A*, ἢ *d*, pr *B.* — ἡ... ἀρχῆς pr om *n.* — ἀπόδειξίς ἐστιν. ἔστι *D.* — 18 κρεῖττον *p.* — ἄρ' om codices. — 19 δεῖ *B.* — 20 δὲ *f*, δ' ᾗ *D.* — ἡ] εἰ *AMucd*, pr *B.* — 23 ὅτι τῶν] ἐπὶ *D.* — 24 μὲν] μὲν γὰρ *Dn.* — ἔχοντος *d.* — 25 δύο *D.*

οἶδέ πως καὶ τὸ ἰσοσκελὲς ὅτι δύο ὀρθαῖς, δυνάμει, καὶ εἰ μὴ οἶδε τὸ ἰσοσκελὲς ὅτι τρίγωνον· ὁ δὲ ταύτην ἔχων τὴν πρότασιν τὸ καθόλου οὐδαμῶς οἶδεν, οὔτε δυνάμει οὔτ' ἐνεργείᾳ. καὶ ἡ μὲν καθόλου νοητή, ἡ δὲ κατὰ μέρος εἰς αἴσθησιν τελευτᾷ. 30

Ὅτι μὲν οὖν ἡ καθόλου βελτίων τῆς κατὰ μέρος, το- **25** σαῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω· ὅτι δ' ἡ δεικτικὴ τῆς στερητικῆς, ἐντεῦθεν δῆλον. ἔστω γὰρ αὕτη ἡ ἀπόδειξις βελτίων τῶν ἄλλων τῶν αὐτῶν ὑπαρχόντων, ἡ ἐξ ἐλαττόνων αἰτημάτων ἢ ὑποθέσεων ἢ προτάσεων. εἰ γὰρ γνώριμοι ὁμοίως, τὸ θᾶττον 35 γνῶναι διὰ τούτων ὑπάρξει· τοῦτο δ' αἱρετώτερον. λόγος δὲ τῆς προτάσεως, ὅτι βελτίων ἡ ἐξ ἐλαττόνων, καθόλου ὧδε· εἰ γὰρ ὁμοίως εἴη τὸ γνώριμα εἶναι τὰ μέσα, τὰ δὲ πρότερα γνωριμώτερα, ἔστω ἡ μὲν διὰ μέσων ἀπόδειξις τῶν ΒΓΔ ὅτι τὸ Α τῷ Ε ὑπάρχει, ἡ δὲ διὰ τῶν ΖΗ ὅτι b τὸ Α τῷ Ε. ὁμοίως δὴ ἔχει τὸ ὅτι τὸ Α τῷ Δ ὑπάρχει καὶ τὸ Α τῷ Ε. τὸ δ' ὅτι τὸ Α τῷ Δ πρότερον καὶ γνωριμώτερον ἢ ὅτι τὸ Α τῷ Ε· διὰ γὰρ τούτου ἐκεῖνο ἀποδείκνυται, πιστότερον δὲ τὸ δι' οὗ. καὶ ἡ διὰ τῶν ἐλατ- 5 τόνων ἄρα ἀπόδειξις βελτίων τῶν ἄλλων τῶν αὐτῶν ὑπαρχόντων. ἀμφότεραι μὲν οὖν διά τε ὅρων τριῶν καὶ προτάσεων δύο δείκνυνται, ἀλλ' ἡ μὲν εἶναί τι λαμβάνει, ἡ δὲ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναί τι· διὰ πλειόνων ἄρα, ὥστε χείρων.

Ἔτι ἐπειδὴ δέδεικται ὅτι ἀδύνατον ἀμφοτέρων οὐσῶν 10 στερητικῶν τῶν προτάσεων γενέσθαι συλλογισμόν, ἀλλὰ τὴν μὲν δεῖ τοιαύτην εἶναι, τὴν δ' ὅτι ὑπάρχει, ἔτι πρὸς τούτῳ δεῖ τόδε λαβεῖν. τὰς μὲν γὰρ κατηγορικὰς αὐξανομένης τῆς ἀποδείξεως ἀναγκαῖον γίνεσθαι πλείους, τὰς δὲ στερητικὰς ἀδύνατον πλείους εἶναι μιᾶς ἐν ἅπαντι συλλογισμῷ. ἔστω 15 γὰρ μηδενὶ ὑπάρχον τὸ Α ἐφ' ὅσων τὸ Β, τῷ δὲ Γ ὑπάρχον παντὶ τὸ Β. ἂν δὴ δέῃ πάλιν αὔξειν ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις, μέσον ἐμβλητέον. τοῦ μὲν ΑΒ ἔστω τὸ Δ, τοῦ δὲ ΒΓ τὸ Ε. τὸ μὲν δὴ Ε φανερὸν ὅτι κατηγορικόν, τὸ δὲ Δ

---

33 ἔσται *D*. — 34 αὐτῶν om *n*. — 36 ὑπάρχει *np*. — 37 ὧδε] ὅδε *Dnp*, δέ *ABMcdfu*. — 39 τῶν] τῆς *Bdu*, pr *Ac*.

86b2 ὁμοίως...τῷ ε] ὑπάρχει *D*. — δὲ *ABDMcufd*. — ἔχῃ *n*. — ὑπάρχει...τῷ δ om *A*. — 4 ἐκεῖνο δείκνυται *d*. — 8 δείκνυται *n*. — 11 τῶν om *D*. — γίνεσθαι *nM*. — 12 δεῖ] δὴ *n*. — 14 γενέσθαι *d*. — 16 μηθενὶ *D*. — 17 τῷ pr *B*. — δὴ corr *c*, δὲ *p*, δεῖ *ABduM*.

20 τοῦ μὲν Β κατηγορικόν, πρὸς δὲ τὸ Α ὡς στερητικὸν κεῖται. τὸ μὲν γὰρ Δ παντὸς τοῦ Β, τὸ δὲ Α οὐδενὶ δεῖ τῶν Δ ὑπάρχειν. γίνεται οὖν μία στερητικὴ πρότασις [ἡ τὸ ΑΔ]. ὁ δ' αὐτὸς τρόπος καὶ ἐπὶ τῶν ἑτέρων συλλογισμῶν. ἀεὶ γὰρ τὸ μέσον τῶν κατηγορικῶν ὅρων κατηγορικὸν ἐπ' ἀμφότερα·
25 τοῦ δὲ στερητικοῦ ἐπὶ θάτερα στερητικὸν ἀναγκαῖον εἶναι, ὥστε αὕτη μία τοιαύτη γίνεται πρότασις, αἱ δ' ἄλλαι κατηγορικαί. εἰ δὴ γνωριμώτερον δι' οὗ δείκνυται καὶ πιστότερον, δείκνυται δ' ἡ μὲν στερητικὴ διὰ τῆς κατηγορικῆς, αὕτη δὲ δι' ἐκείνης οὐ δείκνυται, προτέρα καὶ γνωριμωτέρα οὖσα
30 καὶ πιστοτέρα βελτίων ἂν εἴη. ἔτι εἰ ἀρχὴ συλλογισμοῦ ἡ καθόλου πρότασις ἄμεσος, ἔστι δ' ἐν μὲν τῇ δεικτικῇ καταφατικὴ ἐν δὲ τῇ στερητικῇ ἀποφατικὴ ἡ καθόλου πρότασις, ἡ δὲ καταφατικὴ τῆς ἀποφατικῆς προτέρα καὶ γνωριμωτέρα· διὰ γὰρ τὴν κατάφασιν ἡ ἀπόφασις γνώ-
35 ριμος, καὶ προτέρα ἡ κατάφασις, ὥσπερ καὶ τὸ εἶναι τοῦ μὴ εἶναι· ὥστε βελτίων ἡ ἀρχὴ τῆς δεικτικῆς ἢ τῆς στερητικῆς· ἡ δὲ βελτίοσιν ἀρχαῖς χρωμένη βελτίων. ἔτι ἀρχοειδεστέρα· ἄνευ γὰρ τῆς δεικνυούσης οὐκ ἔστιν ἡ στερητική.

p. 87 **26** Ἐπεὶ δ' ἡ κατηγορικὴ τῆς στερητικῆς βελτίων, δῆλον ὅτι καὶ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀγούσης. δεῖ δ' εἰδέναι τίς ἡ διαφορὰ αὐτῶν. ἔστω δὴ τὸ Α μηδενὶ ὑπάρχον τῷ Β, τῷ δὲ Γ τὸ Β παντί· ἀνάγκη δὴ τῷ Γ μηδενὶ ὑπάρχειν τὸ Α.
5 οὕτω μὲν οὖν ληφθέντων δεικτικὴ ἡ στερητικὴ ἂν εἴη ἀπόδειξις ὅτι τὸ Α τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει. ἡ δ' εἰς τὸ ἀδύνατον ὧδ' ἔχει. εἰ δέοι δεῖξαι ὅτι τὸ Α τῷ Β οὐχ ὑπάρχει, ληπτέον ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β τῷ Γ, ὥστε συμβαίνει τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχειν. τοῦτο δ' ἔστω γνώριμον καὶ ὁμολογούμενον ὅτι
10 ἀδύνατον. οὐκ ἄρα οἷόν τε τὸ Α τῷ Β ὑπάρχειν. εἰ οὖν τὸ Β τῷ Γ ὁμολογεῖται ὑπάρχειν, τὸ Α τῷ Β ἀδύνατον ὑπάρχειν. οἱ μὲν οὖν ὅροι ὁμοίως τάττονται, διαφέρει δὲ τὸ ὁποτέρα ἂν ᾖ γνωριμωτέρα ἡ πρότασις ἡ στερητική, πότερον

---

20 μὲν om *D*. — ὡς om *Dn*. — 21 οὐθενὶ *D*. — 22 ἡ corr *B*. — 23 ἀεὶ] δεῖ *n*. — 24 τῶν μὲν κατηγορικῶν *D*. — ἐπ' ἀμφότερα corr *n*. — 27 γνώριμον *d*. — διὸ *ABu*. — ὃ *DMdpf*, pr *cn*. — 29 οὖσα καὶ γνωρ. *d*. — 31 καταφατικὴ . . . καθόλου rc *u*, ubi pr pauciora. — 38 τῆς et ἡ om *D*.

87a3 ὑπάρχειν *d*. — 4 δὴ om *d*. — τῶν *Acudfnp*. — μηθενὶ *D*. — ὑπάρχει *d*. — 5 εἴη ἡ ἀπόδ. *n*. — 6 pr τὸ] τῷ *M*. — 8 β δὲ τῷ *n*.

ὅτι τὸ Α τῷ Β οὐχ ὑπάρχει ἢ ὅτι τὸ Α τῷ Γ. ὅταν μὲν
οὖν ᾖ τὸ συμπέρασμα γνωριμώτερον ὅτι οὐκ ἔστιν, ἡ εἰς τὸ 15
ἀδύνατον γίνεται ἀπόδειξις, ὅταν δ' ἡ ἐν τῷ συλλογισμῷ,
ἡ ἀποδεικτική. φύσει δὲ προτέρα ἡ ὅτι τὸ Α τῷ Β ἢ ὅτι
τὸ Α τῷ Γ. πρότερα γάρ ἐστι τοῦ συμπεράσματος, ἐξ ὧν
τὸ συμπέρασμα. ἔστι δὲ τὸ μὲν Α τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν συμ-
πέρασμα, τὸ δὲ Α τῷ Β ἐξ οὗ τὸ συμπέρασμα. οὐ γὰρ 20
εἰ συμβαίνει ἀναιρεῖσθαί τι, τοῦτο συμπέρασμά ἐστιν, ἐκεῖνα
δὲ ἐξ ὧν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐξ οὗ συλλογισμός ἐστιν ὃ ἂν
οὕτως ἔχῃ ὥστε ἢ ὅλον πρὸς μέρος ἢ μέρος πρὸς ὅλον ἔχειν,
αἱ δὲ τὸ ΑΓ καὶ ΑΒ προτάσεις οὐκ ἔχουσιν οὕτω πρὸς
ἀλλήλας. εἰ οὖν ἡ ἐκ γνωριμωτέρων καὶ προτέρων κρείττων, 25
εἰσὶ δ' ἀμφότεραι ἐκ τοῦ μὴ εἶναί τι πισταί, ἀλλ' ἡ μὲν
ἐκ προτέρου ἡ δ' ἐξ ὑστέρου, βελτίων ἁπλῶς ἂν εἴη τῆς
εἰς τὸ ἀδύνατον ἡ στερητικὴ ἀπόδειξις, ὥστε καὶ ἡ ταύτης
βελτίων ἡ κατηγορικὴ δῆλον ὅτι καὶ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατόν
ἐστι βελτίων. 30

27 Ἀκριβεστέρα δ' ἐπιστήμη ἐπιστήμης καὶ προτέρα ἥ τε
τοῦ ὅτι καὶ διότι ἡ αὐτή, ἀλλὰ μὴ χωρὶς τοῦ ὅτι τῆς τοῦ
διότι, καὶ ἡ μὴ καθ' ὑποκειμένου τῆς καθ' ὑποκειμένου,
οἷον ἀριθμητικὴ ἁρμονικῆς, καὶ ἡ ἐξ ἐλαττόνων τῆς ἐκ προσ-
θέσεως, οἷον γεωμετρίας ἀριθμητική. λέγω δ' ἐκ προσθέ- 35
σεως, οἷον μονὰς οὐσία ἄθετος, στιγμὴ δὲ οὐσία θετός· ταύ-
την ἐκ προσθέσεως.

28 Μία δ' ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ ἑνὸς γένους, ὅσα ἐκ τῶν πρώ-
των σύγκειται καὶ μέρη ἐστὶν ἢ πάθη τούτων καθ' αὑτά. ἑτέρα
δ' ἐπιστήμη ἐστὶν ἑτέρας, ὅσων αἱ ἀρχαὶ μήτ' ἐκ τῶν αὐ-
τῶν μήθ' ἕτεραι ἐκ τῶν ἑτέρων. τούτου δὲ σημεῖον, ὅταν εἰς b
τὰ ἀναπόδεικτα ἔλθῃ· δεῖ γὰρ αὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶ-

---

17 ἡ] ᾗ dM. — alt ἡ] ἢ M. — ὅτι... ἢ om d. — β οὐχ ὑπάρχει ἢ Dnp. — 18 πρότερον ABMdcfu. — ἐξ] τὰ ἐξ D. — 22 δὲ] δὲ τὸ M. — ὃ ἂν] ἐὰν Dn. — 23 ὅλον ἔχει. np. — 24 αἱ] ἡ ABdM, pr u. — καὶ τὸ αβ Dnp, γρ βγ mg c. — πρότασις M. — 25 ἡ ἐκ om u, pr B. — 26 ἀμφότεραι μὲν ἐκ np. — 28 alt ἡ] εἰ M. — 29 τὸ corr B. — 31 ἐπιστήμης ἐπιστήμη D. — 32 χωριστοῦ M. — 34 ἐκ om D. — 35 sqq προθέσεως npM ter. — 36 δὲ μονὰς οὐσία n. — ἄθετος fort pr n. — 38 τῶν om f. — 39 εἰσὶν D. — 40 δ' om n. — ὅσον M, pr A.

87b1 ἕτερα Ad, ἑτέρα u, ἑτέραι (h. e. ἑτέρᾳ) corr B pr manu, αἱ ἕτεραι pf. — ante ἐκ del vult μήτε n.

ναι τοῖς ἀποδεδειγμένοις. σημεῖον δὲ καὶ τούτου, ὅταν τὰ δεικνύμενα δι' αὐτῶν ἐν ταὐτῷ γένει ὦσι καὶ συγγενῆ.

29 Πλείους δ' ἀποδείξεις εἶναι τοῦ αὐτοῦ ἐγχωρεῖ οὐ μόνον
6 ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας λαμβάνοντι μὴ τὸ συνεχὲς μέσον, οἷον τῶν ΑΒ τὸ Γ καὶ Δ καὶ Ζ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑτέρας. οἷον ἔστω τὸ Α μεταβάλλειν, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Δ κινεῖσθαι, τὸ δὲ Β ἥδεσθαι, καὶ πάλιν τὸ Η ἠρεμίζεσθαι. ἀληθὲς οὖν καὶ τὸ Δ
10 τοῦ Β καὶ τὸ Α τοῦ Δ κατηγορεῖν· ὁ γὰρ ἡδόμενος κινεῖται καὶ τὸ κινούμενον μεταβάλλει. πάλιν τὸ Α τοῦ Η καὶ τὸ Η τοῦ Β ἀληθὲς κατηγορεῖν· πᾶς γὰρ ὁ ἡδόμενος ἠρεμίζεται καὶ ὁ ἠρεμιζόμενος μεταβάλλει. ὥστε δι' ἑτέρων μέσων καὶ οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας ὁ συλλογισμός. οὐ μὴν ὥστε μη-
15 δέτερον κατὰ μηδετέρου λέγεσθαι τῶν μέσων· ἀνάγκη γὰρ τῷ αὐτῷ τινὶ ἄμφω ὑπάρχειν. ἐπισκέψασθαι δὲ καὶ διὰ τῶν ἄλλων σχημάτων, ὁσαχῶς ἐνδέχεται τοῦ αὐτοῦ γενέσθαι συλλογισμόν.

30 Τοῦ δ' ἀπὸ τύχης οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη δι' ἀποδείξεως.
20 οὔτε γὰρ ὡς ἀναγκαῖον οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἀπὸ τύχης ἐστίν, ἀλλὰ τὸ παρὰ ταῦτα γινόμενον· ἡ δ' ἀπόδειξις θατέρου τούτων. πᾶς γὰρ συλλογισμὸς ἢ δι' ἀναγκαίων ἢ διὰ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προτάσεων· καὶ εἰ μὲν αἱ προτάσεις ἀναγκαῖαι, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, εἰ δ' ὡς
25 ἐπὶ τὸ πολύ, καὶ τὸ συμπέρασμα τοιοῦτον. ὥστ' εἰ τὸ ἀπὸ τύχης μήθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μήτ' ἀναγκαῖον, οὐκ ἂν εἴη αὐτοῦ ἀπόδειξις.

31 Οὐδὲ δι' αἰσθήσεως ἔστιν ἐπίστασθαι. εἰ γὰρ καὶ ἔστιν ἡ αἴσθησις τοῦ τοιοῦδε καὶ μὴ τοῦδέ τινος, ἀλλ' αἰσθάνεσθαί
30 γε ἀναγκαῖον τόδε τι καὶ ποῦ καὶ νῦν. τὸ δὲ καθόλου καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀδύνατον αἰσθάνεσθαι· οὐ γὰρ τόδε οὐδὲ νῦν· οὐ γὰρ ἂν ἦν καθόλου· τὸ γὰρ ἀεὶ καὶ πανταχοῦ καθόλου φαμὲν εἶναι. ἐπεὶ οὖν αἱ μὲν ἀποδείξεις καθόλου, ταῦτα δ' οὐκ ἔστιν αἰσθάνεσθαι, φανερὸν ὅτι οὐδ' ἐπίστασθαι δι' αἰσθή-
35 σεως ἔστιν. ἀλλὰ δῆλον ὅτι καὶ εἰ ἦν αἰσθάνεσθαι τὸ τρί-

---

3 τοῦτο *M.* — 4 συγγενῆ εἴη. πλείους *np.* — 9 ἡρεμίζεσθαι scr solent *ABn.* — 14 αὐτῆς om *D.* — 17 γίνεσθαι *d.* — 20 οὐδὲ ὡς *Ad.* — οὐδ' ἐπὶ *M*, οὔτ' ἐπὶ *d.* — 24 αναγκαῖον] τοιοῦτον *D.* — 25 alt τὸ om *D.* — τοιοῦτον] ὡσαύτως *D.* — τὸ om *A.* — 26 μήθ' ὡς ἀναγκαῖον *D.* — 28 pr ἡ pr om *d.* — alt ἡ] εἰ *d.* — 29 ἡ om *D.* — τοι..οῦδε *n.* — 31 οὐδὲν νῦν pr *n.* — οὐ] οὐδὲ *Df.* — 32 ἂν om *Ad.* — τὸ] ὃ pr *n.*

γωνον ὅτι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει τὰς γωνίας, ἐζητοῦμεν ἂν
ἀπόδειξιν καὶ οὐχ ὥσπερ φασί τινες ἠπιστάμεθα· αἰσθάνε-
σθαι μὲν γὰρ ἀνάγκη καθ' ἕκαστον, ἡ δ' ἐπιστήμη τῷ τὸ
καθόλου γνωρίζειν ἐστίν. διὸ καὶ εἰ ἐπὶ τῆς σελήνης ὄντες
ἑωρῶμεν ἀντιφράττουσαν τὴν γῆν, οὐκ ἂν ᾔδειμεν τὴν αἰ- 40
τίαν τῆς ἐκλείψεως. ᾐσθανόμεθα γὰρ ἂν ὅτι ἐκλείπει, καὶ οὐ p. 88
διότι ὅλως· οὐ γὰρ ἦν τοῦ καθόλου αἴσθησις. οὐ μὴν ἀλλ'
ἐκ τοῦ θεωρεῖν τοῦτο πολλάκις συμβαῖνον τὸ καθόλου ἂν θη-
ρεύσαντες ἀπόδειξιν εἴχομεν· ἐκ γὰρ τῶν καθ' ἕκαστα πλει-
όνων τὸ καθόλου δῆλον. τὸ δὲ καθόλου τίμιον, ὅτι δηλοῖ τὸ 5
αἴτιον· ὥστε περὶ τῶν τοιούτων ἡ καθόλου τιμιωτέρα τῶν αἰ-
σθήσεων καὶ τῆς νοήσεως, ὅσων ἕτερον τὸ αἴτιον· περὶ δὲ
τῶν πρώτων ἄλλος λόγος.

Φανερὸν οὖν ὅτι ἀδύνατον τῷ αἰσθάνεσθαι ἐπίστασθαί τι
τῶν ἀποδεικτῶν, εἰ μή τις τὸ αἰσθάνεσθαι τοῦτο λέγει, τὸ 10
ἐπιστήμην ἔχειν δι' ἀποδείξεως. ἔστι μέντοι ἔνια ἀναγόμενα
εἰς αἰσθήσεως ἔκλειψιν ἐν τοῖς προβλήμασιν. ἔνια γὰρ εἰ
ἑωρῶμεν οὐκ ἂν ἐζητοῦμεν, οὐχ ὡς εἰδότες τῷ ὁρᾶν, ἀλλ' ὡς
ἔχοντες τὸ καθόλου ἐκ τοῦ ὁρᾶν. οἷον εἰ τὴν ὕελον τετρυπη-
μένην ἑωρῶμεν καὶ τὸ φῶς διιόν, δῆλον ἂν ἦν καὶ διὰ τί 15
καίει, τὸ ὁρᾶν μὲν χωρὶς ἐφ' ἑκάστης, νοῆσαι δ' ἅμα ὅτι
ἐπὶ πασῶν οὕτως.

32 Τὰς δ' αὐτὰς ἀρχὰς ἁπάντων εἶναι τῶν συλλογισμῶν
ἀδύνατον, πρῶτον μὲν λογικῶς θεωροῦσιν. οἱ μὲν γὰρ ἀλη-
θεῖς εἰσι τῶν συλλογισμῶν, οἱ δὲ ψευδεῖς. καὶ γὰρ ἔστιν 20
ἀληθὲς ἐκ ψευδῶν συλλογίσασθαι, ἀλλ' ἅπαξ τοῦτο γινόμενον,
οἷον εἰ τὸ Α κατὰ τοῦ Γ ἀληθές, τὸ δὲ μέσον τὸ Β ψεῦ-

---

36 ὀρθαῖν *n*. — 37 ὡς *np*, pr *Df*. — τινές φασιν *np*. — ἐπιστά-μεθα *B*, pr *df*, ἂν ἠπιστάμεθα corr c, ἢ ἠπιστάμεθα corr *d*. — 38 τῷ] τὸ pr *B*. — τὸ rc *n*. — 39 εἰ om *A*, pr *n*. — 40 alt τὴν om *np*.
88a1 αἰσθανόμεθα *p*. — ὅτι] ὅτι νῦν *Dp*, rc c, διότι νῦν *n*. — 4 εἴχομεν corr *n*, ἔχωμεν *D*. — 6 τῆς αἰσθήσεως *np*. — 7 τῶι νοή-σεων *n*. — ὅσον *p*. — ὅσον αἴτιον τὸ αἴτιον *A*, pr *Bd*, fort pr *u*. — ἑτέρων *M*. — τὸ αἴτιον om *M*. — 9 τὸ pr *B*. — 10 ἀποδεικτικῶν *ABDcdup*. — εἰ corr *n*. — pr τὸ om *np*. — 13 τὸ pr *B*. — 14 ἔχον-τες om *d*. — ὕαλον *n*, ὕελλον *M*. — 15 εἴην *dM*, pr *AB*, εἴη *u*. — 16 καίει corr *BDc*, καὶ ἀεὶ pr *D*, καὶ εἰ *nM*, pr *d*, καὶ *A*, fort pr *B*. — τὸ] διὰ τὸ *npfM* et c qui διὰ corr. — 17 ἐπὶ om *n*. — 18 εἶναι om *d*. — 20 λογισμῶν *A*. — κἂν *u*, corr *AB*. — γὰρ] γὰρ εἰ *np*, om *D*. — 21 γίνεται *Dnp*.

δος· οὔτε γὰρ τὸ *Α* τῷ *Β* ὑπάρχει οὔτε τὸ *Β* τῷ *Γ*. ἀλλ' ἐὰν τούτων μέσα λαμβάνηται τῶν προτάσεων, ψευδεῖς
25 ἔσονται διὰ τὸ πᾶν συμπέρασμα ψεῦδος ἐκ ψευδῶν εἶναι, τὰ δ' ἀληθῆ ἐξ ἀληθῶν, ἕτερα δὲ τὰ ψεύδη καὶ τἀληθῆ. εἶτα οὐδὲ τὰ ψεύδη ἐκ τῶν αὐτῶν ἑαυτοῖς· ἔστι γὰρ ψεύδη ἀλλήλοις καὶ ἐναντία καὶ ἀδύνατα ἅμα εἶναι, οἷον τὸ τὴν δικαιοσύνην εἶναι ἀδικίαν ἢ δειλίαν, καὶ τὸν ἄνθρωπον
30 ἵππον ἢ βοῦν, ἢ τὸ ἴσον μεῖζον ἢ ἔλαττον. ἐκ δὲ τῶν κειμένων ὧδε· οὐδὲ γὰρ τῶν ἀληθῶν αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ πάντων. ἕτεραι γὰρ πολλῶν τῷ γένει αἱ ἀρχαί, καὶ οὐδ' ἐφαρμόττουσαι, οἷον αἱ μονάδες ταῖς στιγμαῖς οὐκ ἐφαρμόττουσιν· αἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔχουσι θέσιν, αἱ δὲ ἔχουσιν. ἀνάγκη δέ γε ἢ εἰς
35 μέσα ἁρμόττειν ἢ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν, ἢ τοὺς μὲν εἴσω ἔχειν τοὺς δ' ἔξω τῶν ὅρων. ἀλλ' οὐδὲ τῶν κοινῶν ἀρχῶν οἷόν τ' εἶναί τινας, ἐξ ὧν ἅπαντα δειχθήσεται· λέγω δὲ κοινὰς
b οἷον τὸ πᾶν φάναι ἢ ἀποφάναι· τὰ γὰρ γένη τῶν ὄντων ἕτερα, καὶ τὰ μὲν τοῖς ποσοῖς τὰ δὲ τοῖς ποιοῖς ὑπάρχει μόνοις, μεθ' ὧν δείκνυται διὰ τῶν κοινῶν. ἔτι αἱ ἀρχαὶ οὐ πολλῷ ἐλάττους τῶν συμπερασμάτων· ἀρχαὶ μὲν γὰρ αἱ
5 προτάσεις, αἱ δὲ προτάσεις ἢ προσλαμβανομένου ὅρου ἢ ἐμβαλλομένου εἰσίν. ἔτι τὰ συμπεράσματα ἄπειρα, οἱ δ' ὅροι πεπερασμένοι. ἔτι αἱ ἀρχαὶ αἱ μὲν ἐξ ἀνάγκης, αἱ δ' ἐνδεχόμεναι.

Οὕτω μὲν οὖν σκοπουμένοις ἀδύνατον τὰς αὐτὰς εἶναι
10 πεπερασμένας, ἀπείρων ὄντων τῶν συμπερασμάτων. εἰ δ' ἄλλως πως λέγοι τις, οἷον ὅτι αἵδὶ μὲν γεωμετρίας αἵδὶ δὲ λογισμῶν αἵδὶ δὲ ἰατρικῆς, τί ἂν εἴη τὸ λεγόμενον ἄλλο πλὴν ὅτι εἰσὶν ἀρχαὶ τῶν ἐπιστημῶν; τὸ δὲ τὰς αὐτὰς φάναι γελοῖον, ὅτι αὐταὶ αὑταῖς αἱ αὐταί· πάντα γὰρ οὕτω
15 γίνεται ταὐτά. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ἐξ ἁπάντων δείκνυσθαι

---

23 τῷ β] τῷ γ pr *D*. — 25 συμβήσονται *D*. — ψευδὲς *fM*. — 26 alt τὰ om *d*. — 27 ἑαυτῶν *AMn*, pr *Bc*. — αὐτοῖς *D*. — 28 καὶ ἀλλήλοις *D*. — 29 ἢ] καὶ *M*. — 31 οὐ *n*. — 32 αἱ om *n*. — ἐφαρμόττουσιν *Dn*, ἐφαρμόττουσαν *p*. — 35 ἔσω *D*. — 37 ἅπαν *D*.

88b1 οἷον om *n*. — 3 ἔτι γὰρ αἱ *M*. — 5 ἢ λαμβανομένου pr *n*. — ἐκβαλλομένου *d*. — 9 εἶναι ἢ πεπερασμένας *D*, pr *c*. — 11 λέγει *ABdcupf*, λέγῃ *d* superscr. — ὅτι om *D*. — αἵδε *D*. — 11 et 12 αἵδε *Dn*. — 13 τοσαύτας *A*. — 14 αὗται *n*, αὗται *u*. — ἑαυταῖς *Dn*, αὐταῖς *pM*. — 15 γίγνεται *n*. — ταῦτα *uM*.

ὁτιοῦν, τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ ζητεῖν ἁπάντων εἶναι τὰς αὐτὰς ἀρχάς· λίαν γὰρ εὔηθες. οὔτε γὰρ ἐν τοῖς φανεροῖς μαθήμασι τοῦτο γίνεται, οὔτ᾽ ἐν τῇ ἀναλύσει δυνατόν· αἱ γὰρ ἄμεσοι προτάσεις ἀρχαί, ἕτερον δὲ συμπέρασμα προσληφθείσης γίνεται προτάσεως ἀμέσου. εἰ δὲ λέγοι τις τὰς πρώτας ἀμέσους 20 προτάσεις ταύτας εἶναι ἀρχάς, μία ἐν ἑκάστῳ γένει ἐστίν. εἰ δὲ μήτ᾽ ἐξ ἁπασῶν ὡς δέον δείκνυσθαι ὁτιοῦν μηδ᾽ οὕτως ἑτέρας ὥσθ᾽ ἑκάστης ἐπιστήμης εἶναι ἑτέρας, λείπεται εἰ συγγενεῖς αἱ ἀρχαὶ πάντων, ἀλλ᾽ ἐκ τωνδὶ μὲν ταδί, ἐκ δὲ τωνδὶ ταδί. φανερὸν δὲ καὶ τοῦθ᾽ ὅτι οὐκ ἐνδέχεται· δέδει- 25 κται γὰρ ὅτι ἄλλαι ἀρχαὶ τῷ γένει εἰσὶν αἱ τῶν διαφόρων τῷ γένει. αἱ γὰρ ἀρχαὶ διτταί, ἐξ ὧν τε καὶ περὶ ὅ· αἱ μὲν οὖν ἐξ ὧν κοιναί, αἱ δὲ περὶ ὃ ἴδιαι, οἷον ἀριθμός, μέγεθος.

Τὸ δ᾽ ἐπιστητὸν καὶ ἐπιστήμη διαφέρει τοῦ δοξαστοῦ καὶ **33** δόξης, ὅτι ἡ μὲν ἐπιστήμη καθόλου καὶ δι᾽ ἀναγκαίων, τὸ 31 δ᾽ ἀναγκαῖον οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν. ἔστι δέ τινα ἀληθῆ μὲν καὶ ὄντα, ἐνδεχόμενα δὲ καὶ ἄλλως ἔχειν. δῆλον οὖν ὅτι περὶ μὲν ταῦτα ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν· εἴη γὰρ ἂν ἀδύνατα ἄλλως ἔχειν τὰ δυνατὰ ἄλλως ἔχειν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ νοῦς· 35 λέγω γὰρ νοῦν ἀρχὴν ἐπιστήμης. οὐδ᾽ ἐπιστήμη ἀναπόδεικτος· τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ὑπόληψις τῆς ἀμέσου προτάσεως. ἀληθὴς δ᾽ ἐστὶ νοῦς καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα καὶ τὸ διὰ τούτων λεγό- p. 89 μενον· ὥστε λείπεται δόξαν εἶναι περὶ τὸ ἀληθὲς μὲν ἢ ψεῦδος, ἐνδεχόμενον δὲ καὶ ἄλλως ἔχειν. τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ὑπόληψις τῆς ἀμέσου προτάσεως καὶ μὴ ἀναγκαίας. καὶ ὁμολογούμενον δ᾽ οὕτω τοῖς φαινομένοις· ἥ τε γὰρ δόξα ἀβέ- 5 βαιον, καὶ ἡ φύσις ἡ τοιαύτη. πρὸς δὲ τούτοις οὐδεὶς οἴεται δοξάζειν, ὅταν οἴηται ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν, ἀλλ᾽ ἐπίστασθαι· ἀλλ᾽ ὅταν εἶναι μὲν οὕτως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλως

---

16 τούτων *ABMu*, fort pr *d*, τούτων τ᾽ c. — 19 δὲ] δέ τι *Bu*. — 20 προτάσεις ἀμέσους *D*. — 21 τὰς αὐτὰς *f*. — εἶναι τὰς ἀρχάς *D*, εἶναι εἰ ἀρχάς *d*. — 22 μηθ᾽ οὕτως *DM*. — 23 ὥσθ᾽ corr *n*. — εἰ] τι εἰ γὰρ *D*. — 24 τῶνδε *d*. — 26 γὰρ om *dM*. — ἄλλαι αἱ ἀρχαὶ *D*. — αἱ om *D*. — 27 ὃ] οὗ *ABMduf*. — 28 ὃ] οὗ *AcpM*, pr *d*, ὅ (sic) *u*. — ἴδιοι *n*, ἕτεραι *D*. — οἷον] ὡς *D*. — 29 μεγέθους *ABDdpcfnM*. — 30 καὶ ἡ ἐπιστήμη *n*. — 33 alt καὶ om *D*. — 34 μὲν om *Dn*. — 35 alt ἄλλως ἔχειν om *D*. — 36 γὰρ] δὲ *n*. — 37 τῆς om *n*. — ἀληθῆ *D*.

89a1 τὸ] τὰ rc *D*, qui pr om. — λεγόμενα *D*. — 2 λείπεται] ἔσται *D*. — μὲν ἢ] τε καὶ corr *n*. — ψευδές *D*. — 6 οὐθεὶς *D*.

οὐδὲν κωλύειν, τότε δοξάζειν, ὡς τοῦ μὲν τοιούτου δόξαν οὖσαν, τοῦ δ' ἀναγκαίου ἐπιστήμην.

Πῶς οὖν ἔστι τὸ αὐτὸ δοξάσαι καὶ ἐπίστασθαι, καὶ διὰ τί οὐκ ἔσται ἡ δόξα ἐπιστήμη, εἴ τις θήσει ἅπαν ὃ οἶδεν ἐνδέχεσθαι δοξάζειν; ἀκολουθήσει γὰρ ὁ μὲν εἰδὼς ὁ δὲ δοξάζων διὰ τῶν μέσων, ἕως εἰς τὰ ἄμεσα ἔλθῃ, ὥστ' εἴπερ
15 ἐκεῖνος οἶδε, καὶ ὁ δοξάζων οἶδεν. ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ ὅτι δοξάζειν ἔστι, καὶ τὸ διότι· τοῦτο δὲ τὸ μέσον. ἢ εἰ μὲν οὕτως ὑπολήψεται τὰ μὴ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν ὥσπερ ἔχειν τοὺς ὁρισμοὺς δι' ὧν αἱ ἀποδείξεις, οὐ δοξάσει ἀλλ' ἐπιστήσεται· εἰ δ' ἀληθῆ μὲν εἶναι, οὐ μέντοι ταῦτά γε αὐτοῖς
20 ὑπάρχειν κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ τὸ εἶδος, δοξάσει καὶ οὐκ ἐπιστήσεται ἀληθῶς, καὶ τὸ ὅτι καὶ τὸ διότι, ἐὰν μὲν διὰ τῶν ἀμέσων δοξάσῃ· ἐὰν δὲ μὴ διὰ τῶν ἀμέσων, τὸ ὅτι μόνον δοξάσει. τοῦ δ' αὐτοῦ δόξα καὶ ἐπιστήμη οὐ πάντως ἐστίν, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ψευδὴς καὶ ἀληθὴς τοῦ αὐτοῦ τρό-
25 πον τινά, οὕτω καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα τοῦ αὐτοῦ. καὶ γὰρ δόξαν ἀληθῆ καὶ ψευδῆ ὡς μέν τινες λέγουσι τοῦ αὐτοῦ εἶναι, ἄτοπα συμβαίνει αἱρεῖσθαι ἄλλα τε καὶ μὴ δοξάζειν ὃ δοξάζει ψευδῶς. ἐπεὶ δὲ τὸ αὐτὸ πλεοναχῶς λέγεται, ἔστι μὲν ὡς ἐνδέχεται, ἔστι δ' ὡς οὔ. τὸ μὲν γὰρ
30 σύμμετρον εἶναι τὴν διάμετρον ἀληθῶς δοξάζειν ἄτοπον· ἀλλ' ὅτι ἡ διάμετρος, περὶ ἣν αἱ δόξαι, τὸ αὐτό, οὕτω τοῦ αὐτοῦ, τὸ δὲ τί ἦν εἶναι ἑκατέρῳ κατὰ τὸν λόγον οὐ τὸ αὐτό. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα τοῦ αὐτοῦ. ἡ μὲν γὰρ οὕτως τοῦ ζῴου ὥστε μὴ ἐνδέχεσθαι μὴ εἶναι ζῷον, ἡ δ'
35 ὥστ' ἐνδέχεσθαι. οἷον εἰ ἡ μὲν ὅπερ ἀνθρώπου ἐστίν, ἡ δ' ἀνθρώπου μέν, μὴ ὅπερ δ' ἀνθρώπου. τὸ αὐτὸ γὰρ ὅτι ἄνθρωπος, τὸ δ' ὡς οὐ τὸ αὐτό.

---

9 κωλύει *CdMp*, corr *n*. — post δοξάζειν spatium relictum est plus unius vs *d*, δοξάζειν. *B*, qui ὡς τοῦ corr. — 12 ἔστιν *Dc*. — 13 ἀκολουθοῦσι *ABcdfuMnp*. — 14 τὰ μέσα pr *n*. — ἔλθοι *M*. — 16 δοξάζειν... διότι rc mg *n*. — 18 ἔχει *ABDcdfnpu*. — οὗ *B*. — αἱ om *D*. — 19 ὑπάρχειν αὐτοῖς *D*. — 20 ὑπάρχει *M*. — 21 alt τὸ om *n*. — μὲν corr *n*. — 22 δοξάσῃ... ἀμέσων rc mg *n*. — δοξάσει *Df*. — 23 δο-
ὴ ή
ξάσῃ *A*, corr *p*. — ψευδεῖς καὶ ἀληθεῖς *B*. — 27 ἄτοπον *ABDduM*. — εἰρῆσθαι *cp*, corr *An*, ἐρεῖσθαι *duM*. — 28 ἐπεὶ corr *n*. — 29 pr μὲν
αἱ αι
om *BcdM* et pr *Aun*. — 30 ἀσύμμετρον pr *ABu*. — 31 ἐδόξαζε *D*. — 32 ἑκάτερα *M*. — οὐ] ἢ *M*. — 33 δὲ om *D*. — 35 ὥστ'] ὡς *D*. — 36 δ'] δὲ τοῦ *D*.

Φανερὸν δ' ἐκ τούτων ὅτι οὐδὲ δοξάζειν ἅμα τὸ αὐτὸ
καὶ ἐπίστασθαι ἐνδέχεται. ἅμα γὰρ ἂν ἔχοι ὑπόληψιν τοῦ
ἄλλως ἔχειν καὶ μὴ ἄλλως τὸ αὐτό· ὅπερ οὐκ ἐνδέχεται. b
ἐν ἄλλῳ μὲν γὰρ ἑκάτερον εἶναι ἐνδέχεται τοῦ αὐτοῦ, ὡς εἴ-
ρηται, ἐν δὲ τῷ αὐτῷ οὐδ' οὕτως οἷόν τε· ἕξει γὰρ ὑπόλη-
ψιν ἅμα, οἷον ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅπερ ζῷον (τοῦτο γὰρ ἦν τὸ
μὴ ἐνδέχεσθαι εἶναι μὴ ζῷον) καὶ μὴ ὅπερ ζῷον· τοῦτο γὰρ 5
ἔστω τὸ ἐνδέχεσθαι.

Τὰ δὲ λοιπὰ πῶς δεῖ διανεῖμαι ἐπί τε διανοίας καὶ
νοῦ καὶ ἐπιστήμης καὶ τέχνης καὶ φρονήσεως καὶ σοφίας,
τὰ μὲν φυσικῆς τὰ δὲ ἠθικῆς θεωρίας μᾶλλον ἐστίν.

Ἡ δ' ἀγχίνοιά ἐστιν εὐστοχία τις ἐν ἀσκέπτῳ χρόνῳ **34**
τοῦ μέσου, οἷον εἴ τις ἰδὼν ὅτι ἡ σελήνη τὸ λαμπρὸν ἀεὶ ἔχει 11
πρὸς τὸν ἥλιον, ταχὺ ἐνενόησε διὰ τί τοῦτο, ὅτι διὰ τὸ λάμ-
πειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου· ἢ διαλεγόμενον πλουσίῳ ἔγνω διότι δα-
νείζεται· ἢ διότι φίλοι, ὅτι ἐχθροὶ τοῦ αὐτοῦ. πάντα γὰρ
τὰ αἴτια τὰ μέσα ὁ ἰδὼν τὰ ἄκρα ἐγνώρισεν. τὸ λαμπρὸν 15
εἶναι τὸ πρὸς τὸν ἥλιον ἐφ' οὗ Α, τὸ λάμπειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου
Β, σελήνη τὸ Γ. ὑπάρχει δὴ τῇ μὲν σελήνῃ τῷ Γ τὸ Β,
τὸ λάμπειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου· τῷ δὲ Β τὸ Α, τὸ πρὸς τοῦτ'
εἶναι τὸ λαμπρόν, ἀφ' οὗ λάμπει· ὥστε καὶ τῷ Γ τὸ Α
διὰ τοῦ Β. 20

B.

Τὰ ζητούμενά ἐστιν ἴσα τὸν ἀριθμὸν ὅσαπερ ἐπιστά-
μεθα. ζητοῦμεν δὲ τέτταρα, τὸ ὅτι, τὸ διότι, εἰ ἔστι, τί
ἐστιν. ὅταν μὲν γὰρ πότερον τόδε ἢ τόδε ζητῶμεν, εἰς ἀρι- 25
θμὸν θέντες, οἷον πότερον ἐκλείπει ὁ ἥλιος ἢ οὔ, τὸ ὅτι ζη-

89b1 τὸ] ταὐτὸ pr *n*. — 2 ἐνδέχεται ἑκάτερον εἶναι *D*. — ὥσπερ *D*. — 3 αὐτῷ] οὕτως *ADdf*, pr c. — 4 ὁ om *Dn*. — 6 ἐστι *D*, ἔσται corr *A*. — 9 μᾶλλον rc mg *n*. — 11 ἰδὼν] εἶδεν *D*. — 12 ἥλιον... δανείζεται rc ubi pauciora *f*. — ἐνόησε *D*. — 14 φιλεῖ *M*. — φίλοι. ὅτι *u*, φίλοι ἢ ὅτι *D*, corr *A*. — 15 alt τὰ om *Dd*. — 17 β] β τὸ λαμπρὸν ἀεὶ ἔχειν πρὸς τὸν ἥλιον *n*. — τὸ om *nf*. — τῷ] τὸ corr *n*. — β corr *n*. — 18 α τὸ β *n*. — τὸ om *M*. — 19 λάμπον *D*. — α om *M*. — Tit. ἀναλυτικῶν ὑστέρων τὸ δεύτερον *f*, ἀναλυτικῶν δευτέρων δεύτερον *Vat* 242. — 24 εἰ] τὸ εἰ *D*, om *n*. — τί] τὸ τί *D*. — 25 πρότερον *Ac*. — ἢ] ἡ *M*.

τοῦμεν. σημεῖον δὲ τούτου· εὑρόντες γὰρ ὅτι ἐκλείπει πεπαύμεθα· καὶ ἐὰν ἐξ ἀρχῆς εἰδῶμεν ὅτι ἐκλείπει, οὐ ζητοῦμεν πότερον. ὅταν δὲ εἰδῶμεν τὸ ὅτι, τὸ διότι ζητοῦμεν, οἷον
30 εἰδότες ὅτι ἐκλείπει καὶ ὅτι κινεῖται ἡ γῆ, τὸ διότι ἐκλείπει ἢ διότι κινεῖται ζητοῦμεν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως, ἔνια δ' ἄλλον τρόπον ζητοῦμεν, οἷον εἰ ἔστιν ἢ μή ἐστι κένταυρος ἢ θεός. τὸ δ' εἰ ἔστιν ἢ μὴ ἁπλῶς λέγω, ἀλλ' οὐκ εἰ λευκὸς ἢ μή. γνόντες δὲ ὅτι ἔστι, τί ἐστι ζητοῦμεν, οἷον τί οὖν ἐστὶ θεός, ἢ
35 τί ἐστιν ἄνθρωπος;

2 Ἃ μὲν οὖν ζητοῦμεν καὶ ἃ εὑρόντες ἴσμεν, ταῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστιν. ζητοῦμεν δέ, ὅταν μὲν ζητῶμεν τὸ ὅτι ἢ τὸ εἰ ἔστιν ἁπλῶς, ἆρ' ἔστι μέσον αὐτοῦ ἢ οὐκ ἔστιν· ὅταν δὲ γνόντες ἢ τὸ ὅτι ἢ εἰ ἔστιν ἢ τὸ ἐπὶ μέρους ἢ τὸ ἁπλῶς, πάλιν
p. 90 τὸ διὰ τί ζητῶμεν ἢ τὸ τί ἐστι, τότε ζητοῦμεν τί τὸ μέσον. λέγω δὲ τὸ ὅτι ἢ εἰ ἔστιν ἐπὶ μέρους καὶ ἁπλῶς, ἐπὶ μέρους μέν, ἆρ' ἐκλείπει ἡ σελήνη ἢ αὔξεται; εἰ γὰρ ἔστι τι ἢ μὴ ἔστι τι ἐν τοῖς τοιούτοις ζητοῦμεν· ἁπλῶς δ', εἰ ἔστιν
5 ἢ μὴ σελήνη ἢ νύξ. συμβαίνει ἄρα ἐν ἁπάσαις ταῖς ζητήσεσι ζητεῖν ἢ εἰ ἔστι μέσον ἢ τί ἐστι τὸ μέσον. τὸ μὲν γὰρ αἴτιον τὸ μέσον, ἐν ἅπασι δὲ τοῦτο ζητεῖται. ἆρ' ἐκλείπει; ἆρ' ἔστι τι αἴτιον ἢ οὔ· μετὰ ταῦτα γνόντες ὅτι ἔστι τι, τί οὖν τοῦτ' ἔστι ζητοῦμεν. τὸ γὰρ αἴτιον τοῦ εἶναι μὴ
10 τοδὶ ἢ τοδὶ ἀλλ' ἁπλῶς τὴν οὐσίαν, ἢ τὸ μὴ ἁπλῶς ἀλλά τι τῶν καθ' αὑτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός, τὸ μέσον ἐστίν. λέγω δὲ τὸ μὲν ἁπλῶς τὸ ὑποκείμενον, οἷον σελήνην ἢ γῆν ἢ ἥλιον ἢ τρίγωνον, τὸ δὲ τὶ ἔκλειψιν ἰσότητα ἀνισότητα, εἰ ἐν μέσῳ ἢ μή. ἐν ἅπασι γὰρ τούτοις φανερόν ἐστιν ὅτι
15 τὸ αὐτό ἐστι τὸ τί ἐστι καὶ διὰ τί ἐστιν. τί ἐστιν ἔκλειψις; στέρησις φωτὸς ἀπὸ σελήνης ὑπὸ γῆς ἀντιφράξεως. διὰ

---

28 *πανόμεθα n.* — *ἴδωμεν A.* — 29 *ὅτι τότε τὸ Dfn.* — 30 *ἡ . . . κινεῖται* rc mg *n.* — 31 et 34 *οὖν* om *d.* — 32 *εἰ*] *ἢ M.* — 34 et 38 *γνῶντες M.* — 37 *μὲν* om *dM.* — 38 *ὅταν . . . ὅτι ἢ* corr *n.* — 39 *εἰ*] *τὸ εἰ D.* — *τὸ εἰ ἁπλῶς M.*

90a1 *τὸ*] *ἢ τὸ n.* — *ζητοῦμεν ABDdMu*, pr c. — 2 *ἢ εἰ*] *τι* pr c, om *AMd* et pr *B*, *ἢ εἰ* rc mg *n.* — *ἔστιν* om *d.* — 4 *ἢ μὴ ἔστι τι* om *dM.* — 5 alt *ἢ* om *d.* — 6 *ἢ* om *D.* — *εἰ* pr om *n.* — 8 *τι*] *τὸ d.* — *γνὼν A*, *γνῶντες M*, *γνῶναι d.* — 9 *τι* om *n.* — *ἔστιν ὃ ζητοῦμεν* pr *n.* — *τοῦ*] *μὴ d.* — 11 *ἢ τὸ κατὰ n.* — *κατὰ τὸ συμβ. d.* — 12 *μὲν*] *μέσον dM.* — *γοῦν M.* — 13 *ἢ ἥλιον* om *dM.* — *ἀνισότητα* om *n.* — 14 *εἰ*] *ἢ Ad.* — 15 *ἐστιν* om *D.*

τί ἔστιν ἔκλειψις, ἢ διὰ τί ἐκλείπει ἡ σελήνη; διὰ τὸ ἀπολείπειν τὸ φῶς ἀντιφραττούσης τῆς γῆς. τί ἐστι συμφωνία; λόγος ἀριθμῶν ἐν ὀξεῖ ἢ βαρεῖ. διὰ τί συμφωνεῖ τὸ ὀξὺ τῷ βαρεῖ; διὰ τὸ λόγον ἔχειν ἀριθμῶν τὸ ὀξὺ 20 καὶ τὸ βαρύ. ἆρ' ἔστι συμφωνεῖν τὸ ὀξὺ καὶ τὸ βαρύ; ἆρ' ἐστὶν ἐν ἀριθμοῖς ὁ λόγος αὐτῶν; λαβόντες δ' ὅτι ἔστι, τίς οὖν ἐστὶν ὁ λόγος;

Ὅτι δ' ἐστὶ τοῦ μέσου ἡ ζήτησις, δηλοῖ ὅσων τὸ μέσον αἰσθητόν. ζητοῦμεν γὰρ μὴ ᾐσθημένοι, οἷον τῆς ἐκλεί- 25 ψεως, εἰ ἔστιν ἢ μή. εἰ δ' ἦμεν ἐπὶ τῆς σελήνης, οὐκ ἂν ἐζητοῦμεν οὔτ' εἰ γίνεται οὔτε διὰ τί, ἀλλ' ἅμα δῆλον ἦν ἄν. ἐκ γὰρ τοῦ αἴσθεσθαι καὶ τὸ καθόλου ἐγένετο ἂν ἡμῖν εἰδέναι. ἡ μὲν γὰρ αἴσθησις ὅτι νῦν ἀντιφράττει· καὶ γὰρ δῆλον ὅτι νῦν ἐκλείπει· ἐκ δὲ τούτου τὸ καθόλου ἂν ἐγένετο. 30

Ὥσπερ οὖν λέγομεν, τὸ τί ἐστιν εἰδέναι ταὐτό ἐστι καὶ διὰ τί ἐστιν. τοῦτο δ' ἢ ἁπλῶς καὶ μὴ τῶν ὑπαρχόντων τι, ἢ τῶν ὑπαρχόντων, οἷον ὅτι δύο ὀρθαί, ἢ ὅτι μεῖζον ἢ ἔλαττον.

Ὅτι μὲν οὖν πάντα τὰ ζητούμενα μέσου ζήτησίς ἐστι, 3 δῆλον· πῶς δὲ τὸ τί ἐστι δείκνυται, καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς 36 ἀναγωγῆς, καὶ τί ἐστιν ὁρισμὸς καὶ τίνων, εἴπωμεν, διαπορήσαντες πρῶτον περὶ αὐτῶν. ἀρχὴ δ' ἔστω τῶν μελλόντων, ἥπερ ἐστὶν οἰκειοτάτη τῶν ἐχομένων λόγων. ἀπορήσειε γὰρ b ἄν τις, ἆρ' ἔστι τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ὁρισμῷ εἰδέναι καὶ ἀποδείξει, ἢ ἀδύνατον; ὁ μὲν γὰρ ὁρισμὸς τοῦ τί ἐστιν εἶναι δοκεῖ, τὸ δὲ τί ἐστιν ἅπαν καθόλου καὶ κατηγορικόν· συλλογισμοὶ δ' εἰσὶν οἱ μὲν στερητικοί, οἱ δ' οὐ καθόλου, 5 οἷον οἱ μὲν ἐν τῷ δευτέρῳ σχήματι στερητικοὶ πάντες, οἱ δ' ἐν τῷ τρίτῳ οὐ καθόλου. εἶτα οὐδὲ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχή-

---

17 ἡ σελήνη ἐκλείπει *D.* — διὰ τί ἐκλείπει *M.* — 19 ἀριθμῷ *d.* — ὀξείᾳ *n.* — ἢ] καὶ *Dn.* — βαρείᾳ *n.* — 20 βαρύ *M.* — ἀριθμὸν *d.* — 21 σύμφωνον *Dd.* — 22 ἐστὶν] τί *M.* — 23 ὁ om *d.* — 24 ἐστὶ om *M.* — ἡ om *d.* — ὅσον *Adu*, pr *B.* — 25 οἷον ἄρα τῆς *M.* — 26 ἐπεζητοῦμεν *D.* — 27 οὔτ' εἰ διὰ *ABDdcun.* — ἅμα δῆλον] μᾶλλον *M.* — ἂν ἦν *n*, ἦν *D.* — 28 ἐκ γὰρ rc *f.* — αἰσθέσθαι *D*, αἰσθάνεσθαι *n.* — ἐγίνετο *Bfu.* — 30 ἐκ] εἰ *A.* — τὸ] τοῦ *M.* — 31 λέγωμεν *n.* — ταὐτόν *D.* — 32 post μὴ del un vb *n.* — τι] τισίν *D.* — 33 ἢ τῶν ὑπαρχόντων rc mg *n*, om *D.* — 35 ἅπαντα *D.* — ἐστὶ ante πάντα *n.*

90b1 εἴπερ *AMd*, pr *B.* — 2 καὶ om *D.* — 4 ἅπαν] ἅπαν καὶ *D.* — 7 σχήματι] τῷ σχήματι *n.*

ματι κατηγορικῶν ἁπάντων ἐστὶν ὁρισμός, οἷον ὅτι πᾶν τρί-
γωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει. τούτου δὲ λόγος, ὅτι τὸ ἐπί-
10 στασθαί ἐστι τὸ ἀποδεικτὸν τὸ ἀπόδειξιν ἔχειν, ὥστ' εἰ ἐπὶ τῶν
τοιούτων ἀπόδειξίς ἐστι, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη αὐτῶν καὶ
ὁρισμός· ἐπίσταιτο γὰρ ἂν καὶ κατὰ τὸν ὁρισμόν, οὐκ
ἔχων τὴν ἀπόδειξιν· οὐδὲν γὰρ κωλύει μὴ ἅμα ἔχειν. ἱκανὴ
δὲ πίστις καὶ ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς· οὐδὲν γὰρ πώποτε ὁρισά-
15 μενοι ἔγνωμεν, οὔτε τῶν καθ' αὑτὸ ὑπαρχόντων οὔτε τῶν συμ-
βεβηκότων. ἔτι εἰ ὁ ὁρισμὸς οὐσίας τις γνωρισμός, τά γε
τοιαῦτα φανερὸν ὅτι οὐκ οὐσίαι.

Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ὁρισμὸς ἅπαντος οὗπερ καὶ ἀπό-
δειξις, δῆλον. τί δ', οὗ ὁρισμός, ἆρα παντὸς ἀπόδειξίς ἐστιν
20 ἢ οὔ; εἷς μὲν δὴ λόγος καὶ περὶ τούτου ὁ αὐτός. τοῦ γὰρ
ἑνός, ᾗ ἕν, μία ἐπιστήμη. ὥστ' εἴπερ τὸ ἐπίστασθαι τὸ ἀπο-
δεικτὸν ἐστὶ τὸ τὴν ἀπόδειξιν ἔχειν, συμβήσεταί τι ἀδύνα-
τον· ὁ γὰρ τὸν ὁρισμὸν ἔχων ἄνευ τῆς ἀποδείξεως ἐπιστήσε-
ται. ἔτι αἱ ἀρχαὶ τῶν ἀποδείξεων ὁρισμοί, ὧν ὅτι οὐκ ἔσον-
25 ται ἀποδείξεις δέδεικται πρότερον. ἢ ἔσονται αἱ ἀρχαὶ ἀπο-
δεικταὶ καὶ τῶν ἀρχῶν ἀρχαί, καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον βαδι-
εῖται· ἢ τὰ πρῶτα ὁρισμοὶ ἔσονται ἀναπόδεικτοι.

Ἀλλ' ἆρα, εἰ μὴ παντὸς τοῦ αὐτοῦ, ἀλλά τινος τοῦ
αὐτοῦ ἐστὶν ὁρισμὸς καὶ ἀπόδειξις; ἢ ἀδύνατον; οὐ γάρ ἐστιν
30 ἀπόδειξις οὗ ὁρισμός. ὁρισμὸς μὲν γὰρ τοῦ τί ἐστι καὶ οὐ-
σίας· αἱ δ' ἀποδείξεις φαίνονται πᾶσαι ὑποτιθέμεναι καὶ
λαμβάνουσαι τὸ τί ἐστιν, οἷον αἱ μαθηματικαὶ τί μονὰς καὶ
τί τὸ περιττόν, καὶ αἱ ἄλλαι ὁμοίως. ἔτι πᾶσα ἀπόδειξις
τὶ κατά τινος δείκνυσιν, οἷον ὅτι ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν· ἐν δὲ τῷ
35 ὁρισμῷ οὐδὲν ἕτερον ἑτέρου κατηγορεῖται, οἷον οὔτε τὸ ζῷον

---

8 οἷον om *D*, rc mg *n*. — 9 τὸ om *D*. — 10 τὸ om *BDMfnu*, fort del c. — ἀποδεικτικὸν *Ad*, fort pr c, ἀποδεικτικῶς *BDMnu*. — ὥστ' ἐπεὶ τῶν *Bu*. — εἰ rc *n*. — 11 ἂν ᾖ *f*. — καὶ om *D*. — 12 ἐπίστατο *M*, pr *f*. — ἂν] ἄν τις *Dcdfn*. — 13 et 14 οὐθὲν *D*. — 15 alt τῶν] τῶν κατὰ *d*. — 16 εἰ om *n*. — ὁ om *Bdu*, pr *DM*. — τινος *BDMnu*, om *A*. — γνώριμος *ABDdu*, γνωρισμός corr *cn*, γρ. καὶ γνωρισμός mg pr manu *u*. — 17 φανερὸν οὖν ὅτι *u*. — οὐκ corr *n*. — οὐσία *D*. — 18 οὖν] τοίνυν *Dnf*. — ἔστιν ὁ ὁρισμὸς *M*. — οὗ *M*. — 19 δ'] δαὶ *B*. — οὗ] οὗ ὁ *d*, οὐδὲ οὗ *n* sed οὗ corr, ου (sic) *B*. — ἆρ' ἅπαντος ἔστιν ἀπόδειξις c. — 20 ὁ αὐτὸς om *A*. — 21 ἀποδεικτικὸν *DMn*. — 22 τὴν om *n*. — 23 ἐπιστήσεται corr *n*. — 25 ἀπόδειξις *A*, pr *n*. — ἢ] εἰ pr *dM*. — αἱ om *D*. — 30 τοῦτ' ἐστὶ *n*. — 31 post καὶ lit trium litt c. — 34 ἢ ἔστιν ἢ *n*. — 35 οὐθὲν *D*.

κατὰ τοῦ δίποδος οὔτε τοῦτο κατὰ τοῦ ζῴου, οὐδὲ δὴ κατὰ τοῦ ἐπιπέδου τὸ σχῆμα· οὐ γάρ ἐστι τὸ ἐπίπεδον σχῆμα, οὐδὲ τὸ σχῆμα ἐπίπεδον. ἔτι ἕτερον τὸ τί ἐστι καὶ ὅτι ἔστι δεῖξαι. ὁ μὲν οὖν ὁρισμὸς τί ἐστι δηλοῖ, ἡ δὲ ἀπόδειξις ὅτι ἢ ἔστι p. 91 τόδε κατὰ τοῦδε ἢ οὐκ ἔστιν. ἑτέρου δὲ ἑτέρα ἀπόδειξις, ἐὰν μὴ ὡς μέρος ᾖ τι τῆς ὅλης. τοῦτο δὲ λέγω, ὅτι δέδεικται τὸ ἰσοσκελὲς δύο ὀρθαῖς, εἰ πᾶν τρίγωνον δέδεικται· μέρος γάρ, τὸ δ' ὅλον. ταῦτα δὲ πρὸς ἄλληλα οὐκ ἔχει οὕτως, 5 τὸ ὅτι ἔστι καὶ τί ἐστιν· οὐ γάρ ἐστι θατέρου θάτερον μέρος.

Φανερὸν ἄρα ὅτι οὔτε οὗ ὁρισμός, τούτου παντὸς ἀπόδειξις, οὔτε οὗ ἀπόδειξις, τούτου παντὸς ὁρισμός· ὥστε ὅλως τοῦ αὐτοῦ οὐδενὸς ἐνδέχεται ἄμφω ἔχειν. ὥστε δῆλον ὡς οὐδὲ ὁρισμὸς καὶ ἀπόδειξις οὔτε τὸ αὐτὸ ἂν εἴη οὔτε θάτερον ἐν θατέρῳ· καὶ γὰρ ἂν τὰ ὑποκείμενα ὁμοίως εἶχεν. 10

Ταῦτα μὲν οὖν μέχρι τούτου διηπορήσθω· τοῦ δὲ τί **4** ἐστι πότερον ἔστι συλλογισμὸς καὶ ἀπόδειξις ἢ οὐκ ἔστι, καθάπερ νῦν ὁ λόγος ὑπέθετο; ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς τὶ κατά τινος δείκνυσι διὰ τοῦ μέσου· τὸ δὲ τί ἐστιν ἴδιόν τε, καὶ ἐν 15 τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται. ταῦτα δ' ἀνάγκη ἀντιστρέφειν. εἰ γὰρ τὸ *Α* τοῦ *Γ* ἴδιον, δῆλον ὅτι καὶ τοῦ *Β* καὶ τοῦτο τοῦ *Γ*, ὥστε πάντα ἀλλήλων. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ τὸ *Α* ἐν τῷ τί ἐστιν ὑπάρχει παντὶ τῷ *Β*, καὶ καθόλου τὸ *Β* παντὸς τοῦ *Γ* ἐν τῷ τί ἐστι λέγεται, ἀνάγκη καὶ τὸ *Α* ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ *Γ* 20 λέγεσθαι. εἰ δὲ μὴ οὕτω τις λήψεται διπλώσας, οὐκ ἀνάγκη ἔσται τὸ *Α* τοῦ *Γ* κατηγορεῖσθαι ἐν τῷ τί ἐστιν, εἰ τὸ μὲν *Α* τοῦ *Β* ἐν τῷ τί ἐστι, μὴ καθ' ὅσων δὲ τὸ *Β* ἐν τῷ τί ἐστιν. τὸ δὲ τί ἐστιν ἄμφω ταῦτα ἕξει. ἔσται ἄρα καὶ τὸ *Β* κατὰ τοῦ *Γ*, τὸ τί ἐστιν. εἰ δὴ τὸ τί ἐστι καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἄμφω 25 ἔχει, ἐπὶ τοῦ μέσου ἔσται πρότερον τὸ τί ἦν εἶναι. ὅλως τε, εἰ ἔστι δεῖξαι τί ἐστιν ἄνθρωπος· ἔστω τὸ *Γ* ἄνθρωπος, τὸ δὲ *Α* τὸ τί ἐστιν, εἴτε ζῷον δίπουν εἴτ' ἄλλο τι. εἰ τοίνυν συλλογιεῖται, ἀνάγκη κατὰ τοῦ *Β* τὸ *Α* παντὸς κατηγορεῖσθαι.

---

36 οὐδὲ δὴ] οὔτε *D*.

91a1 ἢ] εἰ *d*, pr *M*, om *n*. — 3 ᾖ ὥς τι *A*, ἢ ὥς τι *M*, ἢ ὡς pr *d*. — 4 δέδεκται *D*. — 7 et 8 πάντως *D*. — 9 οὐθενὸς *D*. — 11 ἐν om *d*. — ἔχειν *Md*, pr *A*. — 12 διηπορείσθω *M*. — 18 καὶ] κἂν *D*. — 19 ὑπάρχῃ *D*, ὑπάρχειν *n*. — τὸ] τοῦ *M*. — 20 καὶ om *M*. — 24 δὴ *BMu*, δὲ corr *d*, pr *D*, rc supra vs c. — τὰ αὐτὰ *d*. — ἕξει. ἔσται corr *n*. — 25 δὲ *n*, pr *D*. — εἶναι om *M*. — 26 τὸ om *n*.

30 τούτου δ' ἔσται ἄλλος λόγος μέσος, ὥστε καὶ τοῦτο ἔσται τί ἐστιν ἄνθρωπος. λαμβάνει οὖν ὃ δεῖ δεῖξαι· καὶ γὰρ τὸ Β ἐστὶ τί ἐστιν ἄνθρωπος.

Δεῖ δ' ἐν ταῖς δυσὶ προτάσεσι καὶ τοῖς πρώτοις καὶ ἀμέσοις σκοπεῖν· μάλιστα γὰρ φανερὸν τὸ λεγόμενον γίνε-
35 ται. οἱ μὲν οὖν διὰ τοῦ ἀντιστρέφειν δεικνύντες τί ἐστι ψυχὴ ἢ τί ἐστιν ἄνθρωπος ἢ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν ὄντων, τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτοῦνται, οἷον εἴ τις ἀξιώσειε ψυχὴν εἶναι τὸ αὐτὸ αὑτῷ αἴτιον τοῦ ζῆν, τοῦτο δ' ἀριθμὸν αὐτὸν αὑτὸν κινοῦντα· ἀνάγκη γὰρ αἰτῆσαι τὴν ψυχὴν ὅπερ ἀριθμὸν εἶναι αὐτὸν αὑτὸν κι-
b νοῦντα, οὕτως ὡς τὸ αὐτὸ ὄν. οὐ γὰρ εἰ ἀκολουθεῖ τὸ Α τῷ Β καὶ τοῦτο τῷ Γ, ἔσται τῷ Γ τὸ Α τὸ τί ἦν εἶναι, ἀλλ' ἀληθὲς ἦν εἰπεῖν ἔσται μόνον. οὐδ' εἰ ἔστι τὸ Α ὅπερ τι καὶ κατὰ τοῦ Β κατηγορεῖται παντός. καὶ γὰρ τὸ ζῴῳ εἶ-
5 ναι κατηγορεῖται κατὰ τοῦ ἀνθρώπῳ εἶναι· ἀληθὲς γὰρ πᾶν τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι ζῴῳ εἶναι, ὥσπερ καὶ πάντα ἄνθρωπον ζῷον, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὥστε ἓν εἶναι. ἐὰν μὲν οὖν μὴ οὕτω λάβῃ, οὐ συλλογιεῖται ὅτι τὸ Α ἐστὶ τῷ Γ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἡ οὐσία. ἐὰν δὲ οὕτω λάβῃ, πρότερον ἔσται εἰληφὼς τῷ
10 Γ τί ἐστι τὸ τί ἦν εἶναι τὸ Β. ὥστ' οὐκ ἀποδέδεικται· τὸ γὰρ ἐν ἀρχῇ εἴληφεν.

5 Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἡ διὰ τῶν διαιρέσεων ὁδὸς συλλογίζεται, καθάπερ ἐν τῇ ἀναλύσει τῇ περὶ τὰ σχήματα εἴρηται. οὐδαμοῦ γὰρ ἀνάγκη γίνεται τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο εἶναι
15 τωνδὶ ὄντων, ἀλλ' ὥσπερ οὐδ' ὁ ἐπάγων ἀποδείκνυσιν. οὐ γὰρ δεῖ τὸ συμπέρασμα ἐρωτᾶν, οὐδὲ τῷ δοῦναι εἶναι· ἀλλ' ἀνάγκη εἶναι ἐκείνων ὄντων, κἂν μὴ φῇ ὁ ἀποκρινόμενος. ἆρ' ὁ ἄνθρωπος ζῷον ἢ ἄψυχον; εἶτ' ἔλαβε ζῷον, οὐ συλλελόγισται. πάλιν ἅπαν ζῷον ἢ πεζὸν ἢ ἔνυδρον· ἔλαβε
20 πεζόν. καὶ τὸ εἶναι τὸν ἄνθρωπον, τὸ ὅλον, ζῷον πεζόν, οὐκ ἀνάγκη ἐκ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ λαμβάνει καὶ τοῦτο. δια-

---

30 alt ἔσται corr c. — 31 δεῖ rc *n*, om *M*. — 33 καὶ ἐν τοῖς *D*. — 34 σκοπεῖ *M*. — 35 οὖν] δὴ *Dn*.

91b1 εἰ γὰρ omisso οὐ *AMd*. — 3 ἦν om *n*. — 4 ζῷον *AMd*, pr c omisso εἶναι. — 5 ἀληθὲς . . . ζῴῳ εἶναι mg *D*. — παντὶ ἀνθρ. *Dn*, corr *u*. — 6 alt εἶναι post 7 ζῷον *d*, del *u*, om *n*. — ὥστε καὶ *n*. — 7 ὥστε ἐνεῖναι *D*. — 8 λάβῃ om *n*. — 9 ἡ om *n*. — τὸ γ *M*. — 11 εἰληφέναι *d*. — 15 τῶν δειόντων *A*, fort pr *d*, τῶν δεῖοντων *M*. — 15 ὁ rc c, om *A*. — 16 ἐρωτᾶν . . . ἀλλ' om *M*. — 17 φησιν *M*. — 18 εἶτ' *BduM*. — εἶτα λαβὼν *n*.

φέρει δ' οὐδὲν ἐπὶ πολλῶν ἢ ὀλίγων οὕτω ποιεῖν· τὸ αὐτὸ γάρ ἐστιν. ἀσυλλόγιστος μὲν οὖν καὶ ἡ χρῆσις γίνεται τοῖς οὕτω μετιοῦσι καὶ τῶν ἐνδεχομένων συλλογισθῆναι. τί γὰρ κωλύει τοῦτο ἀληθὲς μὲν τὸ πᾶν εἶναι κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, 25 μὴ μέντοι τὸ τί ἐστι μηδὲ τὸ τί ἦν εἶναι δηλοῦν; ἔτι τί κωλύει ἢ προσθεῖναί τι ἢ ἀφελεῖν ἢ ὑπερβεβηκέναι τῆς οὐσίας;

Ταῦτα μὲν οὖν παρίεται μέν, ἐνδέχεται δὲ λῦσαι τῷ λαμβάνειν ἐν τῷ τί ἐστι πάντα, καὶ τὸ ἐφεξῆς τῇ διαιρέσει ποιεῖν, αἰτούμενον τὸ πρῶτον, καὶ μηδὲν παραλείπειν. τοῦτο 30 δ' ἀναγκαῖον, ἄτομον γὰρ εἴδει δεῖ εἶναι. ἀλλὰ συλλογισμὸς ὅμως οὐκ ἔνεστιν, ἀλλ' εἴπερ, ἄλλον τρόπον γνωρίζειν ποιεῖ. καὶ τοῦτο μὲν οὐδὲν ἄτοπον· οὐδὲ γὰρ ὁ ἐπάγων ἴσως ἀποδείκνυσιν, ἀλλ' ὅμως δηλοῖ τι. συλλογισμὸν δ' οὐ λέγει ὁ ἐκ τῆς διαιρέσεως λέγων τὸν ὁρισμόν. ὥσ- 35 περ γὰρ ἐν τοῖς συμπεράσμασι τοῖς ἄνευ τῶν μέσων, ἐάν τις εἴπῃ ὅτι τούτων ὄντων ἀνάγκη τοδὶ εἶναι, ἐνδέχεται ἐρωτῆσαι διὰ τί, οὕτως καὶ ἐν τοῖς διαιρετικοῖς ὅροις. τί ἐστιν ἄνθρωπος; ζῷον θνητόν, ὑπόπουν, δίπουν, ἄπτερον. διὰ τί; p. 92 παρ' ἑκάστην πρόσθεσιν· ἐρεῖ γάρ, καὶ δείξει τῇ διαιρέσει, ὡς οἴεται, ὅτι πᾶν ἢ θνητὸν ἢ ἀθάνατον. ὁ δὲ τοιοῦτος λόγος ἅπας οὐκ ἔστιν ὁρισμός. ὥστ' εἰ καὶ ἀπεδείκνυτο τῇ διαιρέσει, ἀλλ' ὅ γ' ὁρισμὸς οὐ συλλογισμὸς γίνεται. 5

Ἀλλ' ἆρα ἔστι καὶ ἀποδεῖξαι τὸ τί ἐστι κατ' οὐσίαν, **6** ἐξ ὑποθέσεως δέ, λαβόντα τὸ μὲν τί ἦν εἶναι τὸ ἐκ τῶν ἐν τῷ τί ἐστιν ἴδιον, ταδὶ δὲ ἐν τῷ τί ἐστι μόνα, καὶ ἴδιον τὸ πᾶν; τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εἶναι ἐκείνῳ. ἢ πάλιν εἴληφε τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἐν τούτῳ; ἀνάγκη γὰρ διὰ τοῦ μέσου δεῖξαι. 10 ἔτι ὥσπερ οὐδ' ἐν συλλογισμῷ λαμβάνεται τί ἐστι τὸ συλ-

---

22 et 33 οὐθὲν *D* — 23 καὶ om *D*. — 24 καὶ corr *n*. — 25 εἶναι τὸ πᾶν *n*. — 26 ἔστι γε μηδὲ *D*. — tert τί] τὸ *M*, om *D*. — 27 ἢ ἀφελεῖν τι *D*. — ἀφελεῖν corr *n*. — τῆς] καὶ τῆς pr c. — 28 παρεῖται *Dn*. — μὲν] ἢ *n*. — 29 ἐν] τὰ ἐν *n*. — τῷ *D*. — 30 μηθὲν *D*. — παραλιπεῖν *ABcdM*, παραλειπεῖν *fu*. — 31 ἀναγκαῖον] ἀναγκαῖον, εἰ ἅπαν εἰς τὴν διαίρεσιν ἐμπίπτει (ἐμπεσεῖται *M*) καὶ μηδὲν (μηθὲν *D*) ἐλλείπει· τοῦτο δ' ἀναγκαῖον codices. — γὰρ om *AMd*, pr c. — εἴδει pr *B*, ἤδη codices. — δεῖ om *Ad*, pr c, post εἶναι pos *D*. — συλλ. γε ὅμως *n*. — 32 ἔστιν *Dn*. — ἀλλ' ὑπὲρ *M*. — 35 συλλογισμῶν *M*. — 37 τοδὶ corr *dn*.

92a3 διότι *f*. — pr ἢ om *Dn*. — 4 ἔστιν] ἔτι *ABcMun*. — 5 συλλογισμῷ *D*. — 6 ἄρα *M*. — καὶ om *n*. — τῷ ἐκ *M*. — 8 ἰδίων codices. — 9 γὰρ] ἄρ' *n*. — 11 ἐν om *ABMdu*, pr c. — συλλελόγισται *M*, συλλογίσασθαι *f*.

λελογίσθαι (ἀεὶ γὰρ ὅλη ἢ μέρος ἡ πρότασις, ἐξ ὧν ὁ συλ-
λογισμός), οὕτως οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι δεῖ ἐνεῖναι ἐν τῷ συλ-
λογισμῷ, ἀλλὰ χωρὶς τοῦτο τῶν κειμένων εἶναι, καὶ πρὸς
15 τὸν ἀμφισβητοῦντα εἰ συλλελόγισται ἢ μὴ τοῦτο, ἀπαντᾶν
ὅτι· τοῦτο γὰρ ἦν συλλογισμός. καὶ πρὸς τὸν ὅτι οὐ τὸ τί
ἦν εἶναι συλλελόγισται, ὅτι ναί· τοῦτο γὰρ ἔκειτο ἡμῖν τὸ
τί ἦν εἶναι. ὥστε ἀνάγκη καὶ ἄνευ τοῦ τί συλλογισμὸς ἢ τοῦ
τί ἦν εἶναι συλλελογίσθαι τι.

20 Κἂν ἐξ ὑποθέσεως δὲ δεικνύῃ, οἷον εἰ τὸ κακῷ ἐστὶ τὸ
διαιρετῷ εἶναι, τῷ δ' ἐναντίῳ τὸ τῷ ἐναντίῳ εἶναι, ὅσοις ἔστι
τι ἐναντίον· τὸ δ' ἀγαθὸν τῷ κακῷ ἐναντίον καὶ τὸ ἀδιαίρε-
τον τῷ διαιρετῷ· ἔστιν ἄρα τὸ ἀγαθῷ εἶναι τὸ ἀδιαιρέτῳ εἶναι.
καὶ γὰρ ἐνταῦθα λαβὼν τὸ τί ἦν εἶναι δείκνυσι· λαμ-
25 βάνει δ' εἰς τὸ δεῖξαι τὸ τί ἦν εἶναι. ἕτερον μέντοι ἔστω·
καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν, ὅτι ἐστὶ τόδε κατὰ τοῦδε, ἀλλὰ
μὴ αὐτό, μηδὲ οὗ ὁ αὐτὸς λόγος, καὶ ἀντιστρέφει. πρὸς ἀμ-
φοτέρους δέ, τόν τε κατὰ διαίρεσιν δεικνύντα καὶ πρὸς τὸν
οὕτω συλλογισμόν, τὸ αὐτὸ ἀπόρημα· διὰ τί ἔσται ὁ ἄνθρω-
30 πος ζῷον δίπουν πεζόν, ἀλλ' οὐ ζῷον καὶ πεζόν; ἐκ γὰρ τῶν
λαμβανομένων οὐδεμία ἀνάγκη ἐστὶν ἓν γίνεσθαι τὸ κατηγο-
ρούμενον, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς εἴη μουσικὸς
καὶ γραμματικός.

7 Πῶς οὖν δὴ ὁ ὁριζόμενος δείξει τὴν οὐσίαν ἢ τὸ τί
35 ἐστιν; οὔτε γὰρ ὡς ἀποδεικνὺς ἐξ ὁμολογουμένων εἶναι δῆ-
λον ποιήσει ὅτι ἀνάγκη ἐκείνων ὄντων ἕτερόν τι εἶναι, ἀπό-
δειξις γὰρ τοῦτο, οὔθ' ὡς ὁ ἐπάγων διὰ τῶν καθ' ἕκαστα
δήλων ὄντων, ὅτι πᾶν οὕτως τῷ μηδὲν ἄλλως· οὐ γὰρ τί

---

12 αἰεὶ *ABu*. — ὧν ἐστὶν ὁ *d*. — 13 δεῖ ἓν εἶναι *M*. — 15 εἰ] ἢ *d*. — 17 ναί] εἶναι *n*, pr *cu*. — 18 τουτὶ *u*. — τί ἐστι συλλ. *D*. — τοῦ] τὸ *AMd*. — 19 συλλελόγισται *d*, συλλογεῖσθαι *n*. — 20 δὲ om *d*. — τῷ *ADMdf*, corr *n*. — τῷ *Md*. — 21 ἀδιαιρέτῳ *M*. — 22 τι om *D*. — τῷ διαιρετῷ τὸ ἀδ. *D*, τὸ διαιρετὸν τῷ ἀδιαιρέτῳ *d*. — 23 τὸ] τῷ *D*, om *AcdnfM*. — τῷ *An*. — 24 ἦν om *M*. — λαμβάνειν *ADdMn*, pr *B*. — 25 δ' corr *n*. — μέν τι *ABDMducf*, pr *n*. — ἔσται *M*. — 27 αὐτῷ *AB*, pr *d*, fort pr c, τὸ αὐτὸ *D*. — ὁ om *d*. — 28 δὲ om *d*. — 29 συλλογιζόμενον corr *n*. — ταὐτὸν *D*. — ἔσται τε ὁ *D*. — 31 ἐν γίνεσθαι *n*, ἐγγίνεσθαι *AdM*, pr *B*. — 32 ἂν] ὁ *n*, om *Bdu*, post εἴη posuit *D*. — ὁ om *M*. — εἴη] ἂν η (ει sscr.) rc *n*, ἦ c. — 34 δὴ om *d*. — ὁ om *ABduM*. — διοριζόμενος *d*. — 35 ὡς ὁ ἀποδεικνὺς *D*, ὡς ὁ δεικνὺς *n*. — 37 ὁ om *M*. — 38 πάνθ' *Dn*. — μηθὲν *D*. — ἄλλα *M*.

ἐστι δείκνυσιν, ἀλλ' ὅτι ἢ ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν. τίς οὖν ἄλλος τρό- b
πος λοιπός; οὐ γὰρ δὴ δείξει γε τῇ αἰσθήσει ἢ τῷ δα-
κτύλῳ.

Ἔτι πῶς δείξει τὸ τί ἐστιν; ἀνάγκη γὰρ τὸν εἰδότα τὸ
τί ἐστιν ἄνθρωπος ἢ ἄλλο ὁτιοῦν, εἰδέναι καὶ ὅτι ἔστιν· τὸ γὰρ 5
μὴ ὂν οὐδεὶς οἶδεν ὅ τι ἐστίν, ἀλλὰ τί μὲν σημαίνει ὁ λόγος
ἢ τὸ ὄνομα, ὅταν εἴπω τραγέλαφος, τί δ' ἐστι τραγέλαφος,
ἀδύνατον εἰδέναι. ἀλλὰ μὴ εἰ δείξει τί ἐστι, καὶ ὅτι ἔστι;
καὶ πῶς τῷ αὐτῷ λόγῳ δείξει; ὅ τε γὰρ ὁρισμὸς ἕν τι
δηλοῖ καὶ ἡ ἀπόδειξις· τὸ δὲ τί ἐστιν ἄνθρωπος καὶ τὸ εἶναι 10
ἄνθρωπον ἄλλο.

Εἶτα καὶ δι' ἀποδείξεώς φαμεν ἀναγκαῖον εἶναι δεί-
κνυσθαι ἅπαν ὅτι ἔστιν, εἰ μὴ οὐσία εἴη. τὸ δ' εἶναι οὐκ
οὐσία οὐδενί· οὐ γὰρ γένος τὸ ὄν. ἀπόδειξις ἄρ' ἔσται ὅτι
ἔστιν. ὅπερ καὶ νῦν ποιοῦσιν αἱ ἐπιστῆμαι. τί μὲν γὰρ σημαί- 15
νει τὸ τρίγωνον, ἔλαβεν ὁ γεωμέτρης, ὅτι δ' ἔστι, δείκνυσιν.
τί οὖν δείξει ὁ ὁριζόμενος τί ἐστιν; ἢ τὸ τρίγωνον; εἰδὼς ἄρα
τις ὁρισμῷ τί ἐστιν, εἰ ἔστιν οὐκ εἴσεται. ἀλλ' ἀδύνατον.

Φανερὸν δὲ καὶ κατὰ τοὺς νῦν τρόπους τῶν ὅρων ὡς οὐ
δεικνύουσιν οἱ ὁριζόμενοι ὅτι ἔστιν. εἰ γὰρ καὶ ἔστιν ἐκ τοῦ μέ- 20
σου τι ἴσον, ἀλλὰ διὰ τί ἐστι τὸ ὁρισθέν; καὶ διὰ τί τοῦτ'
ἔστι κύκλος; εἴη γὰρ ἂν καὶ ὀρειχάλκου φάναι εἶναι αὐτόν.
οὔτε γὰρ ὅτι δυνατὸν εἶναι τὸ λεγόμενον προσδηλοῦσιν οἱ
ὅροι, οὔτε ὅτι ἐκεῖνο οὗ φασὶν εἶναι ὁρισμοί. ἀλλ' ἀεὶ ἔξεστι
λέγειν τὸ διὰ τί. 25

Εἰ ἄρα ὁ ὁριζόμενος δείκνυσιν ἢ τί ἐστιν ἢ τί σημαίνει
τοὔνομα, εἰ μή ἐστι μηδαμῶς τοῦ τί ἐστιν, εἴη ἂν ὁ ὁρισμὸς
λόγος ὀνόματι τὸ αὐτὸ σημαίνων. ἀλλ' ἄτοπον. πρῶτον
μὲν γὰρ καὶ μὴ οὐσιῶν ἂν εἴη καὶ τῶν μὴ ὄντων· σημαίνειν
γὰρ ἔστι καὶ τὰ μὴ ὄντα. ἔτι πάντες οἱ λόγοι ὁρισμοὶ ἂν 30
εἶεν· εἴη γὰρ ἂν ὄνομα θέσθαι ὁποιῳοῦν λόγῳ, ὥστε ὅρους ἂν

92b1 pr ἢ] εἰ *M*. — 2 λοιπός] λόγων *D*. — γε om *d*. — 4 ἐστιν] ἐστιν ἄνθρωπος *f*. — ἀνάγκη . . . ἐστιν om *M*. — alt τὸ om *Af*. — 5 ἢ] εἰ *ABM*. — 7 τί . . . τραγέλ. om *d*. — 9 καὶ om *D*, del *u*. — 10 τόδε *D*. — 10 et 18 ἐστιν] εἶναι *M*. — 13 εἰ corr *n*. — οὐκ] ἀλλ' *M*. — 14 οὐθενί *D*, οὐδενός corr *n*. — γὰρ om *d*. — 16 δεικνύουσιν pr *n*. — 17 τὸ om *d*, del *n*. — 20 pr ἔστιν] εἶναι *M*. — 21 τι] τὸ *Bfu*. — 22 ἂν om *d*. — 23 προδηλοῦσιν *M*. — 24 οὐ *A*. — ἀλλ' εἰ pr *n*. — 26 ὁ rc *n*, om *uM*. — pr ἢ] εἰ *A*. — 27 τὸ pr *n*. — ἦν ἂν ὁρισμὸς *ABduM*. — 30 ἔτι] ὅτι *M*.

διαλεγοίμεθα πάντες καὶ ἡ Ἰλιὰς ὁρισμὸς ἂν εἴη. ἔτι οὐδεμία ἀποδείξειεν ἂν ὅτι τοῦτο τοὔνομα τουτὶ δηλοῖ· οὐδ᾽ οἱ ὁρισμοὶ τοίνυν τοῦτο προσδηλοῦσιν.

35 Ἐκ μὲν τοίνυν τούτων οὔτε ὁρισμὸς καὶ συλλογισμὸς φαίνεται ταὐτὸν ὄν, οὔτε ταὐτοῦ συλλογισμὸς καὶ ὁρισμός· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι οὔτε ὁ ὁρισμὸς οὐδὲν οὔτε ἀποδείκνυσιν οὔτε δείκνυσιν, οὔτε τὸ τί ἐστιν οὔθ᾽ ὁρισμῷ οὔτ᾽ ἀποδείξει ἔστι γνῶναι.

p. 93 Πάλιν δὲ σκεπτέον τί τούτων λέγεται καλῶς καὶ τί οὐ 8 καλῶς, καὶ τί ἐστιν ὁ ὁρισμός, καὶ τοῦ τί ἐστιν ἆρά πως ἔστιν ἀπόδειξις καὶ ὁρισμὸς ἢ οὐδαμῶς. ἐπεὶ δ᾽ ἐστίν, ὡς ἔφαμεν, ταὐτὸν τὸ εἰδέναι τί ἐστι καὶ τὸ εἰδέναι τὸ αἴτιον τοῦ εἰ ἔστι· 5 λόγος δὲ τούτου, ὅτι ἔστι τι τὸ αἴτιον· καὶ τοῦτο ἢ τὸ αὐτὸ ἢ ἄλλο, κἂν εἰ ἄλλο, ἢ ἀποδεικτὸν ἢ ἀναπόδεικτον· εἰ τοίνυν ἐστὶν ἄλλο καὶ ἐνδέχεται ἀποδεῖξαι, ἀνάγκη μέσον εἶναι τὸ αἴτιον καὶ ἐν τῷ σχήματι τῷ πρώτῳ δείκνυσθαι· καθόλου τε γὰρ καὶ κατηγορικὸν τὸ δεικνύμενον. εἷς μὲν δὴ 10 τρόπος ἂν εἴη ὁ νῦν ἐξητασμένος, τὸ δι᾽ ἄλλου τὸ τί ἐστι δείκνυσθαι. τῶν τε γὰρ τί ἐστιν ἀνάγκη τὸ μέσον εἶναι τί ἐστι, καὶ τῶν ἰδίων ἴδιον. ὥστε τὸ μὲν δείξει τὸ δ᾽ οὐ δείξει τῶν τί ἦν εἶναι τῷ αὐτῷ πράγματι.

Οὗτος μὲν οὖν ὁ τρόπος ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἀπόδειξις, εἴρηται 15 πρότερον· ἀλλ᾽ ἔστι λογικὸς συλλογισμὸς τοῦ τί ἐστιν. ὃν δὲ τρόπον ἐνδέχεται, λέγωμεν, εἰπόντες πάλιν ἐξ ἀρχῆς. ὥσπερ γὰρ τὸ διότι ζητοῦμεν ἔχοντες τὸ ὅτι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἅμα δῆλα γίνεται, ἀλλ᾽ οὔτι πρότερόν γε τὸ διότι δυνατὸν γνωρίσαι τοῦ ὅτι, δῆλον ὅτι ὁμοίως καὶ τὸ τί ἦν εἶναι οὐκ ἄνευ τοῦ 20 ὅτι ἐστίν· ἀδύνατον γὰρ εἰδέναι τί ἐστιν, ἀγνοοῦντας εἰ ἔστιν. τὸ δ᾽ εἰ ἔστιν ὁτὲ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ἔχομεν, ὁτὲ δ᾽ ἔχοντές τι αὐτοῦ τοῦ πράγματος, οἷον βροντήν, ὅτι ψόφος

---

32 ἡ om *n*. — ἔτι ὅτι οὐδεμία *D*. — οὐδεμία] οὐδεμία ἐπιστήμη *fn*, rc *Bc*, rc mg *u*. — ἀποδείξειεν corr *c*, ἀπόδειξις εἴη *D*, ἀπόδειξις εἶεν ἂν *d*. — 37 οὐδὲ *ABduM*, rc *c*. — οὐθὲν *D*. — ἀποδείκνυσι corr *c*. — 38 δείκνυσιν corr *c*.

93a3 καὶ] ἢ *D*. — ταὐτὸν ὡς ἔφαμεν *f*. — 4 alt τὸ om *f*. — εἰ] τί *Dnu*, pr *B*. — τὸ om *Dnf*. — τὸ om *Dn*. — 6 καὶ *n*. — εἰ] ἢ *A*, pr *n*, εἰς *M*. — ἀποδεικτικὸν *Dfu*. — 8 pr τῷ om *d*. — 9 δὴ] τοίνυν *D*, δὴ τοίνυν *nf*. — 10 ἢ ὁ *d*. — δι᾽] δὲ *M*. — 12 τῷ τί *M*. — 16 λέγομεν *dn*, corr *A*. — ἐπιόντες corr *u*. — 17 γὰρ om pr *B*. — ὅτι] τί pr *n*. — 18 δῆλα] δὴ *M*. — 20 ὅτι om *d*. — ἀδύνατον . . . ἐστιν rc mg *d*. — ἐστιν et 27 ἐστίν] εἶναι *M*.

τις νεφῶν, καὶ ἔκλειψιν, ὅτι στέρησίς τις φωτός, καὶ ἄνθρω-
πον, ὅτι ζῷόν τι, καὶ ψυχήν, ὅτι αὐτὸ αὑτὸ κινοῦν. ὅσα μὲν
οὖν κατὰ συμβεβηκὸς οἴδαμεν ὅτι ἔστιν, ἀναγκαῖον μηδαμῶς 25
ἔχειν πρὸς τὸ τί ἐστιν· οὐδὲ γὰρ ὅτι ἔστιν ἴσμεν· τὸ δὲ ζητεῖν
τί ἐστι μὴ ἔχοντας ὅτι ἔστι, μηδὲν ζητεῖν ἐστίν. καθ' ὅσων δ'
ἔχομέν τι, ῥᾷον. ὥστε ὡς ἔχομεν ὅτι ἔστιν, οὕτως ἔχομεν καὶ
πρὸς τὸ τί ἐστιν. ὧν οὖν ἔχομέν τι τοῦ τί ἐστιν, ἔστω πρῶτον μὲν
ὧδε· ἔκλειψις ἐφ' οὗ τὸ Α, σελήνη ἐφ' οὗ Γ, ἀντίφραξις 30
γῆς ἐφ' οὗ Β. τὸ μὲν οὖν πότερον ἐκλείπει ἢ οὔ, τὸ Β ζη-
τεῖν ἐστίν, ἆρ' ἔστιν ἢ οὔ. τοῦτο δ' οὐδὲν διαφέρει ζητεῖν ἢ εἰ
ἔστι λόγος αὐτοῦ. καὶ ἐὰν ᾖ τοῦτο, κἀκεῖνό φαμεν εἶναι. ἢ
ποτέρας τῆς ἀντιφάσεώς ἐστιν ὁ λόγος, πότερον τοῦ ἔχειν δύο
ὀρθὰς ἢ τοῦ μὴ ἔχειν. ὅταν δ' εὕρωμεν, ἅμα τὸ ὅτι καὶ τὸ 35
διότι ἴσμεν, ἂν δι' ἀμέσων ᾖ. εἰ δὲ μή, τὸ ὅτι, τὸ διότι δ'
οὔ. σελήνη Γ, ἔκλειψις Α, τὸ πανσελήνου σκιὰν μὴ δύ-
νασθαι ποιεῖν μηδενὸς ἡμῶν μεταξὺ ὄντος φανεροῦ, ἐφ' οὗ
Β. εἰ τοίνυν τῷ Γ ὑπάρχει τὸ Β τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν
σκιὰν μηδενὸς μεταξὺ ἡμῶν ὄντος, τούτῳ δὲ τὸ Α τὸ ἐκλε- b
λοιπέναι, ὅτι μὲν ἐκλείπει δῆλον, διότι δ' οὔπω, καὶ ὅτι
μὲν ἔκλειψίς ἐστιν ἴσμεν, τί δ' ἐστὶν οὐκ ἴσμεν. δήλου δ' ὄν-
τος ὅτι τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχει, ἀλλὰ διὰ τί ὑπάρχει, τὸ ζη-
τεῖν τὸ Β τί ἐστι, πότερον ἀντίφραξις ἢ στροφὴ τῆς σελήνης 5
ἢ ἀπόσβεσις. τοῦτο δ' ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ ἑτέρου ἄκρου, οἷον ἐν
τούτοις τοῦ Α· ἔστι γὰρ ἡ ἔκλειψις ἀντίφραξις ὑπὸ γῆς. τί
ἐστι βροντή; πυρὸς ἀπόσβεσις ἐν νέφει. διὰ τί βροντᾷ; διὰ
τὸ ἀποσβέννυσθαι τὸ πῦρ ἐν τῷ νέφει. νέφος Γ, βροντὴ Α,
ἀπόσβεσις πυρὸς τὸ Β. τῷ δὴ Γ τῷ νέφει ὑπάρχει τὸ Β· 10
ἀποσβέννυται γὰρ ἐν αὐτῷ τὸ πῦρ. τούτῳ δὲ τὸ Α, ψό-
φος. καὶ ἔστι γε λόγος τὸ Β τοῦ Α τοῦ πρώτου ἄκρου. ἂν

---

23 alt τις om *d*. — 24 ψυχή *Bn*, om *AdM*, pr c. — ὅτι om *ADdcM*. — 27 μηδὲ *f*, corr *A Ricc* et *Prodr*. — καθόσον pr *B*. — 28 ῥᾴδιον *Dn*. — 29 ὧν μὲν οὖν *n*. — 30 τὸ om *Dn*. — γ] τὸ γ *Bu Ricc*. — 31 β] τὸ β *Ricc*. — οὖν α πρότερον *d*. — πρότερον *AdM*, pr *B*, fort pr c. — 32 οὐθὲν *D*. — εἰ om *A*. — 34 πότερον . . . μὴ ἔχειν rc mg *n*. — 35 τοῦ] τὸ *ABduM*. — 36 ἐὰν . . . δι' ἀμέσων *n*. — δια μέσων (sic) *M*, διὰ μέσων *ABDcdf*, corr *u*. — ἢ *M*. — post ᾖ duo vss del *u*. — εἰ] ἦν *f*. — 37 πασσελήνου *Af*. — 38 μηθενὸς *D*. — 39 εἰ corr *n*.
93b1 μηθενὸς *D*. — τοῦτο pr *n*. — 3 ἐστιν ἔκλειψις *n*. — 5 τί et πότερον corr *n*. — 7 τί ἐστι om *d*. — 8 νέφη pr *A*. — 10 δὲ *n*. — 11 σβέννυται *D*. — τοῦτο *ABdM*. — 12 τοῦ α τὸ β *n*.

δὲ πάλιν τούτου ἄλλο μέσον ᾖ, ἐκ τῶν παραλοίπων ἔσται λόγων.

15 Ὡς μὲν τοίνυν λαμβάνεται τὸ τί ἐστι καὶ γίνεται γνώριμον, εἴρηται, ὥστε συλλογισμὸς μὲν τοῦ τί ἐστιν οὐ γίνεται οὐδ' ἀπόδειξις, δῆλον μέντοι διὰ συλλογισμοῦ καὶ δι' ἀποδείξεως· ὥστ' οὔτ' ἄνευ ἀποδείξεως ἔστι γνῶναι τὸ τί ἐστιν, οὗ ἐστιν αἴτιον ἄλλο, οὔτ' ἔστιν ἀπόδειξις αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ 20 ἐν τοῖς διαπορήμασιν εἴπομεν.

9 Ἔστι δὲ τῶν μὲν ἕτερόν τι αἴτιον, τῶν δ' οὐκ ἔστιν. ὥστε δῆλον ὅτι καὶ τῶν τί ἐστι τὰ μὲν ἄμεσα καὶ ἀρχαί εἰσιν, ἃ καὶ εἶναι καὶ τί ἐστιν ὑποθέσθαι δεῖ ἢ ἄλλον τρόπον φανερὰ ποιῆσαι. ὅπερ ὁ ἀριθμητικὸς ποιεῖ· καὶ γὰρ τί 25 ἐστι τὴν μονάδα ὑποτίθεται, καὶ ὅτι ἔστιν. τῶν δ' ἐχόντων μέσον, καὶ ὧν ἐστί τι ἕτερον αἴτιον τῆς οὐσίας, ἔστι δ' ἀποδείξεως, ὥσπερ εἴπομεν, δηλῶσαι, μὴ τὸ τί ἐστιν ἀποδεικνύντας.

10 Ὁρισμὸς δ' ἐπειδὴ λέγεται εἶναι λόγος τοῦ τί ἐστι, φα- 30 νερὸν ὅτι ὁ μέν τις ἔσται λόγος τοῦ τί σημαίνει τὸ ὄνομα ἢ λόγος ἕτερος ὀνοματώδης, οἷον τὸ τί σημαίνει τί ἐστιν ᾗ τρίγωνον. ὅπερ ἔχοντες ὅτι ἔστι, ζητοῦμεν διὰ τί ἐστιν. χαλεπὸν δ' οὕτως ἐστὶ λαβεῖν ἃ μὴ ἴσμεν ὅτι ἔστιν. ἡ δ' αἰτία εἴρηται πρότερον τῆς χαλεπότητος, ὅτι οὐδ' εἰ ἔστιν ἢ μὴ 35 ἴσμεν, ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. λόγος δ' εἷς ἐστὶ διχῶς, ὁ μὲν συνδέσμῳ, ὥσπερ ἡ Ἰλιάς, ὁ δὲ τῷ ἓν καθ' ἑνὸς δηλοῦν μὴ κατὰ συμβεβηκός.

Εἷς μὲν δὴ ὅρος ἐστὶν ὅρου ὁ εἰρημένος, ἄλλος δ' ἐστὶν ὅρος λόγος ὁ δηλῶν διὰ τί ἐστιν. ὥστε ὁ μὲν πρότερος σημαί- p. 94 νει μέν, δείκνυσι δ' οὔ, ὁ δ' ὕστερος φανερὸν ὅτι ἔσται οἷον ἀπόδειξις τοῦ τί ἐστι, τῇ θέσει διαφέρων τῆς ἀποδείξεως.

---

13 εἴη *ABDduM.* — 18 ὥστ' ... ἀποδ. rc mg *n.* — 19 οὗ ἐστιν rc supra vs *n.* — ἄλλο corr c ubi pauciora. — 21 τῶν] τὸν pr *n.* — τῶν rc supra vs *n.* — οὐκ ἔστιν] οὐ *D.* — 23 ἐστιν corr c. — δεῖ ἢ ἄλλον corr *n.* — τόπον *A*, pr *B.* — 26 μέσων *AM.* — οὐσίας καὶ τοῦ εἶναι ἔστι *n.* — δι'] δ' *M.* — 27 ὥσπερ καὶ εἴπομεν *D.* — 29 ἐπεὶ *D.* — 31 ἕτερος corr *n.* — τὸ om *Dn.* — τί εἶναι ἢ *M.* — ᾗ om *Bdn*, fort *Ricc.* — 32 post ἔστι lit c, ubi καὶ habuisse videtur *u.* — χαλεπὸς *AM.* — 33 οὗτος *AMd*, pr c. — ἔστιν] εἶναι *M.* — 34 ἢ corr *n.* — 35 ἀλλὰ κατὰ *B.* — 36 συνδεσμῶν *D.* — τὸ *ABdufD.* — δηλῶν *Dfu*, corr *n.* — 38 προειρημένος *Dn.*

94a2 διαφέρον pr *n.*

διαφέρει γὰρ εἰπεῖν διὰ τί βροντᾷ καὶ τί ἐστι βροντή· ἐρεῖ
γὰρ οὕτω μὲν διότι ἀποσβέννυται τὸ πῦρ ἐν τοῖς νέφεσι·
τί δ' ἐστὶ βροντή; ψόφος ἀποσβεννυμένου πυρὸς ἐν νέφεσιν. 5
ὥστε ὁ αὐτὸς λόγος ἄλλον τρόπον λέγεται, καὶ ὡδὶ μὲν ἀπό-
δειξις συνεχής, ὡδὶ δὲ ὁρισμός. ἔτι ἐστὶν ὅρος βροντῆς ψό-
φος ἐν νέφεσι· τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς τοῦ τί ἐστιν ἀποδείξεως συμ-
πέρασμα. ὁ δὲ τῶν ἀμέσων ὁρισμὸς θέσις ἐστὶ τοῦ τί ἐστιν
ἀναπόδεικτος. 10

Ἔστιν ἄρα ὁρισμὸς εἷς μὲν λόγος τοῦ τί ἐστιν ἀναπό-
δεικτος, εἷς δὲ συλλογισμὸς τοῦ τί ἐστι, πτώσει διαφέρων
τῆς ἀποδείξεως, τρίτος δὲ τῆς τοῦ τί ἐστιν ἀποδείξεως συμ-
πέρασμα. φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ πῶς ἔστι τοῦ τί
ἐστιν ἀπόδειξις καὶ πῶς οὐκ ἔστι, καὶ τίνων ἔστι καὶ τίνων οὐκ 15
ἔστιν, ἔτι δ' ὁρισμὸς ποσαχῶς τε λέγεται καὶ πῶς τὸ τί
ἐστι δείκνυσι καὶ πῶς οὔ, καὶ τίνων ἐστὶ καὶ τίνων οὔ, ἔτι δὲ
πρὸς ἀπόδειξιν πῶς ἔχει, καὶ πῶς ἐνδέχεται τοῦ αὐτοῦ εἶναι
καὶ πῶς οὐκ ἐνδέχεται.

11 Ἐπεὶ δὲ ἐπίστασθαι οἰόμεθα ὅταν εἰδῶμεν τὴν αἰτίαν,
αἰτίαι δὲ τέτταρες, μία μὲν τὸ τί ἦν εἶναι, μία δὲ τὸ τίνων 21
ὄντων ἀνάγκη τοῦτ' εἶναι, ἑτέρα δὲ ἡ τί πρῶτον ἐκίνησε, τε-
τάρτη δὲ τὸ τίνος ἕνεκα, πᾶσαι αὗται διὰ τοῦ μέσου δεί-
κνυνται. τό τε γὰρ οὗ ὄντος τοδὶ ἀνάγκη εἶναι μιᾶς μὲν
προτάσεως ληφθείσης οὐκ ἔστι, δυοῖν δὲ τοὐλάχιστον· 25
τοῦτο δ' ἐστίν, ὅταν ἓν μέσον ἔχωσιν. τούτου οὖν ἑνὸς λη-
φθέντος τὸ συμπέρασμα ἀνάγκη εἶναι. δῆλον δὲ καὶ ὧδε.
διὰ τί ὀρθὴ ἡ ἐν ἡμικυκλίῳ; ἢ τίνος ὄντος ὀρθή; ἔστω δὴ ὀρθὴ
ἐφ' ἧς A, ἡμίσεια δυοῖν ὀρθαῖν ἐφ' ἧς B, ἡ ἐν ἡμικυ-
κλίῳ ἐφ' ἧς Γ. τοῦ δὴ τὸ A τὴν ὀρθὴν ὑπάρχειν τῷ Γ τῇ 30
ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ αἴτιον τὸ B. αὕτη μὲν γὰρ τῇ A ἴση, ἡ
δὲ τὸ Γ τῇ B· δύο γὰρ ὀρθῶν ἡμίσεια. τοῦ B οὖν ὄντος

---

3 *καὶ ... βροντή* om *u*. — *ἐρεῖ ... νέφεσι* rc mg *u*. — *ἐρεῖ μὲν γὰρ* *ABdnM*. — 4 *οὕτω μὲν* om *d*. — *τὸ* ante *μὲν* pos del vult *n*. — 5 *τί δ'*] *καὶ τί u*. — 6 *ὥστε ... νέφεσι* rc mg *c*. — 7 *ἔτι*] *ἔτι εἰ B*, pr *u*, *ὅτι M*, pr *dn*. — 10 *ἀποδεικτικός A*. — 11 *ἄρα* rc supra vs *n*, *ἄρα ὁ A*. — *ἀναποδείκτου A*. — 13 alt *τῆς* om *u*. — *τί* om *B*. — 16 *ἔστι δ' d*. — 17 *οὔ, καὶ τίνων* om *Ricc*. — *καὶ τίνων ἐστὶ* om *AcdM*. — *καὶ τίνων οὔ* om *d*. — 21 *ἦν* rc supra vs *n*. — 22 *ἡ*] *εἰ M*, om *D*. — *ἥ τι* codices. — 23 *πᾶσαι πῶς καὶ M*. — 24 *οὗ* rc supra vs *n*. — 25 *δυσὶ B*. — 26 *οὖν τοῦ ἑνὸς D*. — 27 *δὲ* om *dM*. — 28 *ἡ* om *M*. — *ἢ* om *ABdcfnuM Ricc*. — 29 *ἐφ' οὗ D*. — *δυεῖν n*, *δυσὶν d*. — 30 *οὗ γ D*. — 32 *τὸ* om *D*.

ἡμίσεος δύο ὀρθῶν τὸ *Α* τῷ *Γ* ὑπάρχει· τοῦτο δ' ἦν τὸ ἐν
ἡμικυκλίῳ ὀρθὴν εἶναι. τοῦτο δὲ ταὐτόν ἐστι τῷ τί ἦν εἶναι,
35 τῷ τοῦτο σημαίνειν τὸν λόγον. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τί ἦν εἶναι
αἴτιον δέδεικται τὸ μέσον. τὸ δὲ διὰ τί ὁ Μηδικὸς πόλεμος
ἐγένετο Ἀθηναίοις; τίς αἰτία τοῦ πολεμεῖσθαι Ἀθηναίους; ὅτι
b εἰς Σάρδεις μετ' Ἐρετριέων ἐνέβαλον· τοῦτο γὰρ ἐκίνησε
πρῶτον. πόλεμος ἐφ' οὗ *Α*, προτέρους εἰσβαλεῖν *Β*, Ἀθη-
ναῖοι τὸ *Γ*. ὑπάρχει δὴ τὸ *Β* τῷ *Γ*, τὸ πρότερον ἐμβαλεῖν
τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ *Α* τῷ *Β*· πολεμοῦσι γὰρ τοῖς πρό-
5 τερον ἀδικήσασιν. ὑπάρχει ἄρα τῷ μὲν *Β* τὸ *Α*, τὸ πολε-
μεῖσθαι τοῖς πρότερον ἄρξασι· τοῦτο δὲ τὸ *Β* τοῖς Ἀθηναί-
οις· πρότερον γὰρ ἦρξαν. μέσον ἄρα καὶ ἐνταῦθα τὸ
αἴτιον τὸ πρῶτον κινῆσαν. ὅσων δ' αἴτιον τὸ ἕνεκά τινος,
οἷον διὰ τί περιπατεῖ; ὅπως ὑγιαίνῃ· διὰ τί οἰκία ἐστίν;
10 ὅπως σώζηται τὰ σκεύη· τὸ μὲν ἕνεκα τοῦ ὑγιαίνειν, τὸ δ'
ἕνεκα τοῦ σώζεσθαι. διὰ τί δὲ ἀπὸ δείπνου δεῖ περιπατεῖν,
καὶ ἕνεκα τίνος δεῖ, οὐδὲν διαφέρει. περίπατος ἀπὸ δείπνου
Γ, τὸ μὴ ἐπιπολάζειν τὰ σιτία ἐφ' οὗ *Β*, τὸ ὑγιαίνειν ἐφ'
οὗ *Α*. ἔστω δὴ τῷ ἀπὸ δείπνου περιπατεῖν ὑπάρχον τὸ ποι-
15 εῖν μὴ ἐπιπολάζειν τὰ σιτία πρὸς τῷ στόματι τῆς κοιλίας,
καὶ τοῦτο ὑγιεινόν. δοκεῖ γὰρ ὑπάρχειν τῷ περιπατεῖν τῷ *Γ*
τὸ *Β* τὸ μὴ ἐπιπολάζειν τὰ σιτία, τούτῳ δὲ τὸ *Α* τὸ ὑγι-
εινόν. τί οὖν αἴτιον τῷ *Γ* τοῦ τὸ *Α* ὑπάρχειν, τὸ οὗ ἕνεκα;
τὸ *Β* τὸ μὴ ἐπιπολάζειν. τοῦτο δ' ἐστὶν ὥσπερ ἐκείνου λό-
20 γος· τὸ γὰρ *Α* οὕτως ἀποδοθήσεται. διὰ τί τὸ *Β* τῷ *Γ*

---

33 ἡμίσεως *ABdM*. — τὸ ἐν] τῷ ἐν *A*. — 34 τούτῳ *AMufn*, pr c. — ἐστι] εἶναι *M*. — τὸ *ABDdfunM*, pr c. — 35 τῷ τοῦτο] τούτῳ τὸ pr *n*. — τὸ] τοῦ *ABfduM*, pr c, τούτου pr *n*. — 36 ὁ rc supra vs *n*. — 37 τίς] ἡ *d*. — Ἀθηναίοις *Bc*.

94b1 ἐκινήθη *AdcM*, corr *n*. — 2 εἰσβάλλειν *Dd*, pr *n*. — 3 δὲ *M*. — προτέροις *ABDdcufM Ricc*. — ἐμβάλλειν *Ddn*. — 4 τοὺς Ἀθηναίους *n*. — 5 ἀδικήμασιν *A*. — 6 προτέροις *ABcduMfn*. — τοῦτο] τοῦ *dM*, pr *AD*, τούτου fort pr *D*. — τοῦτο...γ] τῷ δὲ γ τὸ β corr c. — τῷ vel τοῦ pr *D*. — β om *n*. — β] β τῷ γ *f*, rc *D*, β τὸ γ rc *n*. — 7 πρότεροι *Dn Ricc*. — ἐνταῦθα corr *n*. — 8 αἴτιον ἐν οἷς τὸ αἴτιον τὸ *Bu*. — 10 τὸ] ἢ *dM*. — μὲν om *dM*, pr *A*. — 11 διὰ] τὸ δὲ διὰ *n*. — δὲ] δεῖ *D* omisso δεῖ seq, om *dnM*. — 12 δεῖ περιπατεῖν οὐδὲν *n*. — οὐθὲν *D*. — 14 τὸ *B*, pr *cn*, corr c. — ποιεῖν om *d*. — 15 τὸ στόμα *n*. — 16 ὑπάρχειν τὸ *d*, ὑπάρχει τὸ *A*, ὑπάρχει δὴ τὸ *BM*, ὑπάρχει δὴ τῷ *Dcnu*, corr *B*, c ante ὑπάρχει del ἐν. — 17 τοῦτο *Ricc*, pr *Bu*. — τῷ α *A*. — ὑγιαίνειν *D*. — 20 τί] δὲ *n*, τί δὲ *ABuMfd*. — τὸ β om *f*. — τῷ corr *n*.

ἐστίν; ὅτι τοῦτ᾽ ἔστι τὸ ὑγιαίνειν, τὸ οὕτως ἔχειν. δεῖ δὲ μεταλαμβάνειν τοὺς λόγους, καὶ οὕτως μᾶλλον ἕκαστα φανεῖται. αἱ δὲ γενέσεις ἀνάπαλιν ἐνταῦθα καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ κίνησιν αἰτίων· ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ μέσον δεῖ γενέσθαι πρῶτον, ἐνταῦθα δὲ τὸ Γ τὸ ἔσχατον· τελευταῖον δὲ τὸ 25 οὗ ἕνεκα.

Ἐνδέχεται δὲ τὸ αὐτὸ καὶ ἕνεκά τινος εἶναι καὶ ἐξ ἀνάγκης, οἷον διὰ τοῦ λαμπτῆρος τὸ φῶς· καὶ γὰρ ἐξ ἀνάγκης διέρχεται τὸ μικρομερέστερον διὰ τῶν μειζόνων πόρων, εἴπερ φῶς γίνεται τῷ διιέναι, καὶ ἕνεκά τινος, ὅπως μὴ 30 πταίωμεν. ἆρ᾽ οὖν εἰ εἶναι ἐνδέχεται, καὶ γίνεσθαι ἐνδέχεται; ὥσπερ εἰ βροντᾷ ἀποσβεννυμένου τε τοῦ πυρὸς ἀνάγκη σίζειν καὶ ψοφεῖν, καὶ εἰ ὡς οἱ Πυθαγόρειοί φασιν ἀπειλῆς ἕνεκα τοῖς ἐν τῷ ταρτάρῳ, ὅπως φοβῶνται. πλεῖστα δὲ τοιαῦτ᾽ ἐστί, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κατὰ φύσιν συνισταμέ- 35 νοις καὶ συνεστῶσιν· ἡ μὲν γὰρ ἕνεκά του ποιεῖ φύσις, ἡ δ᾽ ἐξ ἀνάγκης. ἡ δ᾽ ἀνάγκη διττή· ἡ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν καὶ τὴν ὁρμήν, ἡ δὲ βίᾳ ἡ παρὰ τὴν ὁρμήν, ὥσπερ λί- p. 95 θος ἐξ ἀνάγκης καὶ ἄνω καὶ κάτω φέρεται, ἀλλ᾽ οὐ διὰ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην. ἐν δὲ τοῖς ἀπὸ διανοίας τὰ μὲν οὐδέποτε ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ὑπάρχει, οἷον οἰκία ἢ ἀνδριάς, οὐδ᾽ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ᾽ ἕνεκά του, τὰ δὲ καὶ ἀπὸ τύχης, οἷον ὑγί- 5 εια καὶ σωτηρία. μάλιστα δὲ ἐν ὅσοις ἐνδέχεται καὶ ὧδε καὶ ἄλλως, ὅταν μὴ ἀπὸ τύχης ἡ γένεσις ᾖ, ὥστε τὸ τέλος ἀγαθὸν ἕνεκά του γίνεται καὶ ἢ φύσει ἢ τέχνῃ. ἀπὸ τύχης δ᾽ οὐδὲν ἕνεκά του γίνεται.

Τὸ δ᾽ αὐτὸ αἴτιόν ἐστι τοῖς γινομένοις καὶ τοῖς γεγενη- **12** μένοις καὶ τοῖς ἐσομένοις ὅπερ καὶ τοῖς οὖσι· τὸ γὰρ μέ- 11 σον αἴτιον, πλὴν τοῖς μὲν οὖσιν ὄν, τοῖς δὲ γινομένοις γινόμενον, τοῖς δὲ γεγενημένοις γεγενημένον καὶ ἐσομένοις ἐσόμενον. οἷον διὰ τί γέγονεν ἔκλειψις; διότι ἐν μέσῳ γέγονεν

---

21 ὅτι ἥλιος d. — 25 alt τὸ rc supra vs n. — 29 μικρομερέστατον d, λεπτομερέστερον D. — 30 διεῖναι Ad, fort pr n. — 31 εἰ pr om c. — 32 εἰ rc n. — τε om M, del n. — 33 εἰ om M. — Πυθαγόριοι n. — 34 τῆς A, τινος τοῖς d. — 35 ἐν] ἅμα ἐν AcdM, ἃ ἅμα ἐν n, ἐπὶ D. — 36 συνιστῶσιν A. — ποιεῖν Bd, corr A; ποιεῖ ἡ D.

95a1 καὶ κατὰ τὴν D. — ἡ... ὁρμήν om d. — ἡ rc supra vs n. — ὥσπερ ὁ λίθος Dd. — 4 ἢ] οὐδ᾽ D. — οὐκ d. — 7 καὶ pr om c. — τὸ τέλος τὸ ἀγαθὸν D. — 8 φύσει καὶ ἢ M. — 9 οὐθὲν D. — 14 γέγονεν ἐν μέσῳ DMn.

15 ἡ γῆ· γίνεται δὲ διότι γίνεται, ἔσται δὲ διότι ἔσται ἐν μέσῳ,
καὶ ἔστι δὲ ὅτι ἔστιν. τί ἐστι κρύσταλλος; εἰλήφθω δὴ ὅτι ὕδωρ
πεπηγός. ὕδωρ ἐφ' οὗ Γ, πεπηγὸς ἐφ' οὗ Α, αἴτιον τὸ
μέσον ἐφ' οὗ Β, ἔκλειψις θερμοῦ παντελής. ὑπάρχει δὴ
τῷ Γ τὸ Β, τούτῳ δὲ τὸ πεπηγέναι τὸ ἐφ' οὗ Α. γίνεται
20 δὲ κρύσταλλος γινομένου τοῦ Β, γεγένηται δὲ γεγενημένου,
ἔσται δ' ἐσομένου.

Τὸ μὲν οὖν οὕτως αἴτιον καὶ οὗ αἴτιον ἅμα γίνεται,
ὅταν γίνηται, καὶ ἔστιν, ὅταν ᾖ· καὶ ἐπὶ τοῦ γεγονέναι καὶ
ἔσεσθαι ὡσαύτως. ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ἅμα ἆρ' ἔστιν ἐν τῷ συν-
25 εχεῖ χρόνῳ, ὥσπερ δοκεῖ ἡμῖν, ἄλλα ἄλλων αἴτια εἶναι,
τοῦ τόδε γενέσθαι ἕτερον γενόμενον, καὶ τοῦ ἔσεσθαι ἕτερον ἐσό-
μενον, καὶ τοῦ γίνεσθαι δέ, εἴ τι ἔμπροσθεν ἐγένετο; ἔστι δὴ
ἀπὸ τοῦ ὕστερον γεγονότος ὁ συλλογισμός. ἀρχὴ δὲ καὶ
τούτων τὰ γεγονότα. διὸ καὶ ἐπὶ τῶν γινομένων ὡσαύτως.
30 ἀπὸ δὲ τοῦ προτέρου οὐκ ἔστιν, οἷον ἐπεὶ τόδε γέγονεν, ὅτι
τόδ' ὕστερον γέγονεν. καὶ ἐπὶ τοῦ ἔσεσθαι ὡσαύτως. οὔτε
γὰρ ἀορίστου οὔθ' ὁρισθέντος ἔσται τοῦ χρόνου, ὥστ' ἐπεὶ τοῦτ'
ἀληθὲς εἰπεῖν γεγονέναι, τόδ' ἀληθὲς εἰπεῖν γεγονέναι τὸ
ὕστερον. ἐν γὰρ τῷ μεταξὺ ψεῦδος ἔσται τὸ εἰπεῖν τοῦτο,
35 ἤδη θατέρου γεγονότος. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ ἐσο-
μένου. οὐδ' ἐπεὶ τόδε γέγονε, τόδ' ἔσται. τὸ γὰρ μέσον
ὁμόγονον δεῖ εἶναι, τῶν γενομένων γενόμενον, τῶν ἐσομένων
ἐσόμενον, τῶν γινομένων γινόμενον, τῶν ὄντων ὄν· τοῦ δὲ γέ-
γονε καὶ τοῦ ἔσται οὐκ ἐνδέχεται εἶναι ὁμόγονον. ἔτι οὔτε
40 ἀόριστον ἐνδέχεται εἶναι τὸν χρόνον τὸν μεταξὺ οὔθ' ὡρι-
b σμένον· ψεῦδος γὰρ ἔσται τὸ εἰπεῖν ἐν τῷ μεταξύ. ἐπισκε-
πτέον δὲ τί τὸ συνέχον, ὥστε μετὰ τὸ γεγονέναι τὸ γίνεσθαι
ὑπάρχειν ἐν τοῖς πράγμασιν. ἢ δῆλον ὅτι οὐκ ἔστιν ἐχόμε-
νον γεγονότος γινόμενον· οὐδὲ γὰρ γενόμενον γενομένου· πέ-
5 ρατα γὰρ καὶ ἄτομα. ὥσπερ οὖν οὐδὲ στιγμαί εἰσιν ἀλλή-

---

16 post *καὶ* del vult *τι n.* — *δὲ ὅτι*] *διότι Dn*, om *d.* — 19 *τούτῳ*] *οὕτω D.* — tert *τὸ* om *M.* — 23 *τοῦ*] *τούτων* fort pr *B.* — 24 *ἄρα M.* — 25 *ἄλλω ἄλλων αἴτιον M.* — 26 *τοῦ τόδε*] *τοῦτο δὲ* pr *B*, *τοῦ d*, *οἷον τοῦ M*, rc c. — *γίνεσθαι* et *γινόμενον M*, rc c. — 27 *γενέσθαι* rc c. — 29 *τὰ* om *Ad.* — *δύο Ad.* — 30 *πρότερον df.* — 33 *τόδ'... γεγονέναι* om *A.* — 34 *τοῦτον δὴ θατ. d.* — 35 *εἴδη* pr *Bn.*

95b1 *τῷ A.* — 4 *οὐδὲ γὰρ* corr *n* ubi pauciora. — *γενόμενον* rc mg*n.* — 5 *ἅπερ* rc *d.*

λων ἐχόμεναι, οὐδὲ γενόμενα· ἄμφω γὰρ ἀδιαίρετα. οὐδὲ
δὴ γινόμενον γεγενημένου διὰ τὸ αὐτό· τὸ μὲν γὰρ γινόμε-
νον διαιρετόν, τὸ δὲ γεγονὸς ἀδιαίρετον. ὥσπερ οὖν γραμμὴ
πρὸς στιγμὴν ἔχει, οὕτω τὸ γινόμενον πρὸς τὸ γεγονός· ἐνυ-
πάρχει γὰρ ἄπειρα γεγονότα ἐν τῷ γινομένῳ. μᾶλλον δὲ 10
φανερῶς ἐν τοῖς καθόλου περὶ κινήσεως δεῖ λεχθῆναι περὶ
τούτων.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ πῶς ἂν ἐφεξῆς γινομένης τῆς γενέ-
σεως ἔχοι τὸ μέσον τὸ αἴτιον ἐπὶ τοσοῦτον εἰλήφθω. ἀνάγκη
γὰρ καὶ ἐν τούτοις τὸ μέσον καὶ τὸ πρῶτον ἄμεσα εἶναι. 15
οἷον τὸ Α γέγονεν, ἐπεὶ τὸ Γ γέγονεν. ὕστερον δὲ τὸ Γ γέ-
γονεν, ἔμπροσθεν δὲ τὸ Α. ἀρχὴ δὲ τὸ Γ διὰ τὸ ἐγγύτερον
τοῦ νῦν εἶναι, ὅ ἐστιν ἀρχὴ τοῦ χρόνου. τὸ δὲ Γ γέγονεν, εἰ
τὸ Δ γέγονεν. τοῦ δὴ Δ γενομένου ἀνάγκη τὸ Α γεγονέναι.
αἴτιον δὲ τὸ Γ· τοῦ γὰρ Δ γενομένου τὸ Γ ἀνάγκη γεγο- 20
νέναι, τοῦ δὲ Γ γεγονότος ἀνάγκη πρότερον τὸ Α γεγονέναι.
οὕτω δὲ λαμβάνοντι τὸ μέσον στήσεταί που εἰς ἄμεσον, ἢ
ἀεὶ παρεμπεσεῖται διὰ τὸ ἄπειρον; οὐ γάρ ἐστιν ἐχόμενον
γεγονὸς γεγονότος, ὥσπερ ἐλέχθη. ἀλλ' ἄρξασθαί γε ὅμως
ἀνάγκη ἀπ' ἀμέσου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν πρώτου. ὁμοίως δὲ 25
καὶ ἐπὶ τοῦ ἔσται. εἰ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι ἔσται τὸ Δ,
ἀνάγκη πρότερον ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι τὸ Α ἔσται. τούτου δ'
αἴτιον τὸ Γ· εἰ μὲν γὰρ τὸ Δ ἔσται, πρότερον τὸ Γ ἔσται·
εἰ δὲ τὸ Γ ἔσται, πρότερον τὸ Α ἔσται. ὁμοίως δ' ἄπειρος
ἡ τομὴ καὶ ἐν τούτοις· οὐ γάρ ἐστιν ἐσόμενα ἐχόμενα ἀλ- 30
λήλων. ἀρχὴ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἄμεσος ληπτέα. ἔχει δὲ
οὕτως ἐπὶ τῶν ἔργων. εἰ γέγονεν οἰκία, ἀνάγκη τετμῆσθαι
λίθους καὶ γεγονέναι. τοῦτο διὰ τί; ὅτι ἀνάγκη θεμέλιον
γεγονέναι, εἴπερ καὶ οἰκίαν γεγονέναι. εἰ δὲ θεμέλιον, πρό-

---

6 γινόμενα d, γινόμεναι n. — διαιρετά ABd, pr cu, ἀδιαίρετα mg B. — 9 γενόμενον ABu. — 11 δειχθῆναι d. — 13 οὖν om M. — γενομένης M. — 14 ἔχει M. — μέσον] μὲν Ad. — τὸ om Adf. — τὸ αἴτιον del vult u. — εἰρήσθω f. — 15 pr καὶ om D. — 16 ἐπεὶ... ἔμπροσθεν rc mg u. — 17 ἔμπροσθεν] πρῶτον D. — γ] α pr A. — 18 τοῦ rc supra vs n. — εἰ] ἢ M. — 19 pr δ] α Ad. — alt δ] α Mc. — α] δ M. — 20 ἀνάγκη τὸ γ M. — 21 τοῦ... γεγονέναι om f. — 23 παραπεσεῖται d. — 24 ὁμοίως n. — 25 ἀμέσου] μέσου ABMdufc, τοῦ μέσου D. — τοῦ om M. — νῦν om A. — 26 τὸ δ ἔσται n. — δ] α Ad. — 30 οὔτε D. — 31 δὲ] γὰρ D. — ληπτέον M. — 34 γεγονέναι... θεμέλιον rc mg n. — εἴπερ... γεγονέναι om D.

35 τερον λίθους γεγονέναι ἀνάγκη. πάλιν εἰ ἔσται οἰκία, ὡσαύτως πρότερον ἔσονται λίθοι. δείκνυται δὲ διὰ τοῦ μέσου ὁμοίως· ἔσται γὰρ θεμέλιον πρότερον.

Ἐπεὶ δ' ὁρῶμεν ἐν τοῖς γινομένοις κύκλῳ τινὰ γένεσιν οὖσαν, ἐνδέχεται τοῦτο εἶναι, εἴπερ ἕποιντο ἀλλήλοις τὸ μέ-
40 σον καὶ οἱ ὅροι· ἐν γὰρ τούτοις τὸ ἀντιστρέφειν ἐστίν. δέ-
p. 96 δεικται δὲ τοῦτο ἐν τοῖς πρώτοις, ὅτι ἀντιστρέφει τὰ συμπεράσματα· τὸ δὲ κύκλῳ τοῦτό ἐστιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἔργων φαίνεται ὧδε. βεβρεγμένης τῆς γῆς ἀνάγκη ἀτμίδα γενέσθαι, τούτου δὲ γενομένου νέφος, τούτου δὲ γενομένου ὕδωρ·
5 τούτου δὲ γενομένου ἀνάγκη βεβρέχθαι τὴν γῆν· τοῦτο δ' ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὥστε κύκλῳ περιελήλυθεν· ἑνὸς γὰρ αὐτῶν ὁτουοῦν ὄντος ἕτερόν ἐστι, κἀκείνου ἄλλο, καὶ τούτου τὸ πρῶτον.

Ἔστι δ' ἔνια μὲν γινόμενα καθόλου (ἀεί τε γὰρ καὶ ἐπὶ παντὸς οὕτως ἢ ἔχει ἢ γίνεται), τὰ δὲ ἀεὶ μὲν οὔ, ὡς
10 ἐπὶ τὸ πολὺ δέ, οἷον οὐ πᾶς ἄνθρωπος ἄῤῥην τὸ γένειον τριχοῦται, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τῶν δὴ τοιούτων ἀνάγκη καὶ τὸ μέσον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι. εἰ γὰρ τὸ *Α* κατὰ τοῦ *Β* καθόλου κατηγορεῖται, καὶ τοῦτο κατὰ τοῦ *Γ* καθόλου, ἀνάγκη καὶ τὸ *Α* κατὰ τοῦ *Γ* ἀεὶ καὶ ἐπὶ παντὸς κατηγορεῖσθαι·
15 τοῦτο γάρ ἐστι τὸ καθόλου, καὶ ἐπὶ παντὶ καὶ ἀεί. ἀλλ' ὑπέκειτο ὡς ἐπὶ τὸ πολύ· ἀνάγκη ἄρα καὶ τὸ μέσον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι τὸ ἐφ' οὗ τὸ *Β*. ἔσονται τοίνυν καὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀρχαὶ ἄμεσοι, ὅσα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οὕτως ἔστιν ἢ γίνεται.

13 Πῶς μὲν οὖν τὸ τί ἐστιν εἰς τοὺς ὅρους ἀποδίδοται, καὶ
21 τίνα τρόπον ἀπόδειξις ἢ ὁρισμὸς ἔστιν αὐτοῦ ἢ οὐκ ἔστιν, εἴρηται πρότερον· πῶς δὲ δεῖ θηρεύειν τὰ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενα, νῦν λέγωμεν.

---

35 εἰ om *M*. — 37 θεμέλιος *Dn*. — 38 ἐν rc supra vs *n*. — γένησιν *AB*, fort pr *c*. — 39 οἴονται *d*. — 40 ὅροι] ἄκροι *BDun*.

96a2 pr δὲ] γὰρ *M*. — 4 τούτου ... νέφος rc mg *u*, om *d*. — alt τούτου ... ὕδωρ om *Ricc*. — 5 βρέχεσθαι *d*. — τὸ om *d*. — 6 αὐτῶν mg *n*. — 7 τοῦτο πρῶτον *d*. — 8 ἔστι δέ τινα *M*. — μὲν om *d*. — 8 et 9 αἰεὶ *u*. — 9 οὕτως om *AMdf*, rec add *c*. — pr ἢ om *BM*. — 14 alt καὶ] τὸ *D*. — 15 pr καὶ] τὸ *n*. — 16 ἀνάγκη ... πολὺ pr om *n*. — 17 tert τὸ et τῶν om *D*. — 18 πολὺ αἱ ἀρχαὶ *d*. — ὡς om *Ddn*. — 21 ἢ ... alt ἔστιν] ἔστιν αὐτοῦ *n*. — 22 δεῖ] δὴ *D*. — 23 λέγομεν *Dn*, pr *d*.

Τῶν δὴ ὑπαρχόντων ἀεὶ ἑκάστῳ ἔνια ἐπεκτείνει ἐπὶ πλέον, οὐ μέντοι ἔξω τοῦ γένους. λέγω δὲ ἐπὶ πλέον ὑπάρ- 25 χειν, ὅσα ὑπάρχει μὲν ἑκάστῳ καθόλου οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλῳ. οἷον ἔστι τι ὃ πάσῃ τριάδι ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ μὴ τριάδι, ὥσπερ τὸ ὂν ὑπάρχει τῇ τριάδι, ἀλλὰ καὶ μὴ ἀριθμῷ. ἀλλὰ καὶ τὸ περιττὸν ὑπάρχει τε πάσῃ τριάδι καὶ ἐπὶ πλέον ὑπάρχει· καὶ γὰρ τῇ πεντάδι ὑπάρχει. ἀλλ' 30 οὐκ ἔξω τοῦ γένους· ἡ μὲν γὰρ πεντὰς ἀριθμός, οὐδὲν δὲ ἔξω ἀριθμοῦ περιττόν. τὰ δὴ τοιαῦτα ληπτέον μέχρι τούτου, ἕως τοσαῦτα ληφθῇ πρῶτον, ὧν ἕκαστον μὲν ἐπὶ πλεῖον ὑπάρξει, ἅπαντα δὲ μὴ ἐπὶ πλέον· ταύτην γὰρ ἀνάγκη οὐσίαν εἶναι τοῦ πράγματος. οἷον τριάδι ὑπάρχει πάσῃ ἀριθμός, τὸ πε- 35 ριττόν, τὸ πρῶτον ἀμφοτέρως, καὶ ὡς μὴ μετρεῖσθαι ἀριθμῷ καὶ ὡς μὴ συγκεῖσθαι ἐξ ἀριθμῶν. τοῦτο τοίνυν ἤδη ἐστὶν ἡ τριάς, ἀριθμὸς περιττὸς πρῶτος καὶ ὡδὶ πρῶτος. τούτων γὰρ ἕκαστον, τὰ μὲν καὶ τοῖς περιττοῖς πᾶσιν ὑπάρχει, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ τῇ δυάδι, πάντα δὲ οὐδενί. ἐπεὶ δὲ b δεδήλωται ἡμῖν ἐν τοῖς ἄνω ὅτι ἀναγκαῖα μέν ἐστι τὰ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενα, τὰ καθόλου δὲ ἀναγκαῖα, τῇ δὲ τριάδι καὶ ἐφ' οὗ ἄλλου οὕτω λαμβάνεται ἐν τῷ τί ἐστι τὰ λαμβανόμενα, οὕτως ἐξ ἀνάγκης μὲν ἂν εἴη τριὰς ταῦτα. 5 ὅτι δ' οὐσία, ἐκ τῶνδε δῆλον. ἀνάγκη γάρ, εἰ μὴ τοῦτο ἦν τριάδι εἶναι, οἷον γένος τι εἶναι τοῦτο, ἢ ὠνομασμένον ἢ ἀνώνυμον. ἔσται τοίνυν ἐπὶ πλεῖον ἢ τῇ τριάδι ὑπάρχον. ὑποκείσθω γὰρ τοιοῦτον εἶναι τὸ γένος, ὥστε ὑπάρχειν κατὰ δύναμιν ἐπὶ πλεῖον. εἰ τοίνυν μηδενὶ ὑπάρχει ἄλλῳ ἢ ταῖς 10 ἀτόμοις τριάσι, τοῦτ' ἂν εἴη τὸ τριάδι εἶναι. ὑποκείσθω γὰρ καὶ τοῦτο, ἡ οὐσία ἡ ἑκάστου εἶναι ἡ ἐπὶ ταῖς ἀτόμοις ἔσχατος τοιαύτη κατηγορία. ὥστε ὁμοίως καὶ ἄλλῳ ὁτῳοῦν τῶν οὕτω δειχθέντων τὸ αὐτῷ εἶναι ἔσται.

---

25 *πλεῖον D.* — 26 *ἀλλὰ* om *M.* — 27 *τι* om *n.* — 28 *μὴ καὶ d.* — *καὶ* om *A.* — 31 *οὐδὲ ἔξω* pr *n.* — 33 *ληφθείη ABu.* — *πλέον dn.* — 34 *πλεῖον DM.* — 35 *πάσῃ ὑπάρχει D.* — 38 *καὶ τοῖς* corr *f.* — 39 *πᾶσιν* om *n.*

96b1 *τὰ δὲ καὶ τελευταῖα d.* — *δυνάμει M.* — *οὐθενί D.* — *δὲ* rc *n.* — 2 *ὅτι* om *A.* — 5 *οὕτως* del vult *B.* — 8 *πλέον Dn.* — *τῇ* fort pr om *f.* — *ὑπάρχει M.* — 9 ante *τὸ* lit unius vb *f.* — 10 *πλέον ABduf.* — *ὑπάρχει* pr om *n.* — 12 *καὶ*] *ἡ* (sic) pr *n.* — *ἐσχάτοις n, ἐσχάτη M.* — 14 *αὐτὸ Mnu,* corr *Af.*

15 Χρὴ δέ, ὅταν ὅλον τι πραγματεύηταί τις, διελεῖν τὸ γένος εἰς τὰ ἄτομα τῷ εἴδει τὰ πρῶτα, οἷον ἀριθμὸν εἰς τριάδα καὶ δυάδα, εἶθ' οὕτως ἐκείνων ὁρισμοὺς πειρᾶσθαι λαμβάνειν, οἷον εὐθείας γραμμῆς καὶ κύκλου καὶ ὀρθῆς γωνίας, μετὰ δὲ τοῦτο λαβόντα τί τὸ γένος, οἷον πότερον τῶν
20 ποσῶν ἢ τῶν ποιῶν, τὰ ἴδια πάθη θεωρεῖν διὰ τῶν κοινῶν πρώτων. τοῖς γὰρ συντιθεμένοις ἐκ τῶν ἀτόμων τὰ συμβαίνοντα ἐκ τῶν ὁρισμῶν ἔσται δῆλα, διὰ τὸ ἀρχὴν εἶναι πάντων τὸν ὁρισμὸν καὶ τὸ ἁπλοῦν καὶ τοῖς ἁπλοῖς καθ' αὑτὰ ὑπάρχειν τὰ συμβαίνοντα μόνοις, τοῖς δ' ἄλλοις κατ'
25 ἐκεῖνα. αἱ δὲ διαιρέσεις αἱ κατὰ τὰς διαφορὰς χρήσιμοί εἰσιν εἰς τὸ οὕτω μετιέναι. ὡς μέντοι δεικνύουσιν, εἴρηται ἐν τοῖς πρότερον. χρήσιμοι δ' ἂν εἶεν ὧδε μόνον πρὸς τὸ συλλογίζεσθαι τὸ τί ἐστιν. καίτοι δόξειέν γ' ἂν οὐδέν, ἀλλ' εὐθὺς λαμβάνειν ἅπαντα, ὥσπερ ἂν εἰ ἐξ ἀρχῆς ἐλάμβανέ
30 τις ἄνευ τῆς διαιρέσεως. διαφέρει δέ τι τὸ πρῶτον καὶ ὕστερον τῶν κατηγορουμένων κατηγορεῖσθαι, οἷον εἰπεῖν ζῷον ἥμερον δίπουν ἢ δίπουν ζῷον ἥμερον. εἰ γὰρ ἅπαν ἐκ δύο ἐστί, καὶ ἕν τι τὸ ζῷον ἥμερον, καὶ πάλιν ἐκ τούτου καὶ τῆς διαφορᾶς ὁ ἄνθρωπος ἢ ὅ τι δή ποτ' ἐστὶ τὸ ἓν γινόμενον, ἀναγ-
35 καῖον διελόμενον αἰτεῖσθαι. ἔτι πρὸς τὸ μηδὲν παραλιπεῖν ἐν τῷ τί ἐστιν οὕτω μόνως ἐνδέχεται. ὅταν γὰρ τὸ πρῶτον ληφθῇ γένος, ἂν μὲν τῶν κάτωθέν τινα διαιρέσεων λαμβάνῃ, οὐκ ἐμπεσεῖται ἅπαν εἰς τοῦτο, οἷον οὐ πᾶν ζῷον ἢ ὁλόπτερον ἢ σχιζόπτερον, ἀλλὰ πτηνὸν ζῷον ἅπαν· τούτου
p. 97 γὰρ διαφορὰ αὕτη. πρώτη δὲ διαφορά ἐστι ζῴου, εἰς ἣν ἅπαν ζῷον ἐμπίπτει. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστου, καὶ τῶν ἔξω γενῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτό, οἷον ὄρνιθος, εἰς ἣν ἅπας ὄρνις, καὶ ἰχθύος, εἰς ἣν ἅπας ἰχθύς. οὕτω μὲν οὖν

---

17 καὶ δυάδα om *A*. — 18 pr καὶ om *D*. — 19 λαβόντα corr *n*. — τί om *M*. — τῶν ποσῶν corr *B*. — τῷ ποσῷ ἢ τῷ ποιῷ *M*. — 21 πρῶτον pr *A*. — 23 τῶν pr *B*, om *AcdnM*. — ὁρισμῶν d, pr *ABM*, corr c. — pr καὶ om *M*. — 24 ὑπάρχει *n*. — 25 χρήσιμαί *ABDcnf*. — 26 ἐν] δὲ ἐν *n*. — 28 δόξει *M*. — δ' *B*, om *Dfn*. — οὐθέν *D*. — 29 ἐλαμβάνετο ἄνευ *D*. — 30 τι om d. — τὸν *A*. — 32 πᾶν d. — 33 καὶ ἐκ τῆς *D*. — 34 ὁ om *AMc*. — 35 αἰνεῖσθαι *M*. — παραλείπειν *D*. — 38 οὐ] εἰ *M*. — 39 ἀλλ' οὐ πτηνὸν pr *A*.

97a1 πρώτη γε *M*. — 2 ζῷον om *n*. — ἑκάστῳ *n*, ζῷον ἑκάστου d. — 3 ὑφ' αὐτό *D*. — 4 πᾶς bis *D*.

βαδίζοντι ἔστιν εἰδέναι ὅτι οὐδὲν παραλέλειπται· ἄλλως δὲ 5
καὶ παραλιπεῖν ἀναγκαῖον καὶ μὴ εἰδέναι. οὐδὲν δὲ δεῖ τὸν
ὁριζόμενον καὶ διαιρούμενον ἅπαντα εἰδέναι τὰ ὄντα. καί
τοι ἀδύνατόν φασί τινες εἶναι τὰς διαφορὰς εἰδέναι τὰς πρὸς
ἕκαστον μὴ εἰδότα ἕκαστον· ἄνευ δὲ τῶν διαφορῶν οὐκ εἶναι
ἕκαστον εἰδέναι· οὗ γὰρ μὴ διαφέρει, ταὐτὸν εἶναι τούτῳ, οὗ δὲ 10
διαφέρει, ἕτερον τούτου. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο ψεῦδος· οὐ γὰρ
κατὰ πᾶσαν διαφορὰν ἕτερον· πολλαὶ γὰρ διαφοραὶ ὑπάρ-
χουσι τοῖς αὐτοῖς τῷ εἴδει, ἀλλ' οὐ κατ' οὐσίαν οὐδὲ καθ'
αὑτά. εἶτα ὅταν λάβῃ τἀντικείμενα καὶ τὴν διαφορὰν καὶ
ὅτι πᾶν ἐμπίπτει ἐνταῦθα ἢ ἐνταῦθα, καὶ λάβῃ ἐν θατέρῳ 15
τὸ ζητούμενον εἶναι, καὶ τοῦτο γινώσκῃ, οὐδὲν διαφέρει εἰδέ-
ναι ἢ μὴ εἰδέναι ἐφ' ὅσων κατηγοροῦνται ἄλλων αἱ δια-
φοραί. φανερὸν γὰρ ὅτι ἂν οὕτω βαδίζων ἔλθῃ εἰς ταῦτα
ὧν μηκέτι ἐστὶ διαφορά, ἕξει τὸν λόγον τῆς οὐσίας. τὸ δ'
ἅπαν ἐμπίπτειν εἰς τὴν διαίρεσιν, ἂν ᾖ ἀντικείμενα ὧν μή 20
ἐστι μεταξύ, οὐκ αἴτημα· ἀνάγκη γὰρ ἅπαν ἐν θατέρῳ
αὐτῶν εἶναι, εἴπερ ἐκείνου διαφορὰ ἔσται.

Εἰς δὲ τὸ κατασκευάζειν ὅρον διὰ τῶν διαιρέσεων τριῶν
δεῖ στοχάζεσθαι, τοῦ λαβεῖν τὰ κατηγορούμενα ἐν τῷ τί
ἐστι, καὶ ταῦτα τάξαι τί πρῶτον ἢ δεύτερον, καὶ ὅτι ταῦτα 25
πάντα. ἔστι δὲ τούτων ἓν πρῶτον διὰ τοῦ δύνασθαι, ὥσπερ
πρὸς συμβεβηκὸς συλλογίσασθαι ὅτι ὑπάρχει, καὶ διὰ τοῦ
γένους κατασκευάσαι. τὸ δὲ τάξαι ὡς δεῖ ἔσται, ἐὰν τὸ
πρῶτον λάβῃ. τοῦτο δ' ἔσται, ἐὰν ληφθῇ ὃ πᾶσιν ἀκολου-
θεῖ, ἐκείνῳ δὲ μὴ πάντα· ἀνάγκη γάρ εἶναί τι τοιοῦτον. 30
ληφθέντος δὲ τούτου ἤδη ἐπὶ τῶν κάτω ὁ αὐτὸς τρόπος·
δεύτερον γὰρ τὸ τῶν ἄλλων πρῶτον ἔσται, καὶ τρίτον τὸ

---

5 βαδίζον pr *n.* — 5 et 16 οὐθὲν *D.* — παραλέληπται pr *A.* — 6 παραλείπειν *Dd.* — οὐδὲν δεῖ *B Ricc*, pr *u*, οὐ δὲ δεῖ *d.* — 7 ἅπαν pr *n.* — 8 τὰ πρὸς *d.* — 10 οὐ *A.* — διαφέρῃ *Ad.* — τοῦτο *B Ricc.* — οὐ *Ad*, pr *Bc.* — 14 εἶτα om *A.* — τὰ ἀντικείμενα *Df.* — 15 ὅταν ἐμπ. *d.* — ἐμπ. ἢ ἐνταῦθα ἢ *D.* — 16 τούτου *d.* — γινώσκει *n.* — οὐδὲν διαφέρει] διαφοραὶ rc *f.* — 17 ἀλλ' ὧν *d.* — ἄλλαι διαφ. *M.* — 19 ἔσται *B.* — 20 ἂν ᾖ τι κείμενα *d.* — 21 αἴτημα init corr *n.* — ἐν] μὲν *d.* — 22 ante αὐτῶν lit duorum vbb *f.* — ἔστι *d.* — 24 τὰ rc supra vs *n.* — τί] τὸ *n.* — 25 ἢ] ἢ τί *D.* — ὅτι πάντα ταῦτα ἓν *D.* — 27 πρὸς τὸ συμβεβηκὸς *n.* — ὑπάρξει *d.* — 28 τάξαι corr *n.* — ἔσται om *d.* — ἂν *M.* — 29 ἅπασιν *D.*

τῶν ἐχομένων· ἀφαιρεθέντος γὰρ τοῦ ἄνωθεν τὸ ἐχόμενον
τῶν ἄλλων πρῶτον ἔσται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.
35 ὅτι δ' ἅπαντα ταῦτα, φανερὸν ἐκ τοῦ λαβεῖν τό τε πρῶ-
τον κατὰ διαίρεσιν, ὅτι ἔπαν ἢ τόδε ἢ τόδε ζῷον, ὑπάρ-
χει δὲ τόδε, καὶ πάλιν τούτου ὅλου τὴν διαφοράν· τοῦ δὲ
τελευταίου μηκέτι εἶναι διαφοράν, ἢ καὶ εὐθὺς μετὰ τῆς
τελευταίας διαφορᾶς τοῦ συνόλου μὴ διαφέρειν εἴδει τοῦτο.
b δῆλον γὰρ ὅτι οὔτε πλεῖον πρόσκειται· πάντα γὰρ ἐν τῷ τί
ἐστιν εἴληπται τούτων· οὔτε ἀπολείπει οὐδέν· ἢ γὰρ γένος ἢ
διαφορὰ ἂν εἴη. γένος μὲν οὖν τό τε πρῶτον, καὶ μετὰ
τῶν διαφορῶν τοῦτο προσλαμβανόμενον. αἱ διαφοραὶ δὲ πᾶ-
5 σαι ἔχονται· οὐ γὰρ ἔτι ἐστὶν ὑστέρα· εἴδει γὰρ ἂν διέφερε
τὸ τελευταῖον, τοῦτο δ' εἴρηται μὴ διαφέρειν.

Ζητεῖν δὲ δεῖ ἐπιβλέποντα ἐπὶ τὰ ὅμοια καὶ ἀδιά-
φορα, πρῶτον τί ἅπαντα ταὐτὸν ἔχουσιν, εἶτα πάλιν ἐφ'
ἑτέροις, ἃ ἐν ταὐτῷ μὲν γένει ἐκείνοις, εἰσὶ δὲ αὑτοῖς μὲν
10 ταὐτὰ τῷ εἴδει, ἐκείνων δ' ἕτερα. ὅταν δ' ἐπὶ τούτων λη-
φθῇ τί πάντα ταὐτόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, ἐπὶ τῶν
εἰλημμένων πάλιν σκοπεῖν εἰ ταὐτόν, ἕως ἂν εἰς ἕνα ἔλθῃ
λόγον· οὗτος γὰρ ἔσται τοῦ πράγματος ὁρισμός. ἐὰν δὲ μὴ
βαδίζῃ εἰς ἕνα ἀλλ' εἰς δύο ἢ πλείω, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη
15 ἕν τι εἶναι τὸ ζητούμενον, ἀλλὰ πλείω. οἷον λέγω, εἰ τί
ἐστι μεγαλοψυχία ζητοῖμεν, σκεπτέον ἐπί τινων μεγαλο-
ψύχων, οὓς ἴσμεν, τί ἔχουσιν ἓν πάντες ᾗ τοιοῦτοι. οἷον εἰ
Ἀλκιβιάδης μεγαλόψυχος ἢ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Αἴας, τί
ἓν ἅπαντες; τὸ μὴ ἀνέχεσθαι ὑβριζόμενοι· ὁ μὲν γὰρ ἐπο-
20 λέμησεν, ὁ δ' ἐμήνισεν, ὁ δ' ἀπέκτεινεν ἑαυτόν. πάλιν ἐφ'
ἑτέρων, οἷον Λυσάνδρου ἢ Σωκράτους. εἰ δὴ τὸ ἀδιάφοροι εἶ-
ναι εὐτυχοῦντες καὶ ἀτυχοῦντες, ταῦτα δύο λαβὼν σκοπῶ

---

35 δὲ πάντα *Dn*. — τε om *n*. — 36 κατὰ] καὶ τὸ *A*. — 37 τού-
του τοῦ ὅλου τούτου τὴν *d*. — 39 εἴδει ἔτι τοῦτο *Dn*, fort pr *B*, εἴ
τι τοῦτο *Ad*, pr c, τοῦτο ἔτι *M*, om *u*.

97b1 δηλονότι οὐδὲ *d*. — πλείω *D*. — 2 οὔτε] δὲ *D*, pr *n*. — οὐ-
θέν *D*. — 3 εἴη τὸ γένος *n*. — καὶ τὸ μετὰ *M*. — 5 ὑστέρῳ *M*. —
7 διάφορα οἷον πρῶτον *D*. — 8 πάντα *D*. — 9 ἃ om *A*. — 11 τι co-
dices. — πάντη *D*, ἅπαν *n*. — alt ἐπὶ om *Dn*. — 12 πάλιν] πάνυ *d*.
— εἰ] ἤ pr *A*, η pr *Bu*. — 13 οὕτως *d*. — ἔστι *D*. — 14 ἓν *D*. —
15 λέγω δὲ οἷον *D*. — 17 ᾗ] οἱ *M*. — εἰ om *n*. — 18 ὁ bis om *D*.
— καὶ] ἢ *dM*. — 20 ἐμήνησε *d*. — 21 οἷον] ἢ *D*.

τί τὸ αὐτὸ ἔχουσιν ἥ τε ἀπάθεια ἡ περὶ τὰς τύχας καὶ ἡ μὴ ὑπομονὴ ἀτιμαζομένων. εἰ δὲ μηδέν, δύο εἴδη ἂν εἴη τῆς μεγαλοψυχίας. 25

Αἰεὶ δ' ἐστὶ πᾶς ὅρος καθόλου· οὐ γάρ τινι ὀφθαλμῷ λέγει τὸ ὑγιεινὸν ὁ ἰατρός, ἀλλ' ἢ παντὶ ἢ εἴδει ἀφορίσας. ῥᾷόν τε τὸ καθ' ἕκαστον ὁρίσασθαι ἢ τὸ καθόλου, διὸ δεῖ ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστα ἐπὶ τὰ καθόλου μεταβαίνειν· καὶ γὰρ αἱ ὁμωνυμίαι λανθάνουσι μᾶλλον ἐν τοῖς καθόλου ἢ ἐν 30 τοῖς ἀδιαφόροις. ὥσπερ δὲ ἐν ταῖς ἀποδείξεσι δεῖ τό γε συλλελογίσθαι ὑπάρχειν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ὅροις τὸ σαφές. τοῦτο δ' ἔσται, ἐὰν διὰ τῶν καθ' ἕκαστον εἰρημένων ᾖ τὸ ἐν ἑκάστῳ γένει ὁρίζεσθαι χωρίς, οἷον τὸ ὅμοιον μὴ πᾶν ἀλλὰ τὸ ἐν χρώμασι καὶ σχήμασι, καὶ ὀξὺ τὸ ἐν φωνῇ, καὶ 35 οὕτως ἐπὶ τὸ κοινὸν βαδίζειν, εὐλαβούμενον μὴ ὁμωνυμίᾳ ἐντύχῃ. εἰ δὲ μὴ διαλέγεσθαι δεῖ μεταφοραῖς, δῆλον ὅτι οὐδ' ὁρίζεσθαι οὔτε μεταφοραῖς οὔτε ὅσα λέγεται μεταφοραῖς· διαλέγεσθαι γὰρ ἀνάγκη ἔσται μεταφοραῖς.

Πρὸς δὲ τὸ ἔχειν τὰ προβλήματα λέγειν δεῖ τάς τε p.98 ἀνατομὰς καὶ τὰς διαιρέσεις, οὕτω δὲ διαλέγειν, ὑποθέμε- **14** νον τὸ γένος τὸ κοινὸν ἁπάντων, οἷον εἰ ζῷα εἴη τὰ τεθεωρημένα, ποῖα παντὶ ζῴῳ ὑπάρχει. ληφθέντων δὲ τούτων, πάλιν τῶν λοιπῶν τῷ πρώτῳ ποῖα παντὶ ἕπεται, οἷον εἰ 5 τοῦτο ὄρνις, ποῖα παντὶ ἕπεται ὄρνιθι. καὶ οὕτως ἀεὶ τῷ ἐγγύτατα· δῆλον γὰρ ὅτι ἕξομεν ἤδη λέγειν τὸ διὰ τί ὑπάρχει τὰ ἑπόμενα τοῖς ὑπὸ τὸ κοινόν, οἷον διὰ τί ἀνθρώπῳ ἢ ἵππῳ ὑπάρχει. ἔστω δὲ ζῷον ἐφ' οὗ *A*, τὸ δὲ *B* τὰ ἑπόμενα παντὶ ζῴῳ, ἐφ' ὧν δὲ *ΓΔΕ* τὰ τινὰ ζῷα. δῆ- 10

---

23 εἴτε ἀπάθειαν ἢ *d*. — 24 μηδέν corr *n*, ubi loc paucioribus μηθὲν *D*. — 26 ἀεὶ *n*. — 28 δὲ *D*. — 31 διαφόροις *u*, pr *B*. — δὲ] τε *d*. — 31 seq τὸ δὲ σε συλλόγισθαι *M*, corr c. — 32 συλλογίσασθαι *ADcdM*. — 33 διὰ τὸ τῶν *n*. — 34 χωρίς om *M*. — 35 pr καὶ] ἢ *D*. — 36 ὁμωνυμία *d*. — 37 μὴ] μὴ δὲ *M*, μηδὲ *Afc Ricc*, μήτε *n*. — διαφοραῖς *d*. — 38 οὐδὲν fort pr *n*. — διορίζεσθαι *M*. — 39 διαλέγεσθαι ... μεταφοραῖς om *u*. — ἔστι *d*.

98a1 ἔχειν corr c. — τὰ] τὸ τὰ *D*. — ἐκλέγειν *uf*, corr *BDuc*. — δεῖ pr om, rc add ante ἐκλέγειν *u*. — 2 δὲ om *Ad* et pr *D*. — ἐκλέγειν *Duf*, corr *Bc*, λέγειν pr *n*. — 4 ὑπάρχειν *M*. — 5 ποίῳ *B*, pr *u*. — 6 ποῖον *M*. — αἰεὶ *n*. — ἐγγυτάτω *DM*. — 7 τῷ *d*. — 8 τὸ om *n*.

λον δὴ διὰ τί τὸ Β ὑπάρχει τῷ Δ· διὰ γὰρ τοῦ Α. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις. καὶ ἀεὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς λόγος.

Νῦν μὲν οὖν κατὰ τὰ παραδεδομένα κοινὰ ὀνόματα λέγομεν, δεῖ δὲ μὴ μόνον ἐπὶ τούτων σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ
15 ἂν ἄλλο τι ὀφθῇ ὑπάρχον κοινόν, ἐκλαμβάνοντα, εἶτα τίσι τοῦτ' ἀκολουθεῖ καὶ ποῖα τούτῳ ἕπεται, οἷον τοῖς κέρατα ἔχουσι τὸ ἔχειν ἐχῖνον, τὸ μὴ ἀμφώδοντ' εἶναι. πάλιν τὸ κέρατ' ἔχειν τίσιν ἕπεται; δῆλον γὰρ διὰ τί ἐκείνοις ὑπάρξει τὸ εἰρημένον· διὰ γὰρ τὸ κέρατ' ἔχειν ὑπάρξει.

20 Ἔτι δ' ἄλλος τρόπος ἐστὶ κατὰ τὸ ἀνάλογον ἐκλέγειν. ἓν γὰρ λαβεῖν οὐκ ἔστι τὸ αὐτό, ὃ δεῖ καλέσαι σήπιον καὶ ἄκανθαν καὶ ὀστοῦν· ἔστι δ' ἑπόμενα καὶ τούτοις ὥσπερ μιᾶς τινὸς φύσεως τῆς τοιαύτης οὔσης.

15 Τὰ δ' αὐτὰ προβλήματά ἐστι τὰ μὲν τῷ τὸ αὐτὸ
25 μέσον ἔχειν, οἷον ὅτι πάντα ἀντιπερίστασις. τούτων δ' ἔνια τῷ γένει ταὐτά, ὅσα ἔχει διαφορὰς τῷ ἄλλων ἢ ἄλλως εἶναι, οἷον διὰ τί ἠχεῖ, ἢ διὰ τί ἐμφαίνεται, καὶ διὰ τί ἶρις· ἅπαντα γὰρ ταῦτα τὸ αὐτὸ πρόβλημά ἐστι γένει (πάντα γὰρ ἀνάκλασις), ἀλλ' εἴδει ἕτερα. τὰ δὲ τῷ τὸ
30 μέσον ὑπὸ τὸ ἕτερον μέσον εἶναι διαφέρει τῶν προβλημάτων, οἷον διὰ τί ὁ Νεῖλος φθίνοντος τοῦ μηνὸς μᾶλλον ῥεῖ; διότι χειμεριώτερος φθίνων ὁ μήν. διὰ τί δὲ χειμεριώτερος φθίνων; διότι ἡ σελήνη ἀπολείπει. ταῦτα γὰρ οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα.

16 Περὶ δ' αἰτίου καὶ οὗ αἴτιον ἀπορήσειε μὲν ἄν τις,
36 ἆρα ὅτε ὑπάρχει τὸ αἰτιατόν, καὶ τὸ αἴτιον ὑπάρχει, ὥσπερ εἰ φυλλοῤῥοεῖ ἢ ἐκλείπει, καὶ τὸ αἴτιον τοῦ ἐκλείπειν ἢ φυλλοῤῥοεῖν ἔσται. οἷον εἰ τοῦτ' ἔστι τὸ πλατέα ἔχειν τὰ

---

11 δή om *M.* — δ] γδε *D*, γ *n.* — τὸ *Dn Ricc.* — 12 τῶν κάτω ὁ *n.* — 15 ἂν] εἰ *D.* — ἄλλῳ *d.* — 16 ποίῳ *d.* — 17 ἀμφόδοντ' corr *AM.* — 18 ὑπάρχει *D.* — 21 δεῖ] δὴ *M.* — καλεῖσθαι *n.* — σήπειον *Acd*, σηπεῖον *BMfu.* — 22 ἔσται *DMdn.* — 24 μὲν om *M.* — τῷ om *dM.* — 25 ἀντιπαράστασις *M.* — ἔνια rc c, om *Adf.* — 26 τῶν *Ad*, pr *B.* — 27 οἷον om *n.* — 29 τῶν τὸ *M.* — 32 ὁ μήν . . . φθίνων om *ABd* et pr *c.* — ὁ μήν] καὶ *f*, ομεις *n*, om *uM.* — διὰ . . . φθίνων] διὰ τί τοῦτο *f*, καὶ διὰ τί τοῦτο rc mg *u.* — 36 αἴτιον καὶ τὸ οὗ αἴτιον *d.* — 36 ὡς *d.* — 37 φυλλοροεῖ *BducMf*, qui ita solent. — 38 ἐστιν *D.* — τὸ corr *B* pr manu. — τὰ om *A Ricc.*

φύλλα, τοῦ δ' ἐκλείπειν τὸ τὴν γῆν ἐν μέσῳ εἶναι. εἰ γὰρ b
μὴ ὑπάρχει, ἄλλο τι ἔσται τὸ αἴτιον αὐτῶν. εἴτε τὸ αἴτιον
ὑπάρχει, ἅμα καὶ τὸ αἰτιατόν, οἷον εἰ ἐν μέσῳ ἡ γῆ, ἐκ-
λείπει, ἢ εἰ πλατύφυλλον, φυλλοῤῥοεῖ. εἰ δ' οὕτως, ἅμ'
ἂν εἴη καὶ δεικνύοιτο δι' ἀλλήλων. ἔστω γὰρ τὸ φυλλοῤ- 5
ῥοεῖν ἐφ' οὗ Α, τὸ δὲ πλατύφυλλον ἐφ' οὗ Β, ἄμπελος
δὲ ἐφ' οὗ Γ. εἰ δὴ τῷ Β ὑπάρχει τὸ Α (πᾶν γὰρ πλατύφυλ-
λον φυλλοῤῥοεῖ), τῷ δὲ Γ ὑπάρχει τὸ Β (πᾶσα γὰρ ἄμπε-
λος πλατύφυλλος), τῷ Γ ὑπάρχει τὸ Α, καὶ πᾶσα ἄμ-
πελος φυλλοῤῥοεῖ. αἴτιον δὲ τὸ Β τὸ μέσον. ἀλλὰ καὶ 10
ὅτι πλατύφυλλον ἡ ἄμπελος, ἔστι διὰ τοῦ φυλλοῤῥοεῖν ἀπο-
δεῖξαι. ἔστω γὰρ τὸ μὲν Δ πλατύφυλλον, τὸ δὲ Ε τὸ
φυλλοῤῥοεῖν, ἄμπελος δὲ ἐφ' οὗ Ζ. τῷ δὴ Ζ ὑπάρχει τὸ
Ε (φυλλοῤῥοεῖ γὰρ πᾶσα ἄμπελος), τῷ δὲ Ε τὸ Δ (ἅπαν
γὰρ τὸ φυλλοῤῥοοῦν πλατύφυλλον)· πᾶσα ἄρα ἄμπελος 15
πλατύφυλλον. αἴτιον δὲ τὸ φυλλοῤῥοεῖν. εἰ δὲ μὴ ἐνδέχεται
αἴτια εἶναι ἀλλήλων (τὸ γὰρ αἴτιον πρότερον οὗ αἴτιον), καὶ τοῦ
μὲν ἐκλείπειν αἴτιον τὸ ἐν μέσῳ τὴν γῆν εἶναι, τοῦ δ' ἐν μέσῳ
τὴν γῆν εἶναι οὐκ αἴτιον τὸ ἐκλείπειν. εἰ οὖν ἡ μὲν διὰ τοῦ αἰ-
τίου ἀπόδειξις τοῦ διὰ τί, ἡ δὲ μὴ διὰ τοῦ αἰτίου τοῦ ὅτι, ὅτι 20
μὲν ἐν μέσῳ, οἶδε, διότι δ' οὔ. ὅτι δ' οὐ τὸ ἐκλείπειν αἴτιον
τοῦ ἐν μέσῳ, ἀλλὰ τοῦτο τοῦ ἐκλείπειν, φανερόν· ἐν γὰρ τῷ
λόγῳ τῷ τοῦ ἐκλείπειν ἐνυπάρχει τὸ ἐν μέσῳ, ὥστε δῆλον ὅτι
διὰ τούτου ἐκεῖνο γνωρίζεται, ἀλλ' οὐ τοῦτο δι' ἐκείνου.

Ἢ ἐνδέχεται ἑνὸς πλείω αἴτια εἶναι; καὶ γὰρ εἰ ἔστι 25
τὸ αὐτὸ πλειόνων πρώτων κατηγορεῖσθαι, ἔστω τὸ Α τῷ Β
πρώτῳ ὑπάρχον, καὶ τῷ Γ ἄλλῳ πρώτῳ, καὶ ταῦτα τοῖς
ΔΕ. ὑπάρξει ἄρα τὸ Α τοῖς ΔΕ· αἴτιον δὲ τῷ μὲν Δ τὸ
Β, τῷ δὲ Ε τὸ Γ· ὥστε τοῦ μὲν αἰτίου ὑπάρχοντος ἀνάγκη
τὸ πρᾶγμα ὑπάρχειν, τοῦ δὲ πράγματος ὑπάρχοντος οὐκ 30

98b2 εἰ δὲ M. — 3 αἴτιον pr n. — 4 ἢ εἰ] ειη (sic) pr n. — δ' ὡς οὕτως d. — 6 οὗ τὸ α n. — ἄμπελοι ABcdfuM, pr n. — 9 πλατύφυλλον D. — 11 ἔσται D. — 12 ε] β c, pr A. — τὸ om D Ricc. — 13 δὲ Dn. — 14 ἅπασα n. — 17 τοῦ] οὗ M. — 18 τοῦ... εἶναι om M. — 20 ἡ] εἰ d Ricc, pr AB. — μὴ ἢ διὰ d. — διὰ τοῦ] δι' Dn. — τοῦ ὅτι] τοῦτό τι pr n. — ὅτι ὁ ὅτι pr A. — 21 αἴτιον... ἐκλείπειν om pr A. — 22 μέσον M. — 23 τῷ om d. — τῷ pr ABcd. — 24 ἐκεῖνο c, pr A. — 25 αἴτιον M. — 26 πρῶτον AdfcuMn, pr B. — 27 πρῶτον ὑπάρχειν pr M. — 28 ὑπάρχει D.

ἀνάγκη πᾶν ὃ ἂν ᾖ αἴτιον, ἀλλ' αἴτιον μέν, οὐ μέντοι πᾶν.
ἢ εἰ ἀεὶ καθόλου τὸ πρόβλημά ἐστι, καὶ τὸ αἴτιον ὅλον τι,
καὶ οὗ αἴτιον, καθόλου. οἷον τὸ φυλλοῤῥοεῖν ὅλῳ τινὶ ἀφωρι-
σμένον, κἂν εἴδη αὐτοῦ ᾖ, καὶ τοισδὶ καθόλου, ἢ φυτοῖς ἢ τοιοισ-
35 δε φυτοῖς. ὥστε καὶ τὸ μέσον ἴσον δεῖ εἶναι ἐπὶ τούτων καὶ οὗ αἴ-
τιον, καὶ ἀντιστρέφειν. οἷον διὰ τί τὰ δένδρα φυλλοῤῥοεῖ; εἰ δὴ
διὰ πῆξιν τοῦ ὑγροῦ, εἴτε φυλλοῤῥοεῖ δένδρον, δεῖ ὑπάρχειν πῆ-
ξιν, εἴτε πῆξις ὑπάρχει μὴ ὁτῳοῦν ἀλλὰ δένδρῳ, φυλλοῤῥοεῖν.

p. 99 Πότερον δ' ἐνδέχεται μὴ τὸ αὐτὸ αἴτιον εἶναι τοῦ αὐτοῦ
17 πᾶσιν ἀλλ' ἕτερον, ἢ οὔ; ἢ εἰ μὲν καθ' αὑτὸ ἀποδέδεικται
καὶ μὴ κατὰ σημεῖον ἢ συμβεβηκός, οὐχ οἷόν τε· ὁ γὰρ λό-
γος τοῦ ἄκρου τὸ μέσον ἐστίν· εἰ δὲ μὴ οὕτως, ἐνδέχεται. ἔστι
5 δὲ καὶ οὗ αἴτιον καὶ ᾧ σκοπεῖν κατὰ συμβεβηκός· οὐ μὴν
δοκεῖ προβλήματα εἶναι. εἰ δὲ μή, ὁμοίως ἕξει τὸ μέσον·
εἰ μὲν ὁμώνυμα, ὁμώνυμον τὸ μέσον, εἰ δ' ὡς ἐν γένει,
ὁμοίως ἕξει. οἷον διὰ τί καὶ ἐναλλὰξ ἀνάλογον; ἄλλο γὰρ
αἴτιον ἐν γραμμαῖς καὶ ἀριθμοῖς, καὶ τὸ αὐτό γε· ᾗ μὲν
10 γραμμαί, ἄλλο, ᾗ δ' ἔχον αὔξησιν τοιανδί, τὸ αὐτό. οὕ-
τως ἐπὶ πάντων. τοῦ δ' ὅμοιον εἶναι χρῶμα χρώματι καὶ
σχῆμα σχήματι ἄλλο ἄλλῳ. ὁμώνυμον γὰρ τὸ ὅμοιον
ἐπὶ τούτων· ἔνθα μὲν γὰρ ἴσως τὸ ἀνάλογον ἔχειν τὰς πλευ-
ρὰς καὶ ἴσας τὰς γωνίας, ἐπὶ δὲ χρωμάτων τὸ τὴν αἴσθη-
15 σιν μίαν εἶναι ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον. τὰ δὲ κατ' ἀναλογίαν τὰ
αὐτὰ καὶ τὸ μέσον ἕξει κατ' ἀναλογίαν. ἔχει δ' οὕτω τὸ
παρακολουθεῖν τὸ αἴτιον ἀλλήλοις καὶ οὗ αἴτιον καὶ ᾧ αἴ-
τιον. καθ' ἕκαστον μὲν λαμβάνοντι τὸ οὗ αἴτιον ἐπὶ πλέον,
οἷον τὸ τέτταρσιν ἴσας τὰς ἔξω ἐπὶ πλέον ἢ τρίγωνον ἢ τε-

---

32 ἢ corr *n*. εἰ corr c. — ἢ εἰ] εἴη corr *d*. — αἰεὶ *Bu*. — τι corr *B*. — 33 οὗ] οὐκ pr *n*. — ἄλλῳ *d*. — 34 εἴδη] ειη δη pr *n*. — τοῖσδε c, τοῖςδι *B*, τοῖς δὲ *u*, τοῖς δ' εἰ pr *A*, τοῖς δεῖ *dn*, φυτοῖς *M*. — τοιοισδὶ *Dn*. — 35 φοιτοῖς *A*. — δεῖ corr *Bn*, δὴ *M*. — 37 δὴ ὑπάρχει *M*, pr *B*. — 38 μὴ] ἢ pr *u*. — ὁτιοῦν pr *Bu*. — ἄλλο pr *u*. — δενδρων pr *A*, δένδρον *d*, pr *Bu*.

99a1 αἴτιον pr om *D*. — εἶναι καὶ τοῦ *M*. — 3 τε corr *n*. — 4 τοῦ om *A*. — 5 ὃ *d*, pr *ABcu*. — 7 ἐν om *A*, del *Bf*. — γένη corr *AB*. — 9 γε] γένος corr *n*. — 10 γραμμή *n*. — ἔχομεν *d*. — τοιανδή pr *Au*, τοιανδέ corr *An*. — 11 χρῶμα om *A*. — χρώματος *f*. — 12 σχήματος *f*. — 13 γὰρ om *dM*. — 14 δὲ] δὲ καὶ *d*. — 15 τοιοῦτο *D*. — 16 τῷ παρ. corr *D*, τοῦ παρ. *n*. — 17 ᾧ. corr *A*. — 18 μὲν] μὲν γὰρ *D*. — 19 ἴσως *D*. — alt ἢ] καὶ *n*.

τράγωνον, ἅπασι δὲ ἐπ' ἴσον· ὅσα γὰρ τέτταρσιν ὀρθαῖς 20
ἴσας τὰς ἔξω, καὶ τὸ μέσον ὁμοίως. ἔστι δὲ τὸ μέσον λό-
γος τοῦ πρώτου ἄκρου, διὸ πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι δι' ὁρισμοῦ
γίγνονται. οἷον τὸ φυλλοῤῥοεῖν ἅμα ἀκολουθεῖ τῇ ἀμπέλῳ
καὶ ὑπερέχει, καὶ συκῇ, καὶ ὑπερέχει· ἀλλ' οὐ πάντων,
ἀλλ' ἴσον. εἰ δὴ λάβοις τὸ πρῶτον μέσον, λόγος τοῦ φυλ- 25
λοῤῥοεῖν ἐστίν. ἔσται γὰρ πρῶτον μὲν ἐπὶ θάτερα μέσον, ὅτι
τοιαδὶ ἅπαντα· εἶτα τούτου μέσον, ὅτι ὀπὸς πήγνυται ἤ τι
ἄλλο τοιοῦτον. τί δ' ἐστὶ τὸ φυλλοῤῥοεῖν; τὸ πήγνυσθαι τὸν
ἐν τῇ συνάψει τοῦ σπέρματος ὀπόν.

Ἐπὶ δὲ τῶν σχημάτων ὧδε ἀποδώσει ζητοῦσι τὴν πα- 30
ρακολούθησιν τοῦ αἰτίου καὶ οὗ αἴτιον. ἔστω τὸ Α τῷ Β ὑπάρ-
χειν παντί, τὸ δὲ Β ἑκάστῳ τῶν Δ, ἐπὶ πλεῖον δέ. τὸ μὲν
δὴ Β καθόλου ἂν εἴη τοῖς Δ. τοῦτο γὰρ λέγω καθόλου ὃ
μὴ ἀντιστρέφει, πρῶτον δὲ καθόλου ᾧ ἕκαστον μὲν μὴ ἀν-
τιστρέφει, ἅπαντα δὲ ἀντιστρέφει καὶ παρεκτείνει. τοῖς δὴ 35
Δ αἴτιον τοῦ Α τὸ Β. δεῖ ἄρα τὸ Α ἐπὶ πλέον τοῦ Β πα-
ρεκτείνειν· εἰ δὲ μή, τί μᾶλλον αἴτιον ἔσται τοῦτο ἐκείνου; εἰ
δὴ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς Ε τὸ Α, ἔσται τι ἐκεῖνα ἓν ἅπαντα
ἄλλο τοῦ Β. εἰ γὰρ μή, πῶς ἔσται εἰπεῖν ὅτι ᾧ τὸ Ε, τὸ
Α παντί, ᾧ δὲ τὸ Α, οὐ παντὶ τὸ Ε; διὰ τί γὰρ οὐκ ἔσται b
τι αἴτιον, οἷον τὸ Α ὑπάρχει πᾶσι τοῖς Δ; ἀλλ' ἆρα καὶ
τὰ Ε ἔσται τι ἕν; ἐπισκέψασθαι δεῖ τοῦτο, καὶ ἔστω τὸ Γ.
ἐνδέχεται δὴ τοῦ αὐτοῦ πλείω αἴτια εἶναι, ἀλλ' οὐ τοῖς αὐ-
τοῖς τῷ εἴδει, οἷον τοῦ μακρόβια εἶναι τὰ μὲν τετράποδα 5
τὸ μὴ ἔχειν χολήν, τὰ δὲ πτηνὰ τὸ ξηρὰ εἶναι ἢ ἕτερόν
τι. εἰ δὲ εἰς τὸ ἄτομον μὴ εὐθὺς ἔρχονται, καὶ μὴ μόνον
ἓν τὸ μέσον ἀλλὰ πλείω, καὶ τὰ αἴτια πλείω.

---

20 *ἐπ' ἴσων M*, *ἐπίσων Bcduf*. — *ὀρθὰς ἴσαι ἴσας d*. — 21 *τὰς*] *τὰ Bu*, pr *Ac*. — *μέσον τὸ πρῶτον λόγος n*. — 22 *αἱ* om *n*. — 23 *γίνονται d*. — 24 *ὑπάρχει* bis pr *n*. — 25 *ἴσων BMfdu*, pr *Ac*. — *λάβοι τις τὸ M*. — 27 *τοιαδὲ n*, *τοιαδὴ d*, pr *A*. — *πάντα nM*. — *τούτου*] *τοῦ* pr *n*. — *ὅτι ὁ ὀπὸς n*. — 28 *τοιοῦτο d*. — 30 *ἀποδόσει* pr *A*. — 32 *πλέον Dn*. — 33 *ᾧ* fort pr *B*. — 34 *ἀντιστρέφῃ d*, pr *A*. — *ὃ* pr *A*. — *ἀντιστρέφειν d*, pr *A*. — 36 *α . . ἐπὶ B*. — *β*] *β τῷ δ n*, fort pr *B*. — 38 *δὴ*] *δὲ δὴ n*.

99b2 *α τῷ δ ὑπάρχει γὰρ πᾶσι DMn*. — *ἄρα M*. — 3 *τὸ An*, *τῷ f*, corr *B*. — *ε*] *ε εἴπερ f*, corr *BD*. — *δὴ Dd*, pr *ABcn*. — 6 pr *τὸ*] *τοῦ d*. — *τὸ . . . τὸ*] *τῷ . . . τῷ B*. — 7 *εἰ D*. — 8 *ἀλλὰ*] *ἀλλ' εἰς du*, pr *A*, *ἀλλ' ἀεὶ n*.

18 Πότερον δ' αἴτιον τῶν μέσων τὸ πρὸς τὸ καθόλου πρῶ-
10 τον ἢ τὸ πρὸς τὸ καθ' ἕκαστον τοῖς καθ' ἕκαστον; δῆλον δὴ ὅτι τὰ ἐγγύτατα ἑκάστῳ ᾧ αἴτιον. τοῦ γὰρ τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸ καθόλου ὑπάρχειν, τοῦτο αἴτιον, οἷον τῷ Δ τὸ Γ τοῦ τὸ Β ὑπάρχειν αἴτιον. τῷ μὲν οὖν Δ τὸ Γ αἴτιον τοῦ Α, τῷ δὲ Γ τὸ Β, τούτῳ δὲ αὐτό.

19 Περὶ μὲν οὖν συλλογισμοῦ καὶ ἀποδείξεως, τί τε ἑκά-
16 τερόν ἐστι καὶ πῶς γίνεται, φανερόν, ἅμα δὲ καὶ περὶ ἐπιστήμης ἀποδεικτικῆς· ταὐτὸν γάρ ἐστιν. περὶ δὲ τῶν ἀρχῶν, πῶς τε γίνονται γνώριμοι καὶ τίς ἡ γνωρίζουσα ἕξις, ἐντεῦθέν ἐστι δῆλον προαπορήσασι πρῶτον.

20 Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἐνδέχεται ἐπίστασθαι δι' ἀποδείξεως μὴ γινώσκοντι τὰς πρώτας ἀρχὰς τὰς ἀμέσους, εἴρηται πρότερον. τῶν δ' ἀμέσων τὴν γνῶσιν, καὶ πότερον ἡ αὐτή ἐστιν ἢ οὐχ ἡ αὐτή, διαπορήσειεν ἄν τις, καὶ πότερον ἐπιστήμη ἑκατέρου ἢ οὔ, ἢ τοῦ μὲν ἐπιστήμη τοῦ δ' ἕτερόν τι γέ-
25 νος, καὶ πότερον οὐκ ἐνοῦσαι αἱ ἕξεις ἐγγίνονται ἢ ἐνοῦσαι λελήθασιν. εἰ μὲν δὴ ἔχομεν αὐτάς, ἄτοπον· συμβαίνει γὰρ ἀκριβεστέρας ἔχοντας γνώσεις ἀποδείξεως λανθάνειν. εἰ δὲ λαμβάνομεν μὴ ἔχοντες πρότερον, πῶς ἂν γνωρίζοιμεν καὶ μανθάνοιμεν ἐκ μὴ προϋπαρχούσης γνώσεως; ἀδύ-
30 νατον γάρ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως ἐλέγομεν. φανερὸν τοίνυν ὅτι οὔτ' ἔχειν οἷόν τε, οὔτ' ἀγνοοῦσι καὶ μηδεμίαν ἔχουσιν ἕξιν ἐγγίνεσθαι. ἀνάγκη ἄρα ἔχειν μέν τινα δύναμιν, μὴ τοιαύτην δ' ἔχειν ἣ ἔσται τούτων τιμιωτέρα κατ' ἀκρίβειαν. φαίνεται δὲ τοῦτό γε πᾶσιν ὑπάρχον τοῖς ζῴοις.
35 ἔχει γὰρ δύναμιν σύμφυτον κριτικήν, ἣν καλοῦσιν αἴσθησιν· ἐνούσης δ' αἰσθήσεως τοῖς μὲν τῶν ζῴων ἐγγίνεται μονὴ τοῦ

---

9 pr τὸ rc *n*. — 10 τοῖς καθ' ἕκαστον om *AD Ricc*. — δὴ om *n*. — 11 τὸ *n*, om pr *A*. — ἐγγύτερα *M*. — ᾧ om *n*. — τὸ α πρῶτον *M*. — ὑπὸ τοῦ *d*, pr *AB*. — 12 τῷ corr *B*. — β] α corr *A*. — 13 τῷ bis corr *B*. — τὸ γ] τοῦ pr *B*. — 14 β] γ pr *B*, sed corr pr manu. — δὲ αὐτῷ *du*. — 15 ὅ τι τε *n*, ὅτι τε *D*. — 16 φανερόν ἐστιν ἅμα *D*. — 19 ἔσται *n*. — 21 γιγνώσκοντι *n*. — 22 τῶν διὰ μέσων pr *A*. — 23 ἂν om *A*. — 25 γίνονται *D*, ἐνγίνονται *u*. — ἐνουσία pr *A*. — 27 ἔχοντας τὰς γν. *d*. — 30 λέγομεν *A*. — 31 τοίνυν] οὖν *f*. — alt οὔτ' ... ἐγγίνεσθαι] οὐ γὰρ ἂν ἠγνοοῦμεν οὔτε ἐγγίνεσθαι μὴ δὲ μίαν ἔχουσιν ἕξιν *D*. — ἀγνοοῦμεν οὖσιν pr *n*. — 32 ἐγγίγνεσθαι *n*. — μέν τι pr *n*. — 34 γε om *n*. — ὑπάρχειν *D*. — 35 ἔχει rc *n*. — 36, 37 bis et 38 ἐγγίγνεται *n*.

αἰσθήματος, τοῖς δ' οὐκ ἐγγίνεται. ὅσοις μὲν οὖν μὴ ἐγγίνεται, ἢ ὅλως ἢ περὶ ἃ μὴ ἐγγίνεται, οὐκ ἔστι τούτοις γνῶσις ἔξω τοῦ αἰσθάνεσθαι· ἐν οἷς δ' ἔνεστιν αἰσθανομένοις ἔχειν ἔτι ἐν τῇ ψυχῇ. πολλῶν δὲ τοιούτων γινομένων ἤδη διαφορά p.100 τις γίνεται, ὥστε τοῖς μὲν γίνεσθαι λόγον ἐκ τῆς τῶν τοιούτων μονῆς, τοῖς δὲ μή. ἐκ μὲν οὖν αἰσθήσεως γίνεται μνήμη, ὥσπερ λέγομεν, ἐκ δὲ μνήμης πολλάκις τοῦ αὐτοῦ γινομένης ἐμπειρία· αἱ γὰρ πολλαὶ μνῆμαι τῷ ἀριθμῷ ἐμπειρία 5 μία ἐστίν. ἐκ δ' ἐμπειρίας ἢ ἐκ παντὸς ἠρεμήσαντος τοῦ καθόλου ἐν τῇ ψυχῇ, τοῦ ἑνὸς παρὰ τὰ πολλά, ὃ ἂν ἐν ἅπασιν ἓν ἐνῇ ἐκείνοις τὸ αὐτό, τέχνης ἀρχὴ καὶ ἐπιστήμης, ἐὰν μὲν περὶ γένεσιν, τέχνης, ἐὰν δὲ περὶ τὸ ὄν, ἐπιστήμης. οὔτε δὴ ἐνυπάρχουσιν ἀφωρισμέναι αἱ ἕξεις, οὔτ' ἀπ' ἄλ- 10 λων ἕξεων γίνονται γνωστικωτέρων, ἀλλ' ἀπὸ αἰσθήσεως, οἷον ἐν μάχῃ τροπῆς γενομένης ἑνὸς στάντος ἕτερος ἔστη, εἶθ' ἕτερος, ἕως ἐπὶ ἀρχὴν ἦλθεν. ἡ δὲ ψυχὴ ὑπάρχει τοιαύτη οὖσα οἵα δύνασθαι πάσχειν τοῦτο. ὃ δ' ἐλέχθη μὲν πάλαι, οὐ σαφῶς δὲ ἐλέχθη, πάλιν εἴπωμεν. στάντος γὰρ τῶν 15 ἀδιαφόρων ἑνός, πρῶτον μὲν ἐν τῇ ψυχῇ καθόλου (καὶ γὰρ αἰσθάνεται μὲν τὸ καθ' ἕκαστον, ἡ δ' αἴσθησις τοῦ καθόλου ἐστίν, οἷον ἀνθρώπου, ἀλλ' οὐ Καλλίου ἀνθρώπου) πάλιν δ' ἐν b τούτοις ἵσταται, ἕως ἂν τὰ ἀμερῆ στῇ καὶ τὰ καθόλου, οἷον τοιονδὶ ζῷον, ἕως ζῷον· καὶ ἐν τούτῳ ὡσαύτως. δῆλον δὴ ὅτι ἡμῖν τὰ πρῶτα ἐπαγωγῇ γνωρίζειν ἀναγκαῖον· καὶ γὰρ καὶ αἴσθησις οὕτω τὸ καθόλου ἐμποιεῖ. ἐπεὶ δὲ τῶν περὶ τὴν 5 διάνοιαν ἕξεων, αἷς ἀληθεύομεν, αἱ μὲν ἀεὶ ἀληθεῖς εἰσίν, αἱ δὲ ἐπιδέχονται τὸ ψεῦδος, οἷον δόξα καὶ λογισμός, ἀληθῆ δ' ἀεὶ ἐπιστήμη καὶ νοῦς, καὶ οὐδὲν ἐπιστήμης ἀκριβέστερον

---

37 μὴ] οὐκ *M.* — ἐγγίνηται pr *A.* — 38 ὅλοις *d.* — ἐγγίνηται *d*, pr *A.* — 39 ἐξ αὐτοῦ αἰσθ. *M.* — ἔνεστιν ἢ μὴ αἰσθ. *D*, ἔστιν αἰσθ. *f*, corr vult *B.* — αἰσθ. νῦν ἔχειν *M.*

100a1 ἔτι] τι *d*, corr *A*, ἕν τι *dnM*, corr *Bu.* — γενομένων *Dd.* — 5 ἐμπειρίαι *D* omisso 6 μία. — 6 ἐστὶ μία *M.* — ἢ ἐκ παντὸς rc *n.* — ἢ ἐκτὸς ἀριθμήσαντος *d.* — ἠρεμίσαντος pr *A.* — 8 ἓν ᾗ *M*, ᾗ omisso ἓν pr *n.* — 9 περὶ τὴν γένεσιν *M.* — 11 γνωριμωτέρων *M.* — ἀλλ' om *D.* — αἰσθήσεων ὡς οἷον *n.* — 16 διαφορῶν pr *A.* — μὲν om *n.*

100b2 τοιονδὴ pr *A*, τοιονδὲ *d.* — 3 δὲ *M.* — 4 ἡ μὲν pr *AB.* — 5 καὶ] καὶ ἡ *M*, ἡ *n*, om *D.* — τὰ *D.* — ἐπὶ pr *n.* — τὴν om *M.* — 7 ἐνδέχονται *d.* — δέχονται καὶ τὸ *D.* — ἀληθὴς *D.* — ἀληθεῖς *M.* — 8 et 11 οὐθὲν *D.*

ἄλλο γένος ἢ νοῦς, αἱ δ' ἀρχαὶ τῶν ἀποδείξεων γνωριμώ-
10 τεραι, ἐπιστήμη δ' ἅπασα μετὰ λόγου ἐστί, τῶν ἀρχῶν ἐπι-
στήμη μὲν οὐκ ἂν εἴη, ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἀληθέστερον ἐνδέχεται εἶ-
ναι ἐπιστήμης ἢ νοῦν, νοῦς ἂν εἴη τῶν ἀρχῶν, ἔκ τε τούτων
σκοποῦσι καὶ ὅτι ἀποδείξεως ἀρχὴ οὐκ ἀπόδειξις, ὥστ' οὐδ'
ἐπιστήμης ἐπιστήμη. εἰ οὖν μηδὲν ἄλλο παρ' ἐπιστήμην γέ-
15 νος ἔχομεν ἀληθές, νοῦς ἂν εἴη ἐπιστήμης ἀρχή. καὶ ἡ μὲν
ἀρχὴ τῆς ἀρχῆς εἴη ἄν, ἡ δὲ πᾶσα ὁμοίως ἔχει πρὸς τὸ
ἅπαν πρᾶγμα.

---

11 μὲν ἐπιστήμης οὐκ d. — 14 οὐθὲν D. — περὶ M. — 15 ἔχομεν om M. — 16 ἂν εἴη M. — ἅπασα Dn. — 17 πᾶν n, om d.

ΤΟΠΙΚΩΝ Α.

Ἡ μὲν πρόθεσις τῆς πραγματείας μέθοδον εὑρεῖν, ἀφ' ἧς p. 100
δυνησόμεθα συλλογίζεσθαι περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος προ-
βλήματος ἐξ ἐνδόξων, καὶ αὐτοὶ λόγον ὑπέχοντες μηθὲν 20
ἐροῦμεν ὑπεναντίον. πρῶτον οὖν ῥητέον τί ἐστι συλλογισμὸς καὶ
τίνες αὐτοῦ διαφοραί, ὅπως ληφθῇ ὁ διαλεκτικὸς συλλογι-
σμός· τοῦτον γὰρ ζητοῦμεν κατὰ τὴν προκειμένην πραγμα-
τείαν.

Ἔστι δὴ συλλογισμὸς λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν ἕτε- 25
ρόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει διὰ τῶν κειμέ-
νων. ἀπόδειξις μὲν οὖν ἐστίν, ὅταν ἐξ ἀληθῶν καὶ πρώτων
ὁ συλλογισμὸς ᾖ, ἢ ἐκ τοιούτων ἃ διά τινων πρώτων καὶ
ἀληθῶν τῆς περὶ αὐτὰ γνώσεως τὴν ἀρχὴν εἴληφεν· δια-
λεκτικὸς δὲ συλλογισμὸς ὁ ἐξ ἐνδόξων συλλογιζόμενος. ἔστι 30
δὲ ἀληθῆ μὲν καὶ πρῶτα τὰ μὴ δι' ἑτέρων ἀλλὰ δι' αὑ- b
τῶν ἔχοντα τὴν πίστιν· οὐ δεῖ γὰρ ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς
ἀρχαῖς ἐπιζητεῖσθαι τὸ διὰ τί, ἀλλ' ἑκάστην τῶν ἀρχῶν 20
αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν εἶναι πιστήν. ἔνδοξα δὲ τὰ δοκοῦντα πᾶ-
σιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς σοφοῖς, καὶ τούτοις ἢ πᾶσιν ἢ
τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς μάλιστα γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις. ἐριστι-

---

Codices *AB*, ubi *C* deficit *D*, *u*, *P* p. 100—134 et 139—147, quibusdam locis *c* et *f*, lib. I *o*, inde a lib. V *q*, lib. VII *N*.

Tit. ἡ πολυύμνητος διαλεκτική mg super. *o*, περὶ διαλεκτικῆς *K*.
100a18 τῆς παρούσης πραγματείας *o*. — 20 μηδὲν *f*. — 21 πρῶτον μὲν οὖν *C*. — 28 ᾖ post 27 ἀληθῶν ponit *C*. — ἅ τινα διά *uo*. — 29 εἰλήφει *u*.
100b18 αὑτῶν *CPco*, ἑαυτῶν *f*. — 21 αὑτὴν *Cf*. — καθ' ἑαυτὴν om *Puo*. — 22 ἢ τοῖς πᾶσιν *u*.

κὸς δ' ἔστι συλλογισμὸς ὁ ἐκ φαινομένων ἐνδόξων, μὴ ὄν-
25 των δέ, καὶ ὁ ἐξ ἐνδόξων ἢ φαινομένων ἐνδόξων φαινόμενος.
οὐ γὰρ πᾶν τὸ φαινόμενον ἔνδοξον καὶ ἔστιν ἔνδοξον. οὐθὲν γὰρ
τῶν λεγομένων ἐνδόξων ἐπιπόλαιον ἔχει παντελῶς τὴν φαν-
τασίαν, καθάπερ περὶ τὰς τῶν ἐριστικῶν λόγων ἀρχὰς συμ-
βέβηκεν ἔχειν· παραχρῆμα γὰρ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς
30 καὶ μικρὰ συνορᾶν δυναμένοις κατάδηλος ἐν αὐτοῖς ἡ τοῦ
p. 101 ψεύδους ἐστὶ φύσις. ὁ μὲν οὖν πρότερος τῶν ῥηθέντων ἐριστι-
κῶν συλλογισμῶν καὶ συλλογισμὸς λεγέσθω, ὁ δὲ λοιπὸς
ἐριστικὸς μὲν συλλογισμός, συλλογισμὸς δ' οὔ, ἐπειδὴ φαί-
νεται μὲν συλλογίζεσθαι, συλλογίζεται δ' οὔ.

5 Ἔτι δὲ παρὰ τοὺς εἰρημένους ἅπαντας συλλογισμοὺς
οἱ ἐκ τῶν περί τινας ἐπιστήμας οἰκείων γινόμενοι παραλογι-
σμοί, καθάπερ ἐπὶ τῆς γεωμετρίας καὶ τῶν ταύτῃ συγγε-
νῶν συμβέβηκεν ἔχειν. ἔοικε γὰρ ὁ τρόπος οὗτος διαφέρειν
τῶν εἰρημένων συλλογισμῶν· οὔτε γὰρ ἐξ ἀληθῶν καὶ πρώ-
10 των συλλογίζεται ὁ ψευδογραφῶν, οὔτ' ἐξ ἐνδόξων. εἰς γὰρ
τὸν ὅρον οὐκ ἐμπίπτει· οὔτε γὰρ τὰ πᾶσι δοκοῦντα λαμβάνει
οὔτε τὰ τοῖς πλείστοις οὔτε τὰ τοῖς σοφοῖς, καὶ τούτοις οὔτε τὰ
πᾶσιν οὔτε τοῖς πλείστοις οὔτε τοῖς ἐνδοξοτάτοις, ἀλλ' ἐκ τῶν
οἰκείων μὲν τῇ ἐπιστήμῃ λημμάτων, οὐκ ἀληθῶν δὲ τὸν συλ-
15 λογισμὸν ποιεῖται. τῷ γὰρ ἢ τὰ ἡμικύκλια περιγράφειν
μὴ ὡς δεῖ, ἢ γραμμάς τινας ἄγειν μὴ ὡς ἂν ἀχθείησαν,
τὸν παραλογισμὸν ποιεῖται.

Εἴδη μὲν οὖν τῶν συλλογισμῶν, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν,
ἔστω τὰ εἰρημένα. καθόλου δ' εἰπεῖν περὶ πάντων τῶν εἰρη-
20 μένων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων, ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν
διωρίσθω, διότι περὶ οὐδενὸς αὐτῶν τὸν ἀκριβῆ λόγον ἀποδοῦ-
ναι προαιρούμεθα, ἀλλ' ὅσον τύπῳ περὶ αὐτῶν βουλόμεθα
διελθεῖν, παντελῶς ἱκανὸν ἡγούμενοι κατὰ τὴν προκειμένην
μέθοδον τὸ δύνασθαι γνωρίζειν ὁπωσοῦν ἕκαστον αὐτῶν.

---

26 οὐδὲν *CPf*. — 27 τῶν φαινομένων *P*. — 28 καθὰ περὶ *Ao*. — τῆς pr *A*. — 30 καὶ om *A*. — σμικρὰ *B*.
101a1 ἐριστικὸς συλλογισμὸς *f*. — 2 λεγέσθω corr *c*. — 3 μὲν] μὲν φαίνεται *o*. — 5 δὲ om *Ccuo*. — 7 ταύτῃ *A*, ταύτης *BP*. — 12 tert τὰ om *f*. — 15 ἢ om *o*. — 17 ποιεῖται ὁ ψευδογραφῶν. εἴδη *Cf*. — 18 τῶν om *C*. — ὡς τύπῳ περιλαβεῖν om *A*. — λαβεῖν fort pr *u*. — 22 τύπῳ] ὡς τύπῳ *u*, τύπῳ εἰπεῖν *C*.

Ἑπόμενον δ' ἂν εἴη τοῖς εἰρημένοις εἰπεῖν πρὸς πόσα **2** τε καὶ τίνα χρήσιμος ἡ πραγματεία. ἔστι δὴ πρὸς τρία, 26 πρὸς γυμνασίαν, πρὸς τὰς ἐντεύξεις, πρὸς τὰς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιστήμας. ὅτι μὲν οὖν πρὸς γυμνασίαν χρήσιμος, ἐξ αὐτῶν καταφανές ἐστι· μέθοδον γὰρ ἔχοντες ῥᾷον περὶ τοῦ προτεθέντος ἐπιχειρεῖν δυνησόμεθα. πρὸς δὲ τὰς ἐντεύξεις, 30 διότι τὰς τῶν πολλῶν κατηριθμημένοι δόξας οὐκ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων δογμάτων ὁμιλήσομεν πρὸς αὐτούς, μεταβιβάζοντες ὅ τι ἂν μὴ καλῶς φαίνωνται λέγειν ἡμῖν. πρὸς δὲ τὰς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιστήμας, ὅτι δυνάμενοι πρὸς ἀμφότερα διαπορῆσαι ῥᾷον ἐν ἑκάστοις κα- 35 τοψόμεθα τἀληθές τε καὶ τὸ ψεῦδος. ἔτι δὲ πρὸς τὰ πρῶτα τῶν περὶ ἑκάστην ἐπιστήμην ἀρχῶν. ἐκ μὲν γὰρ τῶν οἰκείων τῶν κατὰ τὴν προτεθεῖσαν ἐπιστήμην ἀρχῶν ἀδύνατον εἰπεῖν τι περὶ αὐτῶν, ἐπειδὴ πρῶται αἱ ἀρχαὶ ἁπάντων εἰσί, διὰ δὲ τῶν περὶ ἕκαστα ἐνδόξων ἀνάγκη περὶ αὐτῶν **b** διελθεῖν. τοῦτο δ' ἴδιον ἢ μάλιστα οἰκεῖον τῆς διαλεκτικῆς ἐστίν· ἐξεταστικὴ γὰρ οὖσα πρὸς τὰς ἁπασῶν τῶν μεθόδων ἀρχὰς ὁδὸν ἔχει.

Ἕξομεν δὲ τελέως τὴν μέθοδον, ὅταν ὁμοίως ἔχωμεν **3** ὥσπερ ἐπὶ ῥητορικῆς καὶ ἰατρικῆς καὶ τῶν τοιούτων δυνάμεων. 6 τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ποιεῖν ἃ προαιρούμεθα. οὔτε γὰρ ὁ ῥητορικὸς ἐκ παντὸς τρόπου πείσει, οὔθ' ὁ ἰατρικὸς ὑγιάσει· ἀλλ' ἐὰν τῶν ἐνδεχομένων μηδὲν παραλίπῃ, ἱκανῶς αὐτὸν ἔχειν τὴν ἐπιστήμην φήσομεν. 10

Πρῶτον οὖν θεωρητέον ἐκ τίνων ἡ μέθοδος. εἰ δὴ λάβοι- **4** μεν πρὸς πόσα καὶ ποῖα καὶ ἐκ τίνων οἱ λόγοι, καὶ πῶς τούτων εὐπορήσομεν, ἔχοιμεν ἂν ἱκανῶς τὸ προκείμενον. ἔστι δ' ἀριθμῷ ἴσα καὶ τὰ αὐτά, ἐξ ὧν τε οἱ λόγοι καὶ περὶ ὧν οἱ συλλογισμοί. γίνονται μὲν γὰρ οἱ λόγοι ἐκ τῶν προτά- 15 σεων· περὶ ὧν δὲ οἱ συλλογισμοί, τὰ προβλήματά ἐστι. πᾶσα δὲ πρότασις καὶ πᾶν πρόβλημα ἢ γένος ἢ ἴδιον ἢ

---

29 ὑπὲρ *C*. — 33 φαίνονται *A*, pr *C*. — 34 διότι *ou*. — 35 ἐν ἑκάστοις om *f*. — 36 τὸ ἀληθὲς *fu*. — τὸ om *Cu*. — 37 ἀρχῶν om *Cf*, del *B*. — 38 οὐ δυνατὸν *C*. — 39 αἱ om *f*. — πάντων *CP*, pr *u*.
101b1 ἀνάγκη τι περὶ *A*. — διελθεῖν περὶ αὐτῶν *C*. — 2 διαλεκτικῆς corr *B*. — 4 ἕξει *C*. — 7 ὃ *C*. — 9 παραλείπῃ *Bof*. — 13 ἐκπορήσομεν pr *A*. — ante τὸ lit un vbi c. — 14 ταὐτὰ *CPo*, pr *u*. — 16 δὲ γίνονται οἱ *C*. — 17 ἴδιον ἢ γένος *C*.

συμβεβηκὸς δηλοῖ· καὶ γὰρ τὴν διαφορὰν ὡς οὖσαν γενικὴν
ὁμοῦ τῷ γένει τακτέον. ἐπεὶ δὲ τοῦ ἰδίου τὸ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι
20 σημαίνει, τὸ δ' οὐ σημαίνει, διῃρήσθω τὸ ἴδιον εἰς ἄμφω
τὰ προειρημένα μέρη, καὶ καλείσθω τὸ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι
σημαῖνον ὅρος, τὸ δὲ λοιπὸν κατὰ τὴν κοινὴν περὶ αὐτῶν
ἀποδοθεῖσαν ὀνομασίαν προσαγορευέσθω ἴδιον. δῆλον οὖν ἐκ
τῶν εἰρημένων ὅτι κατὰ τὴν νῦν διαίρεσιν τέτταρα τὰ πάντα
25 συμβαίνει γίνεσθαι, ἢ ἴδιον ἢ ὅρον ἢ γένος ἢ συμβεβηκός.
μηδεὶς δ' ἡμᾶς ὑπολάβῃ λέγειν ὡς ἕκαστον τούτων καθ'
αὑτὸ λεγόμενον πρότασις ἢ πρόβλημά ἐστιν, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ
τούτων καὶ τὰ προβλήματα καὶ αἱ προτάσεις γίνονται. δια-
φέρει δὲ τὸ πρόβλημα καὶ ἡ πρότασις τῷ τρόπῳ. οὕτω μὲν
30 γὰρ ῥηθέντος, ἆρά γε τὸ ζῷον πεζὸν δίπουν ὁρισμός ἐστιν
ἀνθρώπου; καὶ ἆρά γε τὸ ζῷον γένος ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου; πρό-
τασις γίνεται. ἐὰν δέ, πότερον τὸ ζῷον πεζὸν δίπουν ὁρισμός
ἐστιν ἀνθρώπου ἢ οὔ; πρόβλημα γίνεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ
τῶν ἄλλων. ὥστ' εἰκότως ἴσα τῷ ἀριθμῷ τὰ προβλήματα
35 καὶ αἱ προτάσεις εἰσίν· ἀπὸ πάσης γὰρ προτάσεως πρόβλημα
ποιήσεις μεταβάλλων τῷ τρόπῳ.

5 Λεκτέον δὲ τί ὅρος, τί ἴδιον, τί γένος, τί συμβεβηκός.
ἔστι δ' ὅρος μὲν λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι σημαίνων. ἀποδίδο-
p.102 ται δὲ ἢ λόγος ἀντ' ὀνόματος ἢ λόγος ἀντὶ λόγου· δυνατὸν
γὰρ καὶ τῶν ὑπὸ λόγου τινὰ σημαινομένων ὁρίσασθαι. ὅσοι
δ' ὁπωσοῦν ὀνόματι τὴν ἀπόδοσιν ποιοῦνται, δῆλον ὡς οὐκ
ἀποδιδόασιν οὗτοι τὸν τοῦ πράγματος ὁρισμόν, ἐπειδὴ πᾶς
5 ὁρισμὸς λόγος τίς ἐστιν. ὁρικὸν μέντοι καὶ τὸ τοιοῦτον θετέον,
οἷον ὅτι καλόν ἐστι τὸ πρέπον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πότερον
ταὐτὸν αἴσθησις καὶ ἐπιστήμη ἢ ἕτερον· καὶ γὰρ περὶ τοὺς
ὁρισμούς, πότερον ταὐτὸν ἢ ἕτερον, ἡ πλείστη γίνεται δια-

---

19 τὸ μὲν om *B*. — 20 σημαῖνον *o*, corr *u*. — τὸ . . . σημαίνει om pr *C*. — 21 εἰρημένα *CP*. — 22 περὶ om *o*. — 24 διότι *AB*, pr *Cc*. — 25 ὅρον ἢ ante ἴδιον *C*, post γένος ἢ *ou*. — ὅρος *f*. — 26 ὑπολάβοι *ou*. — ὅτι *f*. — τοῦτο *o*. — 27 πρόβλημα ἢ πρότασις *C*. — 31 ἐστὶ om *Cou*. — 33 ἐστιν] ἐστι τοῦ *ou*. — οὔ;] οὔ; καὶ πότερον τὸ ζῷον γένος ἐστίν; *C*. — πρόβλημά τι γίνεται *ou*. — 34 τὰ] καὶ τὰ *C*. — 36 μεταβαλὼν *C*, μεταλαβὼν *P*, μεταλαμβάνων *ABcf*. — 37 γένος τί ἴδιον *ou*.

102a7 ταὐτόν ἐστιν αἴσθησις *C*. — 8 γίγνεται *u*.

τριβή. ἁπλῶς δὲ ὁρικὰ πάντα λεγέσθω τὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν
ὄντα μέθοδον τοῖς ὁρισμοῖς. ὅτι δὲ πάντα τὰ νῦν ῥηθέντα 10
τοιαῦτ' ἐστί, δῆλον ἐξ αὐτῶν. δυνάμενοι γὰρ ὅτι ταὐτὸν
καὶ ὅτι ἕτερον διαλέγεσθαι, τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ πρὸς τοὺς
ὁρισμοὺς ἐπιχειρεῖν εὐπορήσομεν· δείξαντες γὰρ ὅτι οὐ ταὐτόν
ἐστιν ἀνῃρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὁρισμόν. οὐ μὴν ἀντιστρέφει γε
τὸ νῦν ῥηθέν· οὐ γὰρ ἱκανὸν πρὸς τὸ κατασκευάσαι τὸν ὁρι- 15
σμὸν τὸ δεῖξαι ταὐτὸν ὄν. πρὸς μέντοι τὸ ἀνασκευάσαι αὔ-
ταρκες τὸ δεῖξαι ὅτι οὐ ταὐτόν.

Ἴδιον δ' ἐστὶν ὃ μὴ δηλοῖ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι, μόνῳ δ'
ὑπάρχει καὶ ἀντικατηγορεῖται τοῦ πράγματος, οἷον ἴδιον
ἀνθρώπου τὸ γραμματικῆς εἶναι δεκτικόν· εἰ γὰρ ἄνθρωπός 20
ἐστι, γραμματικῆς δεκτικός ἐστι, καὶ εἰ γραμματικῆς δε-
κτικός ἐστιν, ἄνθρωπός ἐστιν. οὐθεὶς γὰρ ἴδιον λέγει τὸ ἐνδε-
χόμενον ἄλλῳ ὑπάρχειν, οἷον τὸ καθεύδειν ἀνθρώπῳ, οὐδ'
ἂν τύχῃ κατά τινα χρόνον μόνῳ ὑπάρχον. εἰ δ' ἄρα τι
καὶ λέγοιτο τῶν τοιούτων ἴδιον, οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ ποτὲ ἢ 25
πρός τι ἴδιον ῥηθήσεται· τὸ μὲν γὰρ ἐκ δεξιῶν εἶναι| ποτὲ
ἴδιόν ἐστι, τὸ δὲ δίπουν πρός τι ἴδιον τυγχάνει λεγόμενον,
οἷον τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς ἵππον καὶ κύνα. ὅτι δὲ τῶν ἐνδεχο-
μένων ἄλλῳ ὑπάρχειν οὐθὲν ἀντικατηγορεῖται, δῆλον· οὐ γὰρ
ἀναγκαῖον, εἴ τι καθεύδει, ἄνθρωπον εἶναι. 30

Γένος δ' ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ
εἴδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον. ἐν τῷ τί ἐστι δὲ κατηγο-
ρεῖσθαι τὰ τοιαῦτα λεγέσθω, ὅσα ἁρμόττει ἀποδοῦναι ἐρω-
τηθέντα τί ἐστι τὸ προκείμενον, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου
ἁρμόττει, ἐρωτηθέντα τί ἐστι τὸ προκείμενον, εἰπεῖν ὅτι ζῷον. 35
γενικὸν δὲ καὶ πότερον ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἄλλο ἄλλῳ ἢ ἐν
ἑτέρῳ. καὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον ὑπὸ τὴν αὐτὴν μέθοδον πίπτει
τῷ γένει· διαλεχθέντες γὰρ ὅτι τὸ ζῷον γένος τοῦ ἀνθρώπου,

---

9 ὁριστικὰ pr *C*. — 10 μέθοδον ὄντα *CPou*. — 12 λέγεσθαι *o*. — 14 γε om *f*. — 17 ταὐτόν ἐστιν. ἴδιον *ou*. — 20 δεκτικὸν εἶναι *C*. — δεκτικῷ *f*. — 21 alt ἐστι om *f*. — 22 οὐδεὶς *Cf*. — λέγει ἴδιον *C*. — 24 ὑπάρχειν *ou*. — 26 δεξιᾶς *C*. — 29 ἄλλῳ] καὶ ἄλλῳ *C*. — οὐδὲν *f*. — 30 καθεύδει ἄλλο ἄνθρ. *o*. — 33 ταῦτα *f*. — ἐρωτηθέντας ἀποδοῦναι *f*, ἐρωτηθέντα ἀποδοῦναι *uo*. — ἐρωτηθέντας *CP*. — 34 καθάπερ . . . προκείμενον om *c*. — 35 ἁρμόττει . . . ζῷον rc *B*, ubi loc paucioribus. — ἐρωτηθέντας *CPf*. — τὸ προκείμενον om *Cf*. — 36 καὶ τὸ πότερον *Couf*. — 37 τῷ γένει πίπτει *Cou*. — 38 τὸ om pr *C*.

ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ βοός, διειλεγμένοι ἐσόμεθα ὅτι ἐν τῷ
b αὐτῷ γένει. ἐὰν δὲ τοῦ μὲν ἑτέρου δείξωμεν ὅτι γένος ἐστί, τοῦ
δὲ ἑτέρου ὅτι οὐκ ἔστι, διειλεγμένοι ἐσόμεθα ὅτι οὐκ ἐν τῷ
αὐτῷ γένει ταῦτ' ἐστίν.

Συμβεβηκὸς δέ ἐστιν ὃ μηδὲν μὲν τούτων ἐστί, μήτε
5 ὅρος μήτε ἴδιον μήτε γένος, ὑπάρχει δὲ τῷ πράγματι,
καὶ ὃ ἐνδέχεται ὑπάρχειν ὁτῳοῦν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ καὶ μὴ
ὑπάρχειν, οἷον τὸ καθῆσθαι ἐνδέχεται ὑπάρχειν τινὶ τῷ
αὐτῷ καὶ μὴ ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λευκόν· τὸ γὰρ
αὐτὸ οὐθὲν κωλύει ὁτὲ μὲν λευκὸν ὁτὲ δὲ μὴ λευκὸν εἶναι.
10 ἔστι δὲ τῶν τοῦ συμβεβηκότος ὁρισμῶν ὁ δεύτερος βελτίων·
τοῦ μὲν γὰρ πρώτου ῥηθέντος ἀναγκαῖον, εἰ μέλλει τις συν-
ήσειν, προειδέναι τί ἐστιν ὅρος καὶ γένος καὶ ἴδιον, ὁ δὲ
δεύτερος αὐτοτελής ἐστι πρὸς τὸ γνωρίζειν τί ποτ' ἐστὶ τὸ
λεγόμενον καθ' αὐτό. προσκείσθωσαν δὲ τῷ συμβεβηκότι
15 καὶ αἱ πρὸς ἄλληλα συγκρίσεις, ὁπωσοῦν ἀπὸ τοῦ συμβε-
βηκότος λεγόμεναι, οἷον πότερον τὸ καλὸν ἢ τὸ συμφέρον
αἱρετώτερον, καὶ πότερον ὁ κατ' ἀρετὴν ἢ ὁ κατ' ἀπόλαυ-
σιν ἡδίων βίος, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλησίως τυγχάνει τού-
τοις λεγόμενον· ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν τοιούτων, ποτέρῳ μᾶλ-
20 λον τὸ κατηγορούμενον συμβέβηκεν, ἡ ζήτησις γίνεται. δῆ-
λον δ' ἐξ αὐτῶν ὅτι τὸ συμβεβηκὸς οὐθὲν κωλύει ποτὲ καὶ
πρός τι ἴδιον γίνεσθαι, οἷον τὸ καθῆσθαι συμβεβηκὸς ὄν,
ὅταν τις μόνος κάθηται, τότε ἴδιον ἔσται, μὴ μόνου δὲ κα-
θημένου πρὸς τοὺς μὴ καθημένους ἴδιον. ὥστε καὶ πρός τι καὶ
25 ποτὲ οὐθὲν κωλύει τὸ συμβεβηκὸς ἴδιον γίνεσθαι. ἁπλῶς δ'
ἴδιον οὐκ ἔσται.

6 *Μὴ λανθανέτω δ' ἡμᾶς ὅτι τὰ πρὸς τὸ ἴδιον καὶ τὸ
γένος καὶ τὸ συμβεβηκὸς πάντα καὶ πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς ἁρ-
μόσει λέγεσθαι. δείξαντες γὰρ ὅτι οὐ μόνῳ ὑπάρχει τῷ

---

39 ὅτι ταῦτα ἐν *CPfou.*

102b3 ταὐτὰ *Po.* — 7 ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν ὁτῳοῦν ἑνὶ καὶ *P.* — alt ὑπάρχειν post 8 αὐτῷ *ou.* — τινὶ] ὁτῳοῦν ἑνὶ καὶ *BC.* — 9 οὐδὲν *f.* — 11 μέλλον *cf.* — τι *B.* — συνοίσειν *P.* — 12 τί ποτέ ἐστιν *o.* — ἴδιον καὶ γένος *C.* — 14 δὲ om *P.* — 15 αἱ om *P.* — 18 τούτοις τυγχάνει *C.* — 19 ante ποτέρῳ lit plur vbb *B.* — 21 οὐδὲν *Pf.* — κωλύει καί ποτε *ou.* — 23 τότε ποτὲ ἴδιον *ou.* — μὴ supra vs *C*, om *o*, del *u.* — 25 οὐδὲν *Cf.* — 27 γένος καὶ (πρὸς add *ou*) τὸ ἴδιον *CPou.* — 28 συμβ. λεγόμενα πάντα *Cou.* — πάντα λεγόμενα καὶ *f.* — 29 τὸ *f.*

ὑπὸ τὸν ὁρισμόν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου, ἢ ὅτι οὐ γένος τὸ 30
ἀποδοθὲν ἐν τῷ ὁρισμῷ, ἢ ὅτι οὐχ ὑπάρχει τι τῶν ἐν τῷ
λόγῳ ῥηθέντων, ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότος ἂν ῥηθείη,
ἀνῃρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὁρισμόν· ὥστε κατὰ τὸν ἔμπροσθεν
ἀποδοθέντα λόγον ἅπαντ' ἂν εἴη τρόπον τινὰ ὁρικὰ τὰ κα-
τηριθμημένα. ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο μίαν ἐπὶ πάντων καθόλου 35
μέθοδον ζητητέον· οὔτε γὰρ ῥᾴδιον εὑρεῖν τοῦτ' ἐστίν, εἴ θ' εὑ-
ρεθείη, παντελῶς ἀσαφὴς καὶ δύσχρηστος ἂν εἴη πρὸς τὴν
προκειμένην πραγματείαν. ἰδίας δὲ καθ' ἕκαστον τῶν διορι-
σθέντων γενῶν ἀποδοθείσης μεθόδου ῥᾷον ἐκ τῶν περὶ ἕκαστον
οἰκείων ἡ διέξοδος τοῦ προκειμένου γένοιτ' ἄν. ὥστε τύπῳ μέν, p. 103
καθάπερ εἴρηται πρότερον, διαιρετέον, τῶν δὲ λοιπῶν τὰ
μάλισθ' ἑκάστοις οἰκεῖα προσαπτέον, ὁρικά τε καὶ γενικὰ
προσαγορεύοντας αὐτά. σχεδὸν δὲ προσῆπται τὰ ῥηθέντα
πρὸς ἑκάστοις. 5

Πρῶτον δὲ πάντων περὶ ταὐτοῦ διοριστέον, ποσαχῶς λέ- 7
γεται. δόξειε δ' ἂν τὸ ταὐτὸν ὡς τύπῳ λαβεῖν τριχῇ διαι-
ρεῖσθαι. ἀριθμῷ γὰρ ἢ εἴδει ἢ γένει τὸ ταὐτὸν εἰώθαμεν προσ-
αγορεύειν, ἀριθμῷ μὲν ὧν ὀνόματα πλείω τὸ δὲ πρᾶγμα
ἕν, οἷον λώπιον καὶ ἱμάτιον, εἴδει δὲ ὅσα πλείω ὄντα 10
ἀδιάφορα κατὰ τὸ εἶδός ἐστι, καθάπερ ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ
καὶ ἵππος ἵππῳ· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῷ εἴδει λέγεται ταὐτά,
ὅσα ὑπὸ ταὐτὸ εἶδος. ὁμοίως δὲ καὶ γένει ταὐτά, ὅσα
ὑπὸ ταὐτὸ γένος ἐστίν, οἷον ἵππος ἀνθρώπῳ. δόξειε δ' ἂν τὸ
ἀπὸ τῆς αὐτῆς κρήνης ὕδωρ ταὐτὸν λεγόμενον ἔχειν τινὰ 15
διαφορὰν παρὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ
τοιοῦτόν γε ἐν τῷ αὐτῷ τετάχθω τοῖς καθ' ἓν εἶδος ὁπωσοῦν
λεγομένοις. ἅπαντα γὰρ τὰ τοιαῦτα συγγενῆ καὶ παρα-
πλήσια ἀλλήλοις ἔοικεν εἶναι. πᾶν μὲν γὰρ ὕδωρ παντὶ
ταὐτὸν τῷ εἴδει λέγεται διὰ τὸ ἔχειν τινὰ ὁμοιότητα, τὸ 20
δ' ἀπὸ τῆς αὐτῆς κρήνης ὕδωρ οὐδενὶ ἄλλῳ διαφέρει ἀλλ' ἢ

---

33 ὥστε καὶ κατὰ *ABC*. — 34 λόγον τινὰ *P*. — 35 καθόλου corr *u*. — 37 ἄχρηστος *P*. — 38 γενῶν τῶν διορισθέντων *u*, pr *o*.

103a1 τῶν προκειμένων *C*. — γίνοιτ' *ABPcuf*. — ὥστε καθόλου τύπῳ *f*. — 4 προσαγορεύοντες *A*. — 7 διαλαβεῖν *Cco*, corr *u*. — 8 ἢ γὰρ ἀριθμῷ *CPou*. — τὸ om *Co*. — 13 et 14 τὸ αὐτὸ *fu*. — 13 εἶδός ἐστιν. ὁμοίως *ou*. — 14 εἰσίν *A*. — ἀνθρώπῳ ἵππος *C*. — 15 αὐτῆς om pr *A*. — διαφοράν τινα *C*. — 17 τοιοῦτο *c*. — γε] γένος *P*, om *C*. — 21 ὕδωρ ταὐτὸν λεγόμενον οὐδενὶ *ou*.

τῷ σφοδροτέραν εἶναι τὴν ὁμοιότητα· διὸ οὐ χωρίζομεν αὐτὸ
τῶν καθ' ἓν εἶδος ὁπωσοῦν λεγομένων. μάλιστα δ' ὁμολογου-
μένως τὸ ἓν ἀριθμῷ ταὐτὸν παρὰ πᾶσι δοκεῖ λέγεσθαι.
25 εἴωθε δὲ καὶ τοῦτο ἀποδίδοσθαι πλεοναχῶς, κυριώτατα μὲν
καὶ πρώτως ὅταν ὀνόματι ἢ ὅρῳ τὸ ταὐτὸν ἀποδοθῇ, κα-
θάπερ ἱμάτιον λωπίῳ καὶ ζῷον πεζὸν δίπουν ἀνθρώπῳ, δεύτε-
ρον δ' ὅταν τῷ ἰδίῳ, καθάπερ τὸ ἐπιστήμης δεκτικὸν ἀνθρώπῳ
καὶ τὸ τῇ φύσει ἄνω φερόμενον πυρί, τρίτον δ' ὅταν ἀπὸ
30 τοῦ συμβεβηκότος, οἷον τὸ καθήμενον ἢ τὸ μουσικὸν Σωκρά-
τει. πάντα γὰρ ταῦτα τὸ ἓν ἀριθμῷ βούλεται σημαίνειν.
ὅτι δ' ἀληθὲς τὸ νῦν ῥηθέν ἐστιν, ἐκ τῶν μεταβαλλόντων
τὰς προσηγορίας μάλιστ' ἄν τις καταμάθοι. πολλάκις γὰρ
ἐπιτάσσοντες ὀνόματι καλέσαι τινὰ τῶν καθημένων μετα-
35 βάλλομεν, ὅταν τύχῃ μὴ συνιεὶς ᾧ τὴν πρόσταξιν ποιού-
μεθα, ὡς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος αὐτοῦ μᾶλλον συνήσοντος,
καὶ κελεύομεν τὸν καθήμενον ἢ διαλεγόμενον καλέσαι πρὸς
ἡμᾶς, δῆλον ὡς ταὐτὸν ὑπολαμβάνοντες κατά τε τοὔνομα
καὶ κατὰ τὸ συμβεβηκὸς σημαίνειν.

b Τὸ μὲν οὖν ταὐτόν, καθάπερ εἴρηται, τριχῇ διῃρήσθω.
8 ὅτι δ' ἐκ τῶν πρότερον εἰρημένων οἱ λόγοι καὶ διὰ τούτων
καὶ πρὸς ταῦτα, μία μὲν πίστις ἡ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς· εἰ
γάρ τις ἐπισκοποίη ἑκάστην τῶν προτάσεων καὶ τῶν προβλη-
5 μάτων, φαίνοιτ' ἂν ἢ ἀπὸ τοῦ ὅρου ἢ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἢ ἀπὸ
τοῦ γένους ἢ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος γεγενημένη. ἄλλη δὲ
πίστις ἡ διὰ συλλογισμοῦ. ἀνάγκη γὰρ πᾶν τὸ περί τινος
κατηγορούμενον ἤτοι ἀντικατηγορεῖσθαι τοῦ πράγματος ἢ μή.
καὶ εἰ μὲν ἀντικατηγορεῖται, ὅρος ἢ ἴδιον ἂν εἴη· εἰ μὲν γὰρ
10 σημαίνει τὸ τί ἦν εἶναι, ὅρος, εἰ δὲ μὴ σημαίνει, ἴδιον·
τοῦτο γὰρ ἦν ἴδιον, τὸ ἀντικατηγορούμενον μέν, μὴ σημαῖνον
δὲ τὸ τί ἦν εἶναι. εἰ δὲ μὴ ἀντικατηγορεῖται τοῦ πρά-
γματος, ἤτοι τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ ὑποκειμένου λεγομένων
ἐστὶν ἢ οὔ. καὶ εἰ μὲν τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ λεγομένων, γένος
15 ἢ διαφορὰ ἂν εἴη, ἐπειδὴ ὁ ὁρισμὸς ἐκ γένους καὶ δια-

---

23 τοῦ ... λεγομένου om *C*. — 25 πλειοναχῶς *C*. — 26 ἀνταποδοθῇ *C*. — 29 τῇ om *f*. — 32 ἀληθές ἐστι τὸ *f*. — 34 ἐπιτάττοντες *CP*. — 36 μᾶλλον αὐτοῦ *C*. — 38 τὸ ὄνομα *f*. — 39 τὸ om *f*.

103b6 γεγενημένου *o*. — 7 παρά *P*. — ἀντικατηγορεῖται τοῦ πράγματος (τοῦ πρ. om *o*) ἢ (ἢ om *C*) ὅρος *Cou*. — 11 τοῦτο ... ἴδιον om *C*. — ἦν om *ou*. — 14 λεγομένων] λεγ. ἢ *P*, εἴη *C*.

φορῶν ἐστίν· εἰ δὲ μὴ τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ λεγομένων ἐστί, δῆλον ὅτι συμβεβηκὸς ἂν εἴη· τὸ γὰρ συμβεβηκὸς ἐλέγετο ὃ μήτε ὅρος μήτε γένος μήτε ἴδιον, ὑπάρχει δὲ τῷ πράγματι.

Μετὰ τοίνυν ταῦτα δεῖ διορίσασθαι τὰ γένη τῶν κατηγοριῶν, ἐν οἷς ὑπάρχουσιν αἱ ῥηθεῖσαι τέτταρες. ἔστι δὲ ταῦτα τὸν ἀριθμὸν δέκα, τί ἐστι, ποσόν, ποιόν, πρός τι, ποῦ, ποτέ, κεῖσθαι, ἔχειν, ποιεῖν, πάσχειν. ἀεὶ γὰρ τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὸ γένος καὶ τὸ ἴδιον καὶ ὁ ὁρισμὸς ἐν μιᾷ τούτων τῶν κατηγοριῶν ἔσται· πᾶσαι γὰρ αἱ διὰ τούτων προτάσεις ἢ τί ἐστιν ἢ ποιὸν ἢ ποσὸν ἢ τῶν ἄλλων τινὰ κατηγοριῶν σημαίνουσιν. δῆλον δ' ἐξ αὐτῶν ὅτι ὁ τὸ τί ἐστι σημαίνων ὁτὲ μὲν οὐσίαν σημαίνει, ὁτὲ δὲ ποιόν, ὁτὲ δὲ τῶν ἄλλων τινὰ κατηγοριῶν. ὅταν μὲν γὰρ ἐκκειμένου ἀνθρώπου φῇ τὸ ἐκκείμενον ἄνθρωπον εἶναι ἢ ζῷον, τί ἐστι λέγει καὶ οὐσίαν σημαίνει· ὅταν δὲ χρώματος λευκοῦ ἐκκειμένου φῇ τὸ ἐκκείμενον λευκὸν εἶναι ἢ χρῶμα, τί ἐστι λέγει καὶ ποιὸν σημαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν πηχυαίου μεγέθους ἐκκειμένου φῇ τὸ ἐκκείμενον πηχυαῖον εἶναι μέγεθος, τί ἐστιν ἐρεῖ καὶ ποσὸν σημαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων, ἐάν τε αὐτὸ περὶ αὐτοῦ λέγηται ἐάν τε τὸ γένος περὶ τούτου, τί ἐστι σημαίνει. ὅταν δὲ περὶ ἑτέρου, οὐ τί ἐστι σημαίνει, ἀλλὰ ποσὸν ἢ ποιὸν ἤ τινα τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. ὥστε περὶ ὧν μὲν οἱ λόγοι καὶ ἐξ ὧν, ταῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστι· πῶς δὲ ληψόμεθα καὶ δι' ὧν εὐπορήσομεν, μετὰ ταῦτα λεκτέον.

Πρῶτον τοίνυν διωρίσθω, τί ἐστι πρότασις διαλεκτικὴ καὶ τί πρόβλημα διαλεκτικόν. οὐ γὰρ πᾶσαν πρότασιν οὐδὲ πᾶν πρόβλημα διαλεκτικὸν θετέον· οὐδεὶς γὰρ ἂν προτείνειε νοῦν ἔχων τὸ μηδενὶ δοκοῦν, οὐδὲ προβάλοι τὸ πᾶσι φανερὸν ἢ τοῖς πλείστοις· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει ἀπορίαν, τὰ

---

16 ἐστίν om C. — 18 ἴδιον μήτε γένος C. — ἴδιον] ἴδιόν ἐστιν Co. — 20 δεῖ om CPou. — διοριστέον Cou. — 21 τέτταρες διαφοραί. ἔστι ouf. — 25 ἔσται τῶν κατηγοριῶν. ἅπασαι γὰρ αἱ ἀπὸ C. — διὰ] ἀπὸ CP. — 26 ποσὸν ἢ ποιὸν ou. — 28 ὁτὲ δὲ ποιόν om C. — ποιόν] ποσόν, ὁτὲ δὲ ποιόν Bou. — 29 μὲν om P. — 31 ἐκκειμένου λευκοῦ ou. — 32 ἢ om ou. — τί τέ ἐστι ou. — 33 καὶ ὅταν P, om C. — 34 τί τέ ἐστιν u. — λέγει ou. — 26 τε τὸ αὐτὸ ou. — ἑαυτοῦ u. — 37 τί] τὸ τί C. — 38 τί] τὸ τί Cou. — σημαίνῃ A.

104a1 καὶ προτάσεις δι' ou. — 6 προβάλλοι τὸ P, προβάλοιτο A.

δ' οὐδεὶς ἂν θείη. ἔστι δὲ πρότασις διαλεκτικὴ ἐρώτησις ἔν-
δοξος ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς σοφοῖς, καὶ τούτοις
10 ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις ἢ τοῖς μάλιστα γνωρίμοις, μὴ πα-
ράδοξος· θείη γὰρ ἄν τις τὸ δοκοῦν τοῖς σοφοῖς, ἐὰν μὴ
ἐναντίον ταῖς τῶν πολλῶν δόξαις ᾖ. εἰσὶ δὲ προτάσεις δια-
λεκτικαὶ καὶ τὰ τοῖς ἐνδόξοις ὅμοια, καὶ τἀναντία κατ'
ἀντίφασιν τοῖς δοκοῦσιν ἐνδόξοις εἶναι προτεινόμενα, καὶ ὅσαι
15 δόξαι κατὰ τέχνας εἰσὶ τὰς εὑρημένας. εἰ γὰρ ἔνδοξον τὸ
τὴν αὐτὴν εἶναι τῶν ἐναντίων ἐπιστήμην, καὶ τὸ αἴσθησιν τὴν
αὐτὴν εἶναι τῶν ἐναντίων ἔνδοξον ἂν φανείη· καὶ εἰ μίαν
ἀριθμῷ γραμματικὴν εἶναι, καὶ αὐλητικὴν μίαν, εἰ δὲ
πλείους γραμματικάς, καὶ αὐλητικὰς πλείους· πάντα γὰρ
20 ὅμοια καὶ συγγενῆ ταῦτ' ἔοικεν εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ
τοῖς ἐνδόξοις ἐναντία κατ' ἀντίφασιν προτεινόμενα ἔνδοξα
φανεῖται· εἰ γὰρ ἔνδοξον ὅτι δεῖ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν, καὶ
ὅτι οὐ δεῖ κακῶς ποιεῖν ἔνδοξον. ἔστι δ' ἐναντίον μὲν ὅτι δεῖ
κακῶς ποιεῖν τοὺς φίλους, κατ' ἀντίφασιν δὲ ὅτι οὐ δεῖ κα-
25 κῶς ποιεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ δεῖ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς
ἐχθροὺς οὐ δεῖ. ἔστι δὲ καὶ τοῦτο κατ' ἀντίφασιν τῶν ἐναντίων·
τὸ γὰρ ἐναντίον ἐστὶν ὅτι δεῖ τοὺς ἐχθροὺς εὖ ποιεῖν. ὡσαύτως
δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔνδοξον δὲ καὶ ἐν παραβολῇ φανεῖται
καὶ τὸ ἐναντίον περὶ τοῦ ἐναντίου, οἷον εἰ τοὺς φίλους δεῖ εὖ
30 ποιεῖν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς δεῖ κακῶς. φανείη δ' ἂν καὶ ἐναν-
τίον τὸ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν τῷ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς· πότερον
δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν οὕτως ἔχει ἢ οὔ, ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν
ἐναντίων λεγομένοις ῥηθήσεται. δῆλον δ' ὅτι καὶ ὅσαι δόξαι
κατὰ τέχνας εἰσί, διαλεκτικαὶ προτάσεις εἰσί· θείη γὰρ ἄν
35 τις τὰ δοκοῦντα τοῖς ὑπὲρ τούτων ἐπεσκεμμένοις, οἷον περὶ
μὲν τῶν ἐν ἰατρικῇ ὡς ὁ ἰατρός, περὶ δὲ τῶν ἐν γεωμετρίᾳ
ὡς ὁ γεωμετρικός· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

---

8 post *πρότασις* del *μὲν* *u.* — 9 tert *ἢ... πλείστοις* om *o.* — 11 *ἂν τοῖς σοφοῖς τὸ δοκοῦν* *o.* — 13 *τὰ*] *κατὰ* *B*, pr *u.* — *τὰ ἐναντία* *Buf.* — *κατ' ἀντίφασιν* post *εἶναι* *C.* — 15 *ηὑρημένας* *B.* — 16 *τὸ*] *εἴη τὸ* *C.* — 17 *τῶν ἐναντίων εἶναι* *C.* — *ἂν εἴη* *P.* — 18 *εἰ*] *εἶναι εἰ* *o.* — 19 *γραμμ.... πλείους* om *o.* — *γραμματικαί, καὶ αὐλητικαὶ* *A.* — 22 *φαίνεται εἶναι. εἰ* *C.* — 23 *ποιεῖν κακῶς* *o.* — *ἔνδοξον*] *τοὺς φίλους ἔνδ.* *ou.* — 24 *τοὺς φίλους* post 25 *ποιεῖν* *o*, rc adi *u.* — 26 *τῶν κατ' ἀντίφασιν ἐναντίων* *C.* — 28 alt *δὲ καὶ*] *δὲ* *B*, *δ'* *CPu.* — 30 *καὶ τὸ ἐναντίον* *B.* — 31 *τὸ* *B.* — *ἐχθροὺς δεῖ κακῶς* *A.* — 32 *καὶ* om *ou.* — 33 *λεγομένοις* rc *f.* — *κατὰ τὰς τέχνας δόξαι* *C.* — 36 *ἐν τῇ ἰατρικῇ* *o.* — *ὁ* om *AB.* — 37 *γεωμέτρης* *C.*

Πρόβλημα δ' ἐστὶ διαλεκτικὸν θεώρημα τὸ συντεῖνον ἢ b
πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγὴν ἢ πρὸς ἀλήθειαν καὶ γνῶσιν, ἢ αὐτὸ ἢ 11
ὡς συνεργὸν πρός τι ἕτερον τῶν τοιούτων· περὶ οὗ ἢ
οὐδετέρως δοξάζουσιν ἢ ἐναντίως οἱ πολλοὶ τοῖς σοφοῖς ἢ οἱ
σοφοὶ τοῖς πολλοῖς ἢ ἑκάτεροι αὐτοὶ ἑαυτοῖς. ἔνια μὲν γὰρ 5
τῶν προβλημάτων χρήσιμον εἰδέναι πρὸς τὸ ἑλέσθαι ἢ φυγεῖν, οἷον πότερον ἡ ἡδονὴ αἱρετὸν ἢ οὔ, ἔνια δὲ πρὸς τὸ εἰδέναι μόνον, οἷον πότερον ὁ κόσμος ἀΐδιος ἢ οὔ, ἔνια δὲ αὐτὰ
μὲν καθ' αὑτὰ πρὸς οὐδέτερον τούτων, συνεργὰ δέ ἐστι πρός
τινα τῶν τοιούτων· πολλὰ γὰρ αὐτὰ μὲν καθ' αὑτὰ οὐ βου- 10
λόμεθα γνωρίζειν, ἑτέρων δ' ἕνεκα, ὅπως διὰ τούτων ἄλλο
τι γνωρίσωμεν. ἔστι δὲ προβλήματα καὶ ὧν ἐναντίοι εἰσὶ
συλλογισμοί (ἀπορίαν γὰρ ἔχει πότερον οὕτως ἔχει ἢ οὐχ
οὕτως διὰ τὸ περὶ ἀμφοτέρων εἶναι λόγους πιθανούς) καὶ περὶ
ὧν λόγον μὴ ἔχομεν ὄντων μεγάλων, χαλεπὸν οἰόμενοι εἶ- 15
ναι τὸ διὰ τί ἀποδοῦναι, οἷον πότερον ὁ κόσμος ἀΐδιος ἢ οὔ·
καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα ζητήσειεν ἄν τις.

Τὰ μὲν οὖν προβλήματα καὶ αἱ προτάσεις, καθάπερ
εἴρηται, διωρίσθω· θέσις δέ ἐστιν ὑπόληψις παράδοξος τῶν
γνωρίμων τινὸς κατὰ φιλοσοφίαν, οἷον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀντιλέ- 20
γειν, καθάπερ ἔφη Ἀντισθένης, ἢ ὅτι πάντα κινεῖται καθ'
Ἡράκλειτον, ἢ ὅτι ἓν τὸ ὄν, καθάπερ Μέλισσός φησιν· τὸ
γὰρ τοῦ τυχόντος ἐναντία ταῖς δόξαις ἀποφηναμένου φροντίζειν εὔηθες. ἢ περὶ ὧν λόγον ἔχομεν ἐναντίον ταῖς δόξαις,
οἷον ὅτι οὐ πᾶν τὸ ὂν ἤτοι γενόμενόν ἐστιν ἢ ἀΐδιον, καθάπερ 25
οἱ σοφισταί φασιν· μουσικὸν γὰρ ὄντα γραμματικὸν εἶναι
οὔτε γενόμενον οὔτε ἀΐδιον ὄντα. τοῦτο γάρ, εἰ καί τινι μὴ δοκεῖ, δόξειεν ἂν διὰ τὸ λόγον ἔχειν.

Ἔστι μὲν οὖν καὶ ἡ θέσις πρόβλημα· οὐ πᾶν δὲ πρόβλημα θέσις, ἐπειδὴ ἔνια τῶν προβλημάτων τοιαῦτ' ἐστὶ 30

104b4 *μηδετέρως C.* — *ἢ ἐναντίως δοξάζουσιν οἱ σοφοὶ τοῖς πολλοῖς ἢ οἱ π. τοῖς σ. ἢ P.* — *πολλοὶ...οἱ* om *C.* — 5 *αὐτοῖς C.* — 6 *εἰδέναι μόνον πρὸς ABPcouf.* — 9 *καθ' αὑτὰ* om *APc.* — 9 et 10 *ἑαυτὰ ou.* — 9 *οὐδέτερα ABcf.* — 11 *ἑτέρου C.* — *ἕνεκεν Cou.* — 12 *εἰσὶν ἐναντίοι Cou.* — 14 *ἀμφότερα AB.* — *λόγους εἶναι ou, εἶναι τοὺς λόγους P.* — 15 *ἔχωμεν A.* — 22 *ὄν] πᾶν* pr *C.* — *ὥσπερ CPou.* — 23 *ἐναντία ταῖς δόξαις* om *C.* — 24 *εὔηθές ἐστιν. ἢ u.* — *ἢ καὶ περὶ* corr *f.* — *ἔχ. ἐναντίον λόγον ou.* — 26 *φασιν τὸν μουσικὸν ὄντα C.* — 27 *δοκῇ ABC.* — 28 *τὸν A.* — *ἔχειν πιθανόν. ἔστι Pc,* rc *u.*

περὶ ὧν οὐδετέρως δοξάζομεν. ὅτι δέ ἐστι καὶ ἡ θέσις πρόβλημα, δῆλον· ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῶν εἰρημένων ἢ τοὺς πολλοὺς τοῖς σοφοῖς περὶ τὴν θέσιν ἀμφισβητεῖν ἢ ὁποτερουσοῦν ἑαυτοῖς, ἐπειδὴ ὑπόληψίς τις παράδοξος ἡ θέσις ἐστίν. σχε-
35 δὸν δὲ νῦν πάντα τὰ διαλεκτικὰ προβλήματα θέσεις καλοῦνται. διαφερέτω δὲ μηδὲν ὁπωσοῦν λεγόμενον· οὐ γὰρ ὀνοματοποιῆσαι βουλόμενοι διείλομεν οὕτως αὐτά, ἀλλ' ἵνα
p. 105 μὴ λανθάνωσιν ἡμᾶς τίνες αὐτῶν τυγχάνουσιν οὖσαι διαφοραί.

Οὐ δεῖ δὲ πᾶν πρόβλημα οὐδὲ πᾶσαν θέσιν ἐπισκοπεῖν, ἀλλ' ἣν ἀπορήσειεν ἄν τις τῶν λόγου δεομένων καὶ μὴ
5 κολάσεως ἢ αἰσθήσεως· οἱ μὲν γὰρ ἀποροῦντες πότερον δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν καὶ τοὺς γονεῖς ἀγαπᾶν ἢ οὒ κολάσεως δέονται, οἱ δὲ πότερον ἡ χιὼν λευκὴ ἢ οὒ αἰσθήσεως. οὐδὲ δὴ ὧν σύνεγγυς ἡ ἀπόδειξις, οὐδ' ὧν λίαν πόῤῥω· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει ἀπορίαν, τὰ δὲ πλείον' ἢ κατὰ γυμναστικήν.

12 Διωρισμένων δὲ τούτων χρὴ διελέσθαι πόσα τῶν λό-
11 γων εἴδη τῶν διαλεκτικῶν. ἔστι δὲ τὸ μὲν ἐπαγωγή, τὸ δὲ συλλογισμός. καὶ συλλογισμὸς μὲν τί ἐστιν, εἴρηται πρότερον, ἐπαγωγὴ δὲ ἡ ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστον ἐπὶ τὰ καθόλου ἔφοδος, οἷον εἰ ἔστι κυβερνήτης ὁ ἐπιστάμενος κράτιστος
15 καὶ ἡνίοχος, καὶ ὅλως ἐστὶν ὁ ἐπιστάμενος περὶ ἕκαστον ἄριστος. ἔστι δ' ἡ μὲν ἐπαγωγὴ πιθανώτερον καὶ σαφέστερον καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν γνωριμώτερον καὶ τοῖς πολλοῖς κοινόν, ὁ δὲ συλλογισμὸς βιαστικώτερον καὶ πρὸς τοὺς ἀντιλογικοὺς ἐνεργέστερον.

13 Τὰ μὲν οὖν γένη περὶ ὧν τε οἱ λόγοι καὶ ἐξ ὧν, κα-
21 θάπερ ἔμπροσθεν εἴρηται, διωρίσθω· τὰ δ' ὄργανα, δι' ὧν εὐπορήσομεν τῶν συλλογισμῶν, ἐστὶ τέτταρα, ἓν μὲν τὸ προτάσεις λαβεῖν, δεύτερον δὲ ποσαχῶς ἕκαστον λέγεται

---

31 ἐστί τι πρόβλημα καὶ ἡ θέσις *C*. — 33 ὁποτερωσοῦν *u*. — 34 ἡ θέσις ἐστὶ παράδοξος *ou*.

105a1 λανθάνουσιν *o*. — οὖσαι] αἱ *C*. — 6 γονέας *C*. — 7 δὴ] δι' *f*. — 8 οὔθ' *C*. — 9 πλεῖον *Bf*, pr *Ac*, πλείω *CPou*, corr *Ac*. — 10 διελέσθαι δεῖ *ou*. — 12 τίς *C*. — 13 ἡ ἀπὸ] διὰ *C*. — καθέκαστα *C*. — τὸ *C*. — 14 εἰ om *A*. — 15 ἔσται *Cu*. — ὁ] περὶ ἕκαστον ὁ *C*. — 18 τοὺς om *f*. — 19 ἐναργέστερον *Cfou*. — 20 τε om *ou*. — 21 διῃρήσθω *Pf*. — 22 εὐπορήσωμεν *C*. — συλλογισμῶν] συλλογισμῶν καὶ τῶν ἐπαγωγῶν *C*. — εἰσὶ *ou*. — 23 δὲ] δὲ τὸ *C*. — λέγεται ἕκαστον *C*.

δύνασθαι διελεῖν, τρίτον τὰς διαφορὰς εὑρεῖν, τέταρτον δὲ ἡ τοῦ ὁμοίου σκέψις. ἔστι δὲ τρόπον τινὰ καὶ τὰ τρία 25 τούτων προτάσεις· ἔστι γὰρ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ποιῆσαι πρότασιν, οἷον ὅτι αἱρετόν ἐστι τὸ καλὸν ἢ τὸ ἡδὺ ἢ τὸ συμφέρον, καὶ ὅτι διαφέρει αἴσθησις ἐπιστήμης τῷ τὴν μὲν ἀποβαλόντι δυνατὸν εἶναι πάλιν λαβεῖν, τὴν δ' ἀδύνατον, καὶ ὅτι ὁμοίως ἔχει τὸ ὑγιεινὸν πρὸς ὑγίειαν καὶ τὸ εὐεκτικὸν πρὸς εὐεξίαν. 30 ἔστι δ' ἡ μὲν πρώτη πρότασις ἀπὸ τοῦ πολλαχῶς λεγομένου, ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ τῶν διαφορῶν, ἡ δὲ τρίτη ἀπὸ τῶν ὁμοίων.

14 Τὰς μὲν οὖν προτάσεις ἐκλεκτέον ὁσαχῶς διωρίσθη περὶ προτάσεως, ἢ τὰς πάντων δόξας προχειριζόμενον ἢ 35 τὰς τῶν πλείστων ἢ τὰς τῶν σοφῶν, καὶ τούτων ἢ πάντων ἢ τῶν πλείστων ἢ τῶν γνωριμωτάτων, μὴ τὰς ἐναντίας ταῖς φαινομέναις, καὶ ὅσαι δόξαι κατὰ τέχνας εἰσίν. δεῖ δὲ προ- b τείνειν καὶ τὰς ἐναντίας ταῖς φαινομέναις ἐνδόξοις κατ' ἀντίφασιν, καθάπερ εἴρηται πρότερον. χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ποιεῖν αὐτὰς ἐν τῷ ἐκλέγειν μὴ μόνον τὰς οὔσας ἐνδόξους ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμοίας ταύταις, οἷον ὅτι τῶν ἐναντίων ἡ αὐτὴ αἴ- 5 σθησις (καὶ γὰρ ἡ ἐπιστήμη) καὶ ὅτι ὁρῶμεν εἰσδεχόμενοί τι, οὐκ ἐκπέμποντες· καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οὕτως· ἀκούομέν τε γὰρ εἰσδεχόμενοί τι, οὐκ ἐκπέμποντες, καὶ γευόμεθα ὡσαύτως. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔτι ὅσα ἐπὶ πάντων ἢ τῶν πλείστων φαίνεται, λη- 10 πτέον ὡς ἀρχὴν καὶ δοκοῦσαν θέσιν· τιθέασι γὰρ οἱ μὴ συνορῶντες ἐπὶ τίνος οὐχ οὕτως. ἐκλέγειν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων λόγων, τὰς δὲ διαγραφὰς ποιεῖσθαι περὶ ἑκάστου γένους ὑποτιθέντας χωρίς, οἷον περὶ ἀγαθοῦ ἢ περὶ ζῴου καὶ περὶ ἀγαθοῦ παντός, ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ τί ἐστιν. 15

---

24 τρίτον τὸ τὰς *Cu.* — 25 pr δὲ om *f.* — τρόπον τινὰ post 26 τούτων *ou.* — 26 πρότασιν ποιῆσαι *C.* — 28 ἀποβαλόντα *C.* — 29 ἀδύνατον *P.* — πάλιν om *C.* — δυνατόν *P.* — 32 τῶν bis om *f.* — 37 μὴ] ἢ *ABc*, pr *u*, ἢ καὶ *CPof*, corr *u.*

105b1 τέχνην *ou.* — 2 καὶ om *Pfou.* — ἐνδόξοις om *Pf.* — 6 ἡ om pr *C.* — ἡ ἐπιστήμη corr *u.* — καὶ γὰρ αἴσθησις ἐπιστήμη *P.* — 7 et 8 τι] τι καὶ *Cou.* — 7 alt καὶ om *ABCuf.* — 8 οὕτως] ὡσαύτως *ouf.* — 9 καὶ om *ou.* — γευόμεθα καὶ ὀσμώμεθα ὡσαύτως *Cou*, ὀσμώμεθα ὡσαύτως *P.* — 12 ἐπί τινος codices. — οὕτως] οὕτως ἔχειν *C*, οὕτως ἔχει *u.* — 13 διαφορὰς *Po.* — 14 ὑποτιθέντα *CP.* — alt περὶ om *Cou.* — 15 παντὸς ἀγαθοῦ *C.*

παρασημαίνεσθαι δὲ καὶ τὰς ἑκάστων δόξας, οἷον ὅτι Ἐμπεδοκλῆς τέτταρα ἔφησε τῶν σωμάτων στοιχεῖα εἶναι· θείη γὰρ ἄν τις τὸ ὑπό τινος εἰρημένον ἐνδόξου.

Ἔστι δ' ὡς τύπῳ περιλαβεῖν τῶν προτάσεων καὶ τῶν 20 προβλημάτων μέρη τρία. αἱ μὲν γὰρ ἠθικαὶ προτάσεις εἰσίν, αἱ δὲ φυσικαί, αἱ δὲ λογικαί. ἠθικαὶ μὲν οὖν αἱ τοιαῦται, οἷον πότερον δεῖ τοῖς γονεῦσι μᾶλλον ἢ τοῖς νόμοις πειθαρχεῖν, ἐὰν διαφωνῶσιν· λογικαὶ δὲ οἷον πότερον τῶν ἐναντίων ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη ἢ οὔ, φυσικαὶ δὲ πότερον ὁ κό- 25 σμος ἀΐδιος ἢ οὔ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ προβλήματα. ποῖαι δ' ἕκασται τῶν προειρημένων, ὁρισμῷ μὲν οὐκ εὐπετὲς ἀποδοῦναι περὶ αὐτῶν, τῇ δὲ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς συνηθείᾳ πειρατέον γνωρίζειν ἑκάστην αὐτῶν, κατὰ τὰ προειρημένα παραδείγματα ἐπισκοποῦντα.

30 Πρὸς μὲν οὖν φιλοσοφίαν κατ' ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν πραγματευτέον, διαλεκτικῶς δὲ πρὸς δόξαν. ληπτέον δ' ὅτι μάλιστα καθόλου πάσας τὰς προτάσεις, καὶ τὴν μίαν πολλὰς ποιητέον, οἷον ὅτι τῶν ἀντικειμένων ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, εἶθ' ὅτι τῶν ἐναντίων καὶ ὅτι τῶν πρός τι. τὸν αὐτὸν δὲ τρό- 35 πον καὶ ταύτας πάλιν διαιρετέον, ἕως ἂν ἐνδέχηται διαιρεῖν, οἷον ὅτι ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, καὶ λευκοῦ καὶ μέλανος, καὶ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

p. 106 15 Περὶ μὲν οὖν προτάσεως ἱκανὰ τὰ προειρημένα· τὸ δὲ ποσαχῶς, πραγματευτέον μὴ μόνον ὅσα λέγεται καθ' ἕτερον τρόπον, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν πειρατέον ἀποδιδόναι, οἷον μὴ μόνον ὅτι ἀγαθὸν καθ' ἕτερον μὲν τρόπον 5 λέγεται δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία, εὐεκτικὸν δὲ καὶ ὑγιεινὸν καθ' ἕτερον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ μὲν τῷ αὐτὰ ποιά τινα εἶναι, τὰ δὲ τῷ ποιητικά τινος καὶ οὐ τῷ ποιὰ αὐτά τινα εἶναι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

---

17 φησὶ τέτταρα *C.* — φησι *Pfou.* — 18 ἐνδόξου εἰρημένον *C.* — ἔνδοξον o, corr *u.* — 22 οἷον om *f.* — 23 πείθεσθαι *C.* — οἷον om *C.* — 24 ἡ αὐτὴ] μία *C.* — δὲ] δὲ οἷον *Ccou.* — 25 ὁποῖαι *C.* — 26 δ' om *P.* — εἰρημένων *C.* — 28 ἑκάστην γνωρίζειν *C.* — 31 πρὸς om *A.* — 33 αὐτὴ καὶ μία ἐπιστήμη *C.* — 36 οἷον om *P.* — ὅτι] ἐπὶ *ou.* — 37 καὶ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ om *C.*

106a1 ὑπὲρ *C.* — προτάσεων *ou.* — εἰρημένα *Cf.* — 4 ἕτερον λέγεται τρόπον δικαιοσύνη μὲν καὶ *C.* — 5 ἀνδρία *Pou.* — 6 ἕτερον τρόπον ἀλλ' *C.* — αὐτὰ ποιά *CP.* — 7 οὐχὶ τῷ αὐτὰ ποιά *ou.*

Πότερον δὲ πολλαχῶς ἢ μοναχῶς τῷ εἴδει λέγεται, διὰ τῶνδε θεωρητέον. πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ ἐναντίου σκοπεῖν εἰ 10 πολλαχῶς λέγεται, ἐάν τε τῷ εἴδει ἐάν τε τῷ ὀνόματι διαφωνῇ. ἔνια γὰρ εὐθὺς καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἕτερά ἐστιν, οἷον τῷ ὀξεῖ ἐν φωνῇ μὲν ἐναντίον τὸ βαρύ, ἐν ὄγκῳ δὲ τὸ ἀμβλύ. δῆλον οὖν ὅτι τὸ ἐναντίον τῷ ὀξεῖ πολλαχῶς λέγεται. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ ὀξύ· καθ' ἑκάτερον γὰρ ἐκείνων 15 ἕτερον ἔσται τὸ ἐναντίον. οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ ὀξὺ τῷ ἀμβλεῖ καὶ τῷ βαρεῖ ἔσται ἐναντίον, ἑκατέρῳ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίον. πάλιν τῷ βαρεῖ ἐν φωνῇ μὲν τὸ ὀξὺ ἐναντίον, ἐν ὄγκῳ δὲ τὸ κοῦφον, ὥστε πολλαχῶς τὸ βαρὺ λέγεται, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐναντίον. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ καλῷ τῷ μὲν ἐπὶ τοῦ ζῴου 20 τὸ αἰσχρόν, τῷ δ' ἐπὶ τῆς οἰκίας τὸ μοχθηρόν, ὥστε ὁμώνυμον τὸ καλόν.

Ἐπ' ἐνίων δὲ τοῖς μὲν ὀνόμασιν οὐδαμῶς διαφωνεῖ, τῷ δ' εἴδει κατάδηλος ἐν αὐτοῖς εὐθέως ἡ διαφορά ἐστιν, οἷον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος. φωνὴ γὰρ λευκὴ καὶ μέλαινα 25 λέγεται, ὁμοίως δὲ καὶ χρῶμα. τοῖς μὲν οὖν ὀνόμασιν οὐδὲν διαφωνεῖ, τῷ δ' εἴδει κατάδηλος ἐν αὐτοῖς εὐθέως ἡ διαφορά· οὐ γὰρ ὁμοίως τό τε χρῶμα λευκὸν λέγεται καὶ ἡ φωνή. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ διὰ τῆς αἰσθήσεως· τῶν γὰρ αὐτῶν τῷ εἴδει ἡ αὐτὴ αἴσθησις, τὸ δὲ λευκὸν τὸ ἐπὶ τῆς 30 φωνῆς καὶ τοῦ χρώματος οὐ τῇ αὐτῇ αἰσθήσει κρίνομεν, ἀλλὰ τὸ μὲν ὄψει, τὸ δ' ἀκοῇ. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὀξὺ καὶ τὸ ἀμβλὺ ἐν χυμοῖς καὶ ἐν ὄγκοις· ἀλλὰ τὸ μὲν ἁφῇ, τὸ δὲ γεύσει. οὐδὲ γὰρ ταῦτα διαφωνεῖ τοῖς ὀνόμασιν, οὔτ' ἐπ' αὐτῶν οὔτ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων· ἀμβλὺ γὰρ καὶ τὸ ἐναντίον ἑκατέρῳ. 35

Ἔτι εἰ τῷ μέν ἐστί τι ἐναντίον τῷ δ' ἁπλῶς μηδέν, οἷον τῇ μὲν ἀπὸ τοῦ πίνειν ἡδονῇ ἡ ἀπὸ τοῦ διψῆν λύπη ἐναντίον, τῇ δ' ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν ὅτι ἡ διάμετρος τῇ πλευρᾷ ἀσύμμετρος οὐδέν, ὥστε πλεοναχῶς ἡ ἡδονὴ λέγεται. καὶ b

---

9 μοναχῶς ἢ πολλαχῶς C. — 11 ἂν bis ou. — τε καὶ τῷ f. — 13 ὀξὺ P. — 15 γὰρ τούτων f. — 17 ἔσται post 16 ὀξὺ c, om P. — 18 πάλιν... ἐναντίον om P. — ἐναντίον τὸ ὀξύ f, τὸ ὀξὺ ἔσται ἐναντίον C. — 20 τὸ καλὸν f. — τοῦ om P. — 21 τὸ δ' B, pr A. — 24 εὐθέως ἐν αὐτοῖς P. — εὐθέως] ἐστὶν ou. — ἐστιν on Cou. — 25 καὶ τοῦ μέλανος f. — 27 ἐν αὐτοῖς εὐθέως κατάδηλος o mg u. — 31 καὶ ἐπὶ τοῦ C. — 32 ἀμβλὺ] βαρὺ P, pr om C. — 33 μὲν ἐν ἁφῇ τὸ δὲ ἐν γεύσει C. — 36 τὸ o. — τί ἐστι ou. — οὐθὲν ἁπλῶς Pou.
106b1 πολλαχῶς f.

τῷ μὲν κατὰ τὴν διάνοιαν φιλεῖν τὸ μισεῖν ἐναντίον, τῷ δὲ
κατὰ τὴν σωματικὴν ἐνέργειαν οὐδέν· δῆλον οὖν ὅτι τὸ φι-
λεῖν ὁμώνυμον. ἔτι ἐπὶ τῶν ἀνὰ μέσον, εἰ τῶν μέν ἐστί τι
5 ἀνὰ μέσον, τῶν δὲ μηδέν, ἢ εἰ ἀμφοῖν μέν ἐστι, μὴ ταὐ-
τὸν δέ, οἷον λευκοῦ καὶ μέλανος ἐν χρώμασι μὲν τὸ φαιόν,
ἐν φωνῇ δ' οὐδέν, ἢ εἰ ἄρα, τὸ σομφόν, καθάπερ τινές φασι
σομφὴν φωνὴν ἀνὰ μέσον εἶναι, ὥσθ' ὁμώνυμον τὸ λευκόν,
ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μέλαν. ἔτι εἰ τῶν μὲν πλείω τὰ ἀνὰ
10 μέσον, τῶν δὲ ἕν, καθάπερ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος· ἐπὶ
μὲν γὰρ τῶν χρωμάτων πολλὰ τὰ ἀνὰ μέσον, ἐπὶ δὲ τῆς
φωνῆς ἓν τὸ σομφόν.

Πάλιν ἐπὶ τοῦ κατ' ἀντίφασιν ἀντικειμένου σκοπεῖν εἰ
πλεοναχῶς λέγεται. εἰ γὰρ τοῦτο πλεοναχῶς λέγεται, καὶ
15 τὸ τούτῳ ἀντικείμενον πλεοναχῶς ῥηθήσεται, οἷον τὸ μὴ βλέ-
πειν πλεοναχῶς λέγεται, ἓν μὲν τὸ μὴ ἔχειν ὄψιν, ἓν δὲ
τὸ μὴ ἐνεργεῖν τῇ ὄψει. εἰ δὲ τοῦτο πλεοναχῶς, ἀναγκαῖον
καὶ τὸ βλέπειν πλεοναχῶς λέγεσθαι· ἑκατέρῳ γὰρ τῷ μὴ
βλέπειν ἀντικείσεταί τι, οἷον τῷ μὲν μὴ ἔχειν ὄψιν τὸ
20 ἔχειν, τῷ δὲ μὴ ἐνεργεῖν τῇ ὄψει τὸ ἐνεργεῖν.

Ἔτι ἐπὶ τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν λεγομένων ἐπι-
σκοπεῖν· εἰ γὰρ θάτερον πλεοναχῶς λέγεται, καὶ τὸ λοι-
πόν, οἷον εἰ τὸ αἰσθάνεσθαι πλεοναχῶς λέγεται κατά τε
τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸ ἀναίσθητον εἶναι πλεο-
25 ναχῶς ῥηθήσεται κατά τε τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. ὅτι
δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντίκεινται τὰ νῦν λεγόμενα, δῆ-
λον, ἐπειδὴ πέφυκεν ἑκατέραν τῶν αἰσθήσεων ἔχειν τὰ ζῷα
καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα.

Ἔτι δ' ἐπὶ τῶν πτώσεων ἐπισκεπτέον. εἰ γὰρ τὸ δι-

---

3 *οὐθέν ou* — 4 *ἔτι καὶ ἐπὶ C.* — *τῷ μὲν . . . τῷ δὲ ABcfo*, *τῶν μὲν . . . τῷ δὲ C.* — *ἐστί* om *P.* — 5 *εἰ* om *o.* — 6 *χρώματι C.* — 7 *οὐθέν Cou.* — *εἰ* om *A.* — *φασί τινες C.* — 10 *καὶ τοῦ μέλανος Pouf.* — *ἐπὶ μὲν . . . μέσον* om *P.* — 11 *μὲν* om *f.* — *ἐπὶ*] *καθάπερ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος ἐπὶ o*, mg rc *u.* — 16 alt *ἓν*] *ἕτερον Cfou.* — 17 *πλεοναχῶς λέγεται ἀναγκαῖον C.* — 18 *τῷ*] *τὸ Po.* — 19 *ἀντίκειται Pou.* — *τι* om *B.* — *ὄψιν ἔχειν f.* — 20 *τὸ* pr *C.* — 21 *λεγομένων καὶ ἕξιν ou.* — 22 *σκεπτέον o.* — *τὸ ἕτερον . . . καὶ τὸ ἕτερον Pou.* — 24 *καὶ*] *καὶ κατὰ C.* — alt *καὶ*] *δηλονότι καὶ f.* — 25 *τε* om *A.* — *τὴν* om *f.* — 26 *ἀντίκειται Ccf.* — *τὰ*] *ἀλλήλοις τὰ o.* — *τὰ νῦν λεγόμενα*] *ἀλλήλαις P*, pr om *u.* — 27 *τὸ ζῷον (τὰ ζῷα P) κατά τε (κατε u) τὴν ψυχὴν καὶ τὸ CouP.* — 28 *τὴν* om *f.* — 29 *δ'* om *C.* — *σκοπητέον ou.*

καίως πλεοναχῶς λέγεται, καὶ τὸ δίκαιον πλεοναχῶς ῥη- 30
θήσεται· καθ' ἑκάτερον γὰρ τῶν δικαίως ἐστὶ δίκαιον, οἷον
εἰ τὸ δικαίως λέγεται τό τε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην κρῖ-
ναι καὶ τὸ ὡς δεῖ, ὁμοίως καὶ τὸ δίκαιον. ὡσαύτως δὲ
καὶ εἰ τὸ ὑγιεινὸν πλεοναχῶς, καὶ τὸ ὑγιεινῶς πλεοναχῶς
ῥηθήσεται, οἷον εἰ ὑγιεινὸν τὸ μὲν ὑγιείας ποιητικὸν τὸ δὲ 35
φυλακτικὸν τὸ δὲ σημαντικόν, καὶ τὸ ὑγιεινῶς ἢ ποιητι-
κῶς ἢ φυλακτικῶς ἢ σημαντικῶς ῥηθήσεται. ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅταν αὐτὸ πλεοναχῶς λέγηται, καὶ
ἡ πτῶσις ἡ ἀπ' αὐτοῦ πλεοναχῶς ῥηθήσεται, καὶ εἰ ἡ p. 107
πτῶσις, καὶ αὐτό.

Σκοπεῖν δὲ καὶ τὰ γένη τῶν κατὰ τοὔνομα κατηγο-
ριῶν, εἰ ταὐτά ἐστιν ἐπὶ πάντων. εἰ γὰρ μὴ ταὐτά, δῆλον
ὅτι ὁμώνυμον τὸ λεγόμενον, οἷον τὸ ἀγαθὸν ἐν ἐδέσματι 5
μὲν τὸ ποιητικὸν ἡδονῆς, ἐν ἰατρικῇ δὲ τὸ ποιητικὸν ὑγι-
είας, ἐπὶ δὲ ψυχῆς τὸ ποιὰν εἶναι, οἷον σώφρονα ἢ ἀν-
δρείαν ἢ δικαίαν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου. ἐνιαχοῦ δὲ
τὸ ποτέ, οἷον τὸ ἐν τῷ καιρῷ ἀγαθόν· ἀγαθὸν γὰρ λέγεται
τὸ ἐν τῷ καιρῷ. πολλάκις δὲ τὸ ποσόν, οἷον ἐπὶ τοῦ 10
μετρίου· λέγεται γὰρ καὶ τὸ μέτριον ἀγαθόν. ὥστε ὁμώνυ-
μον τὸ ἀγαθόν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ λευκὸν ἐπὶ σώματος
μὲν χρῶμα, ἐπὶ δὲ φωνῆς τὸ εὐήκοον. παραπλησίως δὲ
καὶ τὸ ὀξύ· οὐ γὰρ ὡσαύτως ἐπὶ πάντων τὸ αὐτὸ λέγεται·
φωνὴ μὲν γὰρ ὀξεῖα ἡ ταχεῖα, καθάπερ φασὶν οἱ κατὰ 15
τοὺς ἀριθμοὺς ἁρμονικοί, γωνία δ' ὀξεῖα ἡ ἐλάσσων ὀρθῆς,
μάχαιρα δὲ ἡ ὀξυγώνιος.

Σκοπεῖν δὲ καὶ τὰ γένη τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα, εἰ
ἕτερα καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα, οἷον ὄνος τό τε ζῷον καὶ τὸ

---

30 λέγεται ou. — 31 δικαίως] δικαίων *ABCPoc*, corr *u*. — 32 εἰ τὸ] εἰ *Pu*, om *C*. — 33 ὁμοίως δὲ καὶ *Cu*. — 34 εἰ καὶ *C*. — καὶ om *ou*. — πλεοναχῶς (πολλαχῶς *u*) λέγεται καὶ *Pu*. — 35 ῥηθήσεται om *C*. — εἰ om *Pou*. — ὑγιεινὸν (μὲν add *o*) λέγεται τὸ *CPou*. — 38 αὐτὸ om *A*.

107a1 ἀπὸ τούτου *C*. — 2 καὶ] πλεοναχῶς λέγεται καὶ *ou*. — 3 δὲ δεῖ καὶ *C*. — κατούνομα *A*, κατόνομα *P*. — προσηγοριῶν *ou*. — 4 τὰ αὐτὰ bis *u*. — ἐπὶ πάντων ἐστίν *CPou*. — 9 pr ἀγαθόν . . . καιρῷ om *f*. — 10 τῷ om *ou*. — οἷον τὸ ἐπὶ *C*. — 11 ὥστε . . . ἀγαθόν pr om *u*. — 12 alt τὸ om *C*. — 13 φωνῆς δὲ *o*. — 14 λέγεται οἷον φωνὴ μὲν ὀξεῖα *C*. — 15 γὰρ om *ouf*. — ἢ *P*. — περὶ *Pou*. — 16 ἐλάττων *u*. — 18 τῶν] τὰ corr *u*. — 19 ὄνος τὸ μὲν γὰρ σκεῦος τὸ δὲ ζῷον *C*.

20 σκεῦος. ἕτερος γὰρ ὁ κατὰ τοὔνομα λόγος αὐτῶν· τὸ μὲν γὰρ ζῷον ποιόν τι ῥηθήσεται, τὸ δὲ σκεῦος ποιόν τι. ἐὰν δὲ ὑπ' ἄλληλα τὰ γένη ᾖ, οὐκ ἀναγκαῖον ἑτέρους τοὺς λόγους εἶναι. οἷον τοῦ κόρακος τὸ ζῷον καὶ τὸ ὄρνεον γένος ἐστίν. ὅταν οὖν λέγωμεν τὸν κόρακα ὄρνεον εἶναι, καὶ ζῷον ποιόν
25 τί φαμεν αὐτὸν εἶναι, ὥστ' ἀμφότερα τὰ γένη περὶ αὐτοῦ κατηγορεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ ὅταν ζῷον πτηνὸν δίπουν τὸν κόρακα λέγωμεν, ὄρνεόν φαμεν αὐτὸν εἶναι· καὶ οὕτως οὖν ἀμφότερα τὰ γένη κατηγορεῖται κατὰ τοῦ κόρακος, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ὑπ' ἄλληλα γενῶν οὐ συμ-
30 βαίνει τοῦτο· οὔτε γὰρ ὅταν σκεῦος λέγωμεν, ζῷον λέγομεν, οὔθ' ὅταν ζῷον, σκεῦος.

Σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον εἰ τοῦ προκειμένου ἕτερα τὰ γένη καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου· εἰ γὰρ τὸ ἐναντίον πολλαχῶς λέγεται, δῆλον ὅτι καὶ τὸ
35 προκείμενον.

Χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ τὸν ὁρισμὸν ἐπιβλέπειν τὸν ἐκ τοῦ συντιθεμένου γιγνόμενον, οἷον λευκοῦ σώματος καὶ λευκῆς φωνῆς· ἀφαιρουμένου γὰρ τοῦ ἰδίου τὸν αὐτὸν λόγον δεῖ λείπεσθαι. τοῦτο δ' οὐ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων, οἷον
b ἐπὶ τῶν νῦν εἰρημένων. τὸ μὲν γὰρ ἔσται σῶμα τοιόνδε χρῶμα ἔχον, τὸ δὲ φωνὴ εὐήκοος· ἀφαιρεθέντος οὖν τοῦ σώματος καὶ τῆς φωνῆς οὐ ταὐτὸν ἐν ἑκατέρῳ τὸ λειπόμενον. ἔδει δέ γε, εἴπερ συνώνυμον ἦν τὸ λευκὸν τὸ ἐφ'
5 ἑκατέρου λεγόμενον.

Πολλάκις δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις λανθάνει παρακολουθοῦν τὸ ὁμώνυμον· διὸ καὶ ἐπὶ τῶν λόγων σκεπτέον. οἷον ἄν τις τὸ σημαντικὸν καὶ ποιητικὸν ὑγιείας τὸ συμμέτρως ἔχον πρὸς ὑγίειαν φῇ εἶναι, οὐκ ἀποστατέον ἀλλ'
10 ἐπισκεπτέον τί τὸ συμμέτρως καθ' ἑκάτερον εἴρηκεν, οἷον εἰ

---

20 αὐτῶν om *f*. — 21 τι om *P*. — ῥηθήσεται ποιόν τι *ou*. — σκεῦος ὁποῖον *C*. — 22 ὑπάλληλα *ABCuf*. — 23 alt τὸ om *ou*. — utrumque τὸ om *Pf*. — 24 κόρακα καὶ ὄρνεον *ou*. — καὶ om *C*. — 27 λέγωμεν εἶναι ὄρνεον *C*. — αὐτόν φαμεν *ou*. — 28 τὰ γένη ante καὶ seq. *f*. — κατὰ om *ouf*. — καὶ...αὐτῶν om *P*. — 29 ὑπάλληλα *ABC* ut solent, ὑπαλλήλων *ouf*. — 32 εἰ] ἐπὶ *C*. — ἕτερα] εἰ ἕτερα rc *C*. — 36 τὸ ἐπὶ om *Pou*. — 37 ἐκ corr c. — γινόμενον *CPou*. — 38 δεῖ λόγον *f*.

107b2 οὖν] δὲ *ou*. — 3 ἐν om *o*. — 4 γε om *C*. — 7 τὸν λόγον *f*. — 8 ἐὰν *Cu*. — καὶ τὸ ποιητικὸν *C*. — 9 εἶναι φῇ *C*.

τὸ μὲν τὸ τοσοῦτον εἶναι ὥστε ποιεῖν ὑγίειαν, τὸ δὲ τὸ τοιοῦτον οἷον σημαίνειν ποία τις ἡ ἕξις.

Ἔτι εἰ μὴ συμβλητὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ὁμοίως, οἷον λευκὴ φωνὴ καὶ λευκὸν ἱμάτιον καὶ ὀξὺς χυμὸς καὶ ὀξεῖα φωνή· ταῦτα γὰρ οὔθ' ὁμοίως λέγεται λευκὰ ἢ ὀξέα, 15 οὔτε μᾶλλον θάτερον. ὥσθ' ὁμώνυμον τὸ λευκὸν καὶ τὸ ὀξύ. τὸ γὰρ συνώνυμον πᾶν συμβλητόν· ἢ γὰρ ὁμοίως ῥηθήσεται, ἢ μᾶλλον θάτερον.

Ἐπεὶ δὲ τῶν ἑτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα ἕτεραι τῷ εἴδει καὶ αἱ διαφοραί, οἷον ζῴου καὶ ἐπιστήμης 20 (ἕτεραι γὰρ τούτων αἱ διαφοραί), σκοπεῖν εἰ τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἑτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα διαφοραί εἰσιν, οἷον τὸ ὀξὺ φωνῆς καὶ ὄγκου· διαφέρει γὰρ φωνὴ φωνῆς τῷ ὀξεῖα εἶναι, ὁμοίως δὲ καὶ ὄγκος ὄγκου. ὥστε ὁμώνυμον τὸ ὀξύ· ἑτέρων γὰρ γενῶν καὶ οὐχ ὑπ' ἄλληλα 25 διαφοραί εἰσιν.

Πάλιν εἰ αὐτῶν τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἕτεραι αἱ διαφοραί, οἷον χρώματος τοῦ τε ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ τοῦ ἐν τοῖς μέλεσιν· τοῦ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν σωμάτων διακριτικὸν καὶ συγκριτικὸν ὄψεως, τοῦ δ' ἐπὶ τῶν μελῶν οὐχ αἱ αὐταὶ 30 διαφοραί. ὥστε ὁμώνυμον τὸ χρῶμα· τῶν γὰρ αὐτῶν αἱ αὐταὶ διαφοραί.

Ἔτι ἐπεὶ τὸ εἶδος οὐδενός ἐστι διαφορά, σκοπεῖν τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα εἰ τὸ μὲν εἶδός ἐστι τὸ δὲ διαφορά, οἷον τὸ λευκὸν τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ σώματος εἶδος χρώματος, 35 τὸ δ' ἐπὶ τῆς φωνῆς διαφορά· διαφέρει γὰρ φωνὴ φωνῆς τῷ λευκὴ εἶναι.

16 Περὶ μὲν οὖν τοῦ πολλαχῶς διὰ τούτων καὶ τῶν τοιούτων σκεπτέον· τὰς δὲ διαφορὰς ἐν αὐτοῖς τε τοῖς γένεσι τοῖς πρὸς ἄλληλα θεωρητέον, οἷον τίνι διαφέρει δικαιοσύνη p.108

---

11 *μὲν τῷ Cf*, *μεν* (sic) co et corr *u*. — *τοιοῦτον* pr c, corr *u*. — *δὲ τῷ CPouf*. — 12 *οἷον*] *εἶναι οἷον C*. — 15 *λευκὰ λέγεται ou*. — 19 *ἑτερογενῶν CP*, pr c. — *ἄλλ. τεταγμένων* (*ταττομένων f*) *ἕτεραι P*. — 21 *τούτων καὶ αἱ C*. — *εἰ τῶν o*, corr *u*. — 21, 27, 35 *ταὐτὸν C*. — 29 *τὸ μὲν* pr *u*. — 31 *διαφοραί* om *o*. — 33 post *διαφορά editi o* et *u ὁ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς οὐκ ἔστι διαφορὰ ἀλλ' εἶδος* (*διαφορὰ καὶ εἶδος o*) *ἕκαστον αὐτῶν*. — *σκοπεῖν χρὴ τῶν C*. — *σκοπεῖν...διαφορά* om *P*. — 37 *λευκῇ* pr *A*. — 38 *τοῦ*] *τῶν Po*. — 39 *σκοπητέον ou*. — *τε* om *f*.

108a1 *τοῖς* om **C**, del c, rc adi *u*. — *προσάλληλα* pr *A*.

ἀνδρείας καὶ φρόνησις σωφροσύνης (ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐκ
τοῦ αὐτοῦ γένους ἐστίν), καὶ ἐξ ἄλλου πρὸς ἄλλο τῶν μὴ
πολὺ λίαν διεστηκότων, οἷον τίνι αἴσθησις ἐπιστήμης· ἐπὶ
5 μὲν γὰρ τῶν πολὺ διεστηκότων κατάδηλοι παντελῶς αἱ
διαφοραί.

17 Τὴν δὲ ὁμοιότητα σκεπτέον ἐπί τε τῶν ἐν ἑτέροις γέ-
νεσιν, ὡς ἕτερον πρὸς ἕτερόν τι, οὕτως ἄλλο πρὸς ἄλλο,
οἷον ὡς ἐπιστήμη πρὸς ἐπιστητόν, οὕτως αἴσθησις πρὸς αἰ-
10 σθητόν· καὶ ὡς ἕτερον ἐν ἑτέρῳ τινί, οὕτως ἄλλο ἐν ἄλλῳ,
οἷον ὡς ὄψις ἐν ὀφθαλμῷ, νοῦς ἐν ψυχῇ, καὶ ὡς γαλήνη
ἐν θαλάσσῃ, νηνεμία ἐν ἀέρι. μάλιστα δ' ἐν τοῖς πολὺ δι-
εστῶσι γυμνάζεσθαι δεῖ· ῥᾷον γὰρ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δυνησό-
μεθα τὰ ὅμοια συνορᾶν. σκεπτέον δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ
15 γένει ὄντα, εἴ τι ἅπασιν ὑπάρχει ταὐτόν, οἷον ἀνθρώπῳ
καὶ ἵππῳ καὶ κυνί· ᾗ γὰρ ὑπάρχει τι αὐτοῖς ταὐτόν,
ταύτῃ ὅμοιά ἐστιν.

18 Χρήσιμον δὲ τὸ μὲν ποσαχῶς λέγεται ἐπεσκέφθαι
πρός τε τὸ σαφές (μᾶλλον γὰρ ἄν τις εἰδείη τί τίθησιν,
20 ἐμφανισθέντος ποσαχῶς λέγεται) καὶ πρὸς τὸ γίνεσθαι
κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ μὴ πρὸς τὸ ὄνομα τοὺς συλλο-
γισμούς. ἀδήλου γὰρ ὄντος ποσαχῶς λέγεται, ἐνδέχεται μὴ
ἐπὶ ταὐτὸν τόν τε ἀποκρινόμενον καὶ τὸν ἐρωτῶντα φέρειν
τὴν διάνοιαν· ἐμφανισθέντος δὲ ποσαχῶς λέγεται καὶ ἐπὶ
25 τί φέρων τίθησι, γελοῖος ἂν φαίνοιτο ὁ ἐρωτῶν, εἰ μὴ
πρὸς τοῦτο τὸν λόγον ποιοῖτο. χρήσιμον δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ
παραλογισθῆναι καὶ πρὸς τὸ παραλογίσασθαι. εἰδότες γὰρ
ποσαχῶς λέγεται οὐ μὴ παραλογισθῶμεν, ἀλλ' εἰδήσομεν
ἐὰν μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ τὸν λόγον ποιῆται ὁ ἐρωτῶν· αὐτοί τε
30 ἐρωτῶντες δυνησόμεθα παραλογίσασθαι, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ
εἰδὼς ὁ ἀποκρινόμενος ποσαχῶς λέγεται. τοῦτο δ' οὐκ ἐπὶ

---

2 ἀνδρίας *Pouf* ut solent. — σωφροσύνης pr om c. — πάντα γὰρ ταῦτα *C.* — γὰρ ἅπαντα corr *u.* — πάντα *P.* — 3 ἐστὶ (εἰσὶ ouf omisso alt ἐστὶ) τῆς ἀρετῆς ἐστὶ καὶ *Couf.* — 4 τίνι διαφέρει αἴσθησις *ouf.* — 5 μὲν om *C.* — γὰρ om *P.* — κατάλληλοι *C.* — 7 ληπτέον *C.* — 8 τι om *ou.* — 9 ὡς om *A.* — 10 pr ἐν om *ou.* — 11 ἐν τῇ ψυχῇ *ou.* — 13 διεστηκόσι c. — 19 τε om *ABPouf.* — τί] ὅ *C.* — 21 τοὔνομα *CPouc.* — 23 ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἀποκρινόμενον *C.* — 25 ἀναφαίνοιτο *P.* — 27 καὶ πρὸς τὸ] πρὸς τὸ μὴ *o.* — 29 ἂν *CP.* — μὴ om *o.* — ταὐτὸ *CPc,* τοῦτο *ou.* — ποιῆται τὸν λόγον *ou.* — 30 παραλογίζεσθαι *C.*

πάντων δυνατόν, ἀλλ' ὅταν ᾖ τῶν πολλαχῶς λεγομένων τὰ μὲν ἀληθῆ τὰ δὲ ψευδῆ. ἔστι δὲ οὐκ οἰκεῖος ὁ τρόπος οὗτος τῆς διαλεκτικῆς· διὸ παντελῶς εὐλαβητέον τοῖς διαλεκτικοῖς τὸ τοιοῦτον, τὸ πρὸς τοὔνομα διαλέγεσθαι, 35 ἐὰν μή τις ἄλλως ἐξαδυνατῇ περὶ τοῦ προκειμένου διαλέγεσθαι.

Τὸ δὲ τὰς διαφορὰς εὑρεῖν χρήσιμον πρός τε τοὺς συλλογισμοὺς τοὺς περὶ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου καὶ πρὸς τὸ γνωρίζειν τί ἕκαστόν ἐστιν. ὅτι μὲν οὖν πρὸς τοὺς συλλογισμοὺς b τοὺς περὶ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου χρήσιμον, δῆλον· εὑρόντες γὰρ διαφορὰν τῶν προκειμένων ὁποιανοῦν δεδειχότες ἐσόμεθα ὅτι οὐ ταὐτόν· πρὸς δὲ τὸ γνωρίζειν τί ἐστι, διότι τὸν ἴδιον τῆς οὐσίας ἑκάστου λόγον ταῖς περὶ ἕκαστον οἰκείαις διαφοραῖς 5 χωρίζειν εἰώθαμεν.

Ἡ δὲ τοῦ ὁμοίου θεωρία χρήσιμος πρός τε τοὺς ἐπακτικοὺς λόγους καὶ πρὸς τοὺς ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμοὺς καὶ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁρισμῶν. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐπακτικοὺς λόγους, διότι τῇ καθ' ἕκαστα ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἐπαγωγῇ τὸ 10 καθόλου ἀξιοῦμεν ἐπάγειν· οὐ γὰρ ῥᾴδιόν ἐστιν ἐπάγειν μὴ εἰδότας τὰ ὅμοια. πρὸς δὲ τοὺς ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμούς, διότι ἔνδοξόν ἐστιν, ὥς ποτε ἐφ' ἑνὸς τῶν ὁμοίων ἔχει, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. ὥστε πρὸς ὅ τι ἂν αὐτῶν εὐπορῶμεν διαλέγεσθαι, προδιομολογησόμεθα, ὥς ποτε ἐπὶ τούτων ἔχει, 15 οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχειν. δείξαντες δὲ ἐκεῖνο καὶ τὸ προκείμενον ἐξ ὑποθέσεως δεδειχότες ἐσόμεθα· ὑποθέμενοι γάρ, ὥς ποτε ἐπὶ τούτων ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχειν, τὴν ἀπόδειξιν πεποιήμεθα. πρὸς δὲ τὴν τῶν ὁρισμῶν ἀπόδοσιν, διότι δυνάμενοι συνορᾶν τί ἐν ἑκάστῳ ταὐ- 20 τόν, οὐκ ἀπορήσομεν εἰς τί δεῖ γένος ὁριζομένους τὸ προκείμενον τιθέναι· τῶν γὰρ κοινῶν τὸ μάλιστα ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον γένος ἂν εἴη. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς πολὺ διεστῶσι

---

32 *πάντων ἀεὶ δυνατόν o.* — 36 *ἄλλος f*, *ἄλλω* (sic) pr *u.* — 38 *ἐρεῖν P.* — *τε* om *P.*

108b1 *ἐστιν ἕκαστον CPouf.* — 2 *γὰρ τὴν διαφορὰν C.* — 5 *ἑκάστου τῆς οὐσίας ou.* — 6 *γνωρίζειν P.* — 8 *καὶ* om *o.* — *συλλογισμοὺς...οὖν* rc *u* ubi loc paucioribus. — 10 *ἐπὶ*] *καὶ ἐπὶ o*, rc *u.* — 15 *προσδιομολογ. o.* — *ὥσπερ ἐπ' αὐτῶν ἔχει ou.* — 16 *δὲ*] *γὰρ C.* — 18 *ἔχει* om *C.* — 19 *πεποιημένοι ἐσόμεθα C.* — 20 *διότι*] *ὅτι ou.* — 21 *γένος δεῖ o.* — *τιθέναι τὸ προκείμενον C.* — 23 *γένος*] *τὸ γένος Cou.* — *ὁμοίως ὃ δὲ o.*

χρήσιμος πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς ἡ τοῦ ὁμοίου θεωρία, οἷον ὅτι
25 ταὐτὸν γαλήνη μὲν ἐν θαλάσσῃ, νηνεμία δ' ἐν ἀέρι (ἑκάτερον
γὰρ ἡσυχία), καὶ ὅτι στιγμὴ ἐν γραμμῇ καὶ μονὰς ἐν ἀριθμῷ· ἑκάτερον γὰρ ἀρχή. ὥστε τὸ κοινὸν ἐπὶ πάντων γένος
ἀποδιδόντες δόξομεν οὐκ ἀλλοτρίως ὁρίζεσθαι. σχεδὸν δὲ καὶ
οἱ ὁριζόμενοι οὕτως εἰώθασιν ἀποδιδόναι· τήν τε γὰρ μονάδα
30 ἀρχὴν ἀριθμοῦ φασὶν εἶναι καὶ τὴν στιγμὴν ἀρχὴν γραμμῆς. δῆλον οὖν ὅτι εἰς τὸ κοινὸν ἀμφοτέρων γένος τιθέασιν.
Τὰ μὲν οὖν ὄργανα δι' ὧν οἱ συλλογισμοὶ ταῦτ' ἐστίν·
οἱ δὲ τόποι πρὸς οὓς χρήσιμα τὰ λεχθέντα οἵδε εἰσίν.

Β.

Ἔστι δὲ τῶν προβλημάτων τὰ μὲν καθόλου τὰ δ' ἐπὶ
μέρους. καθόλου μὲν οὖν οἷον ὅτι πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθὸν καὶ
ὅτι οὐδεμία ἡδονὴ ἀγαθόν, ἐπὶ μέρους δὲ οἷον ὅτι ἔστι τις
p.109 ἡδονὴ ἀγαθὸν καὶ ἔστι τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθόν. ἔστι δὲ πρὸς
ἀμφότερα τὰ γένη τῶν προβλημάτων κοινὰ τὰ καθόλου
κατασκευαστικὰ καὶ ἀνασκευαστικά· δείξαντες γὰρ ὅτι παντὶ
ὑπάρχει, καὶ ὅτι τινὶ ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. ὁμοίως
5 δὲ κἂν ὅτι οὐδενὶ ὑπάρχει δείξωμεν, καὶ ὅτι οὐ παντὶ ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. πρῶτον οὖν περὶ τῶν καθόλου
ἀνασκευαστικῶν ῥητέον διά τε τὸ κοινὰ εἶναι τὰ τοιαῦτα
πρὸς τὰ καθόλου καὶ τὰ ἐπὶ μέρους, καὶ διὰ τὸ μᾶλλον
τὰς θέσεις κομίζειν ἐν τῷ ὑπάρχειν ἢ μή, τοὺς δὲ διαλε-
10 γομένους ἀνασκευάζειν. ἔστι δὲ χαλεπώτατον τὸ ἀντιστρέφειν τὴν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος οἰκείαν ὀνομασίαν· τὸ
γὰρ πῇ καὶ μὴ καθόλου ἐπὶ μόνων ἐνδέχεται τῶν συμβεβηκότων. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ ὅρου καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ γένους
ἀναγκαῖον ἀντιστρέφειν, οἷον εἰ ὑπάρχει τινὶ ζῴῳ πεζῷ δί-
15 ποδι εἶναι, ἀντιστρέψαντι ἀληθὲς ἔσται λέγειν ὅτι ζῷον πεζὸν

---

24 χρήσιμον P. — 25 μὲν ἐν θαλάσσῃ γαλήνῃ ou. — 26 ὅτι u. — ὅτι ὡς στιγμὴ ἐν γραμμῇ μονὰς C. — 28 οὐκ ἀλλοτρίως δόξομεν C. — 29 οἱ om A. — 33 λεγόμενα f. — 39 ὅτι om P.

109a1 καὶ] καὶ ὅτι Cof. — πρὸς ἀμφότερα om P. — 3 ἀνασκευαστικὰ καὶ κατασκευαστικά C. — 5 ὑπάρχῃ B, corr A, ὑπάρχειν C. — ὅτι τινὶ οὐχ ὑπάρχειν C. — 6 πρῶτον μὲν οὖν CP. — 8 πρὸς τὸ corr P. — 13 ἰδίου καὶ τοῦ ὅρου f. — 14 ὑπάρξει P. — πεζῷ om C. — 15 ἐστι λέγειν ζῷον u.

δίπουν ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ γένους· εἰ γὰρ ζῴῳ ὑπάρχει τινὶ εἶναι, ζῷόν ἐστιν. τὰ δ' αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου· εἰ γὰρ ὑπάρχει τινὶ γραμματικῆς δεκτικῷ εἶναι, γραμματικῆς δεκτικὸν ἔσται. οὐδὲν γὰρ τούτων ἐνδέχεται κατά τι ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, ἀλλ' ἁπλῶς ἢ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρ- 20 χειν. ἐπὶ δὲ τῶν συμβεβηκότων οὐδὲν κωλύει κατά τι ὑπάρχειν, οἷον λευκότητα ἢ δικαιοσύνην, ὥστε οὐκ ἀπόχρη τὸ δεῖξαι ὅτι ὑπάρχει λευκότης ἢ δικαιοσύνη πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι λευκὸς ἢ δίκαιός ἐστιν· ἔχει γὰρ ἀμφισβήτησιν ὅτι κατά τι λευκὸς ἢ δίκαιός ἐστιν. ὥστ' οὐκ ἀναγκαῖον ἐπὶ τῶν συμβε- 25 βηκότων τὸ ἀντιστρέφειν.

Διορίσασθαι δὲ δεῖ καὶ τὰς ἁμαρτίας τὰς ἐν τοῖς προβλήμασιν, ὅτι εἰσὶ διτταί, ἢ τῷ ψεύδεσθαι ἢ τῷ παραβαίνειν τὴν κειμένην λέξιν. οἵ τε γὰρ ψευδόμενοι καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὑπάρχειν τινὶ λέγοντες ἁμαρτάνουσι· καὶ οἱ τοῖς 30 ἀλλοτρίοις ὀνόμασι τὰ πράγματα προσαγορεύοντες, οἷον τὴν πλάτανον ἄνθρωπον, παραβαίνουσι τὴν κειμένην ὀνομασίαν.

2 Εἷς μὲν δὴ τόπος τὸ ἐπιβλέπειν εἰ τὸ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον ὑπάρχον ὡς συμβεβηκὸς ἀποδέδωκεν. ἁμαρ- 35 τάνεται δὲ μάλιστα τοῦτο περὶ τὰ γένη, οἷον εἴ τις τῷ λευκῷ φαίη συμβεβηκέναι χρώματι εἶναι· οὐ γὰρ συμβέβηκε τῷ λευκῷ χρώματι εἶναι, ἀλλὰ γένος αὐτοῦ τὸ χρῶμά ἐστιν. ἐνδέχεται μὲν οὖν καὶ κατὰ τὴν ὀνομασίαν διορίσαι τὸν τιθέμενον, οἷον ὅτι συμβέβηκε τῇ δικαιοσύνῃ ἀρετῇ εἶναι· πολ- b λάκις δὲ καὶ μὴ διορίσαντι κατάδηλον ὅτι τὸ γένος ὡς συμβεβηκὸς ἀποδέδωκεν, οἷον εἴ τις τὴν λευκότητα κεχρῶσθαι φήσειεν ἢ τὴν βάδισιν κινεῖσθαι. ἀπ' οὐδενὸς γὰρ γένους παρωνύμως ἡ κατηγορία κατὰ τοῦ εἴδους λέγεται, ἀλλὰ 5 πάντα συνωνύμως τὰ γένη τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται· καὶ γὰρ τοὔνομα καὶ τὸν λόγον ἐπιδέχεται τὸν τῶν γενῶν τὰ εἴδη. ὁ οὖν κεχρωσμένον εἴπας τὸ λευκὸν οὔτε ὡς γένος ἀποδέδωκεν,

---

18 τινὶ om *C.* — 19 ἐστιν *Cu.* — οὐθὲν *C.* — 20 ἢ μὴ ὑπάρχειν mg *u*, om *C.* — ἀλλ'...ὑπάρχειν mg *u.* — ἢ post ἁπλῶς om *BCu.* — 21 οὐθὲν *C.* — 24 et 25 λευκὸν ἢ δίκαιον *u.* — 24 ἔχει...ἐστιν om *P.* — 27 καὶ] κατὰ *P.* — 28 alt τῷ] τὸ *P.* — 31 φάσκοντες *C.* — 36 τοῦτο μάλιστα *CP.* — εἴ om *P.* — τις om *CP.* — τὸ λευκὸν *BP*, fort pr c.

109b7 τὸ ὄνομα *P.* — τὸν τῶν] τῶν *Acou.* — 8 εἰπὼν *CPf*, corr *Acu.*

ἐπειδὴ παρωνύμως εἴρηκεν, οὔθ᾽ ὡς ἴδιον ἢ ὡς ὁρισμόν· ὁ
10 γὰρ ὁρισμὸς καὶ τὸ ἴδιον οὐδενὶ ἄλλῳ ὑπάρχει, κέχρωσται
δὲ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων, οἷον ξύλον λίθος ἄνθρωπος ἵππος.
δῆλον οὖν ὅτι ὡς συμβεβηκὸς ἀποδίδωσιν.

Ἄλλος τὸ ἐπιβλέπειν οἷς ὑπάρχειν ἢ πᾶσιν ἢ μηδενὶ
εἴρηται. σκοπεῖν δὲ κατ᾽ εἴδη καὶ μὴ ἐν τοῖς ἀπείροις· ὁδῷ
15 γὰρ μᾶλλον καὶ ἐν ἐλάττοσιν ἡ σκέψις. δεῖ δὲ σκοπεῖν καὶ
ἄρχεσθαι ἀπὸ τῶν πρώτων, εἶτ᾽ ἐφεξῆς ἕως τῶν ἀτόμων,
οἷον εἰ τῶν ἀντικειμένων τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην ἔφησεν εἶναι,
σκεπτέον εἰ τῶν πρός τι καὶ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν κατὰ στέ-
ρησιν καὶ ἕξιν καὶ τῶν κατ᾽ ἀντίφασιν λεγομένων ἡ αὐτὴ
20 ἐπιστήμη· κἂν ἐπὶ τούτων μήπω φανερὸν ᾖ, πάλιν ταῦτα
διαιρετέον μέχρι τῶν ἀτόμων, οἷον εἰ τῶν δικαίων καὶ ἀδί-
κων, ἢ τοῦ διπλασίου καὶ ἡμίσεος, ἢ τυφλότητος καὶ ὄψεως,
ἢ τοῦ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. ἐὰν γὰρ ἐπί τινος δειχθῇ ὅτι οὐχ
ἡ αὐτή, ἀνῃρηκότες ἐσόμεθα τὸ πρόβλημα· ὁμοίως δὲ καὶ
25 ἐὰν μηδενὶ ὑπάρχῃ. οὗτος δ᾽ ὁ τόπος ἀντιστρέφει πρὸς τὸ
κατασκευάζειν καὶ ἀνασκευάζειν. ἐὰν γὰρ ἐπὶ πάντων φαί-
νηται διαίρεσιν προενέγκασιν ἢ ἐπὶ πολλῶν, ἀξιωτέον καὶ
καθόλου τιθέναι ἢ ἔνστασιν φέρειν ἐπὶ τίνος οὐχ οὕτως· ἐὰν
γὰρ μηδέτερον τούτων ποιῇ, ἄτοπος φανεῖται μὴ τιθείς.

30 Ἄλλος τὸ λόγους ποιεῖν τοῦ τε συμβεβηκότος καὶ ᾧ
συμβέβηκεν, ἢ ἀμφοτέρων καθ᾽ ἑκάτερον ἢ τοῦ ἑτέρου, εἶτα
σκοπεῖν εἴ τι μὴ ἀληθὲς ἐν τοῖς λόγοις ὡς ἀληθὲς εἴληπται.
οἷον εἰ ἔστι θεὸν ἀδικεῖν, τί τὸ ἀδικεῖν; εἰ γὰρ τὸ βλάπτειν
ἑκουσίως, δῆλον ὡς οὐκ ἔστι θεὸν ἀδικεῖσθαι· οὐ γὰρ ἐνδέχεται
35 βλάπτεσθαι τὸν θεόν. καὶ εἰ φθονερὸς ὁ σπουδαῖος, τίς ὁ
φθονερὸς καὶ τίς ὁ φθόνος; εἰ γὰρ ὁ φθόνος ἐστὶ λύπη ἐπὶ
φαινομένῃ εὐπραγίᾳ τῶν ἐπιεικῶν τινός, δῆλον ὅτι ὁ σπου-
δαῖος οὐ φθονερός· φαῦλος γὰρ ἂν εἴη. καὶ εἰ ὁ νεμεσητι-

---

9 ἐπεὶ *f*. — 11 λίθος ξύλον *C*. — 12 ἀποδέδωκεν *C*. — 13 ἄλλος τόπος τὸ *Cf*. — 14 ὁδῷ τε γὰρ *C*. — 15 δεῖ δὴ *P*. — 17 ἔφησεν ἐπιστήμην *f*. — 20 καὶ pr *A*. — ταῦτα πάλιν *P*. — ταὐτὰ *C*. — 21 εἰ καὶ τῶν *f*. — 22 καὶ] καὶ τοῦ *Cf*. — ἡμίσεως pr *B*. — 23 καὶ] ἢ *C*. — 24 καὶ ἐὰν] κἂν *C*. — 25 εἰ μ. ὑπάρχει *f*. — πρὸς] καὶ πρὸς *f*. — 26 ἀνασκευάζειν καὶ κατασκευάζειν *CP*. — εἰ... φαίνεται *f*. — 27 προσενέγκασιν pr *u*. — ἐπὶ τῶν πολλῶν *P*. — 28 εἰ γὰρ... ποιεῖ *f*. — 29 φαίνεται *C*. — 30 ἄλλος τόπος τὸ *C*, pr *f*. — ᾧ] ὧν *P*. — 33 post θεὸν del alqd *u*. — 36 ἔστιν ὁ φθόνος *P*. — 37 οὐ φθονερὸς ὁ σπουδαῖος *f*.

κὸς φθονερός, τίς ἑκάτερος αὐτῶν; οὕτω γὰρ καταφανὲς ἔσται πότερον ἀληθὲς ἢ ψεῦδος τὸ ῥηθέν, οἷον εἰ φθονερὸς p. 110 μὲν ὁ λυπούμενος ἐπὶ ταῖς τῶν ἀγαθῶν εὐπραγίαις, νεμεσητικὸς δ' ὁ λυπούμενος ἐπὶ ταῖς τῶν κακῶν εὐπραγίαις, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη φθονερὸς ὁ νεμεσητικός. λαμβάνειν δὲ καὶ ἀντὶ τῶν ἐν τοῖς λόγοις ὀνομάτων λόγους, καὶ μὴ 5 ἀφίστασθαι ἕως ἂν εἰς γνώριμον ἔλθῃ· πολλάκις γὰρ ὅλου μὲν τοῦ λόγου ἀποδοθέντος οὔπω δῆλον τὸ ζητούμενον, ἀντὶ δέ τινος τῶν ἐν τῷ λόγῳ ὀνομάτων λόγου ῥηθέντος κατάδηλον γίνεται.

Ἔτι τὸ πρόβλημα πρότασιν ἑαυτῷ ποιούμενον ἐνίστα- 10 σθαι· ἡ γὰρ ἔνστασις ἔσται ἐπιχείρημα πρὸς τὴν θέσιν. ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος σχεδὸν ὁ αὐτὸς τῷ ἐπιβλέπειν οἷς ὑπάρχειν ἢ πᾶσιν ἢ μηδενὶ εἴρηται· διαφέρει δὲ τῷ τρόπῳ.

Ἔτι διορίζεσθαι ποῖα δεῖ καλεῖν ὡς οἱ πολλοὶ καὶ ποῖα οὔ. χρήσιμον γὰρ καὶ πρὸς τὸ κατασκευάζειν καὶ 15 πρὸς τὸ ἀνασκευάζειν, οἷον ὅτι ταῖς μὲν ὀνομασίαις τὰ πράγματα προσαγορευτέον καθάπερ οἱ πολλοί, ποῖα δὲ τῶν πραγμάτων ἐστὶ τοιαῦτα ἢ οὐ τοιαῦτα, οὐκέτι προσεκτέον τοῖς πολλοῖς. οἷον ὑγιεινὸν μὲν ῥητέον τὸ ποιητικὸν ὑγιείας, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν· πότερον δὲ τὸ προκείμενον ποιητικὸν 20 ὑγιείας ἢ οὔ, οὐκέτι ὡς οἱ πολλοὶ κλητέον ἀλλ' ὡς ὁ ἰατρός.

Ἔτι ἐὰν πολλαχῶς λέγηται, κείμενον δὲ ᾖ ὡς ὑπάρ- 3 χει ἢ ὡς οὐχ ὑπάρχει, θάτερον δεικνύναι τῶν πλεοναχῶς λεγομένων, ἐὰν μὴ ἄμφω ἐνδέχηται. χρηστέον δ' ἐπὶ τῶν 25 λανθανόντων· ἐὰν γὰρ μὴ λανθάνῃ πολλαχῶς λεγόμενον, ἐνστήσεται ὅτι οὐ διείλεκται ὅπερ αὐτὸς ἠπόρει, ἀλλὰ θάτερον. οὗτος δ' ὁ τόπος ἀντιστρέφει καὶ πρὸς τὸ κατασκευάσαι καὶ ἀνασκευάσαι. κατασκευάζειν μὲν γὰρ βουλόμε-

---

110a2 εὐπραξίαις *u*. — 6 προαφίστασθαι *C*. — εἴς τι γνώριμον *C*. — 7 οὔπω] οὐ *CPuf*. — 13 pr ἢ om *u*. — δὴ *P*. — 14 ἔτι δεῖ διορίζεσθαι *C*. — 15 χρήσιμα *P*. — γὰρ δὲ *f*. — 16 πρὸς τὸ om *C*. — 20 ποιητικὸν rc mg *u*. — 21 λεκτέον pr *u*. — 22 ἰατρός. οἷον εἴ τι-θείη τις ὅτι ὁ κοιμώμενος αἰσθάνεται, οὐδαμῶς χρὴ διελομένους παρ' ἑαυτῶν τὸ αἰσθάνεσθαι εἴς τε τὸ κατ' ἐνέργειαν καὶ κατὰ δύναμιν δεικνύναι ὅτι ὁ κοιμώμενος αἰσθάνεται. αἰσθάνεσθαι γὰρ λέγονται οἱ δύναμιν τοῦ αἰσθάνεσθαι ἔχοντες. ἔτι ἐὰν *f*. — 27 εἰ λανθάνοι *f*. — 28 καὶ om u. — ἀνασκευάσαι καὶ κατασκευάσαι *C*. — 29 καὶ πρὸς τὸ ἀνασκευάσαι *u*, om *AP*.

30 νοι δείξομεν ὅτι θάτερον ὑπάρχει, ἐὰν μὴ ἄμφω δυνώμεθα· ἀνασκευάζοντες δὲ ὅτι οὐχ ὑπάρχει θάτερον δείξομεν, ἐὰν μὴ ἄμφω δυνώμεθα. πλὴν ἀνασκευάζοντι μὲν οὐδὲν δεῖ ἐξ ὁμολογίας διαλέγεσθαι, οὔτ' εἰ παντὶ οὔτ' εἰ μηδενὶ ὑπάρχειν εἴρηται· ἐὰν γὰρ δείξωμεν ὅτι οὐχ ὑπάρ-
35 χει ὁτῳοῦν, ἀνῃρηκότες ἐσόμεθα τὸ παντὶ ὑπάρχειν, ὁμοίως δὲ κἂν ἑνὶ δείξωμεν ὑπάρχον, ἀναιρήσομεν τὸ μηδενὶ ὑπάρχειν. κατασκευάζουσι δὲ προδιομολογητέον ὅτι εἰ ὁτῳοῦν ὑπάρχει παντὶ ὑπάρχει, ἂν πιθανὸν ᾖ τὸ ἀξίωμα. οὐ γὰρ
b ἀπόχρη πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι παντὶ ὑπάρχει τὸ ἐφ' ἑνὸς διαλεχθῆναι, οἷον εἰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατος, διότι ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος, ὥστε προομολογητέον ὅτι εἰ ἡτισοῦν ψυχὴ ἀθάνατος, πᾶσα ἀθάνατος. τοῦτο δ' οὐκ ἀεὶ ποιη-
5 τέον, ἀλλ' ὅταν μὴ εὐπορῶμεν κοινὸν ἐπὶ πάντων ἕνα λόγον εἰπεῖν, καθάπερ ὁ γεωμέτρης ὅτι τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει.

Ἐὰν δὲ μὴ λανθάνῃ πολλαχῶς λεγόμενον, διελόμενον ὁσαχῶς λέγεται καὶ ἀναιρεῖν καὶ κατασκευάζειν. οἷον
10 εἰ τὸ δέον ἐστὶ τὸ συμφέρον ἢ τὸ καλόν, πειρατέον ἄμφω κατασκευάζειν ἢ ἀναιρεῖν περὶ τοῦ προκειμένου, οἷον ὅτι καλὸν καὶ συμφέρον, ἢ ὅτι οὔτε καλὸν οὔτε συμφέρον. ἐὰν δὲ μὴ ἐνδέχηται ἀμφότερα, θάτερον δεικτέον, ἐπισημαινόμενον ὅτι τὸ μὲν τὸ δ' οὔ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος κἂν πλείω ᾖ
15 εἰς ἃ διαιρεῖται.

Πάλιν ὅσα μὴ καθ' ὁμωνυμίαν λέγεται πολλαχῶς, ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον, οἷον ἐπιστήμη μία πλειόνων ἢ ὡς τοῦ τέλους καὶ τοῦ πρὸς τὸ τέλος, οἷον ἰατρικὴ τοῦ ὑγίειαν ποιῆσαι καὶ τοῦ διαιτῆσαι, ἢ ὡς ἀμφοτέρων τελῶν, καθά-
20 περ τῶν ἐναντίων ἡ αὐτὴ λέγεται ἐπιστήμη (οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τέλος τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου), ἢ ὡς τοῦ καθ' αὑτὸ καὶ τοῦ

---

32 ἀνασκευάζουσι *u*. — 34 ὅτι τινὶ οὐχ ὑπάρχει ὁπωσοῦν *C*. — 36 ὑπάρχειν *f*. — 37 ὅτι om *P*. — 38 ὑπάρχειν πιθανὸν pr *B*.
110b2 διαλεγῆναι *C*. — διότι] ὅτι corr *A*, καὶ ὅτι *uf*. — 3 πᾶσα ψυχὴ *CPf*. — προδιομολογητέον *u*. — προσδιομολογητέον διότι *C*. — εἴ τις οὖν *Bf*, pr *A*, εἴ τις *P*. — 4 πᾶσα] καὶ πᾶσα *C*. — 7 ἔχει] ἔχει τὰς (τρεῖς *Pf*) γωνίας *CPf*. — 9 ποσαχῶς *Puf*. — 12 ἢ … συμφέρον rc mg *u*. — ὅτι οὐ καλὸν *A*. — 13 ἐνδέχεται *C*. — 14 καὶ pr *A*. — 16 λέγηται *BP*. — 18 alt τοῦ] τῶν *BC*. — οἷον ἡ ἰατρικὴ *Cf*. — 19 ἐμποιῆσαι *f*. — 20 οὐθὲν *P*. — 21 τέλος τέλους τὸ *B*.

κατὰ συμβεβηκός, οἷον καθ' αὑτὸ μὲν ὅτι τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὅτι τὸ ἰσόπλευρον· ὅτι γὰρ συμβέβηκε τῷ τριγώνῳ ἰσοπλεύρῳ τριγώνῳ εἶναι, κατὰ τοῦτο γνωρίζομεν ὅτι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει. εἰ 25 οὖν μηδαμῶς ἐνδέχεται τὴν αὐτὴν εἶναι πλειόνων ἐπιστήμην, δῆλον ὅτι ὅλως οὐκ ἐνδέχεται εἶναι, ἢ εἴ πως ἐνδέχεται, δῆλον ὅτι ἐνδέχεται. διαιρεῖσθαι δὲ ὁσαχῶς χρήσιμον. οἷον ἐὰν βουλώμεθα κατασκευάσαι, τὰ τοιαῦτα προοιστέον ὅσα ἐνδέχεται, καὶ διαιρετέον εἰς ταῦτα μόνον ὅσα καὶ χρή- 30 σιμα πρὸς τὸ κατασκευάσαι· ἂν δ' ἀνασκευάσαι, ὅσα μὴ ἐνδέχεται, τὰ δὲ λοιπὰ παραλειπτέον. ποιητέον δὲ καὶ ἐπὶ τούτων, ὅταν λανθάνῃ ποσαχῶς λέγεται. καὶ εἶναι δὲ τόδε τοῦδε ἢ μὴ εἶναι ἐκ τῶν αὐτῶν τόπων κατασκευαστέον, οἷον ἐπιστήμην τήνδε τοῦδε ἢ ὡς τέλους ἢ ὡς τῶν πρὸς τὸ τέ- 35 λος ἢ ὡς τῶν κατὰ συμβεβηκός, ἢ πάλιν μὴ εἶναί τι κατὰ μηδένα τῶν ῥηθέντων τρόπων. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ ἐπιθυμίας, καὶ ὅσα ἄλλα λέγεται πλειόνων. ἔστι γὰρ ἡ ἐπιθυμία τούτου ἢ ὡς τέλους, οἷον ὑγιείας, ἢ ὡς τῶν πρὸς τὸ p.111 τέλος, οἷον τοῦ φαρμακευθῆναι, ἢ ὡς τοῦ κατὰ συμβεβηκός, καθάπερ ἐπὶ τοῦ οἴνου ὁ φιλόγλυκυς οὐχ ὅτι οἶνος ἀλλ' ὅτι γλυκύς ἐστιν. καθ' αὑτὸ μὲν γὰρ τοῦ γλυκέος ἐπιθυμεῖ, τοῦ δ' οἴνου κατὰ συμβεβηκός· ἐὰν γὰρ αὐστηρὸς ᾖ, οὐκέτι ἐπιθυ- 5 μεῖ. κατὰ συμβεβηκὸς οὖν ἐπιθυμεῖ. χρήσιμος δ' ὁ τόπος οὗτος ἐν τοῖς πρός τι· σχεδὸν γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν πρός τί ἐστιν.

Ἔτι τὸ μεταλαμβάνειν εἰς τὸ γνωριμώτερον ὄνομα, οἷον **4** ἀντὶ τοῦ ἀκριβοῦς ἐν ὑπολήψει τὸ σαφὲς καὶ ἀντὶ τῆς πολυπραγμοσύνης ἡ φιλοπραγμοσύνη· γνωριμωτέρου γὰρ γι- 10 νομένου τοῦ ῥηθέντος εὐεπιχειρητοτέρα ἡ θέσις. ἔστι δὲ καὶ οὗτος ὁ τόπος πρὸς ἄμφω κοινός, καὶ πρὸς τὸ κατασκευάζειν καὶ ἀνασκευάζειν.

---

22 τὸ om *B*. — τρίγωνον τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν *C*. — 23 ἔχει τὰς τρεῖς γωνίας κατὰ *Pf*. — 24 τῷ τριγώνῳ corr *B* ubi locus paucioribus, rc supra vs *u*. — τριγώνῳ τριγώνῳ ἰσοπλεύρῳ *C*. — 25 κατὰ ...ὅτι pr om *C*. — δύο *C*. — ἔχει τὰς ἐντὸς εἰ *CPf*. — 26 πλεόνων *C*. — 27 εἶναι om *C*. — 29 ἐὰν μὲν βουλ. *C*. — ὅσα] εἰς ὅσα *C*. — 30 μόνα *C*. — 31 ἐὰν *CP*. — 32 παραληπτέον *AB*, pr *C*. — 36 τῶν] τὸ *P*, om *u*. — τι om *C*.

111a2 alt τοῦ om *C*. — 4 ἐστιν om *C*. — 7 τοῖς] τῷ *A*. — τῶν ἐν τοῖς πρός *C*. — εἰσιν *f*. — 9 ἀκριβῶς pr *A*. — 10 τὴν φιλοπραγμοσύνην *CP*, corr *Ac*. — γιγνομένου *Bc*, γενομένου *Cf*. — 11 ἐπιχειροτέρα *f*. — θέσις ἐστίν. ἔστι *C*. — 12 ἀνασκευάζειν καὶ (πρὸς τὸ *u*) κατασκευάζειν *fu*.

Πρὸς δὲ τὸ δεῖξαι τὰ ἐναντία τῷ αὐτῷ ὑπάρχοντα σκο-
15 πεῖν ἐπὶ τοῦ γένους, οἷον ἐὰν βουλώμεθα δεῖξαι ὅτι ἔστι περὶ
αἴσθησιν ὀρθότης καὶ ἁμαρτία, τὸ δ' αἰσθάνεσθαι κρίνειν ἐστί,
κρίνειν δ' ἔστιν ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς, καὶ περὶ αἴσθησιν ἂν εἴη
ὀρθότης καὶ ἁμαρτία. νῦν μὲν οὖν ἐκ τοῦ γένους περὶ τὸ εἶδος
ἡ ἀπόδειξις· τὸ γὰρ κρίνειν γένος τοῦ αἰσθάνεσθαι· ὁ γὰρ αἰ-
20 σθανόμενος κρίνει πως. πάλιν δ' ἐκ τοῦ εἴδους τῷ γένει· ὅσα
γὰρ τῷ εἴδει ὑπάρχει, καὶ τῷ γένει, οἷον εἰ ἔστιν ἐπιστήμη
φαύλη καὶ σπουδαία, καὶ διάθεσις φαύλη καὶ σπουδαία·
ἡ γὰρ διάθεσις τῆς ἐπιστήμης γένος. ὁ μὲν οὖν πρότερος τό-
πος ψευδής ἐστι πρὸς τὸ κατασκευάσαι, ὁ δὲ δεύτερος ἀλη-
25 θής. οὐ γὰρ ἀναγκαῖον, ὅσα τῷ γένει ὑπάρχει, καὶ τῷ εἴ-
δει ὑπάρχειν· ζῷον μὲν γάρ ἐστι πτηνὸν καὶ τετράπουν, ἄν-
θρωπος δ' οὔ. ὅσα δὲ τῷ εἴδει ὑπάρχει, ἀναγκαῖον καὶ τῷ
γένει· εἰ γάρ ἐστιν ἄνθρωπος σπουδαῖος, καὶ ζῷόν ἐστι σπου-
δαῖον. πρὸς δὲ τὸ ἀνασκευάζειν ὁ μὲν πρότερος ἀληθής, ὁ δὲ
30 ὕστερος ψευδής· ὅσα γὰρ τῷ γένει οὐχ ὑπάρχει, οὐδὲ τῷ εἴ-
δει· ὅσα δὲ τῷ εἴδει μὴ ὑπάρχει, οὐκ ἀνάγκη τῷ γένει
μὴ ὑπάρχειν.

Ἐπεὶ δ' ἀναγκαῖον, ὧν τὸ γένος κατηγορεῖται, καὶ
τῶν εἰδῶν τι κατηγορεῖσθαι, καὶ ὅσα ἔχει τὸ γένος ἢ πα-
35 ρωνύμως ἀπὸ τοῦ γένους λέγεται, καὶ τῶν εἰδῶν τι ἀναγκαῖον
ἔχειν ἢ παρωνύμως ἀπό τινος τῶν εἰδῶν λέγεσθαι, οἷον εἴ
τινος ἐπιστήμη κατηγορεῖται, καὶ γραμματικὴ ἢ μουσικὴ ἢ
τῶν ἄλλων τις ἐπιστημῶν κατηγορηθήσεται, καὶ εἴ τις ἔχει
b ἐπιστήμην ἢ παρωνύμως ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης λέγεται, καὶ
γραμματικὴν ἕξει ἢ μουσικὴν ἤ τινα τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν
ἢ παρωνύμως ἀπό τινος αὐτῶν ῥηθήσεται, οἷον γραμματικὸς
ἢ μουσικός. ἐὰν οὖν τι τεθῇ λεγόμενον ἀπὸ τοῦ γένους ὁπωσ-
5 οῦν, οἷον τὴν ψυχὴν κινεῖσθαι, σκοπεῖν εἰ κατά τι τῶν εἰδῶν
τῶν τῆς κινήσεως ἐνδέχεται τὴν ψυχὴν κινεῖσθαι, οἷον αὔ-
ξεσθαι ἢ φθείρεσθαι ἢ γίγνεσθαι ἢ ὅσα ἄλλα κινήσεως εἴδη.
εἰ γὰρ κατὰ μηδέν, δῆλον ὅτι οὐ κινεῖται. οὗτος δ' ὁ τόπος

14 τἀναντία *Pf*, τὰ 'ναντία *C*. — 17 ἂν εἴη] ἐστιν *u*. — 20 κρι-
νεῖ *C*. — δ' om *Af*. — 22 φαύλη] ἐστὶν ἄρα φαύλη *C*, εἶναι φαύλη *f*,
ἄρα φαύλη *P*. — 30 δεύτερος *Cf*. — 31 οὐχ *C*. — 32 μὴ om *P*. —
34 τι] δεῖ *B*. — 36 ἔχει *B*. — 37 pr ἢ] καὶ *ABf*, fort pr c.

111b2 τῶν ἄλλων τινὰ *C*. — 5 οἷον τὸ τὴν *C*. — 7 γίνεσθαι *CPf*.
— 8 ὅτι] ὅτι καὶ *C*. — δ' om *C*.

κοινὸς πρὸς ἄμφω, πρός τε τὸ ἀνασκευάζειν καὶ κατασκευ-
άζειν· εἰ γὰρ κατά τι τῶν εἰδῶν κινεῖται, δῆλον ὅτι κινεῖται, 10
καὶ εἰ κατὰ μηδὲν τῶν εἰδῶν κινεῖται, δῆλον ὅτι οὐ κινεῖται.

Μὴ εὐποροῦντι δὲ ἐπιχειρήματος πρὸς τὴν θέσιν, σκο-
πεῖν ἐκ τῶν ὁρισμῶν ἢ τῶν ὄντων τοῦ προκειμένου πράγμα-
τος ἢ τῶν δοκούντων, κἂν εἰ μὴ ἀφ' ἑνὸς ἀλλ' ἀπὸ πλειόνων.
ῥᾷον γὰρ ὁρισαμένοις ἐπιχειρεῖν ἔσται· πρὸς γὰρ τοὺς ὁρι- 15
σμοὺς ῥᾷον ἡ ἐπιχείρησις.

Σκοπεῖν δὲ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τίνος ὄντος τὸ προκεί-
μενόν ἐστιν, ἢ τί ἐστιν ἐξ ἀνάγκης εἰ τὸ προκείμενόν ἐστι, κα-
τασκευάζειν μὲν βουλομένῳ, τίνος ὄντος τὸ προκείμενον ἔσται
(ἐὰν γὰρ ἐκεῖνο δειχθῇ ὑπάρχον, καὶ τὸ προκείμενον δεδει- 20
γμένον ἔσται), ἀνασκευάζειν δὲ βουλομένῳ, τί ἐστιν εἰ τὸ προ-
κείμενόν ἐστιν· ἐὰν γὰρ δείξωμεν τὸ ἀκόλουθον τῷ προκει-
μένῳ μὴ ὄν, ἀνῃρηκότες ἐσόμεθα τὸ προκείμενον.

Ἔτι ἐπὶ τὸν χρόνον ἐπιβλέπειν, εἴ που διαφωνεῖ, οἷον
εἰ τὸ τρεφόμενον ἔφησεν ἐξ ἀνάγκης αὔξεσθαι· τρέφεται 25
μὲν γὰρ ἀεὶ τὰ ζῷα, αὔξεται δ' οὐκ ἀεί. ὁμοίως δὲ καὶ
εἰ τὸ ἐπίστασθαι ἔφησε μεμνῆσθαι· τὸ μὲν γὰρ τοῦ παρεληλ-
υθότος χρόνου ἐστί, τὸ δὲ καὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλον-
τος. ἐπίστασθαι μὲν γὰρ λεγόμεθα τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλ-
λοντα, οἷον ὅτι ἔσται ἔκλειψις, μνημονεύειν δ' οὐκ ἐνδέχεται 30
ἄλλο ἢ τὸ παρεληλυθός.

Ἔτι ὁ σοφιστικὸς τρόπος, τὸ ἄγειν εἰς τοιοῦτον πρὸς ὃ 5
εὐπορήσομεν ἐπιχειρημάτων. τοῦτο δ' ἔσται ὁτὲ μὲν ἀναγκαῖον,
ὁτὲ δὲ φαινόμενον ἀναγκαῖον, ὁτὲ δ' οὔτε φαινόμενον οὔτ'
ἀναγκαῖον. ἀναγκαῖον μὲν οὖν, ὅταν ἀρνησαμένου τοῦ ἀπο- 35
κριναμένου τῶν πρὸς τὴν θέσιν τι χρησίμων πρὸς τοῦτο τοὺς
λόγους ποιῆται, τυγχάνῃ δὲ τοῦτο τῶν τοιούτων ὂν πρὸς ὃ εὐ-
πορεῖν ἔστιν ἐπιχειρημάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ὅταν ἐπαγωγὴν

---

14 κἂν εἰ] καὶ εἰ *B*, καὶ ἂν *C*, κἂν εἰ corr *u*, καὶ *A*. — ἀπὸ om *A*. — 14 ῥᾴων *u*. — ὁρισαμένους *C*. — 17 περὶ *C*. — τὸ] ἀνάγκη τὸ *f*, rc *B*. — ἐστι τὸ προκείμενον *P*. — 18 pr ἐστιν] εἶναι *f*. — tert ἐστι] ἀνάγκη εἶναι *C*. — 19 ἔσται ἐξ ἀνάγκης ἂν *Cf*. — 21 τί οὐκ ἔστιν corr *u*. — 24 ἐ π ι β λ έ π ε ι ν corr c. — που om *P*. — 25 ἐφ' ἧς ἐξ pr *A*. — 27 ἔφησέ τις μεμνῆσθαι *C*. — 28 pr καὶ om *u*. — alt τοῦ om *P*. — 30 ἔσται ἡλίου ἔκλειψις *CPuf*. — 31 ἀλλ' ἢ *Cf*. — 32 ἔ τ ι κ α ὶ σοφιστικὸς ὁ τ ρ ό π ο ς rc c. — 32 τόπος *C*. — τοιοῦτο *Cc*, τ ο ι ο ῦ τ ο ν corr *u*. — 36 ἀποκρινομένου *Pf*. — 37 τυγχάνει *BCu*, pr c. — ἔστιν εὐπορεῖν *P*. — εὐπορεῖ ἐπιχειρημάτων *C*.

p. 112 πρός τι διὰ τοῦ κειμένου ποιησάμενος ἀναιρεῖν ἐπιχειρῇ· τού-
του γὰρ ἀναιρεθέντος καὶ τὸ προκείμενον ἀναιρεῖται. φαι-
νόμενον δ' ἀναγκαῖον, ὅταν φαίνηται μὲν χρήσιμον καὶ οἰ-
κεῖον τῆς θέσεως, μὴ ᾖ δέ, πρὸς ὃ γίγνονται οἱ λόγοι, εἴτε
5 ἀρνησαμένου τοῦ τὸν λόγον ὑπέχοντος, εἴτε ἐπαγωγῆς ἐνδό-
ξου διὰ τῆς θέσεως πρὸς αὐτὸ γινομένης ἀναιρεῖν ἐπιχειροίη
αὐτό. τὸ δὲ λοιπόν, ὅταν μήτ' ἀναγκαῖον ᾖ μήτε φαινόμε-
νον πρὸς ὃ γίνονται οἱ λόγοι, ἄλλως δὲ παρεξελέγχεσθαι
συμβαίνῃ τῷ ἀποκρινομένῳ. δεῖ δ' εὐλαβεῖσθαι τὸν ἔσχα-
10 τον τῶν ῥηθέντων τρόπων· παντελῶς γὰρ ἀπηρτημένος καὶ
ἀλλότριος ἔοικεν εἶναι τῆς διαλεκτικῆς. διὸ δεῖ καὶ τὸν ἀπο-
κρινόμενον μὴ δυσκολαίνειν, ἀλλὰ τιθέναι τὰ μὴ χρήσιμα
πρὸς τὴν θέσιν, ἐπισημαινόμενον ὅσα μὴ δοκεῖ, τίθησι δέ.
μᾶλλον γὰρ ἀπορεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει τοῖς ἐρωτῶσι
15 πάντων τιθεμένων αὐτοῖς τῶν τοιούτων, ἐὰν μὴ περαίνωσιν.

Ἔτι πᾶς ὁ εἰρηκὼς ὁτιοῦν τρόπον τινὰ πολλὰ εἴρηκεν,
ἐπειδὴ πλείω ἑκάστῳ ἐξ ἀνάγκης ἀκόλουθά ἐστιν, οἷον ὁ εἰ-
ρηκὼς ἄνθρωπον εἶναι καὶ ὅτι ζῷόν ἐστιν εἴρηκε καὶ ὅτι ἔμ-
ψυχον καὶ ὅτι δίπουν καὶ ὅτι νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, ὥστε
20 ὁποιουοῦν ἑνὸς τῶν ἀκολούθων ἀναιρεθέντος ἀναιρεῖται καὶ τὸ
ἐν ἀρχῇ. εὐλαβεῖσθαι δὲ χρὴ τὰ τοιαῦτα καὶ τὸ χαλεπωτέρου τὴν
μετάληψιν ποιεῖσθαι· ἐνίοτε μὲν γὰρ ῥᾷον τὸ ἀκόλουθον ἀνε-
λεῖν, ἐνίοτε δ' αὐτὸ τὸ προκείμενον.

6 Ὅσοις δ' ἀνάγκη θάτερον μόνον ὑπάρχειν, οἷον τῷ ἀν-
25 θρώπῳ τὴν νόσον ἢ τὴν ὑγίειαν, ἐὰν πρὸς θάτερον εὐπορῶμεν
διαλέγεσθαι ὅτι ὑπάρχει ἢ οὐχ ὑπάρχει, καὶ πρὸς τὸ λοι-
πὸν εὐπορήσομεν. τοῦτο δ' ἀντιστρέφει πρὸς ἄμφω· δείξαν-
τες μὲν γὰρ ὅτι ὑπάρχει θάτερον, ὅτι οὐχ ὑπάρχει τὸ λοι-
πὸν δεδειχότες ἐσόμεθα· ἐὰν δ' ὅτι οὐχ ὑπάρχει δείξωμεν,

112a1 *ποιησαμένους AB, ποιησαμένου* corr *Cc, ποιησάμενος* pr *C.* — 5 *εἴτε ἀπὸ ἐπαγωγῆς Puf,* corr *B.* — 6 *αὐτὸν B.* — *γιγνομένης Bu, γενομένης C.* — *ἐπιχειρεῖ Pfu.* — 7 *ὅτε C.* — *ᾖ* om *C.* — 8 *γίγνονται ABcu.* — *δὲ] τε P.* — 9 *συμβαίνει BCf.* — *ἀποκριναμένῳ C.* — 10 *τρόπον BCPfcu.* — 12 alt *μὴ* rc add *u.* — 13 *ὅσα] ὡς ἅμα C, ὥσπερ* fort pr *c.* — *δοκεῖ μὲν τίθησι u.* — 14 *τὸ* om *P.* — *ἐρωτῶσιν ὅταν πάντων αὐτοῖς τιθεμένων C.* — 15 *ἐὰν μὴ] μηδὲν C.* — 18 *εἰρηκὼς P.* — 20 *ἑνὸς ὁποιουοῦν C.* — *ἀνῄρηται C.* — 21 *τὰ τοιαῦτα BCf.* — *καὶ τὸ] εἰς τὸ f,* corr *B, καὶ τὸ ἐκ Pu.* — *χαλεπώτερον* corr *B.* — *χαλεπώτερον ποιεῖσθαι μετάληψιν f.* — 22 *ῥᾳδιαίτερον τὸ C.* — 24 *μόνον θάτερον P.* — 25 *τὴν* bis om *C.* — 28 *ὅτι οὐχ ὑπάρχει* post 29 *ἐσόμεθα P.* — 29 *ὑπάρχῃ AB.*

τὸ λοιπὸν ὅτι ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. δῆλον οὖν ὅτι 30
πρὸς ἄμφω χρήσιμος ὁ τόπος.

Ἔτι τὸ ἐπιχειρεῖν μεταφέροντα τοὔνομα ἐπὶ τὸν λόγον,
ὡς μάλιστα προσῆκον ἐκλαμβάνειν ἢ ὡς κεῖται τοὔνομα, οἷον
εὔψυχον μὴ τὸν ἀνδρεῖον, καθάπερ νῦν κεῖται, ἀλλὰ τὸν
εὖ τὴν ψυχὴν ἔχοντα, καθάπερ καὶ εὔελπιν τὸν ἀγαθὰ ἐλ- 35
πίζοντα· ὁμοίως δὲ καὶ εὐδαίμονα, οὗ ἂν ὁ δαίμων ᾖ σπου-
δαῖος, καθάπερ Ξενοκράτης φησὶν εὐδαίμονα εἶναι τὸν τὴν
ψυχὴν ἔχοντα σπουδαίαν· ταύτην γὰρ ἑκάστου εἶναι δαίμονα.

Ἐπεὶ δὲ τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἐστί, τὰ b
δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὰ δ' ὁπότερ' ἔτυχεν, ἐὰν τὸ ἐξ ἀνάγ-
κης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τεθῇ ἢ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἀνάγκης,
ἢ αὐτὸ ἢ τὸ ἐναντίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀεὶ δίδωσι τόπον
ἐπιχειρήματος. ἐὰν γὰρ τὸ ἐξ ἀνάγκης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ 5
τεθῇ, δῆλον ὅτι οὐ παντί φησιν ὑπάρχειν, ὑπάρχοντος παντί,
ὥστε ἡμάρτηκεν· εἴ τε τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγόμενον ἐξ
ἀνάγκης ἔφησε· παντὶ γάρ φησιν ὑπάρχειν, οὐχ ὑπάρχον-
τος παντί. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐναντίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
ἐξ ἀνάγκης εἴρηκεν· ἀεὶ γὰρ ἐπ' ἔλαττον λέγεται τὸ ἐναν- 10
τίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, οἷον εἰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαῦλοι οἱ
ἄνθρωποι, ἀγαθοὶ ἐπ' ἔλαττον, ὥστ' ἔτι μᾶλλον ἡμάρτηκεν,
εἰ ἀγαθοὺς ἐξ ἀνάγκης εἴρηκεν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ τὸ ὁπό-
τερ' ἔτυχεν ἐξ ἀνάγκης ἔφησεν ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ· οὔτε γὰρ
ἐξ ἀνάγκης τὸ ὁπότερ' ἔτυχεν οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ἐνδέχε- 15
ται δέ, κἂν μὴ διορίσας εἴπῃ πότερον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ἐξ
ἀνάγκης εἴρηκεν, ᾖ δὲ τὸ πρᾶγμα ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, διαλέ-
γεσθαι ὡς ἐξ ἀνάγκης εἰρηκότος αὐτοῦ, οἷον εἰ φαύλους τοὺς
ἀποκλήρους ἔφησεν εἶναι μὴ διορίσας, ὡς ἐξ ἀνάγκης εἰρη-
κότος αὐτοῦ διαλέγεσθαι. 20

Ἔτι καὶ εἰ αὐτὸ αὑτῷ συμβεβηκὸς ἔθηκεν ὡς ἕτερον
διὰ τὸ ἕτερον εἶναι ὄνομα, καθάπερ Πρόδικος διῃρεῖτο τὰς

---

30 οὖν om *P.* — 32 κατὰ pr *BC.* — 33 μᾶλλον *C.* — προσῆκεν *A.* — ἐκλαμβάνειν pr om *BC.* — κεῖται καὶ τοὔνομα *P.* — 34 νῦν om *Pu.* — 35 εὐέλπιδα *u.* — 36 δὲ om *u.* — ἂν et ᾖ om *C.*

112b4 ἤτοι αὐτὸ *C.* — τὸ *B.* — 5 ἐάν τε γὰρ *C.* — 6 et 8 φήσει *P.* — 7 pr τὸ om *P.* — 9 δὲ om *u.* — 10 εἴρηκεν. τὸ γὰρ ἔλαττον *C.* — 11 οἱ om *u.* — 12 ὡς *P.* — 13 εἰ...εἴρηκεν mg *u.* — εἴρηκεν εἶναι. ὡσαύτως *C.* — 16 ἢ ὡς ἐξ *u.* — 21 εἰ καὶ *Pf.* — καὶ om *u.* — ἑαυτῷ *u*, τὸ *P.*

ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην· ταῦτα γὰρ πάντα τοῦ αὐτοῦ τῆς ἡδονῆς ὀνόματά ἐστιν. εἰ οὖν τις τὸ χαί-
25 ρειν τῷ εὐφραίνεσθαι φήσει συμβεβηκέναι, αὐτὸ ἂν αὐτῷ φαίη συμβεβηκέναι.

7 Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐναντία συμπλέκεται μὲν ἀλλήλοις ἑξαχῶς, ἐναντίωσιν δὲ ποιεῖ τετραχῶς συμπλεκόμενα, δεῖ λαμβάνειν τὰ ἐναντία, ὅπως ἂν χρήσιμον ᾖ καὶ ἀναιροῦντι
30 καὶ κατασκευάζοντι. ὅτι μὲν οὖν ἑξαχῶς συμπλέκεται, δῆλον· ἢ γὰρ ἑκάτερον τῶν ἐναντίων ἑκατέρῳ συμπλακήσεται· τοῦτο δὲ διχῶς, οἷον τὸ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τὸ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς, ἢ ἀνάπαλιν τὸ τοὺς φίλους κακῶς καὶ τοὺς ἐχθροὺς εὖ. ἢ ὅταν ἄμφω περὶ τοῦ ἑνός· διχῶς δὲ καὶ τοῦτο,
35 οἷον τὸ τοὺς φίλους εὖ καὶ τὸ τοὺς φίλους κακῶς, ἢ τὸ τοὺς ἐχθροὺς εὖ καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς. ἢ τὸ ἓν περὶ ἀμφοτέρων· διχῶς δὲ καὶ τοῦτο, οἷον τὸ τοὺς φίλους εὖ καὶ τὸ τοὺς ἐχθροὺς εὖ, ἢ τοὺς φίλους κακῶς καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς.

p. 113 Αἱ μὲν οὖν πρῶται δύο ῥηθεῖσαι συμπλοκαὶ οὐ ποιοῦσιν ἐναντίωσιν· τὸ γὰρ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν τῷ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς οὐκ ἔστιν ἐναντίον· ἀμφότερα γὰρ αἱρετὰ καὶ τοῦ αὐτοῦ ἤθους. οὐδὲ τὸ τοὺς φίλους κακῶς τῷ τοὺς ἐχθροὺς εὖ· καὶ
5 γὰρ ταῦτα ἀμφότερα φευκτὰ καὶ τοῦ αὐτοῦ ἤθους. οὐ δοκεῖ δὲ φευκτὸν φευκτῷ ἐναντίον εἶναι, ἐὰν μὴ τὸ μὲν καθ' ὑπερβολὴν τὸ δὲ κατ' ἔνδειαν λεγόμενον ᾖ· ἥ τε γὰρ ὑπερβολὴ τῶν φευκτῶν δοκεῖ εἶναι, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἔνδεια. τὰ δὲ λοιπὰ πάντα τέτταρα ποιεῖ ἐναντίωσιν. τὸ γὰρ τοὺς φίλους
10 εὖ ποιεῖν τῷ τοὺς φίλους κακῶς ἐναντίον· ἀπό τε γὰρ ἐναντίου ἤθους ἐστί, καὶ τὸ μὲν αἱρετὸν τὸ δὲ φευκτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· καθ' ἑκάστην γὰρ συζυγίαν τὸ μὲν αἱρετὸν τὸ δὲ φευκτόν, καὶ τὸ μὲν ἐπιεικοῦς ἤθους τὸ δὲ φαύ-

---

23 *πάντα γὰρ ταῦτα u.* — 24 *ὀνόματος u.* — *τῷ χαίρειν τὸ C.* — 25 *φαίη τῷ εὐφρ. u.* — *φαίη C.* — *αὐτὸ ... συμβεβηκέναι* om *A.* — 27 *τἀναντία C.* — *συμπέπλεκται ABPf.* — *ἑξαχῶς ἀλλήλοις C.* — 28 *συμπεπλεγμένα A.* — *λαμβάνειν δεῖ C.* — 29 *ᾖ χρήσιμον C.* — *ᾖ* om *u.* — 30 *συμπέπλεκται Af.* — 31 *ἢ* corr *B.* — *ἑκατέρῳ*] *ἑκατέρῳ τῶν ἐναντίων ABPfu.* — 33 *ἢ τὸ ἀνάπαλιν P.* — *κακῶς ποιεῖν καὶ τὸ τοὺς CP.* — 34 *ἢ ἀμφότερα περὶ CPu.* — 35 et 36 *εὖ*] *εὖ ποιεῖν CPu.* — 36 *καὶ τὸ τοὺς Cu.* — 37 alt *τὸ* om *P.*

113a1 *δύο πρῶται C.* — 4 *οὔτε C.* — 5 *ἤθους. ἀπὸ κακίας γάρ. οὐ B.* — 7 *ᾖ* post 6 *μὴ Cu.* — 8 *δοκεῖ τῶν φευκτῶν u.* — 9 *τέτταρα πάντα Cu.* — *τό τε γὰρ Cu.* — 10 *γὰρ*] *γὰρ τοῦ C.*

λου. δῆλον οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῷ αὐτῷ πλείονα ἐναντία συμβαίνει γίνεσθαι. τῷ γὰρ τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν καὶ 15 τὸ τοὺς ἐχθροὺς εὖ ποιεῖν ἐναντίον καὶ τὸ τοὺς φίλους κακῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστῳ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπισκοποῦσι δύο τὰ ἐναντία φανήσεται. λαμβάνειν οὖν τῶν ἐναντίων ὁπότερον ἂν ᾖ πρὸς τὴν θέσιν χρήσιμον.

Ἔτι εἰ ἔστι τι ἐναντίον τῷ συμβεβηκότι, σκοπεῖν εἰ 20 ὑπάρχει ᾧπερ τὸ συμβεβηκὸς εἴρηται ὑπάρχειν· εἰ γὰρ τοῦτο ὑπάρχει, ἐκεῖνο οὐκ ἂν ὑπάρχοι· ἀδύνατον γὰρ τἀναντία ἅμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν.

Ἢ εἴ τι τοιοῦτον εἴρηται κατά τινος, οὗ ὄντος ἀνάγκη τὰ ἐναντία ὑπάρχειν. οἷον εἰ τὰς ἰδέας ἐν ἡμῖν ἔφησεν εἶ- 25 ναι· κινεῖσθαί τε γὰρ καὶ ἠρεμεῖν αὐτὰς συμβήσεται, ἔτι δὲ αἰσθητὰς καὶ νοητὰς εἶναι. δοκοῦσι γὰρ αἱ ἰδέαι ἠρεμεῖν καὶ νοηταὶ εἶναι τοῖς τιθεμένοις ἰδέας εἶναι, ἐν ἡμῖν δὲ οὔσας ἀδύνατον ἀκινήτους εἶναι· κινουμένων γὰρ ἡμῶν ἀναγκαῖον καὶ τὰ ἐν ἡμῖν πάντα συγκινεῖσθαι. δῆλον δ' ὅτι 30 καὶ αἰσθηταί, εἴπερ ἐν ἡμῖν εἰσί· διὰ γὰρ τῆς περὶ τὴν ὄψιν αἰσθήσεως τὴν ἐν ἑκάστῳ μορφὴν γνωρίζομεν.

Πάλιν εἰ κεῖται συμβεβηκὸς ᾧ ἐστί τι ἐναντίον, σκοπεῖν εἰ καὶ τοῦ ἐναντίου δεκτικόν, ὅπερ καὶ τοῦ συμβεβηκότος· τὸ γὰρ αὐτὸ τῶν ἐναντίων δεκτικόν. οἷον εἰ τὸ μῖσος ἕπεσθαι 35 ὀργῇ ἔφησεν, εἴη ἂν τὸ μῖσος ἐν τῷ θυμοειδεῖ· ἐκεῖ γὰρ ἡ ὀργή. σκεπτέον οὖν εἰ καὶ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ θυμοειδεῖ· b εἰ γὰρ μή, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ ἐστὶν ἡ φιλία, οὐκ ἂν ἕποιτο μῖσος ὀργῇ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἀγνοεῖν ἔφησεν. εἴη γὰρ ἂν καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, εἴ-

14 πλείω *Cu.* — συμβαίνει ἐναντία *u.* — 15 τὸ *B.* — καὶ om *uf*, del *A.* — 16 τὸ τοὺς . . . καὶ τὸ om *C.* — κακῶς] κακῶς ἐναντίον *Pf.* — 17 ἑκάστῳ κατὰ τὸν *C.* — ἐπισκοποῦντι *C* — 18 τἀναντία *Cu.* — 20 pr εἰ om *P.* — 21 ὑπάρχει in fin corr *C.* — ὑπάρχειν om *C.* — 22 ὑπάρχοι] ὑπάρχει corr *BC*, ὑπάρχῃ pr *AB.* — γὰρ] γὰρ ἀμφότερα *Cu.* — τὰ ἐναντία *AB.* — 23 ἅμα om *Cu.* — ὑπάρχειν. ἄλλος εἴ τι συμβεβηκέναι τινί φησιν, ἐφορᾶν εἰ τῷ συμβεβηκότι ἐναντίον ἐστί τι. εἰ οὖν τὸ ἐναντίον ὑπάρχῃ τοῦ συμβεβηκότος ᾧ φησὶ συμβεβηκέναι, ἐκεῖνο οὐκ ἂν ὑπάρχοι ὃ ἐξ ἀρχῆς ἔφη συμβεβηκέναι. ἀδύνατον γὰρ τὰ ἐναντία ἅμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν. ἢ *C.* — 24 εἴρηται τοιοῦτον *f.* — 25 τἀναντία (*C*) συμβαίνειν *u.* — 26 τε om *u.* — αὐτὰς καὶ ἠρεμεῖν *C.* — αὐτὰ pr *A.* — 28 καὶ] καὶ ἀκίνητοι καὶ *Cu.* — 29 ἀνάγκη *u.* — 30 πάντα] ὄντα *C*, om *u.*

113b1 θυμοειδεῖ, ἡ φιλία· εἰ *BCu.* — 2 ἀλλ' om *P.* — θυμητικῷ pr *A.* — ἐστὶν om *Cu.* — 3 ἕποιτο τὸ μῖσος *BCf*, τὸ μῖσος τῇ *u.*

5 περ καὶ ἀγνοίας· ὅπερ οὐ δοκεῖ, τὸ ἐπιθυμητικὸν δεκτικὸν εἶναι ἐπιστήμης. ἀνασκευάζοντι μὲν οὖν, καθάπερ εἴρηται, χρηστέον· κατασκευάζοντι δέ, ὅτι μὲν ὑπάρχει τὸ συμβεβηκός, οὐ χρήσιμος ὁ τόπος, ὅτι δ' ἐνδέχεται ὑπάρχειν, χρήσιμος. δείξαντες μὲν γὰρ ὅτι οὐ δεκτικὸν τοῦ ἐναντίου, δε-
10 δειχότες ἐσόμεθα ὅτι οὔτε ὑπάρχει τὸ συμβεβηκὸς οὔτ' ἐνδέχεται ὑπάρξαι· ἐὰν δὲ δείξωμεν ὅτι ὑπάρχει τὸ ἐναντίον ἢ ὅτι δεκτικὸν τοῦ ἐναντίου ἐστίν, οὐδέπω δεδειχότες ἐσόμεθα ὅτι καὶ τὸ συμβεβηκὸς ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἐπὶ τοσοῦτον μόνον δεδειγμένον ἔσται.

8 Ἐπεὶ δ' αἱ ἀντιθέσεις τέτταρες, σκοπεῖν ἐκ μὲν τῶν
16 ἀντιφάσεων ἀνάπαλιν ἐκ τῆς ἀκολουθήσεως καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι, λαμβάνειν δ' ἐξ ἐπαγωγῆς, οἷον εἰ ὁ ἄνθρωπος ζῷον, τὸ μὴ ζῷον οὐκ ἄνθρωπος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐνταῦθα γὰρ ἀνάπαλιν ἡ ἀκολούθησις· τῷ
20 μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ ζῷον ἕπεται, τῷ δὲ μὴ ἀνθρώπῳ τὸ μὴ ζῷον οὔ, ἀλλ' ἀνάπαλιν τῷ μὴ ζῴῳ τὸ οὐκ ἄνθρωπος. ἐπὶ πάντων οὖν τὸ τοιοῦτον ἀξιωτέον, οἷον εἰ τὸ καλὸν ἡδύ, καὶ τὸ μὴ ἡδὺ οὐ καλόν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, οὐδ' ἐκεῖνο. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὴ ἡδὺ οὐ καλόν, τὸ καλὸν ἡδύ. δῆλον οὖν ὅτι
25 πρὸς ἄμφω ἀντιστρέφει ἡ κατὰ τὴν ἀντίφασιν ἀκολούθησις ἀνάπαλιν γινομένη.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων σκοπεῖν εἰ τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον ἕπεται, ἢ ἐπὶ ταὐτὰ ἢ ἀνάπαλιν, καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι· λαμβάνειν δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξ ἐπαγωγῆς,
30 ἐφ' ὅσον χρήσιμον. ἐπὶ ταὐτὰ μὲν οὖν ἀκολούθησις, οἷον τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῇ δειλίᾳ· τῇ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀκολουθεῖ, τῇ δὲ κακία, καὶ τῇ μὲν ἀκολουθεῖ τὸ αἱρετόν, τῇ δὲ τὸ φευκτόν. ἐπὶ ταὐτὰ οὖν καὶ ἡ τούτων ἀκολούθησις· ἐναντίον γὰρ τὸ αἱρετὸν τῷ φευκτῷ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἀνά-
35 παλιν δὲ ἡ ἀκολούθησις, οἷον εὐεξίᾳ μὲν ἡ ὑγίεια ἀκολουθεῖ,

---

8 ὅτι δ' . . . χρήσιμος om *C*. — 9 μὲν om *u*. — τὸ ἐναντίον pr *u*. — 15 ἀντιθέσεις εἰσὶ τέσσαρες *C*. — 16 ἀναιροῦντα καὶ κατασκευάζοντα *Cu*. — 23 τοῦτο μὴ *Cu*. — 24 εἰ om *P*. — μὴ τὸ *ABc*. — 26 γενομένη *C*. — 28 ἢ om *P*. — τὰ αὐτὰ *u*. — ἢ] ἡ ἀκολούθησις ἢ *u*. — καὶ om *C*. — καὶ] ἢ *C*, ἢ καὶ *u*. — τὰ αὐτὰ ἐξ *u*. — 30 ἐφ' ὅσον χρήσιμον om *ABPcf*. — ταῦτα *u*. — 31 ἀνδρίᾳ *Puf*. — 33 ταῦτα μὲν οὖν *P*. — καὶ οὕτως ἡ ἀκολούθησις *APf*. — 34 τῷ αἱρετῷ τὸ φευκτόν *Ac*. — 35 οἷον εἰ εὐεξία *C*. — ἡ om *Cu*.

καχεξίᾳ δὲ νόσος οὔ, ἀλλὰ νόσῳ καχεξία. δῆλον οὖν ὅτι ἀνάπαλιν ἐπὶ τούτων ἡ ἀκολούθησις. σπάνιον δὲ τὸ ἀνάπαλιν p.114 ἐπὶ τῶν ἐναντίων συμβαίνει, ἀλλὰ τοῖς πλείστοις ἐπὶ ταὐτὰ ἡ ἀκολούθησις. εἰ οὖν μήτ' ἐπὶ ταὐτὰ τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον ἀκολουθεῖ μήτε ἀνάπαλιν, δῆλον ὅτι οὐδὲ τῶν ῥηθέντων ἀκολουθεῖ τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ. εἰ δ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπὶ 5 τῶν ῥηθέντων ἀναγκαῖον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἀκολουθεῖν.

Ὁμοίως δὲ τοῖς ἐναντίοις καὶ ἐπὶ τῶν στερήσεων καὶ ἕξεων σκεπτέον. πλὴν οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῶν στερήσεων τὸ ἀνάπαλιν, ἀλλ' ἐπὶ ταὐτὰ τὴν ἀκολούθησιν ἀναγκαῖον ἀεὶ γίνεσθαι, καθάπερ ὄψει μὲν αἴσθησιν, τυφλότητι δ' ἀναισθη- 10 σίαν. ἀντίκειται γὰρ ἡ αἴσθησις τῇ ἀναισθησίᾳ ὡς ἕξις καὶ στέρησις· τὸ μὲν γὰρ ἕξις αὐτῶν, τὸ δὲ στέρησίς ἐστιν.

Ὁμοίως δὲ τῇ ἕξει καὶ τῇ στερήσει καὶ ἐπὶ τῶν πρός τι χρηστέον· ἐπὶ ταὐτὰ γὰρ καὶ τούτων ἡ ἀκολούθησις. οἷον εἰ τὸ τριπλάσιον πολλαπλάσιον, καὶ τὸ τριτημόριον πολ- 15 λοστημόριον· λέγεται γὰρ τὸ μὲν τριπλάσιον πρὸς τὸ τριτημόριον, τὸ δὲ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ πολλοστημόριον. πάλιν εἰ ἡ ἐπιστήμη ὑπόληψις, καὶ τὸ ἐπιστητὸν ὑποληπτόν· καὶ εἰ ἡ ὅρασις αἴσθησις, καὶ τὸ ὁρατὸν αἰσθητόν. ἔνστασις ὅτι οὐκ ἀνάγκη ἐπὶ τῶν πρός τι τὴν ἀκολούθησιν γί- 20 νεσθαι, καθάπερ εἴρηται· τὸ γὰρ αἰσθητὸν ἐπιστητόν ἐστιν, ἡ δ' αἴσθησις οὐκ ἐπιστήμη. οὐ μὴν ἀληθής γε ἡ ἔνστασις δοκεῖ εἶναι· πολλοὶ γὰρ οὔ φασι τῶν αἰσθητῶν ἐπιστήμην εἶναι. ἔτι πρὸς τοὐναντίον οὐχ ἧττον χρήσιμον τὸ ῥηθέν, οἷον ὅτι τὸ αἰσθητὸν οὐκ ἔστιν ἐπιστητόν· οὐδὲ γὰρ ἡ αἴσθησις ἐπιστήμη. 25

Πάλιν ἐπὶ τῶν συστοίχων καὶ ἐπὶ τῶν πτώσεων, καὶ ἀναι- **9** ροῦντα καὶ κατασκευάζοντα. λέγεται δὲ σύστοιχα μὲν τὰ τοιάδε οἷον τὰ δίκαια καὶ ὁ δίκαιος τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τὰ ἀνδρεῖα καὶ ὁ ἀνδρεῖος τῇ ἀνδρείᾳ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ποιητικὰ καὶ τὰ φυλακτικὰ σύστοιχα ἐκείνῳ οὗ ἐστὶ ποιητικὰ ἢ φυλακτικά, 30

114a2 *τὰ αὐτὰ u, τὸ αὐτὸ A*, fort pr c. — 3 *τὰ αὐτὰ cu.* — *τῶν ἐναντίων τὸ P.* — *τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ C.* — 4 *τῶν*] *ἐπὶ τῶν BCu.* — 7 *καὶ ἐπὶ τῶν ἕξεων Cu.* — *τῶν* om *u.* — 9 *αἰεὶ B.* — *γίγνεσθαι ABu.* — 11 *γὰρ καὶ ἡ ABcf, γὰρ καὶ P.* — 13 *τῇ ἕξει καὶ* om *P.* — 14 *τὰ αὐτὰ u.* — *τούτων* corr *u.* — 15 *πολλαπλάσιον* pr om *A.* — 19 *ὄψις C.* — 20 *ἀναγκαῖον Cu.* — *γίγνεσθαι u.* — 22 *γε* om *Cu.* — *δόξειεν u.* — 29 *ἀνδρίᾳ Puf*, ut solent. — *καὶ τὰ*] *ἢ AB.* — 30 *σύστοιχα... φυλακτικά* om c. — *ἐκείνων CPuf.* — *οὗ*] *ἐστὶν ὧν C*, qui hoc signum : apposuit, *ὧν f.*

οἷον τὰ ὑγιεινὰ ὑγιείας καὶ τὰ εὐεκτικὰ εὐεξίας. τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. σύστοιχα μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα
εἴωθε λέγεσθαι, πτώσεις δὲ οἷον τὸ δικαίως καὶ ἀνδρείως
καὶ ὑγιεινῶς καὶ ὅσα τοῦτον τὸν τρόπον λέγεται. δοκεῖ δὲ
35 καὶ τὰ κατὰ τὰς πτώσεις σύστοιχα εἶναι, οἷον τὸ μὲν δι-
καίως τῇ δικαιοσύνῃ, τὸ δὲ ἀνδρείως τῇ ἀνδρείᾳ. σύστοιχα
δὲ λέγεται τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν συστοιχίαν ἅπαντα, οἷον δι-
καιοσύνη δίκαιος δίκαιον δικαίως. δῆλον οὖν ὅτι ἑνὸς ὁποι-
ουοῦν δειχθέντος τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν συστοιχίαν ἀγαθοῦ ἢ
b ἐπαινετοῦ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα δεδειγμένα γίνεται οἷον εἰ ἡ
δικαιοσύνη τῶν ἐπαινετῶν, καὶ ὁ δίκαιος καὶ τὸ δίκαιον καὶ
τὸ δικαίως τῶν ἐπαινετῶν. ῥηθήσεται δὲ τὸ δικαίως καὶ
ἐπαινετῶς κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐπαινετοῦ, καθά-
5 περ τὸ δικαίως ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης.

Σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ εἰρημένου, ἀλλὰ καὶ
ἐπὶ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον, οἷον ὅτι τὸ ἀγαθὸν οὐκ ἐξ ἀνάγκης
ἡδύ· οὐδὲ γὰρ τὸ κακὸν λυπηρόν· ἢ εἰ τοῦτο, κἀκεῖνο. καὶ εἰ
ἡ δικαιοσύνη ἐπιστήμη, καὶ ἡ ἀδικία ἄγνοια· καὶ εἰ τὸ δι-
10 καίως ἐπιστημονικῶς καὶ ἐμπείρως, τὸ ἀδίκως ἀγνοούντως καὶ
ἀπείρως. εἰ δὲ ταῦτα μή, οὐδ' ἐκεῖνα, καθάπερ ἐπὶ τοῦ νῦν
ῥηθέντος· μᾶλλον γὰρ ἂν φανείη τὸ ἀδίκως ἐμπείρως ἢ
ἀπείρως. οὗτος δ' ὁ τόπος εἴρηται πρότερον ἐν ταῖς τῶν ἐναν-
τίων ἀκολουθήσεσιν· οὐδὲν γὰρ ἄλλο νῦν ἀξιοῦμεν ἢ τὸ ἐναν-
15 τίον τῷ ἐναντίῳ ἀκολουθεῖν.

Ἔτι ἐπὶ τῶν γενέσεων καὶ φθορῶν καὶ ποιητικῶν καὶ
φθαρτικῶν, καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι. ὧν γὰρ αἱ
γενέσεις τῶν ἀγαθῶν, καὶ αὐτὰ ἀγαθά, καὶ εἰ αὐτὰ ἀγα-
θά, καὶ αἱ γενέσεις· εἰ δὲ αἱ γενέσεις τῶν κακῶν, καὶ αὐτὰ
20 τῶν κακῶν. ἐπὶ δὲ τῶν φθορῶν ἀνάπαλιν· εἰ γὰρ αἱ φθοραὶ
τῶν ἀγαθῶν, αὐτὰ τῶν κακῶν, εἰ δ' αἱ φθοραὶ τῶν κακῶν,
αὐτὰ τῶν ἀγαθῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ ποιητικῶν καὶ
φθαρτικῶν· ὧν μὲν γὰρ τὰ ποιητικὰ ἀγαθά, καὶ αὐτὰ τῶν
ἀγαθῶν, ὧν δὲ τὰ φθαρτικὰ ἀγαθά, αὐτὰ τῶν κακῶν.

---

32 δὲ] δὴ *P*, om *u*. — 33 οἷον om c. — καὶ τὸ ἀνδρείως *C*. —
34 ὑγιεινῶς καὶ εὐεκτικῶς καὶ *Cu*. — 38 δίκαιος pr om *u*.

114b1 γίνεται] ἐστὶ *Pf*. — εἰ om *Pf*. — 2 τὸ δίκαιον καὶ ὁ δί-
καιος *C*. — 9 δικαίως καὶ ἐπιστ. *u*. — 10 ἀγνοοῦντος pr *A* et fort pr
B. — 14 οὐθὲν *C*. — 18 καὶ εἰ αὐτὰ ἀγαθά om *C*. — 19 εἰ δὲ ... αὐτὰ
τῶν κακῶν om *P*. — εἰ δὲ] καὶ ὧν *C*. — 24 ταῦτα *P*.

Πάλιν ἐπὶ τῶν ὁμοίων, εἰ ὁμοίως ἔχει, οἷον εἰ ἐπι- **10** στήμη μία πλειόνων, καὶ δόξα, καὶ εἰ τὸ ὄψιν ἔχειν ὁρᾶν, καὶ τὸ 26 ἀκοὴν ἔχειν ἀκούειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν δοκούντων. χρήσιμος δ' ὁ τόπος πρὸς ἄμφω· εἰ μὲν γὰρ ἐπί τινος τῶν ὁμοίων οὕτως ἔχει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων, εἰ δὲ ἐπί τινος μή, οὐδ' ἐπὶ τῶν ἄλ- 30 λων. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἐφ' ἑνὸς καὶ εἰ ἐπὶ πολλῶν ὁμοίως ἔχει· ἐνιαχοῦ γὰρ διαφωνεῖ. οἷον εἰ τὸ ἐπίστασθαι διανοεῖσθαι, καὶ τὸ πολλὰ ἐπίστασθαι πολλὰ διανοεῖσθαι. τοῦτο δ' οὐκ ἀληθές· ἐπίστασθαι μὲν γὰρ ἐνδέχεται πολλά, διανοεῖσθαι δ' οὔ. εἰ οὖν τοῦτο μή, οὐδ' ἐκεῖνο τὸ ἐφ' ἑνός, ὅτι τὸ 35 ἐπίστασθαι διανοεῖσθαί ἐστιν.

Ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον. εἰσὶ δὲ τοῦ μᾶλλον τόποι τέσσαρες, εἷς μὲν εἰ ἀκολουθεῖ τὸ μᾶλλον τῷ μᾶλλον, οἷον εἰ ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ ἡ μᾶλλον ἡδονὴ μᾶλλον ἀγαθόν, καὶ εἰ τὸ ἀδικεῖν κακόν, καὶ τὸ μᾶλλον ἀδικεῖν μᾶλλον p. 115 κακόν. χρήσιμος δὲ πρὸς ἄμφω ὁ τόπος· εἰ μὲν γὰρ ἀκολουθεῖ τῇ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιδόσει ἡ τοῦ συμβεβηκότος ἐπίδοσις, καθάπερ εἴρηται, δῆλον ὅτι συμβέβηκεν, εἰ δὲ μὴ ἀκολουθεῖ, οὐ συμβέβηκεν. τοῦτο δ' ἐπαγωγῇ ληπτέον. ἄλλος· 5 ἑνὸς περὶ δύο λεγομένου, εἰ ᾧ μᾶλλον εἰκὸς ὑπάρχειν μὴ ὑπάρχει, οὐδ' ᾧ ἧττον, καὶ εἰ ᾧ ἧττον εἰκὸς ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ ᾧ μᾶλλον. πάλιν δυοῖν περὶ ἑνὸς λεγομένων εἰ τὸ μᾶλλον ὑπάρχειν δοκοῦν μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ ἧττον, ἢ εἰ τὸ ἧττον δοκοῦν ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ τὸ μᾶλλον. 10 ἔτι δυοῖν περὶ δύο λεγομένων εἰ τὸ θατέρῳ μᾶλλον ὑπάρχειν δοκοῦν μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, ἢ εἰ τὸ ἧττον δοκοῦν τῷ ἑτέρῳ ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ.

---

27 alt ἐπὶ om *u*. — 28 πρὸς ἄμφω ὁ τόπος *u*. — 29 ἔχει om *Cu*. — καὶ om *P*. — 31 σκοπεῖν] τῶν ὁμοίων. σκοπεῖν *Cu*. — alt εἰ om *P*. — 33 καὶ] ἔστι καὶ *P*. — τὸ pr om c. — 34 πολλὰ ἐνδέχεται *Cu*. — 35 οὖν] δὲ *P*. — 37 alt μᾶλλον] μᾶλλον καὶ ἧττον *Cu*. — τόποι ante alt τοῦ *BCPcu*. — 38 τέτταρες *C*. — τῷ μᾶλλον τὸ μ. *u*. — 39 ἀγαθὸν... ἡδονὴ pr om *C*.

115a2 δὲ] δ' οὖν *ABf*. — 5 οὐ] οὐδὲ *P*. — 6 δυοῖν *Cu*. — μὴ] οὐχ *C*. — 7 εἰ om *u*. — 9 τὸ θατέρῳ μᾶλλον *B*. — 10 ἢ εἰ] εἰ δὲ *Cu*, rc add *A*, qui pr om, καὶ εἰ c. — τὸ ἧττον pr om *A*. — 11 ἔστι δὲ δυοῖν *P*. — περὶ δυοῖν *C*. — λεγομένοιν *u*. — 12 ἢ εἰ] εἰ δὲ *Cu*. — ἢ εἰ... λοιπῷ om *A*. — 13 ὑπάρχειν τῷ ἑτέρῳ *Cu*.

15 Ἔτι ἐκ τοῦ ὁμοίως ὑπάρχειν ἢ δοκεῖν ὑπάρχειν τριχῶς, καθάπερ ἐπὶ τοῦ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ὕστερον ῥηθέντων τριῶν τόπων ἐλέγετο. εἴτε γὰρ ἕν τι δυσὶν ὁμοίως ὑπάρχει ἢ δοκεῖ ὑπάρχειν, εἰ τῷ ἑτέρῳ μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τῷ ἑτέρῳ, εἰ δὲ θατέρῳ ὑπάρχει, καὶ τῷ λοιπῷ· εἴτε δύο τῷ 20 αὐτῷ ὁμοίως, εἰ τὸ ἕτερον μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ λοιπόν, εἰ δὲ θάτερον, καὶ τὸ λοιπόν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ εἰ δύο δυσὶν ὁμοίως ὑπάρχει· εἰ γὰρ τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, εἰ δὲ ὑπάρχει τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ, καὶ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ.

11 Ἐκ μὲν οὖν τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ τοῦ ὁμοίως το-26 σαυταχῶς ἐνδέχεται ἐπιχειρεῖν· ἔτι δ' ἐκ τῆς προσθέσεως, ἐὰν ἕτερον πρὸς ἕτερον προστεθὲν ποιῇ ἀγαθὸν ἢ λευκόν, μὴ ὂν πρότερον λευκὸν ἢ ἀγαθόν, τὸ προστεθὲν ἔσται λευκὸν ἢ ἀγαθόν, οἷόν περ καὶ τὸ ὅλον ποιεῖ. ἔτι εἰ πρὸς τὸ ὑπάρ-30 χον προστεθέν τι μᾶλλον ποιεῖ τοιοῦτον οἷον ὑπῆρχε, καὶ αὐτὸ ἔσται τοιοῦτον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. χρήσιμος δὲ οὐκ ἐν ἅπασιν ὁ τόπος, ἀλλ' ἐν οἷς τὴν τοῦ μᾶλλον ὑπεροχὴν συμβαίνει γίνεσθαι. οὗτος δὲ ὁ τόπος οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς τὸ ἀνασκευάζειν. εἰ γὰρ μὴ ποιεῖ τὸ προστιθέ-35 μενον ἀγαθόν, οὐδέπω δῆλον εἰ αὐτὸ μὴ ἀγαθόν· τὸ γὰρ b ἀγαθὸν κακῷ προστιθέμενον οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀγαθὸν τὸ ὅλον ποιεῖ, οὐδὲ λευκὸν μέλανι.

Πάλιν εἴ τι μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται, καὶ ἁπλῶς ὑπάρχει· τὸ γὰρ μὴ ὂν ἀγαθὸν ἢ λευκὸν οὐδὲ μᾶλλον ἢ 5 ἧττον ἀγαθὸν ἢ λευκὸν ῥηθήσεται· τὸ γὰρ κακὸν οὐδενὸς μᾶλλον ἢ ἧττον ἀγαθόν, ἀλλὰ μᾶλλον κακὸν ἢ ἧττον ῥηθήσεται. οὐκ ἀντιστρέφει δ' οὐδ' οὗτος ὁ τόπος πρὸς τὸ ἀνασκευάσαι· πολλὰ γὰρ τῶν οὐ λεγομένων μᾶλλον ἁπλῶς ὑπάρχει· ἄνθρωπος γὰρ οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀλλ' 10 οὐ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος.

---

18 ἢ εἰ δοκεῖ *C*. — ὑπάρχει] δοκεῖ ὑπάρχειν *u*. — οὐδὲ θατέρῳ, καὶ εἰ θατέρῳ ὑπάρξει *C*. — 19 θάτερον pr *u*. — 20 εἰ δὲ τὸ *P*. — alt εἰ...λοιπόν] τῷ λοιπῷ mg *u*. — 22 δυσί τισιν ὁμοίως *C*. — 25 καὶ τοῦ ἧττον *C*. — 26 δ' om *Cu*. — 27 ἀγαθὸν ἢ λευκόν *Cu*. — 28 τὸ ...ἀγαθόν om *B*. — 29 οἷόν περ] καὶ τοιοῦτον οἷόν περ *C*, οἷον c.
115b1 ποιεῖ τὸ ὅλον *u*. — 2 οὐδὲ τὸ λευκὸν *Cu*. — μέλανι οὐδὲ τὸ (τὸ om *Pf*) γλυκὺ πικρῷ. πάλιν *uPf*. — 4 οὐδὲν *Cc*, corr *B*. — 7 οὐδ' om *u*. — τρόπος *P*. — 8 οὐ] μὴ *C*. — μᾶλλον καὶ ἧττον ἁπλῶς *Cu*. — 10 ἔσται *C*.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον σκεπτέον καὶ ἐπὶ τοῦ κατά τι καὶ ποτὲ καὶ ποῦ· εἰ γὰρ κατά τι ἐνδέχεται, καὶ ἁπλῶς ἐνδέχεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ποτὲ ἢ ποῦ· τὸ γὰρ ἁπλῶς ἀδύνατον οὔτε κατά τι οὔτε ποῦ οὔτε ποτὲ ἐνδέχεται. ἔνστασις ὅτι κατά τι μέν εἰσι φύσει σπουδαῖοι, οἷον ἐλευθέριοι ἢ σω- 15 φρονικοί, ἁπλῶς δὲ οὐκ εἰσὶ φύσει σπουδαῖοι. ὁμοίως δὲ καὶ ποτὲ μὲν ἐνδέχεται τῶν φθαρτῶν τι μὴ φθαρῆναι, ἁπλῶς δ' οὐκ ἐνδέχεται μὴ φθαρῆναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ποῦ μὲν συμφέρει τοιαύτῃ διαίτῃ χρῆσθαι, οἷον ἐν τοῖς νοσώδεσι τόποις, ἁπλῶς δ' οὐ συμφέρει. ἔτι δὲ ποῦ μὲν 20 ἕνα μόνον δυνατὸν εἶναι, ἁπλῶς δὲ οὐ δυνατὸν ἕνα μόνον εἶναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ποῦ μὲν καλὸν τὸν πατέρα θύειν, οἷον ἐν Τριβαλλοῖς, ἁπλῶς δ' οὐ καλόν. ἢ τοῦτο μὲν οὐ ποῦ σημαίνει ἀλλὰ τισίν· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ὅπου ἂν ὦσιν· πανταχοῦ γὰρ αὐτοῖς ἔσται καλὸν τοῖς Τριβαλλοῖς. πάλιν ποτὲ 25 μὲν συμφέρει φαρμακεύεσθαι, οἷον ὅταν νοσῇ, ἁπλῶς δ' οὔ. ἢ οὐδὲ τοῦτο ποτὲ σημαίνει, ἀλλὰ τῷ διακειμένῳ πως· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ὁποτεοῦν, ἐὰν οὕτω μόνον διακείμενος ᾖ. τὸ δ' ἁπλῶς ἐστὶν ὃ μηδενὸς προστεθέντος ἐρεῖς ὅτι καλόν ἐστιν ἢ τὸ ἐναντίον. οἷον τὸ τὸν πατέρα θύειν οὐκ ἐρεῖς 30 καλὸν εἶναι, ἀλλὰ τισὶ καλὸν εἶναι· οὐκ ἄρα ἁπλῶς καλόν. ἀλλὰ τὸ τοὺς θεοὺς τιμᾶν ἐρεῖς καλὸν οὐδὲν προσθείς· ἁπλῶς γὰρ καλόν ἐστιν. ὥστε ὃ ἂν μηδενὸς προστιθεμένου δοκῇ εἶναι καλὸν ἢ αἰσχρὸν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἁπλῶς ῥηθήσεται. 35

Γ.

Πότερον δ' αἱρετώτερον ἢ βέλτιον δυεῖν ἢ πλειόνων, ἐκ p.116 τῶνδε σκεπτέον. πρῶτον δὲ διωρίσθω ὅτι τὴν σκέψιν ποιού-

12 εἰ] ὃ C. — 13 καὶ ποτὲ καὶ ποῦ Cu. — 15 μέν τι u. — ἐστιν A. — ἐλεύθεροι u. — 16 σπουδαῖοι φύσει u. — ὁμοίως] οὐδεὶς γὰρ φύσει φρόνιμος· ὁμοίως BCuf, rc mg c. — 17 καὶ om f. — 18 ἁπλῶς ... φθαρῆναι om P. — 21 pr μόνον om C. — 23 et 25 τριβαλοῖς CP. — 24 ἀλλὰ μᾶλλον τισίν u. — 25 ἔσται] ἄρα c, ἔστι C. — τοῖς] οὖσι BCu. — 27 ποτὲ om u. — 28 ἂν C. — 30 ἐστιν om P. — τοὐναντίον Cu. — 31 εἶναι om Cu. — καλόν ἐστιν. ἀλλὰ u. — 32 προστιθείς Cf. — 33 δοκεῖ AP.

116a3 δυοῖν Pf. — ἐκ] ὄντων ἐκ u.

5 μεθα οὐχ ὑπὲρ τῶν πολὺ διεστώτων καὶ μεγάλην πρὸς ἄλληλα διαφορὰν ἐχόντων (οὐδεὶς γὰρ ἀπορεῖ πότερον ἡ εὐδαιμονία ἢ ὁ πλοῦτος αἱρετώτερον) ἀλλ' ὑπὲρ τῶν σύνεγγυς, καὶ περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν ποτέρῳ δεῖ προσθέσθαι μᾶλλον, διὰ τὸ μηδεμίαν ὁρᾶν τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ ἕτερον ὑπεροχήν.
10 δῆλον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ὅτι δειχθείσης ὑπεροχῆς ἢ μιᾶς ἢ πλειόνων συγκαταθήσεται ἡ διάνοια ὅτι τοῦτ' ἐστὶν αἱρετώτερον, ὁπότερον τυγχάνει αὐτῶν ὑπερέχον.

Πρῶτον μὲν οὖν τὸ πολυχρονιώτερον ἢ βεβαιότερον αἱρετώτερον τοῦ ἧττον τοιούτου. καὶ ὃ μᾶλλον ἂν ἕλοιτο ὁ φρό-
15 νιμος ἢ ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ, ἢ ὁ νόμος ὁ ὀρθός, ἢ οἱ σπουδαῖοι περὶ ἕκαστα αἱρούμενοι ᾗ τοιοῦτοί εἰσιν, ἢ οἱ ἐν ἑκάστῳ γένει ἐπιστήμονες, ἢ ὅσα οἱ πλείους ἢ πάντες, οἷον ἐν ἰατρικῇ ἢ τεκτονικῇ ἃ οἱ πλείους τῶν ἰατρῶν ἢ πάντες, ἢ ὅσα ὅλως οἱ πλείους ἢ πάντες ἢ πάντα, οἷον τἀγαθόν· πάντα γὰρ τἀ-
20 γαθοῦ ἐφίεται. δεῖ δ' ἄγειν πρὸς ὅ τι ἂν ᾖ χρήσιμον τὸ ῥηθησόμενον. ἔστι δ' ἁπλῶς μὲν βέλτιον καὶ αἱρετώτερον τὸ κατὰ τὴν βελτίω ἐπιστήμην, τινὶ δὲ τὸ κατὰ τὴν οἰκείαν.

Ἔπειτα δὲ τὸ ὅπερ τόδε τι τοῦ μὴ ἐν γένει, οἷον ἡ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου· τὸ μὲν γὰρ ἐν γένει τῷ ἀγαθῷ, τὸ δ'
25 οὔ, καὶ τὸ μὲν ὅπερ ἀγαθόν, τὸ δ' οὔ· οὐδὲν γὰρ λέγεται ὅπερ τὸ γένος, ὃ μὴ τυγχάνει ἐν τῷ γένει ὄν, οἷον ὁ λευκὸς ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν ὅπερ χρῶμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Καὶ τὸ δι' αὑτὸ αἱρετὸν τοῦ δι' ἕτερον αἱρετοῦ αἱρετώτε-
30 ρον, οἷον τὸ ὑγιαίνειν τοῦ γυμνάζεσθαι· τὸ μὲν γὰρ δι' αὑτὸ αἱρετόν, τὸ δὲ δι' ἕτερον. καὶ τὸ καθ' αὑτὸ τοῦ κατὰ συμβεβηκός, οἷον τὸ τοὺς φίλους δικαίους εἶναι τοῦ τοὺς ἐχθρούς.

---

5 ἄλληλα τὴν διαφορὰν *C*. — 8 διαμφισβητοῦμεν *C*. — 10 ἐπὶ τούτων ὅτι *f*. — ἢ om *f*. — 12 ἔχον ὑπεροχήν *u*. — 13 οὖν φαμὲν ὅτι τὸ *u*, τὸ rc *u*. — 14 ἂν μᾶλλον *f*. — 15 pr ὁ om *Cu*. — tert ὁ pr om *B*. — 16 περὶ] οἱ περὶ *u*. — ᾗ corr *C*. — ἢ om *ABc*. — 17 ὅσα om *C*. — πλείους τῶν ἰατρῶν ἢ c. — ἢ οἱ πάντες *Puf*. — οἱ ἐν *P*. — 18 τεκτονικῇ ἢ ἃ *B*, pr c. — πλεῖστοι *u*. — ἢ ἃ (ἃ om *f*) οἱ πάντες *Cf*, om *P*. — ὅλως] ἁπλῶς c. — οἱ πλείους om *P*. — 19 τὸ ἀγαθὸν et τοῦ ἀγ. *u*. — 20 ᾖ om *u*. — 22 τινὶ] οἷον εἰ βελτίων ἐπιστήμη φιλοσοφία τεκτονικῆς καὶ ἁπλῶς αἱρετώτερα τὰ κατὰ φιλοσοφίαν τῶν κατὰ τεκτονικήν, τινὶ *f*. — 23 τι ὂν τοῦ *C*, corr *A*. — 24 τὸ ἀγαθόν pr *u*. — 26 τυγχάνῃ pr *A*. — 32 οἷον . . . συμβεβηκός rc mg c. — τοῦ] ἢ τὸ *C*.

τὸ μὲν γὰρ καθ' αὑτὸ αἱρετόν, τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός· τὸ γὰρ τοὺς ἐχθροὺς δικαίους εἶναι κατὰ συμβεβηκὸς αἱρούμεθα, ὅπως μηδὲν ἡμᾶς βλάπτωσιν. ἔστι δὲ τοῦτο ταὐτὸ 35 τῷ πρὸ τούτου, διαφέρει δὲ τῷ τρόπῳ· τὸ μὲν γὰρ τοὺς φίλους δικαίους εἶναι δι' αὑτὸ αἱρούμεθα, καὶ εἰ μηδὲν ἡμῖν μέλλει ἔσεσθαι, κἂν ἐν Ἰνδοῖς ὦσιν· τὸ δὲ τοὺς ἐχθροὺς δι' ἕτερον, ὅπως μηθὲν ἡμᾶς βλάπτωσιν.

Καὶ τὸ αἴτιον ἀγαθοῦ καθ' αὑτὸ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς b αἰτίου, καθάπερ ἡ ἀρετὴ τῆς τύχης· ἡ μὲν γὰρ καθ' αὑτὴν ἡ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς αἰτία τῶν ἀγαθῶν, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου· τὸ γὰρ καθ' αὑτὸ κακοῦ αἴτιον φευκτότερον τοῦ κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἡ κα- 5 κία καὶ ἡ τύχη· τὸ μὲν γὰρ καθ' αὑτὸ κακόν, ἡ δὲ τύχη κατὰ συμβεβηκός.

Καὶ τὸ ἁπλῶς ἀγαθὸν τοῦ τινὶ αἱρετώτερον, οἷον τὸ ὑγιάζεσθαι τοῦ τέμνεσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἁπλῶς ἀγαθόν, τὸ δὲ τινὶ τῷ δεομένῳ τομῆς. καὶ τὸ φύσει τοῦ μὴ φύσει, οἷον 10 ἡ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου· τὸ μὲν γὰρ φύσει, τὸ δ' ἐπίκτητον. καὶ τὸ τῷ βελτίονι καὶ τιμιωτέρῳ ὑπάρχον αἱρετώτερον, οἷον θεῷ ἢ ἀνθρώπῳ καὶ ψυχῇ ἢ σώματι. καὶ τὸ τοῦ βελτίονος ἴδιον βέλτιον ἢ τὸ τοῦ χείρονος, οἷον τὸ τοῦ θεοῦ ἢ τὸ τοῦ ἀνθρώπου· κατὰ μὲν γὰρ τὰ κοινὰ ἐν ἀμφοτέροις οὐδὲν 15 διαφέρει ἀλλήλων, τοῖς δ' ἰδίοις τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ὑπερέχει. καὶ τὸ ἐν βελτίοσιν ἢ προτέροις ἢ τιμιωτέροις βέλτιον, οἷον ὑγίεια ἰσχύος καὶ κάλλους. ἡ μὲν γὰρ ἐν ὑγροῖς καὶ ξηροῖς καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς, ἁπλῶς δ' εἰπεῖν ἐξ ὧν πρώτων συνέστηκε τὸ ζῷον, τὰ δ' ἐν τοῖς ὑστέροις· ἡ μὲν γὰρ 20 ἰσχὺς ἐν τοῖς νεύροις καὶ ὀστοῖς, τὸ δὲ κάλλος τῶν μελῶν τις συμμετρία δοκεῖ εἶναι. καὶ τὸ τέλος τῶν πρὸς τὸ τέλος αἱρετώτερον δοκεῖ εἶναι, καὶ δυοῖν τὸ ἔγγιον τοῦ τέλους. καὶ ὅλως τὸ πρὸς τὸ τοῦ βίου τέλος αἱρετώτερον μᾶλλον ἢ τὸ

---

33 ἑαυτὸ *u*. — 35 μηθὲν *CPu*. — ταὐτὸν τοῦτο *u*. — ταὐτὸν *CP*. — 36 πρὸ αὑτοῦ *Cu*. — 39 μηδὲν *CP*.

116b1 αἴτιον τοῦ ἀγαθοῦ *P*. — ἀγαθοῦ om *C*. — 2 αἰτίου om *CPcu*. — ἑαυτὴν *u*. — 4 et 6 ἑαυτὸ *u*. — 6 ἡ δὲ τύχη] τὸ δὲ *C*. — 9 γυμνάζεσθαι *C*, pr *B*. — τοῦ τέμν. τὸ ὑγιάζεσθαι *u*. — 12 τῷ om *P*. — 13, 14, 25, 29, 34 ἤπερ *f*. — 15 οὐδενὶ *C*. — 16 ὑπάρχει *A*, διαφέρον ὑπερέχει *f*. — 19 καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς om *ABPc*. — 20 πρῶτον *ABPc*. — τὸ] καὶ τὸ *C*. — 21 ὀστέοις *Ccu*. — δοκεῖ εἶναι om 22 *P*, 23 *C* et pr *u*.

25 πρὸς ἄλλο τι, οἷον τὸ πρὸς εὐδαιμονίαν συντεῖνον ἢ τὸ πρὸς φρόνησιν. καὶ τὸ δυνατὸν τοῦ ἀδυνάτου. ἔτι δύο ποιητικῶν, οὗ τὸ τέλος βέλτιον. ποιητικοῦ δὲ καὶ τέλους ἐκ τοῦ ἀνάλογον, ὅταν πλείονι ὑπερέχῃ τὸ τέλος τοῦ τέλους ἢ ἐκεῖνο τοῦ οἰκείου ποιητικοῦ, οἷον εἰ ἡ εὐδαιμονία πλείονι ὑπερέχει ὑγιείας ἢ 30 ὑγίεια ὑγιεινοῦ, τὸ ποιητικὸν εὐδαιμονίας βέλτιον ὑγιείας. ὅσῳ γὰρ ἡ εὐδαιμονία ὑγιείας ὑπερέχει, τοσούτῳ καὶ τὸ ποιητικὸν τὸ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ὑγιεινοῦ ὑπερέχει. ἡ δὲ ὑγίεια τοῦ ὑγιεινοῦ ἐλάττονι ὑπερεῖχεν, ὥστε πλείονι ὑπερέχει τὸ ποιητικὸν εὐδαιμονίας τοῦ ὑγιεινοῦ ἢ ἡ ὑγίεια τοῦ ὑγιεινοῦ. 35 δῆλον ἄρα ὅτι αἱρετώτερον τὸ ποιητικὸν εὐδαιμονίας τῆς ὑγιείας· τοῦ γὰρ αὐτοῦ πλείονι ὑπερέχει.

Ἔτι τὸ κάλλιον καθ' αὑτὸ καὶ τιμιώτερον καὶ ἐπαινετώτερον, οἷον φιλία πλούτου καὶ δικαιοσύνη ἰσχύος. τὰ μὲν γὰρ καθ' αὑτὰ τῶν τιμίων καὶ ἐπαινετῶν, τὰ δ' p. 117 οὐ καθ' αὑτὰ ἀλλὰ δι' ἕτερον· οὐδεὶς γὰρ τιμᾷ τὸν πλοῦτον δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ δι' ἕτερον, τὴν δὲ φιλίαν καθ' αὑτό, καὶ εἰ μηδὲν μέλλει ἡμῖν ἕτερον ἀπ' αὐτῆς ἔσεσθαι.

2 Ἔτι ὅταν δύο τινὰ ᾖ σφόδρα αὑτοῖς παραπλήσια 6 καὶ μὴ δυνώμεθα ὑπεροχὴν μηδεμίαν συνιδεῖν τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ ἕτερον, ὁρᾶν ἀπὸ τῶν παρεπομένων· ᾧ γὰρ ἕπεται μεῖζον ἀγαθόν, τοῦθ' αἱρετώτερον. ἂν δ' ᾖ τὰ ἑπόμενα κακά, ᾧ τὸ ἔλαττον ἀκολουθεῖ κακόν, τοῦθ' αἱρετώτερον. ὄντων γὰρ 10 ἀμφοτέρων αἱρετῶν οὐδὲν κωλύει δυσχερές τι παρέπεσθαι. διχῶς δ' ἀπὸ τοῦ ἕπεσθαι ἡ σκέψις· καὶ γὰρ πρότερον καὶ ὕστερον ἕπεται, οἷον τῷ μανθάνοντι τὸ μὲν ἀγνοεῖν πρότερον, τὸ δ' ἐπίστασθαι ὕστερον. βέλτιον δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ὕστερον ἑπόμενον. λαμβάνειν οὖν τῶν ἑπομένων ὁπότερον ἂν ᾖ 15 χρήσιμον.

---

25 alt τὸ om *A*. — 26 καὶ] τὸ γὰρ πρὸς εὐδαιμονίαν συντεῖνον αἱρετώτερον. καὶ *f*. — ποιητικῶν ὄντων οὗ *Cf*, rc c. — 27 βέλτιον] αἴτιον *P*, βέλτιον καὶ αὐτὸ βέλτιον *Cf*. — 29 εἰ om *uf*. — ἤπερ ἡ ὑγίεια *f*. — 30 ὑγιεινοῦ ὥστε ἡ φρόνησις pr *u* et supra τὸ ποιητικόν. — ὑγιεινοῦ ὥστε τὸ *f*. — 31 τοσοῦτον *Pfu*. — 32 τὸ om *Cu*. — 33 ὑπερέχει *Cu*. — ὥστε] ἢ ἡ εὐδαιμονία τῆς ὑγιείας ὥστε *C*. — ὑπερέχει ante 34 pr τοῦ *u*. — 34 ἡ om *P*. — 35 οὖν *CPfcu*. — 37 et 39 ἑαυτὸ et ἑαυτὰ *u*. — 38 ἰσχύος] ὑγιείας καὶ ἰσχύος *f*.

117a1 ἑαυτὰ *u*. — 2 αὐτὸν *C*. — 3 ἑαυτό *u*. — 5 αὐτοῖς *ABCPc*, ἑαυτοῖς *u*, ἀλλήλοις *f*. — 8 ἐὰν *u*. — ἂν δ' . . . αἱρετώτερον rc mg *B*. — 10 et 18 οὐθὲν *C*. — 14 οὖν om *C*.

Ἔτι τὰ πλείω ἀγαθὰ τῶν ἐλαττόνων, ἢ ἁπλῶς, ἢ ὅταν τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις ἐνυπάρχῃ, τὰ ἐλάττω ἐν τοῖς πλείοσιν. ἔνστασις, εἴ που θάτερον θατέρου χάριν· οὐδὲν γὰρ αἱρετώτερα τὰ ἄμφω τοῦ ἑνός, οἷον τὸ ὑγιάζεσθαι καὶ ἡ ὑγίεια τῆς ὑγιείας, ἐπειδὴ τὸ ὑγιάζεσθαι τῆς ὑγιείας ἕνεκεν 20 αἱρούμεθα. καὶ μὴ ἀγαθὰ δὲ ἀγαθῶν οὐδὲν κωλύει εἶναι αἱρετώτερα, οἷον εὐδαιμονίαν καὶ ἄλλο τι ὃ μή ἐστιν ἀγαθὸν δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας. καὶ ταὐτὰ μεθ' ἡδονῆς μᾶλλον ἢ ἄνευ ἡδονῆς. καὶ ταὐτὰ μετ' ἀλυπίας ἢ μετὰ λύπης. 25

Καὶ ἕκαστον ἐν ᾧ καιρῷ μεῖζον δύναται, ἐν τούτῳ καὶ αἱρετώτερον, οἷον τὸ ἀλύπως ἐν τῷ γήρᾳ μᾶλλον ἢ ἐν τῇ νεότητι· μεῖζον γὰρ ἐν τῷ γήρᾳ δύναται. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ φρόνησις ἐν τῷ γήρᾳ αἱρετώτερον· οὐδεὶς γὰρ τοὺς νέους αἱρεῖται ἡγεμόνας διὰ τὸ μὴ ἀξιοῦν φρονίμους εἶναι. ἡ 30 δ' ἀνδρεία ἀνάπαλιν· ἐν τῇ νεότητι γὰρ ἀναγκαιοτέρα ἡ κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἐνέργεια. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ σωφροσύνη· μᾶλλον γὰρ οἱ νέοι τῶν πρεσβυτέρων ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐνοχλοῦνται.

Καὶ ὃ ἐν παντὶ καιρῷ ἢ ἐν τοῖς πλείστοις χρησιμώτε- 35 ρον, οἷον δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη ἀνδρείας· αἱ μὲν γὰρ ἀεὶ ἡ δὲ ποτὲ χρησίμη. καὶ ὃ πάντων ἐχόντων μηδὲν θατέρου δεόμεθα, ἢ ὃ ἐχόντων προσδεόμεθα τοῦ λοιποῦ, καθάπερ ἐπὶ δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας· δικαίων μὲν γὰρ πάντων ὄντων οὐδὲν χρήσιμος ἡ ἀνδρεία, ἀνδρείων δὲ πάντων ὄντων b χρήσιμος ἡ δικαιοσύνη.

Ἔτι ἐκ τῶν φθορῶν καὶ τῶν ἀποβολῶν καὶ τῶν γενέσεων καὶ τῶν λήψεων καὶ τῶν ἐναντίων· ὧν γὰρ αἱ φθοραὶ φευκτότεραι, αὐτὰ αἱρετώτερα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν 5 ἀποβολῶν καὶ τῶν ἐναντίων· εἴτε γὰρ ἡ ἀποβολὴ ἢ τὸ ἐναντίον φευκτότερα, αὐτὸ αἱρετώτερον. ἐπὶ δὲ τῶν γενέσεων

---

17 ἕτερα ἐν τοῖς *BCPcf.* — ὑπάρχῃ *f.* — ἐλάττονα *u.* — 18 τοῦ ἑτέρου *CPu.* — 19 et 20 γυμνάζεσθαι bis *u.* — 20 ἕνεκεν καὶ αἱρούμεθα *u.* — 23 et 24 ταῦτα pr *B*, τὰ αὐτὰ *Pcuf.* — 23 μᾶλλον om *P.* — 25 μετ' om *P.* — ἀλυπίας μᾶλλον ἢ *ACu.* — 28 δύναται εἶναι. κατὰ *u.* — ταὐτὰ *C.* — δὲ] γὰρ *u.* — 30 μὴ δὲ ἀξιοῦν *u.* — 37 χρήσιμος *C.* — 38 ὃ om *C.* — ἔχοντες *ABcu.*
117b6 εἴτε] εἰ *u*, οὗ *Cf.* — ἢ] καὶ *Pu.* — 7 φευκτότερον *Cuf.*

καὶ τῶν λήψεων ἀνάπαλιν· ὧν γὰρ αἱ λήψεις καὶ αἱ γενέσεις αἱρετώτεραι, καὶ αὐτὰ αἱρετώτερα.

10 Ἄλλος τόπος, τὸ ἐγγύτερον τἀγαθοῦ βέλτιον καὶ αἱρετώτερον. καὶ τὸ ὁμοιότερον τἀγαθῷ, οἷον ἡ δικαιοσύνη δικαίου. καὶ τὸ τῷ βελτίονι αὐτοῦ ὁμοιότερον, καθάπερ τὸν Αἴαντα τοῦ Ὀδυσσέως φασὶ βελτίω τινὲς εἶναι, διότι ὁμοιότερος τῷ Ἀχιλλεῖ. ἔνστασις τούτου ὅτι οὐκ ἀληθές· οὐ-15 δὲν γὰρ κωλύει, μὴ ᾗ βέλτιστος ὁ Ἀχιλλεύς, ταύτῃ ὁμοιότερον εἶναι τὸν Αἴαντα, τοῦ ἑτέρου ὄντος μὲν ἀγαθοῦ μὴ ὁμοίου δέ. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἐπὶ τὰ γελοιότερα εἴη ὅμοιον, καθάπερ ὁ πίθηκος τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦ ἵππου μὴ ὄντος ὁμοίου· οὐ γὰρ κάλλιον ὁ πίθηκος, ὁμοιότερον δὲ τῷ ἀνθρώπῳ. πά-20 λιν ἐπὶ δυοῖν εἰ τὸ μὲν τῷ βελτίονι τὸ δὲ τῷ χείρονι ὁμοιότερον, εἴη ἂν βέλτιον τὸ τῷ βελτίονι ὁμοιότερον. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο ἔνστασιν· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ μὲν τῷ βελτίονι ἠρέμα ὅμοιον εἶναι, τὸ δὲ τῷ χείρονι σφόδρα, οἷον εἰ ὁ μὲν Αἴας τῷ Ἀχιλλεῖ ἠρέμα, ὁ δ' Ὀδυσσεὺς τῷ Νέστορι 25 σφόδρα. καὶ εἰ τὸ μὲν τῷ βελτίονι ἐπὶ τὰ χείρω ὅμοιον εἴη, τὸ δὲ τῷ χείρονι ἐπὶ τὰ βελτίω, καθάπερ ἵππος ὄνῳ καὶ πίθηκος ἀνθρώπῳ.

Ἄλλος, τὸ ἐπιφανέστερον τοῦ ἧττον τοιούτου, καὶ τὸ χαλεπώτερον· μᾶλλον γὰρ ἀγαπῶμεν ἔχοντες ἃ μὴ ἔστι ῥᾳ-30 δίως λαβεῖν. καὶ τὸ ἰδιαίτερον τοῦ κοινοτέρου. καὶ τὸ τοῖς κακοῖς ἀκοινωνητότερον· αἱρετώτερον γὰρ ᾧ μηδεμία δυσχέρεια ἀκολουθεῖ ἢ ᾧ ἀκολουθεῖ.

Ἔτι εἰ ἁπλῶς τοῦτο τούτου βέλτιον, καὶ τὸ βέλτιστον τῶν ἐν τούτῳ βέλτιον τοῦ ἐν τῷ ἑτέρῳ βελτίστου, οἷον εἰ βέλ-35 τιον ἄνθρωπος ἵππου, καὶ ὁ βέλτιστος ἄνθρωπος τοῦ βελτίστου ἵππου βελτίων. καὶ εἰ τὸ βέλτιστον τοῦ βελτίστου βέλτιον, καὶ ἁπλῶς τοῦτο τούτου βέλτιον, οἷον εἰ ὁ βέλτιστος ἄνθρω-

---

8 αἱ om *C*. — 11 τῷ ἀγαθῷ *u*. — δικαιοσύνη τοῦ δικαίου *Cu*. — 12 βελτίονι corr c. — αὐτῷ *Pc*, corr *C*, αὐτῶν *u*. — 13 εἶναί τινες *P*. — 14 τῷ] ἦν τῷ *C*. — 15 ᾗ *C*, pr *AB*. — 17 καὶ om c. — εἰ ante εἴη c. — τὸ γελοιότερον *AB*. — ὅμοιος *ABPfcu*. — 18 τῷ om *Cf*. — 19 καλλίων *CPfcu*. — πίθηξ *f*. — ὁμοιότερος fort *u*. — 21 αἱρετώτερον εἴη ἂν τὸ *u*. — ἂν om *C*. — 23 εἰ om *u*. — 24 ante ὁ rc add ὅμοιος *u*. — 25 ἐπὶ] ὅμοιον ἐπὶ *Au*. — 30 λαβεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ *CPu*. — 31 ἀκοινονητότερον *B*. — 31 et 32 ὃ *B*. — 32 ἢ ᾧ ἀκολουθεῖ mg *u*. — 33 τοῦτο ἁπλῶς *f*. — 34 εἰ βελτίων *u*. — 37 εἰ om *A*.

πος τοῦ βελτίστου ἵππου βελτίων, καὶ ἁπλῶς ἄνθρωπος ἵππου βελτίων.

Ἔτι ὧν ἔστι τοὺς φίλους μετασχεῖν, αἱρετώτερα ἢ ὧν p.118 μή. καὶ ἃ πρὸς τὸν φίλον πρᾶξαι μᾶλλον βουλόμεθα ἢ ἃ πρὸς τὸν τυχόντα, ταῦτα αἱρετώτερα, οἷον τὸ δικαιοπραγεῖν καὶ εὖ ποιεῖν μᾶλλον ἢ τὸ δοκεῖν· τοὺς γὰρ φίλους εὖ ποιεῖν βουλόμεθα μᾶλλον ἢ δοκεῖν, τοὺς δὲ τυχόντας ἀνάπαλιν. 5

Καὶ τὰ ἐκ περιουσίας τῶν ἀναγκαίων βελτίω, ἐνίοτε δὲ καὶ αἱρετώτερα· βέλτιον γὰρ τοῦ ζῆν τὸ εὖ ζῆν, τὸ δὲ εὖ ζῆν ἐστὶν ἐκ περιουσίας, αὐτὸ δὲ τὸ ζῆν ἀναγκαῖον. ἐνίοτε δὲ τὰ βελτίω οὐχὶ καὶ αἱρετώτερα· οὐ γὰρ εἰ βελτίω, ἀναγκαῖον καὶ αἱρετώτερα· τὸ γοῦν φιλοσοφεῖν βέλτιον τοῦ χρη- 10 ματίζεσθαι· ἀλλ' οὐχ αἱρετώτερον τῷ ἐνδεεῖ τῶν ἀναγκαίων. τὸ δ' ἐκ περιουσίας ἐστίν, ὅταν ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων ἄλλα τινὰ προσκατασκευάζηταί τις τῶν καλῶν. σχεδὸν δὲ ἴσως αἱρετώτερον τὸ ἀναγκαῖόν ἐστι, βέλτιον δὲ τὸ ἐκ περιουσίας. 15

Καὶ ὃ μὴ ἔστι παρ' ἄλλου πορίσασθαι ἢ ὃ ἔστι καὶ παρ' ἄλλου, οἷον πέπονθεν ἡ δικαιοσύνη πρὸς τὴν ἀνδρείαν. καὶ εἰ τόδε μὲν ἄνευ τοῦδε αἱρετόν, τόδε δὲ ἄνευ τοῦδε μή, οἷον δύναμις ἄνευ φρονήσεως οὐχ αἱρετόν, φρόνησις δ' ἄνευ δυνάμεως αἱρετόν. καὶ δυοῖν εἰ θάτερον ἀρνούμεθα, ἵνα τὸ λοι- 20 πὸν δόξῃ ἡμῖν ὑπάρχειν, ἐκεῖνο αἱρετώτερον ὃ βουλόμεθα δοκεῖν ὑπάρχειν, οἷον φιλοπονεῖν ἀρνούμεθα, ἵν' εὐφυεῖς εἶναι δόξωμεν.

Ἔτι οὗ τῇ ἀπουσίᾳ ἧττον ἐπιτιμητέον δυσφοροῦσι, τοῦτο αἱρετώτερον. καὶ οὗ τῇ ἀπουσίᾳ μὴ δυσφοροῦντι μᾶλλον ἐπι- 25 τιμητέον, τοῦτο αἱρετώτερον.

Ἔτι τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος τὸ ἔχον τὴν οἰκείαν ἀρετὴν **3** τοῦ μὴ ἔχοντος. ἄμφω δ' ἐχόντων τὸ μᾶλλον ἔχον.

Ἔτι εἰ τὸ μὲν ποιεῖ ἀγαθὸν ἐκεῖνο ᾧ ἂν παρῇ, τὸ δὲ μὴ ποιεῖ, τὸ ποιοῦν αἱρετώτερον, καθάπερ καὶ θερμότερον τὸ 30

118a2 μᾶλλον πρᾶξαι C. — βουλόμεθα πρᾶξαι μᾶλλον u. — 4 τὸ om u. — τοὺς... δοκεῖν rc mg u. — 8 ἐκ περιουσίας ἐστίν u. — 9 εἰ βέλτιον pr u. — 10 αἱρετώτερον pr u. — τὸ] ἐστι· τὸ P. — τὸ γὰρ Cu. — 14 αἱρετώτερον μὲν τὸ C. — ἐστι τὸ ἀναγκαῖον u. — 22 δόξωμεν ὑπάρχειν u. — 25 δυσφοροῦσι C. — 28 ἔχοντος αἱρετώτερον, ἄμφω C. — 29 ᾧ ἂν παρῇ] τὸν ἔχοντα u. — 30 τῷ ποιοῦντι B. — θερμὸν C.

θερμαῖνον τοῦ μή. εἰ δ' ἄμφω ποιεῖ, τὸ μᾶλλον ποιοῦν· ἢ εἰ τὸ βέλτιον καὶ κυριώτερον ποιεῖ ἀγαθόν, οἷον εἰ τὸ μὲν τὴν ψυχὴν τὸ δὲ τὸ σῶμα.

Ἔτι ἀπὸ τῶν πτώσεων καὶ τῶν χρήσεων καὶ τῶν πρά-
35 ξεων καὶ τῶν ἔργων, καὶ ταῦτα δὲ ἀπ' ἐκείνων· ἀκολουθεῖ γὰρ ἀλλήλοις, οἷον εἰ τὸ δικαίως αἱρετώτερον τοῦ ἀνδρείως, καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς ἀνδρείας αἱρετώτερον· καὶ εἰ ἡ δικαιοσύνη τῆς ἀνδρείας αἱρετώτερον, καὶ τὸ δικαίως τοῦ ἀνδρείως. παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

b Ἔτι εἴ τινος τοῦ αὐτοῦ τὸ μὲν μεῖζον ἀγαθόν ἐστι τὸ δὲ ἔλαττον, αἱρετώτερον τὸ μεῖζον. ἢ εἰ μείζονος μεῖζον θάτερον. ἀλλὰ καὶ εἰ δύο τινὰ τινὸς εἴη αἱρετώτερα, τὸ μᾶλλον αἱρετώτερον τοῦ ἧττον αἱρετωτέρου αἱρετώτερον. ἔτι οὗ ἡ
5 ὑπερβολὴ τῆς ὑπερβολῆς αἱρετωτέρα, καὶ αὐτὸ αἱρετώτερον, οἷον φιλία χρημάτων· αἱρετωτέρα γὰρ ἡ τῆς φιλίας ὑπερβολὴ τῆς τῶν χρημάτων. καὶ οὗ μᾶλλον ἂν ἕλοιτο αὐτὸς αὑτῷ αἴτιος εἶναι ἢ οὗ ἕτερον, οἷον τοὺς φίλους τῶν χρημάτων.

10 Ἔτι ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ προστιθέμενόν τι τὸ ὅλον αἱρετώτερον ποιεῖ. εὐλαβεῖσθαι δὲ δεῖ προτείνειν ἐφ' ὧν τῷ μὲν ἑτέρῳ τῶν προστιθεμένων χρῆται τὸ κοινὸν ἢ ἄλλων πως συνεργόν ἐστι, τῷ δὲ λοιπῷ μὴ χρῆται μηδὲ συνεργόν ἐστιν. οἷον πρίονα καὶ δρέπανον μετὰ τεκτονικῆς· αἱ-
15 ρετώτερον γὰρ ὁ πρίων συνδυαζόμενος, ἁπλῶς δὲ οὐχ αἱρετώτερον. πάλιν εἰ ἐλάττονι προστεθέν τι τὸ ὅλον μεῖζον ποιεῖ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως· οὗ γὰρ ἀφαιρεθέντος ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τὸ λειπόμενον ἔλαττον, ἐκεῖνο μεῖζον ἂν εἴη, ὁπότε ἀφαιρεθὲν τὸ λειπόμενον ἔλαττον ποιεῖ.

20 Καὶ εἰ τὸ μὲν δι' αὑτὸ τὸ δὲ διὰ τὴν δόξαν αἱρετόν, οἷον ὑγίεια κάλλους. ὅρος δὲ τοῦ πρὸς δόξαν τὸ μηδενὸς συνειδότος μὴ ἂν σπουδάσαι ὑπάρχειν. καὶ εἰ τὸ μὲν δι' αὑτὸ

---

31 μὴ θερμαίνοντος. εἰ u. — 32 τὴν om u. — 34 ἔτι δὲ ἀπὸ C. — 37 αἱρετώτερον om C. — καὶ εἰ... αἱρετώτερον om A.

118b2 ἢ om C, del B. — μεῖζον ἢ (ἢ P) θάτερον CuP, θάτερον θατέρου P. — 8 ἑαυτῷ uf. — ἕτερος BCfcu, corr A. — 10 ἔτι τε ἐκ f. — προθέσεως C. — τι rc c, om A. — 12 προσχρῆται C. — 13 τῷ δὲ... ἐστιν om A. — 14 ἐστιν, τῷ δὲ λοιπῷ μὴ χρῆται μηδὲ συνεργόν ἐστιν, οἷον u. — 15 συνδυαζόμενον ABCP. — 18 ἐλαττοῖ pr AB. — 19 ἔλαττον τὸ λειπόμενον u. — 21 μηδενὸς ὄντος τοῦ συνειδότος Cu. — 22 et 26 ἑαυτὸ u.

καὶ διὰ τὴν δόξαν αἱρετόν, τὸ δὲ διὰ θάτερον μόνον. καὶ ὁπότερον μᾶλλον δι' αὑτὸ τίμιον, τοῦτο καὶ βέλτιον καὶ αἱρετώτερον. τιμιώτερον δ' ἂν εἴη καθ' αὑτό, ὃ μηδενὸς ἄλλου 25 μέλλοντος ὑπάρξειν δι' αὑτὸ αἱρούμεθα μᾶλλον.

Ἔτι διελέσθαι ποσαχῶς τὸ αἱρετὸν λέγεται καὶ τίνων χάριν, οἷον τοῦ συμφέροντος ἢ τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ ἡδέος· τὸ γὰρ πρὸς ἅπαντα ἢ πρὸς τὰ πλείω χρήσιμον αἱρετώτερον ἂν ὑπάρχοι τοῦ μὴ ὁμοίως. τῶν δ' αὐτῶν ἀμφοτέροις ὑπαρ- 30 χόντων, ὁποτέρῳ μᾶλλον ὑπάρχει σκεπτέον, πότερον ἥδιον ἢ κάλλιον ἢ συμφερώτερον. πάλιν τὸ τοῦ βελτίονος ἕνεκεν αἱρετώτερον, οἷον τὸ ἀρετῆς ἕνεκεν ἢ ἡδονῆς. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν φευκτῶν· φευκτότερον γὰρ τὸ μᾶλλον ἐμποδιστικὸν τῶν αἱρετῶν, οἷον νόσος αἴσχους· καὶ γὰρ ἡδονῆς καὶ τοῦ σπου- 35 δαῖον εἶναι κωλυτικώτερον ἡ νόσος.

Ἔτι ἐκ τοῦ ὁμοίως δεικνύναι φευκτὸν καὶ αἱρετὸν τὸ προκείμενον· ἧττον γὰρ αἱρετὸν τὸ τοιοῦτον, ὃ καὶ ἕλοιτ' ἄν τις ὁμοίως καὶ φύγοι, τοῦ ἑτέρου ὄντος αἱρετοῦ μόνον.

Τὰς μὲν οὖν πρὸς ἄλληλα συγκρίσεις, καθάπερ εἴρη- p.119 ται, ποιητέον. οἱ αὐτοὶ δὲ τόποι χρήσιμοι καὶ πρὸς τὸ δει- 4 κνύναι ὁτιοῦν αἱρετὸν ἢ φευκτόν· ἀφαιρεῖν γὰρ μόνον δεῖ τὴν πρὸς ἕτερον ὑπεροχήν. εἰ γὰρ τὸ τιμιώτερον αἱρετώτερον, καὶ τὸ τίμιον αἱρετόν, καὶ εἰ τὸ χρησιμώτερον αἱρετώτερον, καὶ 5 τὸ χρήσιμον αἱρετόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τοιαύτην ἔχει τὴν σύγκρισιν. ἐπ' ἐνίων γὰρ εὐθέως κατὰ τὴν πρὸς ἕτερον σύγκρισιν καὶ ὅτι αἱρετὸν ἑκάτερον ἢ τὸ ἕτερον λέγομεν, οἷον ὅταν τὸ μὲν φύσει ἀγαθὸν τὸ δὲ μὴ φύσει λέγωμεν· τὸ γὰρ φύσει ἀγαθὸν δῆλον ὅτι αἱρετόν 10 ἐστιν.

Ληπτέον δ' ὅτι μάλιστα καθόλου τοὺς τόπους περὶ τοῦ 5 μᾶλλον καὶ τοῦ μείζονος· ληφθέντες γὰρ οὕτως πρὸς πλείω χρήσιμοι ἂν εἴησαν. ἔστι δ' αὐτῶν τῶν εἰρημένων ἐνίους καθόλου μᾶλλον ποιεῖν μικρὸν παραλλάσσοντα τῇ προσηγο- 15

---

29 πρὸς om *C*. — 30 ὑπάρχῃ *APcu*, εἴη *f*. — τοῦ μὴ] τὸ corr *C*. — μὴ rc supra vs *f*. — αὐτῶν δ' *u*. — 31 ἴδιον *B*. — 35 τῷ *C*. — ἀρετῶν *ABc*, αἱρετῶν *P*. — 38 τοιοῦτο *C*.

119a1 ἀλλήλας *B*, fort pr *c*. — 6 καὶ om *C*. — 9 λέγομεν . . . γὰρ φύσει ἀγαθόν rc supra lit *A*. — 10 αἱρετόν corr *c*. — 12 τοὺς om *Ac* et pr *f*. — 14 μᾶλλον καθόλου *CP*. — 15 παραλλάττοντας *C*.

ρία, οἷον τὸ φύσει τοιοῦτο τοῦ μὴ φύσει τοιούτου μᾶλλον τοιοῦτο. καὶ εἰ τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ μὴ ποιεῖ τὸ ἔχον τοιόνδε [ἢ ᾧ ἂν ὑπάρχῃ], μᾶλλον τοιοῦτο ὃ ποτε ποιεῖ ἢ ὃ μὴ ποιεῖ. εἰ δ' ἄμφω ποιεῖ, τὸ μᾶλλον ποιοῦν τοιοῦτο.

20 Ἔτι εἰ τοῦ αὐτοῦ τινὸς τὸ μὲν μᾶλλον τὸ δὲ ἧττον τοιοῦτο· καὶ εἰ τὸ μὲν τοιούτου μᾶλλον τοιοῦτο, τὸ δὲ μὴ τοιούτου τοιοῦτον, δῆλον ὅτι τὸ πρῶτον μᾶλλον τοιοῦτο. ἔτι ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ προστιθέμενον τὸ ὅλον μᾶλλον ποιεῖ τοιοῦτο, ἢ εἰ τῷ ἧττον τοιούτῳ προστιθέμενον τὸ ὅλον μᾶλλον 25 ποιεῖ τοιοῦτο. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως· οὗ γὰρ ἀφαιρεθέντος τὸ λειπόμενον ἧττον τοιοῦτο, αὐτὸ μᾶλλον τοιοῦτο. καὶ τὰ τοῖς ἐναντίοις ἀμιγέστερα μᾶλλον τοιαῦτα, οἷον λευκότερον τὸ τῷ μέλανι ἀμιγέστερον. ἔτι παρὰ τὰ εἰρημένα πρότερον, τὸ μᾶλλον ἐπιδεχόμενον τὸν οἰκεῖον τοῦ προκειμένου 30 λόγον, οἷον εἰ τοῦ λευκοῦ ἐστὶ λόγος χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως, λευκότερον ὅ ἐστι μᾶλλον χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως.

6 Ἂν δ' ἐπὶ μέρους καὶ μὴ καθόλου τὸ πρόβλημα τεθῇ, πρῶτον μὲν οἱ εἰρημένοι καθόλου κατασκευαστικοὶ ἢ ἀνασκευαστικοὶ τόποι πάντες χρήσιμοι. καθόλου γὰρ ἀναιροῦντες ἢ κα-35 τασκευάζοντες καὶ ἐπὶ μέρους δείκνυμεν· εἰ γὰρ παντὶ ὑπάρχει, καὶ τινί, καὶ εἰ μηδενί, οὐδὲ τινί. μάλιστα δ' ἐπίκαιροι καὶ κοινοὶ τῶν τόπων οἵ τ' ἐκ τῶν ἀντικειμένων καὶ τῶν συστοίχων καὶ τῶν πτώσεων· ὁμοίως γὰρ ἔνδοξον τὸ ἀξιῶσαι, εἰ πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ λύπην πᾶσαν εἶναι κακόν, b τῷ εἴ τις ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ λύπην εἶναί τινα κακόν. ἔτι εἴ τις αἴσθησις μή ἐστι δύναμις, καὶ ἀναισθησία τις οὐκ ἔστιν ἀδυναμία. καὶ εἴ τι ὑποληπτὸν ἐπιστητόν, καὶ ὑπόληψίς τις ἐπιστήμη. πάλιν εἴ τι τῶν ἀδίκων ἀγαθόν, καὶ τῶν δικαίων 5 τι κακόν, καὶ εἴ τι τῶν δικαίως κακόν, καὶ τῶν ἀδίκως τι ἀγαθόν. καὶ εἴ τι τῶν ἡδέων φευκτόν, ἡδονή τις φευκτόν.

16, 20, 22 τοιοῦτον *Cu*, id 19 et 24 *C*. — 17 ἢ del *AC*, om *cf*. — 23 τὸ αὐτὸ *B*. — 24 τὸ *B*, pr *A*. — τοιοῦτο *BC*. — 31 λευκότερον ...ὄψεως om *P*. — ὅ ἐστι] ἐστὶ τὸ *C*. — 32 ἐὰν *C*. — 33 πρῶτοι *AB*. — ἢ ἀνασκ. τάποι om *u*. — 35 καὶ τὰ ἐπὶ *C*.

119b1 τῷ] καὶ τὸ *u*. — 3 καὶ om *f*. — τις om *A*. — 4 ἀδίκως *P*. — καὶ τῶν ... 5 alt κακόν om *P*. — 5 pr καὶ] πάλιν *ABCPfu*. — δικαίως] ἀδίκως *u*, pr *f*, ἀδίκων corr *f*, ἀδίκως κακὸν καὶ τῶν δικαίως τι ἀγαθόν, καὶ εἴ τι τῶν ἀδίκων *C*. — κακῶν pr *B*. — ἀδίκως] δικαίως *u*, pr *f*, ἀδίκων *P*, δικαίων corr *f*. — 6 ἀγαθόν] κακόν *C*. — ἡδέως *ABPu*. — φευκτῶν pr *AB*, φευκτὸν καὶ *u*. — φευκτή *C*.

κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ εἴ τι τῶν ἡδέων ὠφέλιμον, ἡδονή τις ὠφέλιμον. καὶ ἐπὶ τῶν φθαρτικῶν δὲ καὶ τῶν γενέσεων καὶ φθορῶν ὡσαύτως. εἰ γάρ τι φθαρτικὸν ἡδονῆς ἢ ἐπιστήμης ὂν ἀγαθόν ἐστιν, εἴη ἄν τις ἡδονὴ ἢ ἐπιστήμη τῶν κακῶν. 10 ὁμοίως δὲ καὶ εἰ φθορά τις ἐπιστήμης τῶν ἀγαθῶν ἢ ἡ γένεσις τῶν κακῶν, ἔσται τις ἐπιστήμη τῶν κακῶν, οἷον εἰ τὸ ἐπιλανθάνεσθαι ἅ τις αἰσχρὰ ἔπραξε τῶν ἀγαθῶν ἢ τὸ ἀναμιμνήσκεσθαι τῶν κακῶν, εἴη ἂν τὸ ἐπίστασθαι ἅ τις αἰσχρὰ ἔπραξε τῶν κακῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἐν 15 ἅπασι γὰρ ὁμοίως τὸ ἔνδοξον.

Ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ ὁμοίως. εἰ γὰρ μᾶλλον μὲν τῶν ἐξ ἄλλου γένους τι τοιοῦτο ἐκείνων δὲ μηδέν ἐστιν, οὐδ' ἂν τὸ εἰρημένον εἴη τοιοῦτον, οἷον εἰ μᾶλλον μὲν ἐπιστήμη τις ἀγαθὸν ἢ ἡδονή, μηδεμία δ' ἐπιστήμη ἀγαθόν, οὐδ' ἂν 20 ἡδονὴ εἴη. καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίως δὲ καὶ ἧττον ὡσαύτως· ἔσται γὰρ καὶ ἀναιρεῖν καὶ κατασκευάζειν, πλὴν ἐκ μὲν τοῦ ὁμοίως ἀμφότερα, ἐκ δὲ τοῦ ἧττον κατασκευάζειν μόνον, ἀνασκευάζειν δὲ οὔ. εἰ γὰρ ὁμοίως δύναμίς τις ἀγαθὸν καὶ ἐπιστήμη, ἔστι δέ τις δύναμις ἀγαθόν, καὶ ἐπιστήμη ἐστίν. εἰ δὲ μηδε- 25 μία δύναμις, οὐδ' ἐπιστήμη. εἰ δ' ἧττον δύναμίς τις ἀγαθὸν ἢ ἐπιστήμη, ἔστι δέ τις δύναμις ἀγαθόν, καὶ ἐπιστήμη. εἰ δὲ μηδεμία δύναμις ἀγαθόν, οὐκ ἀνάγκη καὶ ἐπιστήμην μηδεμίαν εἶναι ἀγαθόν. δῆλον οὖν ὅτι κατασκευάζειν μόνον ἐκ τοῦ ἧττον ἔστιν. 30

Οὐ μόνον δ' ἐξ ἄλλου γένους ἔστιν ἀνασκευάζειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λαμβάνοντι τὸ μάλιστα τοιοῦτον, οἷον εἰ κεῖται ἐπιστήμη τις ἀγαθόν, δειχθείη δ' ὅτι φρόνησις οὐκ ἀγαθόν, οὐδ' ἄλλη οὐδεμία ἔσται, ἐπεὶ οὐδ' ἡ μάλιστα δοκοῦσα. ἔτι ἐξ ὑποθέσεως, ὁμοίως ἀξιώσαντα, εἰ ἑνί, καὶ πᾶσιν ὑπάρ- 35 χειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, οἷον εἰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατος, καὶ τὰς ἄλλας, εἰ δ' αὕτη μή, μηδὲ τὰς ἄλλας. εἰ μὲν

---

7 καταυτὰ pr *AB*. — ταῦτα *Pu*. — 8 ὠφέλιμος καὶ ἀγαθὸν καὶ *C*, ἀγαθὸν καὶ *P*. — δὲ om *u*. — 11 ἢ om *P*. — ἡ om *Cu*. — 13 λανθάνεσθαι *u*. — 14 ἂν καὶ τὸ *C*. — αἰσχρὰ om *u*. — 18 τοιοῦτον *C*. — 19 εἴη om *u*. — τοιοῦτο *u*. — τις ἐπιστήμη *C*. — 20 τις ἀγαθὸν ἢ corr *u*. — ἂν ἡ ἡδονὴ *C*. — 23 ἀμφοτέρου *u*. — μόνον om *u*. — 25 δύναμίς τις *u*. — 30 τοῦ ἧττον corr *u*. — 32 λαμβάνοντα *Cu*. — ὁποῖον *A*. — 33 ὅτι ἡ φρόνησις *C*. — 34 ἐπειδὴ *C*.

οὖν ὑπάρχειν τινὶ κεῖται, δεικτέον ὅτι οὐχ ὑπάρχει τινί· ἀκολουθήσει γὰρ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τὸ μηδενὶ ὑπάρχειν. εἰ δέ
p. 120 τινι μὴ ὑπάρχον κεῖται, δεικτέον ὅτι ὑπάρχει τινί· καὶ γὰρ οὕτως ἀκολουθήσει τὸ πᾶσιν ὑπάρχειν. δῆλον δ' ἐστὶν ὅτι ὁ ὑποτιθέμενος ποιεῖ τὸ πρόβλημα καθόλου ἐπὶ μέρους τεθέν· τὸν γὰρ ἐπὶ μέρους ὁμολογοῦντα καθόλου ἀξιοῖ ὁμολογεῖν,
5 ἐπειδή, εἰ ἑνί, καὶ πᾶσιν ὁμοίως ἀξιοῖ ὑπάρχειν.

Ἀδιορίστου μὲν οὖν ὄντος τοῦ προβλήματος μοναχῶς ἀνασκευάζειν ἐνδέχεται, οἷον εἰ ἔφησεν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι ἢ μὴ ἀγαθόν, καὶ μηδὲν ἄλλο προσδιώρισεν. εἰ μὲν γάρ τινα ἔφησεν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι, δεικτέον καθόλου ὅτι οὐδεμία,
10 εἰ μέλλει ἀναιρεῖσθαι τὸ προκείμενον. ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινα ἔφησεν ἡδονὴν μὴ εἶναι ἀγαθόν, δεικτέον καθόλου ὅτι πᾶσα· ἄλλως δ' οὐκ ἐνδέχεται ἀναιρεῖν. ἐὰν γὰρ δείξωμεν ὅτι ἐστί τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθὸν ἢ ἀγαθόν, οὔπω ἀναιρεῖται τὸ προκείμενον. δῆλον οὖν ὅτι ἀναιρεῖν μὲν μοναχῶς ἐνδέχεται, κα-
15 τασκευάζειν δὲ διχῶς· ἄν τε γὰρ καθόλου δείξωμεν ὅτι πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν, ἄν τε ὅτι ἐστί τις ἡδονὴ ἀγαθόν, δεδειγμένον ἔσται τὸ προκείμενον. ὁμοίως δὲ κἂν δέῃ διαλεχθῆναι ὅτι ἐστί τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθόν, ἐὰν δείξωμεν ὅτι οὐδεμία ἀγαθὸν ἢ ὅτι τις οὐκ ἀγαθόν, διειλεγμένοι ἐσόμεθα ἀμφοτέρως, καὶ
20 καθόλου καὶ ἐπὶ μέρους, ὅτι ἐστί τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθόν. διωρισμένης δὲ τῆς θέσεως οὔσης, διχῶς ἀναιρεῖν ἔσται, οἷον εἰ τεθείη τινὶ μὲν ὑπάρχειν ἡδονῇ ἀγαθῷ εἶναι, τινὶ δ' οὐχ ὑπάρχειν· εἴτε γὰρ πᾶσα δειχθείη ἡδονὴ ἀγαθὸν εἴτε μηδεμία, ἀνῃρημένον ἔσται τὸ προκείμενον. εἰ δὲ μίαν ἡδονὴν μόνην ἀγαθὸν
25 ἔθηκεν εἶναι, τριχῶς ἐνδέχεται ἀναιρεῖν· δείξαντες γὰρ ὅτι πᾶσα ἢ ὅτι οὐδεμία ἢ ὅτι πλείους μιᾶς ἀγαθόν, ἀνῃρηκότες ἐσόμεθα τὸ προκείμενον. ἐπὶ πλεῖον δὲ τῆς θέσεως διορισθείσης, οἷον ὅτι ἡ φρόνησις μόνη τῶν ἀρετῶν ἐπιστήμη, τετραχῶς ἔστιν ἀναιρεῖν· δειχθέντος γὰρ ὅτι πᾶσα ἀρετὴ ἐπιστήμη ἢ ὅτι

---

38 οὐχ et ἀκολουθήσει...τινι om *P*.
120a1 ὑπάρχειν *C*. — 3 τεθέντος *C*. — 4 ὁμολογοῦντα] τιθέντα *C*. — 9 ἡδονὴν ἔφησεν *P*. — ὅτι καθόλου *C*. — 10 μέλλοι *A*. — 13 οὐκ ἀγαθὸν ἢ om *C*. — 14 ἐνδέχεται] λέγεται *u*. — 16 ἐάν τε *C*. — 18 ἐὰν...ἀγαθὸν om *C*. — 19 οὐκ pr om *A*. — 21 ἔσται ἀναιρεῖν *f*. — 22 ἡδονὴ *C*. — ἀγαθὸν *CPf*. — εἶναι om *C*. — 23 ἀγαθὸν εἶναι εἴτε *C*. — 24 δὲ μηδεμίαν pr *u*. — μόνην ἡδονὴν *P*. — μόνον *u*. — 26 πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθὸν ἢ *C*. — 28 μόνη om *C*.

οὐδεμία ἢ ὅτι καὶ ἄλλη τις, οἷον ἡ δικαιοσύνη, ἢ ὅτι αὐτὴ 30 ἡ φρόνησις οὐκ ἐπιστήμη, ἀνῃρημένον ἔσται τὸ προκείμενον.

Χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπιβλέπειν ἐπὶ τὰ καθ' ἕκαστα, ἐν οἷς ὑπάρχειν τι ἢ μὴ εἴρηται, καθάπερ ἐν τοῖς καθόλου προβλήμασιν. ἔτι δ' ἐν τοῖς γένεσιν ἐπιβλεπτέον, διαιροῦντα κατ' εἴδη μέχρι τῶν ἀτόμων, καθάπερ εἴρηται πρότερον· ἄν τε γὰρ 35 παντὶ φαίνηται ὑπάρχον ἄν τε μηδενί, πολλὰ προενέγκαντι ἀξιωτέον καθόλου ὁμολογεῖν ἢ φέρειν ἔνστασιν ἐπὶ τίνος οὐχ οὕτως. ἔτι ἐφ' ὧν ἔστιν ἢ εἴδει ἢ ἀριθμῷ διορίσαι τὸ συμβεβηκός, σκεπτέον εἰ μηδὲν τούτων ὑπάρχει, οἷον ὅτι ὁ χρόνος οὐ κινεῖται οὐδ' ἐστὶ κίνησις, καταριθμησάμενον πόσα εἴδη b κινήσεως· εἰ γὰρ μηδὲν τούτων ὑπάρχει τῷ χρόνῳ, δῆλον ὅτι οὐ κινεῖται οὐδ' ἐστὶ κίνησις. ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ οὐκ ἀριθμός, διελόμενον ὅτι πᾶς ἀριθμὸς ἢ περιττὸς ἢ ἄρτιος· εἰ γὰρ ἡ ψυχὴ μήτε περιττὸν μήτε ἄρτιον, δῆλον ὅτι οὐκ 5 ἀριθμός.

Πρὸς μὲν οὖν τὸ συμβεβηκὸς διὰ τῶν τοιούτων καὶ οὕτως ἐπιχειρητέον.

Δ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν πρὸς τὸ γένος καὶ τὸ ἴδιον ἐπισκεπτέον. ἔστι δὲ ταῦτα στοιχεῖα τῶν πρὸς τοὺς ὅρους· περὶ αὐτῶν δὲ τούτων ὀλιγάκις αἱ σκέψεις γίνονται τοῖς διαλεγομένοις. ἂν δὴ τεθῇ γένος τινὸς τῶν ὄντων, πρῶτον μὲν ἐπι- 15 βλέπειν ἐπὶ πάντα τὰ συγγενῆ τῷ λεχθέντι, εἴ τινος μὴ κατηγορεῖται, καθάπερ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότος, οἷον εἰ τῆς ἡδονῆς τἀγαθὸν γένος κεῖται, εἴ τις ἡδονὴ μὴ ἀγαθόν· εἰ γὰρ τοῦτο, δῆλον ὅτι οὐ γένος τἀγαθὸν τῆς ἡδονῆς· τὸ γὰρ γένος κατὰ πάντων τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος κατηγορεῖται. 20 εἶτα εἰ μὴ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, ἀλλ' ὡς συμβεβη-

---

30 ὅτι οὐδ' αὐτὴ *C.* — αὕτη *u.* — 31 οὐκ ἐπιστήμη om *C.* — 34 διαιροῦντας *C.* — 35 καθάπερ προείρηται πρότερον *A*, καθάπερ πρότερον εἴρηται *uf.* — 36 προσενέγκαντι *Cu.* — 38 οὕτως ἔχειν. ἔτι *C.*
120b2 ὑπάρχοι *C.* — 8 ἐπιχειρητέον. μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν πρὸς τὸ γένος *A.* — 12 μετὰ ... ἐπισκεπτέον libro III adiecit c. — 14 δὲ τούτων corr *u.* — 18 et 19 τὸ ἀγαθὸν *Cu.* — 18 μὴ pr om *u.* — 21 εἶτα] ἔτι *AB*, corr *u.*

κός, καθάπερ τὸ λευκὸν τῆς χιόνος, ἢ ψυχῆς τὸ κινούμενον
ὑφ' αὑτοῦ. οὔτε γὰρ ἡ χιὼν ὅπερ λευκόν, διόπερ οὐ γένος τὸ
λευκὸν τῆς χιόνος, οὔθ' ἡ ψυχὴ ὅπερ κινούμενον· συμβέβηκε
25 δ' αὐτῇ κινεῖσθαι, καθάπερ καὶ τῷ ζῴῳ πολλάκις βαδί-
ζειν τε καὶ βαδίζοντι εἶναι. ἔτι τὸ κινούμενον οὐ τί ἐστιν, ἀλλά
τι ποιοῦν ἢ πάσχον σημαίνειν ἔοικεν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λευ-
κόν· οὐ γάρ τί ἐστιν ἡ χιών, ἀλλὰ ποιόν τι δηλοῖ. ὥστ' οὐ-
δέτερον αὐτῶν ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται.

30 Μάλιστα δ' ἐπὶ τὸν τοῦ συμβεβηκότος ὁρισμὸν ἐπιβλέ-
πειν, εἰ ἐφαρμόττει ἐπὶ τὸ ῥηθὲν γένος, οἷον καὶ τὰ νῦν εἰ-
ρημένα. ἐνδέχεται γὰρ κινεῖν τι αὐτὸ ἑαυτὸ καὶ μή, ὁμοίως
δὲ καὶ λευκὸν εἶναι καὶ μή. ὥστ' οὐδέτερον αὐτῶν γένος ἀλλὰ
συμβεβηκός, ἐπειδὴ συμβεβηκὸς ἐλέγομεν ὃ ἐνδέχεται ὑπάρ-
35 χειν τινὶ καὶ μή.

Ἔτι εἰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ διαιρέσει τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος,
ἀλλὰ τὸ μὲν οὐσία τὸ δὲ ποιόν, ἢ τὸ μὲν πρός τι τὸ δὲ ποιόν,
οἷον ἡ μὲν χιὼν καὶ ὁ κύκνος οὐσία, τὸ δὲ λευκὸν οὐκ οὐσία
ἀλλὰ ποιόν, ὥστ' οὐ γένος τὸ λευκὸν τῆς χιόνος οὐδὲ τοῦ κύ-
p. 121 κνου. πάλιν ἡ μὲν ἐπιστήμη τῶν πρός τι, τὸ δ' ἀγαθὸν καὶ τὸ
καλὸν ποιόν, ὥστ' οὐ γένος τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ καλὸν τῆς ἐπιστή-
μης· τὰ γὰρ τῶν πρός τι γένη καὶ αὐτὰ τῶν πρός τι δεῖ
εἶναι, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου· καὶ γὰρ τὸ πολλαπλά-
5 σιον, ὂν γένος τοῦ διπλασίου, καὶ αὐτὸ τῶν πρός τί ἐστιν. κα-
θόλου δ' εἰπεῖν, ὑπὸ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν δεῖ τὸ γένος τῷ εἴ-
δει εἶναι· εἰ γὰρ τὸ εἶδος οὐσία, καὶ τὸ γένος, καὶ εἰ ποιὸν
τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος ποιόν τι, οἷον εἰ τὸ λευκὸν ποιόν τι,
καὶ τὸ χρῶμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

10 Πάλιν εἰ ἀνάγκη ἢ ἐνδέχεται τοῦ τεθέντος ἐν τῷ γένει
μετέχειν τὸ γένος. ὅρος δὲ τοῦ μετέχειν τὸ ἐπιδέχεσθαι τὸν
τοῦ μετεχομένου λόγον. δῆλον οὖν ὅτι τὰ μὲν εἴδη μετέχει τῶν
γενῶν, τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν οὔ· τὸ μὲν γὰρ εἶδος ἐπιδέχε-

---

24 οὐδ' *C*. — 27 ἢ πάσχον pr om *u*. — 29 κατηγορεῖται, τὸ δὲ οἐνος ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται. μάλιστα *BC*. — 31 οἷα *C*. — 32 τι κινεῖν *Cf*, corr *u*, qui pr om κινεῖν. — 34 ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ὑπάρχειν *u*. — 38 τὸ δὲ...οὐσία om *A*.

121a1 πάλιν ὁμοίως ἡ *C*. — 2 ποιόν τι ὥστ' *C*. — 4 καθάπερ] οἷον *C*. — 5 γένος ὂν *C*, οἷον γένος *u*. — 7 εἴτε γὰρ *C*. — alt καὶ om *C*. — ποιόν τι τὸ *C*. — 10 εἰ] ἢ pr *u*. — εἰ κατ' ἀνάγκην ἐνδέχεται *C*.

ται τὸν τοῦ γένους λόγον, τὸ δὲ γένος τὸν τοῦ εἴδους οὔ. σκε-
πτέον οὖν εἰ μετέχει ἢ ἐνδέχεται μετέχειν τοῦ εἴδους τὸ ἀπο- 15
δοθὲν γένος, οἷον εἴ τις τοῦ ὄντος ἢ τοῦ ἑνὸς γένος τι ἀποδοίη·
συμβήσεται γὰρ μετέχειν τὸ γένος τοῦ εἴδους· κατὰ πάντων
γὰρ τῶν ὄντων τὸ ὂν καὶ τὸ ἓν κατηγορεῖται, ὥστε καὶ ὁ λό-
γος αὐτῶν.

Ἔτι εἰ κατά τινος τὸ ἀποδοθὲν εἶδος ἀληθεύεται, τὸ 20
δὲ γένος μή, οἷον εἰ τὸ ὂν ἢ τὸ ἐπιστητὸν τοῦ δοξαστοῦ γένος
τεθείη. κατὰ γὰρ τοῦ μὴ ὄντος τὸ δοξαστὸν κατηγορηθήσεται·
πολλὰ γὰρ τῶν μὴ ὄντων δοξαστά. ὅτι δὲ τὸ ὂν ἢ τὸ ἐπι-
στητὸν οὐ κατηγορεῖται κατὰ τοῦ μὴ ὄντος, δῆλον. ὥστ' οὐ γέ-
νος τὸ ὂν οὐδὲ τὸ ἐπιστητὸν τοῦ δοξαστοῦ· καθ' ὧν γὰρ τὸ εἶ- 25
δος κατηγορεῖται, καὶ τὸ γένος δεῖ κατηγορεῖσθαι.

Πάλιν εἰ μηδενὸς τῶν εἰδῶν ἐνδέχεται μετέχειν τὸ τε-
θὲν ἐν τῷ γένει· ἀδύνατον γὰρ τοῦ γένους μετέχειν μηδενὸς
τῶν εἰδῶν μετέχον, ἂν μή τι τῶν κατὰ τὴν πρώτην διαίρε-
σιν εἰδῶν ᾖ· ταῦτα δὲ τοῦ γένους μόνον μετέχει. ἂν οὖν ἡ κί- 30
νησις γένος τῆς ἡδονῆς τεθῇ, σκεπτέον εἰ μήτε φορὰ μήτ'
ἀλλοίωσις ἡ ἡδονὴ μήτε τῶν λοιπῶν τῶν ἀποδοθεισῶν κινή-
σεων μηδεμία· δῆλον γὰρ ὅτι οὐδενὸς ἂν τῶν εἰδῶν μετέχοι·
ὥστ' οὐδὲ τοῦ γένους, ἐπειδὴ ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ τοῦ γένους μετέ-
χον καὶ τῶν εἰδῶν τινὸς μετέχειν· ὥστ' οὐκ ἂν εἴη εἶδος ἡ 35
ἡδονὴ κινήσεως, οὐδὲ τῶν ἀτόμων [οὐδὲ τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος
τῆς κινήσεως ὄντων]. καὶ γὰρ τὰ ἄτομα μετέχει τοῦ γένους
καὶ τοῦ εἴδους, οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος καὶ ἀνθρώπου μετέχει
καὶ ζῴου.

Ἔτι εἰ ἐπὶ πλέον λέγεται τοῦ γένους τὸ ἐν τῷ γένει τε- b
θέν, οἷον τὸ δοξαστὸν τοῦ ὄντος· καὶ γὰρ τὸ ὂν καὶ τὸ μὴ ὂν
δοξαστόν, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη τὸ δοξαστὸν εἶδος τοῦ ὄντος· ἐπὶ
πλέον γὰρ ἀεὶ τὸ γένος τοῦ εἴδους λέγεται. πάλιν εἰ ἐπ' ἴσων τὸ
εἶδος καὶ τὸ γένος λέγεται, οἷον εἰ τῶν πᾶσιν ἑπομένων 5

---

15 μετέχει ἢ om *u*. — 16 τοῦ ὄντος τὸ ἓν ἢ τοῦ ἑνὸς τὸ ὂν γένος ἀποδοίη *C*. — 23 ὅτι δὲ τὸ ὂν ἢ τὸ] τὸ δὲ ὂν ἢ *C*. — 24 δῆλον om *C*. — 27 δέχεται pr *A*. — 31 φθορὰ *C*, rc *B*. — 36 ἡδονὴ τῆς κινήσεως *Cuf*. — 37 τῆς] τῶν τῆς *ABC*. — μετέχει καὶ τοῦ *C*. — εἴδους καὶ τοῦ γένους *u*.

121b1, 3, 12 πλεῖον *C*. — 1 τὸ εἶδος τὸ ἐν *C*. — 4 et 8 ἐπ' ἴσον pr *u*. — 5 γένος καὶ τὸ εἶδος *u*.

τὸ μὲν εἶδος τὸ δὲ γένος τεθείη, καθάπερ τὸ ὂν καὶ τὸ ἕν· παντὶ γὰρ τὸ ὂν καὶ τὸ ἕν, ὥστ' οὐδέτερον οὐδετέρου γένος, ἐπειδὴ ἐπ' ἴσων λέγεται. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ πρῶτον καὶ ἡ ἀρχὴ ἐπ' ἄλληλα τεθείη· ἥ τε γὰρ ἀρχὴ πρῶτον καὶ τὸ
10 πρῶτον ἀρχή, ὥστ' ἢ ἀμφότερα τὰ εἰρημένα ταὐτόν ἐστιν ἢ οὐδέτερον οὐδετέρου γένος. στοιχεῖον δὲ πρὸς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα τὸ ἐπὶ πλέον τὸ γένος ἢ τὸ εἶδος καὶ τὴν διαφορὰν λέγεσθαι· ἐπ' ἔλαττον γὰρ καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ γένους λέγεται.

15 Ὁρᾶν δὲ καὶ εἴ τινος τῶν ἀδιαφόρων εἴδει μή ἐστι τὸ εἰρημένον γένος ἢ μὴ δόξειεν ἄν, κατασκευάζοντι δέ, εἰ ἔστι τινός. ταὐτὸν γὰρ πάντων τῶν ἀδιαφόρων εἴδει γένος. ἂν οὖν ἑνὸς δειχθῇ, δῆλον ὅτι πάντων, κἂν ἑνὸς μή, δῆλον ὅτι οὐδενός, οἷον εἴ τις ἀτόμους τιθέμενος γραμμὰς τὸ ἀδιαίρετον γέ-
20 νος αὐτῶν φήσειεν εἶναι. τῶν γὰρ διαίρεσιν ἐχουσῶν γραμμῶν οὐκ ἔστι τὸ εἰρημένον γένος, ἀδιαφόρων οὐσῶν κατὰ τὸ εἶδος· ἀδιάφοροι γὰρ ἀλλήλαις κατὰ τὸ εἶδος αἱ εὐθεῖαι γραμμαὶ πᾶσαι.

2 Σκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τι ἄλλο γένος ἐστὶ τοῦ ἀποδοθέντος
25 εἴδους, ὃ μήτε περιέχει τὸ ἀποδοθὲν γένος μήθ' ὑπ' ἐκεῖνό ἐστιν, οἷον εἴ τις τῆς δικαιοσύνης τὴν ἐπιστήμην θείη γένος. ἔστι γὰρ καὶ ἡ ἀρετὴ γένος, καὶ οὐδέτερον τῶν γενῶν τὸ λοιπὸν περιέχει, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη ἡ ἐπιστήμη γένος τῆς δικαιοσύνης· δοκεῖ γάρ, ὅταν ἓν εἶδος ὑπὸ δύο γένη ᾖ, τὸ ἕτερον ὑπὸ τοῦ
30 ἑτέρου περιέχεσθαι. ἔχει δ' ἀπορίαν ἐπ' ἐνίων τὸ τοιοῦτο. δοκεῖ γὰρ ἐνίοις ἡ φρόνησις ἀρετή τε καὶ ἐπιστήμη εἶναι, καὶ οὐδέτερον τῶν γενῶν ὑπ' οὐδετέρου περιέχεσθαι· οὐ μὴν ὑπὸ πάντων γε συγχωρεῖται τὴν φρόνησιν ἐπιστήμην εἶναι. εἰ δ' οὖν τις συγχωροίη τὸ λεγόμενον ἀληθὲς εἶναι, ἀλλὰ τό
35 γε ὑπ' ἄλληλα ἢ ὑπὸ ταὐτὸ ἄμφω γίγνεσθαι τὰ τοῦ αὐτοῦ γένη τῶν ἀναγκαίων δόξειεν ἂν εἶναι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς

---

7 πᾶν γὰρ τὸ ὂν ἓν καὶ τὸ ἓν ὄν, ὥστ' C. — 9 εἰς C. — 12 ἤπερ u. — 15 et 17 εἴδει] τῷ εἴδει Ccuf. — 15 γένος τὸ εἰρημένον uf. — 16 ἢ] ἢ εἰ Ccf. — δόξαι ABP. — 17 τῶν ἀδιαφόρων ἁπάντων c. — ἐὰν C. — 18 καὶ A. — μὴ δειχθῇ, δῆλον C. — 21 ἔσται C. — ἔστι γένος τὸ c. — γένος] ἑνὸς C. — 26 τὴν δικαιοσύνης τῆς pr u. — ἐπιστήμης u. — 28 τῆς δικαιοσύνης γένος u. — 29 εἴη A. — 30 τοιοῦτον u. — 31 γὰρ ἐν ἐνίοις u. — 32 περιέχεται C. — 34 οὖν om u. — γε τὸ B. — 35 et 37 ταὐτὸν C. — 35 τὸ αὐτὸ u. — 36 ἂν om u.

ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης συμβαίνει· ἄμφω γὰρ ὑπὸ τὸ
αὐτὸ γένος ἐστίν· ἑκάτερον γὰρ αὐτῶν ἕξις καὶ διάθεσίς ἐστιν.
σκεπτέον οὖν εἰ μηδέτερον ὑπάρχει τῷ ἀποδοθέντι γένει. εἰ
γὰρ μήθ' ὑπ' ἄλληλά ἐστι τὰ γένη μήθ' ὑπὸ ταὐτὸν ἄμ- p.122
φω, οὐκ ἂν εἴη τὸ ἀποδοθὲν γένος.

Σκοπεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸ γένος τοῦ ἀποδοθέντος γένους,
καὶ οὕτως ἀεὶ τὸ ἐπάνω γένος, εἰ πάντα κατηγορεῖται τοῦ εἴ-
δους καὶ εἰ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται· πάντα γὰρ τὰ ἐπά- 5
νω γένη κατηγορεῖσθαι δεῖ τοῦ εἴδους ἐν τῷ τί ἐστιν. εἰ οὖν που
διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι οὐ γένος τὸ ἀποδοθέν. πάλιν εἰ μετέχει
τὸ γένος τοῦ εἴδους, ἢ αὐτὸ ἢ τῶν ἐπάνω τι γενῶν· οὐδενὸς
γὰρ τῶν ὑποκάτω τὸ ἐπάνω μετέχει. ἀνασκευάζοντι μὲν
οὖν καθάπερ εἴρηται χρηστέον· κατασκευάζοντι δέ, ὁμολο- 10
γουμένου μὲν ὑπάρχειν τῷ εἴδει τοῦ ῥηθέντος γένους, ὅτι δ' ὡς
γένος ὑπάρχει ἀμφισβητουμένου, ἀπόχρη τὸ δεῖξαί τι τῶν
ἐπάνω γενῶν ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ εἴδους κατηγορούμενον. ἑνὸς γὰρ
ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορουμένου, πάντα καὶ τὰ ἐπάνω τούτου καὶ
τὰ ὑποκάτω, ἄνπερ κατηγορῆται τοῦ εἴδους, ἐν τῷ τί ἐστι 15
κατηγορηθήσεται· ὥστε καὶ τὸ ἀποδοθὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστι
κατηγορεῖται. ὅτι δὲ ἑνὸς ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορουμένου πάντα
τὰ λοιπά, ἄνπερ κατηγορῆται, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορηθή-
σεται, δι' ἐπαγωγῆς ληπτέον. εἰ δ' ἁπλῶς ὑπάρχειν ἀμ-
φισβητεῖται τὸ ἀποδοθὲν γένος, οὐκ ἀπόχρη τὸ δεῖξαι τῶν 20
ἐπάνω τι γενῶν ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ εἴδους κατηγορούμενον. οἷον εἴ
τις τῆς βαδίσεως γένος ἀπέδωκε τὴν φοράν, οὐκ ἀπόχρη τὸ
δεῖξαι διότι κίνησίς ἐστιν ἡ βάδισις πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι φορά
ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ ἄλλαι κινήσεις εἰσίν, ἀλλὰ προσδεικτέον
ὅτι οὐδενὸς μετέχει ἡ βάδισις τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν 25
εἰ μὴ τῆς φορᾶς. ἀνάγκη γὰρ τὸ τοῦ γένους μετέχον καὶ
τῶν εἰδῶν τινὸς μετέχειν τῶν κατὰ τὴν πρώτην διαίρεσιν. εἰ

---

37 καὶ ἐπὶ τῆς *u*.

122a1 μηδ'...μηδ' *ABCfu*, μηδ'...μηθ' *Pc*. — 3 δεῖ om *Pc*, pr *u*. — 4 εἰ...6 γένη om *u*. — 9 τὸ ἐπάνω τῶν ὑποκάτω *u*. — 12 γένους *C*. — τῶν ἐπάνω τι *C*. — 14 ἐστι τοῦ εἴδους κατηγορούμενον *C*. — 15 ὑποκάτω γένη ἂν *C*. — τοῦ εἴδους om *Pu*. — 17 πάντα καὶ τὰ λοιπὰ ἅπερ κατηγορεῖται *u*. — 19 ληπτέον] ῥηθήσεται *C*. — 22 τις om *Pf*, rc adi *u*. — ἀποδέδωκε *BCc*. — διαφοράν pr *A*. — 23 ὅτι *Cu*. — διότι *AB*. — 24 προδεικτέον *u*. — 26 εἰ] τῇ φορᾷ εἰ *f*. — εἰ μὴ om c et pr *B*, εἰ μὴ τῆς rc supra lit *A*. — τῇ φορᾷ c.

οὖν ἡ βάδισις μήτ' αὐξήσεως μήτε μειώσεως μήτε τῶν ἄλλων κινήσεων μετέχει, δῆλον ὅτι τῆς φορᾶς ἂν μετέχοι,
30 ὥστ' εἴη ἂν γένος ἡ φορὰ τῆς βαδίσεως.

Πάλιν ἐφ' ὧν τὸ εἶδος τὸ τεθὲν ὡς γένος κατηγορεῖται, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ ἀποδοθὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστιν αὐτῶν τούτων κατηγορεῖται ὧνπερ τὸ εἶδος, ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὰ ἐπάνω τοῦ γένους πάντα. εἰ γάρ που διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι οὐ
35 γένος τὸ ἀποδοθέν· εἰ γὰρ ἦν γένος, ἅπαντ' ἂν καὶ τὰ ἐπάνω τούτου καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖτο, ὧνπερ καὶ τὸ εἶδος ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται. ἀνασκευάζοντι μὲν οὖν χρήσιμον, εἰ μὴ κατηγορεῖται τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστιν ὧνπερ καὶ τὸ εἶδος κατηγορεῖται· κατασκευάζοντι δ', εἰ
b κατηγορεῖται ἐν τῷ τί ἐστι, χρήσιμον. συμβήσεται γὰρ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι, ὥστε τὸ αὐτὸ ὑπὸ δύο γένη γίνεται. ἀναγκαῖον οὖν ὑπ' ἄλληλα τὰ γένη εἶναι. ἂν οὖν δειχθῇ, ὃ βουλόμεθα γένος κα-
5 τασκευάσαι, μὴ ὂν ὑπὸ τὸ εἶδος, δῆλον ὅτι τὸ εἶδος ὑπὸ τοῦτ' ἂν εἴη, ὥστε δεδειγμένον ἂν εἴη ὅτι γένος τοῦτο.

Σκοπεῖν δὲ καὶ τοὺς λόγους τῶν γενῶν, εἰ ἐφαρμόττουσιν ἐπί τε τὸ ἀποδοθὲν εἶδος καὶ τὰ μετέχοντα τοῦ εἴδους. ἀνάγκη γὰρ τοὺς τῶν γενῶν λόγους κατηγορεῖσθαι τοῦ εἴδους
10 καὶ τῶν μετεχόντων τοῦ εἴδους· εἰ οὖν που διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι οὐ γένος τὸ ἀποδοθέν.

Πάλιν εἰ τὴν διαφορὰν ὡς γένος ἀπέδωκεν, οἷον εἰ τὸ ἀθάνατον γένος θεοῦ. διαφορὰ γάρ ἐστι ζῴου τὸ ἀθάνατον, ἐπειδὴ τῶν ζῴων τὰ μὲν θνητὰ τὰ δ' ἀθάνατα. δῆλον οὖν
15 ὅτι διημάρτηται· οὐδενὸς γὰρ ἡ διαφορὰ γένος ἐστίν. ὅτι δὲ τοῦτ' ἀληθές, δῆλον· οὐδεμία γὰρ διαφορὰ σημαίνει τί ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον ποιόν τι, καθάπερ τὸ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν.

Καὶ εἰ τὴν διαφορὰν εἰς τὸ γένος ἔθηκεν, οἷον τὸ περιττὸν ὅπερ ἀριθμόν. διαφορὰ γὰρ ἀριθμοῦ τὸ περιττόν, οὐκ
20 εἶδός ἐστιν. οὐδὲ δοκεῖ μετέχειν ἡ διαφορὰ τοῦ γένους· πᾶν

---

32 ἐστι τῶν αὐτῶν C. — 33 τὸ] καὶ τὸ CPcfu. — 35 πάντα C. — 36 κατηγορῆται pr C. — 36 et 38 κατηγοροῖτο u. — 36 ὥσπερ u. — 37 κατηγορεῖται ante ἐν C. — 39 ὥσπερ pr u.

122b6 ὅτι τὸ γένος C. — 8 καὶ ἐπὶ τὰ C. — 10 ὅτι pr om A. — 12 ἀποδέδωκεν BCc. — 13 θεοῦ γένος C. — 15 ἡμάρτηται C. — 17 τὸ] καὶ τὸ C. — alt τὸ om Bcf. — 18 ὡς εἶδος add C ante εἰς, f ante οἷον. — τέθεικεν C. — 19 περιττὸν καὶ οὐκ u.

γὰρ τὸ μετέχον τοῦ γένους ἢ εἶδος ἢ ἄτομόν ἐστιν, ἡ δὲ διαφορὰ οὔτε εἶδος οὔτε ἄτομόν ἐστιν. δῆλον οὖν ὅτι οὐ μετέχει τοῦ γένους ἡ διαφορά, ὥστ' οὐδὲ τὸ περιττὸν εἶδος ἂν εἴη ἀλλὰ διαφορά, ἐπειδὴ οὐ μετέχει τοῦ γένους.

Ἔτι εἰ τὸ γένος εἰς τὸ εἶδος ἔθηκεν, οἷον τὴν ἅψιν 25 ὅπερ συνοχὴν ἢ τὴν μῖξιν ὅπερ κρᾶσιν, ἢ ὡς Πλάτων ὁρίζεται φορὰν τὴν κατὰ τόπον κίνησιν. οὐ γὰρ ἀναγκαῖον τὴν ἅψιν συνοχὴν εἶναι, ἀλλ' ἀνάπαλιν τὴν συνοχὴν ἅψιν· οὐ γὰρ πᾶν τὸ ἁπτόμενον συνέχεται, ἀλλὰ τὸ συνεχόμενον ἅπτεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν· οὔτε γὰρ ἡ μῖξις 30 ἅπασα κρᾶσις (ἡ γὰρ τῶν ξηρῶν μῖξις οὐκ ἔστι κρᾶσις) οὔθ' ἡ κατὰ τόπον μεταβολὴ πᾶσα φορά· ἡ γὰρ βάδισις οὐ δοκεῖ φορὰ εἶναι· σχεδὸν γὰρ ἐπὶ τῶν ἀκουσίως τόπον ἐκ τόπου μεταβαλλόντων λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀψύχων συμβαίνει. δῆλον δ' ὅτι καὶ ἐπὶ πλέον λέγεται τὸ εἶδος τοῦ γέ- 35 νους ἐν τοῖς ἀποδοθεῖσι, δέον ἀνάπαλιν γίνεσθαι.

Πάλιν εἰ τὴν διαφορὰν εἰς τὸ εἶδος ἔθηκεν, οἷον τὸ ἀθάνατον ὅπερ θεόν. συμβήσεται γὰρ ἐπ' ἴσης ἢ ἐπὶ πλεῖον τὸ εἶδος λέγεσθαι· ἀεὶ γὰρ ἡ διαφορὰ ἐπ' ἴσης ἢ ἐπὶ πλεῖον τοῦ εἴδους λέγεται. ἔτι εἰ τὸ γένος εἰς τὴν διαφοράν, οἷον p.123 τὸ χρῶμα ὅπερ συγκριτικὸν ἢ τὸν ἀριθμὸν ὅπερ περιττόν. καὶ εἰ τὸ γένος ὡς διαφορὰν εἶπεν· ἐγχωρεῖ γάρ τινα καὶ τοιαύτην κομίσαι θέσιν, οἷον κράσεως τὴν μῖξιν διαφορὰν ἢ φορᾶς τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. σκεπτέον δὲ πάντα τὰ 5 τοιαῦτα διὰ τῶν αὐτῶν· ἐπικοινωνοῦσι γὰρ οἱ τόποι· ἐπὶ πλέον τε γὰρ τὸ γένος τῆς διαφορᾶς δεῖ λέγεσθαι, καὶ μὴ μετέχειν τῆς διαφορᾶς. οὕτω δ' ἀποδοθέντος οὐδέτερον τῶν εἰρημένων δυνατὸν συμβαίνειν· ἐπ' ἔλαττόν τε γὰρ ῥηθήσεται, καὶ μεθέξει τὸ γένος τῆς διαφορᾶς. 10

Πάλιν εἰ μηδεμία διαφορὰ κατηγορεῖται τῶν τοῦ γένους κατὰ τοῦ ἀποδοθέντος εἴδους, οὐδὲ τὸ γένος κατηγορηθή-

---

21 ἡ δὲ . . . ἐστιν rc mg *u*, om *C*. — 22 οὖν ὡς *u*. — 25 et 28 σύναψιν *CPcf*, corr *u*. — 29 ἅπαν *C*. — συναπτόμενον *P*. — 30 συνάπτεται *P*. — ἄλλων *CPf*. — 31 οὐδ' ἡ *ABCu*. — 33 γὰρ] γὰρ ἡ φορὰ *BCcuf*. — 38 ἐπ' . . . διαφορὰ om *P*. — ἴσων *f*. — 38 et 39 ἶσον *u*. — 38 πλειόνων *f*. — 39 ἐπὶ ἴσον *CP*.

123a1 διαφορὰν ἔθηκεν οἷον *C*, corr *u*. — 4 κομίσασθαι *C*. — οἷον τῆς κράσεως *C*. — 5 διαφορᾶς pr *A*. — τὰ τοιαῦτα πάντα *C*. — 7 πλεῖόν *C*. — 9 τε om *u*.

σεται, οἷον ψυχῆς οὔτε τὸ περιττὸν οὔτε τὸ ἄρτιον κατηγορεῖται, ὥστ' οὐδ' ἀριθμός. ἔτι εἰ πρότερον φύσει τὸ εἶδος καὶ
15 συναναιρεῖ τὸ γένος· δοκεῖ γὰρ τὸ ἐναντίον. ἔτι εἰ ἐνδέχεται ἀπολιπεῖν τὸ εἰρημένον γένος ἢ τὴν διαφοράν, οἷον ψυχὴν τὸ κινεῖσθαι ἢ δόξαν τὸ ἀληθὲς καὶ ψεῦδος, οὐκ ἂν εἴη τῶν εἰρημένων οὐδέτερον γένος οὐδὲ διαφορά· δοκεῖ γὰρ τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ παρακολουθεῖν, ἕως ἂν ᾖ τὸ εἶδος.

3 Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ ἐν τῷ γένει κείμενον μετέχει τι-
21 νὸς ἐναντίου τῷ γένει ἢ εἰ ἐνδέχεται μετέχειν· τὸ γὰρ αὐτὸ τῶν ἐναντίων ἅμα μεθέξει, ἐπειδὴ τὸ μὲν γένος οὐδέποτ' ἀπολείπει, μετέχει δὲ καὶ τοῦ ἐναντίου ἢ ἐνδέχεται μετέχειν. ἔτι εἴ τινος κοινωνεῖ τὸ εἶδος, ὃ ἀδύνατον ὅλως ὑπάρχειν τοῖς ὑπὸ
25 τὸ γένος. οἷον εἰ ἡ ψυχὴ τῆς ζωῆς κοινωνεῖ, τῶν δ' ἀριθμῶν μηδένα δυνατὸν ζῆν, οὐκ ἂν εἴη εἶδος ἀριθμοῦ ἡ ψυχή.

Σκεπτέον δὲ καὶ εἰ ὁμώνυμον τὸ εἶδος τῷ γένει, στοιχείοις χρώμενον τοῖς εἰρημένοις πρὸς τὸ ὁμώνυμον· συνώνυμον γὰρ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος.

30 Ἐπεὶ δὲ παντὸς γένους εἴδη πλείω, σκοπεῖν εἰ μὴ ἐνδέχεται ἕτερον εἶδος εἶναι τοῦ εἰρημένου γένους· εἰ γὰρ μή ἐστι, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη ὅλως γένος τὸ εἰρημένον.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ μεταφορᾷ λεγόμενον ὡς γένος ἀποδέδωκεν, οἷον τὴν σωφροσύνην συμφωνίαν· πᾶν γὰρ γέ-
35 νος κυρίως κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, ἡ δὲ συμφωνία κατὰ τῆς σωφροσύνης οὐ κυρίως ἀλλὰ μεταφορᾷ· πᾶσα γὰρ συμφωνία ἐν φθόγγοις.

b Ἔτι ἂν ᾖ ἐναντίον τι τῷ εἴδει, σκοπεῖν. ἔστι δὲ πλεοναχῶς ἡ σκέψις, πρῶτον μὲν εἰ ἐν τῷ αὐτῷ γένει καὶ τὸ ἐναντίον, μὴ ὄντος ἐναντίου τῷ γένει· δεῖ γὰρ τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶναι, ἂν μηδὲν ἐναντίον τῷ γένει ᾖ. ὄντος

---

14 οὐδ' ὁ ἀριθμός *C.* — 15 ἔτι] οὐκ ἂν εἴη γένος. ἔτι *C*, rc *u.* — 16 ἀπολείπειν *Cf.* — οἷον τὴν ψυχὴν *u.* — 17 alt τὸ pr om *A.* — 20 τῷ om *uf.* — 21 εἰ om *uf.* — 23 τοὐναντίου *Pcf.* — ἢ om *f.* — 25 τῆς om *C.* — 26 ἀριθμοῦ εἶδος *C.* — 28 τὴν ὁμωνυμίαν *C.* — 30 ἔτι ἐπειδὴ c. — γένους παντὸς *f.* — 31 εἶδος pr om *A.* — 32 γένος ὅλως *uf.* — 33 τὸ κατὰ μεταφορὰν *CPfcu.* — 34 ἀπέδωκεν *u.* — γὰρ τὸ γένος *ABP.* — 36 ἀλλὰ κατὰ μεταφοράν *Cfc*, corr *B.*

123b1 ἐὰν *Pcu.* — εἴη τὸ εἶδος ἐναντίον τινὶ σκ. *C.* — τι ἐναντίον c. — τι om *AP.* — ἔστι δὲ rc c corr. — 2 γένει τὰ ἐναντία *u.* — 4 εἶναι γένει, ἐὰν μηδὲν ᾖ ἐναντίον τῷ γένει *C.*

δ' ἐναντίου τῷ γένει, σκοπεῖν εἰ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ· 5
ἀνάγκη γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ εἶναι, ἄνπερ ᾖ ἐναν-
τίον τι τῷ γένει. φανερὸν δὲ τούτων ἕκαστον διὰ τῆς ἐπαγω-
γῆς. πάλιν εἰ ὅλως ἐν μηδενὶ γένει τὸ τῷ εἴδει ἐναντίον,
ἀλλ' αὐτὸ γένος, οἷον τἀγαθόν· εἰ γὰρ τοῦτο μὴ ἐν γένει,
οὐδὲ τὸ ἐναντίον τούτου ἐν γένει ἔσται, ἀλλ' αὐτὸ γένος, καθά- 10
περ ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ συμβαίνει· οὐδέτερον γὰρ
τούτων ἐν γένει, ἀλλ' ἑκάτερον αὐτῶν γένος. ἔτι εἰ ἐναντίον
τινὶ καὶ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, καὶ τῶν μὲν ἔστι τι με-
ταξύ, τῶν δὲ μή. εἰ γὰρ τῶν γενῶν ἔστι τι μεταξύ, καὶ
τῶν εἰδῶν, καὶ εἰ τῶν εἰδῶν, καὶ τῶν γενῶν, καθάπερ ἐπ' 15
ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας· ἑκατέρων
γὰρ ἔστι τι μεταξύ. ἔνστασις τούτου ὅτι ὑγιείας καὶ νόσου οὐδὲν
μεταξύ, κακοῦ δὲ καὶ ἀγαθοῦ. ἢ εἰ ἔστι μέν τι ἀμφοῖν ἀνὰ
μέσον, καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν, μὴ ὁμοίως δέ, ἀλλὰ
τῶν μὲν κατὰ ἀπόφασιν τῶν δ' ὡς ὑποκείμενον. ἔνδοξον 20
γὰρ τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν, καθάπερ ἐπ' ἀρετῆς καὶ κακίας
καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας· ἀμφοῖν γὰρ κατὰ ἀπόφασιν
τὰ ἀνὰ μέσον. ἔτι ὅταν μὴ ᾖ ἐναντίον τῷ γένει, σκοπεῖν
μὴ μόνον εἰ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ αὐτῷ γένει, ἀλλὰ καὶ τὸ
ἀνὰ μέσον· ἐν ᾧ γὰρ τὰ ἄκρα, καὶ τὰ ἀνὰ μέσον, οἷον 25
ἐπὶ λευκοῦ καὶ μέλανος· τὸ γὰρ χρῶμα γένος τούτων τε
καὶ τῶν ἀνὰ μέσον χρωμάτων ἁπάντων. ἔνστασις ὅτι ἡ μὲν
ἔνδεια καὶ ὑπερβολὴ ἐν τῷ αὐτῷ γένει (ἐν τῷ κακῷ γὰρ
ἄμφω), τὸ δὲ μέτριον ἀνὰ μέσον ὂν τούτων οὐκ ἐν τῷ κακῷ
ἀλλ' ἐν τῷ ἀγαθῷ. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν γένος ἐναν- 30
τίον τινί, τὸ δ' εἶδος μηδενί. εἰ γὰρ τὸ γένος ἐναντίον τινί, καὶ
τὸ εἶδος, καθάπερ ἀρετὴ καὶ κακία καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀδικία.
ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σκοποῦντι φανερὸν ἂν δόξειεν
εἶναι τὸ τοιοῦτον. ἔνστασις ἐπὶ τῆς ὑγιείας καὶ νόσου· ἁπλῶς

5 ἐναντίῳ ἐστίν. ἀνάγκη *C*. — 6 τι ἐναντίον *C*. — 7 τι om *f*. — ἕκα-
στόν ἐστι διὰ *C*. — 9 τὸ ἀγαθόν *u*. — γένει κεῖται οὐδὲ *C*. — 10 τούτῳ *C*. —
11 τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ *C*. — 12 αὐτὸ γένος. ἔτι εἰ εἴη ἐναν-
τίον *C*. — ἔτι] εἶτα *f*. — 13 τινὶ om *C*. — εἶδος καὶ τὸ γένος *c*. —
18 ἢ] ἔτι *uf*, om *P*. — μέντοι *BCc*. — 23 τὰ] τὸ *uf*, corr *A*. — ᾖ]
ᾖ τι *CPc*. — 24 καὶ] εἰ καὶ *C*. — 25 τὸ ἀνὰ *Cuf*. — 27 ἀνὰ μέσων
pr *A*. — ἔνστασις τούτου ὅτι *C*. — 28 καὶ] καὶ ἡ *C*. — 29 κακῷ] αὐ-
τῷ *CP*, fort pr *c*. — 30 τὸ μὴ γένος *u*. — 32 εἶδός ἐστι καθάπερ *C*.
— ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας *C*, ἀρετὴ κακίᾳ καὶ
δικαιοσύνη ἀδικίᾳ *ABc*. — 34 τὸ τοιοῦτον om *u*. — καὶ τῆς νόσου *uf*.

35 μὲν γὰρ ὑγίεια νόσῳ ἐναντίον, ἡ δέ τις νόσος εἶδος ὂν νόσου οὐδενὶ ἐναντίον, οἷον ὁ πυρετὸς καὶ ἡ ὀφθαλμία καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον.

p. 124 Ἀναιροῦντι μὲν οὖν τοσαυταχῶς ἐπισκεπτέον· εἰ γὰρ μὴ ὑπάρχει τὰ εἰρημένα, δῆλον ὅτι οὐ γένος τὸ ἀποδοθέν· κατασκευάζοντι δὲ τριχῶς, πρῶτον μὲν εἰ τὸ ἐναντίον τῷ εἴδει ἐν τῷ εἰρημένῳ γένει, μὴ ὄντος ἐναντίου τῷ γένει· εἰ 5 γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τούτῳ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ προκείμενον. ἔτι εἰ τὸ ἀνὰ μέσον ἐν τῷ εἰρημένῳ γένει· ἐν ᾧ γὰρ τὸ ἀνὰ μέσον, καὶ τὰ ἄκρα. πάλιν ἂν ᾖ ἐναντίον τι τῷ γένει, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ· ἂν γὰρ ᾖ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ προκείμενον ἐν τῷ προκειμένῳ.

10 Πάλιν ἐπὶ τῶν πτώσεων καὶ ἐπὶ τῶν συστοίχων, εἰ ὁμοίως ἀκολουθοῦσι, καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι. ἅμα γὰρ ἑνὶ καὶ πᾶσιν ὑπάρχει ἢ οὐχ ὑπάρχει, οἷον εἰ ἡ δικαιοσύνη ἐπιστήμη τις, καὶ τὸ δικαίως ἐπιστημόνως καὶ ὁ δίκαιος ἐπιστήμων· εἰ δὲ τούτων τι μή, οὐδὲ τῶν λοιπῶν οὐδέν.

4 Πάλιν ἐπὶ τῶν ὁμοίως ἐχόντων πρὸς ἄλληλα, οἷον τὸ 16 ἡδὺ ὁμοίως ἔχει πρὸς τὴν ἡδονὴν καὶ τὸ ὠφέλιμον πρὸς τὸ ἀγαθόν· ἑκάτερον γὰρ ἑκατέρου ποιητικόν. εἰ οὖν ἐστὶν ἡ ἡδονὴ ὅπερ ἀγαθόν, καὶ τὸ ἡδὺ ὅπερ ὠφέλιμον ἔσται· δῆλον γὰρ ὅτι ἀγαθοῦ ἂν εἴη ποιητικόν, ἐπειδὴ ἡ ἡδονὴ ἀγα-20 θόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γενέσεων καὶ φθορῶν, οἷον εἰ τὸ οἰκοδομεῖν ἐνεργεῖν, τὸ ᾠκοδομηκέναι ἐνηργηκέναι, καὶ εἰ τὸ μανθάνειν ἀναμιμνήσκεσθαι, καὶ τὸ μεμαθηκέναι ἀναμεμνῆσθαι, καὶ εἰ τὸ διαλύεσθαι φθείρεσθαι, τὸ διαλελύσθαι ἐφθάρθαι καὶ ἡ διάλυσις φθορά τις. καὶ ἐπὶ τῶν γε-25 νητικῶν δὲ καὶ φθαρτικῶν ὡσαύτως, καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων καὶ χρήσεων, καὶ ὅλως καθ᾽ ὁποιανοῦν ὁμοιότητα καὶ ἀναιροῦντι καὶ κατασκευάζοντι σκεπτέον, καθάπερ ἐπὶ τῆς γενέ-

---

35 γὰρ] γὰρ πᾶσα *AB*, γὰρ ἡ *f*. — ἐναντία *uf*. — ἡ] εἰ *B*, pr c. — ὂν] οὖσα *Cf*. — 36 ἡ om *C*.
124a2 δῆλον δ᾽ ὅτι pr *A*. — 3 τῷ εἴδει om *u*. — 6 τὸ] τὰ corr *u*. — γένει μὴ ὄντος ἐναντίου τῷ γένει· ἐν *P*. — ἐν om *f*. — τὸ] τὰ *C*. — 7 et 8 ἐὰν *f*. — 7 τι om *u*. — 10 alt ἐπὶ om *Cu*. — στοιχείων pr c. — 14 ἐὰν *Ccf*. — 7 τι om *A*. — μὴ ᾖ οὐδὲ *C*. — οὐδέν] ἔστι c, οὐδενί *A*. — 17 τἀγαθόν *CP*. — ἑκατέρου γὰρ ἑκάτερον *P*. — 18 ἡ om *P*. — 20 καὶ τῶν φθορῶν *f*. — 22 καὶ om *Ccf*. — 23 φθείρεσθαι καὶ τὸ *CPcfu*. — 24 γεννητικῶν *C*, corr *A*, γενετικῶν *P*.

σεως καὶ φθορᾶς ἐλέγομεν. εἰ γὰρ τὸ φθαρτικὸν διαλυτικόν, καὶ τὸ φθείρεσθαι διαλύεσθαι· καὶ εἰ τὸ γεννητικὸν ποιητικόν, τὸ γίνεσθαι ποιεῖσθαι καὶ ἡ γένεσις ποίησις. 30 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων καὶ χρήσεων· εἰ γὰρ ἡ δύναμις διάθεσις, καὶ τὸ δύνασθαι διακεῖσθαι, καὶ εἴ τινος ἡ χρῆσις ἐνέργεια, τὸ χρῆσθαι ἐνεργεῖν καὶ τὸ κεχρῆσθαι ἐνηργηκέναι.

Ἂν δὲ στέρησις ᾖ τὸ ἀντικείμενον τῷ εἴδει, διχῶς ἔστιν 35 ἀνελεῖν, πρῶτον μὲν εἰ ἐν τῷ ἀποδοθέντι γένει τὸ ἀντικείμενον· ἢ γὰρ ἁπλῶς ἐν οὐδενὶ γένει τῷ αὐτῷ ἡ στέρησις, ἢ οὐκ ἐν τῷ ἐσχάτῳ, οἷον εἰ ἡ ὄψις ἐν ἐσχάτῳ γένει τῇ αἰσθήσει, ἡ τυφλότης οὐκ ἔσται αἴσθησις. δεύτερον δ' εἰ καὶ τῷ γένει καὶ τῷ εἴδει ἀντίκειται στέρησις, μή ἐστι δὲ τὸ ἀντικείμενον b ἐν τῷ ἀντικειμένῳ, οὐδ' ἂν τὸ ἀποδοθὲν ἐν τῷ ἀποδοθέντι εἴη. ἀναιροῦντι μὲν οὖν καθάπερ εἴρηται χρηστέον, κατασκευάζοντι δὲ μοναχῶς· εἰ γὰρ τὸ ἀντικείμενον ἐν τῷ ἀντικειμένῳ, καὶ τὸ προκείμενον ἐν τῷ προκειμένῳ ἂν εἴη, οἷον 5 εἰ ἡ τυφλότης ἀναισθησία τις, ἡ ὄψις αἴσθησίς τις.

Πάλιν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων σκοπεῖν ἀνάπαλιν, καθάπερ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότος ἐλέγετο, οἷον εἰ τὸ ἡδὺ ὅπερ ἀγαθόν, τὸ μὴ ἀγαθὸν οὐχ ἡδύ. εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἔχοι, εἴη ἄν τι καὶ οὐκ ἀγαθὸν ἡδύ. ἀδύνατον γάρ, εἴπερ τὸ ἀγαθὸν 10 γένος τοῦ ἡδέος, εἶναί τι μὴ ἀγαθὸν ἡδύ· ὧν γὰρ τὸ γένος μὴ κατηγορεῖται, οὐδὲ τῶν εἰδῶν οὐδέν. καὶ κατασκευάζοντι δὲ ὡσαύτως σκεπτέον· εἰ γὰρ τὸ μὴ ἀγαθὸν οὐχ ἡδύ, τὸ ἡδὺ ἀγαθόν, ὥστε γένος τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἡδέος.

Ἐὰν δ' ᾖ πρός τι τὸ εἶδος, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ γένος 15 πρός τι· εἰ γὰρ τὸ εἶδος τῶν πρός τι, καὶ τὸ γένος, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ πολλαπλασίου· ἑκάτερον γὰρ τῶν πρός τι. εἰ δὲ τὸ γένος τῶν πρός τι, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ εἶδος· ἡ μὲν γὰρ ἐπιστήμη τῶν πρός τι, ἡ δὲ γραμματικὴ οὔ. ἢ οὐδὲ

---

29 γεννητικὸν ACP. — 30 τὸ] καὶ τὸ Cc. — γίγνεσθαι Bu. — γένησις B. — 31 καὶ τῶν χρήσεων C. — 33 ἡ om A. — τὸ] καὶ τὸ c. — χρᾶσθαι AB. — 35 ἐὰν Ccu. — 37 pr ἢ] εἰ BP.

124b6 εἰ om pr A. — alt τις om uf. — 9 ἀγαθόν ἐστι καὶ τὸ Cc. — εἰ...ἡδύ om f. — ἔχει u. — 10 ἡδὺ οὐκ ἀγαθόν u. — γὰρ] δὲ C, corr A, γὰρ (δὲ suprascr.) P. — 13 τὸ μὴ corr A.

20 τὸ πρότερον ῥηθὲν ἀληθὲς ἂν δόξειεν· ἡ γὰρ ἀρετὴ ὅπερ καλὸν καὶ ὅπερ ἀγαθόν, καὶ ἡ μὲν ἀρετὴ τῶν πρός τι, τὸ δ' ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν οὐ τῶν πρός τι ἀλλὰ ποιά.

Πάλιν εἰ μὴ πρὸς ταὐτὸ λέγεται τὸ εἶδος καθ' αὑτό τε καὶ κατὰ τὸ γένος, οἷον εἰ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος λέγε-25 ται διπλάσιον, καὶ τὸ πολλαπλάσιον ἡμίσεος δεῖ λέγεσθαι. εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν εἴη τὸ πολλαπλάσιον γένος τοῦ διπλασίου.

Ἔτι εἰ μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ κατά τε τὸ γένος λέγεται καὶ κατὰ πάντα τὰ τοῦ γένους γένη. εἰ γὰρ τὸ διπλάσιον ἡμί-30 σεος πολλαπλάσιόν ἐστι, καὶ τὸ ὑπερέχον ἡμίσεος ῥηθήσεται, καὶ ἁπλῶς κατὰ πάντα τὰ ἐπάνω γένη πρὸς τὸ ἥμισυ ῥηθήσεται. ἔνστασις ὅτι οὐκ ἀνάγκη καθ' αὑτὸ καὶ κατὰ τὸ γένος πρὸς ταὐτὸ λέγεσθαι· ἡ γὰρ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ λέγεται, ἕξις δὲ καὶ διάθεσις οὐκ ἐπιστητοῦ ἀλλὰ ψυχῆς.

35 Πάλιν εἰ ὡσαύτως λέγεται τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος κατὰ τὰς πτώσεις, οἷον εἰ τινὶ ἢ τινὸς ἢ ὁσαχῶς ἄλλως. ὡς γὰρ τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ τῶν ἐπάνω· τινὸς γὰρ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ πολλαπλάσιον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης· τινὸς γὰρ p.125 καὶ αὐτὴ καὶ τὰ γένη, οἷον ἥ τε διάθεσις καὶ ἡ ἕξις. ἔνστασις ὅτι ἐνιαχοῦ οὐχ οὕτως· τὸ μὲν γὰρ διάφορον καὶ τὸ ἐναντίον τινί, τὸ δ' ἕτερον, γένος ὂν τούτων, οὐ τινὶ ἀλλὰ τινός· ἕτερον γάρ τινος λέγεται.

5 Πάλιν εἰ ὁμοίως τὰ πρός τι κατὰ τὰς πτώσεις λεγόμενα μὴ ὁμοίως ἀντιστρέφει, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ πολλαπλασίου. ἑκάτερον γὰρ τούτων τινὸς καὶ αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν λέγεται· τινὸς γὰρ καὶ τὸ ἥμισυ καὶ τὸ πολλοστημόριον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης 10 καὶ τῆς ὑπολήψεως· αὗται γάρ τινος, καὶ ἀντιστρέφει ὁμοίως· τό τε ἐπιστητὸν καὶ τὸ ὑποληπτὸν τινί. εἰ οὖν ἐπί τινων μὴ ὁμοίως ἀντιστρέφει, δῆλον ὅτι οὐ γένος θάτερον θατέρου.

---

20 δόξειεν εἶναι· ἡ *C*. — ἀγαθὸν καὶ ὅπερ καλόν *Ccf*. — 23 τὸ αὐτὸ *u*. — 28 ταὐτὸ *Cc*. — 29 et 30 τὸ om *ABPu*. — 29 ἡμίσεος καὶ π. *C*. — 33 ταὐτὸν *B*, τὸ αὐτὸ *Pu*. — 36 ἄλλως λέγεται. ὡς *f*.

125a1 αὕτη *u*. — 2 ἔνια *C*. — διαφέρον *C*. — 5 τὰ et τὰς om *P*. — 8 pr καὶ om *Ccf*. — 10 καὶ ἐπὶ τῆς *Cfc*. — αὗταί τε γὰρ *Ccu*. — 11 τε γὰρ ὑποληπτὸν καὶ τὸ ἐπιστητὸν *f*.

Πάλιν εἰ μὴ πρὸς ἴσα τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος λέγεται. ὁμοίως γὰρ καὶ ἰσαχῶς ἑκάτερον δοκεῖ λέγεσθαι, καθάπερ 15 ἐπὶ τῆς δωρεᾶς καὶ τῆς δόσεως. ἥ τε γὰρ δωρεὰ τινὸς ἢ τινὶ λέγεται, καὶ ἡ δόσις τινὸς καὶ τινί. ἔστι δὲ ἡ δόσις γένος τῆς δωρεᾶς· ἡ γὰρ δωρεὰ δόσις ἐστὶν ἀναπόδοτος. ἐπ' ἐνίων δ' οὐ συμβαίνει πρὸς ἴσα λέγεσθαι· τὸ μὲν γὰρ διπλάσιον τινὸς διπλάσιον, τὸ δ' ὑπερέχον καὶ τὸ μεῖζον τι- 20 νὸς καὶ τινί· πᾶν γὰρ τὸ ὑπερέχον καὶ τὸ μεῖζον τινὶ ὑπερέχει καὶ τινὸς ὑπερέχει. ὥστ' οὐ γένη τὰ εἰρημένα τοῦ διπλασίου, ἐπειδὴ οὐ πρὸς ἴσα τῷ εἴδει λέγεται, ἢ οὐ καθόλου ἀληθὲς τὸ πρὸς ἴσα τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος λέγεσθαι.

Ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ τοῦ ἀντικειμένου τὸ ἀντικείμενον γένος, 25 οἷον εἰ τοῦ διπλασίου τὸ πολλαπλάσιον καὶ τοῦ ἡμίσεος τὸ πολλοστημόριον· δεῖ γὰρ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντικειμένου γένος εἶναι. εἰ οὖν τις θείη τὴν ἐπιστήμην ὅπερ αἴσθησιν, δεήσει καὶ τὸ ἐπιστητὸν ὅπερ αἰσθητὸν εἶναι. οὐκ ἔστι δέ· οὐ γὰρ πᾶν τὸ ἐπιστητὸν αἰσθητόν· καὶ γὰρ τῶν νοητῶν ἔνια ἐπιστητά. 30 ὥστ' οὐ γένος τὸ αἰσθητὸν τοῦ ἐπιστητοῦ. εἰ δὲ τοῦτο μή, οὐδ' αἴσθησις ἐπιστήμης.

Ἐπεὶ δὲ τῶν πρός τι λεγομένων τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἐν ἐκείνοις ἢ περὶ ἐκεῖνά ἐστι πρὸς ἅ ποτε τυγχάνει λεγόμενα, οἷον ἡ διάθεσις καὶ ἡ ἕξις καὶ ἡ συμμετρία (ἐν 35 ἄλλῳ γὰρ οὐδενὶ δυνατὸν ὑπάρχειν τὰ εἰρημένα ἢ ἐν ἐκείνοις πρὸς ἃ λέγεται), τὰ δ' οὐκ ἀνάγκη μὲν ἐν ἐκείνοις ὑπάρχειν πρὸς ἅ ποτε λέγεται, ἐνδέχεται δέ (οἷον εἰ ἐπιστητὸν ἡ ψυχή· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὴν αὑτῆς ἐπιστήμην ἔχειν τὴν ψυχήν, οὐκ ἀναγκαῖον δέ· δυνατὸν γὰρ καὶ ἐν ἄλλῳ 40 ὑπάρχειν τὴν αὐτὴν ταύτην), τὰ δὲ ἁπλῶς οὐκ ἐνδέχεται b ἐν ἐκείνοις ὑπάρχειν πρὸς ἅ ποτε τυγχάνει λεγόμενα, οἷον τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ οὐδὲ τὴν ἐπιστήμην ἐν τῷ ἐπιστητῷ, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ τὸ ἐπιστητὸν ψυχὴ ἢ ἄνθρωπος ὄν, σκο-

---

14 ἴσα καὶ τὸ *C*. — γένος καὶ τὸ εἶδος *cf*. — 16 τε om *Pu*. — ἢ] ἢ καὶ *C*, καὶ *cuf*. — 17 alt καὶ om *P*. — 20 μεῖζον καὶ τινὸς *B*. — τινὸς ... μεῖζον om *u*. — 21 pr καὶ om *Pf*. — 23 pr οὐ om *P*. — 24 γένος καὶ τὸ εἶδος *f*. — 26 καὶ] εἴη καὶ *C*, καὶ εἰ *f*. — 28 αἴσθησις *P*. — 29 οὐδὲ γὰρ *f*. — πᾶν om *A*. — 31 οὐδ' ἡ αἴσθησις τῆς ἐπιστήμης *Cf*. — 33 ἐπειδὴ δὲ *f*. — 39 εἴη adi *C* post ψυχή, *f* ante ἡ. — ἡ corr *B*. — αὐτῆς *ABf*, ἑαυτῆς *u*, αὑτῆς corr *C*.
125b3 pr ἐν om *A*. — 4 ἃν *C*. — ὧν *f*.

5 πεῖν οὖν χρὴ ἐάν τις εἰς γένος θῇ τὸ τοιοῦτον εἰς τὸ μὴ τοιοῦτον, οἷον εἰ τὴν μνήμην μονὴν ἐπιστήμης εἶπεν. πᾶσα γὰρ μονὴ ἐν τῷ μένοντι καὶ περὶ ἐκεῖνο, ὥστε καὶ ἡ τῆς ἐπιστήμης μονὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. ἡ μνήμη ἄρα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐπειδὴ μονὴ τῆς ἐπιστήμης ἐστίν. τοῦτο δ' οὐκ ἐνδέχεται· μνήμη 10 γὰρ πᾶσα ἐν ψυχῇ. ἔστι δ' ὁ εἰρημένος τόπος καὶ πρὸς τὸ συμβεβηκὸς κοινός· οὐδὲν γὰρ διαφέρει τῆς μνήμης γένος τὴν μονὴν εἰπεῖν ἢ συμβεβηκέναι φάσκειν αὐτῇ τοῦτο· εἰ γὰρ ὁπωσοῦν ἐστὶν ἡ μνήμη μονὴ ἐπιστήμης, ὁ αὐτὸς ἁρμόσει περὶ αὐτῆς λόγος.

5 Πάλιν εἰ τὴν ἕξιν εἰς τὴν ἐνέργειαν ἔθηκεν ἢ τὴν ἐνέρ-16 γειαν εἰς τὴν ἕξιν, οἷον τὴν αἴσθησιν κίνησιν διὰ σώματος· ἡ μὲν γὰρ αἴσθησις ἕξις, ἡ δὲ κίνησις ἐνέργεια. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὴν μνήμην ἕξιν καθεκτικὴν ὑπολήψεως εἶπεν· οὐδεμία γὰρ μνήμη ἕξις, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνέργεια.

20 Διαμαρτάνουσι δὲ καὶ οἱ τὴν ἕξιν εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν δύναμιν τάττοντες, οἷον τὴν πραότητα ἐγκράτειαν ὀργῆς καὶ τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην φόβων καὶ κερδῶν· ἀνδρεῖος μὲν γὰρ καὶ πρᾶος ὁ ἀπαθὴς λέγεται, ἐγκρατὴς δ' ὁ πάσχων καὶ μὴ ἀγόμενος. ἴσως μὲν οὖν ἀκολουθεῖ δύναμις 25 ἑκατέρῳ τοιαύτη, ὥστ' εἰ πάθοι, μὴ ἄγεσθαι ἀλλὰ κρατεῖν· οὐ μὴν τοῦτό γε ἐστὶ τῷ μὲν ἀνδρείῳ τῷ δὲ πράῳ εἶναι, ἀλλὰ τὸ ὅλως μὴ πάσχειν ὑπὸ τῶν τοιούτων μηδέν.

Ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ παρακολουθοῦν ὁπωσοῦν ὡς γένος τιθέασιν, οἷον τὴν λύπην τῆς ὀργῆς καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς 30 πίστεως. ἄμφω γὰρ τὰ εἰρημένα παρακολουθεῖ μὲν τρόπον τινὰ τοῖς ἀποδοθεῖσιν εἴδεσιν, οὐδέτερον δ' αὐτῶν γένος ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ ὀργιζόμενος λυπεῖται προτέρας ἐν αὐτῷ τῆς λύπης γενομένης· οὐ γὰρ ἡ ὀργὴ τῆς λύπης, ἀλλ' ἡ λύπη τῆς ὀργῆς αἰτία, ὥσθ' ἁπλῶς ἡ ὀργὴ οὐκ ἔστι λύπη. κατὰ 35 ταὐτὰ δ' οὐδ' ἡ πίστις ὑπόληψις· ἐνδέχεται γὰρ τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν καὶ μὴ πιστεύοντα ἔχειν. οὐκ ἐνδέχεται δ', εἴπερ εἶδος ἡ πίστις ὑπολήψεως· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἔτι διαμένειν, ἄνπερ ἐκ τοῦ εἴδους ὅλως μεταβάλῃ, καθάπερ

---

5 εἰς] ὡς u. — 6 εἴποι Ccf. — 9 ἡ γὰρ μνήμη Cc. — 16 ἕξιν οὐκ ἔστι γένος τὸ τοιοῦτον οἷον f. — τὴν] εἰ τὴν uf. — 22 κερδῶν ἐγκράτειαν· ἀνδρεῖος f. — 23 δ' . . . ὁ c. — 26 ταὐτό C. — 32 πρότερον CP. — 35 ταῦτα ABuf. — 36 δ'] δὲ τὴν αὐτὴν C.

οὐδὲ τὸ αὐτὸ ζῷον ὁτὲ μὲν ἄνθρωπον εἶναι ὁτὲ δὲ μή. ἂν
δέ τις φῇ ἐξ ἀνάγκης τὸν ὑπολαμβάνοντα καὶ πιστεύειν, 40
ἐπ' ἴσον ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ πίστις ῥηθήσεται, ὥστ' οὐδ' ἂν p. 126
οὕτως εἴη γένος· ἐπὶ πλέον γὰρ δεῖ λέγεσθαι τὸ γένος.

Ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ ἔν τινι τῷ αὐτῷ πέφυκεν ἄμφω γίνεσθαι· ἐν ᾧ γὰρ τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος, οἷον ἐν ᾧ τὸ λευκόν, καὶ τὸ χρῶμα, καὶ ἐν ᾧ γραμματική, καὶ ἐπιστήμη. 5
ἐὰν οὖν τις τὴν αἰσχύνην φόβον εἴπῃ ἢ τὴν ὀργὴν λύπην, οὐ συμβήσεται ἐν τῷ αὐτῷ τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος ὑπάρχειν· ἡ μὲν γὰρ αἰσχύνη ἐν τῷ λογιστικῷ, ὁ δὲ φόβος ἐν τῷ θυμοειδεῖ, καὶ ἡ μὲν λύπη ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ (ἐν τούτῳ γὰρ καὶ ἡ ἡδονή), ἡ δὲ ὀργὴ ἐν τῷ θυμοειδεῖ, ὥστ' οὐ γένη 10
τὰ ἀποδοθέντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ τοῖς εἴδεσι πέφυκε γίνεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἡ φιλία ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ, οὐκ ἂν εἴη βούλησίς τις· πᾶσα γὰρ βούλησις ἐν τῷ λογιστικῷ. χρήσιμος δ' ὁ τόπος καὶ πρὸς τὸ συμβεβηκός· ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ τὸ συμβεβηκὸς καὶ ᾧ συμβέβηκεν, ὥστ' ἂν μὴ ἐν τῷ 15
αὐτῷ φαίνηται, δῆλον ὅτι οὐ συμβέβηκεν.

Πάλιν εἰ κατά τι τὸ εἶδος τοῦ εἰρημένου γένους μετέχει· οὐ δοκεῖ γὰρ κατά τι μετέχεσθαι τὸ γένος· οὐ γάρ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος κατά τι ζῷον, οὐδ' ἡ γραμματικὴ κατά τι ἐπιστήμη· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. σκοπεῖν οὖν εἰ 20
ἐπί τινων κατά τι μετέχεται τὸ γένος, οἷον εἰ τὸ ζῷον ὅπερ αἰσθητὸν ἢ ὁρατὸν εἴρηται. κατά τι γὰρ αἰσθητὸν ἢ ὁρατὸν τὸ ζῷον· κατὰ τὸ σῶμα γὰρ αἰσθητὸν καὶ ὁρατόν, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν οὔ, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη γένος τὸ ὁρατὸν καὶ τὸ αἰσθητὸν τοῦ ζῴου. 25

Λανθάνουσι δ' ἐνίοτε καὶ τὸ ὅλον εἰς τὸ μέρος τιθέντες, οἷον τὸ ζῷον σῶμα ἔμψυχον. οὐδαμῶς δὲ τὸ μέρος τοῦ ὅλου κατηγορεῖται, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη τὸ σῶμα γένος τοῦ ζῴου, ἐπειδὴ μέρος ἐστίν.

---

39 αὐτὸ τὸ ζῷον *f*. — ὅτι bis *B*. — μή] μὴ λευκόν *P*. — ἐὰν *f*.
126a1 ἐπ' ἴσων c, corr *A*. — ἡ ὑπόληψις corr c. — οὕτως ἂν *u*. — 2 πλεῖον *C*. — 3 τινι om c. — τὸ αὐτὸ *B*. — 4 et 7 γένος καὶ τὸ εἶδος *f*. — 6 εἰ οὖν *u*. — 7 τό τε εἶδος c. — 13 τις om *APc*. — 14 ἐν ... συμβεβηκὸς om *A*. — 15 ἂν pr om *A*. — 17 πάλιν] ἔτι *f*, corr c. — 16 δόξει *u*. — 20 εἰ om *u*. — 21 ὅπερ corr c. — 22 alt ἢ] καὶ *f*. — 23 γὰρ] γὰρ καὶ *C*. — 24 τὴν om *P*. — εἴη om c. — γένη *Cf*. — αἰσθητὸν καὶ τὸ ὁρατὸν *P*. — 25 τοῦ ζῴου ante 24 pr τὸ *f*.

30 Ὁρᾶν δὲ καὶ εἴ τι τῶν ψεκτῶν ἢ φευκτῶν εἰς δύναμιν ἢ τὸ δυνατὸν ἔθηκεν, οἷον τὸν σοφιστὴν ἢ διάβολον ἢ κλέπτην τὸν δυνάμενον λάθρα τὰ ἀλλότρια κλέπτειν. οὐδεὶς γὰρ τῶν εἰρημένων τῷ δυνατὸς εἶναί τι τούτων τοιοῦτος λέγεται· δύναται μὲν γὰρ καὶ ὁ θεὸς καὶ ὁ σπου-
35 δαῖος τὰ φαῦλα δρᾶν, ἀλλ' οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι· πάντες γὰρ οἱ φαῦλοι κατὰ προαίρεσιν λέγονται. ἔτι πᾶσα δύναμις τῶν αἱρετῶν· καὶ γὰρ αἱ τῶν φαύλων δυνάμεις αἱρεταί, διὸ καὶ τὸν θεὸν καὶ τὸν σπουδαῖον ἔχειν φαμὲν αὐτάς· δυνατοὺς γὰρ
b εἶναι τὰ φαῦλα πράσσειν. ὥστ' οὐδενὸς ἂν εἴη ψεκτοῦ γένος ἡ δύναμις. εἰ δὲ μή, συμβήσεται τῶν ψεκτῶν τι αἱρετὸν εἶναι· ἔσται γάρ τις δύναμις ψεκτή.

Καὶ εἴ τι τῶν δι' αὑτὸ τιμίων ἢ αἱρετῶν εἰς δύναμιν
5 ἢ τὸ δυνατὸν ἢ τὸ ποιητικὸν ἔθηκεν. πᾶσα γὰρ δύναμις καὶ πᾶν τὸ δυνατὸν ἢ τὸ ποιητικὸν δι' ἄλλο αἱρετόν.

Ἢ εἴ τι τῶν ἐν δύο γένεσιν ἢ πλείοσιν εἰς θάτερον ἔθηκεν. ἔνια γὰρ οὐκ ἔστιν εἰς ἓν γένος θεῖναι, οἷον τὸν φένακα καὶ τὸν διάβολον· οὔτε γὰρ ὁ προαιρούμενος ἀδυνατῶν δέ,
10 οὔθ' ὁ δυνάμενος μὴ προαιρούμενος δὲ διάβολος ἢ φέναξ, ἀλλ' ὁ ἄμφω ταῦτα ἔχων. ὥστ' οὐ θετέον εἰς ἓν γένος ἀλλ' εἰς ἀμφότερα τὰ εἰρημένα.

Ἔτι ἐνίοτε ἀνάπαλιν τὸ μὲν γένος ὡς διαφορὰν τὴν δὲ διαφορὰν ὡς γένος ἀποδιδόασιν, οἷον τὴν ἔκπληξιν ὑπερβο-
15 λὴν θαυμασιότητος καὶ τὴν πίστιν σφοδρότητα ὑπολήψεως. οὔτε γὰρ ἡ ὑπερβολὴ οὔθ' ἡ σφοδρότης γένος, ἀλλὰ διαφορά· δοκεῖ γὰρ ἡ ἔκπληξις θαυμασιότης εἶναι ὑπερβάλλουσα καὶ ἡ πίστις ὑπόληψις σφοδρά, ὥστε γένος ἡ θαυμασιότης καὶ ἡ ὑπόληψις, ἡ δ' ὑπερβολὴ καὶ ἡ σφοδρότης διαφορά.

---

30 εἴ τι corr c. — 31 alt ἢ om *P* et pr *A*. — ἢ διάβολον] τὸν δυνάμενον ἀπὸ φαινομένης σοφίας χρηματίζεσθαι ἢ διάβολον τὸν δυνάμενον διαβάλλειν καὶ ἐχθροὺς ποιεῖν τοὺς φίλους *u*. — 32 τὰ ἀλλότρια λάθρα (λάθρα om *f*) κλέπτειν *uf*. — τὰ om *AB*. — δυνάμενον τὰ ἀλλότρια ὑφαιρεῖσθαι ἢ δυνάμενον διαβάλλειν ἢ σοφίζεσθαι. οὐδεὶς *C*. — 33 τῷ] τὸ *C*. — τι τῶν τοιούτων *C*. — 34 λέγεται τοιοῦτος *C*. — δυνατὸς *Cf*. — γὰρ om *f*. — 36 πᾶσαι αἱ δυνάμεις *f*. — 38 γὰρ] γάρ φαμεν *f*.

126b1 πράττειν *Ccf*. — γένους *BPc*. — 4 ἑαυτὸ *u*. — 7 τις c. — δυσὶ *Ccf*. — γένεσι δύο *P*. — 11 ὥστ' οὐδέτερον εἰς τὸ ἓν *Cc*. — 12 εἰρημένα θετέον. ἔτι *Cc*. — 14 ἀποδίδωσι *C* et ἀποδιδόασι *cf* ante 13 τὴν δὲ. — ἀποδιδόασιν ὡς γένος *P*. — 15 θαυμασιότητα καὶ *u*. — 19 pr ἡ om *C*. — alt ἡ] ἐστιν ἡ *Cf*.

ἔτι εἴ τις τὴν ὑπερβολὴν καὶ σφοδρότητα ὡς γένη ἀποδώσει, τὰ ἄψυχα πιστεύσει καὶ ἐκπλαγήσεται. ἡ γὰρ ἑκάστου σφοδρότης καὶ ὑπερβολὴ πάρεστιν ἐκείνῳ οὗ ἐστὶ σφοδρότης καὶ ὑπερβολή. εἰ οὖν ἡ ἔκπληξις ὑπερβολή ἐστι θαυμασιότητος, παρέσται τῇ θαυμασιότητι ἡ ἔκπληξις, ὥσθ' ἡ θαυμασιότης ἐκπλαγήσεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πίστις παρέσται τῇ ὑπολήψει, εἴπερ σφοδρότης ὑπολήψεώς ἐστιν, ὥστε ἡ ὑπόληψις πιστεύσει. ἔτι συμβήσεται τῷ οὕτως ἀποδιδόντι σφοδρότητα σφοδρὰν λέγειν καὶ ὑπερβολὴν ὑπερβάλλουσαν. ἔστι γὰρ πίστις σφοδρά· εἰ οὖν ἡ πίστις σφοδρότης ἐστί, σφοδρότης ἂν εἴη σφοδρά. ὁμοίως δὲ καὶ ἔκπληξίς ἐστιν ὑπερβάλλουσα· εἰ οὖν ἡ ἔκπληξις ὑπερβολή ἐστιν, ὑπερβολὴ ἂν εἴη ὑπερβάλλουσα. οὐ δοκεῖ δ' οὐδέτερον τούτων, ὥσπερ οὐδ' ἐπιστήμη ἐπιστητὸν οὐδὲ κίνησις κινούμενον. 20 25 30

Ἐνίοτε δὲ διαμαρτάνουσι καὶ τὸ πάθος εἰς γένος τὸ πεπονθὸς τιθέντες, οἷον ὅσοι τὴν ἀθανασίαν ζωὴν ἀΐδιόν φασιν εἶναι· πάθος γάρ τι ζωῆς ἢ σύμπτωμα ἡ ἀθανασία ἔοικεν εἶναι. ὅτι δ' ἀληθὲς τὸ λεγόμενον, δῆλον ἂν γένοιτο, εἴ τις συγχωρήσειεν ἐκ θνητοῦ τινὰ ἀθάνατον γίνεσθαι· οὐδεὶς γὰρ φήσει ἑτέραν αὐτὸν ζωὴν λαμβάνειν, ἀλλὰ σύμπτωμά τι ἢ πάθος αὐτῇ ταύτῃ παραγενέσθαι. ὥστ' οὐ γένος ἡ ζωὴ τῆς ἀθανασίας. 35 p. 127

Πάλιν εἰ τοῦ πάθους, οὗ ἐστὶ πάθος, ἐκεῖνο γένος φασὶν εἶναι, οἷον τὸ πνεῦμα ἀέρα κινούμενον. μᾶλλον γὰρ κίνησις ἀέρος τὸ πνεῦμα· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀὴρ διαμένει, ὅταν τε κινῆται καὶ ὅταν μένῃ. ὥστ' οὐκ ἔστιν ὅλως ἀὴρ τὸ πνεῦμα· ἦν γὰρ ἂν καὶ μὴ κινουμένου τοῦ ἀέρος πνεῦμα, εἴπερ ὁ αὐτὸς ἀὴρ διαμένει ὅσπερ ἦν πνεῦμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν 5

---

20 καὶ τὴν σφ. *Cf.* — γένος *Pcu.* — 22 καὶ] καὶ ἡ *C.* — alt σφοδρότης καὶ om *u.* — 23 θαυμασιότης pr *A.* — 24 pr ἡ om *C.* — 29 γάρ τις πίστις *Ccf.* — σφοδρὰ καὶ ἔκπληξις ὑπερβάλλουσα. εἰ *ABCc.* — εἰ οὖν ἡ] ἡ οὖν *P.* — 30 ἔκπληξίς τίς ἐστιν *Ccf.* — 32 οὐδὲ ἡ ἐπιστήμη ἐπιστῆμον (ἐπιστητὸν *Pc*) οὐδ' ἡ κίνησις *CPcf.* — 34 καὶ οἱ τὸ rc *C.* — εἰς rc supra vs *f.* — 35 ὅσοι] οἳ *f.* — φάσκοντες *f.* — 36 τι] τῆς *u.* — ἡ] ἢ *u.* — 38 συγχωρήσοι *AB*, συγχωρήσει *u*, συγχωρῆσαι *P.* — τι *Ccf.* — γενέσθαι *ABPu.* — 39 αὐτὸ *Cf.*

127a1 αὐτὴν fort pr c. — ταύτῃ om c. — παραγεγενῆσθαι *Ccf.* — 3 πάλιν] ἔτι *Ccf.* — εἰ om c. — τοῦ ... πάθος] οὗ τὸ πάθος corr *C* pr manu. — τὸ πάθος *BCcf.* — ἐκείνου *BP.* — γένος corr *C.* — 6 ἔσται *A.* — 7 τοῦ] τὸ pr *A.* — πνεῦμα pr om c. — 8 ὥσπερ *P.* — ὥσπερ ὅτε ἦν τὸ (τὸ om c) πνεῦμα *Cc.*

τοιούτων. εἰ δ' ἄρα καὶ ἐπὶ τούτου δεῖ συγχωρῆσαι ὅτι ἀὴρ
10 ἐστι κινούμενος τὸ πνεῦμα, ἀλλ' οὔτι κατὰ πάντων τὸ τοιοῦτον ἀποδεκτέον καθ' ὧν μὴ ἀληθεύεται τὸ γένος, ἀλλ' ἐφ' ὅσων ἀληθῶς κατηγορεῖται τὸ ἀποδοθὲν γένος. ἐπ' ἐνίων γὰρ οὐ δοκεῖ ἀληθεύεσθαι, οἷον ἐπὶ τοῦ πηλοῦ καὶ τῆς χιόνος. τὴν μὲν γὰρ χιόνα φασὶν ὕδωρ εἶναι πεπηγός, τὸν δὲ πηλὸν
15 γῆν ὑγρῷ πεφυραμένην· ἔστι δ' οὔθ' ἡ χιὼν ὕδωρ οὔθ' ὁ πηλὸς γῆ, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη γένος οὐδέτερον τῶν ἀποδοθέντων· δεῖ γὰρ τὸ γένος ἀληθεύεσθαι ἀεὶ κατὰ τῶν εἰδῶν. ὁμοίως δ' οὐδ' ὁ οἶνός ἐστιν ὕδωρ σεσηπός, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ σαπὲν ἐν ξύλῳ ὕδωρ· ἁπλῶς γὰρ οὐκ ἔστιν ὕδωρ.

6 Ἔτι εἰ ὅλως τὸ ἀποδοθὲν μηδενός ἐστι γένος· δῆλον γὰρ
21 ὡς οὐδὲ τοῦ λεχθέντος. σκοπεῖν δ' ἐκ τοῦ μηδὲν διαφέρειν εἴδει τὰ μετέχοντα τοῦ ἀποδοθέντος γένους, οἷον τὰ λευκά· οὐδὲν γὰρ διαφέρει τῷ εἴδει ταῦτ' ἀλλήλων. παντὸς δὲ γένους ἐστὶ τὰ εἴδη διάφορα, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη τὸ λευκὸν γένος
25 οὐδενός.

Πάλιν εἰ τὸ πᾶσιν ἀκολουθοῦν γένος ἢ διαφορὰν εἶπεν. πλείω γὰρ τὰ πᾶσιν ἑπόμενα, οἷον τὸ ὂν καὶ τὸ ἓν τῶν πᾶσιν ἑπομένων ἐστίν. εἰ οὖν τὸ ὂν γένος ἀπέδωκε, δῆλον ὅτι πάντων ἂν εἴη γένος, ἐπειδὴ κατηγορεῖται αὐτῶν· κατ' οὐ-
30 δενὸς γὰρ τὸ γένος ἀλλ' ἢ κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται. ὥστε καὶ τὸ ἓν εἶδος ἂν εἴη τοῦ ὄντος. συμβαίνει οὖν κατὰ πάντων, ὧν τὸ γένος κατηγορεῖται, καὶ τὸ εἶδος κατηγορεῖσθαι, ἐπειδὴ τὸ ὂν καὶ τὸ ἓν κατὰ πάντων ἁπλῶς κατηγορεῖται, δέον ἐπ' ἔλαττον τὸ εἶδος κατηγορεῖσθαι. εἰ δὲ τὸ
35 πᾶσιν ἑπόμενον διαφορὰν εἶπε, δῆλον ὅτι ἐπ' ἴσον ἢ ἐπὶ πλέον ἡ διαφορὰ τοῦ γένους ῥηθήσεται. εἰ μὲν γὰρ καὶ τὸ γένος τῶν πᾶσιν ἑπομένων, ἐπ' ἴσον, εἰ δὲ μὴ πᾶσιν ἕπεται τὸ γένος, ἐπὶ πλέον ἡ διαφορὰ λέγοιτ' ἂν αὐτοῦ.

---

9 ἐστὶν ἀὴρ CPc. — 10 κινούμενός ἐστι u. — οὔτι (οὔτε C) γε κατὰ π. τῶν τοιούτων Ccf. — 11 τὸ τοιοῦτον γένος f. — 13 τῆς χιόνος καὶ τοῦ πηλοῦ Ccf. — καὶ ἐπὶ τῆς A. — 15 πεφυρμένην f. — οὔθ' ὁ πηλὸς γῆ οὔθ' ἡ χιὼν ὕδωρ f. — 16 οὐδέτερον γένος C. — οὐδέτερον τῶν ἀποδ. γένος P. — δεῖ] γενῶν δεῖ uf. — 17 δ' om f. — 18 ὕδωρ ἐστὶν f. — 21 μηθὲν et 23 οὐθὲν C. — 23 γὰρ om P. — ταῦτα τῷ εἴδει C. — δὲ] γὰρ C. — 24 τὰ om Ccf. — 25 οὐθενὸς C. — 28 ἀποδέδωκε Cc, ἀπεδώκαμεν Pu. — 31 ἂν εἴη] ὂν P. — 32 εἶδος] γένος C. — 33 ἐπειδὴ καὶ τὸ Ccf. — 34 δεῖ δὲ ἐπ' u. — 35 et 37 ἐπίσης f. — 36 et 38 πλεῖον C. — 38 γένοιτ' B, ἕποιτο f.

Ἔτι εἰ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ εἴδει τὸ ἀποδοθὲν γένος λέ- b
γεται, καθάπερ τὸ λευκὸν ἐπὶ τῆς χιόνος, ὥστε δῆλον ὅτι
οὐκ ἂν εἴη γένος· καθ' ὑποκειμένου γὰρ τοῦ εἴδους μόνον τὸ γέ-
νος λέγεται.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ μὴ συνώνυμον τὸ γένος τῷ εἴδει· 5
κατὰ πάντων γὰρ τῶν εἰδῶν συνωνύμως τὸ γένος κατηγο-
ρεῖται.

Ἔτι ὅταν ὄντος καὶ τῷ εἴδει καὶ τῷ γένει ἐναντίου τὸ
βέλτιον τῶν ἐναντίων εἰς τὸ χεῖρον γένος θῇ· συμβήσεται
γὰρ τὸ λοιπὸν ἐν τῷ λοιπῷ εἶναι, ἐπειδὴ τὰ ἐναντία ἐν τοῖς 10
ἐναντίοις γένεσιν, ὥστε τὸ βέλτιον ἐν τῷ χείρονι ἔσται καὶ τὸ
χεῖρον ἐν τῷ βελτίονι· δοκεῖ δὲ τοῦ βελτίονος καὶ τὸ γένος
βέλτιον εἶναι. καὶ εἰ τοῦ αὐτοῦ εἴδους ὁμοίως πρὸς ἄμφω
ἔχοντος εἰς τὸ χεῖρον καὶ μὴ εἰς τὸ βέλτιον γένος ἔθηκεν,
οἷον τὴν ψυχὴν ὅπερ κίνησιν ἢ κινούμενον. ὁμοίως γὰρ ἡ αὐτὴ 15
στατικὴ καὶ κινητικὴ δοκεῖ εἶναι, ὥστ' εἰ βέλτιον ἡ στάσις,
εἰς τοῦτο ἔδει τὸ γένος θεῖναι.

Ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀνασκευάζοντι μέν, εἰ
τὸ γένος δέχεται τὸ μᾶλλον, τὸ δ' εἶδος μὴ δέχεται μήτ'
αὐτὸ μήτε τὸ κατ' ἐκεῖνο λεγόμενον. οἷον εἰ ἡ ἀρετὴ δέχε- 20
ται τὸ μᾶλλον, καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ δίκαιος· λέγεται
γὰρ δικαιότερος ἕτερος ἑτέρου. εἰ οὖν τὸ μὲν ἀποδοθὲν γένος
τὸ μᾶλλον δέχεται, τὸ δ' εἶδος μὴ δέχεται μήτ' αὐτὸ
μήτε τὸ κατ' ἐκεῖνο λεγόμενον, οὐκ ἂν εἴη γένος τὸ ἀπο-
δοθέν. 25

Πάλιν εἰ τὸ μᾶλλον δοκοῦν ἢ ὁμοίως μή ἐστι γένος,
δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸ ἀποδοθέν. χρήσιμος δ' ὁ τόπος ἐπὶ τῶν
τοιούτων μάλιστα ἐφ' ὧν πλείω φαίνεται τοῦ εἴδους ἐν τῷ τί
ἐστι κατηγορούμενα, καὶ μὴ διώρισται, μηδ' ἔχομεν εἰπεῖν
ποῖον αὐτῶν γένος, οἷον τῆς ὀργῆς καὶ ἡ λύπη καὶ ἡ ὑπό- 30
ληψις ὀλιγωρίας ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι δοκεῖ· λυπεῖ-
ταί τε γὰρ ὁ ὀργιζόμενος καὶ ὑπολαμβάνει ὀλιγωρεῖσθαι.

127b5 εἶδος τῷ γένει *u*. — 8 τὸ] καὶ τὸ *C*. — 10 τὰ 'ναντία *C*. — 11 καὶ.. βελτίονι om *u* — 12 καὶ τὸ] τὸ δὲ *C*. — 13 εἴδους om *u*. — 22 μᾶλλον δίκαιος *C*, δίκαιος μᾶλλον *c*. — 23 δέχεται τὸ μᾶλλον *Cc*. — μήτε τοῦτο *Cc*. — 27 τόπος οὗτος ἐπὶ *C*. — 28 ἐφ' ὅσων *Cc*. — φαίνεται πλείω *C*. — 31 ὀλιγωρίας corr *u*. — δοκεῖ κατηγορεῖσθαι *Ccf*. — 32 τε om *ACPcuf*.

ἡ αὐτὴ δὲ σκέψις καὶ ἐπὶ τοῦ εἴδους πρὸς ἄλλο τι συγ-
35 κρίνοντι· εἰ γὰρ τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ὁμοίως δοκοῦν εἶναι ἐν τῷ
ἀποδοθέντι γένει μή ἐστιν ἐν τῷ γένει, δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸ ἀπο-
δοθὲν εἶδος εἴη ἂν ἐν τῷ γένει.

Ἀναιροῦντι μὲν οὖν καθάπερ εἴρηται χρηστέον· κατα-
σκευάζοντι δέ, εἰ μὲν ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον τό τε ἀπο-
p. 128 δοθὲν γένος καὶ τὸ εἶδος, οὐ χρήσιμος ὁ τόπος· οὐδὲν γὰρ
κωλύει ἀμφοτέρων ἐπιδεχομένων μὴ εἶναι θάτερον θατέρου
γένος. τό τε γὰρ καλὸν καὶ τὸ λευκὸν ἐπιδέχεται τὸ μᾶλ-
λον, καὶ οὐδέτερον οὐδετέρου γένος. ἡ δὲ τῶν γενῶν καὶ τῶν
5 εἰδῶν πρὸς ἄλληλα σύγκρισις χρήσιμος, οἷον εἰ ὁμοίως τόδε
καὶ τόδε γένος, εἰ θάτερον γένος, καὶ θάτερον. ὁμοίως δὲ
καὶ εἰ τὸ ἧττον, καὶ τὸ μᾶλλον, οἷον εἰ τῆς ἐγκρατείας
μᾶλλον ἡ δύναμις ἢ ἡ ἀρετὴ γένος, ἡ δ' ἀρετὴ γένος, καὶ
ἡ δύναμις. τὰ δ' αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ εἴδους ἁρμόσει λέγε-
10 σθαι. εἰ γὰρ ὁμοίως τόδε καὶ τόδε τοῦ προκειμένου εἶδος,
εἰ θάτερον εἶδος, καὶ τὸ λοιπόν· καὶ εἰ τὸ ἧττον δοκοῦν εἶ-
δός ἐστι, καὶ τὸ μᾶλλον.

Ἔτι πρὸς τὸ κατασκευάζειν σκεπτέον εἰ καθ' ὧν ἀπε-
δόθη τὸ γένος, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, μὴ ὄντος ἑνὸς
15 τοῦ ἀποδοθέντος εἴδους, ἀλλὰ πλειόνων καὶ διαφόρων· δῆ-
λον γὰρ ὅτι γένος ἔσται. εἰ δ' ἓν τὸ ἀποδοθὲν εἶδός ἐστι,
σκοπεῖν εἰ καὶ κατ' ἄλλων εἰδῶν τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστι
κατηγορεῖται· πάλιν γὰρ συμβήσεται κατὰ πλειόνων καὶ
διαφόρων αὐτὸ κατηγορεῖσθαι.

20 Ἐπεὶ δὲ δοκεῖ τισὶ καὶ ἡ διαφορὰ ἐν τῷ τί ἐστι τῶν
εἰδῶν κατηγορεῖσθαι, χωριστέον τὸ γένος ἀπὸ τῆς διαφορᾶς
χρώμενον τοῖς εἰρημένοις στοιχείοις, πρῶτον μὲν ὅτι τὸ γέ-
νος ἐπὶ πλέον λέγεται τῆς διαφορᾶς, εἶθ' ὅτι κατὰ τὴν τοῦ
τί ἐστιν ἀπόδοσιν μᾶλλον ἁρμόττει τὸ γένος ἢ τὴν διαφο-
25 ρὰν εἰπεῖν· ὁ γὰρ ζῷον εἴπας τὸν ἄνθρωπον μᾶλλον δηλοῖ
τί ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἢ ὁ πεζόν. καὶ ὅτι ἡ μὲν διαφορὰ

---

36 εἶδος ὅλως εἴη *C*, ὅλως εἶδος εἴη c.
128a3 τὸ μᾶλλον om *u*. — 4 εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν *CP*. — 8 ἡ δ'] εἰ ἡ c, pr *C*, εἰ *P*, rc c, ἡ corr *C*, εἰ δ' ἡ *f*, corr *B*. — 14 ἑνὸς ὄντος *u*. — ἑνός τινος τοῦ *C*. — 17 κατὰ τῶν ἄλλων *CPu*. — τὸ... ἐστι om *u*. — 19 in fin καὶ γένος ὁμολογεῖσθαι add rc *u*. — 22 μὲν om *B*. — 23 πλεῖον *C*. — 24 ἤπερ *Pu*. — 25 εἰπὼν *Ccf*, corr *u*. — 26 διότι *u*. — διαφορὰ τὴν ποιότητα *ABPu*.

ποιότητα τοῦ γένους ἀεὶ σημαίνει, τὸ δὲ γένος τῆς διαφορᾶς οὔ· ὁ μὲν γὰρ εἴπας πεζὸν ποιόν τι ζῷον λέγει, ὁ δὲ ζῷον εἴπας οὐ λέγει ποιόν τι πεζόν.

Τὴν μὲν οὖν διαφορὰν ἀπὸ τοῦ γένους οὕτω χωριστέον. 30 ἐπεὶ δὲ δοκεῖ τὸ μουσικόν, ᾗ μουσικόν ἐστιν, ἐπιστῆμον εἶναι καὶ ἡ μουσικὴ ἐπιστήμη τις εἶναι, καὶ εἰ τὸ βαδίζον τῷ βαδίζειν κινεῖται, ἡ βάδισις κίνησίς τις εἶναι, σκοπεῖν ἐν ᾧ ἂν γένει βούλῃ τι κατασκευάσαι, τὸν εἰρημένον τρόπον, οἷον εἰ τὴν ἐπιστήμην ὅπερ πίστιν, εἰ ὁ ἐπιστάμενος ᾗ 35 ἐπίσταται πιστεύει· δῆλον γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστήμη πίστις ἄν τις εἴη. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων.

Ἔτι ἐπεὶ τὸ παρεπόμενόν τινι ἀεὶ καὶ μὴ ἀντιστρέφον χαλεπὸν χωρίσαι τοῦ μὴ γένος εἶναι, ἂν τόδε μὲν τῷδ' ἕπηται παντί, τόδε δὲ τῷδε μὴ παντί, οἷον τῇ νηνεμίᾳ ἡ ἠρεμία καὶ τῷ ἀριθμῷ τὸ διαιρετόν, ἀνάπαλιν δ' οὔ (τὸ γὰρ διαιρετὸν οὐ πᾶν ἀριθμός, οὐδ' ἡ ἠρεμία νηνεμία), αὐτὸν μὲν χρῆσθαι ὡς γένους ὄντος τοῦ ἀεὶ ἀκολουθοῦντος, ὅταν μὴ ἀντιστρέφῃ θάτερον, ἄλλου δὲ προτείνοντος μὴ ἐπὶ πάντων ὑπακούειν. ἔνστασις δ' αὐτοῦ ὅτι τὸ μὴ ὂν ἕπεται παντὶ τῷ γινομένῳ (τὸ γὰρ γινόμενον οὐκ ἔστι) καὶ οὐκ ἀντιστρέφει (οὐ γὰρ πᾶν τὸ μὴ ὂν γίνεται), ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔστι γένος τὸ μὴ ὂν τοῦ γινομένου· ἁπλῶς γὰρ οὐκ ἔστι τοῦ μὴ ὄντος εἴδη.

[b] ... [5]

Περὶ μὲν οὖν τοῦ γένους, καθάπερ εἴρηται, μετιτέον. 10

E.

Πότερον δ' ἴδιον ἢ οὐκ ἴδιόν ἐστι τὸ εἰρημένον, διὰ τῶνδε σκεπτέον. 15

Ἀποδίδοται δὲ τὸ ἴδιον ἢ καθ' αὑτὸ καὶ ἀεὶ ἢ πρὸς

---

28 γὰρ pr om *A.* — 28 et 29 εἰπὼν *Pcf*, corr *Cu.* — 28 λέγει ζῷον *cf.* — 29 ποιόν τι οὐ λέγει *C.* — 31 ᾗ] καθὸ *Pu.* — ἐστιν om *f.* — ἐπιστῆμόν τι εἶναι *BC.* — 32 καὶ om *P.* — τις εἶναι] ἐστί *Pu.* — εἶναί ἐστιν, καὶ pr *A.* — 34 βούλῃ ante γένει *B*, ante τὸν *u*, βούλει *c*, om *P.* — 35 pr εἰ om *u.* — alt εἰ corr *B.* — ᾗ] καθὸ *u*, τι ᾗ *f.* — 36 τις om *f.* — 39 τὸ μὲν *u.*

128b1 τόδε] τὸ *u.* — 3 μὲν οὖν χρῆσθαι *Ccf.* — 5 προτείναντος *C.* — ἀκούειν *u.* — 9 οὐκ ἔστι γὰρ *u.* — 10 μεθοδευτέον *cf*, corr *u.* — 16 ἤτοι κ. *C*, ἢ om *c.*

ἕτερον καὶ ποτέ, οἷον καθ' αὑτὸ μὲν ἀνθρώπου τὸ ζῷον ἥμερον φύσει, πρὸς ἕτερον δὲ οἷον ψυχῆς πρὸς σῶμα, ὅτι τὸ μὲν προστακτικὸν τὸ δ' ὑπηρετικόν ἐστιν, ἀεὶ δὲ οἷον θεοῦ τὸ
20 ζῷον ἀθάνατον, ποτὲ δὲ οἷον τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸ περιπατεῖν ἐν τῷ γυμνασίῳ.

Ἔστι δὲ τὸ πρὸς ἕτερον ἴδιον ἀποδιδόμενον ἢ δύο προβλήματα ἢ τέτταρα. ἐὰν μὲν γὰρ τοῦ μὲν ἀποδῷ τοῦ δ' ἀρνήσηται ταὐτὸ τοῦτο, δύο μόνον προβλήματα γίνονται, κα-
25 θάπερ τὸ ἀνθρώπου πρὸς ἵππον ἴδιον ὅτι δίπουν ἐστίν. καὶ γὰρ ὅτι ἄνθρωπος οὐ δίπουν ἐστὶν ἐπιχειροίη τις ἄν, καὶ ὅτι ὁ ἵππος δίπουν· ἀμφοτέρως δ' ἂν κινοῖτο τὸ ἴδιον. ἐὰν δ' ἑκατέρου ἑκάτερον ἀποδῷ καὶ ἑκατέρου ἀπαρνηθῇ, τέτταρα προβλήματα ἔσται, καθάπερ τὸ ἀνθρώπου ἴδιον πρὸς ἵππον,
30 ὅτι τὸ μὲν δίπουν τὸ δὲ τετράπουν ἐστίν. καὶ γὰρ ὅτι ἄνθρωπος οὐ δίπουν καὶ ὅτι τετράπουν πέφυκεν ἔστιν ἐπιχειρεῖν, καὶ διότι ὁ ἵππος δίπουν καὶ διότι οὐ τετράπουν οἷόν τ' ἐπιχειρεῖν. ὅπως δ' οὖν δειχθέντος ἀναιρεῖται τὸ κείμενον.

Ἔστι δὲ τὸ μὲν καθ' αὑτὸ ἴδιον ὃ πρὸς ἅπαντα ἀπο-
35 δίδοται καὶ παντὸς χωρίζει, καθάπερ ἀνθρώπου τὸ ζῷον θνητὸν ἐπιστήμης δεκτικόν. τὸ δὲ πρὸς ἕτερον ὃ μὴ ἀπὸ παντὸς ἀλλ' ἀπό τινος τακτοῦ διορίζει, καθάπερ ἀρετῆς πρὸς ἐπιστήμην, ὅτι τὸ μὲν ἐν πλείοσι, τὸ δ' ἐν λογιστικῷ μόνον καὶ τοῖς ἔχουσι λογιστικὸν πέφυκε γίνεσθαι. τὸ δ' ἀεὶ ὃ
p. 129 κατὰ πάντα χρόνον ἀληθεύεται καὶ μηδέποτ' ἀπολείπεται, καθάπερ τοῦ ζῴου τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκείμενον. τὸ δὲ ποτὲ ὃ κατά τινα χρόνον ἀληθεύεται καὶ μὴ ἐξ ἀνάγκης ἀεὶ παρέπεται, καθάπερ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸ πε-
5 ριπατεῖν ἐν ἀγορᾷ.

Ἔστι δὲ τὸ πρὸς ἄλλο ἴδιον ἀποδοῦναι τὸ διαφορὰν εἰπεῖν ἢ ἐν ἅπασι καὶ ἀεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις, οἷον ἐν ἅπασι μὲν καὶ ἀεί, καθάπερ τὸ ἀνθρώπου

---

23 ἂν *C*. — pr μὲν om *Cf* et *B*, qui ead manu add, del *u*. — 24 ἀπαρνήσηται *C*. — μόνον δύο προβλήματα γίνεται *C*. — 25 τοῦ *CPu*. — 27 ἀμφότερα *P*, corr *A*. — δ' om *fu*. — κινοῖτο τὸ corr *A*. — τὸ om *u*. — ἂν *C*. — 28 ἀποδιδῷ *C*. — 29 τοῦ *u*. — 30 ὅτι ὁ ἄνθρ. *Cu*. — 31 δίπουν ἐστὶ καὶ *Cf*. — ἐστὶ πέφυκεν *Cf*. — 33 προκείμενον *Cf*, pr *u*. — 34 μὲν corr *c*. — 37 πρὸς] τὸ πρὸς *u*. — 38 ἐν τῷ λογ. *C*. — μόνῳ *Puf*, pr *c*.
129a2 τοῦ om *C*.

ἴδιον πρὸς ἵππον ὅτι δίπουν· ἄνθρωπος μὲν γὰρ καὶ ἀεὶ καὶ πᾶς ἐστὶ δίπους, ἵππος δ' οὐδείς ἐστι δίπους οὐδέποτε. ὡς ἐπὶ 10 τὸ πολὺ δὲ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις, καθάπερ τὸ λογιστικοῦ ἴδιον πρὸς ἐπιθυμητικὸν καὶ θυμικὸν τῷ τὸ μὲν προστάττειν τὸ δ' ὑπηρετεῖν· οὔτε γὰρ τὸ λογιστικὸν πάντοτε προστάττει, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ προστάττεται, οὔτε τὸ ἐπιθυμητικὸν καὶ θυμικὸν ἀεὶ προστάττεται, ἀλλὰ καὶ προστάττει ποτέ, ὅταν 15 ᾖ μοχθηρὰ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Τῶν δ' ἰδίων ἐστὶ λογικὰ μάλιστα τά τε καθ' αὑτὰ καὶ ἀεὶ καὶ τὰ πρὸς ἕτερον. τὸ μὲν γὰρ πρὸς ἕτερον ἴδιον πλείω προβλήματά ἐστι, καθάπερ εἴπομεν καὶ πρότερον· ἢ γὰρ δύο ἢ τέτταρα ἐξ ἀνάγκης γίνονται τὰ προβλήματα· 20 πλείους οὖν οἱ λόγοι γίνονται πρὸς ταῦτα. τὸ δὲ καθ' αὑτὸ καὶ τὸ ἀεὶ πρὸς πολλὰ ἔστιν ἐπιχειρεῖν ἢ πρὸς πλείους χρόνους παρατηρεῖν, τὸ μὲν καθ' αὑτὸ πρὸς πολλά· πρὸς ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων δεῖ ὑπάρχειν αὐτῷ τὸ ἴδιον, ὥστ' εἰ μὴ πρὸς ἅπαντα χωρίζεται, οὐκ ἂν εἴη καλῶς ἀποδεδομένον 25 τὸ ἴδιον. τὸ δ' ἀεὶ πρὸς πολλοὺς χρόνους τηρεῖν· κἂν γὰρ εἰ μὴ ὑπάρχει κἂν εἰ μὴ ὑπῆρξε κἂν εἰ μὴ ὑπάρξει, οὐκ ἔσται ἴδιον. τὸ δὲ ποτὲ πρὸς τὸν νῦν λεγόμενον χρόνον ἐπισκοποῦμεν· οὔκουν εἰσὶ λόγοι πρὸς αὐτὸ πολλοί. λογικὸν δὲ τοῦτ' ἐστὶ πρόβλημα πρὸς ὃ λόγοι γένοιντ' ἂν καὶ συχνοὶ 30 καὶ καλοί.

Τὸ μὲν οὖν πρὸς ἕτερον ἴδιον ῥηθὲν ἐκ τῶν περὶ τὸ συμβεβηκὸς τόπων ἐπισκεπτέον ἐστίν, εἰ τῷ μὲν συμβέβηκε τῷ δὲ μὴ συμβέβηκεν· περὶ δὲ τῶν ἀεὶ καὶ τῶν καθ' αὑτὸ διὰ τῶνδε θεωρητέον. 35

10 οὐθεὶς δίπους ἐστὶν *C*. — 11 τοῦ *CP*. — ἴδιον τὸ ἄρχειν πρὸς ἐπιθ. καὶ θυμητικὸν *C*. — 12 πρὸς τὸ ἐπιθ. *P*. — καὶ θυμικὸν om *P* et pr *u*. — τὸ *u*, om *P*. — 13 δὲ προστάττεσθαι· οὐδὲ *Pu*. — 14 καὶ τὸ θυμητικὸν *Cf*. — 15 ἀλλ' ἐνίοτε καὶ *C*. — ποτέ om *Cu*. — 16 ᾖ ante ἡ *Pu*, om *A*. — τοῦ ἀνθρώπου ψυχή *P*. — 17 τε om *u*. — αὐτὸ *u*. — 18 ἕτερα *ABcf*. — 20 γίνεται *Cu*. — 21 οἱ om *u*. — αὐτὰ *CPu*. — 22 καὶ pr om *c*. — τὸ om *c*. — ἢ] καὶ *u*. — 24 αὐτὸ *u*. — 25 ἅπαν *C*. — τὸ ἀποδ. *u*. — 26 πλείους χρ. παρατηρεῖν *C*. — εἰ γὰρ *ABcf*. — γὰρ del volunt *Au*, om *CP*. — 27 ὑπάρχῃ *ABPcu*, fort pr *q*, ὑπῆρξε *C*. — ὑπάρχει *C*. — ὑπάρξῃ *ABcuq*. — 28 ποτὲ] ποτὲ οὐκ ἐν ἄλλοις ἢ *BCf*. — τὸ νῦν pr *A*. — 29 ἐπισκοποῦμεν om *C*. — εἰσὶν οἱ λόγοι *u*. — 30 γίνονται *C*, γίγνονται *u*, γίνοιτο *f*. — ἂν om *Cu*. — γίνονται λόγοι πολλοὶ καὶ καλοί *P*. — καὶ καλοὶ καὶ συχνοί *q*. — 31 καλοί, κατασκευάζονται δὲ ἢ (εἰ mg, sed ead manu) διὰ γνωριμωτέρων. τὸ *B*. — 33 ἐστι ante τόπων *C*. — τῷ] τὸ bis *u*. — 34 δ' οὔ. περὶ *C*.

b Πρῶτον μὲν εἰ μὴ καλῶς ἀποδέδοται τὸ ἴδιον ἢ κα-
2 λῶς. τοῦ δὲ μὴ καλῶς ἢ καλῶς ἐστὶν ἓν μέν, εἰ μὴ διὰ
γνωριμωτέρων ἢ γνωριμωτέρων κεῖται τὸ ἴδιον, ἀνασκευάζον-
τα μὲν εἰ μὴ διὰ γνωριμωτέρων, κατασκευάζοντα δὲ εἰ διὰ
5 γνωριμωτέρων. τοῦ δὲ μὴ διὰ γνωριμωτέρων ἐστὶ τὸ μέν, εἰ
ὅλως ἀγνωστότερόν ἐστι τὸ ἴδιον ὃ ἀποδίδωσι τούτου οὗ τὸ ἴδιον
εἴρηκεν· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. γνώσεως γὰρ
ἕνεκα τὸ ἴδιον ποιούμεθα· διὰ γνωριμωτέρων οὖν ἀποδοτέον·
οὕτω γὰρ ἔσται κατανοεῖν ἱκανῶς μᾶλλον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς
10 πυρὸς ἴδιον εἶναι τὸ ὁμοιότατον ψυχῇ ἀγνωστοτέρῳ κέχρη-
ται τοῦ πυρὸς τῇ ψυχῇ (μᾶλλον γὰρ ἴσμεν τί ἐστι πῦρ ἢ
ψυχή), οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον ἴδιον πυρὸς τὸ ὁμοιότατον
ψυχῇ. τὸ δ᾽, εἰ μὴ γνωριμώτερόν ἐστι τόδε τῷδ᾽ ὑπάρχον.
δεῖ γὰρ μὴ μόνον εἶναι γνωριμώτερον τοῦ πράγματος, ἀλλὰ
15 καὶ ὅτι τῷδ᾽ ὑπάρχον γνωριμώτερον ὑπάρχειν. ὁ μὴ γὰρ
εἰδὼς εἰ τῷδ᾽ ὑπάρχει, οὐδ᾽ εἰ τῷδ᾽ ὑπάρχει μόνῳ γνωριεῖ,
ὥσθ᾽ ὁποτέρου τούτων συμβάντος ἀσαφὲς γίνεται τὸ ἴδιον.
οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς πυρὸς ἴδιον τὸ ἐν ᾧ πρώτῳ ψυχὴ πέφυκεν
εἶναι ἀγνωστοτέρῳ κέχρηται τοῦ πυρὸς τῷ εἰ ἐν τούτῳ ὑπάρ-
20 χει ψυχὴ καὶ εἰ ἐν πρώτῳ ὑπάρχει, οὐκ ἂν εἴη καλῶς κεί-
μενον ἴδιον πυρὸς τὸ ἐν ᾧ πρώτῳ ψυχὴ πέφυκεν εἶναι. κα-
τασκευάζοντα δὲ εἰ διὰ γνωριμωτέρων κεῖται τὸ ἴδιον, καὶ
εἰ διὰ γνωριμωτέρων καθ᾽ ἑκάτερον τῶν τρόπων. ἔσται γὰρ
καλῶς κατὰ τοῦτο κείμενον τὸ ἴδιον· τῶν γὰρ κατασκευαστι-
25 κῶν τόπων τοῦ καλῶς οἱ μὲν κατὰ τοῦτο μόνον οἱ δ᾽ ἁπλῶς

129b1 et 2 *μὴ* post *ἢ C*, id 2 *q*. — 1 *ἀποδίδοται P*. — 3 *ἢ*] *ἢ διὰ Cf*, pr *u*. — *γνωριμώτερον B*, pr *u*. — *ἀνασκευάζοντι...κατασκευάζοντι P*. — 5 *μὴ* om *q*. — 6 *ἐστι*] *κεῖται u*, *ἐστι δι᾽ οὗ CP*. — *ὃ* om *CP*. — *ἀποδιδόασι cq*, *ἀποδίδοσι* (sic) pr *u*. — 7 *γνώσεως...ἴδιον*] *τοῦ γὰρ μαθεῖν ἕνεκεν καθάπερ τὸν ὅρον καὶ τὸ ἴδιον C*, *τοῦ γὰρ μανθάνειν ἕνεκα τὸ* (*ἕνεκεν καὶ τὸ f*) *ἴδιον καὶ τοὺς ὅρους Pf*. — 8 *ποιοῦμεν CPfuq*, *ποιοῦμεθα ποιοῦμεν c*. — *διὰ*] *τοῦ γὰρ μανθάνειν ἕνεκεν καὶ τὸ ἴ. κ. τ. ὅ. ποιοῦμεν. διὰ u*. — *γοῦν q*. — *χωριστέον Bcfq*, *χρηστέον A*. — 10 *ὁμοιότητι* pr *u*. — 11 *μᾶλλον...ψυχή* om *q*. — *ἤπερ Pu*. — 12 *οὐκ*] *ὥστ᾽ οὐκ P*. — *ἰδιώτατον ψυχῆς c*, *ὁμοιότατον τῇ ψυχῇ C*. — 13 *ἐστὶ τὸ ἀποδοθὲν τὸ δ᾽ C*. — 14 *μὴ*] *οὐ C*. — *γνωριμώτερον εἶναι CPu*. — 15 *ὅτι* om *CPcufq*. — *τόδ᾽ B*, *τῶνδ᾽ f*. — *ὑπάρχειν f*. — *ὑπάρχειν*] *ὑπάρχει ABcu*, *εἶναι f*, om *CP*. — *ὁ* om *q*. — *γὰρ μὴ Pu*. — 16 *εἰδὼς εἰ τόδ᾽ P*. — *οὐδ᾽ εἰ τούτῳ μόνῳ ὑπάρχει Pu*. — 18 *πρῶτα u*. — *ψυχῇ B*. — 20 *ἐν αὐτῷ πρώτῳ q*. — 22 *κατασκευάζοντι Pu*. — 23 *εἰ*] *τὸ ABcfq*, *εἰ τὸ u*. — 24 *κατασκευαστικὸν τόπον u*. — 25 *τρόπων q*. — *ὁ μὲν q*.

δείξουσιν ὅτι καλῶς. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ζῴου ἴδιον τὸ αἴσθησιν ἔχειν διὰ γνωριμωτέρων καὶ γνωριμώτερον ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον καθ' ἑκάτερον τῶν τρόπων, εἴη ἂν καλῶς ἀποδεδομένον κατὰ τοῦτο τοῦ ζῴου ἴδιον τὸ αἴσθησιν ἔχειν.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἴ τι τῶν ὀνομάτων τῶν 30 ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποδεδομένων πλεοναχῶς λέγεται ἢ καὶ ὅλος ὁ λόγος πλείω σημαίνει· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ αἰσθάνεσθαι πλείω σημαίνει, ἓν μὲν τὸ αἴσθησιν ἔχειν ἓν δὲ τὸ αἰσθήσει χρῆσθαι, οὐκ ἂν εἴη τοῦ ζῴου ἴδιον καλῶς κείμενον τὸ αἰσθάνεσθαι πεφυκός. διὰ τοῦτο 35 δ' οὐ χρηστέον ἐστὶν οὔτ' ὀνόματι πλεοναχῶς λεγομένῳ οὔτε p. 130 λόγῳ τῷ τὸ ἴδιον σημαίνοντι, διότι τὸ πλεοναχῶς λεγόμενον ἀσαφὲς ποιεῖ τὸ ῥηθέν, ἀποροῦντος τοῦ μέλλοντος ἐπιχειρεῖν πότερον λέγει τῶν πλεοναχῶς λεγομένων· τὸ γὰρ ἴδιον τοῦ μαθεῖν χάριν ἀποδίδοται. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἀναγ- 5 καῖόν ἐστιν ἔλεγχόν τινα γίνεσθαι τοῖς οὕτως ἀποδιδοῦσι τὸ ἴδιον, ὅταν ἐπὶ τοῦ διαφωνοῦντός τις ποιῇ τὸν συλλογισμὸν τοῦ πλεοναχῶς λεγομένου. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ πλείω σημαίνει μήτε τῶν ὀνομάτων μηδὲν μήθ' ὅλος ὁ λόγος· ἔσται γὰρ καλῶς κατὰ τοῦτο κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὔτε 10 τὸ σῶμα πολλὰ δηλοῖ οὔτε τὸ εὐκινητότατον εἰς τὸν ἄνω τόπον οὔτε τὸ σύνολον τὸ ἐκ τούτων συντιθέμενον, εἴη ἂν καλῶς κείμενον κατὰ τοῦτο πυρὸς ἴδιον σῶμα τὸ εὐκινητότατον εἰς τὸν ἄνω τόπον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ πλεοναχῶς λέγεται 15 τοῦτο οὗ τὸ ἴδιον ἀποδίδωσι, μὴ διώρισται δὲ τὸ τίνος αὐτῶν ἴδιον τίθησιν· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. δι' ἃς δ' αἰτίας, οὐκ ἄδηλόν ἐστιν ἐκ τῶν πρότερον εἰρημένων· τὰ γὰρ αὐτὰ συμβαίνειν ἀναγκαῖόν ἐστιν. οἷον ἐπεὶ τὸ ἐπίστασθαι τοῦτο πολλὰ σημαίνει (τὸ μὲν γὰρ ἐπιστήμην ἔχειν 20

---

27 καὶ γνωριμώτερον om *C*. — 29 τὸ (τὸ om *C*) ἴδιον τοῦ ζῴου τὸ *CPu*. — 30 ἔπειτα δὲ ἀνασκ. *C*. — ἀνασκευάζοντι *u*. — 31 καὶ om *cq*. — ὅλως fort pr *A*, om *Pu*. — 34 ἔχειν αἴσθησιν ἕτερον δὲ *u*.

130a1 δ' οὐ] οὐδὲ *f*. — ὀνόμασι πλ. λεγομένοις οὔτε λόγοις τοῖς τὸ ἴδιον σημαίνουσι *C*. — 2 τῷ om *Pu*. — alt τὸ om *APc*. — 3 ῥητόν *u*. — 4 ὁπότερον *Pcqu*, corr *A*, τὸ πότερόν ποτε *f*, πότερόν ποτε *CP*. — 5 δὲ om *P*. — 6 τι pr *A*, om *C*. — γενέσθαι *u*. — ἀποδιδοῦσι om *f*. — 7 ποιῇ τις *C*. — ποιήσῃ *P*. — 9 μηθὲν *C*. — μηδ' *ABc*. — ὅλος om *CPuf*. — 10 κατὰ τοῦτο καλῶς *uq*. — 13 κείμενον et σῶμα om *q*. — 17 ἀποδιδόμενον *u*. — 19 ἐπεὶ om *cq*.

αὐτό, τὸ δ' ἐπιστήμη χρῆσθαι αὐτό, τὸ δ' ἐπιστήμην εἶναι αὐτοῦ, τὸ δ' ἐπιστήμῃ χρῆσθαι αὐτοῦ), οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἐπίστασθαι τοῦτο καλῶς ἴδιον ἀποδεδομένον μὴ διορισθέντος τοῦ τίνος τίθησιν αὐτῶν τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ λέγεται
25 πολλαχῶς τοῦτο οὗ τὸ ἴδιον τίθησιν, ἀλλ' ἔστιν ἓν καὶ ἁπλοῦν· ἔσται γὰρ καλῶς κατὰ τοῦτο κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ ἄνθρωπος λέγεται ἕν, εἴη ἂν καλῶς κείμενον κατὰ τοῦτο ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ζῷον ἥμερον φύσει.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ πλεονάκις εἴρηται τὸ
30 αὐτὸ ἐν τῷ ἰδίῳ. πολλάκις γὰρ λανθάνουσι τοῦτο ποιοῦντες καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ὅροις. οὐκ ἔσται δὲ καλῶς κείμενον τὸ τοῦτο πεπονθὸς ἴδιον· ταράττει γὰρ τὸν ἀκούοντα πλεονάκις λεχθέν· ἀσαφὲς οὖν ἀναγκαῖόν ἐστι γίνεσθαι, καὶ πρὸς τούτοις ἀδολεσχεῖν δοκοῦσιν. ἔσται δὲ συμπῖ-
35 πτον τὸ πλεονάκις εἰπεῖν τὸ αὐτὸ κατὰ δύο τρόπους, καθ' ἕνα μὲν ὅταν ὀνομάσῃ πλεονάκις τὸ αὐτό, καθάπερ εἴ τις ἴδιον ἀποδοίη πυρὸς σῶμα τὸ λεπτότατον τῶν σωμάτων (οὗτος γὰρ πλεονάκις εἴρηκε τὸ σῶμα), δεύτερον δ' ἄν τις μεταλαμβάνῃ τοὺς λόγους ἀντὶ τῶν ὀνομάτων, καθάπερ εἴ
b τις ἀποδοίη γῆς ἴδιον οὐσία ἡ μάλιστα κατὰ φύσιν φερομένη τῶν σωμάτων εἰς τὸν κάτω τόπον, ἔπειτα μεταλάβοι ἀντὶ τῶν σωμάτων τὸ οὐσιῶν τοιωνδί· ἓν γὰρ καὶ ταὐτόν ἐστι σῶμα καὶ οὐσία τοιαδί. ἔσται γὰρ οὗτος τὸ οὐσία πλεονάκις
5 εἰρηκώς, ὥστ' οὐδέτερον ἂν εἴη καλῶς κείμενον τῶν ἰδίων. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μηδενὶ χρῆται πλεονάκις ὀνόματι τῷ αὐτῷ· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ἀνθρώπου ἴδιον ζῷον ἐπιστήμης δεκτικὸν οὐ

---

21 χρῆσθαι αὐτῷ *u*. — 22 τὸ ... αὐτοῦ del vult *A*. — εἴη ἐπὶ τοῦ *C*. — τὸ *uq*. — 23 ἀποδιδόμενον *ABu*. — ante μὴ del οὐδὲν *Cu*. — 26 κείμενον κατὰ τοῦτο *Pu*. — 27 λέγεται ἓν] ἁπλῶς λέγεται *C*, λέγεται ἁπλῶς *f*, μοναχῶς λέγεται ἓν *Pu*, sed *u* ὃ pro ἕν. — κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τοῦ *q*. — κατὰ τὸ τοῦ *C*, κατὰ τοῦ τοῦ *f*, κατὰ τοῦ τὸ *u*. — κατὰ τοῦ ἀνθρώπου *AB*. — κατὰ τοῦτο ἂν ἴδιον *P*. — 29 εἴρηκε *C*. — 31 δὴ *C*. — 33 πολλάκις *u*, τὸ πλεονάκις *C*. — γενέσθαι *u*. — 34 ἔστι *u*. — 35 τὸ αὐτὸ om *u*. — 37 ἀποδιδοίη *C*. — 38 ἐὰν *Cu*.

130b1 ἀποδιδοίη *C*. — οὐσίαν *C*. — ἡ om *cq*, τὴν *C*. — φερομένην *C*, φερομένων *P*. — 3 τὸ αὐτό *u*. — 4 τοιάδε *C*. — οὕτως *ufP*, καὶ οὕτω *C*. — πλεονάκις τὸ οὐσία *P*. — 7 ἔσται γὰρ] εἴη ἂν *q*. — καλῶς κείμενον *q*. — 8 οἷον ... 10 ἴδιον om *q*.

κέχρηται τῷ αὐτῷ πλεονάκις ὀνόματι, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο
καλῶς ἀποδεδομένον τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἴδιον. 10

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τοιοῦτόν τι ἀποδέδωκεν
ἐν τῷ ἰδίῳ ὄνομα, ὃ πᾶσιν ὑπάρχει. ἀχρεῖον γὰρ ἔσται τὸ
μὴ χωρίζον ἀπό τινων, τὸ δ' ἐν τοῖς ἰδίοις λεγόμενον χω-
ρίζειν δεῖ, καθάπερ καὶ τὰ ἐν τοῖς ὅροις· οὔκουν ἔσται καλῶς
κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ἐπιστήμης ἴδιον ὑπόληψιν 15
ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου, ἓν ὄν, τοιούτῳ τινὶ κέχρηται ἐν τῷ
ἰδίῳ τῷ ἑνὶ ὃ πᾶσιν ὑπάρχει, οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον
τὸ τῆς ἐπιστήμης ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μηδενὶ κέχρη-
ται κοινῷ, ἀλλ' ἀπό τινος χωρίζοντι· ἔσται γὰρ καλῶς
κείμενον κατὰ τοῦτο τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ζῴου ἴδιον τὸ 20
ψυχὴν ἔχειν οὐδενὶ κέχρηται κοινῷ, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο κα-
λῶς κείμενον ζῴου ἴδιον τὸ ψυχὴν ἔχειν.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ πλείω ἴδια ἀποδίδωσι
τοῦ αὐτοῦ, μὴ διορίσας ὅτι πλείω τίθησιν· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς
κείμενον τὸ ἴδιον. καθάπερ γὰρ οὐδ' ἐν τοῖς ὅροις δεῖ παρὰ 25
τὸν δηλοῦντα λόγον τὴν οὐσίαν προσκεῖσθαί τι πλέον, οὕτως
οὐδ' ἐν τοῖς ἰδίοις παρὰ τὸν ποιοῦντα λόγον ἴδιον τὸ ῥηθὲν
οὐδὲν προσαποδοτέον· ἀχρεῖον γὰρ γίνεται τὸ τοιοῦτον. οἷον
ἐπεὶ ὁ εἴπας ἴδιον πυρὸς σῶμα τὸ λεπτότατον καὶ κουφό-
τατον πλείω ἀποδέδωκεν ἴδια (ἑκάτερον γὰρ κατὰ μόνου τοῦ 30
πυρὸς ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν), οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον ἴδιον
πυρὸς σῶμα τὸ λεπτότατον καὶ κουφότατον. κατασκευά-
ζοντα δ' εἰ μὴ πλείω τοῦ αὐτοῦ τὰ ἴδια ἀποδέδωκεν, ἀλλ'
ἕν· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ
ὁ εἴπας ὑγροῦ ἴδιον σῶμα τὸ εἰς ἅπαν σχῆμα ἀγόμενον ἓν 35
ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον ἀλλ' οὐ πλείω, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο κα-
λῶς κείμενον τὸ τοῦ ὑγροῦ ἴδιον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ αὐτῷ προσκέχρηται οὗ **3**
τὸ ἴδιον ἀποδίδωσιν, ἢ τῶν αὐτοῦ τινί· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς
κείμενον τὸ ἴδιον. τοῦ γὰρ μαθεῖν χάριν ἀποδίδοται τὸ ἴδιον· **p.131**

---

9 χρῆται *C.* — πολλάκις *uq.* — καλῶς κατὰ τοῦτο *f.* — 11 ἀπέδωκεν *q.* — 12 ὄνομα pr om *u.* — 13 τινος *u.* — δ'] γὰρ *C.* — 14 τὸ *C.* — 16 ἀμετάπιστον *BC*, pr c, fort pr *A.* — ἓν ὄν corr *C.* — 21 οὐδενὶ . . . ἔχειν om *P.* — τοῦτο] τοῦ *f.* — 22 κείμενον τὸ ζῴου *C.* — 26 πλεῖον *C.* — 31 κείμενον τὸ ἴδιον *u.* — 38 αὐτὸ pr *A.*

131a1 ἀποδέδοται pr c.

αὐτὸ μὲν οὖν αὑτῷ ὁμοίως ἄγνωστόν ἐστι, τὸ δέ τι τῶν αὑτοῦ
ὕστερον· οὔκουν ἐστὶ γνωριμώτερον. ὥστ' οὐ γίνεται διὰ τούτων
μᾶλλόν τι μαθεῖν. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ζῴου ἴδιον οὐσίαν ἧς εἶ-
5 δός ἐστιν ἄνθρωπος τινὶ προσκέχρηται τῶν τούτου, οὐκ ἂν εἴη
καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μήτε αὑτῷ
μήτε τῶν αὑτοῦ μηδενὶ χρῆται. ἔσται γὰρ καλῶς κατὰ τοῦτο
κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ζῴου ἴδιον τὸ ἐκ ψυχῆς
καὶ σώματος συγκείμενον οὔτε αὑτῷ οὔτε τῶν αὑτοῦ οὐδενὶ
10 προσκέχρηται, εἴη ἂν καλῶς κατὰ τοῦτο ἀποδεδομένον τὸ
τοῦ ζῴου ἴδιον.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σκεπτέον ἐστὶ
τῶν μὴ ποιούντων ἢ ποιούντων γνωριμώτερον, ἀνασκευάζοντα
μὲν εἴ τινι προσκέχρηται ἢ ἀντικειμένῳ ἢ ὅλως ἅμα τῇ
15 φύσει ἢ ὑστέρῳ τινί· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον.
τὸ μὲν γὰρ ἀντικείμενον ἅμα τῇ φύσει, τὸ δ' ἅμα τῇ
φύσει καὶ τὸ ὕστερον οὐ ποιεῖ γνωριμώτερον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴ-
πας ἀγαθοῦ ἴδιον ὃ κακῷ μάλιστ' ἀντίκειται, τῷ ἀντικει-
μένῳ προσκέχρηται τοῦ ἀγαθοῦ, οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἀγαθοῦ καλῶς
20 ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μηδενὶ προσ-
κέχρηται μήτ' ἀντικειμένῳ μήτε ὅλως ἅμα τῇ φύσει μήθ'
ὑστέρῳ· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον.
οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ἐπιστήμης ἴδιον ὑπόληψιν τὴν πιστοτάτην οὐ-
δενὶ προσκέχρηται οὔτ' ἀντικειμένῳ οὔθ' ἅμα τῇ φύσει οὔθ'
25 ὑστέρῳ, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ τῆς ἐπιστή-
μης ἴδιον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μὴ ἀεὶ παρεπόμενον
ἴδιον ἀποδέδωκεν, ἀλλὰ τοῦτο ὃ γίνεταί ποτε μὴ ἴδιον· οὐ
γὰρ ἔσται καλῶς εἰρημένον τὸ ἴδιον. οὔτε γὰρ ἐφ' ᾧ κατα-
30 λαμβάνομεν ὑπάρχον αὐτό, κατὰ τούτου καὶ τοὔνομα ἐξ
ἀνάγκης ἀληθεύεται· οὔτ' ἐφ' ᾧ καταλαμβάνεται μὴ ὑ-

---

2 ἐστὶν ἄγνωστον *C*. — δὲ αὐτοῦ τι *C*, δέ τινι *Pcq*. — 3 γίνονται *B*. — 4 οὐσία *CP*. — 5 ἐστιν ὁ ἄνθρωπος *CPu*. — τούτου] τοῦ ζῴου *u*. — 7 κέχρηται *C*. — 9 οὐδὲν pr *A*. — 10 κέχρηται *cqf*. — κατὰ τοῦτο καλῶς *C*. — 13 ἢ ποιούντων rc add *u*. — 15 ἐστι *AB*. — 16 τὸ δ'... φύσει rc add *u*. — 18 ὅπερ *u*. — 19 τῷ ἀγαθῷ *u*. — τοῦ ἀγ. οὐκ ἂν εἴη rc supra lituram *A*. — τοῦ ἀγαθοῦ ante 20 τὸ *uP*, om *A*. — 22 καλῶς κατὰ τοῦτο *C*. — 28 ποτε καὶ μὴ *q*. — 29 ἐν ᾧ καταλαμβάνεται *C*. — 31 ἐν ᾧ μὴ καταλ. *C*.

πάρχον, κατὰ τοῦτον ἐξ ἀνάγκης οὐ ῥηθήσεται τοὔνομα. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις οὐδ' ὅτε ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον, ἔσται φανερὸν εἰ ὑπάρχει, εἴπερ τοιοῦτόν ἐστιν οἷον ἀπολείπειν. οὔκουν ἔσται σαφὲς τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ζῴου ἴδιον τὸ κινεῖσθαί ποτε 35 καὶ ἑστάναι τοιοῦτον ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον ὃ οὐ γίνεταί ποτε ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἐξ ἀνάγκης ἀεὶ ὂν ἴδιον ἀποδέδωκεν· ἔσται γὰρ καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον κατὰ τοῦτο. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ἀρετῆς b ἴδιον ὃ τὸν ἔχοντα ποιεῖ σπουδαῖον τὸ ἀεὶ παρεπόμενον ἴδιον ἀποδέδωκεν, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ τῆς ἀρετῆς ἴδιον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ νῦν ἴδιον ἀποδιδοὺς 5 μὴ διωρίσατο ὅτι τὸ νῦν ἴδιον ἀποδίδωσιν· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ παρὰ τὸ ἔθος γινόμενον ἅπαν διορισμοῦ προσδεῖται· εἰώθασι δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες τὸ ἀεὶ παρακολουθοῦν ἴδιον ἀποδιδόναι. δεύτερον δὲ ἄδηλός ἐστιν ὁ μὴ διορισάμενος εἰ τὸ νῦν ἴδιον ἐβούλετο 10 θεῖναι· οὔκουν δοτέον ἐστὶν ἐπιτιμήσεως σκῆψιν. οἷον ἐπεὶ ὁ θέμενος τοῦ τινὸς ἀνθρώπου ἴδιον τὸ καθῆσθαι μετά τινος τὸ νῦν ἴδιον τίθησιν, οὐκ ἂν εἴη καλῶς τὸ ἴδιον ἀποδεδωκώς, εἴπερ μὴ διορισάμενος εἶπεν. κατασκευάζοντα δ' εἰ τὸ νῦν ἴδιον ἀποδιδοὺς διορισάμενος ἔθηκεν ὅτι τὸ νῦν ἴδιον τίθησιν· 15 ἔσται γὰρ καλῶς κείμενον κατὰ τοῦτο τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας τοῦ τινὸς ἀνθρώπου ἴδιον τὸ περιπατεῖν νῦν διαστειλάμενος ἔθηκε τοῦτο, καλῶς ἂν εἴη κείμενον τὸ ἴδιον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τοιοῦτο ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον, ὃ φανερὸν μή ἐστιν ἄλλως ὑπάρχον ἢ αἰσθήσει· οὐ 20 γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. ἅπαν γὰρ τὸ αἰσθητὸν ἔξω γινόμενον τῆς αἰσθήσεως ἄδηλον γίνεται· ἀφανὲς γὰρ

---

32 τοὔνομα ante κατὰ C. — ἔτι] ὥστ' οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. ἔτι BPfu. — 34 ἀπολιπεῖν u. — 36 καὶ] ἢ Cfu. — τοιοῦτο c. — ὃ γίνεταί ποτε μὴ q.

131b1 κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον C. — κατὰ τοῦτο τὸ ἴδ. Pu. — 3 καλῶς κατὰ τοῦτο C. — 6 διότι c, pr AB. — 7 γενόμενον q. — 8 προσδιορισμοῦ q. — 10 προσδιορισάμενος u. — ἠβούλετο C. — 12 καθίσαι u. — τινος ἀνθρώπου τὸ u. — 14 εἶπεν ὅτι νῦν. κατασκ. u. — 15 διότι CPcqu, pr AB. — 16 κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον C. — 17 ἴδιον τοῦ τινὸς ἀνθρ. P. — 19 τοιοῦτον u. — 21 alt τὸ om ABCPcfq.

ἔστιν εἰ ἔτι ὑπάρχει, διὰ τὸ τῇ αἰσθήσει μόνον γνωρίζεσθαι.
ἔσται δ' ἀληθὲς τοῦτο ἐπὶ τῶν μὴ ἐξ ἀνάγκης ἀεὶ παρακο-
25 λουθούντων. οἷον ἐπεὶ ὁ θέμενος ἡλίου ἴδιον ἄστρον φερόμενον
ὑπὲρ γῆς τὸ λαμπρότατον τοιούτῳ κέχρηται ἐν τῷ ἰδίῳ τῷ
ὑπὲρ γῆς φέρεσθαι, ὃ τῇ αἰσθήσει γνωρίζεται, οὐκ ἂν εἴη
καλῶς τὸ τοῦ ἡλίου ἀποδεδομένον ἴδιον· ἄδηλον γὰρ ἔσται,
ὅταν δύῃ ὁ ἥλιος, εἰ φέρεται ὑπὲρ γῆς, διὰ τὸ τὴν αἴσθη-
30 σιν τότε ἀπολείπειν ἡμᾶς. κατασκευάζοντα δ' εἰ τοιοῦτον
ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον, ὃ μὴ τῇ αἰσθήσει φανερόν ἐστιν ἢ ὃ αἰ-
σθητὸν ὂν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχον δῆλόν ἐστιν· ἔσται γὰρ κατὰ
τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θέμενος ἐπιφανείας
ἴδιον ὃ πρῶτον κέχρωσται αἰσθητῷ μέν τινι προσκέχρηται
35 τῷ κεχρῶσθαι, τοιούτῳ δ' ὃ φανερόν ἐστιν ὑπάρχον ἀεί, εἴη ἂν
κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ τῆς ἐπιφανείας ἴδιον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸν ὅρον ὡς ἴδιον ἀπο-
δέδωκεν· οὐ γὰρ ἔσται καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· οὐ γὰρ δεῖ
p. 132 δηλοῦν τὸ τί ἦν εἶναι τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ἀνθρώπου
ἴδιον ζῷον πεζὸν δίπουν τὸ τί ἦν εἶναι σημαῖνον ἀποδέδωκε
τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον καλῶς
ἀποδεδομένον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἀντικατηγορούμενον μὲν
5 ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον, μὴ τὸ τί ἦν εἶναι δὲ δηλοῦν. ἔσται γὰρ
κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς
ἀνθρώπου ἴδιον ζῷον ἥμερον φύσει ἀντικατηγορούμενον μὲν
ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον, οὐ τὸ τί ἦν εἶναι δὲ δηλοῦν, εἴη ἂν κατὰ
τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου.

10 Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ εἰς τὸ τί ἐστιν ὁ θεὶς
ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον. δεῖ γὰρ τῶν ἰδίων, καθάπερ καὶ τῶν
ὅρων, τὸ πρῶτον ἀποδίδοσθαι γένος, ἔπειθ' οὕτως ἤδη προσ-

---

23 διὰ] δεῖ *P*. — τῇ] τῇ ἰδίᾳ *C*, om *A*. — μόνῃ *C*. — 24 ἔστι *q*. — ἀεὶ om *u*. — 26, 27, 29 ὑπερ γῆν *f*. — 26 τὸ ante 25 φερόμενον *C*. — ἐν om *Pu*. — ἐν τῷ om *C*. — alt τῷ] τὸ *P*. — 27 φέρεσθαι ὑπὲρ γῆς *C*. — 28 ἀποδεδομένον τὸ τοῦ ἡλίου *u*. — ἐστι *q*. — 29 ὑπὸ pr *u*. — 32 ὂν] ἐστιν *q*. — καλῶς κατὰ τοῦτο *C*. — 33 θεὶς *q*. — 34 τὸ πρῶτον κεχρῶσθαι *C*. — κέχρηται *q*. — 35 ἂν pr om *u*. — 36 καλῶς κατὰ τοῦτο *u*.

132a3 τοῦ om *u*. — τὸ om *Pu*. — ἀνθρώπου τὸ ἴδιον *AC*. — 5 ἀπέδωκε *AB*. — ἦν om *C*. — 7 ἴδιον τὸ ζῷον *f*. — ζῷον] ζῷον ἐπιστήμης δεκτικὸν εἰς τὸ τί ἐστι θεὶς ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον *q*, sed del vult quae add. — 8 δὲ om *cq*. — 10 ἐστιν] ἦν εἶναι *u*. — ὁ om *Cu*. — 11 ἀπέδωκε *B*. — καὶ om *q*. — 12 ἀποδεδόσθαι *C*. — προσάπτειν *CPu*.

ἅπτεσθαι τὰ λοιπά, καὶ χωρίζειν. ὥστε τὸ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον κείμενον ἴδιον οὐκ ἂν εἴη καλῶς ἀποδεδομένον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ζῴου ἴδιον τὸ ψυχὴν ἔχειν οὐκ ἔθηκεν εἰς τὸ τί 15 ἐστι τὸ ζῷον, οὐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ τοῦ ζῴου ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἴ τις εἰς τὸ τί ἐστι θεὶς οὗ τὸ ἴδιον ἀποδίδωσι, τὰ λοιπὰ προσάπτει· ἔσται γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς ἀποδεδομένον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ἀνθρώπου ἴδιον ζῷον ἐπιστήμης δεκτικὸν εἰς τὸ τί ἐστι θεὶς ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, 20 εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου.

Πότερον μὲν οὖν καλῶς ἢ οὐ καλῶς ἀποδέδοται τὸ **4** ἴδιον, διὰ τῶνδε σκεπτέον· πότερον δ' ἴδιόν ἐστιν ὅλως τὸ εἰρημένον ἢ οὐκ ἴδιον, ἐκ τῶνδε θεωρητέον. οἱ γὰρ ἁπλῶς κατασκευάζοντες τὸ ἴδιον ὅτι καλῶς κεῖται τόποι οἱ αὐτοὶ 25 ἔσονται τοῖς ἴδιον ὅλως ποιοῦσιν· ἐν ἐκείνοις οὖν ῥηθήσονται.

Πρῶτον μὲν οὖν ἀνασκευάζοντα ἐπιβλέπειν ἐφ' ἕκαστον οὗ τὸ ἴδιον ἀποδέδωκεν, οἷον εἰ μηδενὶ ὑπάρχει, ἢ εἰ μὴ κατὰ τοῦτο ἀληθεύεται, ἢ εἰ μή ἐστιν ἴδιον ἑκάστου αὐτῶν κατ' ἐκεῖνο οὗ τὸ ἴδιον ἀποδέδωκεν· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ 30 κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ κατὰ τοῦ γεωμετρικοῦ οὐκ ἀληθεύεται τὸ ἀνεξαπάτητον εἶναι ὑπὸ λόγου (ἀπατᾶται γὰρ ὁ γεωμετρικὸς ἐν τῷ ψευδογραφεῖσθαι), οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἐπιστήμονος ἴδιον τὸ μὴ ἀπατᾶσθαι ὑπὸ λόγου. κατασκευάζοντα δ' εἰ κατὰ παντὸς ἀληθεύεται καὶ κατὰ τοῦτ' ἀλη- 35 θεύεται· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ ζῷον ἐπιστήμης δεκτικὸν κατὰ παντὸς ἀνθρώπου ἀληθεύεται b καὶ ᾗ ἄνθρωπος, εἴη ἂν ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ζῷον ἐπιστήμης δεκτικόν. ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος ἀνασκευάζοντι μέν, εἰ μὴ καθ' οὗ τοὔνομα, καὶ ὁ λόγος ἀληθεύεται, καὶ εἰ μὴ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοὔνομα ἀληθεύεται· κατασκευάζοντι δέ, εἰ καθ' 5

13 ὡς *q* — 15 εἴπας τοῦ ζῴου *Cu*. — τὸ] ὃ *Pu*, om *C* — ἔχει *Pu*. — 16 pr τὸ om *P*. — 20 ἀποδέδωκε *DPcuq*. — 21 τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον *DPu*. — 22 ἢ οὐ καλῶς om *A*. — 23 διὰ] ἐκ *DP*. — 25 ὅτι pr om *B*. — 26 τοῖς τὸ ἴδιον *Duf*. — ῥηθήσεται *f*. — 27 ἀνασκευάζοντας *DPuf*. — ἀποβλέπειν *P*. — 28 οἷον] ἢ *ABcq*. — 29 κατὰ . . . αὐτῶν om *f*. — 30 ἀπέδωκεν *AB*. — 31 ἴδιον εἶναι *D*. — γεωμέτρου *q*. — 33 γεωμέτρης *Dquf*. — τοῦ] τοῦτο *DPf*. — ἐπιστήμης *f*. — 35 καὶ διὰ τοῦτ' *u*. — 36 μὴ om *DPufq*.

132b1 δεκτικόν ἐστι κατὰ *P*. — 2 καὶ om *P*. — ᾗ] καθὸ *DP*. — ἂν om *AB*. — 5 ἀληθεύεται om *f*.

οὗ τοὔνομα, καὶ ὁ λόγος, καὶ εἰ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοὔνομα κατηγορεῖται.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ καθ' οὗ τοὔνομα, καὶ ὁ λόγος, καὶ εἰ μὴ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοὔνομα λέγεται·
10 οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον εἶναι. οἷον ἐπεὶ τὸ μὲν ζῷον ἐπιστήμης μετέχον ἀληθεύεται κατὰ τοῦ θεοῦ, ὁ δ' ἄνθρωπος οὐ κατηγορεῖται, οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον ζῷον ἐπιστήμης μετέχον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοὔνομα κατηγορεῖται, καὶ καθ' οὗ τοὔνομα, καὶ ὁ λόγος
15 κατηγορεῖται· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ καθ' οὗ τὸ ψυχὴν ἔχειν, τὸ ζῷον ἀληθεύεται, καὶ καθ' οὗ τὸ ζῷον, τὸ ψυχὴν ἔχειν, εἴη ἂν τὸ ψυχὴν ἔχειν τοῦ ζῴου ἴδιον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ὑποκείμενον ἴδιον
20 ἀπέδωκε τοῦ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ λεγομένου· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ ἀποδοὺς ἴδιον τοῦ λεπτομερεστάτου σώματος τὸ πῦρ τὸ ὑποκείμενον ἀποδέδωκε τοῦ κατηγορουμένου ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τὸ πῦρ σώματος τοῦ λεπτομερεστάτου ἴδιον. διὰ τοῦτο δ' οὐκ ἔσται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐν τῷ
25 ὑποκειμένῳ ἴδιον, ὅτι τὸ αὐτὸ πλειόνων ἔσται καὶ διαφόρων τῷ εἴδει ἴδιον. τῷ γὰρ αὐτῷ πλείω τινὰ διάφορα τῷ εἴδει ὑπάρχει κατὰ μόνου λεγόμενα, ὧν ἔσται πάντων ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ἐάν τις οὕτω τιθῆται τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δ' εἰ τὸ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἀπέδωκεν ἴδιον τοῦ ὑποκειμένου.
30 ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον, ἐάνπερ κατὰ μόνων κατηγορῆται, ὧν εἴρηται τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας γῆς ἴδιον σῶμα τὸ βαρύτατον τῷ εἴδει τοῦ ὑποκειμένου ἀπέδωκε

---

8 οὖν / εἰ c. — οὗ ὁ λόγος καὶ τοὔνομα ἀληθεύεται, καὶ εἰ μὴ καθ' οὗ τοὔνομα καὶ ὁ λόγος (ἀληθεύεται add *f*). οὐ *Df*. — 10 εἶναι ἴδιον *q*. — 11 et 13 μετέχον] δεκτικὸν *DPf*. — 12 ἀνθρώπου] θεοῦ *D*. — ζῷον] τὸ ζῷον *DP*. — 13 τοὔνομα καὶ ὁ λόγος *P*. — 14 καὶ εἰ καθ' *DP*. — καὶ... κατηγορεῖται om *q*. — ὁ λόγος καὶ τοὔνομα *P*. — 15 κατηγορεῖται om *DP*. — 16 ἐπεὶ τὸ ζῷον ἐπιστήμης δεκτικὸν καθ' *q*. — 16 et 17 τὸ ante ψυχὴν om *D*. — 20, 29, 35 *DPf* et 32 *Pf* ἀποδέδωκεν. — 21 κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον εἴ τις ἀποδοίη *DP*. — ἀποδιδοὺς *fq*. — 22 τῷ κατηγορουμένῳ *AB*, τὸ κατηγορούμενον *q*. — 25 ὑπ. λέγομεν (λεγομένου *P*) ἴδιον διότι *DPf*. — διαφερόντων *q*. — 26 πλείονά *DP*. — 27 μόνου τοῦ πυρὸς λεγόμενα *D*. — 30 μόνου *fq*. — 31 ὧν] ὡς *DP*, οὗ *q*.

τὸ ἴδιον κατὰ μόνου λεγόμενον τοῦ πράγματος, καὶ ὡς τὸ ἴδιον κατηγορεῖται, εἴη ἂν τὸ τῆς γῆς ἴδιον ὀρθῶς κείμενον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκε 35 τὸ ἴδιον· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. τὸ γὰρ κατὰ μέθεξιν ὑπάρχον εἰς τὸ τί ἦν εἶναι συμβάλλεται· p. 133 εἴη δ' ἂν τὸ τοιοῦτο διαφορά τις κατά τινος ἑνὸς εἴδους λεγομένη. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ἀνθρώπου ἴδιον τὸ πεζὸν δίπουν κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τἀνθρώπου ἴδιον τὸ πεζὸν δίπουν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ κατὰ μέθεξιν 5 ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, μηδὲ τὸ τί ἦν εἶναι δηλοῦν, ἀντικατηγορουμένου τοῦ πράγματος· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ζῴου ἴδιον τὸ αἰσθάνεσθαι πεφυκὸς οὔτε κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκεν ἴδιον οὔτε τὸ τί ἦν εἶναι δηλοῦν, ἀντικατηγορουμένου τοῦ πράγματος, εἴη ἂν ζῴου ἴδιον τὸ αἰσθάνε- 10 σθαι πεφυκός.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ ἐνδέχεται ἅμα ὑπάρχειν τὸ ἴδιον, ἀλλ' ἢ ὕστερον ἢ πρότερον ἢ οὗ τοὔνομα· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον, ἢ οὐδέποτε ἢ οὐκ ἀεί. οἷον ἐπεὶ ἐνδέχεται καὶ πρότερόν τινι ὑπάρξαι καὶ ὕστερον 15 τὸ βαδίζειν διὰ τῆς ἀγορᾶς ἢ τὸ ἄνθρωπος, οὐκ ἂν εἴη τὸ βαδίζειν διὰ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον, ἢ οὐδέποτ' ἢ οὐκ ἀεί. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἅμα ἐξ ἀνάγκης ἀεὶ ὑπάρχει, μήτε ὅρος ὂν μήτε διαφορά· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ ζῷον ἐπιστήμης δεκτικὸν ἅμα ἐξ 20 ἀνάγκης ἀεὶ ὑπάρχει καὶ τὸ ἄνθρωπος, οὔτε διαφορὰ ὂν οὔθ' ὅρος, εἴη ἂν τὸ ζῷον ἐπιστήμης δεκτικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῶν αὐτῶν, ᾗ ταὐτά ἐστι, μή ἐστι τὸ αὐτὸ ἴδιον· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον 25 εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι διωκτοῦ τὸ φαίνεσθαί τισιν ἀγα-

---

33 λεγομένου *D.* — 36 pr τὸ] ὡς *D.*

133a1 τί ἦν om *ABq.* — 2 δ' om *q.* — τοιοῦτον *DPf.* — ἑνὸς om *D.* — 4 et 9 ἀποδέδωκε *DP.* — 4 τὸ ἀνθρώπου *DP*, ἀνθρώπου *f*, om *q.* — 6 et 9 ἀποδέδωκε *u.* — 6 μήτε *DPq.* — τὸ om *u.* — 7 εἶναι μὴ *Du.* — 9 ἴδιον] τὸ ἴδιον *BDqu*, τὸ εἶναι ἴδιον *P.* — τί om *AB.* — ἦν om *q.* — 13 οὗ del *f.* — τὸ ὄνομα *Aq.* — 14 οὐκ] οὐ τῶν *q*, οὐ τῶν αὐτῶν *AB*, οὔτε *D*, pr om *u.* — 16 ἀγορᾶς τὸν ἄνθρωπον *Du.* — 18 ἀεὶ om *A.* — 19 τὸ ... ἴδιον om *A.* — 20 δεκτικὸν ἐπιστήμης *q.* — 21 ἀεὶ] καὶ ἀεὶ *AB.* — 23 ἴδιον] τὸ ἴδιον *Du.* — 24 ᾗ (sic) ταῦτά *u.* — 25 alt ἐστι om *q.* — 26 ἔσται *u.*

θὸν ἴδιον, οὐδ' ἂν αἱρετοῦ εἴη ἴδιον τὸ φαίνεσθαί τισιν ἀγαθόν· ταὐτὸν γάρ ἐστι τὸ διωκτὸν καὶ τὸ αἱρετόν. κατασκευάζοντα δ' εἰ τοῦ αὐτοῦ, ᾗ ταὐτό ἐστι, ταὐτὸ ἴδιον· ἔσται γὰρ ἴδιον
30 τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἀνθρώπου, ᾗ ἄνθρωπός ἐστι, λέγεται ἴδιον τὸ τριμερῆ ψυχὴν ἔχειν, καὶ βροτοῦ, ᾗ βροτός ἐστιν, εἴη ἂν ἴδιον τὸ τριμερῆ ψυχὴν ἔχειν. χρήσιμος δ' ὁ τόπος οὗτος καὶ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότος· τοῖς γὰρ αὐτοῖς, ᾗ ταὐτά ἐστι, ταὐτὰ δεῖ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν.

35 Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῶν αὐτῶν τῷ εἴδει μὴ ταὐτὸν ἀεὶ τῷ εἴδει τὸ ἴδιόν ἐστιν· οὐδὲ γὰρ τοῦ εἰρημένου ἔσται
b ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ταὐτόν ἐστι τῷ εἴδει ἄνθρωπος καὶ ἵππος, οὐκ ἀεὶ δὲ τοῦ ἵππου ἐστὶν ἴδιον τὸ ἑστάναι ὑφ' αὑτοῦ, οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον τὸ κινεῖσθαι ὑφ' αὑτοῦ· ταὐτὸν γάρ ἐστι τῷ εἴδει τὸ κινεῖσθαι καὶ ἑστάναι
5 ὑφ' αὑτοῦ, ᾗ ζῴῳ ἐστὶν ἑκατέρῳ αὐτῶν τὸ συμβεβηκέναι. κατασκευάζοντα δ' εἰ τῶν αὐτῶν τῷ εἴδει ταὐτὸν ἀεὶ τὸ ἴδιον· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἀνθρώπου ἐστὶν ἴδιον τὸ εἶναι πεζὸν δίπουν, καὶ ὄρνιθος ἂν εἴη ἴδιον τὸ εἶναι πτηνὸν δίπουν· ἑκάτερον γὰρ τούτων ἐστὶ ταὐτὸν
10 τῷ εἴδει, ᾗ τὰ μὲν ὡς ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἐστὶν εἴδη, ὑπὸ τὸ ζῷον ὄντα, τὰ δὲ ὡς γένους διαφοραί, τοῦ ζῴου. οὗτος δ' ὁ τόπος ψευδής ἐστιν, ὅταν τὸ μὲν ἕτερον τῶν λεχθέντων ἑνί τινι μόνῳ ὑπάρχῃ εἴδει, τὸ δ' ἕτερον πολλοῖς, καθάπερ τὸ πεζὸν τετράπουν.

15 Ἐπεὶ δὲ τὸ ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον πολλαχῶς λέγεται, ἔργον ἐστὶ σοφιστικῶς λαμβάνοντι ἑνὸς ἀποδοῦναι καὶ μόνου τινὸς τὸ ἴδιον. τὸ γὰρ ὑπάρχον τινὶ ᾧ συμβέβηκέ τι, καὶ

---

27 οὐκ ἂν εἴη αἱρετοῦ *D*. — ἴδιον ante ταὐτὸν *Du*. — 28 alt τὸ om *Du*. — 29 ταὐτὸν *DPu*. — τὸ αὐτὸ *Du*. — ἴδιόν ἐστιν· (ἴδιον γὰρ *P*) ἔσται *Pq*. — 31 καὶ ... ἔχειν rc mg *u*. — 34 ᾗ ταῦτά *u*. — δεῖ] δὴ *B*, δοκεῖ *q*. — ἢ μὴ ὑπάρχειν om *q*. — 36 εἴδει ἤγουν τῷ γένει τὸ *D*. — ἐστὶν *P*.

133b3, 4, 5 ἑαυτοῦ *DPu*. — 3 οὐδ' *DPu*. — τοῦ ἀνθρώπου εἴη *q*. — ἴδιον ἀεὶ τὸ *DPu*. — 4 καὶ τὸ ἑστάναι *DPu*. — 5 ζῷον *DPcu*. — ἑκάτερον *Bu*, pr *AP*, rc *c*. — τῷ *Du*, pr *c*, corr *f*, τῷ (superscr. ὸ) *q*. — post συμβεβηκέναι unum vs del *c*. — 6 ταὐτὸν ἀεὶ τῷ εἴδει *c*. — ταὐτὸ *u*. — ἀεὶ om *DPf*. — 7 ἔσται ... ἐστὶν ἴδιον om *u* — 8 ἂν om *A*. — 9 πτηνὸν δίπουν εἶναι *q*. — 10 ᾗ] καθὸ *DPu*. — ταὐτὸ *q*. — αὐτὸ om *ABc*. — ὑπὸ om *q*. — 11 τῷ ζῴῳ τὰ δὲ *q*. — διαφορά pr *A*. — δ' om *Ac*. — 13 ὑπάρχῃ εἴδει μόνῳ *q*. — 15 δὴ *u*. — 17 ὧν *D*.

τῷ συμβεβηκότι ὑπάρξει λαμβανομένῳ μετὰ τοῦ ᾧ συμβέβηκεν, οἷον τὸ ὑπάρχον ἀνθρώπῳ καὶ λευκῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρξει, ἂν ᾖ λευκὸς ἄνθρωπος, καὶ τὸ λευκῷ δὲ ἀνθρώπῳ 20 ὑπάρχον καὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρξει. διαβάλλοι δ' ἄν τις τὰ πολλὰ τῶν ἰδίων, τὸ ὑποκείμενον ἄλλο μὲν καθ' αὑτὸ ποιῶν ἄλλο δὲ μετὰ τοῦ συμβεβηκότος, οἷον ἄλλο μὲν ἄνθρωπον εἶναι λέγων ἄλλο δὲ λευκὸν ἄνθρωπον, ἔτι δὲ ἕτερον ποιῶν τὴν ἕξιν καὶ τὸ κατὰ τὴν ἕξιν λεγόμενον. τὸ 25 γὰρ τῇ ἕξει ὑπάρχον καὶ τῷ κατὰ τὴν ἕξιν λεγομένῳ ὑπάρξει, καὶ τὸ τῷ κατὰ τὴν ἕξιν λεγομένῳ ὑπάρχον καὶ τῇ ἕξει ὑπάρξει. οἷον ἐπεὶ ὁ ἐπιστήμων κατὰ τὴν ἐπιστήμην λέγεται διακεῖσθαι, οὐκ ἂν εἴη τῆς ἐπιστήμης ἴδιον τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου· καὶ-γὰρ ὁ ἐπιστήμων ἔσται ἀμετάπειστος 30 ὑπὸ λόγου. κατασκευάζοντα δὲ ῥητέον ὅτι οὐκ ἔστιν ἕτερον ἁπλῶς τὸ ᾧ συμβέβηκε καὶ τὸ συμβεβηκὸς μετὰ τοῦ ᾧ συμβέβηκε λαμβανόμενον, ἀλλ' ἄλλο λέγεται τῷ ἕτερον εἶναι αὐτοῖς τὸ εἶναι· οὐ ταὐτὸν γάρ ἐστιν ἀνθρώπῳ τε τὸ εἶναι ἀνθρώπῳ καὶ λευκῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι ἀνθρώπῳ λευ- 35 κῷ. ἔτι δὲ θεωρητέον ἐστὶ παρὰ τὰς πτώσεις, λέγοντα διότι οὔθ' ὁ ἐπιστήμων ἔσται τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου ἀλλ' ὁ p. 134 ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου, οὔθ' ἡ ἐπιστήμη τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου ἀλλ' ἡ ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου· πρὸς γὰρ τὸν πάντως ἐνιστάμενον πάντως ἀντιτακτέον ἐστίν.

5 Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ φύσει ὑπάρχον βουλόμενος ἀποδοῦναι τοῦτον τὸν τρόπον τίθησι τῇ λέξει, ὥστε 6 τὸ ἀεὶ ὑπάρχον σημαίνειν· δόξειε γὰρ ἂν κινεῖσθαι τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ἀνθρώπου ἴδιον τὸ δίπουν βούλεται μὲν τὸ φύσει ὑπάρχον ἀποδιδόναι, σημαίνει δὲ τῇ λέξει τὸ ἀεὶ ὑπάρχον, οὐκ ἂν εἴη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ δί- 10

---

18 λαμβανομένου *Bcqf*. — 20 ᾖ] καθὸ *P*. — τῷ pr *A*. — δὴ *ABcqu*. — 21 ὑπάρξει καὶ ἀνθρώπῳ *DPu*. — διαβάλοι *Dqu*. — 22 πολλὰ] τοιαῦτα *Dfqu*. — τὸ ... 24 ἔτι δὲ om *Bc*, rc mg *A*. — 22 μὲν αὐτὸ *q*. — 26 ὑπάρξει ... 28 ὑπάρξει rc supra lit *A*. — 27 τῷ om c. — 29 ἀμετάπιστον *Bc*, pr *A*, qui id 30. — 31 ὅτι] ὡς *cfq*. — ἕτερον om *Bdq*, pr *A*. — ἁπλῶς ἕτερον *P*. — 32 pr τὸ] ταὐτὸν τὸ *Bc*, καὶ ταὐτὸ τὸ *D*. — καὶ] λαμβανόμενον καὶ *B*. — 33 τὸ pr *Bf*. — 34 ταὐτὸ *u*. — τε τῷ pr *A*. — 35 ante τὸ lit duorum vbb c.

134a1 οὐδ' *BDcfq*, fort pr *A*. — ἐστὶ *DPu*, corr *A*. — ἀμετάπιστον ut solent *A* et pr *B*. — 2 οὐδ' *ABcfq*. — 4 πάντα ἐνιστ. *ADfq* et *u*, qui bis πάντα. — 8 εἶναι om *Du*. — 9 ἀποδοῦναι *DPuf* et 12 *DPufcq*.

πουν· οὐ γὰρ πᾶς ἄνθρωπός ἐστι δύο πόδας ἔχων. κατασκευάζοντα δ' εἰ βούλεται τὸ φύσει ὑπάρχον ἴδιον ἀποδιδόναι καὶ τῇ λέξει τοῦτον τὸν τρόπον σημαίνει· οὐ γὰρ κινήσεται κατὰ τοῦτο τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ ἀνθρώπου ἴδιον ἀπο-
15 διδοὺς τὸ ζῷον ἐπιστήμης δεκτικὸν καὶ βούλεται καὶ τῇ λέξει σημαίνει τὸ φύσει ὑπάρχον ἴδιον, οὐκ ἂν κινοῖτο κατὰ τοῦτο, ὡς οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ζῷον ἐπιστήμης δεκτικόν.

Ἔτι ὅσα λέγεται ὡς κατ' ἄλλο τι πρῶτον ἢ ὡς πρῶτον αὐτό, ἔργον ἐστὶν ἀποδοῦναι τῶν τοιούτων τὸ ἴδιον·
20 ἐὰν μὲν γὰρ τοῦ κατ' ἄλλο τι ἴδιον ἀποδῷς, καὶ κατὰ τοῦ πρώτου ἀληθεύσεται, ἐὰν δὲ τοῦ πρώτου θῇς, καὶ τοῦ κατ' ἄλλο κατηγορηθήσεται. οἷον ἐὰν μέν τις ἐπιφανείας ἴδιον ἀποδῷ τὸ κεχρῶσθαι, καὶ κατὰ σώματος ἀληθεύσεται τὸ κεχρῶσθαι, ἐὰν δὲ σώματος, καὶ κατ' ἐπιφανείας κατηγορη-
25 θήσεται. ὥστε οὐ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοὔνομα ἀληθεύσεται.

Συμβαίνει δ' ἐν ἐνίοις τῶν ἰδίων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνεσθαί τινα ἁμαρτίαν παρὰ τὸ μὴ διορίζεσθαι πῶς καὶ τίνων τίθησι τὸ ἴδιον. ἅπαντες γὰρ ἐπιχειροῦσιν ἀποδιδόναι τὸ ἴδιον ἢ τὸ φύσει ὑπάρχον, καθάπερ ἀνθρώπου τὸ δί-
30 πουν, ἢ τὸ ὑπάρχον, καθάπερ ἀνθρώπου τινὸς τὸ τέτταρας δακτύλους ἔχειν, ἢ εἴδει, καθάπερ πυρὸς τὸ λεπτομερέστατον, ἢ ἁπλῶς, καθάπερ ζῴου τὸ ζῆν, ἢ κατ' ἄλλο, καθάπερ ψυχῆς τὸ φρόνιμον, ἢ ὡς τὸ πρῶτον, καθάπερ λογιστικοῦ τὸ φρόνιμον, ἢ ὡς τῷ ἔχειν, καθάπερ ἐπι-
35 στήμονος τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου (οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἢ τῷ ἔχειν τι ἔσται ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου), ἢ τῷ ἔχεσθαι,
b καθάπερ ἐπιστήμης τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου, ἢ τῷ μετέχεσθαι, καθάπερ ζῴου τὸ αἰσθάνεσθαι (αἰσθάνεται μὲν γὰρ

---

11 ἐστὶν ἄνθρωπος *cq*. — ἄνθρωπός om *D*. — ἐστι om *f*. — ἔχον pr *AB*. — 14 κινηθήσεται *f*. — ἐπεὶ om *q*. — 15 pr καὶ om *DPuf*. — 16 σημαίνειν *DPcuqf*. — 17 ὅτι οὐκ *u*. — ἴδιον ἀνθρώπου *DP*. — 18 τι pr om *A*. — 19 τὸ om *DPuf*. — 20 γάρ τι τοῦ *f*. — ἀποδιδῷς *DP*. — 21 ἀληθεύεται *DPuf*, id 23 *DPuq* et 25 *DPu*. — 22 ἄλλο] ἄλλο τι *q*. — οἷον...25 κατηγορηθήσεται om *P*. — 23 ἀποδέδωκε *DPu*. — κατὰ τοῦ σώματος *u*. — 25 τοὔνομα κατηγορηθήσεται *f*. — 26 ἐν om *ABPcf*. — 27 τοῦ pr *AB*. — 29 τὸ τῇ φύσει *DP*. — 34 τὸ *BDc*, pr *f*. — 35 οὐδενὶ γὰρ ἑτέρῳ *q*. — 36 τὸ *u*, pr *Bf*. — ἔχειν] ἐπιστήμην ἔχειν *f*, ἔχε(ται/σθαι) rc *q*. — ἀμετάπειστον *uq*. — ἢ] ἔσται ἢ ὡς *q*.

134b1 καθὰ *q*. — καθάπερ...μετέχεσθαι rc add *A*. — 2 καθάπερ] ὡς τοῦ *f*.

καὶ ἄλλο τι, οἷον ἄνθρωπος, ἀλλὰ μετέχον ἤδη τοῦτο αἰσθάνεται), ἢ τῷ μετέχειν, καθάπερ τοῦ τινὸς ζῴου τὸ ζῆν. μὴ προσθεὶς μὲν οὖν τὸ φύσει ἁμαρτάνει, διότι ἐνδέχεται 5 τὸ φύσει ὑπάρχον μὴ ὑπάρχειν ἐκείνῳ ᾧ φύσει ὑπάρχει, καθάπερ ἀνθρώπῳ τὸ δύο πόδας ἔχειν. μὴ διορίσας δ' ὅτι τὸ ὑπάρχον ἀποδίδωσιν, ὅτι οὐκ ἔσται τοιοῦτον οἷον ὑπάρχειν ἐκείνῳ, καθάπερ τὸ τέτταρας δακτύλους ἔχειν τὸν ἄνθρωπον. μὴ δηλώσας δὲ διότι ὡς πρῶτον ἢ ὡς κατ' ἄλλο 10 τίθησιν, ὅτι οὐ καθ' οὗ ὁ λόγος, καὶ τοὔνομα ἀληθεύσεται, καθάπερ τὸ κεχρῶσθαι, εἴτε τῆς ἐπιφανείας εἴτε τοῦ σώματος ἀποδοθὲν ἴδιον. μὴ προείπας δὲ διότι ἢ τῷ ἔχειν ἢ τῷ ἔχεσθαι τὸ ἴδιον ἀποδέδωκε, διότι οὐκ ἔσται ἴδιον· ὑπάρξει γάρ, ἐὰν μὲν τῷ ἔχεσθαι ἀποδιδῷ τὸ ἴδιον, τῷ 15 ἔχοντι, ἐὰν δὲ τῷ ἔχοντι, τῷ ἐχομένῳ, καθάπερ τὸ ἀμετάπειστον ὑπὸ λόγου τῆς ἐπιστήμης ἢ τοῦ ἐπιστήμονος τεθὲν ἴδιον. μὴ προσσημήνας δὲ τῷ μετέχειν ἢ τῷ μετέχεσθαι, ὅτι καὶ ἄλλοις τισὶν ὑπάρξει τὸ ἴδιον· ἐὰν μὲν γὰρ τῷ μετέχεσθαι ἀποδῷ, τοῖς μετέχουσιν, ἐὰν δὲ τῷ μετέχειν, 20 τοῖς μετεχομένοις, καθάπερ εἰ τοῦ τινὸς ζῴου ἢ τοῦ ζῴου τιθείη τὸ ζῆν ἴδιον. μὴ διαστείλας δὲ τὸ τῷ εἴδει, ὅτι ἑνὶ μόνῳ ὑπάρξει τῶν ὑπὸ τοῦτο ὄντων οὗ τὸ ἴδιον τίθησι· τὸ γὰρ καθ' ὑπερβολὴν ἑνὶ μόνῳ ὑπάρχει, καθάπερ τοῦ πυρὸς τὸ κουφότατον. ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ τῷ εἴδει προσθεὶς διήμαρτεν. 25 δεήσει γὰρ ἓν εἶδος εἶναι τῶν λεχθέντων, ὅταν τὸ τῷ εἴδει προστεθῇ· τοῦτο δ' ἐπ' ἐνίων οὐ συμπίπτει, καθάπερ οὐδ' ἐπὶ τοῦ πυρός. οὐ γάρ ἐστιν ἓν εἶδος τοῦ πυρός· ἕτερον γὰρ ἐστι τῷ εἴδει ἄνθραξ καὶ φλὸξ καὶ φῶς, ἕκαστον αὐτῶν πῦρ ὄν. διὰ τοῦτο δ' οὐ δεῖ, ὅταν τῷ εἴδει προστεθῇ, ἕτερον εἶναι 30

---

3 οἷον ὁ ἄνθρ. *q*. — μετέχων *D*. — τούτου *u*. — 6 ὑπάρχειν ἐν ἐκείνῳ *f*. — ὑπάρχει] τι ὑπάρχει *Acuqf*, ὑπάρχει τι *P*. — 7 δὲ διότι *DP*, corr *A*. — 8 ἔσται τὸ τοιοῦτον *fq*. — οἷον] οἷον νῦν *DPfq*, rc *A*. — ὑπάρχει *BDPf*. — 9 ἐκεῖνο *D*. — τὸ] ὁ *u*. — 10 δὲ ὅτι *q*. — 11 ἀληθεύεται *DPcf*. — 13 ἀποδοθείη *DPf*, ἀποδοθῇ *u*. — καθότι *DP*, ὅτι *fq*. — 14 ἔστιν *DP*. — ἴδιον] ἴδ. τὸ ἀποδοθὲν *f*. — 15 ὑπάρχει pr *A*. — ἀποδῷ *P*. — ἴδιον καὶ τῷ *Df*. — 16 εἰ δὲ *D*. — alt τῷ] καὶ τῷ *Dfq*. — 18 προσημήνας *Bcuf*, προσημάνας *DP*. — 19 διότι *DP*. — γὰρ om *DPcufq*. — 21 εἰ] ἡ *A*. — τεθείη *BDPc*, τεθῇ *q*. — 22 ἴδιόν ἐστι. μὴ *DP*. — alt τὸ] τῷ pr c, om *P*. — 24 ὑπάρξει *DP*, ὑπάρχον *q*. — 29 τῷ εἴδει post φῶς *DP*. — ἕκαστον δ' αὐτῶν πῦρ. διὰ *DP*. — 30 ὅταν om *ABc*. — τῷ] τὸ τῷ *DP*. — εἶναι τὸ εἶδος *D*.

εἶδος τοῦ λεχθέντος, ὅτι τοῖς μὲν μᾶλλον τοῖς δ' ἧττον ὑπάρξει τὸ λεχθὲν ἴδιον, καθάπερ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὸ λεπτομερέστατον· λεπτομερέστερον γάρ ἐστι τὸ φῶς τοῦ ἄνθρακος καὶ τῆς φλογός. τοῦτο δ' οὐ δεῖ γίνεσθαι, ὅταν μὴ καὶ τὸ
35 ὄνομα μᾶλλον κατηγορῆται, καθ' οὗ ὁ λόγος μᾶλλον ἀληθεύεται· εἰ δὲ μή, οὐκ ἔσται, καθ' οὗ ὁ λόγος μᾶλλον, καὶ
p. 135 τοὔνομα μᾶλλον. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ταὐτὸν εἶναι συμβήσεται τὸ ἴδιον τοῦ τε ἁπλῶς καὶ τοῦ μάλιστα ὄντος ἐν τῷ ἁπλῶς τοιούτῳ, καθάπερ ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἔχει τὸ λεπτομερέστατον· καὶ γὰρ τοῦ φωτὸς ἔσται ταὐτὸ τοῦτο ἴδιον· λεπτο-
5 μερέστατον γάρ ἐστι τὸ φῶς. ἄλλου μὲν οὖν οὕτως ἀποδιδόντος τὸ ἴδιον ἐπιχειρητέον, αὐτῷ δ' οὐ δοτέον ἐστὶ ταύτην τὴν ἔνστασιν, ἀλλ' εὐθὺς τιθέμενον τὸ ἴδιον διοριστέον ὃν τρόπον τίθησι τὸ ἴδιον.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ αὐτὸ αὑτοῦ ἴδιον ἔθηκεν·
10 οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον· αὐτὸ γὰρ αὑτῷ πᾶν τὸ εἶναι δηλοῖ, τὸ δὲ τὸ εἶναι δηλοῦν οὐκ ἴδιον ἀλλ' ὅρος ἐστίν. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας καλοῦ τὸ πρέπον ἴδιον εἶναι αὐτὸ ἑαυτοῦ ἴδιον ἀπέδωκε (ταὐτὸν γάρ ἐστι τὸ καλὸν καὶ πρέπον), οὐκ ἂν εἴη τὸ πρέπον τοῦ καλοῦ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ
15 μὴ αὐτὸ μὲν αὑτοῦ ἴδιον ἀπέδωκεν, ἀντικατηγορούμενον δ' ἔθηκεν· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ζῴου ἴδιον τὸ οὐσία ἔμψυχος οὐκ αὐτὸ μὲν αὑτοῦ ἴδιον ἔθηκεν, ἀντικατηγορούμενον δ' ἀποδέδωκεν, εἴη ἂν ἴδιον τοῦ ζῴου τὸ οὐσία ἔμψυχος.

20 Ἔπειτ' ἐπὶ τῶν ὁμοιομερῶν σκεπτέον ἐστὶν ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ τοῦ συνόλου ἴδιον μὴ ἀληθεύεται κατὰ τοῦ μέρους, ἢ εἰ τὸ τοῦ μέρους μὴ λέγεται κατὰ τοῦ σύμπαντος·

---

33 λεπτομερέστατον *A*, pr *f*. — 34 μὴ καὶ] μόνον *q*. — 35 ἀληθεύεται...μᾶλλον om *A*, pr *D*.
135a2 τε om *D*. — 3 τοιούτου *Buq*, pr *Ac*. — 4 τοῦ] καὶ τοῦ ἁπλῶς πυρὸς καὶ *q*, τοῦ πυρὸς ἁπλῶς καὶ τοῦ *u*. — ταὐτὸ τοῦτο] τε τὸ τοιοῦτον *D*. — 5 μὲν οὕτως ἀποδόντος *A*. — 6 ἐστὶ] ἐπὶ c, om *uq*. — 9 μὲν om *u*. — ἑαυτοῦ *D*. — 10 ἑαυτῷ *D*. — 11 τὸ om *D*. — εἴπας τοῦ καλοῦ *D*. — 12 αὐτοῦ *D*. — ἀποδέδωκε *D*. — 13 et 15 ἀποδέδωκε *f*. — 13 ταὐτὸ *u*. — καὶ τὸ πρέπον *Dq*. — 14 ἂν οὖν εἴη *D*. — 15 αὐτὸ ἑαυτοῦ ἴδιον ἀποδέδωκεν *Df*. — 17 ἑαυτοῦ *f*. — 18 ἀπέδωκεν *uq*. — ἴδιον post ἔμψυχος vs 19 *D*. — 21 ὅλου *D*, fort pr *u*. — μὴ pr om *D*. — 22 εἰ om *D*.

οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον εἶναι. συμβαίνει δ' ἐπ'
ἐνίων τοῦτο γίνεσθαι· ἀποδοίη γὰρ ἄν τις ἐπὶ τῶν ὁμοιομε-
ρῶν ἴδιον ἐνίοτε μὲν ἐπὶ τὸ σύμπαν βλέψας, ἐνίοτε δ' ἐπὶ 25
τὸ κατὰ μέρος λεγόμενον αὐτὸς αὑτὸν ἐπιστήσας· ἔσται δ'
οὐδέτερον ὀρθῶς ἀποδεδομένον. οἷον ἐπὶ μὲν τοῦ σύμπαντος,
ἐπεὶ ὁ εἴπας θαλάττης ἴδιον τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἁλμυρὸν
ὁμοιομεροῦς μέν τινος ἔθηκε τὸ ἴδιον, τοιοῦτον δ' ἀπέδωκεν ὃ
οὐκ ἀληθεύεται κατὰ τοῦ μέρους (οὐ γάρ ἐστιν ἡ τὶς θάλαττα 30
τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἁλμυρόν), οὐκ ἂν εἴη τῆς θαλάττης ἴδιον
τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἁλμυρόν. ἐπὶ δὲ τοῦ μέρους, οἷον ἐπεὶ ὁ
θεὶς ἀέρος ἴδιον τὸ ἀναπνευστὸν ὁμοιομεροῦς μέν τινος εἴρηκε
τὸ ἴδιον, τοιοῦτον δ' ἀπέδωκεν ὃ κατὰ τοῦ τινὸς ἀέρος ἀλη-
θεύεται, κατὰ δὲ τοῦ σύμπαντος οὐ λέγεται (οὐ γάρ ἐστιν ὁ 35
σύμπας ἀναπνευστός), οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἀέρος ἴδιον τὸ ἀναπνευ-
στόν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἀληθεύεται μὲν καθ' ἑκάστου τῶν b
ὁμοιομερῶν, ἔστι δ' ἴδιον αὐτῶν κατὰ τὸ σύμπαν· ἔσται
γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἀληθεύεται
κατὰ πάσης γῆς τὸ κάτω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, ἔστι δὲ
τοῦτο ἴδιον τῆς τινὸς γῆς κατὰ τὴν γῆν, εἴη ἂν τῆς γῆς ἴδι- 5
ον τὸ κάτω φέρεσθαι κατὰ φύσιν.

Ἔπειτ' ἐκ τῶν ἀντικειμένων σκεπτέον ἐστὶ πρῶτον μὲν 6
ἐκ τῶν ἐναντίων ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τοῦ ἐναντίου μή ἐστι
τὸ ἐναντίον ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τοῦ ἐναντίου ἔσται τὸ ἐναντίον ἴδιον.
οἷον ἐπεὶ ἐναντίον ἐστὶ δικαιοσύνη μὲν ἀδικία, τῷ βελτίστῳ 10
δὲ τὸ χείριστον, οὐκ ἔστι δὲ τῆς δικαιοσύνης ἴδιον τὸ βέλτι-
στον, οὐκ ἂν εἴη τῆς ἀδικίας ἴδιον τὸ χείριστον. κατασκευά-
ζοντα δὲ εἰ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον ἴδιόν ἐστιν· καὶ γὰρ τοῦ
ἐναντίου τὸ ἐναντίον ἴδιον ἔσται. οἷον ἐπεὶ ἐναντίον ἐστὶν ἀγα-

---

23 εἶναι ἴδιον *q*. — 26 ἑαυτὸν *D*. — 28 ἐπεὶ om *Dufq*. — ὁ εἴ-
πας om *q*. — 29 et 34 τοιοῦτο *u*. — 29 et 34 ἀποδέδωκεν *Df*. — 30 θά-
λασσα *D*. — 31 οὐκ . . . ἁλμυρόν om *D*. — τῆς et ἴδιον om *q*. — 33 εἴ-
ρηκε] ἔθηκε *D*.

135b1 κατασκευάζοντι *ABDf*. — μὲν om *D*. — 2 ἔστι δ'] ὅ ἐστιν
Du. — κατὰ] καὶ κατὰ *q*. — πάσης τῆς γῆς *DPq*. — ἔσται c. — 4 δὲ]
γὰρ *q*. — 5 ἴδιον τοῦτο *uq*. — ἴδιον om c. — ἴδιον καὶ τῆς *DPfq*. —
κατὰ τὴν γῆν] (κατὰ τὴν γῆν add *B*) κατὰ γὰρ τὴν γῆν καὶ (καὶ om *q*)
τὸ γῆν εἶναι *Bq*, κατὰ τὸ σύμπαν. κατὰ γὰρ τὴν γῆν *Duf*. — τῆς γῆς
om *q*. — 9 ἔσται ἴδιον τὸ ἐναντίον *Df*. — 10 δικαιοσύνη μὲν ἀδικία
AB. — τὸ βέλτιστον δὲ τῷ χειρίστῳ *D*. — 11 τὸ βέλτιστον ἴδιον *D*.
— 12 τῆς ἀδικίας εἴη *f*. — 12 et 22 κατασκευάζοντι *ABcf*. — 13 γὰρ
om *D*.

15 θῷ μὲν κακόν, αἱρετῷ δὲ φευκτόν, ἔστι δὲ τοῦ ἀγαθοῦ ἴδιον τὸ αἱρετόν, εἴη ἂν κακοῦ ἴδιον τὸ φευκτόν.

Δεύτερον δ' ἐκ τῶν πρός τι ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ πρός τι τοῦ πρός τι μή ἐστιν ἴδιον, οὐδὲ τὸ πρός τι τοῦ πρός τι ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ λέγεται διπλάσιον μὲν πρὸς 20 ἥμισυ, ὑπερέχον δὲ πρὸς ὑπερεχόμενον, οὐκ ἔστι δὲ τοῦ διπλασίου τὸ ὑπερέχον ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἡμίσεος τὸ ὑπερεχόμενον ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τοῦ πρός τι τὸ πρός τί ἐστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τοῦ πρός τι τὸ πρός τι ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ λέγεται τὸ μὲν διπλάσιον πρὸς τὸ ἥμισυ τὸ δὲ 25 ἓν πρὸς δύο, τὰ δὲ δύο πρὸς ἕν, ἔστι δὲ τοῦ διπλασίου ἴδιον τὸ ὡς δύο πρὸς ἕν, εἴη ἂν τοῦ ἡμίσεος ἴδιον τὸ ὡς ἓν πρὸς δύο.

Τρίτον ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῆς ἕξεως τὸ καθ' ἕξιν λεγόμενον μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τῆς στερήσεως τὸ κατὰ στέρησιν λεγόμενον ἔσται ἴδιον. κἂν εἰ δὲ τῆς στερήσεως τὸ 30 κατὰ στέρησιν λεγόμενον μή ἐστιν ἴδιον, οὐδὲ τῆς ἕξεως τὸ κατὰ τὴν ἕξιν λεγόμενον ἴδιον ἔσται. οἷον ἐπεὶ οὐ λέγεται τῆς κωφότητος ἴδιον τὸ ἀναισθησίαν εἶναι, οὐδ' ἂν τῆς ἀκούσεως εἴη ἴδιον τὸ αἴσθησιν εἶναι. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ καθ' ἕξιν λεγόμενόν ἐστι τῆς ἕξεως ἴδιον· καὶ γὰρ τῆς στερή- 35 σεως τὸ κατὰ στέρησιν λεγόμενον ἔσται ἴδιον. κἂν εἰ τῆς στερήσεως τὸ κατὰ στέρησιν λεγόμενόν ἐστιν ἴδιον, καὶ τῆς ἕξεως p. 136 τὸ καθ' ἕξιν λεγόμενον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τῆς ὄψεώς ἐστιν ἴδιον τὸ βλέπειν, καθὸ ἔχομεν ὄψιν, εἴη ἂν τῆς τυφλότητος ἴδιον τὸ μὴ βλέπειν, καθὸ οὐκ ἔχομεν ὄψιν πεφυκότες ἔχειν.

5 Ἔπειτα ἐκ τῶν φάσεων καὶ τῶν ἀποφάσεων, πρῶτον μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν κατηγορουμένων. ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος χρήσιμος ἀνασκευάζοντι μόνον. οἷον εἰ ἡ φάσις ἢ τὸ κατὰ τὴν φάσιν λεγόμενον αὐτοῦ ἴδιόν ἐστιν· οὐ γὰρ ἔσται αὐτοῦ ἡ

---

18 ἔσται f, om q. — οὐδὲ] οὐδὲ γὰρ DP. — τοῦ om q. — 22 τὸ πρός τι τοῦ q, id 23 cu. — 23 γὰρ om Df. — ἐστιν uq, pr A. — 24 τὸ δὲ ἓν πρὸς δύο om DPu. — 27 τρίτον δ' ἀνασκ. D. — 28 γὰρ om f. — 29 κἂν εἰ δὲ] καὶ εἰ D, κἂν εἰ cufq. — 30 οὐδὲ γὰρ τῆς Acu. — 31 καθ' ἕξιν D. — ἔσται ἴδιον Du. — 32 κουφότητος D. — εἶναι, καὶ γὰρ τῶν ἄλλων κοινὸν οὐδ' q. — ἀκοῆς D. — 33 ἴδιον εἴη f. — 34 γὰρ] γὰρ καὶ D, om f. — 35 κἂν εἰ . . . ἴδιον om D. — κἂν εἰ δὲ τῆς q.

136a2 ἴδιόν ἐστι u. — τὸ ὁρᾶν Df. — 6 δ' om f. — 7 ἢ] καὶ D. — 8 αὐτοῦ λεγόμενον AD. — ἐστιν ἴδιον D.

ἀπόφασις οὐδὲ τὸ κατὰ τὴν ἀπόφασιν λεγόμενον ἴδιον. κἂν
εἰ δ' ἡ ἀπόφασις ἢ τὸ κατὰ τὴν ἀπόφασιν λεγόμενόν ἐστιν 10
αὐτοῦ ἴδιον, οὐκ ἔσται ἡ φάσις οὐδὲ τὸ κατὰ τὴν φάσιν λε-
γόμενον ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ ζῴου ἐστὶν ἴδιον τὸ ἔμψυχον, οὐκ
ἂν εἴη τοῦ ζῴου ἴδιον τὸ οὐκ ἔμψυχον.

Δεύτερον δ' ἐκ τῶν κατηγορουμένων ἢ μὴ κατηγορου-
μένων καὶ ἐξ ὧν κατηγορεῖται ἢ μὴ κατηγορεῖται, ἀνα- 15
σκευάζοντα μὲν εἰ ἡ φάσις τῆς φάσεως μή ἐστιν ἴδιον·
οὐδὲ γὰρ ἡ ἀπόφασις τῆς ἀποφάσεως ἔσται ἴδιον. κἂν εἰ δ'
ἡ ἀπόφασις τῆς ἀποφάσεως μή ἐστιν ἴδιον, οὐδ' ἡ φάσις
τῆς φάσεως ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον
τὸ ζῷον, οὐδ' ἂν τοῦ μὴ ἀνθρώπου εἴη ἴδιον τὸ μὴ ζῷον. κἂν 20
εἰ δὲ μὴ τοῦ ἀνθρώπου φαίνηται μὴ ἴδιον τὸ μὴ ζῷον, οὐδὲ
τοῦ ἀνθρώπου ἔσται ἴδιον τὸ ζῷον. κατασκευάζοντα δ' εἰ τῆς
φάσεως ἡ φάσις ἐστὶν ἴδιον· καὶ γὰρ τῆς ἀποφάσεως ἡ ἀπό-
φασις ἔσται ἴδιον. κἂν εἰ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἡ ἀπόφασίς
ἐστιν ἴδιον, καὶ ἡ φάσις τῆς φάσεως ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ 25
τοῦ μὴ ζῴου ἴδιόν ἐστι τὸ μὴ ζῆν, εἴη ἂν τοῦ ζῴου ἴδιον τὸ
ζῆν· κἂν εἰ δὲ τοῦ ζῴου φαίνηται ἴδιον τὸ ζῆν, καὶ τοῦ μὴ
ζῴου φανεῖται ἴδιον τὸ μὴ ζῆν.

Τρίτον δ' ἐξ αὐτῶν τῶν ὑποκειμένων ἀνασκευάζοντα
μὲν εἰ τὸ ἀποδεδομένον ἴδιον τῆς φάσεώς ἐστιν ἴδιον· οὐ γὰρ 30
ἔσται τὸ αὐτὸ καὶ τῆς ἀποφάσεως ἴδιον. κἂν εἰ δὲ τῆς
ἀποφάσεως ἴδιον τὸ ἀποδοθέν, οὐκ ἔσται τῆς φάσεως ἴδιον.
οἷον ἐπεὶ τοῦ ζῴου ἴδιον τὸ ἔμψυχον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ μὴ ζῴου
ἴδιον τὸ ἔμψυχον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἀποδοθὲν μὴ
τῆς φάσεως ἴδιον, εἴη ἂν τῆς ἀποφάσεως. οὗτος δ' ὁ τόπος 35
ψευδής ἐστιν· φάσις γὰρ ἀποφάσεως καὶ ἀπόφασις φάσεως

---

9 κἂν . . . 12 pr ἴδιον om *q*. — 10 εἰ] εἴη *Df*. — δ' om *u*. — ἐστιν om *Df*. — 11 ἴδιον αὐτοῦ *B*. — 12 ἴδιόν ἐστι *D*. — 13 εἴη ἴδιον τὸ ἄψυχον ζῴου *q*. — οὐκ] μὴ *D*. — 14 ἢ καὶ μὴ *D*. — ἢ μὴ κατηγορουμένων om *A*. — 15 ἐξ] καθ' *DPf*, corr *A*. — 16 μὴ] οὐκ *q*. — 17 εἰ δ' om *Df*. — 19 ἐστιν *D*. — τοῦ om *q*. — 20 ἴδιον εἴη *D*. — 21 εἰ om *f* et sic 24, 27, 31 *Df*. — μὴ δὲ τοῦ *u*, δὲ τοῦ μὴ *Pf*, corr *A*. — φαίνεται *D*. — alt μὴ om *q*. — 23 καὶ . . . ἴδιον om *q*. — 24 ἐστιν *Du*. — 25 ἔσται *Bcu*, pr *A*. — 26 ἐστὶν ἴδιον *D*. — 27 ἴδιον φαίνηται *D*. — 28 ἴδιον φανεῖται *D*. — post ζῆν add *u* quae habemus vs 35 οὗτος . . . b2 ὑπάρχει, ubi eadem rc mg habet *u*. — 30 γὰρ om *f*. — 32 ἀποφάσεώς ἐστιν ἴδιον *ADufq*. — 33 ἴδιόν ἐστι τὸ *Auf*. — οὐκ . . . ζῴου] τοῦ μὴ ζῴου οὐκ ἔσται *D*. — 34 μὴ] ἴδιον μὴ *D*, μή ἐστιν *Au*, ἴδιον μή ἐστιν *f*. — 35 ἴδιον] ἐστιν ἴδιον *D*. — ἂν] ἄν ἐστι *q*.

οὐκ ἔστιν ἴδιον. φάσις μὲν γὰρ ἀποφάσει οὐδ' ὅλως ὑπάρ-
b χει, ἀπόφασις δὲ φάσει ὑπάρχει μέν, οὐχ ὡς ἴδιον δὲ
ὑπάρχει.

Ἔπειτα δ' ἐκ τῶν ἀντιδιῃρημένων ἀνασκευάζοντα μὲν
εἰ τῶν ἀντιδιῃρημένων μηδὲν μηδενὸς τῶν λοιπῶν ἀντιδιῃ-
5 ρημένων ἐστὶν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ κείμενον ἔσται ἴδιον τούτου
οὗ κεῖται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ζῷον αἰσθητὸν οὐδενὸς τῶν ἄλλων
ζῴων ἐστὶν ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τὸ ζῷον νοητὸν τοῦ θεοῦ ἴδιον.
κατασκευάζοντα δ' εἰ τῶν λοιπῶν τῶν ἀντιδιῃρημένων ὁτιοῦν
ἐστὶν ἴδιον τούτων ἑκάστου τῶν ἀντιδιῃρημένων· καὶ γὰρ τὸ
10 λοιπὸν ἔσται τούτου ἴδιον, οὗ κεῖται μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ
φρονήσεώς ἐστιν ἴδιον τὸ καθ' αὑτὸ πεφυκέναι λογιστικοῦ
ἀρετήν, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν οὕτως ἑκάστης λαμβανομέ-
νης, εἴη ἂν σωφροσύνης ἴδιον τὸ καθ' αὑτὸ πεφυκέναι ἐπιθυ-
μητικοῦ ἀρετὴν εἶναι.

7 Ἔπειτ' ἐκ τῶν πτώσεων, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ἡ πτῶ-
16 σις τῆς πτώσεως μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ ἡ πτῶσις τῆς πτώ-
σεως ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τοῦ δικαίως ἴδιον τὸ καλῶς,
οὐδ' ἂν τοῦ δικαίου εἴη ἴδιον τὸ καλόν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ
ἡ πτῶσις τῆς πτώσεώς ἐστιν ἴδιον· καὶ γὰρ ἡ πτῶσις τῆς
20 πτώσεως ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἴδιον τὸ πε-
ζὸν δίπουν, καὶ τῷ ἀνθρώπῳ εἴη ἂν ἴδιον τὸ πεζῷ δίποδι λέ-
γεσθαι. οὐ μόνον δ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ εἰρημένου κατὰ τὰς πτώ-
σεις ἐστὶ σκεπτέον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, καθά-
περ καὶ ἐπὶ τῶν πρότερον τόπων εἴρηται, ἀνασκευάζοντα μὲν
25 εἰ ἡ τοῦ ἀντικειμένου πτῶσις μή ἐστιν ἴδιον τῆς τοῦ ἀντικειμέ-
νου πτώσεως· οὐδὲ γὰρ ἡ τοῦ ἀντικειμένου πτῶσις ἔσται ἴδιον
τῆς τοῦ ἀντικειμένου πτώσεως. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τοῦ δικαίως
ἴδιον τὸ ἀγαθῶς, οὐδ' ἂν τοῦ ἀδίκως εἴη ἴδιον τὸ κακῶς. κατα-
σκευάζοντα δὲ εἰ ἡ τοῦ ἀντικειμένου πτῶσίς ἐστιν ἴδιον τῆς τοῦ

---

37 ὅλως οὐχ *D*.

136b3 δ' om *D*. — 4 μηδὲν] τι *Du*, μηδὲν del vult *A*. — λοιπῶν τῶν ἀντιδ. *ufq*. — 6 κεῖται εἶναι ἴδιον *Df*. — ἄλλων θνητῶν ζῴων *DPcu*, rc *B*, ἄλλων ζῴων θνητῶν *f*. — 9 ἐστὶ τὸ ληφθὲν ἴδιον *Du*, τὸ ληφθέν ἐστιν ἴδ. *f*. — καὶ] ὄντος ἰδίου τινὸς τῶν ἀντιδιῃρημένων· καὶ *u*. — τοῦ λοιποῦ *f*. — 10 ἴδιον εἶναι οὗ *f*. — 12 ἀρετὴν εἶναι καὶ *DPcq*, rc *A*. — 15 εἰ μὴ ἡ *u*. — 16 μὴ om *u*. — 17 ἔσται] μή ἐστιν pr *A*. — ἴδιον ἔσται *f*. — 18 ἴδιον εἴη *D*. — 20 et 23 ἐστὶν om *u*. — 21 ἂν εἴη *D*. — τῷ *AD*. — 24 καὶ om *u*. — προτέρων *f*. — 24 et 33 ἀνασκευάζοντι *f*. — 27 ἐπειδὴ *D*.

ἀντικειμένου πτώσεως· καὶ γὰρ ἡ τοῦ ἀντικειμένου πτῶσις ἔσται 30
ἴδιον τῆς τοῦ ἀντικειμένου πτώσεως. οἷον ἐπεὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν
ἴδιον τὸ βέλτιστον, καὶ τοῦ κακοῦ ἂν εἴη ἴδιον τὸ χείριστον.

Ἔπειτ' ἐκ τῶν ὁμοίως ἐχόντων, ἀνασκευάζοντα μὲν
εἰ τὸ ὁμοίως ἔχον τοῦ ὁμοίως ἔχοντος μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ
τὸ ὁμοίως ἔχον τοῦ ὁμοίως ἔχοντος ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως 35
ἔχει ὁ οἰκοδόμος πρὸς τὸ ποιεῖν οἰκίαν καὶ ὁ ἰατρὸς πρὸς
τὸ ποιεῖν ὑγίειαν, οὐκ ἔστι δὲ ἰατροῦ ἴδιον τὸ ποιεῖν ὑγίειαν,
οὐκ ἂν εἴη οἰκοδόμου ἴδιον τὸ ποιεῖν οἰκίαν. κατασκευάζοντα p.137
δὲ εἰ τὸ ὁμοίως ἔχον τοῦ ὁμοίως ἔχοντός ἐστιν ἴδιον· καὶ γὰρ
τὸ ὁμοίως ἔχον τοῦ ὁμοίως ἔχοντος ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως
ἔχει ἰατρός τε πρὸς τὸ ποιητικὸς ὑγιείας εἶναι καὶ γυμναστὴς
πρὸς τὸ ποιητικὸς εὐεξίας, ἔστι δ' ἴδιον γυμναστοῦ τὸ ποιητι- 5
κὸν εἶναι εὐεξίας, εἴη ἂν ἴδιον ἰατροῦ τὸ ποιητικὸν εἶναι
ὑγιείας.

Ἔπειτ' ἐκ τῶν ὡσαύτως ἐχόντων, ἀνασκευάζοντα μὲν
εἰ τὸ ὡσαύτως ἔχον τοῦ ὡσαύτως ἔχοντος μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ
γὰρ τὸ ὡσαύτως ἔχον τοῦ ὡσαύτως ἔχοντος ἔσται ἴδιον. εἰ 10
δ' ἔστι τοῦ ὡσαύτως ἔχοντος τὸ ὡσαύτως ἔχον ἴδιον, τούτου
οὐκ ἔσται ἴδιον οὗ κεῖται εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὡσαύτως ἔχει
φρόνησις πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχρὸν τῷ ἐπιστήμη ἑκατέ-
ρου αὐτῶν εἶναι, οὐκ ἔστι δ' ἴδιον φρονήσεως τὸ ἐπιστήμην εἶ-
ναι καλοῦ, οὐκ ἂν εἴη ἴδιον φρονήσεως τὸ ἐπιστήμην εἶναι αἰ- 15
σχροῦ. εἰ δ' ἔστιν ἴδιον φρονήσεως τὸ ἐπιστήμην εἶναι καλοῦ,
οὐκ ἂν εἴη ἴδιον αὐτῆς τὸ ἐπιστήμην εἶναι αἰσχροῦ· ἀδύνατον
γὰρ εἶναι τὸ αὐτὸ πλειόνων ἴδιον. κατασκευάζοντι δὲ οὐδὲν
οὗτος ὁ τόπος ἐστὶ χρήσιμος· τὸ γὰρ ὡσαύτως ἔχον ἓν πρὸς
πλείω συγκρίνεται. 20

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ κατὰ τὸ εἶναι λεγό-
μενον μή ἐστι τοῦ κατὰ τὸ εἶναι λεγομένου ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ

---

34 τοῦ ὁμοῦ ἔχοντος *D.* — γὰρ om *D.* — 36 ὁ bis om *f.* — ὁ οἰκοδόμος post οἰκίαν *D.*

137a1 οὐδ' ἂν εἴη τοῦ οἰκ. *D.* — ἴδιον ante οἰκοδόμου *f*, post οἰκίαν *u.* — 1 et 31 κατασκευάζοντι et 8 ἀνασκευάζοντι *f.* — 2 ὁμοῦ bis *D.* — 3 ἐστιν *u.* — 4 τε om *D.* — 5 εὐεξίας εἶναι ἔστι *Df.* — 6 εἶναι post εὐεξίας *f*, om *D.* — ἴδιον ἂν εἴη καὶ ἰατροῦ *D.* — εἶναι post ὑγιείας *f*, om *D.* — 9 μή] οὐκ *q.* — 10 τὸ ὡσαύτως ἔχον ante ἔσται *u.* — 11 τούτου om *ABfq.* — 12 οὐκ om *ABf.* — pr ἴδιον] καὶ *ABfq.* — 13 ἐπιστήμην *D.* — 15 καλοῦ...εἶναι om *A.* — φρονήσεως] αὐτῆς *Df.* — αἰσχροῦ...εἶναι del vult *A.* — 19 ὁ τόπος οὗτος χρήσιμος *D.* — 22 et 23 alt τὸ] τὸ κατὰ τὸ *f.*

φθείρεσθαι τοῦ κατὰ τὸ φθείρεσθαι, οὐδὲ τὸ γίνεσθαι τοῦ κατὰ τὸ γίνεσθαι λεγομένου ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου
25 ἴδιον τὸ εἶναι ζῷον, οὐδ' ἂν τοῦ ἄνθρωπον γίνεσθαι εἴη ἴδιον τὸ γίνεσθαι ζῷον· οὐδ' ἂν τοῦ ἄνθρωπον φθείρεσθαι εἴη ἴδιον τὸ φθείρεσθαι ζῷον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον ἐστὶ καὶ ἐκ τοῦ γίνεσθαι πρὸς τὸ εἶναι καὶ φθείρεσθαι καὶ ἐκ τοῦ φθείρεσθαι πρὸς τὸ εἶναι καὶ πρὸς τὸ γίνεσθαι, καθάπερ εἴ-
30 ρηται νῦν ἐκ τοῦ εἶναι πρὸς τὸ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τοῦ κατὰ τὸ εἶναι τεταγμένου ἐστὶ τὸ κατ' αὐτὸ τεταγμένον ἴδιον· καὶ γὰρ τοῦ κατὰ τὸ γίνεσθαι λεγομένου ἔσται τὸ κατὰ τὸ γίνεσθαι λεγόμενον ἴδιον καὶ τοῦ κατὰ τὸ φθείρεσθαι τὸ κατὰ τοῦτο ἀποδιδόμενον. οἷον ἐπεὶ
35 τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἴδιον τὸ εἶναι βροτόν, καὶ τοῦ γίνεσθαι ἄνθρωπον εἴη ἂν ἴδιον τὸ γίνεσθαι βροτὸν καὶ τοῦ φθείρεσθαι ἄνθρωπον τὸ φθείρεσθαι βροτόν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον
b ἐστὶ καὶ ἐκ τοῦ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι πρός τε τὸ εἶναι καὶ πρὸς τὰ ἐξ αὐτῶν, καθάπερ καὶ ἀνασκευάζοντι εἴρηται.

Ἔπειτ' ἐπιβλέπειν ἐπὶ τὴν ἰδέαν τοῦ κειμένου, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῇ ἰδέᾳ μὴ ὑπάρχει, ἢ εἰ μὴ κατὰ τοῦτο
5 καθ' ὃ λέγεται τοῦτο οὗ τὸ ἴδιον ἀπεδόθη· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ αὐτοανθρώπῳ οὐχ ὑπάρχει τὸ ἠρεμεῖν ᾗ ἄνθρωπός ἐστιν, ἀλλ' ᾗ ἰδέα, οὐκ ἂν εἴη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἠρεμεῖν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τῇ ἰδέᾳ ὑπάρχει, καὶ κατὰ τοῦτο ὑπάρχει ᾗ λέγεται κατ' αὐτοῦ
10 ἐκείνου οὗ κεῖται μὴ εἶναι ἴδιον· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὑπάρχει τῷ αὐτοζῴῳ τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκεῖσθαι, καὶ ᾗ ζῷον αὐτῷ ὑπάρχει τοῦτο, εἴη ἂν ζῴου ἴδιον τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκεῖσθαι.

8 Ἔπειτα ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον, πρῶτον μὲν ἀνα-
15 σκευάζοντα εἰ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ ἧττον τοῦ ἧττον ἔσται ἴδιον, οὐδὲ τὸ ἥκιστα τοῦ ἥκιστα,

---

24 ἔστι τοῦ ἀνθρώπου *Df*. — 26 ἂν om *u*. — τὸ *A*. — φθείρεσθαι ἄνθρ. *u*. — εἴη ἴδιον om *u*. — 28 pr καὶ] καὶ πρὸς τὸ *f*. — alt καὶ ... γίνεσθαι om *f*. — 29 alt πρὸς om *D*. — 30 καὶ τὸ φθείρεσθαι *D*. — 31 τὸ] τοῦ *u*. — ἐστὶ τὸ] τὸ ἴδιον *D* omisso 32 ἴδιον. — 32 αὐτὸ] τὸ εἶναι *Df*. — 34 τοῦτο] τὸ φθείρεσθαι *D*.

137b1 καὶ ἐκ τοῦ φθ. *u*. — τε et 2 πρὸς om *D*. — 2 τὰ] τὸ γίνεσθαι αὐτὰ *B*. — 3 ἀνασκευάζοντι *Df*. — 4 μὲν ἐὰν *u*. — 6 αὐτανθρώπῳ *D*. — 7 εἴη τοῦ ἀνθρώπου *u*. — 10 μὴ om *D*. — 12 ζῴῳ *D*, corr *A*. — 14 καὶ τοῦ ἧττον *D*.

οὐδὲ τὸ μάλιστα τοῦ μάλιστα, οὐδὲ τὸ ἁπλῶς τοῦ ἁπλῶς. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τὸ μᾶλλον κεχρῶσθαι τοῦ μᾶλλον σώματος ἴδιον, οὐδὲ τὸ ἧττον κεχρῶσθαι τοῦ ἧττον σώματος εἴη ἂν ἴδιον, οὐδὲ τὸ κεχρῶσθαι σώματος ὅλως. κατασκευάζοντα 20 δὲ εἰ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλόν ἐστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ ἧττον τοῦ ἧττον ἔσται ἴδιον, καὶ τὸ ἥκιστα τοῦ ἥκιστα, καὶ τὸ μάλιστα τοῦ μάλιστα, καὶ τὸ ἁπλῶς τοῦ ἁπλῶς. οἷον ἐπεὶ τοῦ μᾶλλον ζῶντος τὸ μᾶλλον αἰσθάνεσθαί ἐστιν ἴδιον, καὶ τοῦ ἧττον ζῶντος τὸ ἧττον αἰσθάνεσθαι εἴη ἂν ἴδιον, καὶ τοῦ μάλιστα 25 δὲ τὸ μάλιστα, καὶ τοῦ ἥκιστα τὸ ἥκιστα, καὶ τοῦ ἁπλῶς τὸ ἁπλῶς.

Καὶ ἐκ τοῦ ἁπλῶς δὲ πρὸς ταὐτὰ σκεπτέον ἐστὶν ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ἁπλῶς τοῦ ἁπλῶς μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον, οὐδὲ τὸ ἧττον τοῦ ἧττον, οὐδὲ τὸ 30 μάλιστα τοῦ μάλιστα, οὐδὲ τὸ ἥκιστα τοῦ ἥκιστα ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ οὐκ ἔστι τοῦ ἀνθρώπου τὸ σπουδαῖον ἴδιον, οὐδ' ἂν τοῦ μᾶλλον ἀνθρώπου τὸ μᾶλλον σπουδαῖον ἴδιον εἴη. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἁπλῶς τοῦ ἁπλῶς ἐστὶν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τοῦ ἧττον καὶ τὸ ἥκιστα τοῦ 35 ἥκιστα καὶ τὸ μάλιστα τοῦ μάλιστα ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ πυρός ἐστιν ἴδιον τὸ ἄνω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, καὶ τοῦ μᾶλλον πυρὸς εἴη ἂν ἴδιον τὸ μᾶλλον ἄνω φέρεσθαι κατὰ φύ- p.138 σιν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον σκεπτέον ἐστὶ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πρὸς ἅπαντα ταῦτα.

Δεύτερον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ ἧττον τοῦ ἧττον ἔσται ἴδιον. 5 οἷον ἐπεὶ μᾶλλόν ἐστιν ἴδιον ζῴου τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ ἀνθρώπου τὸ ἐπίστασθαι, οὐκ ἔστι δὲ ζῴου ἴδιον τὸ αἰσθάνεσθαι, οὐκ ἂν εἴη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἐπίστασθαι. κατασκευάζοντα δ' εἰ τὸ ἧττον τοῦ ἧττόν ἐστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἧττόν ἐστιν ἴδιον ἀνθρώπου τὸ ἥμερον φύ- 10

---

19 ἂν εἴη *u*. — 21 γὰρ καὶ τὸ *u*. — 25 εἴη ἂν] ἐστὶν *B*. — τοῦ] τὸ *u*. — 26 δὴ *ABcfq*, om *D*. — pr τὸ] τοῦ *u*. — ἁπλῶς δὴ τὸ *f*. — 28 δὴ *ABc*. — ταῦτα *ABcufq*. — 29 οὐδὲ . . . τοῦ ἧττον om *ABcuqf*. — 31 οὐδὲ . . . τοῦ ἥκιστα om *f*. — 33 εἴη (ἂν *u*) ἴδιον *Du*. — 34 ἐστὶν ante τοῦ *D*.

138a1 ἂν εἴη *D*. — ἴδιον et μᾶλλον om *u*. — 3 πάντα *u*. — 4 μή ἐστι τοῦ μᾶλλον *D*. — 6 ἴδιον ante ἢ *u*. — 6, 11, 16, 23, 28 ἤπερ *D*. — 7 δὲ τοῦ ζῴου *u*. — ἴδιον ζῴου *D*. — 9 τοῦ ἧττόν om *u*.

σει ἢ ζῴου τὸ ζῆν, ἔστι δ' ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἥμερον φύσει, εἴη ἂν ζῴου ἴδιον τὸ ζῆν.

Τρίτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ οὗ μᾶλλόν ἐστιν ἴδιον, μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ οὗ ἧττόν ἐστιν ἴδιον, ἔσται τούτου ἴδιον.
15 εἰ δ' ἐκείνου ἐστὶν ἴδιον, οὐκ ἔσται τούτου ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ κεχρῶσθαι μᾶλλον τῆς ἐπιφανείας ἢ τοῦ σώματός ἐστιν ἴδιον, οὐκ ἔστι δὲ τῆς ἐπιφανείας ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ σώματος ἴδιον τὸ κεχρῶσθαι. εἰ δ' ἐστὶ τῆς ἐπιφανείας ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ σώματος ἴδιον. κατασκευάζοντι δὲ ὁ τόπος οὗτος οὐκ ἔστι
20 χρήσιμος· ἀδύνατον γάρ ἐστι ταὐτὸ πλειόνων ἴδιον εἶναι.

Τέταρτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μᾶλλον αὐτοῦ ἴδιον μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ ἧττον αὐτοῦ ἴδιον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ μᾶλλόν ἐστι τοῦ ζῴου ἴδιον τὸ αἰσθητὸν ἢ τὸ μεριστόν, οὐκ ἔστι δὲ τοῦ ζῴου τὸ αἰσθητὸν ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη τοῦ
25 ζῴου τὸ μεριστὸν ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἧττον αὐτοῦ ὂν ἴδιον ἔστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον αὐτοῦ ὂν ἴδιον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἧττόν ἐστιν ἴδιον ζῴου τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ τὸ ζῆν, ἔστι δὲ τοῦ ζῴου τὸ αἰσθάνεσθαι ἴδιον, εἴη ἂν τοῦ ζῴου τὸ ζῆν ἴδιον.

30 Ἔπειτ' ἐκ τῶν ὁμοίως ὑπαρχόντων πρῶτον μὲν ἀνασκευάζοντα εἰ τὸ ὁμοίως ὂν ἴδιον μή ἐστιν ἴδιον τούτου οὗ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ τὸ ὁμοίως ὂν ἴδιον ἔσται ἴδιον τούτου οὗ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον ἐπιθυμητικοῦ τὸ ἐπιθυμεῖν καὶ λογιστικοῦ τὸ λογίζεσθαι, οὐκ ἔστι δ' ἴδιον
35 ἐπιθυμητικοῦ τὸ ἐπιθυμεῖν, οὐκ ἂν εἴη ἴδιον λογιστικοῦ τὸ λογίζεσθαι. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ὁμοίως ὂν ἴδιον ἔστι τούτου ἴδιον οὗ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον· ἔσται γὰρ καὶ τὸ ὁμοίως ὂν
b ἴδιον τούτου ἴδιον οὗ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον λογιστικοῦ τὸ πρῶτον φρόνιμον καὶ ἐπιθυμητικοῦ τὸ πρῶτον σῶφρον, ἔστι δὲ τοῦ λογιστικοῦ ἴδιον τὸ πρῶ-

---

11 ἴδιον ἀνθρώπου D. — 12 ἴδιον τοῦ ζῴου D. — 13 ἴδιόν ἐστι D. — 14 pr ἴδιον om D. — 19 κατασκευάζοντα δὲ οὐδενὶ ὁ τόπος χρήσιμος D. — οὐκ ἔστι ὁ τόπος οὗτος u. — 21 δ' om Du. — 22 μή] οὐκ D. — 23 ἴδιον τοῦ ζῴου D. — 26 ἴδιον ὂν ἔστιν ἴδ. u. — 27 ἐστιν om D. — 32 οὐδὲ ... ἐστὶν ἴδιον om f. — tert ἴδιον om D. — 33 ἔσται cuq. — 34 δ' pr om A. — 35 ἴδιον τοῦ λογιστικοῦ D. — τὸ om f. — 36 τούτου ἐστὶν D. — 37 ἔσται om D. — καὶ ante γὰρ D, om f. — ἔσται ... ἐστὶν ἴδιον om u.

138b1 τούτου ἴδιον] ἐστιν ἴδιον τούτου D. — 2, 3, 4 ἴδιον om D.

τον φρόνιμον, εἴη ἂν ἐπιθυμητικοῦ ἴδιον τὸ πρῶτον σώφρον. 5

Δεύτερον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ὁμοίως ὂν ἴδιον μή ἐστιν ἴδιον αὐτοῦ· οὐδὲ γὰρ τὸ ὁμοίως ὂν ἴδιον ἔσται ἴδιον αὐτοῦ. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον ἀνθρώπου τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ἀκούειν, οὐκ ἔστι δ' ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ὁρᾶν, οὐκ ἂν εἴη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἀκούειν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ὁμοίως 10 αὐτοῦ ὂν ἴδιον ἔστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ ὁμοίως αὐτοῦ ὂν ἴδιον ἔσται ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον ψυχῆς τὸ μέρος αὐτῆς ἐπιθυμητικὸν εἶναι καὶ λογιστικὸν πρώτου, ἔστι δὲ ψυχῆς ἴδιον τὸ μέρος αὐτῆς εἶναι ἐπιθυμητικὸν πρώτου, εἴη ἂν ἴδιον ψυχῆς τὸ μέρος αὐτῆς εἶναι λογιστικὸν πρώτου. 15

Τρίτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ οὗ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον, μή ἐστιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ οὗ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον, ἔσται ἴδιον. εἰ δ' ἐκείνου ἐστὶν ἴδιον, οὐκ ἔσται θατέρου ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐστὶν ἴδιον τὸ καίειν φλογὸς καὶ ἄνθρακος, οὐκ ἔστι δ' ἴδιον φλογὸς τὸ καίειν, οὐκ ἂν εἴη ἴδιον ἄνθρακος τὸ καίειν. εἰ δ' 20 ἐστὶ φλογὸς ἴδιον, οὐκ ἂν εἴη ἄνθρακος ἴδιον. κατασκευάζοντι δὲ οὐδὲν οὗτος ὁ τόπος ἐστὶ χρήσιμος.

Διαφέρει δ' ὁ ἐκ τῶν ὁμοίως ἐχόντων τοῦ ἐκ τῶν ὁμοίως ὑπαρχόντων, ὅτι τὸ μὲν κατ' ἀναλογίαν λαμβάνεται, οὐκ ἐπὶ τοῦ ὑπάρχειν τι θεωρούμενον, τὸ δ' ἐκ τοῦ ὑπάρχειν τι 25 συγκρίνεται.

9 Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ δυνάμει τὸ ἴδιον ἀποδιδοὺς καὶ πρὸς μὴ ὂν ἀποδέδωκε τὸ ἴδιον τῇ δυνάμει, μὴ ἐνδεχομένης τῆς δυνάμεως ὑπάρχειν τῷ μὴ ὄντι· οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἴπας ἀέρος ἴδιον 30 τὸ ἀναπνευστὸν τῇ δυνάμει μὲν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον (τὸ γὰρ τοιοῦτον ἴδιον οἷον ἀναπνεῖσθαι ἀναπνευστόν ἐστιν), ἀποδέδωκε δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ ὂν τὸ ἴδιον· καὶ γὰρ μὴ ὄντος ζῴου, οἷον ἀνα-

---

4 ἂν] ἂν τοῦ *Df*. — 6 δ' om *B*. — 7 μή] αὐτοῦ μή *AB*. — ὂν om *u*. — 8 pr τὸ] καὶ τὸ *u*. — 11 ὂν αὐτοῦ bis *Df*. — ἔσται *B*, pr *A*. — 12 μέρους *B*, pr *A*. — 13 εἶναι πρώτου καὶ *u*. — πρῶτον *q*. — ἴδιον ψυχῆς *D*. — 14 μέρους *ABD*. — ἐπιθυμητικὸν εἶναι *u*. — πρῶτον corr *c*. — ἂν εἴη *u*. — 15 μέρους *D*. — λογιστικοῦ *c*. — 20 ἄνθρακος ἴδιον *D*. — εἰ...21 alt ἴδιον om *D*. — 22 δὲ οὗτος ὁ τόπος χρήσιμος οὐκ ἔστιν *D*. — 25 pr τι] τι μόνον *D*, τινὶ *u*. — τινὶ *Du*. — 29 τῷ μὴ ὄντι ὑπάρχειν *D*. — 31 ἀποδέδωκε *Df*. — τοιοῦτο *cq*. — 32 ἴδιον om *Df*. — 33 pr τὸ om *D*. — ὄντος τοῦ ζῴου *f*. — οἷον] ὃ *D*.

πνεῖν πέφυκε τὸν ἀέρα, ἐνδέχεται ἀέρα εἶναι· οὐ μέντοι μὴ ὄν-
35 τος ζῴου δυνατόν ἐστιν ἀναπνεῖν· ὥστ' οὐδ' ἀέρος ἔσται ἴδιον τὸ
τοιοῦτον οἷον ἀναπνεῖσθαι, τότε ὅτε ζῷον οὐκ ἔσται τοιοῦτον
οἷον ἀναπνεῖν. οὐκ ἂν οὖν εἴη ἀέρος ἴδιον τὸ ἀναπνευστόν.

p. 139 Κατασκευάζοντα δὲ εἰ τῇ δυνάμει ἀποδιδοὺς τὸ ἴδιον
ἢ πρὸς ὃν ἀποδίδωσι τὸ ἴδιον ἢ πρὸς μὴ ὄν, ἐνδεχομένης τῆς
δυνάμεως τῷ μὴ ὄντι ὑπάρχειν· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον
μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ ἀποδιδοὺς ἴδιον τοῦ ὄντος τὸ δυ-
5 νατὸν παθεῖν ἢ ποιῆσαι, δυνάμει ἀποδιδοὺς τὸ ἴδιον, πρὸς
ὃν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον· ὅτε γὰρ ὄν ἐστι, καὶ δυνατὸν παθεῖν τι
ἢ ποιῆσαι ἔσται· ὥστε εἴη ἂν ἴδιον τοῦ ὄντος τὸ δυνατὸν πα-
θεῖν ἢ ποιῆσαι.

Ἔπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ὑπερβολῇ τέθεικε τὸ ἴδιον·
10 οὐ γὰρ ἔσται ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. συμβαίνει γὰρ
τοῖς οὕτως ἀποδιδοῦσι τὸ ἴδιον οὐ καθ' οὗ τὸν λόγον, τοὔνομα
ἀληθεύεσθαι· φθαρέντος γὰρ τοῦ πράγματος οὐδὲν ἧττον
ἔσται ὁ λόγος· τῶν γὰρ ὄντων τινὶ μάλιστα ὑπάρχει. οἷον
εἴ τις ἀποδοίη τοῦ πυρὸς ἴδιον σῶμα τὸ κουφότατον· φθα-
15 ρέντος γὰρ τοῦ πυρὸς ἔσται τι τῶν σωμάτων ὃ κουφότατον
ἔσται, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη τοῦ πυρὸς ἴδιον σῶμα τὸ κουφότατον.
κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ ὑπερβολῇ τέθεικε τὸ ἴδιον· ἔσται
γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὶς ἀν-
θρώπου ἴδιον ζῷον ἥμερον φύσει οὐχ ὑπερβολῇ ἀποδέδωκε
20 τὸ ἴδιον, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον.

Ζ.

Τῆς δὲ περὶ τοὺς ὅρους πραγματείας μέρη πέντε ἐστίν.
25 ἢ γὰρ ὅτι ὅλως οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν, καθ' οὗ τοὔνομα, καὶ

---

35 ἔσται *f*. — ὥστ' οὐδ'] ὡς δ' ὁ *C*. — ἀὴρ ἔσται τοιοῦτος οἷος *Cf*, corr *A*. — 36 τοιοῦτο *cu*. — τότε om *D*. — ἔστι corr *A*. — 37 εἴη οὖν *D*.

139a1 κατασκευάζοντι *D*. — 2 πρὸς ὃν *u*. — 4 ἀποδοὺς *C*. — 6 ἀποδέδωκε *BDfq*. — παθεῖν ἢ ποιεῖν *C*. — τι pr om *Bf*. — 7 ἢ ποιῆσαι corr *u*. — ἐστιν *Cf*, om *D*. — 8 ἢ] τι ἢ *D*. — 9 et 17 ὑπερβολῶν *D*, ὑπερβολὴ pr *A*. — 13 ὑπάρξει *CDf*. — 26 κουφότατον εἶναι. κατασκ. *C*. — 17 τεθείη *P*. — κατὰ τοῦτο om *D*. — 19 ἴδιον τὸ ζῷον *D*. — Tit ϛ^{τ} *Cc*, τοπικῶν ὄγδοον *f*. — 24 περὶ] πρὸς *P*. — ἐστὶ πέντε *CPcuqf*.

τὸν λόγον (δεῖ γὰρ τὸν τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμὸν κατὰ παντὸς ἀνθρώπου ἀληθεύεσθαι), ἢ ὅτι ὄντος γένους οὐκ ἔθηκεν εἰς τὸ γένος ἢ οὐκ εἰς τὸ οἰκεῖον γένος ἔθηκεν (δεῖ γὰρ τὸν ὁριζόμενον εἰς τὸ γένος θέντα τὰς διαφορὰς προσάπτειν· μάλιστα γὰρ τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ τὸ γένος δοκεῖ τὴν τοῦ ὁριζομένου οὐσίαν 30 σημαίνειν), ἢ ὅτι οὐκ ἴδιος ὁ λόγος (δεῖ γὰρ τὸν ὁρισμὸν ἴδιον εἶναι, καθάπερ καὶ πρότερον εἴρηται), ἢ εἰ πάντα τὰ εἰρημένα πεποιηκὼς μὴ ὥρισται μηδ' εἴρηκε τὸ τί ἦν εἶναι τῷ ὁριζομένῳ. λοιπὸν δὲ παρὰ τὰ εἰρημένα, εἰ ὥρισται μέν, μὴ καλῶς δ' ὥρισται. 35

Εἰ μὲν οὖν μὴ ἀληθεύεται, καθ' οὗ τοὔνομα, καὶ ὁ λόγος, ἐκ τῶν πρὸς τὸ συμβεβηκὸς τόπων ἐπισκεπτέον. καὶ γὰρ ἐκεῖ, πότερον ἀληθὲς ἢ οὐκ ἀληθές, πᾶσα ἡ σκέψις γίνεται· ὅταν μὲν γὰρ ὅτι ὑπάρχει τὸ συμβεβηκὸς διαλε- b γώμεθα, ὅτι ἀληθὲς λέγομεν, ὅταν δ' ὅτι οὐχ ὑπάρχει, ὅτι οὐκ ἀληθές. εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ οἰκείῳ γένει ἔθηκεν, ἢ εἰ μὴ ἴδιος ὁ ἀποδοθεὶς λόγος, ἐκ τῶν πρὸς τὸ γένος καὶ τὸ ἴδιον ῥηθέντων τόπων ἐπισκεπτέον. 5

Λοιπὸν δ', εἰ μὴ ὥρισται ἢ εἰ μὴ καλῶς ὥρισται, πῶς μετιτέον, εἰπεῖν. πρῶτον μὲν οὖν ἐπισκεπτέον εἰ μὴ καλῶς ὥρισται. ῥᾶον γὰρ ὁτιοῦν ποιῆσαι ἢ καλῶς ποιῆσαι. δῆλον οὖν ὅτι ἡ ἁμαρτία περὶ τοῦτο πλείων, ἐπειδὴ ἐργωδέστερον, ὥσθ' ἡ ἐπιχείρησις ῥάων ἡ περὶ τοῦτο ἢ ἡ περὶ ἐκεῖνο γί- 10 νεται.

Ἔστι δὲ τοῦ μὴ καλῶς μέρη δύο, ἓν μὲν τὸ ἀσαφεῖ τῇ ἑρμηνείᾳ κεχρῆσθαι (δεῖ γὰρ τὸν ὁριζόμενον ὡς ἐνδέχεται σαφεστάτῃ τῇ ἑρμηνείᾳ κεχρῆσθαι, ἐπειδὴ τοῦ γνωρίσαι χάριν ἀποδίδοται ὁ ὁρισμός), δεύτερον δ', εἰ ἐπὶ πλεῖον εἴρηκε 15 τὸν λόγον τοῦ δέοντος· πᾶν γὰρ τὸ προσκείμενον ἐν τῷ ὁρισμῷ περίεργον. πάλιν δ' ἑκάτερον τῶν εἰρημένων εἰς πλείω μέρη διείληπται.

Εἷς μὲν οὖν τόπος τοῦ ἀσαφῶς, εἰ ὁμώνυμόν ἐστί τινι 2

---

26 τοῦ om *A.* — 28 ἢ ὅτι οὐκ *C.* — 30 τῶν om *P.* — 33 διώρισται *C.* — 34 ὡρισμένῳ *C.*

139b2 λέγομεν] διαλεγόμεθα *Cuf.* — 5 ῥηθέντων om *P.* — 7 alt εἰ om *Cu.* — 7 εἰπεῖν ἐστίν. πρῶτον οὖν *C.* — 9 παρὰ *P.* — 10 ῥᾶον *Bq.* — ἡ om *Cf.* — πρὸς bis *P.* — 14 σαφεῖ *P.* — τῇ om *C.* — 15 ὁ om *u.* — πλέον *u.* — 16 ἅπαν *Cuf.* — 19 ἀσαφοῦς *CP.* — εἰ om *P.* — ἐστί om *CPuq.*

20 τὸ εἰρημένον, οἷον ὅτι ἡ γένεσις ἀγωγὴ εἰς οὐσίαν καὶ ὅτι ἡ ὑγίεια συμμετρία θερμῶν καὶ ψυχρῶν. ὁμώνυμος γὰρ ἡ ἀγωγὴ καὶ ἡ συμμετρία· ἄδηλον οὖν ὁπότερον βούλεται λέγειν τῶν δηλουμένων ὑπὸ τοῦ πλεοναχῶς λεγομένου. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τοῦ ὁριζομένου πλεοναχῶς λεγομένου μὴ διελὼν εἶ-
25 πεν· ἄδηλον γὰρ ὁποτέρου τὸν ὅρον ἀποδέδωκεν, ἐνδέχεταί τε συκοφαντεῖν ὡς οὐκ ἐφαρμόττοντος τοῦ λόγου ἐπὶ πάντα ὧν τὸν ὁρισμὸν ἀποδέδωκεν. μάλιστα δ' ἐνδέχεται τὸ τοιοῦτον ποιεῖν λανθανούσης τῆς ὁμωνυμίας. ἐνδέχεται δὲ καὶ διελόμενον αὐτόν, ποσαχῶς λέγεται τὸ ἐν τῷ ὁρισμῷ ἀποδοθέν,
30 συλλογισμὸν ποιῆσαι· εἰ γὰρ κατὰ μηδένα τῶν τρόπων ἱκανῶς εἴρηται, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν ὡρισμένος εἴη κατὰ τρόπον.

Ἄλλος, εἰ κατὰ μεταφορὰν εἴρηκεν, οἷον εἰ τὴν ἐπιστήμην ἀμετάπτωτον ἢ τὴν γῆν τιθήνην ἢ τὴν σωφροσύνην συμφωνίαν. πᾶν γὰρ ἀσαφὲς τὸ κατὰ μεταφορὰν λεγό-
35 μενον. ἐνδέχεται δὲ καὶ τὴν μεταφορὰν εἰπόντα συκοφαντεῖν ὡς κυρίως εἰρηκότα· οὐ γὰρ ἐφαρμόσει ὁ λεχθεὶς ὅρος, οἷον ἐπὶ τῆς σωφροσύνης· πᾶσα γὰρ συμφωνία ἐν φθόγγοις. ἔτι εἰ γένος ἡ συμφωνία τῆς σωφροσύνης, ἐν δύο γέ-
p. 140 νεσιν ἔσται ταὐτὸν οὐ περιέχουσιν ἄλληλα· οὔτε γὰρ ἡ συμφωνία τὴν ἀρετὴν οὔθ' ἡ ἀρετὴ τὴν συμφωνίαν περιέχει.

Ἔτι εἰ μὴ κειμένοις ὀνόμασι χρῆται, οἷον Πλάτων ὀφρυόσκιον τὸν ὀφθαλμόν, ἢ τὸ φαλάγγιον σηψιδακές, ἢ
5 τὸν μυελὸν ὀστεογενές· πᾶν γὰρ ἀσαφὲς τὸ μὴ εἰωθός.

Ἔνια δ' οὔτε καθ' ὁμωνυμίαν οὔτε κατὰ μεταφορὰν οὔτε κυρίως εἴρηται, οἷον ὁ νόμος μέτρον ἢ εἰκὼν τῶν φύσει δικαίων. ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα χείρω τῆς μεταφορᾶς· ἡ μὲν γὰρ μεταφορὰ ποιεῖ πως γνώριμον τὸ σημαινόμενον διὰ
10 τὴν ὁμοιότητα· πάντες γὰρ οἱ μεταφέροντες κατά τινα ὁμοιότητα μεταφέρουσιν· τὸ δὲ τοιοῦτον οὐ ποιεῖ γνώριμον· οὔτε

---

20 ῥηθέν *Cucfq*. — καὶ] ἢ *Cucfq*. — 21 ψυχρῶν καὶ θερμῶν *u*. — 24 μὴ] εἰ μὴ *AB*. — 25 τῶν ὅρων pr *A*. — ἀπέδωκεν *C*. — τε] γὰρ *P*. — 27 τὸ om *P*. — 29 ὁσαχῶς *Ccuqf*. — 30 μηθένα *C* — 31 καλῶς *ucf*. — 32 alt εἰ om *P*. — 33 γῆν] ὕλην . . *C*, mg *q*. — τιθηνητικὸν *ABcq*, τιθηνητικὴν *P*, corr *B*. — 34 συμμετρίαν pr *q*. — 35 τὴν] τὸν κατὰ *P*, τὸν *cuf*. — εἰπόντα] πάντα *P*. — 36 οὐδὲ γὰρ ἁρμόσει *uf*. — 37 πᾶσα . . . σωφροσύνης om *P*. — 38 δυσὶ *u*.

140a3 οἷον ὁ Πλάτων *Ccuf*. — 5 ὀστογενές *Acuq*. — 7 οὔτε κυρίως om *APc*. — εἴρηται om *c*. — οἷον εἰ ὁ *q*. — 11 τοιοῦτο *u*.

γὰρ ἡ ὁμοιότης ὑπάρχει, καθ' ἣν μέτρον ἢ εἰκὼν ὁ νόμος ἐστίν, οὔτε κυρίως εἴωθε λέγεσθαι. ὥστε εἰ μὲν κυρίως μέτρον ἢ εἰκόνα τὸν νόμον φησὶν εἶναι, ψεύδεται· εἰκὼν γάρ ἐστιν οὗ ἡ γένεσις διὰ μιμήσεως, τοῦτο δ' οὐχ ὑπάρχει τῷ νόμῳ· 15 εἰ δὲ μὴ κυρίως, δῆλον ὅτι ἀσαφῶς εἴρηκε καὶ χεῖρον ὁποιονοῦν τῶν κατὰ μεταφορὰν λεγομένων.

Ἔτι εἰ μὴ δῆλος ὁ τοῦ ἐναντίου λόγος ἐκ τοῦ λεχθέντος· οἱ γὰρ καλῶς ἀποδιδόμενοι καὶ τοὺς ἐναντίους προσσημαίνουσιν. ἢ εἰ καθ' αὑτὸν λεχθεὶς μὴ φανερὸς εἴη τίνος ἐστὶν ὁρι- 20 σμός, ἀλλὰ καθάπερ τὰ τῶν ἀρχαίων γραφέων, εἰ μή τις ἐπιγράψαι, οὐκ ἐγνωρίζετο τί ἐστιν ἕκαστον.

Εἰ μὲν οὖν μὴ σαφῶς, ἐκ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἐπισκε- 3 πτέον· εἰ δ' ἐπὶ πλεῖον εἴρηκε τὸν ὅρον, πρῶτον μὲν σκοπεῖν εἴ τινι κέχρηται ὃ πᾶσιν ὑπάρχει ἢ ὅλως τοῖς οὖσιν 25 ἢ τοῖς ὑπὸ ταὐτὸ γένος τῷ ὁριζομένῳ· ἐπὶ πλεῖον γὰρ εἰρῆσθαι ἀναγκαῖον τοῦτο. δεῖ γὰρ τὸ μὲν γένος ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρίζειν, τὴν δὲ διαφορὰν ἀπό τινος τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει. τὸ μὲν οὖν πᾶσιν ὑπάρχον ἁπλῶς ἀπ' οὐδενὸς χωρίζει, τὸ δὲ τοῖς ὑπὸ ταὐτὸ γένος πᾶσιν ὑπάρχον οὐ χω- 30 ρίζει τῶν ἐν ταὐτῷ γένει, ὥστε μάταιον τὸ τοιοῦτον προσκείμενον.

Ἢ εἰ ἔστι μὲν ἴδιον τὸ προσκείμενον, ἀφαιρεθέντος δὲ τούτου καὶ ὁ λοιπὸς λόγος ἴδιός ἐστι καὶ δηλοῖ τὴν οὐσίαν. οἷον ἐν τῷ τοῦ ἀνθρώπου λόγῳ τὸ ἐπιστήμης δεκτικὸν προστε- 35 θὲν περίεργον· καὶ γὰρ ἀφαιρεθέντος τούτου ὁ λοιπὸς λόγος ἴδιος καὶ δηλοῖ τὴν οὐσίαν. ἁπλῶς δ' εἰπεῖν, ἅπαν περίεργον οὗ ἀφαιρεθέντος τὸ λοιπὸν δῆλον ποιεῖ τὸ ὁριζό- b μενον. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ τῆς ψυχῆς ὅρος, εἰ ἀριθμὸς αὐτὸς

---

12 ἡ om *Puf*. — 13 κυρίως om *CPcufq*. — μὲν om *cu*. — 14 φησὶν εἶναι τὸν νόμον *P*. — γάρ om *P*. — 16 ὅτι καὶ ἀσαφῶς *uq*. — χείρω *P*. — ὁτονοῦν *CPcufq*. — 18 ὅρος *C*. — 19 ἀποδεδομένοι *C*. — 20 αὑτὸ *B*. — φανερὸν *P*. — εἴη] ἢ *cu*, ἐστι *q*. — ὁ ὁρισμός *c*. — 22 ἐπέγραψεν *Pcfuq*, corr *A*. — 23 ἐστὶν om *Cuf*. — 24 et 26 πλέον *f*. — 24 ὁρισμόν *C*, λόγον *P*. — 26 τοῖς om *C*. — ἀναγκαῖον εἰρῆσθαι *uf*. — 27 τούτῳ *C*. — 28 τὴν] γενῶν τὴν *f*. — ταὐτῷ *C*. — 29 ἁπλῶς ὑπάρχον *uf*. — οὐθενὸς *C*. — 31 τῶν] ἀπὸ τῶν *CPcufq*. — 33 εἰ rc *C*. — μὲν om *q*. — 34 ἐστι om. *P*. — 35 οἷον . . . οὐσίαν om *P*. — ἐν om *C*. — τὸ] τῷ *u*.

140b1 δηλοῖ τό *u*, δηλοῖ τί ἐστι τὸ *Cf*. — 2 δέ ἐστι καὶ *Cf*. — εἴπερ *CPu*.

αὑτὸν κινῶν ἐστίν· καὶ γὰρ τὸ αὐτὸ αὑτὸ κινοῦν ψυχή, καθάπερ Πλάτων ὥρισται. ἢ ἴδιον μέν ἐστι τὸ εἰρημένον, οὐ δη-
5 λοῖ δὲ τὴν οὐσίαν ἀφαιρεθέντος τοῦ ἀριθμοῦ. ποτέρως μὲν οὖν ἔχει, χαλεπὸν διασαφῆσαι· χρηστέον δ' ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων πρὸς τὸ συμφέρον. οἷον ὅτι ὁ τοῦ φλέγματος ὅρος ὑγρὸν πρῶτον ἀπὸ τροφῆς ἄπεπτον. ἓν γὰρ τὸ πρῶτον, οὐ πολλά, ὥστε περίεργον τὸ ἄπεπτον προσκείμενον· καὶ γὰρ
10 τούτου ἀφαιρεθέντος ὁ λοιπὸς ἔσται ἴδιος λόγος· οὐ γὰρ ἐνδέχεται ἀπὸ τῆς τροφῆς καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο τι πρῶτον εἶναι. ἢ οὐχ ἁπλῶς πρῶτον ἀπὸ τροφῆς τὸ φλέγμα, ἀλλὰ τῶν ἀπέπτων πρῶτον, ὥστε προσθετέον τὸ ἄπεπτον· ἐκείνως μὲν γὰρ ῥηθέντος οὐκ ἀληθὴς ὁ λόγος, εἴπερ μὴ πάντων πρῶ-
15 τόν ἐστιν.

Ἔτι εἴ τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ μὴ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ὑπὸ ταὐτὸ εἶδος· ὁ γὰρ τοιοῦτος χεῖρον ὥρισται τῶν χρωμένων ὃ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς οὖσιν. ἐκείνως μὲν γὰρ ἂν ὁ λοιπὸς ἴδιος ᾖ λόγος, καὶ ὁ πᾶς ἴδιος ἔσται· ἁπλῶς γὰρ
20 πρὸς τὸ ἴδιον ὁτουοῦν προστεθέντος ἀληθοῦς ὅλος ἴδιος γίνεται. εἰ δέ τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ μὴ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ὑπὸ ταὐτὸ εἶδος, ἀδύνατον ὅλον τὸν λόγον ἴδιον εἶναι· οὐ γὰρ ἀντικατηγορηθήσεται τοῦ πράγματος. οἷον ζῷον πεζὸν δίπουν τετράπηχυ· ὁ γὰρ τοιοῦτος λόγος οὐκ ἀντικατηγορεῖται τοῦ
25 πράγματος διὰ τὸ μὴ πᾶσιν ὑπάρχειν τοῖς ὑπὸ ταὐτὸν εἶδος τὸ τετράπηχυ.

Πάλιν εἰ ταὐτὸν πλεονάκις εἴρηκεν, οἷον τὴν ἐπιθυμίαν ὄρεξιν ἡδέος εἰπών· πᾶσα γὰρ ἐπιθυμία ἡδέος ἐστίν, ὥστε καὶ τὸ ταὐτὸν τῇ ἐπιθυμίᾳ ἡδέος ἔσται. γίνεται οὖν ὅρος τῆς ἐπι-

---

3 αὐτὸ *ABP*, ἑαυτὸ *cuq*. — 4 ὥρισται Πλάτων *P*. — ἢ εἰ ἴδιόν ἐστι τοῦτο τὸ *C*. — 5 τὴν om *P*. — ὁποτέρως *Cf*. — 7 ὅτι] ἐστιν *u*, om *P*. — 10 λόγος ἔσται ἴδιος *P*. — 11 ἀπὸ τροφῆς post πρῶτον *Cf* omisso τῆς. — ἀπὸ . . . εἶναι] καὶ ἄλλο τι ἀπὸ τροφῆς εἶναι πρῶτον *cuq*. — καὶ τοῦτο om *Pf*. — τι καὶ ἄλλο *B*. — 13 πεπτόν pr *A*. — κείνως pr *AB*. — μὲν om *f*. — 16 τι om *P*. — 17 et 22 ταὐτὸν *C*, τὸ αὐτὸ *u*. — 18 ᾧ *u*. — οὖσιν om *P*. — κείνως *AB*. — ἐὰν *C*, om *P*. — 19 λοιπὸς λόγος ᾖ ἴδιος *P*. — 20 ὅλος] ὅλος ὁ λόγος *Cu*, ὁ λόγος ὅλος *P*. — 21 ἐὰν *C*, ἂν *Pu*. — πᾶσιν om *P*. — 22 τὸν ὅλον *Cu*. — 23 οἷον τὸ ζῷον *Cc*. — πεζὸν καὶ δίπουν *cuq*. — 24 οὐ κατηγορηθήσεται *C*. — 25 ταὐτὸ *C*, corr *A*, τὸ αὐτὸ *u*. — 26 τὸ om *u* et pr *A*. — 27 οἷον ὁ τὴν *C*. — 28 ἐστὶν ἡδέος *cuq*. — 29 ἐστίν *B*. — οὖν . . . ἐπιθυμίας] οὖν ἡ ὄρεξις *B*, οὖν ἡ ἐπιθυμία *P*, οὖν . . . ἐπιθυμίας rc supra lit *A*. — ὁ ὅρος *cq*.

θυμίας ὄρεξις ἡδέος ἡδέος· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἐπιθυμίαν εἰ- 30
πεῖν ἢ ὄρεξιν ἡδέος, ὥσθ' ἑκάτερον αὐτῶν ἡδέος ἔσται. ἢ τοῦτο
μὲν οὐδὲν ἄτοπον· καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος δίπουν ἐστίν, ὥστε καὶ
τὸ ταὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ δίπουν ἔσται. ἔστι δὲ ταὐτὸν τῷ ἀν-
θρώπῳ ζῷον πεζὸν δίπουν, ὥστε ζῷον πεζὸν δίπουν δίπουν
ἐστίν. ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἄτοπόν τι συμβαίνει· οὐ γὰρ κατὰ ζῴου 35
πεζοῦ τὸ δίπουν κατηγορεῖται (οὕτω μὲν γὰρ ἂν δὶς περὶ τοῦ
αὐτοῦ τὸ δίπουν ἂν κατηγοροῖτο), ἀλλὰ περὶ ζῴου πεζοῦ δίπο-
δος τὸ δίπουν λέγεται, ὥστε ἅπαξ μόνον τὸ δίπουν κατηγο- p.141
ρεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιθυμίας· οὐ γὰρ κατὰ τῆς
ὀρέξεως τὸ ἡδέος εἶναι κατηγορεῖται, ἀλλὰ κατὰ τοῦ σύμ-
παντος, ὥστε ἅπαξ καὶ ἐνταῦθα ἡ κατηγορία γίνεται. οὐκ
ἔστι δὲ τὸ δὶς φθέγξασθαι ταὐτὸν ὄνομα τῶν ἀτόπων, ἀλλὰ 5
τὸ πλεονάκις περί τινος τὸ αὐτὸ κατηγορῆσαι, οἷον ὡς Ξε-
νοκράτης τὴν φρόνησιν ὁριστικὴν καὶ θεωρητικὴν τῶν ὄντων
φησὶν εἶναι. ἡ γὰρ ὁριστικὴ θεωρητική τίς ἐστιν, ὥστε δὶς τὸ
αὐτὸ λέγει προσθεὶς πάλιν καὶ θεωρητικήν. ὁμοίως δὲ καὶ
ὅσοι τὴν κατάψυξιν στέρησιν τοῦ κατὰ φύσιν θερμοῦ φασὶν 10
εἶναι· πᾶσα γὰρ στέρησίς ἐστι τοῦ κατὰ φύσιν ὑπάρχοντος,
ὥστε περίεργον τὸ προσθεῖναι τοῦ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἱκανὸν
ἦν εἰπεῖν στέρησιν θερμοῦ, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ στέρησις γνώριμον
ποιεῖ ὅτι τοῦ κατὰ φύσιν λέγεται.

Πάλιν εἰ τοῦ καθόλου εἰρημένου προσθείη καὶ ἐπὶ μέρους, 15
οἷον εἰ τὴν ἐπιείκειαν ἐλάττωσιν τῶν συμφερόντων καὶ δι-
καίων· τὸ γὰρ δίκαιον συμφέρον τι, ὥστε περιέχεται ἐν τῷ
συμφέροντι. περιττὸν οὖν τὸ δίκαιον, ὥστε καθόλου εἴπας ἐπὶ
μέρους προσέθηκεν. καὶ εἰ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην τῶν ὑγιεινῶν
ζῴῳ καὶ ἀνθρώπῳ, ἢ τὸν νόμον εἰκόνα τῶν φύσει καλῶν καὶ 20

---

30 alt ἡδέος supra vs *Cc*, om *ABuq*. — οὐδὲ *q*, οὐ *f*. — 31 ἐστίν *ABPcuq*. — 32 ὁ om *AB*. — 35 κατὰ] ἢ *P*. — 36 δὶς ἂν *u*. — 37 ἂν om *CPcuf*.

141a4 κἀνταῦθα *C*. — 6 pr τὸ om *P*. — τινων *C*. — ταὐτὸ *cu*, ταὐτὸν *f*. — κατηγορεῖν *Ccuf*, κατηγορῆσθαι *P*. — οἷον om *cuq*. — οἷον εἰ ὡς *ABP*. — 8 τίς om *AP*. — ταὐτὸν *C*, ταὐτὸ *cu*. — 9 pr καὶ] τὸ καὶ *P*. — 11 εἶναι om *cuq*. — ἐστι ante ὥστε vs 12 *Cc*. — 12 τοῦ] τὸ *q*. — 13 ἦν om *C*. — αὕτη *ABC*. — 15 τοῦ om *C*. — 16 καὶ] τῶν καὶ *u*. — 17 τὸ γὰρ] καὶ γὰρ τὸ *cuf*. — ὥστε ... συμφέροντι pr om *u*. — περιέχεται ... ὥστε om *ABP*. — 18 ὥστε καθόλου] καθόλου γὰρ *Ccufq*. — εἰπὼν *Puf*. — 20 ζῴων καὶ ἀνθρώπων *Cc*.

δικαίων· τὸ γὰρ δίκαιον καλόν τι, ὥστε πλεονάκις τὸ αὐτὸ λέγει.

4 Πότερον μὲν οὖν καλῶς ἢ οὐ καλῶς, διὰ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἐπισκεπτέον· πότερον δ' εἴρηκε καὶ ὥρισται τὸ τί ἦν
25 εἶναι ἢ οὐχί, ἐκ τῶνδε.

Πρῶτον μὲν εἰ μὴ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων πεποίηται τὸν ὁρισμόν. ἐπεὶ γὰρ ὁ ὅρος ἀποδίδοται τοῦ γνωρίσαι χάριν τὸ λεχθέν, γνωρίζομεν δ' οὐκ ἐκ τῶν τυχόντων ἀλλ' ἐκ τῶν προτέρων καὶ γνωριμωτέρων, καθάπερ ἐν ταῖς
30 ἀποδείξεσιν (οὕτω γὰρ πᾶσα διδασκαλία καὶ μάθησις ἔχει), φανερὸν ὅτι ὁ μὴ διὰ τοιούτων ὁριζόμενος οὐχ ὥρισται. εἰ δὲ μή, πλείους ἔσονται τοῦ αὐτοῦ ὁρισμοί. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ ὁ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων βέλτιον ὥρισται, ὥστε ἀμφότεροι ἂν εἴησαν ὅροι τοῦ αὐτοῦ. τὸ δὲ τοιοῦτον οὐ δοκεῖ·
35 ἑκάστῳ γὰρ τῶν ὄντων ἕν ἐστι τὸ εἶναι ὅπερ ἐστίν· ὥστ' εἰ πλείους ἔσονται τοῦ αὐτοῦ ὁρισμοί, ταὐτὸν ἔσται τῷ ὁριζομένῳ τὸ εἶναι ὅπερ καθ' ἑκάτερον τῶν ὁρισμῶν δηλοῦται. ταῦτα δ'
b οὐ ταὐτά ἐστιν, ἐπειδὴ οἱ ὁρισμοὶ ἕτεροι. δῆλον οὖν ὅτι οὐχ ὥρισται ὁ μὴ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων ὁρισάμενος.

Τὸ μὲν οὖν μὴ διὰ γνωριμωτέρων εἰρῆσθαι τὸν ὅρον διχῶς ἔστιν ἐκλαβεῖν· ἢ γὰρ εἰ ἁπλῶς ἐξ ἀγνωστοτέρων ἢ εἰ
5 ἡμῖν ἀγνωστοτέρων· ἐνδέχεται γὰρ ἀμφοτέρως. ἁπλῶς μὲν οὖν γνωριμώτερον τὸ πρότερον τοῦ ὑστέρου, οἷον στιγμὴ γραμμῆς καὶ γραμμὴ ἐπιπέδου καὶ ἐπίπεδον στερεοῦ, καθάπερ καὶ μονὰς ἀριθμοῦ· πρότερον γὰρ καὶ ἀρχὴ παντὸς ἀριθμοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ στοιχεῖον συλλαβῆς. ἡμῖν δ' ἀνάπαλιν
10 ἐνίοτε συμβαίνει· μάλιστα γὰρ τὸ στερεὸν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πίπτει ἐπιπέδου, τὸ δ' ἐπίπεδον μᾶλλον τῆς γραμμῆς, γραμμὴ δὲ σημείου μᾶλλον. οἱ πολλοὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα προγνωρίζου-

---

21 ταὐτὸ *Ccu*. — 23 καλῶς ὥρισται διὰ *CPcuq*. — τούτων καὶ om *u*. — διὰ τῶνδ' ἐπισκεπτέον *C*. — 24 ὥρισται καὶ εἴρηκε *CPcufq*. — 25 οὔ *uq*. — τῶνδε] τῶνδε σκεπτέον *P*. — 26 μὲν οὖν εἰ *CP*. — 27 ἐπειδὴ *C*. — 31 φανερὸν οὖν ὅτι *P*. — τούτων *Ccu*. — δὲ μή] γὰρ ὥρισται *Ccu*. — 33 γνωριμωτέρων ἔτι βέλτιον *CP*. — ὡς pr *C*. — 34 τοιοῦτο *u*. — 35 ἕκαστον *B*. — 37 ταῦτα δ' οὐ pr om *C*.

141b4 ἁπλῶς εἰ pr *C*, sed εἰ del. — εἰ utrumque om *cfq*, alt om *P*. — 6 ὕστερον *P*. — 7 καὶ γραμμὴ ἐπιπέδου om *C*. — 9 στοιχείων *f*. — 11 πίπτει om *C* puncto posito. — ἐπιπέδου om *CPcufq*. — τὸ δ' om *P*. — γραμμὴ δὲ σημείου] ἡ δὲ γραμμὴ τῆς στιγμῆς *Cf*. — 12 μᾶλλον . . . προγνωρίζουσιν] διὸ μᾶλλον οἱ πολλοὶ (τὰ *CP*) τοιαῦτα (ταῦτα *uf*) γνωρίζουσι (προγνωρίζουσιν *P*) *PCcuf*. — ante οἱ lit un vel duorum vbb *B*.

σιν· τὰ μὲν γὰρ τῆς τυχούσης τὰ δ' ἀκριβοῦς καὶ περιττῆς διανοίας καταμαθεῖν ἐστίν.

Ἁπλῶς μὲν οὖν βέλτιον τὸ διὰ τῶν προτέρων τὰ ὕστε- 15
ρα πειρᾶσθαι γνωρίζειν· ἐπιστημονικώτερον γὰρ τὸ τοιοῦτόν ἐστιν. οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀδυνατοῦντας γνωρίζειν διὰ τῶν τοιούτων ἀναγκαῖον ἴσως διὰ τῶν ἐκείνοις γνωρίμων ποιεῖσθαι τὸν λόγον. εἰσὶ δὲ τῶν τοιούτων ὁρισμῶν ὅ τε τῆς στιγμῆς καὶ ὁ τῆς γραμμῆς καὶ ὁ τοῦ ἐπιπέδου· πάντες γὰρ 20
διὰ τῶν ὑστέρων τὰ πρότερα δηλοῦσιν· τὸ μὲν γὰρ γραμμῆς, τὸ δ' ἐπιπέδου, τὸ δὲ στερεοῦ φασὶ πέρας εἶναι. οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὅτι τοὺς οὕτως ὁριζομένους οὐκ ἐνδέχεται τὸ τί ἦν εἶναι τῷ ὁριζομένῳ δηλοῦν, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ ταὐτὸν ἡμῖν τε γνωριμώτερον καὶ ἁπλῶς γνωριμώτερον, εἴπερ δεῖ μὲν διὰ 25
τοῦ γένους καὶ τῶν διαφορῶν ὁρίζεσθαι τὸν καλῶς ὁριζόμενον, ταῦτα δὲ τῶν ἁπλῶς γνωριμωτέρων καὶ προτέρων τοῦ εἴδους ἐστίν. συναναιρεῖ γὰρ τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ τὸ εἶδος, ὥστε πρότερα ταῦτα τοῦ εἴδους. ἔστι δὲ καὶ γνωριμώτερα· τοῦ μὲν γὰρ εἴδους γνωριζομένου ἀνάγκη καὶ τὸ γένος καὶ τὴν δια- 30
φορὰν γνωρίζεσθαι (ὁ γὰρ ἄνθρωπον γνωρίζων καὶ ζῷον καὶ πεζὸν γνωρίζει), τοῦ δὲ γένους ἢ τῆς διαφορᾶς γνωριζομένης οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ εἶδος γνωρίζεσθαι, ὥστε ἀγνωστότερον τὸ εἶδος. ἔτι τοῖς κατ' ἀλήθειαν τοὺς τοιούτους ὁρισμοὺς φάσκουσιν εἶναι, τοὺς ἐκ τῶν ἑκάστῳ γνωρίμων, πολλοὺς τοῦ αὐτοῦ 35
συμβήσεται λέγειν ὁρισμοὺς εἶναι· ἕτερα γὰρ ἑτέροις καὶ οὐ ταὐτὰ πᾶσι τυγχάνει γνωριμώτερα ὄντα, ὥστε πρὸς ἕκαστον ἕτερος ἂν εἴη ὁρισμὸς ἀποδοτέος, εἴπερ ἐκ τῶν ἑκάστοις γνω- p.142
ριμωτέρων τὸν ὁρισμὸν ποιεῖσθαι χρή. ἔτι τοῖς αὐτοῖς ἄλλοτ' ἄλλα μᾶλλον γνώριμα, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ αἰσθητά, ἀκριβεστέροις δὲ γινομένοις ἀνάπαλιν, ὥστ' οὐδὲ πρὸς τὸν αὐ-

---

15 βέλτιον post ὕστερα P. — τὸ om CP. — πρότερον ABPcfuq. — ὕστερον A. — 18 τῶν αὐτῶν γνωριμοποιεῖσθαι P. — 19 ὁρισμοὶ P. — 20 ὁ bis om u. — 22 φασὶ] φανερὸν P. — πέρας φασὶν Ccu. — 24 ἂν C. — ἐὰν γὰρ μὴ u. — 25 καὶ] ὂν καὶ u. — ἁπλῶς γνωριμώτατον C. — εἴπερ] ὄν, εἴπερ Pcu. — διὰ τοῦ γένους μὲν C. — 28 γὰρ καὶ τὸ Ccu. — 29 τοῦ om P. — δὲ om u. — 30 pr καὶ om u. — 31 alt καὶ om C. — 32 γνωριεῖ cu. — ἢ] καὶ u. — γνωριζομένων u. — 33 καὶ om u. — 34 εἶδός ἐστι ἔτι P. — 35 ἑκάστοις Ccufq, corr B. — 37 πᾶσι om u.

142a1 ἑκάστῳ cu. — γνωριμωτάτων δεῖ τὸν ὁρισμὸν (τὸν ὁρισμὸν δεῖ cu) ποιεῖσθαι. ἔτι Ccu. — 3 γνώριμα μᾶλλον C. — μὲν γὰρ τὰ Ccu. — 4 γενομένοις P.

5 τὸν ἀεὶ ὁ αὐτὸς ὁρισμὸς ἀποδοτέος τοῖς διὰ τῶν ἑκάστοις γνωριμωτέρων τὸν ὁρισμὸν φάσκουσιν ἀποδοτέον εἶναι. δῆλον οὖν ὅτι οὐχ ὁριστέον διὰ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ διὰ τῶν ἁπλῶς γνωριμωτέρων· μόνως γὰρ ἂν οὕτως εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὁρισμὸς ἀεὶ γίνοιτο. ἴσως δὲ καὶ τὸ ἁπλῶς γνώριμον οὐ τὸ πᾶσι
10 γνώριμόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ τοῖς εὖ διακειμένοις τὴν διάνοιαν, καθάπερ καὶ τὸ ἁπλῶς ὑγιεινὸν τὸ τοῖς εὖ ἔχουσι τὸ σῶμα. δεῖ μὲν οὖν ἕκαστα τῶν τοιούτων ἐξακριβοῦν, χρῆσθαι δὲ διαλεγομένους πρὸς τὸ συμφέρον. μάλιστα δ' ὁμολογουμένως ἀναιρεῖν ἐνδέχεται τὸν ὁρισμόν, ἐὰν μήτ' ἐκ τῶν ἁπλῶς
15 γνωριμωτέρων μήτ' ἐκ τῶν ἡμῖν τυγχάνῃ τὸν λόγον πεποιημένος.

Εἷς μὲν οὖν τρόπος τοῦ μὴ διὰ γνωριμωτέρων ἐστὶ τὸ διὰ τῶν ὑστέρων τὰ πρότερα δηλοῦν, καθάπερ πρότερον εἴπαμεν· ἄλλος, εἰ τοῦ ἐν ἠρεμίᾳ καὶ τοῦ ὡρισμένου διὰ τοῦ ἀορίστου καὶ
20 τοῦ ἐν κινήσει ἀποδέδοται ὁ λόγος ἡμῖν· πρότερον γὰρ τὸ μένον καὶ τὸ ὡρισμένον τοῦ ἀορίστου καὶ ἐν κινήσει ὄντος.

Τοῦ δὲ μὴ ἐκ προτέρων τρεῖς εἰσὶ τρόποι, πρῶτος μὲν εἰ διὰ τοῦ ἀντικειμένου τὸ ἀντικείμενον ὥρισται, οἷον διὰ τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν· ἅμα γὰρ τῇ φύσει τὰ ἀντικείμενα. ἐνίοις δὲ
25 καὶ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη ἀμφοτέρων δοκεῖ εἶναι, ὥστ' οὐδὲ γνωριμώτερον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν ὅτι ἔνια ἴσως οὐκ ἔστιν ὁρίσασθαι ἄλλως, οἷον τὸ διπλάσιον ἄνευ τοῦ ἡμίσεος, καὶ ὅσα καθ' αὑτὰ πρός τι λέγεται· πᾶσι γὰρ τοῖς τοιούτοις ταὐτὸν τὸ εἶναι τῷ πρός τί πως ἔχειν, ὥστ'
30 ἀδύνατον ἄνευ θατέρου θάτερον γνωρίζειν, διόπερ ἀναγκαῖον ἐν τῷ τοῦ ἑτέρου λόγῳ συμπεριειλῆφθαι καὶ θάτερον. γνωρί-

---

5 ἀποδίδοται C. — 6 γνωριμωτάτων C, γνωρίμων c. — δῆλον οὖν] δηλοῦν A. — 8 γνωριμωτάτων P. — 9 οὐ τὸ] ἐστι οὐκ ὂν P. — 10 ἐστιν et τὸ om P. — 12 τῶν τοιούτων ἕκαστα (ἕκαστον u) Ccu. — ἀκριβοῦν P. — 17 τόπος CPq. — μὴ] εἰ μὴ P. — 18 εἴπομεν Ccuq. — 19 ἄλλος δὲ εἰ u. — 20 κινήσει ὄντος ἀπ. C. — ἀποδίδοται cuq. — ἡμῖν om cfuq. — λόγος. γνωριμώτερον γὰρ καὶ πρότερον τὸ Cf. — γὰρ καὶ γνωριμώτερον τὸ . . . μένον P. — 21 ἀορίστου καὶ om q. — 22 εἰσὶ τρόποι τρεῖς rc supra vs C. — πρῶτον ABPcufq. — 23 οἷον εἰ διὰ Ccuq. — 25 οὐθὲν C, οὐδὲν Pcu. — 27 οὐκ ἔστιν ἴσως C. — 28 ὅσα μὴ καθ' Ccq. — αὐτὰ ἀλλὰ πρὸς Ccq. — 29 τὸ εἶναι ταὐτὸν cufq. — τὸ εἶναι τῷ] εἶναι τὸ (corr τῷ) A, τὸ εἶναι τὸ P, ἐστι. τὸ εἶναι τῷ C. — 30 θάτερον ἄνευ θατέρου Ccf. — 31 τοῦ om B. — συμπεριειληφέναι P.

ζειν μὲν οὖν δεῖ τὰ τοιαῦτα πάντα, χρῆσθαι δ' αὐτοῖς ὡς ἂν δοκῇ συμφέρειν.

Ἄλλος, εἰ αὐτῷ κέχρηται τῷ ὁριζομένῳ. λανθάνει δ', ὅταν μὴ αὐτῷ τῷ τοῦ ὁριζομένου ὀνόματι χρήσηται, οἷον εἰ 35 τὸν ἥλιον ἄστρον ἡμεροφανὲς ὡρίσατο· ὁ γὰρ ἡμέρᾳ χρώ- b μενος ἡλίῳ χρῆται. δεῖ δ' ὅπως φωραθῇ τὰ τοιαῦτα μεταλαμβάνειν ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τὸν λόγον, οἷον ὅτι ἡμέρα ἡλίου φορὰ ὑπὲρ γῆς ἐστίν· δῆλον γὰρ ὅτι ὁ τὴν φορὰν ἡλίου ὑπὲρ γῆς εἰρηκὼς τὸν ἥλιον εἴρηκεν, ὥστε χρῆται τῷ ἡλίῳ ὁ τῇ 5 ἡμέρᾳ χρησάμενος.

Πάλιν εἰ τῷ ἀντιδιῃρημένῳ τὸ ἀντιδιῃρημένον ὥρισται, οἷον περιττὸν τὸ μονάδι μεῖζον ἀρτίου. ἅμα γὰρ τῇ φύσει τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιῃρημένα, τὸ δὲ περιττὸν καὶ ἄρτιον ἀντιδιῄρηται· ἄμφω γὰρ ἀριθμοῦ διαφοραί. 10

Ὁμοίως δὲ καὶ εἰ διὰ τῶν ὑποκάτω τὸ ἐπάνω ὥρισται, οἷον ἄρτιον ἀριθμὸν τὸν δίχα διαιρούμενον ἢ τὸ ἀγαθὸν ἕξιν ἀρετῆς· τό τε γὰρ δίχα ἀπὸ τῶν δύο εἴληπται, ἀρτίων ὄντων, καὶ ἡ ἀρετὴ ἀγαθόν τί ἐστιν, ὥσθ' ὑποκάτω ταῦτα ἐκείνων ἐστίν. ἔτι δ' ἀνάγκη τὸν τῷ ὑποκάτω χρώμενον καὶ 15 αὐτῷ χρῆσθαι. ὅ τε γὰρ τῇ ἀρετῇ χρώμενος χρῆται τῷ ἀγαθῷ, ἐπειδὴ ἀγαθόν τι ἡ ἀρετή· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῷ δίχα χρώμενος τῷ ἀρτίῳ χρῆται, ἐπειδὴ εἰς δύο διῃρῆσθαι σημαίνει τὸ δίχα διῃρῆσθαι, τὰ δὲ δύο ἄρτιά ἐστιν.

Καθόλου μὲν οὖν εἰπεῖν εἷς ἐστὶ τόπος τὸ μὴ διὰ προτέρων **5** καὶ γνωριμωτέρων ποιήσασθαι τὸν λόγον, μέρη δ' αὐτοῦ τὰ 21 εἰρημένα. δεύτερος, εἰ ἐν γένει τοῦ πράγματος ὄντος μὴ κεῖται ἐν γένει. ἐν ἅπασι δὲ τὸ τοιοῦτον ἁμάρτημά ἐστιν, ἐν οἷς οὐ πρόκειται τοῦ λόγου τὸ τί ἐστιν, οἷον ὁ τοῦ σώματος ὁρισμός, τὸ ἔχον τρεῖς διαστάσεις, ἢ εἴ τις τὸν ἄνθρωπον ὁρίσαιτο τὸ 25

---

32 αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τούτων ὡς *Ccuf.*

142b2 ἡλίῳ] καὶ ἡλίῳ *CPcu*, τῷ ἡλίῳ *f.* — δὲ πρὸς τὸ φωρᾶσθαι *Ccuf*, corr *B*, δὲ καὶ τῷ φωρᾶσθαι *P.* — 3 ὅτι ἡ ἡμέρα *CPc.* — 4 ὑπὲρ γῆς om *C.* — ὁ om *ABP.* — ἡλίου φορὰν *f.* — φορὰν εἰρηκὼς τοῦ ἡλίου τὸν *P.* — ὑπὲρ γῆς post εἰρηκὼς *cu*, om *fq.* — 5 κέχρηται *CPcfuq.* — 7 τὸ ἀντιδ. τῷ ἀντιδ. *P.* — τὸν pr *A.* — 9 καὶ τὸ ἄρτιον *u.* — 17 ἡ om *C.* — δὲ om *u.* — ὁ om *B.* — 18 διαιρεῖσθαι *C.* — 19 συμβαίνει *CP.* — διῃρεῖσθαι *B*, fort pr *C*, om *Pcufq.* — 20 τρόπος *ABcq.* — 21 πεποιῆσθαι *Ccuf.* — 22 δεύτερος (δεύτερον *P*) δὲ εἰ *CPcuf.* — 23 τοιοῦτο *u.* — 24 τοῦ om *C.* — ἐστιν] ὄν *P*, om *ABcuqf.* — 25 ἢ] καὶ *C.* — ἢ . . . διαστάσεις om *P.* — τὸ om *C.*

ἐπιστάμενον ἀριθμεῖν. οὐ γὰρ εἴρηται τί ὂν τρεῖς ἔχει διαστάσεις ἢ τί ὂν ἐπίσταται ἀριθμεῖν· τὸ δὲ γένος βούλεται τὸ τί ἐστι σημαίνειν, καὶ πρῶτον ὑποτίθεται τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ λεγομένων.

30 Ἔτι εἰ πρὸς πλείω λεγομένου τοῦ ὁριζομένου μὴ πρὸς πάντα ἀποδέδωκεν, οἷον εἰ τὴν γραμματικὴν ἐπιστήμην τοῦ γράψαι τὸ ὑπαγορευθέν· προσδεῖται γὰρ ὅτι καὶ τοῦ ἀναγνῶναι· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τοῦ γράψαι ἢ τοῦ ἀναγνῶναι ἀποδοὺς ὥρισται, ὥστ' οὐδέτερος, ἀλλ' ὁ ἄμφω ταῦτ' εἰπών, 35 ἐπειδὴ πλείους οὐκ ἐνδέχεται ταὐτοῦ ὁρισμοὺς εἶναι. ἐπ' ἐνίων p. 143 μὲν οὖν κατ' ἀλήθειαν ἔχει καθάπερ εἴρηται, ἐπ' ἐνίων δ' οὔ, οἷον ἐφ' ὅσων μὴ καθ' αὑτὸ πρὸς ἄμφω λέγεται, καθάπερ ἰατρικὴ τοῦ νόσον καὶ ὑγίειαν ποιῆσαι· τοῦ μὲν γὰρ καθ' αὑτὴν λέγεται, τοῦ δὲ κατὰ συμβεβηκός· ἁπλῶς γὰρ ἀλλό- 5 τριον τῆς ἰατρικῆς τὸ νόσον ποιεῖν. ὥστ' οὐδὲν μᾶλλον ὥρισται ὁ πρὸς ἄμφω ἀποδοὺς τοῦ πρὸς θάτερον, ἀλλ' ἴσως καὶ χεῖρον, ἐπειδὴ καὶ τῶν λοιπῶν ὁστισοῦν δυνατός ἐστι νόσον ποιῆσαι.

Ἔτι εἰ μὴ πρὸς τὸ βέλτιον ἀλλὰ πρὸς τὸ χεῖρον 10 ἀποδέδωκε, πλειόνων ὄντων πρὸς ἃ λέγεται τὸ ὁριζόμενον· πᾶσα γὰρ ἐπιστήμη καὶ δύναμις τοῦ βελτίστου δοκεῖ εἶναι.

Πάλιν εἰ μὴ κεῖται ἐν τῷ οἰκείῳ γένει τὸ λεχθέν, σκοπεῖν ἐκ τῶν περὶ τὰ γένη στοιχείων, καθάπερ πρότερον εἴρηται.

15 Ἔτι εἰ ὑπερβαίνων λέγει τὰ γένη, οἷον ὁ τὴν δικαιοσύνην ἕξιν ἰσότητος ποιητικὴν ἢ διανεμητικὴν τοῦ ἴσου. ὑπερβαίνει γὰρ οὕτως ὁριζόμενος τὴν ἀρετήν. ἀπολιπὼν οὖν τὸ τῆς δικαιοσύνης γένος οὐ λέγει τὸ τί ἦν εἶναι· ἡ γὰρ οὐσία ἑκάστῳ μετὰ τοῦ γένους. ἔστι δὲ τοῦτο ταὐτὸν τῷ μὴ εἰς τὸ ἐγ- 20 γυτάτω γένος θεῖναι· ὁ γὰρ εἰς τὸ ἐγγυτάτω θεὶς πάντα

---

26 ὂν ὅτι μέγεθος ὃ τρεῖς mg *u*. — 27 ὂν ὅτι ζῷον ὃ ἐπίστ. mg *u*. — 30 εἰ om *AP*. — 31 ἀπέδωκεν *u*. — 33 οὐθὲν *Pcuq*. — ἀποδιδοὺς *C*, ὁ ἀποδοὺς *Bcuq*, ὁ ἀποδιδοὺς *f*. — 35 τοῦ αὐτοῦ *CPcuq*.

143a2 ὅσον *u*. — καθάπερ ἡ ἰατρικὴ (*P*) τοῦ ὑγίειαν καὶ νόσον *Ccu*. — 3 et 4 τοῦ] τὸ *P*. — 3 ἐμποιῆσαι *C*. — αὐτὸ *CP*. — 4 γὰρ καθ' αὐτὴν λέγεται ἀλλ. *C*. — 5 νοσοποιεῖν *Ccu*. — 6 ἐπιδοὺς *u*. — καὶ om *u*. — 11 ἅπασα *Ccu*. — καὶ δύναμις om *P*. — 12 οἰκείῳ αὐτοῦ γένει *Ccu*. — 13 πρὸς τὰ *u*. — εἴρηται πρότερον *u*. — 15 οἷον] καθάπερ *q*. — ὁ] εἰ *f*, om *u*. — 17 γὰρ ὁ οὕτως *BCcuqf*, corr *A*. — οὖν] γὰρ *C*. — 18 ἑκάστου *P*.

τὰ ἐπάνω εἴρηκεν, ἐπειδὴ πάντα τὰ ἐπάνω γένη τῶν ὑποκάτω κατηγορεῖται. ὥστ' ἢ εἰς τὸ ἐγγυτάτω γένος θετέον, ἢ πάσας τὰς διαφορὰς τῷ ἐπάνω γένει προσαπτέον, δι' ὧν ὁρίζεται τὸ ἐγγυτάτω γένος. οὕτω γὰρ οὐδὲν ἂν εἴη παραλελοιπώς, ἀλλ' ἀντ' ὀνόματος λόγῳ εἰρηκὼς ἂν εἴη τὸ ὑπο- 25 κάτω γένος. ὁ δ' αὐτὸ μόνον τὸ ἐπάνω γένος εἴπας οὐ λέγει καὶ τὸ ὑποκάτω γένος· ὁ γὰρ φυτὸν εἴπας οὐ λέγει δένδρον.

Πάλιν ἐπὶ τῶν διαφορῶν ὁμοίως σκεπτέον εἰ καὶ τὰς **6** διαφορὰς εἶπε τὰς τοῦ γένους. εἰ γὰρ μὴ ταῖς τοῦ πράγμα- 30 τος ἰδίαις ὥρισται διαφοραῖς, ἢ καὶ παντελῶς τοιοῦτον εἴρηκεν ὃ μηδενὸς ἐνδέχεται διαφορὰν εἶναι, οἷον τὸ ζῷον ἢ τὴν οὐσίαν, δῆλον ὅτι οὐχ ὥρισται· οὐδενὸς γὰρ διαφορὰ τὰ εἰρημένα. ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ ἔστιν ἀντιδιῃρημένον τι τῇ εἰρημένῃ διαφορᾷ. εἰ γὰρ μή ἐστι, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἡ εἰρημένη τοῦ 35 γένους διαφορά· πᾶν γὰρ γένος ταῖς ἀντιδιῃρημέναις διαφοραῖς διαιρεῖται, καθάπερ τὸ ζῷον τῷ πεζῷ καὶ τῷ πτηνῷ b καὶ τῷ ἐνύδρῳ καὶ τῷ δίποδι. ἢ εἰ ἔστι μὲν ἡ ἀντιδιῃρημένη διαφορά, μὴ ἀληθεύεται δὲ κατὰ τοῦ γένους. δῆλον γὰρ ὅτι οὐδετέρα ἂν εἴη τοῦ γένους διαφορά· πᾶσαι γὰρ αἱ ἀντιδιῃρημέναι διαφοραὶ ἀληθεύονται κατὰ τοῦ οἰκείου γένους. 5 ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἀληθεύεται μέν, μὴ ποιεῖ δὲ προστιθεμένη τῷ γένει εἶδος. δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἂν εἴη αὕτη εἰδοποιὸς διαφορὰ τοῦ γένους· πᾶσα γὰρ εἰδοποιὸς διαφορὰ μετὰ τοῦ γένους εἶδος ποιεῖ. εἰ δ' αὕτη μή ἐστι διαφορά, οὐδ' ἡ λεχθεῖσα, ἐπεὶ ταύτῃ ἀντιδιῄρηται. 10

Ἔτι ἐὰν ἀποφάσει διαιρῇ τὸ γένος, καθάπερ οἱ τὴν γραμμὴν ὁριζόμενοι μῆκος ἀπλατὲς εἶναι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο

---

21 *ἐπάνω γένη εἴρηκεν C.* — 24 *οὐθὲν ἂν ἔτι εἴη C.* — *παραλελοιπώς . . . ἂν εἴη* mg add *A.* — *παραλελοιπός B.* — 25 *ἂν εἴη* om *C.* — 26 *αὐτὸ*] *αὖ P.* — 26 et 27 *εἰπὼν P.* — 29 *ἐπισκεπτέον C, διασκεπτέον cu.* — 30 *τοῦ γένους ὥρισται* corr *u.* — 31 *ἰδίαις* om *C*, pr c. — *παντελῶς τι τοιοῦτον (τοιοῦτο u) CPu, παντ. τὸ τοιοῦτο c.* — 32 *τὸ* om *P.* — *ἢ*] *καὶ u.* — 33 *οὐ χώρισται* pr *B.* — *διαφοραὶ AB.* — 34 *τι ἀντιδ. u.* — *εἰρημένῃ τοῦ γένους διαφορᾷ C.* — *διαφορᾷ τοῦ γένους. εἰ P.*

143b1 *διῄρηται f.* — *καὶ* om *q.* — *τῷ* om *cuf.* — 2 *καὶ τῷ ἐνύδρῳ* om *ABCPcuq.* — *τῷ* bis om *f.* — *εἰ* pr om *A.* — *ἡ* post *ἀντιδιῃρημένη Ccuf.* — 3 *γὰρ* om *ABP.* — 4 *οὐδ' ἡ ἑτέρα C, οὐδ' ἕτερα* pr c. — 7 *γὰρ* om *P.* — *εἰδοποιὸς ἡ διαφορὰ C.* — 8 *εἰδοποιὸς* post *διαφορὰ P*, om *Ccuf.* — 9 *αὐτὴ B.* — 11 *ἂν Ccu.*

σημαίνει ἢ ὅτι οὐκ ἔχει πλάτος. συμβήσεται οὖν τὸ γένος
μετέχειν τοῦ εἴδους· πᾶν γὰρ μῆκος ἢ ἀπλατὲς ἢ πλάτος
15 ἔχον ἐστίν, ἐπεὶ κατὰ παντὸς ἢ ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις
ἀληθεύεται, ὥστε καὶ τὸ γένος τῆς γραμμῆς μῆκος ὂν
ἢ ἀπλατὲς ἢ πλάτος ἔχον ἔσται. μῆκος δ' ἀπλατὲς εἴδους
ἐστὶ λόγος, ὁμοίως δὲ καὶ μῆκος πλάτος ἔχον· τὸ γὰρ
ἀπλατὲς καὶ πλάτος ἔχον διαφοραί εἰσιν, ἐκ δὲ τῆς δια-
20 φορᾶς καὶ τοῦ γένους ὁ τοῦ εἴδους ἐστὶ λόγος, ὥστε τὸ γένος
ἐπιδέχοιτ' ἂν τὸν τοῦ εἴδους λόγον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν τῆς
διαφορᾶς, ἐπειδὴ ἡ ἑτέρα τῶν εἰρημένων διαφορῶν ἐξ ἀ-
νάγκης κατηγορεῖται τοῦ γένους. ἔστι δ' ὁ εἰρημένος τόπος
χρήσιμος πρὸς τοὺς τιθεμένους ἰδέας εἶναι. εἰ γὰρ ἔστιν αὐτὸ
25 μῆκος, πῶς κατηγορηθήσεται κατὰ τοῦ γένους ὅτι πλάτος
ἔχον ἐστὶν ἢ ἀπλατές ἐστιν; δεῖ γὰρ κατὰ παντὸς μήκους τὸ
ἕτερον αὐτῶν ἀληθεύεσθαι, εἴπερ κατὰ τοῦ γένους ἀληθεύε-
σθαι μέλλει. τοῦτο δ' οὐ συμβαίνει· ἔστι γὰρ ἀπλατῆ καὶ
πλάτος ἔχοντα μήκη. ὥστε πρὸς ἐκείνους μόνους χρήσιμος ὁ
30 τόπος, ὅσοι τὸ γένος ἓν ἀριθμῷ φασὶν εἶναι. τοῦτο δὲ ποιοῦ-
σιν οἱ τὰς ἰδέας τιθέμενοι· αὐτὸ γὰρ μῆκος καὶ αὐτὸ ζῷον
γένος φασὶν εἶναι.

Ἴσως δ' ἐπ' ἐνίων ἀναγκαῖον καὶ ἀποφάσει χρῆσθαι
τὸν ὁριζόμενον, οἷον ἐπὶ τῶν στερήσεων· τυφλὸν γάρ ἐστι τὸ
35 μὴ ἔχον ὄψιν, ὅτε πέφυκεν ἔχειν. διαφέρει δ' οὐδὲν ἀπο-
φάσει διελεῖν τὸ γένος, ἢ τοιαύτῃ καταφάσει ᾗ ἀπόφασιν
p. 144 ἀναγκαῖον ἀντιδιαιρεῖσθαι, οἷον εἰ μῆκος πλάτος ἔχον ὥρι-
σται· τῷ γὰρ πλάτος ἔχοντι τὸ μὴ ἔχον πλάτος ἀντι-
διῄρηται, ἄλλο δ' οὐδέν, ὥστε ἀποφάσει πάλιν διαιρεῖται
τὸ γένος.

---

14 μῆκος corr *A*, om *BP*. — pr ἢ om *A*. — μῆκος ἢ corr *C*. — 15 ἔχον ante πλάτος *P*, post ἐστίν *q*. — ἐπεὶ om *Ccuq*. — pr ἢ] γὰρ *Ccuq*. — alt ἡ om *C*. — 17 pr ἢ om *u*. — ἔχον πλάτος *P*. — 19 καὶ τὸ πλάτος *u*. — 20 λόγος ἐστίν *C*. — 24 γὰρ] γὰρ μή corr *u*. — 25 πῶς rc adi *u*. — γένους τὸ ὅτι *q*. — 26 ἔχον om *q*. — ἔχει ἢ *CPcu*. — alt ἐστιν om *q*. — μήκους ... 28 δ' οὐ rc in lit *A*. — 26 θάτερον *Ccuqf*, rc *A*. — 27 τοῦ om *C*. — 28 γὰρ] γὰρ καὶ *C*. — 29 μόνον *Cf*. — 30 οἳ *A*, ὃ *B*. — τὸ] πᾶν *AB*. — 31 ἰδέας μόνας (μόνον *C*) τιθέμενοι *Puq*. — μῆκος γὰρ *P*. — αὐτοζῷον *u*. — 33 καὶ ante ἀναγκαῖον *u*, om *C*. — χρήσασθαι *C*. — 35 ὅτε] ὅπερ *P*. — 36 τὸ om *C*. — ἣν ἀποφάσει *u*, pr om *C*.

144a1 ἀνάγκη *C*. — ἀντιδιῃρῆσθαι *CPu*. — μῆκος ἄπλατες *P*. — ἔχον πλάτος *u*. — ὡρίσατο *CPu*. — 2 ἀντιδιαιρεῖται *C*. — 3 πάλιν διαιρεῖ *u*.

Πάλιν εἰ τὸ εἶδος ὡς διαφορὰν ἀπέδωκε, καθάπερ οἱ 5
τὸν προπηλακισμὸν ὕβριν μετὰ χλευασίας ὁριζόμενοι· ἡ
γὰρ χλευασία ὕβρις τις, ὥστ' οὐ διαφορὰ ἀλλ' εἶδος ἡ
χλευασία.

Ἔτι εἰ τὸ γένος ὡς διαφορὰν εἴρηκεν, οἷον τὴν ἀρε-
τὴν ἕξιν ἀγαθὴν ἢ σπουδαίαν· γένος γὰρ τἀγαθὸν τῆς ἀρε- 10
τῆς ἐστίν. ἢ οὐ γένος τἀγαθόν, ἀλλὰ διαφορά, εἴπερ ἀλη-
θὲς ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ταὐτὸν ἐν δύο γένεσιν εἶναι μὴ περι-
έχουσιν ἄλληλα. οὔτε γὰρ τἀγαθὸν τὴν ἕξιν περιέχει οὔθ' ἡ
ἕξις τἀγαθόν· οὐ γὰρ πᾶσα ἕξις ἀγαθόν, οὐδὲ πᾶν ἀγαθὸν
ἕξις, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη γένη ἀμφότερα. εἰ οὖν ἡ ἕξις τῆς ἀρετῆς 15
γένος, δῆλον ὅτι τἀγαθὸν οὐ γένος, ἀλλὰ μᾶλλον διαφορά.
ἔτι ἡ μὲν ἕξις τί ἐστι σημαίνει ἡ ἀρετή, τὸ δ' ἀγαθὸν οὐ
τί ἐστιν ἀλλὰ ποιόν· δοκεῖ δ' ἡ διαφορὰ ποιόν τι ση-
μαίνειν.

Ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ μὴ ποιόν τι ἀλλὰ τόδε σημαίνει ἡ 20
ἀποδοθεῖσα διαφορά· δοκεῖ γὰρ ποιόν τι πᾶσα διαφορὰ
δηλοῦν.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει τῷ
ὁριζομένῳ ἡ διαφορά. οὐδεμία γὰρ διαφορὰ τῶν κατὰ
συμβεβηκὸς ὑπαρχόντων ἐστί, καθάπερ οὐδὲ τὸ γένος· 25
οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὴν διαφορὰν ὑπάρχειν τινὶ καὶ μὴ
ὑπάρχειν.

Ἔτι εἰ κατηγορεῖται τοῦ γένους ἡ διαφορὰ ἢ τὸ εἶδος
ἢ τῶν κάτωθέν τι τοῦ εἴδους, οὐκ ἂν εἴη ὡρισμένος· οὐδὲν γὰρ
τῶν εἰρημένων ἐνδέχεται τοῦ γένους κατηγορεῖσθαι, ἐπειδὴ τὸ 30
γένος ἐπὶ πλεῖστον πάντων λέγεται. πάλιν εἰ κατηγορεῖται
τὸ γένος τῆς διαφορᾶς· οὐ γὰρ κατὰ τῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ
καθ' ὧν ἡ διαφορά, τὸ γένος δοκεῖ κατηγορεῖσθαι, οἷον τὸ
ζῷον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ βοὸς καὶ τῶν ἄλλων πε-
ζῶν ζῴων, οὐκ αὐτῆς τῆς διαφορᾶς τῆς κατὰ τοῦ εἴδους λε- 35

---

5 ἀποδέδωκε *CP*. — 10 et 11 τὸ ἀγαθὸν *Cu*. — 11 ἐστίν, οὐ διαφορά. ἢ *ACP*, οὐ διαφορά del vult *A*. — εἴπερ] ἀρετῆς ἐστίν. εἴπερ *C*, ἀρετῆς εἴπερ *P*. — 12 δυσὶ *Puq*. — μὴ] καὶ *P*. — 13 et 16 τὸ ἀγαθὸν *u*. — 14 οὐ . . . ἀγαθόν rc supra vs *A*. — 15 εἰ] ἐπεὶ *u*. — τῆς om *C*. — γένος τῆς ἀρετῆς *u*. — 17 ἔτι] ἐστιν. ἔτι *Cu*. — 18 ὁποῖόν τι *P*. — 20 τόδε τι σημαίνει *C*. — 25 ὑπάρχοντα *u*. — 29 ὡρισμένον *AB*. — 30 τῶν ὡρισμένων *P*, τῶν ὡρισμένως εἰρημένων *C*. — 31 πλεῖον *u*. — 32 γὰρ ante ἀλλὰ *u*. — 34 ἄλλων τῶν πεζῶν *P*. — 35 ζῴων om *ufq*. — οὐκ] οὐ κατ' *ACf*, καὶ (quod del) κατ' *u*.

γομένης. εἰ γὰρ καθ' ἑκάστης τῶν διαφορῶν τὸ ζῷον κατηγορηθήσεται, πολλὰ ζῷα τοῦ εἴδους ἂν κατηγοροῖτο· αἱ
b γὰρ διαφοραὶ τοῦ εἴδους κατηγοροῦνται. ἔτι διαφοραὶ πᾶσαι ἢ εἴδη ἢ ἄτομα ἔσται, εἴπερ ζῷα· ἕκαστον γὰρ τῶν ζῴων ἢ εἶδός ἐστιν ἢ ἄτομον.

Ὁμοίως δὲ σκεπτέον καὶ εἰ τὸ εἶδος ἢ τῶν ὑποκάτω
5 τι τοῦ εἴδους τῆς διαφορᾶς κατηγορεῖται· ἀδύνατον γάρ, ἐπειδὴ ἐπὶ πλέον ἡ διαφορὰ τῶν εἰδῶν λέγεται. ἔτι συμβήσεται τὴν διαφορὰν εἶδος εἶναι, εἴπερ κατηγορεῖταί τι αὐτῆς τῶν εἰδῶν· εἰ γὰρ κατηγορεῖται ἄνθρωπος, δῆλον ὅτι ἡ διαφορὰ ἄνθρωπός ἐστιν. πάλιν εἰ μὴ πρότερον ἡ διαφορὰ
10 τοῦ εἴδους· τοῦ μὲν γὰρ γένους ὕστερον, τοῦ δ' εἴδους πρότερον τὴν διαφορὰν δεῖ εἶναι.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἑτέρου γένους ἡ ῥηθεῖσα διαφορὰ μὴ περιεχομένου μηδὲ περιέχοντος. οὐ δοκεῖ γὰρ ἡ αὐτὴ διαφορὰ δύο γενῶν εἶναι μὴ περιεχόντων ἄλληλα. εἰ δὲ μή,
15 συμβήσεται καὶ εἶδος τὸ αὐτὸ ἐν δύο γένεσιν εἶναι μὴ περιέχουσιν ἄλληλα· ἐπιφέρει γὰρ ἑκάστη τῶν διαφορῶν τὸ οἰκεῖον γένος, καθάπερ τὸ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν τὸ ζῷον συνεπιφέρει. ὥστε εἰ καθ' οὗ ἡ διαφορά, καὶ τῶν γενῶν ἑκάτερον. δῆλον οὖν ὅτι τὸ εἶδος ἐν δύο γένεσιν οὐ περιέχουσιν
20 ἄλληλα. ἢ οὐκ ἀδύνατον τὴν αὐτὴν διαφορὰν δύο γενῶν εἶναι μὴ περιεχόντων ἄλληλα, ἀλλὰ προσθετέον μηδ' ἄμφω ὑπὸ ταὐτὸν ὄντων. τὸ γὰρ πεζὸν ζῷον καὶ τὸ πτηνὸν ζῷον γένη ἐστὶν οὐ περιέχοντα ἄλληλα, καὶ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐστὶ τὸ δίπουν διαφορά. ὥστε προσθετέον ὅτι μηδ' ὑπὸ
25 ταὐτὸ ὄντων ἄμφω· ταῦτα γὰρ ἄμφω ὑπὸ τὸ ζῷόν ἐστιν. δῆλον δὲ καὶ ὅτι οὐκ ἀνάγκη τὴν διαφορὰν πᾶν τὸ οἰκεῖον ἐπιφέρειν γένος, ἐπειδὴ ἐνδέχεται τὴν αὐτὴν δύο γενῶν εἶ-

---

36 ἑκάστην *AB*. — τὸ om *ABuq*. — 37 ἂν ante τοῦ *ufq*, om *A*. — κατηγορήθη *P*.

144b1 ἔτι αἱ διαφοραὶ *CPuf*. — 2 pr ἢ om *u*. — ἔσονται *C*. — εἴπερ εἴη ζῷα *Cuf*. — 3 ἢ om *ABPuqf*. — ἢ ἄτομόν ἐστιν *C*. — 4 τὸ pr om *C*. — 6 ἐπὶ] ἐπ' ἴσον ἢ ἐπὶ *P*. — πλεῖον *Cu*. — λέγεται τῶν εἰδῶν *u*. — 7 κατηγορηθήσεται *uf*. — 8 κατηγορηθήσεται *AB*, κατηγορήθη *P*. — 10 πρότερον τοῦ δ' εἴδους ὕστερον *P*. — 11 δεῖ om *P*. — εἰδέναι pr *A*. — 12 et 13 μήτε *u*. — 17 alt τὸ om *P*, tert om *B*. — 18 εἰ] ἡ *A*, om *CPuf*, del vult *A*. — 21 μὴ *A*, pr *f*. — 23 ζῷον om *AP*. — εἰσὶν *A*. — οὐ] μὴ *P*. — 25 ταὐτὸν *CPu*. — ἄμφω ὄντων *u*. — ἀμφοῖν *C*. — 26 ὅτι καὶ *u*. — καὶ om *fq*. — διότι *AP*, pr *B*. — 27 γένος ἐπιφέρειν *uf*.

ναι μὴ περιεχόντων ἄλληλα· ἀλλὰ τὸ ἕτερον μόνον ἀνάγκη συνεπιφέρειν καὶ τὰ ἐπάνω τούτου, καθάπερ τὸ δίπουν τὸ πτηνὸν ἢ τὸ πεζὸν συνεπιφέρει ζῷον. 30

Ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ τὸ ἔν τινι διαφορὰν ἀποδέδωκεν οὐσίας· οὐ δοκεῖ γὰρ διαφέρειν οὐσία οὐσίας τῷ πού εἶναι. διὸ καὶ τοῖς τῷ πεζῷ καὶ τῷ ἐνύδρῳ διαιροῦσι τὸ ζῷον ἐπιτιμῶσιν ὡς τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἔνυδρον ποῦ σημαῖνον. ἢ ἐπὶ μὲν τούτων οὐκ ὀρθῶς ἐπιτιμῶσιν· οὐ γὰρ ἔν τινι οὐδὲ ποῦ σημαίνει 35 τὸ ἔνυδρον, ἀλλὰ ποιόν τι· καὶ γὰρ ἂν ᾖ ἐν τῷ ξηρῷ, ὁμοίως ἔνυδρον· ὁμοίως δὲ τὸ χερσαῖον, κἂν ἐν ὑγρῷ, χερσαῖον ἀλλ' οὐκ ἔνυδρον ἔσται. ἀλλ' ὅμως ἐάν ποτε σημαίνῃ p. 145 τὸ ἔν τινι ἡ διαφορά, δῆλον ὅτι διημαρτηκὼς ἔσται.

Πάλιν εἰ τὸ πάθος διαφορὰν ἀποδέδωκεν. πᾶν γὰρ πάθος μᾶλλον γινόμενον ἐξίστησι τῆς οὐσίας, ἡ δὲ διαφορὰ οὐ τοιοῦτον· μᾶλλον γὰρ σώζειν δοκεῖ ἡ διαφορὰ οὗ ἐστὶ 5 διαφορά, καὶ ἁπλῶς ἀδύνατον εἶναι ἄνευ τῆς οἰκείας διαφορᾶς ἕκαστον· πεζοῦ γὰρ μὴ ὄντος οὐκ ἔσται ἄνθρωπος. ἁπλῶς δ' εἰπεῖν, καθ' ὅσα ἀλλοιοῦται τὸ ἔχον, οὐδὲν τούτων διαφορὰ ἐκείνου· ἅπαντα γὰρ τὰ τοιαῦτα μᾶλλον γινόμενα ἐξίστησι τῆς οὐσίας. ὥστ' εἴ τινα τοιαύτην διαφορὰν ἀπέδωκεν, ἡμάρτηκεν· ἁπλῶς γὰρ οὐκ ἀλλοιούμεθα κατὰ τὰς 10 διαφοράς.

Καὶ εἴ τινος τῶν πρός τι μὴ πρὸς ἄλλο τὴν διαφορὰν ἀποδέδωκεν· τῶν γὰρ πρός τι καὶ αἱ διαφοραὶ πρός τι, καθάπερ καὶ τῆς ἐπιστήμης· θεωρητικὴ γὰρ καὶ πρακτικὴ καὶ ποιητικὴ λέγεται, ἕκαστον δὲ τούτων πρός τι 15 σημαίνει· θεωρητικὴ γάρ τινος καὶ ποιητική τινος καὶ πρακτική.

---

28 ἀλλὰ om P. — 29 τούτου πάντα καθάπερ CPcuf. — τὸ] καὶ τὸ Cf, om P. — 30 ante pr τὸ del καὶ vel ἢ C. — πεζὸν ἢ τὸ (τὸ rc supra vs C) πτηνὸν Ccuf. — ζῷον] τὸ ζῷον B, fort pr C. — 31 τινι ὡς διαφ. C. — ἀπέδωκεν u. — 35 οὐ] οὔτε P. — 36 ἔνυδρον] χερσαῖον Ccu. — καὶ] κἂν P. — ᾖ post ξηρῷ P. — ᾖ . . . ὑγρῷ] ἐν τῷ ὑγρῷ ᾖ, ὁμοίως Ccu, sed u om ὁμοίως. — 37 κἂν ᾖ ἐν P.

145a1 ἀλλ' . . . ἔσται om C. — ἂν C. — ποτε om cu. — 2 ἡμαρτηκὼς cu. — 3 διαφορᾷ C. — ἀπέδωκε cu. — 5 τοιοῦτο u. — οὗ ἐστὶ διαφορά om C. — 8 οὐθὲν C. — 10 ἀποδέδωκεν CP. — 11 διημάρτηκεν C. — γὰρ οὐκ] δὲ οὐδ' P. — 13 ἄλλο τι τὴν Pu. — 14 ἀπέδωκεν u. — καὶ διαφορὰν P. — 15 καὶ ἐπὶ τῆς CPcu. — θεωρητικὴ . . . σημαίνει om P. — 15 et 17 ποιητικὴ et πρακτικὴ loc mutat u. — 18 πρακτική] πρακτική τινος u.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ πρὸς ὃ πέφυκεν ἕκαστον τῶν πρός
20 τι ἀποδίδωσιν ὁ ὁριζόμενος. ἐνίοις μὲν γὰρ πρὸς ὃ πέφυ-
κεν ἕκαστον τῶν πρός τι μόνον ἔστι χρῆσθαι, πρὸς ἄλλο δ'
οὐδέν, ἐνίοις δὲ καὶ πρὸς ἄλλο, οἷον τῇ ὄψει πρὸς τὸ ἰδεῖν
μόνον, τῇ δὲ στλεγγίδι κἂν ἀρύσαιτό τις· ἀλλ' ὅμως εἴ
τις ὁρίσαιτο τὴν στλεγγίδα ὄργανον πρὸς τὸ ἀρύειν, ἡμάρ-
25 τηκεν· οὐ γὰρ πρὸς τοῦτο πέφυκεν. ὅρος δὲ τοῦ πρὸς ὃ πέ-
φυκεν, ἐφ' ὃ ἂν χρήσαιτο ὁ φρόνιμος ᾗ φρόνιμος, καὶ ἡ
περὶ ἕκαστον οἰκεία ἐπιστήμη.

Ἢ εἰ μὴ τοῦ πρώτου ἀπέδωκεν, ὅταν τυγχάνῃ πρὸς
πλείω λεγόμενον, οἷον τὴν φρόνησιν ἀρετὴν ἀνθρώπου ἢ ψυ-
30 χῆς καὶ μὴ τοῦ λογιστικοῦ· πρώτου γὰρ τοῦ λογιστικοῦ ἀρετὴ
ἡ φρόνησις· κατὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος
φρονεῖν λέγεται.

Ἔτι εἰ μὴ δεκτικόν ἐστιν οὗ εἴρηται τὸ ὡρισμένον πάθος
ἢ ἡ διάθεσις ἢ ὁτιοῦν ἄλλο, ἡμάρτηκεν. πᾶσα γὰρ διάθεσις
35 καὶ πᾶν πάθος ἐν ἐκείνῳ πέφυκε γίνεσθαι οὗ ἐστὶ διάθεσις
ἢ πάθος, καθάπερ καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐν ψυχῇ διάθεσις οὖσα
ψυχῆς. ἐνίοτε δὲ διαμαρτάνουσιν ἐν τοῖς τοιούτοις, οἷον ὅσοι
b λέγουσιν ὅτι ὕπνος ἐστὶν ἀδυναμία αἰσθήσεως, καὶ ἡ ἀπορία
ἰσότης ἐναντίων λογισμῶν, καὶ ἡ ἀλγηδὼν διάστασις τῶν
συμφύτων μερῶν μετὰ βίας· οὔτε γὰρ ὁ ὕπνος ὑπάρχει
τῇ αἰσθήσει, ἔδει δ', εἴπερ ἀδυναμία αἰσθήσεώς ἐστιν. ὁμοίως
5 δ' οὐδ' ἡ ἀπορία ὑπάρχει τοῖς ἐναντίοις λογισμοῖς, οὐδ' ἡ
ἀλγηδὼν τοῖς συμφύτοις μέρεσιν· ἀλγήσει γὰρ τὰ ἄψυ-
χα, εἴπερ ἀλγηδὼν αὐτοῖς παρέσται. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ τῆς

---

19 εἰ μὴ πρὸς *P*. — 20 ὁ om c. — γὰρ τῶν πρός τι πρὸς *f*. — 21 ἕκαστον τῶν πρός τι om *Ccufq*. — μόνον om *B* et pr *A*. — χρήσασθαι (χρῆσθαι *C*) οἷον τῇ ὄψει πρὸς τὸ ἰδεῖν (ὁρᾶν *cqu*, ἰδεῖν μόνον *f*), ἐνίοις δὲ καὶ πρὸς ἄλλο τι (τι om *C*), οἷον τῇ στλεγγίδι (στελγίδι *P* et 24 στελγίδα) *CPcufq*. — 23 ἀρύσειε *Pcuf*. — 26 ἐφ' οὗ *P*. — ᾗ] καὶ ᾗ *u*. — ᾗ φρόνιμος om *A*. — 28 ἢ] ἔτι *BPu*, καὶ c, pr om *C*. — ἀποδέδωκεν *CPcu*. — 29 λεγόμενα *P*. — 31 pr καὶ om *P*. — 33 δεκτικὸν . . . ὡρισμένον corr *A*, τὸ δεκτικὸν εἴρηκεν ὁριζόμενος πάθος ἢ τὴν διάθεσιν *B*, fort pr *A*, marg *B* ἐν ἄλλῳ οὕτω, sequitur lect vulg. — 34 τὴν διάθεσιν pr *A*. — 35 καὶ πᾶν] ἢ *P*. — ἐστὶν ἡ διάθεσις *q*. — 36 καὶ om *u*.

145b1 ὅτι] ὅτι ὁ *cufq*, om *AB*. — αἰσθήσεως οὐ γὰρ αἰσθήσεως ἀλλὰ ζῴου rc mg *C*. — καὶ] ὁμοίως καὶ *C*. — 5 ἐναντίοις] ἴσοις *Ccuq*, corr *B*, om *A*. — 6 μέρεσιν] μέρεσιν ὑπάρχει *Puf*. — ἀλγήσειε γὰρ ἂν τὰ *u*.

ὑγιείας ὁρισμός, εἴπερ συμμετρία θερμῶν καὶ ψυχρῶν ἐστίν·
ἀνάγκη γὰρ ὑγιαίνειν τὰ θερμὰ καὶ ψυχρά· ἡ γὰρ ἑκάστου
συμμετρία ἐν ἐκείνοις ὑπάρχει ὧν ἐστὶ συμμετρία, ὥσθ' ἡ 10
ὑγίεια ὑπάρχοι ἂν αὐτοῖς. ἔτι τὸ ποιούμενον εἰς τὸ ποιητι-
κὸν ἢ ἀνάπαλιν συμβαίνει τιθέναι τοῖς οὕτως ὁριζομένοις. οὐ
γάρ ἐστιν ἀλγηδὼν ἡ διάστασις τῶν συμφύτων μερῶν, ἀλλὰ
ποιητικὸν ἀλγηδόνος· οὐδ' ἡ ἀδυναμία τῆς αἰσθήσεως ὕπνος,
ἀλλὰ ποιητικὸν θάτερον θατέρου. ἤτοι γὰρ διὰ τὴν ἀδυνα- 15
μίαν ὑπνώσομεν ἢ διὰ τὸν ὕπνον ἀδυνατοῦμεν. ὁμοίως δὲ καὶ
τῆς ἀπορίας δόξειεν ἂν ποιητικὸν εἶναι ἡ τῶν ἐναντίων ἰσό-
της λογισμῶν· ὅταν γὰρ ἐπ' ἀμφότερα λογιζομένοις ἡμῖν
ὁμοίως ἅπαντα φαίνηται καθ' ἑκάτερον γίνεσθαι, ἀποροῦ-
μεν ὁπότερον πράξωμεν. 20

Ἔτι κατὰ τοὺς χρόνους πάντας ἐπισκοπεῖν εἴ που δια-
φωνεῖ, οἷον εἰ τὸ ἀθάνατον ὡρίσατο ζῷον ἄφθαρτον νῦν
εἶναι· τὸ γὰρ νῦν ἄφθαρτον ζῷον νῦν ἀθάνατον ἔσται. ἢ ἐπὶ
μὲν τούτου οὐ συμβαίνει· ἀμφίβολον γὰρ τὸ νῦν ἄφθαρτον
εἶναι· ἢ γὰρ ὅτι οὐκ ἔφθαρται νῦν σημαίνει, ἢ ὅτι οὐ δυ- 25
νατὸν φθαρῆναι νῦν, ἢ ὅτι τοιοῦτόν ἐστι νῦν οἷον μηδέποτε
φθαρῆναι. ὅταν οὖν λέγωμεν ὅτι ἄφθαρτον νῦν ἐστὶ ζῷον, τοῦτο
λέγομεν ὅτι νῦν τοιοῦτόν ἐστι ζῷον οἷον μηδέποτε φθαρῆναι.
τοῦτο δὲ τῷ ἀθανάτῳ τὸ αὐτὸ ἦν, ὥστ' οὐ συμβαίνει νῦν
αὐτὸ ἀθάνατον εἶναι. ἀλλ' ὅμως ἂν συμβαίνῃ τὸ μὲν κατὰ 30
τὸν λόγον ἀποδοθὲν ὑπάρχειν νῦν ἢ πρότερον, τὸ δὲ κατὰ
τοὔνομα μὴ ὑπάρχειν, οὐκ ἂν εἴη ταὐτόν. χρηστέον οὖν τῷ
τόπῳ καθάπερ εἴρηται.

Σκεπτέον δὲ καὶ εἰ καθ' ἕτερόν τι μᾶλλον λέγεται **7**
τὸ ὁρισθὲν ἢ κατὰ τὸν ἀποδοθέντα λόγον, οἷον εἰ ἡ δικαιο- 35
σύνη δύναμις τοῦ ἴσου διανεμητική. δίκαιος γὰρ μᾶλλον ὁ
προαιρούμενος τὸ ἴσον διανεῖμαι τοῦ δυναμένου, ὥστ' οὐκ ἂν

---

8 συμμετρία καὶ θερμῶν C. — ψυχρῶν καὶ θερμῶν Pcu. — 9 γὰρ om P. — καὶ τὰ θ. καὶ τὰ ψ. C, τὰ ψ. καὶ τὰ θ. cu. — ἑκάστων Ccu. — 13 ἀλλὰ τὸ π. C. — 14 ἡ om u. — αἰσθ. ὁ ὕπνος Pcu. — 16 ὑπνώσαιμεν f, ὑπνοῦμεν ἢ διὰ τὸν rc supra vs C. — 19 ὅμοια Ccfq. — πάντα Ccufq. — ἕτερον B, ἑκάτερα P. — 20 πράξομεν uq. — 23 ἄφθαρτον ζῷον pr om C. — νῦν post ἀθάνατον in lit C. — 26 et 28 τοιοῦτο C. — 27 ζῷον οὐ τοῦτο BCPcufq. — 28 ἐστι τὸ ζῷον P. — ζῷον ἀλλ' οἷον CPcufq, corr B. — 29 ταὐτὸν CPcuf. — 30 αὐτῷ c. — ἂν] ἐάν που Ccuf, ἄν που P. — μὲν γὰρ κατὰ P. — 36 ἀπονεμητική AB, διανεμητική ἐστιν cuq.

p. 146 εἴη ἡ δικαιοσύνη δύναμις τοῦ ἴσου διανεμητική· καὶ γὰρ δίκαιος εἴη ἂν μάλιστα ὁ δυνάμενος μάλιστα τὸ ἴσον διανεῖμαι.

Ἔτι εἰ τὸ μὲν πρᾶγμα δέχεται τὸ μᾶλλον, τὸ δὲ κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν μὴ δέχεται, ἢ ἀνάπαλιν τὸ μὲν 5 κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν δέχεται, τὸ δὲ πρᾶγμα μή. δεῖ γὰρ ἀμφότερα δέχεσθαι ἢ μηδέτερον, εἴπερ δὴ ταὐτόν ἐστι τὸ κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν τῷ πράγματι. ἔτι εἰ δέχεται μὲν ἀμφότερα τὸ μᾶλλον, μὴ ἅμα δὲ τὴν ἐπίδοσιν ἀμφότερα λαμβάνει, οἷον εἰ ὁ ἔρως ἐπιθυμία συνουσίας ἐστίν· 10 ὁ γὰρ μᾶλλον ἐρῶν οὐ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ τῆς συνουσίας, ὥστ' οὐχ ἅμα ἀμφότερα τὸ μᾶλλον ἐπιδέχεται· ἔδει δέ γε, εἴπερ ταὐτὸν ἦν.

Ἔτι εἰ δύο τινῶν προτεθέντων, καθ' οὗ τὸ πρᾶγμα μᾶλλον λέγεται, τὸ κατὰ τὸν λόγον ἧττον λέγεται, οἷον 15 εἰ τὸ πῦρ ἐστὶ σῶμα τὸ λεπτομερέστατον· πῦρ μὲν γὰρ μᾶλλον ἡ φλόξ ἐστι τοῦ φωτός, σῶμα δὲ τὸ λεπτομερέστατον ἧττον ἡ φλὸξ τοῦ φωτός· ἔδει δ' ἀμφότερα μᾶλλον τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, εἴπερ ταὐτὰ ἦν. πάλιν εἰ τὸ μὲν ὁμοίως ἀμφοτέροις ὑπάρχει τοῖς προτεθεῖσι, τὸ δ' ἕτερον μὴ ὁ-20 μοίως ἀμφοτέροις, ἀλλὰ τῷ ἑτέρῳ μᾶλλον.

Ἔτι ἐὰν πρὸς δύο τὸν ὁρισμὸν ἀποδῷ καθ' ἑκάτερον, οἷον τὸ καλὸν τὸ δι' ὄψεως ἢ τὸ δι' ἀκοῆς ἡδύ, καὶ τὸ ὂν τὸ δυνατὸν παθεῖν ἢ ποιῆσαι· ἅμα γὰρ ταὐτὸν καλόν τε καὶ οὐ καλὸν ἔσται, ὁμοίως δὲ καὶ ὄν τε καὶ οὐκ ὄν. τὸ 25 γὰρ δι' ἀκοῆς ἡδὺ ταὐτὸν τῷ καλῷ ἔσται, ὥστε τὸ μὴ ἡδὺ δι' ἀκοῆς τῷ μὴ καλῷ ταὐτόν· τοῖς γὰρ αὐτοῖς καὶ τὰ ἀντικείμενα ταὐτά, ἀντίκειται δὲ τῷ μὲν καλῷ τὸ οὐ καλόν, τῷ δὲ δι' ἀκοῆς ἡδεῖ τὸ οὐχ ἡδὺ δι' ἀκοῆς. δῆλον οὖν ὅτι ταὐτὸν τὸ οὐχ ἡδὺ δι' ἀκοῆς τῷ οὐ καλῷ. εἰ οὖν τι

146a1 ἡ om C. — καὶ om P. — δίκαιος γὰρ P. — 2 ἂν εἴη Cu. — δυνάμενος ὁ P. — μάλιστα om CPcu. — 3 ἐνδέχεται A. — 5 λέγεται τὸ P. — μή] μὴ δέχεται τὸ μᾶλλον C. — 6 γὰρ ἢ ἀμφ. CPc. — δὴ om Cu. — 11 γε om u. — 14 τὸ δὲ κατὰ P. — 16 ἢ φλόξ C. — τοῦ φωτός ἐστι Ccu. — λεπτομερὲς cu. — 17 ἡ om cu. — ἀμφότερον q. — 18 τῷ om C. — 19 προστεθεῖσιν P. — 21 ἔτι δὲ ἐὰν uc, ἔτι δ' ἂν C. — πρὸς...ἀποδῷ pr om C. — ἀποδιδῷ Pu, pr c. — ἕτερον B. — 22 tert τὸ om C. — 23 τὸ om ABP. — ταὐτὸν om cuq. — 24 pr τε om P. — ἐστιν ABP. — καὶ τὸ ον cu. — καὶ ante ὂν om C. — 27 τὰ αὐτά AB, ταὐτά c, ταὐτά ἐστιν C, ταὐτὰ ἔσται P. — 28 δῆλον ...καλῷ om c. — 29 τὸ] τῷ C, om AB.

ἐστὶ δι' ὄψεως μὲν ἡδὺ δι' ἀκοῆς δὲ μή, καλόν τε καὶ οὐ 30
καλὸν ἔσται. ὁμοίως δὲ δείξομεν καὶ διότι ταὐτὸν ὄν τε
καὶ οὐκ ὄν ἐστιν.

Ἔτι καὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν διαφορῶν καὶ τῶν ἄλ-
λων ἁπάντων τῶν ἐν τοῖς ὁρισμοῖς ἀποδιδομένων λόγους
ἀντὶ τῶν ὀνομάτων ποιοῦντα σκοπεῖν εἴ τι διαφωνεῖ. 35

Ἐὰν δ' ᾖ πρός τι τὸ ὁριζόμενον ἢ καθ' αὑτὸ ἢ κατὰ 8
τὸ γένος, σκοπεῖν εἰ μὴ εἴρηται ἐν τῷ ὁρισμῷ πρὸς ὃ λέ-
γεται ἢ αὐτὸ ἢ κατὰ τὸ γένος, οἷον εἰ τὴν ἐπιστήμην ὡρί- b
σατο ὑπόληψιν ἀμετάπειστον ἢ τὴν βούλησιν ὄρεξιν ἄλυπον.
παντὸς γὰρ τοῦ πρός τι ἡ οὐσία πρὸς ἕτερον, ἐπειδὴ ταὐτὸν
ἦν ἑκάστῳ τῶν πρός τι τὸ εἶναι ὅπερ τὸ πρός τί πως ἔχειν.
ἔδει οὖν τὴν ἐπιστήμην εἰπεῖν ὑπόληψιν ἐπιστητοῦ καὶ τὴν βού- 5
λησιν ὄρεξιν ἀγαθοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὴν γραμματικὴν
ὡρίσατο ἐπιστήμην γραμμάτων· ἔδει γὰρ ἢ πρὸς ὃ αὐτὸ
λέγεται ἢ πρὸς ὅ ποτε τὸ γένος ἐν τῷ διορισμῷ ἀποδί-
δοσθαι. ἢ εἰ πρός τι εἰρημένον μὴ πρὸς τὸ τέλος ἀποδέ-
δοται. τέλος δ' ἐν ἑκάστῳ τὸ βέλτιστον ἢ οὗ χάριν τἆλλα. 10
ῥητέον δὴ ἢ τὸ βέλτιστον ἢ τὸ ἔσχατον, οἷον τὴν ἐπιθυμίαν οὐχ
ἡδέος ἀλλ' ἡδονῆς· ταύτης γὰρ χάριν καὶ τὸ ἡδὺ αἱρούμεθα.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ γένεσίς ἐστι πρὸς ὃ ἀποδέδωκεν ἢ
ἐνέργεια· οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων τέλος· μᾶλλον γὰρ τὸ ἐν-
ηργηκέναι καὶ γεγενῆσθαι τέλος ἢ τὸ γίνεσθαι καὶ ἐνερ- 15
γεῖν. ἢ οὐκ ἐπὶ πάντων ἀληθὲς τὸ τοιοῦτον· σχεδὸν γὰρ οἱ
πλεῖστοι ἥδεσθαι μᾶλλον βούλονται ἢ πεπαῦσθαι ἡδόμε-
νοι, ὥστε τὸ ἐνεργεῖν μᾶλλον τέλος ἂν ποιοῖντο τοῦ ἐνηρ-
γηκέναι.

Πάλιν ἐπ' ἐνίων εἰ μὴ διώρικε τοῦ πόσου ἢ ποίου ἢ ποῦ 20
ἢ κατὰ τὰς ἄλλας διαφοράς, οἷον φιλότιμος ὁ ποίας καὶ
ὁ πόσης ὀρεγόμενος τιμῆς· πάντες γὰρ ὀρέγονται τιμῆς,

---

31 ὅτι *CP*. — 33 pr καὶ om *ACcquf*. — 34 ἀποδεδομένων *P*. — 35 ποιοῦντας *Ccu*. — τι] πη *Ccu*. — 36 ἑαυτὸ *C*. — 37 τὸ om *u*.

146b1 τὸ om *u*. — 3 τοῖς *P*. — 4 ἕκαστον pr *q*. — ὅπερ] ὅπερ ἐστὶ *Ccuf*, om *P*. — τὸ] τῷ *P*, corr *ACf*. — 7 δεῖ *Ccuq*. — 8 ποτε om *Ccuqf*. — ὁρισμῷ *ACPcuq*. — 9 εἰ] εἴ τινος *P*. — εἰρημένου *Pu*. — ἀποδίδοται *u*. — 11 δὴ] οὖν *CPcuqf*. — pr ἢ om *AB*. — 13 ἀπέδωκεν *APf*, ἀποδέδοται *q*. — 14 οὐθὲν *C*. — alt γὰρ] δὲ *u*. — 15 καὶ] καὶ τὸ utrumque *u*, alt *Cc*. — 16 τοιοῦτο *u*. — 17 πλεῖστοι τὸ ἥδεσθαι *C*. — 20 διώρισται *P*. — ποίου ἢ πόσου *Ccu*. — ἢ τοῦ ποίου *P*. — 22 ὁ om *CPcuf*. — πάντες...τιμῆς rc supra vs *Aq*, om *CP*, sed repetit *P* post 24 διαφοράς verba πάντες...24 διαφοράς.

ὥστ' οὐκ ἀπόχρη φιλότιμον εἰπεῖν τὸν ὀρεγόμενον τιμῆς, ἀλλὰ προσθετέον τὰς εἰρημένας διαφοράς. ὁμοίως δὲ καὶ
25 φιλοχρήματος ὁ πόσων ὀρεγόμενος χρημάτων ἢ ἀκρατὴς ὁ περὶ ποίας ἡδονάς· οὐ γὰρ ὁ ὑφ' οιασποτοῦν ἡδονῆς κρατούμενος ἀκρατὴς λέγεται, ἀλλ' ὁ ὑπό τινος. ἢ πάλιν, ὡς ὁρίζονται τὴν νύκτα σκιὰν γῆς, ἢ τὸν σεισμὸν κίνησιν γῆς, ἢ τὸ νέφος πύκνωσιν ἀέρος, ἢ τὸ πνεῦμα κίνησιν ἀέρος·
30 προσθετέον γὰρ πόσου καὶ ποίου καὶ ποῦ καὶ ὑπὸ τίνος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· ἀπολείπων γὰρ διαφορὰν ἡντινοῦν οὐ λέγει τὸ τί ἦν εἶναι. δεῖ δ' ἀεὶ πρὸς τὸ ἐνδεὲς ἐπιχειρεῖν· οὐ γὰρ ὁπωσοῦν γῆς κινηθείσης οὐδ' ὁποσησοῦν σεισμὸς ἔσται, ὁμοίως δ' οὐδ' ἀέρος ὁπωσοῦν οὐδ' ὁποσουοῦν κι-
35 νηθέντος πνεῦμα.

Ἔτι ἐπὶ τῶν ὀρέξεων εἰ μὴ πρόσκειται τὸ φαινόμενον, καὶ ἐφ' ὅσων ἄλλων ἁρμόττει, οἷον ὅτι ἡ βούλησις
p. 147 ὄρεξις ἀγαθοῦ, ἡ δ' ἐπιθυμία ὄρεξις ἡδέος, ἀλλὰ μὴ φαινομένου ἀγαθοῦ ἢ ἡδέος. πολλάκις γὰρ λανθάνει τοὺς ὀρεγομένους ὅ τι ἀγαθὸν ἢ ἡδύ ἐστιν, ὥστ' οὐκ ἀναγκαῖον ἀγαθὸν ἢ ἡδὺ εἶναι, ἀλλὰ φαινόμενον μόνον. ἔδει οὖν οὕτω καὶ τὴν
5 ἀπόδοσιν ποιήσασθαι. ἐὰν δὲ καὶ ἀποδῷ τὸ εἰρημένον, ἐπὶ τὰ εἴδη ἀκτέον τὸν τιθέμενον ἰδέας εἶναι· οὐ γάρ ἐστιν ἰδέα φαινομένου οὐδενός, τὸ δ' εἶδος πρὸς τὸ εἶδος δοκεῖ λέγεσθαι, οἷον αὐτὴ ἐπιθυμία αὐτοῦ ἡδέος καὶ αὐτὴ βούλησις αὐτοῦ ἀγαθοῦ. οὐκ ἔσται οὖν φαινομένου ἀγαθοῦ οὐδὲ φαινο-

---

23 εἰπεῖν φιλότιμον Ccu. — τὸν om C. — 24 καὶ] καὶ ὁ C. — 26 οὐδὲ γὰρ Cc. — ὑπὸ ποιασοῦν cu, ὑφ' ὁποιασοῦν C, ὑφ' οἱασοῦν P. — κρατούμενος ἡδονῆς P. — 27 ἢ om f. — 28 γῆς] γῆς τοῦ ἡλίου ὑπὸ γῆν ὄντος ἢ rc C. — ἢ...γῆς rc C. — γῆς κίνησιν f. — γῆς ...πύκνωσιν pr om A. — 30 ποίου καὶ πόσου q. — καὶ ποῦ om ABC. — 31 ἀπολιπὼν CPcu. — 32 ἡτιναοῦν Cuf, ἡτιν^α οὖν AB. — λέγω u. — πρὸς] καὶ P. — 33 γῆς] τῆς γῆς CPcu. — 34 ἔστιν P, pr A, om C. — οὐδὲ τοῦ ἀέρος Ccu. — 35 πνεῦμα (τὸ C) πνεῦμά ἐστιν CPcu.

147a2 ἢ om B. — γὰρ pr om A. — 3 τι] τι ἢ f. — ἐστιν om Ccuq. — 4 ἢ pr om A. — εἶναι om P. — 5 καὶ om CPcq. — προσαποδῷ CPcuq. — 7 δ'] γὰρ P. — τὸ om P. — 8 αὐτοεπιθυμία αὐτοηδέος (αὐτοεῖδος u) καὶ αὐτοβούλησις (P) αὐτοαγαθοῦ cuf, corr AC. — 9 αὐτοῦ ἀγαθοῦ] οὐδὲ φαινομένου ἡδέος αὐτοεπιθυμία P. — οὐκ ...ἡδέος] φαινομένου δ' ἀγαθοῦ οὐκ ἔσται (ἔστι q) (αὐτοβούλησις add corr C) οὐδὲ φαινομένου ἡδέος (αὐτοεπιθυμία corr add C) Ccufq. — ἔστιν CPcufq, corr A.

μένου ἡδέος· ἄτοπον γὰρ τὸ εἶναι αὐτὸ φαινόμενον ἀγα- 10
θὸν ἢ ἡδύ.

Ἔτι ἐὰν μὲν ᾖ τῆς ἕξεως ὁ ὁρισμός, σκοπεῖν ἐπὶ τοῦ 9
ἔχοντος, ἐὰν δὲ τοῦ ἔχοντος, ἐπὶ τῆς ἕξεως· ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. οἷον εἰ τὸ ἡδὺ ὅπερ ὠφέλιμον,
καὶ ὁ ἡδόμενος ὠφελούμενος. καθόλου δ' εἰπεῖν, ἐν τοῖς τοι- 15
ούτοις ὁρισμοῖς τρόπον τινὰ πλείω ἑνὸς συμβαίνει τὸν ὁριζό-
μενον ὁρίζεσθαι· ὁ γὰρ τὴν ἐπιστήμην ὁριζόμενος τρόπον τινὰ
καὶ τὴν ἄγνοιαν ὁρίζεται, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐπιστῆμον καὶ
τὸ ἀνεπιστῆμον καὶ τὸ ἐπίστασθαι καὶ τὸ ἀγνοεῖν· τοῦ γὰρ
πρώτου δήλου γενομένου τρόπον τινὰ καὶ τὰ λοιπὰ δῆλα γί- 20
νονται. σκεπτέον οὖν ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων μή τι διαφωνῇ,
στοιχείοις χρώμενον τοῖς ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν συστοίχων.

Ἔτι ἐπὶ τῶν πρός τι σκοπεῖν εἰ πρὸς ὃ τὸ γένος ἀποδί-
δοται, τὸ εἶδος πρὸς ἐκεῖνό τι ἀποδίδοται, οἷον εἰ ἡ ὑπόλη-
ψις πρὸς ὑποληπτόν, ἥ τὶς ὑπόληψις πρός τι ὑποληπτόν, 25
καὶ εἰ τὸ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ πολλοστημόριον, τὸ τὶ πολ-
λαπλάσιον πρὸς τὸ τὶ πολλοστημόριον· εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἀπο-
δίδοται, δῆλον ὅτι ἡμάρτηται.

Ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ τοῦ ἀντικειμένου ὁ ἀντικείμενος λόγος,
οἷον τοῦ ἡμίσεος ὁ ἀντικείμενος τῷ τοῦ διπλασίου· εἰ γὰρ δι- 30
πλάσιον τὸ ἴσῳ ὑπερέχον, ἥμισυ τὸ ἴσῳ ὑπερεχόμενον. καὶ
ἐπὶ τῶν ἐναντίων δ' ὡσαύτως. ὁ γὰρ ἐναντίος τοῦ ἐναντίου λό-
γος ἔσται κατὰ μίαν τινὰ συμπλοκὴν τῶν ἐναντίων, οἷον εἰ
ὠφέλιμον τὸ ποιητικὸν ἀγαθοῦ, βλαβερὸν τὸ ποιητικὸν κακοῦ
ἢ τὸ φθαρτικὸν ἀγαθοῦ· θάτερον γὰρ τούτων ἀναγκαῖον ἐναν- 35
τίον εἶναι τῷ ἐξ ἀρχῆς ῥηθέντι. εἰ οὖν μηδέτερον ἐναντίον τῷ b
ἐξ ἀρχῆς ῥηθέντι, δῆλον ὅτι οὐδέτερος ἂν εἴη τῶν ὕστερον
ἀποδοθέντων τοῦ ἐναντίου λόγος, ὥστ' οὐδ' ὁ ἐξ ἀρχῆς ἀπο-

---

10 ἀγαθὸν γὰρ *P*. — αὐτοφαινόμενον *P*, corr *A*. — 11 τι ante ἢ add *P*, post ἡδὺ *cu*. — 13 ἂν *C*. — καὶ pr om *A*. — 18 καὶ τὸ ἐπιστῆμον pr om *A*. — 19 τούτου γὰρ *P* omisso πρώτου, τοῦ πρώτου γὰρ *A*. — 20 γινομένου *C*. — γιγνομένου (γινομένου *f*, γενομένου *u*) δήλου *qfuc*. — καὶ τὰ λοιπὰ τρόπον τινὰ *Ccuqf*. — γίνεται *CPcuqf*. — 21 διαφωνεῖ c, pr *C*. — 24 ἐκείνου *C*. — τι et εἰ om *P*. — 25 πρὸς τὸ ὑποληπτόν *cu*. — ἡ] καὶ ἡ *Ccu*, ἢ *P*. — 27 ἀποδέδοται *Ccu*. — 30 οἷον εἰ τοῦ *Ccu*. — 31 τὸ ἐν ἴσῳ bis *u*, alt *CPc*. — 32 ἐναντίων] ἄλλων pr *A*. — 33 μίαν γέ τινα *P*.

147b1 ῥηθέντι . . . 2 ὅτι corr *A*. — 1 ἐναντίον] ὁρισμός ἐστι *P*, ἐναντίον ἐστὶ *Ccuqf*, rc *A*. — 2 οὐδέτερον pr *A*. — ὑστέρων *cuq*. — 3 ὥστ'] δῆλον ὡς *P*, pr om *C*. — ὁ om *P*. — ἀποδοθεὶς λόγος ὀρθῶς *cu*.

δοθεὶς ὀρθῶς ἀποδέδοται. ἐπεὶ δ' ἔνια τῶν ἐναντίων στερήσει
5 θατέρου λέγεται, οἷον ἡ ἀνισότης στέρησις ἰσότητος δοκεῖ εἶναι
(ἄνισα γὰρ τὰ μὴ ἴσα λέγεται), δῆλον οὖν ὅτι τὸ μὲν κατὰ
στέρησιν λεγόμενον ἐναντίον ἀναγκαῖον ὁρίζεσθαι διὰ θατέρου,
τὸ δὲ λοιπὸν οὐκέτι διὰ τοῦ κατὰ στέρησιν λεγομένου· συμ-
βαίνοι γὰρ ἂν ἑκάτερον δι' ἑκατέρου γνωρίζεσθαι. ἐπισκεπτέον
10 δ' ἐν τοῖς ἐναντίοις τὴν τοιαύτην ἁμαρτίαν, οἷον εἴ τις ὁρί-
σαιτο τὴν ἰσότητα εἶναι τὸ ἐναντίον ἀνισότητι· διὰ γὰρ τοῦ
κατὰ στέρησιν λεγομένου ὁρίζεται. ἔτι τὸν οὕτως ὁριζόμενον
ἀναγκαῖον αὐτῷ τῷ ὁριζομένῳ χρῆσθαι. δῆλον δὲ τοῦτο,
ἐὰν μεταληφθῇ ἀντὶ τοῦ ὀνόματος ὁ λόγος· εἰπεῖν γὰρ ἢ
15 ἀνισότητα οὐδὲν διαφέρει ἢ στέρησιν ἰσότητος. ἔσται οὖν ἡ ἰσό-
της τὸ ἐναντίον στερήσει ἰσότητος, ὥστ' αὐτῷ ἂν εἴη κεχρη-
μένος. ἂν δὲ μηδέτερον τῶν ἐναντίων κατὰ στέρησιν λέγηται,
ἀποδοθῇ δ' ὁ λόγος ὁμοίως, οἷον ἀγαθὸν τὸ ἐναντίον κακῷ,
δῆλον ὅτι κακὸν τὸ ἐναντίον ἀγαθῷ ἔσται· τῶν γὰρ οὕτως
20 ἐναντίων ὁμοίως ὁ λόγος ἀποδοτέος. ὥστε πάλιν αὐτῷ τῷ
ὁριζομένῳ συμβαίνει χρῆσθαι· ἐνυπάρχει γὰρ ἐν τῷ τοῦ
κακοῦ λόγῳ τὸ ἀγαθόν. ὥστ' εἰ ἀγαθόν ἐστι τὸ κακῷ ἐναν-
τίον, τὸ δὲ κακὸν οὐδὲν διαφέρει ἢ τὸ τῷ ἀγαθῷ ἐναντίον,
ἔσται ἀγαθὸν τὸ ἐναντίον τῷ τοῦ ἀγαθοῦ ἐναντίῳ. δῆλον οὖν
25 ὅτι αὐτῷ κέχρηται.

Ἔτι εἰ τὸ κατὰ στέρησιν λεγόμενον ἀποδιδοὺς μὴ ἀπο-
δέδωκεν οὗ ἐστὶ στέρησις, οἷον τῆς ἕξεως ἢ τοῦ ἐναντίου ἢ ὁτου-

---

4 τῶν] τῇ τῶν P. — 5 θατέρου λέγονται BP, λέγεται (quod om c) θατέρου Cuqf. — 6 οὖν om CPuqf, del vult A. — ὅτι] ὡς CPf. — 7 ἐναντίον om Cc. — 8 διὰ] δεῖ διὰ Ccuq. — λεγομένου ὁρίζεσθαι συμβαίνει (ἐνδέχεται pro συμβ. u) qu. — λεγομένου ὁρίζεσθαι (ἐν ἄλλῳ add P) οὐ (οὐ om c) γὰρ ἐνδέχεται (ἐνδέχεται γὰρ c) ἑκάτερον δι' CPc. — 9 ἂν om u. — 10 δ'] οὖν Ccuqf, pr om A. — 11 εἶναι om C. — τὸ ante τὴν P, om u. — 13 ἀνάγκη cu. — 14 ἂν u. — εἰπεῖν...στέρησιν] ἐπεὶ (ἐπειδὴ C) γὰρ ἡ ἀνισότης οὐδὲν (οὐδενὶ C) διαφέρει καὶ ἡ στέρησις PuC. — 15 οὖν ἡ om Pu. — 16 εἴη] ᾖ C. — κεχρημένος] κεχρ. εἰ μή τις λέγοι ὅτι οὐδὲ τὴν ἀνισότητα οὕτως ὁριοῦμαι ἐναντίον ἰσότητος, ἀλλ' οὐ συμμετρίαν σωμάτων ἢ συμμετρίαν πόσου P, rc mg C ut schol. — 17 ὅταν f. — δὲ om B. — στέρησιν ᾖ ἢ λέγηται P. — 19 δῆλον γὰρ ὅτι καὶ κακὸν CPu. — 21 χρῆσθαι συμβαίνει Cu. — 22 εἰ] ἐπεὶ CPu, εἴπερ f. — τὸ] τὸ τῷ CP. — κακὸν B. — 24 ἔσται] ἔσται οὖν Pu. — 25 ὅτι om u. — συγκέχρηται u. — 26 ἀποδιδοὺς pr om A. — 27 ἐστὶν ἡ στέρησις C. — ὁτονοῦν] ὁτονοῦν ἐστὶν ἢ (quae del vult) εἰ τούτων C.

οὖν ἐστὶν ἡ στέρησις· καὶ εἰ μὴ ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι προσέθηκεν, ἢ ἁπλῶς ἢ ἐν ᾧ πρώτῳ πέφυκε γίνεσθαι, οἷον εἰ τὴν ἄγνοιαν εἰπὼν στέρησιν μὴ ἐπιστήμης στέρησιν εἶπεν, ἢ μὴ 30 προσέθηκεν ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι, ἢ προσθεὶς μὴ ἐν ᾧ πρώτῳ ἀπέδωκεν, οἷον ὅτι οὐκ ἐν τῷ λογιστικῷ ἀλλ' ἐν ἀνθρώπῳ ἢ ψυχῇ· ἐὰν γὰρ ὁτιοῦν τούτων μὴ ποιήσῃ, ἡμάρτηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὴν τυφλότητα μὴ ὄψεως στέρησιν ἐν ὀφθαλμῷ εἶπεν· δεῖ γὰρ τὸν καλῶς ἀποδιδόντα τὸ 35 τί ἐστι, καὶ τίνος ἐστὶν ἡ στέρησις ἀποδοῦναι καὶ τί ἐστι τὸ p. 148 ἐστερημένον.

Ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ μὴ λεγομένου κατὰ στέρησιν στερήσει ὡρίσατο, οἷον καὶ ἐπὶ τῆς ἀγνοίας δόξειεν ἂν ὑπάρχειν ἡ τοιαύτη ἁμαρτία τοῖς μὴ κατ' ἀπόφασιν τὴν ἄγνοιαν λέ- 5 γουσιν. τὸ γὰρ μὴ ἔχον ἐπιστήμην οὐ δοκεῖ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ διηπατημένον, διὸ οὔτε τὰ ἄψυχα οὔτε τὰ παιδία φαμὲν ἀγνοεῖν, ὥστ' οὐ κατὰ στέρησιν ἐπιστήμης ἡ ἄγνοια λέγεται.

Ἔτι εἰ τῶν ὁμοίων τοῦ ὀνόματος πτώσεων αἱ ὅμοιαι **10** τοῦ λόγου πτώσεις ἐφαρμόττουσιν, οἷον εἰ ὠφέλιμον τὸ ποιη- 11 τικὸν ὑγιείας, ὠφελίμως τὸ ποιητικῶς ὑγιείας καὶ ὠφεληκὸς τὸ πεποιηκὸς ὑγίειαν.

Σκοπεῖν δὲ καὶ ἐπὶ τὴν ἰδέαν εἰ ἐφαρμόσει ὁ λεχθεὶς ὅρος. ἐπ' ἐνίων γὰρ οὐ συμβαίνει, οἷον ὡς Πλάτων ὁρίζε- 15 ται τὸ θνητὸν προσάπτων ἐν τοῖς τῶν ζῴων ὁρισμοῖς· ἡ γὰρ ἰδέα οὐκ ἔσται θνητή, οἷον αὐτοάνθρωπος, ὥστ' οὐκ ἐφαρμόσει ὁ λόγος ἐπὶ τὴν ἰδέαν. ἁπλῶς δ' οἷς πρόσκειται τὸ ποιητικὸν ἢ παθητικόν, ἀνάγκη διαφωνεῖν ἐπὶ τῆς ἰδέας τὸν ὅρον· ἀπαθεῖς γὰρ καὶ ἀκίνητοι δοκοῦσιν αἱ ἰδέαι τοῖς λέ- 20 γουσιν ἰδέας εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ τοιοῦτοι λόγοι χρήσιμοι.

---

28 ἡ om *u*. — *γίνεσθαι πέφυκε u*. — 29 *πέφυκε πρώτῳ C*. — *εἰ* om *AB*. — 30 *στέρησιν εἰπὼν Cu*. — *μὴ*] *ἢ P*. — *ἢ εἰ μὴ P*. — 31 *ᾧ*] *τῷ P*. — *ἢ*] *ἡ στέρησις ἢ u*. — 32 *πρώτῳ*] *πρώτῳ πέφυκεν u*. — *ἀποδέδωκεν Cu*. — *οὐκ* om *P*. — alt *ἐν*] *ἐν τῷ P*, *οὐκ ἐν u*. — 33 *ἂν Cu*. — *τῶν τοιούτων C*. — 35 *τὸ*] *τὸν ὁρισμὸν τὸ P*.

148a1 *ἡ* om *P*. — *ἀποδιδόναι CPu*. — 4 *καὶ* om *P*. — 5 *μὴ* om *u*, del vult *C*. — 8 *λέγομεν u*. — 10 *εἰ ἐπὶ τῶν f*. — *ὅμοιοι C*. — 12 *ὠφελίμως τὸ π. ὑγ.* om *C*. — 18 *ὁ λόγος* post *ἰδέαν C*, om *f*. — *δ' ἐν οἷς CPu*. — 19 *ἢ*] *ἢ καὶ P*. — *ἢ παθητικόν* om *C*. — 20 *εἶναι* add ante *αἱ C*, post *ἰδέαι cq*. — *τοῖς . . . ἰδέας* om *u*. — 21 *ἰδέας. πρὸς δὲ τοὺς τοιούτους C*. — *τούτους Ccfq*, corr *AB*.

Ἔτι εἰ τῶν καθ' ὁμωνυμίαν λεγομένων ἕνα λόγον ἁπάντων κοινὸν ἀπέδωκεν. συνώνυμα γὰρ ὧν εἷς ὁ κατὰ τοὔ-
25 νομα λόγος, ὥστ' οὐδενὸς τῶν ὑπὸ τοὔνομα ὁ ἀποδοθεὶς ὅρος, εἰ δὴ ὁμοίως ἐπὶ πᾶν τὸ ὁμώνυμον ἐφαρμόττει. πέπονθε δὲ τοῦτο καὶ ὁ Διονυσίου τῆς ζωῆς ὅρος, εἴπερ ἐστὶ κίνησις γένους θρεπτοῦ σύμφυτος παρακολουθοῦσα· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τοῦτο τοῖς ζῴοις ἢ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχει· ἡ δὲ ζωὴ
30 οὐ καθ' ἓν εἶδος δοκεῖ λέγεσθαι, ἀλλ' ἑτέρα μὲν τοῖς ζῴοις ἑτέρα δὲ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχειν. ἐνδέχεται μὲν οὖν καὶ κατὰ προαίρεσιν οὕτως ἀποδοῦναι τὸν ὅρον ὡς συνωνύμου καὶ καθ' ἓν εἶδος πάσης τῆς ζωῆς λεγομένης· οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ συνορῶντα τὴν ὁμωνυμίαν, καὶ θατέρου βουλόμενον τὸν ὁρι-
35 σμὸν ἀποδοῦναι, λαθεῖν μὴ ἴδιον ἀλλὰ κοινὸν ἀμφοῖν λόγον ἀποδόντα. ἀλλ' οὐδὲν ἧττον, εἰ ὁποτερωσοῦν πεποίηκεν, ἡμάρτηκεν. ἐπεὶ δ' ἔνια λανθάνει τῶν ὁμωνύμων, ἐρω-
b τῶντι μὲν ὡς συνωνύμοις χρηστέον (οὐ γὰρ ἐφαρμόσει ὁ θατέρου ὅρος ἐπὶ θάτερον, ὥστε δόξει οὐχ ὡρίσθαι κατὰ τρόπον· δεῖ γὰρ ἐπὶ πᾶν τὸ συνώνυμον ἐφαρμόττειν), αὐτῷ δ' ἀποκρινομένῳ διαιρετέον. ἐπεὶ δ' ἔνιοι τῶν ἀποκρινομένων τὸ μὲν
5 συνώνυμον ὁμώνυμόν φασιν εἶναι, ὅταν μὴ ἐφαρμόττῃ ἐπὶ πᾶν ὁ ἀποδοθεὶς λόγος, τὸ δ' ὁμώνυμον συνώνυμον, ἐὰν ἐπ' ἄμφω ἐφαρμόττῃ, προδιομολογητέον ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἢ προσυλλογιστέον ὅτι ὁμώνυμον ἢ συνώνυμον, ὁπότερον ἂν ᾖ· μᾶλλον γὰρ συγχωροῦσιν οὐ προορῶντες τὸ συμ-
10 βησόμενον. ἂν δὲ μὴ γενομένης ὁμολογίας φῇ τις τὸ συνώνυμον ὁμώνυμον εἶναι διὰ τὸ μὴ ἐφαρμόττειν καὶ ἐπὶ τοῦτο τὸν ἀποδοθέντα λόγον, σκοπεῖν εἰ ὁ τούτου λόγος ἐφαρμόττει καὶ ἐπὶ τὰ λοιπά· δῆλον γὰρ ὅτι συνώνυμον ἂν εἴη τοῖς λοιποῖς. εἰ δὲ μή, πλείους ἔσονται ὁρισμοὶ τῶν λοιπῶν· δύο
15 γὰρ οἱ κατὰ τοὔνομα λόγοι ἐφαρμόττουσιν ἐπ' αὐτά, ὅ τε

---

23 εἰ] ἐπὶ *u*, corr *B*. — λεγ. ἐπὶ ἕνα *u*. — πάντων *Cu*. — 24 ἀποδέδωκε *C*. — 25 ἀποθεὶς *C*. — 26 λόγος *u*. — ἐπειδὴ *Cufq*, corr *AB*. — πάντων ὁμωνύμων *u*. — 30 ζῴοις ... 31 φυτοῖς pr om *C*. — 31 ὑπάρχει *Cu*. — 32 ἀποδιδόναι *u*. — 34 ὁμ. καθ' ἑτέρου *C*. — 36 ἀποδόντι *u*. — εἰ om *C*.

148b1 ἁρμόσει *u*. — 2 ὅρος] λόγος *Cu*. — 3 παντὸς συνωνύμου *A*, παντὸς συνώνυμον pr *B*. — 7 ἀμφοῖν *C*. — 8 ὁπότερον] ἢ ὁπότερον *u*. — 10 ἐὰν *u*. — 11 τούτου *Ccu*, corr *A*. — 13 δῆλον ... λοιποῖς rc mg *A*. — ἂν om *C*. — 14 τοῖς λοιποῖς *u*.

πρότερον ἀποδοθεὶς καὶ ὁ ὕστερον. πάλιν εἴ τις ὁρισάμενος
τῶν πολλαχῶς τι λεγομένων, καὶ τοῦ λόγου μὴ ἐφαρμότ-
τοντος ἐπὶ πάντα, ὅτι μὲν ὁμώνυμον μὴ λέγοι, τὸ δ' ὄνομα
μὴ φαίη ἐπὶ πάντα ἐφαρμόττειν, ὅτι οὐδ' ὁ λόγος, ῥητέον
πρὸς τὸν τοιοῦτον ὅτι τῇ μὲν ὀνομασίᾳ δεῖ χρῆσθαι τῇ πα- 20
ραδεδομένῃ καὶ παρεπομένῃ καὶ μὴ κινεῖν τὰ τοιαῦτα, ἔνια
δ' οὐ λεκτέον ὁμοίως τοῖς πολλοῖς.

11 Ἐὰν δὲ τῶν συμπεπλεγμένων τινὸς ἀποδοθῇ ὅρος, σκο-
πεῖν ἀφαιροῦντα τὸν θατέρου τῶν συμπεπλεγμένων λόγον,
εἰ καὶ ὁ λοιπὸς τοῦ λοιποῦ· εἰ γὰρ μή, δῆλον ὅτι οὐδ' ὁ 25
ὅλος τοῦ ὅλου. οἷον εἰ ὡρίσατο γραμμὴν πεπερασμένην εὐ-
θεῖαν πέρας ἐπιπέδου ἔχοντος πέρατα, οὗ τὸ μέσον ἐπιπροσ-
θεῖ τοῖς πέρασιν, εἰ τῆς πεπερασμένης γραμμῆς ὁ λόγος
ἐστὶ πέρας ἐπιπέδου ἔχοντος πέρατα, τοῦ εὐθέος δεῖ εἶναι τὸ
λοιπόν, οὗ τὸ μέσον ἐπιπροσθεῖ τοῖς πέρασιν. ἀλλ' ἡ ἄπει- 30
ρος οὔτε μέσον οὔτε πέρατα ἔχει, εὐθεῖα δ' ἐστίν, ὥστ' οὐκ ἔστιν
ὁ λοιπὸς τοῦ λοιποῦ λόγος.

Ἔτι εἰ συνθέτου ὄντος τοῦ ὁριζομένου ἰσόκωλος ὁ λόγος
ἀπεδόθη τῷ ὁριζομένῳ. ἰσόκωλος δὲ λέγεται ὁ λόγος εἶναι,
ὅταν ὅσαπερ ἂν ᾖ τὰ συγκείμενα, τοσαῦτα καὶ ἐν τῷ λόγῳ 35
ὀνόματα καὶ ῥήματα ᾖ. ἀνάγκη γὰρ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων ἐν
τοῖς τοιούτοις μεταλλαγὴν γίνεσθαι, ἢ πάντων ἢ τινῶν, ἐπειδὴ
οὐδὲν πλείω νῦν ἢ πρότερον ὀνόματα εἴρηται· δεῖ δὲ τὸν ὁριζό- p.149
μενον λόγον ἀντὶ τῶν ὀνομάτων ἀποδοῦναι, μάλιστα μὲν πάν-
των, εἰ δὲ μή, τῶν πλείστων. οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἁπλῶν ὁ
τοὔνομα μεταλαβὼν ὡρισμένος ἂν εἴη, οἷον ἀντὶ λωπίου ἱμάτιον.

Ἔτι δὲ μείζων ἁμαρτία, εἰ καὶ ἀγνωστοτέρων ὀνομά- 5
των τὴν μετάληψιν ἐποιήσατο, οἷον ἀντὶ ἀνθρώπου λευκοῦ
βροτὸν ἀργόν· οὔτε γὰρ ὥρισται ἧττόν τε σαφὲς οὕτω ῥηθέν.

---

16 πρότερος Ccu. — ὕστερος Cc. — 17 τι τῶν πολλαχῶς C. — 18 ὁμώνυμα C. — 19 φαίη μὴ C. — 21 καὶ παρεπομένῃ om C. — 23 ὁ λόγος C. — 25 alt ὁ om u. — 26 ὁρίσαιτο AB. — 27 ἔχον ABq, pr C. — 28 ὁ λόγος γραμμῆς AB. — ὁ om cufq. — 29 τὸ λοιπὸν δεῖ εἶναι Ccuq. — 34 δ' ὁ λόγος λέγεται C. — 35 ὅτε u. — ἂν om AB. — καὶ τὰ ἐν Ccuf. — 36 καὶ τὰ ῥήματα u. — αὐτῶν om A. — ἐν τοῖς τοιούτοις αὐτῶν τῶν ὀνομάτων cufq. — 37 γίγνεσθαι πάντων C.
149a1 οὐθὲν C. — 3 οὕτω μὲν γὰρ Ccuq. — 4 μεταβαλὼν u, pr A. — οὐχ ὡρισμένος C, οὐχ ὁριζόμενος f, corr A, οὐχ (rc supra vs) ὁρισάμενος c. — 6 ἀντὶ] ἀντὶ τοῦ Ccuq. — λευκοῦ ἀνθρώπου q. — 7 ἀσαφὲς οὕτω τὸ ῥηθέν C.

Σκοπεῖν δὲ καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν ὀνομάτων εἰ οὐ ταὐτὸν ἔτι σημαίνει, οἷον ὁ τὴν θεωρητικὴν ἐπιστήμην ὑπόλη-
10 ψιν θεωρητικὴν εἰπών. ἡ γὰρ ὑπόληψις τῇ ἐπιστήμῃ οὐ ταὐτόν, δεῖ δέ γε, εἴπερ μέλλει καὶ τὸ ὅλον ταὐτὸν εἶναι· τὸ μὲν γὰρ θεωρητικὸν κοινὸν ἐν ἀμφοτέροιν τοῖν λόγοιν ἐστί, τὸ δὲ λοιπὸν διάφορον.

Ἔτι εἰ θατέρου τῶν ὀνομάτων τὴν μετάληψιν ποιούμενος
15 μὴ τῆς διαφορᾶς ἀλλὰ τοῦ γένους τὴν μεταλλαγὴν ἐποιήσατο, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ἀρτίως ῥηθέντος. ἀγνωστότερον γὰρ ἡ θεωρητικὴ τῆς ἐπιστήμης· τὸ μὲν γὰρ γένος, τὸ δὲ διαφορά, πάντων δὲ γνωριμώτατον τὸ γένος· ὥστ' οὐ τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διαφορᾶς ἔδει τὴν μετάληψιν ποιήσασθαι, ἐπειδὴ ἀγνω-
20 στότερόν ἐστιν. ἢ τοῦτο μὲν γελοῖον τὸ ἐπιτίμημα· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὴν μὲν διαφορὰν τῷ γνωριμωτάτῳ ὀνόματι εἰρῆσθαι, τὸ δὲ γένος μή· οὕτω δ' ἐχόντων δῆλον ὅτι τοῦ γένους καὶ οὐ τῆς διαφορᾶς κατὰ τοὔνομα καὶ τὴν μετάληψιν ποιητέον. εἰ δὲ μὴ ὄνομα ἀντ' ὀνόματος ἀλλὰ λόγον ἀντ' ὀνό-
25 ματος μεταλαμβάνει, δῆλον ὅτι τῆς διαφορᾶς μᾶλλον ἢ τοῦ γένους ὁρισμὸν ἀποδοτέον, ἐπειδὴ τοῦ γνωρίσαι χάριν ὁ ὁρισμὸς ἀποδίδοται· ἧττον γὰρ ἡ διαφορὰ τοῦ γένους γνώριμον.

Εἰ δὲ τῆς διαφορᾶς τὸν ὅρον ἀποδέδωκε, σκοπεῖν εἰ καὶ
30 ἄλλου τινὸς κοινὸς ὁ ἀποδοθεὶς ὁρισμός, οἷον ὅταν τὸν περιττὸν ἀριθμὸν ἀριθμὸν μέσον ἔχοντα εἴπῃ, ἐπιδιοριστέον τὸ πῶς μέσον ἔχοντα. ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς κοινὸς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις ὑπάρχει, τοῦ δὲ περιττοῦ μετείληπται ὁ λόγος. ἔχει δὲ καὶ γραμμὴ καὶ σῶμα μέσον, οὐ περιττὰ ὄντα. ὥστ' οὐκ
35 ἂν εἴη ὁρισμὸς οὗτος τοῦ περιττοῦ. εἰ δὲ πολλαχῶς λέγεται τὸ μέσον ἔχον, διοριστέον τὸ πῶς μέσον ἔχον. ὥστ' ἢ ἐπιτίμησις ἔσται, ἢ συλλογισμὸς ὅτι οὐχ ὥρισται.

12 Πάλιν εἰ οὗ μὲν τὸν λόγον ἀποδίδωσι τῶν ὄντων ἐστί, τὸ δ' ὑπὸ τὸν λόγον μὴ τῶν ὄντων, οἷον εἰ τὸ λευκὸν ὡρί-

---

8 ἐν] εἰ corr c. — εἰ οὐ] εἰ u, οὐ corr c. — 11 ἔδει Bf, fort corr C. — 12 ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις BCcuqf, corr A, ἀμφοτέρων τῶν λόγων pr A. — 14 τὴν om u. — 20 τὸ om C. — 23 διαφορὰς κατὰ corr A. — alt καὶ om Bcuq, del C, del vult A. — 25 ἀντιμεταλαμβάνει AB, ἀντι del vult A. — 28 γνώριμος u. — 30 ὅρος cuqf. — τὸν om f. — 31 alt ἀριθμὸν pr om C. — ἐπιδιοριστέον... ἔχοντα om C. — 35 εἴη ὁ ὁρισμὸς Ccu.

σατο χρῶμα πυρὶ μεμιγμένον· ἀδύνατον γὰρ τὸ ἀσώμα- b
τον σώματι μεμῖχθαι, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη χρῶμα πυρὶ μεμι-
γμένον· λευκὸν δ' ἔστιν.

Ἔτι ὅσοι μὴ διαιροῦσιν ἐν τοῖς πρός τι πρὸς ὃ λέγεται,
ἀλλ' ἐν πλείοσι περιλαβόντες εἶπαν, ἢ ὅλως ἢ ἐπί τι ψεύ- 5
δονται, οἷον εἴ τις τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ὄντος εἶπεν. εἰ μὲν
γὰρ μηδενὸς τῶν ὄντων ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, δῆλον ὅτι ὅλως
ἔψευσται, εἰ δὲ τινὸς μὲν τινὸς δὲ μή, ἐπί τι ἔψευσται· δεῖ
γὰρ παντός, εἴπερ καθ' αὑτὸ καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ὄντος
εἶναι λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει τῶν πρός τι· 10
πᾶν γὰρ ἐπιστητὸν πρὸς ἐπιστήμην λέγεται. ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ ἀντιστρέφει πάντα τὰ πρός τι. ἔτι
εἴπερ ὁ μὴ καθ' αὑτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς τὴν ἀπό-
δοσιν ποιούμενος ὀρθῶς ἀποδίδωσιν, οὐ πρὸς ἓν ἀλλὰ πρὸς
πλείω ἕκαστον ἂν τῶν πρός τι λέγοιτο. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ 15
αὐτὸ καὶ ὂν καὶ λευκὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, ὥστε πρὸς ὁποι-
ονοῦν τούτων ἀποδοὺς ὀρθῶς ἂν εἴη ἀποδούς, εἴπερ ὁ κατὰ
συμβεβηκὸς ἀποδιδοὺς ὀρθῶς ἀποδίδωσιν. ἔτι δ' ἀδύνατον τὸν
τοιοῦτον λόγον ἴδιον τοῦ ἀποδοθέντος εἶναι· οὐ γὰρ μόνον ἡ
ἰατρικὴ ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν αἱ πολλαὶ πρὸς ὂν 20
λέγονται, ὥσθ' ἑκάστη ὄντος ἐπιστήμη ἔσται. δῆλον οὖν ὅτι ὁ
τοιοῦτος οὐδεμιᾶς ἐστὶν ἐπιστήμης ὁρισμός· ἴδιον γὰρ καὶ οὐ
κοινὸν δεῖ τὸν ὁρισμὸν εἶναι.

Ἐνίοτε δ' ὁρίζονται οὐ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα
εὖ ἔχον ἢ τετελεσμένον. τοιοῦτος δ' ὁ τοῦ ῥήτορος καὶ ὁ τοῦ 25
κλέπτου ὅρος, εἴπερ ἐστὶ ῥήτωρ μὲν ὁ δυνάμενος τὸ ἐν ἑκά-
στῳ πιθανὸν θεωρεῖν καὶ μηδὲν παραλείπειν, κλέπτης δ' ὁ
λάθρᾳ λαμβάνων· δῆλον γὰρ ὅτι τοιοῦτος ὢν ἑκάτερος ὁ μὲν
ἀγαθὸς ῥήτωρ ὁ δ' ἀγαθὸς κλέπτης ἔσται· οὐ γὰρ ὁ λάθρᾳ
λαμβάνων ἀλλ' ὁ βουλόμενος λάθρᾳ λαμβάνειν κλέπτης ἐστίν. 30

Πάλιν εἰ τὸ δι' αὑτὸ αἱρετὸν ὡς ποιητικὸν ἢ πρακτι-

149b1 πῦρ μεμ. ἀδ. σώματον (sic) pr *C.* — 2 μεμῖχθαι σώματι c, σ. μιχθῆναι *C.* — 5 εἶπον *Ccu.* — 7 ἡ om *AB.* — 8 ψεύδεται εἰ *AB.* — 9 ὄντος om *A.* — 10 εἶναι om *C.* — ἐπὶ] καὶ ἐπὶ *C.* — 12 τι· πᾶν γὰρ ἐπιστητὸν πρός τι. ἔτι *u.* — 13 ὁ om c, pr *A.* — 16 πρὸς] ὁ πρὸς *f*, corr *A.* — 17 ἀποδιδοὺς bis *Bf.* — 18 δ' om *u.* — 20 ἄλλων] ἄλλων δ' pr *C*, om *u.* — 22 ἐπιστήμης ἐστὶν *Cc.* — 25 εὖ] τὸ εὖ corr *A.* — 26 μὲν om *u.* — 27 παραλιπεῖν *B*, παραλείπων *Cuf.* — 30 λαβεῖν *u.* — 31 πρακτικὸν ἢ ποιητικὸν *u.*

κὸν ἢ ὁπωσοῦν δι' ἄλλο αἱρετὸν ἀποδέδωκεν, οἷον τὴν δικαιοσύνην νόμων σωστικὴν εἰπὼν ἢ τὴν σοφίαν ποιητικὴν εὐδαιμονίας· τὸ γὰρ ποιητικὸν ἢ σωστικὸν τῶν δι' ἄλλο αἱρετῶν.
35 ἢ οὐδὲν μὲν κωλύει τὸ δι' αὑτὸ αἱρετὸν καὶ δι' ἄλλο εἶναι αἱρετόν, οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἡμάρτηκεν ὁ οὕτως ὁρισάμενος τὸ δι' αὑτὸ αἱρετόν· ἑκάστου γὰρ τὸ βέλτιστον ἐν τῇ οὐσίᾳ μάλιστα, βέλτιον δὲ τὸ δι' αὑτὸ αἱρετὸν εἶναι τοῦ δι' ἕτερον, ὥστε τοῦτο καὶ τὸν ὁρισμὸν ἔδει μᾶλλον σημαίνειν.

p. 150 Σκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τινος ὁρισμὸν ἀποδιδοὺς τάδε ἢ τὸ
13 ἐκ τούτων ἢ τόδε μετὰ τοῦδε ὡρίσατο. εἰ μὲν γὰρ τάδε, συμβήσεται ἀμφοῖν καὶ μηδετέρῳ ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὴν δικαιοσύνην σωφροσύνην καὶ ἀνδρείαν ὡρίσατο· δύο γὰρ ὄντων
5 ἐὰν ἑκάτερος θάτερον ἔχῃ, ἀμφότεροι δίκαιοι ἔσονται καὶ οὐδέτερος, ἐπειδὴ ἀμφότεροι μὲν ἔχουσι δικαιοσύνην, ἑκάτερος δ' οὐκ ἔχει. εἰ δὲ μήπω τὸ εἰρημένον σφόδρα ἄτοπον διὰ τὸ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνειν τὸ τοιοῦτον (οὐδὲν γὰρ κωλύει ἀμφοτέρους ἔχειν μνᾶν μηδετέρου ἔχοντος), ἀλλ' οὖν τό
10 γε τἀναντία ὑπάρχειν αὐτοῖς παντελῶς ἄτοπον ἂν δόξειεν εἶναι. συμβήσεται δὲ τοῦτο, ἐὰν ὁ μὲν αὐτῶν σωφροσύνην καὶ δειλίαν ἔχῃ, ὁ δὲ ἀνδρείαν καὶ ἀκολασίαν· ἄμφω γὰρ δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ἕξουσιν. εἰ γὰρ ἡ δικαιοσύνη σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία ἐστίν, ἡ ἀδικία δειλία καὶ ἀκολασία ἔσται.
15 ὅλως τε ὅσα ἔστιν ἐπιχειρεῖν ὅτι οὐ ταὐτόν ἐστι τὰ μέρη καὶ τὸ ὅλον, πάντα χρήσιμα πρὸς τὸ νῦν εἰρημένον· ἔοικε γὰρ ὁ οὕτως ὁριζόμενος τὰ μέρη τῷ ὅλῳ ταὐτὰ φάσκειν εἶναι. μάλιστα δ' οἰκεῖοι γίνονται οἱ λόγοι, ἐφ' ὅσων κατάδηλός ἐστιν ἡ τῶν μερῶν σύνθεσις, καθάπερ ἐπ' οἰκίας καὶ τῶν ἄλ-
20 λων τῶν τοιούτων· δῆλον γὰρ ὅτι τῶν μερῶν ὄντων οὐδὲν κωλύει τὸ ὅλον μὴ εἶναι, ὥστ' οὐ ταὐτὸν τὰ μέρη τῷ ὅλῳ.

Εἰ δὲ μὴ ταῦτα ἀλλὰ τὸ ἐκ τούτων ἔφησεν εἶναι τὸ ὁριζόμενον, πρῶτον μὲν ἐπισκοπεῖν εἰ μὴ πέφυκεν ἕν γίνεσθαι ἐκ τῶν εἰρημένων· ἔνια γὰρ οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα

---

32 ὅλως οὖν *B*. — 34 διασωστικὸν *C*. — 36 διορισάμενος *u*. — 38 εἶναι αἱρετὸν *Ccu*.

150a1 τόδε ἢ *u*. — 5 εἰ . . . ἔχοι *Ccu*. — 6 ἐπεὶ *AC*. — 9 τὸ om *B*. — 10 δόξειεν ἂν *u*. — 12 ἀμφότεροι *Cc*, ἀμφότερα *u*, pr c. — 13 ἡ om *u*. — 14 ἐστίν *Ccu*. — 15 μέρη τε καὶ *u*. — 17 τὰ αὐτὰ *u*. — 19 ἡ τῶν μερῶν ἐστι *Ccu*. — ἐπ'] ἐστὶν *u*. — 22 ταὐτὰ corr c, ταὐτὸ *u*. — pr τὸ om *C*.

ὥστε μηδὲν ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι, οἷον γραμμὴ καὶ ἀριθμός. 25
ἔτι εἰ τὸ μὲν ὡρισμένον ἐν ἑνί τινι πέφυκε τῷ πρώτῳ γίνεσθαι, ἐξ ὧν δ' ἔφησεν αὐτὸ εἶναι, μὴ ἐν ἑνὶ τῷ πρώτῳ, ἀλλ' ἑκάτερον ἐν ἑκατέρῳ· δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἐκ τούτων ἐκεῖνο· ἐν οἷς γὰρ τὰ μέρη, καὶ τὸ ὅλον ἀνάγκη ὑπάρχειν, ὥστ' οὐκ ἐν ἑνὶ τὸ ὅλον πρώτῳ, ἀλλ' ἐν πλείοσιν. εἰ 30
δὲ καὶ τὰ μέρη καὶ τὸ ὅλον ἐν ἑνί τινι πρώτῳ, σκοπεῖν εἰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ τὸ ὅλον καὶ ἐν ἑτέρῳ τὰ μέρη. πάλιν εἰ τῷ ὅλῳ συμφθείρεται τὰ μέρη· ἀνάπαλιν γὰρ δεῖ συμβαίνειν, τῶν μερῶν φθαρέντων φθείρεσθαι τὸ ὅλον· τοῦ δ' ὅλου φθαρέντος οὐκ ἀναγκαῖον καὶ τὰ μέρη 35
ἐφθάρθαι. ἢ εἰ τὸ μὲν ὅλον ἀγαθὸν ἢ κακόν, τὰ δὲ μηδέτερα, ἢ ἀνάπαλιν τὰ μὲν ἀγαθὰ ἢ κακά, τὸ δ' ὅλον μηδέτερον· οὔτε γὰρ ἐκ μηδετέρου δυνατὸν ἢ ἀγαθόν τι ἢ κακὸν γενέσθαι, οὔτ' ἐκ κακῶν ἢ ἀγαθῶν μηδέτερον. ἢ εἰ μᾶλλον b
μὲν θάτερον ἀγαθὸν ἢ θάτερον κακόν, τὸ δ' ἐκ τούτων μὴ μᾶλλον ἀγαθὸν ἢ κακόν, οἷον εἰ ἡ ἀναίδεια ἐξ ἀνδρείας καὶ ψευδοῦς δόξης. μᾶλλον γὰρ ἀγαθὸν ἡ ἀνδρεία ἢ κακὸν ἡ ψευδὴς δόξα· ἔδει οὖν καὶ τὸ ἐκ τούτων ἀκολουθεῖν τῷ μᾶλ- 5
λον, καὶ εἶναι ἢ ἁπλῶς ἀγαθὸν ἢ μᾶλλον ἀγαθὸν ἢ κακόν. ἢ τοῦτο μὲν οὐκ ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ ἑκάτερον ᾖ καθ' αὑτὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν· πολλὰ γὰρ τῶν ποιητικῶν καθ' αὑτὰ μὲν οὐκ ἔστιν ἀγαθά, μιχθέντα δέ, ἢ ἀνάπαλιν, ἑκάτερον μὲν ἀγαθόν, μιχθέντα δὲ κακὸν ἢ οὐδέτερον. μάλιστα δὲ κατα- 10
φανὲς τὸ νῦν ῥηθὲν ἐπὶ τῶν ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν· ἔνια γὰρ τῶν φαρμάκων οὕτως ἔχει ὥσθ' ἑκάτερον μὲν εἶναι ἀγαθόν, ἐὰν δ' ἄμφω δοθῇ μιχθέντα, κακόν.

Πάλιν εἰ ἐκ βελτίονος καὶ χείρονος ὂν μή ἐστι τὸ ὅλον τοῦ μὲν βελτίονος χεῖρον, τοῦ δὲ χείρονος βέλτιον. ἢ οὐδὲ τοῦτ' 15

---

25 *μηθὲν C.* — 26 *τῷ πρώτῳ πέφυκε u.* — 27 *ἐξ . . . πρώτῳ* mg *u.* — 28 *ἐν ἑκατέρῳ* pr om *C.* — *εἴη τὸ ἐκ C.* — 29 *ἀνάγκη* om *u*, pr c. — 31 *δὲ* om *u.* — *τινι τῷ πρώτῳ Ccu.* — 35 *δ'* om *u.* — *ἀνάγκη Ccu.* — 36 *εἰ* om *cu.* — *δὲ δὲ μέρη Ccu.* — 38 *μηδετέρων C.* — *δυνατὸν* post bl *γίγνεσθαι* (hoc enim habent *Cc*) *Cc* et *u*, qui *γενέσθαι.* — pr *ἢ* om *cu.*

150b1 pr *ἢ* pr om *A.* — *μηδ' ἕτερον B.* — 5 *τὸ*] *τῷ q*, corr *f.* — *τὸ Buqf*, pr c. — 9 *ἢ*] *τισι γίνεται ἀγαθὰ τὰ δὲ u.* — 10 *κακὰ BC.* — 11 *καὶ*] *καὶ τῶν Ccuq.* — 12 *ὥσθ'*] *ὡς u.* — 13 *ἂν C.* — *μιχθέντα δοθῇ C.* — 14 *βελτίονος . . . ὂν* rc in lit *A.* — *ὂν* corr c, *ὢν u.* — 15 *μὲν* om *B.*

ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ καθ' αὑτὰ ᾖ τὰ ἐξ ὧν σύγκειται ἀγαθά, ἀλλ' οὐδὲν κωλύει τὸ ὅλον μὴ γίνεσθαι ἀγαθόν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀρτίως ῥηθέντων.

Ἔτι εἰ συνώνυμον τὸ ὅλον θατέρῳ· οὐ δεῖ γάρ, καθά-
20 περ οὐδ' ἐπὶ τῶν συλλαβῶν· οὐδενὶ γὰρ τῶν στοιχείων ἐξ ὧν σύγκειται ἡ συλλαβὴ συνώνυμός ἐστιν.

Ἔτι εἰ μὴ εἴρηκε τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως. οὐ γὰρ αὔταρκες πρὸς τὸ γνωρίσαι τὸ εἰπεῖν ἐκ τούτων· οὐ γὰρ τὸ ἐκ τούτων, ἀλλὰ τὸ οὕτως ἐκ τούτων ἑκάστου τῶν συνθέτων ἡ
25 οὐσία, καθάπερ ἐπ' οἰκίας· οὐ γὰρ ἂν ὁπωσοῦν συντεθῇ ταῦτα, οἰκία ἐστίν.

Εἰ δὲ τόδε μετὰ τοῦδε ἀποδέδωκε, πρῶτον μὲν ῥητέον ὅτι τόδε μετὰ τοῦδε ἢ τοῖσδε ταὐτὸν ἢ τῷ ἐκ τῶνδε· ὁ γὰρ λέγων μέλι μεθ' ὕδατος ἤτοι μέλι καὶ ὕδωρ λέγει ἢ τὸ
30 ἐκ μέλιτος καὶ ὕδατος, ὥστ' ἐὰν ὁποτερῳοῦν τῶν εἰρημένων ταὐτὸν ὁμολογήσῃ εἶναι τὸ τόδε μετὰ τοῦδε, ταὐτὰ ἁρμόσει λέγειν ἅπερ πρὸς ἑκάτερον τούτων ἔμπροσθεν εἴρηται. ἔτι διελόμενον ὁσαχῶς λέγεται ἕτερον μεθ' ἑτέρου, σκοπεῖν εἰ μηδαμῶς τόδε μετὰ τοῦδε. οἷον εἰ λέγεται ἕτερον μεθ' ἑτέ-
35 ρου ἢ ὡς ἔν τινι ταὐτῷ δεκτικῷ, καθάπερ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία ἐν ψυχῇ, ἢ ἐν τόπῳ τῷ αὐτῷ ἢ ἐν χρόνῳ τῷ αὐτῷ, μηδαμῶς δ' ἀληθὲς τὸ εἰρημένον ἐπὶ τούτων, δῆλον ὅτι οὐδενὸς ἂν εἴη ὁ ἀποδοθεὶς ὁρισμός, ἐπειδὴ οὐδαμῶς τόδε μετὰ
p. 151 τοῦδε ἐστίν. εἰ δὲ τῶν διαιρεθέντων ἀληθὲς τὸ ἐν ταὐτῷ χρόνῳ ἑκάτερον ὑπάρχειν, σκοπεῖν εἰ ἐνδέχεται μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ λέγεσθαι ἑκάτερον. οἷον εἰ τὴν ἀνδρείαν ὡρίσατο τόλμαν μετὰ διανοίας ὀρθῆς· ἐνδέχεται γὰρ τόλμαν μὲν ἔχειν τοῦ ἀποστε-
5 ρεῖν, ὀρθὴν δὲ διάνοιαν περὶ τὰ ὑγιεινά· ἀλλ' οὐδέπω ἀν-

---

16 ἂν C. — τὰ om C. — 17 ἀλλ'] ἐπὶ γὰρ τῶν μὴ καθ' αὑτὰ ἀγαθῶν f, rc C et rc mg A. — 21 συνώνυμόν C. — 24 ἑκάστῳ C. — ἡ om C. — 26 ἔσται C. — 27 ἀπέδωκε u. — 28 ὅτι τὸ τόδε qf. — ἢ τὸ τοῖσδε C, ἢ τῷ τάδε f. — ἤτοι τόδε καὶ τόδε λέγεται ἢ τόδε¦ἐκ q. — ταὐτόν ἐστιν ἢ f. — τῷ] τὸ A. — 30 ἂν Ccu. — 31 τὸ om corr C. — μετὰ τοῦδε pr om C. — ταῦτα Ccu. — ἁρμόττει C. — 33 ποσαχῶς C. — 36 τῷ αὐτῷ om C. — 37 τὸ] ᾗ τὸ u. — ἐπὶ τούτων εἰρημένον C. — ἐπὶ] ὑπὸ u. — 38 ἐπεὶ C.

151a1 διαιρεθέντων ὁσαχῶς λέγεται ἕτερον μεθ' ἑτέρου ἀληθὲς f, corr A, rc mg C. — τὸ] ἢ τὸ q, corr A, εἴη τὸ f. — αὐτῷ A, τῷ αὐτῷ Ccuqf, corr A. — 2 ὑπάρχειν ἑκάτερον cuqf. — σκοπεῖν corr c. — ταὐτὸν cuqf. — 3 ἑκάτερον λέγεσθαι Ccu. — 5 οὔπω Ccu.

δρεῖος ὁ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τόδε μετὰ τοῦδε ἔχων. ἔτι εἰ
καὶ πρὸς ταὐτὸν ἄμφω λέγεται, οἷον πρὸς τὰ ἰατρικά·
οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ τόλμαν καὶ ὀρθὴν διάνοιαν ἔχειν πρὸς
τὰ ἰατρικά· ἀλλ' ὅμως οὐδ' οὗτος ἀνδρεῖος ὁ τόδε μετὰ τοῦδε
ἔχων. οὔτε γὰρ πρὸς ἕτερον αὐτῶν ἑκάτερον δεῖ λέγεσθαι 10
οὔτε πρὸς ταὐτὸν τὸ τυχόν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τῆς ἀνδρείας τέ-
λος, οἷον πρὸς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους ἢ εἴ τι μᾶλλον τούτου
τέλος.

Ἔνια δὲ τῶν οὕτως ἀποδιδομένων οὐδαμῶς ὑπὸ τὴν εἰ-
ρημένην πίπτει διαίρεσιν, οἷον εἰ ἡ ὀργὴ λύπη μεθ' ὑπολή- 15
ψεως τοῦ ὀλιγωρεῖσθαι. ὅτι γὰρ διὰ τὴν ὑπόληψιν τὴν τοι-
αύτην ἡ λύπη γίνεται, τοῦτο βούλεται δηλοῦν· τὸ δὲ διὰ τόδε
γίνεσθαί τι οὐκ ἔστι ταὐτὸν τῷ μετὰ τούτου τόδ' εἶναι κατ'
οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων.

Πάλιν εἰ τὴν τούτων σύνθεσιν εἴρηκε τὸ ὅλον, οἷον τῆς **14**
ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος σύνθεσιν ζῷον, πρῶτον μὲν σκο- 21
πεῖν εἰ μὴ εἴρηκε ποία σύνθεσις, καθάπερ εἰ σάρκα ὁριζό-
μενος ἢ ὀστοῦν τὴν πυρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος εἶπε σύνθεσιν. οὐ
γὰρ ἀπόχρη τὸ σύνθεσιν εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ ποία τις προσ-
διοριστέον· οὐ γὰρ ὁπωσοῦν συντεθέντων τούτων σὰρξ γίνεται, 25
ἀλλ' οὑτωσὶ μὲν συντεθέντων σάρξ, οὑτωσὶ δ' ὀστοῦν. ἔοικε δ'
οὐδ' εἶναι τὸ παράπαν συνθέσει ταὐτὸν οὐδέτερον τῶν εἰρημέ-
νων· συνθέσει μὲν γὰρ πάσῃ διάλυσις ἐναντίον, τῶν δ' εἰρημένων
οὐδετέρῳ οὐδέν. ἔτι εἰ ὁμοίως πιθανὸν πᾶν τὸ σύνθετον σύνθε-
σιν εἶναι ἢ μηδέν, τῶν δὲ ζῴων ἕκαστον σύνθετον ὂν μή ἐστι 30
σύνθεσις, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν τῶν συνθέτων σύνθεσις ἂν εἴη.

Πάλιν εἰ ὁμοίως ἔν τινι πέφυκεν ὑπάρχειν τἀναντία,
ὥρισται δὲ διὰ θατέρου, δῆλον ὅτι οὐχ ὥρισται. εἰ δὲ μή,
πλείους τοῦ αὐτοῦ συμβήσεται ὁρισμοὺς εἶναι· τί γὰρ μᾶλλον
ὁ διὰ τούτου ἢ ὁ διὰ τοῦ ἑτέρου ὁρισάμενος εἴρηκεν, ἐπεὶ ὁ- 35
μοίως ἀμφότερα πέφυκε γίνεσθαι ἐν αὐτῷ; τοιοῦτος δ' ὁ

---

6 ταὐτῷ *C*. — 8 τόλμαν τινὰ καὶ *u*. — 9 οὐδ' οὕτως c, supra vs *C*. — 10 ἑκάτερον αὐτῶν *Ccu*. — 12 πρὸς om *C*. — 14 ἀποδεδομένων *u*. — 15 λύπη ἀποδοθῇ μεθ' *C*. — 17 τόδε] τοῦτο *Ccu*. — 18 ταὐτὸ *Bf*, pr *A*. — 19 τρόπον *u*. — 21 τοῦ om *Ccu*. — σύνθεσιν τὸ ζῷον *cu*, corr *A*. — 23 ἀέρος (εἶναι add *u*) σύνθεσιν εἶπεν *Ccu*. — 24 τὸ om *C*. — 27 οὐδ' om *u*. — 29 οὐδέτερον *B*. — ἔτι δ' εἰ *Cf*. — 32 ἔν τι *u*. — 33 οὐχ ὥρισται] οὐκ ἔσται *C*. — 35 alt ὁ διὰ om *C*. — ἐπειδὴ *C*. — 36 ἐν om *C*. — δὲ καὶ ὁ *u*.

b τῆς ψυχῆς ὅρος, εἰ ἔστιν οὐσία ἐπιστήμης δεκτική· ὁμοίως γὰρ καὶ ἀγνοίας ἐστὶ δεκτική.

Δεῖ δὲ καὶ ἐὰν μὴ πρὸς ὅλον ἔχῃ τις ἐπιχειρεῖν τὸν ὁρισμὸν διὰ τὸ μὴ γνώριμον εἶναι τὸ ὅλον, πρὸς τῶν μερῶν
5 τι ἐπιχειρεῖν, ἐὰν ᾖ γνώριμον καὶ μὴ καλῶς ἀποδεδομένον φαίνηται· τοῦ γὰρ μέρους ἀναιρεθέντος καὶ ὁ πᾶς ὁρισμὸς ἀναιρεῖται. ὅσοι τ' ἀσαφεῖς τῶν ὁρισμῶν, συνδιορθώσαντα καὶ συσχηματίσαντα πρὸς τὸ δηλοῦν τι καὶ ἔχειν ἐπιχείρημα, οὕτως ἐπισκοπεῖν· ἀναγκαῖον γὰρ τῷ ἀποκρινομένῳ ἢ
10 δέχεσθαι τὸ ἐκλαμβανόμενον ὑπὸ τοῦ ἐρωτῶντος, ἢ αὐτὸν διασαφῆσαι τί ποτε τυγχάνει τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ λόγου. ἔτι καθάπερ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις νόμον εἰώθασιν ἐπεισφέρειν, κἂν ᾖ βελτίων ὁ ἐπεισφερόμενος, ἀναιροῦσι τὸν ἔμπροσθεν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ὁρισμῶν ποιητέον καὶ αὐτὸν ὁρισμὸν ἕτερον
15 οἰστέον· ἐὰν γὰρ φαίνηται βελτίων καὶ μᾶλλον δηλῶν τὸ ὁριζόμενον, δῆλον ὅτι ἀνῃρημένος ἔσται ὁ κείμενος, ἐπειδὴ οὐκ εἰσὶ πλείους τοῦ αὐτοῦ ὁρισμοί.

Πρὸς ἅπαντας δὲ τοὺς ὁρισμοὺς οὐκ ἐλάχιστον στοιχεῖον τὸ πρὸς ἑαυτὸν εὐστόχως ὁρίσασθαι τὸ προκείμενον ἢ καλῶς
20 εἰρημένον ὅρον ἀναλαβεῖν· ἀνάγκη γάρ, ὥσπερ πρὸς παράδειγμα θεώμενον, τό τ' ἐλλεῖπον ὧν προσῆκεν ἔχειν τὸν ὁρισμὸν καὶ τὸ προσκείμενον περιέργως καθορᾶν, ὥστε μᾶλλον ἐπιχειρημάτων εὐπορεῖν.

Τὰ μὲν οὖν περὶ τοὺς ὁρισμοὺς ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω.

H.

Πότερον δὲ ταὐτὸν ἢ ἕτερον κατὰ τὸν κυριώτατον τῶν ῥηθέντων περὶ ταὐτοῦ τρόπων (ἐλέγετο δὲ κυριώτατα ταὐτὸν
30 τὸ τῷ ἀριθμῷ ἕν) σκοπεῖν ἔκ τε τῶν πτώσεων καὶ τῶν συ-

151b1 εἰ] ἐστίν, εἴπερ *u*. — 3 κἂν μὴ *Ccu*. — ἐπιχειρεῖν τὸν corr *C*. — 5 ἂν *Ccu*. — φαίνηται ἀποδεδομένον *Ccu*. — 7 δ' *Ccuf*. — συνδιαρθρώσαντα *f*, corr *AC*. — 8 σχηματίσαντα *C*. — 12 εἰώθασι νόμον *Ccu*. — 13 εἰσφερόμενος *C*, ἐπιφερόμενος *cu*. — 14 pr καὶ om *u*, alt *C*. — ἕτερον ὁρισμὸν *C*. — 17 ταὐτοῦ πλείονες *C*, τοῦ αὐτοῦ πλείους *cu*. — 18 ὅρους *Ccu*. — 19 ἑαυτὸ *u*. — ἢ καὶ καλῶς *C*. — 22 προκείμενον *u*. — 24 ὅρους *uf*. — Tit ζτ *Cc*. — 28 δὲ pr om *A*. — 29 τοῦ αὐτοῦ *uq*. — τρόπον *u*, τρόπον ῥητέον *CqN*. — 30 τὸ om *Cc*.

στοίχων καὶ τῶν ἀντικειμένων. εἰ γὰρ ἡ δικαιοσύνη ταὐτὸν τῇ ἀνδρείᾳ, καὶ ὁ δίκαιος τῷ ἀνδρείῳ καὶ τὸ δικαίως τῷ ἀνδρείως. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων· εἰ γὰρ τάδε ταὐτά, καὶ τὰ ἀντικείμενα τούτοις ταὐτὰ καθ' ὁποιανοῦν τῶν λεγομένων ἀντιθέσεων. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τὸ τούτῳ ἢ τούτῳ 35 ἀντικείμενον λαβεῖν, ἐπειδὴ ταὐτόν ἐστιν. πάλιν ἐκ τῶν ποιητικῶν καὶ φθαρτικῶν καὶ γενέσεων καὶ φθορῶν καὶ ὅλως τῶν p. 152 ὁμοίως ἐχόντων πρὸς ἑκάτερον· ὅσα γὰρ ἁπλῶς ταὐτά, καὶ αἱ γενέσεις αὐτῶν καὶ αἱ φθοραὶ αἱ αὐταί, καὶ τὰ ποιητικὰ καὶ φθαρτικά.

Σκοπεῖν δὲ καὶ ὧν θάτερον μάλιστα λέγεται ὁτιοῦν, εἰ 5 καὶ θάτερον τῶν αὐτῶν τούτων κατὰ τὸ αὐτὸ μάλιστα λέγεται, καθάπερ Ξενοκράτης τὸν εὐδαίμονα βίον καὶ τὸν σπουδαῖον ἀποδείκνυσι τὸν αὐτόν, ἐπειδὴ πάντων τῶν βίων αἱρετώτατος ὁ σπουδαῖος καὶ ὁ εὐδαίμων· ἓν γὰρ τὸ αἱρετώτατον καὶ μέγιστον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. 10 δεῖ δ' ἑκάτερον ἓν ἀριθμῷ εἶναι τὸ λεγόμενον μέγιστον ἢ αἱρετώτατον. εἰ δὲ μή, οὐκ ἔσται δεδειγμένον ὅτι ταὐτόν· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον, εἰ ἀνδρειότατοι τῶν Ἑλλήνων Πελοποννήσιοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, τοὺς αὐτοὺς εἶναι Πελοποννησίους Λακεδαιμονίοις, ἐπειδὴ οὐχ εἷς ἀριθμῷ Πελοποννήσιος οὐδὲ Λακε- 15 δαιμόνιος. ἀλλὰ περιέχεσθαι μὲν τὸν ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἀναγκαῖον, καθάπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων. εἰ δὲ μή, συμβήσεται ἀλλήλων εἶναι βελτίους, ἐὰν μὴ περιέχωνται οἱ ἕτεροι ὑπὸ τῶν ἑτέρων. ἀναγκαῖον γὰρ τοὺς Πελοποννησίους βελτίους εἶναι τῶν Λακεδαιμονίων, εἴπερ 20 μὴ περιέχονται οἱ ἕτεροι ὑπὸ τῶν ἑτέρων· πάντων γὰρ τῶν λοιπῶν εἰσὶ βελτίους. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀνάγκη βελτίους εἶναι τῶν Πελοποννησίων· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι πάντων τῶν λοιπῶν εἰσὶ βελτίους. ὥστε ἀλλήλων βελτίους γίνονται. δῆλον οὖν ὅτι ἓν ἀριθμῷ δεῖ εἶναι τὸ βέλτιστον καὶ 25

32 τὸ] τῷ *BN*. — τῷ] τὸ *Ac*, καὶ τῷ *N*. — 34 καὶ . . . ταὐτὰ rc mg *A*. — 35 γὰρ om *u*. — ἢ] ἢ τὸ *CN*. — 36 ταὐτά *Ccuf*, corr *A*.
152a1 καὶ τῶν φθαρτικῶν *Ccu*. — 3 αὐτῶν om *A*. — καὶ αἱ] καὶ *C*. — διαφοραὶ αἱ *u*. — 4 καὶ τὰ φθ. *Nuf*. — 6 τῶν αὐτῶν om *CN*. — 8 τὸν αὐτὸν ἀποδ. *N*. — 9 alt ὁ om *C*. — 10 καὶ τὸ μ. *u*. — 11 ἢ] ἢ καὶ *u*. — 12 ἔστι *u*. — οὐδὲ *u*. — 13 εἰ] εἰ οἱ *C*, οἱ *u*. — 14 (τοὺς add *N*) πελ. τοῖς λακ. *CcuN*. — 15 et 28 οὐδὲ] καὶ *Ccu*. — 16 μὲν om *N*. — 21 οἱ ἕτεροι pr om *C*. — 23 alt καὶ om *Cc*. — 24 εἰσὶ] γίνονται *u*. — 25 τὸν *AB*. — καὶ τὸ μέγ. *N*.

μέγιστον λεγόμενον, εἰ μέλλει ὅτι ταὐτὸν ἀποδείκνυσθαι. διὸ καὶ Ξενοκράτης οὐκ ἀποδείκνυσιν· οὐ γὰρ εἷς ἀριθμῷ ὁ εὐδαίμων οὐδ' ὁ σπουδαῖος βίος, ὥστ' οὐκ ἀναγκαῖον τὸν αὐτὸν εἶναι, διότι ἄμφω αἱρετώτατοι, ἀλλὰ τὸν ἕτερον ὑπὸ τὸν 30 ἕτερον.

Πάλιν σκοπεῖν εἰ ᾧ θάτερον ταὐτόν, καὶ θάτερον· εἰ γὰρ μὴ ἀμφότερα τῷ αὐτῷ ταὐτά, δῆλον ὅτι οὐδ' ἀλλήλοις.

Ἔτι ἐκ τῶν τούτοις συμβεβηκότων, καὶ οἷς ταῦτα συμβέβηκεν, ἐπισκοπεῖν· ὅσα γὰρ θατέρῳ συμβέβηκε, καὶ θα-35 τέρῳ δεῖ συμβεβηκέναι, καὶ οἷς θάτερον αὐτῶν συμβέβηκε, καὶ θάτερον δεῖ συμβεβηκέναι. εἰ δέ τι τούτων διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι οὐ ταὐτά.

Ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ μὴ ἐν ἑνὶ γένει κατηγορίας ἀμφότερα, ἀλλὰ τὸ μὲν ποιὸν τὸ δὲ ποσὸν ἢ πρός τι δηλοῖ. πάλιν εἰ b τὸ γένος ἑκατέρου μὴ ταὐτόν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθὸν τὸ δὲ κακόν, ἢ τὸ μὲν ἀρετὴ τὸ δ' ἐπιστήμη. ἢ εἰ τὸ μὲν γένος ταὐτόν, αἱ διαφοραὶ δὲ μὴ αἱ αὐταὶ ἑκατέρου κατηγοροῦνται, ἀλλὰ τοῦ μὲν ὅτι θεωρητικὴ ἐπιστήμη, τοῦ δ' ὅτι πρακτική. 5 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον, εἰ τὸ μὲν δέχεται τὸ μᾶλλον τὸ δὲ μή, ἢ εἰ ἄμφω μὲν δέχεται, μὴ ἅμα δέ, καθάπερ ὁ μᾶλλον ἐρῶν οὐ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ τῆς συνουσίας, ὥστ' οὐ ταὐτὸν ἔρως καὶ ἐπιθυμία συνουσίας.

10 Ἔτι ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ ἑκάτερον προστιθέμενον μὴ ποιεῖ τὸ ὅλον ταὐτόν. ἢ εἰ τοῦ αὐτοῦ ἀφ' ἑκατέρου ἀφαιρεθέντος τὸ λοιπὸν ἕτερον, οἷον εἰ διπλάσιον ἡμίσεος καὶ πολλαπλάσιον ἡμίσεος ταὐτὸν ἔφησεν εἶναι. ἀφαιρεθέντος γὰρ ἀφ' ἑκατέρου τοῦ ἡμίσεος τὰ λοιπὰ ταὐτὸν ἔδει 15 δηλοῦν, οὐ δηλοῖ δέ· τὸ γὰρ διπλάσιον καὶ πολλαπλάσιον οὐ ταὐτὸν δηλοῖ.

Σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον εἰ ἤδη τι συμβαίνει ἀδύνατον διὰ τῆς θέσεως, ἀλλὰ καὶ εἰ δυνατὸν ἐξ ὑποθέσεως ὑπάρ-

---

26 *μέλλοι* *AB*. — 29 *διότι ἄμφω αἱρετώτατοι* om *C*. — 34 *γὰρ θάτερον u*. — 35 *καὶ ... συμβεβηκέναι* om *N*. — 36 *εἰ*] *καὶ εἰ* *N*. — 39 *ἢ*] *τὸ δὲ u*.

152b3 *δὲ διαφοραὶ* *Ccu*. — 6 *ἐπιδέχεται* *Ccu*. — 8 *ὥστε ... συνουσίας* rc mg *C*. — 10 *τὸ αὐτὸ* *N*. — 11 *ταὐτοῦ* *C*. — 17 *σκεπτέον* *C*.

ξαι, καθάπερ τοῖς τὸ κενὸν καὶ τὸ πλῆρες ἀέρος ταὐτὸν φάσκουσιν. δῆλον γὰρ ὅτι ἐὰν ἐξέλθῃ ὁ ἀήρ, κενὸν μὲν οὐχ ἧσ- 20
σον ἀλλὰ μᾶλλον ἔσται, πλῆρες δ' ἀέρος οὐκέτι ἔσται. ὥστε ὑποτεθέντος τινὸς εἴτε ψευδοῦς εἴτ' ἀληθοῦς (οὐδὲν γὰρ διαφέρει) τὸ μὲν ἕτερον ἀναιρεῖται αὐτῶν, τὸ δ' ἕτερον οὔ. ὥστ' οὐ ταὐτόν.

Καθόλου δ' εἰπεῖν, ἐκ τῶν ὁπωσοῦν ἑκατέρου κατηγο- 25
ρουμένων, καὶ ὧν ταῦτα κατηγορεῖται, σκοπεῖν εἴ που διαφωνεῖ· ὅσα γὰρ θατέρου κατηγορεῖται, καὶ θατέρου κατηγορεῖσθαι δεῖ, καὶ ὧν θάτερον κατηγορεῖται, καὶ θάτερον κατηγορεῖσθαι δεῖ.

Ἔτι ἐπεὶ πολλαχῶς ταὐτὸν λέγεται, σκοπεῖν εἰ καθ' 30
ἕτερόν τινα τρόπον ταὐτά ἐστιν· τὰ γὰρ εἴδει ἢ γένει ταὐτὰ ἢ οὐκ ἀνάγκη ἢ οὐκ ἐνδέχεται ἀριθμῷ ταὐτὰ εἶναι, ἐπισκοποῦμεν δὲ πότερον οὕτω ταὐτὰ ἢ οὐχ οὕτως.

Ἔτι εἰ δυνατὸν θάτερον ἄνευ θατέρου εἶναι· οὐ γὰρ ἂν εἴη ταὐτόν. 35

2 Οἱ μὲν οὖν πρὸς ταὐτὸν τόποι τοσοῦτοι λέγονται. δῆλον δ' ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἅπαντες οἱ πρὸς ταὐτὸν ἀνασκευαστικοὶ τόποι καὶ πρὸς ὅρον χρήσιμοι, καθάπερ ἔμπροσθεν εἴρηται· εἰ γὰρ μὴ ταὐτὸν δηλοῖ τό τ' ὄνομα καὶ ὁ λόγος, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη ὁρισμὸς ὁ ἀποδοθεὶς λόγος. τῶν δὲ p.153
κατασκευαστικῶν τόπων οὐδεὶς χρήσιμος πρὸς ὅρον· οὐ γὰρ ἀπόχρη δεῖξαι ταὐτὸν τὸ ὑπὸ τὸν λόγον καὶ τοὔνομα πρὸς τὸ κατασκευάσαι ὅτι ὁρισμός, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πάντα δεῖ ἔχειν τὰ παρηγγελμένα τὸν ὁρισμόν. 5

3 Ἀναιρεῖν μὲν οὖν ὅρον οὕτως καὶ διὰ τούτων ἀεὶ πειρατέον· ἐὰν δὲ κατασκευάζειν βουλώμεθα, πρῶτον μὲν εἰδέναι δεῖ ὅτι οὐδεὶς ἢ ὀλίγοι τῶν διαλεγομένων ὅρον συλλογίζονται,

---

19 *τὸ αὐτὸ N.* — *φάσκουσιν εἶναι. δῆλον CN.* — 20 *ἂν C.* — *ἧττον CNcu.* — 21 *πλήρης N.* — 22 *γὰρ* om *N*, om corr *C.* — *διαφέρει εἰ τὸ A*, pr *B*, corr *C.* — 27 *δεῖ κατηγορεῖσθαι u.* — 30 *πολλαχῶς τὸ ταὐτὸν BCNf*, *ταὐτὰ q.* — *εἰ*] *εἰ καὶ BN*, pr *A*, corr *f.* — 31 *ταῦτα B.* — *εἴδη* corr *B* pr manu. — 32 pr *ἢ* del vult *A.* — *ἢ οὐκ ἀνάγκη* om *CNcufq.* — alt *ἢ* om *ABCNcu.* — *οὐκ ἐνδέχεται* del vult *A.* — *ἐνδέχεται καὶ ἀριθμῷ C.* — 33 *σκοποῦμεν N.* — *ταὐτὰ οὕτω f.* — 36 *πρὸς τὸ ταὐτὸν cuf*, corr *A*, id 37 *Nuf*, corr *A.*

153a4 *τἆλλα u.* — *ἄλλα ... ὁρισμόν* om *C.* — 4 *δεῖ πάντα cu.* — 6 *ὅρον καὶ οὕτως N.* — *τούτων*] *πάντων N.* — 8 *δεῖ* om *N.* — *διότι AB.* — *ὅρου f*, *ὅρων* pr *A.*

ἀλλὰ πάντες ἀρχὴν τὸ τοιοῦτον λαμβάνουσιν, οἷον οἵ τε περὶ
10 γεωμετρίαν καὶ ἀριθμοὺς καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας μαθήσεις· εἶθ' ὅτι δι' ἀκριβείας μὲν ἄλλης ἐστὶ πραγματείας ἀποδοῦναι καὶ τί ἐστιν ὅρος καὶ πῶς ὁρίζεσθαι δεῖ, νῦν δ' ὅσον ἱκανὸν πρὸς τὴν παροῦσαν χρείαν, ὥστε τοσοῦτον μόνον λεκτέον ὅτι δυνατὸν γενέσθαι ὁρισμοῦ καὶ τοῦ τί ἦν εἶναι συλ-
15 λογισμόν. εἰ γάρ ἐστιν ὅρος λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ πράγματι δηλῶν, καὶ δεῖ τὰ ἐν τῷ ὅρῳ κατηγορούμενα ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ πράγματος μόνα κατηγορεῖσθαι, κατηγορεῖται δ' ἐν τῷ τί ἐστι τὰ γένη καὶ αἱ διαφοραί, φανερὸν ὡς εἴ τις λάβοι ταῦτα μόνον ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ πράγματος κα-
20 τηγορεῖσθαι, ὅτι ὁ ταῦτα ἔχων λόγος ὅρος ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη· οὐ γὰρ ἐνδέχεται ἕτερον εἶναι ὅρον, ἐπειδὴ οὐδὲν ἕτερον ἐν τῷ τί ἐστι τοῦ πράγματος κατηγορεῖται.

Ὅτι μὲν οὖν ἐγχωρεῖ συλλογισμὸν ὅρου γενέσθαι, φανερόν· ἐκ τίνων δὲ δεῖ κατασκευάζειν, διώρισται μὲν ἐν ἑτέ-
25 ροις ἀκριβέστερον, πρὸς δὲ τὴν προκειμένην μέθοδον οἱ αὐτοὶ τόποι χρήσιμοι. σκεπτέον γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀντικειμένων, καὶ ὅλους τοὺς λόγους καὶ κατὰ μέρος ἐπισκοποῦντα· εἰ γὰρ ὁ ἀντικείμενος τοῦ ἀντικειμένου, καὶ τὸν εἰρημένον τοῦ προκειμένου ἀνάγκη εἶναι. ἐπεὶ δὲ τῶν
30 ἐναντίων πλείους συμπλοκαί, ληπτέον τῶν ἐναντίων, ὁποίου ἂν μάλιστα φανῇ ὁ ἐναντίος ὁρισμός. ὅλους μὲν οὖν τοὺς λόγους καθάπερ εἴρηται σκεπτέον, κατὰ μέρος δ' ὧδε. πρῶτον μὲν οὖν ὅτι τὸ ἀποδοθὲν γένος ὀρθῶς ἀποδέδοται. εἰ γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ, τὸ δὲ προκείμενον μή ἐστιν ἐν τῷ αὐτῷ,
35 δῆλον ὅτι ἐν τῷ ἐναντίῳ ἂν εἴη, ἐπειδὴ ἀνάγκη τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν εἶναι. καὶ τὰς διαφορὰς δὲ τὰς ἐναντίας τῶν ἐναντίων ἀξιοῦμεν κατηγορεῖσθαι,

---

9 *πάντες ὡς ἀρχὴν N.* — *τοιοῦτο BCu.* — 13 *ὥστε* om *N.* — 14 *ὁρισμὸν u*, om *N.* — *τοῦ] τὸ A.* — 15 *ὁρισμὸς u.* — *εἶναι* om *q.* — 16 alt *ἐν] καὶ ἐν cuq.* — 17 *μόνα* om *Nq.* — *κατηγοροῦντες u.* — 19 *ταῦτα] ἃ C* deletis post *μόνον* litt quinque, *ταῦτα ἃ Nf*, corr *C.* — *κατηγορεῖται f.* — 20 *ὅτι] δεῖ ὅτι CN.* — *ἂν* om *u.* — 23 *γίνεσθαι C.* — 24 *μὲν οὖν ἐν u.* — 25 *κειμένην A.* — 28 *ἐπισκοποῦντας N.* — *εἶτε B.* — *γὰρ ὁ* corr *A.* — 29 *καὶ ὁ εἰρημένος. τοῦ εἰρημένου ἐξ ἀνάγκης ἔσται Cf.* — *εἶναι* pr om *A.* — *ἐπὶ Cf.* — 30 *ὁποῖος* pr *C*, *ὁποῦ N.* — 31 *ἂν* om *Cf.* — *μάλιστα* om *f.* — *φανείη Ccuq*, corr *A*, *φανερὸν ᾖ B*, fort pr *A.* — 33 *ἀποδίδοται* pr *AB.* — *τὸ ἐναντίον ἐν* pr om *C.* — 34 *αὐτῷ γένει δῆλον N.* — 35 *ἐν τῷ* pr om *C.* — 37 *δὲ* om *q.*

καθάπερ λευκοῦ καὶ μέλανος· τὸ μὲν γὰρ διακριτικὸν τὸ δὲ συγκριτικὸν ὄψεως. ὥστ᾽ εἰ τοῦ ἐναντίου αἱ ἐναντίαι κατη- b
γοροῦνται, τοῦ προκειμένου αἱ ἀποδοθεῖσαι κατηγοροῖντ᾽ ἄν. ὥστ᾽ ἐπεὶ καὶ τὸ γένος καὶ αἱ διαφοραὶ ὀρθῶς ἀποδέδονται, δῆλον ὅτι ὁρισμὸς ἂν εἴη ὁ ἀποδοθείς. ἢ οὐκ ἀναγκαῖον τῶν ἐναντίων τὰς ἐναντίας διαφορὰς κατηγορεῖσθαι, ἂν μὴ ἐν 5
τῷ αὐτῷ γένει ᾖ τὰ ἐναντία· ὧν δὲ τὰ γένη ἐναντία, οὐδὲν κωλύει τὴν αὐτὴν διαφορὰν κατ᾽ ἀμφοῖν λέγεσθαι, οἷον κατὰ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας· τὸ μὲν γὰρ ἀρετὴ τὸ δὲ κακία ψυχῆς, ὥστε τὸ ψυχῆς διαφορὰ ἐν ἀμφοῖν λέγεται, ἐπειδὴ καὶ σώματός ἐστιν ἀρετὴ καὶ κακία. ἀλλ᾽ οὖν 10
τοῦτό γ᾽ ἀληθές, ὅτι τῶν ἐναντίων ἢ ἐναντίαι ἢ αἱ αὐταὶ διαφοραί εἰσιν. εἰ οὖν τοῦ ἐναντίου ἡ ἐναντία κατηγορεῖται, τούτου δὲ μή, δῆλον ὅτι ἡ εἰρημένη τούτου ἂν κατηγοροῖτο. καθόλου δ᾽ εἰπεῖν, ἐπεὶ ὁ ὁρισμός ἐστιν ἐκ γένους καὶ διαφορῶν, ἂν ὁ τοῦ ἐναντίου ὁρισμὸς φανερὸς ᾖ, καὶ ὁ τοῦ προκει- 15
μένου ὁρισμὸς φανερὸς ἔσται. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἢ ἐν τῷ ἐναντίῳ, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ ἢ ἐναντίαι τῶν ἐναντίων ἢ αἱ αὐταὶ κατηγοροῦνται, δῆλον ὅτι τοῦ προκειμένου ἤτοι τὸ αὐτὸ γένος ἂν κατηγοροῖτο ὅπερ καὶ τοῦ ἐναντίου, αἱ δὲ διαφοραὶ ἐναντίαι, ἢ ἅπασαι ἢ τινές, 20
αἱ δὲ λοιπαὶ αἱ αὐταί· ἢ ἀνάπαλιν αἱ μὲν διαφοραὶ αἱ αὐταὶ τὰ δὲ γένη ἐναντία· ἢ ἄμφω ἐναντία, καὶ τὰ γένη καὶ αἱ διαφοραί. ἀμφότερα γὰρ ταὐτὰ εἶναι οὐκ ἐνδέχεται· εἰ δὲ μή, ὁ αὐτὸς ὁρισμὸς τῶν ἐναντίων ἔσται.

Ἔτι ἐκ τῶν πτώσεων καὶ τῶν συστοίχων· ἀνάγκη γὰρ 25
ἀκολουθεῖν τὰ γένη τοῖς γένεσι καὶ τοὺς ὅρους τοῖς ὅροις. οἷον εἰ ἡ λήθη ἐστὶν ἀποβολὴ ἐπιστήμης, καὶ τὸ ἐπιλανθάνεσθαι ἀποβάλλειν ἐπιστήμην ἔσται καὶ τὸ ἐπιλελῆσθαι ἀποβεβληκέναι ἐπιστήμην. ἑνὸς οὖν ὁποιουοῦν τῶν εἰρημένων ὁμολογηθέντος ἀνάγκη καὶ τὰ λοιπὰ ὁμολογεῖσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ 30

---

38 καθάπερ καὶ λευκοῦ *N*. — τὸ ... τὸ] τοῦ ... τοῦ *C*.
153b3 pr καὶ om *N*. — 4 ἀποδοθεὶς λόγος ἢ *B*. — 5 ἐὰν *Ncu*, rc *B*. — 6 τὰ ἐναντία ᾖ *u*. — 9 ἐν] ἐπ᾽ *u*. — 10 ἐπεὶ *u*. — ἐστιν] καὶ ψυχῆς *N*. — οὖν om *AB*. — 11 pr ἢ] ἢ αἱ *u*. — αἱ om *B*. — 13 et 19 κατηγορεῖτο *N*. — 14 ἐπειδὴ *C*, εἴπερ *cu*. — 15 ἂν ᾖ τοῦ ἐν. ὁ ὁρ. φ. *cu*. — 16 τὰ ἐναντία *N*. — 17 alt ἢ] ἢ αἱ *Ncu*, om *C*. — 20 πᾶσαι *Ccu*. — 23 γὰρ] μὲν *q*, μὲν γὰρ *cuf*, pr *C*. — ταῦτα *BCcuq*. — εἶναι om *AB*, fort pr *C*. — 25 καὶ ἐκ τῶν *C*.

εἰ ἡ φθορὰ διάλυσις οὐσίας, καὶ τὸ φθείρεσθαι διαλύεσθαι οὐσίαν καὶ τὸ φθαρτικῶς διαλυτικῶς, εἴ τε τὸ φθαρτικὸν διαλυτικὸν οὐσίας, καὶ ἡ φθορὰ διάλυσις οὐσίας. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥσθ' ἑνὸς ὁποιουοῦν ληφθέντος καὶ τὰ 35 λοιπὰ πάντα ὁμολογεῖται.

Καὶ ἐκ τῶν ὁμοίως δ' ἐχόντων πρὸς ἄλληλα. εἰ γὰρ τὸ ὑγιεινὸν ποιητικὸν ὑγιείας, καὶ τὸ εὐεκτικὸν ποιητικὸν εὐεξίας ἔσται καὶ τὸ ὠφέλιμον ποιητικὸν ἀγαθοῦ. ὁμοίως p. 154 γὰρ ἕκαστον τῶν εἰρημένων πρὸς τὸ οἰκεῖον τέλος ἔχει, ὥστ' εἰ ἑνὸς αὐτῶν ὁ ὁρισμός ἐστι τὸ ποιητικὸν εἶναι τοῦ τέλους, καὶ τῶν λοιπῶν ἑκάστου οὗτος ἂν εἴη ὁρισμός.

Ἔτι ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ τοῦ ὁμοίως, ὁσαχῶς ἐνδέχεται 5 κατασκευάσαι δύο πρὸς δύο συγκρίνοντα, οἷον εἰ μᾶλλον ὅδε τοῦδε ἢ ὅδε τοῦδε ὁρισμός, ὁ δὲ ἧττον ὁρισμός, καὶ ὁ μᾶλλον. καὶ εἰ ὁμοίως ὅδε τοῦδε καὶ ὅδε τοῦδε, εἰ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου, καὶ ὁ λοιπὸς τοῦ λοιποῦ. ἑνὸς δ' ὁρισμοῦ πρὸς δύο συγκρινομένου, ἢ δύο ὁρισμῶν πρὸς ἕνα, οὐδὲν χρήσιμος ἡ ἐκ 10 τοῦ μᾶλλον ἐπίσκεψις· οὔτε γὰρ ἕνα δυοῖν οὔτε δύο τοῦ αὐτοῦ ὅρους δυνατόν ἐστιν εἶναι.

4 Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπικαιρότατοι τῶν τόπων οἵ τε νῦν εἰρημένοι καὶ οἱ ἐκ τῶν συστοίχων καὶ οἱ ἐκ τῶν πτώσεων. διὸ καὶ δεῖ μάλιστα κατέχειν καὶ προχείρους ἔχειν τούτους· χρησιμώ-15 τατοι γὰρ πρὸς πλεῖστα. καὶ τῶν ἄλλων δὲ τοὺς μάλιστα κοινούς· οὗτοι γὰρ ἐνεργότατοι τῶν λοιπῶν, οἷον τό τ' ἐπιβλέπειν ἐπὶ τὰ καθ' ἕκαστα, καὶ ἐπὶ τῶν εἰδῶν σκοπεῖν εἰ ἐφαρμόττει ὁ λόγος, ἐπειδὴ συνώνυμον τὸ εἶδος. ἔστι δὲ χρήσιμον τὸ τοιοῦτον πρὸς τοὺς τιθεμένους ἰδέας εἶναι, καθά-20 περ πρότερον εἴρηται. ἔτι εἰ μεταφέρων εἴρηκε τοὔνομα, ἢ

---

31 διαφθορὰ *ABN*. — καὶ . . . οὐσίας om *q*. — 32 καὶ . . . οὐσίας om *f*. — φθαρτικὸν διαλυτικόν *C*. — γε corr *AC*. — 33 διάλυσις *C*. — καὶ . . . οὐσίας om *ACcu*. — 36 καὶ om *C*.

154a2 ὁ om *Ccu*. — 3 αὐτὸς *B*, ὁ αὐτὸς *f*. — 4 ἔτι δ' ἐκ *C*. — alt τοῦ om *u*. — ποσαχῶς *C*. — ἐκδέχεται (corr videtur pr manu) *A*. — 5 συγκρίνονται *u*. — 6 ὁρισμὸς ante ἢ *C*. — ἧττον δοκῶν ὁρισμός ἐστιν καὶ *N*. — 9 ἓν *C*. — οὐδὲ *N*. — 10 δυεῖν *B*. — 11 ὅρους εἶναι δυνατόν *N*. — 13 οἱ om *B*. — πτώσεων καὶ οἱ ἐκ (οἱ ἐκ om *cu*) τῶν συστοίχων *cqu*. — alt οἱ om *CN*. — 14 δὴ pr *A*. — 17 τὸ *N*. — 18 συνώνυμος pr *A*. — εἶδός ἐστιν. ἔστι *Ccu*. — 19 χρήσιμος ὁ τόπος πρὸς *Ccuq*. — τοιοῦτο *B*. — 20 ἢ] ἢ εἰ *N*.

αὐτὸ αὑτοῦ κατηγόρηκεν ὡς ἕτερον. καὶ εἴ τις ἄλλος κοινὸς
καὶ ἐνεργὸς τῶν τόπων ἐστί, τούτῳ χρηστέον.
Ὅτι δὲ χαλεπώτερον κατασκευάζειν ἢ ἀνασκευάζειν 5
ὅρον, ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων φανερόν. καὶ γὰρ
ἰδεῖν αὐτὸν καὶ λαβεῖν παρὰ τῶν ἐρωτωμένων τὰς τοιαύτας 25
προτάσεις οὐκ εὐπετές, οἷον ὅτι τῶν ἐν τῷ ἀποδοθέντι λόγῳ
τὸ μὲν γένος τὸ δὲ διαφορά, καὶ ὅτι ἐν τῷ τί ἐστι τὸ γένος
καὶ αἱ διαφοραὶ κατηγοροῦνται. ἄνευ δὲ τούτων ἀδύνατον
ὁρισμοῦ γενέσθαι συλλογισμόν· εἰ γάρ τινα καὶ ἄλλα ἐν
τῷ τί ἐστι τοῦ πράγματος κατηγορεῖται, ἄδηλον πότερον ὁ 30
ῥηθεὶς ἢ ἕτερος αὐτοῦ ὁρισμός ἐστιν, ἐπειδὴ ὁρισμός ἐστι λό-
γος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι σημαίνων. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶνδε. ῥᾷον
γὰρ ἓν συμπεράνασθαι ἢ πολλά. ἀναιροῦντι μὲν οὖν ἀπόχρη
πρὸς ἕνα διαλεχθῆναι (ἓν γὰρ ὁποιονοῦν ἀνασκευάσαντες ἀνη-
ρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὅρον), κατασκευάζοντι δὲ πάντα ἀνάγ- 35
κη συμβιβάζειν ὅτι ὑπάρχει τὰ ἐν τῷ ὅρῳ. ἔτι κατα-
σκευάζοντι μὲν καθόλου οἰστέον συλλογισμόν· δεῖ γὰρ κατὰ
παντὸς οὗ τοὔνομα κατηγορεῖσθαι τὸν ὅρον, καὶ ἔτι πρὸς τού- b
τοις ἀντιστρέφειν, εἰ μέλλει ἴδιος εἶναι ὁ ἀποδοθεὶς ὅρος.
ἀνασκευάζοντα δ' οὐκέτι ἀνάγκη δεῖξαι τὸ καθόλου· ἀπόχρη
γὰρ τὸ δεῖξαι ὅτι οὐκ ἀληθεύεται περὶ τινὸς τῶν ὑπὸ τοὔνο-
μα ὁ λόγος. εἴ τε καὶ καθόλου δέοι ἀνασκευάσαι, οὐδ' ὣς 5
τὸ ἀντιστρέφειν ἀναγκαῖον ἐπὶ τοῦ ἀνασκευάζειν· ἀπόχρη
γὰρ ἀνασκευάζοντι καθόλου τὸ δεῖξαι ὅτι κατὰ τινὸς ὧν
τοὔνομα κατηγορεῖται ὁ λόγος οὐ κατηγορεῖται. τὸ δ' ἀνά-
παλιν οὐκ ἀναγκαῖον πρὸς τὸ δεῖξαι, ὅτι καθ' ὧν ὁ λόγος
μὴ κατηγορεῖται τοὔνομα κατηγορεῖται. ἔτι εἰ καὶ παντὶ 10
ὑπάρχει τῷ ὑπὸ τοὔνομα, μὴ μόνῳ δέ, ἀνῃρημένος γίνεται
ὁ ὁρισμός.
Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸ γένος ἔχει· ἐν

---

22 τούτῳ χρηστέον om *CNf*, del vult *A*. — 24 φανερῶν pr *N*. — 27 διότι pr *ABCf*. — γένος μόνον καὶ *C*. — 33 συμπεραίνεσθαι *Cc*. — 34 ἓν *C*. — ἀνασκ.] ἀναιροῦντες *C*. — 35 ἀνασκευάζοντα *Nu*, id 36 *CNu*. — 36 ἰστέον *u*.

154b1 κατηγορῆσθαι *C*. — 2 ἀντιστρέφειν, καθ' οὗ τὸν λόγον καὶ τοὔνομα, εἰ *CcuN*, rc mg *A*. — 3 ἀνασκευάζοντι *cu*. — δὲ οὐκ ἀν. *CNcu*. — δεῖξαι τὸ om *CN*. — 4 τῶν om *u*. — 5 ἔτι εἰ *AB*. — καὶ] γὰρ *f*, om *cuq*. — 6 ἀνασκευάσαι *N*. — 7 ἀνασκευάζοντα *u*, id 21 *uN*, id 25, 29, 35 *N*. — 7 κατ' οὐδενὸς ὧν τοὔνομα κατ. καὶ ὁ λόγος κατ. *CN*. — 10 τοὔνομα] οὐδὲ τοὔνομα *CN*. — 11 μόνον *N*.

ἀμφοτέροις γὰρ ἀνασκευάζειν ἢ κατασκευάζειν ῥᾷον. περὶ
15 μὲν οὖν τοῦ ἰδίου φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ
πολὺ ἐν συμπλοκῇ τὸ ἴδιον ἀποδίδοται, ὥστ' ἀνασκευάζειν
μὲν ἔστιν ἓν ἀνελόντα, κατασκευάζοντι δὲ ἀνάγκη πάντα
συλλογίζεσθαι. σχεδὸν δὲ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ὅσα πρὸς
τὸν ὁρισμόν, καὶ πρὸς τὸ ἴδιον ἁρμόσει λέγεσθαι· παντί τε
20 γὰρ δεῖ τῷ ὑπὸ τοὔνομα τὸν κατασκευάζοντα δεικνύναι ὅτι
ὑπάρχει, ἀνασκευάζοντι δ' ἀπόχρη ἑνὶ δεῖξαι μὴ ὑπάρ-
χον· εἴ τε καὶ παντὶ ὑπάρχει, μὴ μόνῳ δέ, καὶ οὕτως ἀνε-
σκευασμένον γίνεται, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ὁρισμοῦ λέγεται. περὶ
δὲ τοῦ γένους, ὅτι κατασκευάζειν μὲν ἀνάγκη μοναχῶς παντὶ
25 δείξαντα ὑπάρχειν, ἀνασκευάζοντι δὲ διχῶς· καὶ γὰρ εἰ
μηδενὶ καὶ εἴ τινὶ δέδεικται μὴ ὑπάρχον, ἀνῄρηται τὸ ἐν
ἀρχῇ. ἔτι κατασκευάζοντι μὲν οὐκ ἀπόχρη ὅτι ὑπάρχει
δεῖξαι, ἀλλὰ καὶ διότι ὡς γένος ὑπάρχει δεικτέον· ἀνα-
σκευάζοντι δ' ἱκανὸν τὸ δεῖξαι μὴ ὑπάρχον ἢ τινὶ ἢ παν-
30 τί. ἔοικε δ', ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ διαφθεῖραι τοῦ
ποιῆσαι ῥᾷον, οὕτω καὶ ἐπὶ τούτων τὸ ἀνασκευάσαι τοῦ κατα-
σκευάσαι.

Ἐπὶ δὲ τοῦ συμβεβηκότος τὸ μὲν καθόλου ῥᾷον ἀνα-
σκευάζειν ἢ κατασκευάζειν· κατασκευάζοντι μὲν γὰρ δει-
35 κτέον ὅτι παντί, ἀνασκευάζοντι δ' ἀπόχρη ἑνὶ δεῖξαι μὴ
ὑπάρχον. τὸ δ' ἐπὶ μέρους ἀνάπαλιν ῥᾷον κατασκευά-
σαι ἢ ἀνασκευάσαι· κατασκευάζοντι μὲν γὰρ ἀπόχρη δεῖ-
p. 155 ξαι τινὶ ὑπάρχον, ἀνασκευάζοντι δὲ δεικτέον ὅτι οὐδενὶ
ὑπάρχει.

Φανερὸν δὲ καὶ διότι πάντων ῥᾷστον ὅρον ἀνασκευάσαι·
πλεῖστα γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ δεδομένα πολλῶν εἰρημένων, ἐκ
5 δὲ τῶν πλειόνων θᾶττον γίνεται συλλογισμός· εἰκὸς γὰρ ἐν
τοῖς πολλοῖς μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς ὀλίγοις ἁμάρτημα γίνεσθαι.

---

17 κατασκευάζοντα *uN*, id 27 *u*, 34 *uN*, 37 *N*. — 17 πάντα συλλ. ἀνάγκη *u*. — 19 πρὸς om *N*. — 20 τῷ] τὸ *N*. — 21 ἓν *B*. — 23 καθάπερ καὶ ἐπὶ *uN*. — ἐλέγετο *CcuN*. — 24 κατασκευάζοντι *C*. — post μὲν lit quinque litt *C*. — 25 δεῖξαι ὑπάρχον *Cf*. — 28 ὅτι *CN*. — 29 παντί] μὴ παντί *Cq*, pr *A*, μηδενί *N*. — 33 ἐπεὶ *N*. — 34 κατασκευάζειν. καὶ δι' ἑνὸς γὰρ ἀνασκευάζεται τὸ καθόλου (ἢ κατασκευάζεται adi *C*). κατασκευάζοντι *CN*. — 36 πάλιν pr *B*. — ῥᾷον γὰρ κατασκ. *C*. — 37 ἀπόχρη τὸ δεῖξαι *Ccfq*, corr *A*.

155a1 ἀνασκευάζοντα *N*. — δὲ τὸ δεῖξαι *u*. — 3 ὅτι *fN*.

ἔτι πρὸς μὲν ὅρον ἐνδέχεται καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἐπιχειρεῖν· εἴτε γὰρ μὴ ἴδιος ὁ λόγος, εἴτε μὴ γένος τὸ ἀποδοθέν, εἴτε μὴ ὑπάρχει τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ, ἀνῃρημένος γίνεται ὁ ὁρισμός· πρὸς δὲ τὰ ἄλλα οὔτε τὰ ἐκ τῶν ὅρων οὔτε τἆλλα ἐνδέχεται πάντ᾽ ἐπιχειρεῖν· μόνα γὰρ τὰ πρὸς τὸ συμβεβηκὸς κοινὰ πάντων τῶν εἰρημένων ἐστίν. ὑπάρχειν μὲν γὰρ δεῖ ἕκαστον τῶν εἰρημένων· εἰ δὲ μὴ ὡς ἴδιον ὑπάρχει τὸ γένος, οὐδέπω ἀνῄρηται τὸ γένος. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἴδιον οὐκ ἀναγκαῖον ὡς γένος, οὐδὲ τὸ συμβεβηκὸς ὡς γένος ἢ ἴδιον, ἀλλ᾽ ὑπάρχειν μόνον. ὥστ᾽ οὐ δυνατὸν ἐκ τῶν ἑτέρων πρὸς τὰ ἕτερα ἐπιχειρεῖν ἀλλ᾽ ἢ ἐπὶ τοῦ ὁρισμοῦ. δῆλον οὖν ὅτι ῥᾷστον πάντων ὅρον ἀναιρεῖν, κατασκευάζειν δὲ χαλεπώτατον· ἐκεῖνά τε γὰρ δεῖ πάντα συλλογίσασθαι (καὶ γὰρ ὅτι ὑπάρχει τὰ εἰρημένα καὶ ὅτι γένος τὸ ἀποδοθὲν καὶ ὅτι ἴδιος ὁ λόγος), καὶ ἔτι παρὰ ταῦτα, ὅτι δηλοῖ τὸ τί ἦν εἶναι ὁ λόγος, καὶ τοῦτο καλῶς δεῖ πεποιηκέναι.

Τῶν δ᾽ ἄλλων τὸ ἴδιον μάλιστα τοιοῦτον· ἀναιρεῖν μὲν γὰρ ῥᾷον διὰ τὸ ἐκ πολλῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, κατασκευάζειν δὲ χαλεπώτατον, ὅτι τε πολλὰ δεῖ συμβιβάσαι, καὶ πρὸς τούτῳ ὅτι μόνῳ ὑπάρχει καὶ ἀντικατηγορεῖται τοῦ πράγματος.

Ῥᾷστον δὲ πάντων κατασκευάσαι τὸ συμβεβηκός· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις οὐ μόνον ὑπάρχον, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὕτως ὑπάρχει, δεικτέον· ἐπὶ δὲ τοῦ συμβεβηκότος, ὅτι ὑπάρχει μόνον, ἱκανὸν δεῖξαι. ἀνασκευάζειν δὲ χαλεπώτατον τὸ συμβεβηκός, ὅτι ἐλάχιστα ἐν αὐτῷ δέδοται· οὐ γὰρ προσσημαίνει ἐν τῷ συμβεβηκότι πῶς ὑπάρχει, ὥστ᾽ ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων διχῶς ἔστιν ἀνελεῖν, ἢ δείξαντα ὅτι οὐχ ὑπάρχει ἢ ὅτι οὐχ οὕτως ὑπάρχει, ἐπὶ δὲ τοῦ συμβεβηκότος οὐκ ἔστιν ἀνελεῖν ἀλλ᾽ ἢ δείξαντα ὅτι οὐχ ὑπάρχει.

Οἱ μὲν οὖν τόποι δι᾽ ὧν εὐπορήσομεν πρὸς ἕκαστα τῶν προβλημάτων ἐπιχειρεῖν, σχεδὸν ἱκανῶς ἐξηρίθμηνται.

---

7 καὶ om c. — διὰ corr *A*, τὰ *B*. — ἐγχειρεῖν *AB*. — 8 ὁ om *A*. — 10 τἆλλα *Ncuq*. — τὰ ἄλλα *Cf*. — ὅρων τέτακται οὔτε *C*. — 17 ὁρισμοῦ μόνου δῆλον *N*. — 18 κεῖνά *AB*. — 19 τε om *f*. — πάντα δεῖ *Ccuq*. — συλλογίζεσθαι *CNcuq*. — γὰρ om *u*, del vult *A*. — εἰρημένα πάντα καὶ *CN*. — 24 πολὺ συνίστασθαι (συνίστ.] εἶναι c) κατασκ. *CcN*. — 25 τε τὰ πολλὰ *N*. — 34 ἀναιρεῖν *u*. — 36 ἀν ελεῖν / αιρεῖν *C*.

Θ.

b Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τάξεως, καὶ πῶς δεῖ ἐρωτᾶν, λεκτέον. δεῖ δὲ πρῶτον μὲν ἐρωτηματίζειν μέλλοντα τὸν τό-
5 πον εὑρεῖν ὅθεν ἐπιχειρητέον, δεύτερον δὲ ἐρωτηματίσαι καὶ τάξαι καθ' ἕκαστα πρὸς ἑαυτόν, τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τρίτον εἰπεῖν ταῦτα ἤδη πρὸς ἕτερον. μέχρι μὲν οὖν τοῦ εὑρεῖν τὸν τόπον ὁμοίως τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ διαλεκτικοῦ ἡ σκέψις, τὸ δ' ἤδη ταῦτα τάττειν καὶ ἐρωτηματίζειν ἴδιον τοῦ διαλε-
10 κτικοῦ· πρὸς ἕτερον γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον, τῷ δὲ φιλοσόφῳ καὶ ζητοῦντι καθ' ἑαυτὸν οὐδὲν μέλει, ἐὰν ἀληθῆ μὲν ᾖ καὶ γνώριμα δι' ὧν ὁ συλλογισμός, μὴ θῇ δ' αὐτὰ ὁ ἀποκρινόμενος διὰ τὸ σύνεγγυς εἶναι τοῦ ἐξ ἀρχῆς καὶ προορᾶν τὸ συμβησόμενον· ἀλλ' ἴσως κἂν σπουδάσειεν ὅτι μάλιστα
15 γνώριμα καὶ σύνεγγυς εἶναι τὰ ἀξιώματα· ἐκ τούτων γὰρ οἱ ἐπιστημονικοὶ συλλογισμοί.

Τοὺς μὲν οὖν τόπους ὅθεν δεῖ λαμβάνειν, εἴρηται πρότερον· περὶ τάξεως δὲ καὶ τοῦ ἐρωτηματίσαι λεκτέον διελόμενον τὰς προτάσεις, ὅσαι ληπτέαι παρὰ τὰς ἀναγκαίας.
20 ἀναγκαῖαι δὲ λέγονται δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς γίνεται. αἱ δὲ παρὰ ταύτας λαμβανόμεναι τέτταρές εἰσιν· ἢ γὰρ ἐπαγωγῆς χάριν τοῦ δοθῆναι τὸ καθόλου, ἢ εἰς ὄγκον τοῦ λόγου, ἢ πρὸς κρύψιν τοῦ συμπεράσματος, ἢ πρὸς τὸ σαφέστερον εἶναι τὸν λόγον. παρὰ δὲ ταύτας οὐδεμίαν ληπτέον πρότα-
25 σιν, ἀλλὰ διὰ τούτων αὔξειν καὶ ἐρωτηματίζειν πειρατέον. εἰσὶ δ' αἱ πρὸς κρύψιν ἀγῶνος χάριν· ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα ἡ τοιαύτη πραγματεία πρὸς ἕτερόν ἐστιν, ἀνάγκη καὶ ταύταις χρῆσθαι.

Τὰς μὲν οὖν ἀναγκαίας, δι' ὧν ὁ συλλογισμός, οὐκ εὐ-
30 θὺς αὐτὰς προτατέον, ἀλλ' ἀποστατέον ὅτι ἀνωτάτω, οἷον μὴ τῶν ἐναντίων ἀξιοῦντα τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην, ἂν τοῦτο βούληται

155b1 Tit η^{τ} *Ccf*. — 4 δὲ et μὲν om *q*. — ἐρωτιματίζειν pr *A*, ἐρωτᾶν *Ccuqf*, corr *A*. — ἐρωτιματίσαι pr *A*. — 6 ἕκαστον *C*. — 7 ἤδη ταῦτα *Ccu*. — τοῦ] τὸ *u*. — τὸν om *C*. — 9 ἤδη om *C*. — 11 οὐθὲν *u*. — μὲν ᾖ supra vs c. — 12 alt ὁ om *B*. — 13 τὸ] τοῦ *f*. — τοῦ] τὸ pr *A*. — 14 κἂν] ἂν καὶ *Ccu*, corr *A*, ἂν corr *B*. — 25 ἀλλ' ἢ *Ccu*. — καὶ] ἢ *u*. — 30 αὐτὰς om *Ccuq*.

λαβεῖν, ἀλλὰ τῶν ἀντικειμένων· τεθέντος γὰρ τούτου, καὶ
ὅτι τῶν ἐναντίων ἡ αὐτὴ συλλογιεῖται, ἐπειδὴ ἀντικείμενα
τὰ ἐναντία. ἂν δὲ μὴ τιθῇ, δι' ἐπαγωγῆς ληπτέον, προτεί-
νοντα ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος ἐναντίων. ἢ γὰρ διὰ συλλογισμοῦ 35
ἢ δι' ἐπαγωγῆς τὰς ἀναγκαίας ληπτέον, ἢ τὰς μὲν ἐπα-
γωγῇ τὰς δὲ συλλογισμῷ, ὅσαι δὲ λίαν προφανεῖς εἰσί,
καὶ αὐτὰς προτείνοντα· ἀδηλότερόν τε γὰρ ἀεὶ ἐν τῇ ἀπο-
στάσει καὶ τῇ ἐπαγωγῇ τὸ συμβησόμενον, καὶ ἅμα τὸ p.156
αὐτὰς τὰς χρησίμους προτεῖναι καὶ μὴ δυνάμενον ἐκείνως
λαβεῖν ἕτοιμον. τὰς δὲ παρὰ ταύτας εἰρημένας ληπτέον
μὲν τούτων χάριν, ἑκάστῃ δ' ὧδε χρηστέον, ἐπάγοντα μὲν
ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστον ἐπὶ τὸ καθόλου καὶ τῶν γνωρίμων 5
ἐπὶ τὰ ἄγνωστα· γνώριμα δὲ μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν αἴσθη-
σιν, ἢ ἁπλῶς ἢ τοῖς πολλοῖς. κρύπτοντα δὲ προσυλλογί-
ζεσθαι δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς τοῦ ἐξ ἀρχῆς μέλλει γίνεσθαι,
καὶ ταῦτα ὡς πλεῖστα. εἴη δ' ἂν τοῦτο, εἴ τις μὴ μόνον τὰς
ἀναγκαίας ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸς ταῦτα χρησίμων τινὰ συλ- 10
λογίζοιτο. ἔτι τὰ συμπεράσματα μὴ λέγειν, ἀλλ' ὕστερον
ἀθρόα συλλογίζεσθαι· οὕτω γὰρ ἂν πορρωτάτω ἀποστήσειε
τῆς ἐξ ἀρχῆς θέσεως. καθόλου δ' εἰπεῖν, οὕτω δεῖ ἐρωτᾶν τὸν
κρυπτικῶς πυνθανόμενον, ὥστ' ἠρωτημένου τοῦ παντὸς λόγου
καὶ εἰπόντος τὸ συμπέρασμα ζητεῖσθαι τὸ διὰ τί. τοῦτο δ' 15
ἔσται μάλιστα διὰ τοῦ λεχθέντος ἔμπροσθεν τρόπου· μόνου γὰρ
τοῦ ἐσχάτου ῥηθέντος συμπεράσματος ἄδηλον πῶς συμβαί-
νει, διὰ τὸ μὴ προορᾶν τὸν ἀποκρινόμενον ἐκ τίνων συμβαί-
νει, μὴ διαρθρωθέντων τῶν πρότερον συλλογισμῶν. ἥκιστα
δ' ἂν διαρθροῖτο ὁ συλλογισμὸς τοῦ συμπεράσματος μὴ τὰ 20
τούτου λήμματα ἡμῶν τιθέντων, ἀλλ' ἐκεῖνα ὑφ' ὧν ὁ συλ-
λογισμὸς γίνεται.

Χρήσιμον δὲ καὶ τὸ μὴ συνεχῆ τὰ ἀξιώματα λαμ-

---

33 τῶν ἀντικειμένων *cu*. — 34 ἐὰν *Ccu*. — δὲ om *u*. — 37 συλ-
λογισμοῖς corr *u*. — 38 ταύτας *C*. — τε om *f*. — ἀεὶ om *C*. — ἀπο-
τάσει *B*.

156a1 alt τὸ] τῷ *cu*, corr *C*, τὸ καὶ pr *C*. — 2 καὶ om *C*, del
vult c. — ἐκείνως *f*, corr *A*. — 3 ἕτοιμον corr *A*, ἑτοίμως *Bq*. — εἰ-
λημμένας corr *A*. — 5 ἐπὶ τὰ *u*. — 9 εἰ μή τις *u*. — 10 ταύτας *cqf*.
— 12 συλλ. ἀθρόα *u*. — 14 κρυπτῶς *A*. — 16 πρόσθεν *u*. — 17 ἐσχ.
λεχθέντος *f*. — 18 τίνος *u*. — 19 προτέρων *Ccuf*. — 20 διαρθρωθείη
Cc, rc *u*. — τὰ τούτου] αὐτὰ τὰ *f*. — 21 ὁ om *u*.

βάνειν ἐξ ὧν οἱ συλλογισμοί, ἀλλ' ἐναλλὰξ τὸ πρὸς ἕτερον
25 καὶ ἕτερον συμπέρασμα· τιθεμένων γὰρ τῶν οἰκείων παρ'
ἄλληλα μᾶλλον τὸ συμβησόμενον ἐξ αὐτῶν προφανές.

Χρὴ δὲ καὶ ὁρισμῷ λαμβάνειν, ἐφ' ὧν ἐνδέχεται,
τὴν καθόλου πρότασιν, μὴ ἐπ' αὐτῶν ἀλλ' ἐπὶ τῶν συστοίχων·
παραλογίζονται γὰρ ἑαυτούς, ὅταν ἐπὶ τοῦ συστοίχου λη-
30 φθῇ ὁ ὁρισμός, ὡς οὐ τὸ καθόλου συγχωροῦντες, οἷον εἰ δέοι
λαβεῖν ὅτι ὁ ὀργιζόμενος ὀρέγεται τιμωρίας διὰ φαινομένην
ὀλιγωρίαν, ληφθείη δ' ἡ ὀργὴ ὄρεξις εἶναι τιμωρίας διὰ
φαινομένην ὀλιγωρίαν· δῆλον γὰρ ὅτι τούτου ληφθέντος ἔχοι-
μεν ἂν καθόλου ὃ προαιρούμεθα. τοῖς δ' ἐπ' αὐτῶν προτείνουσι
35 πολλάκις ἀνανεύειν συμβαίνει τὸν ἀποκρινόμενον διὰ τὸ
μᾶλλον ἔχειν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἔνστασιν, οἷον ὅτι ὁ ὀργιζόμενος
οὐκ ὀρέγεται τιμωρίας· τοῖς γὰρ γονεῦσιν ὀργιζόμεθα μέν,
οὐκ ὀρεγόμεθα δὲ τιμωρίας. ἴσως μὲν οὖν οὐχ ἱκανὴ ἡ ἔνστα-
σις· παρ' ἐνίων γὰρ ἱκανὴ τιμωρία τὸ λυπῆσαι μόνον καὶ
b ποιῆσαι μεταμέλεσθαι· οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τι πιθανὸν πρὸς
τὸ μὴ δοκεῖν ἀλόγως ἀρνεῖσθαι τὸ προτεινόμενον. ἐπὶ δὲ τοῦ
τῆς ὀργῆς ὁρισμοῦ οὐχ ὁμοίως ῥᾴδιόν ἐστιν εὑρεῖν ἔνστασιν.

Ἔτι τὸ προτείνειν μὴ ὡς δι' αὐτὸ ἀλλ' ἄλλου χάριν
5 προτείνοντα· εὐλαβοῦνται γὰρ τὰ πρὸς τὴν θέσιν χρήσιμα.
ἁπλῶς δ' εἰπεῖν, ὅτι μάλιστα ποιεῖν ἄδηλον πότερον τὸ προ-
τεινόμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον βούλεται λαβεῖν· ἀδήλου γὰρ
ὄντος τοῦ πρὸς τὸν λόγον χρησίμου μᾶλλον τὸ δοκοῦν αὐτοῖς
τιθέασιν.

10 Ἔτι διὰ τῆς ὁμοιότητος πυνθάνεσθαι· καὶ γὰρ πιθα-
νὸν καὶ λανθάνει μᾶλλον τὸ καθόλου. οἷον ὅτι ὥσπερ ἐπι-
στήμη καὶ ἄγνοια τῶν ἐναντίων ἡ αὐτή, οὕτω καὶ αἴσθησις
τῶν ἐναντίων ἡ αὐτή, ἢ ἀνάπαλιν, ἐπειδὴ αἴσθησις ἡ αὐτή,
καὶ ἐπιστήμη. τοῦτο δ' ἐστὶν ὅμοιον ἐπαγωγῇ, οὐ μὴν ταὐτόν

---

24 ὧν εἰσὶν οἱ *C*. — 25 παράλληλον *C*. — 29 αὐτούς *C*. — 30 ὁ om *B*. — 31 διὰ...ὀλιγωρίαν om *uf*, rc mg *C*. — 32 ἡ om *C*. — 36 ὁ] πᾶς ὁ *u*, οὐ πᾶς ὁ *f*. — 37 οὐκ] οὐ πᾶς corr *C*, om *uf*. — 38 οὐκ ἀληθὴς *Cuq*. — ἔνστασις ὑπάρχει· παρ' ἐνίων (μὲν *C* add) γὰρ *Cf*.

156b1 μεταμελεῖσθαι *Cu*. — 3 ἐστιν om *Cu*. — 4 τὸ προτ.] προτ. δεῖ *f*. — ὡς οὐ *uq*. — αὐτὸ *Af*. — 5 προτείναντα *f*. — 6 πότερον rc *u*. — 8 πρὸς τὴν θέσιν *uf*. — αὐτοῖς *uf*. — 10 ἔτι τὸ διὰ *f*. — 11 ὅτι om *AB*. — 12 καὶ ἡ αἴσθησις *Cu*. — 13 ἐπειδὴ ἡ αἴσθ. *C*. — αὐτὴ τῶν ἐναντίων καὶ *uf*, corr *C*.

γε· ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστα τὸ καθόλου λαμ- 15
βάνεται, ἐπὶ δὲ τῶν ὁμοίων οὐκ ἔστι τὸ λαμβανόμενον τὸ
καθόλου, ὑφ' ὃ πάντα τὰ ὅμοιά ἐστιν.

Δεῖ δὲ καὶ αὐτόν ποτε αὐτῷ ἔνστασιν φέρειν· ἀνυπό-
πτως γὰρ ἔχουσιν οἱ ἀποκρινόμενοι πρὸς τοὺς δοκοῦντας δι-
καίως ἐπιχειρεῖν. χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπιλέγειν ὅτι σύνηθες 20
καὶ λεγόμενον τὸ τοιοῦτον· ὀκνοῦσι γὰρ κινεῖν τὸ εἰωθὸς ἔνστα-
σιν μὴ ἔχοντες. ἅμα δὲ καὶ τῷ χρῆσθαι καὶ αὐτοὶ τοῖς
τοιούτοις φυλάττονται κινεῖν αὐτά. ἔτι τὸ μὴ σπουδάζειν,
κἂν ὅλως χρήσιμον ᾖ· πρὸς γὰρ τοὺς σπουδάζοντας μᾶλλον
ἀντιτείνουσιν. καὶ τὸ ὡς ἐν παραβολῇ προτείνειν· τὸ γὰρ δι' 25
ἄλλο προτεινόμενον καὶ μὴ δι' αὑτὸ χρήσιμον τιθέασι μᾶλ-
λον. ἔτι μὴ αὐτὸ προτείνειν ὃ δεῖ ληφθῆναι, ἀλλ' ᾧ τοῦτο
ἕπεται ἐξ ἀνάγκης· μᾶλλόν τε γὰρ συγχωροῦσι διὰ τὸ μὴ
ὁμοίως ἐκ τούτου φανερὸν εἶναι τὸ συμβησόμενον, καὶ λη-
φθέντος τούτου εἴληπται κἀκεῖνο. καὶ τὸ ἐπ' ἐσχάτῳ ἐρωτᾶν 30
ὃ μάλιστα βούλεται λαβεῖν· μάλιστα γὰρ τὰ πρῶτα ἀνα-
νεύουσι διὰ τὸ τοὺς πλείστους τῶν ἐρωτώντων πρῶτα λέγειν
περὶ ἃ μάλιστα σπουδάζουσιν. πρὸς ἐνίους δὲ πρῶτα τὰ τοι-
αῦτα προτείνειν· οἱ γὰρ δύσκολοι τὰ πρῶτα μάλιστα συγ-
χωροῦσιν, ἂν μὴ παντελῶς φανερὸν ᾖ τὸ συμβησόμενον, 35
ἐπὶ τελευτῆς δὲ δυσκολαίνουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι οἴονται
δριμεῖς εἶναι ἐν τῷ ἀποκρίνεσθαι· θέντες γὰρ τὰ πλεῖστα
ἐπὶ τέλους τερθρεύονται ὡς οὐ συμβαίνοντος ἐκ τῶν κειμένων·
τιθέασι δὲ προχείρως, πιστεύοντες τῇ ἕξει καὶ ὑπολαμβά-
νοντες οὐδὲν πείσεσθαι. ἔτι τὸ μηκύνειν καὶ παρεμβάλλειν p. 157
τὰ μηδὲν χρήσιμα πρὸς τὸν λόγον, καθάπερ οἱ ψευδογρα-
φοῦντες· πολλῶν γὰρ ὄντων ἄδηλον ἐν ὁποίῳ τὸ ψεῦδος. διὸ
καὶ λανθάνουσιν ἐνίοτε οἱ ἐρωτῶντες ἐν παραβύστῳ προστιθέν-
τες ἃ καθ' αὑτὰ προτεινόμενα οὐκ ἂν τεθείη. 5

---

15 ἕκαστον u. — 17 ᾧ u, pr *AB*. — ἅπαντα *Cuqf*. — τὰ om *C*. — 18 ἑαυτῷ *C*, corr *A*. — ἑαυτῷ ποτὲ u. — 20 καὶ om u. — 21 τοιοῦτο u. — 22 τῷ] διὰ τὸ *BCqf*, τὸ u. — αὐτοὺς *C*. — 26 ἄλλο τι προτ. u. — 29 τούτων u. — 30 ἐκεῖνο. καὶ οὐ τὸ *C*. — 31 πρῶτα τῶν ἐρωτημάτων ἀνανεύουσι *BCf*. — 33 ὧν q. — 35 ἐὰν *Cu*. — 37 γὰρ (πρὸς add *B*) τὰ πρῶτα (τὰ add *Bf*) *Bqf*. — 39 προχείρως om *C*.
157a1 πήσεσθαι pr *A*, corr *B*. — 2 μηθὲν *C*. — 3 ἀδηλότερον τὸ ψ. *C*. — 4 τιθέντες *C*.

Εἰς μὲν οὖν κρύψιν τοῖς εἰρημένοις χρηστέον, εἰς δὲ κόσμον ἐπαγωγῇ καὶ διαιρέσει τῶν συγγενῶν. ἡ μὲν οὖν ἐπαγωγὴ ὁποῖόν τί ἐστι δῆλον, τὸ δὲ διαιρεῖσθαι τοιοῦτον οἷον ὅτι ἐπιστήμη ἐπιστήμης βελτίων ἢ τῷ ἀκριβεστέρα εἶναι ἢ τῷ 10 βελτιόνων, καὶ ὅτι τῶν ἐπιστημῶν αἱ μὲν θεωρητικαὶ αἱ δὲ πρακτικαὶ αἱ δὲ ποιητικαί. τῶν γὰρ τοιούτων ἕκαστον συνεπικοσμεῖ μὲν τὸν λόγον, οὐκ ἀναγκαῖα δὲ ῥηθῆναι πρὸς τὸ συμπέρασμα.

Εἰς δὲ σαφήνειαν παραδείγματα καὶ παραβολὰς οἰ-15 στέον, παραδείγματα δὲ οἰκεῖα καὶ ἐξ ὧν ἴσμεν, οἷα Ὅμηρος, μὴ οἷα Χοιρίλος· οὕτω γὰρ ἂν σαφέστερον εἴη τὸ προτεινόμενον.

2 Χρηστέον δ' ἐν τῷ διαλέγεσθαι τῷ μὲν συλλογισμῷ πρὸς τοὺς διαλεκτικοὺς μᾶλλον ἢ πρὸς τοὺς πολλούς, τῇ δ' 20 ἐπαγωγῇ τοὐναντίον πρὸς τοὺς πολλοὺς μᾶλλον· εἴρηται δ' ὑπὲρ τούτου καὶ πρότερον. ἔστι δὲ ἐπ' ἐνίων μὲν ἐπάγοντα δυνατὸν ἐρωτῆσαι τὸ καθόλου, ἐπ' ἐνίων δ' οὐ ῥᾴδιον διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι ταῖς ὁμοιότησιν ὄνομα πάσαις κοινόν· ἀλλ' ὅταν δέῃ τὸ καθόλου λαβεῖν, οὕτως ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων φασίν· 25 τοῦτο δὲ διορίσαι τῶν χαλεπωτάτων ἐστίν, ὁποῖα τῶν προφερομένων τοιαῦτα καὶ ποῖα οὔ. καὶ παρὰ τοῦτο πολλάκις ἀλλήλους παρακρούονται κατὰ τοὺς λόγους, οἱ μὲν φάσκοντες ὅμοια εἶναι τὰ μὴ ὄντα ὅμοια, οἱ δ' ἀμφισβητοῦντες τὰ ὅμοια μὴ εἶναι ὅμοια. διὸ πειρατέον ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων ὀνο-30 ματοποιεῖν αὐτόν, ὅπως μήτε τῷ ἀποκρινομένῳ ἐξῇ ἀμφισβητεῖν ὡς οὐχ ὁμοίως τὸ ἐπιφερόμενον λέγεται, μήτε τῷ ἐρωτῶντι συκοφαντεῖν ὡς ὁμοίως λεγομένου, ἐπειδὴ πολλὰ τῶν οὐχ ὁμοίως λεγομένων ὁμοίως φαίνεται λέγεσθαι.

Ὅταν δ' ἐπάγοντος ἐπὶ πολλῶν μὴ διδῷ τὸ καθόλου, 35 τότε δίκαιον ἀπαιτεῖν ἔνστασιν. μὴ εἰπόντα δ' αὐτὸν ἐπὶ τίνων οὕτως, οὐ δίκαιον ἀπαιτεῖν ἐπὶ τίνων οὐχ οὕτως· δεῖ γὰρ ἐπάγοντα πρότερον οὕτω τὴν ἔνστασιν ἀπαιτεῖν. ἀξιωτέον τε τὰς ἐνστάσεις μὴ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ προτεινομένου φέρειν, ἐὰν μὴ ἓν μόνον ᾖ τὸ τοιοῦτον, καθάπερ ἡ δυὰς τῶν ἀρτίων μόνος

---

10 αἱ δὲ πρακτικαὶ om *C*. — 11 τοιούτων γὰρ *f*. — τοιοῦτον (sic) pr *A*. — 12 εἰς *Cu*. — 16 σαφέστερον ἂν *Cu*. — 21 τούτων *uq*. — 22 τὸ μὴ om *C*. — 24 τὸ om *A*. — 26 ὁποῖα *u*. — 37 δὲ *C*, om *u*. — 38 ἂν μὴ μόνον ἓν *C*. — 39 τοιοῦτο *u*. — ἀριθμὸς μόνος *Cu*.

ἀριθμὸς πρῶτος· δεῖ γὰρ τὸν ἐνιστάμενον ἐφ' ἑτέρου τὴν ἔνστασιν φέρειν, ἢ λέγειν ὅτι τοῦτο μόνον τοιοῦτο. πρὸς δὲ τοὺς ἐνισταμένους τῷ καθόλου, μὴ ἐν αὐτῷ δὲ τὴν ἔνστασιν φέροντας ἀλλ' ἐν τῷ ὁμωνύμῳ, οἷον ὅτι ἔχοι ἄν τις τὸ μὴ αὐτοῦ χρῶμα ἢ πόδα ἢ χεῖρα (ἔχοι γὰρ ἂν ὁ ζωγράφος χρῶμα καὶ ὁ μάγειρος πόδα τὸν μὴ αὐτοῦ) διελόμενον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐρωτητέον· λανθανούσης γὰρ τῆς ὁμωνυμίας εὖ δόξει ἐνστῆναι τῇ προτάσει. ἐὰν δὲ μὴ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ ἀλλ' ἐν αὐτῷ ἐνιστάμενος κωλύῃ τὴν ἐρώτησιν, ἀφαιροῦντα δεῖ ἐν ᾧ ἡ ἔνστασις προτείνειν τὸ λοιπὸν καθόλου ποιοῦντα, ἕως ἂν λάβῃ τὸ χρήσιμον. οἷον ἐπὶ τῆς λήθης καὶ τοῦ ἐπιλελῆσθαι· οὐ γὰρ συγχωροῦσι τὸν ἀποβεβληκότα ἐπιστήμην ἐπιλελῆσθαι, διότι μεταπεσόντος τοῦ πράγματος ἀποβέβληκε μὲν τὴν ἐπιστήμην, ἐπιλέλησται δ' οὔ. ῥητέον οὖν ἀφελόντα ἐν ᾧ ἡ ἔνστασις τὸ λοιπόν, οἷον εἰ διαμένοντος τοῦ πράγματος ἀποβέβληκε τὴν ἐπιστήμην, διότι ἐπιλέλησται. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐνισταμένους διότι τῷ μείζονι ἀγαθῷ μεῖζον ἀντίκειται κακόν· προφέρουσι γὰρ ὅτι τῇ ὑγιείᾳ, ἐλάττονι ὄντι ἀγαθῷ τῆς εὐεξίας, μεῖζον κακὸν ἀντίκειται· τὴν γὰρ νόσον μεῖζον κακὸν εἶναι τῆς καχεξίας. ἀφαιρετέον οὖν καὶ ἐπὶ τούτου ἐν ᾧ ἡ ἔνστασις· ἀφαιρεθέντος γὰρ μᾶλλον ἂν θείη, οἷον ὅτι τῷ μείζονι ἀγαθῷ μεῖζον κακὸν ἀντίκειται, ἐὰν μὴ συνεπιφέρῃ θάτερον θάτερον, καθάπερ ἡ εὐεξία τὴν ὑγίειαν. οὐ μόνον δ' ἐνισταμένου τοῦτο ποιητέον, ἀλλὰ κἂν ἄνευ ἐνστάσεως ἀρνῆται διὰ τὸ προορᾶν τι τῶν τοιούτων· ἀφαιρεθέντος γὰρ ἐν ᾧ ἡ ἔνστασις, ἀναγκασθήσεται τιθέναι διὰ τὸ μὴ προορᾶν ἐν τῷ λοιπῷ ἐπὶ τίνος οὐχ οὕτως· ἐὰν δὲ μὴ τιθῇ, ἀπαιτούμενος ἔνστασιν οὐ μὴ ἔχῃ ἀποδοῦναι. εἰσὶ δὲ τοιαῦται τῶν προτάσεων αἱ ἐπὶ τὶ μὲν ψευδεῖς ἐπὶ τὶ δ' ἀληθεῖς· ἐπὶ τούτων γὰρ ἔστιν ἀφελόντα τὸ λοιπὸν ἀληθὲς καταλιπεῖν. ἐὰν δ' ἐπὶ πολλῶν προτείνοντος μὴ φέρῃ ἔνστασιν,

---

157b1 ἀριθμὸς pr om *C*. — ἕτερον *u*. — 2 τοιοῦτο μόνον τοῦτο *C*. — 3 τὸ *u*. — 4 ἑαυτοῦ *Cu*, idem 6 *u*, αὐτοῦ *A*, idem 6, ubi *f* ὄντα αὐτοῦ. — 11 λάβῃς *C*. — 12 ἀποβ. τὴν ἐπιστήμην *u*. — 13 διὰ τὸ μ. τ. πρ. ἀποβεβληκέναι *C*. — 14 μὲν om *AB*. — ἐπιλελῆσθαι *C*, pr *A*. — 16 ὅτι corr *A*. — 20 εἶναι ante κακὸν *u*, pr om *C*. — 21 τούτων *Cu*. — 23 alt θάτερον om *u* et pr *C*. — 24 τούτου *C*. — 27 οὐχὶ *C*. — 28 οὐχ ἕξει *Cu*. — 31 φέρῃ τὴν ἔνστ. *u*.

ἀξιωτέον τιθέναι· διαλεκτικὴ γάρ ἐστι πρότασις πρὸς ἣν οὕτως ἐπὶ πολλῶν ἔχουσαν μὴ ἔστιν ἔνστασις.

Ὅταν δ' ἐνδέχηται τὸ αὐτὸ ἄνευ τε τοῦ ἀδυνάτου καὶ
35 διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογίσασθαι, ἀποδεικνύντι μὲν καὶ μὴ διαλεγομένῳ οὐδὲν διαφέρει οὕτως ἢ ἐκείνως συλλογίσασθαι, διαλεγομένῳ δὲ πρὸς ἄλλον οὐ χρηστέον τῷ διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογισμῷ. ἄνευ μὲν γὰρ τοῦ ἀδυνάτου συλλογισαμένῳ οὐκ ἔστιν ἀμφισβητεῖν· ὅταν δὲ τὸ ἀδύνατον συλλογίσηται,
p. 158 ἂν μὴ λίαν ᾖ περιφανὲς ψεῦδος ὄν, οὐκ ἀδύνατόν φασιν εἶναι, ὥστ' οὐ γίνεται τοῖς ἐρωτῶσιν ὃ βούλονται.

Δεῖ δὲ προτείνειν ὅσα ἐπὶ πολλῶν μὲν οὕτως ἔχει, ἔνστασις δὲ ἢ ὅλως μὴ ἔστιν ἢ μὴ ἐπιπολῆς τὸ συνιδεῖν· μὴ
5 δυνάμενοι γὰρ συνορᾶν ἐφ' ὧν οὐχ οὕτως, ὡς ἀληθὲς ὂν τιθέασιν.

Οὐ δεῖ δὲ τὸ συμπέρασμα ἐρώτημα ποιεῖν· εἰ δὲ μή, ἀνανεύσαντος οὐ δοκεῖ γεγονέναι συλλογισμός. πολλάκις γὰρ καὶ μὴ ἐρωτῶντος ἀλλ' ὡς συμβαῖνον ἐπιφέροντος ἀρνοῦνται,
10 καὶ τοῦτο ποιοῦντες οὐ δοκοῦσιν ἐλέγχεσθαι τοῖς μὴ συνορῶσιν ὅτι συμβαίνει ἐκ τῶν τεθέντων. ὅταν οὖν μηδὲ φήσας συμβαίνειν ἐρωτήσῃ, ὁ δ' ἀρνηθῇ, παντελῶς οὐ δοκεῖ γεγονέναι συλλογισμός.

Οὐ δοκεῖ δὲ πᾶν τὸ καθόλου διαλεκτικὴ πρότασις εἶναι,
15 οἷον τί ἐστιν ἄνθρωπος, ἢ ποσαχῶς λέγεται τἀγαθόν; ἔστι γὰρ πρότασις διαλεκτικὴ πρὸς ἣν ἔστιν ἀποκρίνασθαι ναί ἢ οὔ· πρὸς δὲ τὰς εἰρημένας οὐκ ἔστιν. διὸ οὐ διαλεκτικά ἐστι τὰ τοιαῦτα τῶν ἐρωτημάτων, ἂν μὴ αὐτὸς διορίσας ἢ διελόμενος εἴπῃ, οἷον ἆρά γε τὸ ἀγαθὸν οὕτως ἢ οὕτως λέγεται; πρὸς
20 γὰρ τὰ τοιαῦτα ῥᾳδία ἡ ἀπόκρισις ἢ καταφήσαντι ἢ ἀποφήσαντι. διὸ πειρατέον οὕτω προτείνειν τὰς τοιαύτας τῶν προτάσεων. ἅμα δὲ καὶ δίκαιον ἴσως παρ' ἐκείνου ζητεῖν πο-

---

32 γάρ om *u*. — 34 ἄνευ τε] καὶ ἄνευ *C*, ἄνευ *u*. — 35 συλλογίζεσθαι *C*. — καὶ μὴ διαλεγομένῳ om *C*. — 36 ἢ οὕτως ἢ *u*. — 37 δὲ... συλλογισμῷ om *u*. — 38 γὰρ om *u*. — συλλογισαμένου *C*. — 39 συλλογίζωνται *C*, συλλογίσωνται *u*.

158a1 ἐὰν *C*. — περιφανὲς τὸ ψ. *C*. — 2 γίνονται *Aq*. — ἃ *C*. — 4 ἐπὶ πολλῆς *f*. — τὸ] ή τὸ (sic) *A*, ἢ τὸ *B*, pr *C*, ῇ τὸ *ufq* — 5 γὰρ τὸ συνορᾶν *q*. — 11 ὅ τι codices. — 15 τὸ ἀγαθόν *u*. — 16 ἀποκρίνεσθαι *Bq*. — 18 ἐὰν *Cu*. — 19 τἀγαθὸν *uq*, id 23 *uqf*. — οὕτως om *u*. — 21 post τοιαύτας quatuor vel quinque vbb del *C*.

σαχῶς λέγεται τὸ ἀγαθόν, ὅταν αὐτοῦ διαιρουμένου καὶ προτείνοντος μηδαμῶς συγχωρῇ.

Ὅστις δ' ἕνα λόγον πολὺν χρόνον ἐρωτᾷ, κακῶς πυνθάνεται. εἰ μὲν γὰρ ἀποκρινομένου τοῦ ἐρωτωμένου τὸ ἐρωτώμενον, δῆλον ὅτι πολλὰ ἐρωτήματα ἐρωτᾷ ἢ πολλάκις ταὐτά, ὥστε ἢ ἀδολεσχεῖ ἢ οὐκ ἔχει συλλογισμόν· ἐξ ὀλίγων γὰρ πᾶς συλλογισμός· εἰ δὲ μὴ ἀποκρινομένου, ὅτι οὐκ ἐπιτιμᾷ ἢ ἀφίσταται. 25 30

Ἔστι δ' ἐπιχειρεῖν τε χαλεπὸν καὶ ὑπέχειν ῥᾴδιον τὰς αὐτὰς ὑποθέσεις. ἔστι δὲ τοιαῦτα τά τε φύσει πρῶτα καὶ τὰ ἔσχατα. τὰ μὲν γὰρ πρῶτα ὅρου δεῖται, τὰ δ' ἔσχατα διὰ πολλῶν περαίνεται βουλομένῳ τὸ συνεχὲς λαμβάνειν ἀπὸ τῶν πρώτων, ἢ σοφισματώδη φαίνεται τὰ ἐπιχειρήματα· ἀδύνατον γὰρ ἀποδεῖξαί τι μὴ ἀρξάμενον ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀρχῶν καὶ συνείραντα μέχρι τῶν ἐσχάτων. ὁρίζεσθαι μὲν οὖν οὔτ' ἀξιοῦσιν οἱ ἀποκρινόμενοι, οὔτ' ἂν ὁ ἐρωτῶν ὁρίζηται προσέχουσιν· μὴ γενομένου δὲ φανεροῦ τί ποτ' ἐστὶ τὸ προκείμενον, οὐ ῥᾴδιον ἐπιχειρεῖν. μάλιστα δὲ τὸ τοιοῦτον περὶ τὰς ἀρχὰς συμβαίνει· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα διὰ τούτων δείκνυται, ταῦτα δ' οὐκ ἐνδέχεται δι' ἑτέρων, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὁρισμῷ τῶν τοιούτων ἕκαστον γνωρίζειν. 3 35 b

Ἔστι δὲ δυσεπιχείρητα καὶ τὰ λίαν ἐγγὺς τῆς ἀρχῆς· οὐ γὰρ ἐνδέχεται πολλοὺς πρὸς αὐτὰ λόγους πορίσασθαι, ὀλίγων ὄντων τῶν ἀνὰ μέσον αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀρχῆς, δι' ὧν ἀνάγκη δείκνυσθαι τὰ μετὰ ταῦτα. τῶν δὲ ὅρων δυσεπιχειρητότατοι πάντων εἰσὶν ὅσοι κέχρηνται τοιούτοις ὀνόμασιν, ἃ πρῶτον μὲν ἄδηλά ἐστιν εἴτε ἁπλῶς εἴτε πολλαχῶς λέγεται, πρὸς δὲ τούτοις μηδὲ γνώριμα πότερον κυρίως ἢ κατὰ μεταφορὰν ὑπὸ τοῦ ὁρισαμένου λέγεται. διὰ μὲν γὰρ τὸ ἀσαφῆ εἶναι οὐκ ἔχει ἐπιχειρήματα, διὰ δὲ τὸ ἀγνοεῖσθαι, εἰ παρὰ τὸ κατὰ μεταφορὰν λέγεσθαι τοιαῦτ' ἐστίν, οὐκ ἔχει ἐπιτίμησιν. 5 10 15

---

24 συγχωρήσῃ Cu. — 26 τοῦ ἐρωτωμένου om Cu. — τὸ ἠρωτημένον u. — 28 pr ἢ om C. — 31 τε om u. — 32 δὲ] δὲ τὰ u. — 36 τι] τὸν u. — 37 συνείροντα C. — 38 οὔτ'...οὔτ'] οὐκ...οὐδ' Cu. — 39 γινομένου u. — τί] τοῦ τί C.

158b1 τοιοῦτο BCuq. — 5 ἔτι q. — δὲ om u. — τῆς om C. — 6 πορίσασθαι λόγους C. — 7 αὐτῶν C. — ἐξ ὧν u. — 8 μεταυτά B. — 9 πάντων] πάντων μάλιστα u, μάλιστα C. — 11 πότερα A. — 12 ὡρισμένου u. — 14 τοιοῦτό B.

Ὅλως δὲ πᶏν πρόβλημα, ὅταν ᾖ δυσεπιχείρητον, ἢ ὅρου δεῖσθαι ὑποληπτέον, ἢ τῶν πολλαχῶς ἢ τῶν κατὰ μεταφορὰν εἶναι λεγομένων, ἢ οὐ πόῤῥω τῶν ἀρχῶν, ἢ διὰ τὸ μὴ φανερὸν εἶναι πρῶτον ἡμῖν τοῦτ᾽ αὐτό, κατὰ τίνα ποτὲ
20 τῶν εἰρημένων τρόπων ἐστὶν ὃ τὴν ἀπορίαν παρέχεται· φανεροῦ γὰρ ὄντος τοῦ τρόπου δῆλον ὅτι ἢ ὁρίζεσθαι ἂν δέοι ἢ διαιρεῖσθαι ἢ τὰς ἀνὰ μέσον προτάσεις πορίζεσθαι· διὰ τούτων γὰρ δείκνυται τὰ ἔσχατα.

Πολλαῖς τε τῶν θέσεων μὴ καλῶς ἀποδιδομένου τοῦ
25 ὁρισμοῦ οὐ ῥᾴδιον διαλέγεσθαι καὶ ἐπιχειρεῖν, οἷον πότερον ἓν ἑνὶ ἐναντίον ἢ πλείω· ὁρισθέντων δὲ τῶν ἐναντίων κατὰ τρόπον ῥᾴδιον συμβιβάσαι πότερον ἐνδέχεται πλείω τῷ αὐτῷ εἶναι ἐναντία ἢ οὔ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁρισμοῦ δεομένων. ἔοικε δὲ καὶ ἐν τοῖς μαθή-
30 μασιν ἔνια δι᾽ ὁρισμοῦ ἔλλειψιν οὐ ῥᾳδίως γράφεσθαι, οἷον καὶ ὅτι ἡ παρὰ τὴν πλευρὰν τέμνουσα τὸ ἐπίπεδον ὁμοίως διαιρεῖ τήν τε γραμμὴν καὶ τὸ χωρίον. τοῦ δὲ ὁρισμοῦ ῥηθέντος εὐθέως φανερὸν τὸ λεγόμενον· τὴν γὰρ αὐτὴν ἀνταναίρεσιν ἔχει τὰ χωρία καὶ αἱ γραμμαί· ἔστι δ᾽ ὁρισμὸς
35 τοῦ αὐτοῦ λόγου οὗτος. ἁπλῶς δὲ τὰ πρῶτα τῶν στοιχείων τιθεμένων μὲν τῶν ὁρισμῶν, οἷον τί γραμμὴ καὶ τί κύκλος, ῥᾷστα δεῖξαι, πλὴν οὐ πολλά γε πρὸς ἕκαστον ἔστι τούτων ἐπιχειρεῖν διὰ τὸ μὴ πολλὰ τὰ ἀνὰ μέσον εἶναι· ἂν δὲ μὴ τιθῶνται οἱ τῶν ἀρχῶν ὁρισμοί, χαλεπόν, τάχα δ᾽ ὅλως
p. 159 ἀδύνατον. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τοὺς λόγους ἔχει.

Οὔκουν δεῖ λανθάνειν, ὅταν δυσεπιχείρητος ᾖ ἡ θέσις, ὅτι πέπονθέ τι τῶν εἰρημένων. ὅταν δ᾽ ᾖ πρὸς τὸ ἀξίωμα
5 καὶ τὴν πρότασιν μεῖζον ἔργον διαλεγῆναι ἢ τὴν θέσιν, διαπορήσειεν ἄν τις πότερον θετέον τὰ τοιαῦτα ἢ οὔ. εἰ γὰρ μὴ

---

18 alt ἢ om *Cuq*. — 19 πρῶτον ἡμῖν om *q*. — 27 τῷ αὐτῷ πλείω *u*. — 28 δὲ τρόπον et 29 τῶν ὁρισμοῦ δεομένων pr om *C*. — 30 ἔκλειψιν *u*. — 31 ὅτι καὶ *q*. — καὶ del vult *A*. — ἐπίπεδον γραμμὴ ὁμοίως *f*, corr *C*. — 37 πλὴν ... ἐπιχειρεῖν rc mg *C* ut schol. — αὐτῶν *Cu*. — αὐτῶν ἔστιν *f*. — ἐγχειρεῖν *ABf*. — 38 διὰ τὸ corr *C*. — οὐ *C*. — ἐὰν *C*.

159a3 δεῖ om et λανθάνει corr *B*. — ᾖ om *C*. — 4 πρὸς pr om *AB*. — 5 ἔργον] ἔργον εἶναι *uf*, ἔργον τοῦ vel τῷ corr *A*. — 6 εἰ μὲν γὰρ (*u*) τιθῇ *C*.

θήσει ἀλλ' ἀξιώσει καὶ πρὸς τοῦτο διαλέγεσθαι, μεῖζον
προστάξει τοῦ ἐν ἀρχῇ κειμένου· εἰ δὲ θήσει, πιστεύσει ἐξ ἧτ-
τον πιστῶν. εἰ μὲν οὖν δεῖ μὴ χαλεπώτερον τὸ πρόβλημα
ποιεῖν, θετέον, εἰ δὲ διὰ γνωριμωτέρων συλλογίζεσθαι, οὐ 10
θετέον· ἢ τῷ μὲν μανθάνοντι οὐ θετέον, ἂν μὴ γνωριμώτερον
ᾖ, τῷ δὲ γυμναζομένῳ θετέον, ἂν ἀληθὲς μόνον φαίνηται.
ὥστε φανερὸν ὅτι οὐχ ὁμοίως ἐρωτῶντί τε καὶ διδάσκοντι
ἀξιωτέον τιθέναι.

Πῶς μὲν οὖν ἐρωτηματίζειν καὶ τάττειν δεῖ, σχεδὸν 4
ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· περὶ δ' ἀποκρίσεως πρῶτον μὲν διορι- 16
στέον τί ἐστιν ἔργον τοῦ καλῶς ἀποκρινομένου, καθάπερ τοῦ κα-
λῶς ἐρωτῶντος. ἔστι δὲ τοῦ μὲν ἐρωτῶντος τὸ οὕτως ἐπαγα-
γεῖν τὸν λόγον ὥστε ποιῆσαι τὸν ἀποκρινόμενον τὰ ἀδοξό-
τατα λέγειν τῶν διὰ τὴν θέσιν ἀναγκαίων, τοῦ δ' ἀποκρι- 20
νομένου τὸ μὴ δι' αὐτὸν φαίνεσθαι συμβαίνειν τὸ ἀδύνατον
ἢ τὸ παράδοξον, ἀλλὰ διὰ τὴν θέσιν· ἑτέρα γὰρ ἴσως ἁμαρ-
τία τὸ θέσθαι πρῶτον ὃ μὴ δεῖ καὶ τὸ θέμενον μὴ φυλάξαι
κατὰ τρόπον.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀδιόριστα τοῖς γυμνασίας καὶ πείρας ἕνεκα 5
τοὺς λόγους ποιουμένοις· οὐ γὰρ οἱ αὐτοὶ σκοποὶ τοῖς διδά- 26
σκουσιν ἢ μανθάνουσι καὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις, οὐδὲ τούτοις τε
καὶ τοῖς διατρίβουσι μετ' ἀλλήλων σκέψεως χάριν. τῷ μὲν γὰρ
μανθάνοντι θετέον ἀεὶ τὰ δοκοῦντα· καὶ γὰρ οὐδ' ἐπιχειρεῖ
ψεῦδος οὐδεὶς διδάσκειν· τῶν δ' ἀγωνιζομένων τὸν μὲν ἐρω- 30
τῶντα φαίνεσθαί τι δεῖ ποιεῖν πάντως, τὸν δ' ἀποκρινόμενον
μηδὲν φαίνεσθαι πάσχειν. ἐν δὲ ταῖς διαλεκτικαῖς συνόδοις
τοῖς μὴ ἀγῶνος χάριν ἀλλὰ πείρας καὶ σκέψεως τοὺς λόγους
ποιουμένοις οὐ διήρθρωταί πω τίνος δεῖ στοχάζεσθαι τὸν ἀπο-
κρινόμενον καὶ ὁποῖα διδόναι καὶ ποῖα μὴ πρὸς τὸ καλῶς 35
ἢ μὴ καλῶς φυλάττειν τὴν θέσιν. ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἔχομεν πα-
ραδεδομένον ὑπ' ἄλλων, αὐτοί τι πειραθῶμεν εἰπεῖν.

Ἀνάγκη δὴ τὸν ἀποκρινόμενον ὑπέχειν λόγον θέμενον
ἤτοι ἔνδοξον ἢ ἄδοξον θέσιν ἢ μηδέτερον, καὶ ἤτοι ἁπλῶς

---

7 ἀξιώσοι *Bq*. — 8 προτάξει corr *u*. — 10 εἰ...θετέον om *u*. — 12 τῷ...φαίνηται om *q*. — 16 μὲν] μὲν οὖν *u*. — 18 μὲν] καλῶς *u*. — 22 τὸ om *C*. — 25 ἕνεκεν καὶ πείρας *C*. — 26 τοῖς] τοῖς τε *u*. — 27 ἢ] καὶ *Cufq*. — καὶ pr om *AB*. — 34 πως *C*. — 35 ποῖα *Cu*. — 36 καλῶς om *u*. — οὐθὲν *u*. — 37 τι om *C*. — 38 ἀναγκαῖον *f*. — 39 ἢ μηδέτερον om *B*, corr *A*, rc supra vs *q*, μηδετέραν *Cf*.

b ἔνδοξον ἢ ἄδοξον ἢ ὡρισμένως, οἷον τῷδέ τινι ἢ αὑτῷ ἢ ἄλλῳ.
διαφέρει δ' οὐδὲν ὁπωσοῦν ἐνδόξου ἢ ἀδόξου οὔσης· ὁ γὰρ αὐ-
τὸς τρόπος ἔσται τοῦ καλῶς ἀποκρίνεσθαι καὶ δοῦναι ἢ μὴ δοῦ-
ναι τὸ ἐρωτηθέν. ἀδόξου μὲν οὖν οὔσης τῆς θέσεως ἔνδοξον
5 ἀνάγκη τὸ συμπέρασμα γίνεσθαι, ἐνδόξου δ' ἄδοξον· τὸ γὰρ
ἀντικείμενον ἀεὶ τῇ θέσει ὁ ἐρωτῶν συμπεραίνεται. εἰ δὲ μήτ'
ἄδοξον μήτ' ἔνδοξον τὸ κείμενον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσται τοι-
οῦτον. ἐπεὶ δ' ὁ καλῶς συλλογιζόμενος ἐξ ἐνδοξοτέρων καὶ γνω-
ριμωτέρων τὸ προβληθὲν ἀποδείκνυσι, φανερὸν ὡς ἀδόξου μὲν
10 ὄντος ἁπλῶς τοῦ κειμένου οὐ δοτέον τῷ ἀποκρινομένῳ οὔθ' ὃ
μὴ δοκεῖ ἁπλῶς, οὔθ' ὃ δοκεῖ μὲν ἧττον δὲ τοῦ συμπεράσματος
δοκεῖ. ἀδόξου γὰρ οὔσης τῆς θέσεως ἔνδοξον τὸ συμπέρασμα,
ὥστε δεῖ τὰ λαμβανόμενα ἔνδοξα πάντ' εἶναι καὶ μᾶλλον
ἔνδοξα τοῦ προκειμένου, εἰ μέλλει διὰ τῶν γνωριμωτέρων τὸ
15 ἧττον γνώριμον περαίνεσθαι. ὥστ' εἴ τι μὴ τοιοῦτόν ἐστι τῶν
ἐρωτωμένων, οὐ θετέον τῷ ἀποκρινομένῳ. εἰ δ' ἔνδοξος ἁπλῶς
ἡ θέσις, δῆλον ὅτι τὸ συμπέρασμα ἁπλῶς ἄδοξον. θετέον
οὖν τά τε δοκοῦντα πάντα, καὶ τῶν μὴ δοκούντων ὅσα ἧττόν
ἐστιν ἄδοξα τοῦ συμπεράσματος· ἱκανῶς γὰρ ἂν δόξειε διει-
20 λέχθαι. ὁμοίως δὲ εἰ μήτ' ἄδοξος μήτ' ἔνδοξός ἐστιν ἡ θέ-
σις· καὶ γὰρ οὕτως τά τε φαινόμενα ἅπαντα δοτέον, καὶ
τῶν μὴ δοκούντων ὅσα μᾶλλον ἔνδοξα τοῦ συμπεράσματος·
οὕτω γὰρ ἐνδοξοτέρους συμβήσεται τοὺς λόγους γίνεσθαι. εἰ
μὲν οὖν ἁπλῶς ἔνδοξον ἢ ἄδοξον τὸ κείμενον, πρὸς τὰ δο-
25 κοῦντα ἁπλῶς τὴν σύγκρισιν ποιητέον· εἰ δὲ μὴ ἁπλῶς ἔν-
δοξον ἢ ἄδοξον τὸ κείμενον ἀλλὰ τῷ ἀποκρινομένῳ, πρὸς
αὑτὸν τὸ δοκοῦν καὶ μὴ δοκοῦν κρίνοντα θετέον ἢ οὐ θετέον. ἂν
δ' ἑτέρου δόξαν διαφυλάττῃ ὁ ἀποκρινόμενος, δῆλον ὅτι πρὸς
τὴν ἐκείνου διάνοιαν ἀποβλέποντα θετέον ἕκαστα καὶ ἀρνητέον.
30 διὸ καὶ οἱ κομίζοντες ἀλλοτρίας δόξας, οἷον ἀγαθὸν καὶ
κακὸν εἶναι ταὐτόν, καθάπερ Ἡράκλειτός φησιν, οὐ διδόασι

159b1 ἄδοξον ἢ ἔνδοξον *C.* — τῷδέ *C.* — ἑαυτῷ *C.* — 2 οὐθὲν *u.* — 3 ἀποκρίνασθαι *C.* — μὴ διδόναι pr *AB.* — 4 οὖν om *B.* — τῆς θέσεως οὔσης *uq.* — 6 ἀναγκαῖον *f.* — 7 ἔνδοξον μήτ' ἄδοξον *Cu.* — 10 et 14 ἃ *u.* — 11 τοῦ om *u.* — 13 πάντ' ἔνδοξα *Cu.* — 14 κειμένων *Cu.* — μέλλοι *u.* — 17 ἁπλῶς om *Cu.* — 18 ἅπαντα *C.* — 19 δόξῃ *u.* — 20 δὲ καὶ εἰ *Cuq*, corr *A.* — 21 τε om *Cf.* — πάντα *Cuf.* — 24 οὖν om *u.* — ἢ ἄδοξον om *A.* — 27 ἑαυτὸν *f*, αὑτὸν corr *A.* — καὶ τὸ μὴ *q*, rc *C.* — καὶ μὴ δοκοῦν rc mg *A*, pr om *C.* — κρίναντα *f.* — ἐὰν *Cf.* — 30 καὶ οἱ κομ. corr *A.*

μὴ παρεῖναι ἅμα τῷ αὐτῷ τἀναντία, οὐχ ὡς οὐ δοκοῦν αὐτοῖς τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καθ' Ἡράκλειτον οὕτω λεκτέον. ποιοῦσι δὲ τοῦτο καὶ οἱ παρ' ἀλλήλων δεχόμενοι τὰς θέσεις· στοχάζονται γὰρ ὡς ἂν εἴπειεν ὁ θέμενος. 35

Φανερὸν οὖν τίνων στοχαστέον τῷ ἀποκρινομένῳ, εἴτε 6 ἁπλῶς ἔνδοξον εἴτε τινὶ τὸ κείμενόν ἐστιν. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη πᾶν τὸ ἐρωτώμενον ἢ ἔνδοξον εἶναι ἢ ἄδοξον ἢ μηδέτερον, καὶ ἢ πρὸς τὸν λόγον ἢ μὴ πρὸς τὸν λόγον εἶναι τὸ ἐρωτώμενον, ἐὰν μὲν ᾖ δοκοῦν καὶ μὴ πρὸς τὸν λόγον, δοτέον φήσαντα p.160 δοκεῖν, ἐὰν δὲ μὴ δοκοῦν καὶ μὴ πρὸς τὸν λόγον, δοτέον μέν, ἐπισημαντέον δὲ τὸ μὴ δοκοῦν πρὸς εὐλάβειαν εὐηθείας. ὄντος δὲ πρὸς τὸν λόγον καὶ δοκοῦντος λεκτέον ὅτι δοκεῖ μέν, ἀλλὰ λίαν σύνεγγυς τοῦ ἐν ἀρχῇ ἐστὶ καὶ ἀναιρεῖται τούτου 5 τεθέντος τὸ κείμενον. εἰ δὲ πρὸς τὸν λόγον, λίαν δ' ἄδοξον τὸ ἀξίωμα, συμβαίνειν μὲν φατέον τούτου τεθέντος, ἀλλὰ λίαν εὔηθες εἶναι τὸ προτεινόμενον. εἰ δὲ μήτ' ἄδοξον μήτ' ἔνδοξον, εἰ μὲν μηδὲν πρὸς τὸν λόγον, δοτέον μηδὲν διορίσαντι, εἰ δὲ πρὸς τὸν λόγον, ἐπισημαντέον ὅτι ἀναιρεῖται 10 τεθέντος τὸ ἐν ἀρχῇ. οὕτω γὰρ ὅ τ' ἀποκρινόμενος οὐδὲν δόξει δι' αὐτὸν πάσχειν, ἐὰν προορῶν ἕκαστα τιθῇ, ὅ τ' ἐρωτῶν τεύξεται συλλογισμοῦ τιθεμένων αὐτῷ πάντων τῶν ἐνδοξοτέρων τοῦ συμπεράσματος. ὅσοι δ' ἐξ ἀδοξοτέρων τοῦ συμπεράσματος ἐπιχειροῦσι συλλογίζεσθαι, δῆλον ὡς οὐ καλῶς 15 συλλογίζονται· διὸ τοῖς ἐρωτῶσιν οὐ θετέον.

Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσαφῶς καὶ πλεοναχῶς λε- 7 γομένων ἀπαντητέον. ἐπεὶ γὰρ δέδοται τῷ ἀποκρινομένῳ μὴ μανθάνοντι εἰπεῖν ὅτι οὐ μανθάνω, καὶ πλεοναχῶς λεγομένου μὴ ἐξ ἀνάγκης ὁμολογῆσαι ἢ ἀρνήσασθαι, δῆλον 20 ὡς πρῶτον μέν, ἂν μὴ σαφὲς ᾖ τὸ ῥηθέν, οὐκ ἀποκνητέον τὸ φάναι μὴ συνιέναι· πολλάκις γὰρ ἐκ τοῦ μὴ σαφῶς ἐρωτηθέντας διδόναι ἀπαντᾷ τι δυσχερές. ἂν δὲ γνώριμον μὲν ᾖ πλεοναχῶς δὲ λεγόμενον, ἐὰν μὲν ἐπὶ πάντων ἀληθὲς ἢ ψεῦδος ᾖ τὸ λεγόμενον, δοτέον ἁπλῶς ἢ ἀρνητέον, 25

---

32 οὐ om *u*. — 33 δεκτέον *C*. — 35 εἴποιεν *B*, corr *AC*, εἴποι *qf*. — οἱ θέμενοι *C*. — 38 ἢ ἄδοξον εἶναι *u*. — 39 pr ἢ om *Cu*.
160a1, 2, 24 ἂν *Cu* et 26 *C*. — 1 μὲν οὖν ᾖ *Bf*. — 2 καὶ] ᾖ καὶ *B*, μὲν ᾖ *f*. — λόγον δὲ δοτέον *f*. — 3 δὲ ὅτι οὐ δοκεῖ *f*. — 5 ἐστὶ om *C*. — 6 δ' om *u*. — 7 συμβαίνει pr *A*. — μὲν om *C*. — 12 αὐτὸν *u*. — ἐάνπερ *Cu*. — 17 ἀσαφῶν pr *A*. — 22 μὴ φάναι *C*. — 23 ἐὰν *Cu*.

ἐὰν δ' ἐπὶ τὶ μὲν ψεῦδος ᾖ ἐπὶ τὶ δ' ἀληθές, ἐπισημαντέον ὅτι πλεοναχῶς λέγεται καὶ διότι τὸ μὲν ψεῦδος τὸ δ' ἀληθές· ὕστερον γὰρ διαιρουμένου ἄδηλον εἰ καὶ ἐν ἀρχῇ συνεώρα τὸ ἀμφίβολον. ἐὰν δὲ μὴ προΐδῃ τὸ ἀμφίβολον
30 ἀλλ' εἰς θἄτερον βλέψας θῇ, ῥητέον πρὸς τὸν ἐπὶ θἄτερον ἄγοντα ὅτι οὐκ εἰς τοῦτο βλέπων ἔδωκα ἀλλ' εἰς θἄτερον αὐτῶν· πλειόνων γὰρ ὄντων τῶν ὑπὸ ταὐτὸν ὄνομα ἢ λόγον ῥᾳδία ἡ ἀμφισβήτησις. ἐὰν δὲ καὶ σαφὲς ᾖ καὶ ἁπλοῦν τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ναί ἢ οὒ ἀποκριτέον.

8 Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πρότασις συλλογιστικὴ ἢ τούτων τίς ἐστιν
36 ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς ἤ τινος τούτων ἕνεκα (δῆλον δ' ὅταν ἑτέρου χάριν λαμβάνηται τῷ πλείω τὰ ὅμοια ἐρωτᾶν· ἢ γὰρ δι' ἐπαγωγῆς ἢ δι' ὁμοιότητος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ καθόλου λαμβάνουσιν), τὰ μὲν οὖν καθ' ἕκαστα πάντα θετέον, ἂν ᾖ
b ἀληθῆ καὶ ἔνδοξα, πρὸς δὲ τὸ καθόλου πειρατέον ἔνστασιν φέρειν· τὸ γὰρ ἄνευ ἐνστάσεως, ἢ οὔσης ἢ δοκούσης, κωλύειν τὸν λόγον δυσκολαίνειν ἐστίν. εἰ οὖν ἐπὶ πολλῶν φαινομένου μὴ δίδωσι τὸ καθόλου μὴ ἔχων ἔνστασιν, φανερὸν ὅτι δυσκο-
5 λαίνει. ἔτι εἰ μηδ' ἀντεπιχειρεῖν ἔχει ὅτι οὐκ ἀληθές, πολλῷ μᾶλλον ἂν δόξειε δυσκολαίνειν. καίτοι οὐδὲ τοῦθ' ἱκανόν· πολλοὺς γὰρ λόγους ἔχομεν ἐναντίους ταῖς δόξαις, οὓς χαλεπὸν λύειν, καθάπερ τὸν Ζήνωνος ὅτι οὐκ ἐνδέχεται κινεῖσθαι οὐδὲ τὸ στάδιον διελθεῖν· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο τἀντικείμενα τού-
10 τοις οὐ θετέον. εἰ οὖν μήτ' ἔνστασιν μήτ' ἀντεπιχειρεῖν ἔχων μὴ τίθησι, δῆλον ὅτι δυσκολαίνει· ἔστι γὰρ ἡ ἐν λόγοις δυσκολία ἀπόκρισις παρὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους, συλλογισμοῦ φθαρτική.

9 Ὑπέχειν δὲ καὶ θέσιν καὶ ὁρισμὸν αὐτὸν αὑτῷ δεῖ
15 προεγχειρήσαντα· ἐξ ὧν γὰρ ἀναιροῦσιν οἱ πυνθανόμενοι τὸ κείμενον, δῆλον ὅτι τούτοις ἐναντιωτέον.

---

28 post *ἀληθές* del un vel duo vbb *C*. — *γὰρ*] *δὲ u*. — 29 *ἂν q*. — *μὴ* rc *u*. — 30 *βλέψας θῇ*] *βιασθῇ C*, *ἐμβλέψας θῇ q*. — *θῇ*] *θῇ ἢ μή AB*. — 31 *ἔδωκεν u*. — 32 *ταὐτὸ Cu*. — 36 *ὁ* pr om *C*. — 39 *πάντα* om *f*. — *ἐὰν B*.

160b3 *φαινομένων q*, in *φαινομένου A* litteram *υ* corr. — 4 *μὴ*] *οὐ* rc add *u*. — 5 *ἔτι δ' εἰ Cu*. — *ἔχοι C* qui pr om. — *πολλῷ* om *u*. — 7 *ἐναντίους ἔχομεν u*. — 8 *καθάπερ τοῦ Ζήνωνος u*. — 9 *τὰ ἀντικείμενα Cu*. — 10 *ἐνίστασθαι* corr *A*. — *μήτ' ἀντεπιχ. ἔχων μήτ' ἐνίστασθαι Cuqf*. — *μὴ*] *οὐ uq*. — 14 *δεῖ*] *δὴ u*. — 15 *προσεγχειρήσαντα A*, *προ ε π ι χειρήσαντα f*, corr *C*.

Ἄδοξον δ' ὑπόθεσιν εὐλαβητέον ὑπέχειν. εἴη δ' ἂν ἄδοξος διχῶς· καὶ γὰρ ἐξ ἧς ἄτοπα συμβαίνει λέγειν, οἷον εἰ πάντα φαίη τις κινεῖσθαι ἢ μηδέν, καὶ ὅσα χείρονος ἤθους ἑλέσθαι καὶ ὑπεναντία ταῖς βουλήσεσιν, οἷον ὅτι ἡ ἡδονὴ τἀγαθὸν καὶ τὸ ἀδικεῖν βέλτιον τοῦ ἀδικεῖσθαι. οὐ γὰρ ὡς λόγου χάριν ὑπέχοντα ἀλλ' ὡς τὰ δοκοῦντα λέγοντα μισοῦσιν. 20

Ὅσοι δὲ τῶν λόγων ψεῦδος συλλογίζονται, λυτέον ἀναιροῦντα παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεῦδος. οὐ γὰρ ὁ ὁτιοῦν ἀνελὼν λέλυκεν, οὐδ' εἰ ψεῦδός ἐστι τὸ ἀναιρούμενον. ἔχοι γὰρ ἂν πλείω ψεύδη ὁ λόγος, οἷον ἐάν τις λάβῃ τὸν καθήμενον γράφειν, Σωκράτη δὲ καθῆσθαι· συμβαίνει γὰρ ἐκ τούτων Σωκράτη γράφειν. ἀναιρεθέντος οὖν τοῦ Σωκράτη καθῆσθαι οὐδὲν μᾶλλον λέλυται ὁ λόγος· καίτοι ψεῦδος τὸ ἀξίωμα. ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο ὁ λόγος ψευδής· ἂν γάρ τις τύχῃ καθήμενος μὲν μὴ γράφων δέ, οὐκέτι ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἡ αὐτὴ λύσις ἁρμόσει. ὥστε οὐ τοῦτο ἀναιρετέον, ἀλλὰ τὸ τὸν καθήμενον γράφειν· οὐ γὰρ πᾶς ὁ καθήμενος γράφει. λέλυκε μὲν οὖν πάντως ὁ ἀνελὼν παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεῦδος, οἶδε δὲ τὴν λύσιν ὁ εἰδὼς ὅτι παρὰ τοῦτο ὁ λόγος, καθάπερ ἐπὶ τῶν ψευδογραφουμένων· οὐ γὰρ ἀπόχρη τὸ ἐνστῆναι, οὐδ' ἂν ψεῦδος ᾖ τὸ ἀναιρούμενον, ἀλλὰ καὶ διότι ψεῦδος ἀποδεικτέον· οὕτω γὰρ ἂν εἴη φανερὸν πότερον προορῶν τι ἢ οὒ ποιεῖται τὴν ἔνστασιν. 10 25 30 35

Ἔστι δὲ λόγον κωλῦσαι συμπεράνασθαι τετραχῶς. ἢ γὰρ ἀνελόντα παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεῦδος, ἢ πρὸς τὸν ἐρωτῶντα ἔνστασιν εἰπόντα· πολλάκις γὰρ οὐδὲ λέλυκεν, ὁ μέντοι πυνθανόμενος οὐ δύναται πορρωτέρω προαγαγεῖν. τρίτον δὲ πρὸς τὰ ἠρωτημένα· συμβαίη γὰρ ἂν ἐκ μὲν τῶν ἠρωτημένων μὴ γίνεσθαι ὃ βούλεται διὰ τὸ κακῶς ἠρωτῆσθαι, προστεθέντος δέ τινος γίνεσθαι τὸ συμπέρασμα. εἰ μὲν οὖν μηκέτι δύναται προάγειν ὁ ἐρωτῶν, πρὸς τὸν ἐρωτῶντα εἴη ἂν ἡ ἔνστασις, εἰ δὲ δύναται, πρὸς τὰ ἠρωτημένα. τετάρτη δὲ p.161 5

18 πλεοναχῶς *Cu.* — 20 ὅτι] ὅτι εἰ *C*, ὅτι ἡ *u.* — 21 ἀγαθὸν *Cu.* — 22 ὑπεχόμενον *ABu*, fort pr *C.* — 23 ὅσοι corr *A.* — 24 τὸ om *C* et pr *A.* — 25 ἔχει *u.* — 26 εἴ τις λάβοι *Cu.* — 30 παρὰ corr *B.* — ἐὰν *Cf.*

161a3 οὐ λέλυκε μὲν ὁ *u*, corr *C.* — 4 προάγειν *Cu.* — 5 συμβαίνει *u.* — 6 βουλόμεθα *u.* — προτεθέντος *u.* — 8 πρὸς] εἰς *Cuq*, εἰ πρὸς pr *A.* — 9 ἡ om *q.*

10 καὶ χειρίστη τῶν ἐνστάσεων ἡ πρὸς τὸν χρόνον· ἔνιοι γὰρ τοιαῦτα ἐνίστανται πρὸς ἃ διαλεχθῆναι πλείονός ἐστι χρόνου ἢ τῆς παρούσης διατριβῆς.

Αἱ μὲν οὖν ἐνστάσεις, καθάπερ εἴπαμεν, τετραχῶς γίνονται· λύσις δ' ἐστὶ τῶν εἰρημένων ἡ πρώτη μόνον, αἱ δὲ
15 λοιπαὶ κωλύσεις τινὲς καὶ ἐμποδισμοὶ τῶν συμπερασμάτων.

11 Ἐπιτίμησις δὲ λόγου καθ' αὑτόν τε τὸν λόγον, καὶ ὅταν ἐρωτᾶται, οὐχ ἡ αὐτή· πολλάκις γὰρ τοῦ μὴ καλῶς διειλέχθαι τὸν λόγον ὁ ἐρωτώμενος αἴτιος διὰ τὸ μὴ συγχωρεῖν ἐξ ὧν ἦν διαλεχθῆναι καλῶς πρὸς τὴν θέσιν· οὐ γὰρ
20 ἔστιν ἐπὶ θατέρῳ μόνον τὸ καλῶς ἐπιτελεσθῆναι τὸ κοινὸν ἔργον. ἀναγκαῖον οὖν ἐνίοτε πρὸς τὸν λέγοντα καὶ μὴ πρὸς τὴν θέσιν ἐπιχειρεῖν, ὅταν ὁ ἀποκρινόμενος τἀναντία τῷ ἐρωτῶντι παρατηρῇ προσεπηρεάζων. δυσκολαίνοντες οὖν ἀγωνιστικὰς καὶ οὐ διαλεκτικὰς ποιοῦνται τὰς διατριβάς. ἔτι δ'
25 ἐπεὶ γυμνασίας καὶ πείρας χάριν ἀλλ' οὐ διδασκαλίας οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων, δῆλον ὡς οὐ μόνον τἀληθῆ συλλογιστέον ἀλλὰ καὶ ψεῦδος, οὐδὲ δι' ἀληθῶν ἀεὶ ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ψευδῶν. πολλάκις γὰρ ἀληθοῦς τεθέντος ἀναιρεῖν ἀνάγκη τὸν διαλεγόμενον, ὥστε προτατέον τὰ ψευδῆ. ἐνίοτε δὲ καὶ
30 ψεύδους τεθέντος ἀναιρετέον διὰ ψευδῶν· οὐδὲν γὰρ κωλύει τινὶ δοκεῖν τὰ μὴ ὄντα μᾶλλον τῶν ἀληθῶν, ὥστ' ἐκ τῶν ἐκείνῳ δοκούντων τοῦ λόγου γινομένου μᾶλλον ἔσται πεπεισμένος ἢ ὠφελημένος. δεῖ δὲ τὸν καλῶς μεταβιβάζοντα διαλεκτικῶς καὶ μὴ ἐριστικῶς μεταβιβάζειν, καθάπερ τὸν γεωμέ-
35 τρην γεωμετρικῶς, ἄν τε ψεῦδος ἄν τ' ἀληθὲς ᾖ τὸ συμπεραινόμενον· ποῖοι δὲ διαλεκτικοὶ συλλογισμοί, πρότερον εἴρηται. ἐπεὶ δὲ φαῦλος κοινωνὸς ὁ ἐμποδίζων τὸ κοινὸν ἔργον, δῆλον ὅτι καὶ ἐν λόγῳ. κοινὸν γάρ τι καὶ ἐν τούτοις προκείμενόν ἐστι, πλὴν τῶν ἀγωνιζομένων. τούτοις δ' οὐκ ἔστιν
40 ἀμφοτέροις τυχεῖν τοῦ αὐτοῦ τέλους· πλείους γὰρ ἑνὸς ἀδύνα-
b τον νικᾶν. διαφέρει δ' οὐδὲν ἄν τε διὰ τοῦ ἀποκρίνεσθαι ἂν

---

13 εἴπομεν *Cu*, corr *A*. — 16 δὲ rc *u*. — λόγῳ *C*. — αὐτόν *Cu*. — 17 ἐπερωτᾶται *u*. — 20 κοινὸν corr *B*. — 25 οἱ] χάριν οἱ *C*. — 27 ἀεὶ om *u*, corr *C*. — 30 γὰρ pr om *A*. — 33 διαλεκτικῶς … μεταβ. rc mg *C*. — 34 γεωμετρικὸν *B*, fort pr *A*. — 36 ὁποῖοι *Cf*. — δὲ] δὲ οἱ *f*. — εἴρηνται *AB*. — 38 τι om *f*. — τούτοις τὸ προκείμενον *Af*. — προκ. καὶ ἐν τούτοις *uq*.
161b1 οὐθὲν *C*. — 1 et 3 ἀποκρίνασθαι *C*.

τε διὰ τοῦ ἐρωτᾶν ποιῇ τοῦτο· ὅ τε γὰρ ἐριστικῶς ἐρωτῶν φαύλως διαλέγεται, ὅ τ' ἐν τῷ ἀποκρίνεσθαι μὴ διδοὺς τὸ φαινόμενον μηδ' ἐκδεχόμενος ὅ τί ποτε βούλεται ὁ ἐρωτῶν πυθέσθαι. δῆλον οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι οὐχ ὁμοίως ἐπι- 5 τιμητέον καθ' αὑτόν τε τῷ λόγῳ καὶ τῷ ἐρωτῶντι· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸν μὲν λόγον φαῦλον εἶναι, τὸν δ' ἐρωτῶντα ὡς ἐνδέχεται βέλτιστα πρὸς τὸν ἀποκρινόμενον διειλέχθαι. πρὸς γὰρ τοὺς δυσκολαίνοντας οὐ δυνατὸν ἴσως εὐθὺς οἵους τις βούλεται ἀλλ' οἵους ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τοὺς συλλογισμούς. 10

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀδιόριστον πότε τἀναντία καὶ πότε τὰ ἐν ἀρχῇ λαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι (πολλάκις γὰρ καθ' αὑτοὺς λέγοντες τὰ ἐναντία λέγουσι, καὶ ἀνανεύσαντες πρότερον διδόασιν ὕστερον· διόπερ ἐρωτώμενοι τἀναντία καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ πολλάκις ὑπακούουσιν), ἀνάγκη φαύλους γίνεσθαι τοὺς λό- 15 γους. αἴτιος δ' ὁ ἀποκρινόμενος, τὰ μὲν οὐ διδούς, τὰ δὲ τοιαῦτα διδούς. φανερὸν οὖν ὡς οὐχ ὁμοίως ἐπιτιμητέον τοῖς ἐρωτῶσι καὶ τοῖς λόγοις.

Καθ' αὑτὸν δὲ τῷ λόγῳ πέντ' εἰσὶν ἐπιτιμήσεις, πρώτη μὲν ὅταν ἐκ τῶν ἐρωτωμένων μὴ συμπεραίνηται μήτε τὸ 20 προτεθὲν μήτε ὅλως μηδὲν ὄντων ψευδῶν ἢ ἀδόξων, ἢ ἁπάντων ἢ τῶν πλείστων, ἐν οἷς τὸ συμπέρασμα, καὶ μήτ' ἀφαιρεθέντων τινῶν μήτε προστεθέντων μήτε τῶν μὲν ἀφαιρεθέντων τῶν δὲ προστεθέντων γίνηται τὸ συμπέρασμα. δευτέρα δὲ εἰ πρὸς τὴν θέσιν μὴ γίνοιτο ὁ συλλογισμὸς ἐκ τοιούτων 25 τε καὶ οὕτως ὡς εἴρηται πρότερον. τρίτη δ' εἰ προστεθέντων τινῶν γίνοιτο συλλογισμός, ταῦτα δ' εἴη χείρω τῶν ἐρωτηθέντων καὶ ἧττον ἔνδοξα τοῦ συμπεράσματος. πάλιν εἰ ἀφαιρεθέντων τινῶν· ἐνίοτε γὰρ πλείω λαμβάνουσι τῶν ἀναγκαίων, ὥστε οὐ τῷ ταῦτ' εἶναι γίνεται ὁ συλλογισμός. ἔτι 30 εἰ ἐξ ἀδοξοτέρων καὶ ἧττον πιστῶν τοῦ συμπεράσματος, ἢ εἰ ἐξ ἀληθῶν ἀλλὰ πλείονος ἔργου δεομένων ἀποδεῖξαι τοῦ προβλήματος.

---

2 ταὐτό *u.* — ἐριστικῶς corr *A.* — 11 πότε] τὸ πότε *u.* — τὰ ἐναντία *Cu.* — 13 τὰ om *Cu.* — 14 τὰ ἐναντία *C*, corr *A.* — καὶ τὰ ἐναντία καὶ τὰ ἐν *u.* — 17 ὡς om *uq.* — 19 τῷ om *B* et pr *C.* — λόγων *B.* — 20 ἠρωτημένων *C.* — μήτε πρὸς τὸ τεθὲν *C.* — τὸ om *u.* — 21 ἢ ψευδῶν ἢ *u.* — πάντων *Cu.* — 23 μηδὲ *u*, corr *C*, καὶ μὴ *q.* — 24 γίνεται *Cu.* — 25 μὴ rc *u.* — 31 alt εἰ om *u.*

Οὐ δεῖ δὲ πάντων τῶν προβλημάτων ὁμοίως ἀξιοῦν
35 τοὺς συλλογισμοὺς ἐνδόξους εἶναι καὶ πιθανούς· φύσει γὰρ εὐθὺς ὑπάρχει τὰ μὲν ῥᾴω τὰ δὲ χαλεπώτερα τῶν ζητουμένων, ὥστε ἂν ἐξ ὧν ἐνδέχεται μάλιστα ἐνδόξων συμβιβάσῃ, διείλεκται καλῶς. φανερὸν οὖν ὅτι οὐδὲ λόγῳ ἡ αὐτὴ ἐπιτίμησις πρός τε τὸ προβληθὲν καὶ καθ' αὑτόν. οὐδὲν γὰρ
40 κωλύει καθ' αὑτὸν μὲν εἶναι τὸν λόγον ψεκτόν, πρὸς δὲ τὸ
p. 162 πρόβλημα ἐπαινετόν, καὶ πάλιν ἀντεστραμμένως καθ' αὑτὸν μὲν ἐπαινετόν, πρὸς δὲ τὸ πρόβλημα ψεκτόν, ὅταν ἐκ πολλῶν ᾖ ῥᾴδιον ἐνδόξων συμπεράνασθαι καὶ ἀληθῶν. εἴη δ' ἄν ποτε λόγος καὶ συμπεπερασμένος μὴ συμπεπερα-
5 σμένου χείρων, ὅταν ὁ μὲν ἐξ εὐήθων συμπεραίνηται μὴ τοιούτου τοῦ προβλήματος ὄντος, ὁ δὲ προσδέηται τοιούτων ἅ ἐστιν ἔνδοξα καὶ ἀληθῆ, καὶ μὴ ἐν τοῖς προσλαμβανομένοις ᾖ ὁ λόγος. τοῖς δὲ διὰ ψευδῶν ἀληθὲς συμπεραινομένοις οὐ δίκαιον ἐπιτιμᾶν· ψεῦδος μὲν γὰρ ἀεὶ ἀνάγκη διὰ
10 ψεύδους συλλογίζεσθαι, τὸ δ' ἀληθὲς ἔστι καὶ διὰ ψευδῶν ποτὲ συλλογίζεσθαι. φανερὸν δ' ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν.

Ὅταν δ' ἀπόδειξις ᾖ τινὸς ὁ εἰρημένος λόγος, εἴ τί ἐστιν ἄλλο πρὸς τὸ συμπέρασμα μηδαμῶς ἔχον, οὐκ ἔσται περὶ ἐκείνου συλλογισμός· ἂν δὲ φαίνηται, σόφισμα ἔσται,
15 οὐκ ἀπόδειξις. ἔστι δὲ φιλοσόφημα μὲν συλλογισμὸς ἀποδεικτικός, ἐπιχείρημα δὲ συλλογισμὸς διαλεκτικός, σόφισμα δὲ συλλογισμὸς ἐριστικός, ἀπόρημα δὲ συλλογισμὸς διαλεκτικὸς ἀντιφάσεως.

Εἰ δ' ἐξ ἀμφοτέρων τι δοκούντων δειχθείη, μὴ ὁμοίως
20 δὲ δοκούντων, οὐδὲν κωλύει τὸ δειχθὲν μᾶλλον ἑκατέρου δοκεῖν. ἀλλ' εἰ τὸ μὲν δοκοίη τὸ δὲ μηδετέρως, ἢ εἰ τὸ μὲν δοκοίη τὸ δὲ μὴ δοκοίη, εἰ μὲν ὁμοίως, ὁμοίως ἂν εἴη καὶ μή, εἰ δὲ μᾶλλον θάτερον, ἀκολουθήσει τῷ μᾶλλον.

Ἔστι δέ τις ἁμαρτία καὶ αὕτη κατὰ τοὺς συλλογι-

---

37 ἐνδέχηται *u*. — 39 αὐτό *u*.

162a2 ὅτι *Cu*. — 3 ᾖ om *Cu*. — 7 προλαμβανομένοις *u*. — 8 συμπεραίνουσιν *u*, corr *A*. — 9 γὰρ ἀεὶ om *C*. — 10 ψευδῶν *Cu*. — 11 συλλογίσασθαι *Cu*. — 14 ἐκείνους *B*. — ἐὰν *Cuq*. — 15 ἀποδεικτικός, ἐπιχ. δὲ συλλ. pr om *C*. — 20 οὐθὲν *u*. — τοῦ ἑτέρου corr *A*. — 21 post δοκοίη plura vbb del *C*. — 23 τὸ *u*. — 24 καὶ αὕτη ἁμαρτία *Cf*. — αὐτὴ *B*. — περὶ *A*.

σμούς, ὅταν δείξῃ διὰ μακροτέρων, ἐνὸν δι' ἐλαττόνων καὶ 25
ἐν τῷ λόγῳ ὑπαρχόντων, οἷον ὅτι ἐστὶ δόξα μᾶλλον ἑτέρα
ἑτέρας, εἴ τις αἰτήσαιτο αὐτοέκαστον μάλιστ' εἶναι, εἶναι δὲ
δοξαστὸν ἀληθῶς αὐτό, ὥστε τῶν τινῶν μᾶλλον εἶναι αὐτό·
πρὸς δὲ τὸ μᾶλλον μᾶλλον τὸ λεγόμενον εἶναι· εἶναι δὲ
καὶ αὐτοδόξαν ἀληθῆ, ἣ ἔσται μᾶλλον ἀκριβὴς τῶν τινῶν· 30
ᾔτηται δὲ καὶ αὐτοδόξαν ἀληθῆ εἶναι καὶ αὐτοέκαστον μά-
λιστ' εἶναι· ὥστε αὕτη ἡ δόξα ἀκριβεστέρα ἐστίν. τίς
δὲ ἡ μοχθηρία; ἢ ὅτι ποιεῖ, παρ' ὃ ὁ λόγος, λανθάνειν τὸ
αἴτιον.

Λόγος δ' ἐστὶ δῆλος ἕνα μὲν τρόπον καὶ δημοσιώτα- **12**
τον, ἐὰν ᾖ συμπεπερασμένος οὕτως ὥστε μηδὲν δεῖν ἐπερω- 36
τῆσαι· ἕνα δέ, καὶ ὃς μάλιστα λέγεται, ὅταν εἰλημμένα μὲν
ᾖ ἐξ ὧν ἀναγκαῖον εἶναι, ᾖ δὲ διὰ συμπερασμάτων συμ- b
περαινόμενος· ἔτι εἰ ἐλλείπει σφόδρα ἐνδόξων.

Ψευδὴς δὲ λόγος καλεῖται τετραχῶς, ἕνα μὲν τρόπον
ὅταν φαίνηται συμπεραίνεσθαι μὴ συμπεραινόμενος, ὃ κα-
λεῖται ἐριστικὸς συλλογισμός· ἄλλον δὲ ὅταν συμπεραίνηται 5
μὲν μὴ μέντοι πρὸς τὸ προκείμενον, ὅπερ συμβαίνει μάλι-
στα τοῖς εἰς ἀδύνατον ἄγουσιν· ἢ πρὸς τὸ κείμενον μὲν συμ-
περαίνηται, μὴ μέντοι κατὰ τὴν οἰκείαν μέθοδον. τοῦτο δ'
ἐστίν, ὅταν μὴ ὢν ἰατρικὸς δοκῇ ἰατρικὸς εἶναι ἢ γεωμετρι-
κὸς μὴ ὢν γεωμετρικὸς ἢ διαλεκτικὸς μὴ ὢν διαλεκτικός, 10
ἄν τε ψεῦδος ἄν τ' ἀληθὲς ᾖ τὸ συμβαῖνον. ἄλλον δὲ τρό-
πον ἐὰν διὰ ψευδῶν συμπεραίνηται. τούτου δ' ἔσται ποτὲ μὲν
τὸ συμπέρασμα ψεῦδος, ποτὲ δ' ἀληθές· τὸ μὲν γὰρ ψεῦ-
δος ἀεὶ διὰ ψευδῶν περαίνεται, τὸ δ' ἀληθὲς ἐγχωρεῖ καὶ
μὴ ἐξ ἀληθῶν, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. 15

---

25 ἐνὸν] ἐνδεχόμενον u. — 27 αἰτῆσαι τὸ B — αὐτὸ ἕκαστον u et sic in seqq scr u et pr C. — 28 αὐτὸ ἀληθῶς Cu. — εἶναι om u. — 31 ᾔτηται ab init corr u. — αὐτὸ ἕκαστον B. — 32 αὕτη δόξα A, αὐτὴ δόξα B, ἡ αὐτοδόξα f. — δόξα] δόξα ἡ (ἡ om u) μάλιστα ἀληθὴς uq, δόξα ἀληθὴς BCf. — 33 ἢ om C. — 34 λανθάνει pr A. — 36 μηθὲν Cu. — 37 ὡς BCuq.

162b1 ἀναγκαίων Bu, fort pr A. — εἶναι om Cu. — ᾖ] εἰ u. — 2 συμπεραινόμενα f, corr C. — εἴ τι ἐλλείπει εἴη δὲ τοῦτο σφ. f. — ἔνδοξον corr Cf. — 4 ὃς f. — 5 συλλογισμὸς ἐριστικός Cf. — 6 κείμενον Cf. — 7 εἰς τὸ ἀδύνατον uq. — προκείμενον uq. — 9 ἐὰν ὁ μὴ Cu. — 12 ἂν C. — τὸ συμπέρασμα ποτὲ μὲν C. — 15 δι' Cu.

Τὸ μὲν οὖν ψευδῆ τὸν λόγον εἶναι τοῦ λέγοντος ἁμάρτημα μᾶλλον ἢ τοῦ λόγου, καὶ οὐδὲ τοῦ λέγοντος ἀεὶ τὸ ἁμάρτημα, ἀλλ' ὅταν λανθάνῃ αὐτόν, ἐπεὶ καθ' αὐτόν γε πολλῶν ἀληθῶν ἀποδεχόμεθα μᾶλλον, ἂν ἐξ ὅτι μάλιστα δοκούντων ἀναι-
20 ρῇ τι τῶν ἀληθῶν. τοιοῦτος γὰρ ὢν ἑτέρων ἀληθῶν ἀπόδειξίς ἐστιν· δεῖ γὰρ τῶν κειμένων τι μὴ εἶναι παντελῶς, ὥστ' ἔσται τούτου ἀπόδειξις. εἰ δ' ἀληθὲς συμπεραίνοιτο διὰ ψευδῶν καὶ λίαν εὐηθῶν, πολλῶν ἂν εἴη χείρων ψεῦδος συλλογιζομένων· εἴη δ' ἂν τοιοῦτος καὶ ψεῦδος συμπεραινόμενος. ὥστε
25 δῆλον ὅτι πρώτη μὲν ἐπίσκεψις λόγου καθ' αὑτὸν εἰ συμπεραίνεται, δευτέρα δὲ πότερον ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, τρίτη δ' ἐκ ποίων τινῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐκ ψευδῶν ἐνδόξων δέ, λογικός, εἰ δ' ἐξ ὄντων μὲν ἀδόξων δέ, φαῦλος. εἰ δὲ καὶ ψευδῆ καὶ λίαν ἄδοξα, δῆλον ὅτι φαῦλος, ἢ ἁπλῶς ἢ τοῦ πρά-
30 γματος.

13 Τὸ δ' ἐν ἀρχῇ καὶ τὰ ἐναντία πῶς αἰτεῖται ὁ ἐρωτῶν, κατ' ἀλήθειαν μὲν ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς εἴρηται, κατὰ δόξαν δὲ νῦν λεκτέον.

Αἰτεῖσθαι δὲ φαίνονται τὸ ἐν ἀρχῇ πενταχῶς, φανε-
35 ρώτατα μὲν καὶ πρῶτον εἴ τις αὐτὸ τὸ δείκνυσθαι δέον αἰτήσει. τοῦτο δ' ἐπ' αὐτοῦ μὲν οὐ ῥᾴδιον λανθάνειν, ἐν δὲ τοῖς συνωνύμοις, καὶ ἐν ὅσοις τὸ ὄνομα καὶ ὁ λόγος τὸ αὐτὸ
p. 163 σημαίνει, μᾶλλον. δεύτερον δὲ ὅταν κατὰ μέρος δέον ἀποδεῖξαι καθόλου τις αἰτήσῃ, οἷον ἐπιχειρῶν ὅτι τῶν ἐναντίων μία ἐπιστήμη, ὅλως τῶν ἀντικειμένων ἀξιώσειε μίαν εἶναι· δοκεῖ γὰρ ὃ ἔδει καθ' αὐτὸ δεῖξαι μετ' ἄλλων αἰτεῖσθαι
5 πλειόνων. τρίτον εἴ τις καθόλου δεῖξαι προκειμένου κατὰ μέρος αἰτήσειεν, οἷον εἰ πάντων τῶν ἐναντίων προκειμένου τῶνδέ τινων ἀξιώσειε· δοκεῖ γὰρ καὶ οὗτος, ὃ μετὰ πλειόνων ἔδει δεῖξαι, καθ' αὑτὸ χωρὶς αἰτεῖσθαι. πάλιν εἴ τις διελὼν

---

16 τὸν om *B*. — 17 ἢ] εἶναι ἢ *q*. — τὸ ἁμάρτημα om *Cufq*. — 18 αὐτὸν ὅτι ψευδῆ λόγον εἰπέ τινα. ἐπεὶ *Cuq*. — 19 ἀποδεχόμεθα corr *A*, ἀντεχόμεθα *Bq*. — 20 ἑτέρων om *u*. — 23 πολλῶι *ABf*. — χεῖρον *q*, χείρων τῶν *f*. — ψεῦδος ὡς συλλ. *C*. — 24 ἂν] ἂν ὁ *C*. — 28 εἰ ... φαῦλος om *q*. — 29 καὶ ἀνάδοξα *B*, ἔνδοξα *u*. — φαύλως *u*. — 35 πρῶτα *q*. — αἰτήσειεν *Cu*. — 36 ῥᾷον *Cu*. — λαθεῖν *C*. — 37 ταὐτὸν *Cu*.

163a2 οἷον εἰ fort pr *u*. — 4 μετὰ καὶ ἄλλων *C*. — 5 τις] τις τὸ *B*, τις οὐ *f*. — προσκειμένου *Cf*. — 7 ἀξιώσει *u*. — δεῖ pr *C*. — 8 καὶ (om *u*) καθ' αὑτὸ καὶ χωρὶς *Cu*.

αἰτεῖται τὸ πρόβλημα οἷον εἰ δέον δεῖξαι τὴν ἰατρικὴν ὑγιεινοῦ καὶ νοσώδους, χωρὶς ἑκάτερον ἀξιώσειεν. ἢ εἴ τις τῶν 10
ἑπομένων ἀλλήλοις ἐξ ἀνάγκης θάτερον αἰτήσειεν, οἷον τὴν πλευρὰν ἀσύμμετρον τῇ διαμέτρῳ, δέον ἀποδεῖξαι ὅτι ἡ διάμετρος τῇ πλευρᾷ.

Ἰσαχῶς δὲ καὶ τἀναντία αἰτοῦνται τῷ ἐξ ἀρχῆς. πρῶτον μὲν γὰρ εἴ τις τὰς ἀντικειμένας αἰτήσαιτο φάσιν καὶ 15
ἀπόφασιν, δεύτερον δὲ τἀναντία κατὰ τὴν ἀντίθεσιν, οἷον ἀγαθὸν καὶ κακὸν ταὐτόν. τρίτον εἴ τις τὸ καθόλου ἀξιώσας ἐπὶ μέρους αἰτοῖτο τὴν ἀντίφασιν, οἷον εἰ λαβὼν τῶν ἐναντίων μίαν ἐπιστήμην, ὑγιεινοῦ καὶ νοσώδους ἑτέραν ἀξιώσειεν, ἢ τοῦτο αἰτησάμενος ἐπὶ τοῦ καθόλου τὴν ἀντίθεσιν πειρῷτο 20
λαμβάνειν. πάλιν ἐάν τις αἰτήσῃ τὸ ἐναντίον τῷ ἐξ ἀνάγκης συμβαίνοντι διὰ τῶν κειμένων, κἂν εἴ τις αὐτὰ μὲν μὴ λάβοι τὰ ἀντικείμενα, τοιαῦτα δ' αἰτήσαιτο δύο ἐξ ὧν ἔσται ἡ ἀντικειμένη ἀντίφασις. διαφέρει δὲ τὸ τἀναντία λαμβάνειν τοῦ ἐν ἀρχῇ ὅτι τοῦ μέν ἐστιν ἡ ἁμαρτία πρὸς τὸ συμ- 25
πέρασμα (πρὸς γὰρ ἐκεῖνο βλέποντες τὸ ἐν ἀρχῇ λέγομεν αἰτεῖσθαι), τὰ δ' ἐναντία ἐστὶν ἐν ταῖς προτάσεσι τῷ ἔχειν πως ταύτας πρὸς ἀλλήλας.

14 Πρὸς δὲ γυμνασίαν καὶ μελέτην τῶν τοιούτων λόγων πρῶτον μὲν ἀντιστρέφειν ἐθίζεσθαι χρὴ τοὺς λόγους. οὕτως 30
γὰρ πρός τε τὸ λεγόμενον εὐπορώτερον ἕξομεν, καὶ ἐν ὀλίγοις πολλοὺς ἐξεπιστησόμεθα λόγους. τὸ γὰρ ἀντιστρέφειν ἐστὶ τὸ μεταλαβόντα τὸ συμπέρασμα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐρωτημάτων ἀνελεῖν ἓν τῶν δοθέντων· ἀνάγκη γάρ, εἰ τὸ συμπέρασμα μή ἐστι, μίαν τινὰ ἀναιρεῖσθαι τῶν προτάσεων, εἴ- 35
περ πασῶν τεθεισῶν ἀνάγκη ἦν τὸ συμπέρασμα εἶναι. πρὸς ἅπασάν τε θέσιν καὶ ὅτι οὕτως καὶ ὅτι οὐχ οὕτως τὸ ἐπιχείρημα σκεπτέον, καὶ εὑρόντα τὴν λύσιν εὐθὺς ζητητέον· b
οὕτω γὰρ ἅμα συμβήσεται πρός τε τὸ ἐρωτᾶν καὶ πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι γεγυμνάσθαι. κἂν πρὸς μηδένα ἄλλον ἔχω-

---

9 προβληθὲν Cufq. — 12 σύμμετρον u. — τῇ] εἶναι τῇ Cu. — 14 τὰ ἐναντία u. — 15 τὰ ἀντικείμενα C. — κατάφασιν u. — 18 αἰτοίη u. — 20 τὴν ἀντίφασιν u, idem post πειρῷτο C. — 22 καὶ C. — 23 λάβῃ Au. — τἀντικείμενα C. — 25 ἀρχῇ τοσοῦτον ὅτι Cu. — 27 τῷ γὰρ ἔχειν Cu. — 30 χρὴν ἐθίζεσθαι u. — 31 τε om C. — 36 πασῶν] πασῶν αὐτῶν u. — 37 πᾶσάν corr C. — alt ὅτι om C. — τὸ pr om C.

μεν, πρὸς αὐτούς. παράλληλά τε παραβάλλειν, ἐκλέγον-
5 τα πρὸς τὴν αὐτὴν θέσιν ἐπιχειρήματα· τοῦτο γὰρ πρός τε τὸ
βιάζεσθαι πολλὴν εὐπορίαν ποιεῖ καὶ πρὸς τὸ ἐλέγχειν με-
γάλην ἔχει βοήθειαν, ὅταν εὐπορῇ τις καὶ ὅτι οὕτως καὶ ὅτι
οὐχ οὕτως· πρὸς τὰ ἐναντία γὰρ συμβαίνει ποιεῖσθαι τὴν
φυλακήν. πρός τε γνῶσιν καὶ τὴν κατὰ φιλοσοφίαν φρό-
10 νησιν τὸ δύνασθαι συνορᾶν καὶ συνεωρακέναι τὰ ἀφ' ἑκατέ-
ρας συμβαίνοντα τῆς ὑποθέσεως οὐ μικρὸν ὄργανον· λοιπὸν
γὰρ τούτων ὀρθῶς ἑλέσθαι θάτερον. δεῖ δὲ πρὸς τὸ τοιοῦτο
ὑπάρχειν εὐφυᾶ· καὶ τοῦτ' ἔστιν ἡ κατ' ἀλήθειαν εὐφυΐα,
τὸ δύνασθαι καλῶς ἑλέσθαι τἀληθὲς καὶ φυγεῖν τὸ ψεῦ-
15 δος· ὅπερ οἱ πεφυκότες εὖ δύνανται ποιεῖν· εὖ γὰρ φιλοῦντες
καὶ μισοῦντες τὸ προσφερόμενον εὖ κρίνουσι τὸ βέλτιστον.

Πρός τε τὰ πλειστάκις ἐμπίπτοντα τῶν προβλημάτων
ἐξεπίστασθαι δεῖ λόγους, καὶ μάλιστα περὶ τῶν πρώτων θέ-
σεων· ἐν τούτοις γὰρ ἀποδυσπετοῦσιν οἱ ἀποκρινόμενοι πολ-
20 λάκις. ἔτι τε ὅρων εὐπορεῖν δεῖ, καὶ τῶν ἐνδόξων τε καὶ
τῶν πρώτων ἔχειν προχείρους· διὰ γὰρ τούτων οἱ συλλογι-
σμοὶ γίνονται. πειρατέον δὲ καὶ εἰς ἃ πλειστάκις ἐμπίπτουσιν
οἱ ἄλλοι λόγοι κατέχειν. ὥσπερ γὰρ ἐν γεωμετρίᾳ πρὸ ἔρ-
γου τὸ περὶ τὰ στοιχεῖα γεγυμνάσθαι, καὶ ἐν ἀριθμοῖς τὸ περὶ
25 τοὺς κεφαλισμοὺς προχείρως ἔχειν, καὶ μέγα διαφέρει πρὸς
τὸ καὶ τὸν ἄλλον ἀριθμὸν γινώσκειν πολλαπλασιούμενον,
ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς λόγοις τὸ πρόχειρον εἶναι περὶ τὰς ἀρ-
χὰς καὶ τὰς προτάσεις ἀπὸ στόματος ἐξεπίστασθαι· καθά-
περ γὰρ ἐν τῷ μνημονικῷ μόνον οἱ τόποι τεθέντες εὐθὺς
30 ποιοῦσιν αὐτὰ μνημονεύειν, καὶ ταῦτα ποιήσει συλλογιστι-
κώτερον διὰ τὸ πρὸς ὡρισμένας αὐτὰς βλέπειν κατ' ἀρι-
θμόν. πρότασίν τε κοινὴν μᾶλλον ἢ λόγον εἰς μνήμην θετέον·
ἀρχῆς γὰρ καὶ ὑποθέσεως εὐπορῆσαι μετρίως χαλεπόν.

163b4 πρὸς] καθ' *Cf.* — προβάλλειν *A*, om *Cf.* — ἐκλεκτέον *C*, ἐκλέγοντας *uf.* — 5 πρὸς] τὰ πρὸς *Cuqf.* — 6 ἐλέγχειν καὶ μεγάλην *Cuqf.* — 7 ἔχειν *B.* — pr ὅτι] τὸ *A.* — 8 γὰρ ἂν (οὕτω add *q*, ἂν om *u*) συμβαίνοι *Cuq.* — 9 τε τὴν γνῶσιν *u.* — 10 καὶ τὸ συνεωρακέναι τὰ ἐφ' ἑκάτερα *C.* — 12 τοιοῦτον *Cu.* — 13 εὐφυῆ *C.* — ἡ om *u.* — 14 τἀληθὲς rc mg *C*, τὸ ἀληθὲς *u.* — 15 εὖ] οἱ *C.* — δύναιντ' ἂν *u.* — 20 τε corr *C*, om *A.* — 22 γίνονται om *C.* — τε *C.* — 23 οἱ διάλογοι *Cu.* — 24 ἔργον τὰ corr *A.* — 25 καὶ om *Cufq.* — 27 ὁμοίως δὲ καὶ (*A*) τοὺς λόγους *Cuq.* — τὸ . . . ἀρχὰς om *Cuqf.* — 28 καὶ om *f.* — ἀπὸ στ. ἐξεπίστασθαι om *q.* — 30 αὐτῶν *q.* — 31 ὡρισμένα αὐτὰ *C.* — κατ'] καὶ pr *C.* — 32 εἰς λόγον ἢ *AB.*

Ἔτι τὸν ἕνα λόγον πολλοὺς ποιεῖν ἐθιστέον, ὡς ἀδηλότατα κρύπτοντας. εἴη δ' ἂν τὸ τοιοῦτον, εἴ τις ὅτι πλεῖστον 35
ἀφισταίη τῆς συγγενείας περὶ ὧν ὁ λόγος. ἔσονται δὲ δυνατοὶ τῶν λόγων οἱ μάλιστα καθόλου τοῦτο πάσχειν, οἷον ὅτι
οὐκ ἔστι μία πλειόνων ἐπιστήμη· οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν πρός p.164
τι καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων καὶ συστοίχων ἐστίν.

Δεῖ δὲ καὶ τὰς ἀπομνημονεύσεις καθόλου ποιεῖσθαι τῶν λόγων, κἂν ᾖ διειλεγμένος ἐπὶ μέρους· οὕτω γὰρ καὶ
πολλοὺς ἐξέσται τὸν ἕνα ποιεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ῥητορικοῖς 5
ἐπὶ τῶν ἐνθυμημάτων. αὐτὸν δ' ὅτι μάλιστα φεύγειν ἐπὶ τὸ καθόλου φέρειν τοὺς συλλογισμούς. ἀεί τε δεῖ σκοπεῖν τοὺς λόγους, εἰ ἐπὶ κοινῶν διαλέγονται· πάντες γὰρ οἱ ἐν μέρει καὶ καθόλου διειλεγμένοι εἰσί, καὶ ἔνεστιν ἐν τῇ κατὰ μέρος
ἡ τοῦ καθόλου ἀπόδειξις διὰ τὸ μὴ εἶναι συλλογίσασθαι 10
μηδὲν ἄνευ τῶν καθόλου.

Τὴν δὲ γυμνασίαν ἀποδοτέον τῶν μὲν ἐπακτικῶν πρὸς νέον, τῶν δὲ συλλογιστικῶν πρὸς ἔμπειρον. πειρατέον δὲ λαμβάνειν παρὰ μὲν τῶν συλλογιστικῶν τὰς προτάσεις,
παρὰ δὲ τῶν ἐπακτικῶν τὰς παραβολάς· ἐν τούτῳ γὰρ ἑκά- 15
τεροι γεγυμνασμένοι εἰσίν. ὅλως δ' ἐκ τοῦ γυμνάζεσθαι διαλεγόμενον πειρατέον ἀποφέρεσθαι ἢ συλλογισμὸν περί τινος ἢ λύσιν ἢ πρότασιν ἢ ἔνστασιν, ἢ εἰ ὀρθῶς τις ἤρετο ἢ εἰ μὴ ὀρθῶς, ἢ αὐτὸς ἢ ἕτερος, καὶ παρὰ τί ἑκάτερον.
ἐκ τούτων γὰρ ἡ δύναμις, τὸ δὲ γυμνάζεσθαι δυνάμεως b
χάριν, καὶ μάλιστα περὶ τὰς προτάσεις καὶ ἐνστάσεις· ἔστι γὰρ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν διαλεκτικὸς ὁ προτατικὸς καὶ ἐνστατικός. ἔστι δὲ τὸ μὲν προτείνεσθαι ἓν ποιεῖν τὰ πλείω (δεῖ
γὰρ ἓν ὅλως ληφθῆναι πρὸς ὃ ὁ λόγος), τὸ δ' ἐνίστασθαι τὸ 5
ἓν πολλά· ἢ γὰρ διαιρεῖ ἢ ἀναιρεῖ, τὸ μὲν διδοὺς τὸ δ' οὔ τῶν προτεινομένων.

---

35 τὸ τοιοῦτο δ' ἂν εἴη u. — 36 ἀφίσταιτο uf, corr C, ἀφίσταται corr Aq. — 37 τοῦτο] τὸ pr C. — δύνανται add ante καθόλου u, ante οἷον ABf.

164a2 εἰσί C. — 6 alt ἐπὶ om uq et pr C. — 8 κοινῶν] πλειόνων Af, πλειόνων κοινῶν B. — 9 ἔστιν C. — τοῖς Cu. — 11 μηθὲν Cuq. — ἄνευ corr C. — 14 ἐκλαμβάνειν C. — 15 τούτοις uf. — 17 ἀποφαίνεσθαι u. — παρὰ u. — 18 ἢ ἔνστασιν om C. — 19 ἑκάτερος u.

164b2 περὶ] καὶ περὶ C. — καὶ τὰς ἐνστάσεις Cuf. — 3 ὁ ... τὸ rc in lit A. — προτακτικὸς uf. — 5 ἐν ὅλῳ qf, corr C. — 6 οὐ διδοὺς τῶν C.

Οὐχ ἅπαντι δὲ διαλεκτέον, οὐδὲ πρὸς τὸν τυχόντα γυμναστέον. ἀνάγκη γὰρ πρὸς ἐνίους φαύλους γίνεσθαι τοὺς
10 λόγους· πρὸς γὰρ τὸν πάντως πειρώμενον φαίνεσθαι διαφεύγειν δίκαιον μὲν πάντως πειρᾶσθαι συλλογίσασθαι, οὐκ εὔσχημον δέ. διόπερ οὐ δεῖ συνεστάναι εὐχερῶς πρὸς τοὺς τυχόντας· ἀνάγκη γὰρ πονηρολογίαν συμβαίνειν· καὶ γὰρ οἱ γυμναζόμενοι ἀδυνατοῦσιν ἀπέχεσθαι τοῦ διαλέγεσθαι μὴ
15 ἀγωνιστικῶς.

Δεῖ δὲ καὶ πεποιημένους ἔχειν λόγους πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν προβλημάτων, ἐν οἷς ἐλαχίστων εὐπορήσαντες πρὸς πλεῖστα χρησίμους ἕξομεν. οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ καθόλου, καὶ πρὸς οὓς πορίζεσθαι χαλεπώτερον ἐκ τῶν παρὰ πόδας.

I.

20 Περὶ δὲ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων καὶ τῶν φαινομένων μὲν ἐλέγχων ὄντων δὲ παραλογισμῶν ἀλλ' οὐκ ἐλέγχων λέγωμεν, ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν ἀπὸ τῶν πρώτων.

Ὅτι μὲν οὖν οἱ μὲν εἰσὶ συλλογισμοί, οἱ δ' οὐκ ὄντες δοκοῦσι, φανερόν. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοῦτο γί-
25 νεται διά τινος ὁμοιότητος, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ὡσαύτως ἔχει. καὶ γὰρ τὴν ἕξιν οἱ μὲν ἔχουσιν εὖ, οἱ δὲ φαίνονται, φυλετικῶς φυσήσαντες καὶ ἐπισκευάσαντες αὑτούς, καὶ
b καλοὶ οἱ μὲν διὰ κάλλος, οἱ δὲ φαίνονται, κομμώσαντες
21 αὑτούς. ἐπί τε τῶν ἀψύχων ὡσαύτως· καὶ γὰρ τούτων τὰ μὲν ἄργυρος τὰ δὲ χρυσός ἐστιν ἀληθῶς, τὰ δ' ἔστι μὲν οὔ, φαίνεται δὲ κατὰ τὴν αἴσθησιν, οἷον τὰ μὲν λιθαργύρινα

---

10 *πάντα q.* — *διαφεύγειν* om *q.* — 11 *συλλογίζεσθαι u,* rc supra vs *C.* — 14 *μὴ* om corr *C.* — 17 *πρὸς τὰ πλεῖστα C.* — 18 *χρησίμως u.* — 19 *ἐκ τοῦ q.*

Codices ***ABCui,*** **ubi scriptura antiquior;** ***T*** **usque ad p. 178,** ***D*** **inde a p. 176 b 17,** ***c*** **et** ***f*** **quibusdam locis.**

Tit *σοφιστικοὶ ἔλεγχοι CT Vat* 244, *περὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων i, περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων ABucf Vat* 242. In duo libros dividitur *Laurent* 89 *sup* 77.

164a20 *δὲ* om *i.* — 21 *ἀλλ'* om *u.* — *λέγομεν Ti.* — 26 *φαίνονται εὐεκτικοὶ φυλ. C.* — 27 *ἑαυτούς Tciu,* corr *C, αὐτούς B,* pr *AC.*

164b20 *κομώσαντες A, κομμάσαντες* pr *T.* — 21 *ἑαυτούς CcuTi.* — *ἀψύχων*] *μετάλλων C.*

καὶ τὰ καττιτέρινα ἀργυρᾶ, τὰ δὲ χολοβάφινα χρυσᾶ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ συλλογισμὸς καὶ ἔλεγχος ὁ μὲν ἔστιν, ὁ δ' οὐκ ἔστι μέν, φαίνεται δὲ διὰ τὴν ἀπειρίαν· οἱ γὰρ ἄπειροι ὥσπερ ἂν ἀπέχοντες πόρρωθεν θεωροῦσιν. ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς ἐκ τινῶν ἐστὶ τεθέντων ὥστε λέγειν ἕτερον ἐξ ἀνάγκης τι τῶν κειμένων διὰ τῶν κειμένων, ἔλεγχος δὲ συλλογισμὸς μετ' ἀντιφάσεως τοῦ συμπεράσματος. οἱ δὲ τοῦτο ποιοῦσι μὲν οὔ, δοκοῦσι δὲ διὰ πολλὰς αἰτίας, ὧν εἷς τόπος εὐφυέστατός ἐστι καὶ δημοσιώτατος ὁ διὰ τῶν ὀνομάτων. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔστιν αὐτὰ τὰ πράγματα διαλέγεσθαι φέροντας, ἀλλὰ τοῖς ὀνόμασιν ἀντὶ τῶν πραγμάτων χρώμεθα συμβόλοις, τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ὀνομάτων καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἡγούμεθα συμβαίνειν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ψήφων τοῖς λογιζομένοις. τὸ δ' οὐκ ἔστιν ὅμοιον. τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα πεπέρανται καὶ τὸ τῶν λόγων πλῆθος, τὰ δὲ πράγματα τὸν ἀριθμὸν ἄπειρά ἐστιν. ἀναγκαῖον οὖν πλείω τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τοὔνομα τὸ ἓν σημαίνειν. ὥσπερ οὖν κἀκεῖ οἱ μὴ δεινοὶ τὰς ψήφους φέρειν ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων παρακρούονται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν λόγων οἱ τῶν ὀνομάτων τῆς δυνάμεως ἄπειροι παραλογίζονται καὶ αὐτοὶ διαλεγόμενοι καὶ ἄλλων ἀκούοντες. διὰ μὲν οὖν ταύτην τε τὴν αἰτίαν καὶ τὰς λεχθησομένας ἔστι καὶ συλλογισμὸς καὶ ἔλεγχος φαινόμενος οὐκ ὢν δέ. ἐπεὶ δ' ἐστί τισι μᾶλλον πρὸ ἔργου τὸ δοκεῖν εἶναι σοφοῖς ἢ τὸ εἶναι καὶ μὴ δοκεῖν (ἔστι γὰρ ἡ σοφιστικὴ φαινομένη σοφία οὖσα δ' οὔ, καὶ ὁ σοφιστὴς χρηματιστὴς ἀπὸ φαινομένης σοφίας ἀλλ' οὐκ οὔσης), δῆλον ὅτι ἀναγκαῖον τούτοις καὶ τὸ τοῦ σοφοῦ ἔργον δοκεῖν ποιεῖν μᾶλλον ἢ ποιεῖν καὶ μὴ δοκεῖν. ἔστι δ' ὡς ἓν πρὸς ἓν εἰπεῖν ἔργον περὶ ἕκαστον τοῦ εἰδότος ἀψευδεῖν μὲν αὐτὸν περὶ ὧν οἶδε, τὸν δὲ ψευδόμενον ἐμφανίζειν δύνα-

---

24 pr τὰ om *TCcu*. — κασσιτέρινα *C*. — 26 οἱ] οἱ μὲν *T*.
165a1 συλλέγειν corr *T*, συνάγειν *Bi*. — 2 τι ἐξ ἀνάγκης *i*. — διὰ τῶν κειμένων om *ACcuTif*. — 5 ἐστι om *Tu*. — δημοσιότατος *u*. — 6 αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ *ui*. — 8 καὶ om *CcT*. — 10 συλλογιζόμενος *u*. — 13 τὸ om *u*. — τὸ ἓν om *C*. — 14 ἐπισταμένων *Cu*, fort pr *c*. — 17 τε om *ABf*. — 21 ἡ om *C*. — 22 σοφίας οὐκ οὔσης δέ, δῆλον *T*. — 24 μᾶλλον δοκεῖν ποιεῖν *u*. — ἓν pr om *Cc*. — 25 περὶ om *T*. — ἑκάστου pr *A*. — τοῦ περὶ ἕκαστον *i*. — 26 ante τὸν lit un vel duorum vbb *c*. — δὲ pr om *A*. — ψευδ.] φαινόμενον *C*.

σθαι. ταῦτα δ' ἐστὶ τὸ μὲν ἐν τῷ δύνασθαι δοῦναι λόγον,
τὸ δ' ἐν τῷ λαβεῖν. ἀνάγκη οὖν τοὺς βουλομένους σοφιστεύειν
τὸ τῶν εἰρημένων λόγων γένος ζητεῖν· πρὸ ἔργου γάρ ἐστιν·
30 ἡ γὰρ τοιαύτη δύναμις ποιήσει φαίνεσθαι σοφόν, οὗ τυγ-
χάνουσι τὴν προαίρεσιν ἔχοντες.

Ὅτι μὲν οὖν ἔστι τι τοιοῦτον λόγων γένος, καὶ ὅτι τοι-
αύτης ἐφίενται δυνάμεως οὓς καλοῦμεν σοφιστάς, δῆλον·
πόσα δ' ἐστὶν εἴδη τῶν λόγων τῶν σοφιστικῶν, καὶ ἐκ πό-
35 σων τὸν ἀριθμὸν ἡ δύναμις αὕτη συνέστηκε, καὶ πόσα μέρη
τυγχάνει τῆς πραγματείας ὄντα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν
συντελούντων εἰς τὴν τέχνην ταύτην ἤδη λέγωμεν.

2 Ἔστι δὴ τῶν ἐν τῷ διαλέγεσθαι λόγων τέτταρα γένη,
διδασκαλικοὶ καὶ διαλεκτικοὶ καὶ πειραστικοὶ καὶ ἐριστικοί,
b διδασκαλικοὶ μὲν οἱ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν ἑκάστου μαθήμα-
τος καὶ οὐκ ἐκ τῶν τοῦ ἀποκρινομένου δοξῶν συλλογιζόμενοι
(δεῖ γὰρ πιστεύειν τὸν μανθάνοντα), διαλεκτικοὶ δ' οἱ ἐκ
τῶν ἐνδόξων συλλογιστικοὶ ἀντιφάσεως, πειραστικοὶ δ' οἱ ἐκ
5 τῶν δοκούντων τῷ ἀποκρινομένῳ καὶ ἀναγκαίων εἰδέναι τῷ
προσποιουμένῳ ἔχειν τὴν ἐπιστήμην (ὃν τρόπον δέ, διώρισται
ἐν ἑτέροις), ἐριστικοὶ δ' οἱ ἐκ τῶν φαινομένων ἐνδόξων μὴ
ὄντων δὲ συλλογιστικοὶ ἢ φαινόμενοι συλλογιστικοί. περὶ
μὲν οὖν τῶν ἀποδεικτικῶν ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς εἴρηται, περὶ
10 δὲ τῶν διαλεκτικῶν καὶ πειραστικῶν ἐν ἄλλοις· περὶ δὲ
τῶν ἀγωνιστικῶν καὶ ἐριστικῶν νῦν λέγωμεν.

3 Πρῶτον δὴ ληπτέον πόσων στοχάζονται οἱ ἐν τοῖς λό-
γοις ἀγωνιζόμενοι καὶ διαφιλονεικοῦντες. ἔστι δὲ πέντε ταῦτα
τὸν ἀριθμόν, ἔλεγχος καὶ ψεῦδος καὶ παράδοξον καὶ σο-
15 λοικισμὸς καὶ πέμπτον τὸ ποιῆσαι ἀδολεσχῆσαι τὸν προσ-
διαλεγόμενον (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι ταὐτὸ

---

27 δύνασθαι om c. — λόγον δοῦναι T. — 28 λαμβάνειν CT. — ἀναγκαῖον οὖν τοῖς βουλομένοις CcTu. — 30 ἡ γὰρ pr om C. — τοσαύτη T. — 32 τι om C. — τοιοῦτο c, τοιούτων f, pr B. — ταύτης f. — 35 τῶν ἀριθμῶν i. — αὐτῇ C. — 37 λέγομεν i. — 38 δὴ om i. — 39 ἐριστικοὶ καὶ διδασκ. cu.

165b1 μὲν οὖν οἱ CT. — 2 καὶ rc c. — οὐκ om BT et pr c. — τοῦ ἀποκρ. corr u. — 5 ἀναγκαῖον BC. — 6 δὲ ante τρόπον C, om fi. — 7 μὴ...8 ἢ om ACTf. — 8 συλλογιστικοὶ ἢ om c. — 9 τῶν διδασκαλικῶν καὶ ἀποδ. cu. — 10 ἄλλοις] τοῖς ἄλλοις i, τοῖς πρότερον c. — 11 καὶ om T. — λέγομεν Ti. — 12 δὲ ci. — 13 ταῦτα πέντε u.

λέγειν)· ἢ τὸ μὴ ὄν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἕκαστον εἶναι τούτων. μάλιστα μὲν γὰρ προαιροῦνται φαίνεσθαι ἐλέγχοντες, δεύτερον δὲ ψευδόμενόν τι δεικνύναι, τρίτον εἰς παράδοξον ἄγειν, τέταρτον δὲ σολοικίζειν ποιεῖν (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ποιῆσαι τῇ λέξει βαρβαρίζειν ἐκ τοῦ λόγου τὸν ἀποκρινόμενον)· τελευταῖον δὲ τὸ πλεονάκις ταὐτὸ λέγειν. 20

4 Τρόποι δ' εἰσὶ τοῦ μὲν ἐλέγχειν δύο· οἱ μὲν γάρ εἰσι παρὰ τὴν λέξιν, οἱ δ' ἔξω τῆς λέξεως. ἔστι δὲ τὰ μὲν παρὰ τὴν λέξιν ἐμποιοῦντα τὴν φαντασίαν ἓξ τὸν ἀριθμόν· 25 ταῦτα δ' ἐστὶν ὁμωνυμία, ἀμφιβολία, σύνθεσις, διαίρεσις, προσῳδία, σχῆμα λέξεως. τούτου δὲ πίστις ἥ τε διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ συλλογισμός, ἄν τε ληφθῇ τις ἄλλος, καὶ ὅτι τοσαυταχῶς ἂν τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις μὴ ταὐτὸ δηλώσαιμεν. εἰσὶ δὲ παρὰ μὲν τὴν ὁμωνυμίαν οἱ 30 τοιοίδε τῶν λόγων, οἷον ὅτι μανθάνουσιν οἱ ἐπιστάμενοι· τὰ γὰρ ἀποστοματιζόμενα μανθάνουσιν οἱ γραμματικοί. τὸ γὰρ μανθάνειν ὁμώνυμον, τό τε ξυνιέναι χρώμενον τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τὸ λαμβάνειν ἐπιστήμην. καὶ πάλιν ὅτι τὰ κακὰ ἀγαθά· τὰ γὰρ δέοντα ἀγαθά, τὰ δὲ κακὰ δέοντα. διττὸν γὰρ 35 τὸ δέον, τό τ' ἀναγκαῖον, ὃ συμβαίνει πολλάκις καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν (ἔστι γάρ κακόν τι ἀναγκαῖον), καὶ τἀγαθὰ δὲ δέοντά φαμεν εἶναι. ἔτι τὸν αὐτὸν καθῆσθαι καὶ ἑστάναι, καὶ κάμνειν καὶ ὑγιαίνειν. ὅσπερ γὰρ ἀνίστατο, ἕστηκεν, καὶ ὅσπερ ὑγιάζετο, ὑγιαίνει· ἀνίστατο δ' ὁ καθήμενος καὶ ὑγιάζετο ὁ p.166 κάμνων. τὸ γὰρ τὸν κάμνοντα ὁτιοῦν ποιεῖν ἢ πάσχειν οὐχ ἓν σημαίνει, ἀλλ' ὁτὲ μὲν ὅτι ὁ νῦν κάμνων ἢ καθήμενος, ὁτὲ δ' ὃς ἔκαμνε πρότερον. πλὴν ὑγιάζετο μὲν καὶ κάμνων καὶ ὁ κάμνων· ὑγιαίνει δ' οὐ κάμνων, ἀλλ' ὁ κάμνων, οὐ νῦν, ἀλλ' ὁ 5 πρότερον. παρὰ δὲ τὴν ἀμφιβολίαν οἱ τοιοίδε, τὸ βούλεσθαι λαβεῖν με τοὺς πολεμίους. καὶ ἆρ' ὅ τις γινώσκει, τοῦτο γινώσκει; καὶ γὰρ τὸν γινώσκοντα καὶ τὸ γινωσκόμενον ἐνδέ-

17 ἀλλὰ τὸ φαιν. post τούτων *i*. — τὸ φαιν. om *u*. — 18 γὰρ μὲν *i*. — 19 δὲ] δὲ τὸ *T*. — 20 τέταρτον] τελευταῖον *C*. — δὲ om *cu*. — τοῦτο] σολοικισμὸς *T*, καὶ πλεονάκις ταὐτὸ λέγειν. σολοικισμὸς *C*. — 22 τὸ αὐτὸ *cu*, ταὐτὰ *T*. — τελευταῖον . . . λέγειν om *C*. — 23 pr μὲν om *C*. — ἐλέγχου *T*. — 27 ἥ om *C*. — 30 τὸ αὐτὸ *C*, ταὐτὰ *Tui*. — μὲν om *ABfi*. — 34 τὰ om *i*. — 39 ὅπερ bis *C*.

166a1 ἀνίσταται *u*. — 3 ὅτι ὁ νῦν corr c. — ὁ pr om *A*. — 4 κάμνων καὶ om *C*, del vult *A*. — ὁ del vult *A*. — 5 alt ὁ om *Tui* et pr c. — 7 ἆρ' om *C*.

χεται ὡς γινώσκοντα σημῆναι τούτῳ τῷ λόγῳ. καὶ ἆρα ὃ ὁρᾷ
10 τις, τοῦτο ὁρᾷ; ὁρᾷ δὲ τὸν κίονα, ὥστε ὁρᾷ ὁ κίων. καὶ ἆρα
ὃ σὺ φὴς εἶναι, τοῦτο σὺ φὴς εἶναι; φὴς δὲ λίθον εἶναι,
σὺ ἄρα φὴς λίθος εἶναι. καὶ ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν; διττὸν
γὰρ καὶ τὸ σιγῶντα λέγειν, τό τε τὸν λέγοντα σιγᾶν
καὶ τὸ τὰ λεγόμενα. εἰσὶ δὲ τρεῖς τρόποι τῶν παρὰ τὴν
15 ὁμωνυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν, εἷς μὲν ὅταν ἢ ὁ λόγος
ἢ τοὔνομα κυρίως σημαίνῃ πλείω, οἷον ἀετὸς καὶ κύων· εἷς
δὲ ὅταν εἰωθότες ὦμεν οὕτω λέγειν· τρίτος δὲ ὅταν τὸ συντεθὲν
πλείω σημαίνῃ, κεχωρισμένον δὲ ἁπλῶς, οἷον τὸ ἐπίσταται
γράμματα. ἑκάτερον μὲν γάρ, εἰ ἔτυχεν, ἕν τι σημαίνει, τὸ
20 ἐπίσταται καὶ τὰ γράμματα· ἄμφω δὲ πλείω, ἢ τὸ τὰ
γράμματα αὐτὰ ἐπιστήμην ἔχειν ἢ τῶν γραμμάτων ἄλλον.

Ἡ μὲν οὖν ἀμφιβολία καὶ ὁμωνυμία παρὰ τούτους τοὺς
τρόπους ἐστίν, παρὰ δὲ τὴν σύνθεσιν τὰ τοιάδε, οἷον τὸ δύνασθαι
καθήμενον βαδίζειν καὶ μὴ γράφοντα γράφειν. οὐ
25 γὰρ ταὐτὸ σημαίνει, ἂν διελών τις εἴπῃ καὶ συνθείς, ὡς
δυνατὸν τὸ καθήμενον βαδίζειν καὶ μὴ γράφοντα γράφειν·
καὶ τοῦθ' ὡσαύτως ἄν τις συνθῇ, τὸ μὴ γράφοντα
γράφειν· σημαίνει γὰρ ὡς ἔχει δύναμιν τοῦ μὴ γράφων
γράφειν. ἐὰν δὲ μὴ συνθῇ, ὅτι ἔχει δύναμιν, ὅτε οὐ γράφει,
30 τοῦ γράφειν. καὶ μανθάνει νῦν γράμματα, εἴπερ ἐμάνθανεν
ἃ ἐπίσταται. ἔτι τὸ ἓν μόνον δυνάμενον φέρειν πολλὰ
δύνασθαι φέρειν.

Παρὰ δὲ τὴν διαίρεσιν, ὅτι τὰ πέντ' ἐστὶ δύο καὶ τρία,
καὶ περιττὰ καὶ ἄρτια, καὶ τὸ μεῖζον ἴσον· τοσοῦτον γὰρ
35 καὶ ἔτι πρός. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος διῃρημένος καὶ συγκείμενος
οὐκ ἀεὶ ταὐτὸ σημαίνειν ἂν δόξειεν, οἷον „ἐγώ σ' ἔθηκα
δοῦλον ὄντ' ἐλεύθερον" καὶ τὸ „πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν
λίπε δῖος Ἀχιλλεύς".

---

9 σημᾶναι Ccui, σημάναι T. — τούτῳ om C. — 10 ἆρα om C. — 11 pr σὺ om T. — λίθος u. — 12 διττὸν...13 λέγειν rc mg C omisso γάρ. — 13 γάρ ἐστι καὶ cuT. — καὶ om i et C. — τὸ om C. — τὸν] τὸ T. — 15 τὴν om cuT. — ᾗ B, om uT. — 16 πλείω om C. — καὶ] ἢ cuT. — 18 ἐπίστασθαι cuT, ἐπίσταται τὰ Ci. — 20 ἐπίστασθαι C. — 21 ἑαυτὰ C. — 24 οὐ...26 γράφειν om i. — 25 ταὐτὸν Cu. — ἐὰν Cuc. — 26 δύναται C. — τὸν Tif, corr c. — καὶ τὸ μὴ γράφον C. — 27 καὶ...γράφειν om cT. — θῇ A. — τὸν Tcuf. — 28 σημαίνοι B, pr A. — ἔχοι B. — τοῦ μὴ γράφοντα γράφειν...29 δύναμιν rc mg A. — 28 γράφον C, pr f. — 30 μανθάνειν Bui, pr A. — 31 ἅπερ f. — 33 παρὰ T. — 34 γὰρ τὸ μεῖζον καὶ BT. — 36 αἰεὶ B. — ταὐτὸν C.

Παρὰ δὲ τὴν προσῳδίαν ἐν μὲν τοῖς ἄνευ γραφῆς b
διαλεκτικοῖς οὐ ῥᾴδιον ποιῆσαι λόγον, ἐν δὲ τοῖς γεγραμ-
μένοις καὶ ποιήμασι μᾶλλον, οἷον καὶ τὸν Ὅμηρον ἔνιοι
διορθοῦνται πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας ὡς ἀτόπως εἰρηκότα „τὸ
μὲν οὗ καταπύθεται ὄμβρῳ". λύουσι γὰρ αὐτὸ τῇ προσῳ- 5
δίᾳ, λέγοντες τὸ οὔ ὀξύτερον. καὶ τὸ περὶ τὸ ἐνύπνιον τοῦ
Ἀγαμέμνονος, ὅτι οὐκ αὐτὸς ὁ Ζεὺς εἶπεν „δίδομεν δέ οἱ
εὖχος ἀρέσθαι", ἀλλὰ τῷ ἐνυπνίῳ ἐνετέλλετο διδόναι. τὰ
μὲν οὖν τοιαῦτα παρὰ τὴν προσῳδίαν ἐστίν.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως συμβαίνουσιν, ὅταν 10
τὸ μὴ ταὐτὸ ὡσαύτως ἑρμηνεύηται, οἷον τὸ ἄῤῥεν θῆλυ ἢ
τὸ θῆλυ ἄῤῥεν, ἢ τὸ μεταξὺ θάτερον τούτων, ἢ πάλιν τὸ
ποιὸν ποσὸν ἢ τὸ ποσὸν ποιόν, ἢ τὸ ποιοῦν πάσχον ἢ τὸ
διακείμενον ποιεῖν, καὶ τἆλλα δ', ὡς διῄρηται πρότερον.
ἔστι γὰρ τὸ μὴ τῶν ποιεῖν ὂν ὡς τῶν ποιεῖν τι τῇ λέξει ση- 15
μαίνειν. οἷον τὸ ὑγιαίνειν ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς λέξεως
λέγεται τῷ τέμνειν ἢ οἰκοδομεῖν· καίτοι τὸ μὲν ποιόν τι
καὶ διακείμενόν πως δηλοῖ, τὸ δὲ ποιεῖν τι. τὸν αὐτὸν δὲ
τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Οἱ μὲν οὖν παρὰ τὴν λέξιν ἔλεγχοι ἐκ τούτων τῶν τό- 5
πων εἰσίν· τῶν δ' ἔξω τῆς λέξεως παραλογισμῶν εἴδη ἐστὶν 21
ἑπτά, ἓν μὲν παρὰ τὸ συμβεβηκός, δεύτερον δὲ τὸ ἁπλῶς
ἢ μὴ ἁπλῶς ἀλλὰ πῇ ἢ ποῦ ἢ ποτὲ ἢ πρός τι λέγεσθαι,
τρίτον δὲ τὸ παρὰ τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν, τέταρτον δὲ τὸ
παρὰ τὸ ἑπόμενον, πέμπτον δὲ τὸ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμ- 25
βάνειν, ἕκτον δὲ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον τιθέναι, ἕβδομον
δὲ τὸ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν.

Οἱ μὲν οὖν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς παραλογισμοί εἰσιν,
ὅταν ὁμοίως ὁτιοῦν ἀξιωθῇ τῷ πράγματι καὶ τῷ συμβε-
βηκότι ὑπάρχειν. ἐπεὶ γὰρ τῷ αὐτῷ πολλὰ συμβέβηκεν, 30
οὐκ ἀνάγκη πᾶσι τοῖς κατηγορουμένοις, καὶ καθ' οὗ κατηγο-
ρεῖται, ταῦτα πάντα ὑπάρχειν. οἷον εἰ ὁ Κορίσκος ἕτερον

166b1 περὶ *T*. — 4 ἄτοπον *ABC*. — εἰρηκότος *B*, pr *A*. — 5 οὐ *ABCuf*, pr *i*. — αὐτὸ om *C*. — 6 οὗ *AB*. — βαρύτερον καὶ τὸ *cT*. — 11 τὸ αὐτὸ *C*, ταὐτὸν *cu*. — 14 ποιοῦν *uT*. — τὰ ἄλλα *u*. — εἴρηται *Ai*. — 15 τῶν μὴ τὸ pr *B*. — ὄν τι ὡς *i*. — 16 ὁμοίῳ *u*. — τῷ om *Tu*. — 18 δεικνύμενόν *T*. — 22 ἀλλὰ ἢ πῇ *C*. — 28 συλλογισμοί *B*. — 29 πράγματι τῷ ὑποκειμένῳ καὶ *C*. — 32 οἷον εἰ] πάντα γὰρ οὕτως ἔσται ταὐτά, οἷόν (ὥσπερ *cu*) φασιν οἱ σοφισταί, εἰ (οἷον εἰ *ucT*, sed *c* pr om εἰ) *CcuifT*. — ἕτερος *uT*.

ἀνθρώπου, αὐτὸς αὑτοῦ ἕτερος· ἔστι γὰρ ἄνθρωπος. ἢ εἰ Σω-
κράτους ἕτερος, ὁ δὲ Σωκράτης ἄνθρωπος, ἕτερον ἀνθρώπου
35 φασὶν ὡμολογηκέναι διὰ τὸ συμβεβηκέναι, οὗ ἔφησεν ἕτε-
ρον εἶναι, τοῦτον εἶναι ἄνθρωπον.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ ἁπλῶς τόδε ἢ πῇ λέγεσθαι καὶ μὴ
κυρίως, ὅταν τὸ ἐν μέρει λεγόμενον ὡς ἁπλῶς εἰρημένον
p.167 ληφθῇ, οἷον εἰ τὸ μὴ ὂν ἐστι δοξαστόν, ὅτι τὸ μὴ ὂν ἔστιν·
οὐ γὰρ ταὐτὸν εἶναί τέ τι καὶ εἶναι ἁπλῶς. ἢ πάλιν ὅτι τὸ
ὂν οὐκ ἔστιν ὄν, εἰ τῶν ὄντων τι μή ἐστιν, οἷον εἰ μὴ ἄνθρω-
πος. οὐ γὰρ ταὐτὸ μὴ εἶναί τι καὶ ἁπλῶς μὴ εἶναι· φαί-
5 νεται δὲ διὰ τὸ πάρεγγυς τῆς λέξεως, καὶ μικρὸν διαφέ-
ρειν τὸ εἶναί τι τοῦ εἶναι καὶ τοῦ μὴ εἶναί τι τὸ μὴ εἶναι.
ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρὰ τὸ πῇ καὶ τὸ ἁπλῶς. οἷον εἰ ὁ
Ἰνδὸς ὅλος μέλας ὢν λευκός ἐστι τοὺς ὀδόντας· λευκὸς ἄρα
καὶ οὐ λευκός ἐστιν. ἢ εἰ ἄμφω πῇ, ὅτι ἅμα τὰ ἐναντία
10 ὑπάρχει. τὸ δὲ τοιοῦτον ἐπ' ἐνίων μὲν παντὶ θεωρῆσαι ῥᾴ-
διον, οἷον εἰ λαβὼν τὸν Αἰθίοπα εἶναι μέλανα τοὺς ὀδόντας
ἔροιτ' εἰ λευκός· εἰ οὖν ταύτῃ λευκός, ὅτι μέλας καὶ οὐ μέ-
λας οἴοιτο διειλέχθαι συλλογιστικῶς τελειώσας τὴν ἐρώ-
τησιν. ἐπ' ἐνίων δὲ λανθάνει πολλάκις, ἐφ' ὅσων, ὅταν πῇ
15 λέγηται, κἂν τὸ ἁπλῶς δόξειεν ἀκολουθεῖν, καὶ ἐν ὅσοις
μὴ ῥᾴδιον θεωρῆσαι πότερον αὐτῶν κυρίως ἀποδοτέον. γίνε-
ται δὲ τὸ τοιοῦτον ἐν οἷς ὁμοίως ὑπάρχει τὰ ἀντικείμενα·
δοκεῖ γὰρ ἢ ἄμφω ἢ μηδέτερον δοτέον ἁπλῶς εἶναι κατη-
γορεῖν, οἷον εἰ τὸ μὲν ἥμισυ λευκὸν τὸ δ' ἥμισυ μέλαν,
20 πότερον λευκὸν ἢ μέλαν;

Οἱ δὲ παρὰ τὸ μὴ διωρίσθαι τί ἐστι συλλογισμὸς ἢ
τί ἔλεγχος, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἔλλειψιν γίνονται τοῦ λόγου·
ἔλεγχος μὲν γὰρ ἀντίφασις τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνός, μὴ ὀνόμα-
τος ἀλλὰ πράγματος, καὶ ὀνόματος μὴ συνωνύμου ἀλλὰ τοῦ
25 αὐτοῦ, ἐκ τῶν δοθέντων ἐξ ἀνάγκης, μὴ συναριθμουμένου τοῦ

---

34 ἄνθρωπον *A*. — ἕτερον. ἔφησεν *uT*.
167a2 ταὐτὸν *C*, ταὐτὸ τὸ *ABi*, ταὐτὸν τὸ *f*. — εἶναί τε τι *C*. — 6 τι...τι pr om *c*. — alt τοῦ et τὸ] τοῦ *cu*. — τοῦ μὴ εἶναι om *T*. — 7 pr τὸ om *cuT*, del *C*. — tert τὸ om *CcufT*. — εἰ om *A*. — ὁ Ἰνδὸς om *T*. — 8 μέλας ὅλος *i*. — 9 ἐστιν om *CcuT*. — ἢ supra vs *c*. — τἀναντία *C*. — 10 ὑπάρξει *Bif*. — 11 μέλανα εἶναι *uT*. — 15 καὶ *ATif*. — ἐν om *u*. — 17 ὅσοις *uiT*. — 22 ἀλλὰ om *i*. — 22 γὰρ] γάρ ἐστιν *CcuT*.

ἐν ἀρχῇ, κατὰ ταὐτὸ καὶ πρὸς ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὸ ψεύσασθαι περί τινος. ἔνιοι δὲ ἀπολιπόντες τι τῶν λεχθέντων φαίνονται ἐλέγχειν, οἷον ὅτι ταὐτὸ διπλάσιον καὶ οὐ διπλάσιον· τὰ γὰρ δύο τοῦ μὲν ἑνὸς διπλάσια, τῶν δὲ τριῶν οὐ διπλάσια. 30 ἢ εἰ τὸ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ διπλάσιον καὶ οὐ διπλάσιον, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτό· κατὰ μὲν γὰρ τὸ μῆκος διπλάσιον, κατὰ δὲ τὸ πλάτος οὐ διπλάσιον. ἢ εἰ τοῦ αὐτοῦ καὶ κατὰ ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως, ἀλλ' οὐχ ἅμα· διόπερ ἐστὶ φαινόμενος ἔλεγχος. ἕλκοι δ' ἄν τις τοῦτον καὶ εἰς τοὺς παρὰ τὴν λέξιν. 35

Οἱ δὲ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν γίνονται μὲν οὕτως καὶ τοσαυταχῶς ὁσαχῶς ἐνδέχεται τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖσθαι, φαίνονται δ' ἐλέγχειν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι συνορᾶν τὸ ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον.

Ὁ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἔλεγχος διὰ τὸ οἴεσθαι ἀντιστρέφειν τὴν ἀκολούθησιν. b ὅταν γὰρ τοῦδε ὄντος ἐξ ἀνάγκης τοδὶ ᾖ, καὶ τοῦδε ὄντος οἴονται καὶ θάτερον εἶναι ἐξ ἀνάγκης. ὅθεν καὶ αἱ περὶ τὴν δόξαν ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἀπάται γίνονται. πολλάκις γὰρ τὴν χολὴν μέλι ὑπέλαβον διὰ τὸ ἕπεσθαι τὸ ξανθὸν χρῶμα τῷ μέλιτι· 5 καὶ ἐπεὶ συμβαίνει τὴν γῆν ὕσαντος γίνεσθαι διάβροχον, κἂν ᾖ διάβροχος, ὑπολαμβάνομεν ὗσαι. τὸ δ' οὐκ ἀναγκαῖον. ἔν τε τοῖς ῥητορικοῖς αἱ κατὰ τὸ σημεῖον ἀποδείξεις ἐκ τῶν ἑπομένων εἰσίν. βουλόμενοι γὰρ δεῖξαι ὅτι μοιχός, τὸ ἑπόμενον ἔλαβον, ὅτι καλλωπιστὴς 10 ἢ ὅτι νύκτωρ ὁρᾶται πλανώμενος. πολλοῖς δὲ ταῦτα μὲν ὑπάρχει, τὸ δὲ κατηγορούμενον οὐχ ὑπάρχει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς συλλογιστικοῖς, οἷον ὁ Μελίσσου λόγος ὅτι ἄπειρον τὸ ἅπαν, λαβὼν τὸ μὲν ἅπαν ἀγένητον (ἐκ γὰρ μὴ ὄντος οὐδὲν ἂν γενέσθαι), τὸ δὲ γενόμενον ἐξ ἀρχῆς γενέσθαι. 15 εἰ μὴ οὖν γέγονεν, ἀρχὴν οὐκ ἔχει τὸ πᾶν, ὥστ' ἄπειρον. οὐκ ἀνάγκη δὲ τοῦτο συμβαίνειν· οὐ γὰρ εἰ τὸ γενόμενον

---

26 κατὰ] καὶ κατὰ cuT, corr C. — τὸ αὐτὸ bis cu. — 28 ἀπολείποντές C. — 29 et 33 τὸ αὐτὸ C. — 31 ἢ εἰς τὸ i. — 32 κατ' αὐτὸ T. — 33 pr καὶ om T. — 34 διό T. — 35 ἕλκοιτο i. — 36 οἱ μὲν οὖν παρὰ rc C pr om. — τὸ] τὸ τὸ B, corr c. — 37 αἰτήσασθαι CcuT. — 38 φαίνεται T.

167b1 ἔλεγχος δοκεῖ ἐλέγχειν διὰ C. — 2 τουδὶ iu. — 3 τόδε u. — οἰόμεθα C. — 4 παρὰ T. — 5 ὑπολαμβάνομεν εἶναι διὰ uT. — 10 ὅτι] ὁ bis T. — 14 πᾶν pr c — 15 γίνεσθαι T. — γίνεσθαι u. — 16 οὖν μὴ CcuT. — τὸ om u, pr c. — 17 τοῦτο] τὸ i.

ἅπαν ἀρχὴν ἔχει, καὶ εἴ τι ἀρχὴν ἔχει, γέγονεν, ὥσπερ οὐδ᾽ εἰ ὁ πυρέττων θερμός, καὶ τὸν θερμὸν ἀνάγκη πυ-
20 ρέττειν.

Ὁ δὲ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον, ὅταν προσληφθῇ τὸ ἀναίτιον ὡς παρ᾽ ἐκεῖνο γινομένου τοῦ ἐλέγχου. συμβαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον συλλογισμοῖς· ἐν τούτοις γὰρ ἀναγκαῖον ἀναιρεῖν τι τῶν κειμένων. ἐὰν οὖν ἐγκα-
25 ταριθμηθῇ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις ἐρωτήμασι πρὸς τὸ συμβαῖνον ἀδύνατον, δόξει παρὰ τοῦτο γίνεσθαι πολλάκις ὁ ἔλεγχος, οἷον ὅτι οὐκ ἔστι ψυχὴ καὶ ζωὴ ταὐτόν· εἰ γὰρ φθορᾷ γένεσις ἐναντίον, καὶ τῇ τινὶ φθορᾷ ἔσται τις γένεσις· ὁ δὲ θάνατος φθορά τις καὶ ἐναντίον ζωῇ, ὥστε γένεσις ἡ ζωὴ καὶ
30 τὸ ζῆν γίνεσθαι· τοῦτο δ᾽ ἀδύνατον· οὐκ ἄρα ταὐτὸν ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ζωή. οὐ δὴ συλλελόγισται· συμβαίνει γάρ, κἂν μή τις ταὐτὸ φῇ τὴν ζωὴν τῇ ψυχῇ, τὸ ἀδύνατον, ἀλλὰ μόνον ἐναντίον ζωὴν μὲν θανάτῳ ὄντι φθορᾷ, φθορᾷ δὲ γένεσιν. ἀσυλλόγιστοι μὲν οὖν ἁπλῶς οὐκ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι λό-
35 γοι, πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἀσυλλόγιστοι. καὶ λανθάνει πολλάκις οὐχ ἧττον αὐτοὺς τοὺς ἐρωτῶντας τὸ τοιοῦτον.

Οἱ μὲν οὖν παρὰ τὸ ἑπόμενον καὶ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον λόγοι τοιοῦτοί εἰσιν· οἱ δὲ παρὰ τὸ τὰ δύο ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν, ὅταν λανθάνῃ πλείω ὄντα καὶ ὡς ἑνὸς ὄντος ἀποδοθῇ
p. 168 ἀπόκρισις μία. ἐπ᾽ ἐνίων μὲν οὖν ῥᾴδιον ἰδεῖν ὅτι πλείω καὶ ὅτι οὐ δοτέον ἀπόκρισιν, οἷον πότερον ἡ γῆ θάλαττά ἐστιν ἢ ὁ οὐρανός; ἐπ᾽ ἐνίων δ᾽ ἧττον, καὶ ὡς ἑνὸς ὄντος ἢ ὁμολογοῦσι τῷ μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ἐλέγχεσθαι
5 φαίνονται, οἷον ἆρ᾽ οὗτος καὶ οὗτός ἐστιν ἄνθρωπος; ὥστ᾽ ἄν τις τύπτῃ τοῦτον καὶ τοῦτον, ἄνθρωπον ἀλλ᾽ οὐκ ἀνθρώπους τυπτήσει. ἢ πάλιν, ὧν τὰ μέν ἐστιν ἀγαθὰ τὰ δ᾽ οὐκ ἀγαθά, πάντα ἀγαθὰ ἢ οὐκ ἀγαθά; ὁπότερον γὰρ ἂν φῇ, ἔστι μὲν

---

18 τι] τε *i*. — 21 οἱ *i*. — παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς corr *A*. — ληφθῇ *T*, προσλαμβάνῃ *i*. — 22 τὸ ἀναίτιον om *i*. — ἐκείνου *T*. — γενομένου *u*. — 25 ἐν om *C*. — πρὸς] πρὸ τοῦ συμπεράσματος *cuiT*, corr *A*, om *f*, del πρὸς *C*. — 27 γὰρ τῇ φθ. *C*. — 28 γένεσις ἐναντίον· ὁ *Cc*. — 29 ζῳὴ *T*. — 31 ἡ ζωὴ καὶ ἡ ψυχή *C*. — 32 μόνον] μόνον τὸ *C*. — 35 κείμενον *uT*. — 37 οὖν τὸ παρὰ *B*. — καὶ τῶν παρὰ *B*. — μὴ τὸ παρὰ *i*. — 39 λαμβάνῃ *i*. — δοθῇ *u*, δοθείη *i*.

168a1 μία om *u*. — 3 ὁ om *cuiT*, del vult *A*. — 4 τὸ ἀποκρίνεσθαι pr *C*. — 5 ὅταν *BCif*. — 6 ἀλλ᾽ om *u*. — τύπτει *u*, pr *Bc*. — 8 πάντα] πάντα ταῦτα *C*, ταῦτα πάντα *u*, ταῦτα πότερόν ἐστι *ciT*.

ὡς ἔλεγχον ἢ ψεῦδος φαινόμενον δόξειεν ἂν ποιεῖν· τὸ γὰρ φάναι τῶν μὴ ἀγαθῶν τι εἶναι ἀγαθὸν ἢ τῶν ἀγαθῶν 10 μὴ ἀγαθὸν ψεῦδος. ὁτὲ δὲ προσληφθέντων τινῶν κἂν ἔλεγχος γίνοιτο ἀληθινός, οἷον εἴ τις δοίη ὁμοίως ἓν καὶ πολλὰ λέγεσθαι λευκὰ καὶ γυμνὰ καὶ τυφλά. εἰ γὰρ τυφλὸν τὸ μὴ ἔχον ὄψιν πεφυκὸς δ' ἔχειν, καὶ τυφλὰ ἔσται τὰ μὴ ἔχοντα ὄψιν πεφυκότα δ' ἔχειν. ὅταν οὖν τὸ μὲν ἔχῃ τὸ δὲ μὴ 15 ἔχῃ, τὰ ἄμφω ἔσται ἢ ὁρῶντα ἢ τυφλά· ὅπερ ἀδύνατον.

Ἢ δὴ οὕτως διαιρετέον τοὺς φαινομένους συλλογισμοὺς 6 καὶ ἐλέγχους, ἢ πάντας ἀνακτέον εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν, ἀρχὴν ταύτην ποιησαμένους· ἔστι γὰρ ἅπαντας ἀναλῦσαι τοὺς λεχθέντας τρόπους εἰς τὸν τοῦ ἐλέγχου διορισμόν. 20 πρῶτον μὲν εἰ ἀσυλλόγιστοι· δεῖ γὰρ ἐκ τῶν κειμένων συμβαίνειν τὸ συμπέρασμα, ὥστε λέγειν ἐξ ἀνάγκης ἀλλὰ μὴ φαίνεσθαι. ἔπειτα καὶ κατὰ τὰ μέρη τοῦ διορισμοῦ. τῶν μὲν γὰρ ἐν τῇ λέξει οἱ μέν εἰσι παρὰ τὸ διττόν, οἷον ἥ τε ὁμωνυμία καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ ὁμοιοσχημοσύνη (σύνηθες 25 γὰρ τὸ πάντα ὡς τόδε τι σημαίνειν), ἡ δὲ σύνθεσις καὶ διαίρεσις καὶ προσῳδία τῷ μὴ τὸν αὐτὸν εἶναι τὸν λόγον ἢ τὸ ὄνομα τὸ διαφέρον. ἔδει δὲ καὶ τοῦτο, καθάπερ καὶ τὸ πρᾶγμα ταὐτόν, εἰ μέλλει ἔλεγχος ἢ συλλογισμὸς ἔσεσθαι, οἷον εἰ λώπιον, μὴ ἱμάτιον συλλογίσασθαι ἀλλὰ λώ- 30 πιον. ἀληθὲς μὲν γὰρ κἀκεῖνο, ἀλλ' οὐ συλλελόγισται, ἀλλ' ἔτι ἐρωτήματος δεῖ, ὅτι ταὐτὸν σημαίνει, πρὸς τὸν ζητοῦντα τὸ διὰ τί.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ὁρισθέντος τοῦ συλλογισμοῦ φανεροὶ γίνονται. τὸν αὐτὸν γὰρ ὁρισμὸν δεῖ καὶ τοῦ 35 ἐλέγχου γίνεσθαι, πλὴν προσκεῖσθαι τὴν ἀντίφασιν· ὁ γὰρ ἔλεγχος συλλογισμὸς ἀντιφάσεως. εἰ οὖν μή ἐστι συλλογισμὸς τοῦ συμβεβηκότος, οὐ γίνεται ἔλεγχος. οὐ γὰρ εἰ τούτων ὄντων ἀνάγκη τόδ' εἶναι, τοῦτο δ' ἐστὶ λευκόν, ἀνάγκη λευκὸν εἶναι διὰ τὸν συλλογισμόν. οὐδ' εἰ τὸ τρίγωνον 40

---

9 ἔλεγχος C. — 10 εἶναί τι uT. — 14 δ' om u. — 15 ὄψιν om uT. — 21 εἰ] οἱ u. — 23 τὰ pr om c. — διορισμοῦ corr c. — 26 et 27 καὶ] καὶ ἡ C. — 28 τοὔνομα CcuT. — alt τὸ om cu. — 30 οἷον ...συλλογίσασθαι om u. — 32 ταὐτὸ u. — 35 γὰρ αὐτὸν C. — 37 ἐστιν ὁ συλλ. u.

b δυοῖν ὀρθαῖν ἴσας ἔχει, συμβέβηκε δ' αὐτῷ σχήματι εἶναι
ἢ πρώτῳ ἢ ἀρχῇ, ὅτι σχῆμα ἢ ἀρχὴ ἢ πρῶτον τοῦτο. οὐ
γὰρ ᾗ σχῆμα οὐδ' ᾗ πρῶτον, ἀλλ' ᾗ τρίγωνον, ἡ ἀπόδει-
ξις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥστ' εἰ ὁ ἔλεγχος συλ-
5 λογισμός τις, οὐκ ἂν εἴη κατὰ συμβεβηκὸς ἔλεγχος.
ἀλλὰ παρὰ τοῦτο καὶ οἱ τεχνῖται καὶ ὅλως οἱ ἐπιστήμονες
ὑπὸ τῶν ἀνεπιστημόνων ἐλέγχονται· κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ
ποιοῦνται τοὺς συλλογισμοὺς πρὸς τοὺς εἰδότας. οἱ δ' οὐ δυνά-
μενοι διαιρεῖν ἢ ἐρωτώμενοι διδόασιν ἢ οὐ δόντες οἴονται δε-
10 δωκέναι.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ πῇ καὶ ἁπλῶς, ὅτι οὐ τοῦ αὐτοῦ ἡ κα-
τάφασις καὶ ἡ ἀπόφασις. τοῦ γὰρ πῇ λευκοῦ τὸ πῇ οὐ
λευκόν, τοῦ δ' ἁπλῶς λευκοῦ τὸ ἁπλῶς οὐ λευκὸν ἀπόφα-
σις. εἰ οὖν δόντος πῇ εἶναι λευκὸν ὡς ἁπλῶς εἰρημένου λαμ-
15 βάνει, οὐ ποιεῖ ἔλεγχον, φαίνεται δὲ διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ
τί ἐστιν ἔλεγχος.

Φανερώτατοι δὲ πάντων οἱ πρότερον λεχθέντες παρὰ
τὸν τοῦ ἐλέγχου διορισμόν· διὸ καὶ προσηγορεύθησαν οὕτως·
παρὰ γὰρ τοῦ λόγου τὴν ἔλλειψιν ἡ φαντασία γίνεται, καὶ
20 διαιρουμένοις οὕτως κοινὸν ἐπὶ πᾶσι τούτοις θετέον τὴν τοῦ
λόγου ἔλλειψιν.

Οἵ τε παρὰ τὸ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ καὶ τὸ ἀναί-
τιον ὡς αἴτιον τιθέναι δῆλοι διὰ τοῦ ὁρισμοῦ. δεῖ γὰρ τὸ συμ-
πέρασμα τῷ ταῦτ' εἶναι συμβαίνειν, ὅπερ οὐκ ἦν ἐν τοῖς ἀναι-
25 τίοις· καὶ πάλιν μὴ ἐναριθμουμένου τοῦ ἐξ ἀρχῆς, ὅπερ οὐκ
ἔχουσιν οἱ παρὰ τὴν αἴτησιν τοῦ ἐν ἀρχῇ.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον μέρος εἰσὶ τοῦ συμβεβηκότος·
τὸ γὰρ ἑπόμενον συμβέβηκε, διαφέρει δὲ τοῦ συμβεβηκό-
τος, ὅτι τὸ μὲν συμβεβηκὸς ἔστιν ἐφ' ἑνὸς μόνου λαβεῖν,
30 οἷον ταὐτὸ εἶναι τὸ ξανθὸν καὶ μέλι καὶ τὸ λευκὸν καὶ κύ-
κνον, τὸ δὲ παρεπόμενον ἀεὶ ἐν πλείοσιν· τὰ γὰρ ἑνὶ ταὐτῷ

168b2 ᾗ ἀρχῇ pr c. — σχῆμα ἡ B. — τοιοῦτον T. — οὐ] ἐστιν. οὐ uT. — 7 κατὰ τὸ συμβ. C. — 8 οἱ] εἰ A. — 12 καὶ] ἢ u. — ἡ om T. — 17 πρότεροι u. — 19 τὴν ἔλλειψιν τοῦ λόγου u. — 22 οἱ δὲ C. — 24 γρ. τῷ πάντ' T. — εἶναι] εἶναι αἴτια τοῦ ABCcf, εἶναι αἴτια οὕτω i. — 25 ἀριθμουμένου A. — 28 παρεπόμενον u, παρὰ τὸ ἑπόμενον i. — 29 μόνον f. — 30 ταὐτὸν u. — alt τὸ om uT. — 31 παρὰ τὸ ἑπόμενον T, corr C. — ἑνὶ] ἕνια C, ἑνὶ καὶ cuT.

ταὐτὰ καὶ ἀλλήλοις ἀξιοῦμεν εἶναι ταὐτά· διὸ γίνεται
παρὰ τὸ ἑπόμενον ἔλεγχος. ἔστι δ' οὐ πάντως ἀληθές, οἷον
ἂν ᾖ κατὰ συμβεβηκός· καὶ γὰρ ἡ χιὼν καὶ ὁ κύκνος τῷ
λευκῷ ταὐτόν. ἢ πάλιν, ὡς ἐν τῷ Μελίσσου λόγῳ, τὸ 35
αὐτὸ εἶναι λαμβάνει τὸ γεγονέναι καὶ ἀρχὴν ἔχειν, ἢ τὸ
ἴσοις γίνεσθαι καὶ ταὐτὸ μέγεθος λαμβάνειν. ὅτι γὰρ τὸ
γεγονὸς ἔχει ἀρχήν, καὶ τὸ ἔχον ἀρχὴν γεγονέναι ἀξιοῖ,
ὡς ἄμφω ταὐτὰ ὄντα τῷ ἀρχὴν ἔχειν, τό τε γεγονὸς καὶ
τὸ πεπερασμένον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἴσων γινομένων, 40
εἰ τὰ τὸ αὐτὸ μέγεθος καὶ ἓν λαμβάνοντα ἴσα γίνεται, p. 169
καὶ τὰ ἴσα γινόμενα ἓν μέγεθος λαμβάνειν. ὥστε τὸ ἑπό-
μενον λαμβάνει. ἐπεὶ οὖν ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἔλεγχος
ἐν τῇ ἀγνοίᾳ τοῦ ἐλέγχου, φανερὸν ὅτι καὶ ὁ παρὰ τὸ
ἑπόμενον. ἐπισκεπτέον δὲ τοῦτο καὶ ἄλλως. 5

Οἱ δὲ παρὰ τὸ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιεῖν ἐν τῷ
μὴ διαρθροῦν ἡμᾶς τὸν τῆς προτάσεως λόγον. ἡ γὰρ πρό-
τασίς ἐστιν ἓν καθ' ἑνός. ὁ γὰρ αὐτὸς ὅρος ἑνὸς μόνου καὶ
ἁπλῶς τοῦ πράγματος, οἷον ἀνθρώπου καὶ ἑνὸς μόνου ἀν-
θρώπου· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἰ οὖν μία πρότα- 10
σις ἡ ἓν καθ' ἑνὸς ἀξιοῦσα, καὶ ἁπλῶς ἔσται πρότασις ἡ τοι-
αύτη ἐρώτησις. ἐπεὶ δ' ὁ συλλογισμὸς ἐκ προτάσεων, ὁ
δ' ἔλεγχος συλλογισμός, καὶ ὁ ἔλεγχος ἔσται ἐκ προτά-
σεων. εἰ οὖν ἡ πρότασις ἓν καθ' ἑνός, φανερὸν ὅτι καὶ οὗτος
ἐν τῇ τοῦ ἐλέγχου ἀγνοίᾳ· φαίνεται γὰρ εἶναι πρότασις ἡ 15
οὐκ οὖσα πρότασις. εἰ μὲν οὖν δέδωκεν ἀπόκρισιν ὡς πρὸς μί-
αν ἐρώτησιν, ἔσται ἔλεγχος, εἰ δὲ μὴ δέδωκεν ἀλλὰ φαίνε-
ται, φαινόμενος ἔλεγχος. ὥστε πάντες οἱ τόποι πίπτουσιν
εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν, οἱ μὲν οὖν παρὰ τὴν λέξιν, ὅτι
φαινομένη ἀντίφασις, ὅπερ ἦν ἴδιον τοῦ ἐλέγχου, οἱ δ' ἄλλοι 20
παρὰ τὸν τοῦ συλλογισμοῦ ὅρον.

Ἡ δ' ἀπάτη γίνεται τῶν μὲν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ 7

---

33 παρὰ] ὁ παρὰ CcuiT. — 34 ἐὰν C. — εἴη f. — ᾖ] ᾖ λευ-
κὸν C, rc c. — 35 ταὐτά i. — τῷ om AC. — 36 λαμβάνει εἶναι
uiT. — 39 τε pr om c. — 40 γιγνομένων u.

169a2 λαμβάνει CTcuf. — 5 δὲ ᾖ τοῦτο i. — ἄλλως βέλτιον. οἱ
uiT. — 7 ἡμᾶς om B. — ante τὸν add ἢ μὴ διαιρεῖν T, rc c, del vult
C. — τὸν] ἥμαρτον B. — λόγον τῆς πρ. cuT. — 8 ἓν καὶ καθ' C. —
10 μία μόνη πρ. Cu, fort pr c. — 12 et 13 ἐκ προτάσεως u. —
15 ἀγνοίᾳ ἔσται· φαίνεται T. — 20 ἀντίφασις φαινομένη u.

τὸν λόγον τῷ μὴ δύνασθαι διαιρεῖν τὸ πολλαχῶς λεγόμενον (ἔνια γὰρ οὐκ εὔπορον διελεῖν, οἷον τὸ ἓν καὶ τὸ ὂν καὶ
25 τὸ ταὐτόν), τῶν δὲ παρὰ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν τῷ μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν συντιθέμενον ἢ διαιρούμενον τὸν λόγον, καθάπερ ἐπὶ τῶν πλείστων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὴν προσῳδίαν· οὐ γὰρ ἄλλο δοκεῖ σημαίνειν ἀνιέμενος καὶ ἐπιτεινόμενος ὁ λόγος, ἐπ' οὐδενὸς ἢ οὐκ ἐπὶ πολλῶν. τῶν δὲ παρὰ
30 τὸ σχῆμα διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς λέξεως. χαλεπὸν γὰρ διελεῖν ποῖα ὡσαύτως καὶ ποῖα ὡς ἑτέρως λέγεται (σχεδὸν γὰρ ὁ τοῦτο δυνάμενος ποιεῖν ἐγγύς ἐστι τοῦ θεωρεῖν τἀληθές, μάλιστα δ' ἐπίσταται συνεπινεύειν), ὅτι πᾶν τὸ κατηγορούμενόν τινος ὑπολαμβάνομεν τόδε τι καὶ ὡς ἓν ὑπακού-
35 ομεν· τῷ γὰρ ἑνὶ καὶ τῇ οὐσίᾳ μάλιστα δοκεῖ παρέπεσθαι τὸ τόδε τι καὶ τὸ ὄν. διὸ καὶ τῶν παρὰ τὴν λέξιν οὗτος ὁ τρόπος θετέος, πρῶτον μὲν ὅτι μᾶλλον ἡ ἀπάτη γίνεται μετ' ἄλλων σκοπουμένοις ἢ καθ' αὑτούς (ἡ μὲν γὰρ μετ' ἄλλου σκέψις διὰ λόγων, ἡ δὲ καθ' αὑτὸν οὐχ ἧττον δι'
40 αὐτοῦ τοῦ πράγματος), εἶτα καὶ καθ' αὑτὸν ἀπατᾶσθαι συμ-
b βαίνει, ὅταν ἐπὶ τοῦ λόγου ποιῆται τὴν σκέψιν· ἔτι ἡ μὲν ἀπάτη ἐκ τῆς ὁμοιότητος, ἡ δ' ὁμοιότης ἐκ τῆς λέξεως. τῶν δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς διὰ τὸ μὴ δύνασθαι διακρίνειν τὸ ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον καὶ ἓν καὶ πολλά, μηδὲ τοῖς
5 ποίοις τῶν κατηγορημάτων πάντα ταὐτὰ καὶ τῷ πράγματι συμβέβηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ ἑπόμενον· μέρος γάρ τι τοῦ συμβεβηκότος τὸ ἑπόμενον. ἔτι καὶ ἐπὶ πολλῶν φαίνεται καὶ ἀξιοῦται οὕτως, εἰ τόδε ἀπὸ τοῦδε μὴ χωρίζεται, μηδ' ἀπὸ θατέρου χωρίζεσθαι θάτερον. τῶν δὲ παρὰ
10 τὴν ἔλλειψιν τοῦ λόγου καὶ τῶν παρὰ τὸ πῇ καὶ ἁπλῶς ἐν τῷ παρὰ μικρὸν ἡ ἀπάτη· ὡς γὰρ οὐδὲν προσσημαῖνον τὸ τὶ ἢ πῇ ἢ πῶς ἢ τὸ νῦν καθόλου συγχωροῦμεν. ὁμοίως δὲ

---

23 τῷ] ἐν τῷ *uT*, τὸ *i*. — τὸ...διελεῖν om *T*. — 24 εὔλογον pr c. — διαιρεῖν *cu*. — καὶ om *C*. — καὶ τὸ ὂν om *B*. — 25 τῷ] τὸ pr *ABc*. — μηθὲν *C*. — 27 καὶ ἐπὶ τῶν *u*. — 30 τὸ om *T*. — 32 τοῦ om *i*. — 33 ἐπίστανται pr *C*. — 36 ὤν pr *A*, ἕν *C*. — τῶν] τοῖς corr *A*. — 38 ἀλλήλων *uT*. — ἑαυτούς *u*, αὐτούς *i*. — 39 λόγου *T*. — αὐτὸν *i*. — 40 καὶ om *T*. — ἑαυτὸν *C*.

169b2 pr ἐκ] διὰ *CcuT*. — τὴν ὁμοιότητα *uT*. — 4 ταὐτὸ *C*. — τὸ om *cuT*. — 5 ἅπαντα *u*. — πάντα ταῦτα c, ταῦτα πάντα *C*. — καὶ om *uT*. — 6 τὸ παρὰ *T*. — μέρος...ἑπόμενον om *A*. — μέρος μὲν γὰρ *i*. — 7 ἔτι δὲ καὶ *CcuiT*. — 11 οὐθὲν *cuT*. — προσημαῖνον *Bcf*. — 12 τί ἢ om *u* et pr c. — ἢ πῶς ἢ] ἢ τὸ πῶς ἢ *Acu*, ἢ τὸ πῶς ἢ ἁπλῶς ἢ *T*, ἢ τὸ ἁπλῶς ἢ (τὸ πῶς ἢ add *B*) *Bf*.

καὶ ἐπὶ τῶν τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβανόντων καὶ τῶν ἀναιτίων, καὶ ὅσοι τὰ πλείω ἐρωτήματα ὡς ἓν ποιοῦσιν· ἐν ἅπασι γὰρ ἡ ἀπάτη διὰ τὸ παρὰ μικρόν· οὐ γὰρ διακριβοῦμεν οὔτε τῆς 15 προτάσεως οὔτε τοῦ συλλογισμοῦ τὸν ὅρον διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν.

8 Ἐπεὶ δ' ἔχομεν παρ' ὅσα γίνονται οἱ φαινόμενοι συλλογισμοί, ἔχομεν καὶ παρ' ὁπόσα οἱ σοφιστικοὶ γένοιντ' ἂν συλλογισμοὶ καὶ ἔλεγχοι. λέγω δὲ σοφιστικὸν ἔλεγχον καὶ 20 συλλογισμὸν οὐ μόνον τὸν φαινόμενον συλλογισμὸν ἢ ἔλεγχον, μὴ ὄντα δέ, ἀλλὰ καὶ τὸν ὄντα μέν, φαινόμενον δὲ οἰκεῖον τοῦ πράγματος. εἰσὶ δ' οὗτοι οἱ μὴ κατὰ τὸ πρᾶγμα ἐλέγχοντες καὶ δεικνύντες ἀγνοοῦντας, ὅπερ ἦν τῆς πειραστικῆς. ἔστι δ' ἡ πειραστικὴ μέρος τῆς διαλεκτικῆς· αὕτη δὲ 25 δύναται συλλογίζεσθαι ψεῦδος δι' ἄγνοιαν τοῦ διδόντος τὸν λόγον. οἱ δὲ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι, ἂν καὶ συλλογίζωνται τὴν ἀντίφασιν, οὐ ποιοῦσι δῆλον εἰ ἀγνοεῖ· καὶ γὰρ τὸν εἰδότα ἐμποδίζουσι τούτοις τοῖς λόγοις.

Ὅτι δ' ἔχομεν αὐτοὺς τῇ αὐτῇ μεθόδῳ, δῆλον· παρ' 30 ὅσα γὰρ φαίνεται τοῖς ἀκούουσιν ὡς ἠρωτημένα συλλελογίσθαι, παρὰ ταῦτα κἂν τῷ ἀποκρινομένῳ δόξειεν, ὥστ' ἔσονται συλλογισμοὶ ψευδεῖς διὰ τούτων ἢ πάντων ἢ ἐνίων· ὃ γὰρ μὴ ἐρωτηθεὶς οἴεται δεδωκέναι, κἂν ἐρωτηθεὶς θείη. πλὴν ἐπί γέ τινων ἅμα συμβαίνει προσερωτᾶν τὸ ἐνδεὲς καὶ τὸ 35 ψεῦδος ἐμφανίζειν, οἷον ἐν τοῖς παρὰ τὴν λέξιν καὶ τὸν σολοικισμόν. εἰ οὖν οἱ παραλογισμοὶ τῆς ἀντιφάσεως παρὰ τὸν φαινόμενον ἔλεγχόν εἰσι, δῆλον ὅτι παρὰ τοσαῦτα ἂν καὶ τῶν ψευδῶν εἴησαν συλλογισμοὶ παρ' ὅσα καὶ ὁ φαινόμενος ἔλεγχος. ὁ δὲ φαινόμενος παρὰ τὰ μόρια τοῦ ἀλη- 40 θινοῦ· ἑκάστου γὰρ ἐκλείποντος φανείη ἂν ἔλεγχος, οἷον ὁ p. 170 παρὰ τὸ μὴ συμβαῖνον διὰ τὸν λόγον, ὁ εἰς τὸ ἀδύνατον, καὶ ὁ τὰς δύο ἐρωτήσεις μίαν ποιῶν παρὰ τὴν πρότασιν, καὶ ἀντὶ τοῦ καθ' αὑτὸ ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκός, καὶ τὸ τούτου

---

15 ἀκριβοῦμεν *C.* — 16 προειρημένην ci. — 19 παρὰ πόσα i. — γένοιτ' pr *A*, γίνοιντο c*T*. — 21 ἢ] καὶ u*T*. — 23 τὸ om *T*. — 26 τὸν] περὶ (παρὰ *T*) τὸ πρᾶγμα τὸν u*T*. — 27 συλλογίσωνται u*T*. — 32 δόξῃ *C.* — 35 ἐπεί pr *A*. — 40 φαιν. ἔλεγχος παρὰ *C.*

170a1 ἐλλείποντος *T*. — ὁ del vult *A*. — 2 μὴ supra vs *u*, pr om c. — ὁ om *u* et pr *C.* — 4 ἑαυτὸ *C.* — alt τὸ om u*T*.

5 μόριον, ὁ παρὰ τὸ ἑπόμενον· ἔτι τὸ μὴ ἐπὶ τοῦ πράγματος
ἀλλ' ἐπὶ τοῦ λόγου συμβαίνειν· εἶτ' ἀντὶ τοῦ καθόλου τὴν ἀν-
τίφασιν καὶ κατὰ ταὐτὸ καὶ πρὸς ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως παρά
τε τὸ ἐπί τι ἢ παρ' ἕκαστον τούτων· ἔτι παρὰ τὸ μὴ ἐναρι-
θμουμένου τοῦ ἐν ἀρχῇ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν. ὥστ' ἔχοιμεν
10 ἂν παρ' ὅσα γίνονται οἱ παραλογισμοί· παρὰ πλείω μὲν
γὰρ οὐκ ἂν εἶεν, παρὰ δὲ τὰ εἰρημένα ἔσονται πάντες.

Ἔστι δ' ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος οὐχ ἁπλῶς ἔλεγχος,
ἀλλὰ πρός τινα· καὶ ὁ συλλογισμὸς ὡσαύτως. ἂν μὲν
γὰρ μὴ λάβῃ ὅ τε παρὰ τὸ ὁμώνυμον ἓν σημαίνειν καὶ ὁ
15 παρὰ τὴν ὁμοιοσχημοσύνην τὸ μόνον τόδε καὶ οἱ ἄλλοι
ὡσαύτως, οὔτ' ἔλεγχοι οὔτε συλλογισμοὶ ἔσονται, οὔθ' ἁπλῶς
οὔτε πρὸς τὸν ἐρωτώμενον· ἐὰν δὲ λάβωσι, πρὸς μὲν τὸν
ἐρωτώμενον ἔσονται, ἁπλῶς δ' οὐκ ἔσονται· οὐ γὰρ ἓν σημαῖ-
νον εἰλήφασιν, ἀλλὰ φαινόμενον, καὶ παρὰ τοῦδε.

9 Παρὰ πόσα δ' ἐλέγχονται οἱ ἐλεγχόμενοι, οὐ δεῖ πει-
21 ρᾶσθαι λαμβάνειν ἄνευ τῆς τῶν ὄντων ἐπιστήμης ἁπάντων.
τοῦτο δ' οὐδεμιᾶς ἐστὶ τέχνης· ἄπειροι γὰρ ἴσως αἱ ἐπιστῆμαι,
ὥστε δῆλον ὅτι καὶ αἱ ἀποδείξεις. ἔλεγχοι δ' εἰσὶ καὶ ἀλη-
θεῖς· ὅσα γὰρ ἔστιν ἀποδεῖξαι, ἔστι καὶ ἐλέγξαι τὸν θέμε-
25 νον τὴν ἀντίφασιν τοῦ ἀληθοῦς, οἷον εἰ σύμμετρον τὴν διάμε-
τρον ἔθηκεν, ἐλέγξειεν ἄν τις τῇ ἀποδείξει ὅτι ἀσύμμετρος.
ὥστε πάντων δεήσει ἐπιστήμονας εἶναι· οἱ μὲν γὰρ ἔσονται
παρὰ τὰς ἐν γεωμετρίᾳ ἀρχὰς καὶ τὰ τούτων συμπεράσ-
σματα, οἱ δὲ παρὰ τὰς ἐν ἰατρικῇ, οἱ δὲ παρὰ τὰς τῶν
30 ἄλλων ἐπιστημῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ ψευδεῖς ἔλεγχοι ὁμοίως
ἐν ἀπείροις· καθ' ἑκάστην γὰρ τέχνην ἐστὶ ψευδὴς συλλογι-
σμός, οἷον κατὰ γεωμετρίαν ὁ γεωμετρικὸς καὶ κατὰ ἰα-
τρικὴν ὁ ἰατρικός. λέγω δὲ τὸ κατὰ τὴν τέχνην τὸ κατὰ
τὰς ἐκείνης ἀρχάς. δῆλον οὖν ὅτι οὐ πάντων τῶν ἐλέγχων
35 ἀλλὰ τῶν παρὰ τὴν διαλεκτικὴν ληπτέον τοὺς τόπους· οὗτοι
γὰρ κοινοὶ πρὸς ἅπασαν τέχνην καὶ δύναμιν. καὶ τὸν μὲν

---

6 εἴτε *uT*. — 9 τὸ δ' ἐν *Bif*. — ὡς *i*. — 10 παρ' ὅσοις *i*, πρὸς ἃ *B*. — γὰρ μὲν *i*. — 11 γὰρ] γὰρ ἂν *C*. — 12 ὁ om *uT*. — 15 τόδε τι σημαίνει καὶ *T*. — 17 pr τὸν] τὸ *Cc*. — 19 τοῦδε] τὰ λοιπά *T*. — 20 παρ' ὁπόσα *cuiT*. — 22 οὐδεμιᾶς om *u*. — πολλαὶ γὰρ καὶ ἄπειροι ἴσως *C*. — 25 σύμμετρον ἔφησε τὴν πλευρὰν τῇ διαμέτρῳ, ἐξελέγξειεν *C*. — 29 τῶν ἄλλων ἐπ.] ἄλλας *T*. — 30 ὁμοίως ἂν εἶεν ἐν *C*. — 31 τέχνην om **T** et pr *c*.

καθ' ἑκάστην ἐπιστήμην ἔλεγχον τοῦ ἐπιστήμονός ἐστι θεωρεῖν, εἴτε μὴ ὢν φαίνεται εἴ τ' ἔστι, διὰ τί ἔστι· τὸν δ' ἐκ τῶν κοινῶν καὶ ὑπὸ μηδεμίαν τέχνην τῶν διαλεκτικῶν. εἰ γὰρ ἔχομεν ἐξ ὧν οἱ ἔνδοξοι συλλογισμοὶ περὶ ὁτιοῦν, ἔχομεν 40 ἐξ ὧν οἱ ἔλεγχοι· ὁ γὰρ ἔλεγχός ἐστιν ἀντιφάσεως συλ- b λογισμός, ὥστ' ἢ εἷς ἢ δύο συλλογισμοὶ ἀντιφάσεως ἔλεγχός ἐστιν. ἔχομεν ἄρα παρ' ὁπόσα πάντες εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι. εἰ δὲ τοῦτ' ἔχομεν, καὶ τὰς λύσεις ἔχομεν· αἱ γὰρ τούτων ἐνστάσεις λύσεις εἰσίν. ἔχομεν δέ, παρ' ὁπόσα γίνονται, 5 καὶ τοὺς φαινομένους, φαινομένους δὲ οὐχ ὁτῳοῦν ἀλλὰ τοῖς τοιοῖσδε· ἀόριστα γάρ ἐστιν, ἐάν τις σκοπῇ παρ' ὁπόσα φαίνονται τοῖς τυχοῦσιν. ὥστε φανερὸν ὅτι τοῦ διαλεκτικοῦ ἐστὶ τὸ δύνασθαι λαβεῖν παρ' ὅσα γίνεται διὰ τῶν κοινῶν ἢ ὢν ἔλεγχος ἢ φαινόμενος ἔλεγχος, καὶ ἢ διαλεκτικὸς ἢ φαινόμε- 10 νος διαλεκτικὸς ἢ πειραστικός.

Οὐκ ἔστι δὲ διαφορὰ τῶν λόγων ἣν λέγουσί τινες, **10** τὸ εἶναι τοὺς μὲν πρὸς τοὔνομα λόγους, ἑτέρους δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν· ἄτοπον γὰρ τὸ ὑπολαμβάνειν ἄλλους μὲν εἶναι πρὸς τοὔνομα λόγους, ἑτέρους δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν, ἀλλ' οὐ 15 τοὺς αὐτούς. τί γάρ ἐστι τὸ μὴ πρὸς τὴν διάνοιαν ἀλλ' ἢ ὅταν μὴ χρῆται τῷ ὀνόματι, οἰόμενος ἐρωτᾶσθαι, ἐφ' ᾧ ὁ ἐρωτώμενος ἔδωκεν; τὸ δ' αὐτὸ τοῦτό ἐστι καὶ πρὸς τοὔνομα. τὸ δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν, ὅταν ἐφ' ᾧ ἔδωκεν διανοηθείς. εἰ δή τις πλείω σημαίνοντος τοῦ ὀνόματος οἴοιτο ἓν σημαίνειν 20 καὶ ὁ ἐρωτῶν καὶ ὁ ἐρωτώμενος, οἷον ἴσως τὸ ὂν ἢ τὸ ἓν πολλὰ σημαίνει, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀποκρινόμενος καὶ ὁ ἐρωτῶν [Ζήνων] ἓν οἰόμενος εἶναι ἠρώτησε, καὶ ἔστιν ὁ λόγος ὅτι ἓν πάντα, οὗτος πρὸς τοὔνομα ἔσται ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν τοῦ ἐρωτωμένου διειλεγμένος. εἰ δέ γέ τις πολλὰ οἴεται σημαίνειν, 25 δῆλον ὅτι οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν. πρῶτον μὲν γὰρ περὶ τοὺς τοιούτους ἐστὶ λόγους τὸ πρὸς τοὔνομα καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν

---

39 οὐδεμίαν *u*. — 40 ὁτουοῦν corr *A*.
170b1 ἀντιφάσεώς ἐστιν *u*. — 2 pr ἢ om *C*. — ἢ δύο ἢ εἷς *T*. — ante ἔλεγχος lit plur vbb c. — 3 ἅπαντές *T*. — 4 αἱ] καὶ *T*. — 5 ἐνστ. αἱ λύσεις *uT*. — πόσα *T* — 8 τυχοῦσιν corr c. — 10 ἔλεγχος om *T*. — 11 ἢ πειραστικός om *C*. — 13 λόγους ἑτέρους] τοὺς *T*. — 16 ἀλλ' om corr *C*. — 17 ὃ *B*, pr *A*. — 18 τὸ αὐτὸ δέ ἐστι *T*. — 19 ὃ *AB*, pr *C*. — ἔδωκεν ὁ διαν. *u*. — 20 δέ *T*. — 23 παρμενίδης superscr c. — 24 ἐστιν *uT*. — 26 παρὰ τοὺς *T*. — 27 alt πρὸς om *T*.

ὅσοι πλείω σημαίνουσιν, εἶτα περὶ ὁντινοῦν ἐστίν· οὐ γὰρ ἐν τῷ
λόγῳ ἐστὶ τὸ πρὸς τὴν διάνοιαν εἶναι, ἀλλ' ἐν τῷ τὸν ἀπο-
30 κρινόμενον ἔχειν πως πρὸς τὰ δεδομένα. εἶτα πρὸς τοὔνομα
πάντας ἐνδέχεται αὐτοὺς εἶναι. τὸ γὰρ πρὸς τοὔνομα τὸ μὴ πρὸς
τὴν διάνοιαν εἶναί ἐστιν ἐνταῦθα. εἰ γὰρ μὴ πάντες, ἔσονταί
τινες ἕτεροι οὔτε πρὸς τοὔνομα οὔτε πρὸς τὴν διάνοιαν· οἱ δέ
φασι πάντας, καὶ διαιροῦνται ἢ πρὸς τοὔνομα ἢ πρὸς τὴν διά-
35 νοιαν εἶναι πάντας, ἄλλους δ' οὔ. ἀλλὰ μὴν ὅσοι συλλογισμοί
εἰσι παρὰ τὸ πλεοναχῶς, τούτων εἰσί τινες οἱ παρὰ τοὔνομα.
ἀτόπως μὲν γὰρ καὶ εἴρηται τὸ παρὰ τοὔνομα φάναι πάντας
τοὺς παρὰ τὴν λέξιν· ἀλλ' οὖν εἰσί τινες παραλογισμοὶ οὐ τῷ
τὸν ἀποκρινόμενον πρὸς τούτους ἔχειν πως, ἀλλὰ τῷ τοιονδὶ
40 ἐρώτημα τὸν λόγον αὐτὸν ἔχειν, ὃ πλείω σημαίνει.

p. 171 Ὅλως τε ἄτοπον τὸ περὶ ἐλέγχου διαλέγεσθαι, ἀλλὰ
μὴ πρότερον περὶ συλλογισμοῦ· ὁ γὰρ ἔλεγχος συλλογι-
σμός ἐστιν, ὥστε χρὴ καὶ περὶ συλλογισμοῦ πρότερον ἢ περὶ
ψευδοῦς ἐλέγχου· ἔστι γὰρ ὁ τοιοῦτος ἔλεγχος φαινόμενος
5 συλλογισμὸς ἀντιφάσεως. διὸ ἢ ἐν τῷ συλλογισμῷ ἔσται
τὸ αἴτιον ἢ ἐν τῇ ἀντιφάσει (προσκεῖσθαι γὰρ δεῖ τὴν ἀν-
τίφασιν), ὁτὲ δ' ἐν ἀμφοῖν, ἂν ᾖ φαινόμενος ἔλεγχος. ἔστι
δὲ ὁ μὲν τοῦ σιγῶντα λέγειν ἐν τῇ ἀντιφάσει, οὐκ ἐν τῷ συλ-
λογισμῷ, ὁ δέ, ἃ μὴ ἔχοι τις, δοῦναι, ἐν ἀμφοῖν, ὁ δὲ
10 ὅτι ἡ Ὁμήρου ποίησις σχῆμα διὰ τοῦ κύκλου ἐν τῷ συλλο-
γισμῷ. ὁ δ' ἐν μηδετέρῳ ἀληθὴς συλλογισμός.

Ἀλλὰ δὴ ὅθεν ὁ λόγος ἦλθε, πότερον οἱ ἐν τοῖς μα-
θήμασι λόγοι πρὸς τὴν διάνοιάν εἰσιν ἢ οὔ; καὶ εἴ τινι δοκεῖ
πολλὰ σημαίνειν τὸ τρίγωνον, καὶ ἔδωκε μὴ ὡς τοῦτο τὸ
15 σχῆμα ἐφ' οὗ συνεπεράνατο ὅτι δύο ὀρθαί, πότερον πρὸς τὴν
διάνοιαν οὗτος διείλεκται τὴν ἐκείνου ἢ οὔ;

Ἔτι εἰ πολλὰ μὲν σημαίνει τοὔνομα, ὁ δὲ μὴ νοεῖ μηδ'
οἴεται, πῶς οὗτος οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν διείλεκται; ἢ πῶς δεῖ

---

28 ὁντιναοῦν CuT. — 31 ἐνδέχεται πάντας T. — 33 ἕτεροι οἳ οὔτε uT. — 35 ἀλλ' οὓς pr A. — 36 οἱ] οὐ T, corr Ac. — 37 πάντας εἶναι τοὺς C. — 38 τινές εἰσι C. — 39 αὐτοὺς CcT. — τὸ τοιόνδε T. — 40 αὐτὸν om T.

171a3 καὶ om C. — συλλογισμοῦ corr ABCc, παραλογισμοῦ pr B. — 5 ἢ om f. — ἐστὶ CT. — 6 τὴν ἀντίφασιν om Acuf, del volunt BC. — 7 ὁτὲ corr f. — 9 ἔχει CcT. — δοίη corr Cc, δοίη ἂν T. — 10 ἡ om T. — 17 σημαίνει et νοεῖ in fin corr C. — τὸ ὄνομα CT. — 18 οὐ om u. — διείλεκται; καίτοι ὁ λόγος δοκεῖ τῶν παρὰ τὸ ὄνομα. ἢ C.

ἐρωτᾶν πλὴν διδόναι διαίρεσιν, εἶτ' ἐρωτήσειέ τις εἰ ἔστι σιγῶντα λέγειν ἢ οὔ, ἢ ἔστι μὲν ὡς οὔ, ἔστι δ' ὡς ναί; εἰ δή 20
τις δοίη μηδαμῶς, ὁ δὲ διαλεχθείη, ἆρ' οὐ πρὸς τὴν διάνοιαν διείλεκται; καίτοι ὁ λόγος δοκεῖ τῶν παρὰ τὸ ὄνομα εἶναι. οὐκ ἄρα ἐστὶ γένος τι λόγων τὸ πρὸς τὴν διάνοιαν. ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς τοὔνομά εἰσι, καὶ τοιοῦτοι οὐ πάντες, οὐχ ὅτι οἱ ἔλεγχοι, ἀλλ' οὐδ' οἱ φαινόμενοι ἔλεγχοι. εἰσὶ γὰρ καὶ μὴ 25
παρὰ τὴν λέξιν φαινόμενοι ἔλεγχοι, οἷον οἱ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς καὶ ἕτεροι.

Εἰ δέ τις ἀξιοῖ διαιρεῖν, ὅτι λέγω δὲ σιγῶντα λέγειν τὰ μὲν ὡδὶ τὰ δ' ὡδί· ἀλλὰ τοῦτό γ' ἐστὶ πρῶτον μὲν ἄτοπον τὸ ἀξιοῦν (ἐνίοτε γὰρ οὐ δοκεῖ τὸ ἐρωτώμενον πολλα- 30
χῶς ἔχειν, ἀδύνατον δὲ διαιρεῖν ὃ μὴ οἴεται)· ἔπειτα τὸ διδάσκειν τί ἄλλο ἔσται; φανερὸν γὰρ ποιήσει ὡς ἔχει τῷ μήτ' ἐσκεμμένῳ μήτ' εἰδότι μήθ' ὑπολαμβάνοντι ὅτι ἄλλως λέγεται. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς μὴ διπλοῖς τί κωλύει τοῦτο
παθεῖν; ἆρα ἴσαι αἱ μονάδες ταῖς δυάσιν ἐν τοῖς τέτταρσιν; 35
εἰσὶ δὲ δυάδες αἱ μὲν ὡδὶ ἐνοῦσαι αἱ δὲ ὡδί. καὶ ἆρα τῶν ἐναντίων μία ἐπιστήμη ἢ οὔ; ἔστι δ' ἐναντία τὰ μὲν γνωστὰ τὰ δ' ἄγνωστα. ὥστ' ἔοικεν ἀγνοεῖν ὁ τοῦτο ἀξιῶν ὅτι ἕτερον τὸ διδάσκειν τοῦ διαλέγεσθαι, καὶ ὅτι δεῖ τὸν μὲν διδάσκοντα b
μὴ ἐρωτᾶν ἀλλ' αὐτὸν δῆλα ποιεῖν, τὸν δ' ἐρωτᾶν.

11 Ἔτι τὸ φάναι ἢ ἀποφάναι ἀξιοῦν οὐ δεικνύντος ἐστίν, ἀλλὰ πεῖραν λαμβάνοντος. ἡ γὰρ πειραστική ἐστι διαλεκτική τις καὶ θεωρεῖ οὐ τὸν εἰδότα ἀλλὰ τὸν ἀγνοοῦντα καὶ 5
προσποιούμενον. ὁ μὲν οὖν κατὰ τὸ πρᾶγμα θεωρῶν τὰ κοινὰ διαλεκτικός, ὁ δὲ τοῦτο φαινομένως ποιῶν σοφιστικός. καὶ συλλογισμὸς ἐριστικὸς καὶ σοφιστικός ἐστιν εἷς μὲν ὁ φαινόμενος συλλογιστικός, περὶ ὧν ἡ διαλεκτικὴ πειραστική ἐστι, κἂν ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα ᾖ· τοῦ γὰρ διὰ τί ἀπατητικός 10

---

19 πρὶν *u*, fort pr c. — διδόντα *C*. — διαίρεσιν corr c. — εἶτα pr *C*, corr *B*. — 20 ναί] οὔ *T*. — 22 καίτοι οὗτος ὁ *T*. — 23 ἀλλ' ...εἰσι] ἄλλο τῶν (τῶν rc) πρὸς τοὔνομα . . . c. — 24 καίτοι οὗτοι *AuTf*, pr *C*, καὶ οὗτοι pr c. — 25 ἀλλ'...ἔλεγχοι om *C*. — μὴ om *C*. — 26 ὁ c*T*. — 29 pr μὲν om *T*. — 30 ποσαχῶς *C*. — 33 ἐπισκεμμένῳ (sic) *T*. — 35 ποιεῖν *T*. — ταῖς δυσὶν δυσὶν pr *C*. — ἐν ταῖς τέτρασιν *T*. — τέσσαρσιν *C*. — 36 δὲ] δὲ αἱ c, om *T*.

171b2 δῆλον *T*. — τὸ pr *A*. — 5 τις. διὸ περὶ πάντων ἐπισκοπεῖ καὶ *CuT*. — 10 ᾖ τὸ συμπ. *T*.

ἐστι· καὶ ὅσοι μὴ ὄντες κατὰ τὴν ἑκάστου μέθοδον παραλογισμοὶ δοκοῦσιν εἶναι κατὰ τὴν τέχνην. τὰ γὰρ ψευδογραφήματα οὐκ ἐριστικά (κατὰ γὰρ τὰ ὑπὸ τὴν τέχνην οἱ παραλογισμοί), οὐδέ γ' εἴ τί ἐστι ψευδογράφημα περὶ ἀλη-
15 θές, οἷον τὸ Ἱπποκράτους ἢ ὁ τετραγωνισμὸς ὁ διὰ τῶν μηνίσκων. ἀλλ' ὡς Βρύσων ἐτετραγώνιζε τὸν κύκλον, εἰ καὶ τετραγωνίζεται ὁ κύκλος, ἀλλ' ὅτι οὐ κατὰ τὸ πρᾶγμα, διὰ τοῦτο σοφιστικός. ὥστε ὅ τε περὶ τῶνδε φαινόμενος συλλογισμὸς ἐριστικὸς λόγος, καὶ ὁ κατὰ τὸ πρᾶγμα φαινόμε-
20 νος συλλογισμός, κἂν ᾖ συλλογισμός, ἐριστικὸς λόγος· φαινόμενος γάρ ἐστι κατὰ τὸ πρᾶγμα, ὥστ' ἀπατητικὸς καὶ ἄδικος. ὥσπερ γὰρ ἡ ἐν ἀγῶνι ἀδικία εἶδός τι ἔχει καὶ ἔστιν ἀδικομαχία τις, οὕτως ἐν ἀντιλογίᾳ ἀδικομαχία ἡ ἐριστική ἐστιν· ἐκεῖ τε γὰρ οἱ πάντως νικᾶν προαιρούμενοι πάντων ἅ-
25 πτονται καὶ ἐνταῦθα οἱ ἐριστικοί. οἱ μὲν οὖν τῆς νίκης αὐτῆς χάριν τοιοῦτοι ἐριστικοὶ ἄνθρωποι καὶ φιλέριδες δοκοῦσιν εἶναι, οἱ δὲ δόξης χάριν τῆς εἰς χρηματισμὸν σοφιστικοί· ἡ γὰρ σοφιστική ἐστιν, ὥσπερ εἴπομεν, χρηματιστική τις ἀπὸ σοφίας φαινομένης, διὸ φαινομένης ἀποδείξεως ἐφίενται. καὶ
30 τῶν λόγων τῶν αὐτῶν μέν εἰσιν οἱ φιλέριδες καὶ σοφισταί, ἀλλ' οὐ τῶν αὐτῶν ἕνεκεν. καὶ λόγος ὁ αὐτὸς μὲν ἔσται σοφιστικὸς καὶ ἐριστικός, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτόν, ἀλλ' ᾗ μὲν νίκης φαινομένης, ἐριστικός, ᾗ δὲ σοφίας, σοφιστικός· καὶ γὰρ ἡ σοφιστική ἐστι φαινομένη σοφία τις ἀλλ' οὐκ οὖσα. ὁ δ'
35 ἐριστικός ἐστί πως οὕτως ἔχων πρὸς τὸν διαλεκτικὸν ὡς ὁ ψευδογράφος πρὸς τὸν γεωμετρικόν· ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν τῇ διαλεκτικῇ παραλογίζεται καὶ ὁ ψευδογράφος τὸν γεωμέτρην. ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἐριστικός, ὅτι ἐκ τῶν ἀρχῶν καὶ συμπερα-
p. 172 σμάτων τῶν ὑπὸ τὴν τέχνην ψευδογραφεῖ· ὁ δ' ὑπὸ τὴν διαλεκτικὴν περὶ μὲν τἆλλα ὅτι ἐριστικὸς ἔσται δῆλον. οἷον ὁ

---

11 καὶ ὅσοι οὐκ εἰσὶν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῶν τῆς προκειμένης καὶ ὅσοι *T*. — ἑκάστων *ACTf*, ἑκάστῳ *Bc*. — 16 ὡς] ὡς ὁ *C*. — 18 ὅ τε] ὁ *u* et rc supra vs *C*. — 19 ἐριστικὸς...συλλογισμός om *u*. — 20 ἂν *T*, καὶ pr *A*. — 23 οὕτως ἡ ἐναντιολογία *f*. — ἐναντιολογίᾳ omisso ἐν *CcuiT*. — ἡ] ἐστὶν *f*, om *CcT*. — 27 εἰς] εἰς τὸν pr *T*. — 30 καὶ οἱ σοφισταί *u*. — 31 ἕνεκα *C*. — καὶ ὁ λόγος *i*. — 32 καταυτόν pr *A*. — ᾗ] ὁ *u*. — 34 ἔσται pr *A*. — φαινομένη om *u*. — τις σοφία *u*. — 37 παραλογίζονται καθάπερ (παραλογίζεται add *C*) καὶ *uC*. — γεωμετρικόν *CcT*.

172a2 περὶ μὲν] παρὰ *T*. — τὰ ἄλλα *CcT*.

τετραγωνισμὸς ὁ μὲν διὰ τῶν μηνίσκων οὐκ ἐριστικός, ὁ δὲ Βρύσωνος ἐριστικός· καὶ τὸν μὲν οὐκ ἔστι μετενεγκεῖν ἀλλ' ἢ πρὸς γεωμετρίαν μόνον διὰ τὸ ἐκ τῶν ἰδίων εἶναι ἀρχῶν, τὸν 5 δὲ πρὸς πολλούς, ὅσοι μὴ ἴσασι τὸ δυνατὸν ἐν ἑκάστῳ καὶ τὸ ἀδύνατον· ἁρμόσει γάρ. ἢ ὡς Ἀντιφῶν ἐτετραγώνιζεν. ἢ εἴ τις μὴ φαίη βέλτιον εἶναι ἀπὸ δείπνου περιπατεῖν διὰ τὸν Ζήνωνος λόγον, οὐκ ἰατρικός· κοινὸς γάρ. εἰ μὲν οὖν πάντη ὁμοίως εἶχεν ὁ ἐριστικὸς πρὸς τὸν διαλεκτικὸν τῷ ψευδογρά- 10 φῳ πρὸς τὸν γεωμέτρην, οὐκ ἂν ἦν περὶ ἐκείνων ἐριστικός. νῦν δ' οὐκ ἔστιν ὁ διαλεκτικὸς περὶ γένος τι ὡρισμένον, οὐδὲ δεικτικὸς οὐδενός, οὐδὲ τοιοῦτος οἷος ὁ καθόλου. οὔτε γάρ ἐστιν ἅπαντα ἐν ἑνί τινι γένει, οὔτε εἰ εἴη, οἷόν τε ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς εἶναι τὰ ὄντα. ὥστ' οὐδεμία τέχνη τῶν δεικνυουσῶν 15 τινὰ φύσιν ἐρωτητική ἐστιν· οὐ γὰρ ἔξεστιν ὁποτερονοῦν τῶν μορίων δοῦναι· συλλογισμὸς γὰρ οὐ γίνεται ἐξ ἀμφοῖν. ἡ δὲ διαλεκτικὴ ἐρωτητική ἐστιν. εἰ δ' ἐδείκνυεν, εἰ καὶ μὴ πάντα, ἀλλὰ τά γε πρῶτα καὶ τὰς οἰκείας ἀρχὰς οὐκ ἂν ἠρώτα. μὴ διδόντος γὰρ οὐκ ἂν ἔτι εἶχεν ἐξ ὧν ἔτι διαλέ- 20 ξεται πρὸς τὴν ἔνστασιν. ἡ δ' αὐτὴ καὶ πειραστική. οὐδὲ γὰρ ἡ πειραστικὴ τοιαύτη ἐστὶν οἵα ἡ γεωμετρία, ἀλλ' ἣν ἂν ἔχοι καὶ μὴ εἰδώς τις. ἔξεστι γὰρ πεῖραν λαβεῖν καὶ τὸν μὴ εἰδότα τὸ πρᾶγμα τοῦ μὴ εἰδότος, εἴπερ καὶ δίδωσιν οὐκ ἐξ ὧν οἶδεν οὐδ' ἐκ τῶν ἰδίων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἑπομένων, 25 ὅσα τοιαῦτά ἐστιν ἃ εἰδότα μὲν οὐδὲν κωλύει μὴ εἰδέναι τὴν τέχνην, μὴ εἰδότα δ' ἀνάγκη ἀγνοεῖν. ὥστε φανερὸν ὅτι οὐδενὸς ὡρισμένου ἡ πειραστικὴ ἐπιστήμη ἐστίν. διὸ καὶ περὶ πάντων ἐστί· πᾶσαι γὰρ αἱ τέχναι χρῶνται καὶ κοινοῖς τισίν. διὸ πάντες καὶ οἱ ἰδιῶται τρόπον τινὰ χρῶνται τῇ δια- 30 λεκτικῇ καὶ πειραστικῇ· πάντες γὰρ μέχρι τινὸς ἐγχειροῦσιν ἀνακρίνειν τοὺς ἐπαγγελλομένους. ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ κοινά· ταῦτα γὰρ οὐδὲν ἧττον ἴσασιν αὐτοί, κἂν δοκῶσι λίαν ἔξω λέγειν. ἐλέγχουσιν οὖν ἅπαντες· ἀτέχνως γὰρ μετέχουσι τούτου

---

3 μὲν om uT. — 4 ἔσται u. — 6 οἳ T. — 7 ἁρμόζει u. — 11 παρὰ ἐκεῖνον i. — 12 παρὰ i. — 14 τινι om T. — εἰ ἦν T. — 16 ἐρωτηματική A. — 19 οὐκ ἂν ἠρώτα ante 18 εἰ καὶ T. — 22 γεωμετρική i. — ἂν om T. — 23 ἔχῃ i. — ἔνεστι C. — 24 alt μὴ om C. — 25 alt ἐκ om T. — 26 τὴν τέχνην μὴ εἰδέναι C. — 28 οὐθενὸς T. — 29 αἱ om C. — 31 καὶ τῇ πειρ. T. — 32 τὰ om u. — 33 οὐθὲν cT omisso ἧττον. — λίαν...ἐλέγχουσι corr c. — ἔξω λίαν ui. — 34 γὰρ pr om c.

35 οὐ ἐντέχνως ἡ διαλεκτική ἐστι, καὶ ὁ τέχνῃ συλλογιστικῇ πειραστικὸς διαλεκτικός. ἐπεὶ δ' ἐστὶ πολλὰ μὲν ταῦτα καὶ κατὰ πάντων, οὐ τοιαῦτα δ' ὥστε φύσιν τινὰ εἶναι καὶ γένος, ἀλλ' οἷον αἱ ἀποφάσεις, τὰ δ' οὐ τοιαῦτα ἀλλὰ ἴδια, ἔστιν ἐκ τούτων περὶ ἁπάντων πεῖραν λαμβάνειν, καὶ εἶναι b τέχνην τινά, καὶ μὴ τοιαύτην εἶναι οἷαι αἱ δεικνύουσαι. διόπερ ὁ ἐριστικὸς οὐκ ἔστιν οὕτως ἔχων πάντῃ ὡς ὁ ψευδογράφος· οὐ γὰρ ἔσται παραλογιστικὸς ἐξ ὡρισμένου τινὸς γένους ἀρχῶν, ἀλλὰ περὶ πᾶν γένος ἔσται ὁ ἐριστικός.

5 Τρόποι μὲν οὖν εἰσὶν οὗτοι τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων· ὅτι δ' ἐστὶ τοῦ διαλεκτικοῦ τὸ θεωρῆσαι περὶ τούτων καὶ δύνασθαι ταῦτα ποιεῖν, οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν· ἡ γὰρ περὶ τὰς προτάσεις μέθοδος ἅπασαν ἔχει ταύτην τὴν θεωρίαν.

12 Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐλέγχων εἴρηται τῶν φαινομένων· 10 περὶ δὲ τοῦ ψευδόμενόν τι δεῖξαι καὶ τὸν λόγον εἰς ἄδοξον ἀγαγεῖν (τοῦτο γὰρ ἦν δεύτερον τῆς σοφιστικῆς προαιρέσεως) πρῶτον μὲν οὖν ἐκ τοῦ πυνθάνεσθαί πως καὶ διὰ τῆς ἐρωτήσεως συμβαίνει μάλιστα. τὸ γὰρ πρὸς μηδὲν ὁρίσαντα κεί-15 μενον ἐρωτᾶν θηρευτικόν ἐστι τούτων· εἰκῇ γὰρ λέγοντες ἁμαρτάνουσι μᾶλλον· εἰκῇ δὲ λέγουσιν, ὅταν μηδὲν ἔχωσι προκείμενον. τό τε ἐρωτᾶν πολλά, κἂν ὡρισμένον ᾖ πρὸς ὃ διαλέγεται, καὶ τὸ τὰ δοκοῦντα λέγειν ἀξιοῦν ποιεῖ τιν' εὐπορίαν τοῦ εἰς ἄδοξον ἀγαγεῖν ἢ ψεῦδος· ἐάν τε ἐρωτώμενος φῇ ἢ 20 ἀποφῇ τούτων τι, ἄγειν πρὸς ἃ ἐπιχειρήματος εὐπορεῖ. δύνανται δὲ νῦν ἧττον κακουργεῖν διὰ τούτων ἢ πρότερον· ἀπαιτοῦνται γὰρ τί τοῦτο πρὸς τὸ ἐν ἀρχῇ. στοιχεῖον δὲ τοῦ τυχεῖν ἢ ψεύδους τινὸς ἢ ἀδόξου τὸ μηδεμίαν εὐθὺς ἐρωτᾶν θέσιν, ἀλλὰ φάσκειν ἐρωτᾶν μαθεῖν βουλόμενον· χώραν γὰρ ἐπι-25 χειρήματος ἡ σκέψις ποιεῖ.

Πρὸς δὲ τὸ ψευδόμενον δεῖξαι ἴδιος τόπος ὁ σοφιστι-

---

35 *τέχνως* pr *c*. — 36 *ταὐτὰ BCif*. — *καὶ* om *ABT*, pr c, del *C*. — 39 *ἔστιν* pr om *C*. — *λαβεῖν i*.

172b1 *οἷαν ABCcTf*. — 2 *ψευδογραφῶν A*. — 3 *ἐστι CciT*, *ἔσται ὁ B*. — 4 *παρὰ i*. — *ὁ* om *Cc*. — 6 *τούτων πάντων καὶ T*. — *καὶ ... ποιεῖν* om *C*. — 10 *ἄδοξόν τι ἀγαγεῖν C*. — 11 *δεύτερον ἦν T*. — 12 *οὖν* om *uT*. — 13 et 15 *μηθὲν T*. — 15 *ἔχωσι*] *ᾖ T*. — 16 *καὶ* pr *A*. — 17 *τὴν Af*. — 18 *ἢ εἰς ψ. C*. — 19 *δυνατὸν ci*, *δύναται CT*. — 22 *ἢ τινος ψ. CcT*. — *τὸ*] *τοῦ i*. — 23 *μανθάνειν C*. — *ἐγχειρήματος ABcTf*, *ἐνεπιχειρήματος i*. — 24 *ἡ*] *εὐθὺς ἡ C*. — *σκῆψις* corr *C*. — 25 *ὁ* om *Ci*, del vult *A*.

κός, τὸ ἄγειν πρὸς τοιαῦτα πρὸς ἃ εὐπορεῖ λόγων. ἔστι δὲ
καὶ καλῶς καὶ μὴ καλῶς τοῦτο ποιεῖν, καθάπερ ἐλέχθη
πρότερον.

Πάλιν πρὸς τὸ παράδοξα λέγειν σκοπεῖν ἐκ τίνος γέ-
νους ὁ διαλεγόμενος, εἶτ' ἐπερωτᾶν ὃ τοῖς πολλοῖς οὗτοι λέ- 30
γουσι παράδοξον· ἔστι γὰρ ἑκάστοις τι τοιοῦτον. στοιχεῖον δὲ
τούτων τὸ τὰς ἑκάστων εἰληφέναι θέσεις ἐν ταῖς προτάσεσιν.
λύσις δὲ καὶ τούτων ἡ προσήκουσα φέρεται τὸ ἐμφανίζειν ὅτι
οὐ διὰ τὸν λόγον συμβαίνει τὸ ἄδοξον· ἀεὶ δὲ τοῦτο καὶ βού-
λεται ὁ ἀγωνιζόμενος. 35

Ἔτι δ' ἐκ τῶν βουλήσεων καὶ τῶν φανερῶν δοξῶν. οὐ
γὰρ ταὐτὰ βούλονταί τε καὶ φασίν, ἀλλὰ λέγουσι μὲν τοὺς
εὐσχημονεστάτους τῶν λόγων, βούλονται δὲ τὰ φαινόμενα
λυσιτελεῖν, οἷον τεθνάναι καλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν ἡδέως φασὶ
δεῖν καὶ πένεσθαι δικαίως μᾶλλον ἢ πλουτεῖν αἰσχρῶς, βού- p.173
λονται δὲ τἀναντία. τὸν μὲν οὖν λέγοντα κατὰ τὰς βουλήσεις
εἰς τὰς φανερὰς δόξας ἀκτέον, τὸν δὲ κατὰ ταύτας εἰς τὰς
ἀποκεκρυμμένας· ἀμφοτέρως γὰρ ἀναγκαῖον παράδοξα λέ-
γειν· ἢ γὰρ πρὸς τὰς φανερὰς ἢ πρὸς τὰς ἀφανεῖς δόξας 5
ἐροῦσιν ἐναντία.

Πλεῖστος δὲ τόπος ἐστὶ τοῦ ποιεῖν παράδοξα λέγειν, ὥσ-
περ καὶ ὁ Καλλικλῆς ἐν τῷ Γοργίᾳ γέγραπται λέγων, καὶ
οἱ ἀρχαῖοι δὲ πάντες ᾤοντο συμβαίνειν, παρὰ τὸ κατὰ φύ-
σιν καὶ κατὰ τὸν νόμον· ἐναντία γὰρ εἶναι φύσιν καὶ νόμον, 10
καὶ τὴν δικαιοσύνην κατὰ νόμον μὲν εἶναι καλὸν κατὰ φύ-
σιν δ' οὐ καλόν. δεῖν οὖν πρὸς μὲν τὸν εἰπόντα κατὰ φύσιν
κατὰ νόμον ἀπαντᾶν, πρὸς δὲ τὸν κατὰ νόμον ἐπὶ τὴν φύ-
σιν ἄγειν· ἀμφοτέρως γὰρ εἶναι λέγειν παράδοξα. ἦν δὲ
τὸ μὲν κατὰ φύσιν αὐτοῖς τὸ ἀληθές, τὸ δὲ κατὰ νόμον 15
τὸ τοῖς πολλοῖς δοκοῦν. ὥστε δῆλον ὅτι κἀκεῖνοι, καθάπερ
καὶ οἱ νῦν, ἢ ἐλέγξαι ἢ παράδοξα λέγειν τὸν ἀποκρινόμενον
ἐπεχείρουν ποιεῖν.

---

26 τὸ] τοῦ *i*. — πρὸς] εἰς *Cc*. — ταῦτα pr *f*. — εὐπορεῖν pr c. — 27 pr καὶ om *i*. — 31 ἄδοξον *C*. — 37 ταῦτα *A*. — 39 οἷον τὸ τ. *C*.
173a5 ἢ . . . λέγειν mg c. — 6 ἐναντίον *C*. — 10 καὶ τὸ κατὰ *i*. — τὸν rc *u*. — 11 κατὰ τὸν νόμον pr *f*. — 12 δεῖ *ABCTf*, corr c. — 13 alt κατὰ] κατὰ τὸν *i*. — 14 ἀμφοτέρους *i*. — λέγειν ante εἶναι *Ci*, post παραδ. c*T*, om *u*. — παράδοξον *i*. — 15 τἀληθές *u*. — 16 τὸ pr om *u*. — τοῖς om *i*.

Ἔνια δὲ τῶν ἐρωτημάτων ἔχει ἀμφοτέρως ἄδοξον εἶ-
20 ναι τὴν ἀπόκρισιν, οἷον πότερον τοῖς σοφοῖς ἢ τῷ πατρὶ δεῖ
πείθεσθαι, καὶ τὰ συμφέροντα πράττειν ἢ τὰ δίκαια, καὶ
ἀδικεῖσθαι αἱρετώτερον ἢ βλάπτειν. δεῖ δ' ἄγειν εἰς τὰ τοῖς
πολλοῖς καὶ τοῖς σοφοῖς ἐναντία, ἐὰν μὲν λέγῃ τις ὡς οἱ
περὶ τοὺς λόγους, εἰς τὰ τοῖς πολλοῖς, ἐὰν δ' ὡς οἱ πολλοί,
25 ἐπὶ τὰ τοῖς ἐν λόγῳ. φασὶ γὰρ οἱ μὲν ἐξ ἀνάγκης τὸν εὐ-
δαίμονα δίκαιον εἶναι· τοῖς δὲ πολλοῖς ἄδοξον τὸ βασιλέα
μὴ εὐδαιμονεῖν. ἔστι δὲ τὸ εἰς τὰ οὕτως ἄδοξα συνάγειν τὸ
αὐτὸ τῷ εἰς τὴν κατὰ φύσιν καὶ κατὰ νόμον ὑπεναντίωσιν
ἄγειν· ὁ μὲν γὰρ νόμος δόξα τῶν πολλῶν, οἱ δὲ σοφοὶ
30 κατὰ φύσιν καὶ κατ' ἀλήθειαν λέγουσιν.

13 Καὶ τὰ μὲν παράδοξα ἐκ τούτων δεῖ ζητεῖν τῶν τόπων·
περὶ δὲ τοῦ ποιῆσαι ἀδολεσχεῖν, ὃ μὲν λέγομεν τὸ ἀδολε-
σχεῖν, εἰρήκαμεν ἤδη. πάντες δὲ οἱ τοιοίδε λόγοι τοῦτο βού-
λονται ποιεῖν· εἰ μηδὲν διαφέρει τὸ ὄνομα ἢ τὸν λόγον εἰ-
35 πεῖν, διπλάσιον δὲ καὶ διπλάσιον ἡμίσεος ταὐτό, εἰ ἄρα
ἐστὶν ἡμίσεος διπλάσιον, ἔσται ἡμίσεος ἡμίσεος διπλάσιον.
καὶ πάλιν ἂν ἀντὶ τοῦ διπλάσιον διπλάσιον ἡμίσεος τεθῇ,
τρὶς ἔσται εἰρημένον, ἡμίσεος ἡμίσεος ἡμίσεος διπλάσιον. καὶ
ἆρά ἐστιν ἡ ἐπιθυμία ἡδέος; τοῦτο δ' ἐστὶν ὄρεξις ἡδέος· ἔστιν
40 ἄρα ἡ ἐπιθυμία ὄρεξις ἡδέος ἡδέος.

b Εἰσὶ δὲ πάντες οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων ἔν τε τοῖς πρός
τι, ὅσα μὴ μόνον τὰ γένη ἀλλὰ καὶ αὐτὰ πρός τι λέγε-
ται, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ἓν ἀποδίδοται. οἷον ἥ τε ὄρεξις
τινὸς ὄρεξις καὶ ἡ ἐπιθυμία τινὸς ἐπιθυμία, καὶ τὸ διπλά-
5 σιον τινὸς διπλάσιον καὶ διπλάσιον ἡμίσεος. καὶ ὅσων ἡ οὐ-
σία οὐκ ὄντων πρός τι ὅλως, ὧν εἰσὶν ἕξεις ἢ πάθη ἤ τι τοι-
οῦτον, ἐν τῷ λόγῳ αὐτῶν προσδηλοῦται κατηγορουμένων ἐπὶ
τούτοις. οἷον τὸ περιττὸν ἀριθμὸς μέσον ἔχων· ἔστι δ' ἀρι-

---

19 ἔχει τὸ ἀμφ. Cu. — ἀμφοτέροις i. — 20 δεῖ om C. — 22 ἢ] ἢ τὸ C. — ἀδικεῖν cT. — 23 καὶ τὰ τοῖς i. — 24 παρὰ τοὺς T. — οἱ om u. — 25 ἐν λόγῳ] σοφοῖς CcT. — 27 εἰς om T. — τὸ οὕτως τἄδοξα u. — οὕτως τὰ T. — 28 κατὰ τὸν νόμον u. — 33 εὑρήκαμεν T. — τοιοῦτοι cT. — 36 ἐστὶν] ἐστὶ διπλάσιον C. — 37 κἂν πάλιν ἀντὶ C. — pr διπλάσιον] διπλασίου T, om C. — 38 alt ἡμίσεος rc mg C. — 39 ἆρά γέ ἐστιν cu. — 40 ἄρα καὶ ἡ C.

173b1 δὲ rc supra vs C. — τε om uT. — 5 καὶ διπλ. ἡμίσεος om u. — 6 ὅλως] καὶ ὅλως corr C, om u et pr c. — εἰσὶν] εἰσὶν ἢ Cu. — 7 αὐτῶν] τῷ αὐτῷ Tu. — 8 alt ἀριθμὸς pr om C. — μέσον ἔχων ἀριθμὸς Tcu.

θμὸς περιττός· ἔστιν ἄρα ἀριθμὸς ἀριθμὸς μέσον ἔχων. καὶ εἰ τὸ σιμὸν κοιλότης ῥινός ἐστιν, ἔστι δὲ ῥὶς σιμή, ἔστιν ἄρα 10 ῥὶς ῥὶς κοίλη.

Φαίνονται δὲ ποιεῖν οὐ ποιοῦντες ἐνίοτε διὰ τὸ μὴ προσπυνθάνεσθαι εἰ σημαίνει τι καθ' αὑτὸ λεχθὲν τὸ διπλάσιον ἢ οὐδέν, καὶ εἴ τι σημαίνει, πότερον τὸ αὐτὸ ἢ ἕτερον, ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα λέγειν εὐθύς. ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὸ τὸ 15 ὄνομα ταὐτὸ εἶναι ταὐτὸ καὶ σημαίνειν.

Σολοικισμὸς δ' οἷον μέν ἐστιν εἴρηται πρότερον. ἔστι δὲ **14** τοῦτο καὶ ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντα φαίνεσθαι καὶ ποιοῦντα μὴ δοκεῖν, καθάπερ ὁ Πρωταγόρας ἔλεγεν, εἰ ὁ μῆνις καὶ ὁ πήληξ ἄῤῥεν ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ λέγων οὐλομένην σολοικίζει 20 μὲν κατ' ἐκεῖνον, οὐ φαίνεται δὲ τοῖς ἄλλοις, ὁ δὲ οὐλόμενον φαίνεται μὲν ἀλλ' οὐ σολοικίζει. δῆλον οὖν ὅτι κἂν τέχνῃ τις τοῦτο δύναιτο ποιεῖν· διὸ πολλοὶ τῶν λόγων οὐ συλλογιζόμενοι σολοικισμὸν φαίνονται συλλογίζεσθαι, καθάπερ ἐν τοῖς ἐλέγχοις. 25

Εἰσὶ δὲ πάντες σχεδὸν οἱ φαινόμενοι σολοικισμοὶ παρὰ τὸ τόδε, καὶ ὅταν ἡ πτῶσις μήτε ἄῤῥεν μήτε θῆλυ δηλοῖ ἀλλὰ τὸ μεταξύ. τὸ μὲν γὰρ οὗτος ἄῤῥεν σημαίνει, τὸ δ' αὕτη θῆλυ· τὸ δὲ τοῦτο θέλει μὲν τὸ μεταξὺ σημαίνειν, πολλάκις δὲ σημαίνει κἀκείνων ἑκάτερον, οἷον τί τοῦτο; Καλλιόπη, 30 ξύλον, Κορίσκος. τοῦ μὲν οὖν ἄῤῥενος καὶ τοῦ θήλεος διαφέρουσιν αἱ πτώσεις ἅπασαι, τοῦ δὲ μεταξὺ αἱ μὲν αἱ δ' οὔ. δοθέντος δὴ πολλάκις τοῦτο, συλλογίζονται ὡς εἰρημένου τοῦτον· ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλην πτῶσιν ἀντ' ἄλλης. ὁ δὲ παραλογισμὸς γίνεται διὰ τὸ κοινὸν εἶναι τὸ τόδε πλειόνων πτώ- 35 σεων· τὸ γὰρ τοῦτο σημαίνει ὁτὲ μὲν οὗτος ὁτὲ δὲ τοῦτον. δεῖ δ' ἐναλλὰξ σημαίνειν, μετὰ μὲν τοῦ ἔστι τὸ οὗτος, μετὰ δὲ τοῦ εἶναι τὸ τοῦτον, οἷον ἔστι Κορίσκος, εἶναι Κορίσκον. καὶ

---

10 δὲ καὶ ῥὶς *u*. — ἔσται *u*. — 12 προπυνθάνεσθαι corr *C*. — 14 οὐθέν *uT*. — ταὐτὸν *C*. — 15 διὰ τὸ ὄν. *T*. — 16 τοῦτο εἶναι *ABCif*. — εἶναι τοῦτο *cT*. — 18 ποιεῖν καὶ μὴ corr *C*, om *T*. — καὶ ante μὴ om *u*. — 19 pr ὁ om *T*. — 22 καὶ *u*. — τεχνίτης pr *T*. — 24 σολοικισμὸν] κατὰ σολοικ. *i*. — 27 τὸ om *C*. — 31 οὖν om *Ai*. — τοῦ om *T*. — 33 δὲ *uT*. — τοῦτο] οὗτος *u*, οὕτως *T*. — εἰρημένον *C*. — 35 alt τὸ om *u* et pr *c*. — τόδε] τοῦτο ταὐτὸ *C*, sed ταὐτὸ del vult, τοῦτο *u*, pr *c*. — πτώσεων πλειόνων *f*. — 38 τοῦτο *T*. — Ἱππόνικος, εἶναι Ἱππόνικον *uT*.

ἐπὶ τῶν θηλέων ὀνομάτων ὡσαύτως, καὶ ἐπὶ τῶν λεγομένων
40 μὲν σκευῶν, ἐχόντων δὲ θηλείας ἢ ἄῤῥενος κλῆσιν. ὅσα γὰρ
p. 174 εἰς τὸ ο καὶ τὸ ν τελευτᾷ, ταῦτα μόνα σκεύους ἔχει κλῆσιν, οἷον ξύλον, σχοινίον, τὰ δὲ μὴ οὕτως ἄῤῥενος ἢ θήλεος, ὧν ἔνια φέρομεν ἐπὶ τὰ σκεύη, οἷον ἀσκὸς μὲν ἄῤῥεν τοὔνομα, κλίνη δὲ θῆλυ. διόπερ καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὡσαύτως
5 τὸ ἔστι καὶ τὸ εἶναι διοίσει. καὶ τρόπον τινὰ ὅμοιός ἐστιν ὁ σολοικισμὸς τοῖς παρὰ τὸ τὰ μὴ ὅμοια ὁμοίως λεγομένοις ἐλέγχοις. ὥσπερ γὰρ ἐκείνοις ἐπὶ τῶν πραγμάτων, τούτοις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων συμπίπτει σολοικίζειν· ἄνθρωπος γὰρ καὶ λευκὸν καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομά ἐστιν.

10 Φανερὸν οὖν ὅτι τὸν σολοκισμὸν πειρατέον ἐκ τῶν εἰρημένων πτώσεων συλλογίζεσθαι.

Εἴδη μὲν οὖν ταῦτα τῶν ἀγωνιστικῶν λόγων καὶ μέρη τῶν εἰδῶν καὶ τρόποι οἱ εἰρημένοι. διαφέρει δ' οὐ μικρόν, ἐὰν ταχθῇ πως τὰ περὶ τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸ λανθάνειν, ὥσπερ
15 ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς. ἐφεξῆς οὖν τοῖς εἰρημένοις ταῦτα πρῶτον λεκτέον.

15 Ἔστι δὴ πρὸς τὸ ἐλέγχειν ἓν μὲν μῆκος· χαλεπὸν γὰρ ἅμα πολλὰ συνορᾶν. εἰς δὲ τὸ μῆκος τοῖς προειρημένοις στοιχείοις χρηστέον. ἓν δὲ τάχος· ὑστερίζοντες γὰρ ἧττον προο-
20 ρῶσιν. ἔτι δ' ὀργὴ καὶ φιλονεικία· ταραττόμενοι γὰρ ἧττον δύνανται φυλάττεσθαι πάντες. στοιχεῖα δὲ τῆς ὀργῆς τό τε φανερὸν ἑαυτὸν ποιεῖν βουλόμενον ἀδικεῖν καὶ τὸ παράπαν ἀναισχυντεῖν. ἔτι τὸ ἐναλλὰξ τὰ ἐρωτήματα τιθέναι, ἐάν τε πρὸς ταὐτὸ πλείους τις ἔχῃ λόγους, ἐάν τε καὶ ὅτι οὕτως
25 καὶ ὅτι οὐχ οὕτως· ἅμα γὰρ συμβαίνει ἢ πρὸς πλείω ἢ πρὸς τὰ ἐναντία ποιεῖσθαι τὴν φυλακήν. ὅλως δὲ πάντα τὰ πρὸς τὴν κρύψιν λεχθέντα πρότερον χρήσιμα καὶ πρὸς τοὺς ἀγωνιστικοὺς λόγους· ἡ γὰρ κρύψις ἐστὶ τοῦ λαθεῖν χάριν, τὸ δὲ λαθεῖν τῆς ἀπάτης.

30 Πρὸς δὲ τοὺς ἀνανεύοντας ἅττ' ἂν οἰηθῶσιν εἶναι πρὸς τὸν λόγον, ἐξ ἀποφάσεως ἐρωτητέον, ὡς τοὐναντίον βουλόμε-

---

40 *μὲν* om *T.*
174a3 *τοὔνομα* om*uT.* — 5 *τὸ εἶναι καὶ ἔστι διοίσει cuT.* — 6 *τὸ* om *cuT,* pr *C.* — 8 *ἐμπίπτει u.* — 14 *παρὰ τὴν T.* — 17 *δὲ C.* — 22 *παρὰ πάντας C.* — 24 *αὐτὸ B.* — *ἔχῃ τις uT.* — *ἔχοι f.* — *ὅτι οὕτως καὶ* om *T.* — 26 *τἀναντία Tu.* — *ποιήσασθαι C.*

νον, ἢ καὶ ἐξ ἴσου ποιοῦντα τὴν ἐρώτησιν· ἀδήλου γὰρ ὄντος
τοῦ τί βούλεται λαβεῖν ἧττον δυσκολαίνουσιν. ὅταν τ' ἐπὶ τῶν
μερῶν διδῷ τις τὸ καθ' ἕκαστον, ἐπάγοντα τὸ καθόλου πολ-
λάκις οὐκ ἐρωτητέον, ἀλλ' ὡς δεδομένῳ χρηστέον· ἐνίοτε γὰρ 35
οἴονται καὶ αὐτοὶ δεδωκέναι καὶ τοῖς ἀκούουσι φαίνονται διὰ
τὴν τῆς ἐπαγωγῆς μνείαν, ὡς οὐκ ἂν ἠρωτημένα μάτην. ἐν
οἷς τε μὴ ὀνόματι σημαίνεται τὸ καθόλου, ἀλλὰ τῇ ὁμοιό-
τητι χρηστέον πρὸς τὸ συμφέρον· λανθάνει γὰρ ἡ ὁμοιότης
πολλάκις. πρός τε τὸ λαβεῖν τὴν πρότασιν τοὐναντίον παρα- 40
βάλλοντα χρὴ πυνθάνεσθαι. οἷον εἰ δέοι λαβεῖν ὅτι δεῖ b
πάντα τῷ πατρὶ πείθεσθαι, πότερον ἅπαντα δεῖ πείθεσθαι
τοῖς γονεῦσιν ἢ πάντ' ἀπειθεῖν; καὶ τὸ πολλάκις πολλά,
πότερον πολλὰ συγχωρητέον ἢ ὀλίγα; μᾶλλον γάρ, εἴπερ
ἀνάγκη, δόξειεν ἂν εἶναι πολλά· παρατιθεμένων γὰρ ἐγγὺς 5
τῶν ἐναντίων, καὶ μείζω καὶ μεγάλα φαίνεται καὶ χείρω
καὶ βελτίω τοῖς ἀνθρώποις.

Σφόδρα δὲ καὶ πολλάκις ποιεῖ δοκεῖν ἐληλέγχθαι τὸ
μάλιστα σοφιστικὸν συκοφάντημα τῶν ἐρωτώντων, τὸ μηδὲν
συλλογισαμένους μὴ ἐρώτημα ποιεῖν τὸ τελευταῖον, ἀλλὰ 10
συμπεραντικῶς εἰπεῖν, ὡς συλλελογισμένους, οὐκ ἄρα τὸ καὶ τό.

Σοφιστικὸν δὲ καὶ τὸ κειμένου παραδόξου τὸ φαινόμενον
ἀξιοῦν ἀποκρίνεσθαι προκειμένου τοῦ δοκοῦντος ἐξ ἀρχῆς, καὶ
τὴν ἐρώτησιν τῶν τοιούτων οὕτω ποιεῖσθαι, πότερόν σοι δοκεῖ;
ἀνάγκη γάρ, ἂν ᾖ τὸ ἐρώτημα ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός, ἢ 15
ἔλεγχον ἢ παράδοξον γίνεσθαι, δόντος μὲν ἔλεγχον, μὴ
δόντος δὲ μηδὲ δοκεῖν φάσκοντος ἄδοξον, μὴ δόντος δὲ δο-
κεῖν δ' ὁμολογοῦντος ἐλεγχοειδές.

Ἔτι καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς, καὶ ἐν τοῖς ἐλεγ-
κτικοῖς ὁμοίως τὰ ἐναντιώματα θεωρητέον ἢ πρὸς τὰ ὑφ' 20
ἑαυτοῦ λεγόμενα, ἢ πρὸς οὓς ὁμολογεῖ καλῶς λέγειν ἢ πράτ-

---

32 καὶ om *C*. — 33 τοῦ om *u*. — δ' corr *C* pr om. — 34 τὸ om *uT*. — ἐπαγαγόντα *ABci*. — 35 δεδομένῳ in fin corr *C*. — 36 καὶ αὐτοὶ... φαίνονται supra vs *A*, sed pr manu. — 38 ὅσοις *u*. — 40 χρὴ παραβαλόντα *C*.

174b1 ἅπαντα δεῖ πείθεσθαι τῷ π. *uT*. — 2 πάντα *Ci*. — 3 καὶ τὰ *u*. — 4 συγχωρητέον om *u*. — 5 πολλὰ δοξ. ἂν εἶναι *uT*. — 8 δοκεῖν ποιεῖ *uT*. — ἐληλέχθαι c, pr *A*. — 9 τὸ] διὰ τὸ *T*. — μηθὲν *CcuT*. — 17 alt δόντος] διδόντος *C*. — 19 pr καὶ om *u*. — 20 ὑπεναντιώματα *uT*. — 21 ἑαυτοῦ *u*.

τειν, ἔτι πρὸς τοὺς δοκοῦντας τοιούτους ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἢ πρὸς τοὺς πλείστους ἢ πρὸς πάντας. ὥσπερ τε καὶ ἀποκρινόμενοι πολλάκις, ὅταν ἐλέγχωνται, ποιοῦσι διττόν, ἂν μέλ-
25 λῃ συμβαίνειν ἐλεγχθήσεσθαι, καὶ ἐρωτῶντας χρηστέον ποτὲ τούτῳ πρὸς τοὺς ἐνισταμένους, ἂν ὡδὶ μὲν συμβαίνῃ ὡδὶ δὲ μή, ὅτι οὕτως εἴληφεν, οἷον ὁ Κλεοφῶν ποιεῖ ἐν τῷ Μανδροβούλῳ. δεῖ δὲ καὶ ἀφισταμένους τοῦ λόγου τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιχειρημάτων ἐπιτέμνειν, καὶ ἀποκρινόμενον, ἂν προαισθάνη-
30 ται, προενίστασθαι καὶ προαγορεύειν. ἐπιχειρητέον δ' ἐνίοτε καὶ πρὸς ἄλλα τοῦ εἰρημένου, ἐκεῖνο ἐκλαβόντας, ἐὰν μὴ πρὸς τὸ κείμενον ἔχῃ τις ἐπιχειρεῖν· ὅπερ ὁ Λυκόφρων ἐποίησε προβληθέντος λύραν ἐγκωμιάζειν. πρὸς δὲ τοὺς ἀπαιτοῦντας πρός τι ἐπιχειρεῖν, ἐπειδὴ δοκεῖ δεῖν ἀποδιδόναι τὴν αἰ-
35 τίαν, λεχθέντων δ' ἐνίων εὐφυλακτότερον τὸ καθόλου συμβαῖνον ἐν τοῖς ἐλέγχοις, λέγειν τὴν ἀντίφασιν, ὅτι ὃ ἔφησεν ἀποφῆσαι, ἢ ὃ ἀπέφησε φῆσαι, ἀλλὰ μὴ ὅτι τῶν ἐναντίων ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη ἢ οὐχ ἡ αὐτή. οὐ δεῖ δὲ τὸ συμπέρασμα προτατικῶς ἐρωτᾶν· ἔνια δ' οὐδ' ἐρωτητέον, ἀλλ' ὡς
40 ὁμολογουμένῳ χρηστέον.

p.175 Ἐξ ὧν μὲν οὖν αἱ ἐρωτήσεις, καὶ πῶς ἐρωτητέον ἐν
16 ταῖς ἀγωνιστικαῖς διατριβαῖς, εἴρηται· περὶ δὲ ἀποκρίσεως, καὶ πῶς χρὴ λύειν καὶ τί, καὶ πρὸς τίνα χρῆσιν οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων ὠφέλιμοι, μετὰ ταῦτα λεκτέον.

5 Χρήσιμοι μὲν οὖν εἰσὶ πρὸς μὲν φιλοσοφίαν διὰ δύο. πρῶτον μὲν γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενοι παρὰ τὴν λέξιν ἄμεινον ἔχειν ποιοῦσι πρὸς τὸ ποσαχῶς ἕκαστον λέγεται, καὶ ποῖα ὁμοίως καὶ ποῖα ἑτέρως ἐπί τε τῶν πραγμάτων συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων. δεύτερον δὲ πρὸς τὰς
10 καθ' αὑτὸν ζητήσεις· ὁ γὰρ ὑφ' ἑτέρου ῥᾳδίως παραλογιζόμενος καὶ τοῦτο μὴ αἰσθανόμενος κἂν αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ τοῦτο πάθοι πολλάκις. τρίτον δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἔτι πρὸς δόξαν,

---

23 πρὸς τοὺς πάντας *u*. — γε *B*. — 24 ἐὰν *CcuT*. — 25 ἐλέγχεσθαι *CcuT*. — 26 τοῦτο c, pr *A*. — ἐὰν *cuT*. — 27 ὁ Κλ. ποιεῖ] καὶ ὁ Κλ. *T*. — 29 καὶ] καὶ τὸν *Cui*. — ὅταν προαίσθηται *u*. — 30 προανίστασθαι pr *Bif*. — 31 ἐκεῖνο] ἐκεῖνο κεῖσθαι *T*. — ἐκλαμβάνοντας *uT*. — 34 τὴν αἰτίαν pr om c. — 35 συμβαίνειν corr c. — 36 ὅ τι ἔφησεν *u*, pr c. — 37 ὃ] ὅ τι *uT*. — 39 προτακτικῶς *Ciu*.

175a5 alt μὲν om *uT*. — 8 ἐπί om *C*. — τε om *u*. — 10 ἑαυτὸν *C*. — παραλογιζόμενος ῥᾳδίως *C*. — 11 διαισθανόμενος *CcuT*.

τὸ περὶ πάντα γεγυμνάσθαι δοκεῖν καὶ μηδενὸς ἀπείρως
ἔχειν· τὸ γὰρ κοινωνοῦντα λόγων ψέγειν λόγους, μηδὲν ἔχον-
τα διορίζειν περὶ τῆς φαυλότητος αὐτῶν, ὑποψίαν δίδωσι 15
τοῦ δοκεῖν δυσχεραίνειν οὐ διὰ τἀληθὲς ἀλλὰ δι' ἀπειρίαν.

Ἀποκρινομένοις δὲ πῶς ἀπαντητέον πρὸς τοὺς τοιούτους
λόγους, φανερόν, εἴπερ ὀρθῶς εἰρήκαμεν πρότερον ἐξ ὧν εἰ-
σὶν οἱ παραλογισμοί, καὶ τὰς ἐν τῷ πυνθάνεσθαι πλεονε-
ξίας ἱκανῶς διείλομεν. οὐ ταὐτὸ δ' ἐστὶ λαβόντα τε τὸν λό- 20
γον ἰδεῖν καὶ λῦσαι τὴν μοχθηρίαν, καὶ ἐρωτώμενον ἀπαν-
τᾶν δύνασθαι ταχέως. ὃ γὰρ ἴσμεν, πολλάκις μετατιθέ-
μενον ἀγνοοῦμεν. ἔτι δ', ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ θᾶττον
καὶ τὸ βραδύτερον ἐκ τοῦ γεγυμνάσθαι γίνεται μᾶλλον,
οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔχει, ὥστε, ἂν δῆλον μὲν ἡμῖν ᾖ, 25
ἀμελέτητοι δ' ὦμεν, ὑστεροῦμεν τῶν καιρῶν πολλάκις. συμ-
βαίνει δέ ποτε, καθάπερ ἐν τοῖς διαγράμμασιν· καὶ γὰρ
ἐκεῖ ἀναλύσαντες ἐνίοτε συνθεῖναι πάλιν ἀδυνατοῦμεν· οὕτω
καὶ ἐν τοῖς ἐλέγχοις εἰδότες παρ' ὃ ὁ λόγος συμβαίνει
συνεῖραι διαλῦσαι τὸν λόγον ἀποροῦμεν. 30

Πρῶτον μὲν οὖν, ὥσπερ συλλογίζεσθαί φαμεν ἐνδόξως **17**
ποτὲ μᾶλλον ἢ ἀληθῶς προαιρεῖσθαι δεῖν, οὕτω καὶ λυτέον
ποτὲ μᾶλλον ἐνδόξως ἢ κατὰ τἀληθές. ὅλως γὰρ πρὸς
τοὺς ἐριστικοὺς μαχετέον οὐχ ὡς ἐλέγχοντας ἀλλ' ὡς φαινομέ-
νους· οὐ γάρ φαμεν συλλογίζεσθαί γε αὐτούς, ὥστε πρὸς τὸ 35
μὴ δοκεῖν διορθωτέον. εἰ γάρ ἐστιν ὁ ἔλεγχος ἀντίφασις μὴ
ὁμώνυμος ἔκ τινων, οὐδὲν ἂν δέοι διαιρεῖσθαι πρὸς τὰ ἀμφί-
βολα καὶ τὴν ὁμωνυμίαν· οὐ γὰρ ποιεῖ συλλογισμόν. ἀλλ'
οὐδενὸς ἄλλου χάριν προσδιαιρετέον ἀλλ' ἢ ὅτι τὸ συμπέ-
ρασμα φαίνεται ἐλεγχοειδές. οὔκουν τὸ ἐλεγχθῆναι ἀλλὰ τὸ 40
δοκεῖν εὐλαβητέον, ἐπεὶ τό γ' ἐρωτᾶν ἀμφίβολα καὶ τὰ
παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ὅσαι τ' ἄλλαι τοιαῦται παρακρούσεις, b
καὶ τὸν ἀληθινὸν ἔλεγχον ἀφανίζει καὶ τὸν ἐλεγχόμενον
καὶ μὴ ἐλεγχόμενον ἄδηλον ποιεῖ. ἐπεὶ γὰρ ἔξεστιν ἐπὶ τέ-

ου
14 λόγων] λόγ ω *C*, λόγῳ *i*. — μηθὲν *cuT*. — 16 δοκεῖν οὕτω δυσχ. *u*, pr c. — 20 ταὐτὸν *AT*. — τε om *Tu*. — 24 τὸ om *T*. — 30 δια-λῦσαι om *uT*. — 33 ποτὲ] πολλὰ *T*. — ἀληθές *cu*. — 34 μαχητέον *BCcuiT*. — 35 οὐ] ἐλέγχειν· οὐ *uT*. — 37 τἀμφίβολα *T*. — 39 προ-διαιρετέον *u*. — 40 τὰ] τὸ *T*.
175b3 ἐπὶ] ἐν τῷ *u*.

λει συμπεραναμένου μὴ ὅπερ ἔφησεν ἀποφῆσαι λέγειν, ἀλλ'
5 ὁμωνύμως, εἰ καὶ ὅτι μάλιστ' ἔτυχεν ἐπὶ ταὐτὸ φέρων, ἄ-
δηλον εἰ ἐλήλεγκται· ἄδηλον γὰρ εἰ ἀληθῆ λέγει νῦν. εἰ
δὲ διελὼν ἤρετο τὸ ὁμώνυμον ἢ τὸ ἀμφίβολον, οὐκ ἂν ἄ-
δηλος ἦν ὁ ἔλεγχος, ὅ τ' ἐπιζητοῦσι νῦν μὲν ἧττον πρότε-
ρον δὲ μᾶλλον οἱ ἐριστικοί, τὸ ἢ ναί ἢ οὔ ἀποκρίνεσθαι
10 τὸν ἐρωτώμενον, ἐγίνετ' ἄν. νῦν δὲ διὰ τὸ μὴ καλῶς ἐρω-
τᾶν τοὺς πυνθανομένους ἀνάγκη προσαποκρίνεσθαί τι τὸν ἐρω-
τώμενον, διορθοῦντα τὴν μοχθηρίαν τῆς προτάσεως, ἐπεὶ διε-
λομένου γε ἱκανῶς ἢ ναί ἢ οὔ ἀνάγκη λέγειν τὸν ἀποκρι-
νόμενον.

15 Εἰ δέ τις ὑπολήψεται τὸν κατὰ ὁμωνυμίαν ἔλεγχον
εἶναι, τρόπον τινὰ οὐκ ἔσται διαφυγεῖν τὸ ἐλέγχεσθαι τὸν
ἀποκρινόμενον· ἐπὶ γὰρ τῶν ὁρατῶν ἀναγκαῖον ὃ ἔφησεν
ἀποφῆσαι ὄνομα, καὶ ὃ ἀπέφησε φῆσαι. ὡς γὰρ διορθοῦν-
ταί τινες, οὐδὲν ὄφελος. οὐ γὰρ Κορίσκον φασὶν εἶναι μουσι-
20 κὸν καὶ ἄμουσον, ἀλλὰ τοῦτον τὸν Κορίσκον μουσικὸν καὶ τοῦ-
τον τὸν Κορίσκον ἄμουσον. ὁ γὰρ αὐτὸς ἔσται λόγος τὸ τὸν
Κορίσκον τῷ τοῦτον τὸν Κορίσκον ἄμουσον εἶναι ἢ μουσικόν·
ὅπερ ἅμα φησί τε καὶ ἀπόφησιν. ἀλλ' ἴσως οὐ ταὐτὸ ση-
μαίνει· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖ τοὔνομα. ὥστε τι διαφέρει. εἰ δὲ τῷ
25 μὲν τὸ ἁπλῶς λέγειν Κορίσκον ἀποδώσει, τῷ δὲ προσθή-
σει τὸ τινὰ ἢ τόνδε, ἄτοπον· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον θατέρῳ·
ὁποτέρῳ γὰρ ἂν οὐδὲν διαφέρει.

Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ ἄδηλος μέν ἐστιν ὁ μὴ διορισά-
μενος τὴν ἀμφιβολίαν πότερον ἐλήλεγκται ἢ οὐκ ἐλήλεγ-
30 κται, δέδοται δ' ἐν τοῖς λόγοις τὸ διελεῖν, φανερὸν ὅτι τὸ
μὴ διορίσαντα δοῦναι τὴν ἐρώτησιν ἀλλ' ἁπλῶς ἁμάρτημά
ἐστιν, ὥστε κἂν εἰ μὴ αὐτός, ἀλλ' ὅ γε λόγος ἐληλεγμένῳ
ὅμοιός ἐστιν. συμβαίνει μέντοι πολλάκις ὁρῶντας τὴν ἀμ-

---

4 *συμπερανουμένῳ u*, pr c. — *λέγων* pr *A*. — 5 *εἰ*] *ἢ* (*καὶ* pro *ἢ* *T*) *ἀμφιβόλως εἰ uT*. — *ταὐτὸν Tuf*, pr c. — 6 *ἐλήλεκται BC*, pr *A*. — 7 *εἴρετο* pr *A*. — 10 *διὰ* rc supra vs *A*. — 11 *τὸν ἐρωτώμενον* om *u*. — 15 *κατὰ τὴν ὁμ. T*. — 19 sqq *Κορίσκον*] *Ἱππόνικον cuT*. — 21 *τὸ τὸν*] *τοῦ τὸν Bfi*, pr *A*, *τοῦτον u*, *τὸ τὸν Tc*, corr *C* ubi locus pluribus. — 22 *τοῦ τὸν Bi*, pr *C*. — *τὸν* om *ABciTu*. — *ἄμουσον*...*μουσικόν* om *u*, pr c. — *ἢ*] *εἶναι f*. — 23 *φήσειν τε u*. — *ἀπόφησιν* corr *C*. — 25 *Κορίσκον* om *u*, pr c. — 26 *οὐδὲ T*. — 27 *ἂν* om *uT*.

φιβολίαν ὀκνεῖν διαιρεῖσθαι διὰ τὴν πυκνότητα τῶν τὰ τοιαῦτα προτεινόντων, ὅπως μὴ πρὸς ἅπαν δοκῶσι δυσκολαίνειν· εἶτ' οὐκ ἂν οἰηθέντων παρὰ τοῦτο γενέσθαι τὸν λόγον, πολλάκις ἀπήντησε παράδοξον. ὥστ' ἐπειδὴ δέδοται διαιρεῖν, οὐκ ὀκνητέον, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον. 35

Εἰ δὲ τὰ δύο ἐρωτήματα μὴ ἓν ποιεῖ τις ἐρώτημα, οὐδ' ἂν ὁ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν ἐγίνετο παραλογισμός, ἀλλ' ἢ ἔλεγχος ἢ οὔ. τί γὰρ διαφέρει ἐρωτῆσαι εἰ Καλλίας καὶ Θεμιστοκλῆς μουσικοί εἰσιν ἢ εἰ ἀμφοτέροις ἓν ὄνομα ἦν ἑτέροις οὖσιν; εἰ γὰρ πλείω δηλοῖ ἑνός, πλείω ἠρώτησεν. εἰ οὖν μὴ ὀρθὸν πρὸς δύο ἐρωτήσεις μίαν ἀπόκρισιν ἀξιοῦν λαμβάνειν ἁπλῶς, φανερὸν ὅτι οὐδενὶ προσήκει τῶν ὁμωνύμων ἀποκρίνεσθαι ἁπλῶς, οὐδ' εἰ κατὰ πάντων ἀληθές, ὥσπερ ἀξιοῦσί τινες. οὐδὲν γὰρ τοῦτο διαφέρει ἢ εἰ ἤρετο, Κορίσκος καὶ Καλλίας πότερον οἴκοι εἰσὶν ἢ οὐκ οἴκοι, εἴτε παρόντων ἀμφοῖν εἴτε μὴ παρόντων· ἀμφοτέρως γὰρ πλείους αἱ προτάσεις· οὐ γὰρ εἰ ἀληθὲς εἰπεῖν, διὰ τοῦτο μία ἡ ἐρώτησις. ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ μυρία ἕτερα ἐρωτηθέντα ἐρωτήματα ἅπαντα ἢ ναὶ ἢ οὒ ἀληθὲς εἶναι λέγειν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκριτέον μιᾷ ἀποκρίσει· ἀναιρεῖται γὰρ τὸ διαλέγεσθαι. τοῦτο δ' ὅμοιον ὡς εἰ καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα τεθείη τοῖς ἑτέροις. εἰ οὖν μὴ δεῖ πρὸς δύο ἐρωτήσεις μίαν ἀπόκρισιν διδόναι, φανερὸν ὅτι οὐδ' ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων τὸ ναί ἢ οὔ λεκτέον. οὐδὲ γὰρ ὁ εἰπὼν ἀποκέκριται ἀλλ' εἴρηκεν. ἀλλ' ἀξιοῦνταί πως ἐν τοῖς διαλεγομένοις διὰ τὸ λανθάνειν τὸ συμβαῖνον. 40 p. 176 5 10 15

Ὥσπερ οὖν εἴπομεν, ἐπειδήπερ οὐδ' ἔλεγχοί τινες ὄντες δοκοῦσιν εἶναι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ λύσεις δόξουσιν εἶναί τινες οὐκ οὖσαι λύσεις· ἃς δή φαμεν ἐνίοτε μᾶλλον δεῖν φέρειν ἢ τὰς ἀληθεῖς ἐν τοῖς ἀγωνιστικοῖς λόγοις καὶ τῇ πρὸς τὸ διττὸν ἀπαντήσει. ἀποκριτέον δ' ἐπὶ μὲν τῶν δοκούντων τὸ ἔστω λέγοντα· καὶ γὰρ οὕτως ἥκιστα γίνοιτ' ἂν παρ- 20

---

36 εἴτε *T.* — 37 παρὰ δόξαν *u.* — ἐπεὶ *T.* — 39 ποιοῖ *C.* — τις] τ' *u.* — alt τὴν om *T.*

176a1 pr εἰ om *T.* — μεθιστοκλῆς *A.* — 3 ὀρθὸν μὴ *u.* — 7 εἰ om *B*, pr *C.* — εἴρετο *C*, pr *AB.* — *K.*] ὁ *K.* bis *f.* — Κορίσκος] Ἱππόνικος *cuT.* — 9 οὐδὲ *T.* — 10 ἡ om *T.* — 11 pr ἢ om *uT.* — 13 ὁμοίως omisso ὡς *u.* — 15 διδόντα *i.* — ἢ τὸ οὔ *C.* — 20 κατὰ om *uT.* — 24 γένοιτ' *uT.*

25 ἐξέλεγχος· ἂν δέ τι παράδοξον ἀναγκάζηται λέγειν, ἐνταῦθα μάλιστα προσθετέον τὸ δοκεῖν· οὕτω γὰρ ἂν οὔτ᾽ ἔλεγχος οὔτε παράδοξον ἂν γίνεσθαι δόξειεν. ἐπεὶ δὲ πῶς αἰτεῖται τὸ ἐν ἀρχῇ δῆλον, οἴονται δὲ πάντως, ἂν ᾖ σύνεγγυς, ἀναιρετέον καὶ μὴ συγχωρητέον εἶναι ἔνια ὡς τὸ ἐν ἀρχῇ αἰ-
30 τοῦντος, ὅταν τε τοιοῦτον ἀξιοῖ τις ὃ ἀναγκαῖον μὲν συμβαίνειν ἐκ τῆς θέσεως, ᾖ δὲ ψεῦδος ἢ ἄδοξον, ταὐτὸ λεκτέον· τὰ γὰρ ἐξ ἀνάγκης συμβαίνοντα τῆς αὐτῆς εἶναι δοκεῖ θέσεως. ἔτι ὅταν τὸ καθόλου μὴ ὀνόματι ληφθῇ ἀλλὰ παραβολῇ, λεκτέον ὅτι οὐχ ὡς ἐδόθη οὐδ᾽ ὡς προὔτεινε λαμβά-
35 νει· καὶ γὰρ παρὰ τοῦτο γίνεται πολλάκις ἔλεγχος.

Ἐξειργόμενον δὲ τούτων ἐπὶ τὸ μὴ καλῶς δεδεῖχθαι πορευτέον, ἀπαντῶντα κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν.

Ἐν μὲν οὖν τοῖς κυρίως λεγομένοις ὀνόμασιν ἀνάγκη ἀποκρίνεσθαι ἢ ἁπλῶς ἢ διαιροῦμενον. ἃ δὲ συνυπονοοῦντες
40 τίθεμεν, οἷον ὅσα μὴ σαφῶς ἀλλὰ κολοβῶς ἐρωτᾶται,
b παρὰ τοῦτο συμβαίνει ὁ ἔλεγχος, οἷον ἆρ᾽ ὃ ἂν ᾖ Ἀθηναίων, κτῆμά ἐστιν Ἀθηναίων; ναί. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἀλλὰ μὴν ὁ ἄνθρωπός ἐστι τῶν ζῴων; ναί. κτῆμα ἄρα ὁ ἄνθρωπος τῶν ζῴων. τὸν γὰρ ἄνθρωπον τῶν ζῴων λέγομεν,
5 ὅτι ζῷόν ἐστι, καὶ Λύσανδρον τῶν Λακώνων, ὅτι Λάκων. δῆλον οὖν ὡς ἐν οἷς ἀσαφὲς τὸ προτεινόμενον οὐ συγχωρητέον ἁπλῶς.

Ὅταν δὲ δυοῖν ὄντοιν θατέρου μὲν ὄντος ἐξ ἀνάγκης θάτερον εἶναι δοκῇ, θατέρου δὲ τοῦτο μὴ ἐξ ἀνάγκης, ἐρω-
10 τώμενον πότερον δεῖ τὸ ἔλαττον διδόναι· χαλεπώτερον γὰρ συλλογίσασθαι ἐκ πλειόνων. ἐὰν δ᾽ ἐπιχειρῇ ὅτι τῷ μέν ἐστιν ἐναντίον τῷ δ᾽ οὐκ ἔστιν, ἂν ὁ λόγος ἀληθὴς ᾖ, ἐναντίον φάναι, ὄνομα δὲ μὴ κεῖσθαι τοῦ ἑτέρου.

Ἐπεὶ δ᾽ ἔνια μὲν ὧν λέγουσιν οἱ πολλοὶ τὸν μὴ συγ-
15 χωροῦντα ψεύδεσθαι ἂν φαῖεν ἔνια δ᾽ οὔ, οἷον ὅσα ἀμφιδοξοῦσιν (πότερον γὰρ φθαρτὴ ἢ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ τῶν ζῴων, οὐ διώρισται τοῖς πολλοῖς), ἐν οἷς οὖν ἄδηλον ποτέρως εἴωθε

---

25 ἐὰν *CcuT*. — 26 ἂν om *uT*. — 27 ἂν om *AB*. — 28 πάντες *BTu*. — 31 ᾖ δὲ] ἢ *B*, pr *Cc*. — 36 ἐξειργόμενος *BC*, pr *Ac*. — 39 ἀποκρίνασθαι *BC*. — 40 κολοβὰ *u*.
176b2 ἐστιν om *C*. — 10 πρότερον pr *ABCc*. — 12 ἐὰν *C*. — 17 ὅσαις *T*, ὅσοις corr c.

λέγεσθαι τὸ προτεινόμενον πότερον, ὡς αἱ γνῶμαι· καλοῦσι γὰρ γνώμας καὶ τὰς ἀληθεῖς δόξας καὶ τὰς ὅλας ἀποφάσεις, ὡς ἡ διάμετρος ἀσύμμετρος. ἔτι οὗ τὸ ἀληθὲς ἀμφι- 20 δοξεῖται, μάλιστα μεταφέρων ἄν τις λανθάνοι τὰ ὀνόματα περὶ τούτων. διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄδηλον εἶναι ποτέρως ἔχει τἀληθές, οὐ δόξει σοφίζεσθαι, διὰ δὲ τὸ ἀμφιδοξεῖν οὐ δόξει ψεύδεσθαι· ἡ γὰρ μεταφορὰ ποιήσει τὸν λόγον ἀνεξέλεγκτον. 25

Ἔτι ὅσα ἄν τις προαισθάνηται τῶν ἐρωτημάτων, προενστατέον καὶ προαγορευτέον· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸν πυνθανόμενον κωλύσειεν.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἡ μὲν ὀρθὴ λύσις ἐμφάνισις ψευδοῦς **18** συλλογισμοῦ, παρ' ὁποίαν ἐρώτησιν συμβαίνει τὸ ψεῦδος, 30 ὁ δὲ ψευδὴς συλλογισμὸς λέγεται διχῶς (ἢ γὰρ εἰ συλλελόγισται ψεῦδος, ἢ εἰ μὴ ὢν συλλογισμὸς δοκεῖ εἶναι συλλογισμός), εἴη ἂν ἥ τε εἰρημένη νῦν λύσις καὶ ἡ τοῦ φαινομένου συλλογισμοῦ παρὰ τί φαίνεται τῶν ἐρωτημάτων διόρθωσις. ὥστε συμβαίνει τῶν λόγων τοὺς μὲν συλλελογισμένους 35 ἀνελόντα, τοὺς δὲ φαινομένους διελόντα λύειν. πάλιν δ' ἐπεὶ τῶν συλλελογισμένων λόγων οἱ μὲν ἀληθὲς οἱ δὲ ψεῦδος ἔχουσι τὸ συμπέρασμα, τοὺς μὲν κατὰ τὸ συμπέρασμα ψευδεῖς διχῶς ἐνδέχεται λύειν· καὶ γὰρ τῷ ἀνελεῖν τι τῶν ἠρωτημένων, καὶ τῷ δεῖξαι τὸ συμπέρασμα ἔχον οὐχ οὕτως· 40 τοὺς δὲ κατὰ τὰς προτάσεις τῷ ἀνελεῖν τι μόνον· τὸ γὰρ p. 177 συμπέρασμα ἀληθές. ὥστε τοῖς βουλομένοις λύειν λόγον πρῶτον μὲν σκεπτέον εἰ συλλελόγισται ἢ ἀσυλλόγιστος, εἶτα πότερον ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα ἢ ψεῦδος, ὅπως ἢ διαιροῦντες ἢ ἀναιροῦντες λύωμεν, καὶ ἀναιροῦντες ἢ ὧδε ἢ ὧδε, κα- 5 θάπερ ἐλέχθη πρότερον. διαφέρει δὲ πλεῖστον ἐρωτώμενόν

---

19 γνώμην *D*. — ἀποφάνσεις *f*. — 20 ὡς] ἢ ὡς *Bf*, pr c, ἢ *C*. — ἔτι] τῶν ὁμολογουμένων. ἔτι *T*. — τἀληθὲς *DT*. — 23 δὲ om *D*. — 24 γὰρ] δὲ *DT*, pr c. — 26 προαναστατέον *C*, pr *A*, corr *B*, προενιστατέον c, mg *C*. — 27 τὸν] καὶ τὸν *T*. — 29 μὲν ἡ u. — ψεῦδος pr *A*, εἰς ψεῦδος *f*. — 30 παρὰ ποίαν *BC*. — 31 γίγνεται *DT*. — εἰ pr om c. — 35 συλλογισαμένους *T*. — 36 δ' om *D*. — ἐπὶ pr *A*. — 37 ψευδὲς *T*. — 39 τὸ *BTc* et 40 *BT*, pr *A*. — 40 ἔχων pr *A*. — οὐχ del volunt *Cc*. — οὕτως corr c.

177a1 τὸ *T*. — γὰρ om *D*. — 3 συσκεπτέον *D*.

τε καὶ μὴ λύειν λόγον· τὸ μὲν γὰρ προϊδεῖν χαλεπόν, τὸ δὲ κατὰ σχολὴν ἰδεῖν ῥᾷον.

19 Τῶν μὲν οὖν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβο-
10 λίαν ἐλέγχων οἱ μὲν ἔχουσι τῶν ἐρωτημάτων τι πλείω σημαῖνον, οἱ δὲ τὸ συμπέρασμα πολλαχῶς λεγόμενον, οἷον ἐν μὲν τῷ σιγῶντα λέγειν τὸ συμπέρασμα διττόν, ἐν δὲ τῷ μὴ συνεπίστασθαι τὸν ἐπιστάμενον ἓν τῶν ἐρωτημάτων ἀμφίβολον. καὶ τὸ διττὸν ὁτὲ μὲν ἔστιν ὁτὲ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ
15 σημαίνει τὸ διττὸν τὸ μὲν ὂν τὸ δ' οὐκ ὄν.

Ὅσοις μὲν οὖν ἐν τῷ τέλει τὸ πολλαχῶς, ἂν μὴ προσλάβῃ τὴν ἀντίφασιν, οὐ γίνεται ἔλεγχος, οἷον ἐν τῷ τὸν τυφλὸν ὁρᾶν· ἄνευ γὰρ ἀντιφάσεως οὐκ ἦν ἔλεγχος. ὅσοις δ' ἐν τοῖς ἐρωτήμασιν, οὐκ ἀνάγκη προαποφῆσαι τὸ διττόν· οὐ
20 γὰρ πρὸς τοῦτο ἀλλὰ διὰ τοῦτο ὁ λόγος. ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν τὸ διπλοῦν καὶ ὄνομα καὶ λόγον οὕτως ἀποκριτέον, ὅτι ἔστιν ὥς, ἔστι δ' ὡς οὔ, ὥσπερ τὸ σιγῶντα λέγειν, ὅτι ἔστιν ὥς, ἔστι δ' ὡς οὔ. καὶ τὰ δέοντα πρακτέον ἔστιν ἅ, ἔστι δ' ἃ οὔ· τὰ γὰρ δέοντα λέγεται πολλαχῶς. ἐὰν δὲ λάθῃ, ἐπὶ τέ-
25 λει προστιθέντα τῇ ἐρωτήσει διορθωτέον· ἆρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν; οὔ, ἀλλὰ τόνδε σιγῶντα. καὶ ἐν τοῖς ἔχουσι δὲ τὸ πλεοναχῶς ἐν ταῖς προτάσεσιν ὁμοίως. οὐκ ἄρα συνεπίστανται ὅ τι ἐπίστανται; ναί, ἀλλ' οὐχ οἱ οὕτως ἐπιστάμενοι· οὐ γὰρ ταὐτόν ἐστιν ὅτι οὐκ ἔστι συνεπίστασθαι καὶ ὅτι τοὺς ὡδὶ
30 ἐπισταμένους οὐκ ἔστιν. ὅλως τε μαχετέον, ἂν καὶ ἁπλῶς συλλογίζηται, ὅτι οὐχ ὃ ἔφησεν ἀπέφησε πρᾶγμα, ἀλλ' ὄνομα· ὥστ' οὐκ ἔλεγχος.

20 Φανερὸν δὲ καὶ τοὺς παρὰ τὴν διαίρεσιν καὶ σύνθεσιν πῶς λυτέον· ἂν γὰρ διαιρούμενος καὶ συντιθέμενος ὁ λόγος

7 λύειν τὸν λόγον CT. — 8 ῥᾴδιον T. — 9 περὶ T. — alt τὴν om D. — 10 τι om u. — 14 τὸ om u, fort pr c. — 15 sec et tert τὸ] ὅτε T. — ὄν, ὡς ἐπὶ τοῦδε ὁ ἐπιστάμενός τι λέγειν ἢ πράττειν καὶ ἐκεῖνο συνεπίσταται ὃ λέγει ἢ πράττει, οὗτος δὲ ἐπίσταται λέγειν ἰαμβεῖα, οὗτος ἄρα ἐπίσταται ἰαμβεῖα. ἓν τῶν ἐρωτημάτων . . . (vs 13) T. — 16 ὅσοι pr C. — οὖν om T. — προλάβῃ Bu, pr C. — 17 ἡ ἀντίφασις D. — τὸν om B. — 22 pr ὡς] μὲν ὡς T, ὡς ναί u. — 25 ὡς οὔ. ὥσπερ τὰ σιγῶντα ὅτι ἔστιν ὡς, ἔστι δ' ὡς οὔ. καὶ τὰ T. — 25 προστεθέντα T. — ἔστιν ἆρα u. — ἄρα T. — 26 οὔ] ἢ οὔ T. — δὲ om T. — 27 ἆρα u. — 29 καὶ . . . 30 ἔστιν om T. — 30 ἔστιν] ἔστι συνεπίστασθαι B. — μαχητέον CDcuT. — ἂν καὶ] κἂν u. — 31 ὅτι] ὥστε T. — ἀπέφησε om u, pr c. — 32 οὔνομα A. — 33 σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν T. — 34 ἐὰν uT. — ὁ om D.

ἕτερον σημαίνῃ, συμπεραινομένου τοὐναντίον λεκτέον. εἰσὶ δὲ 35
πάντες οἱ τοιοῦτοι λόγοι παρὰ τὴν σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν. ἆρ'
ᾧ εἶδες σὺ τοῦτον τυπτόμενον, τούτῳ ἐτύπτετο οὗτος; καὶ ᾧ
ἐτύπτετο, τούτῳ σὺ εἶδες; ἔχει μὲν οὖν τι κἀκ τῶν ἀμφι-
βόλων ἐρωτημάτων, ἀλλ' ἔστι παρὰ σύνθεσιν. οὐ γάρ ἐστι b
διττὸν τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν· οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς λόγος γίνεται
διαιρούμενος, εἴπερ μὴ καὶ τὸ ὄρος καὶ ὅρος τῇ προσῳδίᾳ
λεχθὲν σημαίνει ἕτερον. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς γεγραμμένοις τὸ αὐ-
τὸ ὄνομα, ὅταν ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων γεγραμμένον ᾖ καὶ 5
ὡσαύτως, κἀκεῖ δ' ἤδη παράσημα ποιοῦνται, τὰ δὲ φθεγ-
γόμενα οὐ ταὐτά. ὥστ' οὐ διττὸν τὸ παρὰ διαίρεσιν. φανερὸν
δὲ καὶ ὅτι οὐ πάντες οἱ ἔλεγχοι παρὰ τὸ διττόν, καθάπερ
τινές φασιν.

Διαιρετέον οὖν τῷ ἀποκρινομένῳ· οὐ γὰρ ταὐτὸ ἰδεῖν τοῖς 10
ὀφθαλμοῖς τυπτόμενον καὶ τὸ φάναι ἰδεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς
τυπτόμενον. καὶ ὁ Εὐθυδήμου δὲ λόγος, ἆρ' οἶδας σὺ νῦν
οὔσας ἐν Πειραιεῖ τριήρεις ἐν Σικελίᾳ ὤν; καὶ πάλιν, ἆρ'
ἔστιν ἀγαθὸν ὄντα σκυτέα μοχθηρὸν εἶναι; εἴη δ' ἄν τις ἀγαθὸς
ὢν σκυτεὺς μοχθηρός· ὥστ' ἔσται ἀγαθὸς σκυτεὺς μοχθηρός. 15
ἆρ' ὧν αἱ ἐπιστῆμαι σπουδαῖαι, σπουδαῖα τὰ μαθήματα; τοῦ
δὲ κακοῦ σπουδαῖον τὸ μάθημα· σπουδαῖον ἄρα μάθημα τὸ
κακόν. ἀλλὰ μὴν καὶ κακὸν καὶ μάθημα τὸ κακόν, ὥστε
κακὸν μάθημα τὸ κακόν. ἀλλ' ἐστὶ κακῶν σπουδαία ἐπι-
στήμη. ἆρ' ἀληθὲς εἰπεῖν νῦν ὅτι σὺ γέγονας; γέγονας ἄρα 20
νῦν. ἢ ἄλλο σημαίνει διαιρεθέν· ἀληθὲς γὰρ εἰπεῖν νῦν ὅτι
σὺ γέγονας, ἀλλ' οὐ νῦν γέγονας. ἆρ' ὡς δύνασαι καὶ ἃ
δύνασαι, οὕτως καὶ ταῦτα ποιήσαις ἄν; οὐ κιθαρίζων δ'
ἔχεις δύναμιν τοῦ κιθαρίζειν· κιθαρίσαις ἂν ἄρα οὐ κιθαρί-

---

36 τὴν om cu. — ἢ] καὶ cu. — ἢ διαίρεσιν om D. — 37 et 38 ἴδες pr AB. — 38 τοῦτο B, οὗτος D. — καὶ DuT.

177b3 εἴπερ καὶ μὴ T. — καὶ ὁ ὅρος Dcu. — 4 λεχθὲν D. — λεχθὲν ὡδὶ ἕτ. σημαίνει u. — ταὐτὸν DT, ταὐτὸ cu. — 5 γεγραμμένων D. — 6 δ' ἤδη] δὴ τὰ D, δὴ cu. — 7 παρὰ τὴν διαίρεσιν CuT. — 10 ταὐτὸν DTuf, corr C. — εἰπεῖν corr c. — 11 καὶ... 12 τυπτόμενον om D. — 12 δὲ om DcuT. — 13 ὅσας D, om i. — καὶ πάλιν om u. — 15 ὥστ'... μοχθηρός pr om u. — 17 σπουδαῖα omissis τὸ μάθημα u, pr c. — ἄρα] ἄρα τὸ D. — 18 pr καὶ] τὸ u. — 19 ἀλλ'... ἐπιστήμη om u, pr D. — κακοῦ CT. — 20 alt γέγονας om i, pr A. — 21 νῦν om D. — 22 σὺ om u, pr c. — ἀλλ'... γέγονας om DT. — γέγονας om u, pr c. — 23 καὶ οὕτως D.

25 ζων. ἢ οὐ τούτου ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ οὐ κιθαρίζων κιθαρίζειν, ἀλλ' ὅτε οὐ ποιεῖ, τοῦ ποιεῖν.

Λύουσι δέ τινες τοῦτον καὶ ἄλλως. εἰ γὰρ ἔδωκεν ὡς δύναται ποιεῖν, οὔ φασι συμβαίνειν μὴ κιθαρίζοντα κιθαρίζειν· οὐ γὰρ πάντως ὡς δύναται ποιεῖν, δεδόσθαι ποιή-30 σειν· οὐ ταὐτὸ δ' εἶναι ὡς δύναται καὶ πάντως ὡς δύναται ποιεῖν. ἀλλὰ φανερὸν ὅτι οὐ καλῶς λύουσιν· τῶν γὰρ παρὰ ταὐτὸν λόγων ἡ αὐτὴ λύσις, αὕτη δ' οὐχ ἁρμόσει ἐπὶ πάντας οὐδὲ πάντως ἐρωτωμένους, ἀλλ' ἔστι πρὸς τὸν ἐρωτῶντα, οὐ πρὸς τὸν λόγον.

21 Παρὰ δὲ τὴν προσῳδίαν λόγοι μὲν οὐκ εἰσίν, οὔτε τῶν 36 γεγραμμένων οὔτε τῶν λεγομένων, πλὴν εἴ τινες ὀλίγοι γένοιντ' ἄν, οἷον οὗτος ὁ λόγος. ἆρά γ' ἐστὶ τὸ οὗ καταλύεις οἰκία; ναί. οὐκοῦν τὸ οὐ καταλύεις τοῦ καταλύεις ἀπόφα-p. 178 σις; ναί. ἔφησας δ' εἶναι τὸ οὗ καταλύεις οἰκίαν· ἡ οἰκία ἄρα ἀπόφασις. ὡς δὴ λυτέον, δῆλον· οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ σημαίνει ὀξύτερον τὸ δὲ βαρύτερον ῥηθέν.

22 Δῆλον δὲ καὶ τοῖς παρὰ τὸ ὡσαύτως λέγεσθαι τὰ μὴ 5 ταὐτὰ πῶς ἀπαντητέον, ἐπείπερ ἔχομεν τὰ γένη τῶν κατηγοριῶν. ὁ μὲν γὰρ ἔδωκεν ἐρωτηθεὶς μὴ ὑπάρχειν τι τούτων ὅσα τί ἐστι σημαίνει· ὁ δ' ἔδειξεν ὑπάρχον τι τῶν πρός τι ἢ ποσῶν, δοκούντων δὲ τί ἐστι σημαίνειν διὰ τὴν λέξιν, οἷον ἐν τῷδε τῷ λόγῳ. ἆρ' ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἅμα ποιεῖν 10 τε καὶ πεποιηκέναι; οὔ. ἀλλὰ μὴν ὁρᾶν γέ τι ἅμα καὶ ἑωρακέναι τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ ταὐτὸ ἐνδέχεται. ἆρ' ἐστί τι τῶν πάσχειν ποιεῖν τι; οὔ. οὐκοῦν τὸ τέμνεται καίεται αἰσθάνεται ὁμοίως λέγεται, καὶ πάντα πάσχειν τι σημαίνει· πάλιν δὲ τὸ λέγειν τρέχειν ὁρᾶν ὁμοίως ἀλλήλοις λέγεται·

---

25 pr οὐ om *D*. — τοιούτου *u*. — κιθαρίζει *D*. — 26 τοῦ] τοῦτο *D*. — 27 τοῦτόν τινες *D*. — δέδωκεν *T*. — 28 συμβαίνει corr *C*. — 29 ποιεῖν *u*, pr c, corr vult *B*. — 30 ταὐτὸν *DT*. — εἶναι corr c. — ὡς] τὸ ὡς cu — 32 ταὐτὸ *i*. — λόγον pr *C*. — αὐτὸ δ' *i*. — ἁρμόζει *T*. — 33 πάντα *u*. — οὐδὲ πάντως om *i*. — ἐρωτώμενος *T*. — 35 μὲν οὖν οὐκ *D*. — 36 τινος pr *A*. — γένοιτ' pr *A*. — 37 οὗτος ὁ] ὁ (rc adi) αὐτὸς corr *A*. — οὐ pr *Acu*. — καταλύσεις pr *A*. — 38 ναί om *D*.

178a1 ναί om *u*. — οὐ *Ccu*, pr *Ai*. — 2 ταὐτὸ *DTcu*. — 3 τὸ δὲ corr c, ἢ *u*. — βραδύτερον *A*, corr *C*. — 4 τοῖς] τὸ *T*, om *B*. — 7 ὑπάρχειν *T*. — 8 ποσόν *Bc*. — 10 οὔ om *T*. — ἅμα om *u*. — καὶ om *D*. — 11 τὸ αὐτὸ c. — τι om *T*. — 12 τὸ *u*, τῷ *T*. — τι om *u*, pr c. — οὔ om *ABCDcuifT*. — 14 λέγει τρέχει ὁρᾷ *u*.

ἀλλὰ μὴν τό γ' ὁρᾶν αἰσθάνεσθαί τί ἐστιν, ὥστε καὶ πά- 15
σχειν τι ἅμα καὶ ποιεῖν. εἰ δέ τις ἐκεῖ δοὺς μὴ ἐνδέχεσθαι
ἅμα ταὐτὸ ποιεῖν καὶ πεποιηκέναι, τὸ ὁρᾶν καὶ ἑωρακέναι
φαίη ἐγχωρεῖν, οὔπω ἐλήλεγκται, εἰ μὴ λέγοι τὸ ὁρᾶν ποιεῖν
τι ἀλλὰ πάσχειν· προσδεῖ γὰρ τούτου τοῦ ἐρωτήματος·
ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἀκούοντος ὑπολαμβάνεται δεδωκέναι, ὅτε τὸ 20
τέμνειν ποιεῖν τι καὶ τὸ τετμηκέναι πεποιηκέναι ἔδωκε, καὶ
ὅσα ἄλλα ὁμοίως λέγεται. τὸ γὰρ λοιπὸν αὐτὸς προστί-
θησιν ὁ ἀκούων ὡς ὁμοίως λεγόμενον· τὸ δὲ λέγεται μὲν
οὐχ ὁμοίως, φαίνεται δὲ διὰ τὴν λέξιν. τὸ αὐτὸ δὲ συμ-
βαίνει ὅπερ ἐν ταῖς ὁμωνυμίαις· οἴεται γὰρ ἐν τοῖς ὁμωνύ- 25
μοις ὁ ἀγνὼς τῶν λόγων ὃ ἔφησεν ἀποφῆσαι πρᾶγμα, οὐκ
ὄνομα· τὸ δὲ ἔτι προσδεῖ ἐρωτήματος, εἰ ἐφ' ἓν βλέπων λέ-
γει τὸ ὁμώνυμον· οὕτως γὰρ δόντος ἔσται ἔλεγχος.

Ὅμοιοι δὲ καὶ οἵδε οἱ λόγοι τούτοις, εἰ ὅ τις ἔχων
ὕστερον μὴ ἔχει ἀπέβαλεν· ὁ γὰρ ἕνα μόνον ἀποβαλὼν 30
ἀστράγαλον οὐχ ἕξει δέκα ἀστραγάλους. ἢ ὃ μὲν μὴ ἔχει
πρότερον ἔχων, ἀποβέβληκεν, ὅσον δὲ μὴ ἔχει ἢ ὅσα, οὐκ
ἀνάγκη τοσαῦτα ἀποβαλεῖν. ἐρωτήσας οὖν ὃ ἔχει, συνάγει
ἐπὶ τοῦ ὅσα· τὰ γὰρ δέκα ποσά. εἰ οὖν ἤρετο ἐξ ἀρχῆς εἰ
ὅσα τις μὴ ἔχει πρότερον ἔχων, ἆρά γε ἀποβέβληκε το- 35
σαῦτα, οὐδεὶς ἂν ἔδωκεν, ἀλλ' ἢ τοσαῦτα ἢ τούτων τι. καὶ
ὅτι δοίη ἄν τις ὃ μὴ ἔχει. οὐ γὰρ ἔχει ἕνα μόνον ἀστράγα-
λον. ἢ οὐ δέδωκεν ὃ οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ὡς οὐκ εἶχε, τὸν ἕνα.
τὸ γὰρ μόνον οὐ τόδε σημαίνει οὐδὲ τοιόνδε οὐδὲ τοσόνδε, ἀλλ'
ὡς ἔχει πρός τι, οἷον ὅτι οὐ μετ' ἄλλου. ὥσπερ οὖν εἰ ἤρετο b
ἆρ' ὃ μή τις ἔχει δοίη ἄν, μὴ φάντος δὲ ἔροιτο εἰ δοίη ἄν
τίς τι ταχέως μὴ ἔχων ταχέως, φήσαντος δὲ συλλογίζοιτο
ὅτι δοίη ἄν τις ὃ μὴ ἔχει. καὶ φανερὸν ὅτι οὐ συλλελόγι-
σται· τὸ γὰρ ταχέως οὐ τόδε διδόναι ἀλλ' ὧδε διδόναι ἐστίν· 5

---

16 καὶ] δὲ καὶ *ABDiT*. — δή *ABDCTuif*. — δοὺς] μὲν δὴ *u*. — ἐνδέχεται *f*. — 17 τὸ αὐτὸ *cu*, om *D*. — 18 ἐλήλεκται *T*. — λέγει *D*. — 19 προσδεῖται *ABCDi*. — 21 δέδωκε *u*. — 22 προτίθησιν *i*. — 26 ἀγνοὺς *u* omisso ὁ. — οὐκ] ἀλλ' οὐκ *T*, οὐχὶ *D*. — 27 τῷ *ABCcui*. — 28 τῷ *T*. — ἔσται δόντος *uT*. — ἐστὶν ὁ ἔλεγχος *C*. — 29 δὲ... λόγοι corr *A*. — οὗτοι *T*. — εἴ τίς τι *T*. — ἔχων ἐστὶν ὕστερον *C*. — 31 ἕξει *T*. — 37 τις om *u*. — μόνον ἕνα *T*. — 39 οὐδὲ τὸ τοιόνδε omissis οὐδὲ τοσόνδε *D*. — τοσόνδε τι ἀλλ' *cu*.

178b2 ἔχοι *ci*, pr *B*. — ἔχει ἢ δοίη *D*. — φήσαντος *i*. — 3 τι om *A*. — 5 ἀλλ' ὧδε διδόναι om *u*.

ὡς δὲ μὴ ἔχει τις, δοίη ἄν, οἷον ἡδέως ἔχων δοίη ἂν λυπηρῶς.

Ὅμοιοι δὲ καὶ οἱ τοιοίδε πάντες. ἆρ' ᾗ μὴ ἔχει χειρὶ τύπτοι ἄν; ἢ ᾧ μὴ ἔχει ὀφθαλμῷ ἴδοι ἄν; οὐ γὰρ ἔχει
10 ἕνα μόνον. λύουσι μὲν οὖν τινὲς λέγοντες καὶ ὡς ἔχει ἕνα μόνον καὶ ὀφθαλμὸν καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν ὁ πλείω ἔχων. οἱ δὲ καὶ ὡς ὃ ἔχει ἔλαβεν· ἐδίδου γὰρ μίαν μόνον οὗτος ψῆφον· καὶ οὗτός γ' ἔχει, φασί, μίαν μόνην παρὰ τούτου ψῆφον. οἱ δ' εὐθὺς τὴν ἐρώτησιν ἀναιροῦντες, ὅτι ἐνδέχεται ὃ μὴ
15 ἔλαβεν ἔχειν, οἷον οἶνον λαβόντα ἡδύν, διαφθαρέντος ἐν τῇ λήψει, ἔχειν ὀξύν. ἀλλ' ὅπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον, οὗτοι πάντες οὐ πρὸς τὸν λόγον ἀλλὰ πρὸς τὸν ἄνθρωπον λύουσιν. εἰ γὰρ ἦν αὕτη λύσις, δόντα τὸ ἀντικείμενον οὐχ οἷόν τε λύειν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οἷον εἰ ἔστι μὲν ὃ ἔστι δ'
20 ὃ οὔ ἡ λύσις, ἂν ἁπλῶς δῷ λέγεσθαι, συμπεραίνεται· ἐὰν δὲ μὴ συμπεραίνηται, οὐκ ἂν εἴη λύσις· ἐν δὲ τοῖς προειρημένοις πάντων διδομένων οὐδέ φαμεν γίνεσθαι συλλογισμόν.

Ἔτι δὲ καὶ οἵδ' εἰσὶ τούτων τῶν λόγων. ἆρ' ὃ γέ-
25 γραπται, ἔγραφέ τις; γέγραπται δὲ νῦν ὅτι σὺ κάθησαι, ψευδὴς λόγος· ἦν δ' ἀληθής, ὅτ' ἐγράφετο· ἅμα ἄρα ἐγράφετο ψευδὴς καὶ ἀληθής. τὸ γὰρ ψευδῆ ἢ ἀληθῆ λόγον ἢ δόξαν εἶναι οὐ τόδε ἀλλὰ τοιόνδε σημαίνει· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. καὶ ἆρ' ὃ μανθάνει ὁ μανθά-
30 νων, τοῦτ' ἐστὶν ὃ μανθάνει; μανθάνει δέ τις τὸ βραδὺ ταχύ. οὐ τοίνυν ὃ μανθάνει ἀλλ' ὡς μανθάνει εἴρηκεν. καὶ ἆρ' ὃ βαδίζει τις πατεῖ; βαδίζει δὲ τὴν ἡμέραν ὅλην. ἢ οὐχ ὃ βαδίζει ἀλλ' ὅτε βαδίζει εἴρηκεν· οὐδ' ὅταν τὴν κύλικα πίνειν, ὃ πίνει ἀλλ' ἐξ οὗ. καὶ ἆρ' ὅ τις οἶδεν ἢ μαθὼν ἢ εὑρὼν οἶ-
35 δεν; ὧν δὲ τὸ μὲν εὗρε τὸ δ' ἔμαθε, τὰ ἄμφω οὐδέτερον.

---

6 οἷον...ἂν om *D*. — 8 καὶ οἵδε πάντες *u*. — 11 pr καὶ om *u*. — ἄλλο *Cc*. — πλείους *u*. — οἱ] ὁ pr c. — 12 ὃ pr om c. — μόνην *cu*. — 12 et 13 οὕτως *D*. — 13 γ' om *D*. — μίαν pr om c. — μόνον *Bf*. — τούτῳ *D*. — ψῆφον ἔλαβε γὰρ παρὰ τούτου (τούτῳ *D*). οἱ *ABCDif*, rc c, del vult *A*. — 16 λείψει pr *u*. — 21 εἴη] ᾖ ἡ *D*. — 22 οὐ *u*. — γενέσθαι *C*. — 25 γέγραφε *Dcu*. — 26 ἦν] εἰ *i*. — ἀληθές c. — ὅτε corr c, ὅτι *u*. — ἆρ' ἅμα *D*. — 27 ἀληθῆ λέγειν λόγον *u*. — 30 ὃ μανθάνει om *D*. — βραχὺ *B*. — 31 τοίνυν] γὰρ *u*. — ἄρα *AB*. — 33 ὅτε *u*. — πίνῃ *CD*. — 34 ἢ εὑρὼν ἢ μαθὼν *u*.

ἢ ὃ μὲν ἅπαν, τὸ δ' οὐχ ἅπαντα. καὶ ὅτι ἔστι τις τρίτος ἄνθρωπος παρ' αὐτὸν καὶ τοὺς καθ' ἕκαστον. τὸ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ἅπαν τὸ κοινὸν οὐ τόδε τι, ἀλλὰ τοιόνδε τι ἢ πρός τι ἢ πῶς ἢ τῶν τοιούτων τι σημαίνει. ὁποίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Κορίσκος καὶ Κορίσκος μουσικός, πότερον ταὐτὸν ἢ ἕτερον; τὸ p.179 μὲν γὰρ τόδε τι τὸ δὲ τοιόνδε σημαίνει, ὥστ' οὐκ ἔστιν αὐτὸ ἐκθέσθαι· οὐ τὸ ἐκτίθεσθαι δὲ ποιεῖ τὸν τρίτον ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ὅπερ τόδε τι εἶναι συγχωρεῖν. οὐ γὰρ ἔσται τόδε τι εἶναι, ὅπερ Καλλίας καὶ ὅπερ ἄνθρωπός ἐστιν. οὐδ' εἴ τις τὸ ἐκτιθέ- 5 μενον μὴ ὅπερ τόδε τι εἶναι λέγοι ἀλλ' ὅπερ ποιόν, οὐδὲν διοίσει· ἔσται γὰρ τὸ παρὰ τοὺς πολλοὺς ἕν τι, οἷον τὸ ἄνθρωπος. φανερὸν οὖν ὅτι οὐ δοτέον τόδε τι εἶναι τὸ κοινῇ κατηγορούμενον ἐπὶ πᾶσιν, ἀλλ' ἤτοι ποιὸν ἢ πρός τι ἢ ποσὸν ἢ τῶν τοιούτων τι σημαίνειν. 10

Ὅλως δ' ἐν τοῖς παρὰ τὴν λέξιν λόγοις ἀεὶ κατὰ τὸ **23** ἀντικείμενον ἔσται ἡ λύσις ἢ παρ' ὅ ἐστιν ὁ λόγος. οἷον εἰ παρὰ σύνθεσιν ὁ λόγος, ἡ λύσις διελόντι, εἰ δὲ παρὰ διαίρεσιν, συνθέντι. πάλιν εἰ παρὰ προσῳδίαν ὀξεῖαν, ἡ βαρεῖα προσῳδία λύσις, εἰ δὲ παρὰ βαρεῖαν, ἡ ὀξεῖα. εἰ δὲ 15 παρ' ὁμωνυμίαν, ἔστι τὸ ἀντικείμενον ὄνομα εἰπόντα λύειν, οἷον εἰ ἔμψυχον συμβαίνει λέγειν ἀποφήσαντα μὴ εἶναι, δηλοῦν ὡς ἔστιν ἔμψυχον· εἰ δ' ἄψυχον ἔφησεν, ὁ δ' ἔμψυχον συνελογίσατο, λέγειν ὡς ἔστιν ἄψυχον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀμφιβολίας. εἰ δὲ παρ' ὁμοιότητα λέξεως, τὸ 20 ἀντικείμενον ἔσται λύσις. ἆρ' ὃ μὴ ἔχει, δοίη ἄν τις; ἢ οὐχ ὃ μὴ ἔχει, ἀλλ' ὡς οὐκ ἔχει, οἷον ἕνα μόνον ἀστράγαλον. ἆρ' ὃ ἐπίσταται, μαθὼν ἢ εὑρὼν ἐπίσταται; ἀλλ' οὐχ ἃ ἐπίσταται. καὶ εἰ ὃ βαδίζει πατεῖ, ἀλλ' οὐχ ὅτε. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. 25

Πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς μία μὲν ἡ αὐτὴ **24** λύσις πρὸς ἅπαντας. ἐπεὶ γὰρ ἀδιόριστόν ἐστι τὸ πότε λε-

---

36 ὃς *D*. — τὸ δ'] ἃ δὲ *u*, pr c. — ἅπαν *if*, corr c. — 39 pr ἢ om *ABCcuif*. — Ἱππόνικος bis *Cu*.

179a1 πότερον τούτων ταὐτὸν *u*. — 4 ἔστι *u*. — 7 τὸ] ὁ *cu* et pr *B*, qui τὸ pr manu corr. — 9 ἤτοι] ἤ τι *D*, ἤτοι ποσὸν ἢ *u*. — 13 ὅ] ἐστιν ὁ *C*. — 15 λύσις] ἡ λύσις *u*. — 17 ἔμψ. ὂν συμβ. *u*. — 18 ὃς *i*, pr *A*, corr *B*, ὅτι *Df*. — ἔστιν om *D*. — ἄψυχον· εἰ *Di*. — 19 ὃς *i*, pr *A*. — ἄψυχος *Di*, pr *A*. — 21 ἔχοι *ACc*. — 23 οὐχ ὃ *i*, οὐχὶ *D*. — 24 δὲ om *C*.

κτέον ἐπὶ τοῦ πράγματος, ὅταν ἐπὶ τοῦ συμβεβηκότος ὑπάρχῃ, καὶ ἐπ' ἐνίων μὲν δοκεῖ καὶ φασίν, ἐπ' ἐνίων δ' οὔ φα-
30 σιν ἀναγκαῖον εἶναι, ῥητέον οὖν συμβιβασθέντας ὁμοίως πρὸς ἅπαντας ὅτι οὐκ ἀναγκαῖον. ἔχειν δὲ δεῖ προφέρειν τὸ οἷον. εἰσὶ δὲ πάντες οἱ τοιοίδε τῶν λόγων παρὰ τὸ συμβεβηκός. ἆρ' οἶδας ὃ μέλλω σε ἐρωτᾶν; ἆρ' οἶδας τὸν προσιόντα ἢ τὸν ἐγκεκαλυμμένον; ἆρ' ὁ ἀνδριὰς σόν ἐστιν ἔργον, ἢ σὸς
35 ὁ κύων πατήρ; ἆρα τὰ ὀλιγάκις ὀλίγα ὀλίγα; φανερὸν γὰρ ἐν ἅπασι τούτοις ὅτι οὐκ ἀνάγκη τὸ κατὰ τοῦ συμβεβηκότος καὶ κατὰ τοῦ πράγματος ἀληθεύεσθαι· μόνοις γὰρ τοῖς κατὰ τὴν οὐσίαν ἀδιαφόροις καὶ ἓν οὖσιν ἅπαντα δοκεῖ ταὐτὰ ὑπάρχειν· τῷ δ' ἀγαθῷ οὐ ταὐτόν ἐστιν ἀγαθῷ
b τ' εἶναι καὶ μέλλοντι ἐρωτᾶσθαι, οὐδὲ τῷ προσιόντι ἢ ἐγκεκαλυμμένῳ προσιόντι τε εἶναι καὶ Κορίσκῳ· ὥστ' οὐκ εἰ οἶδα τὸν Κορίσκον, ἀγνοῶ δὲ τὸν προσιόντα, τὸν αὐτὸν οἶδα καὶ ἀγνοῶ· οὐδ' εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἐμόν, ἔστι δ' ἔργον, ἐμόν ἐστιν
5 ἔργον, ἀλλ' ἢ κτῆμα ἢ πρᾶγμα ἢ ἄλλο τι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Λύουσι δέ τινες ἀναιροῦντες τὴν ἐρώτησιν· φασὶ γὰρ ἐνδέχεσθαι ταὐτὸ πρᾶγμα εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μὴ κατὰ ταὐτό· τὸν οὖν προσιόντα οὐκ εἰδότες, τὸν δὲ Κορίσκον
10 εἰδότες, ταὐτὸ μὲν εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν φασίν, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτό. καίτοι πρῶτον μέν, καθάπερ ἤδη εἴπομεν, δεῖ τῶν παρὰ ταὐτὸ λόγων τὴν αὐτὴν εἶναι διόρθωσιν· αὕτη δ' οὐκ ἔσται, ἄν τις μὴ ἐπὶ τοῦ εἰδέναι ἀλλ' ἐπὶ τοῦ εἶναι ἢ πῶς ἔχειν τὸ αὐτὸ ἀξίωμα λαμβάνῃ, οἷον εἰ ὅδε ἐστὶ πατήρ, ἔστι δὲ
15 σός· εἰ γὰρ ἐπ' ἐνίων τοῦτ' ἐστὶν ἀληθὲς καὶ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν, ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδὲν κοινωνεῖ τὸ λεχθέν. οὐδὲν δὲ κωλύει τὸν αὐτὸν λόγον πλείους μοχθηρίας ἔχειν. ἀλλ' οὐχ ἡ πάσης ἁμαρτίας ἐμφάνισις λύσις ἐστίν· ἐγχωρεῖ γὰρ ὅτι μὲν ψεῦδος συλλελόγισται δεῖξαί τινα, παρ'

---

29 δοκῇ pr *B*. — 30 ουν del *C*. — συμβιβασθέντος *AC*. — 31 δὲ δὴ προσφέρειν *C*. — 35 ἆρα το *u*. — 36 ὡς οὐκ ἀν. τοῦ κατὰ σ. *u*. — 37 ἀληθεύεσθαι om *D*. — 39 ταῦτα *u*.

179b4 ἐστὶν ἔργον, ἐμὸν δέ ἐστιν *u*. — 5 ἄλλο ὁτιοῦν *u*. — 6 δὲ om *u*. — 7 τινες οὐ διαιροῦντες *D*, fort pr c. — 9 et 11 ταὐτόν *u*. — μὴ *D*. — 15 ταὐτὸ *Duc*. — 18 οὐχὶ πάσης *C*. — μοχθηρίας *ABCDif*. — 19 γὰρ del *u*. — ψεῦδος μὲν *u*.

ὃ δὲ μὴ δεῖξαι, οἷον τὸν Ζήνωνος λόγον, ὅτι οὐκ ἔστι κινη- 20
θῆναι. ὥστε καὶ εἴ τις ἐπιχειροίη συνάγειν ὡς ἀδύνατον,
ἁμαρτάνει, κἂν εἰ μυριάκις ᾖ συλλελογισμένος, ἀλλ' οὐκ ἔστιν
αὕτη λύσις. ἦν γὰρ ἡ λύσις ἐμφάνισις ψευδοῦς συλλογι-
σμοῦ, παρ' ὃ ψευδής· εἰ οὖν μὴ συλλελόγισται ἢ καὶ ἀλη-
θὲς ἢ ψεῦδος ἐπιχειρεῖ συνάγειν, ἡ ἐκείνου δήλωσις λύσις 25
ἐστίν. ἴσως δὲ καὶ τοῦτ' ἐπ' ἐνίων οὐδὲν κωλύει συμβαίνειν·
πλὴν ἐπί γε τούτων οὐδὲ τοῦτο δόξειεν ἄν· καὶ γὰρ τὸν
Κορίσκον ὅτι Κορίσκος οἶδε, καὶ τὸ προσιὸν ὅτι προσιόν.
ἐνδέχεσθαι δὲ δοκεῖ τὸ αὐτὸ εἰδέναι καὶ μή, οἷον ὅτι μὲν
λευκὸν εἰδέναι, ὅτι δὲ μουσικὸν μὴ γνωρίζειν· οὕτω γὰρ 30
τὸ αὐτὸ οἶδε καὶ οὐκ οἶδεν, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτόν. τὸ δὲ
προσιὸν καὶ Κορίσκον, καὶ ὅτι προσιὸν καὶ ὅτι Κορίσκος,
οἶδεν.

Ὁμοίως δ' ἁμαρτάνουσι καὶ οἱ λύοντες, ὅτι ἅπας
ἀριθμὸς ὀλίγος, ὥσπερ οὓς εἴπομεν· εἰ γὰρ μὴ συμπεραι- 35
νομένου, τοῦτο παραλιπόντες, ἀληθὲς συμπεπεράνθαι φασί,
πάντα γὰρ εἶναι καὶ πολὺν καὶ ὀλίγον, ἁμαρτάνουσιν.

Ἔνιοι δὲ καὶ τῷ διττῷ λύουσι τοὺς συλλογισμούς, οἷον
ὅτι σός ἐστι πατὴρ ἢ υἱὸς ἢ δοῦλος. καίτοι φανερὸν ὡς εἰ
παρὰ τὸ πολλαχῶς λέγεσθαι φαίνεται ὁ ἔλεγχος, δεῖ p. 180
τοὔνομα ἢ τὸν λόγον κυρίως εἶναι πλειόνων· τὸ δὲ τόνδ'
εἶναι τοῦδε τέκνον οὐδεὶς λέγει κυρίως, εἰ δεσπότης ἐστὶ τέ-
κνου· ἀλλὰ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἡ σύνθεσίς ἐστιν. ἆρ' ἐστὶ
τοῦτο σόν; ναί. ἔστι δὲ τοῦτο τέκνον· σὸν ἄρα τοῦτο τέκνον· 5
ὅτι συμβέβηκεν εἶναι καὶ σὸν καὶ τέκνον, ἀλλ' οὐ σὸν
τέκνον.

Καὶ τὸ εἶναι τῶν κακῶν τι ἀγαθόν· ἡ γὰρ φρόνησίς

---

21 τι *f*. — ἐπιχειρεῖ *cu*. — ἀδύνατον] εἰς ἀδύνατον *Du*, fort pr *c*, ἀδύνατον (δυνατὸν *f*) συνάγων εἰς ἀδύνατον *ABCif*, rc *c*. — 22 καὶ pr *A*. — ἀλλ' οὐκ] οὐ γὰρ *Dc*. — 24 ἢ] εἰ *Cf*, corr *A*. — 25 ἢ] ὡς *Dcu*. — 27 οὐδὲν *C*. — τούτων *i*. — δείξειεν pr *c*, οὐ δόξειεν *D*. — 29 δὲ om *D*. — δὲ δοκεῖ om *u*, pr *c*. — 30 ὅτι om *u*, pr *c*. — δὲ post μουσικὸν *u*, pr om *c*. — οὗτος *D*. — 31 ταὐτό *iu*. — 35 συμπερανα-μένου *B*. — 36 ἀληθῶς *A*, pr *i*. — συμπεράνθαι *u*, συμπεραίνεσθαι *f*. — 37 πολὺ *u*. — 38 οἷον om *u*. — 39 ἢ δοῦλος om *C*. — καὶ φα-νερὸν *T*.

180a1 ante παρὰ lit duarum litt *A*. — φαίνεται λέγεσθαι *u*. — 2 κύριον *Dcu*. — 4 ἐστὶ om *u*. — 5 τοῦτο τὸ τέκνον *D*. — 8 τι τῶν κακῶν *u*.

ἐστιν ἐπιστήμη τῶν κακῶν. τὸ δὲ τοῦτο τούτων εἶναι οὐ λέ-
10 γεται πολλαχῶς, ἀλλὰ κτῆμα. εἰ δ' ἄρα πολλαχῶς
(καὶ γὰρ τὸν ἄνθρωπον τῶν ζῴων φαμὲν εἶναι, ἀλλ' οὔ τι
κτῆμα καὶ ἐάν τι πρὸς τὰ κακὰ λέγηται ὥς τινός, διὰ
τοῦτο τῶν κακῶν ἐστίν, ἀλλ' οὐ τοῦτο τῶν κακῶν), παρὰ τὸ
πῇ οὖν καὶ ἁπλῶς φαίνεται. καίτοι ἐνδέχεται ἴσως ἀγαθὸν
15 εἶναί τι τῶν κακῶν διττῶς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοῦ λόγου τούτου,
ἀλλ' εἴ τι δοῦλον εἴη ἀγαθὸν μοχθηροῦ, μᾶλλον. ἴσως δ'
οὐδ' οὕτως· οὐ γὰρ εἰ ἀγαθὸν καὶ τούτου, ἀγαθὸν τούτου
ἅμα. οὐδὲ τὸ τὸν ἄνθρωπον φάναι τῶν ζῴων εἶναι οὐ λέ-
γεται πολλαχῶς· οὐ γὰρ εἴ ποτέ τι σημαίνομεν ἀφελόν-
20 τες, τοῦτο λέγεται πολλαχῶς· καὶ γὰρ τὸ ἥμισυ εἰπόντες
τοῦ ἔπους δός μοι Ἰλιάδα σημαίνομεν, οἷον τὸ μῆνιν ἄει-
δε θεά.

25 Τοὺς δὲ παρὰ τὸ κυρίως τόδε ἢ πῇ ἢ ποῦ ἢ πῶς ἢ
πρός τι λέγεσθαι καὶ μὴ ἁπλῶς, λυτέον σκοποῦντι τὸ συμ-
25 πέρασμα πρὸς τὴν ἀντίφασιν, εἰ ἐνδέχεται τούτων τι πε-
πονθέναι. τὰ γὰρ ἐναντία καὶ τὰ ἀντικείμενα καὶ φάσιν
καὶ ἀπόφασιν ἁπλῶς μὲν ἀδύνατον ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ,
πῇ μέντοι ἑκάτερον ἢ πρός τι ἢ πῶς, ἢ τὸ μὲν πῇ τὸ δ'
ἁπλῶς, οὐδὲν κωλύει. ὥστ' εἰ τόδε μὲν ἁπλῶς τόδε δὲ πῇ,
30 οὔπω ἔλεγχος. τοῦτο δ' ἐν τῷ συμπεράσματι θεωρητέον πρὸς
τὴν ἀντίφασιν.

Εἰσὶ δὲ πάντες οἱ τοιοῦτοι λόγοι τοῦτ' ἔχοντες. ἆρ'
ἐνδέχεται τὸ μὴ ὂν εἶναι; ἀλλὰ μὴν ἔστι γέ τι μὴ ὄν. ὁμοίως
δὲ καὶ τὸ ὂν οὐκ ἔσται· οὐ γὰρ ἔσται τι τῶν ὄντων. ἆρ' ἐν-
35 δέχεται τὸν αὐτὸν ἅμα εὐορκεῖν καὶ ἐπιορκεῖν; ἆρ' ἐγχω-
ρεῖ τὸν αὐτὸν ἅμα τῷ αὐτῷ πείθεσθαι καὶ ἀπειθεῖν; ἢ οὔτε
τὸ εἶναί τι καὶ εἶναι ταὐτόν; τὸ δὲ μὴ ὄν, οὐκ εἰ ἔστι τι,
καὶ ἔστιν ἁπλῶς· οὔτ' εἰ εὐορκεῖ τόδε ἢ τῇδε, ἀνάγκη καὶ

---

11 γὰρ] γὰρ καὶ *D.* — τὸν ἄνθρ. post εἶναι *D.* — φαμεν τῶν ζῴων *C.* — οὔ τι] οὔτε *D.* — 14 ἴσως] ὡς *u.* — 16 ἀγαθὸν ὂν μοχθ. *Du*, corr *c*, ubi pluribus locus. — 18 ἅμα ἀλλ' οὐδὲ *cu*, ἅμα δ' οὐδὲ *D.* — 19 σημαινόμενον *A.* — 23 ἢ πῶς om *C.* — 25 τὴν om *D.* — τοῦτο *u.* — τι om *u*, pr *c.* — 29 τὸ μὲν ... τὸ δὲ *u.* — δὲ om *C.* — 32 τοιοίδε *C.* — 33 τι om *D.* — 35 καὶ] τε καὶ *u.* — ἐνδέχεται *u.* — 36 τῷ αὐτῷ om *C.* — ἢ ὅτι οὔτε *Cf.* — 37 τι καὶ εἶναι om *Af.* — τὸ ... οὐκ] οὐ γὰρ *u*, fort pr *c.* — εἰ om *f.* — 38 ἁπλῶς ἔστιν *u.* — τόδε] τῷδε *D.* — τῇδε] πῇ *u.*

εὐορκεῖν, ὁ δ' ὀμόσας ἐπιορκήσειν εὐορκεῖ ἐπιορκῶν τοῦτο μόνον, εὐορκεῖ δὲ οὔ· οὐδ' ὁ ἀπειθῶν πείθεται, ἀλλά τι b πείθεται. ὅμοιος δ' ὁ λόγος καὶ περὶ τοῦ ψεύδεσθαι τὸν αὐτὸν ἅμα καὶ ἀληθεύειν· ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ εἶναι εὐθεώρητον, ποτέρως ἄν τις ἀποδοίη τὸ ἁπλῶς ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι, δύσκολον φαίνεται. κωλύει δ' αὐτὸν οὐδὲν ἁπλῶς μὲν 5 εἶναι ψευδῆ, πῇ δ' ἀληθῆ ἤ τινός, καὶ εἶναι ἀληθῆ τινά, ἀληθῆ δὲ μή. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πρός τι καὶ ποῦ καὶ πότε· πάντες γὰρ οἱ τοιοῦτοι λόγοι παρὰ τοῦτο συμβαίνουσιν. ἆρ' ἡ ὑγίεια ἢ ὁ πλοῦτος ἀγαθόν; ἀλλὰ τῷ ἄφρονι καὶ μὴ ὀρθῶς χρωμένῳ οὐκ ἀγαθόν· ἀγαθὸν ἄρα καὶ οὐκ ἀγαθόν. 10 ἆρα τὸ ὑγιαίνειν ἢ δύνασθαι ἐν πόλει ἀγαθόν; ἀλλ' ἔστιν ὅτε οὐ βέλτιον· ταὐτὸν ἄρα τῷ αὐτῷ ἀγαθὸν καὶ οὐκ ἀγαθόν. ἢ οὐδὲν κωλύει ἁπλῶς ὂν ἀγαθὸν τῷδε μὴ εἶναι ἀγαθόν, ἢ τῷδε μὲν ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ νῦν ἢ οὐκ ἐνταῦθ' ἀγαθόν. ἆρ' ὃ μὴ βούλοιτ' ἂν ὁ φρόνιμος, κακόν; ἀποβαλεῖν δ' οὐ βού- 15 λεται τἀγαθόν· κακὸν ἄρα τἀγαθόν. οὐ γὰρ ταὐτὸν εἰπεῖν τἀγαθὸν εἶναι κακὸν καὶ τὸ ἀποβαλεῖν τἀγαθόν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τοῦ κλέπτου λόγος. οὐ γὰρ εἰ κακόν ἐστιν ὁ κλέπτης, καὶ τὸ λαβεῖν ἐστὶ κακόν· οὔκουν τὸ κακὸν βούλεται, ἀλλὰ τἀγαθόν· τὸ γὰρ λαβεῖν ἀγαθὸν ἀγαθόν. καὶ ἡ νό- 20 σος κακόν ἐστιν, ἀλλ' οὐ τὸ ἀποβαλεῖν νόσον. ἆρα τὸ δίκαιον τοῦ ἀδίκου καὶ τὸ δικαίως τοῦ ἀδίκως αἱρετώτερον; ἀλλ' ἀποθανεῖν ἀδίκως αἱρετώτερον. ἆρα δίκαιόν ἐστι τὰ αὑτοῦ ἔχειν ἕκαστον; ἃ δ' ἄν τις κρίνῃ κατὰ δόξαν τὴν αὑτοῦ, κἂν ᾖ ψευδής, κύριά ἐστιν ἐκ τοῦ νόμου· τὸ αὐτὸ ἄρα δίκαιον καὶ 25 οὐ δίκαιον. καὶ πότερα δεῖ κρίνειν τὸν τὰ δίκαια λέγοντα ἢ τὸν τὰ ἄδικα; ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν ἀδικούμενον δίκαιόν ἐστιν ἱκανῶς λέγειν ἃ ἔπαθεν· ταῦτα δ' ἦν ἄδικα. οὐ γὰρ εἰ παθεῖν τι ἀδίκως αἱρετόν, τὸ ἀδίκως αἱρετώτερον τοῦ δικαίως·

---

39 ὁ δ'] οὐ γὰρ *u*. — τοῦτο] πλὴν τοῦτο *D*.

180b4 πότερον *u*. — ἐπιδοίη *i*. — τὸ om *u*, pr c. — ᾗ *C*. — 5 δυσκόλως *Dciu*, pr *A*. — 6 καὶ] ἢ *C*. — 7 ποῦ] πῶς *D*, ποῖ *u*. — καὶ om *i*. — 11 ἔστιν ἄρα ὅτε *D*. — 12 ταὐτὸ *BDi*. — ταὐτῷ ἄρα τὸ αὐτὸ *C*. — 15 et 17 ἀποβάλλειν *cu*. — 16 et 17 τὸ ἀγαθὸν *Cu*, 17 alt c. — 16 ταὐτὸ *A*. — 20 ἀγαθόν om *Dcui*. — 21 ἀποβάλλειν *Dc*. — 22 τοῦ ἀδίκως τὸ δικαίως *u*. — 23 ἐστι om *u*. — 24 αὐτοῦ *ACui*. — 25 ψευδῆ *Duc*. — 26 καὶ om *D*. — κρίνειν] εἰκάζειν mg c. — τὰ om *u*. — 27 pr τὸν om *D*. — 28 ἱκανὸς pr *A*. — 29 τινα *D*.

30 ἀλλ' ἁπλῶς μὲν τὸ δικαίως, τοδὶ μέντοι οὐδὲν κωλύει ἀδίκως ἢ δικαίως. καὶ τὸ ἔχειν τὰ αὑτοῦ δίκαιον, τὸ δὲ τἀλλότρια οὐ δίκαιον· κρίσιν μέντοι ταύτην δικαίαν εἶναι οὐδὲν κωλύει, οἷον ἂν ᾖ κατὰ δόξαν τοῦ κρίναντος· οὐ γὰρ εἰ δίκαιον τοδὶ ἢ ὡδί, καὶ ἁπλῶς δίκαιον. ὁμοίως δὲ καὶ ἄδικα
35 ὄντα οὐδὲν κωλύει λέγειν γε αὐτὰ δίκαιον εἶναι· οὐ γὰρ εἰ λέγειν δίκαιον, ἀνάγκη δίκαια εἶναι, ὥσπερ οὐδ' εἰ ὠφέλιμον λέγειν, ὠφέλιμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δικαίων. ὥστ' οὐκ εἰ τὰ λεγόμενα ἄδικα, ὁ λέγων ἄδικα νικᾷ· λέγει γὰρ ἃ λέγειν ἐστὶ δίκαια, ἁπλῶς δὲ καὶ παθεῖν ἄδικα.

p. 181 Τοῖς δὲ παρὰ τὸν ὁρισμὸν γινομένοις τοῦ ἐλέγχου, κα-
26 θάπερ ὑπεγράφη πρότερον, ἀπαντητέον σκοποῦσι τὸ συμπέρασμα πρὸς τὴν ἀντίφασιν, ὅπως ἔσται τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ
5 χρόνῳ. ἐὰν δ' ἐν ἀρχῇ προσέρηται, οὐχ ὁμολογητέον ὡς ἀδύνατον τὸ αὐτὸ εἶναι διπλάσιον καὶ μὴ διπλάσιον, ἀλλὰ φατέον, μὴ μέντοι ὡδί, ὥς ποτ' ἦν τὸ ἐλέγχεσθαι διωμολογημένον. εἰσὶ δὲ πάντες οἵδ' οἱ λόγοι παρὰ τὸ τοιοῦτο. ἆρ' ὁ εἰδὼς ἕκαστον ὅτι ἕκαστον, οἶδε τὸ πρᾶγμα; καὶ ὁ ἀγνοῶν
10 ὡσαύτως; εἰδὼς δέ τις τὸν Κορίσκον ὅτι Κορίσκος, ἀγνοοίη ἂν ὅτι μουσικός, ὥστε ταὐτὸ ἐπίσταται καὶ ἀγνοεῖ. ἆρα τὸ τετράπηχυ τοῦ τριπήχεος μεῖζον; γένοιτο δ' ἂν ἐκ τριπήχους τετράπηχυ κατὰ τὸ μῆκος· τὸ δὲ μεῖζον ἐλάττονος μεῖζον· αὐτὸ ἄρα αὑτοῦ κατὰ ταὐτὸ μεῖζον καὶ ἔλαττον.

27 Τοὺς δὲ παρὰ τὸ αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ
16 πυνθανομένῳ μέν, ἂν ᾖ δῆλον, οὐ δοτέον, οὐδ' ἂν ἔνδοξον ᾖ, λέγοντα τἀληθές. ἂν δὲ λάθῃ, τὴν ἄγνοιαν διὰ τὴν μοχθηρίαν τῶν τοιούτων λόγων εἰς τὸν ἐρωτῶντα μεταστρεπτέον ὡς οὐ

---

30 τοῦ *D*. — τοδὶ καὶ μέντοι *u*. — 31 αὑτοῦ *ABci*. — τὸ δὲ τὰ ἀλλότρια *Di*, τὰ δὲ ἀλλότρια *c*, τὰ δὲ ἄλλα *u*, τὸ δὲ τὰ ἄλλα *C*. — 32 κρίνοντος *u*. — 35 οὐθὲν *u*. — ταῦτα λέγειν δίκ. *u*. — 36 δίκαιον *u*. — ὠφέλιμα *u*. — 38 λέγειν γὰρ *C*.

181a1 λεγομένοις *i*, γενομένοις *D*. — 3 πρὸς] τὸ πρὸς *ABCif*, corr *c*. — 4 ταὐτὸ pr *C*. — 6 εἶναι] εἶναι καὶ *C*. — 8 δὲ] δ' οἱ *D*. — τοιόνδε *uc*, τοιοῦτο οἷον *C*, τοιοῦτον *D*. — 9 alt ὁ pr om *C*. — 10 Ἱππόνικ. bis *cu*. — ἀγνοεῖ *D*. — 11 ταὐτὸ καὶ ἐπίσταται *u*. — 12 δ' om *D*. τριπήχεος *Ccu*. — 13 pr τὸ om *D*. — alt μεῖζον om *i*. — 14 κατὰ ταὐτὸ om *Dcu*. — 15 τὸ ἐν ἀρχῇ καὶ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ *u*. — 16 πυνθανομένων *BDcf*. — μέν om *D*. — 17 τἀληθῆ. ἐὰν *u*. — 18 μεταστρεπτέον *CD*.

διειλεγμένον· ὁ γὰρ ἔλεγχος ἄνευ τοῦ ἐξ ἀρχῆς. εἶθ' ὅτι ἐδόθη οὐχ ὡς τούτῳ χρησομένου, ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο συλλογιου- 20 μένου, τοὐναντίον ἢ ἐπὶ τῶν παρεξελέγχων.

Καὶ τοὺς διὰ τοῦ παρεπομένου συμβιβάζοντας ἐπ' αὐτοῦ **28** τοῦ λόγου δεικτέον. ἔστι δὲ διττὴ ἡ τῶν ἑπομένων ἀκολούθησις. ἢ γὰρ ὡς τῷ ἐν μέρει τὸ καθόλου, οἷον ἀνθρώπῳ ζῷον· ἀξιοῦται γάρ, εἰ τόδε μετὰ τοῦδε, καὶ τόδ' εἶναι μετὰ τοῦδε. 25 ἢ κατὰ τὰς ἀντιθέσεις· εἰ γὰρ τόδε τῷδε ἀκολουθεῖ, τῷ ἀντικειμένῳ τὸ ἀντικείμενον. παρ' ὃ καὶ ὁ τοῦ Μελίσσου λόγος· εἰ γὰρ τὸ γεγονὸς ἔχει ἀρχήν, τὸ ἀγένητον ἀξιοῖ μὴ ἔχειν, ὥστ' εἰ ἀγένητος ὁ οὐρανός, καὶ ἄπειρος. τὸ δ' οὐκ ἔστιν· ἀνάπαλιν γὰρ ἡ ἀκολούθησις. 30

Ὅσοι τε παρὰ τὸ προστιθέναι τι συλλογίζονται, σκο- **29** πεῖν εἰ ἀφαιρουμένου συμβαίνει μηδὲν ἧττον τὸ ἀδύνατον. κἄπειτα τοῦτο ἐμφανιστέον, καὶ λεκτέον ὡς ἔδωκεν οὐχ ὡς δοκοῦν ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν λόγον, ὁ δὲ κέχρηται οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον. 35

Πρὸς δὲ τοὺς τὰ πλείω ἐρωτήματα ἓν ποιοῦντας εὐθὺς **30** ἐν ἀρχῇ διοριστέον. ἐρώτησις γὰρ μία πρὸς ἣν μία ἀπόκρισίς ἐστιν, ὥστ' οὔτε πλείω καθ' ἑνὸς οὔτε ἓν κατὰ πολλῶν, ἀλλ' ἓν καθ' ἑνὸς φατέον ἢ ἀποφατέον. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων ὁτὲ μὲν ἀμφοῖν ὁτὲ δ' οὐδετέρῳ ὑπάρχει, ὥστε b μὴ ἁπλοῦ ὄντος τοῦ ἐρωτήματος ἁπλῶς ἀποκρινομένοις οὐδὲν συμβαίνει πάσχειν, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τούτων. ὅταν μὲν οὖν τὰ πλείω τῷ ἑνὶ ἢ τὸ ἓν τοῖς πολλοῖς ὑπάρχῃ, τῷ ἁπλῶς δόντι καὶ ἁμαρτόντι ταύτην τὴν ἁμαρτίαν οὐδὲν ὑπε- 5 ναντίωμα συμβαίνει· ὅταν δὲ τῷ μὲν τῷ δὲ μή, ἢ πλείω κατὰ πλειόνων, καὶ ἔστιν ὡς ὑπάρχει ἀμφότερα ἀμφοτέ-

---

20 τούτῳ] οὕτω *D*. — 21 τοῦ ἐναντίον *u*. — 22 συμβιάζοντας *D*. — 23 δὲ] ὡς *u*, fort pr c. — ἡ post ἑπομ. *u*, om *C*. — 24 ἢ γὰρ ὡς om *f*. — τὸ pr *AB*. — 25 τοδὶ *C*. — 28 alt τὸ] καὶ τὸ *cu*. — 28 et 29 ἀγέννητ. *D*, pr *C*. — 29 ὁ ἄνθρωπος καὶ *u*. — τὸ] τοῦτο *cu*. — 32 ἀμφαιρουμένου συμβ. μηθὲν *u*. — 34 ᾧ *D*, corr c. — χρῆται *u* — οὐθὲν *cu*. — 36 ἓν π.] ἐμποιοῦντας *u*. — 37 ἣν et 38 ἐστιν om *u* — 39 δὲ καὶ ἐπὶ *C*.

181b1 ὥστε τοῖς μὴ *u*. — 2 ἁπλοῦν ἐρώτημα *u*. — 3 et 5 οὐθὲν *u*, id 3 c. — 3 καὶ] δὲ καὶ *Df*, fort pr c. — 4 οὖν] ἢ *u*. — πλείονα *D*. — ὑπάρχῃ ἢ μὴ ὑπάρχῃ τῷ *u*. — 5 ἁμαρτάνοντι *AC*. — 6 μὲν] μὲν ᾖ *D*. — 7 ὑπάρχει πάλιν ἀμφότερα *C* omisso 8 πάλιν.

ροις, ἔστι δ' ὡς οὐχ ὑπάρχει πάλιν, ὥστε τοῦτ' εὐλαβητέον. οἷον ἐν τοῖσδε τοῖς λόγοις. εἰ τὸ μέν ἐστιν ἀγαθὸν τὸ δὲ κα-
10 κόν, ὅτι ταῦτα ἀληθὲς εἰπεῖν ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ πάλιν μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακόν· οὐκ ἔστι γὰρ ἑκάτερον ἑκάτερον, ὥστε ταὐτὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν. καὶ εἰ ἕκαστον αὐτὸ αὑτῷ ταὐτόν, καὶ ἄλλου ἕτερον· ἐπεὶ δ' οὐκ ἄλλοις ταὐτὰ ἀλλ' αὑτοῖς, καὶ ἕτερα αὑτῶν,
15 ταὐτὰ ἑαυτοῖς ἕτερα καὶ ταὐτά. ἔτι εἰ τὸ μὲν ἀγαθὸν κακὸν γίνεται, τὸ δὲ κακὸν ἀγαθόν ἐστιν, δύο γένοιτ' ἄν. δυοῖν τε καὶ ἀνίσων ἑκάτερον αὐτὸ αὑτῷ ἴσον, ὥστε ἴσα καὶ ἄνισα αὐτὰ αὑτοῖς.

Ἐμπίπτουσι μὲν οὖν οὗτοι καὶ εἰς ἄλλας λύσεις· καὶ
20 γὰρ τὸ ἄμφω καὶ τὸ ἅπαντα πλείω σημαίνει· οὔκουν ταὐτόν, πλὴν ὄνομα, συμβαίνει φῆσαι καὶ ἀποφῆσαι· τοῦτο δ' οὐκ ἦν ἔλεγχος. ἀλλὰ φανερὸν ὅτι μὴ μιᾶς ἐρωτήσεως τῶν πλειόνων γινομένων, ἀλλ' ἓν καθ' ἑνὸς φάντος ἢ ἀποφάντος, οὐκ ἔσται τὸ ἀδύνατον.

31 Περὶ δὲ τῶν ἀπαγόντων εἰς τὸ αὐτὸ πολλάκις εἰπεῖν,
26 φανερὸν ὡς οὐ δοτέον τῶν πρός τι λεγομένων σημαίνειν τι χωριζομένας καθ' αὑτὰς τὰς κατηγορίας, οἷον διπλάσιον ἄνευ τοῦ διπλάσιον ἡμίσεος, ὅτι ἐμφαίνεται. καὶ γὰρ τὰ δέκα ἐν τοῖς ἑνὸς δέουσι δέκα καὶ τὸ ποιῆσαι ἐν τῷ μὴ ποι-
30 ῆσαι, καὶ ὅλως ἐν τῇ ἀποφάσει ἡ φάσις· ἀλλ' ὅμως οὐκ εἴ τις λέγοι τοδὶ μὴ εἶναι λευκόν, λέγει αὐτὸ λευκὸν εἶναι. τὸ δὲ διπλάσιον οὐδὲ σημαίνει οὐδὲν ἴσως, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἐν τῷ ἡμίσει· εἴ δ' ἄρα καὶ σημαίνει, ἀλλ' οὐ ταὐτὸ καὶ συνηρημένον. οὐδ' ἡ ἐπιστήμη ἐν τῷ εἴδει, οἷον εἰ ἔστιν ἡ ἰατρικὴ
35 ἐπιστήμη, ὅπερ τὸ κοινόν· ἐκεῖνο δ' ἦν ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ. ἐν δὲ τοῖς δι' ὧν δηλοῦται κατηγορουμένοις τοῦτο λεκτέον, ὡς οὐ τὸ αὐτὸ χωρὶς καὶ ἐν τῷ λόγῳ τὸ δηλούμενον. τὸ γὰρ

---

8 οὐχ om *D.* — τοῦτ' del c. — 10 τοῦτ' *u.* — 11 ἑκατέρῳ *u.* — 12 ταὐτὸ τὸ ἀγαθὸν *D.* — 13 εἰ om *u*, pr c. — ταὐτό *ABi.* — 14 *A* et 15 *ABCf* bis τὰ αὐτὰ. — 14 αὐτῶν *uf.* — 16 ἐστιν om *u.* — γένοιντ' *BCDif.* — δυεῖν *C.* — 17 ἑαυτῷ *u.* — 19 οὖν om *D.* — αὐτοὶ *C.* — καὶ] οἱ λόγοι καὶ *u.* — 20 τὰ *Bf.* — τὰ *ABDif*, corr c. — πάντα *D.* — οὐκ ὂν ταὐτό *u.* — 25 ταὐτὸ *Dcu.* — 26 alt τι] τι καθ' αὑτὰ *C.* — 27 αὑτὰ *Cu.* — οἷον τὸ διπλ. *u.* — 28 ὅτι ἓν φαίνεται *u.* — 31 λέγει *Acu.* — 32 ἴσως μόνον ὥσπερ *D.* — τὸ om *Af.* — 34 alt ἡ om *CD.* — 36 δηλοῦνται *D.*

κοῖλον κοινῇ μὲν τὸ αὐτὸ δηλοῖ ἐπὶ τοῦ σιμοῦ καὶ τοῦ ῥοικοῦ, προστιθέμενον δὲ οὐδὲν κωλύει, ἀλλὰ τὸ μὲν τῇ ῥινὶ τὸ δὲ τῷ σκέλει σημαίνειν· ἔνθα μὲν γὰρ τὸ σιμόν, ἔνθα δὲ p.182 τὸ ῥαιβὸν σημαίνει· καὶ οὐδὲν διαφέρει εἰπεῖν ῥὶς σιμὴ ἢ ῥὶς κοίλη. ἔτι οὐ δοτέον τὴν λέξιν κατ' εὐθύ· ψεῦδος γάρ ἐστιν. οὐ γάρ ἐστι τὸ σιμὸν ῥὶς κοίλη ἀλλὰ ῥινὸς τοδί, οἷον πάθος, ὥστ' οὐδὲν ἄτοπον, εἰ ἡ ῥὶς ἡ σιμὴ ῥίς ἐστιν ἔχουσα κοιλό- 5 τητα ῥινός.

Περὶ δὲ τῶν σολοικισμῶν, παρ' ὅ τι μὲν φαίνονται 32 συμβαίνειν, εἴπομεν πρότερον, ὡς δὲ λυτέον, ἐπ' αὐτῶν τῶν λόγων ἔσται φανερόν. ἅπαντες γὰρ οἱ τοιοίδε τοῦτο βούλονται κατασκευάζειν. ἆρ' ὃ λέγεις ἀληθῶς, καὶ ἔστι τοῦτο ἀλη- 10 θῶς; φὴς δ' εἶναί τι λίθον· ἔστιν ἄρα τι λίθον. ἢ τὸ λέγειν λίθον οὐκ ἔστι λέγειν ὃ ἀλλ' ὅν, οὐδὲ τοῦτο ἀλλὰ τοῦτον· εἰ οὖν ἔροιτό τις, ἆρ' ὃν ἀληθῶς λέγεις, ἔστι τοῦτον, οὐκ ἂν δοκοίη ἑλληνίζειν, ὥσπερ οὐδ' εἰ ἔροιτο, ἆρ' ἣν λέγεις εἶναι, ἔστιν οὗτος; ξύλον δ' εἰπεῖν οὗτος, ἢ ὅσα μήτε θῆλυ μήτ' ἄῤ- 15 ῥεν σημαίνει, οὐδὲν διαφέρει. διὸ καὶ οὐ γίνεται σολοικισμός, εἰ ὃ λέγεις εἶναι, ἔστι τοῦτο; ξύλον δὲ λέγεις εἶναι· ἔστιν ἄρα ξύλον. ὁ δὲ λίθος καὶ τὸ οὗτος ἄῤῥενος ἔχει κλῆσιν. εἰ δή τις ἔροιτο, ἆρ' οὗτός ἐστιν αὕτη; εἶτα πάλιν, τί δ'; οὐχ οὗτός ἐστι Κορίσκος; εἶτ' εἴπειεν, ἔστιν ἄρα οὗτος αὕτη, οὐ συλλελό- 20 γισται τὸν σολοικισμόν, οὐδ' εἰ τὸ Κορίσκος σημαίνει ὅπερ αὕτη, μὴ δίδωσι δὲ ὁ ἀποκρινόμενος, ἀλλὰ δεῖ τοῦτο προσερωτηθῆναι. εἰ δὲ μήτ' ἔστιν μήτε δίδωσιν, οὐ συλλελόγισται οὔτε τῷ ὄντι οὔτε πρὸς τὸν ἠρωτημένον. ὁμοίως οὖν δεῖ κἀκεῖ τὸν λίθον σημαίνειν οὗτος. εἰ δὲ μήτε ἔστι μήτε 25 δίδοται, οὐ λεκτέον τὸ συμπέρασμα· φαίνεται δὲ παρὰ τὸ τὴν ἀνόμοιον πτῶσιν τοῦ ὀνόματος ὁμοίαν φαίνεσθαι. ἆρ' ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν ὅτι ἔστιν αὕτη, ὅπερ εἶναι φὴς αὐτήν;

---

38 ῥοιποῦ *D*, ῥαιβοῦ *i*, corr *Cc*. — 39 προστιθεμένων *C*.
182a1 σημαίνει *ABCDucif*. — ἔνθα μὲν...σημαίνει om *ACDcu*. — 2 τὸ κοῖλον *B*. — 3 τῇ λέξει *C*. — 5 alt ἡ om *ABCDif*. — 7 ὅ τι corr c, τι *u*. — φαίνεται *D*, φαίνοιντο *i*. — 9 γὰρ οἶδε *u*. — 13 λέγειν *D*. — 15 οὕτως *D*, pr *A*. — εἶπεν *ABuif*, corr c, ἐστὶν *C*. — 18 κλίσιν *Di*. — δέ *u*. — 19 οὕτως ἐστὶν αὐτή *D*. — 20 εἴποιεν *D*, εἴποι *u*, εἴπῃ *Cc*. — 22 ὁ om *Dci*. — τοῦτον *f*. — 23 μηδὲ *i*. — συλλελογίσθαι pr *A*. — 24 ἐρωτώμενον *u*. — 25 δεῖ] δοκεῖ *C*. — κἀκεῖ δεῖ *u*. — 26 δέδοται *D*. — παρὰ τὸ] τῷ corr c.

εἶναι δὲ φῂς ἀσπίδα· ἔστιν ἄρα αὕτη ἀσπίδα. ἢ οὐκ ἀνάγκη,
30 εἰ μὴ τὸ αὕτη ἀσπίδα σημαίνει ἀλλ' ἀσπίς, τὸ δ' ἀσπίδα
ταύτην. οὐδ' εἰ ὃ φῂς εἶναι τοῦτον, ἐστὶν οὗτος, φῂς δ' εἶναι
Κλέωνα, ἔστιν ἄρα οὗτος Κλέωνα· οὐ γὰρ ἔστιν οὗτος Κλέωνα·
εἴρηται γὰρ ὅτι ὅ φημι εἶναι τοῦτον, ἔστιν οὗτος, οὐ τοῦτον·
οὐδὲ γὰρ ἂν ἑλληνίζοι οὕτως τὸ ἐρώτημα λεχθέν. ἆρ' ἐπίστασαι
35 τοῦτο; τοῦτο δ' ἐστὶ λίθος· ἐπίστασαι ἄρα λίθος. ἢ οὐ ταὐτὸ
σημαίνει τὸ τοῦτο ἐν τῷ ἆρ' ἐπίστασαι τοῦτο καὶ ἐν τῷ τοῦτο
δὲ λίθος, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τοῦτον, ἐν δὲ τῷ ὑστέρῳ
οὗτος. ἆρ' οὗ ἐπιστήμην ἔχεις, ἐπίστασαι τοῦτο; ἐπιστήμην δ'
ἔχεις λίθου· ἐπίστασαι ἄρα λίθου. ἢ τὸ μὲν τούτου λίθου λέ-
b γεις, τὸ δὲ τοῦτον λίθον· ἐδόθη δ', οὗ ἐπιστήμην ἔχεις, ἐπίστα-
σθαι, οὐ τούτου, ἀλλὰ τοῦτο, ὥστ' οὐ λίθου ἀλλὰ τὸν λίθον.

Ὅτι μὲν οὖν οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων οὐ συλλογίζονται σο-
λοικισμὸν ἀλλὰ φαίνονται, καὶ διὰ τί τε φαίνονται καὶ
5 πῶς ἀπαντητέον πρὸς αὐτούς, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων.

33 Δεῖ δὲ καὶ κατανοεῖν ὅτι πάντων τῶν λόγων οἱ μέν
εἰσι ῥᾴους κατιδεῖν οἱ δὲ χαλεπώτεροι, παρὰ τί καὶ ἐν τίνι
παραλογίζονται τὸν ἀκούοντα, πολλάκις οἱ αὐτοὶ ἐκείνοις
ὄντες. τὸν αὐτὸν γὰρ λόγον δεῖ καλεῖν τὸν παρὰ ταὐτὸ γι-
10 νόμενον· ὁ αὐτὸς δὲ λόγος τοῖς μὲν παρὰ τὴν λέξιν τοῖς
δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῖς δὲ παρ' ἕτερον δόξειεν ἂν εἶ-
ναι διὰ τὸ μεταφερόμενον ἕκαστον μὴ ὁμοίως εἶναι δῆλον.
ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ὅσπερ δοκεῖ τρόπος
εὐηθέστατος εἶναι τῶν παραλογισμῶν, τὰ μὲν καὶ τοῖς τυ-
15 χοῦσίν ἐστι δῆλα (καὶ γὰρ οἱ λόγοι σχεδὸν οἱ γελοῖοι πάν-
τες εἰσὶ παρὰ τὴν λέξιν, οἷον ἀνὴρ ἐφέρετο κατὰ κλίμακος
δίφρον, καὶ ὅπου στέλλεσθε; πρὸς τὴν κεραίαν. καὶ ποτέρα
τῶν βοῶν ἔμπροσθεν τέξεται; οὐδετέρα, ἀλλ' ὄπισθεν ἄμφω.

---

30 σημαίνῃ *D*. — 33 ὃν *Du*, pr c. — τοῦτον εἶναι *u*. — 34 γὰρ ἑλληνίζει *u*. — ἐξελληνίζοι *C*. — 35 ἔστι δὲ τοῦτο *u*. — οὐ om *u*. — 37 δὲ om *D*. — μὲν om *u*, pr c. — ὕστερον *D*. — 39 pr λίθου] λίθος *D*.

182b1 τοῦτο *u*. — ἐπίστασαι *ui*. — 2 οὐ τοῦ λίθου *BCif*. — τὸν om *u*. — 4 καὶ διὰ τί τε φαίνονται om *A*. — 5 πρὸς] ὡς *D*. — 8 παραλογίζεται *D*. — ἐκεῖνοι pr *A*. — 9 pr τὸν pr om *A*. — ταὐτὸν *C*. — ταὐτὸ λεγόμενον *u*. — 13 ὅπερ *D*, ὅσπερ corr c. — 14 συνηθέστατος *u*. — μὲν] μέντοι *D*. — 17 στέλλεσθαι *BDuif*, pr c. — καρτερίαν *A*. — 18 τέξεται ἔμπροσθεν *C*.

καὶ καθαρὸς ὁ βορέας; οὐ δῆτα· ἀπεκτόνηκε γὰρ τὸν πτωχὸν καὶ τὸν ὠνούμενον. ἆρ' Εὔαρχος; οὐ δῆτα, ἀλλ' Ἀπολλω- 20 νίδης. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν οἱ πλεῖστοι), τὰ δὲ καὶ τοὺς ἐμπειροτάτους φαίνεται λανθάνειν· σημεῖον δὲ τούτων ὅτι μάχονται πολλάκις περὶ τῶν ὀνομάτων, οἷον πότερον ταὐτὸ σημαίνει κατὰ πάντων τὸ ὂν καὶ τὸ ἓν ἢ ἕτερον. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ ταὐτὸ σημαίνειν τὸ ὂν 25 καὶ τὸ ἕν· οἱ δὲ τὸν Ζήνωνος λόγον καὶ Παρμενίδου λύουσι διὰ τὸ πολλαχῶς φάναι τὸ ἓν λέγεσθαι καὶ τὸ ὄν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ συμβεβηκότος καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον οἱ μὲν ἔσονται ῥᾴους ἰδεῖν οἱ δὲ χαλεπώτεροι τῶν λόγων· καὶ λαβεῖν ἐν τίνι γένει, καὶ πότερον ἔλεγχος ἢ οὐκ 30 ἔλεγχος, οὐ ῥᾴδιον ὁμοίως περὶ πάντων.

Ἔστι δὲ δριμὺς λόγος ὅστις ἀπορεῖν ποιεῖ μάλιστα· δάκνει γὰρ οὗτος μάλιστα. ἀπορία δ' ἐστὶ διττή, ἡ μὲν ἐν τοῖς συλλελογισμένοις, ὅ τι ἀνέλῃ τις τῶν ἐρωτημάτων, ἡ δ' ἐν τοῖς ἐριστικοῖς, πῶς εἴπῃ τις τὸ προταθέν. διόπερ ἐν 35 τοῖς συλλογιστικοῖς οἱ δριμύτεροι λόγοι ζητεῖν μᾶλλον ποιοῦσιν. ἔστι δὲ συλλογιστικὸς μὲν λόγος δριμύτατος, ἂν ἐξ ὅτι μάλιστα δοκούντων ὅτι μάλιστα ἔνδοξον ἀναιρῇ. εἷς γὰρ ὢν ὁ λόγος μετατιθεμένης τῆς ἀντιφάσεως ἅπαντας ὁμοίους ἕξει τοὺς συλλογισμούς· ἀεὶ γὰρ ἐξ ἐνδόξων ὁμοίως ἔνδο- p. 183 ξον ἀναιρήσει ἢ κατασκευάσει, διόπερ ἀπορεῖν ἀναγκαῖον. μάλιστα μὲν οὖν ὁ τοιοῦτος δριμύς, ὁ ἐξ ἴσου τὸ συμπέρασμα ποιῶν τοῖς ἐρωτήμασι, δεύτερος δ' ὁ ἐξ ἁπάντων ὁμοίων· οὗτος γὰρ ὁμοίως ποιήσει ἀπορεῖν ὁποῖον τῶν ἐρωτημά- 5 των ἀναιρετέον. τοῦτο δὲ χαλεπόν· ἀναιρετέον μὲν γάρ, ὅ τι δ' ἀναιρετέον, ἄδηλον. τῶν δ' ἐριστικῶν δριμύτατος μὲν ὁ πρῶτον εὐθὺς ἄδηλος πότερον συλλελόγισται ἢ οὔ, καὶ πότερον

---

19 ἀπέκτεινε *u*. — 20 ὀνούμενον *D*. — 22 φαίνονται *C*. — 23 τούτου *u*. — 24 ταῦτα *D*. — 25 τὸ ἓν ante 24 κατὰ *u*. — 24 καὶ τὸ ὂν *u*. — 25 ταὐτὸν *CDc*, τὸ αὐτὸ *f*. — τὸ] καὶ ἓν τὸ pr *c*. — τὸ ὂν om *Du*. — 26 τὸ om *Du*. — ἕν· οἱ] ἔνιοι *D*. — λόγον post λύουσι *cu*. — καὶ] τε καὶ *i*. — 27 διὰ] παρὰ *u*. — φαίνεται τὸ *u*, pr *c*. — ἓν et ὂν loc mut *Ci*. — 28 δὲ om *u*. — παρὰ τὸ συμβεβηκὸς *u*. — 30 λαθεῖν *C*. — 34 συλλεγομένοις pr *A*. — ἡ] οἱ pr *B*. — 35 εἴποι *u*. — 37 λόγος μὲν *B*. — 38 δοκούντων ἐνδόξων ὅτι *u*. — ἀναιρῇ . . . καὶ κατασκευάζῃ. εἷς *u*, pr *c*. — 39 ὁ om *D*.

183a3 οὖν om *u*. — 4 τοῖς rc *C*. — δ' om *C*.

παρὰ ψεῦδος ἢ διαίρεσίν ἐστιν ἡ λύσις, δεύτερος δὲ τῶν
10 ἄλλων ὁ δῆλος μὲν ὅτι παρὰ διαίρεσιν ἢ ἀναίρεσίν ἐστι,
μὴ φανερὸς δ' ὢν διὰ τίνος τῶν ἠρωτημένων ἀναίρεσιν ἢ
διαίρεσιν λυτέος ἐστίν, ἀλλὰ πότερον αὕτη παρὰ τὸ συμ-
πέρασμα ἢ παρά τι τῶν ἐρωτημάτων ἐστίν.

Ἐνίοτε μὲν οὖν ὁ μὴ συλλογισθεὶς λόγος εὐήθης ἐστίν,
15 ἐὰν ᾖ λίαν ἄδοξα ἢ ψευδῆ τὰ λήμματα· ἐνίοτε δ' οὐκ
ἄξιος καταφρονεῖσθαι. ὅταν μὲν γὰρ ἐλλείπῃ τι τῶν τοιού-
των ἐρωτημάτων, περὶ οὗ ὁ λόγος καὶ δι' ὅ, καὶ μὴ προσ-
λαβὼν τοῦτο καὶ μὴ συλλογισάμενος εὐήθης ὁ συλλογι-
σμός, ὅταν δὲ τῶν ἔξωθεν, οὐκ εὐκαταφρόνητος οὐδαμῶς, ἀλλ'
20 ὁ μὲν λόγος ἐπιεικής, ὁ δ' ἐρωτῶν ἠρώτησεν οὐ καλῶς.

Ἔστι τε, ὥσπερ λύειν ὁτὲ μὲν πρὸς τὸν λόγον ὁτὲ δὲ
πρὸς τὸν ἐρωτῶντα καὶ τὴν ἐρώτησιν ὁτὲ δὲ πρὸς οὐδέτερον
τούτων, ὁμοίως καὶ ἐρωτᾶν ἔστι καὶ συλλογίζεσθαι καὶ πρὸς
τὴν θέσιν καὶ πρὸς τὸν ἀποκρινόμενον καὶ πρὸς τὸν χρόνον,
25 ὅταν ᾖ πλείονος χρόνου δεομένη ἡ λύσις ἢ τοῦ παρόντος και-
ροῦ τὸ διαλεχθῆναι πρὸς τὴν λύσιν.

34 Ἐκ πόσων μὲν οὖν καὶ ποίων γίνονται τοῖς διαλεγομέ-
νοις οἱ παραλογισμοί, καὶ πῶς δείξομέν τε ψευδόμενον καὶ
παράδοξα λέγειν ποιήσομεν, ἔτι δ' ἐκ τίνων συμβαίνει ὁ
30 συλλογισμός, καὶ πῶς ἐρωτητέον καὶ τίς ἡ τάξις τῶν ἐρω-
τημάτων, ἔτι πρὸς τί χρήσιμοι πάντες εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι λό-
γοι, καὶ περὶ ἀποκρίσεως ἁπλῶς τε πάσης καὶ πῶς λυ-
τέον τοὺς λόγους καὶ τοὺς συλλογισμούς, εἰρήσθω περὶ ἁπάν-
των ἡμῖν ταῦτα. λοιπὸν δὲ περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς προθέσεως
35 ἀναμνήσασιν εἰπεῖν τι βραχὺ περὶ αὐτῆς καὶ τέλος ἐπιθεῖ-
ναι τοῖς εἰρημένοις.

Προειλόμεθα μὲν οὖν εὑρεῖν δύναμίν τινα συλλογιστικὴν
περὶ τοῦ προβληθέντος ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἐνδοξοτάτων·
τοῦτο γὰρ ἔργον ἐστὶ τῆς διαλεκτικῆς καθ' αὑτὴν καὶ τῆς
b πειραστικῆς. ἐπεὶ δὲ προσκατασκευάζεται πρὸς αὐτὴν διὰ

---

9 ἐστιν om *D*. — 10 παρὰ τὴν δ. *C*. — ἡ ἀναίρεσίς *u*. — 11 ὢν pr *A*. — 12 λυτέον *Du*, pr c. — 16 ἐλλίπῃ *A* ambiguo *B*. — 17 ὅ] οὗ *D*. — 18 ὁ] ἐστὶν ὁ *C*. — 19 οὐδαμῶς om *u*. — 20 ἠρώτηκεν *Ccu*. — 21 δὲ *Dcu*. — λύει *D*. — 31 ἔτι δὲ πρὸς *CDcui*. — 32 περὶ om *u*. — 33 πάντων *u*. — 36 προειρημένοις *u*. — 37 δύναμιν εὑρεῖν *C*. — τινα om *u*. — 38 προληφθέντος *D*. — 39 alt τῆς om *D*.

183b1 προκατασκευάζεται *u*.

τὴν τῆς σοφιστικῆς γειτνίασιν, ὡς οὐ μόνον πεῖραν δύναται
λαβεῖν διαλεκτικῶς ἀλλὰ καὶ ὡς εἰδώς, διὰ τοῦτο οὐ μόνον
τὸ λεχθὲν ἔργον ὑπεθέμεθα τῆς πραγματείας, τὸ λόγον
δύνασθαι λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ ὅπως λόγον ὑπέχοντες φυλά- 5
ξομεν τὴν θέσιν ὡς δι' ἐνδοξοτάτων ὁμοτρόπως. τὴν δ' αἰ-
τίαν εἰρήκαμεν τούτου, ἐπεὶ καὶ διὰ τοῦτο Σωκράτης ἠρώτα,
ἀλλ' οὐκ ἀπεκρίνετο· ὡμολόγει γὰρ οὐκ εἰδέναι. δεδήλωται
δ' ἐν τοῖς πρότερον καὶ πρὸς πόσα καὶ ἐκ πόσων τοῦτο ἔσται,
καὶ ὅθεν εὐπορήσομεν τούτων, ἔτι δὲ πῶς ἐρωτητέον ἢ τα- 10
κτέον τὴν ἐρώτησιν πᾶσαν, καὶ περί τε ἀποκρίσεων καὶ λύ-
σεων τῶν πρὸς τοὺς συλλογισμούς. δεδήλωται δὲ καὶ περὶ
τῶν ἄλλων, ὅσα τῆς αὐτῆς μεθόδου τῶν λόγων ἐστίν. πρὸς
δὲ τούτοις περὶ τῶν παραλογισμῶν διεληλύθαμεν, ὥσπερ εἰ-
ρήκαμεν ἤδη πρότερον. ὅτι μὲν οὖν ἔχει τέλος ἱκανῶς ἃ 15
προειλόμεθα, φανερόν· δεῖ δ' ἡμᾶς μὴ λεληθέναι τὸ συμ-
βεβηκὸς περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν. τῶν γὰρ εὑρι-
σκομένων ἁπάντων τὰ μὲν παρ' ἑτέρων ληφθέντα πρότερον
πεπονημένα κατὰ μέρος ἐπιδέδωκεν ὑπὸ τῶν παραλαβόντων
ὕστερον· τὰ δ' ἐξ ὑπαρχῆς εὑρισκόμενα μικρὰν τὸ πρῶτον 20
ἐπίδοσιν λαμβάνειν εἴωθε, χρησιμωτέραν μέντοι πολλῷ τῆς
ὕστερον ἐκ τούτων αὐξήσεως. μέγιστον γὰρ ἴσως ἀρχὴ παν-
τός, ὥσπερ λέγεται· διὸ καὶ χαλεπώτατον· ὅσῳ γὰρ κρά-
τιστον τῇ δυνάμει, τοσούτῳ μικρότατον ὂν τῷ μεγέθει χα-
λεπώτατόν ἐστιν ὀφθῆναι. ταύτης δ' εὑρημένης ῥᾷον προστι- 25
θέναι καὶ συναύξειν τὸ λοιπόν ἐστιν· ὅπερ καὶ περὶ τοὺς ῥητο-
ρικοὺς λόγους συμβέβηκε, σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἁ-
πάσας τέχνας. οἱ μὲν γὰρ τὰς ἀρχὰς εὑρόντες παντελῶς
ἐπὶ μικρόν τι προήγαγον· οἱ δὲ νῦν εὐδοκιμοῦντες παραλα-
βόντες παρὰ πολλῶν οἷον ἐκ διαδοχῆς κατὰ μέρος προα- 30
γαγόντων οὕτως ηὐξήκασι, Τισίας μὲν μετὰ τοὺς πρώτους,

---

2 *δύναται πεῖραν u*. — 4 *τὸν Ci*, pr *Af*. — 5 *φυλάξωμεν ACcuf*, corr *i* ambiguo *B*. — 7 *τούτων CD*. — *καὶ* om *D*. — 8 *ἀπεκρίνατο u*. — 9 *πόσων καὶ ἐκ ποίων τοῦτο B*. — 10 *πόθεν BCDif*. — *εὐπορήσαμεν ADcuf*. — *πῶς*] *πῶς γε D*, *πῶς τι u*, *πῶς τε C*. — 11 *ἀποκρίσεως D*. — 19 *παραλαμβανόντων D*. — 20 *ἐξ ἀρχῆς C*. — 21 *χρησιμώτερον u*. — 23 *ὅσον C*. — 24 *τοσοῦτον C*. — *χαλεπόν C*. — 25 *ληφθῆναι γρ*. mg *A* pr manu. — *δ'* om *i*. — *ῥᾷον*] *ῥᾷον τὸ Acu*. — *προσθεῖναι cu*. — 26 *συναύξαι i*. — *πολιτικοὺς cu*, mg *A* pr manu add *γρ*. — 28 *πάσας A*, om *D*. — *ἑλόντες D*. — 29 *ἐς σμικρόν C*. — 30 *παραγαγόντων A*, *προσταγόντων* (sic) *D*, *προαγόντων cu*, *προαγαγόντες f*.

Θρασύμαχος δὲ μετὰ Τισίαν, Θεόδωρος δὲ μετὰ τοῦτον, καὶ πολλοὶ πολλὰ συνενηνόχασι μέρη· διόπερ οὐδὲν θαυμαστὸν ἔχειν τι πλῆθος τὴν τέχνην. ταύτης δὲ τῆς πρα-
35 γματείας οὐ τὸ μὲν ἦν τὸ δ' οὐκ ἦν προεξειργασμένον, ἀλλ' οὐδὲν παντελῶς ὑπῆρχεν. καὶ γὰρ τῶν περὶ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους μισθαρνούντων ὁμοία τις ἦν ἡ παίδευσις τῇ Γοργίου πραγματείᾳ. λόγους γὰρ οἱ μὲν ῥητορικοὺς οἱ δὲ ἐρωτητικοὺς ἐδίδοσαν ἐκμανθάνειν, εἰς οὓς πλειστάκις ἐμπίπτειν ᾠήθησαν
p. 184 ἑκάτεροι τοὺς ἀλλήλων λόγους. διόπερ ταχεῖα μὲν ἄτεχνος δ' ἦν ἡ διδασκαλία τοῖς μανθάνουσι παρ' αὐτῶν· οὐ γὰρ τέχνην ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῆς τέχνης διδόντες παιδεύειν ὑπελάμβανον, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐπιστήμην φάσκων παραδώσειν
5 ἐπὶ τὸ μηδὲν πονεῖν τοὺς πόδας, εἶτα σκυτοτομικὴν μὲν μὴ διδάσκοι, μηδ' ὅθεν δυνήσεται πορίζεσθαι τὰ τοιαῦτα, δοίη δὲ πολλὰ γένη παντοδαπῶν ὑποδημάτων· οὗτος γὰρ βεβοήθηκε μὲν πρὸς τὴν χρείαν, τέχνην δ' οὐ παρέδωκεν. καὶ περὶ μὲν τῶν ῥητορικῶν ὑπῆρχε πολλὰ καὶ παλαιὰ τὰ
b λεγόμενα, περὶ δὲ τοῦ συλλογίζεσθαι παντελῶς οὐδὲν εἴχομεν πρότερον ἄλλο λέγειν, ἀλλ' ἢ τριβῇ ζητοῦντες πολὺν χρόνον ἐπονοῦμεν. εἰ δὲ φαίνεται θεασαμένοις ὑμῖν ὡς ἐκ τοιούτων ἐξ ἀρχῆς ὑπαρχόντων ἔχειν ἡ μέθοδος ἱκανῶς παρὰ
5 τὰς ἄλλας πραγματείας τὰς ἐκ παραδόσεως ηὐξημένας, λοιπὸν ἂν εἴη πάντων ὑμῶν ἢ τῶν ἠκροαμένων ἔργον τοῖς μὲν παραλελειμμένοις τῆς μεθόδου συγγνώμην τοῖς δ' εὑρημένοις πολλὴν ἔχειν χάριν.

---

34 δὲ om *i*. — τῆς πραγματείας om *D*. — 35 οὐ] ὅτι *i*. — προεξειργασμένων pr *C*. — 38 ἐρωτικοὺς *D*, ἐρωτηματικοὺς *Ci*, fort pr *f*, γρ. σοφιστικοὺς *u*, c mg. — 39 ἐδίδασκον *Bif*, pr *A*, qui ἐδίδοσαν corr pr manu. — ἐκλαμβάνειν *i*. — ᾠήθεισαν *i*. — ἐμπίπτειν ante 184a1 λόγους *C*.

184a1 τῶν *i*. — λόγοι *i*. — 3 τῆς om *D*. — 4 εἴ om *u*. — φάσκων ἐπιστήμην *u*. — παραδίδωσι *C*. — 5 τῷ *Cif*. — μηθὲν *cu*. — ποιεῖν *u*, pr *A*. — σκυτοτομεῖν *cu*. — 6 διδάξειεν *cu*. — δυνήσηται *BDi*, om c. — 7 οὗτοσὶ *u*. — 8 παραδέδωκε *C*. — 9 ὑπῆρχεν ἴσως πολλὰ *u*.

184b2 λέγειν ἄλλο c. — ἄλλο om *u*. — ἢ om *cu*. — 3 δὴ *cu*. — ἡμῖν *CDcui*, pr *ABf*. — 4 ἐξ] τῶν ἐξ *u*. — 6 ἡμῶν *CDcui*, pr *ABf*. — ἀκροωμένων *C*. — 7 τῆς *i*.